

ဓမ္မသာသနံ

ဝိရိတိန္ဒရီ

မဟာဘူတိအောင်

ဝိပဿနာ

ပညာပေး - အလုပ်ပေး

လုပ်ငန်းခွင်ဝင်-ကျင့်စဉ်တရားတော်

တဏှိယမိုင်း

ရန်ကုန် - ဦးဝိသုဒ္ဓိ

ဝိပဿနာယာန မေဃကထိက-ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ

ဟောကြား-ရေးသားသည်

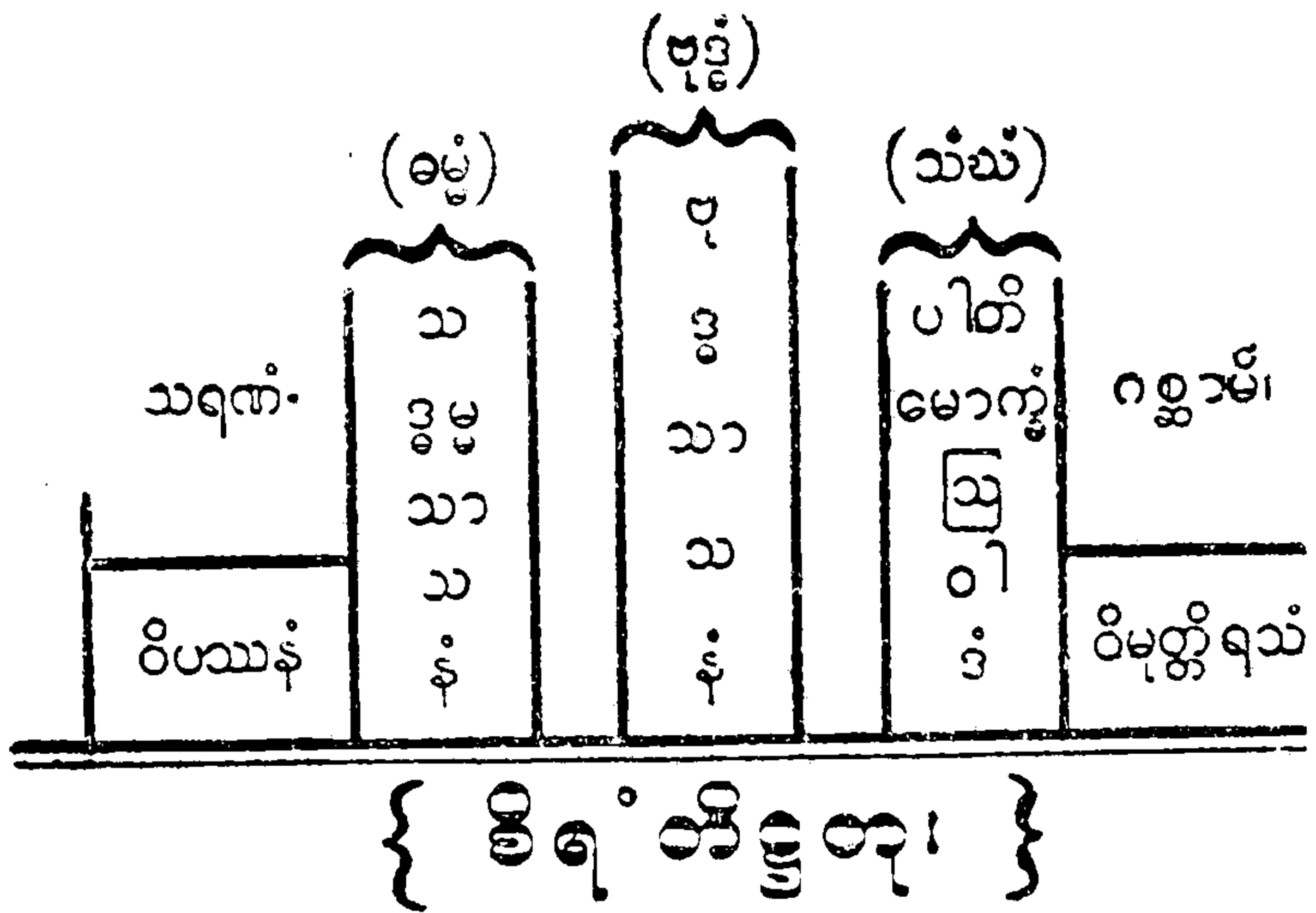
ဓမ္မဒါနံ

သဗ္ဗဒါနံ

ဇိနာတိ

‘မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ’
သာသနာ့ - ဝန်ထမ်းမှာ၊

သာသနာယ စောကဿ၊ ဝုဗ္ဗိ ဘဝတု သဗ္ဗဒါ၊
သာသနံပိ စောကဿ၊ ဒေဝါ ရက္ခန္တု သဗ္ဗဒါ။ ။

- * ရန်ကုန်မြို့- သိမ်ဖြူလမ်း
- * ဓမ္မကာရုံပါဠိတက္ကသိုလ်
- * ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ
- * တိပိဋက ရွေးချယ်ရေး- နာယက

- * ဒေဝသာဝရ သိမ်ကုန်း ဆရာတော်ဘုရား၏
- * အန္တောဝါသိက, တပည့်....

- * ရန်ကုန်-ဦးဝိသုဒ္ဓ
- * ဟောကြား= ရေးသားသော
- * မဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာ
- * ပညာပေး= အလုပ်ပေး
- * လုပ်ငန်းခွင်ဝင်- ကျင့်စဉ်တရားတော်
- * တတိယပိုင်း၊

- * မစိုးရိမ်- ဦးဝိစက္ခဏ
- * ဓမ္မာစရိယ-
- * မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ-နာယက
- * တည်းဖြင့်= သုန်သင်သည်။
- * စုပေါင်း ဓမ္မဒါန-ရယူကြသည်။
- * ၁၃၃၉-ခု၊ နတ္ထော်လ၊

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ
စာမူပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်အမှတ် (၁၀၃၃၆)
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုအမှတ်.... (၁၈၃)

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း.... တင်ဖေ
။ ဘလောက်.... တိုင်းချစ်ဘလောက်တိုက်-
။ ရိုက်နှိပ် ပြည်သူ့မိတ်ဆွေ၊
စာအုပ်ဓရ ၂၀၀၀၊
ပထမအကြိမ် ၁၉၇၈-ခု၊ ဇန္နဝါရီလ-

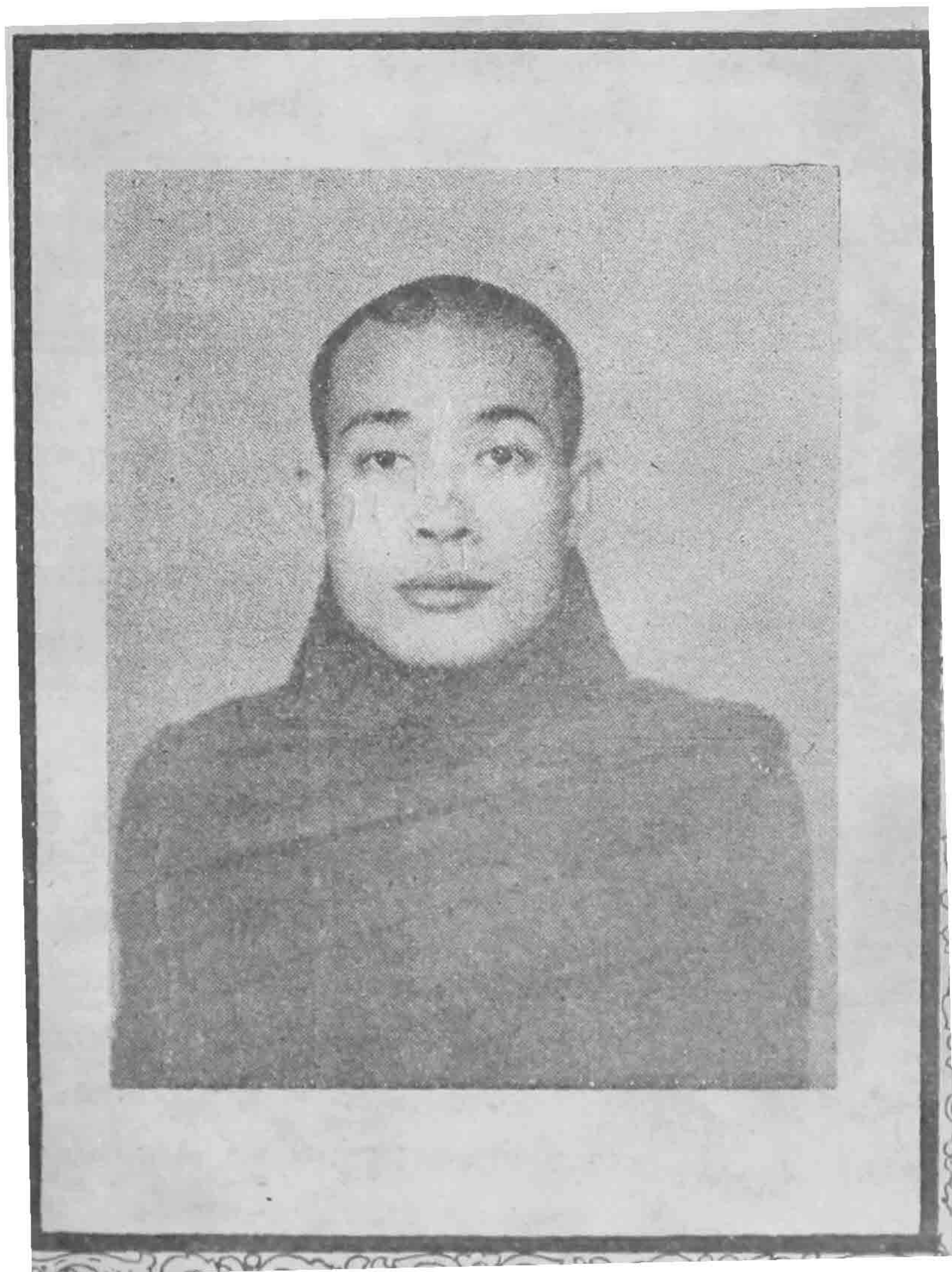
ထုတ်ဝေသူ ။ ဦးတင်ယု-
(မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေး)
ကင်းလွတ်ခွင့်အမှတ်- (၀၄၁၃၀)
အမှတ်-၁၆၆၊ ၄၆-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ပုံနှိပ်သူ ။ ဒေါ်ကျင်ပု-
မှတ်ပုံတင် (မြဲ- ၀၁၈၉၄)
ပြည်သူ့မိတ်ဆွေ- စာပုံနှိပ်တိုက်၊
အမှတ်-၁၆၆၊ ၄၆-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

တည်းဖြတ် - သုန်သင်သူ

မိုးမိုးမိုး - မိုးမိုးမိုး - မိုးမိုးမိုး

လိုရင်းအချင်း-မာစိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	နိဒါန်းအကျဉ်း	 (က)
၂။	ဇယစက္ကပတ္တနာ- ဝန္တနာ	 (ဂ)
၃။	အာနာပါန, လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ- ရှုပွားရပုံကြောင်းကျိုးပြဇယား	 ၂
၄။	အရှုခံအာရုံတရားများ၌	 ၃
၅။	ရှုပွားရပုံ- သဘောဟုန်၌	 ၄
၆။	လုပ်ငန်းခွင်ဝင်မည့် ယောဂီသုမြတ်တို့၌ ရှေ့ဦးစွာ ပြည့်စုံထိုက်သောတရားများ	 ၆
၇။	ကောင်းစွာထိုင်ခြင်း	 ၉
၈။	ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံတို့မှ- ထွက်မြောက်, သိမ်းဆည်းနည်း	 ၁၂
၉။	တရားရှု ကိုယ်မှာတွေ့သဘော	 ၁၃
၁၀။	ကိုယ်သဘော ဥပမာ	 ၁၄
၁၁။	ရှုကွက်ဉာဏ်ဟုန်- သက်ဝင်ပွားများပုံ	 ၁၉
၁၂။	သံပေါက်အစ, ရှင်းလင်းပြ	 ၂၂
၁၃။	ရှုခိုက်-ရှိုက်ခိုက်သဘော၌	 ၂၇
၁၄။	ကျင့်စဉ်ခရီး, တည့်မတ်ပြီးသော် ဉာဏ်ပေါ်ပုံ	 ၃၅
၁၅။	ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းခြင်းကို- ရှင်းလင်းပေးပုံ	 ၄၁
၁၆။	ဥပမာနဲ့ ထပ်ဆင့် သိမ်းဆည်းရန်	 ၄၃
၁၇။	စူဠသောတာပန်- ကေနိဖြစ်ပုံ	 ၄၉
၁၈။	မဟာဉာဏ်အောင်ဝိပဿနာ- ဓမ္မဓိတိစာတမ်းလွှာ	 ၅၄
၁၉။	ဆက်လက်ကျင့်သုံး- ဉာဏ်ချယ်မှုန်းပုံ	 ၅၅
၂၀။	အနုပဿနာသုံးပါး၌- ဖုံးလွှမ်းသောတရား	 ၆၅
၂၁။	ဖုံးလွှမ်းတရား- ကွယ်ပျောက်စေသော တရား	 ၆၅
၂၂။	သံပေါက်နှင့်ဆက်- ရှင်းလင်းချက်	 ၇၂
၂၃။	ရှေ့ဆက်သံပေါက် (၂၆) အထိဖော်ပြပုံ	 ၈၁
၂၄။	ဉာဏ်စဉ်ပေါ်ထွက်- ဆန်းစစ်ပေးချက်များ	 ၈၅
၂၅။	ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်- ထက်မျက်လိုသော်	 ၈၇
၂၆။	သိက္ခာသုံးအင်- အစဉ်ဝင်ပုံ	 ၁၀၈

(မာတိကာ)

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၇။	သံပေါက်(၂၇)မှ (၃၂)အထိ၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်တက်ပုံ	 ၁၀၇
၂၈။	ယှဉ်စပ်ဖွဲ့နှောင်- ဖြစ်ပျက်ဘောင်ကိုဖော်ပြပုံ	 ၁၀၈
၂၉။	ရှုစိတ်သဘော ဆန်းစစ်နှော- မဂ္ဂင်သဘောဝင်ပုံ	 ၁၁၁
၃၀။	သံပေါက် (၃၂)မှ (၄၂)အထိ- ရှင်းပြပုံ	 ၁၁၅
၃၁။	ဘင်္ဂဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်ရန်	 ၁၁၇
၃၂။	ကြိုးစားသင့်ပုံ- တိုက်တွန်းဟုန်	 ၁၂၃
၃၃။	ထင်ရှားမျက်မှောက်- သစ္စာလေးပါးရောက်ပုံ	 ၁၂၆
၃၄။	ပဋိသန္ဓ်၊ ဝိပဿနာမည်ပုံ	 ၁၂၈
၃၅။	ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာမည်ပုံ	 ၁၃၆
၃၆။	အဓိပ္ပာ၊ ဝိပဿနာမည်ပုံ	 ၁၄၂
၃၇။	သံပေါက်(၄၃)မှ (၄၇)အထိ၊ ရှင်းပြပုံ	 ၁၄၇
၃၈။	ဘင်္ဂဉာဏ် အထွဋ်အထိပ်ရရှိရေး သဘောအချုပ်	 ၁၅၂
၃၉။	အနုပဿနာ(၇)ပါး- ပြည့်စုံငြားအောင် ဖြစ်ပွားပုံ	 ၁၅၇
၄၀။	သေမင်းမမြင်နိုင်၊ မင်္ဂလမ်းပိုင်	 ၁၅၉
၄၁။	သံပေါက်(၄၈)မှ (၅၉)အထိ၊ ရှင်းလင်းပြပုံ	 ၁၆၄
၄၂။	နိဗ္ဗာန်ရှာပုံ- မဂ္ဂင်ဟုန်	 ၁၆၅
၄၃။	သံပေါက် (၆၀)မှ (၆၉)အထိ၊ ရှင်းလင်းပြပုံ	 ၁၆၈
၄၄။	ဘင်္ဂဉာဏ်စဉ်၏- အကျိုးတရားရှစ်ပါး	 ၁၇၀
၄၅။	အကျိုးရှစ်ဖြာ-ဘိလုံးငှက်ပမာဆုံးမပုံ	 ၁၇၇
၄၆။	ဒုဂ္ဂတိဋ္ဌာနကျတတ်ပုံနှင့် ဒုဂ္ဂတိဋ္ဌာနကင်းလွတ်ပုံ	 ၁၈၁
၄၇။	အထက်ဉာဏ်စဉ်ရရေး- စိစစ်ဆေးသော်	 ၁၈၇
၄၈။	ဉာဏ်စဉ်(၁၃)ပါး-အချုပ်သဘောဇယား	 ၁၉၀
၄၉။	ထက်မျက်ဉာဏ်စဉ်-အငြိမ်းယှဉ်-တသွင်ရတိ- ဖြစ်ဘိတရား ဆယ်နှစ်ပါး	 ၁၉၇
၅၀။	ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်းတရား	 ၂၀၁
၅၁။	ဘင်္ဂဉာဏ်မှအထက် တရားဂုဏ်တော်အနက်နှင့် သက်ဝင်ပုံ	 ၂၁၄
၅၂။	ဘယ-အာဒိနဝ-ဉာဏ်စဉ်ပေါ်ရပုံများ	 ၂၂၄
၅၃။	နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်နှင့် သန္တိပဒဉာဏ်ပေါ်ပုံများ	 ၂၂၉
၅၄။	ဉာဏ်စဉ်နှင့် အနုပဿနာ(၇)ပါးဆန်းစစ်ပေးချက်များ	 ၂၃၈

(မာတိကာ)

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅၅။	ဥပမာကလေးတခုနှင့် ရှင်း၍ပေးရသော်	 ၂၄၂
၅၆။	တဆယ့်နှစ်ပါး အနိစ္စအချင်းအရာအားဖြင့်	 ၂၄၆
၅၇။	နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါး-ဒုက္ခအချင်းအရာအားဖြင့်	 ၂၄၇
၅၈။	ခုနစ်ပါးသော အနတ္တအချင်းအရာအားဖြင့်	 ၂၄၈
၅၉။	ဆန်းစစ်ပေးချက်-အားမပျက်နှင့်	 ၂၅၁
၆၀။	သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်နှင့် အထက်ဉာဏ်စဉ်များ	 ၂၅၅
၆၁။	သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ ဥပမာတရပ်	 ၂၆၀
၆၂။	ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာအလို ဖေဏ်ပြုဆို	 ၂၆၁
၆၃။	ဝိမောက္ခသုံးပါးသက်ငင်ပုံများ	 ၂၆၂
၆၄။	ဝိမောက္ခသုံးပါးနှင့် လွှတ်ခြင်းသုံးပါးမှာ	 ၂၇၈
၆၅။	ပုဂ္ဂိုလ်(၇)ယောက် ဝေဘန်ရောက်ပုံ	 ၂၈၁
၆၆။	ဝိမောက္ခနှင့် ဝုဋ္ဌာနအလို ဇယားကိုကြည့် သစ္စာဉာဏ်မြင်သိ	 ၂၈၅
၆၇။	ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီအရာ ဥပမာ	 ၂၈၈
၆၈။	ပါဠိတော်(၈)ရပ်လာ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာမည်ပုံ	 ၂၉၂
၆၉။	အနုလောမဉာဏ်	 ၂၉၅
၇၀။	ဗောဓိပက္ခိယတရား (၃၇)ပါး အကျဉ်း	 ၂၉၉
၇၁။	သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ဝင်ပုံ	 ၃၀၆
၇၂။	ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်မြင်ပုံ	 ၃၀၇
၇၃။	ဖလသမာပတ် စိတ်မြတ်ဖြစ်ပုံ	 ၃၀၈
၇၄။	သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုးသွားများ	 ၃၁၀
၇၅။	သဒ္ဓိဋ္ဌိက ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက် ပွားများပုံ အကျဉ်း	 ၃၁၅
၇၆။	ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်လာ-ဥပက္ခိလေသ - ဉာဏနိဒ္ဒေသ အာနာပါနဿတိကထာ	 ၃၅၂
၇၇။	ပဋ္ဌမ ဆက္ကခြောက်ပါး ရှင်းလင်းချက်	... ၃၆၁
၇၈။	ပဋ္ဌမ ဆက္ကခြောက်ပါးမှ ထွက်မြောက်ရန် အကျဉ်းသဘော	 ၃၆၄
၇၉။	ဒုတိယ ဆက္ကခြောက်ပါးရှင်းလင်းချက်	 ၃၆၄
၈၀။	ဒုတိယ ဆက္ကခြောက်ရပ်မှ ထွက်မြောက်ရန်အကျဉ်းသဘော	 ၃၆၈
၈၁။	တတိယဆက္က ခြောက်ပါးရှင်းလင်းချက်	 ၃၇၀
၈၂။	တတိယဆက္က အကျဉ်းပြ	 ၃၇၁

(မာတိကာ)

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၈၃။	ဆက္ကသုံးစား ဥပက္ကိလေသ(၁၀)ပါး တပါးပါးလျှင်	 ၃၇၂
၈၄။	အပ္ပမာဒအရေး တိုက်တွန်းပေး	 ၃၇၃
၈၅။	ပညာဥစ္စာ-ဖေပြရာ	 ၃၇၅
၈၆။	အရိယမဂ္ဂင်-စက်ရှင်ဆင်ထား၊ ယာဉ်ရထား	 ၃၇၆
၈၇။	ဖြစ်နိုင်ခဲ၊ ရနိုင်ခဲသော ရတနာငါးပါး	 ၃၇၇
၈၈။	ပညာရှင် သူတော်ကောင်း အစဉ်ပေါင်း	 ၃၇၈
၈၉။	ပဋိပတ်ငြိမ်း-ဆင်မြန်းဖူးမျှော်-ပူဇော်သက္ကာ အမြတ်မဟာ	 ၃၇၉
၉၀။	မြတ်ဆူပန်ထွာ- နိဗ္ဗာန်မှာ	 ၃၈၁
၉၁။	သံပေါက်အကျဉ်း-ဆုတောင်းခြင်း	 ၃၈၃
၉၂။	အောင်မြင်=ဆောင်ရွက်- နှစ်ဆယ့်လေးချက်	 ၃၈၄
၉၃။	ကျမ်းပြီး နိဂုံးဆုတောင်း	 ၁၈၅
၉၄။	မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့မှ ဆောင်ရွက်ချက်များ-	 ၁၈၆
၉၅။	ဓမ္မဒါန စေတနာရှင်များ	 ၁၈၈
၉၆။	အမှားအမှန် ပြင်ဆင်ချက်	 ၁၈၉

ဤမဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာသင်တန်းနှင့်ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့မှ၊ နာယက ဖြစ်သော-ရန်ကုန်-ဦးဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဆရာတော် ဦးဝိစက္ခဏတို့အမှူးပြု၍၊ ပို့ချဖြန့်ချိ ပေးနေသော(၀၁)အခမဲ့ဓမ္မဒါနအားဖြင့် ရွက်ဆောင်ပေးနေသော ဓမ္မစစ်အမှန် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်မြတ် ကျော်ရရှိစေရေးတွင် ပဌမ(ဗုဒ္ဓ၏အနုသယစက်-ချေဖျက် ပုံနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာဆိုင်ရာ- သုံးဆယ့်ခုနစ်ခိုင်သော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်များ) စာအုပ်ကို ပညာပေးအနေအားဖြင့် စုပေါင်းဓမ္မဒါနအဖြစ် ဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပါ သည်။ ဒုတိယ-မဟာဉာဏ်အောင် လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်တရားတော် (ပဌမ ပိုင်းကို၊ (၁) ရတနတ္ထယပဏာမ၊ တရားတော်၊ (၂) ပုဗ္ဗကိစ္စကိုးပါး-ပုဗ္ဗကရဏ သုံးပါးတရားတော်၊ (၃) မဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခြောက်မျိုးရှင်းတမ်း၊ (၄) ဒေသက တာဝန်နှင့် သာဝကတာဝန်ရှင်းတမ်းတရားတော်၊ (၅) သီလဝိသုဒ္ဓိတရားတော် စာအုပ်ငယ်များကို အခမဲ့ ဓမ္မဒါန- အိမ်တိုင်ယာရောက် ပေးပို့လှူဒါန်းခဲ့ပါ သည်။ ယခုလုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်တရားတော် ဒုတိယပိုင်းနှင့် တတိယပိုင်းကိုမူ စုပေါင်းဓမ္မဒါနအနေဖြင့် ဖြန့်ဝေပေးနေရပါသည်။ ဤအပိုင်း၊ သုံးပိုင်းဖြင့်- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ရစေမည့်-ကျင့်စဉ်မြတ်ကို ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ကျင့်သုံးတည် ဆောက်နိုင်လောက်ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ရှေ့ဆက်လက်မည့် အစီအစဉ်များကိုလည်း ဓမ္မမာမက အပေါင်းတို့ထံ- အစီရင်ခံခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပါ၍၊ ပဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းတို့ကို ကျေညက် စွာ ဆည်းပူးထားအပ်ပြီးသော ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ယခု တတိယပိုင်းပါ၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့်-ကျင့်သုံးပွားများ အားထုတ်နိုင်ရေးတရား များကို၊ ဒုတိယပိုင်း၌ ညွှန်ကြားထားပြီးသကဲ့သို့-ဂရုတစိုက်လိုက်နာ၊ လေ့လာ ဆည်းပူးပါ။ ရယူပွားများ-ကျင့်သုံးအားထုတ်တော်မူကြပါဟု-တိုက်တွန်းအပ် ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ရှေးဦးစွာ-ပညာပေးစာအုပ်နှင့်ပဌမပိုင်း-ဒုတိယ ပိုင်းတို့ကိုလေ့လာအပ်ပြီးပြီဖြစ်ရာ၊ ဦးပဉ္စင်းတို့နှင့် ဆောင်ရွက်သူတို့၏စေတနာ မေတ္တာကို သိရှိတော်မူသကဲ့သို့၊ တရားတော်မြတ်၏ ဓမ္မစစ်အမှန်-အခြေခံခိုင်လုံ၊ အနေမှန်ပိုင်ပုံနှင့် ပွားများအားထုတ်ပါက၊ ဝိပဿနာမဂ်မှအစ- လောကုတ္တရာ မဂ်တိုင်-မဟာဉာဏ်အောင် မြှင့်ဆောင်နိုင်ပုံတွေကို၊ ကိုယ်တိုင်ဘာဝနာရတီ၊ ဓမ္မရသ၊ ဖြစ်ရှိခါခံစားရမည်ဖြစ်၍၊ အထူးနိဒါန်း-ချီးကျူးခဏ်းရေးနေစရာမလိုတော့ပါ။ ကျင့်သုံးကြိုးကုပ်-ဆောင်ထားလုပ်၍၊ အားထုတ်ပါလျှင်၊ အမှားပယ်နှစ်-အမှန် အဟုတ်ကို မယုတ်မလွန်၊ ရစေမည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ မဖြေရှင်းနိုင်- နက်နဲ

ငေးငိုင်ရပါကလည်း စာနှင့် ရေးသား- မေးငြားပါက၊ ချက်ခြင်းအဖြေ ပြန်၍ ပေးမည်ဖြစ်ရာ၊ ယုံကြည်ကိုးစား- ကြိုးစားကြပါလေ။

ဦးပဉ္စင်းတို့၏ ဘက်မှ- လိုအပ်ချက် မှန်သမျှကို- ဖြည့်တင်းပေးရန် အကြောင်းကြားထားခဲ့သော အစီရင်ခံစာများအရ၊ ကျန်သော ရွက်ဆောင် စရာများကို ယောဂီတို့အတွက် ဆက်လက်ကြိုးစားပေးသွားပါမည်။ အခါအား လျော်စွာ- ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ၊ ဓမ္မပူဇာအထူး- ကြုံတွေ့ရပါကလည်း၊ အကြောင်း ကြား မေတ္တာရပ်ခံပါလျှင်၊ သဒ္ဓါတရားထက်သန်ကြမည်ဟုလည်း ယုံကြည်ပါ သည်။ မူလ၊ သင်တန်းကြီး၏- မာတိကာစဉ်အရ- ဆက်လက်ဖြန့်ဝေပေးရန်- အစီအစဉ်ကိုလည်း ဓမ္မမာမကတို့က- တတိယအား၊ နှုတ်၏ စောင်မခြင်းများ ဖြင့် ပြန့်ပွားဆောင်ရွက်ပေးသွားကြပါက၊ ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော် ပေးသွားရန် ရည်ရွယ်ချက်ရှိပါသည်။

ယခုမူ = (၁) လုပ်ငန်းခွင်ဝင်-ကျင့်စဉ် ပဌမပိုင်း၊ စာအုပ်ငယ်ကလေး များကို၊ ဣန္ဒြိယ သစ္စနိဒ္ဒေသနှင့် ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလအကျယ်- ဝိပဿနာဉာဏ် နယ်ရောက်အောင်- ဖြည့်တင်းရေးသား၍၊ ဒုတိယ-တတိယပိုင်း၊ အရွယ် စာမျက် နှာအတိုင်း ထပ်မံရိုက်နှိပ်ရေးနှင့်၊ (၂) ဒါနဂုဏ်ရည်- မဂ်ဖိုလ်တည်၊ စာအုပ်၊ (၃) မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ- အဖြေလွှာပေါင်းချုပ်- စာအုပ်များကို ဆက်လက်ဖြန့်ဝေ- ရွက်ဆောင်ပေးရန် ကြိုးစားလျက်ရှိပါသည်။ ရန်ကုန်မြို့၌ လည်း ထာဝစဉ်- သင်တန်းဌာန၊ ဖြစ်မြောက်ရေးကို ရည်ရွယ်ကြိုးစားနေပါ သည်။ သို့သော် = မဟာဉာဏ်အောင်ဝိပဿနာအဖွဲ့မှ မည်သို့- ဝေနေယျ ဓမ္မ သာဝကတို့အတွက်- ရွက်ဆောင်၊ ရွက်ဆောင် ကြော်ကြားအောင်တော့ ကျေ ညာမည် မဟုတ်ပါ။ ဓမ္မမာမကအပေါင်းတို့နှင့် အတူတကွ၊ တဘက်တလမ်း၊ လက်တကမ်း၊ အကူအညီနှင့် သာသနာတည်အောင် တတ်နိုင်သမျှ၊ ကြိုးစား အားထုတ်ရင်း ဖြည့်တင်းတော်မူကြပါဟု နှိုးဆော်နှိဒါန်း၊ အစီရင်ခံစာပြုလိုက် ရပါသည်။

(ဆရာတော်- သံဃာတော်အပေါင်းနှင့် ဓမ္မမာမကအပေါင်းတို့၊
ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာစွာဖြင့်-
ပုထုဇဉ်အငုပ်၊ ပယ်သတ် ခွါထုတ်နိုင်ကြပါစေ။)

ဦးဝိစက္ခဏ- ဦးဝိသုဒ္ဓိ နှင့်
မဟာဉာဏ်အောင်-ဝိပဿနာ၊ ပြန့်ပွားရေး
ဆောင်ရွက်သူများ။

ဇယစက္ကော - ပတ္တနာ ဝန္တနာ

ဇယစက္ကော ဇယန္တောယော၊ ဇယိတဗ္ဗေ ဇယာသနေ၊
ဇယာပေသိ ဇယေသိနံ၊ ဇယံ ဒေတု ဇယုတ္တရော။

ယောဇယစက္ကော=ပါရမီဆယ်ပါး-အပြားသုံးဆယ်၊ အနှုန်းကျယ်သည့်-
သုံးသွယ်စရိယ- ဒုက္ကရနှင့်၊ ငါးဖြာသော စွန့်ခြင်းကြီး- အောင်လက်နက်အသီး
သီးတို့၏ ပိုင်ရှင်- အကြင်၊ မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည်။ ဇယာ
သနေ= အောင်ဘေရီဆော်-အောင်မောင်းကျော်၍၊ အောင်တော်မူမြဲ- အောင်
စစ်ပွဲ၌၊ အောင်ပွဲမင်္ဂလာ-အောင်သင်္ချာဖြင့်- အောင်ချမ်းသာ ဟူသမျှတွေကို၊
အောင်ဘိသိက်ချေကာ ဆင်မြန်းသည့်-အောင်ပလ္လင်နန်းမှန်ကင်း- အောင်သိဒ္ဓိ
ဗောဓိပင်ရင်း၌၊ ဇယိတဗ္ဗေ=မစ္စ၊ ခန္ဓာ-ကိလေသာနှင့်၊ ဒေဝါပုတ္တ-အဘိသင်္ခါရ
စသည့်ခပင်း-မာန်ငါးသင်းပြင်၊ အောင်ခြင်းရှစ်ပါး- အောင်အပ်သည့်၊ အတွင်း၊
အပြင်တရားတို့ကို၊ ဇယန္တော-အောင်ပလ္လင်ထက်-အောင်လက်နက်ဖြင့်၊ ကွန်ယက်
ရွှေဉာဏ်- ညဉ့်သုံးယံတွင်= ကေနရရှိ-ဝိမုတ္တိဟု-ကဝိမဟိန်- အရဟတ္တမဂ်၊ ဉာဏ်
ဝရဇိန်ဖြင့်-ချိုးနှိမ်ဖျက်ဆီး၊ အောင်ပန္နက်ရိုက်ဟီးလျက် အောင်ခြင်းကြီးအောင်
တော်မူခဲ့လေပြီ။ ဇယေသိနံ=မြတ်နိုးဗျူ အောင်ခန်းနှင့် မဟာဉာဏ်အောင်-ပန်းမဂ်
ဖိုလ်ကို၊ ရယူလိုဝံ့အတွင်းမှ လွတ်ကင်းအောင်အာသာကြီးဖြင့် ရှာမှီးကာနေကြ
ကုန်သူတို့အား၊ ဇယာပေသိ-ကိုယ်တော်မြတ်နှင့်အတူ အောင်ပန်းကို ဆွတ်ချူ၍
ထွဋ်အင်္ဂုကို မြှိုက်နန်းသို့ တက်လှမ်းခါ စံမြန်းစေလျက်- အောင်မြင်စေတော်မူ
လေပြီ။ ဇယုတ္တရော=အောင်သူတကာတို့၏ မှန်ကင်း- အောင်ခြင်းတကာတို့၏
ဥသျှောင်- အောင်ထွဋ်ခေါင်အမြတ်- အောင်သဖူတပ်၍၊ အောင်သယမ္ဘူအစစ်
အောင် ကေရာဇ်တဆူ ဖြစ်တော်မူပေတသော၊ သောဇယစက္ကော-နှုန်းပုံမဆောင်
နိုင်အောင်- အလုံးစုံ အောင်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော- ထိုအောင်ပွဲရသခင်၊
ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည်။ တေ-လောကီမှာလဲအောင်ချင်လောကုတ္တရာ
ကိုလဲအောင်ချင်- အခေါင်အထွဋ် အောင်တမ္မတ်၊ မြတ်နိုးဗျူကိုလဲ မဟာဉာဏ်
အောင်ထူကာ- စံယူလိုလားသင်၊ သူတော်စင်အများတို့အား၊ ဇယံ-အောင်ခြင်း
မသပ်အောင်အထပ်ထပ်ကို၊ (ဝါ) အောင်ဖူးတွေဝေမြိုင် အောင်ပန်းတွေ ကြိုင်
လှိုင်သည့်-အရဟတ္တဖိုလ်ပန်းတိုင်- မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ ပန်းခိုင်ကြီးကို၊
ဒေတု-အောင်မြင်ရန်မနှေး-ရာဟုလာ ရင်တော်သွေးကဲ့သို့ အစဉ်ပေးသနားတော်
မူပါ-အောင်မကိုဋ်သရဖူ အောင်လံထူအရှင်မြတ်ကြီးဘုရား။ ။

{ ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိ ပတ္တိယာ
ဗုဒ္ဓံ-ဓမ္မံ-သံဃာ - ဝိသုဒ္ဓိံ- ပူဇေမိ၊

ရန်ကုန် - ဦးဝိသုဒ္ဓိ

နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သဗ္ဗာ သဗ္ဗုဒ္ဓဿ။

မဟာဥာဏ်အောင်ဝိပဿနာ

လှိုင်စိုးခွင်ဝင်း-ကျင့်စဉ်တရားတော်

တတိယပိုင်း

ဒုတိယပိုင်း- ပညာပေးစာအုပ်တွင်၊ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော တဘက်ဖော်ပြ ပါ ဇယားကို၊ တတိယပိုင်း၌ ဆက်လက်ရှင်းလင်းပြသပေးမည်ဟု- ဆိုအပ်ခဲ့ချက် အရ....၊

အရှုခံ အာရုံတရားများ၌

အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာအရ၊ အာနာ,ပါန= ရှူမှု ရှိုက်မှု၊ (ဝါ)ရှူခြင်း၊ ရှိုက်ခြင်း သင်္ခါရအခင်းကြောင့်၊ ဝါယောရုပ်ဓါတ်ဦးစီးသော အရှိန်ကလာပ်တို့သည်၊ ယောဂီ၏ အဇ္ဈတ္တိက- ရုပ်ခန္ဓာနှင့်- သာနပသာဒ တည်ရာကိုအမှီပြု၍၊ ဝင်မှု-ထွက်မှု- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ (ဝါ) အချင်းအရာ အားဖြင့်ဆောင်သော သဘာဝလက္ခဏာကို ဆောင်နှင်းထွန်းပြ ဖြစ်ပျက်နေကြ ပါသည်။ ထိုအာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန် အချင်းအရာ၊ သဘာဝလက္ခဏာကို၊ လက္ခဏပ နိဇ္ဈာနာနစျာန်၊ (ဝါ) သဘာဝမှတ်ကြောင်းလက္ခဏာကို၊ ဥပနိဿာယ-စွဲမှီ၍၊ စျာနနံ-မှတ်သားပိုင်းခြား လေ့ကျက်ဝင်စားပွားများအားထုတ်ပြီးလျှင်၊ ဖြစ်မှု ပျက်မှု- သဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ထက်သို့- သင်္ခါရလျှင် အာရုံရှိသော ဝိပဿနာ ပွားများအားထုတ်မှုကို- သက်ဝင်စေရပါမည်။ ထိုသို့- လက္ခဏာလွန်မြောက်- သဘာဝရောက်၍ ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရ၌သာလျှင် အာရုံရှိသော- သင်္ခါရရမ္မဏိက- ဝိပဿနာဘာဝနာဖြစ်ရှိစေရန် အားထုတ်ရပါမည်။ ထိုသို့ အားထုတ်ပွားများ နိုင်စွမ်းရှိလာလျှင်၊ တသံသရာလုံးက- ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရနိမိတ်မျှသာ- ထင်ရှား ဆောင်ပြသော သဘော၌၊ ဖြစ်ပျက်မမြင်- ဉာဏ်စဉ်မထူ- မယူမသိနိုင်ခဲ့သော “နိစ္စဟု ထင်ခဲ့သည့်-နိမိတ္တ”၊ ထိုနိစ္စဟု ထင်ခဲ့သည့် နိမိတ္တကိုပင် “သုခဟုထင် ပြန်၍-ပဏီတ၊” ထိုနိမိတ္တ- ပဏီတနှင့်တကွသော- “အတ္တဇီဝ”ဟု စွဲထင်မှုတို့ကို၊ သင်္ခါရ ရမ္မဏိက- ဝိပဿနာမဂ်၊ အဆက်ဆက်ဖြင့်- ချိုးဖဲ့ ဖျက်ဆီးလျက်၊ “အနိမိတ္တ-အပ္ပဏီဟိတ-သုညတ” တည်းဟူသော- ဝိမောက္ခမုခ အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဝိမောက္ခအစစ်သို့၎င်း၊ အနိမိတ္တမဂ်-အပ္ပဏီဟိတမဂ်-သုညတမဂ်အဖြစ်သို့၎င်း၊ ဤ အရှုခံအာရုံမှန်တရား၌၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဆိုက်ငြားအောင် ဆက်လက်၍- ပြသ သွားသည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမတွ-တသွေမတိမ်း-လိုက်နာကျင့်သုံးပါက၊ ဆုံးရှုံးစရာ မရှိ-တနေ့တခြား-တရားဝင်ကပ်-မြတ်သည်ထက်မြတ်သော-ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့သာ- ကေနံအမှန်- ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့- ဖြစ်ရှိခြင်းသည်၊ (ဝါ)ဖြစ်ရှိလာနိုင်ခြင်းသည်၊ ပြုသုကြောင့်မဟုတ်- ကျင့်သုကြောင့်လည်းမဟုတ်၊ ဘာဝေတဗ္ဗဂုဏ်မြောက်အောင်- ရှုပွားသော-သစ္စာလေးပါးဝင် ရုပ်နာမ်အလျဉ် နှင့်- မဂ္ဂင်ရှစ်တန် အကျင့်မှန်- ကေနံတည်ရှိသွားသောကြောင့်သာဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်- အရှင် အာရုံမှန်တရားသည်- ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်၍၊ ဒုက္ခသစ္စာမှ လွတ်မြောက်ကြောင်း- မဂ္ဂသစ္စာနှင့် ပေါင်းဖော်သော်- မဟာဉာဏ်အောင်ပေါ်၍- လျော်သော မဂ်၊ ဖိုလ်ကို ရခြင်း၊ ရကြောင်း၊ အဓိပတေယျဌအနက်နှင့်ပြည့်စုံသော စူဠသောတာပန်ဧကန်၊ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အမှန် ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ကောင်းစွာယုံကြည်သက်ဝင်လျက် ဆက်လက်ဆည်းပူးအကျင့်ထူးကို ဦးစွာမသေ့ ရပါလေအောင် အားထုတ်မည်ဟု ခိုင်မြဲစွာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချပါလေ- မြတ်သော ယောဂီတို့တတွေ....။

ရှုပွားရပုံ သဘောဟုန်၌

မဇ္ဈိမပဋိပဒါ၊ ခြောက်မျိုးရှင်းတမ်း၌ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော- ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာသိသဘောအရင်း၊ ပုဗ္ဗကရဏ သဘောအရင်း၊ ပိုင်းခြားသိရှိ တည်ကြည်သော ယုံကြည် ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိသည့်- ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၌- စရဏမဂ္ဂင်- လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ရှုပွားရပုံသဘောဟုန်တရားသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမပါသော “သတ္တုပလ္လတ္တီ” ပဇာတိ” နှင့်အညီ၊ စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမ္မာဝါယမမဂ္ဂင်- သမ္မာသတိမဂ္ဂင်- သမ္မာသမာဓိမဂ္ဂင်တို့ဖြင့် ကျင့်စဉ်ဘောင်ဝင်အောင်ပွားများရာ တွင်၊ ရှေ့အစွန်း- ပရိယတ်၊ ဉာတပရိညာဏ်အခြေခံနှင့်၊ နောက်အစွန်း- ပဋိဝေဓ ဝင်ရန်- သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်တို့နှင့် အညီဖြစ်သော ဝိဝဇ္ဇာပနိဿယ- နိဗ္ဗေဓ ဘာဂိယ- အဇ္ဈာသယသဘောဖြစ်သည့်- သမ္မာဝါယမ၊ သမ္မာသတိ၊ သမ္မာသမာဓိ မျိုးဖြင့်သာ ပွားများအားထုတ်သင့်ရာပါသည်။ ထိုသို့- ရှုပွားရန်- သဘောဟုန် မှန်ကန်မှသာ- အရှင်တရားနှင့်ပေါင်းစည်းမိခါ- အကြောင်း မဂ္ဂအစစ်အဖြစ်ကို အရှုမှန်- အရှင်တရားတို့၌ ပြည့်စုံညီညွတ်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဝဋ်မှထွက် မြောက်လိုသော ဝိဝဇ္ဇာဇ္ဈာသယ- မကိန်းဘဲ ကုသိုလ်ရကြိမ်းလောက်သာ နှလုံးမူပါ က၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ- ပုညာဘိသင်္ခါရာမှ မလွတ်သော- မဟာကုသိုလ်- ဉာဏဝိပယုတ် တဏှာသဟဇာတစေတနာနှင့် ပြုလုပ်အားထုတ်သော- အာယုဟနဌအတွင်းသို့ သာ- ယှဉ်ဝင်၍ နေတတ်ပါသည်။ ထိုသို့- သမ္မာပဋိပတ်နှင့် ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာဉာဏ် မြတ်ကိုရလေသယောင်ယောင်နှင့် အဝိဇ္ဇာအမှောင်ထဲက မထွက်သော သူတို့၏ ရမှုမျိုးဖြင့်- ကြိုးကြိုးစားစား အားထုတ်နေကြသည်က- များနေကြသည်ကို- ဉာဏ်နှင့်ပင်ကြည့်ရန်မလို- မျက်ဝါးထင်ထင်ပင် မြင်နေရသည်က- တနေ့တခြား ဒုန့်ဒေးဖြစ်နေသည်ကို တွေ့လာရရာ၊ ဝိမုတ္တိရသအလွှာသည်- နစ်မြုပ်ခါသာနေရ ပေတော့သည်။

သတ္တဝါအနန္တ-ဆုတ်ကင်ကာလ၊ ကာမနယ်တရီးမှာ၊ အလိုဆိုးနှင့်အကျိုး
 မျှော်မှုတွေကြောင့်- သာသနာကို မှီတွယ်ကြခါ- ဓါတ်ရိုက်ကလေးတွေကလည်း-
 ဝိပဿနာအယောင်ပြု၍ ကန်တော့ပွဲထိုးကြကာ၊ ခုလည်းအကျိုးရ နောင်လည်း
 နိဗ္ဗာန်ရဟု- ပူဇော်မှု လာဘ်သပွဲကာနှင့်- ဘုန်းတံခိုးတိုးအောင်- ပြုကြသည့်
 နောက်သို့ တကောက်ကောက်လိုက်ခါ လိုလား၍နေကြပုံကို ကြည့်ပါက၊ သာ
 သနာကိုတွယ်၍- လိမ်လှမ်းနေသူတို့နောက်သို့- ကမ္မသကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မျှ
 မရှိသူတို့- လိုက်စားကြခါ- ဘဝကောင်းရာ၊ ငါးကောင်းရာ အကျိုးမျှော်မှုနှင့်
 ဝိပဿနာရှုသည်ဟု လုပ်နေကြသည်မှာ- တဘဝ၊ တနပ်စာအတွက် အလွန်ပင်
 ဝန်လေးလျက်ရှိကြရတော့မည်မှာ မလွဲပါပေ။

ဦးပဉ္စင်းတို့- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့တော့သည် ကိုကဲ့သို့- မှောက်မှား
 မှုအထွေထွေမှ- လွတ်ကင်းကြပါစေခြင်းငှါ၊ ရတနုဗ္ဗယအစ- ပုဗ္ဗကိစ္စ၊ ပုဗ္ဗကရ
 ဏနှင့်- မဇ္ဈိမပဋိပဒါ- ဒေသကတာဝန်၊ သာကေယာ- န် အလယ်ထားလျက်၊
 ယခုအခါ- ဝိပဿနာဘာဝနာအစစ်ဖြစ်ပုံကို ပညာပေးပြီး၊ ယုံကြည်သက်ဝင်
 နည်းကိုရရှိခါ၊ ကျင့်သုံးနိုင်ဖို့အရေ၊ အလေး အနက်ထား၍ ပြပေးသွားပါ
 မည်။ အထက်ပါ- အရှုခံအာရုံမှန်တရား၌- ရူပွားရူပသဘောဟုနှင့်- အရှုမှန်
 တရားကို စုံညီစွာ- ပိုင်းခြားသိပြီးလျှင် ဘယ်သူ့နှင့် မနဲ့တော့သော ကိုယ်ပိုင်
 အသိဉာဏ်နှင့် ဆုံးဖြတ်ပွားများနိုင်မှားဖြစ်၍၊ တရစ်ပြီးတရစ်- တထစ်ပြီးတထစ်၊
 တိုးတက်ရရှိအောင်- ဆည်းပူးရယူတော်မူကြပါသေး။

ဤသို့...အပြုမှန် အားထုတ်မှုတရားကိုယ်ဖြစ်သော- စရုဏမဂ္ဂင်သုံးပါး
 ကို- ဝိဝဇ္ဇဇ္ဈာသယအားဖြင့် ဓမ္မတ္ထန္တအဓိပတိ တင်နိုင်အောင်-မွေးမြူပြီးလျှင် ရှေ့
 ဆက်လက်၍- သံပေါက်လက်ာ- ရှင်းလင်းချက်ကလေးကိုပါ ပြသပေးသွားပါ
 မည်။ ပြသမည့်- ရှုကွက်မှန်တရားကိုလည်း- ပျောက်မကွက်၊ ကြီးစားအားထုတ်
 မည်ဟု သံန္နိဋ္ဌာန်ချတော်မူကြပါ။ ထိုသို့- ဆက်လက်ဆည်းပူးခါ- ကြိုးစားပွား
 များပါက၊ အရမှန်အကျိုးတရားတို့လည်း- မဆုတ်မနစ် ရရှိမည်မလွဲဟု တထစ်
 ချဘဲ ယုံကြည်သင့်ရာပါသည်။ လောကီစေတနာအရ- ပြုလုပ်အားထုတ်ကြိုးစား
 မှုတို့ကား တကျပ်ဘိုးလုပ်သော်လည်း- တကျပ်ဘိုးပြည့်အောင်- မရတတ်ကြပါ။
 ငါးမူးဘိုးလုပ်လျှင်လည်း- ငါးမူးဘိုးရချင်မှ ရပါသည်။ လောကုတ္တရာအလုပ်-
 ဥစ္စာထုပ်ကား= တမတ်ဘိုးလုပ်လျှင် တမတ်ဘိုးရ၍၊ တကျပ်ဘိုးလုပ်လျှင်လည်း
 တကျပ်ဘိုးအပြည့်ပင် မရချေစေသော-အကြောင်းမှန် အကျိုးရတရားများဖြစ်ပါ
 သည်။ လောကီလို- အတိတ်ကံအကြောင်းခံနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကံ အတန်တန်ကြောင့်-
 မမှန်မကန်- အတိုး၊ အဆုတ်- ရုတ်ရုတ်သဲသဲ ဒုက္ခနှင့်တွဲရသော တရားမျိုးမဟုတ်

ပါ၊ ပြုလုပ်အားထုတ်သမျှ အကြောင်းမှန်ကန်ရင် အကျိုးမှန် မဂ်ဖိုလ်ကို မိမိ၏ ဉာဏ်ဝိရိယတန်ခိုးနှင့် အမျှ ဆောက်မယုတ်- ညီမျှစွာ ရရှိမည်ဖြစ်၍ အားတက် ကျင့်ကြံ- ပွားများမှန်သော မဂ္ဂင်ရှစ်တန် ဝိပဿနာဘာဝနာ ကော်ပြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကိုးစားသင့်ပါသည်။

“လုပ္ပိန္နိန္ဒြိယမညိ - ယောဂီသုမြတ်၌”

ရှေ့ဦးစွာ- ပြည့်စုံထိုက်သောတရားများ

ထိုက်သင့်သော- ပုဗ္ဗကိစ္စ- ၉-ပါးကို ပြုအပ်ပြီးလျှင်၊ မချွတ်မယွင်းပြုရ မည့် ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးကို ပြည့်စုံစွာ- ခံယူကျင့်သုံးခြင်းအလေ့ရှိသော ယောဂီ သုမြတ်သည်၊ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊ မှီရာလေးပါး၌၊ (၀၁) စား၊ ဝတ်၊ နေရေး၊ ကျန်းမာရေး မှီရာလေးပါး၌၊ အပို့စွတာ- အလိုနည်းခြင်း၊ သန္တုဋ္ဌိ- ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း၊ သလ္လေခေါ- ကိလေသာကို ခေါင်းပါးအောင်ပြု ခြင်း၊ ပဝိဝေကတာ= ကာယ၊ စိတ္တနှစ်ဖြာ- ဆိတ်ငြိမ်ရာ ဝိဝေကဌာနကိုရရှိခြင်း စသည့်- မှီရာလေးပါး၌၊ သိမ်းဆည်းအပ်သော အချင်းအရာလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံ ပြီးလျှင်၊ မိမိဆိုင်ရာ သီလတို့ဖြင့်- စင်ကြယ်လန်းဆန်းသည်၏ အဖြစ်၌- ရပ်တည် စေရာပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်- ပဓါန ကော်ပြစ်သော....

“ယုံကြည်- ကျန်းမာ၊ ဝိတ်ပြောင့်ကာဖြင့်၊ လွန်စွာအားထုတ်၊
နာမ်နှင့်ရုပ်ကို၊ ဖြင်ချုပ် ဉာဏ်ဖြင့်၊ ဤငါးအင်- မဂ်လျှင် ရကြောင်း”
ညွှန်ပြမှုအပေါင်းဖြစ်သော

“ပဉ္စပ္ပဓါနိ ယင်္ဂါနိ၊ သဒ္ဓါစေတ အရောဂိတာ၊

အသာဓဇေယျဉ္စ အာရမ္ဘော၊ ပညာစ ဥဒယတ္ထဂါ။ ။

သဒ္ဓါစေတ- ယုံကြည်တတ်ခြင်း၊ သဒ္ဓါတရား၎င်း၊ (၀၂) သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာရှိ၍၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ အင်္ဂါလေးတန်- နီးစွာဖန်သည့်- ဩကပ္ပနသဒ္ဓါဖြင့် ဉာဏ်မြင်ပိုင်-ဖြတ်- ယုံကြည်တတ်သော သဒ္ဓါတရား၎င်း၊ အရောဂိတာစ- ကျန်း မာ သန်ရင်း- အနာရောဂါကင်းခြင်း၎င်း၊ အသာဓဇေယျဉ္စ- ဗဟိဒ္ဓမက္ခာ-မိမိ၏ အဇ္ဈတ္တစိတ်ကိုပါ- မလျှော့စား၊ မကောက်ကျစ်- ဖြောင့်မတ်စွာရှိခြင်း၎င်း၊ အာ ရမ္ဘောစ- သမ္မပ္ပဓါနိ ဝိရိယ- မလျော့သောလုလွ်ဖြင့်- အားထုတ်ခြင်း၎င်း၊

ဥဒယတ္ထဂါ- ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး “ဖြစ်ပျက်”တရားကို မြင်ငြားအောင်ပွားများနိုင်သော၊ ပညာစ- ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်အယာဉ်မိသော ပါရိဟာရိယပညာရှိခြင်းသည်၎င်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ပဓါနိယဂ်ါနိ- ဝိပဿနာ ဘာဝနာပွားများသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဓါနအင်္ဂါတို့သည်ကား၊ ပဉ္စ-ငါးပါးတို့ပေတည်း။ ။

ဤကဲ့သို့သော- ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံအပ်သော အကြောင်းအရာတို့နှင့် “ဘာဝနာဘိရတာ”မဂ်ဖိုလ်ရရာ- ဝိပဿနာ ဘာဝနာမြတ်၌၊ အစဉ်မွေ့လျော်သောအားဖြင့်၊ (နိက္ခမဓါတ်=ကိလေသာကာမ၊ ဝတ္ထုကာမတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်းဆောင်နှင်းမှု၊) (ပက္ခန္ဓနဓါတ်=သံသရာဝဋ်ဘေး- လွတ်ရေးမှန်စွာ- ပြေးထွက်ရာကို ဆောင်နှင်းမှု၊) (ပဋိစ္စာဂ, အဓိမုတ္တိဓါတ်=သင်္ခါရနှင့် ကိလေသာတို့မှ ထွက်မြောက်လိုလား- စွန့်လွှတ်သောအားဖြင့်- လွန်ကဲစွာ- လွတ်မြောက်အောင် ဆောင်နှင်းမှု)တို့ဖြင့် ထုလွှမ်းသည့်- ဝိပဿနာ ဘာဝနာအစစ်တစ်ခု၌- အစဉ်မွေ့လျော်မှုကို ဖြစ်ကြစေရာပါသည်။

မြတ်ဘော ယောဂီ၊ ဤသို့- မြတ်ဘုရားရှင်၊ အလိုတော်ကျ- မလျော့မတင်း- ပြဆိုလိုက်သောအခင်းသည် ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းလှပါတကားဟု မထင်မှတ်သွားပါနှင့်၊ ယောဂီသူမြတ်သည်= ပဋ္ဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းတို့တွင် ပေးအပ်ခဲ့သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဉာဏ်မြတ်တွေကို- ပိုင်နိုင်စွာ ခံယူနိုင်ခဲ့ပါလျှင်၊ အထက်ပါ- သဘောစုတို့သည် ယောဂီသူမြတ်၌- မဆင်ယင်နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိကောင်းပါ။ တကယ်တမ်း- ဒုက္ခသစ္စာငြိမ်းကို- ဖျက်ချိုးကျော်လွှမ်း လွတ်မြောက်လိုပါက၊ ဆည်းပူး သိမ်းဆည်းနိုင်ရပါမည်၊ မိမိကိုယ်စိတ်ကို အလိုမလိုက်၊ မလှည့်စားဘဲ၊ ထိမ်းချုပ်ပေးရပါမည်၊ သူတကာ- တရားသွားအားထုတ်ကြသည်ကို ကြားဘူးဘိသကဲ့သို့၊ ပျော်ပျော်ပါးပါးသွား၍ ကိုယ်ဝတ်လိုရာ- စားလိုရာတွေကိုယူဆောင်ပြီး ၁၀-ရက်၊ ၁၅-ရက်အားထုတ်ကြခါ၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး ပြန်လာကြပြီး- ကိစ္စပြီးပြီဟု ကင်ပွန်းတပ်လာကြသောအဖြစ်မျိုးတွေကို ယောဂီတို့ တွေ့ကောင်း၊ သိကောင်း နေပါလိမ့်မည်။ အဆုံးကျတော့လဲ ကိလေသာရမ်းအိုးတွေ ပေါက်ကွဲမြဲ- ပေါက်ကွဲလျက်ဘဲ ဆိုတာတွေလဲ- တွေ့မြင်ကောင်း တွေ့မြင်နေရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို- လွယ်လွယ်နဲ့ ထယ်ထယ်ဝါဝါကြီး ကိစ္စပြီးမှုမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ သူတပါးပြောစကားကို-ယောင်ဝါးလိုက်နာယုံကြည်ခါ-ငါ့မှာ တရားရလာပြီးပြီဘဲလို့ ဆိုတာမျိုးတွေမှ လွတ်၍၊ မိမိကိုယ်စိတ်ကိုယ် မိမိ၊ ယဉ်ကျေးအောင် ဆုံးမအပ်ပြီး၍၊ မွေ့လျော်သော- ဘာဝနာရတီမှရသည့်- တရားရမှုကို၊ မိမိကိုယ်တိုင်မိမိ ဆုံးဖြတ်နိုင်လျက်- ဝမ်းမြောက်စွာ- ဘယ်သူမှ မပြောလိုဘဲ၊ (ဝါ) မကြွားလိုဘဲ၊ ထွက်မြောက်မှုနဲ့ ငြိမ်းအေးမှု ကိန်းလိုပါလျှင်

အထက်ပါ- သဘောအယာဉ်တို့သို့တိုင်အောင်- မိမိကိုယ်စိတ်ကို သိမ်းဆည်းပေးပါ။ ပိုင်းခြားသိခဲ့ရသည့်အတိုင်း၊ အန္တပုထုဇဉ်အဖြစ်နဲ့- အဆုံး၏ကောင်းခြင်း ပရိယောသနကလျာဏအဖြစ် သဘောနှစ်ခုကို- မိမိ၏ ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ်၊ သုံးပါးလုံးမှာ အစဉ်သတိရှိပြီး ပိုင်းဖြတ်ကြည့်ပါ။ ခြားနားဖြတ်ကြည့်ပါ။ အန္တအဖြစ်တွေ လာမရစ်ပတ်ပါစေနှင့်တော့၊ အဲဒီလို- မိမိကိုယ်ကို မိမိ စစ်ဆေးပြီး ပိုင်းခြားခဲ့ထွက်နိုင်ပါလျှင်၊ အထက်ပါ- ဘာဝနာဘိရတာနှင့် ဓါတ်သုံးပါး ကိန်းစေလျက်၊ ပရိယောသန ကလျာဏဧကန်- သေက္ခယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် မြတ်အမှန်ဖြစ်အောင်- ကျစ်လစ်သိပ်သည်းစွာ- ကြိုးစားပွားများအားထုတ်သွားမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါ- မြတ်သော ယောဂီ....။

ဤသို့...ဝိပဿနာဘာဝနာ၌၊ ပညာသိမ္မိကွာဘဲ၊ ဆင်ခြင်ခါ သိမ်းဆည်းအပ်သော- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဤအာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဘာဝနာခွင်သို့- ဝင်အံ့သောအခါ၌၊ (၁) ဝိဝေကဓါတ်=ဆိတ်ငြိမ်ရာကို အလိုရှိအပ်ခြင်း၊ (၂) ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်ခြင်း၊ (၃) ကောင်းစွာ ထိုင်ခြင်း၊ (၄) မြဲမြံသောသတိ- အစဉ်ရှိခြင်းတို့ကိုလည်း ပဋိသမ္ဘိဒါမင်္ဂါဠိတော်၌၊ ဤသို့- ညွှန်ပြအပ်ပါသည်။

“ဣဒဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရည ဂတောဝါ ရုက္ခမူလဂတောဝါ၊
သုညာဂါရဂတောဝါ နိသီဒတိ ပလ္လက္ခံ အာဘုဇိတော
ဥဇုံကာယံ ပဏိစာယ ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတော၊
သော သတောဝ အဿသတိ သတော ပဿသတိ။”

ဘိက္ခဝေ- သံသရာရေးကို ဘေးဟုရှုငြား- သင်ချစ်သားတို့၊ ဣဒ- ဤငါဘုရားသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ အရညဂတောဝါ- တောအရပ်သို့ ကပ်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ ရုက္ခမူလဂတောဝါ- သစ်ပင်ရင်းသို့ ကပ်သည်ဖြစ်၍၎င်း၊ သုညာဂါရဂတောဝါ- ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်းရိပ်သာတို့၌ ကိန်းအောင်းသည်ဖြစ်၍၎င်း၊ ပလ္လက္ခံ- ထက်ဝယ်တင်ပြင်၊ အာဘုဇိတော- ဖွဲ့ခွေ၍၊ ကာယံ- အထက်ဖြစ်သောကိုယ်ကို၊ ဥဇုံ- ဖြောင့်မတ်စွာ၊ ပဏိစာယ- ထား၍၊ ပရိမုခံ- ဘာဝနာအာရုံသို့ ရှေ့ရှုလျက်၊ သတိံ- သတိကို၊ (၀၇) သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသော ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်သော သတိကို၊ ဥပဋ္ဌပေတော- ကပ်ခါဆောင်ထား၍၊ နိသီဒတိ- ထိုင်ရာ၏။ သော- ထိုထိုင်အပ်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတောဇဝ- မုချသတိရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင်၊ အဿသတိ- ရှူခြင်း၌ ရှုမှတ်၏၊ သတောဇဝ- မုချသတိရှိသည်ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ပဿ

သတိ- ရှိုက်ခြင်း၌ ရှုမှတ်၏။ (၀၂) ရှူရှိုက်နှစ်တန်- ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်၌ ပွားများအားထုတ်ရာ၏။

အထက်ပါ- အချက်လေးချက်ဖြစ်သော- (၁) ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ ချဉ်းကပ်ခြင်းသုံးစားတွင် အနာဂါရလမ်းအနေအားဖြင့်မူ၊ တိကျစွာ လိုက်နာနိုင်ကြပါသည်။ အနာဂါရလမ်းအနေအားဖြင့် အိမ်မကွာ၊ ကျောင်းမကွာ သဘောအားဖြင့်လဲ မိမိနေအိမ်တွင်ပင် ဆိတ်ငြိမ်ရာကာလ- အချိန်သမယကို သတ်မှတ်၍ နေ့စဉ်အားထုတ်နိုင်ကြပါသည်။ ထို့ထက်အလွန် တခါတရံတွင်မူ အားလပ်ခွင့် ရှိတိုင်း၊ အထက်ပါ- သုံးဌာနတို့သို့လည်း ချဉ်းကပ်အားထုတ်နိုင်ပါသည်။ ။

(၂) သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှထွက်မြောက်ခြင်းကိုလည်း၊ ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးအရ၊ သိမ်းဆည်းအောင်မြင်မှုကို ဆိုလိုသည်ဖြစ်၍၊ အထူးပြဘွယ်ရာမလိုတော့ပါ။ သို့သော်....တသီးတခြားအားဖြင့်အောက်၌- အနည်းငယ်ထပ်မံရှင်းပြပေးပါဦးမည်။

(၃) ကောင်းစွာထိုင်ခြင်း၊ ဤထိုင်ခြင်းသဘောကိုလည်း အောက်၌ အနည်းငယ်ရှင်းလင်း ပြသပေးပါမည်။

(၄) မြဲမြံသော- ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်သည့် သတိရှိရခြင်းကိုမူ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်= ပွားများစဉ်၌၊ ဘယ်သို့ရရှိသည်ကို ဆက်လက်ပြသပေးသွားပါမည်။ ။

“ကောင်းစွာထိုင်ခြင်း”

(၁) တင်ပလွင်ခွေ။

။တင်ပါးကို ကြမ်းပျဉ်သို့ချထိုင်၍၊ ပေါင်ကို အနေတော်ထားပြီးလျှင်၊ ဒူးကို ကွေး၍- ခြေထောက်တခုနှင့်တခုကို မထပ်စေဘဲ၊ ဘယ်ခြေအတွင်း- ညာခြေအပြင်၊ စသည်အားဖြင့် မိမိနှစ်သက်သလို ထား၍- ခွေထိုင်ခြင်းသည်၊ တင်ပလွင်ခွေထိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၂) တင်ပလွင်ထပ်။

။အထက်ကကဲ့သို့ ထိုင်ပြီးလျှင် ကွေးထားသော ဒူးအောက်မှ ခြေထောက်ကို ခွေရုံတင်ခွေမထားဘဲ၊ ညာခြေက- ဘယ်ခြေပေါ်သို့ ထပ်၍၎င်း၊ ဘယ်ခြေထောက်က ညာခြေထောက်ပေါ်သို့၎င်း၊ ထပ်ထား၍ ထိုင်ခြင်းသည်၊ တင်ပလွင်ထပ်၊ ထိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၃) တင်ပလွင်ချိပ်၊

။အထက်ကကဲ့သို့- တင်ပါးကို ကြမ်းပျဉ်သို့ ချထိုင်၍၊ တင်ပလွင်ခွေ- တင်ပလွင်ထပ်ထက် လွန်ကဲသော- ညာခြေထောက်နှင့် ဘယ်ခြေ ထောက်ကို လိန်၍ ထပ်လိုက်ပြီးလျှင်၊ ခြေဖဝါး နှစ်ဘက်စလုံးအပေါ်သို့ ပက်လက်လှန်နေစေ စေသော ခြေထောက်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ချိပ်၍ ထိုင် ထိုင်ခြင်းသည်၊ တင်ပလွင်ချိပ်ထိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။ (ဥပမာ)ဆင်းထုတော်များ ထိုင်ခြင်း ကဲ့သို့ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကို- မဟာပလွင်ထိုင် နည်းဟုလည်း ခေါ်ကြပါသည်။

အထက်ပါ- သုံးနည်းစလုံးကို ထိုင်ရာ၌၊ အထက်ဖြစ်သော ကိုယ်ဟုဆို အပ်သည့် “ခေါင်း၊ လည်၊ ရင်၊ ခါး” တို့ကို- ဖြောင့်မတ်စွာ ထားရပါမည်။ အထူးသဖြင့်- ခါးနှင့်လည်တိုင် ဖြောင့်မတ်လျှင်- ကျန်သော အစိပ်အပိုင်းတို့ သည်လည်း ဖြောင့်မတ်ရပါတော့သည်။ အချို့- အကျင့်ပါနေ၍ ခါးဆန့်ဆန့် ထိုင်မရဘဲ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ တတ်နိုင်သမျှ ဆန့်၍ထိုင်ပေးရပါမည်။ သို့သော် အလွန်အကျွန်စိတ်ဆောင်ထားမှ ဆန့်သည့် အထိမျိုးကို မဆိုလိုပါ။ အလိုက် သင့်ဆန့်နိုင်ရုံ- တစ၊ တစ၊ ဆန့်၍ ထိုင်ပေးသွားရပါမည်။ ထိုင်ကြည့်ပါ၊ ဆန့်ကြည့် ပါ။ စိတ်က တင်းကြပ်စွာ ဆောင်ထားမှ ဆန့်ရသည့်အထိ ထိုင်ကြည့်ပြီး၊ စိတ် ကိုနဲ့နဲ့လျော့ချ၍ ဆန့်ထိုင်မှု၌ စိတ်ကို ခွာ၍ကြည့်ပါ။ အနည်းငယ်ပြန်ကျသွား တာတွေ့ရပါလိမ့်မည်။ တဖန်စိတ်နဲ့ ပြန်ဆောင်ထိုင်ကြည့်ပါ။ တစ၊ တစ၊ ဆန့်လာ တဲ့သဘောတွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ- နောက်ထပ်ပြုပြင်စရာလည်းမလို စိတ်ကို လွှတ်ထား၍ ဆန့်ထိုင်နိုင်သမျှ ရပြီဆိုပါက၊ ခါးအနေအထားသင့်တော်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပြီး၊ လည်တိုင်ကိုလည်း ထိုနည်းတူစွာ မမော့လွန်း- မငိုက်လွန်းသော အနေအထားဖြင့် ဖြောင့်မတ်အောင်ထားပါ။ လည်တိုင်ဖြောင့်မတ်စွာထားမှု သည်- ပုခုံးကြော၊ ရင်ကြောတို့ကို တင်းသွားစေတတ်ပါသည်။ မိမိရုပ်ခန္ဓာနှင့် လိုက်လျော၍ ဆန့်နိုင်မှုရှိသမျှ (ဝါ) ပြုပြင်ရန်မလိုသော အနေအထားနှင့် ဆန့်နိုင် သမျှ- ဆန့်၍ထိုင်ရပါမည်။ နောင်တစတစ၊ တရားထိုင်တိုင်း- ခါးနှင့်လည်တိုင်ကို ပြုပြင်ပေးသွားပါက၊ မုချတိုးတက်ရရှိလာနိုင်ပါလိမ့်မည်။ သို့သော်- စိတ်က သိပ် စိုက်၍- ထိန်းချုပ်ထားရသော- အနေအသွင်မျိုးမဖြစ်စေရပါ။ စိတ်လွှတ်ထား လိုက်သော်လည်း မလျော့ပါး- မပြောင်းရွှေ့တော့သော- ဖြောင့်မတ်မှုမျိုးကို

သာ- တသမတ်ထည်း အလိုရှိအပ်ပါသည်။ ၎င်းနှစ်ချက် ပြည့်စုံလျှင်၊ ကာယ-
အထက်ဖြစ်သောကိုယ်ကို၊ ဥဇုံ-ဖြောင့်မတ်စွာထားခြင်း- သက်ဝင်နိုင်ပါပြီ။

အထက်ပါ၊ တင်ပလွင်ခွေ -တင်ပလွင်ထပ်-တင်ပလွင်ချိပ်သုံးမျိုးတွင်လည်း၊
မိမိရုပ်ခန္ဓာနှင့် လိုက်လျောသလို ထိုင်နိုင်ပါသည်။ အမျိုးသားများ ပကတိအထိုင်
များကြသည်က၊ တင်ပလွင်ထပ်ထိုင်ခြင်းကိုသာ- အထိုင်များကြပါသည်။ ၎င်းသည်
အလယ်အလတ်သဘောပင်ဖြစ်ပါသည်။ လွန်စွာ ဝလွန်းသူတို့အဘို့ဆိုပါက- ခြေမ
ထပ်ဘဲ ပဌမနည်းဖြစ်သော- တင်ပလွင်ခွေရုံမျှထိုင်သည်က ပိုမိုမြဲမြံ၍ နှစ်ချိုက်
သက်သာဘွယ်ရာဖြစ်ပါသည်။ တင်ပလွင်ချိပ်ထိုင်ခြင်းမှာမူ၊ လွန်စွာတင်းကြပ်
သော ထိုင်ခြင်းမျိုးဖြစ်၍၊ ကျင့်သားရအောင်- တစ၊ တစ၊ ထိုင်ပေးမှသာ တရား
ဉာဏ်မြင်သက်ဝင်သည်အထိ ခိုင်မြဲနိုင်သော ထိုင်မှုမျိုးဖြစ်ပါသည်။ အများအသး
ဖြင့် တင်ပလွင်ထပ်ခြင်းကိုသာ အသုံးပြုကြပါသည်။ သို့သော်- ၎င်းသည် အထက်
ဖြစ်သောကိုယ်ကိုဖြောင့်မတ်အောင် ထိန်းရာ၌ လျော့ပေါ့လွယ်တတ်ကြပါသည်။
ထို့ကြောင့်- အထက်ကိုယ်ဖြောင့်မတ်မှုအတွက် အကျင့်ပြုပေးရပါမည်။ တင်
ပလွင်ခွေထိုင်ခြင်းသည် အထက်ကိုယ်ဖြောင့်မတ်စေမှုနှင့်ရပ်အတွက် လွယ်ကူစွာ
ဆောင်ရွက်နိုင်သော နည်းဖြစ်ပါသည်။ မိမိနှင့် ကိုက်ညီမည့် ထိုင်နည်းတခုခုကို
ရွေးချယ်စစ်ဆေးအသုံးပြုပြီးလျှင် မပြောင်းလဲဘဲ အထက်၊ အောက်၊ ညီညွတ်စွာ
တစထက်၊ တစ- တိုးတက်ညီညွတ်အောင် လေ့ကျင့်ထိုင်သွားရပါမည်။ ယနေ့
ဒီလိုထိုင်လိုက်၊ နောက်နေ့ ဟိုလိုထိုင်လိုက် မဖြစ်စေပါနှင့်။ စိတ်က သိပ်အာရုံ
စိုက်ပြီး- ထိန်းချုပ်ထားဒါလဲမဖြစ်ပါစေနှင့်။ ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှထွက်မြောက်
သိမ်းဆည်းသည်မှစ၍၊ ၎င်းထိုင်ခြင်း- ဣရိယာပထကို လျစ်လျူပြုရတော့မည်
ဖြစ်ရာ၊ လျော့ပေါ့မှုနှင့်၊ ကာယကုက္ကုစ္စ-ကိုယ်တုန်လှုပ်မှု မဖြစ်စေသော အနေ
အထားအားဖြင့် ကြိုက်နှစ်သက်သလို ထိုင်သွားနိုင်အောင် ကြိုးစားရာပါသည်။
အမျိုးသွီးယောဂီများအတွက်၌လည်း ထိုကဲ့သို့ ထိုင်ပုံထိုင်နည်း သုံးမျိုးရှိပါ
သည်။ ၎င်းတို့မှာ....

(၁) တင်ပါးလွှဲထိုင်။

တင်ပါးကိုတဘက်စောင်း- ကြမ်းပျဉ်ပေါ်သို့
ချထိုင်၍၊ ပဆစ်ဒူးတုပ်ထားသော- ခြေဖဝါး
နှစ်ဘက်ကို- တင်ပါးနှင့်ထိမထိုင်ဘဲ၊ ဝဲဘက်သို့
၎င်း၊ ယာဘက်သို့၎င်း- လွှဲ၍ထိုင်ခြင်းသည်
တင်ပါးလွှဲထိုင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(၂) တင်ပါးထပ်။

။အထက်ပါကကဲ့သို့ ထိုင်ပြီးလျှင်၊ ပဆစ်ဒူးကို တည့်တည့်တုပ်ခေါက်၍၊ ခြေထောက်ကို ပေါင် နှင့်ထပ်ပြီး၊ ခြေဖနောင့် ခြေဖဝါးကို တင်ပါး နှင့်ထပ်၍ ထိုင်ခြင်းသည်၊ တင်ပါးထပ်ထိုင် ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(၃) တင်ပါးချ။

။တင်ပါးကို ကြမ်းပျဉ်ပေ၍ သို့- စုံညီစွာချထိုင် ၍၊ ပဆစ်ဒူးတုပ်ထားသော ခြေသလုံးနှင့် ခြေ ဖဝါးကို၊ ဝဲဘက်ကလည်း ဝဲဘက်သို့ကား၍ ၎င်း၊ ယာဘက်ကလည်း ယာဘက်သို့ကား၍ ၎င်း၊ တင်ပါးတခုလုံး-ကြမ်းပျဉ်သို့ချထိုင်ခြင်း သည်- တင်ပါးချထိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အမျိုးသွီးယောဂီတို့အတွက် ဤသုံးနည်းမှ၊ မိမိရုပ်ခန္ဓာနှင့် လိုက်ဖက်ရာ- တနည်းနည်းဖြင့် ထိုင်နိုင်ပါသည်။ အထက်ကိုယ်ကို-ဖြောင့်မတ်စွာ ထားရှိရေး၌ အထက်က- ဖော်ပြသကဲ့သို့- ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိကာ-ပြုပြင်လေ့ကျင့်၍ ထိုင်ကြ ရပါသည်။

“ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံတို့မှ ထွက်မြောက်ရန်”
သိမ်းဆည်းနည်း။

အထက်ပါ- ပြဆိုလာဘိသကဲ့သို့၊ သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော-တရား ထိုင်မှု-ဣရိယာပထကို-ပြုအပ်ပြီးသောယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဒုတိယပိုင်း၌ပြဆိုအပ် ခဲ့သော “သတ္တုပလ္လင်္ခိ ပဇဟတိ” အရာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဟူသော- အယူအမှတ် အသိကို စွန့်လွှတ်၍၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်ခြစ်အားဖြင့်- သဏ္ဌာန်နိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ်- ပျောက်ကင်းဆိတ်အောင် ရှုမှတ်ပွားများရမည် ဖြစ်ပါသော ကြောင့်၊ ပဌမပိုင်းတွင် ပြဆိုအပ်ခဲ့သော- ပုဗ္ဗကရဏ-သုံးပါးနှင့်- ဆင်ခြင်သိမ်း ဆည်းခြင်းကို ပြုရပါမည်။ ၎င်းသုံးပါးကို ယခုအကျဉ်းအားဖြင့် ထပ်မံဖော်ပြ ရသော်...

(၁) ဒိဋ္ဌိသမုဋ္ဌာဋက=ငါတရားထိုင်သည်။ ငါတရားအားထုတ်သည်ဟု နှလုံးမသွင်းမှု၍၊ သင်္ခါရတရားက၊ သင်္ခါရတရားကို-မှတ်သားပိုင်း ခြား-ဆင်ခြင်ပွားများခြင်းဟူသော နှလုံးသွင်း၍- ဒိဋ္ဌိကိုပယ်ခွာမှု ဖြစ်စေရပါမည်။

- (၂) မာနသမုတ္တာဋ္ဌက=ငါတရားသိသည်၊ ငါ့မှာတရားရှိသည်၊ ငါတရားအားထုတ်နိုင်စွမ်းရှိသူ ဖြစ်သည်ဟု နှလုံးမသွင်းမှု၍၊ သင်္ခါရအစုအပုံ-ခန္ဓာစုံ၌ ဖြစ်ပေါ်အပ်သော သင်္ခါရတရားတို့အား-သင်္ခါရတရားကသာ-ရှုမှတ်ပွားများ- ဝဋ်ရထားကို ရပ်ပါစေခြင်းငှါသာ ဟု နှလုံးသွင်း၍ မာနကိုပယ်ခွါ သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၃) နိကန္တိက ပရိယာဒါန= ငါတရားတွေ့သည်- ငါတရားရပြီးပြီဟု၊ လိုသို့-တရားတွေ့- တရားရမှုဖြစ်ခြင်းသည်- သာယာနှစ်သက်ဘွယ်ကောင်းလေစွာဟု- နိက္ခမသိတ်၊ တဏှာဖြစ်မှုကို- အားထုတ်ပွားများစဉ် အတွင်း၌၊ နှလုံးသွင်း မဝင်မိစေဘဲ၊ “ဓမ္မပသံဟိတပါမောဇ္ဇ”တရားတွေ့မှုကို မျက်မှောက်ပြုရသဖြင့်-ဝမ်းမြောက်မှု-သဘောမှမလွန်စေမှု၍၊ (ဝါ)သပ္ပိတိကတဏှာအဖြစ် မရောက်စေမှု၍၊ သာယာနှစ်သက်ခြင်းကို- ပယ်ဖျောက်ခွာထုတ်နိုင်အောင်- သိမ်းဆည်းရပါမည်။

ဤနေရာ၌- ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးကို- ပဋ္ဌမပိုင်း၌ လုံလောက်အောင်ပြသခဲ့ပြီးဖြစ်ပါ၍၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ထပ်မံကြည့်ရှုလျက်- ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းမှု-လုံလောက်အောင်ပြုနိုင်ကောင်းပြီဖြစ်ပါ၍၊ အမြွက်မျှ အစဖော်ကာ သိမ်းဆည်းမှုသဘောကို သိအပ်ရာပါသည်။

ဤသို့- ထပ်မံကြည့်ရှု- ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းမှု ပြုရမည့်- ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးနှင့်မျှကို- အားမရသေးပါက၊ “သတ္တုပလဒ္ဓိ” ပဇဟတိ” အရာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ- ဟူသော- အမှတ်၊ အသိ၊ အယူ- ဝိပလ္လာသ သုံးပါး- တံခွန်ထူထားသည်ကို- တိုင်ခြေက တူးဖို့၍ လဲပြိုစွန့်လွှတ်နိုင်စေခြင်းငှါ၊ အနတ္တပညာလည်းမည်၊ ဉာဏ်လည်းရသော- သဘောသွားကလေးနှင့် မေတ္တာထား၍ ထပ်မံရှင်းပေးလိုက်ပါဦးမည်။ ။

“တရားရှာ - ကိုယ်မှာတွေ့သဘော”

တရားထိုင်ခြင်းသို့- သက်ဝင်စ- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မူလက- ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ ပညာရှိလျက်- ပုဗ္ဗရဏအမှုဖြင့်- သိမ်းဆည်းပြုခြင်းသည်၊ တရားရှာတော့မည့်ဆဲဆဲ- တရားရှာတော့မည်ဆိုလျှင်၊ တရားရှာ၊ ကိုယ်မှာတွေ့ဟု- ဆိုလေ့ဆိုထ- စကားတရပ်ရှိကြပါသည်။ ဤစကားလုံးကလေးသည်- ဝိပဿနာသမားအမည်ခံသူတို့- လက်သုံးစကားအဖြစ်ဖြင့်- “တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့တာပေါ့၊ ကိုယ်မှာတွေ့လို့- ဉာဏ်နဲ့ မြင်ကိုယ်တွေ့- ဉာဏ်မြင်ပေါ့လို့

ပြောကြ၊ဆိုကြပါသည်။ ဒါပေမဲ့- မိမိပြောတဲ့စကားကို- မိမိ၊ သိသလားဆိုတော့- မသိကြဘဲသာ- အစဉ်လိုက်ပြီးပြောနေကြသူတွေကသာ- များပါသည်။ ဒါကြောင့်- တရားရှာ ကိုယ်မှာအရင်တွေ့ရမှာကို- ရှင်းလင်းပြပေးဘို့ လိုလာ၍ ဖေပြပေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

တရားရှာ- ကိုယ်မှာတွေ့ချင်ရင်- ဘာကိုအရင်တွေ့ရမှာလဲဆိုတော့၊ ကိုင်မဟုတ်တဲ့သဘောကို အရင်တွေ့ရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ- ယ၊သတ်ကိုယ်နှင့် ဝ၊သတ်ကိုယ်လို့- နှစ်ခုခွဲလိုက်ပါ။ ယ၊သတ်ကိုယ်သည်- ကာယသဒ္ဓါအရ= ရူပကာယဆိုလျှင်- ရုပ်အစုအပေါင်း၊ နာမကာယဆိုလျှင်- နာမ်အစုအပေါင်းကို= ရူပကာယကိုယ်၊ နာမကာယကိုယ်လို့သိပါ။ ဝ၊သတ်ဆိုလျှင်- သတ္တဝါလို့ ရေတွက်ခြင်းခံရတဲ့ ကိုင်လို့သိပါ။ ဒါကြောင့်-တရားရှာကိုယ်မှာတွေ့ဆိုလျှင်-ဘာကို အရင်တွေ့မှာလဲဆိုတော့- သတ္တဝါကိုယ် မဟုတ်တဲ့သဘော- အတ္တကိုယ်မဟုတ်တဲ့ သဘောကို အရင်တွေ့ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

လောကဝေါဟာရ အနေအားဖြင့်တော့၊ ကာယ သဘောကိုဖြစ်စေ၊ သတ္တဝါသဘောကိုဖြစ်စေ၊ ကိုယ်လို့ဘဲပြောဆိုရေးသားကြပါသည်။ ဒီတော့- တပေါင်းထည်းထားပြီး ရှင်းပြရရင်၊ ကိုယ်လို့ဘာဖြစ်လို့ ခေါ်ကြသလဲ?၊ ငါ့ကိုယ်လို့ ဘာဖြစ်လို့- ရင်ဘတ်ကိုပုတ်ပြနေကြသလဲ?၊ ငါ့ကိုယ်နဲ့ ငါပေါ့၊ ငါ့ကိုယ်တိုင်၊ မြင်-ကြား-နံ-စား-တွေ့-ထိ-သိဘာပေါ့လို့- တကိုယ်ထဲ ကိုယ်နေကြတာ၊ သတ္တဝါဆိုတဲ့- အတ္တကိုယ်နဲ့ဘဲ- ပြောဆိုနေကြ-မှတ်၊ သိ၊ ယူစွဲနေကြပါတယ်။ ဒီလို- တကိုယ်ထဲကိုယ်- တငါထဲငါနေကြပေမဲ့၊ ဘာလို့- ကိုယ်ခေါ်သလဲလို့တော့ သိကြဘို့ကောင်းပါတယ်။ အများအားဖြင့်- ဘာလို့ ကိုယ်ခေါ်မှန်းလဲမသိဘဲ၊ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့ကိုယ်နဲ့- တကိုယ်ထဲ ကိုယ်နေကြတာတော့ မကောင်းပါဘူး။

အဲဒီလို- အတ္တကိုယ်နဲ့- တကိုယ်ထဲ ကိုယ်နေပြီး၊ ကိုယ်ဆိုတာ- ဘာလို့ ကိုယ်ခေါ်မှန်းမသိရင် တရားရှာ၊ ကိုယ်မှာတွေ့ဆိုတာ- တရားမှန်ကို တွေ့ဘို့ လွန်စွာခဲယဉ်းနေပါတယ်။ ဒါကြောင့်- သတ္တဝါ၊ သူသူ-ငါငါတို့ ကိုယ်လို့ခေါ်နေကြတာ- အတ္တကိုယ်လို့စွဲယူနေကြတာ၊ ဘယ်သဘောကို စွဲယူနေကြတာလဲလို့ ရှင်းကြည့်ကြပါစို့.....။

“ကိုယ်သဘော-ဥပမာ”

ဥပမာ= လဘက်ရေကြမ်း ခရားအိုးကို၊ ခရားရဲ့ကိုယ် ဘယ်ဟာလဲမေးရင်- နှုတ်သီး၊ ဂိုင်း၊ အဖုံးတို့ကို- ကိုယ်လို့ ပြမည်မဟုတ်ပါ။ ရေထည့်တယ်၍

ရသော- ကိုယ်ထည်ကိုသာ ပြကြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုနည်းတူစွာ= သုံးဆင့်ရှိတဲ့ လက်ဆွဲထမင်းချိုင့်တခုကို- ထမင်းချိုင့်ရဲ့- ကိုယ်ပြစမ်းပါဆိုရင်လဲ၊ ဂိုင်း၊ အဖုံးနဲ့ အပေါ်ဆင့်၊ အလယ်ဆင့်တို့ကို ပြမည်မဟုတ်ဘဲ၊ အောက်ခံအဆင့်ချိုင့်ကိုသာ ပြမည်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပြင်= မော်တော်ကားရဲ့ ကိုယ်ထည်ကို ပြစမ်းဆိုရင်၊ မတ်ကပ်၊ စက်ခေါင်း၊ အမိုး၊ ခြေနင်းခုံတို့ကို ပြမည်မဟုတ်ပါ။ မော်တော်ကားရဲ့ ခင်းပျဉ်နဲ့တကွ- ကာရံဆောက်လုပ်ထားသော ကိုယ်လုံး(ဘော်ဒီ)ကိုသာ ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။ သဘောတရားရဲ့ ကိုယ်ကို ပြစမ်းပါဆိုရင်လဲ= အမိုး၊ ကုန်းပတ်၊ တက်မ၊ ဦးဖျားတို့ကို ပြမည်မဟုတ်ဘဲ၊ သဘောဝမ်းဗိုက်(အေရာ) ကိုယ်ထည် ကိုဘဲ ပြကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီ- ကိုယ်ထည်ကို ဘာကြောင့်- ကိုယ်လို့ခေါ် ပြီး- ပြကြ- စွဲယူကြသလဲဆိုတော့၊ ခရားရဲ့ကိုယ်ထည်သည်- အဖုံး၊ ဂိုင်း၊ နှုတ်သီး တို့ရဲ့- မှီတွယ်ရာ အမာခံဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောကိုစွဲပြီး၊ ကိုယ်ထည်လို့- ကိုယ်လို့ စွဲယူခေါ်ဆိုခြင်းဖြစ်တယ်။ သုံးဆင့်ချိုင့်ကိုလဲ- အထက်နှစ်ဆင့်နှင့် အဖုံး၊ ဂိုင်း၊ တို့၏ တည်ရာ၊ အမာခံအနေ ခံထားတတ်လို့- သုံးဆင့်ချိုင့်ရဲ့ကိုယ်ထည်လို့ခေါ် ကြရတယ်။ မော်တော်ကားလဲ ထိုနည်းတူစွာဘဲ၊ စက်ခေါင်း၊ မတ်ကပ်၊ အမိုး ခြေနင်းခုံတို့ရဲ့-မှီတွယ်ရာ အမာခံသဘောဖြစ်လို့(ဘော်ဒီ)ကိုယ်ထည်ကို ကိုယ်လို့ ခေါ်ဝေါ်ကြတယ်။

သဘောရဲ့- (အေရာ) ကိုယ်ကိုလဲ သဘောရဲ့ ဝမ်းဗိုက်ကို ခေါ်ကြရတာ လဲ- ကြွင်းသော အစိပ်အပိုင်းတို့ရဲ့ မှီတွယ်ရာ- အမာခံအစစ် အနှစ်သာရရှိတဲ့ သဘောကိုစွဲပြီး- ကိုယ်ထည်ကို သဘောရဲ့ကိုယ်လို့ ခေါ်ဝေါ်ကြတယ်။ အဲဒီလို သတ္တဝါ သူသူငါငါတို့သည်လဲ၊ ဒါ၊ ငါ့ကိုယ်ပေါ့လို့- ရင်ဘတ်ကို လက်ဝါးနဲ့ ပုတ်ပြနေကြတာ- ခေါင်း၊ လက်၊ ပေါင်၊ ခြေတို့ရဲ့ မှီတွယ်ရာ အမာခံအစစ်၊ အနှစ်သာရရှိတယ်လို့ စွဲယူကြပြီး- ကိုယ်၊ ငါ့ကိုယ်လို့ ခေါ်ဝေါ်သမုတ်-စွဲယူ ထုတ်ပြနေကြခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒီတော့- ကိုယ်ဆိုတာ ဘယ်သဘောကို လောက လူများ သမုတ်သစ္စာအားဖြင့် ခေါ်ဝေါ်ငြားကြသလဲဆိုရင်၊ အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရရှိတယ်လို့ ယူဆရတဲ့သဘောကို- ကိုယ်လို့ စွဲခေါ်ကြတယ်ဆိုတာ- မထင်ရှားဘူးလား- ထင်ရှားနေပါတယ်။

ဒီတော့...ယောဂီသည်လဲ-တချိန်ချိန်- တခါခါက ဒါ၊ ငါ့ကိုယ်ဘဲလို့ ရင်ဘတ်ပုတ်ပြီး ပြချင်ပြမိခဲ့ပါလိမ့်မည်။ (သို့မဟုတ်) သူတပါးပြတာကိုလဲ မြင် တွေ့မိကောင်း၊ မြင်တွေ့မိပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလို- သူတပါးပြလို့ဖြစ်စေ၊ မိမိကိုယ် တိုင်ပြမိလို့ ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်၊ ငါ့ကိုယ်လို့- ယုံကြည်စွဲယူလာခဲ့တာ၊ အတ္တကိုယ် လုပ် လာခဲ့မိတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားနေပါတယ်။ ဒုတိယပိုင်းထဲမှာပြခဲ့တဲ့၊ သကာယ၊

ကိုယ်ကိုသည်ပင်လျှင်- ဒိဋ္ဌိကပ်လိုက်တော့- သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- အတ္တဒိဋ္ဌိနဲ့ဘဲ၊ ငါ့ကိုယ်
လို့ သုဿူငါ- စွဲယူလာကြပါတယ်၊ ဘာဖြစ်လို့- စွဲယူသလဲ- ခေါ်ဝေါ်ကြ
သလဲဆိုရင်၊ အမာခံစစ်စစ်- အနှစ်သာရရှိတယ်လို့ စွဲခဲ့တဲ့ အတ္တကိုယ်ကို “သတ္တု
ပလဒ္ဓိ” ပဇာတိ” အရ= ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ့ကိုယ်ကို- ပယ်စွန့်နိုင်တဲ့ တရား
ရှာ ကိုယ်မှာတွေ့သဘောသည်၊ အဲဒီ- ကိုယ်လို့ခေါ်တဲ့ သဘောပေါ်မှာ ကိုယ်
မဟုတ်တာကို အရင်တွေ့ပြီး၊ အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရရှိတဲ့ ကိုယ်မဟုတ်တာ
အမှန်ပါကလားလို့ ကိုယ်မဟုတ်ပုံကို အရင်ရှေးဦးစွာဉာဏ်နဲ့ တွေ့သိရမှာ ဖြစ်
ပါတယ်။

ဒါမှသာလျှင်၊ ငါတရားထိုင်သည်၊ ငါ့မှာတရားရှိသည်၊ ငါတရား
တွေ့ကို နှစ်သက်သည်ဆိုသော ပုဗ္ဗကရဏသုံးချက်ပါ- သိမ်းဆည်း ပယ်နိုင်အပ်
ကြောင်းသို့ ကောင်းစွာသက်ဝင်ခါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါကို ပယ်ခွါစွန့်တဲ့
ပညာဉာဏ်သိ- အမြင်ရှိပြီး တရားအားထုတ်ပွားများနိုင်မှာ ကေန့်ဖြစ်ပါတယ်။
မှတ်မိပါလိမ့်မယ်= လောကလူတို့အသိ- တိရစ္ဆာန်တို့အသိမှ- လွန်မြောက်သော
“ပဇာနာတိ” ပညာဉာဏ်သိနှင့် “သတ္တုပလဒ္ဓိ” ပဇာတိ” သတ္တဝါမရှိ- အတ္တ
ကိုယ်မရှိနဲ့ အညီ သက်ဝင်အောင်- တရားရှာ ကိုယ်မှာတွေ့သဘော၌၊ ကိုယ်
မဟုတ်သောသဘောကို ပညာဉာဏ်နဲ့ အရင်တွေ့အောင်- ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်း၍
ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါကို- ပယ်စွန့်ရာ၊ ပယ်စွန့်နိုင်ကြောင်း ပြီးစီးသည့်
ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ပြည့်စုံနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

ကဲ....ဒီတော့- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ တရားထိုင်နေပါပြီ။ အမာခံစစ်
စစ်၊ အနှစ်သာရရှိတဲ့ ကိုယ်ကထိုင်သလား?၊ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ ထိုင်သလား၊
ပုဂ္ဂိုလ်ထိုင်သလား၊ သတ္တဝါထိုင်သလား၊ ငါထိုင်သလားမေးရင်= ဘယ်လို
ဖြေမလဲ?၊ ဘယ်လိုအဖြေသာ ထွက်နိုင်ပါသလဲ?၊ ဒုတိယအပိုင်းမှာ- ပြခဲ့ပြီးပါပြီ၊
ရုပ်ခါတ်ရှစ်ပါး- ကိုးပါး- တပါးချင်းစီနှင့် ရုပ်ခန္ဓာ၊ နာမ်ခန္ဓာစာရင်းကို
ရှင်းပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ယခု- ထိုင်ခြင်းဆိုတဲ့- ဣရိယာပထဖြစ်တာ- ရုပ်တရားပါ။
ရုပ်တရားနှင့် နာမ်တရားကလွဲပြီး- ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပထကို သက်ဝင်နိုင်တဲ့-
တခြားတပါးသော တရားမရှိပါဘူး၊ အဲဒီ- ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပထက၊ ရုပ်တရား
မှာ ဖြစ်ပွားနေပေမဲ့- သူ့ချည်းသက်သက် ဆောင်နှင်းချက်ကြောင့်လားဆို
တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဝါယောခါတ်ဦးစီးတဲ့ ရုပ်ခါတ်ကို- စိတ်စိုးအုပ်ပြီး စိတ္တဇ
ဝါယောခါတ်နှင့် ဆောင်နှင်းထွန်းပြုလာတဲ့ တရားသာဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီ- အထဲ
မှာ= ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါနှင့် အမာခံစစ်စစ်- အနှစ်သာရရှိတယ်လို့
ထင်စွဲခဲ့တဲ့- ငါ့ကိုယ်လဲ မပါတာ သေချာပါတယ်၊ အကယ်၍- ကိုယ်ဟုတ်တယ်၊

ကိုယ်ပါတယ်- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါပါတယ်ဆိုရင်တော့၊ အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရ ရှိရမှာ အမှန်ပါတဲ့။ အဲဒီလို- အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရသဘောဟာလဲ- မထိုင် ခင်က၎င်း၊ ယခုထိုင်ဆဲ- ဣရိယာပထ ဆောင်နှင်းထွန်းပြနေတဲ့- ရုပ်၊ နာမ်တရား ထဲမှာ၎င်း၊ လုံးဝမရှိ၊ ဘိတ်ဘိတ်သားမရှိပါဘူး၊ မရှိတာ မှန်ကန်ပုံကိုလဲ- ရုပ် ဓါတ်ရှစ်ပါး၊ တပါးချင်း ရှင်းပြခဲ့ပုံနှင့်- ရုပ်စု၊ နာမ်စု-ခန္ဓာအမှုန့်-ဒုတိယပိုင်းမှာ ပိုင်းခြားပြသခဲ့ပြီးပါပြီ၊ ထိုထက်- ဆက်လက်၍လဲ- အမာခံစစ်စစ် အနှစ်သာရ မရှိပုံကို လက်သန်းအဋ္ဌကထာခေါ်- သုတ်သီလကွံအဋ္ဌကထာမှာ- ဤသို့- ဖွင့်ဆိုတော်မူထားပါသေးတယ်။ ။

“အနတ္တာအသာရကဋ္ဌေနာတိ ဧတ္ထ နအတ္တာ၊ အသာရကဋ္ဌေနာတိ အသာရဘာဝေန သာရောတိ၊ ဝဿ သတံပိ ဝဿသတ သဟဿံပိ ယာဝဇီဝံ အဇိယမာနော အမိယမာနော သဘာဝေ ဂုစ္စတိ။”

အနတ္တာ အသာရကဋ္ဌေနာတိ ဧတ္ထ နအတ္တာ- အနတ္တာအသာကဋ္ဌေန ဟူသောပါဠိ၌၊ အတ္တ-ကိုယ်သည်၊ န-မဟုတ်၊ အနတ္တ- ငါ့ကိုယ်မဟုတ်။ ။ အသာရကဋ္ဌေနာတိ- အသာရကဋ္ဌေန ဟူသည်ကား၊ အသာရဘာဝေန-အနှစ် သာရမရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ။ သာရောတိ-သာရဟူသည်ကား၊ (ဝါ) အမာခံ စစ်စစ်၊ အနှစ်သာရဟူသည်ကား၊ ဝဿသတံပိ-အနှစ်တရာသော်၎င်း၊ ဝဿ သတသဟဿံပိ-အနှစ်တသောင်းသော်၎င်း၊ ယာဝဇီဝံ-သက်တန်းအရှည်- တည် သမျှကာလပတ်လုံး၊ အဇိယမာနောစ-မဆွေးမြေ့ မရင့်ရော်သော၊ သဘာဝေ ဂုစ္စ- သဘောကို၎င်း၊ အမိယမာနောစ- မပျက်စီး မချုပ်၊ မပျောက်သော၊ သဘာ ဝေ ဂုစ္စ- သဘောကို၎င်း၊ သာရောတိ- သာရဟူ၍၊ (ဝါ) အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ် သာရဟူ၍၊ ဂုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ ။

က=ဒီတော့-ယောဂီသူမြတ်တို့၍ ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပထ သက်ဝင်နေတဲ့ ရုပ်တရားဟာ၊ အတ္တ-ကိုယ်ဟုတ်ပြီး အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရ ရှိမယ်ဆိုရင်၊ သက်တန်းအာယု-တရာ၊ တထောင်၊ တသောင်း၊ ခေါ်တဲ့-ကာလနှင့်အမျှ-ဆွေး မြေ့တဲ့ သဘောလဲမရှိရပါဘူး၊ ပျက်စီးချုပ်ဆုံးတဲ့သဘောလဲ မရှိနိုင်ရပါဘူး၊ အဲဒီလို- ဆွေးမြေ့ ပျက်စီးချုပ်ဆုံးကုန်ခမ်းမှုမရှိရင်တော့ အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ် သာရ ရှိလို့- အတ္တကိုယ်ဟုတ်တယ်လို့ ယူပါတော့တဲ့၊ ယခုတော့-ရွှေဖြင့် ပြုလုပ် တဲ့ ရုပ်လဲမဟုတ်ဘူး၊ ငွေနဲ့ပြုလုပ်တဲ့ရုပ်လဲမဟုတ်ပါဘူး၊ သံနဲ့ပြုလုပ်ထားတဲ့ရုပ်လဲ မဟုတ်ပါဘူး၊ ရွှေနဲ့ဆိုရင် အနှစ်တရာ-နှစ်ရာလောက်တော့- မဆွေးမြေ့ မပျက် စီးနိုင်ကောင်းပါဘူး၊ ငွေနဲ့ ပြုလုပ်ထားတဲ့ရုပ်ဆိုရင်လဲ အနှစ် ငါးဆယ်၊ တရာ

လောက်တော့ မဆွေးမြေ့-မပျက်စီးနိုင်ပါဘူး၊ သံဖြင့်ပြုလုပ်ထားတဲ့ရုပ်ဆိုရင်လဲ အနှစ် ၂၅/၅၀-လောက်တော့ မဆွေးမြေ့ မပျက်စီးကောင်းပါဘူး၊ ခုတော့-ယောဂီလို့ သမုတ်ခေါ်ဝေါ်ရတဲ့- ရုပ်တရားဟာ- ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ- အကြောင်းတရားလေးပါး- ကျားကန်ထားရပြီး၊ ရုပ်ကလာပ်စီးလေးစားတို့ဟာ၊ မျက်စိတမှိတ်၊ လျှပ်တပျက်မျှဖြစ်တဲ့- ခဏငယ်ကလေးအတွင်းမှာဘဲ၊ ကုဋေနှင့် ဆောင်-ငါးထောင်ကျော်မျှတောင် “ဖြစ်ပျက်” အယာဉ်နဲ့- ဆွေးမြေ့ ပျက်စီး ချုပ်ဆုံးကုန်ပျောက်နေပါတယ်၊ ဒါကြောင့်-အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရဆိုတာ- လုံးဝကိုမရှိတာမို့ “အသာရကဋ္ဌေနာတိ နအတ္တာ” အရ၊ အမာခံစစ်စစ်- အနှစ် သာရမရှိခြင်းကြောင့်၊ အတ္တ-ကိုယ်သည်၊ န-မဟုတ်၊ (သဒ္ဓါရေးပြန်လိုက်တော့) အနတ္တ-ကိုယ်မဟုတ်တာ-ကေန်မုချမို့။ “သတ္တုပလဒ္ဓိပဇာတိ” ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါ့ကိုယ်၊ မရှိတာအမှန်ဟု- စွန့်ပစ်နှုတ်သိမ်းနိုင်တဲ့ “ပဇာနာတိ” ပညာဉာဏ် သိနဲ့ ဝိပဿနာဘာဝနာစစ်စစ်ဖြစ်ရှိအောင်၊ အနတ္တကို အခြေခံ၍ ရူပူးနိုင်ရေး အတွက်၊ မုချယုံကြည်-ဆုံးဖြတ်မှုတည်ကြည်လျက် ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းခါ-မြဲမြံ တဲ့ မနုဿိကာရအပေါင်းခြံရံနိုင်ကောင်းပါပြီ။ အဲဒီလို-ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်နိုင်အပ် ပုံကို ခိုင်လုံအောင်လဲ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က ထပ်မံဖွင့်ဆိုလိုက်ပါသေးတယ်။

“သတ္တသဏ္ဌာန ပရိယာပနံ ရူပံသတ္တသာရော နဟောတိ၊
ခဏေခဏေ ဘိဇ္ဇနတော-” လို့ ထုတ်ပြပါတယ်။

သတ္တ သဏ္ဌာန ပရိယာပနံ-သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်ရုံမျှ သဏ္ဌာန ပညတ်၌ အကျွမ်းဝင်အပ်သော၊ ရူပံ-စတုသမုဋ္ဌာနိက၊ အဋ္ဌကလာပအမှု-ရုပ်ခါတ် (၂၈)ပါးအစုသည်၊ သတ္တသာရော- သတ္တဝါတို့၏ အမာခံစစ်စစ်၊ အနှစ်သာရ သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ကဿာ- အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား၊ ခဏေခဏေ- လျှပ်တပစ်မျှ- ခဏတိုင်း၊ ခဏတိုင်းတို့၌၊ ဘိဇ္ဇနတော- အကြောင်းလည်းယုတ်- အကျိုးချုပ်သဖြင့်- ကုဋေနှင့်ဆောင် ငါးထောင်ကျော်မျှသော ရုပ်ကလာပ် တရားတို့သည် ဖယိုဖရဲပြိုကွဲပျက်စီး ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်၊ အချည်းနှီးသို့ ရောက် ကြရသော သဘောကြောင့်တည်း။ ။

ကဲ...မြတ်သောယောဂီ၊ သဘောကြည်ကြည်-မနောတည်တည်နဲ့၊ တရား ရှာကိုယ်မှာအတွေ့တွင်၊ ကိုယ်မဟုတ်တာ အမှန်တွေကို ပညာဉာဏ်နဲ့ ရှေးဦးစွာ- တွေ့ရှိသိမ်းဆည်းပြီး၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါပါစွန့်၍၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှာ အကျွမ်းဝင်တဲ့ “သမ္မာဝါယမ-သမ္မာသတိ-သမ္မာသမာဓိ” အစဉ်ဖြစ်ရှိအောင်၊ ယောနိသော မနုဿိကာရ- သမ္မာသင်္ကပ္ပ- သမ္မာဒိဋ္ဌိ-ဆိုတဲ့၊ သင်္ခါရတရားက

“ရုပ်, နာမ်, ဖြစ်ပျက်” သင်္ခါရစနက်တရားကို၊ ဝိပဿန္တိ-ရှုမြင်ကြပါကုန်စို့၊ သမ္မု သန္တိ-သုံးသပ်ကြပါစို့၊ ဝတ္ထုပေန္တိ- မှတ်သားပိုင်းခြားကြပါကုန်စို့၊ ပရိဂ္ဂဟန္တိ- သိမ်းဆည်းကြပါကုန်စို့၊ ပရိစ္ဆန္တန္တိ-ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့၏သဏ္ဌာန်နိမိတ်၊ သန္တတိနိမိတ်တို့ကို၊ အနိမိတ္တဆိုက်အောင် ချိုးဖောက်ဖျက်ဆီးလျက် ထိုးထွင်း ဉာဏ်မြင် ဝိပဿနာမဂ်အယာဉ်ရအောင်- ရှုပွားကြပါကုန်စို့။

“ရှုကွက်ဉာဏ်ဟုန် - သက်ဝင်ပွားများသုံးသပ်”

မြတ်သောယောဂီ၊ တရားထိုင်ခြင်းဘဘောတွေကိုလဲ- အသိထင်လင်း ရှင်း၍သွားပါပြီ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံဆိုတဲ့- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တဝါနှင့် အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ- အထည်ခြပ် သဏ္ဌာန်- မရှိပညတ် တရားတွေမှလဲ- တရား ရှာကိုယ်မှာတွေ့သဘောကို- ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြည့်လိုက်တော့၊ ကိုယ်မဟုတ်ပုံ- ဒိဋ္ဌိသမုဉ္ဇာဋ္ဌကကို ခွဲချခိုင်အောင်လဲ၊ (၀၁) “သတ္တုပလဒ္ဓိပဇာတ်” အရာ စွန့်ပယ်မိအောင်လဲ- ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်နိုင်ပါပြီ။ ဘာနဲ့ထွက် မြောက်ရမလဲ- နှလုံးသွင်းမှန်- အောက်မေ့ မှုမြဲမြဲတဲ့ သတိပညာနဲ့ ထွက်မြောက် ရပါမယ်။ အဲဒီလို- ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်တဲ့- သတိပညာနဲ့(၀၁) ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ ထွက်မြောက်တဲ့- ပညာဉာဏ်ယှဉ်သတိအစဉ်ရှိပြီးလျှင်၊ အဿသတိ- ရှူခြင်းကို- ရှုမှတ်ပွားများရာ၏။ ပဿသတိ- ရှိုက်ခြင်းကို ရှုမှတ် ပွားများရာ၏-လို့ ဆိုသည့်အတိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းမှာ စပေးခဲ့တဲ့ သံပေါက်လင်္ကာ ကလေးနဲ့ စတင်ရှင်းလင်း ကြည့်ရှုပွားများသွားကြပါစို့.....။

ကဲ....ဒီတော့ သတိထားပြီး ရှူကြည့်တော်မူပါ။ သတိနဲ့သာ ရှူကြည့်ပါ။ စေတနာနဲ့စေ့ဆော်ပြီး ရှူမကြည့်ပါနဲ့။ မိမိရှူရိုး-ရှူစဉ်အတိုင်း-သတိနဲ့ရှူကြည့် ပါ။ ဒါ- ပွဲမဝင်ခင်၊ အပြင်က ကျင်းပဆိုသလို၊ (၀၁) ဇာတ်ထုပ်အသစ်တခုကို ပရိသတ်ရှေ့မှာ- မချွတ်မချော် ကပြနိုင်အောင်၊ ဇာတ်တိုက်ကြသလိုပမာပေ။ ကဲ-ရှူကြည့်တော့- ဘာသိသလဲ- သိရိုးသိစဉ်ကတော့ ရှူတယ်လို့ သိတယ်ပေ။ ဒါပေမဲ့- ရှူမှုမှာ- ထင်ရှားတဲ့ တရားလေးပါး ရှိငြားပါဝင် ဖြစ်ပေါ်သွားပါ တယ်။ အဲဒါကို- သံပေါက်ကလေးက “ထောက်ကန်-အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းခါ” လို့ သတ်မှတ်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလို- ထင်ရှားတဲ့ တရားလေးပါးကို- ဘာလို့ သတ် မှတ်နိုင်ရသလဲဆိုတော့၊ “အာကာရ=အချင်းအရာ” ရှူမှု၌ ဖြစ်ပွားရာမှာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ- ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့နှာခေါင်းတို့က- ရှူတာမဟုတ်ပါဘူး။ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ- သင်္ခါရအစုအပုံမှာသာ- ကာယသင်္ခါရရဲ့ အကျိုးဆက်တရားအနေနဲ့၊ ဝါယော ရုပ်ခါတ်ဦးစီးတဲ့- ရုပ်ကလာပ်တို့သည်၊ စိတ်တည်းဟူသော အကြောင်း၊ (၀၁)

ဖြစ်ကြောင်းသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၊ ရှုမူဖြစ်ပွားရတာပါ။ အကယ်၍-ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့နှာခေါင်းက ရှုတယ်ဆိုရင်၊ ရှုပြီးရင် မရှိက်ဘဲ နေကြည့်တော့လဲ နေလို့မရပါဘူး။ ရှိုက်မိပြီးရင် မရှုဘဲနေတော့မယ်လို့လဲ- နေလို့မရပါဘူး။ ရှည်ရှည်ရှုပြီး တိုတိုရှိက်မယ်လို့လဲ လုပ်မရပါဘူး။ ရှည်ရှည်ရှိက်ပြီး- တိုတိုဘဲရှုမယ်လို့လဲ လုပ်လို့မရပါဘူး။ အဲဒီလို အစိုးတရအားဖြင့်- ရှုမူရှိက်မှုကို ပြုလုပ်ဖန်တည်းတတ်တဲ့- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ့ကိုယ်၊ ငါ့နှာခေါင်းလဲ မရှိပါဘူး။ သသမ္ဘာရ= အကြောင်း အဆောက်အဦနှင့်တကွ ဖြစ်သော- ကုရဇကောယလို့ ခေါ်တဲ့- ရုပ်သင်္ခါရအစုအပေါင်းထဲမှာ- စိတ္တဇဝါယောဓါတ်တွေ ဦးစီးတဲ့ ရုပ်ကလာပ်စီးတို့သည်သာ၊ အဇ္ဈတ္တ- ဗဟိဒ္ဓအားဖြင့်- အတ္တိ၊ နတ္တိ- ဝိဂတ၊ အဝိဂတ၊ ပစ္စည်း- ပစ္စယုပ္ပန်သက်ဝင်အောင် စိတ္တသမုဋ္ဌာန်- အုပ်စိုးနဲ့၍၊ ကေန ဆောင်နှင်း- ဓါတ်သဘာဝလက္ခဏာအခင်းကို ဖြစ်စေတဲ့၊ “ရှုမူ-ရှိက်မူ” အာကာရ- အချင်းအရာသာဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီ- အာကာရအချင်းအရာမှာ၊ ယောဂီက- ဉာဏ်နဲ့- ရှေးရှုထင်ရမဲ့ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကတော့၊ ရှုခိုက်မှာ- ထောက်ကန်- အေး-မှာ-ဖွဲ့စည်းခါဆိုတဲ့- သဘာဝလက္ခဏာနဲ့၊ ရှိုက်ခိုက်မှာ- တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးသဘောဆိုတဲ့- သဘာဝလက္ခဏာတို့ကိုဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီ-အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်= (ဝါ) ရှုမူ-ရှိက်မူ အချင်းအရာ၌၊ ယောဂီ၏ သတိပညာနှင့် ရှုတိုင်း-ဉာဏ်ဖြင့်ရှေးရှုထင်ရတဲ့- သဘာဝလက္ခဏာကို ထင်ရှားဆောင်ပြတတ်တဲ့ တရားကတော့၊ အရှိန်ကလာပ်ခေါ်တဲ့- ဝါယောရုပ်ဓါတ် ဦးစီးတဲ့- တခုချင်း အနေအားဖြင့်- အဋ္ဌကလာပတရား- ရုပ်ဓါတ်ရှစ်ပါးပါဘဲ၊ အပေါင်း အစုအားဖြင့်တော့- အာကာသပရိစ္ဆေဒရုပ် ခြားနားခြင်းရှိတဲ့ သဘောပါ။ နဝကလာပ်တရား ရုပ်ဓါတ်ကိုးပါးတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့....ရှုခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်- အာကာရအချင်းအရာ= ဘာကြောင့်ဖြစ်ပွားနေရတယ်ဆိုတာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမပါဘဲ၊ အတုံးအလုံးအခဲအထည် ခြစ်၊ သဏ္ဌာန်မဖက်တဲ့သဘောကတော့- သိသာရှင်းလင်းပါပြီ။ အဲဒီ- ရှုရှိက် နှစ်ဖြာအချင်းအရာ အတွင်းမှာ၊ (ဝါ) ရှုခိုက်ဝင်မှုအတွင်းမှာ= ရှိုက်ခိုက် ထွက်မှုအတွင်းမှာ၊ ဘာတရားတွေ ဝင်ထွက် ပြုကြသလဲဆိုတော့၊ လေမဝင်ပါ၊ လေမထွက်ပါ၊ လေဆိုတာမရှိတဲ့ ပညတ်တရားလို့- ဝါယောရုပ်ဓါတ် ပရမတ္ထ ဉာဏ်ရအောင်- ပြခဲ့စဉ်က၊ ယုံမှားကင်းအောင်- ရှင်းပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ဗဟိဒ္ဓအဇ္ဇာအာကာသထဲမှာ- ဥတုတပါးတည်းကြောင့်ဖြစ်တဲ့- ဝါယောဓါတ်လွန်ကဲသော- အရှိန်ကလာပ်တို့သည်သာ၊ အဇ္ဈတ္တိက- ရုပ်ခန္ဓာ- ကုရဇကောယမှ- ရှုမူရှိက်မူ ဆောင်နှင်းတိုင်း၊ ဝါယောဓါတ်တရား ထင်ရှားသည့်၊ (ဝါ) ဝါယော

ခါတ်တရားဦးစီးသည့်- ရုပ်ကလာပ်များတို့သည်၊ ဝင်မှု၊ ထွက်မှုအားဖြင့်-ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်ကလာပ်တို့နှင့် အဇ္ဈတ္တိက ရုပ်ကလာပ်တို့- ပေါင်းဆုံထိခိုက်ပြီး- ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မြောက်ခါ- ရှုခိုက်ဝင်မှု- ရှုခိုက်ထွက်မှု- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်မှုကို- နှစ်ဘက် စုံညီပေါင်းဆုံပြုပြင်ကြကုန်သည့်- သင်္ခါရဓမ္မသဘောသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့၊ ရှုမှု၊ ရှုခိုက်မှု-ဝင်ထွက်ပြုသည့်- ရုပ်တရားအပေါင်းအစုအလျဉ်း ကို၊ “အဇ္ဈတ္တိဝါ- ဗဟိဒ္ဓဝါ၊ ဩဋ္ဌာရိကံဝါ-သုခမံဝါ၊ ဟိနံဝါ- ပဏိတံဝါ၊ ဒုရေဝါ-သန္တိကေဝါ” အတွင်း- အပြင်၊ အကြမ်း-အနု၊ အယုတ်- အမြတ်၊ အဝေး-အနီး၊ ရုပ်ခါတ်တရားတို့၏ ပေါင်းစည်းသော- အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် သုံးတန်သောကာလ၌ အကျွမ်းဝင်ကြ၍၊ ဤကာယသင်္ခါရ၏ အကျိုး ဆက်တရားအဖြစ်၊ (ဝါ) မူလပဋိသန္ဓေဝိပါက်၏ ပဝတ္တိ အကျိုးအဆက်ဆက် အဖြစ်- ရှုမှုရှုခိုက်မှု-ဝင်ထွက်ပြုသည့်- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်သည်၊ လေဟုသမုတ်၊ သင်္ကေတလုပ်၍ ခေတဝေတီသော ပညတ်တရားမဟုတ်၊ ဝါယောရုပ်ခါတ်ဦးစီး အပ်သည့် ဗဟိဒ္ဓ၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓ- အဋ္ဌကလာပရုပ်တရားသာ ဖြစ်ရာ၊ ရှုခိုက်၌ (ထောက်ကန်-အေးမှု၊ တင်းမာစု၊ ဖွဲ့ပြုရှုခိုက်မှု) ဟု ဆိုသည့်အတိုင်း၊ ရှုခိုက် ထင်ရှား- ဖြစ်ပွားဒါနဲ့တပြိုင်နက်၊ ပဋ္ဌမ၊ ထောက်ကန်မှုကို သတိနဲ့ရှုကြည့်ရင်- သိနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယ၊ ထိုရှုဆဲကာလတွင် အေးတဲ့သဘောကိုလဲ သိနိုင်ပါသည်။ တတိယ၊ ရှုခိုက်လေးပုံပုံ-သုံးပုံလောက်အရောက်တွင် မာလာတဲ့သဘောကိုသိနိုင် ပါသည်။ စတုတ္ထ၊ ရှုခိုက်ပြည့်စုံ ဖွဲ့ပြုပုံကိုလဲ သိနိုင်ပါသည်။

ဤသို့-ဝါယောခါတ် ဦးစီးသည့် ဗဟိဒ္ဓ အဋ္ဌကလာပ်တို့သည်သာ- ရှုခိုက်ဝင်မှုအလျဉ်း၌ ဥပါဒါရုပ်လေးပါးမှာ မထင်ရှားဘဲ၊ မူလ၊ ဘူတရုပ်ခေတိ- မဟာဘုတ်ရုပ်ခါတ်ကြီးလေးပါးတို့သာ- မိမိလက္ခဏာကိုမိမိ၊ ဆောင်နှင်းထွန်းပြ ခြင်းကို ထင်ရှားစွာ တွေ့သိမှတ်သားပိုင်းခြားနိုင်သော အရှုခံအာရုံတရားအဖြစ် သက်ဝင်လာခြင်းမျှ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုခါတ်ကြီးလေးပါးမှာ၊ ပထဝီရုပ်ခါတ်- မာသဘော၊ ပျော့သဘောလက္ခဏာ၊ အာပေါရုပ်ခါတ်- ဖွဲ့စီးသဘော၊ ယိုစီး သဘောလက္ခဏာ၊ တေဇောရုပ်ခါတ်- ပူသဘော၊ အေးသဘောလက္ခဏာ၊ ဝါယောရုပ်ခါတ်- ထောက်ကန်သဘော၊ တွန်းကန်သဘောလက္ခဏာတို့ကို ဆောင် နှင်းတတ်ခြင်းဖြစ်ကြရာ၊ ယခုရှုခိုက်၊ ဝင်မှု၌- ဗဟိဒ္ဓဝါယောခါတ်ဦးစီးသည့် ရုပ်ကလာပ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ထောက်ကန်မှု ပဋ္ဌမထင်ရှားခြင်း၊ အေးမှုဒုတိယ ထင်ရှားခြင်း၊ မာမှုတတိယထင်ရှားခြင်း၊ ဖွဲ့မှုစတုတ္ထထင်ရှားခြင်းအားဖြင့် ဖြစ် ပွားသွားရပါသည်။

ဒီတော့- သတိထားပြီးရှုကြည့်ပါ။ “ထောက်ကန်-အေး၊ မာ-ဖွဲ့စည်းတာ” ဆိုတဲ့- ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ ဆောင်နှင်းမှုကို အမှန်တွေ့သိရပါလိမ့်မယ်။ ဤနေရာ၌ အချိုက-ရှုခိုက်ကိုတိုးတာ-ရှိုက်ခိုက်ကို တွန်းတာလို့ဆိုကြပါသည်။ အမှန်မှာ- ဝိတ္တမ္ဘနလက္ခဏာအရ- ထောက်ကန်ခြင်းနှင့်- ဥဒီရဏရသာအရ-ရှေ့ရှားခြင်းကိစ္စရသဘဲဖြစ်ပွားကြတာပါ။ အကယ်၍တိုးတာဆိုလျှင် အဇ္ဈတ္တိက-ရုပ်နာမ်တရားက-ရှုမူရှိုက်မူပြုခြင်း မဖြစ်ဘဲ၊ ဗဟိဒ္ဓကသာ တိုးဝင်လာတာလို့ဖြစ်သွားပါလိမ့်မယ်။ ထို့ကြောင့်-ရှုခိုက်ဝင်မှုသည်- အဇ္ဈတ္တိက- ရုပ်တို့အား- ထောက်ကန်သကဲ့သို့- ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့်၊ ဝါယောဓါတ်၏ ဝိတ္တမ္ဘနလက္ခဏာအရ၊ ရှုခိုက်၌ ရှေးဦးစွာထောက်ကန်မှု- ထင်ရှားပါသည်။ ဒုတိယရှုခိုက်၌ဝင်မှုသည် ပူသလား၊ အေးသလားဟု သတိထားပြီး ရှုကြည့်ပါက၊ ယေဘုယျအားဖြင့်- အေးမှုထင်ရှားပါသည်။ တတိယတွင် တစ၊ တစ၊ တင်းမာလာခြင်းကြောင့်- မာမှုသဘောထင်ရှားပြီး၊ စတုတ္ထ-ဖွဲ့မှုထင်ရှားဒါကို သတိနဲ့ကြည့်ရှုပါက- ဗဟိဒ္ဓ-အဇ္ဈတ္တိကလုပ်တို့ ပေါင်းဆုံဖွဲ့စီးမှုကို ထင်ရှားစွာ- သိနိုင်ပါသည်။ ရှိုက်ခိုက်၊ ထွက်မှု၌မူ=ထိုဝါယောရုပ်ဓါတ်ကလုပ်တို့ ရှုခိုက်ဝင်မှု အဆုံးပြုပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ပြန်၍ တွန်းကန်ဘိသကဲ့သို့၊ ရှိုက်ခိုက်၌- ပဋမဦးစွာ တွန်းကန်မှုထင်ရှားပါသည်။ ထိုရှိုက်ခိုက်ထွက်မှု- ဝါယောဓါတ် အရှိန်ကလပ်စုကို- လက်ဖမိုးကလေးနဲ့ ခံထားကြည့်ရင်- ပူတဲ့သဘောကို ဒုတိယအပိုင်းအဖြစ် တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ ရှိုက်ခိုက်အလျဉ်း၊ တတိယတွင်၊ မူလဖွဲ့စည်းထားသော ဝါယောဓါတ်ကလပ်စီးတို့သည်- အဇ္ဈတ္တိက ဗဟိဒ္ဓသို့- ယိုစီးသွားဘိသကဲ့သို့- ရှိုက်ခိုက်ထွက်မှုအဆုံး၌ သတိမူ၍ အောက်မေ့မှတ်သားပါက ထင်ရှားဖော်ပြနေတာကို သိရှိရပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့-ဓါတ်ကြီးလေးပါး-သဘာဝလက္ခဏာ၌ မှတ်သားပိုင်းခြားပွားများနိုင်ကြောင်းကို- သံပေါက်လင်္ကာကလေးဖြင့် ဒုတိယပိုင်းကထဲက ကျက်မှတ်ထားခိုင်းပြီးအတိုင်း၊ ပြန်လည် ဖော်ပြအပ်သည်မှာ....။

- (၁) ထောက်ကန်-အေးမှု၊ တင်းမာစု၊ ဖွဲ့ပြုရှုခိုက်မှာ။
- (၂) တွန်းကန်-ပူမှု၊ ပျော့ညံ့စု၊ ယိုပြုရှိုက်ခိုက်မှာ၊
- (၃) ရှုရှိုက်နှစ်တန်၊ ရုပ်ဖြစ်ဟန်၊ ကေန်လေးပါးပါ။

အထက်ပါ- စပ်ဆိုထားတဲ့အတိုင်း၊ မကင်းကောင်း၊ မကွာကောင်းတဲ့ အဋ္ဌကလပ်၊ ဝါယောဓါတ်ဦးစီးတဲ့ အရှိန်ကလပ်ဖြစ်သည့်- အဏုမြူပရမာဏုမြူမျှဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓ၊ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရုပ်ကလပ်တို့နှင့်- အဇ္ဈတ္တိက ရုပ်သင်္ခါရ

အပေါင်းအစုံမှ၊ ရှုပကာယ- အကျိုးဆက်ဖြစ်စေရန်ကို မပျက်မကွက်၊ ဆောင်
နှင်းနေသော ရှုခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်တွင်- ထင်ရှားဆောင်
ငြား၊ ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ သဘာဝလက္ခဏာ- ထင်ရှားစွာ ထွန်းပြနေတာ
ကို- ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံတို့မှ- ထွက်မြောက်ပြီးခဲ့တဲ့- ယောဂီ၏ သတိတရားနှင့်
အောက်မေ့မှတ်သား ရှုပွားအားထုတ်ရပါမည်။

အဲဒီလို- ပဲ့မဝင်ခင်၊ အပြင်က- ကျင်းပတဲ့အနေ- ပိုင်းခြားသိပြီး၍၊
ရှုရှိုက်နှစ်တန်-ရုပ်ဖြစ်ဟန်ကေန်လေးပါးပါဆိုတဲ့၊ ဓါတ်ကြီးလေးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ
ဗဟိဒ္ဓအားဖြင့်- ပေါင်းစည်းဖြစ်ပွား-ချုပ်ဆုံးနေပုံ လက္ခဏာဟုန်များကို၊ မမှိတ်
မသုဉ် ယုံကြည်ကုန်လျက်၊ သတိမပြတ်၊ အောက်မေ့မှတ်သား- ပိုင်းခြားရှုတင်၊
ဆင်ခြင်ပွားများပေးရပါမည်။

ကဲ....ဒီတော့၊ လက်တွေ့ ရှုကြည့်၊ ရှုလို့ဝင်မှုသိတာနဲ့- ထောက်ကန်လို့
မှတ်၊ ဝင်ခိုက်၊ ဒုတိယ- အေးလို့မှတ်၊ ဝင်ခိုက်၊ တတိယ- မာလို့မှတ်၊ ဝင်မှု
ဆုံးခိုက်- ဖွဲ့စည်းလို့မှတ်။ ။ရှိုက်ခိုက်- ထွက်မှုသိတာနဲ့- တွန်းကန်လို့မှတ်၊
ထွက်ခိုက်၊ ဒုတိယ- ပူတယ်လို့မှတ်၊ ထွက်ခိုက်၊ တတိယ- ပျော့လို့မှတ်၊ ထွက်မှု
ဆုံးခိုက်၊ ယိုစီးလို့မှတ်၊ အဲဒီလို- အထိုင်နေသားတကျနှင့် မျက်စိမှိတ်ထားရုံမျှ
သာသာကလေး မှိတ်ထားပြီး၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာမှာ- မှန်မှန် ရှုရှိုက်လျက်၊ သတိ
ကပ်ထားတဲ့စိတ်နဲ့ မှတ်သားကြည့်ပါ။ ရှုခိုက်မှာ= ထောက်ကန်-အေး-မာ-
ဖွဲ့စည်းခါ၊ ရှိုက်ခိုက်မှာ= တွန်းကန်- ပူ-ပျော့-ယိုစီးတာလို့- သတိချုပ်ပြီး-
မလစ်လပ်အောင်- မှတ်သားပေးရပါမယ်။ ဤသို့-စတင်၍- မှတ်သားပိုင်းခြား
ရှုပွားခြင်း၌၊ အဲဒီ- ရှုရှိုက်နှစ်တန်- ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်- လေးပါးစလုံး- အာရုံ
ထင်ရှားမလားဆိုတော့- မထင်ရှားနိုင်သေးပါ။ အာရုံထင်ရှား- စိတ်နဲ့မတွေ့
သိငြားသေးပေမဲ့၊ မှတ်သားပိုင်းခြားမှုကိုတော့- ရှုခိုက်လေးချက်- ရှိုက်ခိုက်၌
လေးချက်ကို- အစဉ်မပျက်အောင် မှတ်သားပေးပါ။

ဒီနေရာမှာ- ရှုခိုက်အစ၊ ထောက်ကန်လို့ မှတ်တာနဲ့- ထိသိလို့ အာရုံ
ရောက်သွားတတ်သည်။ ရှိုက်ခိုက်အစတွင်လည်း- တွန်းကန်လို့မှတ်တာနဲ့- ထိသိ
လို့ အာရုံရောက်သွားတတ်သည်။ ၎င်းကို- မသိရ၊ မမှတ်ရပါ။ ဥပေက္ခာပြုထား
ရပါမည်။ ရှုမှတ်ရမှာက- ထောက်ကန်သဘောနှင့်- တွန်းကန်သဘောကိုသာ
ဖြစ်ပါသည်။ အာရုံလက္ခဏာ- မြတ်ဓမ္မ၊ မပေါ်လွင်ခင်၊ ဝင်ထိအစဉ်နှင့် ထွက်ထိ
အစဉ်ကို- တချက်၊ တချက်၊ စိတ်ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ အမှတ်မြဲမြဲလာ
ရင်တော့- ထောက်ကန်မှုသဘော၊ တွန်းကန်မှုသဘော- လက္ခဏာအာရုံသာ

ထင်ရှားလာပြီး- ထိသိမှုအစဉ်မှ- လွတ်ကင်းသွားပါလိမ့်မည်။ ဒုတိယအမှတ်နဲ့ တတိယအမှတ်ဖြစ်တဲ့၊ ရှုခိုက်-အေး၊ မာနဲ့၊ ရှုခိုက်-ပူ၊ ပျော့သဘောကတော့ အာရုံပေါ်လွင်လာမှုလဲ- မြန်စွာရနိုင်ပြီး- အမှားဘက် သက်ဝင်စရာမရှိတဲ့ သဘာဝလက္ခဏာအာရုံကို- မှတ်သားနိုင်တဲ့အဖြစ်ရရှိရေးမှာ- လွယ်ကူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့- ရင်ညှန့်- ချက်တိုင်၊ ဝမ်းဗိုက်ဆိုတဲ့- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါနဲ့ စပ်ယှဉ်တဲ့- အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြစ်၊ သဏ္ဌာန်မှ၊ (၀၂) မူလ- ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံမှ သိမ်းဆည်းလွန်မြောက်လာအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း၊ ယခုလည်း-မပါမဝင် ဖယ်ရှား သုခ်သင်ပြီးသော- မှတ်သားသိမှုသာဖြစ်စေရပါမည်= ကြပ်ကြပ်သတိထားပါ။ တခါတရံ- ထိုဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံတွေ ချိပ်ချိပ်ပါလာတတ်သော်လဲ- ဂရုမပြုဘဲ၊ မှတ်သားပိုင်းခြားမှုကိုသာ- မလွတ်တန်းဆက်၍ ရှုမှတ်ပေးရပါမည်။ စတုတ္ထ ရှုခိုက်၊ ဖွဲ့စည်းနှင့်- ရှုခိုက် ယိုစီးဆိုတဲ့- လက္ခဏာမှတ်ကြောင်းမှာလဲ၊ မှတ်သားမှု မမြဲမြံ၍- အာရုံထင်ရှားစွာ မပေါ်လွင်ခင်- ရှုခိုက်ဖွဲ့စည်းမှုမှာ တင်းကြပ်ပြည့်တဲ့ဘက်ကို- စိတ်ရောက်သွားတတ်ပါတယ်။ ရှုခိုက်၊ ယိုစီးမှုမှတ်သားရာမှာလဲ- လျော့ပေါ့သွားတဲ့ဘက်ကို စိတ်ရောက်သွားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလျော့ပေါ့၊ တင်းပြည့်တဲ့ဘက်ကို စိတ်မရောက်အောင်လဲ- လျစ်လျူပြုပစ်ရပါမယ်။ သူတို့က- အဝိဇ္ဇာမာန- ထင်ရှားမရှိတဲ့- ပညတ်အားရုံ လုံးလုံးဖြစ်နေ၍ ပယ်ပစ်ရပါမည်။ ဖွဲ့စည်း- ယိုစီးမှု သဘောသဘာဝလက္ခဏာကိုသာ မှတ်သားမိအောင်- သတိနဲ့ထိန်းချုပ်လျက်-ပညာနှင့် ပိုင်းခြားခါ-ဖယ်ထုတ်ပေးရပါမယ်။ တနည်းဆိုသော်- လျော့ပေါ့၊ တင်းပြည့်- မရှိပညတ်ဘက်ကို- ကူးယှက်တတ်လွန်းလို့- မထိန်းချုပ်နိုင်ရင်၊ အာရုံထင်ရှား ပေါ်လွင်သည်ဖြစ်စေ၊ မပေါ်လွင်သည်ဖြစ်စေ၊ ပဌမအစမှာတော့- ဤ-ဖွဲ့စည်း၊ ယိုစီးသဘောနှစ်ခုကို အဖြည့်ခံသဘောအနေမျှသာ- မှတ်သားပေးသွားရပါမည်။

အဲဒီလို- ဖွဲ့စည်း၊ ယိုစီးမှုသဘောကို မှတ်သားရင်းနဲ့- လျော့ပေါ့၊ တင်းပြည့်ဘက်ကို စိတ်ရောက်သွားရင်- အမှားဘဲလို့- ဆုတ်နစ်ပစ်ပယ်လို့ရအောင်- ဒီလိုသိထားကောင်းပါတယ်။ လျော့ပေါ့၊ တင်းပြည့်ဆိုတာ- သမထဘာဝနာလေးဆယ်ထဲမှာလဲ- အရှုခံအာရုံထဲမှာ- ပါဝင်တာမဟုတ်ပါဘူး။ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြစ်တဲ့- ကာယာနုပဿနာ (၁၄)ပါး၊ ဝေဒနာနုပဿနာ(၉)ပါး၊ စိတ္တာနုပဿနာ(၁၆)ပါး၊ ဓမ္မာနုပဿနာ(၅)ပါးဆိုတဲ့= ပေါင်း(၄၄)ပါးထဲမှာလဲ မပါဝင်ပါဘူး။ “အဘိညေယျသဘာဝေန- ဒွါသတ္တတိသမိရိတာ” အရာ၊ သတိပညာနှင့် ယှဉ်မှီ၍- ယောဂီ၏ ဉာဏ်တွင် ကေန့်ထင်ထိုက်သော(၇၂)ပါး အပြားရှိသည့် သလက္ခဏာ တရားထဲမှာလဲ မပါဝင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့- ရှု

ခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်၌၊ သလက္ခဏာတရား- ထင်ရှားရှိကို- လွှမ်းမိုးပြီး၊ ဖွဲ့စည်း၊ ယိုစီးမှု မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်းအနီး၌-တင်းပြည့်၊ လျော့ပါး၊ အာရုံကလေး-ဘာကြောင့် ထင်ရှားလာရသလဲလို့မေးရင်၊ နိပ္ပန္နရုပ်- ၁၈-ပါးကိုစွဲ၍၊ အနိပ္ပန္နရုပ်(၁၀)ပါး လို့တောင် ရုပ်တရားလို့ ရေတွက်ခြင်းခံရတဲ့၊ ဝိပဿနာမရူကောင်းတဲ့ ရုပ်တောင် ဖြစ်ပွားတတ်ရင်၊ ထို- နိပ္ပန္နတို့၏ အမှုအရာဗျာပါရကိုမှီပြီး၊ တင်းပြည့်၊ လျော့ ပါးခြင်းဟာ- အဝိဇ္ဇာမာန= ထင်ရှားကေန မရှိမှန်သော်လည်း၊ ဌာနသန္တတိ- ကာလသန္တတိ- နိမိတ်အားဖြင့် ပညတ္တိအတ္တသဘောအရ၊ သင်္ကေတပြုစရာ-ဌာန ကာလသန္တတိနှင့်စပ်သော ပညတ်နိမိတ်မျှ- သက်သက်သာ ဖြစ်တယ်လို့ အမှန် ပိုင်းခြားသိပြီး၊ အမှားကို စိတ်ရောက်လျှင်- လွယ်ကူစွာ- ဆုတ်နစ်စွန့်ပစ်နိုင်ခြင်း ကို ဖြစ်စေရာပါသည်။

၎င်းနောက်- ဒုတိယ၊ တတိယဖြစ်သော- ရှူခိုက်ဝင်မှု- အေး၊ မာ၊ နဲ့ ရှိုက်ခိုက်၊ ထွက်မှု- ပူ၊ ပျော့သဘောတို့သည်လဲ- ပရမတ္ထတရား၏ ဓါတ်သဘာ ဝလက္ခဏာကိုသာ မှတ်သားရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ဒုတိယ၊ တေဇောရုပ်ဓါတ်၊ ထင် ရှားပုံမှာ၊ အေးနှင့်ပူ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- ရှူခိုက်-သီတတေဇော၊ ရှိုက်ခိုက်- ဥဏှတေဇော၊ ထင်ရှားဖြစ်ပွားရခြင်းသဘောမှာ၊ လေမဟုတ်သော- ဝါယော ရုပ်ဓါတ်ဦးစီးသည့် အရှိန်ကလာပ်ခေါ်- (ဝါ) မမြင်အပ်ဘဲ- ရွှေ့ရှားပြေး သွားတတ်သော အဋ္ဌကလာပ်မြူရှိန်ရုပ်စုတို့- ရှူခိုက်ဝင်ပြုရာတွင် အဇ္ဈတ္တရုပ် ကလာပ်စုထက်၊ သီတတေဇောဟုဆိုအပ်သော (အောက်ဆီဂျင်) ဓါတ်ကလွန် ကဲပါရှိလာရာ၊ ဝင်ခိုက်၌ အေးမှုတေဇောသာ ထင်ရှားရပါသည်။ ၎င်းရုပ် ကလာပ်တို့-ကရဇကာယ၊ သသမ္ဘာရ၊ အဆုပ်တွင်းသို့သက်ဝင်ခါ၊ အဆုတ်တွင်း ရှို- ရသဟရဏီကြောမှလာသော သွေးသစ်နှင့် တကိုယ်လုံးလှည့်ပတ်၍ သွေးပြန် ကြောမှ ပြန်လာသော သွေးတို့နှင့် ပေါင်းဆုံကာ၊ အဇ္ဈတ္တိက- သွေးကလာပ် တို့သည်၊ ဗဟိဒ္ဓ- အရှိန်ကလာပ်မှ မိမိတို့လိုအပ်သော၊ (ဝါ) မိမိလှည့်ပတ်ဖြစ် ပွားရာမှ- ပူတေဇောလွန်ကဲလာရကာ၊ ဗဟိဒ္ဓမှ အရှိန်ကလာပ်မြူတို့နှင့် ပေါင်း ဆုံ၍- သီတတေဇော “အောက်ဆီဂျင်” ကို ခံယူကာ အေးငြိမ်းသန့်စင်စေရကား၊ ရှိုက်ခိုက်ပြန်ဖြစ်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်- အေးတေဇော လျော့ပါးကုန်ခမ်း၍ ပူတေဇောသာ လွန်ကဲသွားသော- ကလာပ်အဖြစ်နှင့် တွန်းကန်- ပူ- ပျော့- ယိုစီးသဘောကို- ဆောင်နှင်းသွားရတော့ခြင်းကြောင့်၊ ရှူခိုက် ဝင်မှု၌- အေး တေဇောထင်ရှား၍၊ ရှိုက်ခိုက်ထွက်မှု၌- ပူ၊ တေဇော ထင်ရှားသွားရခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

ထိုဝါယောဓါတ်ဦးစီးသော- အရှိန်ကလာပ်တို့တွင်- တည်ရာ၏အဖြစ် ပထဝီဓါတ်သည်လည်းပါ၏။ ထိုတည်ရာ- ပထဝီဓါတ်ကို ကြွင်းသော အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓါတ် ဆုံးပါးတို့သည်၊ အချင်းချင်း၊ အညမညအားဖြင့်- အနည်းအများ၊ အစားစား၊ ကလာပ်တခုနှင့်တခု မတူခြားနားလျက် ယှဉ်ငြား ဖြစ်ပေါ်တတ်၏။ ၎င်းရုပ်ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့သည်၊ မိမိတို့အချင်းချင်းလည်း မှီ၍၊ သူတပါးတို့အားလည်း- အမှီခံနိုင်ခြင်းသတ္တိသည် ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် မကင်း မကွာ၊ မှီလာသော “ဝဏ္ဏ-ဂန္ဓ-ရသ-ဩဇာဓါတ်တို့သည်၊ ထိုဓါတ်ကြီးလေးပါး ၌- ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓါတ်တို့၏ အနည်းအများ အင်အား အလိုက်- မကင်းမကွာဘဲ မှီခြင်းသို့ရောက်ကြရပြန်၏။ အဇဉ္ဇာအာကာသထဲရှိ- အရှိန်ကလာပ်၊ အဏုမြူနှင့် ပရမာဏုမြူအတွင်းဝင်သော ဥတုတပါးတည်းသော အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ကလာပ်တို့တွင်၊ ဤသို့အားဖြင့်- မာ၊ သဘော- ပျော့၊ သဘော၊ ဖွဲသဘော ယို၊ သဘော- အေး၊ သဘော၊ ထောက် ကန်သဘော၊ တွန်းကန်သဘော၊ စသည်အားဖြင့်- လှုပ်ရှားရွေ့ဆောင်တတ် သော ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့တွင်၊ ဝဏ္ဏ- ဂန္ဓ- ရသ- ဩဇာ- ဥပါဒါရုပ်ခေါ် ဓါတ်လေးဖြာတို့သည်လည်း- အသီးသီးပါဝင်ရာ၊ ရှူခိုက်၌- အဇ္ဈတ္တိက- ရုပ် သင်္ခါရ- ကရဇကောယ၊ ကလာပ်စုသည်၊ မီးလို့ရှင်ရှင်၊ တောက်မမြင်လည်း၊ အသွင်အဆင်း၊ ဖေါက်ယိုယွင်းသွေ့၊ တမေ့ မေ့လျှင်၊ အငွေ့ မငြိမ်း၊ ရှိန်းရှိန်း ကြိုက်ကြိုက်၊ ရှူရှိုက်တိုင်း မြှိုက်ဘိသကဲ့သို့၊ ပကတိဥသွာကိုယ်ငွေ့နှင့်-သန္တပ္ပန ဒဟန- ဇီရဏ- ပါစကေ- လေးထွေးသော ပူတေဇောတို့နှင့် မပုပ်မသိုး၊ ရင့် ကျက်မှုမျိုးကို ဟိုးဟိုးစပ်အောင်- လှည့်ပတ်ဆောင်နေရသော- အပူဘောင်ရုပ် ကလာပ်သွေးတို့- အဆုပ်တွင်းဝယ် ခဏတည်ခိုက်၊ ရှူမှု၌ ပါဝင်သည့် အေး တေဇောအယာဉ်နှင့် သန့်စင်စေရပါသည်။ ဒါကိုပင်= ရှူပြီးတော့ အောက် ဆီဂျင်ကို ယူထား၍၊ နှိုက်ထရီဂျင်ကို ပြန်ထုတ်လိုက်သည်ဟုလည်း တင်စား၍ ဆိုငြားကြပါသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်- သတ္တဝါ- အတ္တဝါက- ယူတာ၊ ရှူတာ၊ ရှိုက်တာ စွန့်တာမဟုတ်ပါ။ ဝါယောဓါတ်ရုပ်- စိတ်စိုးအုပ်၍- ထောက်ကန်- တွန်းပြု ရှူမှု ရှိုက်မှုခေါ်ဆိုရသည့် အခိုက်တွင် ဓါတ်သဘာဝအခင်း- အချင်းချင်း- ဆောင်းနှင်းထွန်းပြ- ဖြစ်ချုပ်နေရခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဤ တတိယတခွင်- မှတ်သားစဉ်၌ ရှေ့ရှုထင်တတ်- ပစ္စုပဋ္ဌာန်ရုပ်ကို ကြည့်ပြန်တော့ ပထဝီသဘော အပြည့်နှောသည့် ဝင်ခိုက်တွင် မာ၊ ထွက်ခိုက်တွင် ပျော့၊ ထို သဘောမှာလည်း၊ ဝမ်းရင်ဗိုက်မရှိတရားကို မှီခို၍ ဖြစ်ပွားသည်မဟုတ်၊ ဝင်ခိုက် တောင့်တင်း- မာခြင်းသဘော ပထဝီဓါတ်အခင်းသည်၊ ထွက်ခိုက်တွင်- အေး

တေဇောနှင့် နှောပါ၍ အဇ္ဈတ္တ အသွေးကလပ်တွေမှာ- ထွေးပတ်ဆက်စပ်- ကျန်အပ်ခဲ့ခြင်းကြောင့်- ပျော့ကနူးညံ့ဖြစ်သွားရအံ့သော- သဘောကိုသာ- မုချဆိုလိုပါသည်။ ရင်ခေါင်းပြည့်၍- ဗိုက်တင်းတာနှင့် ရင်ခေါင်း ချောင်၍- ဗိုက်လျော့တာကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်မဟုတ်ဘဲ- မုချကဲ့ပြားစွာ အသိဉာဏ်၌ ခဲ့ခြားသိစေလိုပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့်- ရှုခိုက်ထင်ရှား- ဓါတ်လေးပါး၌၊ ထောက်ကန်- အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းခါဟု- မှတ်သားရခြင်းနှင့်၊ ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား- ဓါတ်လေး ပါးကို- တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ ယိုစီးသဘောဟု- မှတ်သားရှုပွားရခြင်း- ဖြစ်ပျက်ပုံအခင်းကို၊ ယောဂီတို့ ကိုယ်တွေ့- ဉာဏ်မြင်ပကတေ ဖြစ်အောင်- ရှုပွားသွားဘို့၊ ယုံမှားသံသယမရှိအောင်- ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ သိသွားရပါပြီ။ အဲဒီလို-ထောက်ကန်တာ- ဝါယောပါ၊ အေးတာ- တေဇောပါ၊ မာ, သဘော ပထဝီပါ၊ ဖွဲ့စည်းသဘော- အာပေါပါ၊ တွန်းကန်သဘော- ဝါယောပါ၊ ပူ, သဘော- တေဇောပါ၊ ပျော့သဘော- ပထဝီပါ၊ ယိုစီးသဘော- အာပေါပါလို့- အာရုံလက္ခဏာ၊ မြတ်ဓမ္မကို-ရှုမှတ်ပွားများ ပိုင်းခြားကာ- အသိတရား၊ ထင်ရှား ဆောင်တတ်ပုံကို၊ ဤသို့ = သံပေါက်လင်္ကာကလေးများနှင့် ပြဆိုပေးထားပါတယ်။

(ရှုခိုက်သဘော၌)

- (၄) ထောက်ကန်, ဝါယော၊ အေး, တေဇော၊ မာသော, ပထဝီ၊
- (၅) ဖွဲ့စည်း, အာပေါ၊ သူ့, သဘော၊ ရှုသော ရုပ်ဆောင်ပြီ၊
- (၆) ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ၊
- (၇) ထောက်ကန် သိလျက်၊ အေး, မာချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ၊

(ရှိုက်ခိုက်သဘော၌)

- (၈) တွန်းကန်, ဝါယော၊ ပူ-တေဇော၊ ပျော့သော, ပထဝီ၊
- (၉) ယိုစီးအာပေါ၊ သူ့, သဘော၊ ရှိုက်သော ရုပ်ဆောင်ပြီ၊
- (၁၀) ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ၊
- (၁၁) တွန်းကန်, သိလျက်၊ ပူပျော့ချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ....လို့။

အံဝင်ဂွင်ကျ- စပ်ဆိုထားပါသည်။ ဒီတော့- မြတ်သောယောဂီ၊ ပစ္စက္ခ ဉာဏ်ရအောင်- ကျင့်ကြံအားထုတ်ပုံကို စောကြောကြည့်ကြအုံးစို့။ ဆန့်ကျင်ဘက်အာရုံတို့မှ- ထွက်မြောက်ပြီးတဲ့ ယောဂီသည်၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာကို အမှီရရှိပြီး

လျှင် ကောင်းစွာထိုင်လျက်၊ (၀၂) ကာယ ကုက္ကုစ္စမယှဉ်မဘက် ငြိမ်သက်စွာ ထိုင်လျက်၊ စိတ္တကုက္ကုစ္စမဘက်- ငြိမ်သက်သော စိတ်ရှိလျက်၊ သတောဝေ- မုချသတိထားရှိပြီးခါ၊ မှန်မှန်ကလေး ရှူရှိုက်ပေးနေပါ။ လေးငါးဆယ်ကြိမ်၊ ဆယ့်ငါးကြိမ်မျှ- ရှူရှိုက်မိပြီးသည်ကစ၍၊ ရှူခိုက်ကို- ထောက်ကန်၊ အေး- မာ၊ ဖွဲ့စည်းလို့- လေးပိုင်းပိုင်းပြီး- စိတ်နဲ့ မှတ်ပေးပါ။ တဖန်- ရှိုက်ခိုက်ကို၊ တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့၊ ယိုစီးလို့- လေးပိုင်းပိုင်းပြီး စိတ်နဲ့မှတ်ပေးပါ။ မှန်မှန် ကလေး- ရှူခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်တိုင်း- လေးပါးစီ အချက်ကျကျ မှတ်သားပေးပါ။ ရှေ့လောကြီးပြီး- မြန်လဲ မသွားပါစေနဲ့၊ ထောက်ကန်တာသိအောင်- အေး တာသိအောင်- မာတာသိအောင်- ဖွဲ့တာသိအောင်၊ တွန်းကန်တာ သိအောင်- ပူတာသိအောင်- ပျော့တာသိအောင်- ယိုစီးတာသိအောင်၊ ရပ်နားစောင့်စား ရှာဖွေပြီးတော့ နှေးသွားအောင်လဲ- မပြုလုပ်- မရှုမှတ်ပါနဲ့၊ ရှူခိုက်ဝင်မှု၌- ထောက်ကန်-အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းတာ လေးချက်နဲ့၊ ရှိုက်ခိုက်၌- တွန်းကန်-ပူ- ပျော့- ယိုစီးတာ လေးချက်ကို မမှားမယွင်းစေဘဲ၊ မြန်ခြင်း၊ နှေးခြင်း၊ ဖြစ် မလာ၊ ဖြစ်မသွားစေဘဲ၊ ငြိမ်သက်စွာ မှန်မှန်ကလေး ရှုမှတ်ပေးပါ။ ထိုသို့ အမှတ်မှန်မှန်- ရှူရှိုက်နှစ်တန်မှာ- အသံကိုလဲ မဖြစ်ပေါ်စေဘဲ၊ လေးပါးစီ ကဲ့အောင် မှတ်သားရှုပွားပေးပါ။ ပဌမတော့- မှန်မှန်သာ- ရှူခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက် တိုင်းမှာ၊ အချက်ချက်ကျကျ- မှတ်သားရှုပွားမှု အစီအစဉ်ငြိမ်သက်မှန်ကန်သွား ပေမဲ့၊ မှတ်ထာသာမှန်ကန်ပြီး- သိတာကတော့- မမှန်ကန်သေးဘဲ ဖြစ်နေတတ်ပါ သည်။ ထောက်ကန်လို့မှတ်လိုက်- ထောက်ကန်သဘောကိုသိလိုက်၊ အေးလို့မှတ် လိုက်- အေးသဘောကို သိလိုက်၊ မာလို့မှတ်လိုက်- မာသဘောကိုသိလိုက်၊ ဖွဲ့စည်း လို့မှတ်လိုက်- ဖွဲ့သဘောကိုသိလိုက်၊ တဖန်=

တွန်းကန်လို့မှတ်- တွန်းကန်သဘောကိုသိလိုက်၊ ပူလို့မှတ်- ပူသဘောကို သိလိုက်၊ ပျော့လို့မှတ်လိုက်- ပျော့သဘောကိုသိလိုက်၊ ယိုစီးလို့မှတ်လိုက်- ယိုစီး သဘောကိုသိလိုက်စသည်ဖြင့်- အမှတ်မှန်ကန်သွားပေမဲ့၊ အသိမှန်ကန် အစဉ်တစိုက် သိလိုက်နိုင်မှသိတတ်ပါသည်။ ပဌမ-ထောက်ကန်လို့မှတ်ပြီး- ထောက်ကန်သဘော ကိုသိလိုက်အောင် ရှေ့ရှုမိလိုက်တော့- အေးလို့မှတ်ရန် အချိန်နောက်ကျသွားပြီး- အေးလို့မှတ်ပြီးတာနဲ့ အေးသဘောကို မသိလိုက်တော့ဘဲ၊ မာ၊ ဘက်ကိုဆက်မှတ် လိုက်ရတာမျိုးဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို- အမှတ်နဲ့အသိဟာ- မမြဲမြံဘဲ ကွက် ကျော်-ကွက်ကျား-မှတ်သိဖြစ်ပွားတတ်ပါတယ်။ နှစ်ရက်၊ သုံးရက်ဆက်၍ တရား ထိုင်မိတော့၊ ရှူခိုက်မှာရော- ရှိုက်ခိုက်မှာရော- အမှတ်လဲမှန်၊ အသိလဲမှန်ပြီး- ကွက်ကျော်မခြားဘဲ ရသွားနိုင်တတ်ပါတယ်။ တခါတခါလဲ ကွက်ကျော်ပြန်ဖြစ်

သွားတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါမှာ-မနေ့ကရရှိပြီးကို ဒီနေ့မရတော့-ဗျာပါရများပြီး၊ ရှူရှိုက်မမှန်-အမှတ်မမှန်ဘဲ၊ ရှူခိုက်ကို-တုန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးဖြစ်နေတတ်ပြီး၊ ရှိုက်ခိုက်ကို- ထောက်ကန်- အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းလို့လဲ- ပြောင်းပြန်ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ မှတ်တမမှတ်သည် အာရုံက မထင်ရှားမပေါ်လွင်သေးသဖြင့်-အသိကမမှန်တော့-အဲဒီလိုဘဲ-အတော်ကြာကြာဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ နောက်မှ အသိမှန်ဖြစ်မလာပါကလားဆိုပြီး၊ ခေတ္တမမှတ်ဘဲ လေးငါးဆယ်ကြိမ်-ငြိမ်သက်စွာ ရှူရှိုက်နေပြီး- အစကပြန်၍ မှန်ကန်အောင် မှတ်သားသိစေရပါသည်။ တခါတရံမှတ်လို့မမြဲပြီး- အမှတ်အသိစုံညီစွာ ရရှိသွားပြန်ရင်လဲ- စိတ်၏ လျှင်မြန်ပုံသဘောကြောင့်- တဖြေးဖြေး မြန်မြန်လာတတ်ပါတယ်။ မပြုမပြင်ဘဲ- ဓမ္မသဘာဝအရ မြန်လာတတ်တာကိုဆိုလိုပါသည်။ အဲဒီလို-မြန်မှန်းသိလာရင်၊ ဒီထက်မြန်အောင် ရှေ့ရှုမကြိုးစားပါနဲ့၊ စောစောပိုင်းကလို- အစီအစဉ်မမှန်ဘဲ- ကပြောင်းကပြန် ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ တဖန်= ပြန်ပြီးတော့လဲ- အမှတ်သာမှန်ပြီး- အသိကွက်ကျော်ကျန်နေတာမျိုးလဲ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ တခါပြန်ပြီးသတိနဲ့ထိန်းချုပ်ခါ- အမှတ်မှန်- အသိမှန်- ဖြစ်အောင်-ပြန်လည်ရှုမှတ် ပွားများပေးရပါမယ်။ တနေ့ကို- အနည်းဆုံးလဲ- နှစ်ကြိမ်လောက်တရားထိုင် ရှုမှတ် ပွားများပေးရပါမယ်။ တတ်နိုင်လျှင် တနေ့လေးကြိမ်လောက် နေ့နှစ်ကြိမ်-ညနှစ်ကြိမ်တရားထိုင် ဘို့လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒီလို- မိမိအားလပ်ခွင့်နှင့် လျော်ညီစွာ တနေ့နှစ်ကြိမ်- အနည်းဆုံးကနေ= သုံးကြိမ်, လေးကြိမ်, ငါးကြိမ်, ခြောက်ကြိမ်တိုင်- တရားထိုင် ပွားများရာမှာ၊ တကြိမ်ထိုင်လျှင်- တနာရီခွဲ- တနာရီခွဲခွဲ- နှစ်နာရီခွဲထိုင်မယ်လို့လဲ- အချိန်ကိုသတ်မှတ်မထိုင်ဘဲနဲ့၊ (၀၂) ထိုင်သည့်အကြိမ်ကိုရော-ထိုင်မည့်နာရီအချိန်ကိုရော- အဓိဋ္ဌာန်ထားပြီး- သတ်မှတ်မထိုင်ပါနှင့်၊ မိမိသဒ္ဓါ- ပညာထက် သန်လျက်- ဝိရိယမြဲမြံနိုင်သမျှ အကြိမ်နဲ့- အချိန်ကိုထိုင်မယ်။ အောက်တန်းစား အနေနဲ့-ဝိပဿနာမဂ်- မပေါက်မချင်းတရားထိုင်မယ်။ အထက်တန်းစားအနေနဲ့ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, မရမချင်းတရားထိုင်မယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ထားပါ။ ဒီအကြိမ်မျှဘဲ ဒီနာရီမျှဘဲလို့ အဓိဋ္ဌာန်နဲ့မသတ်မှတ်ထားပါနဲ့၊ အဓိဋ္ဌာယ် အတ္တဆိုတာရှိတယ်၊ ဖြစ်တတ်တယ်၊ စိတ်ကကြံစည်- ခဋ္ဌာန်လျှင် တည်မြဲသည်ဟူသော- အယူကို အဓိဋ္ဌာယ်အတ္တလို့ခေါ်ပါတယ်။ သူကလဲ- အဓိဋ္ဌာန်ထားနေရင် စွဲလန်းမှုဖြစ်တတ်ပါတယ်။ အချိန်နီးပြီ တရားမထိုင်ရသေးပါလားဆိုတဲ့ တောင့်တစွဲလန်းမှု၊ အချိန်စေ့တော့မည် တရားနားရတော့မယ်ဆိုတဲ့- မြော်လင့်မှုတွေဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ တခါတရံ အကြောင်းအားလျော်စွာ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ကွက်သွားပြီး- တရားပြန်ဆက်ထိုင်တော့- ရရောက်ပြီးသားတရား- ခါတိုင်းတစေလိုမတွေ့လျှင် အဓိဋ္ဌာန်

ပျက်လို့ ထင်ပါရဲ့ စသည်ဖြင့်- စိတ္တကုက္ကုစ္စဖြစ်ခါ၊ ဝိပုဋ္ဌိသာရိနော- နှလုံးပူပန်- စိုးရိမ်မှုအတန်တန်တွေလဲ ရစ်ပတ်ခံရတတ်လို့- သမထဘာဝနာလို့ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး- တရားမဝင်ပါနဲ့ဟု ညွှန်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တရားထိုင်ဆဲမှာလဲ- အထက်က ပြောခဲ့သလို- ကပြောင်းကပြန်ဖြစ်ပုံတွေ များလာတဲ့အကြိမ်မှာ၊ သတ်မှတ်ချက် အဓိဋ္ဌာန်ထားရင် နာရီကလဲစေ့နိုင်ခဲလိုက်တာဘဲ- အထင်အစွဲတွေ ရောက်လာတတ်တယ်။ အကယ်၍- ကြေးစည်ခေါက်ရင်- တရားဖြုတ်ရမယ်လို့ ညွှန်ထားရင်လဲ ကြေးစည်သံကိုဘဲ မျှော်နေတတ်တယ်။ တရားထိုင်လို့- အသားကျမေ့လျော်နေရင်လဲ ကြေးစည်သံကြားရမှာကို စိုးရိမ်နေတတ်တယ်။ ဒီတော့- အကြိမ်နဲ့အချိန်ကို သတ်မှတ်မထားဘဲ၊ အတတ်နိုင်ဆုံးအကြိမ်- အတတ်နိုင်ဆုံး အချိန်တိုင်အောင်- တရားမရမခြင်း- အားထုတ်မယ်ဆိုတဲ့- ဝိရိယဇွဲမျိုးကို- မွေးမြူထားခြင်းသည်၊ အဓိဋ္ဌာယီအတ္တဖြစ်မှုမှ၎င်း၊ အချိန်နာရီ ကြေးစည်စသည်ကို မျှော်ခြင်းလွန်ခြင်းစသည်တို့သည်၎င်း၊ ဖြစ်စရာမရှိတော့ဘဲ၊ မိမိတရားထိုင်စဉ်- ဘာဝနာရတိ အလျောက်၊ ဆုံးဖြတ်ချက် ရောက်ပုံနှင့် ရထာရဟ၊ ထိုက်သက်သလို သက်ဝင်နိုင်ပုံကို မြှင့်တင်ပေးသော စိတ်အယာဉ်နှင့်သာ တရားထိုင်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤကဲ့သို့သော ယုံကြည်ချက်တွင် ခံယူချက်ဖြည့်စွက်၍၊ လေးငါးခြောက်ရက်ခန့်ရရှိလာလျှင်၊ မှန်မှန်မှတ်သား၍- မှန်မှန်အသိလဲ ကွက်ကျော်မဖြစ်ဘဲ ရရှိလာပါလိမ့်မည်။ တခါတရံလဲ- သိချက်တွေ ကျော်ကျော်နေတတ်တာတွေ့ရပါလိမ့်မည်။ တခါတရံ- သူ့ သဘာဝအလိုအလျောက်- မြန်မြန်လာတာလဲဖြစ်ရုံလာပါလိမ့်မည်။ မြန်မြန်လာရင် ကြမ်းတမ်းသွားသလိုလဲ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ သိမ်မွေ့ နူးညံ့သွားသလိုလဲ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ကြမ်းတမ်းသွားရင် မမှန်မကန်ပါ။ အမှတ်မှန်- အသိမှန်နဲ့- မြန်မြန်လာရင်- သိမ်မွေ့၊ သိမ်မွေ့၍ လာခြင်းသာ မှန်ကန်ပါသည်။ အမှတ် မပျောက်၊ အသိ မပျောက်တဲ့ အဖြစ်ကိုဖြစ်စေပါသည်။ ကြမ်းတမ်းလာရင်မူ- အမှတ်ပျောက်မှု၊ အသိပျောက်မှု၊ တခုခုကြုံတတ်ပါသည်။ သတိထား၍- သိမ်းဆည်းပေးရပါမည်။ တခါတရံ မြန်မြန်လာ၍ ကြမ်းတမ်းသွားသည်ဖြစ်စေ၊ သိမ်မွေ့ သွားသည်ဖြစ်စေ၊ အရှုခံ၊ အာရုံလက္ခဏာနှင့်- အရှုမှန်အာဝဇ္ဇာန်းစိတ်သည်၊ အရှုခံကအောက်- အရှုမှန်စိတ်က အပေါ်စီးအနေအားဖြင့်- ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ တနည်းပြောရရင် တောင်ပေါ်ကနေပြီး- တောင်အောက်ကိုကြည့်သလို- အဖြစ်မျိုးဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ၎င်းကဲ့သို့ဖြစ်လာခြင်းသည် အမှတ်မြဲမြံစဉ်- အသိလိုက်၍ မြဲမြံမှုကို အလိုရှိသဖြင့် ပြုပြင်စိတ်ဖြင့် ရှုမှတ်မိ၍- ဖြစ်သွားတတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ-

အရှင်ခံတရားကို- မိမိမြင်-ငါမြင်ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ အဲဒီလို အထက်စီးကနေ မြင်ခြင်းသည် မမှန်ကန်ပါ။ အဲဒီလို အပေါ်စီးကနေ မြင်မှုကို ကြာရှည်လက်ခံ သိမှတ်သွားရင်- ငါမြင်ဖြစ်လျက်-အရှင်ခံ၌ အတုံးအလုံးအခဲစွက်ပြီးလျှင်-သမသ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဘက်သို့ ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ (၀၂) လက္ခဏာ၏ သဘော သဘာဝပျောက်သွား၍- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာမှကင်းကွာသွားတတ်ပါ သည်။ ဤနေရာ- ဤသို့ဖြစ်တတ်ခြင်းသည် သိမ်မွေ့ပါသည်။ ငါမြင်၊ ဖြစ်မှန်း မသိဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- အမှတ်နှင့်အသိတရားထဲ-မိမိရရ-ရှုပွား သွားစေဘို့အရေးမှာ၊ အမှတ်မြဲမြံမှန်ကန်ပြီး- အသိမမြဲမြံခင်- မြဲမြံအောင်-စေ ဆော်ပြုပြင်ကြိုးစားမိ၍၊ ဤသို့ဖြစ်သွားတတ်ခြင်းကို ကျော်လွန်အောင်- သဒ္ဓါ၊ ပညာနှင့် သိမ်းဆည်း၍-သတိကိုလမ်းမှန်ရောက်အောင် တည်စေရန်- မိမိထင်မြင် ဉာဏ်ကို- ဆင်ခြင်၊ သိမ်းဆည်းပေးရပါမည်။ ဘာကြောင့်-ဤသို့ဖြစ်ရတတ်သည် ကို အောက်ပါအတိုင်းသိသာလှကြောင်း ဆက်လက်၍ ကြည့်ရှုတော်မူပါ။

ယောဂီသုမြတ်၏ ယခုကဲ့သို့တရားထိုင်ဆဲ- ဘာဝနာဘိသမယကာလမှာ၊ ထိုင်ခြင်း၊ ဣရိယာပထနှင့် ယှဉ်စပ်သော၊ ရူပကာယ၊ သင်္ခါရအစုအပုံမှာ၊ ရှုမှု ရှိုက်မှု- အာကာရပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ပွားဟန်သည်= အရှင်ခံတရားဖြစ်ပါသည်။ ထို သင်္ခါရအစုအပုံ၏ ရှု၊ ရှိုက်နှစ်တန်-ဖြစ်ပျက်ဟန်ကို- မှတ်သားပိုင်းခြား၊ ရှုပွား တတ်သောတရားမှာ- ဟဒယ ဝတ္ထုရုပ်လျှင် တည်၍ မှီရာရှိသော- ဝိပါကမန ဓါတ်မှ-မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းခေါ်သည့်ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းစိတ်နဲ့ရှုမှတ်ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ (၎င်းကို- အနုသယစက် ချေဖျက်ပုံစာအုပ်၌- ဌာန်လေးပါးနှင့် ရှင်းပြ ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်)။ ယခု-သဘောအဓိပ္ပာယ်နဲ့ဘဲ- ဆက်လက်ပြပါမည်။ အဲဒီ- ငါ မဟုတ်သော- သင်္ခါရက္ခန္ဓာမှာ အကျွမ်းဝင်တဲ့- မနသိကာရခေါ်- နှလုံးသွင်းမှု ယှဉ်သော- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းဆင်ခြင်စိတ်မှာ၊ သတိ၊ အောက်မေ့အမှတ်ပြုမှုကို ကပ်ထားပြီး၊ အာရုံအရှင်ခံဖြစ်တဲ့ ရှု၊ ရှိုက်နှစ်တန်၌ ထင်ရှားသော ထောက်ကန် အေး-မာ၊ ဖွဲ့စည်းခါနှင့် တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးသဘော- သဘာဝလက္ခဏာ အာရုံကို မှတ်သားပိုင်းခြားတယ်။ အဲဒီ- အရှုမှန်စိတ်မှာ သတိကပ်ထားလို့သာ၊ (၀၂) သတိပဋ္ဌာနပြုထားလို့သာ- ပေါ်အာရုံအရှင်ခံအမှန်ကို လက္ခဏာပြီး အောက် မေ့မှတ်သားပိုင်းခြားမှု- ဖြစ်ပွားရတယ်။ တနည်း= ဝုဋ္ဌာပန- မှတ်သားစိတ် ဖြစ်သွားတယ်။ သူက- ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင်၊ ခဏငယ်သုံးချက်ဖြစ်ပြီး ချုပ်ခါ၊ ဇော- (၇)ကြိမ်ဆက်ဖြစ်တယ်။ အဲဒီဇောထဲမှာ- မှတ်သားပိုင်းခြားတဲ့အတိုင်း- အာရုံက ပေါ်လွင်ထင်ရှားရင်တော့၊ (ဥပမာ) ထောက်ကန်လို့ မှတ်သားရင်- သတိက၊ အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်လာစေနိုင်ရင် ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်က- ထောက်

ကန်သဘောကို သိလိုက်နိုင်တယ်။ သိပြီးလို့ ဇောစိတ်ဆုံးရင် ဘဝင်စိတ်တွေ ခြားပြန်တယ်။ စိတ္တနိယာမသဘောဟာ- မျက်စိတမှိတ်၊ လျှပ်တပြက်မှာ-ကုဋေ တသိန်းသုံးသန်းကျော်တောင်- ဖြစ်ပျက်နေပါတယ်လို့ တွက်ပြခဲ့ ပြီးပါပြီ။ ဒီတော့.... ဘဝင်စိတ်တွေခြားပြီး သတိအရှိန်လျှင်မြန်တာနဲ့အမျှ- နှလုံးသွင်း မြန်ပြီး မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ပြန်ဖြစ်ခါ၊ “အေး”လို့ ထပ်ပြီး မှတ်သား ပိုင်းခြားပြန်တယ်။ ဝုဋ္ဌာပနစိတ် ဖြစ်သွားပြန်တယ်။ နောက်၊ ဇော(၇)ကြိမ်ဖြစ် တယ်။ အာရုံပေါ်လွင်ထင်ရှားရင် မှတ်သားပိုင်းခြားတဲ့ တရားသဘောကို ထိုး ထွင်းသိတယ်။ နောက်- ဘဝင်ခြားပြန်တယ်။ တဖန်- မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ် ပြီး မှတ်သားပိုင်းခြားပြန်တယ်။ အဲဒီလို- အရှုမှန်စိတ်ကနေ သတိက အရှုခံ အာရုံမှန်ကို- ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေတိုင်း- ပညာယှဉ်အသိမှန်ကို- ပေါင်းစည်း အားထုတ်မှုဝိရိယနှင့်အတူ- ခဏိကသမာဓိအနေနဲ့- ပေါ်ရပ်နာမ်ပေါ်၌ တည် ကြည်စွာ- အမှန်ကိုဖောက်ထွင်းမြင်သိတဲ့ မနောဇောဝိညာဏ် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်မြင် ဖြစ်ရတယ်။ အဲဒီ- စိတ္တုပ္ပါဒ်ဟာ- သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိ၊ ပညာဉာဏ်ယှဉ်တဲ့ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လို့ အမည်ရပြီး ဝိပဿနာမဂ်ကို ဆိုက်စေရန် အရှုမှန်မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်က- အရှုခံ၊ အာရုံမှန်သဘောကို မှတ်သားပိုင်း ခြားသော- ဝိပဿနာဘာဝနာမယဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့-အရှုမှန်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်၊ ဝုဋ္ဌာပန၊ အာဝဇ္ဇန၊ ရသ၊ အရ၊ မှတ်သားပိုင်းခြားတာရယ်။ ဆင်ခြင်တာရယ်ဆိုတဲ့- ကိစ္စနှစ်ရပ်ကို- အရှုခံ အာရုံပေါ်မှာ ယှဉ်စပ်ပြုလုပ်တတ်တယ်။ အမည်ရင်းနဲ့နဂိုရ်သဘောက မနောဒွါ ရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဆိုတော့၊ မနုဓါတ်နဲ့ တိုက်ရိုက်အားဖြင့်- သတိ၏ အောက်မေ့ အမှတ်ပြုပေးသော အရှုခံအာရုံမှန်ကို ဆင်ခြင်တတ်တဲ့ဘက်က အလေးသာ လှက်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့- အာရုံကိုရယူဘို့သာ ဆင်ခြင်နိုင်ပြီး၊ သတိကြောင့်- အောက်မေ့မှတ်သားမှုသာ ဆက်ဖြစ်ရတယ်။ အဲဒီ- အရှုခံအာရုံကို- အောက် မေ့မှတ်သားလို့- အာရုံပေါ်လွင်ထင်ရှားတဲ့အတိုင်း၊ ဇောစိတ်က ပညာယှဉ်ပြီး၊ ပဇာနာတိ- ပညာသိနဲ့သိရတယ်။ ဇော(၇)လုံးဆုံးတာနဲ့- ဘဝင်ထိုက်သလောက် ခြားပြီး၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအရှုမှန်စိတ်ပြန်ဖြစ်၊ ဖြစ်ခြင်း၊ သတိနဲ့- မမှတ်သား မပိုင်းခြားမိခင်မှာ- ဆင်ခြင်စိတ်ဝင်ဖြစ်တတ်ပြန်တယ်။ ထောက်ကန်ကိုမှတ်သား လို့- ထောက်ကန်မှုသဘောကို သိလိုက်တဲ့စိတ်သဘောကို- ပြန်ဆင်ခြင်မိနေတတ် တယ်။ ဒီအခါ- အေး၊ ကိုဆက်မမှတ်သားမိဘဲ- ကျော်သွားရတတ်ပြန်တယ်။ အဲဒီ ကို- မှတ်သားမှုမရင့်ကျက်၍- သတိမမြဲမြဲသေးရင်၊ ဘဝင်စိတ်ခြားပြီး- ဆင်ခြင်

စိတ်အဖြစ်များ၍-ရှုပွားနိုင်ချက်-အကွက်ကျော်ကျော်သွားတတ်ခြင်းမျိုးတွေလဲ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့်= ယောဂီအားထုတ်လို့- လေး၊ ငါး၊ ခြောက်ရက်ရတဲ့အခါ မှာ၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်- ဖြစ်ချင်လွန်းအားကြီးပြီး၊ စိတ္တပျို၍အလိုအရာ (၀၇) စိတ်၏ လျှင်မြန်ချက်အရာ၊ အမှတ်မှန်- အသိမှန်ကလေးမြဲမြဲပြီး- နဲနဲမြန်လာရင် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ရတော့မှာဘဲထင်ခါ စေ့ဆော်လောကြီးပြီး- မကြိုးစားပစ် လိုက်ပါနဲ့၊ မြန်မြန်လာပြီး မှန်မှန်သိမ်မွေ့မလာဘဲ၊ ကြမ်းတမ်းလာခါ ဘဝင် ခြားတိုင်း- ဆင်ခြင်စိတ်တွေ ရှေ့ကပေါ်ပေါက်လာသဖြင့် မှတ်မှု-သိမှု-ထိနှစ်ခု ဣန္ဒြေမရဘဲ- ရှုမြင်နိုင်ချက်အမှန်ရထားဒါကလေးပင် ကွက်ကျော်၊ ကွက်ကျော် ဖြစ်ပြီး- ပျောက်သွားတတ်ပါသည်။ ဒါကြောင့်=သတိကို ဆရာတင်ထားဘို့ အစဉ်မမေ့ပါနှင့်၊ သတိမပြတ်ရင်-ဘဝင်လဲအခြားနည်းပြီး၊ ဆင်ခြင်စိတ်လဲ- လွန်ကဲမှု မဖြစ်ရှိတော့သည်ဖြစ်၍၊ ဣန္ဒြေရစွာ မှတ်သားပိုင်းခြားနိုင်လျက်-သိ တရားပါ- အစဉ်မကွာဘဲ ပွားများလာနိုင်ပါလိမ့်မည်။

အဲဒီလို (ရှုခိုက်ထင်ရှား-ရုပ်တရား-လေးပါးကဲ့ပါစီ)၊ (ရှိခိုက်ထင် ရှား-ရုပ်တရား-လေးပါးကဲ့ပါစီ) ဆိုတဲ့အတိုင်း၊ အမှတ်မှန်အသိမှန်နဲ့-မှတ်သား ပွားများနိုင်ခြင်းသည်- သုံးသပ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းဘဲ ဖြစ်ပါသည်။ (၀၇) တိရဏပရိညာကိုသက်ဝင်နေတဲ့- သမ္မသနပစ္စက္ခဉာဏ်လို့လဲ ခေါ်အပ်ပါသည်။ ဤသို့- အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာခေါ်တဲ့၊ ရှုရှိခိုက်နှစ်တန်- အာကာရပစ္စုပ္ပန်၌၊ လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသော- အထူးရှုမြင်မှု- ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာစစ်စစ်၏- အခြေမူလကို- သုံးသပ်ပွားများနိုင်တဲ့ (၀၇)ပစ္စက္ခ- သမ္မသန ဉာဏ်အယာဉ်အစစ်ဖြစ်တဲ့- ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာမြတ်ပန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်ခြင်း ဖြစ်ရှိလာကြောင်း မှန်ကန်ပါသည်။ ထိုသို့မှန်ကန်ကြောင်းကို-ကာယဝိစ္စိန္နနိက၊ သုတ်တော်နှင့်ညှိပြရသော်....

ကာယံ ဣမံ ဝိဇာနာထ၊ ပရိဇာနာထ ပုနပ္ပုနံ၊
ကာယေသဘာဝံ ဒိသ္မာန္တ၊ ဒုက္ခဿန္တံ ကရိယထ။ ။

ဣမံကာယံ- ဤရူပကာယကို၊ (၀၇) ဤရုပ်သင်္ခါရ အစုအပေါင်း ဖြစ် ကြောင်း၊ ပျက်ကြောင်းသဘောကို၊ ဝိဇာနာထ-ဉာတပရိညာဖြင့် သိအောင်ပြု ကြကုန်လေ့၊ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်တလဲလဲ၊ ပရိဇာနာထ-တိရဏပရိညာဖြင့်သိအောင် ရှုပွား ပြုဆောင်ကြကုန်လေ့၊ ကာယေ- ရူပကာယ၌၊ (၀၇) ရုပ်သင်္ခါရအစု

အပေါင်း-ဖြစ်ကြောင်း၊ ပျက်ကြောင်းသဘော၌၊ သဘာဝ- ဖေါက်ပြန်ပျက်စီးတတ်သော ရုပ်တရားတို့၏ လက္ခဏာသဘာဝကို၊ ဒိဿန- တိရဏပရိညာမှ- ပဟာနပရိညာတိုင်အောင်- အပိုင်မြင်သည်ရှိသော်၊ (၀၇) ပဟာနပရိညာတိုင်အောင်-အပိုင်မြင်သောကြောင့်၊ ဒုက္ခဿန္တံ၊ ဒုက္ခဿအန္တံ-ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်း၏ ကုန်ဆုံးရာဖြစ်သော မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ကရိဿထ-ပြုနိုင်ကြပေကုန်အံ့သတည်း။ ။ ဤလေးပါး တဂါထာအားဖြင့်- ဟောကြားတော်မူခဲ့သော မြတ်ဘုရားရှင် ဒေသနာတော်အရ....၊

(၁) ကာယံဣမံဝိဇာနာထ၊အရ၊ ဤရုပ်ကာယကို၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာဉာဏ်ဖြင့်- ဉာတပရိညာဆိုက်အောင် သိကြကုန်လော့ဟု ဆိုတော်မူသည့် အတိုင်း၊ ရုပ်ဓါတ်(၂၀)ပါး- ရူပက္ခန္ဓာတရားနှင့် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဉာဏ်ရရှိအောင်၊ ပဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းကစ၍ ပြအပ်- သိအပ်ပြီးခဲ့ခြင်းနှင့်၊ ယခုပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်- ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်-အာနာပါန၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာ-ဘာဝနာကို ထူထောင်နိုင်သည့်တိုင်အောင် ယောဂီသုမြတ်တို့ ရရှိခဲ့ခြင်းသည်၊ ရုပ်၊ နာမ်သဘောတို့အပေါ်၌၊ (၀၇) ဒုက္ခသစ္စာတရားအပေါ်၌၊ ဉာတပရိညာ= ဉာဏ်နဲ့ဝေဘန်ပိုင်းခြား၍ “သစ္စဉာဏ်” အမှန်တရားကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းကြောင့်၊ ကာယံဣမံ ဝိဇာနာထ- ပုဒ်ဖြင့်- ဘုရားအာလုတ်သံကို နာခံဆည်းပူး ကျင့်သုံးမှုအထူးကို ရရှိလာပါပြီ။

(၂) ပရိဇာနာထ ပုနပ္ပုနံ၊အရ၊ ဉာတပရိညာ- သစ္စဉာဏ်ဖြင့် မြင်သိပြီးသော ရုပ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ပျက်မှု- အစုစုကို၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်အောင်- အဖန်ဖန်သုံးသပ် ပွားများအားထုတ် နေနိုင်ပြီဖြစ်၍၊ သမ္မသနဉာဏ်သက်ဝင်ရရှိကာ၊ မကြာမတင်၊ ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဉာဏ်အယာဉ်ရကြောင်းကို ကောင်းစွာမသွေ သက်ဝင်ပေမည်ဖြစ်ရာ၊ တိရဏပရိညာနှင့် “ကိစ္စဉာဏ်”ကိုလဲ ရလှနေပါပြီ၊ (၀၇) “အာသဝက္ခယံဝဟံဟောတု” အာသဝက္ခယံ-အာသဝေ ဟောတု- ဖြစ်ပါစေသတည်းလို့ ဆုတောင်းလာခဲ့ရတာ၊ ဆုတောင်းပြည့်ပြီး၊ ယောဂီတို့ ရှက်ဆောင်နေနိုင်တဲ့ ကိစ္စဉာဏ်ဆိုတဲ့= ဒုက္ခသစ္စာကို သိဘို့ကိစ္စ၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်ဘို့ကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုဘို့ ကိစ္စကို၊ မဂ္ဂသစ္စာ- ပွားများအားထုတ်နေတဲ့ ကိစ္စနဲ့တကွနက်၊ ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ တိရဏပရိညာ- ကိစ္စဉာဏ် တွေ- တစ၊ တစ၊ ရတော့မှာ သေချာပါတော့တယ်၊ ဤသို့- ဒုတိယအချက် ဘုရားရှင်မိန့်ကြားတော်မူတဲ့ဘက်ကိုလဲ- တသွေမတိမ်း- သက်ဝင်လိုက်နာ- ကျင့်သုံးရာရောက်နေပါပြီ၊ မြတ်သောယောဂီ....၊

(၃) ကာယေသဘာဝံ ဒိသ္မာန၊ အရ၊ ရုပ်ကာယ၊ နာမ်ကာယ- ဒုက္ခသစ္စာမှန်သမျှတို့- ဖေါက်ပြန်ပျက်စီးနေပုံ- “ဝယဓမ္မာသင်္ခါရာ- သဘာဝ”ကို၊ တိရဏပရိညာ- ပစ္စက္ခ ကိစ္စဉာဏ်အားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်ရရှိပြီး ပွားများသောအခါ၊ အနုပဿနာသုံးပါးဆိုက်၍-ဘင်္ဂဉာဏ်မှစတင်ပြီးဝိပဿနာ မဂ်စစ်ကိုရရှိကာ၊ ပဟာနပရိညာဆိုက်၍- မဂ်မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးပြီးတဲ့၊ (၀၂) မဂ်မျိုးစေ့ကို ပြုအပ်ပြီးတဲ့၊ “ကတဉာဏ်”ကို ရရှိမှလဲကေန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဤသို့- ရရှိအောင်လဲ- ပွားများကြကုန်လော့ဟု- မိန့်တော်မူပါတယ်။ ဆက်လက်ပြသ ပေးသည့်အတိုင်း ဤသို့မူချရရှိသော်....၊ (၀၂) ပဟာနပရိညာ ဝိပဿနာမဂ်၊ အဆက်ဆက်ဖြင့်- ပြုအပ်ပြီးသော- ကတဉာဏ်ကို ရရှိလတ်သော်....

(၄) ဒုက္ခဿန္တံ ကရိယထ၊ အရ၊ ပဟာနပရိညာဆိုက်လျက်- ဝိပဿနာ မဂ်အဆက်ဆက်ဖြင့်- မပြတ်ကြိုးစား၊ ပွားများအားထုတ်သော ယောဂီသူမြတ် သည်၊ ဝိပဿနာမဂ်- တဒဂ်ပဟာနမှ- လောကုတ္တရာမဂ်၊ သမုစ္ဆေဒပဟာနတိုင် အောင်- ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါသည်။ ဆိုက်ရောက်ဆဲ- ဆိုက်ရောက်ပြီး- ဆိုက်ရောက် လတ် ကေန်ဖြစ်ပါ၍၊ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုလျက်- “ကတဉာဏ်” အပြီးတိုင်မြောက်ခါ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း- ချုပ်ငြိမ်းရာမှန်- မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ကေန် ရောက်ရာသည်ဟု၊ (၀၂) ရောက်ပေမည်ဟု၊ ဘုရားရွှေ့နှုတ်၊ ထုတ်ဖော်ဟော ကြား- သုတ်တော်မြတ်တရားနှင့် တထပ်တသားတည်းကျအောင် ပွားများရ သော- ဘုရားပေးသည့်နည်းမှန်- အာနာပါန- လက္ခဏာလျှင် အာရုံရှိသည့် လက္ခဏာရမ္မဏိက ဘာဝနာမြတ်ကို အခြေခံတည်၍ ပေးအပ်ခဲ့သည့်တိုင်းမှ ဒုက္ခ ကုန်ဆုံးရာကို ပြုနိုင်သည်အထိ၊ ယုံယုံကြည်ကြည် လေးစားအားကိုးလျက် ရှေ့ ဆက်ပြမည့်- ပစ္စက္ခအနုဗောဓအယာမံ၊ ဝိပဿနာမဂ်မြတ်ဉာဏ်ရပ်များကို- ခံယူ ဆည်းပူးပြီးလျှင်၊ အထူးကျင့်သုံးတော်မူပါလေ=မြတ်သောယောဂီဘို့ဟတော့....။

“ကျင့်စဉ်ခရီး-တည့်မတ်ပြီးသော်-ဥာဏ်ပေါ်ပုံ”

ဤသို့= ယောဂီသူမြတ်- အားတက်ကျင့်ကြံ- ပွားများမှုအမှန်ရနေတဲ့ လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာကေန်ကို မလျော့သောအငြိမ်၊ မလျော့သော အချိန်နှင့် တိုးတက်ပွားများနိုင်အောင် ကြိုးစားပေးပါ။ အရွှေခံနှင့် အရွှေမှန်၊ (၀၂) ထောက်ကန်- အေး- မာ-ဖွဲ့စည်းတာနှင့် တွန်းကန်- ပူ- ပျော့- ယှဉ်း သဘော၊ သဘာဝလက္ခဏာ ပေါ်လွင် ထင်ရှားလာအောင် မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများပေးလာပါက၊ အံဝင်ဝင်ကျ ဖြစ်ရှိလာခါ- ဣဇ္ဈေရဉာ ပွားများလာ

နိုင်ပါလျှင်၊ သုံးသပ်ဉာဏ်အဖြစ် သက်ဝင်ရရှိနေပြီးပါ။ အမှတ်မြဲမြံသည်ထက် မြဲမြံအောင်၎င်း၊ မှတ်တိုင်းသဘောကို- ဉာဏ်နဲ့အသိ မှန်ခြင်းကို၎င်း၊ မပျက် မယွင်း- ဘယ်တော့၊ ဘယ်အကြိမ်၊ ဘယ်အချိန်ဘဲ တရားပြန်ထိုင်ထိုင် အရ ပိုင်နေအောင် ပွားများပေးပါ။ ရှေ့ကို မမျှော်မခေါ်ဘဲ တည်ငြိမ်စွာ အစဉ် အဆက်မပျက်ဘဲ ရရှိကျွမ်းကျင်လာအောင် မှတ်သားပိုင်းခြားပွားများပေးပါ။ အမှတ်နာလို့ ရင့်ကျက်လာရင် အာရုံပေါ်လွင်လာရင်- အသိလဲခိုင်မြဲလာမယ်၊ တခါတရံ- သပ္ပာယ်၊ မမျှတတဲ့အခါမှာတော့၊ ရှုမှတ်သုံးသပ်- လေ့ကျက်ကျွမ်း ကျင်ပြီး စားဖြစ်ပေမဲ့ - အချိန်အတော်ကြာကြာ၊ ထစ်ထစ်ငေးငေး ရှိနေတတ် ပါသည်။ ဆက်လက်ကြိုးစားက ပုံမှန်ပြန်ရနိုင်ပါသည်။

အဲဒီလို-အမှတ်၊ အသိ၊ မြဲမြံလာပေမဲ့ (၀၂)သုံးသပ်ဉာဏ်မြင်- သမ္မုသန အယာဉ်ခိုင်မြဲလာပေမဲ့၊ အရှုခံရဲ့သဘာဝလက္ခဏာမှာသာ-မြဲမြံလာခြင်းဖြစ်ပြီး၊ လက္ခဏာရေသုံးပါးကတော့- ထင်မလာနိုင်သေးပါ။ အဲဒါကို ထင်အောင် မြင် အောင်- စေတနာနဲ့- ရှေ့ရှုမျှော်ခေါ်ပြီးတော့လဲ- အားမထုတ်ပါနဲ့၊ အမှတ် အသိတသားထဲ မဖြစ်ရှိတတ်သေးပါ။ ရှေ့ရှုအားထုတ်မိလို့ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ် မြင် တယ်ဆိုရင်လဲ မမှန်သေးပါ။ ငါမြင်ဘဲ ပြန်ဝင်ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ ဘာကြောင့် ဆိုသော်၊ မှတ်မှုဗျာပါရမငြိမ်းသေးဘဲ- စေ့ဆော်ပြီး ဆင်ခြင်ကြည့်တဲ့စိတ်နဲ့- တခါတခါ- မြင်တတ်သွားလို့ပါဘဲ။ အစဉ်မှတ်သိကနေ- အစဉ် “ဖြစ်ပျက်” တိုးတက်၍လာချက်မျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ကြံစည်သိဖြစ်နေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီလိုစိတ် စောရင် မှားကွက်ထဲဝင်သွားတတ်သည်ကိုလည်း သိထားသင့်၍ ဖော်ပြလိုက် ပါသည်။

ဤကဲ့သို့- ရှုရှိုက်နှစ်တန်-ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်၌၊ သဘာဝလက္ခဏာကို အမှတ် အသိ ခိုင်မြဲမှုအစဉ်ရှိအောင်- ပွားများရရှိတဲ့အပိုင်းကတော့၊ သံပေါက်နံပါတ် ၄၊ ၅၊ ၆-နှင့် ၈၊ ၉၊ ၁၀-တို့ အတွင်းမှာဘဲဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလို- မြဲမြံစွာမှတ် သားပိုင်းခြားလျက် လေးပါးကွဲပြား၍ သိမှုအစဉ်ရငြားပြီးနေရာကနေ၊ အမှတ် ပျောက်အောင်အထိ ပွားများပေးရပါမယ်။ ယောဂီသူမြတ်မှာ- ယခု ပြသတဲ့ အဆင့်အထိရောက်နေတာဟာ၊ ထောက်ကန်လို့မှတ်- ဝါယောဓါတ်သဘောလို့ သိ၊ အေး၊ လို့မှတ်- တေဇောဓါတ်သဘောလို့သိ၊ မာ၊ လို့မှတ်- ပထဝီဓါတ် သဘောလို့သိ၊ ဖွဲ့စည်းလို့မှတ်- အာပေါဓါတ်သဘောလို့သိ၊ တွန်းကန်လို့မှတ်- ဝါယောဓါတ်သဘောလို့သိ၊ ပူလို့မှတ်- တေဇောဓါတ်သဘောလို့သိ၊ ပျော့လို့ မှတ်-ပထဝီဓါတ်သဘောလို့သိ၊ ယိုစီးလို့မှတ်-အာပေါဓါတ်သဘောလို့သိ၊ အဲဒီ လို- ရှုခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်၊ မမှားစေဘဲ၊ ထောက်ကန်- အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းခါ၊ တွန်းကန်-

ပူ-ပျော့-ယိုစီးပေါ့လို့ ဝိပဿနာရှုတဲ့ အာဝဇ္ဇာန်းစိတ်ကနေ၊ ဝုဋ္ဌောစိတ်အဖြစ်နဲ့ မှတ်သားတိုင်း၊ အာရုံမှန်ကို အချက်ကျကျမှတ်သားမိတဲ့အတွက်၊ ဓါတ်လက္ခဏာ သဘောကို ဇောစိတ်က-သိ၊ သိ၊ သွားပုံမျှသာ-မြဲမြံစွာ အမှတ်၊ အသိခိုင်မြဲလျက် ရှုမှတ်သုံးသပ် ပွားများနိုင်စဉ်- ကျွမ်းကျင်မှု အယာဉ်ထဲမှာဘဲ ရှိပါသေးတယ်။

အဲဒီ-ပေါ်ရုပ်နာမ် လက္ခဏာအာရုံကို စိတ်နဲ့ လိုက်မှတ်ပေးနေစရာမလိုဘဲ- အမှတ်ပျောက်ပြီး၊ ရှုတိုင်း၊ ရှိုက်တိုင်း-ထောက်ကန်-အေး၊ မာ-ဖွဲ့စည်းခါ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးပေါ့လို့ ပေါ်လွင်နေတဲ့အာရုံကို ပေါ်တိုင်းဉာဏ်သိနဲ့ သိတဲ့ဘက်ရောက်အောင်၊ အမှတ်ပျောက်သွားနိုင်သည်အထိ၊ အမှတ်၊ အသိမှန်-အရှုခံနှင့် အရှုမှန် အစဉ်မပျက်အောင် ပွားများပေးနေရဆဲဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကမ္မတဆင့်-အမှတ်ပျောက်သည်အထိဖြစ်ရှိအောင်ကြိုးစားပွားများအားထုတ်ပေးရပါမယ်။ ။

ယောဂီသူမြတ်သည် အမှတ်မှန် အသိမှန်ဖြင့်- နေ့စဉ်ရက်ဆက် မပျက်မကွက်အားထုတ်ရင်းမှ အမှတ်ပျောက်တဲ့ဘက်ကို ရောက်ရှိသွားပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို အမှတ်ပျောက်အောင်- ဘယ်သူကမှ ပြုလုပ်ပေးတာ မဟုတ်ကြောင်းလဲ သိလာပါလိမ့်မယ်။ အမှတ်ပျောက်ခါနီးလေလေ၊ ရှုမှု ရှိုက်မှု ဖြစ်ပွား၍- ဝင်ပြုထွက်မှု၌-မှတ်သားသိမြင်နေရသည်ကပင် အတုံး အလုံးအခဲ- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၌ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ရှုရှိုက်သူလည်းမရှိ- ဝင်မှု ထွက်မှုပြုသူလည်းမပါ။ မှတ်ပြုသူလည်းမရှိ၊ သိသူလည်းရှိသည်မဟုတ်သော-သင်္ခါရသဘော၊ သဘာဝတရားတို့၏ မိမိလက္ခဏာကိုမိမိ၊ ဓါတ်အနေအားဖြင့် ဆောင်နှင်းနေသော-လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်မြင်အဖြစ်ကို၊ တကြိမ်ထက်၊ တကြိမ်-သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့-ငြိမ်သက်စွာပွားများမွေ့လျော်လျက်- လက္ခဏာကိုဖေါက်ထွင်း၍ သုညတအခင်းဖြင့် ဉာဏ်စာရင်း ဖြစ်ပေါ်လာပါလိမ့်မည်။

ဤသဘောသည်- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာ၏-အထွဋ်အထိပ်တော့ မဟုတ်သေးပါ။ ပဌမအစသဘောသည် သုံးသပ်ဉာဏ်အားဖြင့်-အမှတ်မှန်-အသိမှန်-အချက်ကျကျ- မပျက်မကွက်ရလာချက်မှ- ရင့်ကျက်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ယခုအခါ (လေးပါးဓါတ်စဉ်-ကဲ့၍မြင်သည့် ဉာဏ်လျှင်အနတ္တ)သဘောဖြစ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ-သူတပါး- အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်များတို့ သုံးသိတ်ပါ။ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဟေ့ဆိုအပ်သော-လက္ခဏာကို ဖေါက်ထွင်း၍၊ လက္ခဏာဝန္တ-သင်္ခါရကို- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမဖက်တော့ဘဲ၊ အနတ္တဉာဏ်အချက်နှင့် မြင်လျက် မှတ်သားပွားများနိုင်သော ဒုတိယအဆင့်အနေ သက်ဝင်လာစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတဆင့်-ရင့်ကျက်သည်ထက်၊ ရင့်ကျက်၍လာပါ။ အမှတ်ရပျောက်သော-လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်အထွဋ်အထိပ်ကို ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်၏ အလယ်အလတ်ဖြစ်သော- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါသုံးဆိတ်သည့်လေးပါး၊ ဓါတ်စဉ်-လက္ခဏာယာဉ်ကို မှတ်သားပိုင်းခြားသည့်အတိုင်း ကဲ့ကဲ့ပြားပြားရှုပွားလျက်- အနတ္တဉာဏ်မြင်သည်- တနေ့ထက်တနေ့ ရင့်ကျက်လာပါက၊ ယောဂီသုမြတ်သည် ဘာဝနာဘိသမယမှ-ထသောအခါ၌၊ ထိုအနတ္တဉာဏ်မြင်အရှိန်ကြောင့်- အနေရ အထိုင်ရပင် ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။

ဤသို့သော ဒုတိယအဆင့်ကိုလည်း လွယ်ကူစွာတော့ တပတ်အတွင်း လောက်တွင် ရရှိလာခြင်းမျိုးမဖြစ်နိုင်ပါ။ တပတ်၊ နှစ်ပတ်၊ သုံးပတ်လောက် စွဲမြဲစွာအားထုတ်လာနိုင်မှသာ၎င်း၊ မူလ-ဒုတိယပိုင်းတွင် ထိုရုပ်နာမ်၊ ခန္ဓာများကို တလုံးချင်းအားဖြင့် ပြသခဲ့သောသဘောတို့၌ ဆည်းပူးကုံလုံ- အဇ္ဈတ္တယောနိသောမနသိကာရ-အာရုံထုလွှမ်းပြီး၊ ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါငြိမ်းနှင့် မြဲမြံလာနိုင်ပါမှ၎င်း၊ လျှင်မြန်စွာ ဤအဆင့်ကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီသုမြတ်မှတ်မိပါလိမ့်မည်။ ဒုတိယပိုင်း၌ တရားတလုံးတိုင်းကို ပရမတ္ထ သစ္စာသဘောပေါက်၍ အနတ္တဉာဏ် အပိုင်ရအောင်-ပြသပေးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းပြင်- ဤသို့လဲတိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ = အဇ္ဈတ္တ ယောနိသော မနသိကာရနှင့် စိန္တာမယဉာဏ်ရအောင်-မနသိကရောက္ခဿလုပ်ပေးပါ။ ဗဟုလိကတဿအနေနဲ့လဲ ကြံစည်ဆင်ခြင်ပေးပါ။ ယုံကြည်စွာ အတ္တ- သက္ကာယ- မဟုတ်ကြောင်း၊ သန္တိဌာန်ချပါ။ ဝါစုဂ္ဂတ အဖန်ဖန် ပြုပေးပါဟု- ညွှန်ပြတိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ အဲဒါတွေကို စိန္တာမယ၊ ပညာဉာဏ်အဖြစ် ဒုတိယပိုင်းတုံးက- လိုက်နာကျင့်သုံးခဲ့ရင်၊ ယခုဘာဝနာဘိသမယအခါမှာ၊ မှတ်သားပိုင်းခြားမှု- အမှတ်မှန်- အသိမှန်ကစပြီး၊ လွယ်ကူစွာ အနတ္တဉာဏ်အယာဉ်နဲ့ စတင်၍- ဉာဏ်အမြင်ပါလာ၊ ရလာနိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ်က ယခုပြသခဲ့သလို- အတော်ရင့်ကျက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ သုံးဆိတ်တဲဘက်ကို ရောက်ရှိလာနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။ ထို့ကြောင့်-ဘာဝနာဘိသမယအခါအတွက် လိုလေသေးမရှိအောင် ဒုတိယပိုင်း၌- ထိုက်သင့်သလိုပြဆိုပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းဒုတိယပိုင်းကို ညွှန်ကြားဘိသကဲ့သို့- မလိုက်စား- မဆည်းပူးဘဲ၊ (ဝါ) မနသိကရောက္ခဿ- ဗဟုလိကတဿ- ယုံကြည်မှုသဒ္ဓါသန္တိဌာန်ချ၍ ဝါစုဂ္ဂတမပြုခဲ့ဘဲ၊ သာမန်ကာ- ရှန်ကာဘတ်ရှုသိရုံမျှနှင့်တော့၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်အပိုင်းကို အထောက်အကူလည်း- ပေးနိုင်ရနိုင်တော့မည်မဟုတ်သည့်အပြင်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာကုံလုံ၍ ပရိယောသာနေကလျာဏဘုံဖြင့်-

စူဠသေဝတာပန်အဟုန်ကို ထူထောင်ရရှိနိုင်ခဲ့မည် မဟုတ်ပါပေ။ ထို့ကြောင့်- ဒုတိယပိုင်း- စာအုပ်အစတွင် “ညွှန်ကြားပရစေ-ဓမ္မမာမကတို့တတွေ”လို့ သတိပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြတ်သောယောဂီ၊ ပဌမပိုင်း- ဒုတိယပိုင်းတွေကို ညွှန်ကြားချက်နဲ့အညီ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့ပြီးရင်၊ ယောဂီသူမြတ်သည်၊ စူဠသေဝတာပန် စခန်းအထိ ရရှိလာနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အဲဒါကို ယခုမှ ဘာလို့ထုတ်ပြောရသလဲဆိုတော့၊ ယောဂီတို့-ပေါ့သွားမှာစိုးလို့ပါ။ ဘာဝနာခွင်ကို မသက်ဝင် မရောက်ရှိဘဲ ဖြစ်မှာစိုးလို့ပါ။ မိမိသံသရာထောက်ရာ၊ တည်ရာရသလို- ရစေလို၍ ဘုရားတရားတော်မြတ်ကို ပို့ချပေးရာမှာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အစားစား အများနှင့်တယောက်သာဖြစ်ရာ၊ မိမိအလို အတ္တနောမတိမဘက်ဘဲ၊ ဘုရားအလို အာဂမအစွမ်း- ပရိယတ္တိငြိမ်းနှင့် ဒေသနာဉာဏ်ကို အခြေခံပြီးပေးအပ်ခဲ့ပါတယ်=ပေးနေဆဲလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုဘာဝနာဘိသမယ- ပစ္စက္ခအနုဗောဓဉာဏ်ကို တစ၊ တစ၊ ပြသလာတဲ့ သဘောကိုကြည့်ရင်၊ ဒေသနာတော်ဉာဏ်နဲ့ကပ်၍- မလစ်လပ်အောင် ပြသပေးနေပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့- ယုံကြည်ချက်သဒ္ဓါထက်စေ့၍နဲ့-ယောဂီတို့ ဘက်က၊ အများဆိုတော့- ပုဂ္ဂိုလ်၊ တစားနဲ့တစား- အနံ့၊ အလတ်၊ အထက်၊ အဇ္ဈာသယအလိုတွေနဲ့-မူလအခံ- နိဿယမမှန်တာတွေရှိနေရင်လဲ=စင်ကြယ်စွာ မိမိကိုယ်တိုင် အများအမှန်ဆုံးဖြတ်နိုင်စေခြင်းငှါ၊ အစမူလထဲက အာဂမ္မကွာ- ပြသလာခဲ့ရတာဖြစ်ပါတယ်။ အာဂမယုတ္တိ-ပရိယတ္တိနဲ့=အဓိဂမ၊ ပဋိဝေဓ ကြားထဲမှာ၊ ဘာဝနာဘိသမယဖြစ်တဲ့-ပဋိပတ္တိဆိုတာ-တဆင့်ရှိနေပါတယ်-မြတ်သောယောဂီ၊ အဲဒီ-အာဂမနဲ့ အဓိဂမ၊ ကြား-ပဋိပတ္တိဟာ-အာဂမကို မသွေမလှန့်- လိုရာကြံဖန်၍မဆွဲဘဲ အခြေခံမှန်မှ- အဓိဂမကို ရရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်- အာဂမယုတ္တိ- ပရိယတ္တိရဲ့ စည်းကမ်းနဲ့ နည်းလမ်း- ဒေသနာဉာဏ် ငြိမ်းကို ဖော်ပြပြီး၊ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ ပညာပါ၍- အဓိဂမအထိ ဖြစ်ရှိအောင်လို့- ပစ္စက္ခ-အနုဗောဓဉာဏ်သဘောချည်း သက်သက်မပြဘဲ၊ အာဂမ၊ ပရိယတ္တိအခြေမှန်-ပဋိပတ္တိ-ဒေသနာဉာဏ်နဲ့ ပစ္စက္ခ-အနုဗောဓဉာဏ် သက်ဝင်ပုံကို တသားထည်း ဂဟေဆက်ပြီး- သွေမပျက်ယုံကြည်လိုက်နာ- ကျင့်ကြံခါ အကျိုးများ ကြစေလို၍တကြောင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် အများအမှန်ကို ဝေဘန်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ၎င်း ပြဆိုပေးအပ်လာခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ။

ယောဂီသူမြတ်တို့ရဲ့ဓမ္မစွန့်နီကွမဓါတ်ကို အလေးအနက်ထားလျက်၊ အများ- အမှန်=အလွန်-အယုတ်၊ မဖြစ်ရအောင်၊ ဘုရားအလိုကျ ပစ္စက္ခဉာဏ်ရအောင်၊ ဂရုထားပြီး ပေးစွမ်းနေပါတယ်။ ယံဝါ-တံဝါ၊ ဘုမသိ- ဘ၊ မသိမှုမျိုး မဖြစ်

သွားစေလိုပါဘူး။ ယောဂီတို့-ပဋ္ဌမပိုင်းနဲ့ ဒုတိယပိုင်းကို ပိုင်နိုင်စွာသုံးသပ်ကြည့်ပြီးရင် သိနိုင်ပါတယ်။ အကယ်၍မူရား ယောဂီသူမြတ်တို့သည်- ဥဋ္ဌာဒိတညူဆိုတဲ့ လေးပါး တဂါထာကို ကြားသိရုံနဲ့ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ ရမယ်ဆိုရင်၊ သို့မဟုတ်- ဝိပဋ္ဌိတညူဆိုတဲ့ လေးပါး၊ ရှစ်ပါး၊ အကျယ်ပြုလျှင် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ရမဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သာဆိုပါလျှင် ရနိုင်ကောင်းအောင် ပြည့်စုံတဲ့ တရားတော် အချက်အလက်တွေဟာဖြင့် ပဋ္ဌမပိုင်းနဲ့-ဒုတိယပိုင်းတွင်ဘဲ အပြည့်အနှက် ပါရှိတယ်ဆိုတာ- ရိပ်စားမိနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့- ယောဂီသူမြတ် အများစုတို့က- နေယျတန်းမှာ ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်- အားထုတ်မှုရမှာမို့၊ စူဠသောတာပန်လမ်း- သက်ဝင်နိုင်ခဲ့ပါပြီလို့ ယုတ္တိထုတ်မပြခဲ့ဘဲ၊ ယခုကဲ့သို့ ဘာဝနာမယဉာဏ်ကို အလေးအနက်ထားပြီး၊ အားထုတ်တဲ့ဘက် ရောက်သွားနိုင်အောင်- တိုက်တွန်းပြဆိုလာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒါ- ယောဂီသူမြတ်တို့ရဲ့- နေယျတန်းနဲ့ မဂ်မျိုးစေ့-ဖိုလ်မျိုးစေ့ရမှုကို အောက်တန်းစားထားပြီး ရငြားကြပါစေဟု မေတ္တာစေတနာ ရှေ့ရှုခါ ဘာဝနာဘိသမယအခါရောက်အောင်၊ ခေါ်ဆောင်လာဘိသကဲ့သို့ ပြဆိုလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဦးပဉ္စင်းတို့တံ ဝိပဿနာတရားတော်များ လိုချင်သော်-စာရင်းပေးသွင်းကြပါလို့ဆိုတဲ့၊ ကြော်ငြာကလေးကို တွေ့ရှိပြီး ပါဝင်လာရတဲ့ ယောဂီသူမြတ်တို့ရဲ့ နိဿယအကြောင်းကိုက၊ နေယျတန်း-မီငြမ်းပြုနိုင်လို့ ယခုလိုတရားတော်မြတ်များကို ဆည်းပူးကျင့်သုံးနိုင်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီ- နေယျတန်းခါတ်ခံမရှိတဲ့- ပဒပရမတန်း၊ ထို့ထက် ယုတ်လျော့တဲ့- အန္ဓဗာလတန်းက- ပုဂ္ဂိုလ်တွေကတော့- ဝိပဿနာဆိုတဲ့ စာတမ်းကိုတော့တာနဲ့ ဆုံးအောင်ပင် မဖတ်တော့ပါဘူး။ မျက်စေ့အောက်ကပျောက်အောင်- စာရွက်ကိုလှန်ပစ်လိုက်ကြမှာပါ။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့- နေယျဆိုတဲ့ (ဝ) မရှိတော့၊ (ဝိ) မလုပ်နိုင်ဘူး၊ (ဝိ) ကို မကြိုက်နိုင်တော့ဘူး၊ မကြားချင်တော့ဘူး၊ ယခုယောဂီသူမြတ်တို့မှာ အောက်တန်းစားအနေအားဖြင့် နေယျတန်းအနေနဲ့ (ဝ) ရှိခဲ့လို့၊ (ဝိ) လုပ်နိုင်တယ်၊ (ဝိ)ကို ကြိုက်နှစ်သက်လာနိုင်တယ်ဆိုတဲ့၊ ဓမ္မစန္ဒ-နိက္ခမ္မခါတ်ကလေးကို ဦးပဉ္စင်းတို့ အလေးအနက်ထားပြီး၊ 'နှိုင်းနှိုင်း ချိန်ချိန်နဲ့ (ဝိ) ကို နှစ်သက်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်- မြတ်တွေကို ဝိပဿနာ၊ ကနေ-အမြတ်ဘာဝနာကပ်ပြီး၊ မဂ်မျိုးစေ့-ဖိုလ်မျိုးစေ့ အမှန်စိုက်ပျိုးလျက်၊ တသာသနာမဆုံးရှုံးစေတော့ဘဲ၊ မဂ်ပန်းဖိုလ်ပွင့်-ပန်ဆင်သုံးနိုင်အောင် ဘုရားခိုင်းခဲ့တဲ့ တာဝန်သုံးရပ်ထဲမှာ တရပ်အပါအဝင် တာဝန်ကျေအောင်၊ ထမ်းဆောင်ပေးနေပါတယ်။ ရလဲ-ရအောင်ကြိုးစားတော်မူကြပါ ယောဂီသူမြတ်-ကလျာဏတို့....။

ကဲ....ဒီတော့ ရှေ့ဆက်ကြစို့၊ ရှေ့ဆက်ကြစို့လို့ဆိုပေမဲ့ ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ် နှစ်စားနဲ့ပြဆိုလာတဲ့ ရှုကွက်ဘက်ကို မဆက်သေးဘဲ၊ အထက်နားက ပြောပြခဲ့တဲ့ (၁) ယောဂီသုမြတ်သည်၊ အာနာပါန-လက္ခဏာရမ္မဏိက-ဝိပဿနာ ကို အလယ်၏ကောင်းခြင်းဖြစ်တဲ့- လေးပါးခါတ်စင်- ကဲ့ရဲ့မြင်ခါ ဉာဏ်လျှင် အနတ္တ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲတွေ သုဉ်းဆိတ်ခါ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဉာဏ်နှင့် အနတ္တနုပဿနာယာဉ်ထက်ကို အချက်ကျကျ ပွားများနိုင်လာ ရင်-ဘာဝနာခွင်မှထသောအခါ၊ နေရထိုင်ရတာ-ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းသလို ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ရယ်။

(၂) ပဋ္ဌမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်းကို ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း လိုက်နာကုံလုံ ပြည့်စုံခဲ့လျှင်၊ ပရိယောသာန ကလျာဏအမှန်- စူဠသောတာပန် ကေန့်အခေါ်ခံ ထိုက်ခုံပါပြီဆိုတာ ယခင်က၊ မပြောမပြ-ယခုမှတာကြောင့် ပြောပြရပါသလဲ ဆိုတဲ့ အချက်တချက်၊ အဲဒီ-နှစ်ချက်ကို ဒီနေရာမှာ ရှင်းပေးပြီးမှ ဒေသနာ ဉာဏ်နဲ့ ပစ္စက္ခဉာဏ် ရှုကွက်ကို ဆက်ပြရင်ကောင်းပါမယ်၊ လိုအပ်လာပြီလဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်-အဲဒီသဘောနှစ်ခုကို ရှင်းလင်းကြည့်ကြပါစို့....။

“ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းခြင်းကို ရှင်းလင်းပေးပုံ”

အမှတ်(၁)အချက်အနေနဲ့ ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ပဋ္ဌမပိုင်း- ဒုတိယပိုင်းတို့ကို၊ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း၊ လိုက်နာကုံလုံ- ပြည့်စုံပြီးတော့၊ ဘာဝနာဘိသမယ- အကျင့်မြတ်ကို- ကျင့်သုံးလာအပ်ပြီး၊ ၁၀-ရက်၊ ၁၅-ရက်လောက်ရှိလာတော့၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်နဲ့- အနတ္တနုပဿနာယာဉ်ထက်ကို မြဲမြံစွာပွားများအား ထုတ်ရင်း၊ တခါတရံမှာလဲ- တရုဏ၊ ဥဒယဗ္ဗယဆိုတဲ့- နုနယ်ပြီး ခပ်ကြဲကြဲနဲ့- ဖြစ်ပျက်- ဉာဏ်ကလေးကိုလဲ စတင်ဝင်လာတတ်တဲ့အခါမှာ၊ အဲဒီ- ဘာဝနာ ခွင်ကထတော့၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကလေးဆက်ဖြစ်ပြီး၊ နေရထိုင်ရ ကြပ်တည်းသလို ဘာလို့ဖြစ်သွားရသလဲဆိုတော့၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အသက်၊ လိပ်ပျာနဲ့၊ အတ္တ ငါ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိသဘောတွေကို မသုံးစွဲမသုံးစားချင်အောင် ဖြစ်ရှိလာတတ် လို့ဘဲ၊ (တနည်း)အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ၊ သင်္ခါရာတွေဟာ- ဘာဝနာဘိသမယကထာရင် ဖြစ်ရှိတော့မှာဘဲ၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့်ဖြစ်ရမဲ့- ဖြစ်ရတဲ့ သင်္ခါရ မှန်သမျှကို အပြစ် လို့လဲ ဆင်ခြင်ထင်မြင်ဉာဏ် ဖြစ်လာတတ်တယ်၊ ဒါကြောင့်- ကြပ်တည်းကျဉ်း မြောင်းသလို ဖြစ်ရှိနေတတ်တယ်၊ ဒီနေရာမှာ- သံယောဇဉ်က- အမျှင်မပြတ်နိုင် သေးတော့၊ သူနိုင်၊ ကိုယ်နိုင်၊ အပြိုင်ဖြစ်နေတတ်ပြီး၊ ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်း

လာတတ်တယ်၊ အခေါ်၊ အဝေါ်၊ အပြော- အဆို၊ အကြည့်၊ အရှု၊ အကြား၊ အမြင်၊ အစား- အသွင်၊ အနေအထိုင်တွေ- တုန့်ဆိုက်နေတတ်ပြန်တယ်။

ဒီလိုနဲ့- ဘယ်ဘက်ကိုမှ အနိုင်မပေးနိုင်တော့၊ ခဏတော့ တရားထိုင်တာ နားထားကြည့်အုံးမယ်လို့လဲ ဖြစ်လာတတ်တယ်၊ အဲဒီသဘောတွေဟာ- ကောင်း မြတ်သော အချင်းအရာဖြစ်လျက်- အပြစ်နှစ်ဘက်အညှပ်ခံနေရသလို ဖြစ်ရှိနေ တတ်ပါတယ်၊ အဲဒါကို- သက်သာရာရအောင်၊ အာဂါရလမ်းမှာ- သမုတိ သစ္စာမှန်သမျှကို အပြီးတိုင် မချိုးမဖဲ့နိုင်ဘဲ ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါတယ်၊ အာဂါရ လမ်းမှာ သမုတိသစ္စာကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးနိုင်တာက၊ မဂ်ဉာဏ်ကမှ ပေးစွမ်းနိုင်ပါ တယ်၊ ဝိပဿနာမဂ်ကတော့- ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းဉာဏ်ကိုဘဲ ပေးစွမ်းနိုင်ပါ တယ်၊ အဲဒါကို- ချိုးဖဲ့ပစ်ချင်တဲ့စိတ်ဆန္ဒက ထက်သန်နေတော့၊ ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်းခြင်းဖြစ်ရတတ်ပါတယ်၊ ဒီတော့- အဲဒါကလေးကို ဒီလိုသိမ်းဆည်း ပေးပါ၊ မသိမ်းဆည်းနိုင်ဘဲ၊ အတင်းချိုးဖောက်ဖျက်ဆီးရန်ကြံစီနေရင် ပင်ပမ်း ပြီး၊ သမုတိနယ်၊ ထွက်လမ်းဘက်မရောက်ဘဲ၊ ကြာတော့- ပရမတ္ထသစ္စာနယ်က ထွက်လမ်းထဲ ရောက်သွားတတ်ပါတယ်။

ဥပမာကလေးတခုနဲ့ ဖြစ်ပုံပြောပြမယ်၊ ဥပသကာတယောက်၊ တရားပွဲ သွားပြီး တရားသွားနာတယ်၊ ဓမ္မကထိကပုဂ္ဂိုလ်မြတ်က၊ သက္ကယဒိဋ္ဌိ- ပျောက် ကြောင်းနဲ့၊ သက္ကယဒိဋ္ဌိ-အတ္တဒိဋ္ဌိ- ငါရှိတယ်လို့ထင်စွဲနေရင် ဆိုးဝါးကြောင်း တွေကို ဟောပြောပေးတယ်၊ ဥပသကာက၊ ကောင်းစွာတရားနာယူပြီး သဘော ပေါက်လာတယ်၊ ဓမ္မကထိကကလဲ မှာတယ်၊ အခုတရားနာတော့- ငါမရှိ၊ ငါ မဟုတ်တာ သိပြီး ဖြုတ်ချပေတော့၊ အိမ်ပြန်ရောက်ရင်လဲ တငါထဲ ငါမနေကြနဲ့ လို့လဲ မှာလိုက်သတဲ့၊ ဒီတော့- ဥပသကာကြီးလဲ တရားပြန်စဉ်းစားရင်း ငါပြုတ် ပြီး အိမ်ပြန်လာသတဲ့၊ မောမောနဲ့ အိမ်ရှေ့မှာ- အသာထိုင်နေတုံး၊ ညစာကလဲ သူတယောက်ထဲ တရားပွဲသွားနေလို့ မစားရသေးတော့၊ အုပ်ဆိုင်းထားပြီး၊ သူ ရောက်လာတော့- ထမင်းခူးပြင်ဆင်ခါ- သွီးလုပ်တဲ့သူက “အဘ- ထမင်းစား ရအောင်၊ ပြင်ပြီးပြီလို့” လာခေါ်သတဲ့၊ ဒါပေမဲ့- သူအမောမပြေသေးတော့ မစားချင်သေးတဲ့အတွက် သူ့မှာ ပြန်ပြောရဘို့စကား ရှာကြည့်သတဲ့၊ “ငါ၊ မစားသေးဘူးဆိုရင်လဲ ငါပါနေတယ်= မဖြစ်သေးဘူး၊ အဖေ၊ အမေ၊ သွီးသား မရှိဘူးလို့ ဟောလိုက်တော့၊ ဒါလဲ- မဖြစ်သေးဘူး၊ ဘာပြန်ပြောရမှန်း မသိ အောင် စဉ်းစားရကြပ်နေတယ်၊ အနားက သွီးဖြစ်သူကလဲ ဖောင့်နေတော့ တခုခုတော့ ပြောမှဘဲဆိုပြီး၊ ငါမပါအောင် “ကျွန်တော်မစားသေးဘူး၊ အမော ပြေအုံးမယ်” လို့ ပြန်ပြောလိုက်သတဲ့၊ ဒီတော့- သွီးလုပ်တဲ့သူက ဘယ်နှယ်၊ အဖေ

တရားပွဲကပြန်လာမှ- ဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲလို့ ရီသတဲ့။ ဒီတော့- သူ့အမေက အိမ်ထဲက ထွက်လာပြီး၊ ဟဲ့- သွီး=ညီးအဖေရှေ့မှာ ဘာတွေရီနေသလဲလို့ မေးတော့၊ သွီးက- ခုန ထမင်းစားခေါ်တော့- အဖေက၊ ကျွန်တော်နဲ့ ပြန် ပြောလို့ပါဆိုတော့၊ တော့နွယ်တော်= ဘယ်လိုဖြစ်လာတာလဲ၊ ခုမှ- ငါးဆယ် တွင်းရှိပါသေးတယ်၊ သူငယ်ပြန်ရအောင်ကလဲ မဖြစ်နိုင်သေးပါဘူးလို့ဆိုပြီး၊ တအိမ်လုံး ဝိုင်းပြီး အရီခံရရှာသတဲ့။ အဲဒါဟာ- ဥပသကာကြီးရဲ့ ဆင်ခြင်စွဲယူ လာတာကို ဘယ်လိုသိမ်းဆည်းကျော်လွှားရမယ်ဆိုတာ မသိလို့ အလှောင်ခံရတဲ့ အဖြစ်ရောက်သွားရတာတယ်။

ဒီတော့- ယောဂီတို့ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းခြင်းဖြစ်၍တဲ့အခါ၊ အဖြေ ရှာမရတာနဲ့ အလှောင်ခံ၊ ရီစရာမဖြစ်ရအောင်၊ (ဥပမာ)ကလေးတခုနဲ့ ထပ်ဆင့် သုံးသပ်သိမ်းဆည်းကြည့်ရအောင်....။

ရှာတရှာမှာ- ထွေးမယ်ဆိုတဲ့ အပျိုချော တယောက်ရှိသတဲ့၊ သူ့ကို ပြိုင်တူ ကြိုက်ပြီး ပိုးပန်းနေတဲ့ သူကတော့၊ မောင်စိန်နဲ့ မောင်ပိန်ဆိုတဲ့ လူပျို နှစ်ယောက်ပေါ့၊ သူတို့ဟာ ကျောင်းနေဘက်လဲဖြစ်၊ ရေခတ်ဘက် နွားကျောင်း ဘက်၊ ဟင်းရွက်ခူးဘက်၊ ထင်းခွေဘက် သူငယ်ချင်းတွေဘဲပေါ့၊ ထွေးမယ်က နှစ်ယောက်စလုံး သူ့ကို ကြိုက်ပြီး ပိုးနေကြမှန်းသိတယ်၊ ဒါပေမဲ့- ဘယ်သူ့ ပြန်ကြိုက်ပြီး ယူရမလဲလို့တော့ သူမဆုံးဖြတ်နိုင်ဘူးတဲ့၊ နှစ်ယောက်စလုံးကလဲ ကြိုက်သာကြိုက်တယ်- ပိုးသာပိုးတယ်၊ ဘယ်သူနဲ့မှ တိတိလင်းလင်းရယ်လို့ မရှိခဲ့ ကြသေးဘူးတဲ့၊ မောင်စိန်ကတော့ နဲ့နဲ့လယ်တယ်၊ အပေါင်းအသင်းဆန့်တယ်၊ မြို့လဲ နှစ်ခေါက်လောက်ရောက်ဘူးတယ်၊ မောင်ပိန်ကတော့ အေးတယ်၊ ရိုးတယ် ရွာကလွဲပြီး ဘယ်မှလဲ မသွားဘူးဘူး၊ အလုပ်လုပ်ဘို့ကလွဲရင် ဘာကိုမှ မယ် မယ်ရရ သဘောမထားဘူး၊ ဒီတော့ ထွေးမယ် အမေ၊ အဖေတွေက မောင်ပိန် ထက် မောင်စိန်ကို အခွင့်အရေးပေးတယ်၊ အိမ်ကိုမလာ၊ လာအောင် ခိုင်းစရာ ရှိခေါ်ခိုင်းတယ်၊ ဒါကို- မောင်စိန်ကလဲ ရင်မိတော့ မျက်နှာသာပေး ရွှေရေး ပုဂံတက်ဆိုသလို၊ ဇက်ရဲလက်ရဲနဲ့ ထွေးမယ်အပေါ် ရစ်ပတ်လာတော့ သူတို့ လက်ထပ်ဖြစ်သွားကြတယ်ဆိုပါကော့၊ မောင်ပိန်ကတော့- ထွေးမယ်ကို သူမရ ပေမဲ့၊ သူ့သူငယ်ချင်းကဘဲ ရသွားတော့ မနာလို့ ဝန်တိုစိတ်မရှိပါဘူး၊ ရှေး- ခေတ်ကတော့ တရွာထဲနေ တရေထဲသောက် မိသားစုစိတ်ဓါတ်၊ မေတ္တာမျိုး တွေနဲ့ သည်းခံစိတ်ရှိကြပါတယ်၊ ယခုလို- ကလိယုတ်နဲ့အညီ- မစားရတဲ့ အမဲ သဲနဲ့ပက်မယ်ဆိုတာမျိုးတွေ မရှိကြပါဘူး၊ ဒီလိုနဲ့- မောင်စိန်-ထွေးမယ်တို့ အိမ် ကလေး ခွဲဆောက်ပြီး နေထိုင်လာတာ သုံးလကျော်ကျော်လောက်ကျတော့

မောင်စိန်ခမျာ လယ်ထွန်ရင်း ပိုးထိပြီး ဆုံးရှာသတဲ့။ ထွေးမယ်ကို တရွာလုံး ကတဲ အိမ်ထောင်ဦးကလေး မကြာခင်ပျက်စီးပြီး ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နဲ့ မုဆိုးမ ကလေး အခေါ်ခံရတော့မှာမို့ သနားကြသတဲ့။ ဒီအထဲမှာ မောင်ပိန်ကတော့ အလွန်ကဲဆုံးဘဲပေါ့။ အဲဒီ- မောင်စိန်အသုဘကိစ္စတွေကိုလဲ နေ့မအိပ် ညမအား ဆောင်ရွက်ပေးရှာတယ်။ ရက်လည်ပြီးတဲ့အထိ မောင်ပိန်ဟာ- ထွေးမယ်တို့ အိမ်က ပြန်တယ်မရှိဘဲ။ လုပ်စရာရှိသမျှ- တယောက်ထဲ ကျုံးလုပ်ပေးသတဲ့။ ရက်လည်ပြီးတော့လဲ ထွေးမယ်တို့ အိမ်ကလေး နောက်ဖေး မီးဖိုဆောင်မပြီး သေးတာကိုလဲဆက်လုပ်ပေးနေသေးတယ်။ မောင်ပိန်ကသူငယ်ချင်းကိုလဲ နှမမျှာ ထွေးမယ်ကိုလဲ သနားပြီး၊ တနေ့တော့- သူနဲ့ လက်ပြန်ဆက်၍ ပြောသတဲ့။ ထွေးမယ်က တော်တော်ကြာ အရပ်က ကဲ့ရဲ့နေပါအုံးမယ်။ သူ့ထိုက်နဲ့ သူ့ကံ ဘဲ ရှိပါစေတော့သို့ ပြောသတဲ့။ ဒါပေမဲ့- မောင်ပိန်က ချစ်စိတ်မကုန်ဖြစ် နေတော့- ခဏ၊ခဏ၊ နပူနဆာလုပ်ပြီး ထွေးမယ်ကိုသူနဲ့ လက်ဆက်၍ မောင် ပိန်ဆိုတဲ့ နံမယ်နဲ့လိုက်အောင် ကျားပိန်တယ်၊ တယ်နေသတဲ့။ ဒီတော့မှ- ထွေး မယ်က ဖွင့်ပြောရှာသတဲ့- မဖြစ်ပါဘူး ကိုပိန်ရယ်။ ကျမလေ- ဟိုဟာမလာတာ တလကျော်လောက် ရှိနေပြီ။ ဒါကိုရှင်အပေါ် ပုံမချရက်ပါဘူးလို့ ပြောသတဲ့။ နောက်ကျမှ ရှင်တမျိုးတမည်ဖြစ်ရင်၊ ဒီခလေး အနေခက်နေပါအုံးမယ်၊ အေး အေးဘဲ နေပါရစေလို့ ပြန်ပြောသတဲ့။ ဒီတော့- မောင်ပိန်က- ဟယ်၊ ထွေးမယ် ကလဲ၊ ငါကဒီလိုဆိုရင် နင့်ကိုအခုသနားတာထက်တောင် ပိုသနားပါသေးတယ်။ ငါ့သူငယ်ချင်းသားလဲ- ငါ့သားဘဲပေါ့ဟာ။ ဒီအကြောင်း၊ ဘယ်သူသိတာ မှတ်လို့- ဘယ်သူ့မှလဲ မပြောနဲ့ - နင်တသက်လုံး စိတ်ချမ်းသာအောင် ငါစောင့် ရွှောက်ပေးပါရစေ၊ ငါ့စေတနာမေတ္တာကို လက်ခံပါနဲ့ ပေါ့။ အာမခံတွေ ပေး လွန်းတော့ အားကလဲနာ၊ အားကိုးကလဲမရှိ၊ ကိုပိန်ရိုးသားမှုကိုလဲ အကွင်းသိ ဖြစ်နေတော့၊ ထွေးမယ်လဲ လက်ခံလိုက်ပြီး၊ လူကြီးတွေ နားဖောက် ကန်တော့ ကြခါ၊ မောင်ပိန်- ထွေးမယ် အိမ်ပေါ်ရောက်လာတဲ့အထိ ဖြစ်ရှိသွားကြတယ် တဲ့။ ဒီလိုနဲ့- မောင်စိန်ဆုံးပြီးလို့ တလလောက်ကစပြီး ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေလာ လိုက်ကြတာ- ရှစ်လကျော်လောက်ကျတော့- ထွေးမယ်လဲ သားယောက်ျား ကလေးတယောက် ဖွားမြင်တယ်။ ဒါကို မောင်ပိန်နဲ့ ရတဲ့ ခလေးပါ။ (၇) လနဲ့ မွေးတယ်လို့ လက်သယ်အဒေါ်ကြီးကို ဖုံးဖိထားခိုင်းပြီး၊ သူတို့ သားအရင်းလို့ ကျေညာထားကြသတဲ့။ ခလေးကလဲ သေးသေးဆိုတော့ ပိန်သေး၊ ပိန်သေးနဲ့ အရပ်က ကင်မွန်းတပ်တဲ့ နာမယ်နဲ့ မောင်ပိန်သေးလို့ဘဲ ခေါ်ကြသတဲ့။ ဒီလိုနဲ့ နောက်ထပ် သွီးကလေးတယောက် ထပ်ရပြန်ပြီး၊ မောင်ပိန်သေး ခြောက်နှစ်

ကျော်ကျော်လောက်ကျတော့ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းပို့ထားပြီး စာသင်စေတယ်။ မောင်ပိန်သေးလဲ ကိုပိန်ကိုအဖေ၊ ထွေးမယ်ကို အမေနဲ့ ပေါ့လေ။ ကိုပိန်မထွေးမယ်တို့ကလဲ သားဦးအရင်းကဲ့သို့ ချစ်ခင်ကြတယ်။ အပြင်၊ အနေနဲ့ ကြည့်ရင် ကိုပိန်ကတောင် အချစ်ပိုနေတယ်လို့ အရပ်က မြင်ကြသတဲ့။ တနေ့ကျတော့ လက်သယ်အဒေါ်ကြီးရဲ့ မြေးလလေးနဲ့ - ကျောင်းသားတို့ဘာဝကစားကြရင်းက ရန်ဖြစ်ကြသတဲ့။ ဒီတော့ လက်သယ်အဒေါ်ကြီးရဲ့ မြေးဖြစ်သူ ငကျော်က ပြောသတဲ့။ ဟေ့ - ပိန်သေး၊ လူပါးမဝပါနဲ့ ကွာ၊ မင်းလိုအဖေမရှိတဲ့အကောင်ကို ငါတို့ နဲ့လေးမှမကြောက်ဘူး- ပါဘူးနဲ့ ကြိမ်သတဲ့။ ပိန်သေးကလဲ- ဟေ့ - ငါ့မှာ အဖေရော၊ အမေရောရှိရန်နဲ့ မင်းတို့က ငါ့ထက်သာစရာ မရှိပါဘူးလို့ ပြန်ပြောတော့၊ ငကျော်က- တဟားဟားနဲ့ ရီပစ်ပြီး၊ ဟေ့ ကောင်ရ- မင်းအဖေက ကိုစိန်ကွ၊ အခုကိုပိန်ဆိုတာက မင်းပထွေးကွ၊ အဖေမရှိတဲ့အကောင်ရ၊ မင်းမယုံရင် မင်းအမေ၊ မေးကြည့်ပေါ့လို့ ပြောသတဲ့။ ငကျော်က- သူ့ အဖွားနဲ့ အဖေ၊ အမေတို့ စကားစပ်မိလို့ ကိုပိန်-ထွေးမယ်တို့အကြောင်း ပြောကြတာကို နားစွန်-နားဖျားကြားထားတော့၊ ပိန်သေးကို အဖေမရှိတဲ့ သားလို့ နှိမ်ပြီးပြောလာတော့တာပေါ့၊ ပိန်သေးကလဲ- သူ့ ဒီလိုပြောရမလား လို့ဆိုပြီး၊ ငကျော်ကို ဆဲဆိုလိုက်ရိုက်ရင်း- အိမ်ကို ပြန်ပြေးလာခဲ့သတဲ့။ အိမ်ကျတော့- သူ့ အမေ-ထွေးမယ်ကို-ငကျော်ပြောတဲ့အတိုင်း ဟုတ်သလားလို့ ပြန်မေးသတဲ့။ ထွေးမယ်ကတော့- တယ်၊ ဒီကောင်လေး-တောက်တီး-တောက်တက်၊ သူ များပြောတာ- မခံချင်အောင်စတာကို အဟုတ်အောင်းမေ့ပြီး လာမေးနေတယ်။ တယ်နော်.... နင့်အဖေ ကိုပိန်သိရင် နင်၊ သေလိမ့်မယ်၊ ဘာ၊ ညာ၊ နဲ့ ကြိမ်းမောင်းလွှတ်ရသတဲ့....။

ပိန်သေးဘဲ- မကျေမနပ်နဲ့ ကျောင်းကိုပြန်ပြီး- နေမြဲတိုင်း နေလာပေမဲ့၊ ငကျော်ကလဲ မကြာခဏ၊ သူ့ ကိုဒီလိုဘဲ စ၊ စ၊ နေရာက၊ ကျောင်းသားတွေပါ ဝိုင်းပြီး စလာ၊ ပြောင်လာကြသတဲ့။ ဒီတော့- ပိန်သေးလဲ ခေါင်းရှုပ်ပြီး အိမ်၊ ခဏ၊ ခဏ၊ ပြန်မေး၊ ထွေးမယ်ကလဲ မဟုတ်ကြောင်းပြောပြီး- ကြိမ်းမောင်းပြန် လွှတ်နဲ့ပေါ့၊ ဒါပေမဲ့ ပိန်သေးက နောက်ဆုံးတကြိမ်မှာ၊ သူ့ အမေကို အကြပ် ကိုင်မေးသတဲ့၊ ငကျော်ကပြောတယ်၊ ကျွန်တော် ကိုစိန်သားဆိုတာ၊ ကျွန်တော် ကိုမေးပေးတဲ့ သူ့ အဖွားကိုယ်တိုင်ကပြောတာတဲ့၊ အဲဒါ- ဒီတခါ အမေအမှန် သက်သေပြပြီးမပြောနိုင်ရင်၊ ကျွန်တော်ကျောင်းမပြန်တော့ဘူး၊ စာလဲမသင် တော့ဘူး၊ ရှင်လဲမပြောတော့ဘူးလို့ပြောသတဲ့၊ ဒီတော့- ထွေးမယ်လဲအကြပ်ရိုက်ပြီး မပြောမဖြစ်တော့လို့၊ ငါ့သား- မင်းအဖေ ကိုပိန်ကို ဒီအကြောင်း၊ မင်းသိ

တယ်လို့လဲသွားမပြောနဲ့၊ သိလဲမသိစေနဲ့၊ အမေလဲ အားကိုးစရာမရှိတော့ မင်း အဖေကိုစိန် ဗြူးကနဲပိုးထိဆုံးသွားတော့- ကိုပိန်ကိုဘဲ အားကိုးလာခဲ့ရတယ်၊ သူကလဲ သူ့ သားမဟုတ်ဘူးလို့ ဘယ်သူ့မှ အသိမခံခဲ့ဘူး၊ မင်းကိုလဲဘယ်လောက် ချစ်တယ်ဆိုတာ အမေ့ထက်တောင်သူက ပိုလိုက်သေးတယ်၊ မင်း မမွေးခင်က ရော- မင်းမွေးပြီး အခုလို ကြီးပြင်းလာတဲ့ အထိရော၊ အဖေအရင်းလိုဘဲ လုပ် ကျွေးလာခဲ့ပါတယ်သား၊ ကိုပိန် စိတ်မကောင်းအောင်တော့- မင်းမလုပ်ပါနဲ့၊ သူတို့နောက်စရင် ပြန်ပြောလိုက်ပေါ့၊ ဒါလဲအဖေအရင်းဘဲကွလို့ဆိုရင်ပြီးတာပါ ဘဲသားရယ်၊ မင်းဝမ်းထဲဘဲ မင်းထားပါလို့ ချော့မော့ပြီး ကျောင်းကိုပြန်လွှတ် ရသတဲ့၊ ညဘက်ကျတော့- အိမ်ပြန်အိပ်ရတော့- ကိုပိန်နဲ့တွေ့တော့ ပိန်သေးဟာ အရင်ကလိုဘဲ သူကလဲခင်မင်ရက်ပါတဲ၊ အဖေလို့ လဲခေါ်ရက်ပါတဲ။

ဒါပေမဲ့- မောင်ပိန်သေးသည် သူ့ အမေကဖွင့်ပြောလို့ အမှန်ကိုသိရပြီး တဲ့နောက်၊ ကိုပိန်နဲ့တွေ့တိုင်း၊ တွေ့တိုင်း အဖေလို့ ခေါ်ပြီးရင်၊ သူ့ စိတ်ထဲက ဖထွေးပါလားလို့ သိ၊ သိနေတာကတော့ ဖျောက်ဖျက်လို့ မရတော့ဘူး၊ ငယ် ငယ်ကထဲက ယခုတိုင် အဖေလို့ စွဲမြဲစွာခေါ်ခဲ့တာကလဲ- နှုတ်ကျိုးနေပြီး ပြင် ခေါ်ဘို့လဲ ဝံ့ ရဲစရာမရှိတော့ အဖေလို့ ဘဲ အမြဲခေါ်ရက်ပါတဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဖေ လို့ ခေါ်တိုင်း၊ ခေါ်တိုင်း၊ သူ့ စိတ်ထဲကတော့- အဖေမဟုတ်- ပထွေးလို့ သိ၊ သိနေရက်ပါတဲတဲ့....။

ယောဂီသူမြတ်တို့လဲ တသံသရာလုံးကရော၊ ယခုပစ္စက္ခဘဝမှာပါ၊ အတ္တ ငါရှိတယ်၊ ငါလို့ ယုံကြည်ပြီး သုံးစွဲလာခဲ့ကြတယ်၊ ယခုလို- ယောဂီတို့ရဲ့ရုပ်နာမ်၊ အကြောင်းနဲ့တကွ- တရားအလုံးစုံကို အကုန်အစင်သိမြင်တော်မူတဲ့၊ မြတ်စွာ ဘုရားပါတကားလို့ ယုံကြည်အားကိုး၊ ကိုးကွယ်တဲ့- မြတ်စွာ ဘုရားရှင်က ချစ်သား၊ ချစ်သမီးတို့- အတ္တငါဆိုတာ- မရှိပါဘူး- မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာ ငါးခန္ဓာသာလျှင် ရှိတာပါလို့- ဒုတိယပိုင်းမှာလို့၊ ရုပ်ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား အကြောင်းတရားနှင့်တကွ သိမ်းဆည်းသိပြီး၊ ဘာဝနာဘိသမယ အခါမှာလဲ အနတ္တနဲ့ပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်လာရတော့၊ ငါဆိုတာ မရှိတာ အမှန်လို့ ဝိစိကိစ္ဆာကင်းကင်းနဲ့- ယုံကြည်ခြင်းအမြတ်သဒ္ဓါနဲ့ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသဘောကို လွန် မြောက်လျက်- ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိတိုင် ယုံမှားကင်းအောင်ပိုင်းခြားသိပြီးပါပြီ။ ထပ်ဆင့်၍လဲ ပစ္စက္ခဉာဏ်နဲ့ ယုံမှားကင်းအောင်တွေ့ရပြီဆိုတော့၊ ငါလို့သုံးစွဲဘို့ ရာ သုံးစွဲဝံ့စရာ မရှိအောင် ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းမှု ဖြစ်ရှိလာရတော့တယ်၊ အထက်က ဥပမာကလေးအရာ၊ လောက သမုတိသစ္စာအကျိုးပြီးအောင်တော့ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲနေရအုံးမှာဘဲ၊ ငါထမင်းစားမယ်- ငါ့အင်္ကျီလေး ယူပေးစမ်း၊

ငါတို့အိမ်ကို လာခဲ့အုံးလို့တော့ သုံးစွဲနေရအုံးမှာပါဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ - ယောဂီသည် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ-အယူစင်ကြယ်စွာ-အတ္တကိစ္စကိုလွန်မြောက်နိုင်ခဲ့ပြီ၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ တိုင်လဲ ယုံမှားကင်းခဲ့ပြီဖြစ်၍၊ မောင်ပိန်သေးလေးက-ကိုပိန်ကို အဖေလို့ ခေါ်တိုင်း၊ ခေါ်တိုင်း၊ အဖေမဟုတ်ပါလားလို့- သိ၊ သိ၊ နေတာကို ဖျောက်ဖျက် မရသလို၊ ငါတပ်ပြီးခေါ်ဝေါ် သုံးစွဲရပေမဲ့ ယောဂီတို့မှာလဲ နောက်စိတ် ကလေးနဲ့ ငါမဟုတ်ပါလား- ဒုက္ခသစ္စာ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာမျှပါကလားလို့ သိ၊ သိ၊ ပြီး သိမ်းဆည်းပေးတတ်ရင် ဘာမှ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းစရာ မရှိတော့ ပါဘူး။ ။

မြတ်ဘုရားရှင်သည်ပင်လျှင်၊ မမပတ္တံ- ငါ့သပိတ်၊ မမစီဝရံ-ငါ့သင်္ကန်း၊ မမသံသော- ငါ့တပည့်သား သံဃာလို့ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရပါတယ်၊ တကယ် အတ္တဒိဋ္ဌိရှိလို့မဟုတ်ပါဘူး၊ လောကအကျိုးပြည့်စုံရုံမျှ- ယျေဘူယျဓမ္မ- သမုတိ သစ္စာအနေမျှ-သုံးစွဲခြင်းဖြစ်ပါသည်၊ ထိုနည်းတူစွာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တို့သည်၎င်း၊ အိမ်ထောင်သားမွေး အာဂါရလမ်းမှ သကဒါဂါမ်၊ သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ သမ္မာအာဇီဝအားဖြင့် ရောင်းရင်း၊ ဝယ်ရင်း၊ စာရင်း၊ သောက်ရင်း၊ လောကီကိစ္စ ပြီးမြောက်စေခြင်း အကျိုးငှါ သုံးစွဲကြရ ပါတယ်၊ အဲဒါ- ငါရှိတယ်၊ ငါ့အတ္တရှိတယ်ဆိုတဲ့-အယူ-အသိ-အမှတ်နဲ့ မဟုတ် ပါဘူး၊ သုံးစွဲတိုင်း၊ သုံးစွဲတိုင်း၊ အတ္တ ငါမရှိသည်ကို သိတော်မူနေကြပါတယ်။

ထိုနည်းတူစွာ- ယောဂီသူမြတ်တို့သည်လဲ၊ အတ္တကိစ္စ လွန်မြောက်ခါနီး၊ ဉာတပရိညာမှီးလျက်-တိရဏပရိညာခရီးမှ ပဟာနပရိညာအသီးကို- ဘာဝနာဘိ သမယအစွမ်းဖြင့်ဆွတ်ခူးပြီး၊ ကင်္ခါလွန်မြောက်-သုဒ္ဓိရောက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ စိတ် အစဉ်အမှတ်အသိ၌ ငါအယူငြိမှုကို လွန်စွာစိုးရိမ်လျက် ကြပ်တည်းမှု နှောင် အိမ်သဖွယ်မထင်မှတ်ပါနှင့်၊ တသံသရာလုံးက တငါထဲငါ-မရှိတာကေန် ဖေါက် ထွင်းဉာဏ်နဲ့ သိ၍၊ မယူ-မမှတ်-မသိချင်ပေမဲ့၊ မောင်ပိန်သေး နှုတ်ကျိုးနေ၍ အဖေလို့ခေါ်ရတိုင်း- ပထွေးမှန်း သိ၊ သိ၊ နေတာဖျောက်မရသလို၊ ငါနှင့် စပ်၍ သမုတိဇာတ်မျှ ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရတိုင်း၊ ငါမဟုတ်- ငါမရှိလို့ နောက်စိတ်က အစဉ်သိနေပြီး သိမ်းဆည်းနိုင်အောင် ကြိုးစားရင်းနဲ့ ဘာဝနာဘိသမယအခင်း ကိုလဲ အထောက်အကူရ၊ ဘာဝနာဘိသမယဖေါက်ထွင်းဉာဏ်မြင်မှုကလဲ ထာဝရ အားဖြင့်၊ ငါမရှိ-သတိယှဉ်အောင် အထောက်အကူ-အပြန်အလှန်ရသည်ဖြစ်၍၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနယ်ကို ဝိစိကိစ္ဆာကင်းကင်းနှင့် ပယ်ခြင်းအမှုကို ပြည့်စုံရှင်လန်းစေ ရာပါသည်။

အာနာပါနလက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ၏-လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်အစမှ၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်-တက်ခါဝင်၍၊ ယုံမှားကင်းစင်ကာ ပယ်အပ်ပြီးသော-သက္ကာယ၊ အတ္တဒိဋ္ဌိကို၊ မကြာမတင်၊ မဂ်ဉာဏ်က သတ်ပေးနိုင်အောင်- အခိုင်အမာကြိုးစား ဘို့လိုအပ်ပါသည်။ ပယ်ဘို့က- လောကီမဂ်အလုပ်=သတ်ဘို့က- လောကုတ္တရာမဂ် ကိစ္စ- သရုပ်ကဲ့သို့ခြားသိပြီး၊ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်းမှုမရှိတော့ဘဲ၊ အထက်ပါ- ဥပမာ၊ အခင်းသွားဖြင့်- တသံသရာလုံးက၊ စာရင်းမှားအတ္တငါကို အစဉ်ပယ်ခွါ နိုင်အောင် ကြိုးစားကြပါလေ...ပယ်ခွါနိုင်ကြပါစေ...။

“စူဠသောတာပန်-ကေနိဖြစ်ပုံ

အမှတ်(၂)အချက်ဖြစ်တဲ့၊ ဗုဒ္ဓ၏ အနုသယစက်ချေဖျက်ပုံ- ပညာပေး တရားတော်စာအုပ်နှင့် ပညာပေးတရားပေး၊ အလုပ်ပေး-ပဋ္ဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်း တို့ကို၊ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ပြည့်စုံကုန်လုံပါလျှင်၊ ပရိယောသာနေ၊ ကလျာဏ အမှန်- စူဠသောတာပန်- ကေနိအခေါ် ခံထိုက်ခဲ့ပါပြီဆိုတာ၊ ဘာကြောင့်-ယခုမှ ဖေါ်ထုတ်ပေးရပါသလဲဆိုသော်၊ ကမ်ဂိတရဏဝိသုဒ္ဓိကို တသီးတခြားမဖေါ်ပြ ခဲ့ဘဲ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်းထဲတွင်ပင် ကမ်ဂိတရဏဝိသုဒ္ဓိသဘောထက်လွန်ကဲသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတွေကို- ပေးအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အလျောက်၊ ပရိယောသာန ကလျာဏ ကေနိ ယောဂီတို့မှာ၊ စူဠသောတာပန်- အခေါ်ခံထိုက်နေပါပြီလို့ မပြဆိုခဲ့သည်မှာ- ဘာဝနာဘိသမယကို မရောက်ဘဲ၊ ပေါ့ဆသွားမည် စိုး၍ တကြောင်း။

ထိုကမ်ဂိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိတန်းကို၊ ဉာတပရိညာ စခန်းတွင်သာ ထား၍၊ ဘာဝနာဘိသမယအခါမပါဘဲ၊ ဖြစ်ရှိရလေသယောင်အားဖြင့်သာ- ကင်ပွန်း တပ်ပေးလေ့ရှိသည်ကို လွန်မြောက်စေလိုသောကြောင့်တကြောင်း- ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ၏ နောက်ပိုင်းတွင် မပြဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါ၌မူ၊ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိစခန်းတွင် ပြဆိုအပ်ပြီးသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၊ ခန္ဓာငါးဝ၊ သင်္ခါရတရားတို့၌ ယုံမှားကင်းစင်- ကြောင်းကျိုးအစဉ်ကို၊ ဉာတပရိညာမြောက်-ရရောက်ခဲ့ပြီးသော ယောဂီသုမြတ် သည်၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဖြင့်- လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဉာဏ်ကို အနတ္တ နုပဿနာအခြေခံမြဲမြံစွာဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာဘိသမယအတွင်း ရရှိပွားများ နိုင်ခြင်း ဖြစ်ရှိလာပြီဖြစ်၍၊ စူဠသောတာပန် ဝေကန်ဖြစ်ပြီဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချ နိုင်သော စာရင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြည့်စုံအပ်ပြီဖြစ်ရာ၊ အမှန်ဖေါ်ထုတ်- အာဂမ ယုတ္တိအဟုတ်ကို ထုတ်ဆိုပြသင့်ပြီဖြစ်၍ ဖေါ်ပြရပါသည်။

ထိုစဉ်သောတာပန်- ခေါ်ရအမှန်ကို၊ ကန်လွန်မြောက်၊ ဝိသုဒ္ဓိပေါက်
သော ယောဂီ၌ ရအပ်သည်ဟုဆိုရာဝယ်၊ ဉာတပရိညာစခန်းကို ဆိုလိုရင်းအမှန်
ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာတပရိညာစခန်းကို ရရှိခြင်း၌ သုတမယပညာဉာဏ်နှင့်ရရှိခြင်း၊
စိန္တာမယပညာဉာဏ်နှင့် ရရှိခြင်း၊ ဘာဝနာမယ ပညာဉာဏ်နှင့်ရရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်
ရာတွင် ဆိုလိုရင်းအချုပ်မှာ= သုတအစ၊ စိန္တာအလယ်၊ ဘာဝနာဝယ်အဆုံး
အားဖြင့်- ကုလံပြည့်စုံစွာ ရရှိခြင်းကိုဆိုလိုပါသည်။ သုတမယပညာဉာဏ်မျှ
နှင့်၎င်း၊ စိန္တာမယ ပညာဉာဏ်မျှနှင့်၎င်း ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါ။ ဘာကြောင့်ဆို
သော်=ကယဝိစ္စန္ဒနိကသုတ်၌- ကယံဣမံဝိဇာနာထ၊ အရ၊ ဉာတပရိညာဖြင့်
သိအောင်ပြုကြကုန်လော့ဟု ဆိုရာတွင် ဘာဝနာဘိသမယကိုပင် ညွှန်ပြတော်
မူခြင်းကြောင့်၎င်း၊ မဂ်ဖိုလ်သို့ရကြောင်း၊ ရောက်ကြောင်းအဖြစ် တည်သော
ယောဂီသုမြတ်ကိုမှ၎င်း၊ ဝိပဿနာ-သင်္ခါရ သလ္လက္ခဏာသဘောအရ၎င်း၊ မုချ
ဉာတပရိညာကို ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့်ရရှိခြင်းကိုသာ ကန်ဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိအစစ်
ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ယခု အခါ ယောဂီသုမြတ်သည်၊
သင်္ခါရသလ္လက္ခဏာနည်း ဖြစ်သော၊ အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ
ကို ပွားများ၍၊ အထက်က ပြဆိုခဲ့သော- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်တိုင်အောင်
ရရှိခြင်းသည် စူဠသောတာပန်ဟု ဝေကန်သက်ဝင်ခြင်းကို ရရှိအပ်ပြီးဖြစ်ပါ၍၊
ထိုသို့-ရကြောင်း- အဆုံးအဖြတ်ကို ဘုရားအလိုကျ ပြဆိုမည့် အာဂုမအားဖြင့်
၎င်း၊ ယောဂီသုမြတ် ယုံကြည်လတ်၍ ရှေ့ဉာဏ်စဉ်လမ်းမမှားဘဲ- ကျင့်အား
သန်စေရန်၎င်း၊ မြေတောင်မြောက်ပေးသောအားဖြင့် ဘုရား အဆုံး အဖြတ်
ပေးအပ်ပုံကို ဖော်ပြအပ်ရပါတော့သည်။

ယောဂီသုမြတ်ဘည်- ဒုတိယပိုင်းဖြစ်သော- ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိတရားတော်မြတ်
တို့တွင်၊ နာမရူပ- ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် သဘောနှင့် နာမရူပပရိဂ္ဂဟ- ဟေတုပစ္စယ
ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်သဘောတို့ကို၊ မနသိကရောန္တဿ- ဗဟုလိကတဿ-ဝါစုဂ္ဂတပြုအပ်
ခဲ့ပြီး၍၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါမငြိ- မရှိပုံကို ယုံမှားကင်းခါ ရယူလာခဲ့
ပြီးသည့်အလျှောက်၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာမှ- ထွက်မြောက်ရာမှန်
ဝိပဿနာဘာဝနာအယာမ်တွင်၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓ- အနတ္တနုပဿနာ ဉာဏ်မြင်
ရသည်အထိ ဖြစ်ရှိခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ စူဠသောတာပန်တန်း သက်ဝင်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်
အဋ္ဌကထာ၌....။

“ဣမိနာ ပန ဉာဏေန သမန္နာဂတော ဝိပဿကော၊

ဗုဒ္ဓသာသနေ လဒ္ဓသဿော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတဂတိကော၊

စူဠသောတာ ပန္နောနာမ ဟောတိ” ဟု လာရှိပါသည်။

ဣမိနာပနဉာဏေန- ဤနာမရူပ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ ဟေတုပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံကုံလုံသော၊ ဝိပဿကော-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာကြောင်း ချင်းရာကို ကော်ထင်မြင် ဆင်ခြင်ပွားများသမှု နေ့စဉ်ပြုလေ့ရှိသော ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာ- မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်၌၊ လဒ္ဓ သဿော- သက်သာရာရသည်ဖြစ်၍၊ လဒ္ဓပတိဌော- ထောက်ရာတည်ရာရသည် ဖြစ်၍၊ နိယတဂတိကော- အမြဲမချ သုဂတိသို့သာ လားရသည်ဖြစ်၍၊ စူဠ သောတာပနောနာမ- စူဠကောန် သောတာပန် အမှန်ဖြစ်သည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ။

ဤသို့- ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ဆိုချက်အရ၊ နာမရူပပရိဂ္ဂနှင့် ဟေတု ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်- ပြည့်စုံကုံလုံတဲ့ ယောဂီသည်၊ ဝိပဿကောဆိုတဲ့ ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ရုပ်နာမ်၊ ကြောင်းကျိုးတို့၌ သိမ်းဆည်းပွားများပြီး အနုပဿနာ တပါးပါးအားဖြင့်- အစဉ်ရငြားသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက် ရှိပါက၊ ဂတိမြဲတဲ့ စူဠသောတာပန် ကောန်အခေါ်ခံထိုက်ပုံကို ပြဆိုတော်မူပါ တယ်။ ထိုမျှနှင့် မပြည့်စုံသေးလျှင်လဲ- သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာမှာ ဖွင့်ဆို ထားတော်မူပုံကို ခိုင်လုံအောင် ရှုတော်မူနိုင်ပါတယ်....။

“အယံပန ဝိပဿနာ သင်္ခါရသလ္လက္ခဏာ ဉာတပရိညာနာမ၊
ဧဝံသင်္ခါရေ သလ္လက္ခေတွာ ဌိတဿပန ဘိက္ခုဿ၊
ဒသဗလဿ သာသနေ မူလံ ဩတိဏ္ဏံ နာမ ဟောတိ၊
ပတိဋ္ဌာလဒ္ဓါနာမ စူဠသောတာပနောနာမ ဟောတိ
နိယတဂတိကော။ ။

အယံပန- ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ (၀၇) ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိတန်း ဖြင့်- စူဠသောတာပန် အခေါ်ခံထိုက်၏ဟု ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား၊ ဝိပဿနာ သင်္ခါရသလ္လက္ခဏာ- ရုပ်နာမ်ဓမ္မ- ခန္ဓာငါးဝ သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ ကောင်းစွာ မှတ်သား- ဝိပဿနာ ဘာဝနာအားဖြင့်- ပွားများခြင်းသည်၊ ဉာတပရိညာ နာမ- ဉာဏ်၌ထင်လင်း- ယုံမှားကင်းသည့် စင်ကြယ်ခြင်း- ဉာတပရိညာမည်၏။ ဧဝံ- ဤသို့၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ- ခန္ဓာငါးဝ- သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ သလ္လက္ခေတွာ- ကောင်းစွာ ပွားများ မှတ်သားသိမ်းဆည်းခြင်း အယာဉ်၌၊ ဌိတဿ- တည် သော၊ ဘိက္ခုဿပန- ရဟန်းအားကား၊ (၀၇) သံသရာဘေးကို မျှော်တွေး ထောက်ရှု- သုံးစုသော ဝဋ်အနွယ်ကို ဖြတ်ပယ်လိုငြား- ဝိပဿနာ ဘာဝနာ အားဖြင့် ရှုပွားလေ့ရှိသော ယောဂီအားကား၊ ဒသဗလဿသာသနေ- အား

တော်ဆယ်တန်၊ ဉာဏ်တော်ဆယ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော- မြတ်စွာဘုရား သခင်၏ သာသနာတော်၌၊ မူလံ- အမြစ်အရင်း၊ အတွင်းကျကျသို့၊ ဩတိဏ္ဏံ နာမ-သက်ဝင်သူမည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ စူဠသောတာပန္နောနာမ- စူဠသောတာပန်မည်သည်၊ နိယတဂတိကော- မြဲသော သုဂတိရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိအပ်၏။ ။

အထက်ပါ- ဗုဒ္ဓမတည- အဋ္ဌကထာ၊ ဆရာအရှင်မြတ် နှစ်ပါးတို့၏- စူဠသောတာပန် မည်ပုံ- မြဲသောဂတိရှိပုံ၊ သက်သာရာ ထောက်တည်ရာရပုံ၊ သာသနာတော် အတွင်းကျကျ သက်ဝင်ပုံများကို အကျဉ်းအားဖြင့်- ဤသို့- ထောက်ဆုံးဖြတ်ထားတော်မူကြခြင်းကို သိစေအပ်ပါသည်။

ဤသို့- ဝိပဿကော-အရင်း၊ ဝိပဿနာသင်္ခါရသလ္လက္ခဏာ၊ အရင်း၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ပြီးသော၊ ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ရောက်သော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ သောတာပန်အစစ်ဖြစ်သော- သောတာပတ္တိ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်မှာ၊ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာအနုသယကို မိမိသန္တာန်၌ အကြွင်းအကျန်မရှိ အောင်- မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပယ်သတ်ပြည့်စုံ၏။ ထိုသို့- ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာကို အကြွင်းမဲ့ မသတ်စေနိုင်ကာမူ၊ တဒင်္ဂပဟာန် အဆက်ဆက်ဖြင့် အတော်ကြာအောင် ပယ် ခွါနိုင်ခြင်း၊ အကြမ်းစား- ဒိဋ္ဌိနှင့်ဝိစိကိစ္ဆာတရားများကို ပယ်သတ်နိုင်ခြင်း၊ အပယ်သို့လားစေသော ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဒီဝတို့မှ- ကင်းပြတ်လုံခြုံခြင်း စသည်တို့ ကြောင့်၊ သောတာပန်နှင့် အလားတူရကား၊ စူဠသောတာပန်အဖြစ်သို့ ရောက် ပြီ၊ သောတာပန် အငယ်စားဖြစ်ပြီဟု ဆိုအပ်၏။ သီလဝိသုဒ္ဓိ-စိတ္တဝိသုဒ္ဓိတို့နှင့် လည်း အထိုက်အလျောက် စင်ကြယ်ပြီး တည်တန့်နိုင်သော သမာဓိရှိသူဖြစ်ရ ကား၊ အပါယဂမနိယ- ကမ္မပထမြောက်လောက်သော- အကုသိုလ်၊ ဒုစရိုက် တို့လည်း ဖြစ်ဘွယ်မရှိတော့ပြီ။ ဤသို့- ဝိပဿကယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တန်းမှ မဆုတ်မနစ်လျှင် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရရှိသော်လည်း မြဲသောဟုဂတိသို့ ကေနိဆောင်နှင်းလျက်၊ မဂ်ဖိုလ်၊ ရကြောင်း၊ ရောက်ကြောင်း၌ တည်သဖြင့်- “လဒ္ဓသဿ-လဒ္ဓပတိဋ္ဌ” မည်ပုံကိုလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာဆရာမြတ်သည်၊ ဤသို့- ထပ်မံဖွင့်ဆိုထားပါသဖြင့် ခိုင်လုံလှကြောင်း သိအပ်ရာပါသည်။

“ပရမတ္ထတော.သာသနော အဿသောနာမ အရိယာပလံ၊
ပတိဋ္ဌာနာမ အရိယာမဂ္ဂေါ၊ ယံပန အနုဓိဂတမဂ္ဂပလောပိ၊
တဒဓိဂမုပါယ ပဋိပတ္တိယံ ဌိတတ္တာ လဒ္ဓဿသော၊
လဒ္ဓပတိဋ္ဌာတိ ဝုတ္တံ။”

ပရမတ္ထတော- ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားသော သာသနေး- သဒ္ဓမ္မသုံး
ဖြာ၊ သာသနာဘော်၌ အဿသောနာမ- သက်သာရာရသည်မည်ကား၊ အရိ
ယာဖလံ- အရိယာဖိုလ်တည်း၊ ပတိဋ္ဌာနာမ- ထောက်ရာတည်ရာ ရသည်မည်
သည်ကား၊ အရိယာမဂ္ဂေါ- အရိယာမဂ်တည်း၊ အယံပန- ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်
အတိုင်း ဝိပဿနာဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့်ပြီးသော၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိနှင့်ပြည့်စုံ
သည့် ယောဂီအား၊ အနဓိဂတမဂ္ဂဖလောပိ- မရအပ်သေးသော မဂ်ဖိုလ်၊ ရှိ
သော်ငြားလည်း၊ တဒဓိဂမုပ္ပါယ ပဋိပတ္တိယံ- ထိုမဂ်ဖိုလ်၌ ရကြောင်း၊ ရောက်
ကြောင်းဖြစ်သော အကျင့်ပဋိပတ်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာမြတ်၌၊ ဋီတတ္တာ- တည်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ လဒ္ဓဿသောဝိယစ- ရအပ်ပြီးသော သက်သာရာရှိသကဲ့
သို့၎င်း၊ လဒ္ဓပတိဋ္ဌောဝိယစ- ရအပ်ပြီးသော ထောက်ရာတည်ရာရှိသကဲ့သို့၎င်း၊
ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဣတိ- ထို့ကြောင့်၊ လဒ္ဓဿသော၊ လဒ္ဓပတိဋ္ဌောတိ- လဒ္ဓ
ဿ၊ လဒ္ဓပတိဋ္ဌဟူ၍၊ ဝုတ္တံ- ဟောဆိုအပ်၏။

အထက်ပါ- မဟာဋီကာဆရာမြတ်- ဖွင့်ဆိုအပ်ချက်အရ၊ ဝိပဿနာမဂ်
ဘာဝနာမယဉာဏ်လက်နက်ဖြင့် စူဠသောတာပန် ကေနအခေါ်ခံထိုက်သူသည်၊
မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ကေနရခြင်း၏အကြောင်းကောင်း၌ ရပ်တည် သက်ဝင်သည်
ဖြစ်၍၊ လဒ္ဓဿ- လဒ္ဓပတိဋ္ဌပုဒ်အရ၊ သက်သာရာ ထောက်တည်ရာအဖြစ်-
မြဲသော သုဂတိအကျိုးကိုရရှိပြီးလျှင်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ မြတ်နိုးဗွာန်သို့သာ
လည်းလျောင်းရာ ကေနရှိတော့ခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း၊ ကေအင်္ဂုတ္တရ ပါဠိ
တော်လာ ဗုဒ္ဓဝစနအရ-ထင်ရှားပုံကို ယောဂီတို့ ဝမ်းမြောက်ရအောင် နာကြား
ကြည့်ရှု သက်ဝင်ယုံကြည်မှုပြုပါဦး.....။

“သစေ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝိတာ
ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ အရဟတ္တံပါပေတုံ သက္ကောတိ
ဣဇ္ဇေတံ ကုသလံ နောစေ သက္ကောတိ
သတ္တဘဝေ ဒေတိ အာဝုသော။”

ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ- ဝိပဿနာပွားများခါဖြင့် အတ္တဒိဋ္ဌိပြုတ်ကြောင်းရှိ
သော အနုတ္တနုပဿနာ-သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်မဟာကို အပိုင်မြင်လတ်-ယောဂီသူမြတ်၏
သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်စဉ်ဆယ်ပါး- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်များကို၊ ဘာဝိတာ-

ပွားများ အားထုတ်အပ်သည်ရှိသော်၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ- မျက်မှောက်သောဘဝ၌ ပင်လျှင်၊ (၀၇) မျက်မှောက်ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်စဉ်၌ ပင်လျှင်၊ အရဟတ္တ- အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ပါပေတုံ- ရောက်ခြင်းငှါ၊ သစေ သက္ကောတိ- အကယ်၍ စွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်အံ့။ ဣစ္စေတံ- ဣတိတေ- ဤသို့- စွမ်းနိုင်၍ ရောက်ခြင်းသည်၊ ကုသလံ- လွန်စွာကောင်းမြတ်လှပေ၏၊ နောစေသက္ကောတိ- အကယ်၍ မစွမ်းနိုင်၊ မရောက်နိုင်သေးသည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ အာဝုသော- ဝိပဿနာဘာဝနာခွင်ဝင် ငါ့ရှင်၊ သတ္တဘဝေ- ခုနစ်ဘဝမြောက်၌၊ ဒေတိ- အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် ကို မုချမသွေ ပေးစွမ်းနိုင်ပေ၏။

ဤသို့- ဗုဒ္ဓဝစန- ဒွိပဒအားဖြင့်- နှစ်သွယ်နှစ်ဝမရှိသော ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာမဂ်ငြိမ်းဖြင့်၊ စူဠသောတာပန်စခန်းကို အခိုင်အမာ စိုက်ထူနိုင်အောင် ပြဆိုခဲ့သော လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ- အကျင့်မြတ်မဟာဖြင့်-မပြတ်ကြိုးစား လျက်၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ရအောင်- အားထုတ်တော်မူကြပါ။ ထိုသို့- စူဠ သောတာပန် အခြေခံခိုင်မြဲလျှင် အထက်ဉာဏ်စဉ်- တက်ခါဝင်အောင် မပြတ် သောလုလ္လဖြင့် ကျင့်ကြံပွားများလျက် ခုနစ်ဘဝထက် မလွန်ဘဲ၊ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရက်တိုတို- ဘဝတိုတိုဖြင့်- ဆွတ်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်းထင် ရှားပါ၍၊ အားတက်ကျင့်ကြံ ပွားများလျက်၊ ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို မြဲမြံစွာ ပန်ဆင်တော်မူနိုင်အောင် သန္နိဋ္ဌာန်ချကြိုးစားကြပါလေ။

ထိုကဲ့သို့- စူဠသောတာပန်အဖြစ်- သက်ဝင်ကြောင်းအကုန်အစင် အစုံ အလင်ကို၊ ယခု- မြတ်ဘုရားဒေသနာတော်နှင့် ကိုက်ညီစွာ ဖော်ပြအပ်သည့် အတိုင်း၊ ယုံကြည်စိတ်ချ- လုံ့လပြုတော်မူကြပါ။ ဤ-စူဠသောတာပန် ကေနိ အခေါ်ခံထိုက်ခြင်းကို၊ အနုသယစက်ချေဖျက်ပုံ စာအုပ်၊ စာမျက်နှာ(၁၇၈)၌ အကျဉ်းပြဘိသကဲ့သို့၊ စူဠသောတာပန် ကေနိအခေါ်ခံထိုက်ပါပြီဆိုတဲ့၊ ပါးစပ် ပြောနှင့်နားတွေ၊ ငါကြည့်နှင့် စာသိမျှတွင် ဆုံးနေသော တရားတွေမူမျိုးဖြင့် တင်းတိမ်ရောင်ရဲလွယ်နေမည်စိုးပါ၍၊ ယခုအခါ- သိုက်မြိုက်ဆိုက်ထိုက်သော- ဘာဝနာဘိသမယ၊ အရ- ပြသပုံကို၊ အနုသယစာအုပ်၌လည်း အကျိုးရပုံတရား နှင့်တကွ ပြအပ်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါ၍၊ လိုအပ်ရန် လိုအပ်ချက်- (၁) နှင့် (၂) ရှင်းလင်း ချက်တို့ကို၊ ဤတွင်- ရပ်နားခါ၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ-ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် ရှုကွက်ဘက်ကို ဆက်ကြပါစို့၊ မဆက်ခင်၊ သက်ဝင်သည့် ဆောင် ပုဒ်ကလေးကို အကျဉ်းထုတ်၍ ပြရသော်....။

“မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ-ဓမ္မစိတိစာတမ်းလွှာ”

ဗုဒ္ဓပ္ပါဒ၊ မြတ်ဏေ၊ ကြံခဲစွာပ-တွေ့ဆုံရ၊
 တွေ့ဆုံခိုက်ဝယ်၊ ဗာလပယ်၊ အနွယ်အနွ ဖြတ်ကြမ္မ၊
 အစကလျာဏာ၊ သိသပါ၊ အဓိသိက္ခာ ဆင်မြန်းကြ၊
 မဇ္ဈေကလျာ၊ သမာဓိပါ၊ သုဒ္ဓိမက္ခာ ယှဉ်ကြရာ၊
 နာမရူပံ၊ ပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ အမှန်သိမ်းဆည်းခါ၊
 ပရိယောသာနေ၊ ကလျာဏေ၊ မသွေရောက်စေရာ၊
 အမှားဒိဋ္ဌိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ ဖြစ်ရှိကေန်သာ၊
 ထိုမှလွန်မြောက်၊ ကင်္ခါဗျောက်၊ ဉာဏ်နှောက်ဖွေရှာပါ၊
 ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော၊ ဉာဏ်သဘော၊ စောကြောဆင်ခြင်ပါ၊
 ယုံမှားကင်းကွာ၊ ဤဉာဏ်မှာ၊ စူဠသောတာပါ၊
 သောတာစူဠ၊ ပါယ်လေးဝ၊ မကျကေန်သာ၊
 ထောက်တည်မြဲမြံ၊ တိပဋိသန်၊ အမှန်ရပ်တည်ခါ၊
 မဆုတ်မနစ်၊ ကြိုးစားလှစ်၊ တက်သစ်နေပမာ၊
 သပ္ပုရိသာ၊ မြတ်ဆရာ၊ မပြတ်မှီဝဲပါ၊
 အထက်ဉာဏ်စဉ်၊ တက်ခါဝင်၊ မဂ်မြင်ဖိုလ်ရမှာ၊
 ပစ္စက္ခမှာ၊ မရသာ၊ လုလ္လမချရာ၊
 သတ္တဘဝေ၊ ခုနစ်ထွေ၊ လွန်လေမရှိတာ၊
 ဗုဒ္ဓဝစန၊ ဒွိပဒ၊ မုချမရှိပါ၊
 ထို့ကြောင့်ယောဂီ၊ မနောကြည်၊ ညီအောင်ကြိုးစားပါ၊
 ဒေသနာအလိုက်၊ ကွန်ပါကိုက်၊ ညွှန်လိုက်ရပေတာ၊
 မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဘာဝနာဆောင်၊ အမှောင်လင်းမည်သာ၊
 သံသရာထွက်လမ်း၊ မှန်စခန်း၊ စာတမ်းဓမ္မကျောက်တိုင်ပါ။

(မှတ်ချက်)။ ။ ယခု- ပြဆိုအပ်ခဲ့သော- အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက-
 ဝိပဿနာရှုပွားပုံများကို၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ် နှစ်စား
 နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ပြပေးနေသည်မှာ၊ အဆုံးအဖြတ်မမှားဘဲ ခိုင်
 လုံစွာ၊ ယုံကြည်ချက်ပြည့်ဝအောင်- ပြသပေးနေခြင်းဖြစ်ပါ
 သည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- မိမိကိုယ်တိုင်- အားထုတ်ပြီး
 ကလည်း သူတပါးကို မမှားအောင်၊ ပြသနိုင်ခြင်း၊ မှီငြမ်း
 ရရှိထားစေရန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်း၌- ပစ္စက္ခဉာဏ်

သဘောသက်သက်ကို လူပြိန်းများ နားလည်အောင် ဆက်ပြပေးပါဦးမည်။ လူပြိန်းများအတွက်- ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ နှစ်စားပြသထားသည်ကို တခေါက်၊ နှစ်ခေါက်မျှ ဘတ်ရှုပြီးက၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက်မျှကို- ဘတ်၍ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ပါ။ လိုအပ်၍နေပါက- ဒေသနာဉာဏ်ဘက်ကိုပါ ဆက်စပ်၊ စပ်ဟပ်၍- အမှား၊ အမှန်၊ ပြင်ဆင် သွား နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။

“ဆက်လက်ကျင့်သုံး - ဉာဏ်ချယ်မှူးပုံ”

အထက်က- အချက်နှစ်ချက် မရှင်းလင်းခင် ပြဆိုခဲ့တဲ့၊ လေးပါးဓါတ်စဉ်- ကဲ့၍မြင်သော အရှုခံနှင့် အရှုမှန်၊ မပျက်မယွင်း- မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများခြင်းဖြင့်- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ၏ အထွဋ်အထိပ်တမျှဖြစ်သော- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို၊ ရှုခိုက်ထင်ရှား- ဓါတ်လေးပါးဖြစ်သော ထောက်ကန်၊ အေး၊ မာ၊ ဖွဲ့စည်းခါ- သဘောလက္ခဏာ၌၎င်း၊ ရှိုက်နိုက်ထင်ရှား ဓါတ်လေးပါးဖြစ်သော- တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့၊ ယိုစီးသဘောလက္ခဏာ၌၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဟူသော အသိအမြင် ဆိတ်သုဉ်းလျက်၊ ရှုမှု-ရှိုက်မှု၊ ဖြစ်ပွားရခြင်း သင်္ခါရအကျိုးဆက် အခင်းသည်၎င်း၊ ရှုစဉ်ကာလ၊ ဓါတ်လေးပါးမျှသဘောသည်၎င်း၊ ရှိုက်စဉ်ကာလ- ဓါတ်လေးပါးမျှ သဘောသည်၎င်း၊ မှတ်သားစဉ်ကာလ- ဖေါက်ပြန်ပြသည့် သာမညလက္ခဏာသည်၎င်း၊ ရှုမြင်ကာလ- ထိုးထွင်းသိရသော သဘောသည်၎င်း၊ ရှုမှု-ရှိုက်မှု၊ အချင်းအရာစုသည်၊ ပြုသူကေန်- စီမံဖန်သူဟူ၍မရှိ၊ ပေါ်သည့် ရုပ်ဓါတ်- အရှုခံဖြစ်အပ်သော တရားသည်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမဟုတ်၊ ရှုရာအမှန်- သတိ၊ ပညာ၊ ဝိရိယာနှင့် သမ္မာသမာဓိတို့သည်လည်း- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမဟုတ်၊ အလုံးစုံသင်္ခါရနှစ်ရပ်- ဒုက္ခဇာတ်သာလျှင်ဖြစ်သော အနတ္တတရားသည်သာ သမုဒယအကြောင်း မငြိမ်းသေး၍၊ ရစ်ထွေး ဖြစ်ချုပ်- အတ္တပြုတ်ခါ- အနတ္တနုပဿနာ၊ အခြေခံအမှန်ရလျက်၊ ရှုပွားနိုင်သော ကလျာဏအမြတ်၊ စူဠသောတာပန်တန်းကပ်၍ ကြိုးစားပွားများပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓအနေ အနတ္တအခြေခံကို မသွေမလှန် ဖေါက်ထွင်း၍ ဉာဏ်အလင်း မဂ်ဝိဇ္ဇာကို မပြတ်အောင်သာ ကြိုးစားအားထုတ်ပေးရပါမည်။

အဲဒီလို- အရှုခံ၊ အရှုမှန်- အဝင်ဝွင်ကျ၊ ဘာဖြစ် ချိရနိုင်သလဲဆိုတော့၊ ယောဂီသုမြတ်သည်- ပဋ္ဌမပိုင်း- ဒုတိယပိုင်းတို့၌၊ ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိလာတဲ့-

ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ခေါ်- ပါရိဟာရိက၊ ပညာတို့ကြောင့်သာ။ ဤအနတ္တအခြေခံ၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီလို- လေးပါးဓါတ်စဉ် ကဲ့၍မြင်- ဉာဏ်လျှင် အနတ္တသဘောကို လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်နဲ့ သိမြင်ပြီး၊ အတ္တ ဃန သုဉ်းဆိတ်လျက်၊ သင်္ခါရအစုအပုံကို သင်္ခါရအစုအပုံက မှတ်သားပွားများနိုင်တဲ့ ဉာဏ်မြင်ဟုန်ကို သမ္မသနဉာဏ်ခေါ် အထွဋ်အထိပ်အနေနဲ့ ရရှိနေခြင်းသဘောဖြင့်၊ ဘယ်လိုမှတ်သားပိုင်းခြား- သုံးသပ်ပွားများနိုင်လိမ့် ဆိုတော့၊ ထိုသင်္ခါရအစုအပုံကိ- သင်္ခါရအစုအပုံက- မြင်သုံးသပ်မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများခြင်း ဉာဏ်အမြင်သည်၊ အတ္တမြင်၊ ငါမြင်၊ ဃနမြင်၊ ကင်းစင်လျက် သင်္ခါရအစုအပုံ- ရှုရှိုက်နှစ်တန်- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်- သင်္ခါရ ရုပ်နာမ်သည် ပင်လျှင် အနတ္တ၊ အနတ္တဆိုလျှင်-ဆိုသင်္ခါရအစုအပုံ-အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်အတွင်း ရှုမြင်ခြင်း စိတ်သည်လည်း အနတ္တဟု ဃနသုဉ်းဆိတ်လျက်၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်နေရပါမည်။ (သို့သော်-) ဤနေရာမှာ ကြားဘူးနားဝရှိထားတဲ့ ဖြစ်ပျက်ကတော့ မမြင်သေးပါကလား၊ ဖြစ်ပျက်- မမြင်ဘဲ၊ အနတ္တမြင်ပါမလားလို့ တွေးတောပြီး သံသယမဖြစ်ပါနဲ့၊ အမှန်ပင်- ရှုရှိုက်နှစ်အင်-အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်တွင် လေးပါးဓါတ်စဉ်- ကဲ့၍မြင်အောင် ရှုမှတ်ပွားများနိုင်လျှင်၊ ဃနစင်သည့် အနတ္တဉာဏ်မြင်- ဖြစ်ခြင်းကို ကော်ရရှိနိုင်ပါသည်။ အနတ္တဉာဏ်မြင်- အခြေခံနှင့် ပွားများခြင်း၊ မသက်ဝင်၊ မဖြစ်ရိလျှင် ဝိပဿနာရှေ့ သမထနောန်၊ မဟုတ်ဘဲ၊ မှတ်သားပွားများစဉ်ပင်- ဖြစ်ပျက်၊ ဉာဏ်မြင် မြင်ပါသည်ဆိုကာ၊ ၎င်းဖြစ်ပျက်မြင်ခြင်းသည်၊ 'သတ္တုပလဒ္ဓိ-ပဇာတိ' မဖြစ်ရိဘဲ၊ ငါမြင်- မြင်နေတာသာဖြစ်ပါသည်။ တဖန်- ၎င်းဖြစ်ပျက်ကို- သမာဓိ၏ နိမိတ် ဂုဏ်တသဘောအရသာ မြင်နေခြင်းမျိုး ဖြစ်တတ်ပါသည်။ အများအားဖြင့် ဒီလိုဘဲ- ဖြစ်ပြီး ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်၊ မြင်ပြီဆိုလျက်- ငါမြင်သာ- ဖြစ်နေတတ်ကြပါသည်။

အဲဒီလို- မူလအခြေခံတည်ပုံ- မခိုင်လုံဘဲ၊ ဝိပဿနာပညာသမာဓိဆိုတဲ့ ခဏိကသမာဓိမဟုတ်ဘဲ၊ ဥပစာရသမာဓိဘက်ကူးပြီး၊ သမာဓိနိမိတ်ကို ဃနမဆိတ်ဘဲလျက်- ဥဂ္ဂဟသဘောကို- “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်လုပ်၍- မြင်တတ်ကြပုံကို- အများအမှန် မသိမမြင်တော့- အဟုတ်ထင်ရုံမျှပင်မက ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်၍ပင် နေတတ်ကြပါသည်။ ဦးပဉ္စင်း တွေ့ကြုံခဲ့ရဘူးပါသည်။ အခြားသူတော့ မဟုတ်၊ ဦးပဉ္စင်းအဒေါ်တော်သူတယောက်- ရိပ်သာတခုမှာ တရား ၁၅-ရက် လောက် သွားအားထုတ်ပြီး၊ ဉာဏ်စဉ်လဲရပြီးပြီ၊ တရားလဲ ပေါက်လာခဲ့ပြီဆိုလျက်၊ အိမ်ပေါက်စေ့ လိုက်ကြားနေတတ်သပေါ့၊ ဦးပဉ္စင်းလဲ- အဲဒီအရပ်ရောက်တော့လဲ၊ ဦးပဉ္စင်းကို လာပြောသေးတယ်၊ သူ တရားအားထုတ်တာ ကိစ္စ

ပြီးခဲ့ပြီပေါ့၊ ဦးပဉ္စင်းက နားထောင်တဲ့ဘက်က- သူက သူ့အကြောင်းတွေ ပြောတဲ့ ဘက်ကပေါ့၊ တပည့်တော်မတို့ ဖြစ်ပျက်ဥာဏ်မြင်တုံးကများ ကြောက် စရာကောင်းပါတယ်ဘုရား၊ တရားထိုင်ပြီးလို့ ဖြုတ်လိုက်တော့ မျက်စိပြန်ဖွင့် တာတောင် ငွေ့ရာ၊ မြင်ရာတွေ အကုန်လုံး ဖြစ်ပျက်ချည်းပါတဲ့တဲ့၊ ဖြစ်ပျက် များ၊ တကယ်မြင်တော့- တကယ်ကြောက်စရာပါတဲ့တဲ့ ဘုရား၊ ဥာဏ်စဉ်တွေ တက်ပေးပြီး၊ ကိစ္စပြီးတော့မှဘဲ- အဲဒီကြောက်စရာကြီး ပျောက်သွားတော့တယ် တဲ့၊ အဲဒါ- သူပြောတာကို အတိုချုံးပြောပြလိုက်ခြင်းဘဲ၊ ဦးပဉ္စင်းက-အဲဒီတုန်း ကတော့၊ အင်း-ကောင်းတယ်၊ ကောင်းတယ်နဲ့ ပြောပြီး- အသာပြန်လွှတ်ပေး လိုက်ရတယ်၊ ဒီအစွဲကို ချက်ခြင်း ဘယ်လိုမှ ချွတ်လို့ရမှာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ သေ ချာနေတာကိုး၊ ဦးပဉ္စင်းလဲ- အဲဒီမှာ (၇)ရက်လောက်နေမှာဆိုတော့ နောက် တရက်နှစ်ရက်ခြားပြီးမှ၊ အဲဒီအဒေါ်အိမ် ကြွသွားပြီး အတော်ချွတ်ပေး တည့် ပေးခဲ့ရတယ်၊ ဒါတောင်- ကိစ္စပြီးတဲ့ဘက်က ငြင်းနေသေးတယ်၊ ဘာကိစ္စပြီး မှန်းတော့ မသိဘူး၊ အဲဒီ- ကိစ္စပြီးတာ၊ မပြီးတာ အသာထားပြီး၊ ကိစ္စမှန်တာ ကလေးတော့ ဆက်အားထုတ်ပေးဘို့ ကောင်းပါတယ်ဆိုပြီး၊ အမှန်အကန် ရှု၊ တတ်၊ ပွားတတ်၊ မြင်တတ်သွားအောင်၊ ငြင်းချက်တွေခြားထဲကဘဲ၊ တည့်မတ် ပေးခဲ့ရတယ်၊ အဲဒီလို- ငါမြင်၊ ငါစွဲ၊ ငါကိစ္စပြီးပြီနဲ့ဘဲ တရားရထားတဲ့သူတွေ သာ များနေကြလို့မို့၊ ယောဂီသုမြတ်တို့ကို အဲဒီလို ဖြစ်မသွားစေချင်ပါသဖြင့်- နမူနာကလေးတင်ပြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီတော့- ဦးပဉ္စင်းတို့ အာနာပါန လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာရှေ့- သမထနောက်ထား၊ ရှုပွားနည်းသည် ခဏိကသမာဓိနှင့် အပ္ပဏာသမာဓိနှစ်စား ဘဲဖြစ်ရှိတတ်ပါတယ်၊ ခဏိကသမာဓိနှင့် ဝိပဿနာတဋီကာမဂ်၊ အဆက်ဆက်ရရှိ ရေး၊ အပ္ပနာသမာဓိဆိုတာနဲ့ မဂ္ဂအပ္ပနာသမာဓိ မဂ်ဥာဏ်ရရှိရေးနှစ်ဆင့်ဘဲရှိပါ တယ်၊ သမာဓိနိမိတ်ဆိုတာ- ဖြစ်ပျက်ရုပ်တရားကို- နိမိတ်လိုမြင်နေတဲ့ အမြင် မျိုးမရှိပါဘူး၊ ပညတ်နိမိတ်ကိုသာ သမာဓိချိပ်ပြီး မြင်တဲ့ အမြင်မျိုးသာဖြစ် ပါတယ် ခဏိကသမာဓိနဲ့ သင်္ခါရရဲ့-သဘာဝလက္ခဏာအာရုံမှာသာသင်္ခါရနိမိတ် ရုပ်နာမ်အရိပ် အချင်းအရာကို- “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင်နဲ့ ပညတ်စင်အောင်မြင် ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်၊ အထူးသဖြင့် သဘောကတော့- အရှုခံအာရုံမှန်ကို သတိ က ထင်ရှားပေါ်လွင်စေတိုင်း သတိနဲ့သာ၊ (၀၁) သတိကိုသာ- ခဏိကသမာဓိ နိမိတ်သဘာဝ အခြေတယ်၍၊ ‘ဖြစ်ပျက်’ သင်္ခါရနိမိတ်ကို စိတ်နဲ့မြင်ခါ= အနိစ္စ အယာဉ်ကိုသက်ဝင်စေတဲ့ အနုပဿနာဖြစ်ပွားစေရခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် သတိ၏ အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေမှု- အကြောင်းပြုနိမိတ်ထက်၌ ခဏိက

သမာဓိနှင့် လေးပါးခါတ်စဉ်- မှတ်သားပိုင်းခြားစဉ်ကကဲ့သို့ ကဲ့ပြားစွာ မြင်ပြီးလျှင်၊ သနစင်ခြင်း၊ အနတ္တနုပဿနာအတွင်းသို့သာ သက်ဝင်ပွားများနိုင်တဲ့ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို အရင်းမူလ- အခြေခံရစေခြင်းသည်သာ- လမ်းမှန်အစ၊ တိကျသော ဝိပဿနာရှေ့၊ သမထနောက်ထား- ပွားများနည်း ကေန့်တရားဖြစ်တယ်လို့ မဆုတ်မနစ်- ယုံကြည်လစ်၍ အားသစ်ကြိုးပမ်းပါလေ။

ဒုတိယပိုင်း- စာမျက်နှာ (၂၁၅)မှာ အဲဒီ- အနတ္တလက္ခဏာ မထင်နိုင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားဒါရှိပါတယ်။ အတိုချုပ်အားဖြင့်၊ အမနသိကာရာ = နှလုံးမသွင်း မဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့်ရယ်၊ သနနေ = အစိုအခဲတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခံထားရခြင်းကြောင့်ရယ်၊ အဲဒီ- နှစ်ကြောင်းကြောင့်- အနတ္တလက္ခဏာကို၊ စိန္တာမယဉာဏ်ဘာဝနာမယဉာဏ်အနေနှင့် မမြင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်တယ်လို့ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။ ယခုသုတ၊ စိန္တာနဲ့ အနတ္တလက္ခဏာဉာဏ် ရရှိလာပြီးတဲ့ (၀၇) ရရှိလာခဲ့ဘူးတဲ့- ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဘာဝနာဘိသမယဉာဏ်ကို ပစ္စက္ခအားဖြင့် ပွားများအားထုတ်ရာမှာ၊ အမနသိကာရာ = နှလုံးမသွင်းမဆင်ခြင်ခြင်းကြောင့်ဆိုတဲ့အကြောင်းကြောင့် မဟုတ်ဘဲ၊ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်သတိနဲ့ ထင်မြင်အောင် ရှုပွားနေဆဲ၌၊ လေးပါးခါတ်စဉ်သဘာဝလက္ခဏာအင်ကိုကဲ့၍ မမြင်ခြင်းဖြင့်- အတော်ကြာကြာ၎င်း၊ တခါတရံ- တခဏ၊ တခဏ၌၎င်း၊ အနတ္တဉာဏ်မြင်ကို ဖုံးလွှမ်းခံခဲ့ရတာကတော့၊ အစိုအခဲသဘောထိအောင် ဖုံးလွှမ်းတတ်တဲ့- သနလေးစားသဘောတို့ကြောင့် ဖြစ်ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒီ- အနတ္တဉာဏ်မြင်ကို နှောက်ယှက်ထားတတ်တဲ့ သနလေးပါးကတော့....။

(၁) သန္တတိသန၊ (၂) သမူဟသန၊ (၃) ကိစ္စသန၊ (၄) အာရမ္မဏသနဟူ၍၊ ယောဂီသုမြတ်သည် ပွားများ အားထုတ်စဉ်၌၊ “နာနာဓာတု ဝိနိဗ္ဗောဂဿ” အားဖြင့်၊ ရှုခိုက်၌ = ထောက်ကန်ဝါယော- အေး၊ တေဇော- မာသော ပထဝီ၊ ဖွဲ့စည်းအာပေါ- ခါတ်သဘော- ရှုသောရုပ်ဆောင်သည်ကို၎င်း၊ ရှိုက်ခိုက်၌- ထောက်ကန်၊ ဝါယော- ပူ၊ တေဇော- ပျော့သောပထဝီ၊ ယိုစီးအာပေါ- ခါတ်သဘော- ရှိုက်သောရုပ်ဆောင်သည်ကို၎င်း၊ ခဲ့ခြမ်းစိတ်ဖြာ- မှတ်သားပိုင်းခြားကာ- ရှုပွားနေလျက်မှ၊ တရံတခါ- လေးပါးမကွဲခြင်းကြောင့်၊ အတော်ကြာကြာ၊ လေးပါးမကွဲခြင်းကြောင့်၊ အစဉ်သဘောဖြင့်၎င်း၊ အပေါင်းအစုသဘောဖြင့်၎င်း၊ ခါတ်တို့၏ မိမိကိစ္စဆောင်နှင်းစဉ်သဘောဖြင့်၎င်း၊ အာရုံတို့၏ ရှုစိတ်အစဉ်၌ ပေါင်းဆုံသောသဘောဖြင့်၎င်း၊ ဖုံးလွှမ်းခံရခြင်းသို့ သက်ဝင်တတ်ခါ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်တွင် သနတုံး- သနခဲ- မသွင်းမဆိတ်ဘဲ ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။

အမှန်မှာ- ယောဂီသူမြတ် ရှုမှတ် ပွားများ၍ နေသော၊ ရှုမှ ရှိုက်မှု- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်သည်၊ အစဉ်သဘောကဲ့သို့ ဆောင်တတ်သော်လည်း၊ ဃနတုံး-ဃနခဲမဟုတ်ပါ၊ အစုအပေါင်းသဘောကဲ့သို့ဖြစ်ရှိဆောင်တတ်သော်လည်း ဃနတုံး၊ ဃနခဲမဟုတ်ပါ၊ အာရုံအားဖြင့်- အာရမ္မဏိက စိတ်ဖြစ်အောင် ထွေပြားစွာ ပေါင်းဆုံ၍ဆောင်တတ်သော်လည်း ဃနတုံး၊ ဃနခဲမဟုတ်ပါ။

ရှုရှိုက်အစဉ် ရုပ်သင်္ခါရတရား၏ ဒေကျိုးအဆက်အသွင် သက်ဝင်ရခြင်းသည်၊ သန္တတိပညတ်=အစဉ်ရှိတယ်လို့ထင်ဟပ်ရအောင်(ဝါ)ဓုဝ=အခိုင်အမာအားဖြင့်၊ သဿတ=တည်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်-မရှိရိုးကေန့်သာဖြစ်ပါသည်။ ရှုခိုက်ရှိုက်ခိုက်၌ ဝင်မှုထွက်မှုလို့ ယူမှတ်သိရင်တော့- အစဉ်မရှိပုံ မထင်ရှားနိုင်ပါ။ ယခုမူ=လေမရှိ၊ လေမဝင်၊ လေမထွက်ဟုလဲ ယောဂီတို့ပိုင်းခြားသိပြီးခဲ့ပါပြီ။ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော ဥတုတပါးတည်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သည့်- အနိန္ဒိယဗဒ္ဓဝါယောဓါတ်ဦးစီးသည့် အဋ္ဌကလာပတို့ဖြင့်သာ၊ အဇ္ဈတ္တိက- စိတ္တဇဝါယော- အရှိန်ကလာပ်တို့ကြောင့်သာ- ပေါင်းဆုံဖြစ်ပွားဆောင်နှင်းငြားရသည့်-အချင်းအရာမျှသဘောတွင် ဝါယောဓါတ်၊ ဆောင်နှင်းကြောင်း ထင်ရှားအံ့သကဲ့သို့ ဝါယောဓါတ်ဖြစ်ပေါ်လျှင်- ကြွင်းမဟာဘုတ် သုံးပါးပါ- မိမိသဘောမိမိ ဆောင်နှင်းပါဝင်ကြသည်ဖြစ်၍၊ ထိုရှုခိုက်တွင်- ထောက်ကန်-အေးမာ-ဖွဲ့စည်းခါ သဘော ထင်ရှားဖြစ်အပ်သွားခြင်းသည်၊ ဓုဝ, သဿတ, အားဖြင့်လည်းမရှိ၊ သန္တတိ-အစဉ်သဘောလဲ မရှိရိုးကေန့်အမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ထောက်ကန်ဆဲရုပ်ကလာပ်တို့သည်=ထောက်ကန်ဆဲခဏ၌-ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ အေးဘက်သို့ မပါပါ၊ အေးသဘောကို မှတ်သိခိုက်ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း မှတ်သားပိုင်းခြား၊ သိဆဲခဏ၌ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ မာ, ဘက်သို့ မပါပါ၊ မာ, သဘောသည်လည်း မာဆဲခဏမှတ်သားပိုင်းခြားသိခိုက်၌ပင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ ဖွဲ့စည်းဘက်သို့မပါပါ၊ ဖွဲ့စည်းဆဲ ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း ဖွဲ့စည်းဆဲခဏ၌ပင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ တွန်းကန်ဘက်သို့ မပါပါ၊ တွန်းကန်ဆဲရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း တွန်းကန်ခိုက်၌သာလျှင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ ပူသဘောဘက်သို့ မပါပါ၊ ပူသဘော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း ပူဆဲခဏမှတ်သား သိခိုက်၌၊ ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ ပျော့သဘောဘက်သို့ မပါပါ၊ ပျော့ဆဲခဏ မှတ်သားပိုင်းခြား သိခိုက်၌ပင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီး၍၊ ယိုစီးသဘောဘက်သို့ မပါပါ။ ယိုစီးသဘော ရုပ်ကလာပ်တို့သည်လည်း ယိုစီးဆဲ ခဏ၌ပင်လျှင် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးကြပါသည်။ ဤသို့- ဓုဝ- သဿတ- သန္တတိ- နိစ္စအားဖြင့်မဟုတ်၊ အပိုင်းပိုင်း အပြတ်ပြတ်အားဖြင့်သာ ရုပ်ဓါတ်လေးပါး

ဝါယောဓါတ်ဦးစီးသည် အရှိန်ကလာပ်တရားတို့သည်။ ဗဟိဒ္ဓာ = အဇ္ဈတ္တအားဖြင့် ပေါင်းဆုံ “ဖြစ်ပျက်” နေသည်ကို ယောဂီသည် မှတ်သားပိုင်းခြားသိမှု ခိုင်မြဲသွားအောင် ဗျာပါရပြုရလွန်းသဖြင့် နောက်စိတ်မှ မဆင်ခြင် မမြင်လိုက်သည် ဖြစ်၍၊ မူလက = ထိုရှုဆဲကာလ၊ ရှိုက်ဆဲကာလကို တသွင်တစဉ်တည်းဟူ၍ စွဲယူထားမိသော အဘိနိဝေသတရားကို (ဝါ) နစ်မြုပ်စူးဝင်နေသော အထင်လွဲမှားမှ အစဉ်သဘောကို = မခွါချနိုင်ဘဲ၊ ကာလအားဖြင့် သန္တတိဌိသည်ဖြစ်၍၊ ဖုံးလွှမ်းခံရခြင်းကို ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။ ထိုသို့-ဖြစ်ရှိလျှင်-သန္တတိအစဉ်အားဖြင့်- တလုံးတခဲတည်းဟူသော အယူ၊ အမှတ်၊ အသိတို့ ပေါ်ပေါက်ခြင်းကြောင့်၊ သန္တတိသနသဘောမှ မသုဉ်းဆိတ်မထွက်မြောက်နိုင်ခြင်းကို ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှတ်မှန်- အသိမှန်- ကေနိမြဲမြံစွာ ပွားများနိုင်လာလျှင် သန္တတိသနခွါချနိုင်ကြောင်းကို အထက်ပါကကဲ့သို့ ထင်မြင်ဉာဏ်ထက်၌ ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းပေးရပါမည်။ သို့မှသာ- သန္တတိသနဟု ဆိုအပ်သော၊ ဓုဝ = ခိုင်မြဲစွာဖြစ်ပွားနေသည့် ဝင်ခြင်းထွက်ခြင်းဟုထင်မှု၊ သဿတ - တည်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ရှိနေသည်ဟုထင်မှု၊ နိစ္စ-မြဲသောအားဖြင့် ဖြစ်နေသည်ထင်မှုဟု ဆိုအပ်သော သန္တတိသနမှ ကင်းစင်လွတ်မြောက်သည့် သုဉ်းဆိတ်မှု သုညတခေါ် အနတ္တ နုပဿနာ အယာဉ်ထက်သို့ သက်ဝင်ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ အမှန်သဘောသွားမှာ၊ ဓုဝ-သဿတ-နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်ခြင်းကြောင့် အနိစ္စနုပဿနာသာဖြစ်၏ဟု ဒေသနာဉာဏ်၌ အဆိုရှိသော်လည်း အမှတ်မပျောက်သေး၍၊ အမှတ်ပျောက်ရန် ရှုမှု ရှိုက်မှုဝင်ထွက်ပြုသည့် ဓါတ်လေးပါးတို့၏ အကွဲအပြားကို ရှုဆဲသာဖြစ်ပါ၍၊ သုညတသာ အရင်ဖြစ်ရှိရပါသည်။ ရှေ့ဆက်၍- အမှတ်ပျောက်တဲ့ဘက်ရောက်ပြီးမှ၊ ဥဒယဗ္ဗသဘော မည်သို့ သက်ဝင်လာမည်ကို ဆက်လက်၍ ပစ္စက္ခဉာဏ်သဘောနှင့်ပြပေးပါမည်။ ယခုသနလေးပါးသုဉ်းဆိတ်သော အချင်းအရာဖြစ်လျက် ကာလသန္တတိအားဖြင့် မသုဉ်းဆိတ်နိုင်အောင်ငြိတတ်ပုံနှင့် ခွါအပ်ပုံကိုရှင်းပြခြင်းသာ ဖြစ်ပါ၍၊ သုညတသာ ထင်ပြီး၊ အနတ္တနုပဿနာ အခြေခံဝင်၊ ပွားများအင်သဘောသို့ သက်ဝင်ရရှိလာနိုင်ခြင်းအစ စာရင်းအမှန်ဖြစ်ပါသေးသည်။

ကျန်သနသုံးပါးဖြစ်သော၊ သမူဟသန-ကိစ္စသန-အာရမ္မဏသနတို့သည် ကား၊ သုညတ အနတ္တနုပဿနာ၏ အတားအဆီးများဖြစ်ပါသည်။ ထိုသနတို့ သက်ဝင်ထင်စွဲရသည်မှာလည်း၊ အထက်ပါ ကာလသန္တတိ အစဉ်သဘောငြိခြင်းကြောင့်၊ ဌာနသန္တတိအားဖြင့် ထပ်ဆင့်၍ဝင်စွဲကာ၊ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်လာရကတ်သော ဖုံးလွှမ်းမှုတရားဖြစ်၍၊ ကာလသန္တတိသဘောသည်လည်း အနတ္တကို

ဖုံးလွှမ်းတတ်သောသဘော၌ ဦးဆောင်ဆက်စပ်ပါဝင်မှု မပြတ်ရခြင်းသို့ သက်ဝင်ရပြန်ပါတော့သည်။

ဤသို့ (၀၁) အထက်က ပြဆိုသကဲ့သို့၊ ယောဂီ၌ ဖုံးလွှမ်းခံရလေသော် (၀၁) ရှုဆဲကာလ- ရှိုက်ဆဲကာလ၏ အစဉ်အလျင် အသွင်အားဖြင့် ဖုံးလွှမ်းခံရသော်၊ ကာလကိုစွဲ၍ = ဌာနသည်ပါတတ်တော့သည်။ ပစ္စက္ခအားဖြင့်ပင် ထောက်ကန်မှုသည် အစဦးစွာ နှာသီးဖျား၌မှီ၍ ဖြစ်သည်ဟု၎င်း၊ အေးမှုသည် ရင်ညှန့်၌ ဖြစ်သည်ဟု၎င်း၊ မာမှုသည် ဝမ်းရင်ပြင်ထက်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သည်ဟု၎င်း၊ ဖွဲ့စည်းမှုသည် ချက်တိုင်ပတ်ဝန်းကျင်ကိုမှီ၍ ဖြစ်သည်ဟု၎င်း- မှတ်သားပိုင်းခြားတိုင်း၊ မှတ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် သိတရားသည် ထိုဌာနသန္တတိသဘောသို့ ယှဉ်စပ်ရောက်ရှိသွားတတ်ခါ၊ အပေါင်းအစုအားဖြင့်- သမ္မဟဿန ဖြစ်ပွား ဖုံးလွှမ်းခံရတတ်ပြန်ပါသည်။

အမှန်မှာ၊ ဗဟိဒ္ဓ = အဇ္ဈိတ္တအားဖြင့်- “အညမည ပတ္တဒ္ဓေသု” အရ၊ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်သက်သက်မျှသည်။ အဇ္ဈိတ္တရုပ်နာမ်တို့နှင့် အချင်းချင်း ထောက်ပံ့အပ်ကုန်သော၊ အညမည- ဥပထမ္ဘက- ပစ္စယသတ္တိအားဖြင့်- တကွဲတပြား- တခြားတပါးစီဖြစ်သော်လည်း၊ ကာလသန္တတိကိုစွဲ၍၊ ဌာနသန္တတိဖြစ်ရှိရာမှ၊ အပေါင်းအစု- သမ္မဟ၏အဖြစ်- တလုံးတခဲတည်းဟူသော- အထင်ရရှိဖြစ်ခါ- ဖုံးလွှမ်းခံရသည်ဖြစ်၍၊ သုညတ၊ အနတ္တနုပဿနာသဘောသို့ မသက်ဝင်နိုင်ဘဲ- ဖြစ်ရှိတတ်ကြရပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဒုတိယပိုင်း၌- ဓါတ်တပါးချင်းစီကို လက္ခဏာနှင့် လက္ခဏာဝန္တ ကဲ့စေ၍၊ ရုပ်သဘော၌- ဒြပ်နှောပုံကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား၊ တကွဲတပြား၊ တသီးတခြားစီမြင်အောင်- ပြဆိုပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကာလသန္တတိမပြုလျှင်- ဌာနသန္တတိမဖြစ်၊ ဌာနသန္တတိမပြုလျှင်- သမ္မဟဿနဟူ၍ စွဲစရာမရှိ၊ ကာလသန္တတိနှင့် ဌာနသန္တတိကိုစွဲခဲ့ပြီး၊ သမ္မဟဿနကျမှ အတင်းဖြုတ်နေမည်ဆိုပါက ပင်ပမ်းတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် = မူလ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာဖြင့် အထူးထူးသော ဓါတ်တို့ကို ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာချေနယ်ခြင်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့်- မှတ်သားပိုင်းခြား လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်အားဖြင့် အထပ်တပ်ချေမှုန်းဘိသကဲ့သို့၊ မှတ်သိနောက်တွင်- ကာလသန္တတိ၊ ဌာနသန္တတိနှင့် သမ္မဟဿန ပျောက်အောင် အခွင့်အားလျော်စွာ ထင်မြင်ဉာဏ်၌ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရစ်ပတ်၍၊ ရှုရှိုက်နှစ်အင်-လေးပါးဓါတ်စဉ်သဘောကို၊ ဃနမတံ- သုညတအနတ္တမြဲအောင် အဖန်ဖန်ကြိုးကုတ် အားထုတ်ပေးပါလေ။

ထိုကဲ့သို့- သန္တတိဃနသဘော- သမ္မဟဿနသဘောတို့ကို- ပိုင်းခြားတိတိ- သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာနှင့်သိ၍၊ လွန်မြောက်အောင် သိမ်းဆည်းနိုင်ခြင်းသဘော

အမှန်ကို မြဲမြံစေပြီးလျှင်၊ တဖန်- ကိစ္စသနဟု ဆိုအပ်သော- တလုံးတခဲထည်း ထင်စွဲလျက်၊ သုညတ၊ အနတ္တဉာဏ်ကို- မမြင်နိုင်အောင် ဖုံးလွှမ်းတတ်သော တရားသဘောတို့သည်လည်း ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။ ကိစ္စ = ပရမတ္ထအားဖြင့်- ထင်ရှားသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတို့၏၊ မိမိတို့အမှုကိစ္စကို မိမိ၏ ဓါတ်လက္ခဏာ သဘာဝအားဖြင့် ဆောင်နှင်းထွန်းပြခြင်းဖြစ်သော၊ ယောဂီသုမြတ်၏ အရှုခံတရား၌၊ ဗဟိဒ္ဓ- ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ ဟု ဆိုအပ်သော- ဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့၏ မိမိဆိုင်ရာ ဆောင်နှင်းမှုကိစ္စနှင့် အဇ္ဈတ္တရုပ်သင်္ခါရတို့နှင့် ပေါင်းဆုံ၍ ဖဿမြောက်မှုကိစ္စ။ အရှုမှန်တရား၌ = မနသိကာရ၏ နှလုံးသွင်းမှုကိစ္စ၊ အာဝဇ္ဇာန်းစိတ်၏ မှတ်သားမှုကိစ္စ၊ သတိ၏ အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေမှုကိစ္စ၊ ဝီရိယ၏ သမ္ပယုတ်တရားတို့၌- ပေါင်းစည်းအားထုတ်စေခြင်းကိစ္စ၊ သမာဓိ၏ အာရုံ၌ တည်ကြည်ခြင်းကိစ္စ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ ဝိတက်၏ အာရုံမှန်ကို စိတ်သို့တင်ပေးမှုကိစ္စ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ၏ အာရုံကိုပိုင်းခြားဝေဘန်အမှန်ထိုးထွင်းသိခြင်းကိစ္စ၊ ပညာတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်- အနတ္တနုပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်မှုကိစ္စဟုဆိုအပ်သော၊ ကိစ္စဘေဒအားဖြင့်- အသီးအသီးအပြားပြား၊ အပိုင်းအခြား ကွဲပြားသောအားဖြင့် ဆောင်နှင်းထွန်းပြ- ဖြစ်ပျက်ကြသည်ကို၊ အရှုခံဘက်၌လည်း- ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာခြင်းမပြုမူ၍၎င်း၊ အရှုမှန်ဘက်၌လည်း ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာခြင်းမပြုမူ၍၎င်း၊ တပေါင်းထည်း- တလုံးတခဲထည်းအားဖြင့်- ထင်စွဲတတ်မှုသည်၊ (ဝါ) ဤ- စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့သည် မိမိသန္တာန်မှာ ထာဝရရှိနေ၍- ပုဂ္ဂိုလ်၏အလိုအရ တပေါင်းထည်း၊ တလုံးတခဲထည်းအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ကြသည်ဟု- ထင်စွဲတတ်မှုသည် ကိစ္စသနအားဖြင့်- ဖုံးလွှမ်းခံရခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ သုညတမထင်- အနတ္တနုပဿနာဖြင့်လည်း- ဉာဏ်မမြင်နိုင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်ပါတည်။

ထို့ကြောင့်- ကိစ္စတရား၊ မကွဲပြားက၊ ကာရက- ပြုလုပ်သူရှိသယောင် ဝေဒက- ခံစားသူရှိသယောင်၊ ခံစားသူရှိ၍ ပြုလုပ်နေရသယောင်၊ ပြုလုပ်သူရှိ၍- ခံစားနေရတော့သယောင်ယောင်ဖြင့်၊ ရှုဆဲကာလ- ကိစ္စသန မဖွဲ့ခွဲနိုင်သမျှ တရားထိုင်ပြီး၊ ထဆဲအသီးသီး၌ပင်၊ သူ့ကြောင့်၊ ကိုယ့်ကြောင့်၊ ဘယ်သင်းကြောင့်၊ ဘယ်ဟာကြောင့်ဖြင့်၊ မိမိဒေါင့်မကျိုး အကွက်မစေ- သနလေးပါးမှ ထွက်ခွဲနိုင်လေ့မရှိတိုင်း၊ အပြစ်လှိုင်းကို ကိုင်စွဲကာ ပြောဆိုတတ်ကြသည်အထိ ဖြစ်ရှိတတ်ကြရပါသည်။

အမှန်မှာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၌ ကိစ္စမရှိ၊ ယောကျ်ားကိစ္စမရှိ၊ မိန်းမကိစ္စမရှိ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တရားတို့၌သာ ကိစ္စရှိသည်။ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊

ယောက်ျား၊ မိန်းမ၊ အနေဖြင့်- ကိစ္စရှိသည်ဟု ဆိုလာတာ မှန်သမျှသည်- ဒိဋ္ဌိ
 ကိစ္စ= တဏှာကိစ္စ- မာနကိစ္စချည်းသာ ဖြစ်တော့သည်။ မယုံလျှင် ယောဂီကိုယ်
 တိုင် ကိစ္စရှိကြည့်ပါ= တဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိက၊ မလွတ်ကြောင်းတွေ့ရပါလိမ့်မည်။
 ထို့ကြောင့်- တရားထိုင်ဆဲလဲဘဲ- ရုပ်ကိစ္စ၊ နာမ်ကိစ္စနဲ့ဘဲသာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို-
 ရုပ်၊ နာမ်တရားတို့၏ အညမည- ဥပတ္တမ္ဘက ပစ္စယသတ္တိ=ဖြစ်ရှိထောက်ပံ့ရေးနှင့်
 သင်္ခါရဒုက္ခအကျိုးဆက်ကို မြှေးယှက်တတ်သည့်-ရုပ်နာမ်ပရမတ္ထတရားတို့၏ မိမိ
 ဆိုင်ရာကိစ္စ အသီးသီး= အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲလည်း မဟုတ်သည့် အချည်းနှီးသော
 တရားတို့သည်သာ၊ အတိတ်၊ အဝိဇ္ဇာ- တဏှာ-ကံနှင့် ပစ္စုပ္ပန်- ဥပတ္တမ္ဘက ရုပ်
 အာဟာရ- နာမ်အာဟာရတို့ကြောင့်သာ၊ မှီဝဲ သူငါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါမပါဘဲ
 သက်ဝင်ခါစွဲသဖြင့် ကိစ္စအဆင့်ဆင့်- သင်္ခတပရမတ်တို့နှင့် ယှဉ်စပ်ခါ ဖြစ်ပွား၍
 ပျက်သွားရသော သင်္ခါရတရားသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ အတုံး- အလုံး- အခဲ
 အားဖြင့် တပေါင်းထည်းယူစရာ မှတ်သားစရာမရကောင်းသည့် ရုပ်သင်္ခါရ နာမ်
 သင်္ခါရ အကြောင်းမဆိတ်သည့် ဓါတ်လက္ခဏာအရိပ်မျှ သဘောပါတကားဟု
 ရှုရင်း၊ ရှုဏ်ခိုက်- မှတ်သား ပိုင်းခြားလိုက်တိုင်း၌၊ ကွဲပြားသည့် ရုပ်ဓါတ်လေး
 ပါးထဲတွင် ရှုနာမ်အယာဉ်ကိစ္စအရပ်ရပ်တို့ကိုပါ- အတ္တငါမဟုတ်- သနခဲလုပ်၍
 မရကောင်းပါတကားဟု- လေးပါးဓါတ်စင် ကဲ့၍မြင်သည့်၊ သုညတ- အနတ္တ
 နုပဿနာတခွင်၌ ကိစ္စသန လုံးဝချိပ်ပါခွင့် မရအောင် ထင်မြင်သည့် ဉာဏ်
 အမှန်ထက်၌ ကိစ္စသန စွက်လာမည်ဆိုပါလျှင်၊ ဤသို့- ဆင်ခြင်၍ ခွါထွင်ခါ
 အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်မြင်ကို သန့်စင်စေရာပါသည်။

အထက်က၊ ပြဆိုသကဲ့သို့၊ ကာလသန္တတိ အစဉ်မပြတ်နိုင်လျှင်၊ ဌာနသန္တ
 တိငြိပြီး၊ သမူဟသနသက်ဝင်တတ်သလို၊ ယခုလည်း- ကိစ္စသန-မပါယ်ရှားကတ်
 ၍ ဖုုံးအုပ်ခံထားခဲ့ရပါက၊ စတုတ္ထဖြစ်သော အာရမ္မဏ သနကလဲ မဆိုင်းမတွ
 တွဲဘက်၍ ပါဝင်လာတတ်ပါသည်။ ရုပ်သန္တတိဖြစ်သော ကာလသန္တတိနှင့် ဌာန
 သန္တတိကြောင့် သမူဟသန ထင်စွဲ သက်ဝင်ခံရခြင်းသည်၊ ဗဟိဒ္ဓ- အဇ္ဈတ္တရုပ်
 တရား၌သာ အကျွမ်းဝင်လေ့ရှိပါသည်။ တဖန်- သန္တတိကိုပင် နာမ်သန္တတိ
 အနေအားဖြင့်ပြု၍ ကိစ္စသနတို့ကိုလည်း အစဉ်အလျဉ်ထင်မှုမှစ၍ တလုံး တခဲ
 တပေါင်းထည်းလို့ မှတ်ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သလို၊ အာရမ္မဏသနဟုဆိုအပ်သော
 အာရုံခြောက်ပါးတရားတို့အား အာရုံပြုတတ်ကုန်သောတရားတို့၏ အာရုံရယူ
 ပိုင်မှုသည်၊ နာမ်တရားတို့၏ မိမိကိစ္စကိုမိမိ၊ အသီးသီးဆောင်ရွက်သဖြင့်သာ(ဝါ)
 အာရုံစိတ်ဓါတ်- ထိုနှစ်ရပ်ကို ဆက်စပ်တတ်သော အာဝဇ္ဇာန်းစိတ်နှင့် အာရုံတို့
 ဖဿမြောက်ခြင်းဖြင့်သာ၊ အာရုံနှင့်စိတ်၊ စိတ်နှင့်အာရုံ ပြတ်လပ်အပ်ကုန်သည်

မရှိသော နာမ်သန္တတိသဘောကြောင့်- အာရမ္မဏသနဟု ထင်စွဲခါ- အမြင်
လွဲ၍ သုညတ, အနတ္တမဖြစ်နိုင်ကြရကား၊ နာမ်သန္တတိသဘောကို- ကိစ္စသနမှစ၍
ပြဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း ချိုးဖောက်ဖျက်ဆီးကနိုင်ပါ၊ (၀၁)ပွားများဆဲ ပစ္စက္ခ
ဉာဏ်- ရှုရှိုက်နှစ်တန်- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်၌ ရှုမှတ်ပွားများ-သဘာဝလက္ခဏာ
တရားကို၊ အရှုခံနှင့် အရှုမှန်= အာရုံနှင့် အာရမ္မဏိကအားဖြင့် သက်ဝင်ပြန်
သည့်သဘောတွင် ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဆောင်နှင်းသည့် ကိစ္စ- အသက, အသက
သဘောသည်= အတုံးအလုံးအခဲ, မဟုတ်ဘိသကဲ့သို့၊ ထိုထိုကိစ္စ- မပြတ်ဆောင်
နှင်းလတ်၍၊ အာရုံနှင့်စိတ်နာမ်, ချိပ်မိရန်အတန်ကန်-နာမ်အကြောင်းတို့ကြောင့်
အာရမ္မဏိက စိတ္တုပ္ပါဒ်= ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင်, သည် အဘယ်မှာလျှင် အာရမ္မဏသန
အာရုံကြောင့်- အာရမ္မဏိကတိုင် အစိုင်အခဲပမာ, မပါလာသည်မှာ ထင်ရှား
လျက်၊ ဖြစ်ဆဲခဏ- အာရမ္မဏိကစိတ္တုပ္ပါဒ်ကလဲ- သနခဲပမာ, ပြစရာမရှိပါ
တကားဟု= ထိုရုပ်ဓါတ်, နာမ်ဓါတ်တို့၌....

ဉာဏေန- ဉာဏ်ဖြင့်၊ (၀၁) ရှုဆဲ- မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများသည့်-
ထင်မြင်မှုထဲ၌ ဆင်ခြင်၍ မြင်မှုဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝိနိဗ္ဗုဇ္ဈိတော- အထက်ပါ ပြဆိုအပ်
သကဲ့သို့- ခွဲခြမ်းဝေဘန်၍၊ ဒိဿမာနာ- ရှုကုန်သည်ရှိသော်၊ (၀၁) မှတ်သိ
စိတ်ကိုဉာဏ်မြင်ချိပ်၍-ရှုကုန်သည်ရှိသော်၊ ဟတ္ထေန-လက်ဖြင့်၊ ပရိဒ္ဓိယမာနော-
ဆုပ်နယ်အပ်သော၊ ဖေဏပိဏ္ဍောဝိယ- ရေမြှုပ်ဆိုင်, ရေမြှုပ်ခဲကဲ့သို့၊ (၀၁)
ဒုတိယပိုင်း၌ ဘုရားခိုင်း၍ ဆုပ်နယ်ကြေပျက်သော ရေမြှုပ်ဆိုင်ကဲ့သို့၊ ပိလယံ-
ကျေညက်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ- ရောက်ကုန်၏၊ ယထာပစ္စယံ- အကြင် အထက်၌
ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ပဝတ္တမာနာ- ဖြစ်ကုန်သော၊
ဓတေဓမ္မာ- ထိုရှုရှိုက်နှစ်တန်- ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တရားတို့သည်၊ သုညာ- အတ္တ
ဖြစ်ကြောင်း လေးပါးသော သနအပေါင်းမှ ဆိတ်ကုန်၏။ ဓမ္မမတ္တာ = သဘာဝ
ဓမ္မသာဖြစ်ကုန်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ အနတ္တလက္ခဏံ- သနလေးပါး- ကင်းစင်ငြား၍
အတ္တသုဉ်းဆိတ်- အနတ္တနုပဿနာလက္ခဏာချိပ်သည့်- လက္ခဏာပဋိဝေဓသဘော
သည်၊ ပါကဋတရံ- အထူးသဖြင့် ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ။

ဤသို့- သုညတဟိတ်ဖြင့်- အနတ္တနုပဿနာအစဉ်ချိပ်လျက်၊ လက္ခဏာ
ပဋိဝေဓဉာဏ်ထက်၌၊ မြဲမြံစွာ- ပွားများနိုင်သော ယောဂီသုမြတ်ဖြစ်ရှိရအောင်
မူလ- ပြသခဲ့သော ရှုကွက်မှ လေးပါးဓါတ်စဉ်- ကဲ့၍မြင်- ဉာဏ်လျှင်အနတ္တာ
ဆိုသည့်သဘောကို၊ မည်ကဲ့သို့ ပိုင်နိုင်စွာ ဉာဏ်သွင်းယူရမည်ကို ထင်လင်းသိ
အောင် ခိုင်မာစွာ ရှင်းလင်းပြအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတော့သည်။ ဤနေရာ၌- အာဂမ
ယုတ္တိတို့ကိုမပြတော့ပါ။ သို့သော်- မှတ်သားရန် အချုပ်သဘောကို ပြရသော်....။

“အနုပဿနာသုံးပါး၌-ဖုံးလွှမ်းသောတရား”

- (၁) အနိစ္စ- အနိစ္စလက္ခဏာ- အနိစ္စနုပဿနာ ဖြစ်ရှိရေးကို၊ ရုပ်၊ ကာသန္တတိ- ဌာနသန္တတိနှင့်- နာမ်၊ သန္တတိ အစဉ်သဘောတို့သည်- ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆည်းတတ်၏။
- (၂) ဒုက္ခ- ဒုက္ခလက္ခဏာ- ဒုက္ခနုပဿနာ- ဖြစ်ရှိရေးကို၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား- အရိယာပုထ် လေးပါးတို့သည် ရှေ့ပြောင်း၊ သက်သာစေခြင်းဖြင့်- ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆည်းတတ်သည်။
- (၃) အနတ္တ-အနတ္တလက္ခဏာ- အနတ္တနုပဿနာဖြစ်ရှိရေးကို၊ သမူဟ- ကိစ္စ- အာရမ္မဏ- သနသဘောတို့သည် ဖုံးလွှမ်းပိတ်ဆည်းတတ်သည်။ ။အချုပ်အားဖြင့် အဝိဇ္ဇာသည် အလုံးစုံသော အမှန်တရားတို့၌ ဖုံးလွှမ်းတွေဝေပိတ်ဆည်းစေတတ်သည်။

“ဖုံးလွှမ်းတရား-ကွယ်ပျောက်စေသောတရား”

- (၁) အနိစ္စလက္ခဏာ- အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်လိုသော်၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏- “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ကို ရရှိအောင် သတိရှေ့ဆောင် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာဘောင်ဖြင့်- ပွားများလျက်၊ သန္တတိသဘောတို့ကို ဖျက်ဆီးရာ၏။
- (၂) ဒုက္ခလက္ခဏာ- ဒုက္ခနုပဿနာဖြစ်လိုသော်၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့၏- ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း- မပြတ်နှိပ်စက်သော ဆင်းရဲတိုင်းသဘောကို တွေ့ရှိအောင်- သတိရှေ့ဆောင်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဘောင်ဖြင့် ပွားများလျက်၊ ဣရိယာပထကို မရှေ့မပြောင်း- ခွါချကြောင်းကို ပြုရာ၏။
- (၃) အနတ္တလက္ခဏာ- အနတ္တနုပဿနာနှင့်- သုညတဆိုက်လိုသော်၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်၌ အနှစ်သာရမရှိခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်နှိပ်စက် ဒုက္ခအချက်၌- လိုရာလိုရပ်မလိုက်ခြင်း၊ အစိုးမရခြင်း သဘောဉာဏ်ကို၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတုုံးအလုံးအခဲ၊ အထည် ဖြစ်သဏ္ဌာန်မှ- ကင်းဆိတ်၍ မြင်အောင်- အထူးထူးသော ဓါတ်တို့၌ ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာ ပွားများရာ၏။ အချုပ်အားဖြင့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ- ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည်၊ အလုံးစုံသော အမှန်တရားတို့ ဖုံးလွှမ်းတတ်သောအဝိဇ္ဇာအမှောင်တိုက်ကို ပယ်ပျောက်၌စေ၏။

အထက်ပါ-အာဂမယုတ္တိ-ဒေသနာဉာဏ်၏ အစဉ်ကို၊ ယခုပြဆိုအပ်ခဲ့သော ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်အရာ၊ အာနာပါန-လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာရှုနည်း၌၊ အနတ္တကိုအခြေခံသည့် သုညတ၊ အနတ္တလက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ရပ်ကို ပိုင်နိုင်မှုကိုလုံစွာ ပြဆိုလာရာ၊ အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တအစဉ်ကို ပြောင်းပြန်လှန်၍၊ ထွင်ပြနေသည်ဟု မထင်မှတ်ပါလေနှင့်။ နောင်တဖန် ပဋိသင်္ခါထပ်ရှုဉာဏ်၌- အနတ္တနုပဿနာ ပိုင်နိုင်စွာထပ်မံရရှိစေရန်၎င်း၊ ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်ဘာဝနာသည် ပညာပဓာန သတိပဋ္ဌာနအားဖြင့် ရှေ့သွားပြုရသော တရားဖြစ်ခြင်းကြောင့်တကြောင်း၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ ရူပွားရာစစ်စစ်၊ အခြေခံအဖြစ်၌၊ သတ္တုပလဒ္ဓိပဇာတိနှင့် ပဇာနာတိအရ၎င်း၊ ပဋိပတ္တိသဒ္ဓမ္မ-အလုပ်ခါတ်-စရဏမဂ္ဂင် “သတိ-ဝိရိယ-သမာဓိ” တို့ဖြင့်- တန်ဆာဆင်၍ ပွားများရာ၌၊ ဝိဇ္ဇာပညာမဂ္ဂင်ဖြစ်သော “သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ” မဂ္ဂင်တရားတို့ ဦးစီးပါဝင် အမြဲယှဉ်ငြားမှသာ မဂ္ဂင်ရှစ်တန်အကျင့်မှန်ဟုဆိုအပ်သော “ဝိဇ္ဇာ-စရဏ” နှစ်ဋ္ဌာနပြည့်စုံသည့်- ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်ကို ရရှိမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ-ဝိဇ္ဇာပညာမဂ္ဂင်ဦးစီးရာတွင်- အတ္တထင်ကြောင်း-သနအပေါင်းကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးနိုင်ပြီးမှသာ၊ မဂ္ဂင်ဖေါ်ကြီး တက်၍စီးခါ- သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိ၊ တို့ဖြင့် လိုရာလိုရပ်ခရီးဖြစ်သော အမြိုက်နိဗ္ဗူသောင်ကမ်းသို့ ဆိုက်ကပ်ရအောင် လှော်ခပ်ရာသက်ဝင်မည်ဖြစ်ပါ၍၊ အနတ္တကို အခြေခံသည့် သုညတနုပဿနာဉာဏ်ကို- ရှေ့ဦးစွာသက်ဝင်အောင် အားထုတ်ရခြင်း ကေန့်အမှန်ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်သဒ္ဓါ ကိုးစားရာပါတကားဟု ဆုံးဖြတ်ပြီးလျှင်၊ အလုပ်ခါတ်ပွားများစဉ်၌၊ “ဖြစ်ပျက်” အခြေတည် နိစ္စသည်၊ သုခမှတ်ထား ထိုတရားတို့ကို ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမြင်အားဖြင့် မဖြစ်ငြားတော့ဘဲ၊ စင်ကြယ်သော ဉာဏ်မြင်မှန်အစဉ်ကို လျှောက်သွား-ပွားများနိုင်မည်ဟု အဓိမောက္ခပြု၍ ကြိုးစားတော်မူကြပါလေ။ ။

ယောဂီသုမြတ်-သတိချပ်၍၊ ရှုအပ်အမှန်၊ နှစ်တန်ရှုရှိုက်၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လျှင်၊ လေးပါးခါတ်စဉ်၊ ကွဲခါမြင်အောင်၊ တွင်တွင်ကြိုးကုတ်၊ အတ္တပြုတ်၍၊ မရှုပ်သန၊ ခွါခါချလျက်၊ လက္ခဏာမည်တွင်၊ သဘာဝအယာဉ်ဝယ်၊ သန္တာန်နိမိတ်၊ သည်းကာဆိတ်ပြီး၊ အနတ္တနုပဿနာခရီးကို၊ လှမ်းနိုင်ပြီးက၊ ပြည်ကြီးနိဗ္ဗူ၊ အောင်လံထူဘို့၊ စူဠမည်မှန်၊ သောတာပန်ဟု၊ ကေန့်ခေါ်လတ်၊ အရိယာနယ်စပ်သို့- ချဉ်းကပ်ပြီးလျှင်၊ မပြတ်တွင်တွင်- ကြိုးစား၍နှင့်ရာပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ အထက်ပါ-အစမှ စတင်ပြသလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ဘာဝနာသိသမယ- ဝိပဿနာလှိုင်းကို၊ အာကာရပစ္စုပ္ပန်ပိုင်း၌၊ မဂ္ဂင်ရှစ်တက်-

လှော်ကာထွက်၍- ငြိမ်သက်စွာစီးသွားနိုင်အောင်- ကြိုးစားအားထုတ် ရရှိအပ် ပြီဆိုကြပါစို့။ ထိုသို့=ထောက်ကန်, အေး, မာ- ဖွဲ့စည်းခါနှင့် တွန်းကန်, ပူ, ပျော့- ထိုစီးသဘောတွင် ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, ငါနှင့် သနလေးပါး-မနှောမစွက် ငြားအောင်-ပွားများရာတွင်၊ ယောဂီသူမြတ်၏ သုညတ, အနတ္တအသိဉာဏ်သည်၊ အမှတ်မှလွတ်၍ ဖြစ်ရှိသည်မဟုတ်ဘဲ၊ အမှတ်နောက်ကသာ- အသိပေါက်အောင် စောင့်ရှောက်ဆင်ခြင်သော လက္ခဏာပဋိဝေဓညဏ်သာလျှင်-ဖြစ်ရှိပါသေးသည်။ ထို့ကြောင့် “ဖြစ်ပျက်”ကိုတော့ မမြင်နိုင်သေးပါ။ တခါတရံ၌မူ-ထိုဆင်ခြင် ဉာဏ်အစား “ဖြစ်ပျက်”ကို ထင်မြင်ဉာဏ် ကြိုးခြား,ကြိုးခြား,မြင်တတ်ပါသည်။ ဒါပေမဲ့ ထောက်ကန်မှုကိုမှတ်သိလျက်မှ အသိဆက်ခါ ပျက်၏ဟုသိလိုက်သည် နှင့် တပြိုင်နက်၊ အေး, ချက်ကို မှတ်သားမှု ကာလတိုသွားသဖြင့်- အေးမှု၌ ဖြစ်ပျက်ကိုစိတ်ကဆက်မမြင်တော့ဘဲ မှတ်သိရုံမျှနှင့် မာ,ဘက်ကို ရောက်ရှိသွား တတ်ပြီး မာ,ကိုလဲ မှတ်သိရုံမျှဖြင့်ပင် ဖွဲ့စည်းမှတ်သားရန် ပေါ်ပေါက်လာပြန်၍ “ဖြစ်ပျက်”ကို ထင်မြင်ဉာဏ်ဖြင့် မရလိုက်ဘဲ ဖြစ်ရှိတတ်ပါသည်။

ရှိုက်ခိုက်ဘက်၌လည်း ထိုနည်းတူစွာ၊ တွန်းကန်မှု၌ ဖြစ်ပျက်တချက်မြင် ပြီး၊ ကျန်-ပူ, ပျော့, ယိုစီး, သဘောတို့၌ မှတ်သားသိရုံမျှ ဖြစ်ရှိတတ်ခြင်း။ တဖန်- ရှိုက်ခိုက်၌-မာ, သဘောတခုကို ဖြစ်ပျက်မြင်၍ ကျန်သုံးချက်မမြင်ဘဲဖြစ်ရှိ တတ်ခြင်းစသော-မှတ်သားသိမှု-မြဲမြံလာသောအခါ၌ တစ,တစ,ဖြစ်ရှိ မြင်တွေ့ လာတတ်ပါသည်။ထိုသို့တချက်ချက်ဖြစ်ရှိတတ်ခြင်း၌၊အတ္တမြင်, ငါမြင်မဟုတ်ဘဲ ဖြစ်ရှိရခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ အတ္တမြင်, ငါမြင်ကတော့ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ချင်သူတိုင်း- စေတနာပိုင်းဖြင့်- စေ့ဆော်ရှာဖွေက မြင်လာတတ် ပါသည်။ ဤသို့-စေတနာအယာဉ်နှင့် တမင်စေ့ဆော်မှုကြောင့်ဖြစ်သော အတ္တ မြင် ငါမြင် ဖြစ်ပျက်မြင်မှုမျိုးဖြစ်အောင် မရှေ့ရှု- မကြိုးပါနှင့်၊ သတိမြဲမြဲ၍ မှတ်သိမှုလျှင်မြန်လာပြီး၊ တခါတရံ စတင်မြင်သော အနတ္တလက္ခဏာ ပဋိဝေဓ ဉာဏ်နှင့် စပ်ယှဉ်မြင်မှုမျိုးသည်သာ တိုးတက်လာသော ဘာဝနာဘိသမယ အစွမ်းဖြစ်သည်ဟုယုံကြည်ပါ။အတ္တမြင်, ငါမြင်မှာ ကြံစည်စေ့ဆော်၍ မြင်သော မြင်မှုမျိုးသာဖြစ်ရာ၊ မမှန်ကန်သဖြင့် လက်ခံမသိမ်းပိုက်သင့်ပါ။ အကယ်၍ ၎င်း အမှားကို အမှန်ထင်ပြီး ဆက်လက်ပွားများသော်၊ ပညာသမာဓိနှင့်ယှဉ်၍ရခြင်း မဟုတ်ဘဲ၊ စရဏသမာဓိမျှဖြင့်(ဝါ)ဥပစာရသမာဓိဖြင့် ဖြစ်ပျက်သဘောသည်၊ ပညတ် သနုနောလျက် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပြီး၊ အပေါ်စီးနဲ့မြင် နေသော ငါမြင်ဖြစ်နေတတ်ပါသဖြင့် ဝိပဿနာရှေ့ ထားရှုပွားနည်းမှ ဆုတ်နုတ်

သွားတတ်ပြီး၊ သမထသမာဓိမျိုးလွမ်းမိုးခံသွားရကာ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာစစ်စစ်ဖြစ်ရန် အလှမ်းကွာဝေးနေစေတတ်တော့ပါသည်။

ဤသဘော- ဤမှတ်သားသိ၊ အရှုခံအမှန် စတင်သက်ဝင်သည်မှစ၍- ဖြစ်ရှိတတ်သော ရှုမှုရှိက်မှုနှစ်ရပ်၌ ပစ္စက္ခဉာဏ်သဘောတို့သည်၊ သူတပါးပြောစကားနှင့် (၀၂)ဦးပဉ္စင်းပြောပြနေချက်ကို ယောင်ဝါးနားထောင် လိုက်နာနေရသလို မဖြစ်စေဘဲ၊ မိမိ၏ ဆန္ဒ-စိတ္တ-ဝိရိယ-ပညာဖြင့်သာ၊ ရုပ်တွေ့နာမ်တွေ့ပြကတော့သော အာကာရပစ္စုပ္ပန်တိုင် ရှုမှုရှိက်မှုနှစ်ရပ်၌ ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တို့ကို၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအားဖြင့်- အထက်ကဲ့သို့- မိမိကိုယ်တိုင်ရှုပွားကြည့်ပါ။ မူလ၊ အခြေတည်ပေးသည့်သဘောကစ၍ မမှားအောင်ရှုပွားပါ။ သူတပါးပြောစကားကို လိုက်နာယုံကြည်နေရခြင်းကင်းတဲ့ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်စာရင်းကို လက်ငင်းရရှိပါလိမ့်မည်။

ထိုမှရှေ့ဆက် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်မှု ဘက်သို့- မူလ အခြေတည်ခဲ့သည့် သုညတ၊ အနတ္တဉာဏ်မကွာဘဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရရှိရေးတွင် အထက်က မှတ်သားသိမှု-လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ရရှိပြီး ဇက်တိုက်၊ ဆက်လက်အားထုတ်ကြည့်ပါက၊ ဒေသနာဉာဏ်နှင့်ညီ၍ပြသော-အာဂမသဘောကြောင့်- အဓိကဂမသဘောသို့ အလွန်၊ အယုတ်မရှိ- တစ၊ တစ၊ တိုးတက်ပြီးရရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ စာရှု၍ ဖတ်ပြီး ရပ်တန်းကရပ်လျက်နေပါက၊ တိုးတက်မှုအခြေကို ပိုင်နိုင်သေချာစွာ သက်ဝင်လာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ၍ သတိပေးရပါသည်။

ဤသို့ကြိုးစား၊ ရှုမှတ်ပွား၍၊ သိငြားလက္ခဏာ၊ သနသုဉ်းဆိတ်ခါ-ထက် သန်လာသောအခင်း၌၊ တရံတခါ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ပါဝင်လာတတ်သော်လည်း မှန်ကန်သည်လည်းရှိ-မှားသည်လည်းဖြစ်၊ နှစ်ထွေနှစ်ခွ- ဖြစ်ရှိခါနေရတတ်သည် မှာ၊ မှတ်သားသိမှု-မြဲမြံစု၏ ထင်မှုအာရုံ-ကုံလုံစွာမပေ၊ လွင်သေးခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အထက်ကဆိုခဲ့သော၊ ထိုသို့မြဲမြံလာလျှင် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်၊ မြင်ချင်မှုနှင့် မရှာကြံဘဲ၊ အမှတ်ပျောက်အောင်သာ (၀၂)စိတ်က မှတ်သားပေးစရာ မလိုတော့ဘဲ အာရုံထင်ရှားပေ၊ လွင်စွာ ရှိလာသဖြင့် မမှတ်ရတော့ဘဲ၊ ပေ၊ တိုင်းသိဉာဏ် ကော်ရအောင်သာ ကြိုးစားပွားများပေးရပါမည်။ မှတ်သားနေရတာတဘက်နှင့် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်မှုသည်၊ အနတ္တမြင်အားဖြင့် စိတ်မချရသော အမြင်အတွင်းမှာသာ ဖြစ်တတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်=အမှတ်ပျောက်အောင် (၀၂) မမှတ်ရဘဲ အာရုံထင်ရှားပေ၊ လွင်နေအောင် ရှုပွားပေးရပါမည်။ အမှတ်ရပျောက်ငြိမ်းမှသာ “ဥပဋ္ဌိတံ သတိ” သမ္မာသတိ-အမြဲရှိ၍ တည်သည်၏ အဖြစ်ကိုရရှိကာ၊ မှတ်သားပေးနေရမှု

ဗျာပါရ-ချုပ်ငြိမ်းသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” မြဲမြံစွာ ရှိလာ နိုင်ရန်-နီးစွာသော အကြောင်းတရားမှာလည်း “ထိရသညာ ပဒဋ္ဌာနာ” အရာ၊ မရှေ့မလည်- ခိုင်ကြည်မြဲမြံသော မှတ်သားမှု- အမှတ်နာမ- ဖြစ်လာပြီးမှသာ မှတ်သားစရာမလိုတော့သော “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” မြဲမြံသည်၏ အဖြစ်ကို သက်ဝင် လာစေပါသည်။ ထိုသို့ အရှုမှန်- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်၏ ဝုဋ္ဌာပန၊ အာဝဇ္ဇန- ကိစ္စနှစ်ချက်အရာ၊ ဝုဋ္ဌာပန- မှတ်သားပိုင်းခြား- သတိယှဉ် သညာတရားသည်၊ ထိရသညာ=မရှေ့မလည် ခိုင်ကြည်မြဲမြံလာပါက၊ မှတ်သားပိုင်းခြားပေးစရာ မလိုတော့ဘဲ သတိက၊ အာရုံကိုထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် ပြုစုမ်းနေသည့်-ဥပဋ္ဌိတံ တည်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဖြစ်ပျက်” ကို မရှာကြံ၊ မတွေးတော-မစေ့ဆော်ဘဲ၊ အမှတ်ပျောက်ငြိမ်း သတိကိန်းသည်အထိ၊ မှတ်သားသိ အနတ္တသဘောနှင့် မပြတ်သော ပွားများမှုကို ကြိုးစားပေးပါဟု အထပ်ထပ်- တိုက်တွန်းရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဒီတော့-ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဖြစ်ပျက်ကို တချက်တလေ- မှန်တခါ၊ မှားတလှည့်ဖြင့်-နောက်စိတ်နှင့်မဆင်ခြင်တော့ဘဲ၊ အမှတ်ပျောက်ကင်းချုပ်ငြိမ်း အောင်ကြိုးစားပြီး၊ မှတ်သားမှုဗျာပါရငြိမ်းအောင်ပြုလျှင်၊ သတိ-တည်လာပြီး မှတ်သားထားလာခဲ့သည့်အတိုင်း အစဉ်ပေါ်လွင် ထင်ရှားသော အရှုခံအာရုံ တရားကို၊ သမ္မာသင်္ကာပွက စိတ်ပေါ်ရောက်အောင်(ဝါ)စိတ်သို့ရောက်အောင် (ဝါ)စိတ်သည် ထိုအရှုခံအာရုံနှင့် တကွနက်ဖြစ်အောင် တင်ပေးဆောင်နှင်းလေ တိုင်း ‘ဖြစ်ပျက်’ အမှန်ကို ဉာဏ်နဲ့မြင်မှာပါက သားလို့- ရှုပွားရင်းနဲ့ ဒေသနာ ဉာဏ်အလိုက်-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက ဉာဏ်ဆိုက်မည်ကို တွေ့လာ ယုံကြည်လာစေပါ တော့သည်။ ဒီတော့-ဖြစ်ပျက်မြင်လို့မူကို- ဂရုမပြုဘဲ- အမှတ်ပျောက်မှု ဖြစ် အောင် သတိ၊ ပညာရှေ့ရှုကာ မူလ၊ မှတ်သားသိကို အစဉ်မပြတ်စေဘဲ၊ အနတ္တ အတိ၊ ရှုပွားတည်အောင် ကြိုးစားလာပါတော့မည်မှာ မလွဲပါပေ။ ဒီသဘော ကို ဦးပဉ္စင်းညွှန်ပြသကဲ့သို့ ယောဂီသူမြတ်ကိုယ်တိုင်လဲ တစ၊ တစ၊ မြင်လာပါ လိမ့်မယ်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အစက၊ ဤလက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာဆိုတာ အာရုံလက္ခဏာ သဘာဝဖြစ်တဲ့-မြတ်ဗွေကိုသာ(ဝါ)အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ပရမတ္ထအာရုံ၌သာ အရှုခံအဖြစ်ထား၍ မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများရမယ် ဆိုတာ- မကြားဘူးဘူး၊ မကျွမ်းကျင်ဘူးဘဲလျက်- စတင်၍လာခဲ့ရာ၊ (ဥပမာ) အရပ်တပါးသို့ ပြောင်းရှေ့သွားသော- တောလိုက်မုဆိုးတယောက်သည်၊ မိမိ သားကောင်ကိုတွေ့က- ပစ်ခြင်း၊ ထောင်ခြင်း၊ ဘမ်းယူခြင်း၌ ကျွမ်းကျင်သော်

လည်း၊ အသစ်ဖြစ်သော တောကိုမျှ၊ မကျွမ်းကျင်သည်ဖြစ်၍- တောလိုက်စဉ် သားကောင်ဆို၍- မြင်သာမြင်လိုက်ရပြီး၊ လိုက်ရင်းပျောက်ခါ- တပတ်ခန့်မျှ သားကောင်ကို မရရှိဘဲ၊ အချည်းနှီးဖြစ်ရတော့သည်။ သို့သော်- သားကောင် မြင်လျက်၊ မရချက်ကို လက်မလျော့သော ဇွဲလုလွ်ဖြင့်- သွား၍၊ ချောင်း၍၊ လိုက်လေ့ရှိရာ စိုင်တကောင်ကို တွေ့မြင်ရသဖြင့် ပစ်ကွင်းကိုချောင်းမြောင်းရင်း စိုင်ရိပ်မိသွားသဖြင့်- ထွက်ပြေးရာသို့လိုက်ရာ၊ လိုက်ရင်း၊ လိုက်ရင်းဖြင့် ဤ တော၊ တောင်၊ ရွှံ့၊ မြောင် အကြောင်းကို ကျွမ်းကျင်သည်ထက်- ကျွမ်းကျင်၍ လာရကား၊ နောက်အကြိမ်များတွင်မူ၊ မုဆိုးကို စိုင်သင်ထားသဖြင့် တော ကျွမ်းကျင်မှုရှိနေရကား၊ မည်သည့်သားကောင်မျှ- မုဆိုးလက်မှ မလွတ်တော့ ဘဲ၊ အပစ်ခံရခြင်း- အမိခံရခြင်းသို့ ရောက်ရှိရတော့တယ်၊ အဲဒီ- ဥပမာလိုဘဲ မုဆိုးစိုင်သင် တောကျွမ်းကျင်သွားတော့- သားကောင်မှန်သမျှ၊ အလွယ်တကူ ရနိုင်သလို....။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန်- ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်- အမှန်ဆောင် ချက်- ဓါတ်လေးပါးစနက်သဘောတည်းဟူသော တောထဲ၌၊ မကျွမ်းကျင် သေးသည့် အသွင်ဖြင့် ဦးတည်ပေးချက်အတိုင်း- ပိုင်းခြားသိ၍ ရှုမှတ်ပွားများ လာသော်လည်း “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ထက်သို့ မမိသေးသည်မှာ၊ မှတ်သားသိစဉ်- သုညတ၊ အနတ္တအယာဉ်ဖြင့် အရှုခံဓါတ်လေးပါး- တော၊ တောင်၊ ရွှံ့၊ မြောင်၊ သဘောကို လက္ခဏာမှ- လက္ခဏာဝန္တ ပဋိဝေဓသဘောတိုင် မကျွမ်းကျင်သေး သည်ဖြစ်၍၊ (၀၁) မုဆိုးကို စိုင်သင်သဖြင့်- တောတွင်း၊ အသွား- အလာ- အဆင်း- အဘက်- ဖြတ်လမ်း၊ ဖြတ်ထွက်ပုံတို့ကို- မှတ်သားနေရသေး၍ စိုင်ထွက် ပြေးလွတ်မြောက်ခံရသလို၊ ဖြတ်ပျက်တခါတရံ- မြင်သော်လည်း- အမှတ် မပျောက်ရန်ဗျာပါရရောက်နေရ၍၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်၊ အစဉ်မမီဘဲဖြစ်ရှိနေရတော့ သည်၊ ယခုအခါမူ- မုဆိုးတောကျွမ်းကျင်အောင် စိုင်က သင်ပေးဘိသကဲ့သို့ ရှုကွက်ပစ္စုပ္ပန်- သုညတအနတ္တဉာဏ်ကို အမှတ်ရပျောက်အောင်အထိ၊ ဥပဋ္ဌိတံ သတိ- မိမိရရ ရှိလာမှဟု သဘောပေါက်သည့်အလျောက်၊ အရှုခံတော၌ ကျွမ်း ကျင်အောင် ကြိုးစားမှတ်သိခါ- အမှတ်ပျောက်လျက်- အာရုံထင်ရှားပေါ်လွင် မှုတွင် သတိအစဉ်ရှိအောင်- ပွားပေးရမည်ဟု- ပိုင်းခြားယုံကြည်စွာ- သိလာ ဘဲသည့်အတိုင်း၊ တောကျွမ်းကျင်ရာ- ကျွမ်းကျင်ကြောင်းကို မုဆိုး ထပ်မနားဘဲ စိုင်နောက်သို့ လိုက်သွားဘိသကဲ့သို့၊ ယောဂီသူမြတ်သည် ထိုလက္ခဏာပဋိဝေဓ အနတ္တဉာဏ် အခြေခံကို စိုင်အသွင်ထား၊ ချွတ်ယွင်းမသွားစေဘဲ- အမှတ် ပျောက်သွားသည်အထိ၊ ကြိုးကြိုးစားစား၊ ပွားများပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မုဆိုးသည် စိုင်းကို မျက်ခြေမပြတ်လိုလျှင်၊ လမ်းပန်းကို မမှတ်သားမိနိုင်၊ လမ်းပန်းကို မှတ်သားနေရပြန်လျှင်လည်း စိုင်းကို မျက်ခြေမပြတ်အောင် ဗျာပါရကပီရခြင်းကြောင့်၊ နောက်ဆုံးတွင် စိုင်းကို လက်လွှတ်၍ လမ်းပန်း၊ တောကျွန်းကျင်မှုကိုပြုခါ- တောတွင်လှည့်ပတ်၍ ပြန်လာခဲ့ရသည့်သဘောကဲ့သို့ တခါတရံ- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်သည်- မမှန်တလွဲ- မှန်တခါ- မြင်လာရလျှင် အမှတ်မပျောက်ဘဲ- ဖြစ်ပျက်ပျောက်မည်စိုး၍- လိုက်လံဆင်ခြင်ရာ၊ အမှတ်ပျောက်ပြီး သတိက၊ ဥပဋ္ဌိတံအဖြစ် နေရာယူမပေးနိုင်သောကြောင့်၊ အမှတ်လဲပျောက် ဖြစ်ပျက်လဲပျောက် နေတတ်ပါတယ်။ ထို့နောက်မှ အသစ်တဖန်-ပြန်စရ၍၊ ပြီးငွေ့ဆုတ်နစ် ဝိရိယလျော့ပါးပစ်ချင်သော စိတ်ဆန္ဒတွေ ဝိုင်းရံခံရတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှတ်ပျောက်၍- “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” ကပ်ရောက်မြဲမြံလာသည်အထိသာ ရှေ့ဦးစွာစောက်ချပွားများရင်း တခါတရံမြင်ဖြစ်ပျက်ကို ဂရုမထားဘဲ စိုင်းကို မုဆိုးလက်လွှတ်လိုက်ရသလို ပျောက်ချင် ပျောက်သွားပါစေ၊ တောကျွန်းကျင်စေမည့် အမှတ်ပျောက်၍-သတိကနေရာယူကာ အာရုံအလိုက်သင့် ထင်ရှားပေလျှင်လောခြင်းသို့၊ တစ၊ တစ၊ သက်ဝင်ပြီးလျှင်၊ မုဆိုးစိုင်းသင်- တောကျွန်းကျင်၍ မြင်ရာသားကောင် မလွတ်အောင် ပစ်ခတ်နိုင်သလို၊ ထိရသညာ- ပဒဋ္ဌာနာ၊ အရာ၊ ခိုင်မြဲသော- မှတ်သားမှု အသိဉာဏ်- ရင့်ကျက် လာပါက၊ မှတ်သား၊ သညာ- ပပျောက်ခါလျှင် သက်ဝင်၍၊ အာရုံထင်ရှားပေလျှင်သော-လက္ခဏာ ရမ္မဏိက အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို ဝိပဿနာရှုစိတ်က “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ချိပ်လျက်၊ ပေလျှင်ရပ်နာမိမှန်သမျှတွင် မိမိရရဖြစ်ရှိလာပါလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- မှတ်သားရမှု- ဗျာပါရစုချုပ်ငြိမ်း၍၊ သတိနှင့်အသိသာလျှင်-ပေလျှင် ဓါတ်၌ ထပ်ချပ်သိသည်ဖြစ်၍၊ ဉာဏ်နဲ့- ဖြစ်ပျက်ပုံကို ပိုင်းခြားထိုးထွင်းဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ခွင့်၊ မြင်ခွင့်၊ မျက်မှောက်ပြုခွင့် ကြံသွားနိုင်တော့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့-ယောဂီသူမြတ်သည်-ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ထက်မြက်လာအောင် အဝါးဝစွာ ကြိုးစားထုတ်လျက်၊ မုဆိုးစိုင်းသင်- တောကျွန်းကျင်ဘိသကဲ့သို့ လက္ခဏာ ဘူဝေဓဉာဏ်ကို ထိမိစွာ ပွားများနိုင်သော်လည်း အမှတ်ကလဲ မပျောက်သေး “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကိုလည်း အစဉ်မရောက်သေးဘဲ ဖြစ်ရှိ နေတတ်ပါသည်။ ဘာကယ်အားထုတ်ကြည့်ပါ။ တကယ်ပင် အမှတ်ပျောက်ခဲ့ပြီး၊ ငါမြင်မဖက်သော “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် အစဉ်ဝင်ချက် နှောင့်နှေးနေသည်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည် အကြောင်းမရှိဘဲလျက်မဟုတ်၊ အကြောင်းရှိနေ၍သာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှတ်ပျောက်၍ ထိရသညာပေါက်ခါ- ဥပဋ္ဌိတံသတိ-

မဖြစ်ရှိနိုင်ဘဲ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် အစဉ်မရခြင်းအကြောင်းကို ဤသို့သိအပ်ရာပါသည်။ အထက်၌ ဖော်ပြခဲ့သော-သံပေါက်လင်္ကာ ၄၊ ၅၊ ၆-နှင့် ၈၊ ၉၊ ၁၀-ကို=(၇)နှင့် (၁၁) ဆက်၍ ကြည့်သော်....။

၄။ ထောက်ကန်၊ ဝါယော၊ အေး၊ တေဇော၊ မာ၊ သော ပထဝီ၊

၅။ ဖွဲ့စည်းအာပေါ၊ ဓါတ်သဘော၊ ရှုသောရုပ်ဆောင်ပြီ၊

၆။ ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ၊

၇။ ထောက်ကန် သိလျက်၊ အေး၊ မာချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ၊

၈။ တွန်းကန်ဝါယော၊ ပူတေဇော၊ ပျော့သော ပထဝီ၊

၉။ ယိုစီးအာပေါ၊ ဓါတ်သဘော၊ ရှိုက်သော ရုပ်ဆောင်ပြီ၊

၁၀။ ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ၊

၁၁။ တွန်းကန်သိလျက်၊ ပူပျော့ချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ၊ ဟု....

ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင်ကြောင်းကို(၇)နှင့် (၁၁)တွင် စပ်ဆိုထားပါသည်။ မူလ-(၆)နှင့် (၁၀)တွင် ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ၊ ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီဟု-ပြဆိုခဲ့ပြီးမှ(၇)နှင့်(၁၁)တွင် ဖွဲ့စည်းယိုစီးသဘောနှစ်ခုကို ဖြုတ်၍၊ ရှုခိုက်သုံးချက်- ရှိုက်ခိုက်၌ သုံးချက်စီကိုသာ- ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီဟု ထပ်မံဆိုရပြန်ပါသည်။

ဤသို့- လေးပါးကွဲအောင်-ထောက်ကန်၊ အေး၊ မာ၊ ဖွဲ့စည်းတာနှင့် တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးသဘော ဓါတ်လေးပါးဆောင်ချက်အမှန်ကို လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ရအောင် ပွားစေပြီးမှ၊ ဖွဲ့စည်းနှင့် ယိုစီးကို ဖြုတ်၍၊ ရှုခိုက်နှစ်တန်တွင်- သုံးယံသော ထောက်ကန်၊ အေး၊ မာနှင့်-တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့၌သာ- ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီဟု ဆိုရသည်မှာ၊ ယောဂီသူမြတ်သည်- တကယ်ပွားများအား ထုတ်၍- ဓါတ်လေးပါး၊ လက္ခဏာ၌၊ အမှတ်မှန်- အသိမှန်- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို ရရှိပြီးသည်၏ ဤမှာဘက်၌၊ ကျွမ်းကျင်လာငြားသော်လည်း၊ အမှတ်ပျောက်မသွားနိုင်ဘဲ ကြုံကြာနေရသည်မှာ၊ အကြောင်းတခုကြောင့်ဟု ယောဂီကိုယ်တိုင် ရိပ်စားမိလာနိုင်စရာ အကြောင်းရှိသော်လည်း ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှစ်ပါးစုံ မကျွမ်းကျင်သေးခြင်းကြောင့် မသိရှိနိုင်ခဲ့ပါ။

ယခုယောဂီမှာ-အမှတ်မပျောက် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် အစစ်မရောက်နိုင်သည်မှာ၊ အကြောင်းတချက်ဖြစ်သော မှတ်သားမှု မစွဲမြဲ၊ မမြဲမြံသေးခြင်းနှင့် အကြောင်းတချက်မှာ၊ ထိုမှတ်သားမှုကိုပင် ဆင်ခြင်ကြည့်မှ သိမှတ်နိုင်အောင် အကြောင်းတချက်က ဆင့်နေ၍ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ထပ်ဆင့် ဆင်ခြင်မှ သိအပ်နိုင်ပုံမှာ....။

ယောဂီ၏ ဝိပဿနာရှုစိတ် ဖြစ်သော- မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် “ဝုဠာပန အာဝဇ္ဇနရသာ” အရ၊ ကိစ္စနှစ်ရပ်ကို ဆောင်နှင်းရှုမှတ်၊ ဆင်ခြင်တတ်၏။ ဝုဠာပနအရ-မှတ်သားတတ်ခြင်း၊ အာဝဇ္ဇနအရ=ဆင်ခြင်တတ်ခြင်း ဟူ၍၊ ကိစ္စရသနှင့် သမ္ပတ္တိရသ-သဘောနှစ်ခုအားဖြင့် ဆောင်နှင်းတတ်ရာ၊ ပဌမ ရှုခိုက်ရှုခိုက်၌ ဓါတ်လေးပါးကဲ့အောင် မှတ်သား၍ သိခိုင်းခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတ်သားပိုင်းခြားမှုဖြင့် အသိရင့်ကျက်လာ၍ လက္ခဏာပဋိဝေဓ သဘောဉာဏ်ကို ဆင်မြန်းထင်မြင်လာသည့်အတိုင်း ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြစ်ခါ သိလာခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- လက္ခဏာပဋိဝေဓ- အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်တွင် မှတ်သားခြင်းနှင့် ဆင်ခြင်ခြင်း၊ ကိစ္စရသနှင့် သမ္ပတ္တိရသ နှစ်ချက်စလုံး ရောပြွမ်းဆောင်နှင်းနေရ၍ ဗျာပါရတလှည့်စီခြားကာ- မှတ်သားမှုမြဲမြံလာခဲ့သော်လည်း အမှတ်ပျောက်၍ ဥပဋ္ဌိတံသတိ- မပေါက်နိုင်အောင်- ဆင်ခြင်မှုက ခံနေ၍ဖြစ်ပါသည်။ တခါတရံ အမှတ်ပျောက်သလိုဖြစ်သွား၍၊ ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင်သယောင် ဖြစ်သွားသော်လည်း ဆင်ခြင်မှုဝင်လာသဖြင့် အမှတ်ပါပျောက်ပြီး-ဖြစ်ပျက်မြင်မှုလဲ တပါးထဲ ပျောက်ကွယ်တတ်ပါသည်။ ထိုသို့- မှတ်သားခြင်း ကိစ္စရသနှင့် မှတ်သားပိုင်းခြားသိတိုင်းကို ဆင်ခြင်သည့်- သမ္ပတ္တိရသနှစ်ချက် အပြန်အလှန် ဖြစ်နေရခြင်းတည်းဟူသော- ဝိကာရအထူး ဗျာပါရ ပူးဝင်ခြင်းကြောင့်၊ အမှတ်ပျောက်နိုင်ခဲ့ခြင်း- သတိကပ်၍ မစွဲမြဲခြင်း၊ စေတသိက်နာမ် ကာယခေါ်- စေတနာ၊ သညာတို့ မငြိမ်းခြင်း၊ စိတ်နာမ်ကာယခေါ်- ဝိညာဏ်သိတရားသည် ခဏိကသမာဓိအားဖြင့်- ဧကောဓမ္မော= တခုတည်းသော တရားပေါ်တွင်ယှဉ်ခါ မငြိမ်သက်ခြင်းတို့ ဖြစ်နေရသည် ဖြစ်ပါသောကြောင့် အမှတ်မပျောက်နိုင်ခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်အစစ်- ငါမပါသောအဖြစ်နှင့် မမြဲနိုင်ခြင်း ဖြစ်ရှိနေရတတ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်- ဒီနေရာမှာ၊ နားမထွေးသွားပါစေနှင့်၊ ယောဂီသူမြတ်ကိုယ်တိုင်၊ ဘာဖြစ်၍- ရှေ့သို့မတိုးတက်ဘဲ- ကြုံကြွလာလျက် ဖြစ်ရှိနေရသည်ကို ဒေသနာ- ပရိယတ္တိဉာဏ်မကျွမ်းကျင်က မရိပ်စားမိနိုင်ပါ။ ယခုအခါ အထက်ပါကကဲ့သို့ ဗျာပါရနှစ်ချက်နှင့်- ရသ၊ နှစ်ချက် ရောယှက်နေ၍တကြောင်း၊ မူလရှုခိုက်ရှုခိုက်၌- ဓါတ်လေးပါးစလုံး ကွဲပြားစေခြင်းငှါ၊ အာပေါဓါတ်၏ ဖွဲ့စည်း ယိုစီးမှုသဘောကို ထည့်သွင်း၍ ရှုမှတ်နေရခြင်း- ရှုမှတ်ခိုင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်....

ထိုဓါတ်လေးပါးကိုလက္ခဏာအားဖြင့်- မှတ်သားပိုင်းခြားရာတွင် ရှုရှုက်နှစ်တန်- အာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ခေါ်- အချင်းအရာသဘော၌မူ၊ မှတ်သားသိရှိသွားနိုင်ခြင်း၌၊ ထောက်ကန် ဝါယော၊ အေး တေဇော၊ မာသော ပထဝီ၌၎င်း၊

တုန်းကန်ဝါယော၊ ပူတေဇော၊ ပျော့သော ပထဝီ၌၎င်း= မှတ်သားစဉ်ကမူ၊ ထိုခါတ်သုံးပါးသည် တွေ့ထိကောင်းသော- ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓါတ်- ဖေါဋ္ဌဗ္ဗအာရုံဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကာယဝိညာဏ်စိတ်နှင့် ထင်ရှားပေါ်သိရန်တရားကို မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇာန်း ဝိပဿနာရှုစိတ်က အာရုံပြုလျက်- မနောဝိညာဏ်စိတ်နှင့် ဉာဏ်ယှဉ်၍ သိခြင်းကို ဖြစ်စေပါသည်။ ဖွဲ့စည်းအာပေါနှင့် ယိုစီးအာပေါ- ရှုရှိုက်မှုသဘော၌မူကား၊ ဤသို့- ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓါတ်အားဖြင့် တွေ့ထိပြီး- သိကောင်းသော ရုပ်ဓါတ် မဟုတ်ပါ။ (အကျယ်ကို အာပေါရုပ်ဓါတ်၊ ပရမတ်သဘော၌ ရှင်းခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။) ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓါတ်မှကြည့်သော- မတွေ့မထိကောင်းသည့် သုခုမရုပ်သာလျှင် ဖြစ်ပြီး၊ မနောဒွါရ၌သာ ဆင်ခြင်၍ အာရုံကို ရယူသိရှိနိုင်သော ဓမ္မာရုံတရားသာဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်= တွေ့ထိမှတ်သား- ဓါတ်သုံးပါးနှင့်၊ ဆင်ခြင်သိငြား ဓါတ်တပါးတို့၊ ရှုခိုက်သုံးချက်- မှတ်သိပြီးလွန်မြောက်တိုင်း၌၎င်း၊ ရှိုက်ခိုက်သုံးချက် မှတ်သိပြီး လွန်မြောက်တိုင်း၌၎င်း၊ ၎င်းသုခုမရုပ်- အာပေါဓါတ်ဖြစ်သော- (ဓမ္မာရုံ= သဘောတရားအာရုံကို ရရှိအောင်- ဆင်ခြင်ရယူနေရ၍၊ မနောဒွါရ တဒနုဝတ္တက- ဝီထိ အခေါက်ပေါင်းများစွာ ကြာညောင်းလှသော- ပဗန္ဓနဋ္ဌိ သဘောသည်- ခံလျက်ရှိနေရာ၊ စတင်၊ မှတ်သားပိုင်းခြား လာစဉ်ကလည်း ကပြောင်းကပြန် ဘက်မမှန်အောင် ဖြစ်တတ်ခဲ့သည်မှာ၊ ထို- ဖွဲ့စည်းမှု၊ ယိုစီးမှု သဘောကို မှတ်သားမိအောင်- လွန်စွာဂရုစိုက်ရတိုင်း- မှတ်သားသိမှုအပိုင်း၌ပင် အထစ်ထစ် အငေါ့ငေါ့အားဖြင့်- ဖြစ်ရှိတတ်ခဲ့ရပါသည်။ ယခုအခါ- ထိုမှ လွန်မြောက်၍ မှတ်သားပိုင်းခြားသိမှုအစဉ်တရားဖြင့်- တစ၊ တစ၊ ရင့်ကျက်လာခါ- ကျမ်းကျင်လိမ္မာ၍- လက္ခဏာပဋိဝေဓ- အနတ္တဉာဏ်အရာကို ရရှိပြီး၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်- တချက်တချက်ဝင်ရာ၌လည်း၊ အမှတ်မပျောက်နိုင်အောင်၊ (ဝါ) ထိရသညာ- မြဲမြံခါဖြင့် အမှတ်ပျောက်၍- ဥပဋ္ဌိတံသတိ- ဖြစ်ရှိပေါ်ပေါက်၍ မလာရအောင်၊ ထို အမှတ်မပျောက်နိုင်မှု ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ အာပေါဓါတ်၏ ဖွဲ့စည်းမှု၊ ယိုစီး- သုခုမဓါတ်သဘောနည်းကို- ဆင်ခြင်နိုးနှောကာ- ဗျာပါရပြု နေရခြင်းကြောင့်- နှောင့်နှေးနေခြင်းဖြစ်ရပါသည်။

ဤသဘောကို- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အလိုလိုအားဖြင့်တော့- သိလာနိုင်သည်မဟုတ်ပါ။ ယခုပြဆိုခဲ့သော- သုခုမ၊ အာပေါဓါတ်သရုပ်ကို အာရုံမိအောင်- ဆင်ခြင်နေရခြင်းကြောင့်ဟု သိသာအောင်- ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းကြည့်ပါက- မုချတွေ့မြင်သိရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့- ဆင်ခြင်ရမှုသည်၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန်၌ အစဉ်ခံရှိနေသည်ဖြစ်သောကြောင့်အမှတ်မပျောက်နိုင်ခြင်းနှင့် ဆင်ခြင်ရမည်က-

“ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် နောက်စိတ်အလျဉ်၌ ဖြစ်ရမည့်အစား၊ ထို အာပေါရုပ် ဓါတ်သဘောတွင် ဆင်ခြင်ခါ နှလုံးသွင်းပေးနေရခြင်းကြောင့်-အမှတ်ပျောက် သည်အထိလည်း မဖြစ်ရှိနိုင်သဖြင့်၊ အာရုံလည်းပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ “ဥပဋ္ဌိတံ သတိ” မဖြစ်ရှိလာနိုင်ခြင်းတို့နှင့် ရင်ဆိုင်နေရတတ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့်....

ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ=အောက်တွင်၊
ထောက်ကန်သိလျက်၊ အေးမာချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ=ဟူ၍၎င်း၊
ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား၊ လေးပါးကွဲပါစီ=အောက်တွင်၊
တွန်းကန်သိလျက်၊ ပူ ပျော့ ချက်၊ ဖြစ်ပျက်မြင်ပါစီ=ဟူ၍၎င်း၊

ဖေ၌ဗ္ဗဓါတ်ဖြစ်သော- အာရုံထင်ရှား၍- ပေါ်လွင် တည်ကြည်နိုင်သည့် ဝါယော၊ တေဇော၊ ပထဝီဓါတ် လက္ခဏာကိုသာ ဆက်လက်မှတ်သားပြီး၊ ဖွဲ့စည်း ယိုစီး သုခမသဘောကိုဖြုတ်၍ မှတ်သားပိုင်းခြားကာ၊ အမှတ်ပျောက်၍ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ရောက်သည်အထိ ကြိုးစားအားထုတ်ပါဟု အကြောင်းမှန် အကျိုးရဖြစ်အောင်- ဖေပြုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့-အာပေါဓါတ်သဘောကို ဖြုတ်၍၊ ရရှိအပ်ပြီးသော လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဉာဏ်မှ အမှတ်ပျောက်သည်အထိ၊ ဆက်လက်အားထုတ်ပါဟု၊ ယခုမှ၊ ဘာကြောင့်ဆိုရပါသနည်းဆိုသော်၊ မူလကပင်၊ ထိုသုံးပါးသော ဓါတ်တို့ကိုပင် စတင်မှတ်သားပိုင်းခြားလာလျှင် မကောင်းပါလားဟု၎င်း၊ မေးမြန်းစူးစမ်းချင် စရာသည်ဖြစ်ရှိ၍ လာတတ်ပါသည်။ မှန်ပါသည်....ယောဂီ၊ ဤသို့မေးမြန်းစူးစမ်း ခြင်းငှါထိုက်ပါ၏။ ထိုအမေးကိုလည်း ဤသို့ပိုင်းခြား၍ သိအပ်ရာပါသည်။

အရှုခံတရားဟူ၍ ဖြစ်ပေါ်လတ်သော-ဝါယောဓါတ်ဦးစီးသည့်-ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်ကလာပ်တို့နှင့် အဇ္ဈတ္တရုပ်ကလာပ်တို့- စိတ္တသမုဋ္ဌာန်အကြောင်းခံဖြင့် ရှုမှု ချွန်မှု- အာကာရပစ္စုပ္ပန်တွင် အကြင်၊ ဘူတရုပ်ခေါ်- မဟာဘုတ်လေးပါး တို့သည် ဥပါဒါရုပ်လေးပါးနှင့်-မကင်းမကွာဆောင်နှင်းတတ်ကြရာဝယ်၊ အမာ ခံဓါတ်ကြီးလေးပါးတို့သည် ဦးစီးဦးဆောင်အားဖြင့် အမှီခံ၍ဆက်ဆံ ဖြစ်ပွား ရာ၌၊ အထက်ပါ-ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော၊ သန္တတိဃန- သမူဟဃန- ကိစ္စဃန- အာရမ္မဏ ဃနအားဖြင့်သာ ပညတ်ကိုမပယ်လှန်နိုင်သော- အန္တ ပုထုဇဉ်တို့၌ အစဉ်အမြဲ- ဃနလေးပါး အငြိမ့်ထားရလျက်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တငါကို မပယ်ဖျောက်နိုင်အောင် ဖြစ်ရှိကြရပါသည်။ ကလျာဏယောဂီ-ဝိပဿနာပညာ တည်သော ယောဂီတို့၌မူ၊ ဤ ဃနလေးပါးကင်းစင်ငြားပုံကို၊ ဒုတိယပိုင်း၌ ပထဝီရုပ်ဓါတ်တလုံးကို အတ္တသုဉ်းဆိတ်အောင် ပြသခဲ့စဉ်မှစ၍၊ ဓါတ်ကြီးလေး

ပါး၊ ဥပါဒါရုပ်လေးပါး- ရုပ်ကလာပ်စည်းများ၌၊ အတ္တသုဉ်းဆိတ်ခါ- ဃန
ချိပ်သည့်- အရိပ်အယောင်ဆောင်မျှသဘောတို့ကို ဝိပဿနာ သမ္မဒိဋ္ဌိပညာနှင့်
စောကြော၍ သိရှိပြီးခဲ့ပါ၊ ယခုကဲ့သို့ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ-ဘာဝနာဘိ
သမယအခါ၌လည်း၊ ထိုဓါတ်ကြီးလေးပါးအမှူးထား၍ ဖြစ်ပွားသော- အရှုခံ
တရား- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်၌၊ ဃနလေးပါးကင်းစင်စေရန်မှာ- ဓါတ်ကြီးလေး
ပါးစလုံးအပေါ်၌ပင် သက်ဝင်ဖြစ်ရှိရမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိပဿနာရှုစိတ်၏
ရှေးဦးစွာကိစ္စရသအားဖြင့် ဆောင်နှင်းတတ်သည့်၊ ဝုဋ္ဌာပန-မှတ်သားမှုသဘော
တွင် ထိုရှုခိုက်ရှုခိုက်၌ ထင်ရှားသောရုပ်တရားကို လေးပါးကဲ့၍ ဃနစင်ကြယ်
စေရန်၊ အစပဋ္ဌမ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်အရာ၌ လေးပါးကဲ့အောင်ပင် မှတ်သားပိုင်းခြား
ရှုပွားလျက် လက္ခဏာပဋိဝေဓ-သုညတ၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို ရှေ့ဦးစွာဖြစ်
စေလိုရစေလိုခြင်းနှင့် ထိုသို့ ဖြစ်စေ၊ ရစေမှ-မူလဦးတည်ချက်မှန်သော ဝိပဿနာ
ရှေ့-သမထနောက်ဖြင့် ခဏိကသမာဓိမြောက်အောင်တောက်လျှောက်မှားများ
နိုင်စေခြင်းငှါ လေးပါးဓါတ်စဉ် ကဲ့၍မြင်အောင် ရှေးဦးစွာ သွန်သင်ရခြင်းဖြစ်
ပါသည်။

ဖေပြုခဲ့သော အမှတ်မပျောက်၊ တိုးတက်ဉာဏ်စဉ် မပေါက်ရောက်နိုင်
သောသဘောတို့သည် မည်သို့ ဖြစ်ရှိတတ်သည်ကို ယောဂီကိုယ်တိုင်ပင် ပွားများ
စဉ်၌တွေ့ရှိလာနိုင်မည့်သဘောတို့ကိုလည်း မျက်ဝါးထင်ထင်ကဲ့သို့ ဉာဏ်မြင်ရှိ
လာနိုင်သည်ဖြစ်ရာ၊ ယခုအခါ ထိုဖေပြုဗျာရုံမဟုတ်သည့် သုခုမရုပ်ကို ဖြုတ်၍
မှတ်သားရုံမျှဖြင့် ဃနစင်ပြီးသားသည်ပြန်မဝင်လာနိုင်ရုံမျှမက-အမှတ်ပျောက်
ခါ သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်ရောက်မည့် သဘောကို ပို့ပေးရမည့် အချိန်အခါဆိုက်
ပါ၍၊ (အာပေါဓါတ်-သုခုမရုပ်-ဓမ္မာရုံ=ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၌ အကျွမ်း
ဝင်သော အာရုံကို အဖြုတ်ခိုင်းရခြင်းဖြစ်ပါသည်။) ယခုပွားများဆဲဖြစ်သော
သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာ- ဘာဝနာအမည်ကိုက ကာယာနုပဿနာ- အာနာပါန
ပဗ္ဗ-လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဖြစ်ရာ၊ အခြေတည်မှန်ကန်သော သင်္ခါရ အစု
အပုံကို-သင်္ခါရအစုအပုံက- ရှုမှတ်ပိုင်းခြားပွားများသည့်- လက္ခဏာပဋိဝေဓ
သုညတ၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို မြင်အပ်ပြီးဖြစ်၍၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်- ငါ
မပါဝင်ဘဲ- စစ်မှန်သည့်သဘောသို့ ရောက်ရှိပြီးပါ၊ ကာယာနုပဿနာ သတိ
ပဋ္ဌာန်- ပီပီပြင်ပြင်အားဖြင့်- ကာယပသာဒ၌- ကာယသမ္ဘာ- ဖေပြုဗျာရုံထိုက်
သော၊ ဝါယောအစ၊ တေဇောအလယ်၊ ပထဝီလက္ခဏာဝယ်အဆုံးရှိသော ရှုမှု
ရှိက်မှုနှစ်တန်၌သာ ဆင်ခြင်စိတ်အဝင်မခံတော့ဘဲ၊ မှတ်သားသိမှု ရင့်ကျက်
ပြုလာသည့်- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို မဆုတ်နစ်စေဘဲ၊ အာပေါဓါတ်သဘော

ကို ဖြုတ်ပစ်၍- ဆက်လက်ကြိုးစားပါလျှင်၊ အမှန်ပင်- အမှတ်ပျောက်ခြင်း- “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” ရောက်ခြင်း၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကောင်းစွာ မြောက်ခြင်းကို ယုံကြည်စွာ- ဆက်လက်အားထုတ်ပေးရပါမည်ဟု- ရှင်းလင်းချက်နှင့် တိုက်တွန်း သမ္မုပ္ပလိုက်ပါသည်။

ဤသို့- ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ပဌမဦးတည်အားထုတ်ချက်အရ၊ လေး ပါးခါတ်စင်- ကဲ့၍မြင်သည့်- ဉာဏ်လျှင် အနတ္တ သဘောဓမ္မတွင်၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန် ဖြစ်သည့်- တခုသော တရား၌၊ “ဧကောဓမ္မော- ယထာဝသရသဘောဥပဋ္ဌာတိ” အရ၊ တခုထည်းသော- ရှုကွက်၊ အရှုခံတရား၏ မိမိသဘောသဘာဝလက္ခဏာ ကို ထင်ရှား ဆောင်ပြခြင်း- လက္ခဏာပဋိဝေဓာရင်း၌ ထင်ရှားတည်လာသော သုညတ၊ အနတ္တဉာဏ်အရာကို- မုချရရှိလာအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အလျောက်၊ ယခုအခါ အမှတ်ပျောက်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မြောက်ရန်၊ “ဧကောဓမ္မော- ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အရ၊ တခုထည်းသော ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၌သာ ပါဝင်သည့် ရှုရှိုက် နှစ်တန်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ သုံးချက်စီသော ရှုကွက် တွင် သတိကပ်၍ အာရုံထင်ရှားပေ၍လွင်- မြဲမြံလာအောင်- ဆက်လက်ကြိုး စား- အားထုတ်ပါက၊ မှတ်သားပေးရမှုပျောက်ငြိမ်းကာ- ပေ၍အာရုံထင်ရှား မှု၊ “ဖြစ်ပျက်” ကိုသာ-ဉာဏ်မြင်ဖြစ်လျက် “ဧကောဓမ္မော ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အဖြစ် ကို ရရှိလာသည့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစစ်ကို တစ၊ တစ၊ မှန်ကန်စွာ ရရှိလာပါ လိမ့်မည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်- ပဌမ၊ ထိုဖွဲ့စည်း၊ ယိုစီးမှတ်မှုကိုဖြုတ်၍၊ ရှုမှရှိုက်မှု ကကာလရှည်ကြာပြီး၊ မှတ်သားရမှုက၊ ထောက်ကန်-အေး-မာနှင့်၊ တွန်းကန် ပူ-ပျော့-သုံးချက်စီသာ၊ နည်းသွားသဖြင့်- ဟာကွက်တခုခုလိုနေသလို ဖြစ်ရှိ သွားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ယခုလေးပါးမှတ်စဉ်ကထက် မြန်မြန်ရှုရှိုက် လာမှုဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ထိုသို့- မိမိက၊ မြန်မြန်ရှုရှိုက်ပေးမှုကို မဖြစ်စေဘဲ အလိုက်သင့်၊ ရှုရှိုက်နေသည်သာ ဖြစ်ပါစေ၊ သုံးချက်စီသာ မှန်မှန်မှတ်၍ မှန် မှန်ရှုရှိုက်မှုအစဉ်နှင့် လိုက်လျောစေရပါမည်။ အရှုခံခါတ်သဘောအရင်း၊ အရှု မှန်ရှုစိတ်အရ သဘောရင်း၊ သဘာဝအလျောက်- လျှင်မြန်လာမှုကို မိမိကသတိ မပြု- မစေ ဆော်ဘဲ- ဓမ္မသဘောအရလဲ- အနည်းငယ် တစ၊ တစ၊ လျှင်မြန်၍ လာတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ- ရှုသံ၊ ရှိုက်သံ- ထွက်ပေါ်လာတတ်ပါသည်။ မူလက- အသံဖြစ်စေသော သဘောကို- မသက်ဝင်သကဲ့သို့- ယခုလည်း အသံ မဖြစ်ပေါ်အောင် ထိန်းသိမ်းရှုရှိုက်ရပါမည်။ (၀၁) စိတ်၊ စေတသိက်၊ ငြိမ် သက်လျက်- သဘာဝဓမ္မအလို ရှုရှိုက်မှုကိုသာ ဖြစ်စေရပါမည်။ ထို့ပြင်- မူလ

လေးပါး မှတ်သားလာစဉ်က မြဲမြံနူးညံ့ဘိ သကဲ့သို့ပင်၊ ယခု သုံးချက်၌လည်း ပိုမိုလျင်မြန်လာစေကာမူ၊ နူးညံ့မြဲ နူးညံ့လျက်သာ ရှိစေရပါမည်။ ထိုသို့- နူးညံ့ မြဲ နူးညံ့စေရပါမည်ဟု ဆိုခြင်းသည်၊ သုညတ၊ အနတ္တနုပဿနာသဘောနှင့် မကင်းမကွာ- ဉာဏ်မြင်ပါလာမှသာ- ပြည့်စုံနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ငါမြင်မရောက်သော- သတ္တုပလ္လင်၌ ပဇာတိ-အစဉ်ရှိသော ပဇာနာတိအားဖြင့် ထိရသညာ၊ ခိုင်မြဲလာသော မှတ်သားမှုရရှိအောင်- ကြိုးစား အားထုတ်ပေးရ ပါမည်။

ထိုသို့- ကြိုးစားအားထုတ်ရင်းမှ၊ တခါတရံ မှတ်သားစရာမလိုတော့ဘဲ၊ အာရုံထင်ရှားပေါ်လွင်လာသည်ကို မမှတ်ခင် သိ၊ သိလာပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ- ဖြစ်ပျက်ကို စတင်မြင်လာပြီဟု ဝမ်းမြောက်လျက်- မမှတ်ဘဲ ရှုရှုက်နေမိတတ် ပါသည်။ ဤသို့- ဖြစ်သွားသောအခါ- ဖြစ်ပျက်လည်းမမြင် မှတ်သိမှုလည်းမရှိ ဘဲ၊ ဥပစာရသမာဓိယောယောင်ဖြစ်လျက်- ရှုမရှုက်မှုအချင်းအရာကို သမာဓိ နိမိတ်ပြုခြင်းသို့ ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ဤသဘောသည် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် ကို ကူးပြောင်းသွားသော အမှတ်ပျောက်မှုမျိုးမဟုတ်၍- အမှားဖြစ်ပါသည်။ ဥပဋိတံသတိသည်သာ- သမာဓိ၏ နိမိတ်ဖြစ်ရမည့်အစား၊ ရှုရှုက်မှုအချင်းအရာ သည်- သမာဓိနိမိတ်အဖြစ် ဝင်စွဲလာပါ၍၊ ဖြစ်ပျက်လည်းမမြင်- အမှတ်လဲ ပျောက်၊ ကြာသော် သမထသဘောရောက်သွားသဖြင့်- အချင်းအရာသည် ဥဂ္ဂ ဟနိမိတ်သဖွယ် ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ အထူးသတိပြုပါယောဂီ။ ဤသဘော သည်- ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်ဟုဆိုအပ်သော ပညာသမာဓိ(ဝါ)ခဏိက သမာဓိမဟုတ်တော့ဘဲ၊ မူလ လေးပါး မှတ်သိစဉ်မှစ၍ ရင့်ကျက်လာသော သမာဓိသည်၊ သုံးချက်ပြောင်းရွှေ့မှတ်သားမှု-ပြန်လည်ရင့်ကျက်ပြီး- သိမ်မွေ့ လွန်းအားကြီးသောအခါ၌၊ ခဏိကသမာဓိအစား-ဥပစာရသမာဓိသို့ သက်ဝင် ခါ၊ အရှုခံ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ပျောက်၍၊ (ဝါ)အမှတ်ပျောက်၍ တောက် လျှောက် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်သော “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကို မြင်ရမည့်အစား၊ ဥပစာရသမာဓိက- အချင်းအရာကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ပြု၍- အမှတ်ပါပျောက်သွားရ ခြင်းမျိုးသာ ဖြစ်ပါသဖြင့် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်မရောက်လာသော အမှတ် ပျောက်မှုမျိုးကို လက်မခံဘဲ၊ ပြန်လည်မှတ်သားပိုင်းခြားလျက်၊ ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ မှတ်သိ၊ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဉာဏ် မချို့အောင် ပြန်လည်တည့်မတ်၍ ဆက်လက်ပွားများပေးရပါမည်။

ဤသဘော ဤအဖြစ်မျိုးသည် အာနာပါနဿတိ- သမထဘာဝနာကို ပွားများစရှိသူတို့အဖို့ မလွဲမသွေအောင် ဖြစ်ပွားသွားတက်သော မှားကွက်ဖြစ်

ပါသည်။ (တနည်းအားဖြင့်)ထိုအာနာပါနကို ဥပစာရဘာဝနာအထိ ဥဂ္ဂဟနိ မိတ်ထင်အောင် ပွားများဘူးသူတိုင်းတို့သည်၊ ဤအာနာပါန-လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ ဘာဝနာကို ပွားများလာလျှင် လွန်စွာအဖြစ် မြန်တုတ်သော မှား ကွက်မျိုးဖြစ်ပါ၍၊ အထူးသတိချင်ရာပါသည်။ ဤသင်တန်းကို အစမှလိုက်၍- ယုံကြည်ချက်- ခံယူချက်- ကျင့်သုံးချက် အလေးအနက်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌မူ၊ ဤ မှားကွက်မျိုးအဖြစ်နဲ့ပါလိမ့်မည်၊ ဖြစ်ပေ၊ ကလည်း ချက်ခြင်းသိပြီး သိမ်းဆည်း ပြုပြင်နိုင်ကြပါလိမ့်မည်။

ဤအပိုင်း၊ ဤအဆင့်ရောက်လာအောင် ပွားများလာနိုင်သော ယောဂီ သူမြတ်သည်၊ ဘာဝနာဘိသမယအခါမဟုတ်သော အချိန်၌လည်း စိတ်ဓါတ်မှာ တည်ကြည်လေးမြတ်သော အစဉ်ရှိခြင်း၊ တရားအားထုတ်ခွင် ဝင်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ တရားအာရုံ၌ လေ့ကျင့်ပြီးအတိုင်း တည်ကြည်မြဲမြံမှု ရရှိလာခြင်း တို့ကိုလည်း ကိုယ်တွေ့ကြုံလာရသည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိပြီး၊ တရားထိုင်ရန် ပြင် ဆင်ချိန်မှစ၍ပင် (၀၂)အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်ခေ-ဆင်ခြင်သုံးသပ်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ရအပ်၊ ရောက်အပ်ပြီးသော လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ် သဘောမြင် လျက်သာ စတင်ပွားများအားထုတ်ခြင်း၌ သက်ဝင်လာအောင် ရင့်ကျက်လာ ပြီးဖြစ်နေပါလိမ့်မည်။ ယင်းကဲ့သို့ သမာဓိစိတ်ဓါတ်ရင့်ကျက်လာအပ်သည်မှာ၊ ယောဂီသူမြတ်ကြီးစားခဲ့သော- အာရုံလက္ခဏာ- မြတ်ဓမ္မ၌၊ လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာန စျာန်ဟု ခေါ်အပ်သော လက္ခဏာလျှင်အာရုံရှိသည့်- လေ့လာကျက်စား၊ မှတ် သားပိုင်းခြားသိမှု-အစုစုသော ဥပနိဿယ၊ စျာန၊ အာသေဝန-ပစ္စယ သတ္တိတို့ ကြောင့် ဖြစ်ရှိလာရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့-ဖြစ်ရှိသက်ဝင်လာပြီးလျှင်၊ “ကောဓဓမ္မော ယထာဝသရတော ဥပဋ္ဌာတိ” မှ၊ “ကောဓဓမ္မော ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အဖြစ် အမှတ်ပျောက်၍၊ သတိက၊ အာရုံကိုထင်ရှားပေ၊ လွင်စေမှုကို သညာမပါ၊ ဆောင်နှင်းလာသောအခါတွင် ဝိပဿနာရှုစိတ် မနောဝိညာဏ်သိစိတ်က ထိုသုံးချက်သောတရားတို့ကို မှတ်သား ပိုင်းခြားလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ အစဉ်မပျောက် သိစိတ်ရောက်လျက်၊ ထောက်ကန် ဖြစ်ပေ၊ တာသိလိုက်-ပျက်သွားတာသိလိုက်၊ အေးမှုဖြစ်ပေ၊ တာသိလိုက်၊ ပျက် သွားတာသိလိုက်၊ မာမှုဖြစ်ပေ၊ တာသိလိုက်၊ ပျက်သွားတာသိလိုက်-ဟု၊ အစဉ် မပြတ် “ဖြစ်ပျက်” ဓါတ်လက္ခဏာဝန္တ၌ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ရမည့်အစား၊ ထိုလက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာန စျာန် သဘောကနေ၊ အမှတ်ပျောက်တာနဲ့- သိတာသာရောက်၍၊ အပျက်ကို နောက်စိတ်ကဆက်၍ ဉာဏ်မြင်မဖြစ်ဘဲ၊ အာရမ္မဏာပနိဇ္ဈာနာနစျာန်

ခေတ် အာရုံစွဲအဖြစ်အချင်းအရာပေတို့ကိုလိုက်၍-ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်မရောက်ဘဲ၊ အမှတ်ပျောက်တာတော့မှန်ပြီးလျှင်၊ ဉာဏ်မမည်သော ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အာရုံပေတို့တည်၍ မျော့ပါသွားတတ်ပါသည်။ ၎င်းကိုမှ- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်အောင်ဟု ပြင်ဆင်စေ့ဆော်ရူပါကလည်း၊ မူလ-သနသဉ်းဆိတ်မှုမပါတော့ဘဲ အချင်းအရာပညတ်သက်သက်နိမိတ်ပေတို့၌သာ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ပါပြီဟု ဆုံးဖြတ်၍ ရှုမှတ်ပွားများနေတတ်ခြင်းမျိုးဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ဖြစ်လဲ၊ ဖြစ်နေကြသည်က များပါသည်။

ထို့ကြောင့်-ခဏိက သမာဓိကနေ ရင့်ကျက်လာလျှင်၊ အမှန်နှင့် အမှား နှစ်တန်ကို- ရောထွေးစေသော လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနာစွာသဘောကို ခွဲခွဲခြားခြားသိထားပြီး၊ မမှားအောင် စောင့်ရှောက် ပွားများရာပါသည်။ လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနာ စွာသဘောသည်၊ မူလ-မှတ်သား ပိုင်းခြားခွဲသော အာရုံ လက္ခဏာမြတ်ဓမ္မ၌၊ အပိုင်း၊ ပိုင်း၊ အပြတ်၊ အပြတ်- သနမကပ်အောင်- မှတ်သိလာခဲ့ပါသည့်အတိုင်း၊ ခဏိကသမာဓိသည်၊ ခဏငယ်တိုင်း၌- မချွတ်မယွင်း တည်ကြည်စွာ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ခြင်းကို လက္ခဏာစွာသဘောအခင်းနှင့် ရရှိစေပါသည်။ အာရမ္မဏာပနိဇ္ဈာနာနာစွာသဘောမှာမူ၊ မူလက- ရှုမူရှုက်မှုကို အခြေခံ၍ ရှည်၊ ထို၊ ထင်ငြိမ်၊ အားဖြင့် ပညတ်အာရုံခံယူ၍ မပွားခွဲသော်လည်း၊ (၀၂) ပရိကမ္မနိမိတ်ယူ၍- မပွားခွဲသော်လည်း၊ လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနာ စွာသဘောရရှိ၍- အမှတ်ပျောက်အံ့လောကလ၌၊ ထိုရှုမူရှုက်မှု အချင်းအရာကို ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အသွင်သို့ ခဏိကသမာဓိအရှိန်ကြောင့်- ဥပစာရသမာဓိ၊ ဝင်ချိပ်ခါပြေးဝင်လာတတ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့- အာရုံနိမိတ် ပြေးဝင်လာလျှင် ဝင်ခြင်း အမှတ်ပျောက်၍- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်အစစ် မရောက်လျှင်- ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အသွင်ပေါက်လာသည်ကို အမှတ်ပျောက်သဖြင့် ဝမ်းမြောက်ပြီး- တောက်လျှောက်လိုက်မသွားဘဲ၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ရောက်အောင်၊ ထင်မြင်သည့်တရား၌၊ ယခု- မှတ်သားပြုပေးရမှု ဗျာပါရစုမရှိခြင်းကြောင့်၊ (၀၂) ဝုဋ္ဌာပနကိစ္စ-လက်လွှတ်နိုင်ရခြင်းကြောင့် အာဝဇ္ဇနကိစ္စဖြင့် ရှေ့စိတ်က= ထောက်ကန်ပေတို့ကိုသိလျှင်- နောက်စိတ်ကပျက်သည့်သဘောကို- မိမိရရှိမြင်အောင် ထင်မြင်သည့် ပေတို့ရုပ်လက္ခဏာ ရှုမူရှုက်နှစ်တန်စလုံး၌ သတိချုပ်၍ “ဖြစ်ပျက်” ဓါတ် သဘာဝလက္ခဏာမှ- လက္ခဏာဝဏ္ဏသဘောတိုင် ထိုးထွင်းမြင်အောင်- ချပ်ထားသော သတိတွင် ပညာအစဉ်ယှဉ်၍ ပွားများအားထုတ်ရာပါသည်။ သို့မဟုတ်က- ခဏိကသမာဓိဖြင့်ပင် လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနာစွာသဘောလွန်ကဲ၍ အမှတ်ပျောက်ဆဲ၌ ဥပစာရသမာဓိဝင်တုံ့ခါလွဲမှားသွားတတ်သည်ကို- အထူးသတိချုပ်သင့်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်- တိမ်မယောင်နှင့် နက်သော- လက္ခဏာရမ္မဏိက, ဝိပဿနာ စစ်စစ်မှ-ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ်ဖြစ်ရေးသည်။ အထက်ပါ- အပိုင်းအဆစ်ကလေး များ၌၊ အမှားကိုကျော်လွှားလွန်မြောက်နိုင်ပြီးလျှင်၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓ အနတ္တ ဉာဏ်အခြေခံ မပျောက်စေဘဲ၊ အမှတ်သာပျောက်၍- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပေါက် မြောက်စေရန်၊ ဤသို့- သံပေါက်လင်္ကာ အကျဉ်းအားဖြင့်- စပ်ဆိုခြင်းကို သိရှိ အပ်ပြီးသည့်အတိုင်း- မိမိရရ ရှိကြစေလိုပါသည်။ ရှေ့ဆက်လက် ပြဆိုမည့်- သံပေါက်အချက်အလက်တို့မှာ....

- ၁၂။ လေးပါးမကွဲ၊ သနတွဲ၊ အစွဲအတ္တဖြာ၊
- ၁၃။ လေးပါးခါတ်စဉ်၊ ကွဲ၍မြင်၊ ဉာဏ်လျှင်အနတ္တ၊
- ၁၄။ အနတ္တမှု၊ အစဉ်ရှု၊ အနုပဿနာ၊
- ၁၅။ ထိုအနတ္တ၊ ရှုစဉ်မှ၊ ရှိုက်ရာမလိုက်ပါ၊
- ၁၆။ ဤအနတ္တ၊ ရှိုက်စဉ်က၊ ရှုဘက်မပါပါ၊
- ၁၇။ ရှုခိုက်စလယ်၊ သုံးချက်ဝယ်၊ တကယ်မမြဲပါ၊
- ၁၈။ ရှိုက်ခိုက် စလယ်၊ သုံးချက်ဝယ်၊ တကယ်မမြဲပါ၊
- ၁၉။ အမှန်ဖော်ပြ၊ ရုပ်နာမ်မှ၊ ဖြစ်ကပျက်ရတာ၊
- ၂၀။ ငါမပါဘဲ၊ ခါတ်သုံးတွဲ၊ ကွဲအောင်ရှုပေးပါ၊
- ၂၁။ ကွဲသည့်ခါတ်ထဲ၊ ပျက်မမြဲ၊ ရှုဆဲစိတ်လဲပါ၊
- ၂၂။ ရှုစိတ်မမြဲ၊ ရုပ်မမြဲ၊ စုံတွဲ အနိစ္စ၊
- ၂၃။ ထိုအနိစ္စ၊ စဉ်တိုက်ပြ၊ နာမ်ကရုပ်နှင့်မကွာ၊
- ၂၄။ ရုပ်နိမိတ္တံ၊ နာမ်ပဝတ္တံ၊ ကေနမမြဲပါ၊
- ၂၅။ နိစ္စကုန်ဆုံး၊ အနတ္တတုံး၊ ပျက်ပြုန်းသင်္ခါရာ၊

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓ ဉာဏ်အမြင်- အနတ္တနုပဿနာ အယာဉ်၌၊ သက်ဝင်ပွားများရရှိခါ၊ စူဠသောတာပန်အဖြစ်- ကေနရပ်တည်ပြီး သည်၏ အခြားမဲ့၌၊ ထိုလေးပါးခါတ်စဉ်- ကွဲ၍မြင်သည့် ဉာဏ်လျှင် အနတ္တ နုပဿနာကို အစဉ်ရှုပွား၍၊ လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနဈာန်အားဖြင့် ရရှိနေစဉ်အတွင်း ၌၊ ထိုအနတ္တဖြစ်သော သင်္ခါရအစုအပုံတို့၏- ရှုစဉ်ဖြစ်ခိုက်- ခါတ်ဆောင်လိုက် ၍၊ ဉာဏ်စိုက်သိမြင်- အနတ္တအယာဉ်တရားသည်၊ ရှုရာမှ- ရှိုက်ရာဘက်သို့ မလိုက် မပါ= ပျက်စီးခါ ကုန်ခမ်း သွားပုံကို၎င်း၊ ဤအနတ္တ- ရှိုက်စဉ်အခိုက်မှလည်း ရှုဘက်သို့မပါ= ပျက်စီးခါ- ကုန်ခမ်းသွားပုံကို၎င်း၊ လက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာနဈာန်

အယာဉ်တွင် ဆင်ခြင်မိတိုင်း၊ ထင်မြင်နေသော- ရှု၊ ရှိုက်နှစ်တန်း- အမှန်ဆောင်
ချက်- ဓါတ်သဘောစနက်သည်၊ သူ့ခဏတ္တယတွင်သူ ကုန်ဆုံး၍- ပျက်ပြုန်း
ချုပ်ပျောက်သွားသည်ကို၊ ရှေးဦးစွာ- ခပ်ကြဲကြဲဖြင့်ပင်-ဉာဏ်ချက်ထောက်မခါ
စတင်ရရှိလာတတ်ပါသည်။ ထိုသို့- ရရှိလာနိုင်သော အကြောင်း၏ အဖြစ်အား
ဖြင့်- မှတ်သားမှုပျောက်၍ အာရုံပေါ်လွင်ထင်ရှားလာတိုင်း၊ ထင်မြင်ဉာဏ်တွင်
ဆင်ခြင်ဟန် အာဝဇ္ဇနကိစ္စတပ်၍- ရှုပွားပေးအပ်ရာပါသည်။ ဤသို့အားဖြင့်
အနတ္တဉာဏ်အခြေခံမပျောက်ဘဲ၊ (၀၂) ငါမြင်မရောက်စေဘဲ ရှု၊ ခိုက်ကုန်ဆုံး
ရှိုက်ခိုက်ဘက်၌ လုံးလုံးမပါမဝင်သော သဘောကို၎င်း၊ ရှိုက်ခိုက်ကုန်ဆုံး-
ရှုဘက်၌ လုံးလုံးမပါမဝင်သော သဘောကို၎င်း၊ စတင်၍- ထင်မြင်ဉာဏ်ဖြင့်
မျက်မှောက်ပြုသည့် အရှုခံ သင်္ခါရ တရားသုံးပါး- ဓါတ်လက္ခဏာ များ၏
ချုပ်ဆုံးကွယ်ပျောက်ပုံကို၊ ရှု၊ မှု ရှိုက်မှု စ၊ ဆုံး ခိုက်၌၊ ဖြစ်ကပျက်ပုံ အလုံးစုံ
သဘောကို ငုံ့သိရှိ ဉာဏ်မြင်မိအောင် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုပွားများရာပါသည်။

ဤသည်ကား၊ ရှု၊ ခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်၊ စ၊ လယ်၊ အဆုံး သုံးချက်စလုံးအားဖြင့်
ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့တွင်၊ ဖွဲ့စည်း၊ ယိုစီးမှုကို လျော့ချ
ပြီး၊ စတင်၍- ပွားများအားထုတ်လာစဉ်၊ အနတ္တအခြေခံဖြင့် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်
မြင်ရန် အမှတ်ပျောက်ဆဲကာလတွင် သက်ဝင်ပွားများပေးရမည့် သဘောဖြစ်
ပါသည်။ သို့မှသာ-အမှတ်ပျောက်သည်အထိ၊ ဥပဋ္ဌိတံသတိ ရှိလာသောအခါ၌
ရှု၊ ခိုက်- စ၊ လယ်- သုံးချက်ဝယ်၊ တကယ်မမြဲခြင်း၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊
သဘောကို၎င်း၊ ရှိုက်ခိုက်- စ၊ လယ်- သုံးချက်ဝယ် တကယ်မမြဲခြင်း=တွန်းကန်
ပူ ပျော့သဘောကို၎င်း၊ အတ္တမြင်၊ ငါမြင်မဟုတ်တော့ဘဲ၊ အရှုမှန်သင်္ခါရ
တရားက- အရှုခံသင်္ခါရတရားကို ဆန့်သုဉ်းဆိတ်လျက် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်
အဖြစ်သို့ မှန်မှန်ကန်ကန်ရောက်ရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

အမှတ်မပျောက်ဘဲ၊ (၀၂) ရှု၊ ခိုက်၌-ကောက်ကန်-အေး-မာ၊ ဟု စိတ်က
လိုက်လံမှတ်သားရခြင်း မပျောက်ဘဲ၊ ရှိုက်ခိုက်၌- တွန်းကန်- ပူ- ပျော့၊ ဟု
စိတ်က လိုက်လံမှတ်သားနေရခြင်း မပျောက်ဘဲ၊ နောက်စိတ်ဖြင့် ကြံစိ၍ ထင်
တတ်၊ မြင်တတ်သော “ဖြစ်ပျက်” မြင်မှုမျိုးသည်= မမှန်ကန်ပါ။ ဘာကြောင့်
ဆိုသော်၊ (၁) လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်မှ- အခြေခံသော အခြားမရှိ- ဆက်
တိုက်မြင်ခြင်းမျိုး မဟုတ်၍တကြောင်း၊ (၂) လက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာနုစာရအနေ
အားဖြင့် သတိသမ္ပဇည-ပဇာနာတိအနေမြင်ခြင်းမျိုးမဟုတ်၍တကြောင်း (၃)
မှတ်သားမှုပျောက်၍ “ကောဓဓမ္မော ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အားဖြင့်၊ “အမှန်ဖော်ပြ

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၏ ဖြစ်ကပျက်ပုံကို” ပေါ်ရုပ်နာမ်နှင့် ရှုစိတ်၊ တသားထည်းချိပ်၍၊ ရှုခိုက်ရှုခိုက်- စ,လယ်,အဆုံး၌ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင်မဆိတ်သည့် လက္ခဏာပ နိဗ္ဗာနာန- ခဏိကသမာဓိနှင့် တဒင်္ဂပဟာန်မိအောင်၊ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင် မဟုတ်ခြင်းကြောင့်တကြောင်း၊ မမှန်ကန်သေးပါဟု ဆိုအပ်ပါသည်။

သို့သော်= မိမိက, (၀၂) စေတနာနှင့် ရှေ့ရှုစိတ်က၊ ရုပ်နာမ်နှစ်တန် ဖြစ်အောင်, ပျက်အောင်, ကြံစီခြင်းမဟုတ်သော၊ တခါတရံ- အမှတ်ပျောက်၍ ဥပဋ္ဌိတံသတိကြောင့်- အရှုခံအာရုံပေါ်လွင်ထင်ရှားတိုင်း၊ အစဉ်တစိုက်အားဖြင့် မဟုတ်သော်ငြားလည်း၊ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင်- စတင်, သက်ဝင်လာတတ်ပါ သည်။ ဤသို့- မှန်ကန်စွာ- စတင်ရခြင်းသည်သာ စစ်မှန်သောသဘောဖြစ်၍- အလိုက်သင့်သာ ရှေ့လောမကြီးဘဲ၊ မြဲမြံအောင် ပွားများပေးသင့်ပါသည်။ ထို အခါ၌ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင် အမှန်ရမှုကို အစဉ်ရလိုသည့် ခဏ,ခဏ,ထင်မြင်လို သောစိတ်ဆန္ဒကပ်လာတတ်ပါသည်။ သို့သော်-အထူးပြု၍ ရှေ့ရှုကြံစီခါ- မရှာ ပါလေနှင့်၊ ရှုမှတ်ပွားများ- နှလုံးသွင်းထားသော သတိ,ပညာနှင့်သာ- ပညတ် နိမိတ် သုဉ်းဆိတ်စေလျက်- မှန်မှန်ပြု၍ မှတ်သားရင်း ဥာဏ်မြင်ရအောင် ဆက် လက်ပွားများပေးပါ။ တရက်မှ- နှစ်ရက်စသည်ဖြင့်- အမှတ်နာ၍ ရင့်ကျက် လာပြီးလျှင်- အမှတ်ရလုံးဝလက်လွှတ်ရခါ၊ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင်အမှန်ရောက် မှုသို့ မကြာမှီ ပေါက်မြောက်လာပါလိမ့်မည်။

အမှား, အမှန်ကို ခွဲခြားသိပြီးလျှင်- ဆုံးဖြတ်နိုင်ပြီးက၊ အမှားနောက်သို့ လိုက်ရှုနေသလို အဖြစ်မျိုးမသက်ဝင်အောင်- သတိ, သမ္ပဇည ဦးစီး၍ ခွဲချပြီး အမှန်ရအောင်- မနေမနားကြိုးစား အားထုတ်ပေးပါလေ၊ ရက်များမကြာမီပင် အမှတ်လည်းပျောက်- ဥာဏ်ချက်ထောက်မိသည့်၊ “အမှန်ဖော်ပြ- ရုပ်နာမ်မှ ဖြစ်က ပျက်ရတာ” သဘောကို၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်အစဉ်နှင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စဉ်ကို မုချရရှိလာပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “ဖြစ်ပျက်အစဉ် ရှုခိုက်တွင် ဉာဏ် မြင် ဖြစ်အောင်သာ”၊ “ငါမပါဘဲ၊ ဓါတ်သုံးတွဲ၊ ကွဲအောင်ရှုပေးပါ”ဟု ဆို လိုက်ရပါသည်။

ထိုသို့-ရှုပွားလာရာ၌၊ အမှတ်ပျောက်စပြုကာ၊ ပေါ်ရုပ်နာမ်ကိုထင်စွာ သတိ-တည်စွဲမိလာသောအခါမှစ၍၊ ရှုခိုက်၌=ထောက်ကန်မှုပေါ်ခိုက်သိလိုက်၊ ထောက်ကန်မှု ပျက်ခိုက်သိလိုက်၊ အေးမှု ပေါ်ခိုက်သိလိုက်၊ အေးမှုပျက်ခိုက် သိလိုက်၊ မာမှုပေါ်ခိုက်သိလိုက်၊ မာမှုပျက်ခိုက်သိလိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်၌=တုန်းကန်မှု ပေါ်ခိုက်သိလိုက်-တုန်းကန်မှု ပျက်ခိုက်သိလိုက်၊ ပူမှုပေါ်ခိုက်သိလိုက်- ပူမှုပျက်

ခိုက်သိလိုက်၊ ပျော့မှုပေပေါ်ခိုက်သိလိုက်- ပျော့မှုပျက်ခိုက်သိလိုက်အားဖြင့်၊ ပေပေါ်ရုပ်နာမ်နှင့် ဝိပဿနာရှုစိတ်၊ (၀၂) အရှုခံဖြစ်မှုပျက်မှုနှင့် ဉာဏ်မြင်စိတ္တုပ္ပါဒ်တသားထဲချိပ်၍ မြင်သော “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် စိတ္တုပ္ပါဒ် အယာဉ်ကို အစဉ်မပြတ် ရရှိနိုင်သည်အထိပွားများအားထုတ်နိုင်စွမ်းရှိအောင် ကြိုးစားရပါမည်။

မူလအစတွင်မူ၊ ထောက်ကန်သိလိုက်၊ ပျက်မှုသိလိုက်သဘောတွင် အပျက်ကို ဆင်ခြင်ရှုနေရသော သဘောဖြစ်ရှိသွားပါက၊ အေးမှု ထင်ရှားလာသည်ကို ကျော်သွား၍ မာမှုကျမှု ပေပေါ်ရုပ်နာမ်ကို သိလိုက်နိုင်သည့် သဘော ဖြစ်ပါ။ ကျော်လွှားသွားတတ်ပါသေးသည်။ သို့သော်-စိတ်မပျက်ဘဲ ဆက်လက်၍သာ ပွားများပေးပါက ရှုရှိုက်နှစ်တန်စလုံး၌ ကျော်လွှားချက်များဆုတ်ယုတ်သွားပြီး၊ ဖြစ်ပျက်အစဉ်ကို ဉာဏ်မြင်မြဲမြဲလာနိုင်ပါသည်။

ဤသို့-အလုံးစုံသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ ထွက်မြောက်သည်ဖြစ်၍၊ စတင်မြင်အပ်သော ဉာဏ်မြင်နုနယ်စဉ်သဘောသည်၊ ရံခါ၊ ရံခါ- ကြိုးကြား၊ ကြိုးကြားအားဖြင့်- ပျောက်ကွယ်၊ ကျော်လွှားနေတတ်သေး၍၊ တရုဏ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်- နုနယ်သော “ဖြစ်ပျက်” ဟူသာ ခေါ်ဆိုရပါသေးသည်။ ထိုမှဆက်၍ တစ၊ ထက်တစ၊ ရင့်ကျက်မှုရရှိလာကာရှုမှုရှိုက်မှုနှစ်တန်စလုံး၌ အခြား၊ အကြား၊ အလပ်မရှိမူ၍၊ အာကာရပစ္စုပ္ပန်၏ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်ခေါ်အပ်သော အရှုခံအာရုံကို “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အားဖြင့် ဝိပဿနာအရှုခံနှင့် ရှုစိတ်မှာ သတိမြဲမြဲ ပွားများမှုကော်န်ထင်ရှားတဲ့၊ ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့- သင်္ခါရ တရားကို လက္ခဏာပုဒ်ဇ္ဈာနာနာစျာန်သဘောတိုင်အောင် ခဏိကသမာဓိ၊ အဆက်မပြတ်ရရှိကာ ပွားများအားထုတ်လာနိုင်ပါလိမ့်မည်။

x

x

x

ဤသို့အားဖြင့်- အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ကောင်းစွာမသွေရောက်ရှိနိုင်ပါပေသည်ဟူသော စစ်မှန်သည့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ပြည့်စုံစွာရရှိရေးသည်၊ ဝိဇ္ဇာမပါဘဲ စရဏချည်းသက်သက်ဖြင့် (၀၂) ဝိဇ္ဇာပညာ မပြည့်စုံဘဲဖြင့် လွယ်ကူစွာရရှိလာနိုင်ခဲ့သည်မဟုတ်ပါ။ မိမိဆည်းပူးခဲ့သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတို့နှင့်အညီအညွတ်- ဟုတ်ခဲ့သည်=မဟုတ်ခဲ့သည်ကို ပြန်လှန်ဆန်းစစ်ကြသင့်ပါသည်။ ယောဂီသုမြတ်သည်....

ဤ-ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်ဟုဆိုအပ်သော အာနာပါန လက္ခဏာ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာကို စတင်ပွားများလာနိုင်စေရန်....

- ၁။ ရတနတ္ထယ ပဏာမ၊ အထွဋ်အမြတ်-ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လဲလျောင်း
ဘွယ်တို့၌- အာဝစ္စ သဒ္ဓါပသန္နနှင့်အညီ ဖြစ်ရှိအောင်- မိမိခန္ဓာကို
လှူဒါန်း၍- ခံယူဆောက်တည်ခဲ့ခြင်း။
- ၂။ ပုဗ္ဗကိစ္စကိုးပါးဟုဆိုအပ်သော တရားတော်များကို ရှိသေလေးမြတ်
စွာ ကျင့်သုံးခဲ့ခြင်း၊ မဂ္ဂန္တရာယ်အသွယ်တို့ကို ပယ်ရှားသုခိသင်နိုင်
ခဲ့ခြင်း။
- ၃။ ပုဗ္ဗကရဏ-သုံးပါးဟုဆိုအပ်သော-တရားမထိုင်မီ- သိမ်းဆည်းရမှုတို့
ကို၊ ပဠမပိုင်းနှင့် ယခုတတိယပိုင်းမှာပါ- ပြည့်စုံစွာ- ဆည်းပူးရရှိ
သိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့ခြင်း။
- ၄။ မဇ္ဈိမ-ပဋိပဒါ-အကျင့်မြတ်ဆိုသည်မှာ၊ ဤသို့စိတ်မြတ်-အလုပ်ခါတ်
နှင့် စရဏတွင် ဝိဇ္ဇာဦးစီး- ပြုသည့်နည်းမှ- အမှန်ပါတကားဟု
ပိုင်းခြား၍ ပညာသိရရှိလာခဲ့ခြင်း။
- ၅။ ဒေသကအသွင် သပ္ပုရိသ-ခေါ်တွင်ခံရ-သံသေဝအဖြစ်မှီဝဲရမှာက၊
ဤသို့သော ပုဂ္ဂလဝိသေသကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် မိမိခေါ်ဆိုသာဝက၊
ထိုထိုသဘောအဖြစ် ရပ်တည်၍ ကျင့်သုံးရမှာက ဤသို့ပါကလားဟု
ပိုင်းခြားဝေဘန် အသိဉာဏ်ရခဲ့ခြင်း။
- ၆။ သီလေပတိဋ္ဌာယသဘောဝယ်- အာဂါရလမ်း အနာဂါရလမ်း၌၊
သီလငြမ်းကို ဤသို့ ဆင်မြန်းရမှာပါကလားဟူ၍ ပိုင်းခြားသိလာ
ရခြင်း။
- ၇။ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ- ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိ- နှစ်ဖြာသက်ဝင်သည့် ဝိပဿနာ
သမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံပညာတွေကို ဗုဒ္ဓ၏ အနုသယစက်- ချေဖျက်ပုံ
စာအုပ်နှင့်- ပညာပေး၊ အလုပ်ပေး-ဒုတိယပိုင်းတို့၌-ကုံလုံစွာ ခံယူ
ရရှိခါ၊ ပညာသုံးစားဖြစ်သော၊ သပညော၊ အရ=တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
ကမ္မဇ ပညာဆိုရာဝယ်၊ ယခုကဲ့သို့- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို- အာရဒ္ဓ
ဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တန်းမှီအောင် ရရှိခြင်းကြောင့်- တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ
ကမ္မဇပညာရှိသူဟု ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၊ ပညာအရ=ပါရိဟာရိကပညာ
ရုပ်နာမ်၊ ခန္ဓာ-သင်္ခါရတရားတို့၌ ထက်ဝန်းကျင် ဆောင်ခြင်း၌
ယှဉ်သော ဝိပဿနာအခြေခံပညာကို ဒုတိယပိုင်း၌ ရရှိပြည့်စုံလာ
ခြင်း၊ နိပကော၊ အရ=ပါရိဟာရိကပညာခေါ်=ပါရိ-အသီးအခြား၊
ဟာရိက-ဆောင်ခြင်း၊ အထူးသီးခြားရှုမှတ် ပွားများကျင့်ဆောင်

ခြင်းဟုဆိုအပ်သော၊ ကိစ္စလေးဆူ- ဆောင်ယူတတ်သိသည့် ပညာ
မြတ်ဝယ်၊ ယခု ဝိပဿနာရှေ့- သမထနောက်- အာနာပါန
လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာကို ဆောင်ထားပွား
များ၍- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင်- ပေါက်မြောက်လာခြင်းတို့နှင့်
တကွ....။

၈။ အာတာပီ=နိဝရဏတရားနှင့် ကိလေသာတို့ကို- ခမ်းခြောက်စေ
သည့်-တဒဂ်ပဟာန်- ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို- ဆင်မြန်းနိုင်သည်အထိ၊
အားထုတ်ခြင်း- သမ္ပပ္ပဓာန်လုလွှာကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်း။

၉။ စိတ္တံ-အရ=ပညာသမာဓိခေ ၇ ခဏိကသမာဓိနှင့်ပြည့်စုံလတ်အောင်
ကာယာနုပဿနာ-သတိပဋ္ဌာန်၌ ဥပဋ္ဌိတံသတိ၊ ပြဋ္ဌာန်းပြီးလျှင်၊
စရဏမဂ္ဂင်သုံးရပ်ကို- ပညာသုံးစား ညီညွတ်စွာ ဆောင်ထားပွား
များလာနိုင်ခြင်းကြောင့်သာ၊ သန္နိဋ္ဌိကဓမ္မ-ပစ္စက္ခဉာဏ် အဆက်ဆက်
ဖြင့်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မြတ်အမှန်ကို ကျင့်သုံးရရှိနိုင်ခြင်းများ- ဖြစ်
ပါသည်။

ထို့ကြောင့်-သီလ၊ တော်စွာရော်စွာ၊ သဒ္ဓါ-မလေးနက်၊ သတိ-ပေါ့
ပျက်ပျက်၊ ဝိရိယ-ချိုယွင်းချက်နှင့်၊ သမာဓိ-မငြိမ်မသက်၊ ပညာ-ဣန္ဒြေမရှိ၊
သဒ္ဓါသမ္ပုဏ္ဏအတိ၊ မဖြစ်ဘဲ- ပေါက်မြောက်ရရှိလာနိုင်သော တရားမျိုးမဟုတ်
ပါ။ အကယ်၍- မိမိသည်-အထက်၌ ပြသခဲ့သော-ဝိဇ္ဇာလက်နက်၊ ဝိပဿနာ-
သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာစက်မှစ၍၊ စရဏဖြစ်ချက်- သတိ- ဝိရိယ-သမာဓိ၊ ကြိုးစားချက်
တို့တွင်အဘယ်မည်သော အချက်အလက်၌၊ ဟာကွက်၊ လျော့ကွက်ရှိနေသေး၍၊
ဤသို့သော အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တန်းကို ဝိဇ္ဇာ၊ စရဏ- မဂ္ဂင်လက်နက်-
ဝိပဿနာမဂ် တဒဂ်ပဟာန်အချက်ဖြင့် သုံးထောင်ဝက်ကိလေသာကို မပစ်ခွင်း
နိုင်ပါသေးသနည်းဟုလည်း၊ ပြဆိုအပ်ပြီး ဆည်းပူးအပ်ပြီး- ယုံကြည်အပ်ပြီး-
ခံယူအပ်ပြီး-ကျင့်သုံးအပ်ပြီးသော အပိုင်းအဆစ်တို့တွင် ဆန်းစစ်၍၊ အလုံးစုံ
ဂဏန်းတစ်ဖြစ်နေပါလျက်နှင့်တော့ ဤမည်သော အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်တန်း
ကို မမှီနိုင်စရာအကြောင်း မရှိကောင်းသည်ကို လေးနက်စွာ ယုံကြည်၍ စစ်
ဆေးဆုံးဖြတ် လိုအပ်သည်ကိုပြုပြင်လျက် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အလျဉ်ကို အစဉ်
သုံးစားနိုင်အောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။ ။

“ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဆက်မျက်လိုသော်”

အထက်ပါ- ပြဿလာဘ်သကဲ့သို့ အာရဒ္ဓ၊ ဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တန်းမှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစစ် အမှန်တည်သော သူ၏အဖြစ်ဆိုရာဝယ်၊ စစ်မှန်နိုင်ရေး အချက်အလက်များကို ကုန်စဉ်အောင် စစ်ဆေးပြည့်စုံပြီဆိုပါက၊ မဂ္ဂ၊ မဂ္ဂဉာဏ ခံဿန ဝိသုဒ္ဓိဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာမဂ်- တဒဂ်ပဟာန် အဆက်ဆက်ကို စင်ကြယ် ကောင်းမွန်မြင့်မြတ်စွာ ရရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဟု ရေတွက်ခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့-ရောက်ရှိမြဲမြံရန် တထစ်တော့-ကျန်ပါသေးသည်ဟုလည်း သိအပ် ပါသည်။ ထိုကျန်သည့်သဘောမှာ၊ “အမှန်ဖော်ပြ၊ ရုပ်နာမ်မျှ၊ ဖြစ်ကပျက် ရတာ”ဟု ဆိုအပ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားထုတ်ထက်သန် မှန်ကန်စွာရရှိ ပြီးလျှင်....

ဖြစ်ပျက်အစဉ်၊ ရှုရှိုက်တွင်၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်အောင်သာ၊
ငါမပါဘဲ၊ ဓါတ်သုံးတွဲ၊ ကွဲအောင်ရှုပေးပါ၊
ကွဲသည့်ဓါတ်ထဲ၊ ပျက်မမြဲ၊ ရှုဆဲစိတ်လဲပါ၊
ရှုစိတ်မမြဲ၊ ရုပ်မမြဲ၊ စုံတွဲအနိစ္စ၊
ထိုအနိစ္စ၊ စဉ်တိုက်ပြ၊ နာမ်ကရုပ်နှင့်မကွာ၊
ရုပ်နိမိတ္တာ၊ နာမ်ပဝတ္တာ၊ ကေနိမမြဲပါ၊
နိစ္စကုန်ဆုံး၊ အနတ္တတုး၊ ပျက်သုဉ်းသင်္ခါရာ....ဆိုတဲ့။

အချက်(၇)ချက်ကို၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ထက်မှာ- နောက်စိတ်ဆင် ခြင်ဉာဏ်နှင့် အတ္တသနသုဉ်းဆိတ်လျက်၊ နိစ္စနိမိတ် ကုန်ဆုံးချိန်ပါ။ အရှုခံရုပ်နှင့် အရှုမှန်နာမ်ကို ဉာဏ်ဝိညာဉ်ဖြင့် ဖောက်ထွင်း၍၊ “ဧကောဓမ္မော-တိရဏပရိညာ ပဋိဝေဓေါ”မှ- “ဧကောဓမ္မော- အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓေါ”အထိ၊ မိမိရရဖြစ်ရှိ အောင်၊ ထိထိစပ်စပ်- အနတ္တအခြေခံသည့် ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၏ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်၌၊ နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်အောင်- အနိစ္စနုပဿနာကေနိဖြစ်သော ခယ ငွေ့န အနိစ္စအရ....

ခယာနုပဿနံ- ရှုရှိုက်နှစ်တန်- ပစ္စက္ခကေနိဖြစ်သော “ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့”မှတ်သားရန်မလိုတော့သော- ထင်ရှားဖော်ပြ သတိပဋ္ဌာန၌၊ ဖြစ်ကြပျက်ကုန် သင်္ခါရဟုန်တို့၏ ခဏဘင်အားဖြင့် ကုန်ခြင်း၌၊ အဖန်တလဲလဲရှိသော- အနုပဿနာကို၊ ဘာဝေန္တော- ပွားများအပ်သော

ယောဂီသုမြတ်သည်။ ဃနသညံ- မူလအနတ္တ၊ အခြေခံမှ သက်ဝင်ခဲ့သော သန္တတိ၊ သမူဟ၊ ကိစ္စ၊ အာရမ္မဏ၊ ဃနအားဖြင့်- မပြုမကဲ့ တလုံးတခဲထည်းဟု မှတ်မှားယူသိမ်းသည့် သညာကို၊ ပဇာတိ- လုံးဝပြတ်ရှင်း စွန့်ခွါခြင်းသည်ဖြစ်၏။ ထိုမှတဖန်- ဝယဋ္ဌေန အနိစ္စံ၊ အရ....

ဝယာနုပဿနံ- ရှုမှုရှိက်မှု- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ဖြစ်သော၊ ထောက်ကန်အေး- မာ- တွန်းကန်- ပူ- ပျော့၊ မှတ်သားရန်မလိုတော့သော ထင်ရှားဖော်ပြသတိပဋ္ဌာန်၌- ဖြစ်ကြပျက်ကုန်- သင်္ခါရဟုန်၏ ခဏဘင်အားဖြင့် ပျက်ခြင်း၌၊ အဖန်တလဲလဲရှိသော- အနုပဿနာကို၊ ဘာဝေန္တော- ပွားများအပ်သော ယောဂီသုမြတ်သည်။ အာယူဟနံ- သင်္ခါရတို့ကို- ပေါင်းရုံစုစည်း ဆည်းပူးခြင်းကိုပြုသော သမုဒယမည်ငြား- တဏှာတရားကို၊ (၀၁) အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ- သင်္ခါရာမည်ငြား စုစည်းပွားသည့် ကိလေသာဆယ်ပါးနှင့် အားထုတ်ပွားသော တဏှာသဟဇာတ၊ တရားကို၊ ပဇာတိ- အခွန့်ဂယက်၊ အညွန့်မတက်နိုင်အောင်- စွန့်လျက်ခွါ၏။ ။ တဖန်တုလည်း- အနိစ္စသစ္စံ အနိမိတ္တံအရ....

အနိမိတ္တာ နုပဿနံ- ခယေဋ္ဌေန၊ ဝယဋ္ဌေနအားဖြင့်- အနိမိတ္တဆိုက်အောင် အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ ဘာဝေန္တော- ခါခါဖန်ဖန်၊ ပွားများသော ယောဂီသုမြတ်သည်။ နိမိတ္တံ- ရုပ်နာမ်အပေါင်း အကြောင်း၊ အကျိုး၊ ခဏတ္တယမျိုးဖြစ်သော သင်္ခါရတရားသည် လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း၊ ပေါင်းရုံးကြာရှည်တည်တံ့သည်ဟု ထင်မှတ်သော- ဋ္ဌာန၊ ကာလ- သန္တတိ၊ သဏ္ဌာနသင်္ခါရနိမိတ်မှန်သမျှကို၊ ပဇာတိ- ခုဝ၊ သဿတ၊ နိစ္စနိမိတ်- သည်းခါဆိတ်အောင် စွန့်ခွါရှောင်၏။

ဤသို့- ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအားဖြင့်၊ ရှုရှိက်နှစ်တန်၌ အမှန်ဖော်ပြသော၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်- ပူ-ပျော့၊ အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်၌၊ လက္ခဏပ၊ နိဇ္ဈာနာနုစျာန်- ခဏိကသမာဓိမြဲမြဲသော “ဖြစ်ပျက်” ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြု၍၊ ခယ- ဝယ- အနိမိတ္တဟု- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်- သင်္ခါရာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာဉာဏ်သို့ သက်ဝင်ရန်အဖြစ်နှင့်ဆင်ခြင်ရှုပွား၍ ဉာဏ်ဝင်စားလာနိုင်ရပါမည်။

ဤနေရာ၌၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- အာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၌၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်- ဥဒယဗ္ဗယအစဉ်ကတော့- မပြတ်မလပ်၊ မျက်မှောက်ပြုလျက်ရှိအပ်ရပါမည်။ ကုန်ခြင်း- ပျောက်ပျက်ခြင်း- နိစ္စနိမိတ်သည်းဆိတ်ခြင်းအနုပဿနာ သုံးဆင့်ကမူ၊ ထို ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် အဆက်မပြတ်၊ မျက်မှောက်ပြုစဉ် အတွင်း၌၊ (၀၁) ငါမပါဘဲ ဓါတ်သုံးတွဲ၊ ကွဲအောင်ရှုနေဆဲအတွင်း၌၊ ထိုကဲ့သည့် “ဖြစ်

ပျက်” အာကာရ-သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မထဲ၌- အရှုခံရပ်မမြဲသကဲ့သို့- ရှုဆဲစိတ်လဲ ချုပ်ပျက် မြဲကို နောက်စိတ်နှင့်သိဉာဏ်ပေါ်တိုင်း၊ ခယ-ဝယ-အနိမိတ္တအားဖြင့်၊ အဲဒီ- “ဖြစ်ပျက်အစဉ်-ရှုရှိုက်တွင် ဉာဏ်မြင်ဖြစ်အောင် ဆက်လက်၍၊ အစတွင် ခပ်ကြဲ ကြဲဖြစ်ရှိ-မြင်တွေ့လာတတ်ရာမှ “ရှုစိတ်မမြဲ-ရပ်မမြဲ-စုံတွဲအနိစ္စ” ဉာဏ်ကို ကေန ရရှိလာပါလိမ့်မည်။

(ဥပမာ) ထောက်ကန် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ချက်တွင် ရှုစိတ်ကလဲ တကုန်ပျက်သည်ဟု နောက်စိတ်က ဉာဏ်သိဖြစ်ပြီး၊ အေး “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်တွင် လည်း ထောက်ကန်- ဖြစ်ပျက်တုံးက ရှုစိတ်ပါမမြဲခွဲသကဲ့သို့၊ ယခု- “အေး- ဖြစ်ပျက်” ရပ်မမြဲခြင်း၌၊ ရှုစိတ်ပါမမြဲ တကုန်ပျက်ခြင်းကို ထပ်ဆင့်သိဉာဏ် ဖြစ်ခါ၊ ရှုစိတ်မမြဲ-ရပ်ဖြစ်ပျက်မမြဲတဲ့ အထဲတွင် “ဖြစ်ပျက်” မြင်သိ- ဉာဏ်၏ သဘော- စိတ်နှင့်နှော၍၊ အတူတကွနက်- ချုပ်ပျက်ခြင်းကို၊ ရှေ့စိတ်ချုပ်ပျက် နောက်ရပ်ဆက် “ဖြစ်က, ပျက်ပြန်” စိတ်ဉာဏ်မှန်တို့- တယံမခြား ပျက်၍သွား ပုံကို၊ အာရဒ္ဓဝိပဿ, ကျင့်ဆဲသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်း၌၊ ဝိပဿနာတဒဂ်မဂ်- အဆက် ဆက်အမှန်အားဖြင့် မြင်ငြားသော- ယောဂီ၏ “ဖြစ်ပျက်အစဉ်= ရှုရှိုက်တွင် ဉာဏ်မြင်ဖြစ်အောင်သာ” ဆိုတဲ့သဘောတွင် ခယဋ္ဌေန- ခယာနုပဿနာဉာဏ် ကို၎င်း၊ ဝယဋ္ဌေန- ဝယာနုပဿနာဉာဏ်ကို၎င်း၊ နိစ္စပဇဟနဋ္ဌေန- အနိမိတ္တာ နုပဿနာဉာဏ်ကို၎င်း၊ မဖြစ်တတ်, မဖြစ်နိုင်, စေရဟု- မည်သူတဦးတယောက်- မည်သည့်တန်ခိုးရှင်ကမှ- ဝင်တားပိတ်ပင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်- မရကောင်းသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကရှာမှီးသည့်- ဝိပဿနာမဂ်- တဒဂ်ပဟာန်ခရီးထက်၌၊ အနိစ္စ နုပဿနာကို၊ အဓိပစ္စယံ- အစိုးရသည်ဖြစ်၍၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- အာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၌၊ သတိပဋ္ဌာန- လက္ခဏပနိဇ္ဈာနာနုစျာန်- ခဏိကသမာဓိအယာဉ်ဖြင့် မြဲမြံသော ယောဂါဝစရ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ မုချကေန ရှုစိတ်မမြဲ- ရပ်မမြဲ- စုံတွဲအနိစ္စ- ပစ္စက္ခဉာဏ်ထက်၌၊ ထက်မြက်သော အနုပဿနာဉာဏ်သုံးဆင့်တို့ သည် တစထက်, တစ- တဆင့်ထက်တဆင့် ရင့်ကျက်ခါ- ရရှိလာနိုင်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည် ဤသို့သော အဆင့်ကို မပျက်မကွက် ရရှိပါက- သာသနာတော်မြတ်၌ မှီခိုလဲလျောင်းရခြင်း၏ တန်ဖိုးကို အတိုင်းမသိ အနုဉ္စ အတိ- အလေးအနက်အားဖြင့်- ယုံကြည်ကိုးစားလျက် ရှိတော့မည် မလွဲပါ။ သို့သော်- ဤသို့စစ်မှန်သော မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတန်းကို- သက်ဝင်လာ, ရရှိလာနိုင်စေရန်မှာလည်း သာမန်ကာရှန်ကာ- ဓမ္မန္တန္တရနှင့် ပြည့်စုံနိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်းကိုလည်း သဘောပေါက်၍- ထပ်ဆင့်အားဖြင့် သတိပေးရသော်၊

မူလ ဝိပဿနာပညာ ခံယူလာစဉ်မှစ၍၊ မလေးနက်သော အနေအားဖြင့် ရှိခဲ့ခြင်း စတင်ကျင့်ကြံအားထုတ်ရာ၌လည်း မူလ၊ ပြသခဲ့သော လေးပါးခါတ်စဉ်- ကဲ့၍ မြင်မှု- မှတ်သားပိုင်းခြားပွားများစွာ- အနတ္တအခြေခံ-လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ် ကို- အရနာ၊ အရပိုင်နိုင်ခဲ့မှသာလျှင်၊ ဤအဆင့်သို့- အမှန်အကန်ရောက်ရှိနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီသည် ထိုသဘောတို့ကို သတိမမူဘဲ- ရှေ့လောကြီး၍ အမှတ် ပျောက်ပြီး- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရရှိရေးကို စိတ်စောခါ၊ တပါးလျော့၍ သုံးပါးသာ ရှု မှတ်ပွားများခြင်းသို့ချက်ခြင်းပြောင်းမပစ်ပါနှင့်၊ ဇွတ်မပြောင်းသင့်ပါ။ ပြသလာ ခဲ့သော ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ နှစ်စားနှင့် ယှဉ်၍၊ အသိပညာနှင့်အတတ် ပညာကို တပါတည်းပြပေးနေရာ၊ အသိပညာသည် အတတ်ပညာနှင့် အတူ ယှဉ်၍ ပါမလာဘဲ၊ (ဝါ)လေးပါးခါတ်စဉ် ရှုကွက်အယာဉ်၌၊ သုညတအနတ္တ သနခါချအပ်ပြီးသည့်- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်သဘော- အသိပညာ မပိုင်နိုင်၊ ပါမလာဘဲ၊ ဖြစ်ပျက်အမြန်မြင်ရအောင်- အတတ်ပညာမျှသက်သက်ဖြင့် တပါး လျော့၍ ရှုရတဲ့ရှုကွက်ကို အရင်စလို မပြောင်းရွှေ့ပါနှင့်၊ ကောင်းမွန်မွန်ကန် ရင့်ကျက်စွာ အနတ္တအခြေခံ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ် မြဲမြံပြီးမှသာ ရှုကွက်တခုကို ဖြုတ်၍ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်မှု အလုပ်ဖြစ်သော အမှတ်ပျောက်မှုကို အားထုတ် ပေးပါ။ တနည်းအားဖြင့်၊ လေးပါးရှုစဉ်၌ပင်- အမှတ်ပျောက်မှု စတင်ဝင်လျက် မြဲမြံရန် ခက်ခဲနေပါမှ၊ သုခုမအာပေါခါတ်ကို ဖြုတ်၍ သုံးပါးသော ဖေါဋ္ဌဗ္ဗ ခါတ်၌ ပြောင်းရွှေ့ အားထုတ်ခြင်းသည် မကြာမတင်အမှတ်ပျောက်၍ တိုးတက် မှု- လွယ်ကူစွာ- ဖြစ်စေ၊ ရစေတတ်ပါသည်။ ဤနေရာမှာ- ရှေ့လောကြီးပြီး လျှင် မှားတတ်ပုံအသီးသီးကို ရှေ့အခန်း၌ ဆိုခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ယခုအခါ- အမြန် တရားတက်ချင်မှုအတွက်- မှားကွက်ဝင်သွားမှာစိုး၍ ထပ်မံသတိပေးရခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

ဤနေရာတွင်- အာရဒ္ဓဝိပဿက၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်နှင့် ရင့်သန်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတန်းသို့ သက်ဝင်အပ်ပြီဆိုရာ၌၊ ဝိပဿနာမဂ်၊ ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည်ကို ယောဂီသူမြတ်ကိုယ်တိုင် ပိုင်းခြားသိ၍၊ စင်ကြယ်သော ဝိပဿနာတဒဂ်မဂ်ဉာဏ်ကို ဆင်မြန်းရရှိလာရာတွင် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်သော၊ ဥပက္ကိလေသ ဆယ်ပါးဖြစ်မလာဘူးလား၊ ၎င်းကို ကျော်လွန်နိုင်ခဲ့လားဟု- မေးစရာစကားသည် ကြားဘူးနားဝအားဖြင့် ဖြစ်ရှိ လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသဘောမှာ သမထရှေ့ဝိပဿနာနောက် ရှုပွားသူတို့၌သာ ဖြစ်ပွားတတ်သောသဘောဖြစ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်၊ ထိုဥပက္ကိလေသ သဘောတို့သည် တရားတွေတွင် နှစ်သက်သော နိကန္တိကတဏှာကို မှီ၍ ဖြစ်ပွား

တတ်ရာဝယ်၊ သမာဓိ လွန်ကဲသွားမှုနှင့်သာ- အများအားဖြင့်ယှဉ်၍ ဖြစ်ပေါ် တတ်ရကား၊ ယခုအာနာပါန-လက္ခဏာ ရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက် အားဖြင့် (၀၂)ပညာဦးစီးသည့် သဒ္ဓါ-သတိ-ဝိရိယနှင့် ခဏိကသမာဓိအားဖြင့် သာ ပွားများခြင်းကြောင့်၊ အရှုခံ-အရှုမှန်တရားတို့၌- ပညာဦးစီးသည့်- ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါနှင့်ပညာဦးစီးသည့်- ဥပဋ္ဌိတံ သတိပဋ္ဌာနတို့သည် သမာဓိ၏နိမိတ် သဖွယ်ဖြစ်ရကား၊ သမာဓိ လွန်ကဲသွားစရာအကြောင်း မရှိကောင်းအောင် ထိန်းချုပ်ထားပြီးစားဖြစ်သော အသိပညာမှ- အတတ်ပညာ၊ အရ၊ အားထုတ်ပွားများ- ဝိရိယ၏ ပရိက္ခရာတရားအရာ၌၊ လက္ခဏာပ နိဗ္ဗာနာနုစျာန် သဘောရောက်အောင်၊ ခဏိက၊ သမာဓိစုံညီလာတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ်လှိုင်းတို့ဖြင့် “ကောမဓမ္မာ- အသမ္မောဟော ပဋိဝိဇ္ဇတိ” အရ၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အဖြစ်-ဖေါက်ထွင်း၍ မြင်ခြင်းမှအပ-လွန်ကဲသွားစရာအကြောင်း မရှိကောင်းပါ၍၊ အထက်က ပြဆိုခဲ့သော-အသိပညာ၊ အတတ်ပညာ- မကွာစုံညီ- ကျင့်သုံးတည်လာလျှင်၊ ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း-ဥပက္ခိလေသအပေါင်းမှ လွတ်ကြောင်းကိုသက်ဝင်လျက် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိရောက်ရှိကာ၊ “ဥဒယဗ္ဗယ၊ ခေါ်- ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်မြင်ထက်၌၊” ပြဆိုအပ်ပြီးသော အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ် သုံးချက်ကို၊ သက်ဝင်ရရှိ-အမှားမငြိနိုင်တော့ပါပေ။ ထိုသို့- ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်- မဂ်မျိုးစေ့မြောက်သော ပွားများမှုမျိုး၌၊ ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ခိလေသတရားအပေါင်းဖြစ်ကြောင်းမရှိပုံကို- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌လည်း ဤသို့ဖွင့်ဆိုပါရှိပါသည်။

“အယံ ပန ဝိပဿနပက္ခိလေသော၊
ယေဘုယျေန သမထဝိပဿနာ လာဘီနော၊

ပန-အထူးကိုဆိုဦးအံ့၊ အယံ ဝိပဿန ပက္ခိလေသော-ဤဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရားသည်၊ သမထဝိပဿနာလာဘီလော-သမထရှေ့ ဝိပဿနာနောက်ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သမထ၊ ဝိဿနာတူစုံ- ယုဂနဒ္ဓအားဖြင့် ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌သာလျှင်၊ ယေဘုယျေန-များသောအားဖြင့်၊ သံဝိဇ္ဇတိ-ဖြစ်၏။

ဤသို့-အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း ယောဂီသုမြတ်ကိုယ်တိုင် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတို့ကို ယုံကြည်ဆည်းပူးခံယူမှုအထူးဖြင့်- လမ်းမှန်ရှာကျ ကျင့်သုံးခါ ပွားများအားထုတ်ပါက၊ မုချပင်- ပညာလျှင် အမွန်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဤဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတို့မှ ကင်းစင်ပြီးလျှင်၊ စတင်အားထုတ်စဉ်မှစ၍၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အားတက်ကျင့်ကြံ- ရင့်သန်သော ကာလတိုင်အောင်၊ မဂ္ဂါ

မဂ္ဂဉာဏဒဿဝိသုဒ္ဓိအစစ် ဖြစ်ရှိသက်ဝင်ပုံကို သဒ္ဓါ၊ ပညာအတူပါ၍ စင်ကြယ်စွာ ယုံကြည်ရရှိလာနိုင်ပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့်- ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်း တရား-ဆယ်ပါး အပြား သုံးဆယ်ကို၊ ဤဝိပဿနာရှေ့ သမထနောက်၊ ပွားများအားထုတ်ခြင်း၌ ထည့် သွင်းပြအပ်စရာ မလိုတော့သည့်အလျောက်- ချန်လှပ်အပ်ရပါသည်။ ဤနေရာ၌- အချို့က ညစ်ညူးကြောင်း (၁၀ ပါးလွန်မြောက်ပြီးမှ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်သည်ဟု- အဆိုရှိပြီးပြသလေ့ရှိရာ၊ အချို့ယောဂီတို့သည်- ဝိပဿနာညစ်ညူး ကြောင်းတရားဖြစ်ပွားအောင် တမင်ရှာကြ၍ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်မှ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အပိုင်ရကြောင်းမှန်သလိုအထိ အစွဲသန်သွားတတ်ကြပါသည်။ ဤဝိပဿနာရှေ့ သမထနောက်နည်း၌မူ၊ ပညာဦးစီးပြီးဖြစ်၍ ယောဂီသူမြတ် တို့သည်၊ မိမိပွားများအားထုတ် ကျင့်သုံးချက်၊ မှန်မမှန်ကိုသာ- ဆန်းစစ်ပေး ရန်လိုအပ်ပြီး၊ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းကို လျစ်လျူရှုသင့်ပါတော့သည်။

ယခုယောဂီသူမြတ်တို့အား၊ ကိုယ်ဘိုင်အားထုတ်နိုင်ရေးကို ရှေးရှုပြသ ပေးနေခြင်းဖြစ်ရာ၊ ဦးစင်းတို့ထံမှောက် အားထုတ်စဉ်အတွင်း- ကျင့်ဆဲကာလ၌၊ ဒေသနာဉာဏ်ဟောကြားကွက်များကို (၀၇) ဒေသနာဉာဏ် တန်ဆာဆင်ချက် များကို ချန်လှပ်၍-အသိပညာ- အတတ်ပညာ-နှစ်ဖြာစုံညီစွာ အားထုတ်လျက်- အမှန်အကန်-အဆင့်ဆင့် အချက်အလက်တို့ကိုသာ- မှားကွက်မရောက်အောင် ချုံး၍ပြဆိုပေးနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုရောက်ရှိအပ်သော- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစစ်မှန်၍ “ပေ၀ ရုပ်နာမ်” “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကေန်၌၊ ရှေ့စိတ်ဖြစ်ဘိ- နောက်စိတ်သိ၍၊ ရှုစိတ်မမြဲ-ရုပ် မမြဲ-စုံတွဲအနိစ္စသဘောတွင်ထိုအနိစ္စကေန်ဖြစ်သောသင်္ခတဒါဏ်ချက် “ဖြစ်ပျက်” အဆက်မပြတ်- စဉ်တိုက်ကျ၍- မျက်မှောက်ပြုလျက်- နာမ်က၊ ရုပ်နှင့်မကွာသော သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၌သာလျှင်၊ ရုပ်နိမိတ္တာ- နာမ်ပဝတ္တာ- သင်္ခါရာဓမ္မာတို့သည် သာ၊ ဝယဓမ္မာ-ဝယဓမ္မာ-နိရောဓဓမ္မာ- အနိမိတ္တအရာသို့၊ နိစ္စကုန်ဆုံး- အနတ္တ တုံး-ပျက်ပြုန်းခမ်းချောက်-ကုန်ဆုံးခြင်းသို့ရောက်လျက်-ပျောက်ကွယ်ကုန်သည် ကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အခင်း-ထက်မျက်သန့်ရှင်းစစ်မှန်ခြင်း၌၊ ကောင်းစွာမသွေ- ဝိပဿနာမဂ်အဆက်ဆက်တို့သည် ပုဗ္ဗဘာဝမဂ်အခြေအားဖြင့် ယောဂီသူမြတ် ၏ ခန္ဓာဓါတ် နှင်ကိလေသာတို့ရပ်အပ်ပြီးလျှင်-သံသရာကိုမချဲ့-ကိလေသယက္ခယ နိဗ္ဗာန်ဘက်သို့- မဂ္ဂင်ရှစ်ဘန်- အကျင့်မှန်ဖြင့် ဆန်တက်နိုင်သော- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ သက်ဝင်နေအပ်ပါတော့သည်။

ဤသို့-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အခြေခံမှန်ကို တိကျစွာဖြစ်ပေါ်စေလျက်၊ ရင့်ကျက်သော ဣန္ဒြေစက်ဖြင့် နိဝရဏအစ-ကိလေသာအဝဝတို့ကို၊ တွန်းလှန်နိုင်သော “သဒ္ဓါ-သတိ-ဝိရိယ-သမာဓိ-ပညာ” ဣန္ဒြေငါးပါးမှ ဗိုလ်တိုင်သက်ဝင်ပိုင်သည်အထိ၊ မချသောလုလ္လရီခါ- ကြိုးစားမပြတ်၊ အားထုတ်လတ်၍၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအမှန် အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်အယာမံ၌၊ လက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာနာစွာကို အဆက်မပြတ် “ဖြစ်ပျက်” နှစ်ရပ်တွင် ရစေအပ်သည်ရှိသော်၊ အနိစ္စလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံဖြစ်သော- လွန်ကဲစွာ အနိမိတ္တအရာ၌ စိုးမိုး ပိုင်နိုင်မှုကို၊ အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်-လက္ခဏာရမ္မဏိက-ဝိပဿနာဉာဏ်မှ=သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်=သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဉာဏ်အဖြစ်သို့-သုညတနှင့်အနိမိတ္တအစစ်ကို အခြေခံလျက်-မသွေမလှန်-ကေနရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရောက်လည်း မချရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်မှ= မှတ်သားမှုနှင့်တကွဖြစ်သော လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မဟာကို စတင်ရရှိပြီးသည်မှ၊ “ရှုစိတ်မမြဲ-ရုပ်မမြဲ-စုံတွဲအနိစ္စသဘောကို၊” ခယ-ဝယ-နိရောဓ-အနိမိတ္တအားဖြင့်- သက်ဝင်ရင့်ကျက်၊ ထက်သန်သည်ထက်၊ ထက်သန်လာခါ၊ အမှတ်ပျောက်လျက်-သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၌၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ=သင်္ခါရလျှင်-အာရုံရှိသော-ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ထက်သို့ ရောက်ရှိသက်ဝင်ပုံတို့ကိုလည်း ဤသို့ပိုင်းခြားကာ သိအပ်ရာပါသေးသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည် မူလပြသခဲ့သော၊ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်ကို စတင်ရရှိ၍ အမှတ်ပျောက်ခါ၊ ငါမပါဘဲ- ဓါတ်သုံးတွဲကို ကွဲအောင်ရှုပွားနိုင်လျက်၊ ရှုစိတ်မမြဲ-ရုပ်မမြဲကို-စဉ်တိုက်ပြအပ်သည့် နာမ်ကရုပ်နှင့်မကွာ “ဖြစ်ပျက်” လွှာ၌ အစဉ်တစိုက် အလျဉ်မပြတ်၊ ရှုပွားနေအပ်စဉ်အတွင်းဝယ်၊ အရှုခံ=ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့= အချင်းအရာတွေသာလျှင်- ပြောင်းလဲမယ်သတိနဲ့ ဉာဏ်ကတော့ မပြောင်းလဲဘူး၊ သတိမပြတ်၊ ပေါ်အာရုံ- ရုပ်ဓါတ်နှင့် ဆက်စပ်သမျှ “ဖြစ်ပျက်” အသိဉာဏ်ထပ်ချပ်ရနေပါမယ်၊ အဲဒီလို “ဖြစ်ပျက်” ထင်ရှားပေါ်ခိုက်ကို၊ ရိုးရိုးကလေး-သတိနဲ့သိဉာဏ်ဖြစ်မှု- အဆက်မပြတ်တွေတွေ နေတာ- ရင့်ကျက်လာပြီးတော့၊ အရှုခံ၊ အချင်းအရာ- မှတ်သားလာခဲ့ရသော လက္ခဏာနိမိတ်အာရုံတွေသာ- ပြောင်းလဲတယ်၊ ဖောက်ပြန်တယ်၊ ဥပဋ္ဌိတံသတိကြောင့် ထင်ရှားမှုကလဲ မပြောင်းလဲဘူး၊ သတိနဲ့အတူ သိဉာဏ်ကလဲ၊ မပြောင်းလဲဘူး၊ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်တဲ့-လက္ခဏာရမ္မဏိက တရားတွေက-တမျိုးတအာရုံစီအဖြစ်နဲ့လဲ- ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်ကုန်ပျောက် သုဉ်းဆိတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်၊

သတိနဲ့ဉာဏ်ကလဲ-ပြောင်းလဲ- ဖေါက်ပြန်ကုန်ပျောက်- ပျက်သုံးတဲ့- သင်္ခါရတရားတွေကို၊ (၀၂) ရှုရှုက်အစဉ် “ဖြစ်ပျက်” အယာဉ် သင်္ခါရတရားတွေကို၊ ထင်ရှားလာတိုင်း တပြိုင်နက်-သိဉာဏ်ဖြစ်ရာမှာ၊ သတိ၊ သိဉာဏ်သဘောကတော့- မပြောင်းလဲပေမဲ့ ၊ ရှေ့သတိ၊ အသိဉာဏ်နဲ့- နောက်သတိ၊ အသိဉာဏ်ဟာ- မတူ ခြားနားကုန်ပျောက်သွားတတ်တဲ့ တရားဘဲလို့၊ သင်္ခါရတရားကို- သင်္ခါရတရားနဲ့ ပိုင်းခြားပြီး၊ “ဖြစ်ပျက်” သဘောကို အရှုခံနဲ့- အရှုမှန်- တရားနှစ်ခု စလုံးပေါ်မှာ ဉာဏ်မြင်ထပ်ဆင့် ဖြစ်ရှိလာတယ်။

အဲဒီလို-သိမြင်လာခြင်းကစပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်တဲ့ဘက်ကို သက်ဝင်လာခဲ့ရတာပါ။ ဒီတော့-အဲဒီ၊ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို မပျောက်မလွင့်ရအောင်- အဆက်မပြတ်ကြိုးစားအားထုတ်ရင်းနဲ့ “ဖြစ်ပျက်” သဘောကို သတိနဲ့ အသိဉာဏ်ရိုးရိုးကနေပြီးတော့၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်ပညာက အမှန်ကို ပိုင်းခြားပေးလို့ သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်က အရှုခံသင်္ခါရမှတ်ကြောင်းနိမိတ်ကို သတိကထင်ရှားအောင် ပြုပေးတိုင်း သိဆိုတဲ့ဉာဏ်ဝိညာဏ်နဲ့ တသားထည်း တပေါင်းတည်း ဖြစ်စေတော့တယ်။ ဘယ်လိုတသားထည်း ဖြစ်စေသလဲဆိုတော့၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့အားဖြင့် “ဖြစ်ပျက်-ဖြစ်ပျက်” ဆိုတဲ့- ပေါ်မှု-သင်္ခါရနိမိတ်တိုင်းသည်၊ သတိ၊ အသိဉာဏ်နဲ့- တပြိုင်နက်ထည်း- အတူတကွပျက်တဲ့ သဘောဟာ တသားထဲထပ်ချပ်မကွာ ပစ္စုပ္ပန်မချို့-သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မမှို- မြင်လို့၊ မြင်လို့-ဉာဏ် ဖြစ်၍သာနေပါတော့တယ်။ ထိုသို့-ဉာဏ်မြင်-ဖြစ်ထိုက်အင် မှန်ကန်ကြောင်းကို မဟာဋီကာ၌၊

“ရူပက္ခန္ဓော ဘိဇ္ဇမာနော အရူပက္ခန္ဓေ ဂဟေတွာ ဘိဇ္ဇတိ”
လို့ လာရှိတယ်။

ရူပက္ခန္ဓော- ရုပ်ဓါတ်တရား- နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါးသော ခန္ဓာတပါးသည်၊ ဘိဇ္ဇမာနော-လျှပ်တပြက်တွင် ကုဋေနှင့်ဆောင်- ငါးထောင်ကျော်မျှ-ဖြစ်ပျက်၍ သွားကြသည်ရှိသော်၊ အရူပက္ခန္ဓေ- ရုပ်စုပေါ်ချက်၊ တပြိုင်နက်၌ လိုက်လျက်သိ၊ မှတ်- ခံစား၊ စေ့ဆော်တတ်သော နာမက္ခန္ဓာ လေးပါးတို့ကို၊ ဟေတွာဝ- အဖေပေါ်မကွဲ- အတူတူ၍သာလျှင်၊ ဘိဇ္ဇတိ-မုချမသွေ၊ ရုပ်နဲ့နာမ်တွေ တပြိုင်နက်သာ ချုပ်ပျက်ရတော့၏။

ထို့ကြောင့်-“ရူစိတ်မမြဲ-ရုပ်မမြဲ-စုံတဲ့ အနိစ္စသဘောဉာဏ်ကို၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရင့်သန်သော ယောဂီတွင် အထက်ပါကကဲ့သို့ ဉာဏ်သက်ဝင်ခါ- ဖြစ်ရှိရ

တော့၏။ထိုကဲ့သို့ပင်- ရှုရှိုက်နှစ်အင်တွင် ဝါယောဓါတ်ဦးစီးသောအရှိန်ကလာပ်
တို့- ထောက်ကန်-အေး-မာ၊တုန်းကန်-ပူ-ပျော့အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ထင်ရှားတိုင်း
၌လည်း ကလာပ်တစ်စီးလုံး ပျက်ဆုံးချုပ်ပျောက်ရုံကိုလည်း....

“ကောဟိဝါယောဓါတု ဘိဇ္ဇမာနာ
သေသဓါတုယော ဂဟေတွာ ဘိဇ္ဇတိ။”ဟု-လာရုံပါသည်။

ကောဟိဝါယောဓါတု- ထောက်ကန်၊ တုန်းခြင်း၊ လှုပ်ရှားသွင်း၍-
ဆောင်နှင်းထွန်းပြ-သဘာဝသဘော-ဝါယောဆိုဘုံရုပ်ခါတ်ကလေးတခုသည်၊
ဘိဇ္ဇမာနော-ဖြစ်လျှင်ပျက်ခြင်း စာရင်းသွင်း၍ ကုန်ပျောက်ခြင်းသို့ရောက်သည်
ရှိသော်၊ သေသဓါတုယော- ကြွင်းသမျှဓါတ်- အဋ္ဌကလာပ်တခုလုံးကို၊ ဂဟေ
တွာဝ- တူစုံတကွ- မကင်းကွာရ- တွဲယှဉ်ကြ၍သာလျှင်၊ ဘိဇ္ဇတိ-မုချမသွေ-သဟ
ဇာတ်ရုပ်တွေမှန်သမျှ- ပျက်ကြရလေတော့၏။

ဤသို့-အမှန်ပေပြီဖြစ်ပျက်ကြသည့်-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ-သင်္ခါရတို့၊အာကာရ
နှင့် သဘာဝနှစ်ရပ်တွင် အာကာရ-အချင်းအရာ= လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ၊
သဘာဝ=ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားခိုက်၌-သင်္ခါရရမ္မဏိက ဝိပဿနာဟုခေါ်
ဆိုမှုပြုရသော “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်လျက်- ပေပြီရုပ်နာမ်- သိ
ဝိညာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ တသားထည်း ဖြစ်ပျက်ကြပုံကို ဉာဏ်ချက်ထောက်မိပါက
သဘာဝ ပစ္စုပ္ပန် သင်္ခါရ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာအယာမ်သို့ သက်ဝင်ပါ
တော့သည်။

(ဥပမာ) အရှုခံ-လက္ခဏာ အာရုံနိမိတ်“ဖြစ်ပျက်”ကို ပညာက ပိုင်းခြား
ပေးတဲ့သဘောမှန်အတိုင်း၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပက- ဒီအာရုံကို သတိ၊ သိဉာဏ် စိတ်နဲ့
တထပ်ထဲမိအောင် တင်ပေးခြင်းမှာ၊ စရှေးစပ်ကောင်းသော လက်သမား၏
ထွင်းထားသော သစ်သားအတွင်းသို့ လျော်ညီသော သစ်သားချောင်းကို
တသားထည်းဖြစ်အောင် ရိုက်သွင်းထားလိုက်သည့်အခါ၊ အဆက်အရာမထင်
တော့ဘဲ တသားထည်းဖြစ်သွားသလို “ဖြစ်ပျက်”သဘာဝနဲ့ သတိ၊ သိဉာဏ်
သဘောတို့ဟာလဲ တသားထည်းသာ ပေါ်လွင်သင်ရှားပြီး၊ ယောဂီရဲ့ အရှုခံ
ရုပ်နာမ်နဲ့ ဉာဏ်ဝိညာဏ်တို့ဟာလဲ တသားထဲ “ဖြစ်ပျက်” သဘောကို (ဝါ)
သဘာဝကို မြဲမြဲမြဲမြဲ-ဉာဏ်အမြင်သန်၍ နေတော့တယ်။

အဲဒီလို- တသားထဲ ဉာဏ်မြင်မမြဲမြဲသေးရင် တခါတရံ “ဖြစ်ပျက်”ကို
ငါမြင်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်၊ သင်္ခါရကို (ဝါ) ဖြစ်ပျက်သဘောကို၊ သင်္ခါရက
(ဝါ)သင်္ခါရကွနွာတွင် အကျွမ်းဝင်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့က ပိုင်းခြားထိုး

ထွင်း ဉာဏ်မြင်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ အရှုခံဘက်မှာ သင်္ခါရနိမိတ်-ရှုတဲ့ဘက်ကက ၆-
၆၊ စိတ်နဲ့-ရှုနေတဲ့သူ ရှိတယ်လို့ထင်နေရင် ဉာဏ်မြင်မမှန်ကန်ပါ။ ဒီနေရာတွင်
အစကောင်းခဲ့သော အနတ္တအခြေခံ- လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ် မှန်ခဲ့ပါလျှင်မူ၊
ဤသို့- မမှန်မကန်သက်ဝင်ဖြစ်စရာမရှိပါ။ ထို့ကြောင့်- ဤနေရာတွင် သတိ၊
ကြပ်ကြပ်ထား၍ အထက်ကဆိုခဲ့သော သဘောသွားများနှင့် ညှိကာ၊ အမှား
မြင်မှု- မဖြစ်မရှိအောင်- ဖြစ်ရှိမိကလည်း လျင်မြန်စွာ သိမ်းဆည်း၍ အမှန်ကို
ရောက်အောင် အထူးသတိပြုသင့်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့- အမှားဘက်ယိမ်းယိုင်မှုတွေကို မဖြစ်မရှိစေဘဲ၊ ကြိုးစားအား
ထုတ်လာနိုင်ပြီးလျှင် ထက်မျက်လာလေလေ- ရင့်ကျက်လာလေလေ၊ သင်္ခါရ
ရမ္မဏိက ဝိပဿနာဘက်ကို ကူးလာလေလေအခါ၌လည်း ဝိပဿနာ ညစ်ညူး
ကြောင်းများ သက်ဝင်ချင်သယောင်လဲ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤ
သဘောအစဉ်တို့ကိုလည်း အောက်ပါအတိုင်း တိုးတက်မှု-အလျင်နှင့်တကွ သိမ်း
ဆည်းရာပါသည်။

အဲဒီလို-မှားကွက်မရှိ၊ “ဖြစ်ပျက်”ကို ဉာဏ်နဲ့မြင်ပုံအမှန်- ရင့်သန်ခိုင်မြဲ
လာတဲ့အခါမှာ၊ သမာဓိကလဲ တည်ကြည်မှုစွဲမြဲလာတယ်၊ ဝိရိယကလဲ မလျော့
မတင်းအနေထက်- သမာဓိအရှိန်ကြောင့်- အတင်းဘက်ကို ယိုင်လာတတ်တယ်၊
ဒါပေမဲ့ - သဒ္ဓါ၊ ပညာကိုကျော်လွန်မသွားအောင် သတိက ထိန်းချုပ်ပေးတဲ့
အနေနဲ့ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် ပြတ်မသွား၊ ပျောက်မသွားရအောင်၊ အရှုခံ
အာရုံထင်ရှားပေါ်လွင်မှုကို ဖော်ပြပေးနေတယ်၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် တစ၊ တစ၊
အရှိန်တက်လာတဲ့အခါမှာ၊ သင်္ခါရနိမိတ်-အာကာရလက္ခဏာတွေကလဲ၊ (၀၇)
ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့၊ သဘောတွေကလဲ နူးညံ့သိမ်မွေ့
လာတယ်၊ သတိနဲ့ ဉာဏ်မြင်ကလဲ သိမ်မွေ့လာတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့-
ဝိပဿနာ- ဘာဝနာမဂ္ဂင်တရားကိုယ်မှ-အပ၊ ဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက် စေတသိက်
တရားတွေရယ်၊ ဝိပဿနာမဂ်နဲ့မလျော်တဲ့-စေတသိက်နာမ်တွေဟာ-နာမကာယ
မှာ အချို့ဝင်ယှဉ်ဖြစ်ခွင့်မရခြင်း၊ အချို့ယှဉ်သော်လည်း မပေါ်လွင်တော့ခြင်းတို့
ကြောင့်၊ စေတသိက်ဘို့၏ငြိမ်းခြင်း=နာမကာယပဿဒ္ဓိဖြစ်လာတယ်၊ ပြီးတော့လဲ
အကုသိုလ်စိတ် ဆဲ နှစ်ပါးဟာလဲ ဖြစ်ခွင့်မရခြင်း၊ မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပုယုတ်
ဟာလဲ အဖြစ်နည်းပါးလာခြင်း၊ အာရုံပြောင်းလဲစရာ အကြားအဖြစ်- နှလုံး
မူလာရောမရှိခြင်း၊ ဘဝင်စိတ်ခြားတက်တာကလဲ- ကြုံ့ရုံရှိလာခြင်း၊ ပညတ်
အာရုံသျှဉ်းဆိတ်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်- စိတ်တို့၏ ငြိမ်းခြင်း စိတ္တပဿဒ္ဓိကလဲ-
စေတသိက်နာမ်ကာယပဿဒ္ဓိဖြစ်လေလေ-စိတ္တပဿဒ္ဓိဖြစ်လေလေဖြစ်လာတယ်။

ဒီအခါမှာ- အရှင်ခံအာရုံပါ- နူးညံ့သိမ်မွေ့မှုနှင့်တကွနက်၊ ငြိမ်းချမ်းမှု နောက်ကို- မသာယာ၊ မငြိမ့်မိ၊ မလိုက်မီဘို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ဒါကို ဓမ္မ သဘော- သင်္ခါရသဘော- ဉာဏ်နှင့်အသိသဘော ဆောင်ချက်တွေမပြောင်းလဲရ အောင်၊ သဒ္ဓါနှင့်ပညာ=ဝိရိယနှင့်သမာဓိကို၊ သတိကညီအောင်ညှိတဲ့- ဥပဋ္ဌိတံ သတိသဘောက မရှေ့လျော့အောင်- အရှင်ခံအာရုံကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေ လျက်- ဆောင်နှင်းနိုင်စွမ်းရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး (၁၂) ကာယပဿဒ္ဓိ-စိတ္တ ပဿဒ္ဓိနောက်သို့-သတိ၊ သိဉာဏ်ကို လိုက်ခွင့်မရစေဘဲ- လိုက်ခွင့်မရဘဲ၊ သဒ္ဓါ- ပညာ=ဝိရိယ-သမာဓိတို့-အတူတကွညီမျှတဲ့ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်က ရှေ့လျော့ မကျအောင် အထူးသတိရှိဘို့ အထူးသက်ချပ်ပေးဘို့လိုပါတယ်။

အကယ်၍-ပဿဒ္ဓိနှင့်ဖြာတို့၏ငြိမ်းမှုသဘောဘက်ကို သတိလိုက်သွားရင်၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ပျောက်မည်၊ ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင်ပျောက်ရင် အေးငြိမ်းမှုကို ခံစားလာတတ်မယ်၊ အေးငြိမ်းမှုကို ခံစားမိရင် သာယာနှစ်သက်လာမယ်၊ ပီတိ ဟုန်တွေမြင့်လာသည်နှင့်အမျှ-ပဂ္ဂဟ-ချီးမြှောက်မှုနှင့်တကွ၊ ဩဘာသတွေပေါ် လာဝင်လာတတ်တယ်၊ ဩဘာသနှင့်တကွ ပီတိကနေ သုခဖြစ်လာရင်-နိကန္တိက တဏှာမှီ၍ဖြစ်တော့မည်ဖြစ်ရာ။ ဥပက္ကိလေသ(၁၀)ပါးခေါ်-ဝိပဿနာညစ်ညူး ကြောင်းတို့သည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒ- စေတနာရှေ့ ရှုမှုအားလျော်စွာ၊ ပဿဒ္ဓိ လွန်ကဲမှုနှင့် နိကန္တိဖြစ်ခြင်း၊ သုခလွန်ကဲလျက် နိကန္တိဖြစ်ခြင်းစသည်တို့ကြောင့် သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မ “ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ကို လက်လွှတ်ပြီးလျှင်၊ နိကန္တိနှင့် တကွသော ထိုထိုဥပက္ကိလေသ ဣဋ္ဌာရုံတို့ကိုပင်လျှင် မဂ်ဟုတ်လေသယောင်ယောင်၊ မဂ်၏ အနီးအပါးရောက်နေသယောင်ယောင်-ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်မှု-သဒ္ဓါကိုပါမှားယွင်း သွားစေလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ သတိက၊ ဆက်လက်၍ ထိန်းချုပ်မရနိုင်တော့ ဘဲ၊ ပညာမြင် အဟုတ်နည်းမှ ဝိရိယ-သမာဓိလွန်ကဲပြီး၊ ဝိပဿနာမဂ်အစစ်ကို လွဲဖယ်မိသည်အထိ- ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့- သိမ်မွေ့ ငြိမ်းအေးရာမှ- ဥပက္ကိလေသတရားတွေဟာ၊ ပုဂ္ဂိုလ် တိုင်းမှာဖြစ်သလား၊ ဖြစ်ပြီးမှ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်သည့် အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ရောက်ရှိရသလားဆိုတော့၊ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းဖြစ်သည်မဟုတ်ပါ။ အထက် က- ပြဆိုအပ်သကဲ့သို့ ယျေဘူယျအားဖြင့် သုတမယ ပညာဉာဏ်ပြည့်ဝ၍- ဝိမုတ္တိနယဝိသေသဖြစ်သော- စိန္တာမယ၊ ပညာဉာဏ်ပြည့်စုံသူတို့၌- ဖြစ်လေ့ ဖြစ်ထ၊ မရှိသလောက်နည်းပါးပါသည်။ ဤသို့- ပညာနှစ်မျိုး ချိတ်သွင်းနှင့် သမထရှေ့၊ ဝိပဿနာနောက်၊ သမထ၊ ဝိပဿနာတူစုံ- ရူပွားသူများ၌သာ အဖြစ်များတတ်ပါသည်။ ဝိပဿနာရှေ့- သမာဓိနောက်၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက၊

ဝိပဿနာဉာဏ်ကနေ- တောက်လျှောက် မှန်ကန်စွာလျှင်၊ သင်္ခါရာ ရမ္မဏိက- ဝိပဿနာကူးဆဲမှလဲ သက်ဝင်ခြင်းမရှိတော့ဘဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထက်သန် ရင့်ကျက်စွာ- အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်တန်းကို မပျက်မယွင်းရရှိနိုင်ပါတယ်။ ကြိုတင် တွေးဆပြီးတော့လဲ၊ မဖြစ်အောင် စိတ်က စောနေဘို့ မလိုဘဲ၊ အဝင်မခံ၊ မဖြစ် မရောက်အောင် ပိုတယ်လို့မရှိတဲ့ (သတိ) ဝါ = အသုံးမကျသော နေရာချင်းလို့ မရှိတဲ့ သတိကို ဦးစီးဦးကိုင် ပဋ္ဌာနပြဋ္ဌာန်းပြီး၊ ပဓါနတန်းရောက်ရန် သဒ္ဓါ = ပညာ = ဝိရိယ - သမာဓိတို့ မယုတ်မလွန်စေတတ်သော၊ ပေါ်ရုပ်နာမ် “ဖြစ်ပျက်” တွင် သတိကပ်၍ ဉာဏ်ထပ်ချပ်- အစဉ်ပါမှုရအောင်- သတိကို ဆရာတင်ပြ၍ ဆောင်ရာပါသည်။

အဲဒီလို- ရှုရှုကံနှစ်တန်၊ အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ဖြစ်တဲ့၊ ထောက်ကန်-အေး မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-အချင်းအရာဖြင့်၊ လက္ခဏာရမ္မဏိကခေါ်တဲ့ “ဖြစ်ပျက်” နိမိတ်အာရုံရှိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်လာတော့၊ ဘယ်သဘောကို ရင့်သန် လာပြီလို့ ဆုံးဖြတ်ရသလဲဆိုရင်၊ စောစောကပြောခဲ့တဲ့- အမှတ်ပျောက်လျက် တသားထဲမြင်မှု ခပ်ကြဲကြဲဖြစ်နေရာက၊ ပေါ်ရုပ်နာမ် သိဝိညာဏ်ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာမဂ္ဂင်နဲ့ ပိုင်းခြားပြီး၊ ခယ-ဝယ-နိရောဓ၊ သဘောကို ထိုးထွင်းသိမြင်တယ်။ စရှေးတပ်၊ လက်သမားဥပမာလို- အရှုခံနှင့် အရှုမှန်ကို တသားထည်းသာ “ဖြစ် ပျက်” တာကို၊ အနိမိတ္တဆိုက်အောင်- ထိုးထွင်းဉာဏ်နဲ့သိမြင်တာကို၊ ထက်မျက် ရင့်သန်လာဘယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ အဲဒီလို- အမှတ်ပျောက်ငြိမ်း၊ ရင့်သန်မှု ကိန်းလာတော့၊ လက္ခဏာကို အာရုံမပြုတော့ဘူး၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ- မမှတ်သား ရတော့လို့ဘဲ၊ ဒီတော့- ဘာကို အာရုံပြုခြင်းရောက်သွားသလဲဆိုတော့၊ လက္ခဏာရဲ့ သဘာဝဖြစ်တဲ့- လက္ခဏာဝဉ္စ၊ သင်္ခါရနိမိတ်ကို အာရုံပြုခြင်းသို့ သက် ဝင်သွားပြီ။ ဒီတော့- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာကနေ၊ (ဝါ) အာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အာရုံပြုရုံရာကနေ၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာအဖြစ်ကို၊ (ဝါ) သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို အာရုံပြုရာသို့၊ တက်လှမ်းပြောင်းလဲ- ရောက်ရှိသွားပါ တယ်။ ဒါ-အမည်က ပြောင်းသွားတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဉာဏ်မြင်က ရင့်သန်ပြီး ဆနလေးပါးနဲ့ နိစ္စနိမိတ်တွေ သုဉ်းဆိတ်တဲ့- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန် သင်္ခတပရမတ် တရားတို့ရဲ့ သင်္ခါရအာရုံမှန်ကို ရှုမြင်ပြီး၊ ခယ-ဝယ-နိရောဓ- အနိမိတ္တဉာဏ်မြင် ရင့်ကျက်လျက်၊ ဝိပဿနာမဂ္ဂစစ်ဖြစ်သွားလို့- အရှုခံပစ္စုပဋ္ဌာန်နဲ့လိုက်လျောအောင် ပြောင်းလဲကြောင်းကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြားသိစေရန်- ဖေါ်ပြပေးခြင်း- သဘာဝ အခင်းဖြစ်တယ်။ ဒီအခါမှာ-အမည်ပြောင်းအောင်လို့- ရှေ့ရှုမျှော်မှန်းမှုမပြုရ ဘူး၊ ယထာသဘာဝ “ဖြစ်ပျက်” သင်္ခါရပေါ်မှာ ဉာဏ်မချော်ဘဲ၊ မှန်မှန်လှည့်

တဲ့လှေဟာ- မှန်မှန်ရှေ့ကို တက်သွားနေသလို၊ ယောဂီရဲ့ ပွားများဉာဏ်ရှိန် တကယ်ရင့်သန်မှန်ကန်လာရင်လဲ၊ ဒီမျှော်မှန်းစိတ်ဟာ မပေါ်လာပါဘူး၊ ရင့် သန်ထက်မျက်လာရင်လဲ ဉာဏ်မြင်က၊ အာကာရ- လက္ခဏာနဲ့ သဘာဝသင်္ခါရ နှဲ့ပြီး၊ သင်္ခါရရမ္မဏိက ဝိပဿနာအဖြစ်ကို မပြောင်းလဲဘဲမနေပါဘူး၊ ယောဂီ သူပြော၏ သမ္မပ္ပဓာန်နှင့်အညီ၊ တိုးတက်၊ ထက်မြက်၊ ပြောင်းလဲ သက်ဝင်တတ်တဲ့ အကြောင်းမှန်တရားဖြစ်ပါတယ်။

စောစောပိုင်း- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာတိုးကတော့၊ လက္ခဏာကို မှတ်သားပြီးအာရုံပြုရတယ်၊ လက္ခဏာနဲ့တုံ့ပြီး ဖြစ်ပျက်မြင်ခါ၊ လက္ခဏာပဋိ ဝေဓဉာဏ်ကို- အနတ္တနုပဿနာအခြေခံနဲ့ မြင်တယ်၊ လက္ခဏာနဲ့တုံ့ပြီး ဖြစ်ပျက် မြင်တော့၊ ပညာမဂ္ဂင်က ပိုင်းခြားပေးတယ်၊ သတိက အာရုံရဲ့ သဘောမှန်ကို ဖော်ပြပေးတဲ့အတိုင်း၊ ဆက်ခါ၊ ဆက်ခါ၊ မြင်လာတယ်- ဘယ်လို ပိုင်းခြားမှု သဘောမှန်ကိုမြင်ခဲ့သလဲဆိုတော့၊ အရှုခံရုပ်နာမ်နဲ့ အရှုမှန်ဉာဏ်ဝိညာဏ်နှစ်ရပ် မှလွဲပြီး၊ ဃနလေးပါး- မရှိမဖြစ်ငြားတာအမှန်လို့ ပိုင်းခြားသိမြင်တယ်၊ ဒီတော့ သဘောမှန်ဆိုတဲ့- ပေါ်ရုပ်နာမ်၊ သိဝိညာဏ်တို့ တသားထည်း အတူဖြစ်ပျက်တဲ့- ရှုခိုက်ရှုခိုက် “သင်္ခါရ” အချက် သဘာဝဓမ္မကိုမြင်တယ်၊ သင်္ခါရရဲ့ လက္ခဏာ ဝန္တက- ဘယ်သူလဲ “ရုပ်-စေတသိက်နာမ်နဲ့- စိတ်နာမ်” ဘဲ၊ (ဝါ) စိတ်၊ စေတ သိက်၊ ရုပ်၊ =ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်ဘဲ၊ အဲဒီ- စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ သင်္ခါတရား ကို၊ ဘယ်အနေနဲ့မြင်နေပြီဆိုတော့၊ “သင်္ခါရ” ပြု စိရင်မှုကြောင့် သက်ဝင် “ဖြစ် ပျက်” နှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ အကျိုး “သင်္ခါရ” အနေနဲ့ မြင်နေပြီ။ (ဝါ) ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်- သင်္ခါတ၊ သင်္ခါရ- ဝိပါကဝဋ်ဒုက္ခလို့ မြင်နေပြီ။ ဒီ-ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်တွေရဲ့ ထပ်တလဲလဲ- သဘာဝပစ္စုပ္ပန် “ဖြစ်ပျက်” ထင်ပေါ်တဲ့ သင်္ခါရတရား ဆိုရင်၊ နိစ္စဝတ = စင်စစ်မြဲသလား?၊ အနိစ္စဝတ = စင်စစ်မမြဲတာလား?၊ အနိစ္စဝတ၊ စင်စစ်မမြဲတာကောန်ဘဲလို့- သန္တိဋ္ဌာန်ချစရာမှလွဲပြီး တခြားတပါး အားဖြင့်- ယုံမှားသင်္ကာမရှိပါသော- မျက်မှောက်ပြုတဲ့ ထိုးထွင်းမှုနဲ့ ဉာဏ် အဖြစ် မြင်လဲမြင်တယ်- သိလဲသိတယ်၊ မုချလို့လဲ- ဆုံးဖြတ်တယ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာလဲ ကင်းတယ်၊ အဲဒီလို- သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အဖြစ်မှ- တရှေးသားမျှ မလျော့ အနှောက် အယှက်၊ ဆန့်ကျင်သက်ကင်းတဲ့၊ အနတ္တမျှဖြစ်သော- ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရား၌ အနိစ္စဟု အစဉ်ရှုမှု- အနိစ္စနုပဿီ- ယောဂီအစစ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာတယ်၊ အဲဒီလို- အနိစ္စဝတ- စင်စစ်ဖြစ်တဲ့- “သင်္ခါရ” ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ တွေကို၊ ဝိပဿနာ- အာရုံ၏ အကြောင်းနိမိတ်မျှအနေနဲ့၊ ပါဠိလို- “သင်္ခါရ”၊ မြန်မာလို “ဖြစ်ပျက်” သဘောအဓိပ္ပာယ်က = ရုပ်စု၊ နာမ်စု၊ ဖြစ်ပျက်မှု- အကျိုးဆက် ဝိပါ

က ဝဋ်ဒုက္ခတရားလို့- ယောဂီရဲ့ဉာဏ်သည် ပေါ်ရပ်နာမ်နဲ့ သိဉာဏ်၊ ဝိညာဏ် နှစ်ရပ်ကို၊ ပဇာနာတိ- ပညာဉာဏ်နဲ့ မြင်ခြင်းကို ဖေါက်ထွင်း၍ မျက်မှောက်ပြု တယ်။ (၀၇) သင်္ခါရနိမိတ်၌- နိစ္စအမြတ်အစ၊ အရိပ်အယောင်မျှမရှိသည်ကို မပြတ်မစဲ- အကြောင်းစွဲသမျှ- “ဖြစ်တိုင်းပျက်မှု” ဝိပဉာဏ်ဝဋ်အစဉ် ကြားခိုလျှင် လပ်ခြင်းမရှိရအောင်- ရှုပွားနိုင်တဲ့- ဝိပဿနာမဂ်မြတ်ဉာဏ်အလျဉ်ကို အစဉ် မုချရလာမယ်။

အဲဒီလို-မြင်လာ၊ မျက်မှောက်ပြုလာ၊ ရလာပြီဆိုရင်၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာပါလို့- ဘယ်သူကမျှ- နံမည်လာပြောင်းပေးနေစရာမလိုဘဲ= လာ ပြောင်းပေးတာလဲ မဟုတ်ဘဲ၊ မိမိ၏- ရုပ်၊ နာမ်၊ ဝိညာဏ်၊ သည်သာ စင်ကြယ် လျှမ်းတင့် ဉာဏ်စခန်းမြင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိက္ခာသုံးဆင့် ကော်ဝင် လျက် ဝိပဿနာမဂ်အယာဉ်နှင့် လောကုတ္တရာမဂ်ကိုဆက်ပေးမည့် ဉာဏ်ပန္နက် မပျက်မယွင်း စိုက်နိုင်ခြင်းရလာပြီဟု- ဆုံးဖြတ်နိုင်ပေပြီ။ ဤသို့- အခြေခံမသွေ အမှန်ငြိမ်းသည် လက်ပန်းပေါက်ခတ်၊ ဝမ်းမြောက်စရာပင် ဖြစ်အပ်ပါတော့၏။

ဒါပေမဲ့= ဆန်းစစ်တဲ့- အနေဖြစ်အောင်၊ သတိဆောင်ကြည့်ကြအုံးစို့၊ ပဌမ၊ ဦးစွာ လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာအပိုင်းတုံးက ပြသခဲ့တဲ့၊ အရှုခံအချင်း အရာကတော့ ပြောင်းလဲတယ်။ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်တော့ မပြောင်းဘူး၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့၊ အရှုမှန်- သိက္ခိတဗ္ဗ-ကျင့်တတ်၊ ကျင့်အပ်တဲ့ တရား ဖြစ်သော မဂ္ဂင်အလုပ်ခါတ်တရားတို့က မပြောင်းလဲခြင်းနဲ့ “သင်္ခါရ”သင်္ခတ မွေတို့က မပြောင်းလဲလို့ဘဲလို့ ပြောခဲ့ပြီ။ ယခု- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဉာဏ် အမြင်နဲ့ကျတော့၊ အရှုခံ သင်္ခါရကလဲ မပြောင်းလဲဘူး၊ အရှုမှန်တရားကလဲ မပြောင်းဘော့ဘူး၊ (တနည်း) သင်္ခါရနိမိတ်အာရုံကလဲ မပြောင်းဘူး၊ သင်္ခါရ ဖြစ်ပျက်ကလဲ၊ လက္ခဏာဝန္တ- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်အတိုင်း မပြောင်းလဲတော့ဘူး၊ သုညတ၊ အနတ္တအခြေခံမှန်- ဉာဏ်ဝိညာဏ်အမြင်ကလဲ ဝယဓမ္မသင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဝတက မပြောင်းတော့ဘူး၊ အရှုခံနဲ့အရှုမှန်ဉာဏ်မြင် စိတ္တုပ္ပါဒ်အမှန်ကို ကော် ချောက်ပြီလို့ဆိုလိုတယ်၊ (တနည်း) မူလ၊ စတင်ပွားများစဉ် “ကောဓဓမ္မာ- ယထာဝသရသတော ဥပဋ္ဌာတိ” မှ၊ “ကောဓဓမ္မာ ဥပဋ္ဌိတံသတိ”၊ “ကော ဓဓမ္မာ တိရဏပရိညာ ပဋိဝေဓေါ” နှင့်၊ “ကောဓဓမ္မာ အသမ္မာဟော ပဋိဝိဇ္ဇတိ” အထိ၊ ဖြစ်ရှိသက်ဝင် စုံညီပြည့်ဝနေပြီလို့ မုချဆိုလိုတယ်၊ အဲဒီသဘော၊ အစစ် အမှန်မရောက်သေးရင်၊ (၀၇) ခယ-ဝယ-နိရောဓနှင့် အနိမိတ္တ- သုညတမဆိုက် မမြင်၊ မရောက်သေးရင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်တဲ့ ဗလဝတရ- အာရဒ္ဓ ဝိပဿနာဉာဏ်ရပြီ၊ အာရဒ္ဓ ဝိပဿက သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်း ရောက်ပြီလို့

မဆုံးဖြတ်သင့်သေးဘူး၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဆုံးဖြတ်ပိုင်တဲ့ အဖြစ်ရောက်အောင် ပြဆို အပ်ခဲ့သော မှားယွင်းချို့တဲ့မှုတို့ကို၊ ပိုင်းခြား သိမ်းဆည်းပြီး၊ တနေ့တခြား၊ တရားဝင်ကပ်၊ မြတ်ထက်မြတ်သော- ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်အောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။

ကဲ....ကာယနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်၊ ဝိပဿနာရှေ့၊ သမထနေ့နက်၊ အာ နာပါန လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာစစ်စစ်- မဂ်ညွန့် ဖိုလ်ပန်းပွင့်လန်းခွင့်တည်း ဟူသော၊ မျိုးစေ့အမှန်အပင်သန်အောင်-မြဲမြံမြဲမြံ ကြိုးစား၊ ကျင့်ကြံ၊ အားထုတ် ဘို့ကတော့၊ ယောဂီသုမြတ်ရဲ့ ယုံကြည်ချက်၊ ခံယူချက်၊ ကျင့်သုံးချက်၊ အပေါ် မှာဘဲ- မှုတည်နေပါတော့တယ်၊ အမှတ်ပညာ-အသိပညာ- အတတ်ပညာ- အရ ပညာဖြစ်အောင်ပေးခဲ့ပါပြီ၊ (၀၇) သုတမယပညာ-စိန္တာမယပညာ- ဘာဝနာ မယပညာ- ဝိပဿနာမဂ်ပညာဖြစ်အောင်ပေးခဲ့ပါပြီ၊ အဲဒီတော့- ပုဗ္ဗဘာဂမဂ် ရရှိတဲ့- အရှိပညာရအောင်- တဿသနာမဆုံရှုံးအောင် ကျင့်သုံးတော်မူကြ ပါ၊ အဲဒီလို အထက်က ပြသလာခြင်းတို့ကို ကျင့်သုံးတော်မူပြီး၍၊ ဝမ်းမြောက် စရာကောင်းတဲ့ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာကနေ လွန်မြောက်လျက်= သင်္ခါ ရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာရောက်ခါ- သိက္ခာသုံးအင်- ပြည့်စုံဝင်သည့်-သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်၌တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်မည်ကြောင်းကို၊ ဤသို့-ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌက ထာအရ-သိအပ်ပါသည်။

အနိစ္စာ နုပဿိ အဿာသ ပဿသာနံ
သံဝရဋ္ဌေန သီလဝိသုဒ္ဓိ
အဝိက္ခေပဋ္ဌေန စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ
ဒဿနဋ္ဌေန ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ
ယော တတ္ထ သံဝရဋ္ဌော အယံ အဓိသီလသိက္ခာ
ယော တတ္ထ အဝိက္ခေပဋ္ဌော အယံ အဓိစိတ္တသိက္ခာ
ယော တတ္ထ ဒဿနဋ္ဌော အယံ အဓိပညာသိက္ခာ
ဣမာ တိဿော သိက္ခာယော အာဝဇ္ဇန္တော သိက္ခတိ။ ။

အဿာသ ပဿသာနံ = အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်နှင့် သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်တွင် ရုပ် အလျဉ်သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ရပျက်ခိုက် ရှုရှိုက်နှစ်တန်ကို၊
အနိစ္စာ နုပဿိ = နိစ္စနိမိတ်၊ သုဉ်းခါဆိတ်အောင်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်-ထက် သန်စွာဖြင့်- ရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် သည်၊

သံဝရဋ္ဌေန	= ကာယကံ စသည်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်း ဟူသော သဘောကြောင့်။
သီလဝိသုဒ္ဓိ	= အထူးစင်ကြယ်သော- သီလနှင့် ပြည့်စုံသူမည်၏။
အဝိက္ခေပဋ္ဌေန	= ပျံ့လွင့်ခြင်းမရှိ- တည်ကြည်သော သမာဓိရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
စိတ္တ ဝိသုဒ္ဓိ	= ပရိယုဋ္ဌာန ကိလေသာမငြိ-အထူးစင်ကြယ်သောစိတ် ရှိသူမည်၏။
ဒဿနဋ္ဌေန	= သနပယ်ရှား-သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအားဖြင့်- ဟုတ်မှန်သော မမြဲသော သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ခြင်း- အနတ္တ နုပဿနာ- အခင်းကြောင့်။
ဒိဋ္ဌိ ဝိသုဒ္ဓိ	= သက္ကာယဒိဋ္ဌိ- အတ္တ-အတ္တနိယတို့မှ- အထူးစင်ကြယ် သော သူမည်၏။

တတ္ထ-ထိုအထူးစင်ကြယ်ခြင်းသုံးပါးတို့တွင်၊ ယောသံဝရဋ္ဌော-အကြင်၊ ကာယကံစသည်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းသဘောသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အယံ- ဤ ဝိပဿနာရှုခိုက်-ကာယကံစသည်တို့ကို စောင့်စည်းခြင်းသဘောသည်၊ အဓိသီလ သိက္ခာ-အဓိသီလသိက္ခာမည်၏။ (၀၇)သမ္မာဝါစာ-သမ္မာကမ္မန္တ-သမ္မာအာဇီဝ၊ ဟု ဆိုအပ်သော မဂ္ဂင်သီလ၊ သိက္ခာပဒကို ကျင့်သူမည်၏။

တတ္ထ- ထိုအထူး စင်ကြယ်ခြင်းသုံးပါးတို့တွင်၊ ယောအဝိက္ခေပဋ္ဌော- အကြင်၊ မပျံ့မလွင့်တည်ကြည်ခြင်း သမာဓိသဘောသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အယံ- ဤပျံ့လွင့်ခြင်းမရှိသော သမာဓိဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာနကိလေသာငြိမ်းခြင်းသည်၊ အဓိ စိတ္တသိက္ခာ- အဓိစိတ္တသိက္ခာမည်၏။ (၀၇) သမ္မာဝါယမ- သမ္မာသတိ- သမ္မာ သမာဓိဟု ဆိုအပ်သော စရဏမဂ္ဂင်- သိက္ခာပဒဝင်အောင် ကျင့်ဆောင်သူ မည်၏။

တတ္ထ-ထိုအထူးစင်ကြယ်ခြင်းသုံးပါးတို့တွင်၊ ယောဒဿနဋ္ဌော- အကြင် မမြဲ၊ ဆင်းရဲ- ကိုယ်လဲမဟုတ်သော ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို သိမြင်သောသဘော သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ အယံ-ဤဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိမြင်သော အနုပဿနာသုံးပါး၊ ဝိပဿနာမဂ်တရားသည်၊ အဓိပညာသိက္ခာ-အဓိပညာသိက္ခာမည်၏။ (၀၇)သမ္မာ ဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသင်္ကပ္ပဟု ဆိုအပ်သော ပညာမဂ္ဂင်-သိက္ခာပဒဝင်အောင် ကျင့်ဆောင် သူမည်၏။

ဣမာ-ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးကုန်သော၊ တိဿော-သုံးပါးသော၊ သိက္ခာယော- သိက္ခာတို့ကို၊ အာဝဇ္ဇတော၊ မပြတ်ဆင်ခြင်၊ ဉာဏ်အမြင်နှင့်- သိက္ခာယာဉ်ကို တွင်တွင်ပွားများလျက်၊ သိက္ခာတိ- ကျင့်ရာ၏။

ယောဂီသုမြတ်၊ ဤလုပ်ငန်းခွင်ဝင်၊ ကျင့်စဉ် တရားတော်မြတ်များ၏၊ ဗုဒ္ဓမပိုင်းအစ၊ ဒုတိယပိုင်းအလယ်၊ တတိယပိုင်းဝယ်၊ စတင်၍ အနယ်ထိုင်မိအောင် ပြဆိုလော့သော ဝိပဿနာရှေ့ သမထနောက်ထား- ပွားများနည်းအရ သက်ဝင် ယုံကြည် စတည်အားထုတ်လာနိုင်ခဲ့ပါပြီဆိုလျှင်၊ အထက်ပါ-လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာမှ- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာတိုင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မြင်ကို ပိုင်နိုင်စွာ ပွားများလာနိုင်ပြီဆိုပါက၊ သိက္ခာသုံးအင်- ဆင်မြန်းကာဝင်တဲ့ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အယာဉ်ကို သက်ဝင်နိုင်ပါပြီ၊ ထိုမှရှေ့ဆက်၍- ဤသင်္ခါရာရမ္မဏိက ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင်ထက်၌၊ ထက်မျက်ရင့်ကျက်သည်ထက်၊ ရင့်ကျက်လာပြီးလျှင်၊ ခယ- ဝယ- နိရောဓ၊ ပါမက- အနိမိတ္တဆိုက်အပ်ပုံကို သိက္ခာသုံးပါးဝင်ခြင်းနှင့်တကွ အနည်းငယ်ဆက်ပြပါဦးမည်၊ ထိုမှတတန်- ပြီးလတ်ပြန်ပါက- ရှေ့ဘက်ဉာဏ်ဆီ သို့- ဆက်လက် တက်ပွားပုံကို ပြဆိုပေးပါမည်။

ရှုရှိုက်နှစ်တန်- အာကာရ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ကို- အမှတ်ပျောက်လျက်- လွန် မြောက်လာခဲ့ပြီးနောက်၊ သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၌- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ မြဲမြံထက်မျက် လာတဲ့-ဉာဏ်မြင်ဖေါက်ထွင်းမှုသည်၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအနေနဲ့၊ သင်္ခါရ နိမိတ်“ဖြစ်ပျက်”အချင်းအရာ လက္ခဏာရဲ့-လက္ခဏာဝန္တကို၊ (၀၂)ဤနေရာတွင် လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာတုံးကတော့၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တုန်းကန်- ပူ-ပျော့ကိုသာ မှတ်သားရပွားရမှုကြောင့်၊ အချင်းအရာလက္ခဏာလို့ပြခဲ့ရပေမဲ့၊ ယခု- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာမှာ၊ “ဖြစ်ပျက်”ကို ချင်းရာ လက္ခဏာလို့ဆို လိုက်ရတယ်၊ အဲဒီ- သင်္ခါရနိမိတ် “ဖြစ်ပျက်”ချင်းရာလက္ခဏာရဲ့- လက္ခဏာဝန္တ ကို- ဉာဏ်နဲ့တွေ့ မျက်မှောက်ပြုပြီး၊ နိမိတ်အာရုံသုဉ်းဆိတ်တဲ့- အနိမိတ္တအဖြစ်ကို- ဉာဏ်သက်ရောက်ဝင်သွားတယ်၊ ရှုတာက “ဖြစ်ပျက်” မြင်ဒါက- ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ ဆိုတဲ့- သင်္ခါတ သင်္ခါရ၊ ဉာဏ်နဲ့ ထိုးထွင်းမြင်လိုက်တော့၊ သင်္ခါရ နိမိတ်“ဖြစ်ပျက်”ကို ဉာဏ်က မမြင်မယူဘူး၊ နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်တဲ့-အနိမိတ်၊ အနိစ္စတရားကိုယ်ကိုဘဲ ဉာဏ်က- ယူတယ်၊ မြင်တယ်၊ အနိစ္စက- ဘယ်သူလဲ?၊ “ဖြစ်ပျက်”လား= သင်္ခါရလား?၊ “ဖြစ်ပျက်” မဟုတ်ဘူး၊ သင်္ခါရဘဲ ဖြစ် တယ် ဒါဖြင့် သင်္ခါရဟာနိမိတ်လား? မဟုတ်ဘူး၊ သင်္ခါရရဲ့ နိမိတ်က ဘယ် သူလဲဆိုတော့- “ဖြစ်ပျက်”၊ အဲဒီ ဖြစ်ပျက်ဆိုတာ-သင်္ခါရရဲ့ အကြောင်း နိမိတ် ဘဲ၊ အဲဒါကို အနိမိတ္တ ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင်၊ နိမိတ္တ “ဖြစ်ပျက်”ကို ရှုတယ်=

ရှုခဲ့ရတယ်။ အဲဒီသဘောကို လယ်ထွက် မသွားစေနဲ့၊ ဥပမာနဲ့ ရှုမြင်- ယှဉ် ကြည့်ရအောင် ပြောပြမယ်။ မိမိရုပ် (၀၁) မိမိမျက်နှာကို မိမိကမြင်ချင်ရင် တော့- ဘာထဲကို ကြည့်ရသလဲ၊ မှန်ထဲကို ကြည့်ပေးရတယ်။ မှန်ကိုမကြည့်ရဲလို့ မိမိမျက်နှာကို မြင်မလား? = မမြင်ဘူး။ မိမိမျက်နှာကို မိမိပြန်ကြည့်လို့ကော မြင်မလား? = မမြင်ရဘူး။ ဒါဖြင့်- မိမိရုပ်၊ မိမိမျက်နှာကို မြင်ချင်ရင် မှန်ကို ကြည့်မှ မြင်နိုင်တယ်ဆိုတာ သေချာပြီ။

ကဲ... ကြည့်တာကတော့- မှန်၊ မှန်ထဲကိုကြည့်တာ၊ မြင်တော့ မိမိရုပ်၊ မိမိမျက်နှာ မဟုတ်လား။ ယခုလဲ ဒီလိုဘဲ၊ မိမိရယ်လို့- ထင်ရှားဖြစ်တဲ့တရားကို အမှန်သိချင်ရင်၊ မိမိရုပ်၊ မိမိနာမ်ဆိုတဲ့၊ သ, ကာယဟာ၊ (၀၁) သ, အကြောင်း- ကာယ- အစုအပေါင်းတရားဟာ- ဘာတရားလဲလို့ သိရအောင် ဝိပဿနာမျက် လုံးနဲ့ “ဖြစ်ပျက်” မှန်ထဲကို ကြည့်လိုက်တော့၊ သ, ကာယဆိုတဲ့- မိမိရုပ်နာမ်က ဘာလို့ အမှန်ဖေပြီသလဲ?၊ အနိစ္စတရားလို့ ဖေပြီတယ်။ “ဖြစ်ပျက်” ဆိုတဲ့ မှန် ထဲကို၊ ဝိပဿနာပညာမျက်စိနဲ့၊ (၀၁) ငါမြင်၊ ငါကြည့်မပါရှိသော ပညာ မျက်စိနဲ့ ကြည့်တိုင်း၊ ကြည့်တိုင်း၊ (၀၁) မျက်မှောက်ပြုတိုင်း၊ ပြုတိုင်း၊ အနိစ္စာ ဝတလို့ဖေပြီနေတဲ့ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့ ဆောင်နှင်းကြတဲ့ သဘောအမှန်ကို နိစ္စလို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကမြင်မလား?၊ (၀၁) နိစ္စလို့ ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ် မလား?၊ အ, နိစ္စလို့ဘဲမြင်မလား?၊ (၀၁) နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်တဲ့- ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ် နဲ့ဘဲ မြင်မလား?-လို့ ဆန်းစစ်ကြည့်ရင်၊ အနိစ္စမို့ဘဲ = အနိစ္စလို့ ဝိပဿနာမဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်နဲ့ဘဲ၊ နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်တဲ့ အနိစ္စနုပဿပုဂ္ဂိုလ်အခေါ် ခံထိုက်တဲ့ ဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဘဲ- မုချဖြစ်မယ်။ အဲဒါ- မူလ, ရှုကွက် ပစ္စုပ္ပန်တဲ့တဲ့၊ သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မအဖြစ်နဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်မြင်ဘဲဖြစ်တယ်။ ထပ်ခါထပ်ခါ- မျက်မှောက်ပြုမိ၍ ရှုလေ လေ၊ အနိစ္စ- အနိမိတ္တသဘောကို နက်နောစွာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်လေလေပါဘဲ၊ ဒါဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပြီး ဉာဏ်နဲ့ မြင်တာဟာ၊ “ဖြစ်တာ၊ ပျက်တာ” ကို လားဆိုတော့ မဟုတ်ဘူး။ “ဖြစ်တာ၊ ပျက်တာ” လို့ ဖေပြီပြတဲ့၊ နိစ္စနိမိတ် ကင်း ဆိတ်တဲ့ - ကာယသင်္ခါရအကျိုးဆက်- ဒုက္ခသစ္စာထိုက်တဲ့ ဝိပါကဝဋ် “သင်္ခါရ” ကိုသာ၊ အနိစ္စာဝတ- အနိမိတ္တပါဘဲလို့- ဉာဏ်နဲ့ ထိုးထွင်းဖောက်ခွဲပြီး မြင် တယ်။ ဘာကို ထိုးထွင်းလိုက်သလဲဆိုတော့၊ အကြောင်းနိမိတ် “ဖြစ်ပျက်” နိမိတ္တ တရားကို ဖောက်ခွဲထိုးထွင်းပြီး၊ အနိစ္စဖြစ်တဲ့ သင်္ခါရတရားကို၊ နိမိတ်အာရုံ- နိစ္စနိမိတ်၊ သဿတနိမိတ်၊ ဓုဝနိမိတ်- သဏ္ဌာနနိမိတ်- အရိပ်အယောင်ကင်းဆိတ် လျက်၊ အနိမိတ္တ, အနိစ္စစင်စစ်, ဉာဏ်မြင်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အရာ- အနိစ္စနုပဿနာ၏ အထွဋ်အထိပ်ကို ရောက်ရှိ ရရှိတယ်။

အဲဒီလို-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရာမှာ၊ အနိစ္စနုပဿနာအဖြစ်နဲ့-အနိမိတ္တဆိုက်
 အောင်-အနိစ္စအချက်ကိုရှုနေတဲ့ “ဖြစ်ပျက်” ကနေ- ဖေါက်ထွင်းပြီး၊ အနိမိတ္တ-
 ဝိမောက္ခမူ၊ သဘောဉာဏ်ကို၊ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” လို့ ခေါ်တယ်။ ဘာဖြစ်
 လို့လဲဆိုတော့၊ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” စစ်စစ်ဖြစ်သွားလို့ဘဲ၊ အဲဒီလို-ကာမသုခလွှဲကန့်-
 အတ္တကိလမထနုယောဂလဲကင်းကွာ၊ သဿတ-ဥစ္ဆေဒ၊ အစွန်းလဲ ရှင်းရှင်းလွတ်
 ပြီး၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဟာ “မဇ္ဈိမပဋိပဒါ” အဖြစ်နဲ့ “ပဋိပဒါ” အဖန်တလဲလဲ-
 ထပ်ခါ၊ ထပ်ခါ၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဉာဏ်အရာမှာ တည်နေလို့ “မဇ္ဈိမ
 ပဋိပဒါ” စစ်စစ်ဖြစ်တယ်။ မဇ္ဈိမပဋိပဒါမှန်ရင်- သိက္ခာသုံးပါး- ဆင်ယင်ငြား
 တဲ့-အဋ္ဌဂီကမဂ်ဘဲဆိုတာ- ယုံမှားစရာမလိုတော့ဘူး။

တကယ်အားထုတ်ကြည့်ပါ၊ အလေးအနက်ထားပါ၊ အလေးအမြတ်ပြု
 ပါ၊ ဤကဲ့သို့- ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာနဲ့- အခြေတည်ပေးခဲ့သည့် အတိုင်း၊
 မပျက်မယွင်း ကြိုးစားခြင်းရှိပါက၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အဖြစ်ကို-
 ရောက်ရှိပါလိမ့်မယ်။ အရှုခံ မှန်ကန်ခြင်း၊ အရှုမှန် စစ်မှန်ခြင်း၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်
 ဖြစ်ခြင်း၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါဖြစ်ခြင်း၊ အဋ္ဌဂီကမဂ်ဖြစ်ခြင်းဆိုတာ၊ ကိုယ်တိုင်၊ ဉာဏ်
 တွေဖြစ်ပေမဲ့၊ ပြန်ပြောပြရ ခက်ခဲတဲ့တရားဖြစ်ပါတယ်။ ယခုကဲ့သို့- ပြန်လှန်၍
 အထောက်အထားနဲ့ ပြသနိုင်စရာကို- မြတ်စွာဘုရားသခင်က- ဝိဇ္ဇာမာနပညတ္တိ
 အတ္ထုတေ့ကို- အကြောင်းမှန်နှင့်တကွ၊ အမည်နာမ၊ သဘော သဘာဝတေ့ကို
 ဖော်ပြပေးတော်မူခဲ့လို့သာ နားလည်သဘောပေါက်နိုင်လောက်အောင် မှီငြမ်း
 ပြုပြီး ပြသနိုင်ပါသဖြင့်၊ ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို တဆင့်ကမ်း၍- ပန်ဆင်နိုင်ခွင့်ကိုလဲ
 ရတယ်။ အခြေခိုင်ခိုင်- သပ္ပုရိသ- မဏှိင်စိုက်နိုင်အောင်လဲ ဆည်းပူးကြိုးကုတ်
 အားထုတ်ခွင့်ကိုရစေတယ်။ ထို့ကြောင့်-မူလဘူတအားဖြင့်- မြတ်ဘုရားတရား
 တော်သာဖြစ်ပြီး၊ ထပ်ဆင့်ကမ်းလှမ်း- သပ္ပုရိသငြမ်းအခန်းဟာလဲ မြတ်ဘုရား
 တရားသာဖြစ်လို့-ဝိစိကိစ္ဆာယုံမှားသင်္ကာကင်းပြီး၊ သဒ္ဓါတင်းပြည့်-ကျပ်ပြည့်နဲ့-
 ကြိုးစားတော်မူပါ။ တကယ် သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- ဉာဏ်ဝိညာဏ်ရဲ့- ဝိပဿနာမဂ်ဖြစ်ပုံ
 ကျတော့-နားလည်လွယ်အောင် အပြောရ၊ အပြုရခက်ပါတယ်။ နားလည်လွယ်
 အောင်- ပညာခံရှိသူတို့မှာတော့- သိပ်မရှေ့မဝေးဘဲ- ရနိုင်ပါတယ်။ ဘာကြောင့်
 လဲဆိုတော့-ပညတ္တိအတ္ထုအနေမျိုး သမုတိသစ္စာအနေမျိုး၊ သရုပ်သကောင်အနေ
 နဲ့- ပြောပြလို့မရလို့ဘဲဖြစ်တယ်။ သကာယ-ဉာဏ်တွေ-မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အသမ္မောဟ
 ပဋိဝေဓဆိုတာ- ဒီလိုနေတယ်- ဒီလိုပေါ်တယ်လို့- တမျိုးတစားထဲထားပြီး၊
 ဝိနိစ္ဆယလုပ်၊ ဆုံးဖြတ်ပြလို့ မရကောင်းပါဘူး။ အဲဒါ-ဓမ္မအရာမှာ= သဗ္ဗညုတ

မဟုတ်ဘဲ၊ ဝိနိစ္ဆယမရှိအပ်တဲ့-ပဋိဝေဓ-ဓမ္မသဘောတို့ရဲ့- အချက်အချာသဘော
ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ။

ကဲ-သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာအနေနဲ့- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်ထက်
မျက်ပြီး၊ အနိစ္စနုပဿနာရဲ့ အထွဋ်အထိပ်၊ အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခမုခ- ချိပ်မိရုံအထိ၊
လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာကို- ပိုင်နိုင်လွန်မြောက်လျက်၊ အာရဒ္ဓဝိပဿိက-
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်းသို့- သက်ဝင်အပ်ပြီးပုံကို အတိုချုံးပြီးလျှင် ရှေ့ဆက်သွား
ကြပါအုံးစို့၊ ရှေ့ မဆက်ခင်၊ သက်ဝင်တဲ့ အကျိုးအမြတ်ကလေးကိုလဲ၊ အင်္ဂုတ္တရ-
ဧကနိပါတ် ပါဠိတော်အရ၊ ဤသို့သိအပ်ပါတယ်။

ယောစ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဓမ္မ မုတ္တမံ၊

ဧကောဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဓမ္မ မုတ္တမံ။

ယော=ရဟန်းရှင်လူ မည်သူမဆို အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥတ္တမံ- အလွန်
မြတ်လှစွာသော၊ ဓမ္မ- ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှာ-ဉာဏ်ဖြင့်သွင်း၍ရှုလိုက်တိုင်း၊ ထောက်
ကန်-အေး-မာ-ဖွဲ့စည်းကာနှင့် တွန်းကန်- ပူ-ပျော့- ယိုစီးသဘောဆိုတဲ့- ရှုရှိုက်
နှစ်တန်- ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တရားတွေကို၊ အပဿံ၊ အပဿန္တော- မိမိကိုယ်တိုင်-
ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်- မသိမမြင်ရပါဘဲလျက်၊ ဝဿသတံ-အနှစ်တရာ၊ ကာလပတ်
ပတ်လုံး၊ ဇီဝေ-အသက်ရှည်ကြာ၍ သတ္တဝါအမျိုးမျိုးတွေလို- ရှုခါရှိုက်ခါဖြင့်
ရှင်၍နေခဲ့ရ၏၊ တတော- ထိုရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ကို မသိမမြင်ရပါဘဲလျက်နှင့်-
အသက်တရာ ရှည်ကြာ၍နေရသော- ဝယဝုဗ္ဗိပူဇော်ပွဲခံ- အဘိုးအဘွားမှန်သမျှ
တို့ထက်၊ ဥတ္တမံ-အလွန်တရာမြတ်လှစွာသော၊ ဓမ္မ-ခန္ဓာကိုယ်တွင်းကို ဉာဏ်ဖြင့်
သွင်း၍ ရှုလိုက်တိုင်း၊ ရှုခိုက်ထင်ရှား၊ ရုပ်တရား-သုံးပါးခါတ်ကြီး- ဖြစ်ပျက်နည်း
နှင့်၊ ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား- ရုပ်တရား-သုံးပါးခါတ်စဉ်-ဖြစ်ပျက်မြင်သည့်-ထက်မျက်
အလျဉ်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စဉ်တရားတွေကို၊ ဧကောဟံ-တရက်ကလေးလောက်၊ (ဝါ)
ဧကောဟံ ဧကက္ခဏံ-တခဏကလေးလောက်၊ ပဿတော-မိမိကိုယ်တိုင်၊ ကိုယ်ပိုင်
ဉာဏ်ဖြင့်မြင်သော ယောဂီသူမြတ်အား၊ ဧကောဟံ- တရက် တခဏ ကလေးမျှ၊
ဇီဝိတံ-ရုပ်-နာမ်၊ ဝိညာဏ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပုံပျက်ပုံကို၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ဟုန်ဖြင့်
မြင်၍ အသက်ရှင်ရခြင်းသည်၊ သေယျော-နိဗ္ဗာန်လမ်းစ၊ မဂ်လမ်းမကို တကယ်
တန်း တွေ့မြင်လိုက်ရပါသဖြင့်- ဧကန္တ- အမြတ်ကြီး မြတ်လှ ပါပေတော့သည်
တကား။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤသို့-မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိတန်းဝင်-နိဗ္ဗာန်
လမ်းစ၊ မဂ်လမ်းမ၌၊ ဖြောင့်တန်းစွာသွားနိုင်အပ်သော အဖြစ်သို့ရောက်ရှိပါက၊

ဦးပဉ္စင်းတို့က ယောဂီသုမြတ်လို့ အထပ်ထပ်-ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရတာ- တကယ့်ကေန မှန်ကန်သော ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့၊ ယခုလိုရောက်ရှိမည်ဆိုပါက၊ ဝမ်းမြောက်စွာ သာခုခေါ်ရအောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။

ထိုသို့- ကြိုးစားမပျက်၊ ရှေ့ဆက်ရန်တွင် “ရှုစိတ်မမြဲ- ရုပ်မမြဲ- စုံတွဲ အနိစ္စ” “ထိုအနိစ္စ- စဉ်တိုက်မြဲ၊ နာမ်ကရုပ်နှင့်မကွာ၊” “ရုပ်နိမိတ္တာ-နာမ် ပဝတ္တာ-ကေနမမြဲပါ” “နိစ္စကုန်ဆုံး၊ အနတ္တတုံး၊ ပျက်ပြုန်းသင်္ခါရာ” ဆိုတဲ့- သံပေါက် (၂၃)မှ (၂၆) အထိ သဘောကို၊ ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း၊ လက္ခဏာ ရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာမှ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် ရင့်သန်လျက်၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအခြေတည်မိသော- ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ရှေ့ကိုဆက်လက်၍၊ အောက် ပါ- သံပေါက်လင်္ကာ၊ အချက်အလက်ကလေးများအရ၊ တိုးပွားအောင်ကြိုးစား အားထုတ်ပေးရပါမည်။

- ၂၇။ ။ ဖြစ်ပျက်ရုပ်နာမ်၊ အနတ္တံ၊ ဧကံနိမိတ္တာ၊
- ၂၈။ ။ အတ္တသုဉ်းဆိတ်၊ ထိုနိမိတ်၊ နိစ္စကေန ကွာတော့တာ၊
- ၂၉။ ။ နိစ္စခွာထား၊ အနတ္တတရား၊ ဖြစ်ငြားဒုက္ခ မြင်ပြန်တာ၊
- ၃၀။ ။ ဖြစ်ပြန်ဒုက္ခ၊ ပျက်အနိစ္စ၊ ဘင်္ဂသွင်ဟာ ထင်ရှားလာ၊
- ၃၁။ ။ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ မြင်မသန်၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ဟာ မပျောက်ရာ၊
- ၃၂။ ။ ဖြစ်ပျက်မပျောက်၊ ရှုရှိုက်နောက်၊ မဖေါက်ဉာဏ်မြင်ယှဉ်ထားပါ၊

အထက်ပါ-လင်္ကာအရ၊ ခြောက်ရပ်သော သဘောဉာဏ်တို့ဖြင့် ရင့်သန် သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အလျဉ်ထက်၌၊ အမြင်တိုးတက်၍၊ ဖေါက်ထွင်းချက်ဖြစ်ရှိ လာပါမည်။ ဘယ်သို့- ဘယ်ပုံအားဖြင့်လဲဆိုရင်၊ “ဖြစ်ပျက် ရုပ်နာမ်၊ အနတ္တံ- ဧကံနိမိတ္တာအရ၊ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ကို၊ ရင့်သန်ချက်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နဲ့-မြင်နေခြင်း သည်၊ အတ္တမြင်-ငါမဟုတ်သော- အနတ္တအမြင်ဖြင့်-ဖြစ်ပျက်ချင်းရာကို-ဖေါက် ထွင်းလျက်-ကေနနိစ္စသုဉ်းဆိတ်သော-သင်္ခါရနိမိတ်၌-သင်္ခါရာရမ္မဏိကဝိပဿနာ ဉာဏ်ကို ရရှိနေပါသည်။ ထိုသို့ရရှိခြင်းကို သိသာစေရန်လဲ၊ “အတ္တသုဉ်းဆိတ် ထိုနိမိတ်- နိစ္စကေနကွာတော့တာ” ဟု ဆိုအပ်သော၊ ထိုအနတ္တ စဉ်တိုက်ပြသည့်- ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရရုပ်နာမ်တရားမျှက “နိစ္စပဇာတိ” မြဲ၏ ဟူသော အမြင်၊ အယူကို အသိဉာဏ်တံခွန်ထူ၍၊ စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းသည်ဖြစ်ပေါ်၏။

ထိုမှတစ်ဆင့် “နိစ္စခွာထား- အနတ္တတရား၊ ဖြစ်ငြားဒုက္ခ မြင်ပြန်တာ” ဟူသောသဘော၌၊ မြဲသည်ဟူ၍ ယူဆစရာတရား- မရှိငြားသည့်- “ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရ” တရားသည်၊ အနှစ်သာရမရှိရုံမျှမက၊ လိုရာမလိုက် အစိုးမရသည်ဖြစ်၍၊

နိစ္စပဇာတိ-ချုပ်ပျက်၍ စွန့်လွှတ်ခါ သိဉာဏ်ဝိညာဏ်၏ ဤမှာဘက်၌၊ (၀၂) ချုပ်ပျက်ခန်းပျောက် နတ္ထိရောက်သည့် ဤမှာဘက်၌၊ အတ္ထိသဘော- ထပ်ခါ နှောသည့်= ဝယ၏နောက်- ဥဒယ၊ အဆက်မပြတ်ရောက်နေပုံကြောင့် (၀၃) ဖြစ်ပျက်ချုပ်ဆုံး- ကုန်ခန်းသုဉ်းလည်း- သင်္ခါရချယ်မှုန်းမှုမရပ်သဖြင့်- ထပ်၍ဖြုတ်လတ်- ဥဒယကြောင့်၊ မပြတ်ဆင်းရဲ- ဒုက္ခတုံလျက်- ကျရောက်သက်ဝင်နေသော ဥဒယ၊ ဝယ(၀၂)ဥဒယဗ္ဗယ၊ သဘောမျှပါကလားဟု “ဖြစ်ပျက်” မပျောက်၊ တောက်လျှောက်၊ မျက်မှောက်ပြုရင်းမှ၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်းကို ထင်လင်းမကြာ-ဉာဏ် မြင်ဖြစ်၍လာစေပါသည်။ (၀၂)ဉာဏ်မြင်ဖြစ်၍လာပါသည်။

ဤသို့- ဖြစ်လာတတ်၊ ဖြစ်လာအပ်သည်မှာ၊ အမှားဖြစ်တာလား=အမှန် ဖြစ်တာလားဆိုတော့၊ အမှန်ဖြစ်ပေါ်လာအပ်တဲ့သဘောပါ။ သမ္မသနဉာဏ်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်- ဘင်္ဂဉာဏ်၊ သုံးပါးဆိုတာ၊ “နိစ္စ ပဇာတိ”၊ “အနိစ္စ အဓိပစ္စယ” အရ၊ နိစ္စတရားကို စွန့်ခွါနိုင်ပြီး၊ အနိစ္စလက္ခဏာ- အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ် ဖြစ်ခြင်းကို အစိုးရခြင်းရှိ၏ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း၊ ဝိပဿနာရှေ့- သမထ နောက်၊ ရူပွားပုံအခြေခံကိုက၊ အနတ္တကို အခြေခံလာခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ (၀၂) ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကိုသာ အခြေခံလာခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ အနိစ္စဉာဏ်တည်း ဟူသော၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်လာတဲ့- ယောဂီသူမြတ်မှာ “ဖြစ် ပျက်မပျောက်- ရှုရှုက်နောက်- မဖောက်ဉာဏ်မြင်” ယှဉ်ထားနိုင်စဉ်အတွင်း၌ အဖြစ်ပျောက်၍ ပျက်ဉာဏ်ရောက်ရန်အစား၊ ရှေးဦးစွာ၊ ထပ်ပြန်တလဲလဲ ဖြစ်မှု နှင့်တုံ့နေရသည်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်- ဒုက္ခလက္ခဏာလဲဝင်လာတယ်၊ ဒုက္ခအား ဖြင့်လဲ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ခြင်းကို ပေါ်အပ်လာရတော့တယ်။ ဒီလို- ပေါ်အပ်တာ မှန်ကန်ကြောင်း- ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာနှင့် စူဠနိဒ္ဒေသ ပါဠိတော်တို့မှာ- ဤသို့- ဖော်ပြထားပါတယ်။

“အယံခေါ မေ ကာယောရူပီ စာတုမဟာဘူတိကော၊
မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ ဩဒန ကုမ္မာသုပစယော
အနိစ္စုစ္ဆာဒန ပရိမဒ္ဒန ဘေဒေန ဝိဒ္ဓိသနဓမ္မော၊
ဣဒဉ္စပန မေ ဝိညာဏံ ဧတ္ထသိတံ ဧတ္ထပဋိဗန္ဓန္တိ။ ။

မေ-ငါဟုသမုတ်-ဤနာမ်ရုပ်၏၊ အယံကာယော- ယခုထိုင်လတ် ပွား များအပ်သည့်၊ ကရဇကာယခေါ- ဤကိုယ်သည့်၊ ရူပီ- ထင်ရှားဆောင်ငြား၊ သ၊ ကာယဆိုတဲ့- ရုပ်တရားသာလျှင်ဖြစ်၏။ စာတု မဟာဘူတိကော- ပထင်၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယော၊ တည်းဟူသော၊ ဤရုပ် ဓါတ်သဘောတို့သည်၊

မာတာပေတ္တိကသမ္ဘဝေါ- အမိအဘနှစ်ပါးတို့၏ ဥတုဇသွေးဖြင့်- စတင်သက်
 ဝင်ခဲ့သည်။ သြဒနကုမ္မာသုပစ္စယော- နေ့စဉ်နေ့တိုင်း၊ ကျေးမွေးသမ္မ အစဉ်ပြု
 ရသော အာဟာရအစုတို့ကြောင့်သာလျှင် စည်ပင်တိုးပွား၍ လာခဲ့ရပေ၏။
 ဣတ္တိရူပံ- ဤသို့ထင်ရှား ကရဇကာယလို့ခေါ်တဲ့ ရုပ်တရားသည်၊ အနိစ္စ- ဖြစ်
 ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းဖြင့် မမြဲသောသဘော၊ ဥစ္ဆာဒန- မြင်မကောင်း- နံမကောင်း
 ရုပ်အပေါင်းကို၊ ဖုံးလွှမ်းတန်ဆာ- ထုံနံ့သာဖြင့် ဝတ်ခါချယ်သ၊ ပြုပြင်ရခြင်း
 သဘော၊ ဘေဒန- ဖြစ်လျှင်ပျက်ရောက် ကုန်ဆုံးပျောက်ရခြင်းသဘော၊ ဝိဒ္ဓ
 သန- တဏှမမြဲ၊ ဖရိုဖရဲနှင့်သာ ပြိုကွဲပျက်စီးနေခြင်းသဘောတို့သာလျှင် ဖြစ်
 သော၊ ဓမ္မာနံ- ကံ၊ အာဟာရ၊ စိတ္တ၊ ဥတု- လေးခုအကြောင်း ပေါင်း၍ပြုပြင်
 စီရင်ခံထား၊ ဖြစ်လျှင်ပျက်ရသည့် သင်္ခါရတရားသာလျှင် ဖြစ်၏။ မေ- ငါဟု
 သမုတ်- ဤနာမ်ရုပ်၏၊ ဣဒဉ္စပနဝိညာဏံ- ဤရုပ်တရား၏ အကျိုးဆက်ပွား-
 ရှုရှိုက်ငြားသည့် ဖြစ်ပျက်တရားကို သိမြင်သော ဝိပဿနာရှုစိတ်- ဉာဏ်ဝိညာဏ်
 သည်၊ ဧတ္ထ- ဤစတုမဟာဘူတိက- ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရရုပ်တရား၌၊ သိတံ- နိဿိတံ-
 မှီနေ၏၊ ဧတ္ထပဋိဗန္ဓံ - ဤ ရှုရှိုက် နှစ်တန်၊ ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တရား၌ ယှဉ်စပ်ဖွဲ့
 နှောင်- ဖြစ်ပျက်ဘောင်၌သာလျှင် ဆောင်၍နေရ၏။

အထက်ပါ= ပါဠိတော်၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်သည် နက်နဲဘယ်ရှိပါ၍၊
 အလုံးစုံရှင်းလင်းက ရှည်လျားခြင်းဖြစ်မည်ကြောင့်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်သရုပ် လိုရင်း
 အချုပ်ပြောရရင်၊ ယောဂီသုမြတ်၏ သင်္ခါရရမ္မဏိက ဝိပဿနာ ထက်မျက်
 လာသောအခါ၌၊ “နိစ္စခွါထား- အနတ္တတရား- ဖြစ်ငြားဒုက္ခမြင်ပြန်တာ၊ ဖြစ်
 ပြန်ဒုက္ခ- ပျက်အနိစ္စ- ဘင်္ဂသွင်ဟာ- ထင်ရှားလာ” ဆိုတဲ့ သဘောကို ရှုရှိုက်
 နှစ်တန်၊ ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်ဖြစ်တဲ့၊ ထောက်ကန်၊ အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-
 အချင်းအရာ မှတ်သားမှုပျောက်ပြီး၊ သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်- သင်္ခါရအဆောက်
 အဦအမှန်ဖြစ်တဲ့၊ ‘ဖြစ်ပျက်’ကြငြား၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်တရားသာ ထင်ရှားပြီး၊
 ရုပ်နိမိတ္တ၊ နာမ်ပဝတ္တအားဖြင့်- ဝိပဿနာရှုစိတ်နှင့် အရှုခံရုပ်- “ဖြစ်ပျက်”
 သရုပ်တွင် သက်ဝင်နေရခြင်းကို၊ အနိမိတ္တနှင့် သုညတဖြစ်သော ဤသင်္ခါရအမှု၌
 ဝိပဿနာရှုဆဲဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်စိတ်သည်၊ ရုပ်သင်္ခါရ၌ချိပ်လျက် ယှဉ်စပ်ဖွဲ့နှောင်
 ခံထားရကာ၊ ဖြစ်ဒုက္ခနှင့် ပျက်အနိစ္စ၊ သုညတ၊ အနတ္တတရားပါကလားဟု-
 “ဖြစ်ပျက်”သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မကို ဝိပဿနာစိတ်က မျက်မှောက်ပြုတိုင်း၊ ပြုတိုင်း၌၊
 နောက်စိတ်လှိုင်းကိုပါ၊ ချိပ်ဆိုင်းချုပ်နှောင်ခံနေရသလို၊ ဒုက္ခဇာတ်အခင်းသို့
 သက်ဆင်းဖြစ်ပျက်နေခြင်း၊ သင်္ခါရဒုက္ခ ဆင်းရဲတွင်းကြီးအဖြစ် ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ရှိ
 လာပါလိမ့်မည်။ ထိုကဲ့သို့- အာရဒ္ဓဝိပဿက ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၌၊

တစ,တစ,ရင့်ကျက်သော ဉာဏ်မြင်ခါတ်ကို “ဖြစ်ပျက်” မပျောက်ဘဲ၊ “အာဝဇ္ဇန္တော သက္ခကံ” အရ၊ မပြတ်, ဆင်ခြင်ဉာဏ်အမြင်နှင့် သိက္ခာ သုံးအင်ကို၊ တွင်တွင်ပွားများတိုင်း၊ မဆိုင်းမတွ, မှန်ကန်လှသည့် ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားသည်၊ အနိစ္စခရီးကို ဒုက္ခမှီးလျက်- အချည်းနှီးအနတ္တ သုညတသဘောကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စဉ်ကြောမ့စ၍- လက္ခဏာရေးသုံးအင်, သက်ဝင်နှောသည့် “တိရစ္ဆာန်ပရိညာပဋိဝေဓေါ” သဘောကို ဖေါက်ထွင်း၍ အစဉ်မြင်ကြောင်းသို့ ကောင်းစွာ မသွေ ရောက်ရှိလာနိုင်ပါပေသည်။

ယောဂီသုမြတ်- ထပ်၍ပြောပါရစေ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်, အမြင်သန်၍၊ အနိစ္စထင်- ဒုက္ခမြင် အနတ္တဝင်ဆိုတဲ့သဘောအရမှာ၊ စိန္တာမယဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်အတွင်းမှာသာ အဖြစ်များပါတယ်၊ ယခုပစ္စက္ခ ဘာဝနာဘိသမယကျတော့ အနိစ္စမြင်- ဒုက္ခဉာဏ်ဝင်၍ လာပုံမှာ၊ မူလ- ခန္ဓလေးပါးကင်းစင်ခဲ့တဲ့ သုညတ, အနတ္တအခြေခံနဲ့ အနိစ္စရောဒုက္ခသဘောပါ၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါတယ်၊ ဤနေရာဝယ်- ဒုက္ခဉာဏ်မြင်ဆိုရာ၌လည်း ဒုက္ခဝေဒနာကြောင့်မြင်တဲ့ ဝေဒနာ နုပဿနာမှာယှဉ်တဲ့ ဒုက္ခမဟုတ်ပါဘူး၊ သင်္ခါရ ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်ပေါ်မှာ အနတ္တအခြေခံနဲ့မြင်တဲ့ သင်္ခါရဒုက္ခကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါတယ်၊ အဲဒါ ဒီနေရာမှာ၊ သင်္ခါရဒုက္ခနဲ့ ဝေဒနာဒုက္ခ, ကွဲကွဲပြားပြားခြားနားသလို၊ မှန်ကန်တဲ့ ဒုက္ခဉာဏ်ဖြစ်စေရန် အရေးကြီးတာကတော့၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အလျဉ် မပြတ်တဲ့အတွင်းမှာ၊ (၀၁) စုံတဲ့အနိစ္စ အတွင်းမှာ၊ နောက်စိတ်နဲ့မြင်တဲ့ ဉာဏ်မြင်-သင်္ခါရဒုက္ခမြင်မှုမျိုးသာဖြစ်ရပါမယ်- ဖြစ်ပါစေယောဂီ၊ ထိုသို့ပင်- ‘ဖြစ်ပျက်မပျောက်- ရှုရှိုက်နောက် မဖေါက်ဉာဏ်မြင်’ ကို ယှဉ်ထားမြင်ငြားလျက်၊ အနိစ္စဉာဏ်- ဒုက္ခဉာဏ်, အနတ္တဉာဏ်, သုံးအင် ဝင်ငြားပြီး၊ သင်္ခါရအစုအပုံ အပြစ်ဟုန်တို့သာလျှင်ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာတရားပါကလားလို့ လဲ- ဉာဏ်မြင်ဆက်လက်, ဖြစ်ပေါ်တဲ့ဘက်ကို ဤသို့- သက်ဝင်နိုင်ပါတယ်။

“ယံ ရူပံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ၊
အယံ ရူပဿ အာဒိနဝေဝါ။”

ရူပံ- ရှုရှိုက်, နှစ်တန်-ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်၌၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ ဖွဲ့စည်းခါနှင့် တွန်းကန်-ပူ-ပျော့- ယိုစီးသဘောဆိုတဲ့ ရုပ်တရားသည်၊ အတ္ထိ-ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားလာသော ခဏတ္တယ- အကျိုးသာရှိ၏။ တံရူပံ- ထိုစတုမဟာဘူတိက- ရုပ်ခါတ်သဘောတို့၏ ထွန်းပြလက္ခဏာ- ဆောင်းလာသော သဘောတရားသည်၊ အနိစ္စ- မမြဲကေန်, အမှန်ကုန်ပျောက်- ပျက်စီးခန်းချောက်ခြင်းသို့

ရောက်သော ခယ- ဝယ, နိရောဓ, အခင်းသာလျှင် ဖြစ်၏။ ဒုက္ခ- ကုန်ပျောက်
အပ်ငြား ဖြစ်လျှင်ပျက်တတ်သော-ရုပ်တရားသည်၊ အကြောင်းစုံညီ, တလီခါတ်
နှော- ပရမတ္ထသဘောအားဖြင့် အသစ်, အသစ်, ပေါ်ဖြစ်၍ လာတတ်ခြင်း
ကြောင့်-ဆင်းရဲတိုင်း, ဒုက္ခတရားသာလျှင် ဖြစ်၏။ ဝိပရိဏာမဓမ္မ-မူလရုပ်ခါတ်
စိုးပိုင်အပ်သူ အနှစ်မူလည်း မရှိပါဘဲ၊ ဖေါက်ပြန်မြဲ ဓမ္မတာနောက်သို့ အညတ္တာ
ဘာဝ, ဇရာ, မရဏအားဖြင့် မချွတ်မလွဲအမြဲလိုက်ပါရခြင်းသဘောရှိ၏။ အယံ-
ဤရှုရှိုက်နှစ်တန် ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တို့ အမှန်ဆောင်ချက် ခါတ်သဘောထဲ၌၊
ကုန်ခြင်း, ပျောက်ခြင်း- အနိစ္စအခင်းနှင့် အသစ်ဖြစ်ခြင်း, ဒုက္ခတိုင်းဝယ်၊ မပြတ်
မစဲ, ဖေါက်လွှဲဖေါက်လို့- ထောက်တည်ရာမရ၊ အနှစ်သာရ မရှိခြင်းသဘော
သည်၊ ရူပဿ- ထင်ရှားဆောင်ပြ သင်္ခတပရမတ္ထ-သဘာဝရုပ်တရား၏၊ အာဒိ
နဝေါ- မကင်းမကွာ, အစဉ်ပါနေသည့် မမြဲ, ဆင်းရဲ, ကိုယ်လဲမဟုတ်၊ အနှစ်
သာရမှယုတ်သည့် ဝဋ်ဒုက္ခ, အပြစ်တရားကြီးပါပေတည်း။

အထက်ပါ- ပါဠိတော်နှစ်ရပ်၏ သဘောသွားအရ- အနုပဿနာသုံးပါး
တို့သည် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ယာဉ်အတွင်း၌၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် ရင့်သန်ထက်မျက်
လေလေ၊ မျက်မှောက်ပြု ထင်မြင်ဉာဏ်ထက်၌- ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဆက်၍ အနုပဿ
နာသုံးပါး သက်ဝင်ငြားလေလေသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌ အထက်က
ကဲ့သို့ အနုပဿနာသုံးပါး ဆက်စပ်ခြင်းသဘောကို အယူအသိ, မမှားစေပါနှင့်၊
“ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ပျောက်ပြီး စိတ်ကူးနှင့်ပေါ်ပေါက်၍ တွေ့သော ဉာဏ်မျိုး
မဟုတ်ပါ- မဖြစ်စေရပါ၊ ဖြစ်သွားမိက- ဘာဝနာဘိသမယ ဝိပဿနာမဂ်
မဟုတ်ဘဲ၊ စိန္တာမယအလုပ်ဖြစ်ပြီး၊ ကြာသော် ဉာဏသမ္ပယုတ်ပြုတ်၍ ဉာဏိပ္ပ
ယုတ်ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ဒီအခါကျမှတ်=မှားကွက်လို့ သတိပြန်ရပြီး ပစ္စက္ခ
“ဖြစ်ပျက်”ကို ပြန်ကောက်ကောက်နေရတာမျိုး ကြုံတတ်ပါသည်။ အမှန်မှာ-
အမှတ်ပျောက်စမှစ၍၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက, ဝိပဿနာမြောက်ပြီး၊ သဘာဝပစ္စု
ပဋ္ဌာန်၌၊ “ဖြစ်ပျက်”မပျောက် ပစ္စက္ခဉာဏ်မြင်တလျှောက်တွင်သာ၊ ဆက်ခါ၊
ဆက်ခါ, သက်ဝင်၍ မြင်သော ဉာဏ်မြင်မျိုးဖြစ်ရပါမည်၊ ဘာကြောင့်- ဤသို့
ဖြစ်ကောင်း, ဖြစ်ထိုက်, ရထိုက်သနည်းဆိုသော်....၊ ယခုအခါတွင် ဝိပဿနာရှု
သည့်- ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ, ငါမဟုတ်သော ဓမ္မသဘော ရှုစိတ်၏....၊

(၁) အာရုံကို ကြံစီရခြင်း၊

(၂) အာရုံ၌ သတိကပ်- နှလုံးသွင်းမှု ရှေ့ရှုပေးရခြင်း၊

(၃) အာရုံလက္ခဏာသဘောကို- မှတ်သားပေးရခြင်း၊

(၄) လုလ္လမညီ-ဗျာပါရကသိစွာဖြင့်-ဝိရိယပြုရခြင်းတို့ကင်းစင်ငြိမ်သက်ခါ၊

- (၁) ဝိပဿနာအရှင်အာရုံ“ဖြစ်ပျက်”သင်္ခါရ၌၊ ကောင်းစွာသက်ဝင်လျက်ရှိသော- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟု- သဒ္ဓါဖြင့် ဆုံးဖြတ် ယုံကြည်မှု ပြီးပြည့်စုံခြင်း၊
- (၂) ဆုံးဖြတ် ယုံကြည်သည့် အတိုင်း၊ “ဖြစ်ပျက်”သင်္ခါရ- သဘာဝပစ္စုပ္ပန်ကို ထင်ရှားအောင် သတိမြှောက်၍ အစိုးတရရှိနေသည်ကို သိခြင်း၊
- (၃) အစိုးတရအားဖြင့်- အာရုံထင်ရှား- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပွားမှု၌၊ သတိသမ္ပဇညတရားသည်၊ ဝိရိယိန္ဒြေ-မဖြစ်ဘူးသေးသော-ဝိပဿနာမဂ်ကုသိုလ်-သမ္ပပ္ပဓာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုသိခြင်း၊
- (၄) သဒ္ဓါ-သတိ-ဝိရိယတို့-အစိုးတရပြည့်စုံမှုကြောင့်၊ ဝိပဿနာ၊ ခဏိကသမာဓိသည်-အာကာရ-ပစ္စုပ္ပန်-လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနုစျာန်မှ-ဝိစာရဘာဝနာအဖြစ်သို့၊ (၀၁)သဘာဝပစ္စုပ္ပန်- အနုပဿနာအမှန်- အနိစ္စ- ဒုက္ခ-အနတ္တ လက္ခဏာပနိဇ္ဈာနာနုစျာန် အဖြစ်သို့၊ သမာဓိမြှောက်၍- မဒရ မလည် တည်ကြည်သော- ဝိစာရဘာဝနာ- ပညာသမာဓိနှင့် ပြည့်စုံသည်ကိုသိခြင်း၊
- (၅) ထိုတည်ကြည်အစိုးတရရှိမှု- သမာဓိမြှောက်၍- ဝိပဿနာရှုစိတ်နှင့် မြဲမြံသည်ဖြစ်၍၊ လက္ခဏာအာရုံမှ-သဘာဝအာရုံကို-အနုပဿနာသုံးပါးဖြင့်- ထိုးထွင်းသိမြင်သော- ပညိန္ဒြေ၏ ဖေါက်ထွင်းနိုင်ပုံကိုသိ၍ ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်တိုင်း-ထပ်ဆင့်ထင်ရှား နောက်စိတ်အားဖြင့် သိခြင်း၊

ဤကဲ့သို့-ဝိပဿနာမဂ်နှင့်-မယှဉ်မစပ်ထိုက်သော တရားတို့မှ= ကင်းစင်ငြိမ်သက်ခါ၊ ဣန္ဒြေငါးပါးသက်ဝင်ပြည့်စုံလျက်၊ အစိုးတရအားဖြင့်-ဝိပဿနာရှုစိတ်၏-ဝုဠာပနကိစ္စပြုတ်ငြိမ်းပြီးလျှင်၊ “ဖြစ်ပျက်”ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်မပျောက်မပျက်-မျက်မှောက်ပြုဆဲ၌၊ နောက်စိတ်၏ အာဝဇ္ဇနကိစ္စတပ်ခွင့်ရကာ၊ “အာဝဇ္ဇန္တောသိက္ခာတိ”သဘောဖြင့်- ရှုမြင်ဆင်ခြင်-အနုပဿနာသုံးအင်၊ ဉာဏ်မြင်အားဖြင့်- ဆုံးဖြတ်ခါ သက်ဝင်အောင် ပွားများရရှိနိုင်ခြင်းဖြစ်ရပါသည်။ ထိုသို့သက်ဝင်ရရှိမှု၌၊ ဣန္ဒြေထိုက်အောင်ရရှိစေရန် “သမ္မာဝါယမ-သမ္မာသတိ-သမ္မာသမာဓိ-သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ”မဂ္ဂင်တရားတို့သည်၊ မိမိတို့၏ ကိစ္စအားလျော်စွာ-တပျိုးကိုတပျိုး မကျော်လွန်မှု၍ သမ္ပတ္တိအစဉ်မကွာအောင် ဆောင်ရွက်ကြပါသည်။

- (၁) ယှဉ်ဘက်၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ်တရားတို့ကိုပေါင်းစည်းစုရုံးမှု=သမ္မာဝါယမ၊
- (၂) ဝိပဿနာ အရှုခံမှန်- သင်္ခါရာ ရမ္မဏိက အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေမှု=သမ္မာသတိ၊
- (၃) ဝိပဿနာရှုစိတ် ဉာဏ်ဝိညာဏ်ကို မရှေ့မလည် အာရုံ၌တည်နေစေမှု=သမ္မာသမာဓိ၊
- (၄) မဖေါက်မပြန်-မှန်ကန်သော-အနုပဿနာသုံးတန် ဉာဏ်မြင်ကို ယှဉ်၍ မြင်နေမှု=သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊
- (၅) အာရုံမှန်ကို ဝိပဿနာရှုစိတ်သို့-အဖန်ဖန် သက်ဝင်တင်ပေးရရှိစေမှု=သမ္မာသင်္ကပ္ပ။

ပဉ္စဂိုဏ်မဂ်၊ ဣန္ဒြေနှင့် အညီပြည့်ဝတိုင်း၊ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါး တပေါင်း ထည်းရငြား၍၊ ဝိပဿနာမဂ်မြတ်- အဆက်မပြတ်- ဆိုက်ရသည်ဟု- ဒေသနာ အလိုက်၊ ကွန်ပါကိုက်နှင့် ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- တဒဂ်ပဟာန်- ကိလေသယက္ခယ- ခဏနိရောဓသဘောကိုရရှိသည်ဖြစ်၍၊ သံသရာစက်၏-အကန့်အကွက်တို့ကို၊ ချိုးဖဲ့ ဖျက်ဆီးနေသော ယောဂီသျှုမြတ်အဖြစ်နှင့်၊ အာသဝက္ခယံ- အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ ကင်းရာကုန်ရာကို၊ ဝဟံ ဝဟန္တော- ရွက်ဆောင်နေသည်၊ ဟော တိ-မုချမသွေဖြစ်ပါပေတော့သည်။

ဤသို့- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာမှ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အခြေခံမှ စတင်၍၊ သက်ဝင်ရရှိပြီးနောက်၊ အမှတ်ရပျောက်ငြိမ်းလျက်၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအဖြစ်ရရှိသော ရင့်သန်ထက်မျက်သည့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထက်၌ အနုပဿနာသုံးပါးကိုဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အားဖြင့် “ဖြစ်ပျက်မပျောက်- ရှုရှိုက်နောက် မဖေါက်ဉာဏ်မြင်” ယှဉ်ထားဝင်စား၍ ပွားများတိုင်း၊ “နိစ္စခွါထား- အနတ္တ တရား ဖြစ်ငြားဒုက္ခ မြင်ပြန်တာ” ဟူသော ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ကို ရစေ၊ ဖြစ်စေ ပြီးလျှင်၊ “ဖြစ်ပြန်ဒုက္ခ- ပျက်အနိစ္စ- ဘဂ်သွင်ဟာ- ထင်ရှားလာ” ဟု ဆိုအပ် သော- ယောဂီသျှုမြတ်သည်၊ ဒုက္ခဉာဏ်၏ ဤမှာဘက်၌၊ မူလက- “ဖြစ်ပျက်” နှစ်တန်တွင်၊ ဖြစ်လျှင်ဒုက္ခ- ထပ်ခါရ၍၊ ပျက်လျှင် အနိစ္စ- အနတ္တမို့- အစိုးမရဘဲ ထပ်ပြန်တလဲလဲ “ဖြစ်ပျက်” ထဲတွင်၊ နိစ္စကုန်ဆုံး “ဝယဓမ္မသင်္ခါရာ” တုံးအဖြစ်၊ နိစ္စပဇာတိ- မြဲသည်ဟုမရှိ၍- မြဲ၏ဟုမရှုနိုင်တော့သောအဖြစ်နှင့် စွန့်ပစ်ပိုင်နိုင် တော့သည်ဖြစ်ပါ။ ပျက်သုန်းနေသော ဘဂ်သဘောကို သက်ဝင်ငြားလျက်၊ တစ၊ တစ၊ ဘဂ်ဉာဏ်ခေါ်ဆိုရသည့်ဘက်သို့၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အမြင်သန်- ရင့် ကျက်ထက်သန်သည်ဖြစ်ပါ။ တချက်တချက်၊ အပျက်သာဆက်၍ မြင်သောဉာဏ် သည်-ဖြစ်ရှိလာတတ်ပါသည်။

ဤသို့- “ဖြစ်ပျက်” ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စဉ်ထက်မှ၊ တစ၊တစ၊ အပျက်မြင် ရချက်သည်၊ ယောဂီသူမြတ်၏ ရှေ့ရှုမျှော်ခေါ်ချက်ကြောင့်- သက်ဝင်လာပုံ မျိုးမဖြစ်စေရပါ။ ဖြစ်၍လာတတ်သော အကြောင်းမှန်သည်ကား ရှိ၏။ ထို- အကြောင်းမှန်ကား၊ တကယ်ထက်မျက်ရင့်ကျက်သော ဣန္ဒြေစက်နှင့် ပြည့်စုံ သည့် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စဉ်ကို အစဉ်ပွားများ ရှုတင်ဆင်ခြင် ငြားလျက်၊ အနုပဿနာသုံးပါး အဝါးဝစွာ ဖြစ်ငြားလာပြီးလျှင်၊ ဆင်ခြင်ရှု မြင်စိတ်၊ မဝင်နိုင်လောက်အောင်- ဖြစ်ပျက်ကို ဖေါက်ထွင်း၍ သဘာဝပစ္စု ပဋ္ဌာန်- သင်္ခါရအာရုံမှန် မြင်ကွင်း၌၊ တရံမလပ်၊ နူးညံ့ သိမ်မွေ့အပ်လျက်၊ ကာယ၊စိတ္တ၊ ကုက္ကုစ္စလည်းမရှိ၊ တိုးတက်လျင်မြန်သည့် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်သည် မူလအစ-ဗဟိဒ္ဓအာရုံ တိုက်ဆိုင်ကုန်လျှင် ဝင်လာစွဲရောက်၊ ပျောက်ပျက်တဲဘက် ရောက်တတ်သော်လည်း၊ ထိုသို့- နိုင်နင်း လျင်မြန်ငြိမ်သက်စွာ ရှုပွားနိုင်ခြင်း ကြောင့်၊ ဝါတ- လေတိုးဝှေ့ မှုဒါဏ်ချက်၊ တပ- အပူအအေး၊ ဥတုတေဇော ဘေး၊ ဘယဘေရဝ- ကြောက်ဘွယ်အာရုံအသံစုံဘေး၊ အရတိ- မေ့လျော့ နိုင်မှု- ပျင်းယိပြုခြင်း၊ ရတိ- မေ့လျော့လွန်ကဲ- သာယာစွဲခြင်းတို့ကို၊ မူလက ဂရုတစိုက်၊ တိုက်ထုတ်နှိမ်နင်း သိမ်းဆည်းခြင်းပြုလာခဲ့ရာမှ၊ ထိုထိုသဘောစု သည်၊ ယောဂီသူမြတ်၏ ကိုယ်၊စိတ်၊နား၊နှာ၊သောတာ၊တို့မှ အပပြုပြီးသကဲ့သို့ (ဝါ)လုံးဝ ဝင်တွယ်- နောက်ယှက်ဖွယ်မှ- ကင်းလွတ်ဆိတ်ငြိမ်းသည်၏ အဖြစ် သို့၊သတိ-ဝိရိယ-သမာဓိ-ပညိန္ဒြေ-ထိထိမိမိ၊ မကွာအရှိ- မြဲမြံဘိလျက်သာ၊ ဥဒ ယဗ္ဗယဉာဏ်အယာဉ်သာတွင် လျင်မြန်စွာ ထက်ထက်မျက်မျက်၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်၊ တစက်ကလေးမှ မဝင်ဘဲလျက်၎င်း၊ ဘဝင်စိတ်အခြား ဖြစ်၍သွားသည်ဟု မရိပ်စားမိလျက်၎င်း၊ ကျင့်ကွက်ထက်မျက်သည့် “ဖြစ်ပျက်” သင်္ခါရအာရုံထက် ၌၊ ဉာဏ်မြင်ချက်၊ အဟုန်အရှိန် စက်ကြောင့်သာလျှင်၊ “အဖြစ်နှင့် အပျက်” တွင်၊ ဖြစ်ကို ပြန်ဆက်မမြင်တော့ဘဲ၊ ပျက်အစဉ်သဘောသာ- တွေ့လာ၊ မြင် လာ၊ မျက်မှောက်ပြုခါ- ဉာဏ်ရောက်လာရတတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့- တကွက်တချက်၊ အပျက်မြင်မိတတ်ပြီးလျှင်လဲ၊ အထက်ကဖော် ပြသကဲ့သို့၊ အဟုတ်အဟတ်၊ မမှန်ဘဲ- လုပ်ဇာတ်နှင့် ကြံဖန်၍ မြင်မိပုံမျိုးလဲ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ အဲဒါကတော့- ပျက်ဉာဏ်ကို မမျှော်မှန်းမိသော်လဲ၊ တကြိမ် တချက်၊ နှစ်ကြိမ်နှစ်ကွက်၊ ဆက်၍မြင်မိပြီး၊ ပျောက်သွားသည့်အခါ၊ “ဖြစ် ပျက်”ကို ထပ်မံရှုချင်တော့ဘဲ၊ သတိပျက်ကွက်သွားပြီး၊ စေတနာလှုံ့ဆော် ချက်နဲ့ ဝိရိယစွက်ခါ၊ အပျက်တချက်မြင်- နှစ်ချက်မြင်ကို မှတ်မိနေလျက်၊ ထပ်ဖြစ်ရှိရန် ကြိုးစားလာတတ်ရာ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်သာပျောက် ဘင်္ဂဉာဏ်

မရောက်ဘဲ ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ- သမာဓိနဲ့ ဝိရိယလွန်ကဲ လှုံ့ဆော်ချက်၊ စွဲမြဲနေပါက- ဥဒ္ဓစ္စသို့ ပြန်ကျ၍ မတည်မတန့် ပျံ့နှံ့ခြင်းဖြစ်တတ်ပြီး၊ ဝိရိယကို ထပ်ရွှေ့တော့ တွန့်တိုဆုတ်နစ်မှုကြောင့်၊ ပျင်းယိလေးတဲ့ လျက် ဘာဝနာခွင်ကပင် ထ၊ ချင်တတ်တော့သည်။ ထို့ကြောင့်- “ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်- မြင်မသန်- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ဟာ မပျောက်ရာ” ဟု ညွှန်ကြားမှု ပြုထားရပါသည်။ ထိုသို့- တခါရငြား ပျက်တရားကို၊ လှုံ့ဆော်သမှု- စေတနာပြုကာ မလိုရာသို့ သတိပို့သဖြင့် ချိုမှုအဖုံဖုံ ဖြစ်တတ်ကုန်ပါသဖြင့်....

- ၃၂။ ဖြစ်ပျက်မပျောက်၊ ရှုရှိုက်နောက်၊ မဖေါက်ဉာဏ်မြင် ယှဉ်ထားပါ။
- ၃၃။ ဝိရိယလွန်သော်၊ သတိချော်၊ ဥဒ္ဓစ္စနော်ဝင်တတ်ပေ။
- ၃၄။ ဝိရိယနဲ့သော်၊ တွန့်ဆုတ်ပေါ့၊ ကောသဇ္ဇနော် ဖြစ်တတ်ပေ။
- ၃၅။ သုံးပါးမိတ်စဉ်၊ ကွဲခါပင်၊ အစဉ်ဖြင့်ပျက်မြင်ပါစေ...ဟု

သတိပဋ္ဌာန- ပျံ့လွင့်၊ ဆုတ်နစ်တတ်၍၊ သံပေါက်လင်္ကာနှင့်ပင် သဒ္ဓါယှဉ်ပညာနှင့် သတိပဋ္ဌာန် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ် အစဉ်ရအောင်သာ၊ အထက်ကပြခဲ့သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့နှင့် စိုစိုပြေပြေ-ဣန္ဒြေရရ၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကို မပျောက်မကွယ်စေဘဲ၊ အပျက်နယ်ထဲသို့ ဉာဏ်ပန္နက်စိုက်မည့် အမှန်တိုးတက်သောသဘောကို ရအောင် အစဉ်ဖြစ်ပျက် မြင်ပါစေဟု- သတိပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့- လမ်းမှန်တိုးတက်၊ မှားကွက်ကျော်နင်း- ဣန္ဒြေ အခင်းနှင့် ပဋိပက္ခ- တွန်းလှန်ချ၍၊ ဗိုလ်ဟုခေါ်ရ ဗောဓိပက္ခိယသို့ သက်ဝင်ကြလျက်....

၃၆။ “ထိုမှရှေ့တွင်၊ အပျက်မြင်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်သွင်ဝင်တတ်ပေ” ဟူသော သဘောသည်၊ ခပ်ကြဲကြဲမှ- တစ၊ တစ၊ ဉာဏ်မြင်မြဲ၍၊ တခဲနက်သော အပျက်သဘောတို့ကို၊ နှစ်မိနစ်၊ သုံးမိနစ်တိုင်- ဉာဏ်မြင်ပိုင်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာတတ်ပါသည်။ တဖန်၊ အပျက်ဉာဏ်ချက် မရောက်သော်လည်း “ဖြစ်ပျက်” ကိုတော့ မပျောက်အောင်၊ တထောက်နားစရာအဖြစ် ရှုပွားဉာဏ်ဖြစ်၍ နေစေရပါမည်။ ထို့ပြင်- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ပျောက်ခိုက်- ဇောစိုက်ခါ- မကြံစီလိုက်ပါနှင့်ဟုလည်း ဤသို့မှာလိုက်ရပါသည်။

- ၃၇။ ဘင်္ဂသဘော၊ စိတ်ကလော၊ စောကြောမကြံသင့်ပေ။
- ၃၈။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ ဖြစ်အောင်ကြံ၊ ကေနလောဘပါ။
- ၃၉။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ ပျက်အောင်ကြံ၊ အမှန်ဒေါသသာ။

၄၀။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်၊ မမြင်ပြန်၊ ကေန်မောဟပါ။

၄၁။ မောဟကင်းခါ၊ ဖြစ်ပျက်သာ၊ မြင်အောင်ရှုနေပါ။

၄၂။ ဖြစ်ပျက်ရင့်သန်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ကေန်ရမည်သာ....ဟု

စပ်ဆိုပြုထားသည့် သဘောအရာ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်ကလေးသည်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်လာပြီးလျှင်၊ ပဋိပက္ခတရားတို့ကို အသီးသီး တွန်းလှန်နိုင်သည်နှင့်အမျှ- ပျက်ဉာဏ်ကို နှစ်မိနစ်၊ သုံးမိနစ် စသည်ဖြင့် ရရှိလာတတ်ပါသည်။ တဖန်၊ ပျက်ဉာဏ် ပျောက်သွားသော်လည်း၊ ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မှာသာ မဖောက်ပြန်တည်နေအောင် ရှုပွားပေးပါ။ တကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်ဖြစ်ဘူးတဲ့၊ ပျက်ဉာဏ်ဦးကို စိတ်ကလော၍ လှုံ့ဆော်ရှာဖွေ တွေးတောကြံစီမနေပါနှင့်၊ အဲဒီလို ကြံစီမနေရင်တော့၊ ဖြစ်အောင်ကြံမိရင်၊ မေ့စွန့်ထက်လွန်ကဲတဲ့- လောဘဘက်ရောက်သွားပါလိမ့်မယ်၊ ပျက်အောင်ကြံစီမိရင်လဲ ဆန္ဒလွန်ကဲ ဒေါမနဿဘဲဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်၊ ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်မှာ ပြန်တည်ပြီး မမြင်ပြန်ရင်လဲ၊ ဘဝင်စိတ်တွေ အခြားများပြီး ယောင်ဝါးယံ့များခါ- မောဟပေ၊ တည့်တည့် ကျသွားတတ်ပါသည်။ ဒါကြောင့်- မောဟကင်းပြီး- လောဘ၊ ဒေါသ၊ တို့ စိုးစဉ်းမျှ မချဉ်းကပ်နိုင်အောင် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ကို အစဉ်မြင်နေ ပြန်ရနေစေပါမည်။ ဤသို့ မဆိုက်ဘဲ၊ ဘင်္ဂဉာဏ် တချက်နှစ်ချက်မြင်လိုက်၊ “ဖြစ်ပျက်” ပါပျောက်သွားလိုက် ထပ်ခါထပ်ခါ ဖြစ်နေပါက၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်လိုချက်၌၊ စိတ်စေ့စားမိချက်ကြောင့် ဖြစ်နေတတ်ကြောင်းကို ရိပ်စားမိပြီး၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကိုသာ မှန်မှန်ပြန်၍ လျှင်မြန်ထက်မျက်လိုသည့် ဘက်ကိုလည်း ဝိရိယသိပ်မပြုဘဲ၊ ဖြစ်ပျက်မပျောက်အောင် ရှုပွားပေးပါ။ မိမိစေတနာသဘောရောနှောမပါသော၊ (ဝါ) လှုံ့ဆော်မှုကင်းမဲ့သော ငြိမ်သက်ညူနွှေအစိုးရစေ၍၊ ဆန့်ကျင်ဘက်တွေကို မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့က အလိုလိုတိုက်ဖျက်လျက်- ရင့်ကျက်မှန်ကန်သော အပျက်ဉာဏ်မြင်မှုမျိုးကိုသာရရှိအောင် သတိပညာကို ဆရာအသွင်ထားပြီး ရှုပွားအားထုတ်နေရပါမည်။ စေတနာရှေ့ရှု လှုံ့ဆော်မှုမပါသော အပျက် ဉာဏ်မြင်ချက်သာ ဖြစ်ပါက၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်ချက်ပျောက်သော်လည်း ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်မြင်မပျောက်သည့်သဘောကို တွေ့ရှိလာပါမည်။ ထိုအခါ- သတိပညာက ထပ်၍ ထိမ်းချုပ်ပေးစရာမလိုတော့သော “ဖြစ်ပျက်ရင့်သန်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ကေန်ရမည်သာ” သဘောကို အခြေခံမှန်သက်ဝင်လာပြီဟု စိတ်ချယုံကြည်နိုင်ရာပါသည်။ ထိုမှရှေ့ဆက်၍ ဤသို့- သုံးမိနစ်မှ၊ ငါးမိနစ်စသည်ဖြင့် ဘင်္ဂဉာဏ် သက်ဝင်ရရှိတိုင်း၊ ပျက်ဉာဏ်ပျောက်လည်း “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်မပျောက်တော့ သောသဘောသို့-

တည်တန့်မြဲမြဲလာလျက်- မကြာမတင်, ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုပိုင်နိုင်စွာရရှိခြင်းသို့၊ ကောင်းမြတ်မှုနှင့်စွာ သက်ဝင်ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဆိုမှတစ်ဆင့်- အသစ်တဖန် စတင်တရားထိုင်ရပြန်ကလည်း “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်ရရှိပြီးတစ်ခဏ၌ပင်လျှင် ဘင်္ဂဉာဏ်စဉ်ကို ဝင်စားရှုပွားနိုင်သော- ယောဂီသုမြတ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ခြင်းကို မြေကြီးလက်ခံမလွဲ ရရှိစေပါတော့သည်။

ထိုသို့- ဘင်္ဂဉာဏ်စဉ်- အပိုင်ဝင်ရောက်ရရှိနိုင်ပုံကို၊ ဒေသနာ, အာဂမယုတ္တိနှင့် သာဝကယောဂီသုမြတ်တို့ယုံကြည်အပ်စရာအဖြစ် ပြသရသော်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌....

- ဧဝံ = ဤသို့၊ (ဝါ) အာနာပါနလက္ခဏာရဏီက, ဝိပဿနာဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အယာဉ်မှ၊ သင်္ခါရာရမ္မဏီက ဝိပဿနာ = အာကာရပျောက်၍ သဘာဝသို့ ရောက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင် ပွားများနိုင်သကဲ့သို့။
- သလ္လက္ခေတ္တာ = ရုပ်နာမ်, ဓမ္မသင်္ခါရတို့၏ဖြစ်ပျက်လက္ခဏာကို ကောင်းစွာရှုပွား, ပိုင်းခြားမှတ်သား၍၊ (ဝါ) ထောက်ကန်အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ဟု- မူမူရှိက်မူသင်္ခါရတို့ကို “ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း” ဉာဏ်စာရင်းဖြင့် ထင်လင်းစွာ ရှုပွား, ပိုင်းခြားမှတ်သား၍။
- ပုနပ္ပုနံ = အဖန်တလဲလဲ၊ (ဝါ) နေ့စဉ်ရက်မခြား- ကြိမ်ဖန်များဖြင့် ထပ်ဆင့်တလဲလဲ။
- အနိစ္စံ ဒုက္ခာမနတ္တာတိ = အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တ တရားတို့ပါတကားဟု၊ (ဝါ) သဘာဝပစ္စုပ္ပန်- သင်္ခါရာရမ္မဏီက ဝိပဿနာဖြင့် “ဖြစ်ပျက်” သင်္ခါရ အယာဉ်သည်၊ သုံးအင်္ဂသော အနုပဿနာနှင့် ရှုမြင်တိုင်း, နိစ္စ-သုခ-အတ္တ-စင်စစ်, မဖြစ်မဟုတ်ပါတကား....ဟု။
- ရူပါရူပဓမ္မေ = တူစုံတကွ- ဖြစ်ချုပ်ကြံငြား- ရုပ်တရား, နာမ်တရားတို့ကို၊ (ဝါ) ရှုရှိက်နှစ်တန်- ဓါတ်ခြောက်ယံတို့၊ ဖြစ်ပြန်ပျက်ပုံ- ရှုစိတ်ဟုန်နှင့်- တူစုံတကွ- ဖြစ်ချုပ်ကြံငြား- ဥဒယ, ဝယ, တရားတို့ကို။

- ကုလယတော = နှိုင်းချိန်သော၊ (၀၇)သဿတ၊ ဥစ္ဆေဒနှင့်- ကာမသုခ၊ အတ္တကိလမထတို့မှ ကင်းလွတ်လျက်၊ နိစ္စ-အနိစ္စသုခ-ဒုက္ခ၊ အတ္တ-အနတ္တ၊ ဟု၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ နှိုင်းချိန်ပါသော။
- တိရယတော = ဆုံးဖြတ်သော၊ (၀၈) အနုပဿနာသုံးတန်-ထိမိသည့် ဉာဏ်မြင်ဖြင့်၊ အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ- အမှန်၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဟု ကော်ဆုံးဖြတ်သော။
- တဿ = ထိုယောဂီအား၊ (၀၉) အဋ္ဌဂီကမဂ်မှန်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ထက်သန်စွာ မြင်သည့်-ထိုယောဂီအား။
- တံဉာဏံ = ထိုဉာဏ်သည်၊ (၁၀) အာကာရ အမှတ်ပျောက်၍၊ သဘာဝ၊ သင်္ခါရရှုဉာဏ်ပေါက်ခါ၊ အနုပဿနာသုံးတန်ဖြင့်- “ဖြစ်ပျက်”မပျောက် သင်္ခါရကို ဖေါက်ထွင်း၍ ဘင်္ဂဉာဏ်သို့ချဉ်းလာသော ထိုဉာဏ်သည်။
- တိက္ခံ = ထက်မျက်သည်၊ (၁၁) ရင့်ကျက်ထက်သန် ဣန္ဒြေမှန်နှင့် အမှားပက္ခတုန်းလွန်ချလျက်၊ ဗိုလ်အမည်ရအောင် ထက်မျက်သည်။
- ဟုတွာ = ဖြစ်၍၊ (၁၂) ပွားများလေတိုင်း- မဆိုင်းမတွ၊ ရစေသည် ဖြစ်၍။
- ဥပဋ္ဌဟန္တိ = ထင်ကုန်၏၊ (၁၃) ဖြစ်ပျက်အမှုကို၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စုအားဖြင့်- အနုပဿနာပြု၍ ဉာဏ်ဖြင့် ထင်ကုန်၏။
- ဉာဏေ = ဉာဏ်သည်၊ (၁၄) ဖြစ်ပျက်အမြင်မှန်- ရင့်ကျက်ထက်သန်သော ဉာဏ်သည်။
- တိက္ခေ = ထက်ထက်မျက်မျက်၊ (၁၅) ဣန္ဒြေငြိမ်သက် ဗိုလ်အချက်ဖြင့် ထက်ထက်မျက်မျက်။
- လဟု = လျှင်စွာ၊ (၁၆) ဖြစ်ပျက်ဒလစပ်- ရှုဉာဏ် ကပ်၍၊ ကြားမလပ်ဘဲ၊ မပြတ်လျှင်စွာ၊
- ဥပဋ္ဌဟန္တေသု = ထင်ကုန်သည်ရှိသော်၊ (၁၇) ထင်မြင်သင်္ခါရ ဆင်ခြင်သမျှ၌၊ ဉာဏ်အလျဉ် ရကုန်သည်ရှိသော်၊
- ဥပ္ပါဒံဝါ = ဥပါဒ်သို့၎င်း၊ (၁၈) အဖြစ်သဘောသို့၎င်း၊
- ဋ္ဌိတိံဝါ = ဋ္ဌိသို့၎င်း၊ (၁၉) ဋ္ဌိတည်ခဏ-ပဗ္ဗနသဘောသို့၎င်း။

ပဝတ္တံဝါ	= ပဝတ္တသို့၎င်း၊ (ဝါ)မပြတ်မစဲ-ထပ်တလဲလဲ ဖြစ်သော သဘောသို့၎င်း၊
နိမိတ္တံဝါ	= နိမိတ်စသည်သို့၎င်း၊ (ဝါ)ကာလသန္တတိ-ဌာနသန္တတိ သဏ္ဌာန်အစရှိသည့်- နိမိတ်သဘောသို့၎င်း၊
နသမ္မာပုဏ္ဏာတိ	= မရောက်၊ (ဝါ)တထောက်မနား “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင် များတွင်၊ အဖြစ်ပယ်ဖျောက်-ပျက်ဉာဏ်ပေါက်သဖြင့် ဥပါဒ်၊ ဦးနှုန်း ပဝတ္တ- နိမိတ္တတို့သို့မရောက်၊
ခယဝယဘေဒ- နိရောဓေယေဝ	= ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ပြိုကွဲခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း၌သာလျှင်၊ (ဝါ) ရှုရှိုက်နှစ်တန်-ပေါ်ရုပ်နာမ်၊ သင်္ခါရနှင့် ရှုစိတ် ခေါ်မှန်း- သတိပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏ်ဝိညာဏ်တို့ပါ၊ ကုန်၊ ပျက်၊ ကွဲ၊ ပြို၊ ချုပ်ဆိုသော သဘော၌သာလျှင်၊
သန္တိဋ္ဌတိ	= တည်လေ၏၊ (ဝါ)အာရုံနှစ်ရပ် “ဖြစ်ပျက်” ဇာတ်တွင် ဖြစ်မယှဉ်ဘဲ ပျက်ဉာဏ်အလျှင် သက်ဝင်တည်လေ၏၊
ဧဝံ	= ဤသို့၊ (ဝါ)အထက်ပါအရပ်ရပ်-ဆိုအပ်ပြီးသကဲ့သို့၊
ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ	= ဖြစ်၍၊ (ဝါ)အမှားပယ်ဖျောက်- ပျက်ဉာဏ်ရောက် သည်ဖြစ်၍၊
ဧဝံနာမ	= ဤသို့သဘောရှိသည်မည်သော၊ (ဝါ)ဖြစ်မှုမထင်ရှား ဘက်ဉာဏ်အားဖြင့်- မြင်ငြားသည့်- သဘောရှိသည် မည်သော၊
သင်္ခါရဂတံ	= ဘင်္ခါရတရားသည်၊ (ဝါ) ဖြစ်မှုမထင်ရှား- ပျောက် ကွယ်သွား၍၊ ထောက်ကန်-အေးမာ၊ တွန်းကန်-ပူ- ပျော့အားဖြင့်၊ ဉာဏ်နှင့်တွေ့သော ဝယဓမ္မာသင်္ခါရ တရားသည်၊
နိရုဇ္ဈတိ	= ချုပ်၏ (ဝါ)တည်မှုမငြိ- ရှုစိတ်နှင့်တကွ ချုပ်၏၊
ဣတိ	= ဤသို့ (ဝါ) အထက်ဖွင့်ဆို- ထိုထိုဤဤ-အလီလီသို့၊
ပဿတော	= ရှုသော၊ (ဝါ)ဘက်ဉာဏ်ဆက်-ဝိပဿနာမဂ်ကို-မပြတ် စေမှု- အစဉ်ရှုသော၊
တဿ	ထိုသူအား၊ (ဝါ) သုံးဆယ့်တနှိင်ငံမှ- ထွက်လမ်းပိုင် အောင်- မယိုင်မလဲ- ပဟာနု ပရိညာမြဲသော-ယောဂီ သူမြတ်အား၊

- ကေသ္မိန္ဒာနေ = တခုသောအရာဌာန၌၊ (၀၇) မိမိဉာဏ်ဖြင့်- မျက်မှောက်ပြု၍ ရှုရာ၊ အာနာပါန- သင်္ခါရာ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာဘာဝနာဌာန၌၊
- ဘင်္ဂါနုပဿနာနာမ = ဘင်္ဂဉာဏ်မည်သော (၀၇) အဖြစ်ကို လွန်မြောက်၍- ပဟာနုပရိညာရောက်သည့်- ဘင်္ဂဉာဏ်မည်သော၊
- ဝိပဿနာဉာဏ် = ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ (၀၇) အထူးရှုပွား- ဉာဏ်မြင်အားဖြင့်- သုံးပါးတိုင်ရောက်- ပေါက်မြောက်သော သော ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်သည်၊
- ဥပ္ပဇ္ဇတိ = ဖြစ်၏၊ (၀၇) မဂ္ဂင်ရှစ်တန်အကျင့်မှန်အားဖြင့်- ကလျာဏအဓိပတိ-သေက္ခဇာတိသည် ဖြစ်၏၊

ဤသို့-ဒေသနာယုတ္တိ- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌လာရှိသည်ကို၊ သဒ္ဓါရေးအနက်တွင် တွင် (၀၇) စွက်၍၊ အဓိပ္ပာယ်အနက်နှင့်တကွ ပြဆိုအပ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြဆိုခြင်းကို ရှင်းလင်းစွာ သိစေရန်အတွက်- အနက်အဓိပ္ပာယ်သက်သက်ကို ပါဠိမစွက်ဆက်၍ သုံးသပ်ကြည့်သော်၊ အထက်ပါ- သံပေါက်လင်္ကာပြသချက်များနှင့်ပစ္စက္ခဉာဏ်ရှင်းလင်းပြသချက်ပါ၊ ထင်လင်းစွာ ကိုက်ညီကြောင်းကို သိရှိတော်မူရန် အဓိပ္ပာယ်သဘောအပေါင်းကို ဆက်စပ်၍ ထပ်မံဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

(အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အယာဉ်မှ၊ သင်္ခါရာ ရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ- အာကာရပျောက်၍- သဘာဝရောက်သော- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အလျဉ်တိုင်၊ ပွားများနိုင်သကဲ့သို့၊ ကောက်ကန်-အေး- မာ၊ တွန်းကန်- ပူ-ပျော့၊ ရှုမှုရှိမှု- သင်္ခါရာအစုကို၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်းဉာဏ်စာရင်းဖြင့်- ကောင်းစွာရှုပွား ပိုင်းခြားမှတ်သား၍၊ နေ့စဉ်ရက်မခြား- ကြိမ်ဖန်များဖြင့် ထပ်ဆင့်တလဲလဲ၊ သဘာဝပစ္စုပ္ပန်- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဖြင့်- ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရာအယာဉ်သည်- သုံးအင်္ဂါသော အနုပဿနာနှင့် ရှုမြင်တိုင်း၊ နိစ္စ- သုခ- အတ္တစင်စစ် မဖြစ်၊ မဟုတ်ပါတကားဟု၊ ရှုရှိကုန်စစ်တန် ဓါတ်ခြောက်ယံတို့၊ ဖြစ်ပြန်ပျက်ပျက်- ရှုစိတ်ဟုန်နှင့်တကွ၊ ဖြစ်ချုပ်ကြံငြား- ဥဒယ၊ ဝယ၊ တရားတို့ကို၊ သဿတ၊ ဥစ္ဆေဒနှင့် ကာမသုခ၊ အတ္တကိလမထတို့မှ- ကင်းလွတ်လျက်၊ နိစ္စ- အနိစ္စ၊ သုခ- ဒုက္ခ၊ အတ္တ- အနတ္တဟု၊ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ နှိုင်းချိန်ပါသော၊ အနုပဿနာသုံးပါးကို ထိမိသည့်ဉာဏ်ဖြင့်၊ အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တအမှန်- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဟု- ကော်ဆိုးဖြတ်သော၊ အဋ္ဌဂီကမဂ်မှန်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ထက်သန်စွာမြင်သည့် ယောဂီ

အား၊ အာကာရအမှတ်ပျောက်၍-သဘာဝ၊ သင်္ခါရရူညာဏ်ပေါက်ခါ၊ အနုပဿနာသုံးတန်ဖြင့် ဖြစ်ပျက်မပျောက်- သင်္ခါရတရားတို့ကို ဖေါက်ထွင်း၍ ဘင်္ဂဉာဏ်ချဉ်းကပ်လာသော ထိုဉာဏ်သည်၊ ရင့်ကျက်ထက်သန်- ဣန္ဒြေမှန်နှင့် အမှားပက္ခတန်းလှန်ချလျက်- ဗိုလ်အမည်ရအောင်၊ ထက်မျက်မှုသည်၊ ပွားများလေတိုင်း မဆိုင်းမသွေ ရစေသည်ဖြစ်၍၊ ဖြစ်ပျက်အမှုကို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စုအားဖြင့် အနုပဿနာပြု၍ ဉာဏ်ဖြင့်ထင်ကုန်၏။ ဖြစ်ပျက်အမြင်မှန်- ရင့်ကျက်ထက်သန်သော ထိုဉာဏ်သည်၊ ဣန္ဒြေငြိမ်သက်- ဗိုလ်အချက်ဖြင့် ထက်ထက်မျက်မျက်၊ ဖြစ်ပျက်ဒလစပ်၊ ရူညာဏ်ကပ်၍- ကြားမလပ်ဘဲ- မပြတ်လျှင်စွာ၊ ထင်မြင်သင်္ခါရ ဆင်ခြင်သမျှ၌၊ ဉာဏ်အလျဉ်းရကုန်သည်ရှိသော်၊ အဖြစ်သဘောသို့၎င်း၊ ဌိတည်ခဏ-ပဗ္ဗနသဘောတို့၎င်း၊ မပြတ်မစဲ- ထပ်တလဲလဲ- ဖြစ်သဘောသို့၎င်း၊ ကာလသန္တတိ- ဌာနသန္တတိ- သဏ္ဌာန်အစရှိသည့် နိမိတ်သဘောသို့၎င်း၊ တထောက်မနား- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်များတွင်၊ အဖြစ်ပယ်ဖျောက်၊ ပျက်ဉာဏ်ပေါက်သဖြင့် ဥပါဒ်၊ ဌိနှင့်ပဝတ္တ- နိမိတ္တတို့သို့မရောက်၊ ရှုရှုကံနှစ်တန်- ပေ၂ ရုပ်နာမ်၊ သင်္ခတံနှင့် ရှုစိတ်ပေ၂ မှန်း- သတိပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏ်ဝိညာဏ်တို့ပါ၊ ကုန်-ပျက်-ကွဲပြီ- ချုပ်ဆိုသောသဘော၌သာလျှင်၊ အာရုံနှစ်ရပ်- ဖြစ်ပျက်ဇာတ်တွင် ဖြစ်မယှဉ်ဘဲ- ပျက်ဉာဏ်အလျဉ်း၊ သက်ဝင်တည်လေ၏။ အထက်ပါ၊ အရပ်ရပ်- ဆိုအပ်ပြီးသကဲ့သို့၊ အမှားပယ်ဖျောက်- ပျက်ဉာဏ်ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ ဤသို့ထင်ရှား၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အားဖြင့်-မြင်ငြားသည့်သဘောရှိသည်မည်သော၊ ဖြစ်မှုမထင်ရှား၊ ပျောက်ကွယ်သွား၍၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ အားဖြင့် ဉာဏ်နှင့်တွေ့သော- ဝယဓမ္မာသင်္ခါရတရားသည်၊ တည်မှုမငြိ- ပေ၂ သိခဏ-ရှုစိတ်နှင့်တကွချုပ်၏။ ဤသို့- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်- ဝိပဿနာမဂ်ကို မပြတ်စေမှုအစဉ်ရှိသည့်၊ သုံးဆယ့်တနှိင်မှ၊ ထွက်လမ်းပိုင်အောင်- မယိုင်မလဲ- ပဟာနုပရိညာမြဲသော- ယောဂီသူမြတ်အား၊ မိမိဉာဏ်ဖြင့်- မျက်မှောက်ပြု၍ရှုရာ- အာနာပါနသင်္ခါရရမ္မဏိက ဝိပဿနာဌာန၌၊ အဖြစ်ကိုလွန်မြောက်၍ ပဟာနုပရိညာရောက်သည့် ဘင်္ဂဉာဏ်မည်သော၊ အထူးရှုပွား- ဉာဏ်မြင်အားဖြင့် သုံးပါးတိုင်ရောက်ပေါက်မြောက်သော ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်သည်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်တန်-အကျင့်မှန်အားဖြင့် ကလာဏအဓိပတိ- သေက္ခဇာတိသည်ဖြစ်၏။ ။)

ယောဂီသူမြတ်=အထက်ပါ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်- သဘောတွယ်ပုံကို ကြည့်ပါက၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမပါဘဲလျက်၊ (ဝါ) လုံ့ဆော်တတ်မှု-ရှေ့ရှုစေတနာ- မပါဘဲလျက်၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်နှင့် အရှင်သင်္ခါရတို့တို့သည်သာ၊ ဥဒယဗ္ဗ

ယအယာဉ်- မဟာဉာဏ်အောင်၊ အမြင်ဖြင့်၊ ဣန္ဒြေမှ- ဗိုလ်သို့ သက်ဝင်ခါ၊
 (တနည်း) သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ၊ အနုပဿနာသုံးဖြာဟု ဆိုအပ်သော-
 လက္ခဏာကိုစီး၍၊ ခဏိကသမာဓိမှ- ဝိစာရသဘောတိုင်- နိဗ္ဗာနာနုစျာန်ခရီးဖြင့်
 ပွားများနိုင်ပြီး၊ တိက္ခံ- ထက်ထက်မျက်မျက်ကြီးနှင့်၊ လဟု- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
 ထုံခါ၊ ဇောအဟုန်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ ဘဝင်မခြား- မကျော်လွှား၊ မရပ်နားဘဲသာ-
 လျှင်မြန်လာသည်ဖြစ်၍၊ အာရုံဉာဏ်သိ ထင်ရှားခါမငြိနိုင်သော- ဥပါဒ်နှင့်
 ပဝတ္တနှင့် နိမိတ္တအလီလီတို့သည်၊ ဆိတ်သုဉ်းခြင်းသို့ ရောက်ခါ၊ ပျက်ထာကို-
 တမင်ရှာနေ၍ တွေ့မြင်တာမဟုတ်ဘဲ၊ ဘင်္ဂက္ခဏ- သင်္ခါရာသရုပ်ကို၊ ဘုရားရှင်
 ပစ္စိမနောက်ဆုံးစကားတော်ဖြင့်- မှာကြားတော်မူသကဲ့သို့၊ “ဝယဓမ္မာသင်္ခါရာ
 အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” အားဖြင့်၊ (ဝါ) သင်္ခါရာ= ကံ၊ အာဟာရ၊ စိတ္တ၊
 ဥတု-လေးခုအကြောင်းပေါင်း၍ပြုပြင်၊ သင်္ခတ၊ ပရမတ်အယာဉ်မှ- ရုပ်အလျဉ်ဟု
 အစဉ်ဆောင်ငြား- သင်္ခါရတရားတို့၏၊ (ဝါ) ရုပ်နှစ်ဆယ့်ရှစ်ပါး၊ ခန္ဓာငါးဖြင့်
 ဆောင်ငြားအကျိုး- သင်္ခတမျိုးကို၊ အကျိုးဆက်ရန်- ရှုရှုတ်နှစ်တန်၌၊ ထောက်
 ကန်-အေး-မာ၊ ဖွဲ့စည်းခါဖြင့်၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးသဘောဆိုတဲ့ သင်္ခါရ
 တရားတို့၏၊ ဝယဓမ္မာ- ပြုပြင်စံနစ်၊ အကြောင်းဖြစ်က- ဟောင်းသစ်နှစ်အင်
 ဥပါဒ်၊ ဘင်နှင့် ဖြစ်လျှင် ပျက်စီး- ဝယဓမ္မာအချဉ်းနှီးကို၊ (ဝါ) အကြောင်း
 စုံက ပေါင်းဆုံကြ၍၊ အဟောင်းကပျက်- အသစ်ဆက်ခါ- ဖြစ်ပျက်လွှာကို၊ ဥဒ
 ယဗ္ဗယ၊ ဉာဏ်မဟာဖြင့် ထက်စွာပွားရှု-ထိုအမှု၌၊ တခုမကြွင်း- အပျက်ချဉ်းလျက်
 မယွင်းဘက်- ပျက်ဉာဏ်ရသည့်- ဝယဓမ္မကို၊ အပ္ပမာဒေန- မမေ့မလျော့သော
 သော သတိတရားဖြင့်၊ (ဝါ) မြတ်ဘုရားမှာကြား- ဝယဓမ္မ၊ သင်္ခါရ တရား၌၊
 ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ်ရအောင်ပွားများခါ၊ မမေ့မလျော့သော- ဝိပဿနာဘာဝနာ
 သင်္ဂဟဋ္ဌာန်တရားဖြင့်၊ သမ္မာဒေထ- ကောင်းစွာကုန်လုံ ပြည့်စုံရစ်ကြကုန်လော့
 ဟု၊ ဘုရားအကြိုက်၊ တရားအလိုက် မှန်ကန်သဖြင့်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်တန်ဝင် အဋ္ဌကိက
 ဝိပဿနာမဂ်ကို၊ ဤသို့- ထက်မျက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ၊ ပဟာနုပရိညာ
 ရောက်သည့် ဘင်္ဂဉာဏ်မြောက်ပုံကို- သဘောဟုန် အကုန် ပေါက်သွားပြီးလျှင်၊
 တထောက်မနား၊ ကြီးစားတော်မူကြပါကုန်....။

ယောဂီသူမြတ်တို့....အဲဒီလို- ဝမ်းမြောက်စရာကောင်းလှတဲ့- မဂ်ပေါက်၊
 ဖိုဂ်ငင်- အရိယာလမ်း ကွင် ရောက်စေသော- ဘင်္ဂဉာဏ်အယာဉ်ကို အင်မြန်း
 နိုင်အောင် ကြိုးပမ်း ဆည်းပူး၍ အထက်အထက်က သိပေ က်ပါ အခက်နှင့်
 တွေ့ဆုံ ဖွဲ့စည်း ပြုပြင် အဆင့်မြှင့် အသနားကွပ် ပါကိုက်နှင့် တဖြောင့် ဝိပဿနာ

ပညာကုလုံစွာဖြင့်၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၊ ထူထောင်ရရှိနိုင်ပုံကို စုံလင်စွာ ယုံကြည်သက်
ဝင်မှုနှင့် ရရှိအပ်ပြီးဖြစ်ပါ၍၊ ပမာဒ၊တရား- မေ့လျော့မှုမကပ်ငြားဘဲ၊ ကြိုး
စားသင့်ကြောင်းကို၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်ပင် ဥဒ္ဒါနသုတ်တော်၌- ဤသို့
ထုတ်ဖော်- တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ပါသည်။

တေနဘိက္ခုနာ ဒန္တေနဒန္တာ မာဒါယ၊
ဇိဝှါယ အာလုံအာဟစ္စ စေတသာစိတ္တံ၊
နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ နိပ္ပိလေတဗ္ဗံ သန္တာပေတဗ္ဗံ ။ ။

ဘိက္ခုနာ- သံသရာဘေးဘျမ်း လွတ်အေးချမ်းဘို့- တွေးမှန်းဆုံးဖြတ်-
လုလွေ ဂါတ်ဖြင့်- အမြတ်နိဗ္ဗာန် ဝင်စံယူရေး အလေးပေး၍- မနွေးဖြေထွင် ယောဂီ
သူတော်စင်သည်။ တေန-ထိုသို့ဆုံးဖြတ် အကြောင်းမြတ်ကြောင့်၊ ဒန္တေနဒန္တာ
မာဒါယ- ကိလေသာယိုဖိတ်- နဂိုရံစိတ်ကို ကြိတ်ခါအံ့သွား- ခဲကာဝါး၍၊
ဇိဝှါယအာလုံအာဟစ္စ- မနိုင်နေရိုးလား၊ မဖြစ်နေရိုးလားဆိုတဲ့- သဘောသွား
ဖြင့်-တောက်ခပ်ခါ- ကြိမ်းဝါးလိုက်ပြီးလျှင်၊ စိတ္တံ- ထိုင်းမှိုင်းငိုက်သန်း- အပြင်း
ဖမ်း၍၊ မေ့ခန်းပျင်းယိ- ကောသဇ္ဇိနှင့် ထိန၊ မိဒ္ဓ- ဥဒ္ဓစ္စပြဋ္ဌာန်းသော အကု
သိုလ်စိတ်သရမ်းတွေကို၊ စေတသာ- သဒ္ဓါ၊ သတိ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိနှင့် ပညိန္ဒြေမှ
ဗိုလ်ထိအောင် ပြဋ္ဌာန်းသော- ဗောဓိပက္ခိယလမ်း- စိတ်မြတ်ငြိမ်းဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟေ
တဗ္ဗံ- မနိုင်၊ နိုင်အောင်- အဆင့်ဆင့်ထပ်၍၊ နှိပ်ကွက်ပစ်လိုက်အပ်၏။ နိပ္ပိလေ
တဗ္ဗံ- နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်း- ညှိုးနွမ်းကုန်ခမ်းအောင် ပြုလိုက်အပ်၏။ သန္တာပေတဗ္ဗံ-
မနားမနေ၊ ဝီရိယအခြေဖြင့် ပူပန်စေအပ်၏။ (ဝါ) အာရဗ္ဘ-နိက္ကမ-ပရက္ကမ
ခေါ်- ဝီရိယသုံးထွေဖြင့် ထိုထိုကိလေသာတွေကို ပူပန် ခမ်းချောက်စေသည့်
အာတပမြောက် ဝီရိပေါက်အောင်၊ မနေမနား၊ ကြိုးစားသင့်ကြတော့သည်သာ
လျှင်တည်း။ ။

သံသရာအရှုပ်ဇာတ်ကို- ဖြုတ်အပ်ပေတတ်၊ ယောဂီသူမြတ်တို့၊ ဦးပဉ္စင်း
တို့ကမူ= ဘုရားရှင် ဓမ္မစစ်အမှန်ကို သွန်သင်ပြသ၊ တိုက်တွန်းရသည်မှာ၊ မြတ်
ဘုရားရှင်၏ ကရုဏာတော်တည်းဟူသော မြင့်မိုရ်တောင်ကို အမှန်ပြုကာ၊ တမူနဲ့
တခုမျှသာ ရှိနိုင်ကောင်းရှိနိုင်ပါချိမ့်မည်၊ မြတ်ဘုရားရှင်၊ မဟာကရုဏာတော်
မြတ်၏ သွန်သင်တရား၊ ပေးငြားပြသ- ကြိုးစားကြအောင်၊ တိုက်တွန်းတော်
မူပုံတို့မှာမူ၊ အထက်ပါ- ဗုဒ္ဓဝစန- ပစ္စိမစကားတော်နှင့်- ဥဒ္ဒါနသုတ်တော်၌
သာမက၊ အင်္ဂုတ္တရအစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌လည်း၊ မချောက်စိမ်းပျို၊ ထင်စိုစို

ကို မီးတဟိုဟိုတောက်လောက်ပစ်အောင်- ချေပွတ်သောယောက်ျားကဲ့သို့၎င်း၊ သံတုံးကိုအပ်- ချန်ထက်မှရပ်မည်ဟု သွေးယူသော ယောက်ျားကဲ့သို့၎င်း၊ အရိုးကြေကြေ၊ အရေခမ်းခမ်း၊ ကြိုးပမ်းကြရန်၎င်း၊ တိုက်တွန်းတော် မူရုံမျှမက၊ ချစ်သားတို့...အကြင်အခါ၌- နံနက်ကို လှန်ချက်တရာ၊ နေ့လည်၌ လှန်ချက်တရာ၊ ည၌အခါ၌ လှန်ချက်တရာ- လှန်ချက်သုံးရာတို့ဖြင့် ထိုးကုန်အံ့၊ ထိုလှန်ချက် သုံးရာတို့၏ အဆုံးတွင် အရိယသစ္စာလေးပါးကို သိရအံ့ဟု ဆိုလာပါက ဤလှန်ချက်သုံးရာတို့ကို ဝမ်းမြောက်၊ ဝမ်းသာခံယူကြရ၏။ အကယ်၍ သစ္စာလေးပါးကို မသိမမြင်ရပါမူ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲ- အပါယ်ဝဋ်ဆင်းရဲ၏ ရှည်လျားမြင့်ကြာ၊ ခံစားရမည့် ဒုက္ခမဟာသည်။ ထိုလှန်ချက်သုံးရာနှင့် နှိုင်းစာသော်၊ မပြောပလောက်- တခဏရောက်သည့် ဆင်းရဲမျှသာ ဖြစ်ပေသည်ဟု နှိုင်းယှဉ်ဆုံးမ၊ ဥပမာဏအားဖြင့်- ချစ်သနား၍ ဩဝါဒပေးတော်မူခဲ့သည်ကို ထောက်ရှုပါက၊ ဘဝကာမဂုဏ် ကြက်သရေ-အထွေထွေအဝဝ၊ ကာမသုခတွင် နစ်မွန်းနေကြရသည့်-အာဒိနဝ၊ အပြစ်သည်-အဘယ်မျှကြီးသည်ကို ရိပ်စားမိကြလျက်၊ ယခုအခါ ဘုရားဓမ္မရာဇ်၏ တရားစစ်ကေနိ ဝိပဿနာမဂ်အခြေခံနှင့် ပြည်ခေမံကမ်းတဘက်သို့- ရက်၊ လ၊ နှစ်တို့တို့နှင့် ဘဝထိုထို- မမျှားရအောင် ကြိုးစားသင့်ကြပါတော့သည်။

မြတ်သောယောဂီ၊ ဤသို့ အခိုင်အမာ၊ ကိလေသာတို့ကို နှင်ထုတ်စွန့်ခွါနိုင်သော ဝိပဿနာရှေ့သမထနောက်ဖြစ်သည့် အာနာပါန လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာမှ သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာတိုင် သက်ဝင်ပြီး၊ ပုဗ္ဗကရဏ သုံးပါးကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်သည်မှစ၍၊ သမ္မသနဉာဏ်ကို သက်ဝင်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန် ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်တို့၌- အမှန်ဆောင်ချက်-ဓါတ်သဘောအနက်-လက္ခဏစက်ကို-ရှုမှတ်ပိုင်းခြား၊ စတင်ပွားများသည်မှ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အယာဉ်ကို သက်ဝင်ခဲ့ပါ။ လက္ခဏာပဋိဝေဓဉာဏ်-အစစ်အမှန်တွေကို- ဘယ်လိုရရှိနိုင်ခဲ့ပါသည်ကိုလည်း သိရှိအားထုတ်ပြီးပါ။ လက္ခဏာလွန်မြောက်၊ အမှတ်ပျောက်၍- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအတွင်း၌၊ ရင့်ကျက်ထက်မျက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကိုရရှိခါ ထိုမှတဖန်-အနုပဿနာသုံးတန် သက်ဝင်ဟန်နှင့်-ဥပါဒ်နှင့်ဦး-ပဝတ္တနှင့်နိမိတ်တို့ သုဉ်းဆိတ်သည်ဖြစ်၍- အဖြစ်လွန်မြောက်- ပျက်ဉာဏ် ရောက်ရှိလာပုံကိုလည်း၊ ပိုင်းခြားကုံလုံ- အသိဉာဏ်ရရှိပုံအစုံကို ဝေဘန်သိရှိ- ကြိုးစားခါ- မိမိရရ အားထုတ်နိုင်ပြီဖြစ်ပါ၍၊ ကြိုးစားရမည့်အကြောင်း ဘုရားရှင်၊ တိုက်တွန်းဆုံးမသော သာဓက၊ အပေါင်းတို့၌- ယုံကြည်ချက် သန့်ဋ္ဌာန်ချကာ ကြိုးစားလာပါက- မုချမသွေ- ဝိပဿနာမဂ်ပန်းတွေကို ဝေဝေဆာဆာ၊ ပန်ဆင်တော်မူနိုင်ပါပြီ။

ထိုသို့-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ထက်သန်လွန်မြောက်-ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ရောက်ခါ၊ ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို ဝေဖြာတင်လျှမ်းစွာ ပန်ဆင်နိုင်စဉ်အတွင်း၌၊ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်-ဖြစ်အောင်ကြံတွဲ လောဘသဘောလဲ ကေနိမဖြစ်ရှိတော့ပါ။ ဖြစ်ပျက်နှစ်တန်ပျက်အောင်ကြံတွဲ- ဒေါသလဲကေနိမဖြစ်ရှိတော့ပါ။ ဘင်္ဂဉာဏ်ပျောက်စေကာမူလည်း- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်၌သာ တထောက်နားမည်ဖြစ်၍၊ မောဟလဲ ကေနိမဖြစ်ရှိတော့ပါ။ မောဟကင်းခါ- ဖြစ်ပျက်ကိုသာ- ဆက်ရှုခါဖြင့်လဲ- ဖြစ်ပျက်ရင့်ကျက်-ပျက်ဉာဏ်ထက်ကိုဘဲ- ကေနိရောက်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်လောက်-ကေနိရောက်၍-တောက်လျှောက်မမှား- ထောက်ရာတည်ရာ ရရှိငြားပြီဖြစ်ပါသောကြောင့်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ပေါက်စေရန်- လမ်းစအမှန်ကို ရောက်ရှိပြီဟူ၍၊ ကေနိပင်၊ မိမိဉာဏ်မြင်- မျက်မှောက်ဖြင့်- ဆုံးဖြတ်နိုင်အပ်ပြီ ဖြစ်ပါသဖြင့် လက်ပန်းပေါက်ခတ်၊ ဝမ်းမြောက်အပ်စရာအမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ တရားစတင်စဉ်၌၊ ပုဗ္ဗကရဏ သုံးပါးအရ၊ ဒိဋ္ဌိသမုဉ္ဇာဋ္ဌက-မာနသမုဉ္ဇာဋ္ဌက-နိကန္တိက ပရိယာဒါန သဘောသွားတို့ကို သိမ်းဆည်းသုံးသပ်စဉ်ကပင်၊ ဒုတိယပိုင်းပါ- ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ- အခြေခံပညာနှင့် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ရှိခဲ့သည်မှစ၍၊ ဤသို့-သုံးသပ်ဉာဏ်ခေါ် သမ္မသနဉာဏ် စတင်သည်မှဘာဝနာဘိသမယတိုင်ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ရှိလာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှရှေ့ ဆက်ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဘက်သို့ အနုအရင့်နှစ်ဌာနဆင့်၍-ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် စင်ကြယ်စွာ သက်ဝင်ပြီဟု ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ခေါ် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မဟော်အတွင်း၌၊ နှစ်စဉ်ကာလ၊ ဘာဝနာဘိသမယအားဖြင့် ကင်္ခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိကိုလဲ အရတော်စွာဖြစ်စေလာပြီးလျှင်၊ ရင့်ကျက်ထက်သန်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌မူ၊ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ခေါ်- မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိတန်းကိုဆင်မြန်းနိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ထိုမှရှေ့ ဆက်၊ ယခုဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်ထက်ကို သက်ဝင်သည်မှစ၍၊ တဒင်္ဂမဂ်စစ်စစ်၊ ပဟာနုပရိညာ-ဘာဝနာဘိသမယစက်ဖြင့်- ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိထက်သို့၊ ကောင်းစွာမသွေ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်ပါသောကြောင့်၊ ဘုရားမိန့်ဟော-နိပကောအရ၊ ကိစ္စလေးဆူဟု ဆိုအပ်သော၊ ဒုက္ခ-သမုဒယ-နိရောဓနှင့် မဂ္ဂတဖြာ-ကိစ္စဉာဏ်မှာ၊ ပဟာနုဖြင့်-ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်၊ မဂ်လမ်းပေါက်၊ တောက်လျှောက်မမှား- လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ်အားလျော်စွာ “ပဋိပဒါ”လမ်းစဉ်မှန်ဖြင့် အဖန်ဖန် အခါခါ လျှောက်သွားနိုင်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်-ခုနစ်ပါးတို့တွင် ပါဝင်ချဉ်းကပ်- ရေတွက်ခံအပ်ခြင်းကို၊ ဤသို့ သစ္စာလေးပါးရင်ဝယ်ပိုက်ငြားလျက်၊ ရရှိပွားများနေနိုင်တော့ပြီ ဖြစ်ပါတော့သည်။ ထိုသစ္စာမြင်ဉာဏ် သဘောမှန်တို့မှာ....

ဥဒယဗ္ဗယာဉာဏ်-ရင့်သန်ထက်မျက်ဘက်ဉာဏ်သို့သက်ဝင်ပါက
ထင်ရှားမျက်မှောက် သစ္စာလေးပါး ရောက်ပုံများ။

- (၁) အကြောင်းတရားတို့ကြောင့်သာဟု-ဖြစ်သဘောကိုမြင်ခိုက်=သမုဒယ
သစ္စာထင်ရှား၏။
- (၂) အကြောင်းချုပ်၍- ပျက်ခြင်းသဘောကို မြင်ခိုက်= နိရောဓ သစ္စာ
ထင်ရှား၏။
- (၃) ခဏပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းပျက်စု-နှိပ်စက်မှုသဘောကို မြင်ခိုက်=ဒုက္ခ
သစ္စာထင်ရှား၏။
- (၄) ဖြစ်ဉာဏ်၊ ပျက်ဉာဏ်၊ နှစ်တန်ခွဲထွင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဝင်ခိုက်-မဂ္ဂသစ္စာ
ထင်ရှား၏။

ဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် တည်ခြင်း။

(၁) ဒဿနေန-ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ- ရုပ်နာမ်သင်္ခါရာ၌၊ သမ္မသနအစ-
ဥဒယဗ္ဗယအားဖြင့် ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ အမြင်မှန်နှင့် ထိုးထွင်းသိ၍၊ ဒိဋ္ဌိ
ဝိသုဒ္ဓိသို့ ဆိုက်ခါ- ရုပ်၊ နာမ်၊ ခန္ဓာ- ဒုက္ခသစ္စာကို- သစ္စဉာဏ်- ကိစ္စဉာဏ်နှင့်
ပိုင်းခြားသိခြင်း။

(၂) ထိုသို့၊ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်ဆတ်-ပစ္စက္ခအားဖြင့်-အနုပဿနာသုံးပါး
ဉာဏ်အမြင်ကိုရခြင်းကြောင့်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်မကြွင်း- ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ခြင်း
ကို-အစဉ်သိသဖြင့်၊ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်မှတစ်ပါး၊ အခြားတစ်ပါးသောတရား-မဖြစ်၊
မပျက်ဟု ယုံမှားခြင်း (၁၆)ပါးကင်းစင်ရကား၊ ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဆိုက်သဖြင့်
သမုဒယသစ္စာကို သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်နှင့် ပိုင်းခြားသိခြင်း။

(၃) ရင့်သန်ထက်မျက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့-ကောင်းစွာ ရောက်ရှိ
ပိုင်နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ဥပက္ကိလေသတရားတို့ ကင်းစင်ရကား၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန
ဝိသုဒ္ဓိသို့ဆိုက်သဖြင့်၊ မဂ္ဂသစ္စာကို-သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်နှင့် ပိုင်းခြားသိခြင်း။

(၄) ရင့်ကျက်ထက်မျက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှသည်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို
အပိုင်မြင်လတ် ပဟာနုပရိညာရုပ်သို့ရောက်ရှိခါ-ပွားများနိုင်ပြီးလျှင်၊ ဝိပဿနာ
တဒင်္ဂမဂ်တို့ဖြင့်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်နှစ်ဆက်နှင့် အဖန်ဖန်ဖြစ်ခွင့်ရရှိရကား၊
အထက်ဉာဏ်စဉ်- တက်ခါဝင်ရေး- ရှေ့ပြေးအဖြစ်သက်ဝင်လတ်၍၊ ပဋိပဒါ
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ဆိုက်လျက်၊ ဝိပဿနာမဂ်နှင့် ကိလေသာကို တဒင်္ဂ-ဝိက္ခမ္ဘနု
အားဖြင့် ချုပ်စေရကား၊ နိရောဓသစ္စာကို သစ္စဉာဏ်၊ ကိစ္စဉာဏ်နှင့် ပိုင်းခြား
သိခြင်း။

ဤသို့အားဖြင့်- ဝိသုဒ္ဓိလေးအင်၊ အံဝင်ဂွင်ကျ-ဆင်မြန်းရ၍၊ လေးပါးသစ္စာ၊ ဉာဏ်မြင်မကွာသော သမ္မာပဋိပတ်၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဘာဝေတဗ္ဗအားဖြင့်၊ ဉာဏ်အသိပိုင်-ဒုက္ခစိုင်းတွင်- ပယ်နိုင်သမုဒယ-တဒင်္ဂနီရောစဖြင့်၊ အာသဝက္ခယံ၊ အလုပ်ကို-ပွားများအားထုတ်နိုင်သော ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ပဟာနုပရိညာဝင်ဘင်္ဂဉာဏ်အယာဉ်ကို စတင်သက်ရောက်သည်မှ၊ တထောက်မနား-ပွားများအပ်သည်ရှိသော်-ရင့်ကျက်သော ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်တွင် “ပဋိသန္ခါဝိပဿနာ-ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာ- အဓိပညာ ဝိပဿနာ” ဟု ဆိုထိုက်ကုန်သော- ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်ဟုန်၏ အထွဋ်အထိပ်သဘောတို့သည်လည်း မကြာမတင်၊ သက်ဝင်ရရှိလာနိုင်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ပစ္စက္ခ- သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မကို- အစဉ်မျက်မှောက်ပြုသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သည့်-အမှတ်ပျောက်၍- လက္ခဏာအာရုံ လွန်မြောက်ခါ သင်္ခတအာရုံထက်သို့၊ ရှုခိုက်၌-ထောက်ကန်မှု ဖြစ်လိုက်၊ သိလိုက်၊ ထောက်ကန်မှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်၊ အေးမှုဖြစ်လိုက်၊ သိလိုက်၊ အေးမှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်၊ မာမှုဖြစ်လိုက်၊ သိလိုက်၊ မာမှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်၊ ရှုခိုက်၌=တုန်းကန်မှု ဖြစ်လိုက်၊ သိလိုက်၊ တုန်းကန်မှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်၊ ပူမှုဖြစ်လိုက်သိလိုက်၊ ပူမှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်၊ ပျော့မှုဖြစ်လိုက်၊ သိလိုက်၊ ပျော့မှုပျက်လိုက်၊ သိလိုက်အားဖြင့် မမှတ်သားရဘဲ- အာရုံ၏သဘောမှန်ကို အမှတ်မြဲမြံခိုင်ခန့်ခဲသဖြင့်-ဝုဠာပနကိစ္စ လွန်မြောက်ခါ၊ ဥပဋ္ဌိတံသတိ- အစဉ်မကွာတိုင်း၊ ထိုမိမိ မှတ်သားခဲ့သည့်-အရှုခံအာရုံသည်-ရှုရန်ရှုခိုက်ရန်ကိုပင် မိမိကပြုသည်ဟု အမှတ်သညာမရှိမူ၍၊ သင်္ခါရနိမိတ်အားဖြင့်-သတိကအာရုံကိုထင်ရှားပေါ်လွင်စေရန်-ဆောင်နှင်းမှုထာဝစဉ် သင်္ခါရအယာဉ်ကို “ဖြစ်ပျက်” သိမှု မျက်မှောက်ပြု၍ ရှုပွားလျက်- နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်ခါ- အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယသဘောတွင် အစဉ်ရရှိလာခဲ့ပြီးလျှင်၊ တစ၊ တစ၊ ရင့်ကျက်ထက်သန်လာခဲ့သည် ဖြစ်၍၊ ဥပ္ပါဒ- ဖြစ်ခြင်း၊ ဋီ-တည်ခြင်း၊ ပဝတ္တ- အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၊ နိမိတ္တ- အကြောင်းချင်းရာ- အာကာရသဘောတို့သည်လည်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရင့်သန်ထက်မျက်လာသည်နှင့်အမျှ၊ တစ၊ တစ၊ ဥပ္ပါဒနှင့် ဋီ၊ ဘဘောသို့- ရှေ့ဦးစွာ အာရုံမရောက်မူဘဲ၊ ပျက်ဉာဏ်ဘောဇ် သက်ဝင်သည်မှ ထက်မျက်လာပြီးလျှင်၊ ပဝတ္တနှင့် နိမိတ္တပါ ခွါချနိုင်သော ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ရရှိလာနိုင်စေခဲ့ပါသည်။

ဤသို့= ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၊ စတင်သက်ဝင်သည်မှစ၍၊ အနုပဿနာသုံးပါးကိုလည်း၊ ထင်မြင်မျက်မှောက်ပြုသည့် အသိဉာဏ်စုနောက်၌၊ သက်ဝင်ရရှိပုံကို အထက်၌ ရှင်းလင်းပြဆိုလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ရရှိလာစေနိုင်ပါသည်။ သို့သို့ ဣန္ဒြေ

မှ- ဗိုလ်တိုင်အောင်- ဘင်္ဂဉာဏ်၌ ပွားများနိုင်ပြီဆိုပါက၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ပျောက်လျှင် လည်း ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်မှ- အောက်သို့ ပြန်မကျသော ဘာဝနာ ဘိသမယ အစဉ် သန္တတိကဉာဏ်မြင်ကို ခိုင်မြဲစေရာပါသည်။ ဤသို့- ပစ္စက္ခဉာဏ် မချီတဲ့ အောင် အစဉ်ရရှိပွားများနိုင်သော ယောဂီသူမြတ်သည်။ မှတ်သားပေးရမှု ဗျာ ပါရအစုမှအစ၊ သဒ္ဓါ-ပညာ= ဝိရိယ- သမာဓိတို့ကိုပါ။ အထူး ညှိစရာမလို အောင်- သတိရှေ့ဆောင် သတိပဋ္ဌာန်ဘောင်၌ မြဲမြံစွာ ပွားများအားထုတ် နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ အထက်ပါ- ဝိပဿနာမဂ်နှင့်တကွ ဝိသုဒ္ဓိလေးလွှာ သစ္စာလေး ဖြာနှင့်အညီ- သက်ဝင်တည်ပွား၊ ရငြားလာနိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုမှတထောက်၊ ရှေ့ဉာဏ်စဉ်မရောက်မီ၌၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်တွင် ပျက်အစဉ်ကို သန္တတိကအားဖြင့်ဖြစ်သော- ယောဂီသူမြတ်သည်။ မူလ၊ ရှုစိတ် မမြဲ၊ ရုပ်မမြဲ၊ စုံတွဲအနိစ္စသဘော၌၊ ဉာဏ်သက်ဝင်ခဲ့ပြီးသည့်အလျောက်၊ ထိုပျက် အစဉ်၌ ဉာဏ်မြင်သိစိတ်၊ စုံတွဲချိပ်၍၊ ပျက်ပုံကို နောက်စိတ်က မပြတ်တန်းချိပ်ခါ မြင်နေမှုတည်းဟူသော ပဋိသန္ခါ၊ နုပဿနာဉာဏ်မြင်သို့၊ (၀၂) အနိစ္စနုပဿနာမှ အနိစ္စနုပဿီပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ပါသည်။

ဤပစ္စက္ခဉာဏ်သဘော၌၊ ထောက်ကန်သိပျက်- နောက်စိတ်ဆက်၍၊ နိစ္စကုန်ဆုံး၊ နိမိတ်သုဉ်းသည့် သင်္ခတ၊ သဘာဝကို- အဖြစ်မထင်၊ ပျက်၏ဟုသာ ရှုစိတ်ဉာဏ်မြင်သည်။ တပြိုင်နက်သာ ပျက်နှင့်သိစိတ်၊ တူစုံချိပ်၍ တသားတည်း မျက်မှောက်ပြုခါ- ဉာဏ်ဖြစ်လာပါသဖြင့်၊ ဖြစ်ပျက်သင်္ခါရတွင် ဖြစ်ကို လွန် မြောက်၊ သင်္ခတ၊ သဘာဝ၌သာ စိတ်ရောက်၍၊ ဖြစ်မှု- ပျက်မှု- အာရုံနှစ်ခုမှ- အပျက်ကိုသာ မြင်သိရှုလျက်၊ အာရုံတခုထည်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သက်ဝင်ခြင်း ဖြင့်- အဖြစ်ကို ဆုတ်နစ်စေလျက်- အပျက်၌သာ ရှုစိတ်ကို တခဲနက်အားဖြင့်၊ အပျက်ကိုမြင်- ချုပ်အစဉ်သို့ ရောက်စေ၊ မျက်မှောက်ပြုစေရာပါသည်။ ထိုမှ တတန်၊ သင်္ခတ၊ သင်္ခါရရ၏ အပျက်ကိုရှုသော၊ (၀၂) မြင်သော၊ စိတ်ဉာဏ် ကို နောက်စိတ်ဖြင့်၊ (၀၂) အခြားမဲ့စိတ်ဖြင့်၊ ပျက်သည်၏အဖြစ် ထပ်၍ဆင်ခြင် ရှုခါ၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်အောင် ရှုပွားနိုင်စေရာပါမည်။ (၀၂) ဉာဏ်မြင်တိုးတက်၊ ဆက် လက်ဖြစ်ပွားရငြားတတ်ပါသည်။ ထိုသို့- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မျက်ခါ သက်ဝင်ပွား များနိုင်ခြင်းကို ပဋိသန္ခါဝိပဿနာဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ အဋ္ဌကဉာဏ်၌ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ဝတ္ထုသင်္ကမနာ စေဝ၊ ပညာယစ ဝိဝဇ္ဇနာ၊

အာဝဇ္ဇနာ ဗလဉ္ဇေဝ၊ ပဋိသန္ခါ ဝိပဿနာ။ ။

ဝတ္ထုသက်မနာစေ- သင်္ခါရ၏ ဘင်မှ၊ (၀၇)ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်၊ ချုပ်ခြင်းဘင်မှ၊ ဝိပဿနာရှုစိတ်၏ ဘင်ဟူသော- အာရုံတခု၊ မြင်မှုပြောင်းရွှေ့ခြင်း၎င်း၊ ပညာယ- ဥဒယဗ္ဗယပညာ၏၊ (၀၇) ဖြစ်ပျက်ကို ပိုင်းခြားထိုးထွင်းသိတတ်သည့်-အရူမှန်ပညာ၏၊ ဝိဝဋ္ဌနာစ- အဖြစ်သဘောမှ ဆုတ်နစ်၍-အပျက်သဘော၌သာ ရှုစိတ်အမှန်၊ ဉာဏ်ပညာတည်ခြင်း၎င်း၊ အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္ဇေဝ- ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း၌- အဖြစ်ကို ဆုတ်နစ်စေ၍၊ အပျက်ကို ရှုမြင်သည့်စိတ်ကို၊ (၀၇) ပျက်ဉာဏ်နှင့်တကွချုပ်သောစိတ်ကို၊ အခြားမဲ့ စိတ်ဖြင့် ချုပ်ခြင်းဘင်၏ အဖြစ်- ထပ်၍ရှုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ခြင်း၎င်း၊ သော- ဤသည်ကား၊ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ- အရှုခံအာရုံ ပျက်ပုံ ဉာဏ်သိ၊ ရှုသည့်စိတ်၏ ဘင်ကို- ထပ်၍ဆင်ခြင်ချုပ်ခြင်းဘင်ဟုမြင်သော ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာမည်၏။

ဤသို့- ပျက်အာရုံကိုသိမြင်၍၊ ဘင်ကိုရှုတတ်- ထပ်၍ဆင်ခြင်မြင်တတ်သော ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်အယာဉ်ထက်၌၊ ပစ္စက္ခ “အပျက်” မျက်မှောက်ပြုချက် မပြတ်မလပ်စေဘဲသာ- နောက်စိတ် အစဉ်အဆက်ဖြင့်-ဝင်စားဆင်ခြင်၊ ထပ်ခါဉာဏ်မြင်မှု မှန်ကန်ခြင်းကိုသာ ဘင်္ဂါဉာဏ်ရင့်သန်သော ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်ပါသည်။ ပျက်ဉာဏ်ပျောက်ပြီး၊ ဆင်ခြင်စိတ်ရောက်၍ အောက်မေ့သိရှိ ဆုံးဖြတ်မိခြင်းမျိုးကို မဆိုလိုပါ။ ဤသဘောသည်- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ရင့်သန်ထက်မျက်- အပျက်ဘင်္ဂါဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပေးအပ်ခံရသော- ဥပဋ္ဌိတံသတိကြောင့် ဘင်္ဂါဉာဏ်သို့ စောကြောမကြံစီမဆင်ဘဲ သက်ဝင်လာနိုင်သော ဉာဏ်မျိုးမဟုတ်ပါ။ ထိုအပျက်ဘင်္ဂါဉာဏ်ကို ရှုပွားအစဉ် လေ့လာဝင်စားနေဆဲအတွင်း၌ ဘင်္ဂါပျက်ဉာဏ်၊ အမြင်မှန်၊ အမြင်သန်၊ လျင်မြန်စွာ အတွင်း၌၊ ရှေ့အာရုံနှင့် ရှုစိတ်တို့ ချုပ်ပုံကို အခြားမဲ့၊ နောက်စိတ်ဖြင့် သိမြင်သော ဉာဏ်အယာဉ်ရအောင် ဆင်ခြင်နိုင်သော အစွမ်းပိုင်ခြင်းကြောင့်သာ ရရှိအပ်ပါသည်။ ထိုသို့- ဆင်ခြင်သမှု ဝင်ပြုဖြစ်နိုင်ရခြင်းမှာလည်း၊ ပျက်အစဉ် အာရုံတချက်ထက်၊ (၁၆)ဆမျှ လျင်မြန်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အရ၊ (၀၇)တဝီထိလျှင်- ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်- ခဏဇယံ သုံးချက်ပေါင်း စိတ်လုံးရေ(၁၇)၊ ခဏဇယံ(၅၁)၊ ချက်ရှိ၍၊ ရုပ်တရား၏ ဥပါဒ်နဲ့ဌီသည်၊ ခဏဇယံ(၅၀)ရှိရာ၊ ရုပ်အာရုံ၏ ခဏဘင်တခုသည်၊ စိတ္တက္ခဏ(၁၆)ချက်နှင့် ခဏဇယံတချက် ကြာပြီးမှ ချုပ်ပျက်သည်ဖြစ်၍၊ ပျက်အစဉ် ဘင်္ဂါဉာဏ်အလျဉ်ကို အမြင်သန်လာသော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ရုပ်အာရုံတခု၏ အပျက်ကို ရှုမြင်ပြီးနောက်၊ အခြားမဲ့စိတ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုစိတ်၏ဘင်ကို ဆင်ခြင်လျက် ထပ်၍ချုပ်ပုံကို ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ပြီးလျှင် နောက်ရုပ်အာရုံတခု၏ အပျက်ဘင်ကိုလည်း ထပ်၍ရှုရန် အလျဉ်မှီစွာ သက်ဝင်နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ ဘင်္ဂါဉာဏ်အာရုံ

နှင့် ရှုစိတ်ချုပ်၍- ထိုချုပ်ခြင်း၌ နောက်စိတ်ဖြင့် သင်္ခါရ၏ဘင်ကို၊ (၀၂)ပျက် ရပ်နှင့် ရှုစိတ်ချုပ်သည့်ဘင်ကို ထပ်၍ဆင်ခြင်၊ ပျက်ဉာဏ်ကို မြင်ခြင်းသည်ဖြစ်ရုံ လာအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ မမြင်သေးက သင်္ခါရ၏ ရုပ်အာရုံနှင့် ခဏဘင်သည် စိတ္တုပ္ပါဒ်ထက် အချုပ်နွေးရကား၊ ဘဝင်စိတ်ခြားသွားတတ်သဖြင့်ပျက်ဉာဏ်စဉ် ရှုမြင်မှု၊ ဆုတ်နစ်သွားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဘင်ဉာဏ်အားအစွမ်း ပြည့် လျှမ်းထက်မျက်လာအောင် ပွားများဝင်စားလေ အစွမ်းရှိသောယောဂီသူမြတ် ၌၊ ဤသို့- ပဋိသင်္ခါနုပဿနာအနေအားဖြင့် သင်္ခါရ၏ဘင်ကို အခြားမဲ့စိတ်ဖြင့် ရှုမြင်နိုင်စွမ်းတည်းဟူသော ဘင်ဉာဏ်၏ ထက်မျက်ရင့်သန် ပွားများမှန်ပုံ၌၊ အစဉ်ရပ်တည် မရှေ့မလည်ခြင်းသဘောကို ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်= ဤ- ပွားများဉာဏ်ခေါ်- ဘင်ဉာဏ်၌၊ ပဋိသင်္ခါ၊ နုပဿနာအနေအားဖြင့်-ဝင် စားရပွား အားအစွမ်းကိုဖြစ်စေရန်- သတိတမာန်တွင်- ဆင်ခြင်ဉာဏ်ကို မြေက တုတ်သဖွယ်ဖြစ်အောင်၊ လေ့လာဝင်စားအားထုတ်ပွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ ကြောင့်= ဖြစ်ပျက်မှု- အပျက်ဉာဏ်ကို ဥပဋ္ဌိတံသတိနှင့် ရောက်ရှိလာနိုင်သလို မဟုတ်ဘဲ၊ ဤပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်သည်- ယောဂီ၏ ဘင်ဉာဏ်ထက်မျက် လျှင်မြန်လာခြင်း၌၊ အကြား၊ အကွက်၊ အဖြတ်-ဘဝင်ခြားစိတ်များစွာသက်ဝင် ခံရမည့်အစား၊ အာရုံကိုသိမြင်သည့်ပျက်ဉာဏ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် ထပ်၍ဆင်ခြင် ဉာဏ်အလျဉ်ကို ရစေအောင်- အားထုတ်ပွားများရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ရအပ် ကြောင်းကို၊ “ဥာတဉ္စ-ဥာဏဉ္စ-ဥဘောပိ ဝိပဿတီတိ” ဟူ၍၊ အာဟု-ဆိုကုန်ပြီ၊ ဥာတဉ္စ-ဘင်ဉာဏ်ဖြင့် သိအပ်သော အာရုံကို၎င်း၊ ဥာဏဉ္စ-အာရုံနှင့် ရှုစိတ်နိမိတ် သုဉ်းဆိတ်သော ပျက်ဉာဏ်စိတ်ကို အဖန်တလဲလဲရှုသောဉာဏ်ကို၎င်း၊ ဥဘောပိ- ဥာတနှင့်ဥာဏနှစ်ပါးလုံးကိုလည်း၊ ဝိပဿတိ-ဘင်ဉာဏ်ရင့်ကျက်လျက်- ခယ၊ ဝယ၊ အားဖြင့် ဆက်၍ရှု၏၊ (၀၂)ရှုရာ၏။

ဤသို့-သမ္မသနဉာဏ်သည်- သုံးသပ်ဉာဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် သည်- ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဘင်ဉာဏ်သည်၊ ပွားများဉာဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်၊ တက်ခါမြင်ရေး-ပဋိပဒါ ဥာဏဒဿန- ဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် အဖန် ဖန်-အပြန်ပြန်-အနုလောမဉာဏ်အထိ၊ လျှောက်ဝင်ပြေးတက်နိုင်ရန်- ဘင်ဉာဏ် ကို ပွားများဉာဏ်အဖြစ် အရကြီးကုတ်-ထက်မျက်စွာအားထုတ်ရပါမည်။ ထိုသို့ အားထုတ်ရာ၌ ဘင်ဉာဏ်ထက်မျက်သည်ဟု ဆိုအပ်သောသဘောသို့- သက်ဝင် လာစေရာ၌၊ အထက်ပါ “ပဋိသင်္ခါ ဘင်္ခါနုပဿနေပညာ ဝိပဿနေ ဉာဏန္တိ” အရ၊ ဖြစ်ရှိအောင်-ဥာတနှင့် ဥာဏနှစ်ဌာနအားဖြင့်- ထပ်၍ဆင်ခြင်- ဘင်္ခါ နုပဿနာ၏ ဘင်ကို- ပညာဖြင့် ပိုင်းခြား၍ မြင်သော ဉာဏ်အလျဉ်သို့ တိုးကက်

ရရှိအောင် ပွားများအားထုတ်ရပါမည်။ ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ၊ ရင့်ကျက်ထက်မျက်
မူသို့- မရောက်ရှိဘဲလျက်နှင့်၊ ကြားဘူးနားဝ၊ ရှိထားကြသည့်အတိုင်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်
ပြီးလျှင် ဘယဉာဏ်ပေါ်ဟု မျှော်ခေါ်၍ ဘင်္ဂပွားများ ဉာဏ်ပေါ်တွင် တွေ့ရ
အောင် လှုံ့ဆော်ဖန်ပါက၊ ဒေါမနဿနှင့်နှောသော ဘယကြောက်ဉာဏ်မျိုး
ဖြစ်သွားတတ်၊ ဖြစ်နေတတ်ပါသည်။

ယောဂီသို့မြတ်သည်။ ဤလက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာကို ဘင်္ဂဉာဏ်တိုင်
ပွားများလာနိုင်ခဲ့သည်မှာ၊ သုညတ၊ အနတ္တတည်းဟူသော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ပညာ= ဉာတပရိညာမှစ၍ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိသို့ သက်ဝင်ခါ၊ သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ်
သဘောတွင် ကင်္ခါစင်၍၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တွင် တိရဏပရိညာ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန
ဝိသုဒ္ဓိကိုဖြစ်ရှိစေခဲ့ပြီးလျှင်၊ ယခုအခါ- ဘင်္ဂါနုပဿနာ- ပဟာနပရိညာ- ပဋိ
ပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ ရောက်ရှိလာနိုင်ခဲ့ပြီး၊ ထိုသုညတ၊ အနတ္တတည်းဟူသော
ဝိပဿနာအခြေခံ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအမှန်နှင့် ငါမြင်မဟုတ်၊ ဉာဏ်မြင်အစစ်ကို-
စစ်တန်းထုတ်ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်မြင်မိအောင် ပွားများလာရာတွင်၊
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နုစဉ်၌ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်တခုကိုသာ စွဲမြဲပြည့်စုံခဲ့ရသော်လည်း
ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်ထက်မျက်၊ ဤမှာဘက်၌- တိရဏပရိညာအချက်အားဖြင့်
အနုပဿနာသုံးပါးတို့ကို ပစ္စက္ခ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မပျောက်ဘဲ ရရှိပွားများနိုင်
ခြင်းကိုလည်း ဖြစ်ရှိခဲ့ပါသည်။ ဖြစ်ရှိခဲ့ခြင်းအကြောင်းရင်းကိုလည်း ဖေါ်ပြခဲ့
ပြီးပါပြီ။ ယခုအခါ- ပဟာနပရိညာရောက် ဘင်္ဂဉာဏ်မြောက်အပ်သည်မှစ၍-
ဤပွားများဉာဏ်တွင် အရှုခံ ပစ္စက္ခ သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မပြု၍- အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်
ရန် အရေးတွင်လည်း အနိစ္စဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်အားဖြင့် ပျက်ဉာဏ်မပျောက်၊
ဉာဏ်ချက်ထောက်ခါ- အထက်ပါကကဲ့သို့- ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ ဘင်္ဂါနုပဿနာ
ဉာဏ်မြောက်အောင် ဘင်္ဂပွားများဉာဏ် ရင့်ထက်သန်လာစဉ်၌၊ အထက်ပြဆို
အပ်ပြီးသကဲ့သို့- ပျက်ဉာဏ်မပျောက်၊ ထပ်ဆင့်ရှု၍- ဉာဏ်ရောက်သည့် ပဋိသင်္ခါ
ဝိပဿနာကို ရောက်စေရာပါသည်။

သမ္မသနဉာဏ် သုံးသပ်စဉ်က၊ ဤအနတ္တ ရုပ်နာမ်သည်၊ နိစ္စ-အနိစ္စနှင့်
သုခ-ဒုက္ခ၊ ဘယ်အရာဌာနအားဖြင့်- ချဉ်နင်းသက်ဝင်၊ ရုပ်နာမ်အလျဉ်အမျှင်
မပြတ်ရပါသနည်းဟု သုံးသပ်မှုဖြင့် မှတ်သားပိုင်းခြားလာခဲ့ရာ၊ ဖြစ်ခြင်း၊
ပျက်ခြင်း- အနိစ္စအခင်းကို စတင်တွေ့ရှိ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မိခဲ့သည်မှစ၍၊ ဖြစ်လျှင်
ပျက်မြဲ၊ အနိစ္စဘဲဟု ဉာဏ်ဖြင့်ဆုံးဖြတ်မှု ပြုနိုင်ခဲ့ရခြင်း၊ ဖြစ်ပျက်မဆုံး နှိပ်စက်
လုံးကြောင့် ဒုက္ခချယ်မှီး၊ သင်္ခါရတု်းဟု- ဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့ရခြင်းကို၊ ဥဒယဗ္ဗယ
ဉာဏ်ရင့်သန်သည်မှ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မပျောက်ဘဲ တောက်လျှောက် ရှုပွား

လာခဲ့ကြားသော်လည်း၊ လက္ခဏာအာရုံ၌သာ- ပဋိဝေဓအဟုန်ဖြင့် ဖောက်ထွင်း နိုင်ခဲ့ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ရှိခဲ့ရပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်- အမှတ်ပျောက်၍ လက္ခဏာ အာရုံမယူကုန်ဘဲ၊ တိုက်ရိုက် “ဖြစ်ပျက်” သင်္ခါရစက်ကို ရုပ်နာမ်အရိပ်- သင်္ခတ သင်္ခါရနိမိတ်အားဖြင့် သင်္ခါရရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာသို့ သက်ဝင်လာခဲ့သည်။ ဖြစ်ပျက်ရင့်သန်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မရမီကြိုးကြားအားဖြင့်- သက်ဝင်ရရှိလာသည်မှစ၍ နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်ခါ ဆိုက်ခဲ့ရပါသည်။ အနိစ္စဉာဏ်- ထိုသုံးတန်တွင် သမ္မသန သုံးသပ်စဉ်က- အနိစ္စဟု သုံးသပ်ပြု၍ သိခြင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရခါစက- အနိစ္စနုပဿနာဟု ရှုမညာဏ်ဖြစ်ပွားလာရခြင်းနှင့် တစ၊တစ၊ နိစ္စသညာ ပဇဟ တိ- စွန့်လွှတ်သည်အထိ သက်ဝင်ခဲ့ရခြင်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရင့်သန်ထက်မျက်- ဘင်္ဂဉာဏ်တက်စမှစ၍၊ နိစ္စသညာ- လုံးဝမလာအောင် အဖြစ်ကိုမမြင်- ဦးကို ရှေ့မရှု၊ ပဝတ္တကို နှလုံးမသွင်း၊ နိမိတ္တကို သုဉ်းဆိတ်စေခြင်းပြုခါ၊ နိစ္စဟူ၍ ဘယ်ခါတစိ- မမြင်မရှုမသုံးသပ်မိသည့် အနိစ္စနုပဿပုဂ္ဂိုလ်၊ အဖြစ် ပျက်ဉာဏ် သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မဖြင့် ပွားများလာနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ယခုအခါ- ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်မဟာဖြင့်၊ ထပ်ဆင့်သေချာ အနိစ္စ ကိုးပဇဟတိ- စွန့်ပစ်သည့်၊ ဉာဏ်အယာဉ်ဖြင့်၊ သင်္ခါရ၏ဘင်္ဂရှိမြင်သည့် ဉာဏ် ဝိညာဏ်စိတ်-ထိုသင်္ခတဟိတ်ကို-နောက်စိတ်ဖြင့်-ဉာတ၊ အရိပ်တွင်-ဉာဏ်စိတ္တပ္ပုဒ် အစဉ်ကို သက်ဝင်ရရှိခါ အနိစ္စဉာဏ်အထွဋ်အထိပ်ကို ပန်ဆင်လာနိုင်စေသော- ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်မဟာအစစ်အဖြစ်သို့- ရရှိလာစေပါတော့သည်။

ဘာကြောင့်- ပဋိသင်္ခါနုပဿနာကိုမှ- အနိစ္စဉာဏ်အထွဋ်အထိပ်ဟု ဆိုရ ပါသနည်းဆိုသော်၊ ဇာတိ၊ဇရာ- မရဏသာလုပ်တတ်သည့် ဤ- ရုပ်နာမ်၊ နှစ်ရပ်- သင်္ခါရဇာတ်သည်၊ ဥပါဒ်၊ ဦး၊ အားဖြင့်၊ ဖြစ်၊ တည်၊ ချုပ်ပျက်- တခဲ နက်သော-ဒုက္ခသစ္စာဝိပါကစက်- ပကတိစနက်၊ သာလျှင်-ရှိသည်ဖြစ်ရာ၊ ဇာတိ- ဇရာ-မရဏ၊(ဝါ)ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်္ဂအားဖြင့် ခဏတ္တယ သင်္ခတ၊ သင်္ခါရတရားသည်၊ ဇာတိဥပါဒ်- ဖြစ်ပေါ်လတ်ရာ၊ အနိစ္စမမြဲ သကပ်မကွဲခြင်းကြောင့်-ဇာတိခေါ် ဥပါဒ်သဘောသည်၊ အာဒိကောဋိ-အစထင်ရှား အနိစ္စတရားသာလျှင် အဆုံးစွန် ရှိသောတရားသာလျှင်ဖြစ်၏၊ ဇရာခေါ် ဦးသဘောသည်လည်း၊ မဇ္ဈကောဋိ- အလယ်ထင်ရှား-အနိစ္စတရားသာလျှင်-အဆုံးစွန်ရှိသောတရားသာလျှင် ဖြစ်၏၊ မရဏခေါ် ပျက်စီးသေဆုံးခြင်းသဘောသည်၊ ဩသာနကောဋိ-အဆုံးထင်ရှား- အနိစ္စသာလျှင် အဆုံးအဖြတ် နောက်ဆုံးအားဖြင့် သက်ဝင်ခါ၊ နိစ္စနိမိတ် သုဉ်း ခြင်းရှားသော အထွဋ်အထိပ်တရားဖြစ်၏။

မှန်ပါသည်။ ဤသမ္မသန- ဥဒယဗ္ဗယ-ဘင်္ဂဉာဏ်သုံးပါးသည် “အနိစ္စလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ” အရ၊ အနိမိတ္တဆိုက်အောင် (၀၂)နိစ္စနိမိတ် သုံးခါဆိတ်အောင်- အနိစ္စနုပဿနာ၏ အဖြစ်နှင့်သာလျှင်၊ အဓိပစ္စယံ-အစိုးတရ- ရူပွားနိုင်သော ဉာဏ်တရားများဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရူပွားလာရာ၌၊ ရူရိုက်နှစ်တန်- ထောက်ကန်- အေး-မာ- တွန်းကန်-ပူ-ပျော့, ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာယသင်္ခါရ၏ အကျိုးဆက်-သင်္ခတ, သင်္ခါရရုပ်နာမ်-ဖြစ်ပျက်ကို အနတ္တ အခြေခံ၍- ရူပွားလာရာ၌၊ ဤ-အာဒိကောဋိ- သြဿာနကောဋိ, သဘောတို့သည်၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် ဟူသော သော သြဿာနကောဋိသာ လဲလျောင်းသက်ဝင်ခြင်းရှိကြကုန်၏။ စင်စစ်, ဇာတိခေT ဥပါဒ်သည်၎င်း၊ ဇရာခေT ဋ္ဌိသဘောသည်၎င်း၊ အနိစ္စ-မမြဲ=နိစ္စနိမိတ်သုံးဆိတ်သောတရားဘဲဟု- သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်ပြုရသည်မှာ၊ သြဿာနကောဋိဟု ဆိုအပ်သော ဘင်္ဂ, အပျက်-ခယ, ဝယ- နိရောဓ, ဘက်၌သာ အဆုံးစွန်ထား၍- ပျက်စီးကုန်ပျောက်- ခမ်းချောက်ခြင်း- ကေန္တတရားအခင်းကြောင့်သာ၊ (၀၂) ဤသင်္ခါရ-ရုပ်နာမ်မျှတရားသည်- ဇာတိ, ဇရာ, မရဏလုပ်-ဥပါဒ်, ဋ္ဌိ, ဘင်္ဂ, အားဖြင့်ချုပ်၍၊ ကုန်ပျောက်ပျက်သုံး- အစွန်ဆုံးသက်ဝင်ခြင်း- သြဿာနကောဋိ၌ သာ-လဲလျောင်းသက်ဝင် အနိစ္စအလျဉ်-နိစ္စမမြင်နိုင်ရာသည်၏အဖြစ်သို့-ရောက်ရှိရသော သင်္ခါရတရား ဖြစ်ကြောင်း- ကောင်းစွာ- ထင်ရှားလှ-ထင်ရှားရပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့်-ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဤနိစ္စပဇာတိ-လုံးစုံရရှိသည့်သဘောကို ဩသာနကောဋ္ဌိဟုဆိုအပ်သော ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ ပဋိသန္ခါ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ဆိုက်လျက်- အရှုခံအာရုံနှင့်တကွနက်- ရှုဉာဏ်ပါချုပ်ပျက်ခြင်းကို- နောက်စိတ်နှင့် ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ခြင်းဖြင့်- အနိစ္စနုပဿနာ အထွဋ်အထိပ်ကို ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်

ရင့်ကျက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် “အာဝဇ္ဇနာဗလဉ္ဇေဝ” သဘောအရ၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်၊ အဆက်မပြတ်၊ အားရှိလတ်၍၊ မပြတ်ထင်မြင်-ဉာတနှင့် ဉာဏနှစ်သွင်ကို အစဉ် ရရှိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပေးရပါမည်။

ဤနေရာ၌- အထက်က၊ ပြဆိုခဲ့သော- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်ထက်မျက် ခါ-အနုပဿနာသုံးပါး သက်ဝင်ရရှိပုံကိုပြဆိုခဲ့ရာ၊ ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထက်မျက် စဉ်၌လည်း- ဒုက္ခဉာဏ်၊ အနတ္တဉာဏ်၊ အနုပဿနာအယာမ်အားဖြင့် သက်ဝင်ခဲ့ သည်မှာ၊ အရှုခံအမှန်ကိုတော့- အနိစ္စအချက်သာမြင်ပြီး၊ အနတ္တ အခြေခံထား ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခဉာဏ်ကို- တခါတရံမျက်မှောက်ပြု၍- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ထက် သို့ ရောက်ရှိသွားသော်လည်း ကေန္တ-ပကတိအားဖြင့်မူ၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်၏ အနိမိတ္တအချက်ကို ထိမိသွားတိုင်း၊ ဒုက္ခဉာဏ်သည်လည်း “ဖြစ်ပျက်” လှိုင်းအခြေ ခံအရ၊ ဉာဏ်ပေါ်ထွက်လာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင်၊ တချက်မှာလည်း- အထက်နားဆီက၊ ရုပ်သက်၊ နာမ်သက်၊ ပိုင်းခြားပြသလျက် အရှုခံရုပ်- အရှုမှန် နာမ်တို့၏ ခဏဘင်ကို မျက်မှောက်ပြုသည်ဟု ဆိုခဲ့ရာ၊ အလုံးစုံခဏငယ်တိုင်း၌ ဉာဏ်မြင်ပိုင်းခြား-ဖြစ်ပွားသည်မဟုတ်ပါ။ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ရင့်-သန်၊ ထက်မျက်၍ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာအဖြစ် တိုးတက်ပွားများ လာနိုင်သောအခါ၊ ဝီထိပဋိပန္န- မနသိကာရအားဖြင့်၊ (၀၇) ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ လျင်မြန်လာသဖြင့်၊ စိတ်အစဉ်- နှလုံးသွင်း မချိုတဲ့သောအားဖြင့်၊ မပျက်မယွင်းတော့ဘဲ၊ အာဝဇ္ဇနာ ဗလဉ္ဇေဝ အားဖြင့်၊ (၀၈) ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ်ကို မျက်မှောက်ပြုလျက်-နှလုံးသွင်းမှုမပြတ်တော့ ဘဲ၊ ဆင်ခြင်မှုအားအစွမ်း ပြည့်လျှမ်းကာ၊ ပျက်အာရုံထက်၊ သိစိတ်ဉာဏ်မြင် ချက်၊ ဉာတ၊ သဘောကို၊ နောက်စိတ်ဆင့်လျက်ရှုခါ၊ ပျက်ပျောက်သုဉ်းဆိတ် ခြင်းသို့ သိဉာဏ်ရောက်သည့်- ဉာဏ၊ သဘောတို့သည်- ခဏငယ် ဘင်တိုင်းကို- မြင်စွမ်းနိုင်သည်မဟုတ်သော်လည်း၊ ဝီထိပဋိပန္န- မနသိကာရအရ၊ ဉာဏအနေ မျက်မှောက်ပြု၍- သင်္ခါရအရှုခံ၊ ရှုစိတ်- မပျက်ချိပ်သည့်- သဘာဝပစ္စုပ္ပန် သင်္ခတတရားကို- အနိမိတ္တဆိုက်အောင်- ဉာဏ်မြင်မပြတ်၊ ပွားလာနိုင်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ အရှုခံ၊ အရှုမှန်- စိတ်ဉာဏ်ချိပ်သည့်- သင်္ခတခဏဘင်ကို မြင်စွမ်းနိုင်ခြင်း ပဋိသင်္ခါ ဘင်္ဂါနုပဿနာ ဉာဏ်စာရင်းအဖြစ်ကို ခဏဘင်ဟူ၍ သုံးစွဲဆိုရ ဆိုအပ် ဆိုထိုက်ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ အမှန်မှာမူ- ဥပါဒ်၊ ဋီ၊ ဘင်တိုင်းကို- ရှုပိုင်းဉာဏ် မြင်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကား၊ မြတ်ဘုရားရှင်တပါးမှ အခြားမရှိပါ။ မြတ်ဗုဒ္ဓ ဘုရားသခင်သည်ပင် ဝီထိပဋိပန္န- မနသိကာရအရာ၌ ဘဝင်နှစ်လုံး အနည်းဆုံး ခြားပါသည်။ မိုးရေပေါက်တို့ကို ရေတွက်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော လက်ျာတော် ရံ- ရှင်သာရိပုတ္တရာ မတော်မြတ်သည်ပင် ဘဝင် (၁၆) လုံးခြားပါသည်။ လေး

မင်္ဂလာ၊ လေးဖိုလ်၊ လျှင်မြန်စွာရကြောင်းအဆိုတွင် ဒါရုစိဝိယသည်- ရှင်သာရိပုတ္တရာဘဝင်ထက်- အဆပေါင်းများစွာ ခြားပါသေးသည်ဖြစ်သောကြောင့်၊ ဥပပါဒ်ခဏ၊ ဌီခဏ- ဘင်ခဏနှင့် ခဏဘင်ဟု သုံးနှုန်းတိုင်း၊ ခဏငယ်ကို ပိုင်းခြား၍- မျက်မှောက်ပြုသည်ဟု မယူဆပါလေနှင့်၊ ဝီထိပဋိပန္န- မနုဿိကာရမချိုတဲ့သောပွားများမှုမျိုး၌၊ ပဗန္ဓနထိတခုခုတွင်သာ၊ ဤပစ္စက္ခအပျက်ဟူသော အရှုခံသင်္ခါရ-သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန် သင်္ခတဒါဏ်ချက်ကို၊ နိစ္စမဖက်- အနိမိတ္တအချက်အားဖြင့် ပြည့်စုံရင့်ကျက်ဘက်၊ နုပဿနာဉာဏ်ထက်၌၊ “ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနေ-ဉာဏန္တိ” ဖြစ်ရှိအောင် ပွားများဉာဏ်ခေါ်- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ထက်သန်အောင် ပွားများပေးရပါမည်။

ထိုမှတတန်- ရင့်သန်စေမှု ပွားများပြု၍၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်တွင် နောက်စိတ်အစဉ်ဖြင့်- ဉာဏ်မြင်ပွားများ ဝင်စားရန် တရားမှလည်း၊ ထိုအရှုခံဖြစ်သော ရှုရှုက်နှစ်တန်-ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ အားဖြင့် ထင်ရှားမြင်ငြား၊ ပျက်တရား၌၊ အရှုခံသင်္ခါရ၏ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ကို- နောက်စိတ်အလျဉ်မှ ထပ်ဆင့်၍ ခဏဘင်၏ ဉာဏ်မြင်ကုန်ပျောက်၊ ခမ်းချောက်ပျက်သုဉ်းပုံကို- ပွားများဉာဏ်မြင်တွင်၊ ထပ်ဆင့်တွင်တွင်- ရှုပွားနိုင်စဉ်အတွင်း၌၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်၊ ကေန်ချုပ်ပျက်၊ သင်္ခတဒဏ်ချက်သည်၊ အနိစ္စအမှန် နိစ္စမကျန်သော- အနိမိတ္တကေန်၊ ဉာဏ်မြင်သန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်မချို့- မြင်လို့သိဉာဏ် အဖန်ဖန်တွင် အတိတ်၊ အနာဂတ်-နှစ်ရပ်ကာလ၊ ခါသမယ၌လည်း၊ ပဝတ္တအတန်တန် သင်္ခတ၊ သင်္ခါရမှန်က၊ ချုပ်ခြင်းဘင်သာ- ကေန္တပကဟိ- အံပျက်သာရှိသည့် တရားပါပေတကားဟု- ပိုင်းဖြတ်ဉာဏ်ဝင်- ဆက်ခါမြင်လျက်- အစဉ်ညွှတ်ပြောင်း ကိုင်းရှိုင်းကြောင်းဖြစ်သော၊ အာဝဇ္ဇန၊ ဗလထင်ပေါ်- ဉာဏ်မဟော်သည်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သည့်- ဘင်္ဂဉာဏ်အမြတ်မှ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်မကြွင်း- သင်္ခတ၊ သင်္ခါရ နှစ်ရပ်အတွင်း၌လည်း၊ ပျက်ခြင်းဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာကို၊ ပိုင်းဖြတ်ရှုပွား- ဝင်စားနိုင်သော ဉာဏ်သည်၊ ယောဂီသူဖြစ်၌၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်အနေမှ- တိုးတက်ဝေဖြာ၊ ရင့်ကျက်ခါပင် ဝင်စားပွားများနိုင်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိအပ်ရာပါသည်။ ထိုသို့- ရောက်ရှိသက်ဝင်- ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာအမည်တွင်မှု အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ အစုစုကိုလည်း၊ ပဝတ္တ-နိမိတ်၊ သုဉ်းခါဆိုတ်အောင် ပွားများအားထုတ်ပေးရပါမည်။ ထိုသို့- ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်မှ- ဒိဋ္ဌိ၊ အဒိဋ္ဌသင်္ခါရနှစ်ပါးကိုပါ၊ ရှုပွားမြင်သည့်= ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာမည်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌- ဤသို့... ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ။

အာလမ္ဗန အန္ဓယေန၊ ဥဘော ဧကဝတ္ထနာ၊

နိရောဓေ အဓိမုတ္တတာ၊ ဝယလက္ခဏ ဝိပဿနာ။ ။

အာလမ္ဗန အန္ဓယေန- ဒိဋ္ဌဖြစ်သော- ပစ္စုပ္ပန်အာရုံကို အစဉ်လျှောက် သဖြင့်၊ (၀၇) ပစ္စုပ္ပန်- သန္တိဋ္ဌိကမ္မဖြစ်သော ပဋိသင်္ခါ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ် အာရုံကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်၊ ဥဘော- ဒိဋ္ဌပစ္စုပ္ပန်- အဒိဋ္ဌ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ် နှစ်ပါးတို့ကို၊ ဧကဝတ္ထနာ-ပျက်ခြင်းဟူသော သဘောတူအားဖြင့်၊ မှတ်သား ပိုင်းခြားခြင်း၎င်း၊ (၀၇) ပဋိသင်္ခါ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်မြင်ဖြင့်၊ အတိတ်ဘဝ၊ အတိတ်ကာလနှင့် အနာဂတ်ဘဝ- အနာဂတ်ကာလ-သင်္ခတသင်္ခါရတို့ကို-ပျက် သုဉ်းကုန်ပျောက်ခြင်းသို့သာ- သွတ်သွင်းပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းကို၎င်း၊ နိရောဓ-ထိုဒိဋ္ဌ၊ အဒိဋ္ဌ၊ သင်္ခါရနှစ်ရပ်သုံးစားတို့၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော ဘင်္ဂသဘော၌၊ အဓိမုတ္တတာ- ညွတ်ဝှမ်း ကိုင်းရှိုင်းသောအဖြစ်၎င်း၊ သော- ဤသဘောသည် ကား၊ ဝယလက္ခဏဝိပဿနာ- သင်္ခါရနှစ်ရပ်ဖြစ်သော- ဒိဋ္ဌ၊ ပစ္စုပ္ပန်- အဒိဋ္ဌ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်- ပဝတ္ထသဘောတို့၏ အပျက်ဟူသော သဘာဝလက္ခဏာကို ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်မပျောက်- ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနာမှအစဉ်လျှောက်၍-ရှုမြင်သော ဝယလက္ခဏ၊ ဝိပဿနာမည်၏။

ဤသို့-ပွားများဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော-ဘင်္ဂဉာဏ်ရင့်ကျက်ထက်သန်သော ယောဂီသူမြတ်သည် အနိစ္စနုပဿနာ၏ ဩသာနကောဋိဖြစ်သော- အဆုံးစွန် အားဖြင့် ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံစေရန် ဤနှစ်ဆင့်မြောက်ဖြစ်သည့် ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါ နုပဿနာဉာဏ်နှင့် ပဋိသင်္ခါ၊ ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ကို ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌ သက်ဝင်ပွားများ လေ့ကျက်ဝင်စား-အစဉ်အားဖြင့် ရပ်တည်နိုင်သော-သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ သက်ဝင်စေရပါမည်။

ဤအဆင့်၊ ဤအသိဉာဏ်၊ ပွားများမှန်ကန်ရန်အတွက်မှလည်း ပေ၊ ပေ၊ ဆဆ- အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ-မျိုးနှင့်လည်းမရနိုင်ပါ။ မလေးနက်သော အာရဗ္ဘ-နိက္ခမ-ပရက္ကမ၊ ခေါ်-ဝိရိယမျိုးနှင့်လည်းမရနိုင်ပါ။ လောကီ သမထ သမာဓိမျှဖြင့် မရနိုင်ခြင်း၊ (၀၇) ဝိဝဇ္ဇဇာသယ- နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ-လောကုတ္တရာ ပညာသမာဓိမျိုး-မမေးမြူ- မကြိုးစားကလည်း မရနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့်၊ ဤ အဆင့်တိုင်အောင် သက်ဝင်ပိုင်နိုင်စေရန် ပဋ္ဌမပိုင်း-ဒုတိယပိုင်းတို့၌၊ ဝိပဿနာ ပိုင်းဆိုင်ရာတို့ကို ပို့ချဆိုအပ်ခဲ့ပါပြီ။ ယခုအခါ- တရားကျင့်စဉ် တက်ခါဝင်ပုံမှ စတင်၍၊ သူ့ကွင်းဆက်နှင့်သူ-အချက်ကျကျ-ဒေသနက္ကမ၊ မှန်ကန်စွာဖြင့်- ပစ္စုပ္ပန် ဉာဏ်မကွာဘဲ ရရှိရေးကိုလည်း တစ၊ တစ၊ တိုးတက်ပေးလာခဲ့ပါသည်။ ရှေ့ကိုလဲ

ဆက်ကြည့်ခါသိ၍၊ နေ့စဉ်ကို မေ့ခါပစ်တတ်သည့်- လေ့လာမှုမျိုး မဖြစ်ရအောင်- ကိုယ်တိုင်ကျင့်ကြံ၊ အားထုတ်သန်စွာဖြင့်- ဤ-ဘင်္ဂဉာဏ် “ပဋိပဒါ” အဖွင့်ကို အခွင့်သာစွာ ရရှိလာအောင် ကြိုးစားတော်မူပါ။

ယောဂီသူမြတ် တကယ်ကြိုးစားလတ်၍၊ အထက်ပါ ဘင်္ဂဉာဏ် အပိုင်ရ အပ်ပြီးလျှင်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ကလဲ ဘယ်မှာရတာလဲဆိုတော့၊ မူလအရူမှန်အာရုံ- ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ဇပျာ့၊ မမှတ်သားရတော့သော သဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန် သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ-ဘာဝနာထက်မှာ၊ အစဉ်မပြတ်- ပျက် ဉာဏ်အထပ်ထပ်ရရှိနေခြင်းကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ ထိုဉာဏ်၊ ထက်မျက်ရင့်ကျက် သည်ဖြစ်၍သာ-အရူခံနှင့် အရူမှန်-မပျောက်၊ မပျက်ဘဲ၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်သဘော ကိုဆက်နိုင်မှု၊ ဝယလက္ခဏာ ဉာဏ်သဘောကိုဆက်နိုင်မှု- ထင်မြင်ဉာဏ်ပိုင်နိုင်မှု ကိုသာ ဖြစ်စေရပါမည်။ ပျက်ဉာဏ်ပျောက်ပြီးမှ- ပဋိသင်္ခါ ဝိပဿနာသဘော၊ ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာသဘောမျိုးကို တွေးစိတ်နှင့်မျော၍ အသိဉာဏ်ဖြစ်မှုမျိုး ကို မဆိုလိုပါ။ ဤသို့လည်း-ထခါတရံ-နုနယ်စဉ်အခါဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထိုအခါ မှားသည်ဟုပင် လွန်စွာသထိရစွဲပြီး မျောပါသွားလျက်-ဘဝင်စိတ်အခြားများ သွားမှ ပျက်ဉာဏ်ပျောက်နေမှန်း ရိပ်စားမိတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်= ဤသို့ မကြာခဏ၊ မဖြစ်တတ်စေရန်- သတိကိုစေတမာန်ကဲ့သို့ပြု၍ အရူမှန်ပျက်ပုံ- အာရုံ ပေါ်လွင်မှုကို အစဉ်ပေါ်ရှိသည့်အတိုင်း- ရှုစိတ်နှင့်ထိမိစေရပါမည်။ ဤသို့-ဘင်္ဂါ နုပဿနာဉာဏ်ထက်မျက်၍ ပဋိသင်္ခါ ဘင်္ဂါ နုပဿနာဉာဏ်နှင့် ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာဉာဏ်ထက်ကို အထက်က ပြသပေးခဲ့သော ကွင်းဆက်ကလေးများ အတိုင်း သက်ဝင်ရရှိလာနိုင်သည်မှာ၊ ယောဂီကြောင့်- ပုဂ္ဂိုလ်ကြောင့်- မိမိ ကြောင့် အမှန်အကန်ဖြစ်လာနိုင်သော ရင့်ကျက်မှုမျိုးလည်း မဟုတ်ပါ။

မှာပါရစေ=အထူးသတိထားလေ့လာပါ။ ယခုပြဆိုလာသော ဉာဏ် သဘောများသည်-အမည်အခေါ်အဝေါ်တွေ ထပ်နေသော်လည်း ထပ်ဆင့်- ထပ်ဆင့်သဘောသွားကလေးများမှာ ခြားနားကြပါသည်။ သတိမထားမိက- ဒါဘဲထပ်တလဲလဲ ပြနေသယောင်ယောင်ထင်မိ၊ အပြစ်တင်မိ နေတတ်ကြပေလိမ့် မည်။ ဥပမာ = အဓာကောင်း မင်းသား- မင်းသမီးတို့သည်-သီချင်းတပုဒ်ထဲ ထပ် တလဲလဲ ဆိုတီးနေသော်လည်း- အကမှာမူ ထပ်သည်မရှိ သူ့သဘောနှင့်သူ- ကြည့်ကောင်း-တိုးတက်ပြောင်းလဲ- ကကွက်ဆန်းသည်ထက်- ဆန်းလာသည်ကို ဖြစ်စေလာသကဲ့သို့ (ဝါ) သီချင်းသာထပ်၍- အကမထပ်သကဲ့သို့၊ ဂူကွက်နှင့် သင်္ခါရာတရားနာမည်များက ထပ်နေသော်ငြားလည်း ဉာဏ်သဘောသွားတိုးတက် လာပုံအပိုင်းအဆစ်များမှာ- တရွေ့ရွေ့- တရပ်ရပ်အားဖြင့်- မြင့်၍မြင့်၍ထပ်မြင်

လာအောင်တင်ပေးပြသနေခြင်းသဘောကို-အထူးသတိထား၍ ဖတ်ရှုလေ့လာ ပါဟု-မှားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသို့မြတ်သည်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ စတင်ရင့်ကျက်လာစဉ်ကထဲက၊ ထို“ဖြစ်ပျက်”ကို၊ ယောဂီမြင်နေသည် မဟုတ်ပါ။ ငါမြင်နေသည် မဟုတ်ပါ။ အမှတ်ပျောက်ပြီးစကထဲက- ယောဂီမြင်၊ ငါမြင်စိတ်နှင့် အရှုခံ၌လည်း-ငါနိမိတ် ပျောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ (၀၂)ဖြစ်နေရပါမည်။ အမှတ်မပျောက်ခင်ကမူ၊ အရှုခံ အာရုံကလဲ လက္ခဏာဖြစ်နေ၍၊ ပညတ်တစိပ် ချိပ်သယောင်ရှိပါသည်။ ယောဂီရဲ့ ရှုစိတ်ကလဲ-ဝုဠာပနနဲ့အာဝဇ္ဇန ကိစ္စနှစ်ရပ်မှာ၊ ဝုဠာပန-မှတ်စိတ်နဲ့သာ မှတ်သား ပိုင်းခြားပေးနေရ၍ အမှတ်ခေတ် ဝုဠာစိတ်မှာ-သညာချိပ်တိုင်း ငါလှိုင်းကလေး ကလဲ ငြိနေတတ်ပါသေးသည်။ ထို့ကြောင့်-အရှုခံရော၊ အရှုမှန်တရားရော နှစ်ခု စလုံး ကွင်းလုံးကျွတ် မစင်ကြယ်နိုင်ခဲ့သေးပါ။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်-အရှုခံပေတို့ ၌၊ ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ၊ အရ၊ မှတ်သားမှုခိုင်မြဲပြီး၊ မှတ်စရာမလိုသည့် ဥပဋ္ဌိတံ သတိအားဖြင့် မဖြစ်ရှိသေးခြင်း၊ အရှုမှန်စိတ်ကလည်း ဗျာပါရနှစ်ချက်ဖြစ်သော ကိစ္စရသနှင့်- သမ္ပတ္တိရသနှစ်ခုတို့တွင် ကိစ္စရသ၊ ဝုဠာပနသဘောအားဖြင့်သာ- မှတ်စိတ်ဖြစ်စေရခြင်း ဗျာပါရအခင်းနှင့်သာရှိသေးရာ၊ ဝိရိယကလည်း ဝိပဿနာ စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်ရန် ယှဉ်ဘက်မဂ္ဂသမ္ပယုတ်တရားတွေကို မစုစည်းနိုင်သေးဘဲ၊ ပညာ သမာဓိ-တည်ကြည်ငြိမ်သက်-တအာရုံထက်၌ မြဲမြံစေရန် အရှုခံနှင့်အရှုမှန်တရား တို့ ကိုယ်၌က- ဗျာပါရများနေရခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ပညာက-ယထာသဘာဝ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ၊ အဟုတ်နည်းတူ-အနိုင်အပိုင်-ပိုင်းခြားပြည့်န်မပေးနိုင်သေး ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာတုံးထဲက-အနိစ္စမှန်လို့-သင်္ခတ၊ သင်္ခါရတရားတို့က-သဘာဝလက္ခဏာနဲ့ ဖေတိပြနေပေမဲ့ -အနိစ္စဉာဏ်ထက်သန် စွာ မပေတိခဲ့ပါဘူး၊ နိစ္စတရားမှို-အနိစ္စမြင်အောင်၊ ရှုပွားရတာလဲ မဟုတ်ပါဘူး၊ အနိစ္စပကတိတရားကို အနိစ္စလို့-ပစ္စက္ခအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင် သုံး သပ်ပေးနေရတဲ့- ဗျာပါရကြောင့်၊ အနိစ္စ-အာဒိကောဋိအတွင်းမှာ မူလအနိစ္စ လက္ခဏာ ပေတိလွင်ထင်ရှားအောင်ပင် ကြိုးစား၍၊ လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာ တုံးက မှတ်သားပိုင်းခြားလာခဲ့ရပါသည်။

အဲဒီလို-အစတယ်ခဲ့တဲ့-လက္ခဏာ ရမ္မဏိက- ဝိပဿနာကနေ၊ သင်္ခါရ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာသို့ရင့်ကျက်တက်လာနိုင်တာ၊ ယောဂီရဲ့အစွမ်း-ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အစွမ်း လုံးဝမပါဝင်ပါ။ အရှုခံ- ကာယသင်္ခါရအကျိုးဆက်“ဖြစ်ပျက်”တရားကို၊ အရှု မှန်-မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၌-သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့စုံညီကာ-သက်ဝင် သဖြင့်၊ ယုံကြည်စရာ- သဒ္ဓါဖြစ်ပေသည့် “ဖြစ်ပျက်” အနိစ္စမှန်ကို မှတ်သားခဲ့

သလောက် စွဲမြဲသည့်အင်အားအလျောက် အမှတ်ပျောက်ခါ တောက်လျောက်
မြင်ငြားသော- အနိစ္စနုပဿနာဖြင့်သာ- ပွားစရာရှိသည့် “ဖြစ်ပျက်” အတိ
ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြုမိခြင်းကြောင့် ဖြစ်
ပါသည်။ ထိုစဉ်အခါသမယ-ယောဂီ၏ ဉာဏ်မြင်ဘဝ၌၊ ငါအသွင်မပါသည်ကို
ပြန်လှန်ရိပ်စားမိပါလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်-ဘာဝနာဘိသမယမတိုင်ခင်၊
ဒုတိယပိုင်း၌- ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဉာဏ်ခေါ် ပါဠိဟာရိကပညာကိုအခြေခံ
လာခဲ့၍ ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီ၏ အရှုခံ ရှုရှိုက်နှစ်တန်မှာဖြစ်ပေ။ တဲ့- ကာယ
သင်္ခါရတရား-ခါတ်လေးပါးဆောင်နှင်းနေတာက၊ ယောဂီလဲမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်လဲ
မဟုတ်၊ ငါလဲမဟုတ်တဲ့-ဝိပင်္ဂါအဗျာကတ- ရုပ်သင်္ခါရတရားသာလျှင်ဖြစ်ပြီး၊
အရှုမှန်က မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊
ပေတိတာက-ကာယဒွါရဝိထိစိတ်မှာဖြစ်ပြီး ပေတိရတာပါ။ ဒီရုပ်သင်္ခါရတရား
က၊ သင်္ခါရဖြစ်လာဘို့ရာ၊ သူ့ချည်းသက်သက်ဆောင်ရွက်သလို ဖြစ်နေပေမဲ့၊
ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ကို ဘယ်လိုမှ သူ့ကိုယ်တိုင်လဲမသိ၊
သင်္ခါရတခုအနေနဲ့- သိအောင်လဲမဆောင်ရွက်တတ်၊ ဘာဟိတ်နဲ့မှလဲ မယှဉ်တဲ့
အဗျာကတ၊ တရားဘဲဖြစ်တယ်၊ ဗဟိဋ္ဌဖြစ်တဲ့-သစ်ပင်၊ တောတောင်၊ နေလနက္ခတ်
တာရာ ကြယ်တက်တို့မှာလဲ ဒီရုပ်တရားတွေ- အဝိညာဏက၊ အနိဗ္ဗိယဗ္ဗရုပ်
အနေနဲ့ဆောင်ရက်ဘဲ၊ ဥတုတပါးထဲကြောင့် ဖြစ်တတ်ပျက်တတ်ပြီး၊ သိချက်နဲ့
သိကွက်ကတော့လုံးဝမပေတိထွက်ဘူး၊ ယခုယောဂီလို့ ခေါ်နေတဲ့- ရုပ်ကာယ၊
သင်္ခါရတရားကတော့- အကြောင်းလေးပါးပြုပြင်ခံရပြီးအကျိုးဆက်ရုပ်သင်္ခါရ
စာရင်းအရ- ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကိုဆောင်နှင်းခံရတော့၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊
တွန်းကန်-ပူ-ပျော့သဘောတွေ-ပေတိတက်လာရတယ်၊ ဒီတော့ ရုပ်ကာယဆိုတဲ့-
အစုအပေါင်းမှ- ကာယပဿဒအကြည်ရုပ်ခါတ်မှာပေါ်ဌဗ္ဗာရုံ-တွေထိတဲ့အခါ
ကိုဆောင်နှင်းတတ်တော့၊ ဟဒယဝတ္ထုပုံမှာမှီနေတဲ့-စိတ်မနခါတ်၊ စေတသိက်မန
ခါတ်တို့နဲ့ပေါင်းဆုံကာသိစိတ်တွေဖြစ်ရတယ်၊ အဲဒီလို-ပေတိသိရုပ်နာမ်ဟာ၊ (၁)
ကာယပဿဒ၊ အကြည်ရုပ်ရယ်၊ ပေါ်ဌဗ္ဗာရုံကို ဆောင်နှင်းတဲ့- ရှုရှိုက်နှစ်တန်
မှာ၊ ဆောင်နှင်းလာတဲ့- ဝါယော၊ တေဇော၊ ပထဝီရုပ်ကို၊ မနသိကာရစေ
သိက်နဲ့ယှဉ်တဲ့ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်နဲ့ နှလုံးသွင်းတော့၊ ပဿ-တွေထိမှုပြောက်ပြီး၊
ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-အာရုံအတိုင်းသိတဲ့-ကာယဝိညာဏ်
စိတ်ဖြစ်တယ်၊ ထောက်ကန်မှုကို ကာယဝိညာဏ်စိတ်က အာရုံကို၊ အာရုံအတိုင်း
သိကာမျှ မတ္တကို- ဝိပဿနာရှုစိတ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်က လျှောက်- မှတ်
သားလိုက်တယ်။ မနောဝိညာဏ်က- ထောက်ကန်ပြီး၊ ပျက်တာကိုသိတယ်။

အေးမှုပေါ်လာတော့လဲ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာရုံဘဲ၊ ကာယပသာဒခေါ် ဒွါရမှာဘဲ၊ ကာယ
ဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ်ပြီး အာရုံကို- အာရုံအတိုင်း သိကာမတ္တ ဖြစ်တယ်၊ တေဇော၊
ဓါတ်ရဲ့ ဆောင်နှင်းချက်၊ သဘာဝလက္ခဏာကို မသိဘူး၊ အဲဒီ- အာရုံကို- ဝိပဿ
နာရှုစိတ်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းက ရှေ့ရှုလုံးသွင်းလက်ခံပြီး မှတ်သားတယ်၊
မနောဝိညာဏ်က တေဇောရုပ်ဓါတ်ပါတဲ့လို့ သိတယ်၊ ပျက်သွားတာကိုလဲ
သိတယ်၊ အဲဒီလို= ကာယသင်္ခါရရဲ့ အကျိုးဆက်တရား- ဓါတ်သုံးပါးပေါ်မှာ
ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး၊ ပေါင်းဆုံငြားပြီး- ဖြစ်ပွားလျက်- ချုပ်ပျက်နေတာကလဲ့လို့၊
ယောဂီသဲမဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ= ငါမဟုတ်၊ အတု၊ အလုံး၊ အခဲ- လုံးဝ၊
မရှိတာ ကေနဲ့ဘဲ၊ ဒီတော့= အဲဒီလို- မှတ်သားပိုင်းခြားလာရာမှာဘဲ၊ မြဲတဲ့
ထရားကို မမြဲကြောင်းသိရအောင်- ငါဟုတ်တဲ့တရားတို့- ငါမဟုတ်မှန်းသိရ
အောင်၊ ပွားများ အားထုတ်တာမဟုတ်ပါဘူး၊ ငါမဟုတ်တာကို၊ ငါဟုတ်၊
သယောင်၊ ဒိဋ္ဌိဆောင်ထားဒါကို ပြုတ်အောင်၊ ရှုပွားရတာပါ၊ မမြဲတာကို-
မြဲသယောင်ထင်စွဲနေတာကို- ခွါချနိုင်အောင် ရှုပွားရတာပါ၊ အမှန်ကို- အမှန်
အတိုင်း၊ ဉာဏ်မြင်မရောက်လို့ ရောက်အောင် ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်၊ မျက်မှောက်ပြု
လို့ရအောင် ငါမဟုတ်တဲ့ ရုပ်နာမ်၊ နှစ်ရပ်- မမြဲတဲ့ “ဖြစ်ပျက်” ဇာတ်ခင်းနေ
တာကို အသိရှင်းပြီး အလင်းပေါက်အောင်၊ ရှုပွားရတာပါ၊ ဒီလို- ရှုပွားဘို့
ရာ၊ ကာယဒွါရမှာ ဝီထိစိတ်ဖြစ်ပြီး၊ အာရုံကို- အာရုံမျှ သိစိတ်ဖြစ်ရတာဟာ၊
ဝိပါက အကျိုးပေါ်မှုအလိုက်ခံရတာပါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ ယောဂီရှိလို့
ဝိပါကအကျိုးလိုက်နေတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ စိတ်-စေတသိက်၊ ရုပ်-သင်္ခတပရ
မတ်တရားတို့၊ အတိတ်-အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ကံ၊ အကြောင်းကြောင့်- အကျိုးဝိပါ
ကတရားသာ- ကာယဒွါရနဲ့ဆုံငြားပြီး ဖြစ်ပွားတာပါ၊ အဲဒီလို= ထောက်ကန်
အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-သိစိတ်ဝိပါကအဗျာကတ၊ တရားကနေ၊ မနော
ဒွါရာဝဇ္ဇာန်း ဝိပဿနာရှုခန်းစိတ်က၊ သတိ၊ ဝိရိယ၊ သမာဓိ၊ ပညာတို့နဲ့ အရှုမှန်
ကနေ- ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်လိုက်တော့မှ၊ ပညာက ပိုင်းခြားပေးမှုကြောင့်၊
အမောဟအခိုက်လေးမှာ ထိုအရှုခံနာမ်ရုပ်တို့ “ဖြစ်ပျက်” ပုံကို ယုံယုံကြည်ကြည်
သဒ္ဓါတည်ပြီး၊ ဉာဏ်လို့အမည်ခံရတဲ့- ဝိပဿနာမဂ်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ရပါတယ်၊
အဲဒါတောင်- အမောဟအခိုက်မရောက်တဲ့- စိတ္တုပ္ပါဒ်မှန်သမျှ၊ မူလ ကုသလ
ဝိပါကကနေ မဟာကုသိုလ်တော့ ဟုတ်ပါရဲ့၊ ဉာဏ်မပါတဲ့စိတ်ဘဲ ဖြစ်ရတယ်၊
အတန်တန်၊ မှတ်သားပိုင်းခြားပြီး ဆုံးဖြတ်ခါ- ဖြစ်ပျက်၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ပါမှ-
မဟာကုသိုလ်၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်လို့ ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ရပါတယ်၊
ပညာနဲ့ပိုင်းခြား မှတ်သားရုံမှတ်သားနိုင်ပြီး၊ အမောဟဆိုက်အောင်- ဖောက်

ထွင်း၍ မမြင်သေးရင်၊ ပဇာနတ္တေန၊ အပြားအားဖြင့် သိသောကြောင့်- ပညာ မည်သော သဘောမျှတွင်သာရှိပါသည်။ ပညာက အရှုမှန်ဖြစ်ပျက်၊ နာမ်ရုပ် ပေါ်မှာ- ပိုင်းခြားပေးမှ၊ ဉာတဋ္ဌေန- ထိုးထွင်း၍ သိသောကြောင့် ဉာဏ်မည် သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်- စိတ္တုပ္ပါတ်အစစ်ကို ဖြစ်ရှိနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်-ယောဂီသည်၊ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်၊ စတင်စဉ်မှစ၍၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမပါဘဲ၊ နိစ္စမဟုတ်-အနိစ္စသရုပ်ကို ဖော်ပြနေသော- သင်္ခါရဇာတ် ထုပ် နာမ်ရုပ် “ဖြစ်ပျက်” ၌၊ မှတ်သားပိုင်းခြားစဉ်မှစ၍၊ ကြိုးကြားမြင်သိ၊ ဝိပဿ နာဉာဏ်မည်သည်၏အဖြစ်ကို ရရှိလာနိုင်ခြင်းသည်၊ အမောဟ၊ မဖြစ်မရှိက ရနိုင် သည်မဟုတ်ပါ။ ထိုသို့= အမောဟ ဖြစ်ရှိလာရန်မှာလည်း၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မ၊ တို့နှင့် ညီညွတ်သည့်တိုင်၊ မနောဝိညာဏ်ဇောအခိုင်နှင့် အပိုင်မြင်မှ- ဖြစ်ရှိနိုင် ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ပေါ့ပေါ့တန်တန်အားဖြင့်မူ၊ ဟန်ကျ၊ ပန်ကျ ရရှိနိုင် သော သဘောမျိုးမရှိပါ။ အဓိပတိ၊ တပ်ထိုက်သော- ဆန္ဒ- စိတ္တ- ဝိရိယ- ပညာမျိုးနှင့် ကြိုးစားရန် တိုက်တွန်းခဲ့ရပါသည်။ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့်လဲ တရစ် တရစ်၊ ဉာဏ်သစ်ထွန်းပေါက်အောင် ပြဆိုပေးနေပါသည်။

ဤကဲ့သို့= လက္ခဏာ၊ လွန်မြောက်၍- သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာမဂ် ပေါက်ပြီး၊ ဖြစ်ပျက်မပျောက်အောင် ရှုဘို့ရာကိုလဲ၊ အထက်က- “မောဟ ကင်းခါ-ဖြစ်ပျက်သာ- မြင်အောင်ရှုနေပါ” ဟုဆိုခဲ့ပါပြီ။ ထိုမှတစ်ဆင့်-ပျက်ဉာဏ် အစဉ်သက်ဝင်ပုံကိုလဲ ဆက်လက်၍- သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မကို မချိုမယွင်းစေဘဲ ရစေရန် လမ်းမှန်နည်းကျတို့ကိုရှင်းပြခဲ့ပြီးပါပြီ။ ယခုအခါ-ဘင်္ဂဉာဏ်ရောက်၍၊ တထောက် မနား၊ ထက်သန်ရင့်ကျက်စွာ ပွားနိုင်မည့် ပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ်သဘော နှင့် ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာသဘောတို့ကို ဆက်လက်ပြဆိုရာမှာ၊ ပဇာနတ္တေန ပညာတွင် ရပ်မနေဘဲ၊ ဉာတဋ္ဌေနဉာဏ်ကို- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်- အရှုခံ၊ အရှုမှန် မပျောက်စေဘဲ၊ ပွားများလျက်၊ နိစ္စံ ပဇဟတိ- ဩသာနကောဋီအားဖြင့်၊ ဝိထိ ပဋိပန္နမနသိကာရအစဉ်ရရှိကာ၊ အာဝဇ္ဇနာ- ဗလဉ္ဇေဝ၊ ကို ပြည့်ပြည့်ဖြိုးဖြိုးဖြင့် ထာဝစဉ်ဉာဏ်မိုး- ရွာသွန်းဖြိုး၍ စိုးမိုးပိုင်နိုင်ရန် မဂ္ဂအကြောင်းမှန် ကိလေသာ ရန် ငြမ်းသည့်- ဝိပဿနာမဂ်ပန်းကို ပွင့်လန်းလှမ်းတင့်နေစေပြီး၊ ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို ချိပြီးထုတ်ပြီး ရစေလိုပါသဖြင့် ဆက်လက်ပြဆိုရင်း တိုက် တွန်းခြင်းလဲ ပြုခဲ့ရပါသည်။

ကဲ...ဒီတော့၊ မဂ္ဂင်တရားတို့က ဉာဏဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကိလေသ- နှိအောင်းကြောင်းဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို ဖယ်ရှားနိုင်သည်အထိ၊ (ဝါ) နိဗ္ဗာန်သို့ သွင်းခါဆိုတဲ့၊ ဖြစ်ရိပ်မပေါ်၊ ပျက်ဉာဏ်ပေါ် တည့်တည့်မှ၊ ပဋိသင်္ခါ ဘင်္ဂါ

နုပဿနာနှင့် ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာဉာဏ်မဟာကို အဆက်မပြတ်ရရှိအောင် ကြိုးစားရမည်ဟု ယောဂီသမ္မုတိ၊ ပိုင်းဖြတ်နာကြား၊ အသိဉာဏ်အားကြွယ်ပြီး လျှင်၊ အနယ်ထိုင်ပွားများပိုင်လာပါက၊ ရှေ့တဆင့်တက်၍၊ အဓိပညာ-ဝိပဿနာ၊ ဖြစ်ခွင့်သာအောင်လဲ ကြိုးစားရာပါသည်။

ဘင်္ဂရူဉာဏ်၊ အခြေမှန်မပျက်ဘဲ၊ ပဋိသင်္ခါ ဝိပဿနာတိုးက၊ ဥဒယဗ္ဗု- ဆုတ်နစ်တဲ့ ပျက်ဉာဏ်ဘင်္ဂါနုပဿနာကို အရှုခံနှင့် အရှုမှန်တို့၏- “ရှုစိတ်မမြဲ- ရုပ်မမြဲ- စုံတဲ့အပျက် ဘင်”ကို၊ နောက်စိတ်အလျဉ်ဖြင့် ထပ်၍မြင်သော ဉာဏ် အဖြစ်ကို၊ (၀၂) သင်္ခါရ၏ဘင်နှင့် ဝိပဿနာရှုစိတ်၏ ဘင်ကို၊ နောက်စိတ်ဖြင့် ဘင်၏အဖြစ်- ဆင်ခြင်ထိုးထွင်း ဉာဏ်မြင်ခြင်းကို- ရစေခြင်းနှင့်- ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာ၌၊ ဒိဋ္ဌ-အဒိဋ္ဌဖြစ်သော သင်္ခါရနှစ်ရပ်တို့တွင်၊ အကိတ်၊ အနာဂတ်ပါ မကျန်အောင်၊ ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်မှဆက်၍၊ ဘဝပဝတ္တ- ကာလပဝတ္တအား ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်မြင်- အပျက်ခါတ်နှင့် တပေါင်းထည်းပြုခါ- အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ သင်္ခါရနှစ်ရပ်တို့ကိုလည်း ချုပ်ခြင်းဘင်အဖြစ်- ဉာဏ်ရောက်မှုကို ဖြစ်စေရာ ပါသည်ဟု ဘင်္ဂပွားများဉာဏ်ထက်၌ ကြိုးစားမပျက်- ရစေရပါမည်။ ယခု ထိုမှတဆင့် အဓိပညာဝိပဿနာအဖြစ် ဆက်လက်၍ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်လာစေလိုရာ၌ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာသဘောကို ပြရသော်....

အာလမ္ဗနဉ္စ ပဋိသင်္ခါ၊ ဘင်္ဂဉ္စ အနုပဿတိ၊
သုညတောစ ဥပဋ္ဌာနံ၊ အဓိပညာ ဝိပဿနာ။

အာလမ္ဗနဉ္စ- ဘင်္ဂဉာဏ်ဟုန်ဖြင့် ရှေ့အာရုံတို့ကိုလည်း၊ ပဋိသင်္ခါ-ထပ်ခါ ထပ်ခါသိပြီး၍၊ ဘင်္ဂဉ္စ- ဘင်္ဂါရမ္မဏစိတ်၏ဘင်ကိုလည်း၊ အနုပဿတိ-အဖန် တလဲလဲရှု၏၊ သုညတောစ- အာရုံ၏-ဘင်၊ ဘင်္ဂါရမ္မဏစိတ်၏ဘင်ကို မြင်ရကား၊ ကိုယ်ဟူသည်မှ အထူးဆိတ်သောအားဖြင့်၊ (၀၂)သမူဟ၊ သန္တတိ၊ ကိစ္စ၊ အာရမ္မဏ သနလေးပါးမှ၊ ကင်းဆိတ်သောအားဖြင့်၊ (၀၂) နိစ္စ-သုခ-အတ္တ-သုဘမှ ကင်း ဆိတ်သောအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌာနံ- ထင်ခြင်းသည်၊ ဣစ္ဆတိ- ပြည့်စုံ၏၊ အယံ-ဤ သဘောသည်ကား၊ အဓိပညာ ဝိပဿနာ- လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော- ပညာဟုဆို အပ်သော ဘင်၏အစွမ်းဖြင့်- သင်္ခါရတို့၏ ဆိတ်ခြင်းကို ရှုမြင်သော အဓိပညာ ဝိပဿနာမည်၏။

ကုသလောတိသု၊ အနုပဿနာသု၊
စတဿောစ ဝိပဿနာသု၊
တယော ဥပဋ္ဌာနေ၊ ကုသလတာ၊
နာနာဒိဋ္ဌိသု၊ န ကမ္မတိ။ ။

တီသု- သုံးပါးကုန်သော၊ (၀၇) ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ- ဝယလက္ခဏာ
ဝိပဿနာ- အဓိပညာဝိပဿနာဟုဆိုအပ်သည့်- သုံးပါးကုန်သော၊ အနုပဿနာ
သု- အဖန်ဖန်ရှုပွား၊ ဝင်စားသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၌၊ ကုသလော-ကောင်းစွာ
လိမ္မာသော၊ ဘိက္ခု- ရဟန်းသည်၊ (၀၇) ယောဂီသုမြတ်သည်၊ စတုဿောစ
ဝိပဿနာသု- နိဗ္ဗိဒါစသော လေးပါးကုန်သော- အနုပဿနာတို့၌၎င်း၊ (၀၇)
နိဗ္ဗိဒ္ဓန္တော- ပြီးငွေ့သည်ဖြစ်၍၊ နန္ဒိ- သပ္ပိတိကတဏှာကို၊ ပဇဟတိ- စွန့်၏၊
ဝိရဇ္ဇန္တော-တပ်ခြင်းကင်းသည်ဖြစ်၍၊ ရာဂံ-ရာဂကို၊ ပဇဟတိ-စွန့်၊ နိရောဓေန္တော-
ချုပ်သည်ဖြစ်၍၊ သမုဒယံ- ဖြစ်ခြင်းကို၊ ပဇဟတိ- စွန့်၏၊ ပဋိနိဿဇ္ဇန္တော-
စွန့်လွှတ်သည်ဖြစ်၍၊ အာဒါနံ- စွဲလန်းခြင်းကို၊ ပဇဟတိ-စွန့်၏-ဟုဆိုအပ်သော
အဖန်ဖန် ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်သည့် လေးပါးသော အနုပဿနာတို့၌၎င်း၊ ကုသလ
ကုသလတာယ-ကောင်းစွာ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာနာဒိဋ္ဌိသု-
အထူးထူးသော ဒိဋ္ဌိတို့ကြောင့်၊ နကမ္ပတိ-မတုန်လှုပ်။

တံ ဉာတဋ္ဌေနဉာဏံ ပဇာနဋ္ဌေနပညာ
တေနဝုစ္စတိ၊ အာရမ္မဏ ပဋိသင်္ခါ
ဘင်္ဂါနုပဿနေပညာ ဝိပဿနေ ဉာဏန္တိ၊

တံဓမ္မဇာတံ-ထိုဆိုအပ်ပြီးအသီးသီးသော-ပညာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း၏သဘော
တရားသည်၊ ဉာတဋ္ဌေန-ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိသောအနက်ကြောင့်၊ ဉာဏံ-ဉာဏ်
မည်၏၊ ပဇာနဋ္ဌေန=အပြားအားဖြင့် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပိုင်းခြားသိတတ်သော
အနက်ကြောင့်၊ ပညာ-ပညာမည်၏၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ အာရမ္မဏ ပဋိသင်္ခါ
ဘင်္ဂါနုပဿနေပညာ-အရှုခံ၊ အရှုမှန်အာရုံကို-ဘင်္ဂဉာဏ်ဟုန်ဖြင့် ထပ်ခါသိပြီး၍၊
ဘင်္ဂါရမ္မဏဉာဏ်စိတ်၏ ဘင်္ဂကို- အဖန်တလဲလဲရှုသော ပညာဟူ၍၊ ဝိပဿနေ
ဉာဏန္တိ- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌- အထူးထူး ရှုပွားရငြားသော ဉာဏ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-
ဆိုအပ်၏။

ဤ- အဓိပညာ ဝိပဿနာဉာဏ်သဘောကို၊ အထက်၌ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော
ပဋိသင်္ခါ-ဘင်္ဂါနုပဿနာမှပင်ဆက်လက်၍၊ ပဌမ-ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာအပြင်၊
အတိတ်၊ အနာဂတ်မကြွင်း- ပျက်ခြင်း ဘင်္ဂအဖြစ်ဉာဏ်မြင်ရောက်၍- တပေါင်း
ထည်းအဖြစ် ဆင်ခြင်သိမ်းရှု-ပွားမှုဉာဏ်ကိုရရှိပြီးခါ၊ ထိုပဋိသင်္ခါဘင်္ဂါနုပဿနာ
ကိုပင် ပျက်ဉာဏ်မြင်ရိုးရိုးမှ- ဘင်္ဂဉာဏ်ဟုန်အတွင်း၌ပင် “ရှုစိတ်မမြဲ- ရုပ်မမြဲ-
စုံတဲအနိစ္စကို” ရှုမြင်သည့် ဝိပဿနာရှုစိတ်သည်ပင်လျှင် ချုပ်ပျက်ပုံကို ထပ်ခါ
ဆပ်ခါမြင်အောင်၊ (၀၇)အရှုခံနှင့်အရှုမှန်တရားတို့၏ အင်္ဂါရမ္မဏစိတ်၏ ဘင်္ဂကို

နောက်စိတ်ဖြင့် ဘင်၏အဖြစ်၊ ထပ်ခါထပ်ခါ အဖန်ဖန်တလဲလဲ မပြတ်မလပ် ရှုပွားပေးရပါမည်။ ဤသို့-ရှုနိုင်စွမ်းအခြေကို- ပဋိသန္ဓိဝိပဿနာတုံးက အခြေခံ ရလာခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ၊ ထိုထက်ရင့်ကျက် “ဝီထိပဋိပန္န-မနသိကာရ” စက်ကို မပြတ် စေ၍ ပွားများအားထုတ်ပေးရပါမည်။

ထိုအခါ၊ မူလ၊ သုညတအနတ္တပညာမှသည်၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာ၏ ဘင်ကို အခြားမဲ့ စိတ်ဖြင့်မြင်သော ဉာဏ်အစွမ်းကြောင့်-ကိုယ်ဟူသောသဘောအလုံးစုံ ဖြစ်သည့်-ဃနလေးပါးတို့မှ မချကင်းဆိတ်ခြင်းကိုပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့် ထင်ရှား မျက်မှောက်ပြုခြင်းသို့ ရောက်ရှိအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ပျက်ဉာဏ်မပျောက်၊ တောက်လျှောက်ဝင်စား- ဝိပဿနာဘာဝနာသုံးပါးဟု ဆိုအပ်သော၊ ပဋိသန္ဓိ- ဝယလက္ခဏာ- အဓိပညာ- ဝိပဿနာသုံးတန်ကို လိမ္မာစွာ ပွားများနိုင်သော ယောဂီသူမြဲအဖြစ်သို့ သက်ဝင်စေရာ၊ ရောက်ရှိစေရာပါသည်။ ထိုသဘောဉာဏ် တို့၌လိမ္မာကျွမ်းကျင်းအပ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဤဘင်္ဂါနုပဿနာသန္တိဉာဏ် မှုကို မဆုတ်မနစ်မကင်းမပျောက်ကွယ်စေဘဲသာ- နိစ္စဟု ဘယ်အခါမျှ ရှေ့ မရှု၊ အနိစ္စဟုသာ- အနုပဿနာပြုမိရာပါသည်။ သုခသညာ ဘယ်ခါမျှ ရှေ့ မရှု၊ ဒုက္ခ ဟုသာ အနုပဿနာပြုမြဲမြဲရာပါသည်။ အတ္တဟု ဘယ်ခါမျှ ရှေ့ မရှု- အနတ္တဟုသာ အနုပဿနာမူ မြဲမြဲရာပါသည်။ သုဘဟု-ဘယ်ခါမျှ ရှေ့ မရှု- အသုဘဟုသာ အနုပဿနာ စွဲမြဲလာရာပါတော့သည်။

ဤသို့-ဘာကြောင့်-ကိုင်းရှိုင်း ရှေ့ရှု- ရှုမြဲမြဲ လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို သာ၊ ထက်သန်စွာ ရှုပွားလိုလား ဖြစ်ငြားရပါသနည်းဆိုသော်၊ ယောဂီသူမြတ် သည် ကရော်၊ ကချော်မဟုတ် တကယ့်အားထုတ်မှုအစစ်ဖြင့်- ဘင်္ဂါနုပဿနာကို စတင် ရရှိကာ၊ တစ၊ တစ၊ ပဋိသန္ဓိ- ဝယလက္ခဏာနှင့် အဓိပညာ သဘောဉာဏ် ဝိပဿနာရှုမှုကို ပြုနိုင်ပြီဆိုပါက၊ နိစ္စနိမိတ် သုံးခါဆိတ်သည့်- အနိမိတ္တသဘော ကို အကြိမ်ကြိမ်မျက်မှောက်ပြုမိခြင်းကြောင့်၊ နိမိတ်တဖန် ပြန်ပေါ်ပြန်၍၊ နိစ္စ- သဿတ- ဓုဝသဘော- ဝင်ချိပ်နှောခံရမည်ကို ငြီးငွေ့ စက်ဆုပ်လာပါသည်။ ငြီးငွေ့ စက်ဆုပ်လာမိပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်- နိစ္စမှုကိုဘယ်အခါမျှ မရှေ့ရှု လိုသည်ဖြစ်၍၊ အနိစ္စဟုသာ အနုပဿနာပြုလိုခြင်း- ပြုမိခြင်းသာ ဖြစ်ရှိလာရ ပါတော့သည်။ ထိုမှ တတန်- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်အားဖြင့် ရှုမိခဲ့ပြန်ရာ၌လည်း၊ သုခနိမိတ်၊ သုခသညာ- ပဝတ္တသဘော- အဆက် မပြတ်သော၊ ဘဝ၊ ကာလအားဖြင့် နှိပ်စက်ကြဘိ သကဲ့သို့ သက်ဝင်လာသည့် သင်္ခတ သင်္ခါရတရား စုအား၊ ဒုက္ခဟုမရှုမိက- ပဝတ္တ၌သာယာမိသဖြင့်၊ ပဏီတ- တောင့်တမှု ဖြစ်ရှိ တတ်သည့် နိက္ခန္ဓကတဏှာသဘောကို ကော်နီတွေ့ရှိရပါသည်။ ပဝတ္တအရိပ်-ပြန်ခါ

မချိပ်လို- ငြီးငွေ့ပိုသဖြင့်၊ အပ္ပဏီဟိတ- တောင့်တမှု ကင်းရအောင်- ဒုက္ခဟူ ရှိခြင်း၊ အနုပဿနာအခင်းကို ညွတ်ကိုင်ရှိုင်းဝှမ်းလျက် ပဝတ္တချိပ်- ပဏီတစိတ် ပြတ်လိုရေးကြောင့်၊ သုခဟုဘယ်ခါမရှု- ဒုက္ခဟူသာ အနုပဿနာပြု၍ ရှုလာရ ပါတော့သည်။ တနည်းလည်း= ထိုဘက်ဉာဏ်ထက်၌၊ ငါစွက်၍ မြင်တတ်မှုကို ငါပြုတ်၍ သုညတသရုပ်ဖြင့် အမောဟ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ်နဲ့ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ခဲ့ရသည်ကို ဘာဝနာရတိ၊ မေ့လျော့ ရရှိခဲ့ဘူးပါလိမ့်မည်။ ထိုဘာဝနာ၊ ရတိကိုသာ ထပ်တလဲလဲ- အလိုရှိတော့သည်ဖြစ်၍၊ ဃနလေးပါး၊ ကပ်ငြိသွား တတ်လျှင်၊ အတ္တငါဝင်တတ်ပါကလားဟု ဉာဏ်မြင်ကွင်း၌ ထင်လင်းစွာ သိလာ သော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဃနလေးပါး- ကင်းဆိတ်သည့် အနတ္တနုပဿနာ ရိပ်၌သာ ခိုလှုံလိုသည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ ဃနပေါင်းစု အကြောင်းပြုသည့် သဘောမရှိသော ဘက်ဉာဏ်အခြေမဏ္ဍိုင်ကို မယိုင်စေဘဲ၊ အတ္တဟု ဘယ်ခါမျှ မရှု- အနတ္တဟူသာ- အနုပဿနာပြုလိုလာသည်ဖြစ်ခါ၊ အတ္တချိပ်မှု၌ တွန့်လိပ် စက်ဆုတ်ငြီးငွေ့၍ လာခါ၊ အနတ္တနုပဿနာနှင့်သာ- သုညတဉာဏ်မဟာကို မြဲမြံထက်သန်စွာ လိုလားပါတော့သည်။ တခါတရံ- အတ္တဆန်ဆန် ဖြစ်တတ် ပြန်ကလည်း သုဘထင်မှုကြောင့် ငြိလာတတ်သည်ဟု သိလာတတ်၍၊ အသုဘ ဟု သုံးသပ်ဆင်ခြင်သိမ်းဆည်းလျက် အနုပဿနာသုံးပါး မချွတ်မယွင်းဖြစ်ရ အောင်၊ နိမိတ္တ၌၎င်း၊ ပဝတ္တ၌၎င်း၊ အတ္တ၌၎င်း၊ သက်ဝင်ကြောင်းတရားတို့ကို ငြီးငွေ့ စက်ဆုတ်လက်စကို ခိုင်မြဲစေရန် အသုဘဟုလည်း တရံတဖန် သိမ်းဆည်း ပေးပါမှ အလေ့အသားကျပြီးလျှင်၊ ဘက်ဉာဏ်ထင်မြင်ပုံ၊ ဉာဏ်ဟုန်ထက်မှု အနုပဿနာသုံးပါး ဘယ်တော့မှ ထွက်မပြေးနိုင်အောင်၊ လေ့ကျက် ပေးလို သော မမေ့မပျက်သော ဝင်စားပွားများမျှမျိုးသည်သာ ထုံလွှမ်းလာနိုင်ရာပါ တော့သည်။ ထုံလွှမ်းနိုင်အောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။

သို့မှသာလျှင်၊ ဘက်ပွားများဉာဏ်ထက်၌၊ မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် မဟာကြိယာ၊ သတိစေတသိက်ယှဉ်- အမောဟ- ပညိန္ဒြေ-ဝိဇ္ဇာ၊ မည်တိုင်သော- ဝိပဿနာမဂ်အယာဉ်ကို အစဉ်မပြတ်ရစေနိုင်ပြီးလျှင်၊ ဘက်ပွားဉာဏ်မျက်မှောက် ပြုမှုတခွင်အတွင်း၌၊ အနုပဿနာသုံးပါး- အစဉ်လေ့ကျက်ငြားခါ၊ ဓမ္မကော ဝိဒ္ဓါ- အတ္တကောဝိဒါဟု ဆိုအပ်သော၊ အကြောင်းတရားတို့၌ လိမ္မာကျွမ်းကျင် မှု၊ အကျိုးတရားနှင့် အကျိုးတရားရငြားမှု၌၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်မှုကို၊ ကုသလ၊ ကုသလတာယ၊ အားဖြင့် ပြည့်စုံလျက်၊ အလုံးစုံသင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့သည် ဖြစ်၍၊ ဓမ္မရတိမှတစ်ပါးသော သပ္ပတိကတဏှာကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ တပ်နှစ်သက်ခြင်း ကင်းသည်ဖြစ်၍- ကပ်ငြိမှုရာဂကို ပယ်စွန့်ခြင်း၊ ခန္ဓာနှင့် ကိလေသာ ခဏနိရောဓ

အားဖြင့် ချုပ်သည်ဖြစ်၍ သမုဒယမည်ငြား- အာယုဟနဋ္ဌကြောင့် ဖြစ်ပွားမှု ပဝတ္တမှန်သမျှကို စွန့်ပယ်ခြင်း၊ ထိုသို့- စွန့်ပယ်နိုင်သည်ဖြစ်၍- အကြင်၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော- သဒ္ဓိဋ္ဌိက၊ စံနက်- သင်္ခါရဒဏ်ချက်တို့၌၊ အာဒါနံ- မျှော်မှန်းစွဲလန်းခြင်းတို့ကို၊ ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့်- စွန့်ပယ်နိုင်ခြင်းသည် ယောဂီ၏ ဝိဝဋ္ဌဇ္ဈာသယအလို နိဗ္ဗေဓိက-ဥပနိဿယတခါ၌ဖြစ်သော- ဝိပဿနာမဂ် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ အထူးထူးသော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဒွေးမူလကြောင့်- ဖြစ်ပေါ်လာအပ် ဒိဋ္ဌိအရပ်ရပ်တို့၌၊ (၀၂) ဒိဋ္ဌိအရပ်ရပ်တို့ကြောင့်- တုန်လှုပ်ခြင်းကင်း လွန်စွာ သန့်ရှင်းသော ပုဗ္ဗဘာဂ၊ ဝိပဿနာ မဂ်ပန်းအယာဉ်ကို မြန်းဆင်နိုင်တော့မည်ဖြစ်ပါတော့သည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤသို့= ဥာတ၊ ဥာဏ- နှစ်ဖြာပြည့်လျှမ်း ဘင်္ဂါနုပဿနာ၏ ဩသာနကောဋိအစွမ်းဖြင့်၊ အဆုံးစွန်၏ အမြင့်အမြတ် တင့်အပ်သော အဆင့်သို့ ရောက်ရှိရခြင်းသည်၊ ကုသလံ- လွန်စွာ ကောင်းမြတ်လှပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်၊ အန္တမှ လွတ်၊ ကလျာဏတမ္မတ်ဖြစ်သော ပရိယောသာနေကလျာဏမှ သာသနိက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ၊ ခိုနားရရှိလာစေသောဒုတိယပိုင်း ကျမ်းစာအုပ်မှစ၍ သက်ဝင်လာပြီးလျှင် တတိယပိုင်းအစတွင် သမ္မသနဉာဏ်၊ အသိုင်းအဝိုင်းဖြင့် စူဠသောတာပန်အဖြစ်သို့လည်း မဆိုင်းမတွဲ သက်ဝင်ခဲ့ရကာ၊ ယခုအခါ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် (၇)ယောက်တွင်- ပဌမ၊ မဂ်ရရန်အချက်ကို လေးနက်ပြည့်စုံသည့်- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ဟုန်သို့ ဩသာနကောဋိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာရရှိလာပြီဖြစ်ရာ၊ အန္တဘဝက- အတောင်ကျွတ်နေတဲ့ ငှက်လို၊ လိုရာလိုရပ်ကို ရောက်အောင်- မပျံသန်းနိုင်ဘဲ၊ တဏှာ- မာန- ဒိဋ္ဌိ၊ ငြိသည့် သစ်ပင်တောအုပ်၊ အရှုပ်ထဲမှ လွတ်မြောက်အောင်၊ (၀၂) သံသရာဝှံဆင်းရဲထဲမှ လွတ်မြောက်အောင်ရှေ့ရှုမပျံသန်းနိုင်ခဲ့ပါ။ ဒါကြောင့်-အန္တပုထုဇဉ်တို့၏ အဖြစ်ဆိုသည်မှာ၊ ဝှံနှင့်မလွတ် ငှက်တောင်ကျွတ်သို့-တမ္မတ်ကေနိ ငြိမ်းရာမှန်ကို၊ မပျံ မပေါက်-ကျရာရောက်၍၊ တထောက်မနား-ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်-ပျော်ပါးတဏှာ-ဇွတ်နှစ်ခါလျှင်၊ ရှည်ကြာသံသရာ လည်ခါသာနေခဲ့ရပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ဗဟိုပြု၍၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရရှိလာရသည့်အခါမှာမူ၊ အတောင်မကျွတ်-အထွဋ်ပြည့်စုံ ဝိပဿနာမဂ်ဂုဏ်နှင့် ကုံလုံပြည့်လျှမ်း- ဘေးမသန်းသည့်- ခေမာနန်းကို၊ ပျံသန်းပိုင်နိုင်-ဝင်ရောက်နိုင်တော့မည်ဖြစ်ပါ၍၊ ယခင်နှင့်ယခု၊ ပုထုအန္တနှင့် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်-တန်းမဟာတို့-ကမ္ဘာသခေ့ မရေမတွက်နိုင်အောင်၊ ကွာဝေးလှသည်ကို၊ မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာ-မဟာကရုဏာကိုမှီခိုရပါသဖြင့်၊ ကျွတ်ခဲ့အတောင်စုံလှင့်အောင်ပြန်ပေါက်သည့်-မဂ်ရောက်ဖို့လိဝင်-ဤလက္ခဏာရမ္မဏိက

ဝိပဿနာအယာဉ်ကို၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအခြေခံနှင့်- မသွေမလှန်တပ်ဆင်၍၊ ကျန်ရှိ
တဲ့ သံသရာလှိုင်း၊ ခန္ဓာပိုင်းကို၊ တဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိ၊ တောအုပ်မှ- လွတ်မြောက်
အောင်ပျံ့သန်းမည်ဟု-သန္တိဋ္ဌာန်စိတ်ငြိမ်းဖြင့် ကြိုးပမ်း၍၊ ဗောဓိပက္ခိယအတောင်
စုံလှမ်းခပ်ခါ- ပျံသန်းလွတ်မြောက်နိုင်ကြပါစေ- မြတ်သောယောဂီတို့တတွေ။

ဤကဲ့သို့-ဉာဏ်ရည်တိုးတက်မှုကို ဝေဘန်ပြသလျက်-တိုက်တွန်းအပ်သည့်
အတိုင်း၊ ယောဂီသူမြတ်သည်- အကျင့်မြတ်အမှန် အကျိုးဝေကန်ရသည့်- မြတ်
ဘုရားအဆုံးအမတော်တွင်၊ အထက်ပါ ထက်မျက်သည့် ဘင်္ဂဉာဏ်၌၊ တည်ထွန်း
ဖြစ်ဆောင်-ဝိပဿနာမဂ်၊ မဟာဉာဏ်အောင်ကို အခေါင်တမုတ်-လှမ်းခွါဆွတ်၍
မလွတ်စတန်း အရဖမ်းခါ-ပန်ဆင်နိုင်အပ်ပြီဆိုပါလျှင်...

- ၄၃။ ဘင်္ဂဉာဏ်လောက်၊ ဧကန်ရောက်၊ မဂ်ပေါက်လမ်းစမှန်ပြီမှတ်၊
- ၄၄။ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်၊ သူ့လမ်းလွင်၊ မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းလိမ့်မှတ်၊
- ၄၅။ မပြတ်နိစ္စ၊ ပွားများမှ၊ တိုးတက်ဉာဏ်စဉ်ဝင်မည်မှတ်၊
- ၅၆။ တိုးတက်မရှိ၊ စစ်ဆေးကြည့်၊ လိုသည့်ဘက်ကိုညှိ။
- ၄၇။ သဒ္ဓါ-ပညာ၊ ဝိရိယာ၊ သမာဓိ၊ နှစ်ဘက်ရှိ သမ္မာသတိနှင့်ညှိ၊

အထက်ပါ-သံပေါက်လက်ဖွင့်ဆိုထားချက်အရ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်သည် ပွား
များရမည့်ဉာဏ်ပီပီ၊ သက်ဝင်တည်ရှိလာပြီဆိုပါက၊ မဇ္ဈေမဂ္ဂင် အရဝင်လျက်-
ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိတန်းကို ရောက်ရှိရပ်တည်နိုင်ပြီးလျှင်၊ လောကုတ္တရာမဂ်
ပေါက်ရန် လမ်းစကိုအမှန်ရအပ်ပြီဟု သိရာပါသည်။ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မျက် ရင့်သန်
လျက် ပဋိသင်္ခါ ဝိပဿနာအားဖြင့်၎င်း၊ ဝယလက္ခဏ ဝိပဿနာအားဖြင့်၎င်း၊
အဓိပညာဝိပဿနာအားဖြင့်၎င်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၏ ဩသာနကောဋိအနေဖြင့်- အဆုံး
စွန်အဘို့ကို ပြည့်စုံစေလျက်- အနုပဿနာသုံးတန်၌သာ-အဖန်ဖန်ပွားများအား
ထုတ်ပါက၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ် သူ့လမ်းတွင် (ဝါ) မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ပွားများမှု
ထိုထို-အနုပဿနာဉာဏ်တစ်ခုအရ....

ကိလေသေမာရန္တော မဂ္ဂတိဝါ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂိယတိ
နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ မဂ္ဂတိဝါ တေဟိ ပဋိပဇ္ဇတိတိ မဂ္ဂေါ-ဟုဆိုအပ်သော၊

- (၁) ကိလေသာကိုသတ်လျက်- နိဗ္ဗာန်သို့သွားရောက်တတ်သောသတ္တိ၊
- (၂) နိဗ္ဗာန်တရားကို ကြိုးစားကုတ်ကပ် မပြတ်ရှာမှီးတတ်သော သတ္တိ၊
- (၃) နိဗ္ဗာန်ကိုလိုအင်ဆန္ဒရှိကြသူတို့သည် ကြည်ဖြူလေးစား အားထုတ်ပွား
စည်း ရှာမှီးအပ်သော-သတ္တိ၊
- (၄) နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်ဆန္ဒရှိကြသူတို့အား၊ ကြိုးစားထက်သန် ကျင့်ကြံစေ
တတ်သော သတ္တိ တည်းဟူသော ဓမ္မဒါယာဒသုတ် အဋ္ဌကထာ ထုတ်

ပြုလာသည်နှင့်အညီ၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်ဝင် သူ့လမ်းစဉ်တွင် ကိလေသာကို ကုန်ခမ်းစေလို၊ ဝိရိယကိုမလျော့ပါးလို၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုလိုသော ယောဂီအား၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင်- အထက်ပါစွမ်းရည်သတ္တိ- ဂုဏ်အရှိလေးပါးနှင့်အညီ၊ မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းပါလိမ့်မည်။ ထိုသို့- မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်စခန်းဖြင့် တက်လှမ်းရာတွင်- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ အနေဖြင့်ကား လုံးဝလှမ်းနိုင်သည်-မမည်၊ မဟုတ်ပါ။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ-စရိယသင်္ဂဟ၊ တရားတို့ကသာ- အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်၍ အစဉ်မပြတ် ကြိုးစားအပ်သဖြင့်- မဂ်ဉာဏ်ထွက်ပေါ်ကာ၊ အသင်္ခတအမော်-နိဗ္ဗာန်မဟော်ခါတ်ကိုမျက်မှောက်ပြု၍ တက်လှမ်းနိုင်ခြင်းကိုဆိုလိုပါသည်။ (၀၂) မဂ္ဂင်ခေါင်းဆောင်၍ တက်လှမ်းနိုင်အောင်၊ အထက်ကကဲ့သို့- ပွားများပိုင်နိုင်သော ဘောင်ကိုဝင်ပါက၊ မုချမဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းတက်သက်ဝင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ = သက်ဝင်လာနိုင်ရန်မှာလည်း၊ မပြတ်နိစ္စပွားများမှ တိုးတက်ဉာဏ်စဉ်ဝင်မည်မှတ် ဆိုသကဲ့သို့၊ ဤဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မျက်လျက် သြဿနာကောသ္မိ အဆက်ဆက်ကိုရရှိပြီးခါမှ၊ ပြတ်တောင်း၊ ပြတ်တောင်းအားဖြင့် အားထုတ်နေပါလျှင်၊ တိုးတက်မှုမရှိသည့်အပြင်၊ ဉာဏ်အားဖြင့် ဆုတ်ယုတ်မှု စိတ်အားဖြင့် တွန့်ဆုတ်မှုတို့သာ ဖြစ်ပွား တတ်ပါသည်။ ထိုသို့ = တိုးတက်မှုမရှိဘဲ ရအပ်ပြီးသား ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာသဘောတို့သည်၎င်း၊ ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာဉာဏ်သဘောတို့သည်၎င်း၊ အဓိပ္ပာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်သဘောတို့သည်၎င်း၊ ချို့ယွင်းပျောက်ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်သွားစေတတ်ပါသည်။ ဤအခါ- အချိုးကျပြီးမှ ဝိရိယလျော့ပါးသွားမိသကဲ့ဟု သတိပြုမိခါ၊ ခါတိုင်းတစေထက်ပင် တိုးတက်အားထုတ်လာမိပြန်တတ်ပါသည်။ ထိုအခါ၌- ဝိရိယတဘက်သတ်ကို အားပေးချီးမြှောက်မိသဖြင့် ရရှိပြီးသား၊ ဉာဏ်စဉ်များကို ပြန်မရောက်ဘဲ၊ ဝိရိယလွန်- သမာဓိလွန်ရုံသာ ဖြစ်၍သွားတတ်ပြန်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့ = တိုးတက်မှုမရှိဘဲ၊ (၀၂) ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် အမြင်သန်ချက်၊ ပဋိသင်္ခါ- ဝယလက္ခဏာ- အဓိပ္ပာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဆုတ်ယုတ်လျက်၊ ပျက်ဉာဏ်၌ နိစ္စနိမိတ် သုဉ်းဆိတ်မှုသည်၎င်း၊ ပျက်ဉာဏ်မြင်ဒုက္ခ- ပဝတ္တနိမိတ် သုဉ်းဆိတ်မှုသည်၎င်း၊ ပျက်ဉာဏ်မြင်- အနတ္တ- သနသုဉ်းဆိတ်မှုသည်၎င်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်- မပိုင်နိုင်မဖေ့က်ထွင်းနိုင်ဘဲ ဝိရိယ-သမာဓိ၊ လွန်ကဲမိသကဲ့ဟု ဆို၍၊ ရပြီးသား ဉာဏ်အပေါ်- ပြန်မရစရာ အကြောင်းမရှိဟု- သဒ္ဓါယုံကြည် ပညာက အဖုံဖုံ အလီလီပိုင်းခြား၍ ပြန်ရှုပြန် ရာ၌လည်း ဝိရိယ၊ သမာဓိလျော့နည်းပြီး၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာဘက်ကို ပိုက်သွားတတ်ပြန်ပါသည်။

ဘာကြောင့် = ဒီလိုဖြစ်သလဲ၊ ဘယ်သူနဲ့ညှိပြီး ဆုံးဖြတ်သိမ်းဆည်းပေးရမလဲ ဆိုတော့၊ မူလက၊ ဣန္ဒြေမှ- ဗိုလ်ထိအောင် သက်ဝင်လျက်- ပဋိသန္ဓ်၊ ဝိပဿနာအရင်း၊ ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာအရင်း၊ အဓိပ္ပာ၊ ဝိပဿနာအရင်း၊ ပွားများအားထုတ်နိုင်မှုရှိပါလျက်၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်- သူ့လမ်းတံခွန်ကို မဂ္ဂင်ကဝင်၍ ထမ်းပြီး မလှမ်းပေးနိုင်ခင်၌၊ ဒီဉာဏ်အဆင့်- ဒီတန်းကိုတော့ ဘယ်တော့ အားထုတ်၊ အားထုတ်၊ အလွယ်တကူ ပြန်လည်ရရောက်ရမည်ဟု အထင်ကြီးပြီး၊ ဗာဟိယကိစ္စဝိစ္စတွေ နောက်ကိုလိုက်ခါ အကြိမ်လျော့ပါးသွားခြင်း၊ ရက်ပျက်သွားခြင်း ဖြစ်မိသည်မှစ၍၊ မူလက၊ ဗိုလ်ထိအောင် ချဉ်းနင်းဆောင်နိုင်အောင်မြင်ခိုင်မြဲပွားများပိုင်ဆုံး- ဘင်္ဂဉာဏ်၏ ဩသာနကောဋိအနေမှ ဗိုလ်တရားပျက်ကွက်- ဣန္ဒြေတို့သည်လည်း ချီတဲ၍ သွားခြင်းကြောင့်၊ ဤသို့- ဣန္ဒြေမရ- အချိုးမကျ ဖြစ်၍သွားတတ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- ဝိပဿနာဉာဏ်မဟာတောင် စိတ်ဆန္ဒ ဣန္ဒြေ ဗိုလ်ကိုပင် မဆိုထားပါနှင့်၊ သွားလာလှုပ်ရှားရပ်တရားပင်၊ ဣန္ဒြေတချက်၊ ပျက်ကွက်၍သွားပါက ပြန်လည်ထိန်း၍ အတော်ပြုပြင်ပေးမှ ရပါသည်။ ယခုလည်း ယောဂီသူမြတ်တော်၊ ဤသို့- နာမ်ဣန္ဒြေပျက်ကွက်- မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဓမ္မစက်တို့ မညီမညွတ်ဖြစ်သွားတတ်ရာတွင်၊ သဒ္ဓါနှင့်ပညာ ဝိရိယနှင့် သမာဓိအားဖြင့် နှစ်ဘက်ရှိသည့် ဣန္ဒြေဗိုလ်တို့တွင် သမ္မာသတိကို ဆရာတင်၍- ပြန်လည်ညှိပေးရပါမည်။

ဘာဝနာဘိသမယ အခါမှာ၊ ပညာဉာဏ်နဲ့ သဒ္ဓါကဲ- တလွဲဖြစ်တတ်ပါသည်။ ပညာဉာဏ်ပွား- သဒ္ဓါပါး၊ အမှားဖြစ်တတ်ပါသည်။ သဒ္ဓါနှင့် ဉာဏ်နှစ်ခုတန် လမ်းမှန်ကန်ဖြစ်တော့သည်- ဆိုတာလို၊ ပညာဉာဏ်နဲ့သူများမှာ- သဒ္ဓါသာ လွန်ကဲနေပါက၊ မိမိထင်မြင်၊ ဆင်ခြင်မိရာတရားကို- အမှန်လို့ စွဲမြဲယုံကြည်တတ်သွားပြီး အလွဲအမှားဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဝိပဿနာမဂ်မဟုတ်သည်ကို ဟုတ်သည်ထင်တတ် စွဲမြဲယုံကြည်တတ်ပါသည်။ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် မဟုတ်ဘဲ၊ ငါမြင်နဲ့တဲနေတဲ့ မြင်မှုမျိုးတွေကို ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဘဲလို့ ပညာဉာဏ်နဲ့ ခွဲခြားဝေဘန်မသိခြင်းကြောင့်၊ သဒ္ဓါလွန်ကဲစွာနှင့် ယုံကြည်နေမိတတ်ပါသည်။ တဖန်- ပညာဉာဏ်များပြီး သဒ္ဓါကပါးသဖြင့်လဲ ယုံကြည်မှုမလေးနက်သဖြင့်၊ ပညာဉာဏ်အမှန်မြင်ချက်ကို-ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ရန် ထုံ၊ အ၊ နေတတ်ပြန်ပါသည်။ ထိုသို့- ပညာဉာဏ်ပွား၍- တခါတရံမှ- ခက်ခဲစွာ ဖေါက်ထွင်းမြင်သိသော- တရားစစ်၊ တရားမှန်ကို တမျိုးတဖုံအားဖြင့် ယခင်ကလို လွယ်ကူစွာ မြင်ရပုံမျိုး မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒါမှ- အစစ်အမှန်ဟု ယုံကြည်နိုင်ခဲသော သဘောကို သက်ဝင်တတ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- ရမြဲတိုင်းထက် ထူးကဲပြီး နောင်

တဖန်= ပြန်ရရန်လဲ- မလွယ်ကူသည်ဖြစ်၍၊ မကြာခဏ၊ မသေမချာ- အပေါ်လွှာအားဖြင့် မြင်ခဲ့သော တရားတွေကို စောစောက- ယုံကြည်ခဲ့မိခြင်းကြောင့် ယခုကဲ့သို့-ခက်ခဲစွာ ဖောက်ထွင်းမြင်တွေ့- ဉာဏ်ပကတေ အားဖြင့် အမှန်ရောက်ရမှုကိုပင်- ဖောက်ပြန်၍ မြင်တွေ့မိခြင်းဟု ပညာပွားခိုက်- သဒ္ဓါပါးသဖြင့်- အမှန်တရား၌ ယုံကြည်ရန် ထုံ အ၍ နေတတ်ပြန်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်-သဒ္ဓါစစ်၊ သဒ္ဓါမှန်ဖြစ်မှုသည်၊ ပညာ၌တည်ပါသည်။ မူလမြဲခဲ့သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ ရှိအပ်သည့် သြကပွနသဒ္ဓါသည်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ ယုံကြည်မြဲလတ်- ကပ်၍ဆောင်အပ်သော သဒ္ဓါမျိုးမှန်ကို အလိုရှိဘို့ အတန်တန်ဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း၊ ပညာမှန်အဟုတ်နည်းဖြင့် ဉာဏ်မဟာအဟုတ်ပြီးသော-သဒ္ဓါပွားစည်းမှုသည် အလွန်အပို အယုတ်အလျော့မရှိအောင် သတိရှေ့ဆောင်၍ ထိန်းသိမ်းသင့်ပါသည်။

ဘာဝနာဘိသမယအခါ မဟုတ်သော-ပသာဒသဒ္ဓါနှင့် ဉာဏ်မပါ-ပညာသက်သက် လောကီစွက်သောတရားတို့၌မူ၊ သဒ္ဓါလွန်လျှင် ကုန်တတ်ရုံမျှနှင့်မက-တဏှာပင် ကျုံ့တတ်ပါသည်။ ဤသည့်နည်းတူ-သဒ္ဓါကြီး၍-ပညာဉာဏ် နည်းမခိုနိုင်သော အပ္ပသုတပုဂ္ဂိုလ်တို့၌-မယုံသင့်မယုံထိုက်ရာတွေ ယုံနေတတ်ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့-သဒ္ဓါပွား၍- ပညာပါးသူတို့သည်- သံသရာ တလွှားတွင် မှောက်မှောက် မှားမှားအားဖြင့် လျှောက်သွားနေကြရတတ်ပါသည်။ သဒ္ဓါမှားကြောင့်- မယုံကြည်သင့်သည်ကို ယုံကြည်ခြင်း-မကိုးကွယ်မဆည်းကပ်ထိုက်သည်ကို၊ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်ခြင်းနှင့် သဒ္ဓါနှင့်တဏှာ ကွဲပြားခါမသိ တဏှာနောက် လိုက်နေမိခြင်းစသော- ပညာဉာဏ်နည်းပါးသည့် အန္ဓပုထုဇဉ်များတို့သည်၊ အောက်နရက်၌သာ အဖန်ဖန်နစ်မြုပ်နေကြရတတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်-သဒ္ဓါအစစ်ကိုပညာရစ်ပတ်လျက်၊ သဒ္ဓါမမှားအောင်၎င်း၊ သဒ္ဓါမလွန်အောင်၎င်း၊ သဒ္ဓါမပျော့အောင်၎င်း၊ သတိရှေ့ဆောင်လျက်- အခေါင်ပညာ၊ တန်းမှီအောင်ညှိပြီးလျှင်၊ ဉာဏ်ယှဉ်သဒ္ဓါအစဉ်မကွာရရှိသည့်- သံမ္မာပဋိပတ်၊ အကျင့်မြတ်ဖြစ်စေရန်- သတိချပ်သင့်ပါတော့သည်။ (ထိုသဒ္ဓါနှင့် ပညာအကြောင်းကို=စာမျက်နှာရရှိပါက-နောက်ဆက်တွဲအနေဖော်ပြပေးပါမည်။ ယခုဉာဏ်စဉ်အပိုင်းနှောင့်နှေးမည်စိုး၍ ချုံးလိုက်ရပါသည်။)

ထိုသဒ္ဓါနှင့်ပညာကဲ့သို့ပင်၊ ဝိရိယနှင့်သမာဓိတို့သည်၊ လွန်ခြင်း၊ ယုတ်ခြင်းကို ဖြစ်ပွားစေတတ်ပါသည်။ ၎င်းကိုလည်း သတိနှင့်သာ ထိန်းချုပ်ညှိပေးအပ်ရပါသည်။ သတိသည်-သတိပဋ္ဌာန်တရားလေးပါးတို့၌- မုချပြဋ္ဌာန်းအပ်သော- ပဋ္ဌာနတရားဖြစ်ပါသည်။ ပညာသည်- သတိပဋ္ဌာန် တရားလေးပါး၌၊ ပခါန

အားဖြင့်- အချုပ်တရားဖြစ်ပါသည်။ သမာဓိသည် (၀၂) ဝိပဿနာသမာဓိသည်၊ သတိပညာတို့၏ နိမိတ်ဖြစ်ပါသည်။ (၀၂) အကြောင်းဖြစ်ပါသည်။ (၀၂) သင်္ခါရာရမ္မဏိက- အာရုံ၌ တည်ကြည်သည်ဖြစ်၍- သတိပညာတို့၏ အကြောင်းနိမိတ်အားဖြင့်ဖြစ်သည်။ (၀၂) ပဋ္ဌာန- ပဓါနတို့၏ အကျိုးကိုရစေပါသည်။ ဝိရိယသည် သတိပညာတို့၏ ပရိက္ခရာဖြစ်သည်။ (၀၂) သတိပညာတို့နှင့် ရှေ့မှလည်း မရောက်၊ နောက်ကိုလည်းမကျ၊ လွယ်အိတ်ကိုလွယ်၍ လမ်းလျှောက်သောသို့- လွယ်အိတ်နှင့်- လူ့ အတူပါသလို- မြဲမြံခံရဆောင်နှင့်ရသောတရားဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော- အချင်းအရာအားဖြင့်- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်အစဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်နှင့်ကြသည့်အတိုင်း၊ သဒ္ဓါသည် ပညာနှင့်၎င်း၊ ဉာဏ်ဖြစ်ခိုက်၌၎င်း၊ သဒ္ဓါမိမောက္ခအားဖြင့် ယှဉ်၍ပါဝင်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်- ဤတရားငါးပါးတို့သည်၊ ဣန္ဒြေမှဗိုလ်ထိအောင် ဆောင်နှင့်နိုင်သဖြင့် ယောဂီခေါ်- ခန္ဓာပဉ္စက၊ သင်္ခါရတရားသည်- မဂ္ဂသစ္စာဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စကြီးကို ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌ ထက်သန်ရင့်ကျက်စွာ ဩသာနကောဋိအားဖြင့်- အဆုံးစွန်အပိုင်းအခြား- ထွဋ်ဖျားဖြစ်သော- အထက်ကပြဆိုခဲ့သည့် ပဋိသင်္ခါ- ဝယလက္ခဏာအဓိပ္ပာယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မဟာတို့ဖြင့် အနုပဿနာသုံးတန်ကို ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌ အဆတ်မပြတ်ရစေနိုင်အပ်သည်ဟု ပိုင်းခြားသိမှတ်ရာပါသည်။

(သတိ=) ဤနေရာ၌-သဒ္ဓါ၊ ပညာနှင့်-ဝိရိယ၊ သမာဓိနှစ်ဘက်ရှိပုံကို သတိနှင့် ညှိကြောင်းဖြစ်သော၊ သီတိဘာဝသုတ်တော်နှင့် ညှိပေးရပုံကို ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်သဘောရ၊ ကျယ်ဝန်းရှုပ်ထွေးသွားမည်စိုး၍ ချန်လှပ်ထားခဲ့ပြီးလျှင်- နောက်ပိုင်း၌ သီးခြားအားဖြင့် သတိတမာန်- ဉာဏ်မြေကတုတ်၊ ပညာစွမ်း၊ ချန်းကဲ့သို့ အုပ်ပုံကို ပြဆိုပေးပါဦးမည်။ ၎င်းနေရာသို့ ကျော်၍ မကြည့်ပါနဲ့၊ ယခု-ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် ဒေသနာဉာဏ်သဘောကို- အစဉ်အတိုင်း၊ ကြည့်ရှုပေးသွားပါ။)

ယခုအခါ- ယောဂီသုမြတ်တို့အား၊ ပြသလာခဲ့သည်မှာ၊ ကာယာနုပဿနာ၊ အာနာပါနဝိပဿနာ ရှုပွားနည်းကို၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာမှ- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာတိုင်ရောက်စေသော၊ သံပေါက်လင်္ကာ- အမှတ် (၁) မှ၊ (၄၇)အထိ၊ သက်ဝင်ရောက်ရှိလာခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ အာနာပါန- သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာဖြင့်- ပဟာနပရိညာဝင်- ဘင်္ဂဉာဏ်အယာဉ်၏ ဩသာနကောဋိအဆုံးစွန်ထွဋ်ဖျားအထိ- ပွားများရရှိနိုင်ပုံတို့ကို ပစ္စက္ခဉာဏ်သဘောတွင် ဒေသနာဉာဏ်နှော၍- ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်- ရှေ့တွင်ကျန်သော

သဘောကို ဆက်လက်၍၎င်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက်ဖြင့်- ဆက်လက်၍၎င်း၊
ကြွင်းကျန်သော သိမှတ်စရာ အဖြာဖြာ၊တို့ကို၊ နောက်ဆက်တွဲ အားဖြင့်၎င်း၊
ဆက်လက်ရရှိသွားမည်ဖြစ်ရာ၊ တရားအတွက်၊ မှားကွက်မရှိ၊ အားတက်စရာ
အတိကို- သဒ္ဓါရှိရှိ၊ ဝီရိယမကွာ- တည်ကြည်စွာ၊ သမာဓိနှင့် ဆွတ်ခူးစားသုံးနိုင်
မည်ဖြစ်ပါ၍၊ အားသစ်ကြိုးပမ်းတော်မူကြပါ။

ယခုရောက်ရှိသော - ဘင်္ဂဉာဏ်အထွဋ်ထိပ်ရရှိရေး သဘောအချုပ်မှာ။

- (၁) ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန့်-ပူ-ပျော့၊ အားဖြင့်၊ မှတ်သား
မှု၊ ပျောက်ငြိမ်း၍၊ လက္ခဏာမှ လွန်မြောက်ခါ- သဘာဝပစ္စု
ပဋ္ဌာန်- သင်္ခါရအရှုခံ အာရုံမှန်အဖြစ်- သက်ဝင်စေခြင်း- မှန်
ကန်မှု။
- (၂) အရှုမှန်တရားဘက်ရှိ- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်မှ- အာရုံမှန်ပျက်
သဘော၌သာ- ဥပဋ္ဌိတံ၊ သတိတမာန်နှင့် မြဲမြံစွာ- အပျက်မြင်
ဉာဏ်- မှန်ကန်မှုတရပ်။
- (၃) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်စဉ်က၊ အနတ္တအခြေခံဖြင့်-
နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်ခဲမှုကို အစဉ်မကွာ၊ ဆင်ခြင်စရာမလိုဘဲ ယှဉ်
၍ပါလာနိုင်ခြင်း- အမှန်အကန်တရပ်။
- (၄) ဘင်္ဂဉာဏ်ရင့်သန်ထက်မျက်၊ အချက်ကျကျ- ရရှိလာသောအခါ
၌၊ ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာအရ၊ ပျက်ဉာဏ်အာရုံကို သိမြင်၍ ဘင်္ဂကို
ရှုတတ်၊ ထပ်၍ဆင်ခြင် ပျက်ညဏ် မြင်အပ်သော- ဉာတ၊ နှင့်ဉာဏ
နှစ်ဖြာ ထပ်ချပ်မကွာ၊ ဉာဏ်မြင်သန်မှု- မှန်ကန်လာခြင်းတရပ်။
- (၅) ထိုမှ ရင့်သန်- ဝယလက္ခဏာ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်၊ အတိတ်၊
အနာဂတ်၊ မကြွင်း- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်အခင်းကို ပျက်ဉာဏ်
မြင်စဉ်အတွင်း၌၊ ပျက်ခြင်းဟူသော- သဘောတူ အားဖြင့်-
ညွတ်ကိုင်းရှိုင်းဝှမ်းလျက်၊ ဒိဋ္ဌိ၊ အဒိဋ္ဌိ- သင်္ခါရနှစ်ရပ်တို့ ချုပ်
ခြင်းသဘောကို- ထိုးထွင်းသိမြင်နိုင်မှု မှန်ကန်ခြင်းတရပ်။
- (၆) ထို- နှစ်ဆင့်သော ဉာဏ်မြင်တခဲနက်၊ မှန်ကန်ချက်နှင့်တကွ၊
ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ် ရင့်သန်စဉ်က- သုဉ်းဆိတ်ခဲသော- ဃနလေး
ပါးတို့သည်၊ လက္ခဏာအာရုံတစ်စုံ ချုပ်နေခြင်းမှ- ကင်းလွတ်

ခါ၊သင်္ခါရနိမိတ်၊သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၌မျက်မှောက်ပြုလျက်ပျက်
ဉာဏ်၏ချုပ်ခြင်းကို- ထပ်ဆင့်မြင်စွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍၊ အဓိပညာ
ဝိပဿနာအနေအားဖြင့်- သင်္ခါရတရားတို့၏ သနလေးပါးမှ
၎င်း၊ နိစ္စ-သုခ-အတ္တမှ၎င်း၊ ကင်းဆိတ်ခြင်းကို သိမှု- မှန်ကန်
ခြင်းတရပ်။

- (၇) ဤသို့သာလျှင်- အထက်နားဆီက၊ ရှုကွက်နှင့်တကွ ပြသခဲ့သည့်
အတိုင်း၊ သက်ဝင်ရရှိလာနိုင်ခဲ့သော- ယောဂီသုမြတ်သည်၊
ဤဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ ပဟာနုပရိညာ၌၊ နိစ္စကို ဉာဏ်မြင်ကြောင့်
ပယ်မှု= အနိစ္စနုပဿီ၊ ယောဂီ အဖြစ်၎င်း၊ သုခကို ဉာဏ်
မြင်ကြောင့်ပယ်မှု= ဒုက္ခနုပဿီ အဖြစ်၎င်း၊ အတ္တကို ဉာဏ်မြင်
ကြောင့်ပယ်မှု= အနတ္တနုပဿီ ယောဂီအဖြစ်၎င်း၊ ကျက်စား
ပွားများ၊ ဉာဏ်မြင်ပြတ်သား၍၊ အခြားတပါး၊ နိမိတ်မကစား
စိတ်မသွားဘဲ၊ အနုပဿနာသုံးပါးကို- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခ
အယံဝယ်- မြဲမြံစွာ၊ ပွားများရရှိခြင်းကို- အထက်ပါ- အချက်
အလက်များနှင့်အညီ၊ ကောင်းမွန်တည်ကြည်စွာ၊ ရရှိလာပါ
လိမ့်မည်၊ ရရှိလာနိုင်သည်အထိလဲ-ကြိုးစားမယုတ်၊ အားထုတ်
ပေးတော်မူပါ။

ဤသို့= မဆုတ်မနစ်၊ စံနစ်တကျ- ကြိုးစားနိုင်သမျှ- တိုးပွားကျက်စား
နိုင်သော ဘင်္ဂဉာဏ်အမြတ်စားသည်- အနုပဿနာသုံးပါးမှတစ်ပါး၊ မလွင့်ပါး
ဘဲ၊ ရငြားစေမည်အမှန် ကေန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုပျက်ဉာဏ်စဉ်အလျဉ်ကို တိုးတက်
ရရှိလာပြီဆိုပါက၊ (၀၁) လိမ္မာကျွမ်းကျင်သက်ဝင်လာပြီ ဆိုပါက၊ ယောဂီ
သုမြတ်သည်....၊

ထိုကဲ့သို့= အနုပဿနာသုံးတန်သက်ဝင်လျက်- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ ပွား
များအားထုတ်၊ ပစ္စက္ခသရုပ်ဖြင့် ချုပ်နေသော သင်္ခါရတရားစုတို့ကို၊ (၀၁) ရုပ်
နာမ်ယှက်လိန်- ခန္ဓာအိမ်၏ မငြိမ်မသက်၊ သင်္ခါရအဆက်ဆက်- ရှုရှိုက်စနက်၌
အစဉ်ချုပ်ပျက်နေသော တရားစုကို၊ ခယ-ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ- အမှုဖြင့်
အနုပဿနာသုံးခုနဲ့- ရူပွားနေအပ်- ဉာဏ်မြင် အထပ်ထပ်- ပွားများနေလတ်
ခြင်းသည်၊ နန္ဒီ - နှစ်သက်ခြင်းကို= သပ္ပိတိကတဏှာနှင့် ရှုနေသည်ဟု ယောဂီ၌
ဉာဏ်အားဖြင့် မထင်၊ နိဗ္ဗိဒါ- ငြိမ်းငြိမ်းသောအားဖြင့်သာ၊ (၀၁) ထို-နိစ္စ၊ သုခ၊
အတ္တမှ- ဆိတ်၍၊ ခယ- ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ၊ အမှုဖြင့်သာ- တခဲနက်သော-

သင်္ခါရစနက်၏အပြစ်ကို ဉာဏ်ဖြင့်မြင်အပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ငြီးငွေ့သော အားဖြင့်သာ၊ (၀၂) ငြီးငွေ့လျက်သာ- သပ္ပိတိက တဏှာကိုခွါလျက် ရှုပွားခြင်းသည်သာ ဖြစ်ပွားပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်....ထပ်၍စဉ်းစား၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဝင်စားရန်ပင် မလိုတော့ဘဲ၊ ဉာဏ်တွေ့မျက်မှောက် အနုပဿနာသုံးပါး- မဆိတ်သောအားဖြင့် ရောက်ပွားနေသော ယောဂီသည်။ ဤ=ခယ-ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ၊ မှ- သင်္ခါရအစဉ်အတယ်မှာလျှင်၊ သပ္ပိတိက တဏှာအယာဉ် ဝင်စရာမရှိအောင်၊ ငြီးငွေ့မှုအစဉ် နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာအယာဉ်အားဖြင့်လျှင်၊ နန္ဒိ - နှစ်သက်ခြင်းကို- ခွါထုတ်အပ်ပြီးသော ပဟာနုပရိညာကို ဝိပဿနာမဂ်၊ ဉာဏ်အဆက်ဆက်နှင့် တကယ်မြင်နေနိုင်ပါပြီ။ အမြင်သန်အောင် ပွားများပါလေ- မြတ်ယောဂီတို့တတွေ....။

ဤကဲ့သို့သော= နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ၊ ထင်မြင်ဉာဏ်သည်၊ ယောဂီက၊ တသီးတခြား ဆင်ခြင်၍၊ ရယူခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ ပျက်မှုအတန်တန်ကို အနုပဿနာသုံးတန်ဆိုက်လျက်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ထက်၌၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရာ သည်းဆိတ်ခါ၊ ငြီးငွေ့မှု ထင်မြင်ဉာဏ်မဟာသည်၊ အနုပဿနာ၏အစွမ်း- ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်၏ လျှမ်းတက်သော ဉာဏ်မြင်ချက်၌၊ ဓမ္မသဘောအလိုလိုသာ၊ (၀၂) ခယ-ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ- သင်္ခါရ၏ သဘောအရသာ ယှဉ်မှီကပ်ဆောင် ထင်မြင်ဉာဏ်ဘောင်သို့ သက်ဝင်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သက်ဝင်စေရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီက- မဖြစ်ပေဘဲသေးသော သပ္ပိတိကတဏှာကို စွန့်ရန် ရှေ့ရှုကြိုးစားခြင်းမျိုးမဟုတ်သော၊ ငြီးငွေ့သဖြင့် စွန့်လွှတ်ပြီးသားသဘောသို့ သက်ဝင်ဖြစ်ရှိရခြင်းမျိုးကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။ ထိုဆိုလိုချက်အတိုင်း မဟုတ်သော- ရှာကြံရှေ့ရှုမှုမျိုးကြောင့် ပေဘိထွက်သည့် နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ၊ ထင်မြင်ဉာဏ်မျိုးကို အလိုမရှိအပ်ပါ။ မကိုင်းရှိုင်းအပ်ပါ။ အလိုရှိတိုင်း ကိုင်းရှိုင်းရှေ့ရှုမိပါလျှင်- ပစ္စက္ခဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် ပျောက်ပျက်တတ်ပါသည်။ မပျောက်ဘဲ အားနည်းလျှင်လည်း နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ်ပျောက်၍ သပ္ပိတိကတဏှာ၊ ပေဘိပေါက်လာတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- သူတပါးပြောမှု၊ နားထောင်ပြု၍- ထင်မြင်ဉာဏ်ဖြစ်အောင်- ရှေ့ရှုသော သဘောမျိုး၊ မဖြစ်စေရအောင် သတိရှေ့ဆောင်၊ ရှောင်ကြဉ်ကြရာပါသည်။

ထိုမှတတန်= ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်သည့် အနုပဿနာ သုံးယံအတွင်း၌ပင်လျှင်၊ ငြီးငွေ့လွန်ကဲ- စက်ဆုတ်မြဲကေန်၊ ထင်မြင်ဉာဏ်သို့လည်း သက်ဝင်လာတတ်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော်- ယောဂီသူမြတ်သည် နှစ်သက်သော အားဖြင့် အနုပဿနာသုံးတန်နှင့် ဘင်္ဂဉာဏ်အမြင်သန်မှုကို မရှုမပွားပါ။ ထို့

၇- မစက်မဆုတ်၊ တပ်မက်မှုပြုလုပ်၍လည်း မရှုမပွားပါ။ ထို့ကြောင့်-
ခဏ မလွန်ကဲက၊ စက်ဆုတ်မြဲကေန်၊ ဖြစ်ရှိလာလျက်သာ ရှုပွားပါသည်။
ကြောင့်လည်း၊ ရာဂ- တပ်မက်မှုကို စွန့်အပ်သော သဘောဉာဏ်ကို ရရှိအပ်
ည်ဖြစ်၍၊ ဝိရာဂါနုပဿနာအားဖြင့် ပွားခြင်းသို့လည်း ရောက်ပါသည်။

ထို ဝိရာဂါနုပဿနာ၊ ထင်မြင်ဉာဏ် အဖန်တလဲလဲဖြစ်ပေါ်လာမှုသည်
လည်း အထက်ကကဲ့သို့- နိဗ္ဗာန်နုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်အောင်၊ ယောဂီက၊ ကိုင်းရှိုင်း
ညွတ်ဝှမ်း ဆင်ခြင်ခဏ်းပြုပေးရ၍- ဖြစ်ပေါ်ခြင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်
ပစ္စက္ခဉာဏ်အယာဉ်၌=ငြီးငွေ့သည်ဖြစ်၍သာ၊ စက်ဆုတ်မှုဖြင့် ရာဂကို စွန့်လွှတ်
ခြင်းသို့ သက်ဝင်သော အဖန်ဖန်ပွားများမှုနှင့် အစဉ်စပ်ခါ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မဟာကို
အရပိုင်၍ ခိုင်မြဲလာစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်စေရပါမည်။

ထိုမှတဖို့= ဤဘင်္ဂဉာဏ်ဟုန်ဖြင့်၊ ငြီးငွေ့စက်ဆုတ်အပ်သော အစဉ်ချုပ်
ပျက်နေသည့် သင်္ခါရတရားသည်၊ တဖန်ပေါ်လစ်၊ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်၌-ထင်
မြင်ဉာဏ်သက်ဝင်ပြန်၍၊ အဖြစ်၊ ဥပ္ပါဒ- ခဏတ္တယနှင့် ဖြစ်ကြောင်းတယံ-ဘဝ
သစ်ဖန်တတ်သော သမုဒယကို စွန့်ခွါလိုလျက်၊ အနုပဿနာဆက်သွယ် ပွားများ
ကြွယ်သည်ဖြစ်၍၊ နိရောဓါနုပဿနာအားဖြင့်- တဖန်မဖြစ်၊ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်
သော သဘောအားဖြင့်သာ ပွားများမြင်သန်- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌ ထင်မြင်ရောက်
သော သမုဒယကိုစွန့်သည့် နိရောဓါနုပဿနာ၊ အဘို့အစုအားဖြင့်လည်း တိုးတက်
သက်ဝင်၊ ဉာဏ်အမြင်သည် သန့်စင်စွာဖြစ်ရှိလာရာပါသည်။ ထို- ဥပ္ပါဒသဘော
ခဏတ္တယကြောကို၎င်းကို၊ သမုဒယသဘော- ဘဝသစ်နှောမှုကို၎င်း၊ စွန့်သည်၏
အဖြစ်သို့ ရောက်သော နိရောဓါနုပဿနာ ထင်မြင်ဉာဏ်ကိုလည်း၊ အထက်က
ကဲ့သို့- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ရှေ့ရှုမျှော်မှန်း မကြိုးပမ်းရဘဲ၊ လမ်းမှန်နည်းကျ
ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်အားဖြင့်- အနုပဿနာသုံးပါး၊ မြင်ငြား ပွားများစဉ်အတွင်း၌၊
ငြီးငွေ့၊ စက်ဆုတ်- ချုပ်၍ ပျောက်ကွယ် စွန့်ဘွယ်သုံးသွယ်ကို ဉာဏ်မြင်ကြွယ်ဝ
မမျှော်မခေါ်ရဘဲ ရရှိသက်ဝင်အောင် ပွားများရာပါသည်။

ထိုမှတနည်း= ရင့်ကျက်ပြီးသော ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်၊ အထက်ပါ= ငြီးငွေ့
စက်ဆုတ်၊ ဖြစ်ချုပ်စွန့်လွှတ်ပုံ ဉာဏ်မြင်ဟုန်ဖြင့်၊ ထို လွှမ်းပါငြား- ယောဂီသူ
မြတ်အားကား၊ ခယ-ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ၊ မှုဖြစ်သော- ဒုက္ခသစ္စာ၊ နာမ်
ရုပ်နှစ်ဖြာကို နိစ္စ-သုခ-အတ္တ-ပဘဝ၊ အားဖြင့်- တဖန်မယူ- မစွဲလန်းမှု၍သာ
လျှင်၊ သင်္ခါရနိမိတ်ကိုလည်း စွန့်၊ စိတ်ကိုလည်းစွန့်၊ မတုန့်မဆုတ်၊ စွဲလန်းပြုတ်မှ၊
အံ့ဒါနံ- ဘဝသစ်တဖန်၊ ယူရန်အကြောင်း- မရကောင်းမသက်ဝင်၊ မပေါင်း
ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ (ဝါ) မပေါင်းယှဉ်လိုသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ထင်မြင်ဉာဏ်

ဆက်ခါ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာ ဉာဏ်ထက်သို့လည်း၊ သက်ဝင်တတ်ပါသည်။ သက်ဝင်စေရာပါသည်။ ဤသဘောသည်လည်း၊ အထက်- နိဗ္ဗိဒါ နုပဿနာ၊ ဝိရာဂါနုပဿနာ၊ နိရောဓါနုပဿနာ၊ ထင်မြင်ဉာဏ်တို့ကဲ့သို့၊ ယောဂီသုမြတ်- ရှေ့ရှုမျှော်ခေါ်အပ်သည့်အစွမ်းကို မှီငြမ်းမပြုမူ၍၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ထက်၌၊ အနုပဿနာ၊ ဒုက္ခနုပဿနာ၊ အနတ္တနုပဿနာ၊ သုံးပါးအားဖြင့် ဉာဏ်မြင်လိမ့် ကျွမ်းကျင် ရင့်သန်လာတိုင်း၊ တသီးတခြား၊ မမျှော်ခေါ်၊ မကြိုးစားရ- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ အနုပဿနာ သုံးတန်ထက်၌- ဆက်၍ မြင်အပ်သော သဘော ဉာဏ်အဖြစ်ဖြစ်သော၊ ဤနိဗ္ဗိဒါ-ဝိရာဂါ-နိရောဓါ- ပဋိနိဿဂ္ဂါ- နုပဿနာဉာဏ်များကို ရရှိလာစေအပ်ရာပါသည်။

ဒေသနာဉာဏ်တော်၌မူ၊ အနုပဿနာ(၇)ပါးဟု ဆိုအပ်သော၊ (၁) အနိစ္စနုပဿနာ၊ (၂) ဒုက္ခနုပဿနာ၊ (၃) အနတ္တနုပဿနာ၊ (၄) နိဗ္ဗိဒါ နုပဿနာ၊ (၅) ဝိရာဂါနုပဿနာ၊ (၆) နိရောဓါနုပဿနာ၊ (၇) ပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာတို့ကို အလုံးစုံ- တမျိုးတပါး၊ တသီးတခြားစီ၊ ပွားများရပုံအားဖြင့် သာ အဆိုရှိပြီး ပြဆိုထားပါသည်။ ယခု- ပစ္စက္ခ-အနုဗောဓဉာဏ်အရာဌာန၌မူ ယောဂီသုမြတ်သည်၊ တရားစတင် ပွားများစဉ်၌ သုံးသပ်ဉာဏ်ခေါ်- သမ္မုသန ဉာဏ်၏ ဤမှာဘက်၌၊ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ခေါ်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စတင်ထက်သန် သည်မူ၊ နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်ခဲ့ရာ၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအားဖြင့် သက်ဝင်ရောက်ရှိခဲ့ပါပြီ။ ထိုမှ- တိုးတက်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အချက်သည်၊ ဗလဝိပဿနာ- အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တန်းမဟာကို ပြည့်ဝစွာရရှိစဉ်မှစ၍ ပွားများဉာဏ်ခေါ် ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ဘက်၊ ကူးလျက်မသွေ၊ မြဲမြံသည့်အခြေ၌၊ (၀၁) ဥပ္ပါဒနှင့် ဝယနုစသော်- ဥပ္ပါဒကို ခွာချမြင်သည်မှစ၍၊ ဘယဌအနက် ထင်ရှားခဲ့ရာ၊ ဒုက္ခနုပဿနာသို့လည်း သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-ပစ္စက္ခ၊ အနုဗောဓဉာဏ်အားဖြင့် သက်ဝင်ရရှိခဲ့ပြီးပါပြီ။ ထိုမှ-ရှေ့ဆက် ပျက်ဉာဏ်ထက်သို့ အရွှေခံစနက်၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာကို၊ ဝ၊ ကွက်ခါ ခွာထွက်၍ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဖြင့် ပျက်ဉာဏ်စတင်၊ ရင့်သန်စဉ်မှစပြီး၊ အနတ္တနုပဿနာအစစ်ကိုလည်း ပြီးစီးသက်ဝင် လာနိုင်ခဲ့ပါပြီ။

ထိုသို့- သုံးသပ်ဉာဏ်၊ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်၊ လွန်မြောက်၍၊ ပွားများဉာဏ်၊ အပျက်ကေန်ကို ရင့်သန်စွာ၊ မြင်ငြားသောအခါ၌၊ ပဋိသင်္ခါ- ဝယလက္ခဏာ- အဓိပ္ပာ၊ ဝိပဿနာသဘောသို့ သက်ဝင်အောင်- ဘယ်ပုံရရှိနိုင်ခဲ့သည်၊ ဘယ်သို့- တက်လှမ်းနိုင်ရမည်ကိုလည်း ကွက်ကွက်၊ ကွင်းကွင်း၊ အသိလင်း၍ ပြည့်စုံခြင်း သို့ ရောက်အောင် ပွားများတည်ဆောက်နိုင်ပုံကိုလည်း ပိုင်းခြားသိအပ်၊ အကျင့်

မြတ်၌ တည်ရပ်နိုင်အောင်ရရှိခဲ့ပါပြီ။ ထိုသို့-ပွားများဉာဏ်မပျက်- အနိစ္စ၊ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ အနုပဿနာသုံးပါးထက်၌၊ ဆက်၍-မြင်ငြား၊ ဝိပဿနာဉာဏ်သဘော များဖြစ်သော- နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ၊ ဝိရာဂါနုပဿနာ၊ နိရောဓါနုပဿနာ၊ ပဋိ နိဿဂ္ဂါနုပဿနာဉာဏ်သဘောတို့သည်လည်း၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ကို ပယ်ဖျောက်၍ တသီးတခြား ဆောက်တည်ပွားများရသော ဉာဏ်သဘောတို့မဟုတ်ပါ။ ပစ္စုပ္ပန် ရှုကွက်နှင့် ပျက်ဉာဏ်မြင်ကို မပျောက်မလွင့်စေရုံမျှမက၊ တိုးတက်မြဲမြံ-အနုပဿ သုံးတန်ဟုဆိုအပ်သော- အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တ- နုပဿနာ အယာဉ်ထက်၌သာ၊ သက်ဝင်လာသော- ထင်မြင်သုံးသပ်ဉာဏ်အဖြစ်- အနုပဿနာသုံးပါး၊ ဉာဏ် ဝိညာဏ်၏ အခြားမဲ့၌၊ ထပ်ဆင့် ဖောက်ခွဲ၍ မြင်အပ်သော- ထက်မျက်ရင့်သန် သည့် အနုပဿနာဉာဏ်မြင်များ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့....မြင်အပ်ပုံများမှာ....

အနုပဿနာ (၇)ပါး ပြည့်စုံငြားအောင် ဖြစ်ပွားပုံ-အကျဉ်းချုပ်။

(၁) ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြုခါ- အစဉ်လျှောက်၍၊ အနိစ္စ နုပဿနာဉာဏ်မြင်ကြောင့်၊ နိစ္စသညာကို ပယ်စွန့်နိုင်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ အနိမိတ္တ နုပဿနာအဖြစ်၎င်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်မြင်ခြင်းကြောင့်- သုခသညာကို ပယ်စွန့်နိုင် ပြီးဖြစ်၍- အပ္ပဏီဟိတ နုပဿနာအဖြစ်၎င်း၊ အနတ္တနုပဿနာ ဉာဏ်မြင်ကြောင့်- အတ္တသညာကို ပယ်စွန့်နိုင်ပြီးဖြစ်၍၊ သုညတ နုပဿနာအဖြစ်၎င်း= သက်ဝင်ရရှိ သည်မှာ၊ အနက်မပြား- သဒ္ဓါသာပြား၍- သဘောဉာဏ်အားဖြင့် အနုပဿနာ သုံးပါးဆိုက်လျှင် ရထိုက်ပိုင်နိုင်ခြင်း- အနုပဿနာစာရင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ပင်....

(၂) အနိစ္စနုပဿနာပြီးမြောက်လျှင်၊ ခယ၊ ဝယ- နိရောဓ-ဝိပရိဏာမ အနုပဿနာလေးစားတို့သည်လည်း ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ပြီး သည် မည်အပ်ပါသည်။

(၃) ဒုက္ခနုပဿနာ ပြီးမြောက်လျှင်လည်း၊ နိဗ္ဗိဒါ- အာဒီနဝ- အနု ပဿနာ နှစ်စားတို့သည်လည်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် အစိပ်အားဖြင့် ပြီးသည် မည်အပ်ပါသည်။

(၄) အနတ္တနုပဿနာ ပြီးမြောက်လျှင်လည်း၊ ဝိရာဂါ- ပဋိနိဿဂ္ဂါ- ပဋိသင်္ခါ- ဝိဝဋ္ဌနာ- အနုပဿနာ လေးပါးတို့သည်လည်း ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် အစိပ်အားဖြင့် ပြီးသည်မည်ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့် သက်ဝင်သော အနုပဿနာများသည်၊ ယောဂီ၌သီးခြား
ပွားများပေးနေစရာမလိုဘဲ- ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ရသည်မှစ၍၊ အနုပဿနာသုံးတန်ကို
အခြေခံလျက်၊ ထင်မြင်ဉာဏ်နောက်စိတ်ဖြင့် အဖန်ဖန်- ဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့်မြင်သော
အနုပဿနာအစဉ်မကွာ- ရှုပွားဝင်စားလာနိုင်သော ယောဂီအဖြစ်သို့- သက်ဝင်
ရပ်တည်နိုင်ရာပါသည်။ ရပ်တည်လာနိုင်ကြောင်းကို၊ တစ၊ တစ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ရင့်
ကျက်သည်နှင့်အမျှ- မျက်မှောက်ပြုမိလာလိမ့်မည်မှာ မလွဲမသွေဖြစ်ပါပေသည်။

ထို့ကြောင့်- အောက်တန်းစား အနေ၊ ဉာဏ်နဲ့ သူတို့ပင် ဖြစ်ပါစေ၊
ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အပိုင်မြင်လတ်ပြီဆိုပါက၊ (၀၂) ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်၌- အနုပဿနာ
သုံးပါးအားဖြင့် လိမ္မာကျွမ်းကျင် အပိုင်မြင်လတ်ပြီဆိုပါက၊ (၀၂) ပဋိသင်္ခါ-
ဝယလက္ခဏာ- အဓိပညာဝိပဿနာ၊ ဉာဏ်မဟာတို့၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ မျက်မှောက်
ပြုလတ်- အပိုင်မြင်လတ်ပြီဆိုပါက၊ ထိုဘင်္ဂပွားများဉာဏ်ကိုယောဂီသူမြတ်သည်။

(၁) သပ္ပိတိက တဏှာဖြစ်အောင်၊ နန္ဒိ- နှစ်သက်သည်၏အဖြစ်= ဘယ်
ခါမျှမရှု၊ နိဗ္ဗိဒါ- ငြိမ်းငွေ့ခြင်းအားဖြင့်သာ ကျက်စား၊ ရှုပွားခြင်းအစဉ်၌ သက်
ဝင်ရပ်တည်မြဲမြံလာပါမည်။

(၂) တပ်မက်ကပ်ငြိမှုဖြစ်အောင်၊ ရာဂ-တပ်မက်မှုရာဂအဖြစ်- ဘယ်ခါ
မျှမရှု၊ ဝိရာဂါ- ရာဂ ကင်းခြင်းအားဖြင့်သာ- ကျက်စား၊ ရှုပွားခြင်းအစဉ်၌
သက်ဝင်ရပ်တည် မြဲမြံလာပါမည်။

(၃) ချုပ်ကင်း မပျောက်၊ ဖြစ်ခြင်း ရောက်အောင်၊ သမုဒယံ- ဖြစ်
ကြောင်းအခံ၏ အဖြစ်ဖြင့် ဘယ်ခါမျှမရှု၊ နိရောဓါ- တဖန်မဖြစ်- ချုပ်ကြောင်း
သမုဇ္ဈေဒ၊ အားဖြင့်သာ ကျက်စား၊ ရှုပွားခြင်းအစဉ်၌ သက်ဝင်ရပ်တည်မြဲမြံလာ
ပါမည်။

(၄) တဖန်ဘဝ- စွဲဝင်ရအောင်၊ အာဒါနံ- သင်္ခတအရိပ်၊ သင်္ခါရနိမိတ်
ပဝတ္တဟိတ်တို့၌၊ စွဲလန်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဘယ်ခါမျှမရှု၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါ- စွန့်လွှတ်
ခွဲရဲ- မယှဉ်တွဲသောအားဖြင့်သာ ကျက်စား၊ ရှုပွားခြင်းအစဉ်၌ သက်ဝင်ရပ်တည်
မြဲမြံလာပါမည်။

ဤသို့- လက္ခဏာသုံးယံ အနုပဿနာသုံးတန်ထက်၌၊ အထက်ပါလေးပါး
သော အနုပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ထုံလွှမ်း၍သာ၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ ဖြစ်သည့်၊
ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-အားဖြင့်၊ သင်္ခတရိပ်-သင်္ခါရနိမိတ်
အမြိတ်အစဒုက္ခသစ္စ၊ ပဝတ္တတရားတို့- ပျက်ခါချုပ်ရှင်း၊ နိစ္စကင်း၍၊ ဒုက္ခတွင်းဘေး
ဆန်မထွေးသော၊ အသာရက၊ ခဏလိုရာ၊ မစိုးပိုင်ပါသည့်၊ အဝသဝတ္တနာကာရ-
အနိဿရဏ- သဘောထက်၌၊ ငြိမ်းငွေ့စက်ဆုတ်- ကင်းပျောက်ချုပ်လျက်၊ မလုပ်

ဘဝ၊ စွန့်ခွါချရအောင်သာ၊ ရှုပွားမြဲမြံ-ဘက်ဉာဏ်ကို ထက်သန်သည်ထက်-ထက်
 မျက်ရင့်ကျက်အောင်ကျင့်ဆောင်ရာပါသည်။ ကျင့်ဆောင်ရှုပွားနိုင်ခြင်းအယာဉ်
 သို့၊ အထက်၊ အထက်က-အစဉ်အတိုင်းရရှိအောင် တသွေမတိမ်း-ပွားများတည်
 ကိန်းလာခဲ့ရိုးမှန်ပါက၊ အဘိုးတန်-ဤဉာဏ်မြတ်-အနုပဿနာ-ခုနစ်ရပ်တို့သည်၊
 ယောဂီသုမြတ်၌- ဉာဏ်ဣန္ဒြေတွင်ပါမက၊ ပဋိပက္ခတန်းလွန်ချပြီး၊ ဗိုလ်တည်း
 ဟူသော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်ကို ရရှိပိုင်လျက် အနုဗောဓဉာဏ်အမြတ်ကို ပိုင်နိုင်စွာကော်
 စိုက်ထူနိုင်ပြီဖြစ်၍၊ မမေ့သော သတိ၊ မလျော့သောဝီရိယ၊ တည်ကြည်သော
 သမာဓိ၊ အထွဋ်တို့နှင့် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်၊ ဤသို့- ကုံလုံပြည့်စုံပါက၊
 သေမင်းမမြင်၊ အရိယာဂေဇက်တွင် စာရင်းတင်နိုင်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အယာဉ်
 သို့ ရောက်ရှိကြောင်းကိုလည်း ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ဤသို့ဆုံးဖြတ် ညွှန်ပြအပ်
 ပါသည်။

သေမင်းမမြင်နိုင်- မဂ်လင်းမိုင်

ယထာ ပုပ္ဖုဠကံ ပဿေ၊ ယထာ ပဿေ မရီစိကံ၊
 ဧဝံ လောကံ အဝေက္ခန္တံ၊ မစ္စုရာဇာ နပဿတိ'တိ။ ။

ပုပ္ဖုဠကံ-ရေပွက်ကို၊ ပဿေ-ပဿေယျယထာ- ရှုသကဲ့သို့၎င်း၊ မရီစိကံ-
 တံလျှပ်ကို၊ ပဿေ-ပဿေယျယထာ-ရှုသကဲ့သို့၎င်း၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ တထာ-ထိုနည်း
 တူစွာ၊ လောကာ- ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ ဟူသော လောကကို၊ အဝေက္ခန္တံ- ဉာဏ်ဖြင့်
 သက်ဝင်၍-အပျက်ကိုသာရှုသော ရောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ မစ္စုရာဇာ- သေမင်း
 သည်၊ နပဿတိ-မမြင်ရပြီ။ ။

ဤကဲ့သို့ သေမင်းမမြင်ရာရောက်နိုင်ပါသော၊ သဒ္ဓါရေး- အနက်မှ၊ ယခု
 ရှုရ-ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့်၊ သဘောအနက်-အဓိပ္ပာယ်ကို-အာနာပါန သင်္ခါရာရမ္မဏိက
 ဝိပဿနာနှင့် လျော်ညီအောင် ပြန်ဆို၍ ဉာဏ်ခိုရိပ်စားမိအောင်ပြရသော်....

ပုပ္ဖုဠကံ = ကြိုက်ကြိုက်ဆူနေတဲ့- ရေနှေး ရေပူပွက်ကလေးတို့
 သည်၊ တဆူထဲဆူ- တပွက်ထဲပွက်၊ အဆက်မပြတ်-တ
 ပျက်ထဲပျက်၍နေကြသလို၊ (ဝါ) မိုးကြီးထန်သဲ-ရေ
 ကန်ထဲဝယ်၊ တပေါက်ပေါက်ကျ-ပွက်ပွက်ထ၍၊ ခဏ
 တလှစ်- အပြစ်မစွက်- တပျက်ထဲပျက်၍နေကြသလို၊

- ပဿေ, ပဿေယျယထာ= မိမိခန္ဓာမှာ, အစဉ်မပြတ်- ဖြစ်ပေါ်၍နေသော- ရူမူ
 ရိုက်မှု သဘောထဲ၌၊ ဝါယောဓါတ် ဆောင်ချက်
 ကြောင့်၊ တပျက်ထဲပျက်၍နေသည်ကို ဉာဏ်နှင့်တွေ့
 မြင်ရဘိသကဲ့သို့၎င်း၊
- မရီစိကံ = နေရောင်ဆည်းဈာ သဲသောင်မှာ ကျခိုက်၌၊ ရေခိုး
 ရေငွေ့တွေ တလှုပ်လှုပ်ထ၍၊ တဖျပ်ဖျပ်- ဖြစ်ပျက်
 နေတဲ့ တံလျှပ်တွေလို၊
- ပဿေ, ပဿေယျယထာ= အာနာပါနခေါ်ရ- ရှုခိုက်ရှုခိုက်၌ ဖြစ်ပျက်ကြ
 သည့်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊
 ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓါတ်စုံ- အဖုံဖုံပျက်နေပုံကို- ဉာဏ်ဟုန်နှင့်
 မြင်ရဘိသကဲ့သို့၎င်း၊
- လောကံ = တဖြစ်တပျက်, အဆက်မပြတ်တဲ့-အပျက်ဘဘာဝ-
 ရုပ်ဓါတ်, နာမ်ဓါတ် မျှသာ ဖြစ်သော သင်္ခါရ
 လောကကို၊
- ဧဝံ = ဤဥပမာများကဲ့သို့၊
- တထာ = ရေပွက်, တံလျှပ်နဲ့မခြား- ပျက်ပျက် ချုပ်ပျောက်
 သွားနေတဲ့- သဘောသွားနှင့် အလားတူစွာ- တထပ်
 ထည်းသာလျှင်၊
- အဝေက္ခန္တိ = မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးယှဉ် ဝိပဿနာရှုစိတ်နှင့် ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်
 ရိပ်တွင်- အနုပဿနာ ခုနစ်ပါးအပိုင်ချိပ်၍မြင်သော
 ရဟန်း, လူ, ရှင် ယောဂီသူတော်စင်ကို၊
- မစ္စုရာဇာ = ထောင့်ငါးရာ ကိလေသာ တပ်သားတွေ ခြံရံပြီးလျှင်
 မွေးလာရင်သေရမဟဲ့လို့ဆိုတဲ့-ရှင်သေမင်းကြီးသည်၊
- နပဿတိ = မဂ်ပေါက်, ဖိုလ်ဝင်, လမ်းဝတွင် ရောက်နေသော-
 အရိယာဂေဇကံ, ကေနံ ထွက်တော့ မည်ကြောင့်-
 သုံးဆယ်တနိုင်ငံထဲက, လွတ်ထွက် မသွားနိုင်အောင်
 ဘယ်နည်းနဲ့မှမလှည့်စားနိုင်-မမြင်နိုင်တော့သည်သာ
 လျှင်တည်း။ ။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤသို့- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်, ပွားများသန်သဖြင့် ခုနစ်
 တန်သော အနုပဿနာတိုင် စွမ်းဆောင်နိုင်သော အရိယာဓါတ်ကိန်းအပ်သည့်
 သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်းတွင် သေမင်းမမြင်နိုင်သော သဘောအကျိုးကို မုချရစေနိုင်

သည်ဟု စိတ်ချယုံကြည်လျက်၊ (၀၂) စိတ်ချယုံကြည်ပါက၊ ထိုအကျိုးကို မလိုချင်ဘူးလားလို့ မေးမြန်းခဲ့ပါလျှင်၊ ကလျာဏဝင်၊ သူတော်စင်တိုင်း အလှိုင်းတကြီး၊ လိုချင်မှုဆန္ဒ-အားသည်ကြမည်မှာ ကေန္တဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့-အကျိုးကိုမျှော်လျက် အကြောင်းလျော်အောင်၊ မကျင့်သုံးမပွားများပါက၊ မိုးပေါ်က ကျလာသကဲ့သို့-အကြောင်းကင်းပြီး ရနိုင်ခြင်းမရှိပါကလားဟုလည်း ထပ်ဆင့်၍ ယုံကြည်ခါ၊ အကျိုးလိုချင်ပါလျှင်- အထက်၊ အထက်က၊ ရှင်းလင်းပြသလာသကဲ့သို့၊ မပျက်၊ မကွက်ကြိုးစားမှသာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤ၌-ထိုဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်၊ အနုပဿနာ (၇)တန်၏ အကျိုးဉာဏ်တို့ကို ခံစားလိုသော အားဖြင့် ရှာဖွေကြိုးစားငြားက အမှန်အကန်သဘောကို မရရှိနိုင်ပါ။ စံစားလိုသောအားဖြင့်သာလျှင် ရှာဖွေကြိုးစားရပါမည်။ ခံစား၊ စံစား၊ ထိနှစ်ပါးကား အဘယ်သို့ ခြားနားပါသနည်းဆိုသော်....။

ပစ္စုပ္ပန်တမလွန်အားဖြင့်- သုခဝေဒနာ၊ သောမနဿဝေဒနာတည်းဟူသော၊ ကာယိကသုခ၊ စေတသိက သုခ- ဝေဒယိတကို ခံစားလိုသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရှာမှီးမှုမှန်သမျှသည်၊ (၀၂) ကာယကံ-ဝစီကံ- မနောကံမြောက်အောင်၊ ကာယဒွါရ၊ ဝစီဒွါရ၊ မနောဒွါရအားဖြင့် ရှာမှီးမှုမှန်သမျှသည်၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာမှ မလွတ်သဖြင့် ကိလေသာ- အာမိသ၊ အဖြစ်သာရရှိတတ်ရာ၊ ထိုရရှိမှုကို ခံစားလိုသောအားဖြင့် ဖြစ်သော- ဆန္ဒမှန်သမျှ- ရာဂမှမလွတ်သည်ဖြစ်၍၊ အဿာဒ-အာဒိနဝ၊ အရင်းခံဖြင့်ခံစားလိုခြင်း၊ ရှာမှီးကြိုးစားလိုခြင်းများသည်၊ ဝိပဿနာမဂ်အခင်းနှင့် မလျော်မတင့်အပ်၊ မမြင့်မြတ်သော အကျိုးမျှော်တရားသာဖြစ်၍၊ အမှားမှား၊ အယွင်းယွင်း၊ ဉာဏ်အခင်းများသာ ထုလွှမ်းခြင်းအဖြစ်နှင့် များစွာ ရစ်ပတ်တတ်ပါသည်။

ပစ္စုပ္ပန်တမလွန်အားဖြင့်-စံစားလိုသဖြင့် ရှာမှီးကြိုးစားတရားအားထုတ်ခြင်းသည်၊ ခံစားရသည် မှန်သမျှ- လောကီဝေဒယိတ- သုခ၊ ဒုက္ခ- အဒုက္ခမသုခနှင့် သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ ခံစားမှုဝေဒနာမှ-အပဖြစ်သော တပါးပါးသော မဂ်၏အစွမ်းဖြင့် ခန္ဓာဒုက္ခ၊ မုချရှိလျက် သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၌ အစိပ်အားဖြင့် စံစားလိုခြင်း၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့်- အပြည့်အဝ၊ သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၌ စံစားလိုခြင်း၊ ခန္ဓဒုက္ခ၊ အကြွင်းမဲ့ဖြုတ်ချ၍၊ (၀၂) လောကီဝေဒယိတ အကြွင်းမဲ့ဖြုတ်ချ၍၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာန်၌ စံစားလိုသည်ဖြစ်၍- ရှာမှီးအားထုတ်ခြင်းသည်သာ၊ “သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော ဝူပသမော”အရာ၊ အလုံးစုံသော အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ- သင်္ခါရာတို့မှ ကင်းလွတ်၍၊ ကိလေသာ ချုပ်ငြိမ်းပြီးသော

စံစားမှုမျိုးကိုသာ ဆန္ဒအမှန်၊ မှန်မြတ်မှုကေန်နှင့် စံစားလိုသည်ဖြစ်၍၊ အထက်ပါ- အနုပဿနာခုနစ်ပါးဖြင့်- အစိပ်အားဖြင့်- ကိလေသာငြိမ်းအေးသော စံစားရမှုအကျိုးစုကို ရှေ့ရှု အားထုတ်ကြိုးပမ်းလိုပါမူ၊ လမ်းမှန်၊ လမ်းမှား ထိုနှစ်စားတွင်၊ လမ်းမှန်အယာဉ်- အမှားစင်လျက်- သက်ဝင်ရပ်တည်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ခံစားလို၍ ကြိုးစားလျှင်၊ ဝဋ္ဋာမိသ- ကိလေသာ အာမိသမှ မလွတ်၊ စံစားလို၍ ကြိုးစားမှသာ ဝဋ္ဋာမိသ-ကိလေသာအာမိသမှ လွတ်၍၊ နိရာမိသ- သံသရာအဝါးအမျိုခံရမည့် ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏမှ- အပြီး လွတ်မည်ဟု ယုံကြည်ကြိုးစားသင့်ပါသည်။

ဥပမာ= လောကီချမ်းသာကို ခံစား လိုသည်ဖြစ်၍၊ လာဘ်သပ္ပကာ- ဂုဏ်သိမ်အဖြာဖြာနှင့် ဥစ္စာဓနပေါကြွယ်ဝအောင်- ရှာမှီးစုဆောင်း၊ ကောင်း၊ မကောင်းအမှု- အပေါင်းအစုဖြင့် ပြည့်ညောင်းလာပြီဆိုပါက၊ ကာမဘောဂီ- လောကီစည်းစိမ်ကို စံစားကြရပြီဆိုရာ၌၊ နောက်ထပ်၊ ရှာရန် ဗျာပါဒ မကြံစီ ရတော့ဘဲ၊ စံစားနေသည်ဟု မခေါ်ဆိုရပေ၏။ ထိုသူတို့၌ ရှာမှီးရမှုသာ ငြိမ်း သည်၊ (ဝါ) တောင့်တမှုသာငြိမ်းသည်၊ စံစားရင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်မှု ကြောင့် ကြမှု မငြိမ်းသည်ကို စဉ်းစားကြည့်က၊ အထင်းသာ သိနိုင်ကြပါပေ၏။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- လောကီဓန၊ စည်းစိမ်ပေါကြွယ်ဝ၍ ရှာရငြိမ်းလည်း ထိန်း သိမ်းကြောင့်ကြ စံစားရင်းမှ ခံစားမှုမလွတ်ကင်းသဖြင့် ကိလေသာအာမိသမှ မလွတ်ကင်းနိုင်ခြင်း အဖြစ်ဖြင့်သာ ရှာမှုတခန်း ငြိမ်းချမ်းပြီးနောက်-ကြောင့်ကြ ရောက်လျက်-ခံစား၊ စံစား၊ နှစ်ထွေပြားသဖြင့်၊ နိရာမိသ- ကိလေသာမရှိရသည့်- စံစားမှုမျိုးမဟုတ်ပုံကို-ဥပမာမျှမဟုတ်၊ လောကီယဇာတ်ထုပ်၌-မယုတ်ထင်ရှား တွေ့ရှိနိုင်ငြားသည် ဖြစ်ပါ၍၊ ယောဂီသူမြတ်တို့သည် တဘက်လွတ်၊ တဘက်ငြိ အားဖြင့်ခံစားမှုမကင်းသည့် စံစားခြင်းမျိုးမှ ကင်းလွတ်သော နှစ်ဖက်လွတ်၊ နှစ်ဖက်ငြိမ်းကိလေသာမကိန်း-အရိယာဓါတ်သာလျှင် ကိန်းသည့်-စံစားမှု အကျိုး အဖြစ်၏ သေမင်းမမြင်ရာကို ကော်ချဉ်းနင်း၊ ဝင်စရာ အခင်းရောက်အောင်၊ အထက်က ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း....

ဤဘင်္ဂဉာဏ်-ပွားများထက်သန် မြဲမြံမှန်ကန်သည့် အပိုင်း၌၊ အကျိုးကို ခံစားလိုမှုလှိုင်းဂယက်ဖြင့် မကြိုးစားမှု၍၊ နိရာမိသ-နှစ်ဖက်လွတ်-နှစ်ဘက်ငြိမ်းကိ လေသာမကိန်းသည့်- သဥပါဒိသေသနှင့် အနုပါဒိသေသ၊ နိဗ္ဗာယတိ- ငြိမ်းသည့် အမှန်-စံစားရန်အကြောင်းမှန်၌သာ ကြိုးစားတော်မူလိုခြင်းသို့သက်ဝင်ရအောင် ပင်တိုင်ရှုကွက်-အပျက်ဉာဏ်မြင်၌ အနုပဿနာသုံးပါးအစဉ်ရငြားလျက်....

နိဗ္ဗိဒါနုဿနာအချက်နှင့်၊ နန္ဒိ-နှစ်သက်ခြင်းကို စွန့်ပယ်လျက်၎င်း၊ ဝိရာဂ
 နုပဿနာအချက်နှင့်၊ ရာဂံ- တပ်မက်ကပ်ငြိခြင်းကို စွန့်ပယ်လျက်၎င်း၊ နိရောဓါ
 နုပဿနာအချက်နှင့်၊ သမုဒယံ- ချုပ်ငြိမ်းကုန်ပျောက် တဖန် အဖြစ်မရောက်ဘဲ၊
 ဘဝသစ် ပေါ်ပေါက်စေတတ်ခြင်း သမုဒယကို စွန့်ပယ်လျက်၎င်း၊ ပဋိနိဿဂ္ဂါ
 နုပဿနာအချက်နှင့်၊ အာဒါနံ-အထူးထူးသော-တဏှာ၊ ဒိဋ္ဌိတို့၌ တုန်လှုပ်စွဲလန်း
 ခြင်းကိုစွန့်ပယ်လျက်၎င်း၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ပွားများမှန်၌ကော်ရပ်တည်လျက် ခံစား
 လိုမှုအကျိုးစုကိုမမျှော်မခေါ် မခံစားဘဲ ငြိမ်းအေးသွားသည့်-သန္တိပဒ၊ သဥပါဒိ
 သေသ၊ နိဗ္ဗာနတစိပ်ကို- ဝိပဿနာမဂ်ရိပ်အောက်၌ စံစားနိုင်အောင်သာ အစဉ်
 မပြတ်၊ ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။

ဤကဲ့သို့-လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာမှစ၍၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ
 ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ရင့်သန်စဉ်၌၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ရှိပုံကို ပြဆိုခဲ့ပြီးပါ
 ပြီ။ ထိုစဉ်က ယောဂီသူမြတ်အတွက် မဂ္ဂင်လမ်းမှန် စင်ကြယ်သော အကျင့်မြတ်
 ကော်လို့ ဆုံးဖြတ်နိုင်ခဲ့ပြီးသည်မှာ မှန်ကန်ခဲ့သော်လည်း၊ မခိုင်မြဲနိုင်ခဲ့သေးပါ။
 ယခုကဲ့သို့- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ထက်မျက်ရင့်သန်လျက်၊ အနုပဿနာ (၇)တန်-ခြံရံ
 စိုးပိုင်၊ ပွားများလာနိုင်ပြီဆိုပါက၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၏အထွဋ်အထိပ်သို့
 ရောက်အပ်၊ ပိုင်အပ်ပြီဟု- တထစ်ချဆုံးဖြတ်ယုံကြည်သော- မရွေ့မလည်သည့်
 သဒ္ဓါဓိမောက္ခ၊ အမြောက်ကြီးမြောက်၍လာရပါပေပြီ။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်၊
 ယခုအခါယောဂီသူမြတ်သည်-သေမင်းမမြင်နိုင်တော့သည့် ပဟာနုပရိညာစခန်း
 သို့-ဘင်္ဂဉာဏ်စွမ်းဖြင့် အတန်တန်ပွားများဝင်ဆန့်လာပြီဖြစ်ရာ၊ ဖေါက်ပြန်မရှိ-
 နောက်ပြန်မကြည့်သော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဟုခေါ်ဆိုအပ်သည့် အထက်
 ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်ရမည့်စင်ကြယ်သည့်ဉာဏ်နှင့် အဖန်ဖန်အထပ်ထပ်တက်လှမ်း
 သွားနိုင်အပ်သော ပဋိပဒါအမြတ်သို့ရောက်ရှိနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ကဲ....ဒီတော့၊ မြတ်သောယောဂီ၊ ပဌမပိုင်း ပဇ္ဈိမပဋိပဒါ ခြောက်မျိုး
 ရှင်းတမ်းမှာ ပြသခဲ့သလိုဘဲ၊ ယခုအခါ- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ ပွားများမှု အမှန်ကို
 အခြေခံ၍၊ မဇ္ဈိမ- အလယ်အလတ် လမ်းစဉ်အားဖြင့်လဲမှန်၊ ပဋိပဒါ=အထက်
 ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်မည့် လမ်းစဉ်ကလဲအမှန်၊ ဉာဏဒဿနအားဖြင့်-အနုပဿနာ
 (၇)ပါး ဉာဏ်မြင်အားဖြင့်လဲမှန်၊ ဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် ခံစား၊ စံစား၊ လွန်ခြားနား၍၊
 အာမိသပြုတ်ရာ-နိရာမိသ၊ အဟုတ်ဖြင့်-စင်ကြယ်တာကလဲ အမှန်ဖြစ်ပါ၍၊ ဤ
 အပိုင်းအထိ စိတ်ချစွာ ထိထိမိမိ၊ အသိပိုင်ပိုင်၊ ပွားများနိုင်ကြပါပြီ။ ထိုသဘော
 သွားများကို ပဌမ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်စဉ်မှစ၍ ပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဒေသနာ

ဉာဏ်အားဖြင့်၎င်း၊ သံပေါက်လင်္ကာ မှတ်စရာအားဖြင့်၎င်း၊ သံပေါက်လင်္ကာ အဓိပ္ပါယ်အဖွင့်အားဖြင့်၎င်း၊ အပိုမထပ်၊ လိုအပ်ရုံမျှ အာဂမယုတ္တိတော်အားဖြင့် ၎င်း၊ သဘာဝမိပုံ-ပညာဉာဏ်ဟုန်သဘောကို၎င်း=ပြသပေးလာခဲ့ရာ၊ ယခုအခါ သံပေါက်လင်္ကာအဖွင့်အနေအားဖြင့်၊ အမှတ်(၄၇)ဖြစ်သော “သဒ္ဓါ၊ ပညာ- ဝိရိယာ၊ သမာဓိ-နှစ်ဘက်ရှိ-သမ္မာသတိနှင့်ညီ” ဆိုသည့် အချက်အထိ၊ ရောက်ရှိ ရှင်းလင်းခဲ့ပါပြီ။ ထိုသဘောသွားအကျိုးတရားကိုလည်း ခွဲခြားပြပြီးခဲ့၍၊ မရှင်း လင်းသည်ကို တခဏ်းသတ်သတ် နောက်ဆက်တွဲထပ်၍- ပြသပေးပါဦးမည်ဟု လည်း ဝန်ခံခဲ့ပါပြီ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်အတွက်၊ စရိယသင်္ဂဟတရား တို့တွင် (၀၁)ကျင့်အပ်အစဉ် စုပေါင်းဝင်သည့်တရားတို့တွင်၊ ပဓါန- ပဋ္ဌာန- ပရိက္ခရာ- အချုပ်ပြဋ္ဌာန်း- အခြံရံအခန်းခန်းအားဖြင့် ရွက်ဆောင်ထင်ရှားပုံကို လည်း၊ ဤသို့-သံပေါက်လင်္ကာကလေးတွင် ဆက်လက်ပြဆိုထားပါသည်။

- ၄၈။ သတိရှေ့ရုံ၊ သင်္ကာပွံ၊ သစ္စံအာရုံတင်ပေးသည်၊
 ၄၉။ သတိထင်ရှား၊ မှန်တရား၊ မမှားသင်္ကပ္ပ ရှေ့ရှိသည်၊
 ၅၀။ သတိသင်္ကပ္ပ၊ ရှေ့ရှိလတ်၊ မပြတ်နှလုံးသွင်းတော့သည်၊
 ၅၁။ မနသိကာရာ၊ ထိုအခါ၊ ယောနိသောသာ ယှဉ်တော့သည်၊
 ၅၂။ သတိပညာ၊ ကြည်သဒ္ဓါ၊ ဝိရိယာမပြတ် စုစည်းသည်၊
 ၅၃။ မပြတ်စုလတ်၊ အာရုံဓါတ်၊ တရပ်သမာဓိ ညီတော့သည်၊
 ၅၄။ သဒ္ဓါသတိ၊ ဝိရိရှိ၊ ပညာသမာဓိဖြစ်ပေါ်သည်၊
 ၅၅။ သမာဓိအဖေ၊ ပညာပေါ်၊ ဉာဏ်နော် ဝိဇ္ဇာဖြစ်တော့သည်၊
 ၅၆။ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရောက်၊ ပညာဖောက်၊ ဖြစ်တာပျောက်တော့မည်၊
 ၅၇။ အဖြစ်ပယ်ခါ၊ ပျက်ဉာဏ်လာ၊ ပဟာနာပရိညာဆိုက်တော့သည်၊
 ၅၈။ ဘင်္ဂဉာဏ်ပိုင်၊ မင်္ဂလမ်းတိုင်၊ မဏ္ဍိုင်စိုက်နိုင်ပြီ၊
 ၅၉။ အနုပဿနာမပျောက်၊ မင်္ဂလမ်းပေါက်၊ တောက်လျှောက်မမှားပြီ။

ဤ (၁၂)ပိုဒ် ရှိသော လင်္ကာသဘောသွားများမှာ၊ စပ်ဆိုထားသည့် အတိုင်းပင် အတော်ကလေးရှင်းလင်းနေပြီဖြစ်ပါ၍၊ နောက်ထပ်၊ အကျယ်ရှင်း ရန်လိုအပ်တော့မည်မထင်ပါ။ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဝင်၊ ကာယာနုပဿနာ သတိ ပဋ္ဌာန်အာနာပါန-လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ ရှုပွားနည်းကို စတင်ပြသလာခဲ့ ရာ၌ပင်၊ သတိပဋ္ဌာန်းလျက် ရှေ့ဦးစွာထု လွှမ်းအပ်သည်ဖြစ်ရာတွင်၊ မမှားသော သမ္မာသင်္ကပ္ပဖြင့် (၀၁)မဖောက်မပြန်-မှန်ကန်သော ကြံစည်မှု စိန္တာမယပညာ ဉာဏ်ဖြင့်၊ အရှုခံအာရုံကို အဖန်ဖန် တီးခေါက်ရှေ့ရှိလာခဲ့ရပါသည်။ ထိုသို့သော

သတိသက်ပွတရားဖြင့်- အရှုခံမှန်-ရှုရှိုက်နှစ်တန်၌ ရှေ့ရှုလတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မပြတ်သော ယောနိသော မနသီကာရ-နှလုံးသွင်းမှုသည် အစဉ်ယှဉ်၍ သာယောဂီ၏ ဘာဝနာဘိသမယအခါတွင် ပြည့်စုံ၍လာရမည်မှာ မလွဲပါပေ။

ထိုသို့-ရှေးဦးမဆွ- တရားထိုင်စဉ်မှစ၍၊ အရှုခံအာရုံမှန်တွင် သတိယှဉ်ပညာဝင်လျက် မှတ်သားပိုင်းခြားကြည့်ရာတွင်၊ မိမိခန္ဓာ၊ သကာယမှာ=ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့အားဖြင့်- သဘာဝလက္ခဏာ ဖော်ပြလာသည်ကို၊ ယုံကြည်သဒ္ဓါ ခိုင်မြဲစွာဖြင့်-မပြတ်မှတ်သား-ပိုင်းခြားမျက်မှောက်ပြုရန် သမ္ပပ္ပဓာန်ဝိရိယနှင့် စုစည်းပွားများခဲ့ရသည်မှာလည်း အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ အရှုခံအာရုံမှန်၌- အရှုမှန် အရမ္မဏိက စုံညီစွာ တည်ကြည်သက်ဝင်လာသဖြင့်လည်း၊ သမာဓိနှင့်အညီ ပြည့်ဝခဲ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့်- သတိပြဋ္ဌာန်း-သက်ပွမနသီရဋ်တို့တွင် ဝိရိယ၊ သမာဓိ၊ သဒ္ဓါနှင့် ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ချက်၊ တွေ့သိအပ်သော သဘောကို ပညာနှင့်ယှဉ်၍ မြင်အပ်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ပညာပိုင်းခြား “ဖြစ်ပျက်” တရားကို၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာအားဖြင့် ရရှိလာနိုင်ခဲ့ရပါတော့သည်။ ထိုသို့သော ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် ရင့်သန်ခဲ့ပြီး၍၊ အမှတ်ပျောက်ခါ-သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာသို့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်မြောက်အောင်၊ တောက်လျှောက်ပွားများလာခဲ့အပ်ပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အထက်ပြဆိုခဲ့သော အနုပဿနာသုံးတန်မှလေးယံသော အနုပဿနာတို့သို့တိုင်အောင် ထပ်ဆင့်မြင်နိုင်ခြင်းဖြင့်၊ အဖြစ်ပယ်ခါ ပျက်ဉာဏ်ပေါ်လာလျက် ပဟာနုပရိညာသို့ ဆိုက်ရပါသည်။ အဲဒီလို ပဟာနုပရိညာဆိုက်သည့်- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို- အနုပဿနာ(၇)တန်ဖြင့် ပွားများနိုင်ပါက၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်နှင့် လောကုတ္တရာမဂ်ပေါက်ရန် လမ်းစကို တောက်လျှောက် ကော်မမှားနိုင်ဘဲ၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအားဖြင့် လျှောက်သွားတက်လှမ်းနိုင်ပါပြီဟု မုချဆိုရပါတော့သည်။

ဘာကြောင့်-ဤသို့ဆိုပိုင်ခွင့်ရှိပါသနည်းဆိုသော်၊ ဤဘင်္ဂပွားများဉာဏ်သည်- အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်ရန် အခြေအမြစ်မှန်ကန်သော ဝိဿနာမဂ်ကော်ဖြစ်၍၊ ရှစ်ပါးသောမဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ဖြင့် ဣန္ဒြေမှ ဗိုလ်-ဗောဇ္ဈင်ထိအောင် ပဟာနုပရိညာမိလျက်-သက်ဝင်နေခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-ယင်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှစ၍၊ ပဋိပဒါ-ဉာဏဒဿနအားဖြင့် စင်ကြယ်စွာ တက်လှမ်းနိုင်ခြင်းကို၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင် တထောက်မနားမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်တိုင်အောင် အရောက်သွားဘိသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-မုချဆိုအပ်ရပါသည်။ ထိုသဘောကို သာရတ္ထဒီပဒီကာ၌....၊

“နိဗ္ဗာန် မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ၊ နိဗ္ဗာနတ္ထိ ကေဟိဝါ
မဂ္ဂိယတိ ဂဝေသတိ၊ ကိလေသေဝါ မာရေန္တော
နိဗ္ဗာန် ဂစ္ဆတိတိ မဂ္ဂေါ”ဟူ၍ ဖွင့်ဆိုပါသည်။

နိဗ္ဗာန်-အသင်္ခတဓါတ်-နိဗ္ဗာန်မြတ်ကို၊ မဂ္ဂတိဂဝေသတိ-အာရုံပြုသဖြင့် ရှာမှီးတတ်၏၊ (ဝါ)အာရုံစေ့သဖြင့်-ရှာဖွေတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ-ထိုသို့နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုစေ-ရှာဖွေညွှတ်စေတတ်သော သတ္တိကြောင့်၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်မည်၏၊ (ဝါ) တနည်းကား၊ နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ-နိဗ္ဗာန်တရားကို မျက်မှောက်ပြုရန် လိုလားကျင့် အပ် မြတ်သောယောဂီတို့သည်၊ (ဝါ)နိဗ္ဗာန်အကျိုး-အားကိုးမျှော်လင့်-ကျင့် အပ်သော ယောဂီတို့သည်၊ မဂ္ဂိယတိ၊ ဂဝေသိယတိ- အာရုံပြုစေ-ရှာမှီး၊ ရှာဖွေ တတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ- ဤသို့နိဗ္ဗာန်ကို- အလိုရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အာရုံ ပြုသဖြင့် ရှာမှီးတတ်သော သတ္တိကြောင့်၊ (ဝါ)မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့သည်-ဝဋ်မှ ထုတ်ဆောင်-အမှောင်ကိုခွင်း နိဗ္ဗာနအလင်းဓါတ်သို့ ချဉ်းကပ်စေတတ်သော သတ္တိကြောင့်၊ မဂ္ဂေါ= ကိလေသာကိုသတ်၍- သွားတတ်၊ လားတတ်သော မဂ်မည်၏။ ။

(ဝါ)တနည်းကား၊ ကိလေသေ-ကိလေသာအပေါင်းတို့ကို၊ မာရေန္တော- ပယ်ဖြတ်ခုတ်ထွင် သုခိသင်သတ်တတ်လျက်၊ နိဗ္ဗာန်-အသင်္ခတမှန်-မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂစ္ဆတိ-မျက်မှောက်အာရုံ ပြုငြားကုန်လျက် သွားတတ်၏၊ ဣတိတသ္မာ-ဤသို့ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုလျက် ကိလေသာကို သတ်ဖြတ်၍ သွားတတ်သော သတ္တိ ကြောင့်၊ မဂ္ဂေါ-မဂ်မည်၏။ ။

ယောဂီသူမြတ်သည် အထက်ပါ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်နှင့်အညီ၊ ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်သော- ဘင်္ဂပွားဉာဏ် ထက်မျက်သန်လျက်၊ (၇) တန်သော အနုပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့် ထုံလွှမ်းခါ၊ အထက်ဉာဏ်စဉ် လျှောက်ခါဝင်ရေးတွင် “ဘင်္ဂဉာဏ်ပိုင်-မဂ်လမ်းတိုင်-မဏ္ဍိုင်စိုက်နိုင်ပြီ၊ အနုပဿနာမပျောက်- မဂ်လမ်း ပေါက်-တောက်လျှောက်မမှားပြီ”ဟူသော မမှားစေရေးကို ယောဂီက၊ ပုဂ္ဂိုလ် က၊ မျှော်မှန်းရှာဖွေ စီးဝင်စေသည်မဟုတ်သော်လည်း၊ ယောဂီပေတိတင်စား၍ ဆိုငြားရပါသည်။ အမှန်မှာ- မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုစေ- ရှာဖွေညွှတ်စေခါ- ဝဋ်မှထုတ်ဆောင်ရာသောသတ္တိသည် ယောဂီ၏ ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ်အဆက်ဆက်-ရင့်သန်ထက်မျက်သည်နှင့်အမျှ၊ အာရုံပြုတတ်၊ ရှေ့ရှုလာ-

တတ်တော့မည်မှာ မလွဲပါပေ။ ထို့ကြောင့် ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ် သူ့လမ်းတွင် မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းလိမ့်မှတ်-ဟု စပ်ဆိုခဲ့သည်ကို ရိပ်စားမိနိုင်ရာပါသည်။

မိမိမှာ ဝိပဿနာမဂ်မှန်- အနုပဿနာ (၇) တန် ထုံလွှမ်းလျက်၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂညဏ်ကို မပျောက်မပျက် ထက်မျက်ရင့်သန်အောင်-ပွားများမှန်သည့်သာ အရေးကြီးပါသည်။ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ် သူ့လမ်းတွင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင် လှမ်းရေးသည်၎င်း၊ အနုပဿနာမပျောက်- မဂ်လမ်းပေါက်- တောက်လျှောက် မမှားရေးသည်၎င်း၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအစဉ်တွင် မုချသက်ဝင်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့-အဋ္ဌဂီကမဂ်၏ ဝဋ်မှထုတ်ဆောင်ချက်ကိုလည်း၊ ဤသို့-ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

“မဂ္ဂါနံ အညံနနိယျာနံ၊ အနိယျာနော နစာပိသော၊
တစ္ဆနိယျာန ဘာဝတ္တာ၊ ဣတိသော သစ္စသမ္မတော။

မဂ္ဂါ-အဋ္ဌဂီကမဂ်တရားမှ၊ (ဝါ) ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဝင်-ဝိပဿနာ အဋ္ဌဂီကမဂ်မှ၊ အညံ- တပါးသော၊ နိယျာနံ-ဝဋ်မှ ထုတ်ဆောင်တတ်သော တရားသည်၊ န-မရှိ၊ သော- ထိုအဋ္ဌဂီကမဂ်တရားသည်၊ နစာပိအနိယျာနော- ဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ မထုတ်ဆောင်တတ်သည်လည်း မဟုတ်၊ လွတ်မြောက်အောင် ထုတ်ဆောင်တတ်သည်သာတည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ တစ္ဆနိယျာနဘာဝတ္တာ- မှန်သော၊ မချွတ်မလွဲသော ထုတ်ဆောင်ခြင်း သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော-ထိုအဋ္ဌဂီကမဂ်ကို၊ သစ္စသမ္မတော- ကိလေသာကိုသတ်လျက်- ဝဋ်မှထုတ်ဆောင်တတ်သော- အမှန်ခေါ်ငြား မဂ္ဂသစ္စာတရားဟူ၍ သမုတ်အပ်၏။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤသို့-အတန်တန်၊ အလီလီအားဖြင့်၊ အာရုံလက္ခဏာ- မြတ်ဓမ္မအစစ်- ပဋိပတ္တိအမှန်- သဘာဝလက္ခဏံ၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန်တို့၌၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့် မည်သို့ပွားများရမည်ကို၊ ကာယာနုပဿနာ- သတိပဋ္ဌာန်- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာဉာဏ်မှစ၍၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာအထိ၊ အနုပဿနာ (၇) ပါးမိသည့် ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ မည်သို့ထက်သန်စေရမည်ကို ပြသလာခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမတွ- ကျင့်အပ်မြဲမြဲ ရရှိမှန်သော- ပဟာနုပရိညာဏ်- ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအယာမ၌၊ အဋ္ဌဂီက၊ ဝိပဿနာမဂ်အမှန်ကို- အဆက်မပြတ် ရရှိလတ်ပြီဆိုပါက၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင် အပိုအလိုမရှိ- နိဗ္ဗာန်သာခေါင်း- ဘေးမဲ့သောင်သို့ ထုတ်ဆောင်မည်မှာ၊ အထက်ပါ- ဖွင့်ဆိုချက်များအရ ခိုင်လုံလှပါသည်။ ဘာကြောင့် လမ်းမှန်တိကျ-မဂ်လမ်းမသို့ အရောက်ပို့ဆောင် ခိုင်လုံနိုင်အောင် ဖြစ်ရှိရပါသနည်းဟူမူ....။

ဤ-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ ပဋိပဒါ ကေန့်ဝင်အောင်- ထက်မျက်မယုတ်၊ နောက်
မဆုတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန်သရုပ်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂီသုမြတ်၏အဖြစ် ရပ်တည်
နိုင်ပါက၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အမှန်တွင်- အကျိုးရှစ်တန်တို့သည် သက်ဝင်ရငြား-
တည်ကိန်း၍ ရထားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- အောက်ပါ သံပေါက်လင်္ကာ
ကလေးနှင့် အကျိုးရှစ်ရပ် ရအပ်ပုံကို ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

၆၀။ အကျိုးရှစ်တန်၊ သေက္ခမှန်၊ ကေန့်ရပေမည်။

၆၁။ အကျိုးရှစ်ရပ်၊ မရလတ်၊ ဉာဏ်ဓါတ်မမှန်ပြီ။

၆၂။ ရအပ်အကျိုး၊ ဆ၊ တံပိုး၊ တိုး၍မက်ကိုရှာကြံမည်။

၆၃။ မဂ္ဂင်ကရှာ၊ ငါမရှာ၊ ထွက်မြောက်ရာသာ ရောက်ပေမည်။

၆၄။ ရောက်အောင်ကေန့်၊ အတန်တန်၊ အမှန်ကြီးစားသင့်ပေသည်။

၆၅။ မပြတ်ကြီးကုတ်၊ လွန်အားထုတ်၊ မယုတ်ပဋိပဒါတည်း။

၆၆။ ပဋိပဒါဆောင်၊ မဂ်ဉာဏ်ဘောင်၊ မဟာဉာဏ်အောင်ရပေမည်။

၆၇။ ခြောက်ဆဲလေးပါး၊ ဒိဋ္ဌိများ၊ ကင်းငြားမဂ်ဖိုလ်တည်း။

၆၈။ သန္တိသုခ၊ နိဗ္ဗာန၊ ရောက်ရ မြတ်ယောဂီ။

၆၉။ သာသနာဟုန်၊ တွေ့ရကြုံ၊ လုံးစုံအောင်မြင်ပြီ။ ။

သံပေါက်လင်္ကာ(၆၉)ချက်ကို အဆုံးသတ်အားဖြင့် ဒုတိယပိုင်းစာအုပ်
အဆုံးတွင် ကျက်မှတ်ထားရန် ပြဆိုထားခဲ့ပါသည်။ ယောဂီသုမြတ်-စေ့စေ့စပ်စပ်
ထား၍- သုံးသပ်ပါလော့၊ ယောဂီသုမြတ်အား ဘင်္ဂဉာဏ် အပိုင်မြင်လတ်၍
အနုပဿနာ(၇)တန်နှင့် ရပ်တည်နိုင်ပုံကို၊ အထက်က အဖုံဖုံ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပါပြီ။
အကယ်၍ ဤသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တန်းကိုမှီအောင် ဆောင်ထားပွားများနိုင်ပြီဆို
ပါက၊ အကျိုးရှစ်တန်- ကေန့်ရပေမည်ဟု- ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ အခိုင်အမာ-
ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ထိုအကျိုးရှစ်ရပ်- မရအပ်သေးတာ အမှန်
ဖြစ်ရင်- ဉာဏ်ဓါတ်မမှန်သေးဘူးလို့လဲ အပြန်အားဖြင့်- အခိုင်အမာ ဆုံးဖြတ်ရ
ပါလိမ့်မည်။ အဲဒီအကျိုးရှစ်ရပ်ကို အဋ္ဌကိက၊ ဝိပဿနာမဂ်မြတ်နဲ့ရနေရင်၊ ရထား
ရင်လဲ ထွက်မြောက်ရာ၊ လောကုတ္တရာမဂ်ကို၊ ယောဂီက၊ ပုဂ္ဂိုလ်က၊ ငါကမရှာဘဲ၊
မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင်- ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအယာဉ်နဲ့ ထွက်မြောက်ရာ
ကို ရှာဖွေရောက်စေမှလဲ အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကို၊ အထက်က အာဂမယုတ္တိ
အပေါင်းတို့နှင့် ကောင်းစွာထင်ရှားလှပါသည်။

ထို့ကြောင့်- အကျိုးရှစ်ရပ်ကို သိဘို့လိုအပ်ခြင်းနှင့် အကျိုးရှစ်ရပ်-ရ
မရကို၊ မိမိကိုယ်တိုင်-ဆုံးဖြတ်နိုင်ဘို့လဲ လိုအပ်လာပါတယ်။ လောက၊ သုဿင်္ဂါ၊

အကျိုးဆိုတာနဲ့ တပြိုင်နက် လိုချင်သူတို့ရှိတတ်ကြမည်ပင်။ ဒါပေမဲ့- ဒီအကျိုးကတော့- လောကီကျိုးမဟုတ်တဲ့အတွက် လိုချင်သူတွေ နဲ့ပါးကြပါတယ်။ ဒီအကျိုးကိုရအောင် ချဉ်းကပ်, ရှာမှီးအားထုတ်ဆည်းပူးမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တွေလဲ နဲ့ပါးကြပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့- အကျိုးဟုသာ တင်စား၍ဆိုရသော်လည်း၊ လောကုတ္တရာမဂ်၏အကြောင်းအဖြစ်- ပြည့်လှိုင်း- ကိန်းဝပ်မှုသာဖြစ်၍၊ လောကီ, ဝေဒယိတ, သုခမျိုးလို- ခံစားရတဲ့ အကျိုးမဟုတ်တော့။ ရက်ရက်, ရောရော, မလိုချင်တတ်ကြပါဘူး။ (၀၁) တဏှာနဲ့တောင့်တသာယာပြီး- ခံစားရမဲ့ အကျိုးမဟုတ်လို့ မမက်မောကြပါဘူး။ မက်မောပြီး လိုချင်လို့ရနိုင်တဲ့ အကျိုးမျိုးလဲ မဟုတ်ပါဘူး။ မဂ္ဂသစ္စာ ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စမြောက်သမျှ- ကိလေသာနှင့်သမုဒယ, ငြိမ်းရတဲ့ အကျိုးသာဖြစ်ရာ၊ ခံစားရတာလဲ မပါပါဘူး။ ခံစားလို့လို့-မက်မောတယ်တာ-ရှာဖွေလို့လဲ ရနိုင်တဲ့ အကျိုးမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ အနုပဿနာ (၇) တန်မှာ ပြခဲ့သလို၊ နိဗ္ဗိဒါ-ဝိရာဂါ-နိရောဓါ-ပဋိနိဿဂ္ဂါ- အဖြစ်၊ မဂ္ဂသစ္စာ, ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စနဲ့- အနုလောမ ပဋိပဒါ မြောက်အောင် ပွားများအပ်သော အဋ္ဌကိကမဂ်၏ အကျိုးသာဖြစ်ပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အကျိုး= ဣတ္ထိ-ပုရိသ-ပုဂ္ဂလ-သတ္တ-ဇီဝရဲ့-အကျိုးလဲ မဟုတ်ပါဘူး။ စင်စစ်တော့ အကျိုးလို့ဆိုရပေမဲ့ လောကုတ္တရာမဂ်ရဲ့ အကြောင်းစစ်သာဖြစ်တဲ့ သမုဒယသစ္စာ- ဆုတ်နစ်ငြိမ်းစေတဲ့- အကျိုးသာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီတော့-ဒီအကျိုးရှစ်ရပ်အားဖြင့်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်, ထက်သန်မြဲမြံ၍၊ ပဋိပဒါ-ကေန့်ဝင်တဲ့ ယောဂီဟာ၊ အနရိယာ-မဖြူမစင်တဲ့ ရုပ်အလျဉ်, နာမ်အလျဉ်ကနေ၊ သေက္ခအရိယာ- ကျင့်ဆဲမှာသည်ပင်လျှင် ဖြူစင်တဲ့- ရုပ်အလျဉ်-နာမ်အလျဉ်နဲ့- ကိလေသာပင်မပေါက်- သမုဒယသစ္စာ- အညောင့်မရောက်စေဘဲ၊ ငြိမ်းခြင်းသဘောကလေးနှင့် အရိယာဓါတ်, ကိန်းအပ်တာကိုဘဲ အကျိုးရှစ်ရပ်လို့ ဆိုအပ်ပါတယ်။ ယောဂီသူမြတ်= ရှေ့နားတုံးကလဲ ခံစား, စံစား, ထိနှိပ်ပါးကို ခွဲခြားဆိုခဲ့ပါပြီ။ ယခုအကျိုးရှစ်ရပ်ကို အကျိုး, အကျိုးဆိုတော့- အကျိုးဆိုလျှင်, မယူချင်-မရချင်ဘူးလားမေးရင်၊ ယူချင်, ရချင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီတော့- ဒီအကျိုးရဲ့သဘောကလေးကို၊ အထက်ပါကကဲ့သို့ အကျဉ်းမျှပိုင်းခြားသိရှိပြီး၊ မခံစားရ- အငြိမ်းပဋ္ဌမ- ကိန်းရတဲ့သဘောမျှလို့ နားလည်ပြီးလျှင်၊ ပဟာနုပရိညာ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနအားဖြင့်၊ အထူးစင်ကြယ်ရမည့်စခန်းမှ ဤငြိမ်းချမ်းမှုအကျိုး- ယောဂီမှာ မသည်ပိုး- မကိန်းဝပ်သေးရင် ဉာဏ်ဓါတ်အမြတ်-အမှန်အကန်- မဖြစ်တတ်သေးဘူးဆိုတာ ရိပ်စားမိပြီး၊ အဲဒီ- အကျိုးရှစ်ရပ်နဲ့ညီ, မညီ-တည်, မတည်သိရအောင်အောက်ဖေပြုပါရှစ်ပါးနှင့်ညှိနှိုင်း၍ ကြည့်ကြရာပါသည်။

“ပဋိပဒါဝင်-ဘင်္ဂဉာဏ်စဉ်၏အကျိုးတရားရှစ်ပါးမှာ”

- (၁) သဿတဒိဋ္ဌိ=ဘဝတဏှာတိုင်အောင် ယှဉ်စပ်သော မြဲသည်ဟူသည့် အယူကို ပယ်နိုင်ခြင်း၊
- (၂) ကိလေသဝံထူပြောစေမည့်- ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်သွယ်တို့၌ သိမ်းဆည်း၍ ပယ်နိုင်ခြင်း၊
- (၃) ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်-ပဋိပဒါအယာဉ်၌၊ လွန်စွာ လွန်စွာ အားထုတ်လာနိုင်ခြင်း၊
- (၄) ယုံမှားခြင်း(ဂ)ပါး၊ (၁၆)ပါးကင်း၍၊ ရတနာမြတ်သုံးပါးနှင့် မဂ်ဖိုလ်၊ အတွက်- အသက်နှင့်လာဘ်၌ တပ်ခြင်းကင်း၍ စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်း။
- (၅) စင်ကြယ်သော အသက်မွေးမှု သမ္မာအာဇီဝနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊
- (၆) အတ္တသိနေဟ=ငါဟူသော အတ္တဒိဋ္ဌိနှင့် စိစပ်ယှဉ်စပ်ခြင်းကင်းသဖြင့် ကြောက်လန့်မှုမရှိခြင်း။
- (၇) ငါးဖြာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ မေ့လျော့လိုခြင်းနှင့် ဆိတ်ငြိမ်ရာ တောကျောင်း၊ တောရပ်၌- ဝိပဿနာမဂ်၊ လောကုတ္တရာမဂ် ပွားများမှု၌ မေ့လျော့ခြင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်း။
- (၈) သည်းခံနိုင်ခြင်း=ဗဟိဒ္ဓအရခန္တီပါရမီဖြစ်၍၊ အဇ္ဈတ္တအရ-အဓိဝါသနခန္တီနှင့် ပြည့်စုံပြီး၊ ဝိဝဇ္ဇဇ္ဈာသယအားဖြင့် ကုသလစ္ဆန္ဒ- ဓမ္မစ္ဆန္ဒ- နိက္ခမ္မစ္ဆန္ဒနှင့်သာ မေ့လျော့ခြင်း။

မိမိ၏ ရင်ခန္ဓာနှင့် နာမ်ခန္ဓာအစဉ်တွင် ဤအကျိုးရှစ်ပါး မကိန်းသေးလျှင်၊ သဿတဒိဋ္ဌိနှင့် အတ္တသိနေဟ၊ ငြိနေတုံးပင်ဖြစ်၍၊ လမ်းမှန်ရောက်-ပဟာနပရိညာ- ပဋိပဒါအခြေမြဲမြဲနေအောင် ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို မပိုင်နိုင်သေးဟု သိပါ။ ထို့ကြောင့် ဤအဆင့်ကို ပိုင်နိုင်ခွင့်ရအောင် အားထုတ်လျက် အရိယာဓါတ်ကိန်းအောင် ကြိုးစားပါဟု တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ တိုက်တွန်းခြင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၌ပင် ။

တတ္ထ-ထိုပဟာန ပရိညာ-ပဋိပဒါဝင်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အယာဉ်၌၊ ဣမေအဋ္ဌဂုဏဝရေ-ဤရှစ်ပါးသော မြတ်သောကျေးဇူးအာနိသင်တို့ကို၊ ဒိသွာ-ပိုင်းခြားစိတ်ချ အမြင်မှန်ရကြ၍၊ သီသံ-ဆောလျှင်စွာ၊ အမတပတ္တိယာ မသေရာအမှန်မြတ်နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်စေခြင်းငှါ၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အာဒိတ္တစေလသိရောဣဝ-ပုဆိုး ဥသျှောင်၊ မီးလောင်သည်ကို၊ ငြိမ်းအောင်ကုတ်ပတ်-သတ်သောယောက်ျားကဲ့သို့၊ ယုဉ္ဇေ-ကိစ္စအများ-လက်လွှတ်ထား၍၊ ကြိုးစားအားထုတ်ကြရာ၏။

ဤသို့-တိုက်တွန်းအပ်သည်နှင့်အညီ၊ ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ အထက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးတရားရှစ်ပါးတို့နှင့် ကုံလုံပြည့်ဝစေရန်၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အပိုင် အနိုင်၊ အမှန်အကန်ရရှိအောင်- ကြိုးစားသင့်ပါသည်။ ထိုအကျိုးတရားတို့မရ လတ်ပါက၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို တက်လှမ်းနေနိုင်ပါပြီ ဟု မဆိုအပ်၊ မဆိုထိုက်သော ချိုယွင်းပျက်ကွက် ဘင်္ဂဉာဏ်မည်ရုံမတ္တမျှသဘော သက်သက်သာဖြစ်ရှိနေတတ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌ အကျိုးတရားရှစ်ပါး- ပြည့်ဝ မှုနှင့်ပတ်သတ်၍ အသိဉာဏ်လေးနက်စေသော ဟောကွက်ကို ရှည်လျားမည်စိုး၍ ချန်ထားခဲ့ပါတော့မည်။ တနည်း = အကျိုးသဘောအခင်းမျှကိုသာ ရစေလို- ဖြစ်စေလို၍- အနည်းငယ်ညွှန်ပြဆိုရသော်....။

သဿတဒိဋ္ဌိ-ဘဝတဏှာနှင့်ယှဉ်၍ မြဲသည်ဟူသောအယူကို ပယ်နိုင်ခြင်း ဆိုရာဝယ်၊ ပင်ကိုယ်ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်မြင်သဘောသည်၊ နိစ္စပဇာတိ-မြဲမှုကိုစွန့်လွှတ် နိုင်ပြီးရှိခြင်း မှန်ကန်သော်လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်သာမက၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ နှစ်ပါး ၌-ပျက်ခြင်းဟူသော သဘောအားဖြင့် ယောဂီသူမြတ်သည် ပိုင်းခြားသိမြင်ခဲ့ ပါက၊ အတိတ်ဘဝတို့တွင်လည်း မြဲခြင်းမရှိခဲ့၊ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝသည်လည်း မမြဲ ကေန်၊ နောင်၊ အနာဂတ်ဘဝသည်လည်း မမြဲမှာသေချာနေပြန်သည်ဖြစ်၍၊ ဘဝ တဏှာနှင့် (၀၂) ဘဝဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော မြဲသည်ဟူသည့်အယူကို စွန့်ပယ်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ရှိရပါမည်။ စွန့်ပယ်နိုင်တဲ့ ဉာဏ်မြင်ကိုလဲ၊ ဘင်္ဂါနုပဿနာ- ဝယလက္ခဏ ဝိပဿနာအရ အမြင်သန်ခဲ့ဘူး-ရခဲ့ဘူးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤအကျဉ်းမျှသဘော အားဖြင့် ပဌမအကျိုးကလေး ယောဂီတွင် ကိန်းဝပ်၊ မရရှိပါက- ကျန်အကျိုး များပြည့်စုံလာဘို့ ခဲယဉ်းပါသည်။ ဝယလက္ခဏ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့မြင်မိပြီးလျှင် ဘာဝနာဘိသမယမှ ထဆဲအခါ၌လည်း၊ ဤသဘောကို ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် အနေဖြင့် အထပ်ထပ်ဆင်ခြင်ပေးခြင်းဖြင့်၊ ဤပဌမအကျိုးကလေးကို အရိယာ ဓါတ်ကိန်းအပ်သည့် ပြည့်စုံလာနိုင်တဲ့ သဘောကြောင့်- ဘဝတဏှာ အနေနဲ့ တောင့်တ အားထုတ်မှုငြိမ်းသော အရိယာဓါတ်ကိန်းမှုတရပ်ပါကလားလို့-ထူး သောဉာဏ်နှင့်-ဝမ်းမြောက်စွာ ဆုံးဖြတ်နိုင်ပြီး၊ ကိန်းနိုင်၊ တည်လာနိုင်မည်ဖြစ်၍၊ တရားတွေ့ဉာဏ်မြင်၏ မပျောက်မပျက်အောင် ပစ္စဝေက္ခဏာမှု အဖန်ဖန်ပြုပေး ပါလေ၊ မြတ်သောယောဂီတို့တတွေ....။

အမှတ်(၂) ဖြစ်တဲ့-ကိလေသာ ထူပြောစေမည့်- ကိစ္စကြီးငယ်- အသွယ် သွယ်တို့၌- သိမ်းဆည်း၍ ပယ်နိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာလည်း၊ အထက်ပါပစ္စုပ္ပန်ဘဝ- အတ္တဘော၊ သကာယ၌၊ မမြဲကေန်ငြီးငွေ့မှန်၍၎င်း၊ အနာဂတ် အတ္တဘောရရှိမှု သဘောကိုလည်း မတောင့်မတ- ငြီးငွေ့စက်ဆုတ်၊ တွန့်ရွံ့လှ၍၎င်း၊ ကိလေသာ

ထူပြောစွာနှင့် ဘဝဒိဋ္ဌိ- ဘဝတဏှာငြိမည့်- အမှားကိစ္စ- ကြီးငယ်အဝဝတို့၌၊ သိမ်းဆည်းနိုင်သမျှ- သိမ်းဆည်း၍ ပယ်နိုင်ရပါမည်။ ဤနေရာ၌ ပလိဗောဓ (၁၀) ပါး ဖြတ်ထားပြီးသကဲ့သို့သော အာရဒ္ဓဝိပဿက- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်းကို သက်ဝင်လာအပ်ပြီးဖြစ်၍၊ ယောဂီသည်- ကိစ္စအမှန်နှင့် ဝိစ္စအမှားကို ခွဲခြားသိပြီး၊ ခွဲ၍သိမ်းဆည်းနိုင်သမျှ- ကြိုးစားကြဉ်ရှောင်ရမည်။ အရိယာဓါတ်ကိန်းသုတို့၏ ကိစ္စအမှန်မှာ ဒုက္ခသစ္စာ၊ ပရိညာကိစ္စ၊ သမုဒယသစ္စာ၊ ပဟာနကိစ္စ၊ နိရောဓသစ္စာ၊ သစ္စိကရဏကိစ္စ၊ မဂ္ဂသစ္စာ၊ ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စ လေးပါးသည်သာ- ကိစ္စမှန်၊ ကိစ္စစစ်၊ ကိစ္စမြတ်ဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းသမျှ သင်္ခါရမှန်သမျှမှာ ဝိစ္စတွေသာဖြစ်ပါသည်။ ကိစ္စမှန်၊ ကိစ္စမြတ်လေးပါး၌ ထုံလွှမ်းလိုသော- အရိယာဓါတ်ကိန်းသုဖြစ်ပါက၊ ထိုကိစ္စလေးပါးမှတစ်ပါး၊ ဝိစ္စဆိုတဲ့- သင်္ခါရဒုက္ခထူထောင်မှုကြီးမှာ ကိလေသာ ထူပြောစေမှုနဲ့ယှဉ်လာရင်၊ မပါဝင်၊ မပြုချင်- ပယ်ထွင်ခတ်လွှဲ- သိမ်းဆည်းမှု မြဲမြံသော ယောဂီအဖြစ်ကို သက်ဝင်စေလျက်၊ ကိလေသာငြိမ်းအေးမှုကိုသာ ရှေ့ရှုနိုင်စေရပါမည်။ (၀၁) ဝိရာဂါနုပဿနာ- အမြင်မှန်ဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ပေါက်ခါ သိမ်းဆည်း ပယ်နိုင်အောင် ကြိုးစားရပါမည်- မြတ်သောယောဂီ....။

အမှတ်(၃)ကတော့- ဝိပဿနာဘာဝနာမဂ်အယာဉ်၌၊ (၀၁) အထက်ဉာဏ်စဉ်-တက်ခါဝင်ရေး- ပဟာနပရိညာနှင့် လောကုတ္တရာမဂ်သို့ ရောက်ရှိရေး အတွက် လွန်စွာလွန်စွာ အားထုတ်နိုင်ခြင်းဆိုသည်မှာ၊ အထက်ပါအမှတ် (၁) နှင့် (၂) ပြည့်စုံပါက၊ ယောဂီသုမြတ်သည် ဝန်လေး၍ နေအပ်စရာအကြောင်း မရှိတော့ပါပေ။ အထက်ပါ (၁) သဿတဒိဋ္ဌိ- ဘဝတဏှာ- မဖြစ်ရှိခြင်းနှင့် (၂) ကိစ္စမှန်ကိစ္စမြတ်ကို ထုံလွှမ်းနေလို့မူအစဉ်ရှိနေပါက၊ အမှတ် (၃) သည် ဝန်လေး- နှေးဖင့်နေစရာအကြောင်းမရှိဘဲ၊ ပြည့်စုံကောင်းသော အကျိုးတရား ဖြစ်ပါ၍၊ (၁) နှင့် (၂) ၌၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့် ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် နှစ်တန်မိပြီး၊ သဒ္ဓါ- ပညာအ မောက္ခနှစ်ဖြာနှင့် ဆုံးဖြတ်မှုရှိပါက၊ တွန့်ဆုတ်စရာမရှိပါ၍၊ (၁) နှင့် (၂) ကို အခြေခံပြုပြီး၊ သဒ္ဓါန္တေ- သဒ္ဓါဗိုလ်နှင့် ပညိန္တေ- ပညာဗိုလ် အထွဋ်တပ်ခါ၊ ရအပ်ပြီးသော ဝိပဿနာမဂ်အမှန်၌၊ ဝိရိယိန္တေ- ဝိရိယဗိုလ်ကို အစဉ်ဆောင်ထားလျက်၊ လွန်စွာ လွန်စွာ အားထုတ်ကြိုးပမ်းနိုင်အောင်- ပိုင်းခြားထင်ထင်- သဒ္ဓါဟုန်တွင် ဉာဏ်ကုန်မြင်၍ ဆုံးဖြတ်ကြိုးစားတော်မူပါလေ။

အမှတ် (၄) ယုံမှားခြင်းရှစ်ပါးကို ရတနတ္ထယ ပဏာမ တရားတော်၌၊ ဖေ၏ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍၊ ရတနာမြတ်သုံးပါး၌ အသက်ခန္ဓာစွန့်လှူခါ၊ ယုံကြည်- ကြည်ညိုမှုပြည့်စုံခဲ့ပြီဖြစ်ရာ အထူးဆိုဘွယ်ရာမရှိတော့ပါပေ။ ယုံမှားခြင်း- (၁၆)

ပါးကင်းစင်ငြားခြင်းမှာလည်း၊ ခံငြိမ့်သုခိ- စင်ကြယ်စွာရရှိခဲ့သော ဝိပဿနာ ပညာရရှိစဉ်အခါမှစ၍၊ ကမ်ဝိတရဏဝိသုခိကို ပြခဲ့စဉ်က ပြည့်စုံနိုင်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့်- ဤဘင်္ဂဉာဏ်၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုခိတိုင် အပိုင်ရရှိသော ယောဂီ၌၊ ဟိုဘက်ဘဝ- ဤဘဝ- နောင်တမလွန်ဘဝ၊ ဟူသော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့၌၊ ဥပါဒါန်အကြွင်းရှိသမျှ- ဖြစ်ခြင်းဇာတိ- မကင်းဘိ၍- ဒုက္ခ သစ္စာ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာသာ ဝယဓမ္မာသင်္ခါရအားဖြင့် သက်ဝင်စွဲငြိ၊ ဘဝတိ- ဖြစ်ခြင်းဇာတိသဘောသာရှိ၍၊ သူ့ဘဝ-ငါ့ဘဝ၊ လူ့ဘဝ- နတ်ဘဝ- ဗြဟ္မာ ဘဝ-ဆိုတာမရှိဟု ပိုင်းခြားသိခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ၊ အားကိုးရာ ရတနာမြတ်သုံးပါးနှင့် ပုန်းအောင်းလဲလျောင်းရာ- မဂ်၊ ဖိုလ်အတွက် အသက်လို့ခေါ်တဲ့-သင်္ခါရစနက်၌ တပ်ခြင်းကင်း၍ စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံနိုင်ပါသည်။ ရတနာမြတ်သုံးပါး- ယုံကြည်ကြည်ညိုမှု၌ လာဘ်နှင့်အသက်ကို မငဲ့ကွက်ခြင်းနှင့် မဂ်၊ ဖိုလ်အတွက် အသက်ကိုစွန့်လွှတ်ခြင်းမှာလည်း ဘဝဒိဋ္ဌိတည်းယူသော- ဘဝရှိသည်ဟု ယူဆ ထားသော အယူအစွဲကြောင့်- ဘဝတဏှာတည်းဟူသော ဘဝကောင်းရာ- ငါ့ ဘဝကောင်းရာကို တောင့်တသော တဏှာသည်ဖြစ်ရှိလာတတ်ရကား၊ အမှတ် (၁) ဖြစ်သည့်- ဘဝဒိဋ္ဌိနှင့် ဘဝတဏှာကို သိမ်းဆည်းနိုင်သော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် သည်၊ အသက်ရှည်မှု-တို့မှုကို၎င်း၊ ဘဝရှည်မှု-တို့မှုကို၎င်း၊ ဘယ်ခါတစ်မျှ မရှေ့ရှု မမျှော်ခေါ် - သံသရာတို့မှု- သံသရာပြတ်မှုကိုသာ ရှေ့ရှုမျှော်ခေါ်သည်ဖြစ်၍၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ အတွက် အသက်ကိုစွန့်နိုင်ခြင်းသည်ဖြစ်၏။ တနည်းအားဖြင့် မြတ်ဘုရား ရှင်၏ သာသနာတော် အစစ်အမှန်သည်- မဆိတ်မကွယ်သမျှ ကာလပတ်လုံး- ဝိမုတ္တိရသ-အရဟတ္တဖိုလ်သည် မဆိတ်ပါချေ၊ (၀၂) မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် မဆိတ်ပါချေဟု ယုံကြည်အားထားသော၊ အကြင်၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ ထွက်မြောက်လိုသည်ဖြစ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့-ဓမ္မစစ်အမှန်ဖြစ်သော ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အပိုင်ရအပ်သောအခါ၌ မဆိုထားပါဘိ၊ စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿ- မထေရ်မြတ်ထံ- မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်အလို့ငှါ- ကမ္မဋ္ဌာန်းတောင်းလာသောတပည့် သုံးယောက်တို့သည်၊ တပါးပါးသော ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ကိုမျှ မရခင်ကပင် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ရာကို ဆုံးမပေးသနားသည့် ဆရာ အရှင်အလိုတော်ရှိပါက၊ တယောက်သောသူသည် အသူတရာနက်သော ချောက်ထဲသို့- ခုန်ဆင်းဆိုပါက ဆင်းပါမည်ဟူ၍၎င်း၊ တယောက်သောသူက ခြေဖျားမှ ဦးခေါင်းထိအောင်- ကျောက်ပြင်ထက်၌ ပုတ်တိုက်သွေးယူပါဟူ၍၎င်း၊ တယောက်သောသူက ဝင် သက်၊ ထွက်သက်ကိုပိတ်၍ မရူမရိုက်နေရမည်ဆိုက နေပါမည်ဟူ၍၎င်း၊ ရဲဝံ့စွာ နေခံလာကြသည်ကိုကြည့်ပါလျှင်၊ ယောဂီသူမြတ်တို့- မဂ်လမ်းဝကို ရောက်နေ

လျက်- အသက်ကိုကွက်နေခြင်းငှါ ထိုက်ပါတော့မည်လား?၊ အသက်ကို ရှည်အောင်ပြုစေလိုသည်ထက်- သံသရာတို့အောင်ပြု၍- သံသရာကို တိုစေလိုသည်ကသာ-မြတ်ဘုရားအလိုကျဖြစ်ပါသည်။ ရတနာမြတ်သုံးပါးနှင့် မဂ်ဖိုလ်အတွက် အသက်ကိုစွန့်နိုင်ခြင်းသည်၊ ဤသို့ဘဂ်ဉာဏ်အပိုင်ရသည့် အမှန်ဖြစ်ရှိစေတတ်သည့် အကျိုးတရပ်ဖြစ်ပါ၍၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တိုးပွားခါ-အဆုံးစွန် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရည်မျှော်လျက်၊ အသက်ခန္ဓာကို စွန့်လည်းစွန့်-လွှတ်လည်းလွှတ် ဘယ်သင်္ခါရ၌မျှမှ ငဲ့ကွက်သည့်စိတ်- ဘိတ်မရှိသည်၏အဖြစ်ကို-အရိယာဂေဇက်၊ ကေနိထွက်မည့်သုဉ်း-ဖြစ်ရှိလာနိုင်သည်မှာ ကေနိဖြစ်ပါသည်။ ဖြစ်လည်းဖြစ်ကြပါစေ။

အမှတ် (၅) ဖြစ်သော၊ စင်ကြယ်သည့်အသက်မွေးမှု သမ္မာအာဇီဝနှင့် ပြည့်စုံခြင်းမှာ၊ အာဒိကလျာဏသဘောမျှဖြစ်၍၊ ပရိယောသာနတန်း၏ အထွဋ်အထိပ်ကိုရောက်နေသော ယောဂီတို့အတွက် အထူးဆိုဘွယ်ရာ လိုအပ်တော့မည် မဟုတ်ပါ။ သီလဝိသုဒ္ဓိတရားတော်၌ ဖေါပြအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍- ပြည့်ဝအောင် ကြိုးစားသင့်ပါတော့သည်။ အထူးသဖြင့် မဂ်ဉာဏ်က ပယ်သတ်ပေးခါအပ်နှင်းသည့်-အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိသီလ (၀၁) အာဇီဝ ဌမက၊ အပရာမဋ္ဌ သီလမျိုးကိုရနိုင်အောင် ကြိုးစားကြပါကုန်။

အမှတ်(၆) အတ္တသိနေဟ= ငါဟူသော-အတ္တဒိဋ္ဌိအယူနှင့် စိစုပ်ယှဉ်စပ်ခြင်းကင်းသဖြင့် ကြောလန့်မှုမရှိခြင်းဆိုရာ၌၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကြောင့်၎င်း၊ အဓိပညာဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့်၎င်း၊ ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသကို-ဘာဝနာဘိသမယအခါ၌၎င်း၊ ဘာဝနာဘိသမယ၊ အပအခါ၌၎င်း၊ ခွါချသိမ်းဆည်းနိုင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ တထူးထူးသော အယူဒိဋ္ဌိတို့၌ တုန်လှုပ်ခြင်းကင်းရကား၊ ဩကာသ-သင်္ခါရ-သတ္တလောကနှင့်စပ်၍- ကြောက်အပ်စရာကိုလည်း မလန့်မကြောက်-တုန်လှုပ်မှု မရှိတော့ခြင်းကိုရအပ်၏။ အဘယ်သို့ ရအပ်ပါသနည်းဆိုသော်= “ပကတိဇာတိ” သဘောကြောင့် ဖြစ်သော ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာလောက၏ ပကတိအနိစ္စ- ပကတိဒုက္ခ- ပကတိအနတ္တ-သဘောတို့ကို ပရမတ္ထဉာဏ်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ အသီးသီးတို့ဖြင့်၊ (၀၁) အနိစ္စ-အနိစ္စလက္ခဏာ-အနိစ္စနုပဿနာဖြင့်-အနိစ္စနုပဿီပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၎င်း၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခလက္ခဏာ-ဒုက္ခနုပဿနာဖြင့်-ဒုက္ခနုပဿီပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၎င်း၊ အနတ္တ-အနတ္တလက္ခဏာ-အနတ္တနုပဿနာဖြင့်-အနတ္တနုပဿီ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်၎င်း၊ ပြည့်စုံကုလုံအပ်သည်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဤသင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာတိုင် (၇) ဆိုင်သော အနုပဿနာတို့ကို အပိုင်ရရှိအပ်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ (၀၁) ရရှိခဲ့ပြီးသော ဘဂ်ဉာဏ်၌ ထက်မျက်မြဲမြံစွာ တည်ပြီးသည်ဖြစ်၍၊ အတ္တသိနေဟဖြင့် မစိစုပ်သော ယောဂီသူမြတ်သည်။ “ဝိကတိဇာတိ” အားဖြင့်၊ ဤဥပါဒါနက္ခန္ဓာလောက၏

ဝိကတိအနိစ္စ-ဝိကတိဒုက္ခ-ဝိကတိအနတ္တ, သဘောသည်။ ရူပတိ-ဖေါက်ပြန်ခြင်း၊ ကပ္ပတိ-ပျက်စီးခြင်း၊ သဒ္ဓိယတိ- ထိခိုက်ခြင်း၊ ပိဋိယတိ- နှိပ်စက်ပျက်စီးခြင်း၊ ဘိဇ္ဇတိ-ဖရိဖရဲပြိုကွဲပျက်စီးခြင်း၊ ဝယ- ပျက်သုဉ်းခြင်း၊ ခယ- ကုန်ဆုံးခြင်း၊ နိရောဓ-ချုပ်ပျောက်ခြင်းတို့ဖြင့် ပြည့်နှက်သော “ဝိကတိဇာတ်” (၀၁)ပျက်စီးသောဇာတ်” ဥပါဒ်၊ ဘေးဒါဏ်၊ ရန်မာန်ခပင်း၊ ဖြစ်ခြင်းအနာ၊ ရောဂါအမျိုးမျိုး- အန္တရာယ်ဆိုးတို့သည်။ ဤပကတိဇာတ်- အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တသာရှိသည့်- ဥပါဒ်နက္ခန္ဓာပိဒုက္ခာဉ္စ၊ ဝိကတိဇာတ်အားဖြင့် ကျရောက်သက်ဝင်ပျက်စီးခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော သင်္ခါရတရားပါတကားဟု၊ ငါနှင့်မယှဉ်စပ် မသုံးသပ်(၀၁)အတ္တသိနေဟနှင့် မစိုစွပ်-မယှဉ်စပ်-ကင်းစင်ခွါချ၍၊ ပကတိနှင့်ဝိကတိနှစ်ဖြာ-ဇာတ်ပေါ်လာသော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာသည်၊ နဂိုရှိကြောင့် နဂိုဏ်းထွက်နေသည်ကို၊ (၀၁)ပကတိဇာတ်ကြောင့်-ဝိကတိဇာတ် ဖြစ်၍နေသည်ကို အတ္တသိနေဟ၊ မငြိသမျှ- ဤမဂ်ကိစ္စလေးရပ်ကြောင့် ကျရောက်မည့် အနန္တဘေးကို တွေးကြောက်မည့် ရုပ်နာမ်အလျဉ်ရယ်လို့ ယောဂီထိုထို ဉာဏ်ချက်ခိုမိလျှင် ဖြစ်ရှိစရာ မလိုတော့ပါပေ။ ။

မှန်ပါပေသည်။ ဤသင်္ခါရဇာတ်ထုပ်သည်၊ ပကတိဇာတ်သရုပ်ဖြင့်- ငါးဝခန္ဓာ, အနိစ္စတာ- ဒုက္ခတာ- အနတ္တတာဖြစ်သော- ဝိညာဏ်, နာမ်, ရုပ်သည်၊ ဝိကတိဇာတ်အားဖြင့် ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းသို့၊ အိုခြင်း, နာခြင်း, သေခြင်း, ဘေးဒဏ်, ရန်မာန်အခင်း- ရောဂါတသင်းတို့ဖြင့် သက်ဆင်းဆုတ်ယုတ်, ပျက်စီးမှု သင်္ခါရ ဇာတ်ထုပ်သည်၊ မကြောက်မလန့်၍- မသက်ဆင်းဘဲ နေမည်မဟုတ်၊ ကြောက်လန့်၍လည်း မသက်မဆင်းဘဲ နေမည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့်- မကြောက်မလန့်အပ်စရာလည်း မဟုတ်၊ ကြောက်လန့်အပ်စရာလည်းမဟုတ်၊ ဆုတ်နစ်စရာ စွန့်လွှတ်အပ်စရာသာဖြစ်သည်။ သို့သော်= သူငါတစ, လူ့အန္တတို့ မဆုတ်မနစ်, မစွန့်ပစ်ရက်, တွယ်တာဖက်၍၊ စွန့်ပစ်ရန်အရေး ဝိကတိဇာတ် ထွေးလာပြီဆိုမှဖြင့်၊ တွေး၍လည်းကြောက်, တွေ့၍လည်းကြောက်၊ လွန်မြောက်မှု မပြုနိုင်ဘဲ၊ အကြောက်မှန်ရက်က တွေ့တွေ့ဝေဝေနဲ့ဘဲ၊ အို-နာ-သေ, တွင်းထဲကို ထပ်တလဲလဲ ဆင်းလာခဲ့ရသည်၊ ဆင်းနေဆဲလဲ ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲလတ်လည်း ဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲရကြောင်း- ပကတိဇာတ်နဲ့လဲ ပေါင်းရဦးမည်အဖြစ်နဲ့ တွေးကြောက်, တွေ့ကြောက်, ဘေးရောက်မှ ထိတ်ကြောက်လန့် လာကြရသည်မှာ၊ အနုမတဂ္ဂသံသရာအစကဘဲ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခု-မြတ်သော ယောဂီသည်၊ အတ္တသိနေဟကင်း၍ ကြောက်ခြင်းရှိနေစရာ မလိုတော့ပါဆိုတာကို၊ ဥပမာကလေးနဲ့ ပြရရင်၊ ဒီ, ဝိညာဏ်-နာမ်-ရုပ်-သင်္ခါရဇာတ်ထုပ်ဟာ၊ အို-နာ-သေနဲ့ ချုပ်ဇာတ်

ကို တနေ့ရောက်မှာအမှန်ဘဲ၊ ယောဂီရထားတဲ့ အနုလောမ၊ ပဋိပဒါဟာ ဝိညာဏ်
ဘဲ၊ ဘာဝိညာဏ်လဲဆိုတော့၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်တယ်၊ နာမ်က၊ စေတသိက်
ခန္ဓာသုံးပါးဘဲ၊ ရုပ်ကလဲ ခန္ဓာတပါးဘဲ၊ ဒီဝိညာဏ်၊ ဘယ်သူနဲ့ယှဉ်ဖြစ်ရသလဲ၊
နာမ်ရုပ်နဲ့ ယှဉ်ဖြစ်ရတယ်၊ ဒီတော့=နာမ်ရုပ်က၊ အိုးနဲ့တူတယ်၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်က
ဆီနဲ့တူတယ်၊ ဒီသင်္ခါရဇာတ်ထုပ်၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်ဟာ၊ အိုး-နာ-သေ-သရုပ်
နဲ့ ကွဲပျက်ပြီဆိုတော့၊ သံသရာရေယာဉ် ဝဲဩဃထဲ ကျသွားရပါလျှင်၊ အိုးက
တော့- ဝဲဇလုပ်ထဲ၊ နစ်မြုပ်သွားမှာအမှန်ဘဲ၊ ဆီကတော့- သံသရာသမုဒ္ဓိ၊ ရေ
ယာဉ်ဝဲဇလုတ်မှာ- နစ်မြုပ်ပါ့မလား?၊ မနစ်၊ မမြုပ်- ရေပေါ်မှာ ပေါ်နေတဲ့
သရုပ်ကြောင့်၊ နာမ်ရုပ်နဲ့- ဘယ်တော့မှ ပြန်မပေါင်းဘဲ၊ ပကတိဇာတိကို ခဝါ
ချပြီး ပစ်လိုက်သလို ရောက်သွားခဲ့ရင်၊ အဲဒီ ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဟာ- ပဋ္ဌမ၊ မဂ်ဉာဏ်
ဝိညာဏ်၊ ဒုတိယမဂ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်၊ တတိယမဂ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်ရင် သံသရာမှာ
ခန္ဓာဇာတ်ထုပ်၊ သင်္ခါရအကြောင်းမကင်းလို့ အလုပ်ခံရရင်လဲ-ဝဲဇလုပ်မှာ မမြုပ်
တော့ပါဘူး၊ ပေါ်သစ်ထွန်းပြောင်၊ ချမ်းသာဘောင်မှာသာ၊ ဘဝတိုတိုနဲ့
မထောက်ရာ၊ တည်ရာ သက်သာရာကို စံစားသွားရရုံပါဘဲ၊ စတုတ္ထမဂ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်
ဆိုပါက၊ ပကတိဇာတိကို ခဝါချပစ်လိုက်ရုံမျှမက၊ ဘယ်ခါမျှ နာမ်ရုပ်နဲ့ မယှဉ်
စပ်- မပေါင်းမထပ်ရတော့ဘဲ၊ အောက်မဂ်၊ အောက်ဖိုလ်၊ သဥပါဒိသေသ၊
အငြိမ်းခါတ်သူခထက်၊ လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော- အနုပါဒိသေသ- ခန္ဓာမကြွင်း၊
ရုပ်နာမ်နဲ့ဆက်ခြင်းမရှိတော့တဲ့- အငြိမ်းခါတ်၊ နိရူပဓိသူခကို မုချစံစားရတော့
ရုံသာရှိပါ၍၊ ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤအနုလောမ- ပဋိပဒါ၊ သက်ဝင်သည့်
ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် အနုပဿနာ (၇)လွှာကို အပိုင်ရရှိပါက၊ အတ္တသိနေဟ၊ မငြိသည်
ဖြစ်ခါ၊ ခံစားမှုကိုမလိုလား၊ ဆုတ်နစ်ဖယ်ရှားလျက် စံစားမှုကိုသာ လက်ဝယ်
ရမည်ကြောင့်၊ စိုးထိတ်ဗျာပါ- ကြောက်အပ်စရာ အဖြာဖြာတို့ကို၊ တွေး၍
လည်းမကြောက်၊ တွေ့၍လည်းမကြောက်၊ သေမင်းမမြင်နိုင်သည့် လမ်းသို့ရောက်
အပ်နိုင်ပြီဖြစ်၍၊ မဂ်ကိစ္စလေးရပ်အတွက်- ဝိကတိဇာတိ၊ ဘေးဒဏ် ရန်မာန်၊
အထွေထွေကို မထိတ်၊ မကြောက်၊ မတန့်၊ မလန့်- မတုန်လှုပ်တော့သည်မှာ
မုချဖြစ်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့- အတ္တသိနေဟနဲ့ စိစုပ်မှုမရှိအောင် မည်သို့ ကျင့်သုံး
ရသည်၊ နှလုံးမူရသည်ကို၊ အစပိုင်း၌ အဖေခေါ်တိုင်း ပထွေးမှန်သိပုံနှင့် ပြခဲ့
ပြီးဖြစ်၍- ပြန်လည်ဆင်ခြင် ပစ္စဝေက္ခဏာတင်ကြည့်ပါလေ၊ ဤနေရာ၌-ပုဂ္ဂိုလ်
သတ္တဝါ၊ ငါက၊ မကြောက်သည်မဟုတ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဟူသော အယူနှင့်
စိစုပ်နေကလည်း အကြောက်ပြုတ်မည်မဟုတ်၊ ဉာဏ်အားကိုးနှင့် ငါကမကြောက်
သည်လည်းမဟုတ်၊ အသင့်အားဖြင့်ဖြစ်သော ဉာဏ်ဖြင့် မကြောက်၊ ဉာဏ်က

မကြောက်ခြင်းကိုသာ ဆိုလိုရင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်ဖြင့် မကြောက်ခြင်း၊ ဉာဏ်က မကြောက်ခြင်း သဘောမှန်ကိုရအောင် ရှေ့ရှုကြိုးစားပါလေ။

အမှတ် (၇) ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်တို့၌ မေ့လျော့နေလိုမှုကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းနှင့်၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာ၊ ဝိဝေကဌာနတို့၌၊ ဝိပဿနာမဂ်၊ လောကုတ္တရာမဂ်၊ ပွားများမှု၌ မမေ့လျော့ခြင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းဟု ဆိုရာဝယ်၊ ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အမှတ်(၁) ဖြစ်သော- ဘဝဒိဋ္ဌိ၊ ဘဝတဏှာတို့ကို မြဲသည်ဟူသည့် အယူကို ပယ်နိုင် သိမ်းဆည်းနိုင်ပြီးသည်ဖြစ်ရာ၊ ဤကာမတဏှာနှင့် ယှဉ်စပ်သော- ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်တို့၌၊ မေ့လျော့နေလိုမှုကို မနှိမ်နင်းနိုင်စရာအကြောင်း မရှိကြောင်းတော့ပါပေ။ ဒုတိယအချက်ဖြစ်သော ဝိပဿနာမဂ်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ပွားများမှု၌ မမေ့လျော့လိုခြင်းကို နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းဆိုရာ၌လည်း၊ တကိယ၊ အချက်၌ လွန်စွာအားထုတ်နိုင်ခြင်းနှင့်ပြည့်စုံပါက၊ အထူးဆိုစရာ မမေ့လျော့စရာရှိမည်မဟုတ်ပါပေ။ သို့သော်-ယောဂီသူမြတ်တို့၊ ဤငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်တို့သည်- ကိလေသာကာမ၏ အာဟာရပီပီ၊ လွန်စွာထိုးဆွတ်ိုးဝင်တတ်ရကား၊ အခံကာမတဏှာကို (၀၂) ကိလေသာကာမကို၊ ဝတ္ထုကာမဆိုတဲ့- အာရုံကို မလိုချင်၊ မပေါင်းဆုံပါနှင့်ဟု တားမြစ်၍မရကောင်းအောင် ကြံတွေးနေရတတ်မြဲဖြစ်ရာ၊ လွန်စွာသိမ်းဆည်းနိုင်ပါမှ တော်ခါကျမည်ဖြစ်ပါသည်။ အာယတန-တဆယ့်နှစ်ပါးကို သရုပ်သကောင်နှင့်တကွ-သဘောဓမ္မပါ-ပိုင်နိုင်သူတို့သည်သာ နှိမ်နင်းစွာနှိမ်နင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှအပြန်- သစ္စာလေးတန်- ကိစ္စမှန်နှင့် တရံမလတ်-ပျော်အပ်နိုင်မှသာ-ပိုင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ အာရဒ္ဓဝိပဿက ပဟာနုပရိညာရ=အနုလောမပဋိပဒါဝင်-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်စစ်ဖြစ်ပါက၊ ဘုရားအဆုံးအမအတိုင်းလိုက်နာပါလျှင်-နှိမ်နင်းနိုင်မည်ကေန်ဖြစ်ပါသည်။ အရိယာဓါတ်ကိန်း သူဖြစ်သော ကိလေသာငြိမ်းအေးမှုကို အလိုရှိသည့်ယောဂီသူမြတ်အဖြစ်ရပ်တည်လိုပါက၊ အရိယာတို့ ကျက်စားသင့်၊ ကျက်စားထိုက်သော အရာဌာနတို့၌သာ ကျက်စားခြင်းဖြင့် နှိမ်နင်းနိုင်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ကလဟဝိဝါဒသုတ်၌ ဘီလုံးငှက်နှင့် သိန်းငှက်ပမာပြု၍ ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်မှာ....။

အခါတပါးဝယ် ကွင်းပြင်လယ်ပြင် လွင်တီးခေါင်၌ အစာရှာစားနေသော ဘီလုံးငှက်ငယ်အား၊ သိန်းငှက်သည်၊ ကောင်းကင်ထက်မှ မြင်လတ်သော်၊ တရှိန်ထိုးဆင်းသက်၍၊ ခြေသံများဖြင့် ထိုးသုတ်ခါ- ကောင်းကင်ထက်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ တောတွင်းသို့ရောက်၍-စားအံ့သောငှါ သစ်တပင်ခွကြားစုယ်-နားသောအခိုက်၌၊ ဘီလုံးငှက်သည်၊ ဤသို့-ညည်းညူလေသည်။

“ငါသည် သတိမဲ့လေစွာတကား၊ အဆွေသိန်းငှက် ကျွန်ုပ်သည် ဘိုးဘွားဘီ၊ ဘင် = မိခင်ဖခင်တို့၏ ကျက်စားရာအစဉ်အလာကို ချိုးဖောက်လျက်၊ မကျက်စားသင့်သော လွင်တီးခေါင်၌ ကျက်စားမိသဖြင့် သင်၏ လက်၌ ပါရချေတော့သည်။ ကျွန်ုပ်သည် သတိရှိစွာ ဘိုးဘွားတို့၏ အစဉ်အလာကျက်စား၌သာ ကျက်စားခဲ့သော်၊ သင်၊ သိန်းငှက်၏ လက်တွင်းသို့ သက်ဆင်းရမည် မဟုတ်ပါ” ဟု ညည်းညူပြောဆိုရာ။

သိန်းငှက်က “အသင်တို့သည် ကျွန်ုပ်၏ အစာသာလျှင်- ကမ္ဘာတန်ထွာ၊ ဖြစ်၍နေရာ၊ အဘယ်မှာ ကျက်စား၊ ကျက်စား- သတိရှိငြားသည်ဖြစ်ပါစေ၊ သင်၊ အကျွန်ုပ်၏လက်မှ- လွတ်ကွက်ရှိမည်မဟုတ်ပါ။ အချည်းနှီးသော စကားဖြင့် မကြွားပါလင့်” ဟု-ဆိုရာ....။

ဘီလုံးငှက်ငယ်က၊ “သင့်ဝယ်စွမ်းပကား- ရှိပုံများကို ယုံစားပါက၊ ယခု တဖန်- ကျွန်ုပ်ကို လွှတ်ပေးကြည့်ပါ။ ဘိုးဘွားတို့ကျက်စားရာကို ကျွန်ုပ်သွားပါမည်။ ဤအခါ၌ သင့်စကားနှင့်အညီ ကျွန်ုပ်ကို ဖမ်းနိုင်မည်ဆိုပါက၊ သင်ပြုသလို နုပါမည်။ ကျွန်ုပ်နောင်တ မရှိရအောင် သင့်စွမ်းအားကို ယုံကြည်ပါလျှင် ယခုပင် လွှတ်ပေးကြည့်ပါ” ဟု ပြောလေရာ....။

သိန်းငှက်ကလဲ သူ့မျက်စိအောက်က ဘီလုံးငှက် ကိုယ်ရောင်ပျောက်အောင် ပုံမပြေးနိုင်မှန်းသိ၍ “ကဲ.... သင့်ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် ကျက်စားသင့်တဲ့နေရာမှာ- ကျက်စားကြည့်ပေတော့၊ ကျွန်ုပ်လက်က မလွတ်ကြောင်း- လက်တွေ့သိစေမယ်လို့” ဆိုပြီး လွှတ်ပေးလိုက်တယ်။

ထိုအခါ- ဘီလုံးငှက်ငယ်ကလေးသည်၊ လျှင်မြန်စွာပျံသန်းသွား၍၊ မူလ- အဖမ်းခံရစဉ် လွင်တီးခေါင်၏ ဤမှာဘက်၌ရှိသော ထွန်ယက်ထားသည့်- မြေဆိုင်မြေခဲတို့အကြားဝယ် ဆင်းသက်ကျက်စားလျက် ထွန်ဆိုင်မြေခဲသုံးခု ဆုံရာဝယ်၊ ထွန်ဆိုင်ခဲပေါ် တက်ချီဆင်းချီတောင်ပန်ခတ်၍ သိန်းငှက်ကို စိန်ခေါ် ဘိသကဲ့သို့ ပြု၍နေတယ်။ သိန်းငှက်ကလဲ ကောင်းကင်ထက်မှဝဲကာ မျက်ခြေမပြတ် ကြည့်လတ်ပြီး၊ ဘီလုံးငှက်တောင်ပန်နှက်၍ စိန်ခေါ်ချက်ကို ရိပ်စားမိကာ မလွတ်တန်း ထိုးသုတ်၍ ဖမ်းမည်ဟု တရှိန်ထိုးဆင်း၍လာလေသည်။ ထိုအခါ ဘီလုံးငှက်ငယ်သည် သိန်းငှက်ဆင်းအလာ- မြေသို့ရောက်ခါနီးမှ ထွန်ဆိုင်ခဲထက်မှ ထွန်ဆိုင်ခဲသုံးခုကြားသို့ ရုတ်ချင်းဝင်၍ မြေတွင်ဝပ်လျှိုး ပုန်းရှောင်လိုက်လေသည်။ သိန်းငှက်မှာ မိမိအရှိန်ကိုမိမိ မသတ်နိုင်ဘဲ၊ ထွန်ဆိုင်ခဲနှင့် ရင်ဘတ်၊ အားကုန်ဆောင်မိခါ နေရာတွင်ပင် ပွဲချင်းပြီး သေဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ရရှာလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဘီလုံးငှက်ငယ်သည် မိဘဘိုးဘွားစဉ်ဆက်တို့၏ ကျက်စားသင့်သော

ထွန်ဆိုင်ခဲတို့ကြားဝယ်၊ ကျက်စား၍၊ သိန်းငှက်ရန်ကို ကောင်းစွာအောင်မြင်နိုင်သည်ဖြစ်၍ ဘေးကင်းရလေသည်။

ထိုနည်းတူစွာ= သင်ချစ်သားတို့သည်၊ ဘုရားအစ၊ ရှိသော အရိယာ၊ အပေါင်းသူတော်ကောင်းတို့၏ ကျက်စားရာဖြစ်သော- ကာယဝိဝေက- စိတ္တဝိဝေက- ဥပဓိဝိဝေက သုံးပါး၌ သက်ဝင်၍၊ လေးပါးသော မဂ်ကိစ္စ၌သာ- ကျက်စားပါက၊ ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်အစရှိသော- ကိလေသာအပေါင်းတို့ကို၊ ဘီလုံးငှက်၏ အောင်နိုင်ဘိသကဲ့သို့- အောင်မြင်နိုင်ရာပေသည်ဟု ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်ကို၊ သိရှိသတိမိခါ- လိုက်နာလျက်၊ ယောဂီသုမြတ်တို့သည်လည်း အရိယာဓါတ်ကိန်းခါ အငြိမ်းဓါတ်နိဗ္ဗာန်တို့ကို ဆွတ်ချူ၍ ကိလေသာဟူသော ရန်အဆူဆူတို့ကို အောင်လံထူနိုင်စေရန်၊ လွင်တီးခေါင်နှင့်တူသော အဝိဝေကဌာန ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်တရားတို့၌ ဘုရားအစရှိသော အရိယာအပေါင်းသူတော်ကောင်းတို့သည် အစဉ်အဆက် ကျက်စားမှုမပြုကြကုန်ဘဲ ထွန်ဆိုင်မြေခဲအတွင်း ကျက်စားခြင်းနှင့်တူသော ဝိဝေကဌာန မဂ်ကိစ္စလေးရပ်၌သာ၊ ဘိုးဘွားစဉ်ဆက် အရိယာဓါတ်ဖက်သူတို့ ကျက်စားဘိသကဲ့သို့ ကျက်စားကြပါက၊ သိန်းငှက်တည်းဟူသော ရန်သူနှင့် တူသော ကိလေသာ ရန်မာန်အပေါင်းကို ကောင်းစွာ အောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်၍၊ အမှတ် (၇) အရ၊ တချက်ခုတ်လျှင် နှစ်ချက်ပြတ်သည့် ဘီလုံးငှက် ဇာတ်သွားပမာ၊ မြတ်ဘုရား မှာကြားခဲ့သည်ကို သတိသမ္ပဇာန်နှင့် ရှေ့ရှုလျက်၊ ဝဋ်သုံးပါးမှ အပြီးတိုင် ထွက်မြောက်မှုအတွက်၊ ငါးဖြာအာရုံကာမဂုဏ်တို့၌၊ မကျက်မစား နှိမ်နင်းထား၍၊ ကျက်စားသင့်ရာ မဂ္ဂဘာဝနာပွားမှု- ကိစ္စစုကို အခြေပြုလျက် သစ္စာလေးဆူ ကိစ္စမှုကို ဆောင်ယူတတ်သိ ဘင်္ဂဉာဏ်ပဋိပဒါအထိ အသိပိုင်ခါ ပွားများနိုင်သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ပညာကို ကောင်းစွာသိရှိ ရပြီးဖြစ်ပါသဖြင့် ထိမိပိုင်နိုင်အောင် ကြိုးစားကြပါလေဟု တိုက်တွန်းသမှု ပြုလိုက်ရပါသည်။

အမှတ် (၈) အကျိုးတရားဖြစ်သော- သည်းခံနိုင်ခြင်းဆိုသည့် သဘောတွင် ဗဟိဒ္ဓ၊ အပြင်အပမှ တိုက်ခိုက်လာမည့် ထိပါးမှု၊ စုပ်စွဲမှု၊ ပြောဆိုမှုတို့ကို စိတ်၌မငြိ၊ လျစ်လျူရှုဘိ၍၊ သည်းခံနိုင်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံရမည်ကို ဆိုလိုပါသည်။ အဇ္ဈတ္တအရ= အရာရာဝယ် သည်းခံနိုင်မှုဆိုသည်မှာ၊ ယောဂီသုမြတ်တို့သည် ကခါဝိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိစခန်းတွင်၊ (၁၆)ပါး ယုံမှားကင်း၍၊ သက်ဝင်ပါကြား၊ အကျိုးကျေးဇူးတရား (၁၂)ပါးတို့နှင့် စတင်ကုံလုံပြည့်စုံခဲ့သည်ဆိုပါက၊ ဤအဇ္ဈတ္တခန္တိအရာဝယ်၊ အထူးဆိုဘွယ်မရှိအောင် ခိုင်မြဲသော အကျိုးတရားကို ပြည့်စုံနိုင်ပါသည်။ ၎င်းမူလသဘော ခန္တိနောသည့် (၁၂)ပါးသော အကျိုး

ကျေးဇူးတရားတို့မှာ၊ ဝါတ-တပ- ဘယ-ဘေရဝ-ရတိ-အရတိ၊ အားဖြင့်၊ လော၊ အပ္ပ၊ ဘေး၊ ကြောက်ဘွယ်အသံ၊ ပျင်းယိ၊ ပျော်မြူးမှုအစရှိသည်တို့၌ သည်းခံနိုင်ခြင်း၊ (၆) ပါးနှင့်၊ နိဝါတ- နိမာန၊ ခန္တိ၊ သောရစ၊ သန္တုဋ္ဌိ၊ သလ္လေခ- စသော၊ နှိမ့်ချ၊ မာန်ကင်း၊ သည်းခံခြင်းနှင့်၊ ရဲရင့်- ရောင့်ရဲ၊ ခေါင်းပါးစဲငြိမ်ခြင်း- အကျိုးကျေးဇူးတရား ခြောက်ပါးတို့နှင့်လည်း၊ ကင်္ခါ ဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိတန်းထဲက ပြည့်ကဲလျမ်းလာရရိုးမှန်ပါက၊ အထက်ပါ- အမှတ် (၈)အရာ၊ ဗဟိဒ္ဓ-အဇ္ဈတ္တ- အဓိဝါသနခန္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံလာသော အကျိုးကို မုချဖြစ်ထွန်းရရှိနိုင်မည်မှာ မခက်မခဲတော့ပါပေ။

လေးစားနှစ်သက်အပ်သော- ယောဂီသုမြတ်တို့၊ ဤအကျိုးရှစ်ပါးသည်၊ မုချဘက်ပွားဉာဏ်၌ အနုပဿနာ (၇)တန် သက်ဝင်ငြားသော ယောဂီ၌၊ ပြည့်စုံ အပ်ခြင်းအမှန်ဖြစ်ကြောင်းနှင့် အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့် ပြည့်စုံ နိုင်ပုံကိုလဲ အကျဉ်းအားဖြင့် ရှင်းလင်းပြဆိုခဲ့ပါပြီ။ ဒီတော့= ရ၊မရ၊ ဆိုက်၊ မဆိုက်၊ ရောက်၊မရောက်ကမူ၊ ယောဂီသုမြတ်တို့သည်၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ၊ စစ်ဆေး နှိုင်းချိန် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကောင်းပြီဖြစ်ပါသည်။ လိုသည်ကိုဖြည့်စွက်၍ လေးနက်စွာ ပြည့်စုံသည့်ဘက်ကို တက်လှမ်းနိုင်ကြပါစေ၊ တက်လှမ်းနိုင်အောင်လဲ ကြိုးစား ကြပါလေ၊ ကြိုးစားလဲ ကြိုးစားကြဘို့ သင့်လှပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော် တသံသရာလုံးက အန္တအဖြစ်နဲ့ ပါပဇာတိ၊ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇီဝတွေ အမြဲခြံရံဖြစ်ရှိ လျက် ကြဉ်လည်ခဲ့ရရာမှ၊ ယခုအခါ= ဘုရားကျေးဇူးတရားကျေးဇူးသံဃာ ကျေးဇူးတော်တို့ကြောင့်၊ ကလျာဏဇာတိတွေ ဖြစ်ခွင့်၊ ရှိလာရ၊ ကြုံလာရ၊ တည် ထွန်းလာရပြီးတဲ့ ယောဂီသုမြတ်၊ အမည်တပ်ခံ- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်မှန်ဘဝကို ရရှိ လာမှတော့၊ ဒီဏာဇာတိ- ဖြစ်ရှိဘို့အရေး တဆင့်တက်ရမည့် မင်္ဂလမ်းဝကို ရောက်ရှိနေမှတော့ နောက်ကျိဆုတ်ယုတ်၊ ပျက်စီးမဲ့ဘက်ကို မငဲ့မကွက်၊မလှည့် မဖက်ချင်ပါနှင့်တော့။

အန္တအဖြစ်တုံးက- ပါပဇာတိတွေနဲ့ ခြံရံခဲ့ရတာကို ခွါချပြီးမှတော့၊ (၈) ကလျာဏတန်းကို ပဋ္ဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်းတို့နှင့်ဆည်းပူးကုံလုံ ကျင့်သုံးရင် ပြည့်စုံလာပြီးမှတော့၊ ပါပဇာတိ- မဖြစ်ရှိအောင် စောင့်စည်းကြဉ်ရှောင်သင့်ရာ ပါသည်။ အောက်တန်းစားအနေအားဖြင့်၊ အပါယ ဂမနိယ ဥပ္ပဇ္ဇေဝဒနိယ ကံ ခေါ်တဲ့၊ အပါယ်ကို လားစေတဲ့= ကာယကံ (၃)ပါး၊ ဝစီကံလေးပါးလောက် တော့လုံခြုံသင့်ပါသည်။ (၈) ဂရုဓမ္မ-ပဉ္စသီလလောက်တော့ မြဲမြံကြဘို့ရာ သင့် တော့ပါသည်။ အဲဒါကတော့ ကလျာဏဇာတိက လျော့မကျဘဲ ပါပဇာတိ၊ ပြန်မဖြစ်ရှိဘို့ အရေးကြီးဆုံးပါဘဲ၊ ကလျာဏဇာတိ- ဘက်ဉာဏ်အပိုင်ရှိသည့်-

သေက္ခတန်းကို မြဲမြံစွာ ရရှိဘို့ တဆင့်တက်လှမ်းပြီးမှ၊ ခိဏာဇာတိ- အာသဝေါ တရားတွေကို ကုန်သည့် အရိယသင်္ချ- ရေတွက်ခြင်းခံရရန် အတန်တန်ကြိုးစား သင့်ကြပါသည်။ ကင်္ခါဝိတရဏ- ဝိသုဒ္ဓိတန်းတွင် ပရိယောသာန ကလျာဏ အားဖြင့် စူဠသောတာပန် အခေါ်ခံထိုက်လျှင်၊ အကျိုးကျေးဇူးတရား (၁၂) ပါး၊ ထုလွှမ်းရရောက်ပုံကို၎င်း၊ သေက္ခတန်းဝင်၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ တန်းတွင် အကျိုး (၈) တန်၊ အမှန်ရအပ်ပုံကို၎င်း၊ ပိုင်းခြားကုန်စင် ဉာဏ်နဲ့ ဝေဘန်သိမြင်ပါလျှင်၊ မိမိတို့သည် (၁) ပါပဇာတိ- ပြန်လည်မဖြစ်ရှိရေး၊ (၂) ကလျာဏဇာတိ- တည်တန်ခိုင်မာ တိုးတက်ရေး၊ (၃) ခိဏာဇာတိ- ဖြစ် ထွန်းပေါ်ပေါက်ရေးကို အလေးအနက်ထား၍ ကြိုးစားရမည့် အခါကောင်း၊ အခွင့်ကောင်းကြီးနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ ရရှိနေပါပေါ့၊ ကလားဟု ဝမ်းမြောက် ရွှင်လန်း အားတက်ခါ လက်ပန်းပေါက်ခပ်၍၊ သံသရာမှ ကူးမြောက်အံ့ဟု ရှေ့ရှုသန္တိဋ္ဌာန်ချသင့်ပါတော့သည်။

ဤသို့- ကလျာဏကေနိ၊ စူဠသောတာပန်မှ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခေါ်ဆိုခံရ အရိယာဘူမိ- မြေအရှိဝယ် ရပ်တည်ခါ၊ အရိယာဂေါတ္တံ- အရိယာနွယ်ဝင်ရန် အနုလောမပဋိပဒါကို ကျင့်သုံးခါဖြင့်၊ အရိယာသင်္ချ- အရိယာဟု ရေတွက်မှု ခံရမည့် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ဝေကန်ရအောင် ကြိုးစားသင့်ပါသည်။ ကြိုးစား နေဆဲ ဆိုပါကလည်း ဘယ်သောခါမှ ပါပဇာတိသို့ ကျရောက်ကြောင်းကို မျက်စောင်းမထိုး၊ နောက်ပြန်မကြည့်- တခေါက်ပြန်၍ လှည့်တော့မည်မဟုတ် ပါပေ။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- ဤပါပဇာတိသဘောသည်၊ အပါယ ဥပ္ပဇ္ဇဝေ ဒနိယကံခေါ် အပါယ်ကိုလားစေသော ကံဆိုသည်မှာ၊ ဤသို့သော သဘောကို ဆောင်နှင်းတတ်ပါတကားဟု- အသိဉာဏ်ရောက်အပ်ပြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဘယ်သို့ ရောက်အပ်သနည်းဆိုသော်၊ ပိဋကတ်တော်၏ နည်းဥပဒေသကို ပြဆိုတော်မူ သော- ပေတကောပဒေသပါဠိတော်၌....။

လောဘဇံ ဒေါသဇံကမ္မံ၊ မောဟဇံ ဝါအဝိဒ္ဓသု၊
ယံယေနပကတံကမ္မံ၊ အပ္ပံဝါ ယဒိဝါ ဗဟံ၊
ဣဒေဝတံ ဝေဒနိယံ၊ ဝတ္ထုအညံ နဝိဇ္ဇတိ။ ။

ယော-အကြင်၊ သူသည်၊ လောဘဇံကမ္မံဝါ- ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော၊ တဏှာနှော၍၊ လောဘကြောင့်ဖြစ်- ကံအညစ်ကို၎င်း၊ ဒေါသဇံကမ္မံဝါ- ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော၊ ပဋိသန္ဓေနှော၍၊ ဒေါသကြောင့်ဖြစ်- ကံအညစ်ကို၎င်း၊ မော ဟဇံကမ္မံဝါ- ကာယ၊ ဝစီ၊ မနော- အဝိဇ္ဇာနှော၍၊ မောဟကြောင့်ဖြစ် ကံ၊

အညစ်ကိုင်း၊ အဝိဒ္ဓသု- အရိယာအကျင့်-သတိပညာဖြင့် မရှုမပွား၍ မသိ၊
 (၀၇) ပုထုဇဉ်အကျင့်- သညာဝိပလ္လာသဖြင့် အမှတ်မှားသောကြောင့်မသိ၊
 တဿ- ဆိုသူအား၊ အပ္ပံဝါယဒိ- နည်းသည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ဗဟုဝါယဒိ- များ
 သည်ပင်ဖြစ်စေ၊ ယံကမ္မ- အကြင်ကံသည်၊ တေန- ထိုလောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ
 ညစ်ဆိုး အကုသိုလ်ကံ အမျိုးဖြင့်၊ ပကတံ- ထမြောက် ပြီးစီး၏၊ ဝေဒနိယံ-
 ခံစားအပ်သည့် အကျိုးရှိသော၊ တံကမ္မ- ထိုအကုသိုလ်ကံသည်၊ ဣဒေဝဣဒ္ဓိဿံ
 သဗ္ဗသ္မိဒ္ဓဂ္ဂတိယေဝ- အလုံးစုံသော၊ ငရဲ- တိရစ္ဆာန်၊ ပြိတ္တာ၊ အသူရကာယ်
 စသည့် ဤဒုဂ္ဂတိဘဝ- ဘုံဌာနတို့၌သာလျှင်၊ ဝတ္ထု- တည်ရာအဖြစ်ဝတ္ထုသည်၊
 ဝိဇ္ဇတိ- ထင်ရှားရှိ၏၊ အညံအညသ္မိသုဂတိယံ- အလုံးစုံဘုံဘဝ- ဒုဂ္ဂတိဌာနမှ
 တပါး၊ လူ့ရွာနတ်ထံ- နိဗ္ဗာန်အစရှိသော- သုဂတိဘဝတို့၌၊ ဝတ္ထု- တည်ရာ
 ဟုတိ- ဝတ္ထုဘူမိသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ- ထင်ရှားပုံသေ၊ မရှိပါချေ။

ဤကဲ့သို့- အနုပုထုဇဉ်ဘဝ၊ ပါပဇာတိ၊ အပုညဘိသင်္ခါရဆိုး အကု
 သိုလ်ကံအမျိုးမျိုးတို့သည်၊ မောဟအခြေခံ လောဘခြံရံလျက်၊ တဖန်မလပ်၊
 ဒေါသအထပ်ထပ်ဖြင့် နဲနဲလေးပါ၊ မများလှပါ၊ မလွဲသာလို့ ပြုကြရတာပါလို့
 ဆိုပေမဲ့၊ နဲနဲရယ်နဲ့ အမြဲဘဲ ပါပဇာတိ၊ ငြိဖန်များသဖြင့် အပါယ်ဘေးမှ-
 ပြေး၍ မလွတ်နိုင်ကြသည်မှာ၊ သိသာထင်ရှားလှပါတော့သည်၊ နဲသည်ဖြစ်စေ၊
 များသည်ဖြစ်စေ၊ မုချ အကျိုးပေးကြောင်းများကတော့၊ လောဘကံမေ့၍
 အသေခံရရင် ပြိတ္တာ၊ ဒေါသကံမေ့၍ အသေခံရရင် တိရစ္ဆာန်၊ မောဟကံမေ့၍
 အသေခံရရင် အသူရကာယ်နဲ့ငရဲ၊ မလွဲတန်းကျရပြန်တတ်သည်တွင် ပြိတ္တာနဲ့လဲ
 မရပ်၊ တိရစ္ဆာန်နဲ့လဲ မရပ်၊ အဲဒီ- လောဘ၊ ဒေါသနဲ့ ကံကိုစပ်မိအောင် ပြုတုံးက
 မောဟခေါင်းဆောင် ပါရကံအမှောင်မှို-အသူရကာယ်ငရဲကို၊ အဲဒီ- တိရစ္ဆာန်-
 ပြိတ္တာဘဝတွင် ထပ်စွဲသည့်- အပုညတွေနှင့် ပေါင်းစပ်ခါ-အသူရကာယ်နဲ့ငရဲ-
 မလွဲတန်းဆင်းကြရမည်ကေန်ဖြစ်ရုံမျှမက၊ အတိတ်ကလက်ကျန်- အကုသိုလ်ကံ၊
 နိဿန္ဒအကျိုးဆက် ကလေးတွေကပါ၊ နောက်ပိုးတက်၍ ပေးလိုက်ကြသဖြင့်၊
 “စုံးစုံးမြုပ်ခါ- မပေါ်လာ- ကြမ္မာမြောက်၏မင်း။” ဆိုသလို- ဗြဟ္မာ့ပြည်က
 အပ်တစင်းနဲ့ လူ့ပြည်က အပ်တစင်း၊ အပ်သွားချင်းသာ ထိနိုင်စရာ လွယ်ကူပါ
 တယ်၊ လူ့ အဖြစ်တဖန်- ပြန်လည် ဆန်းသစ်ဘို့ စံနစ်အဝေး၊ အကြောင်းသစ်
 တို့က အခွင့်မပေးနိုင်တဲ့ ဒုဂ္ဂတိနဲ့အဟိတ်၊ အထပ်ထပ်၊ အချိပ်ခံရသည်ကိုသိသော
 အဆုံး၏ ကောင်းခြင်းနဲ့ပြည့်စုံတဲ့ ပရိယောသာနေကလျာဏ၊ ယောဂီဆိုပါလျှင်
 အဘယ်မှာ- ပါပဇာတိကို ပြန်လှည့်၍ ကြည့်ချင်စရာ- သက်ဆင်းချင်စရာ၊
 ရောက်ချင်စရာ၊ ရှိဝံ့တော့မည် မဟုတ်သည်မှာ သေချာလှပါတော့သည်။

ယောဂီသုမြတ်တို့ဟာလဲ၊ ပဟာနုပရိညာ- အနုလောမ၊ ပဋိပဒါအခြေခံရ၍၊ အကျိုးနှစ်တန်-ဝန်းရံခ၊ လာပြီဆိုပါက၊ ကလျာဏဇာတိမှ- ခီဏာဇာတိ ကိလေသာမရှိသည့်- အရိယသင်္ချီ ရေတွက်ခံရရေးကို ကြိုးစားမည်မှာ မလွဲပါ။ ရှေးဘုရားရှင် တို့မှအစ- အရိယာ အပေါင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့ သည်လည်း၊ ဤကဲ့သို့သော အမြင်အသိဖြင့် အရိယာစခန်းကို တက်လှမ်းတော်မူခဲ့ကြပါ တယ်။ ကျက်စားသင့်ရာမှာသာ ကျက်စားတော်မူခဲ့ကြပါတယ်။ ထိုသို့- ကျက် စားသင့်ကြောင်း၊ ကျက်စားတော်မူကြောင်းကိုလဲ ပေတကောပဒေသ ပါဠိ တော်၌....။

တဿှာ လောဘဉ္စ ဒေါသဉ္စ၊ မောဟဉ္စာပိ သဝိဒ္ဓသု၊
ဝဇ္ဇိ ဥပ္ပါဒယံ ဘိက္ခု၊ သဗ္ဗာ ဒုဂ္ဂတိယော ဇဟေ။ ။

တဿှာ- ထိုသို့၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကြောင့်ဖြစ်- အပညာဘိ သင်္ခါရအစစ်- ကံအညစ်ကို၊ စစ်ကြော၍ မသိက ဒုဂ္ဂတိဋ္ဌာနသို့ ကေန္တလားရမည် ဖြစ်သောကြောင့်၊ လောဘဉ္စ- တဏှာမကွာ- အဖြာဖြာရာဂ၊ မလ၊ တည်းဟူ သောလောဘကို၎င်း၊ ဒေါသဉ္စ- အာသာတမကွာ၊ ကြမ်းကြုပ်ပဋိသ-မလ၊ အမည် ရသော ဒေါသကို၎င်း၊ မောဟဉ္စ- တွေဝေမကွာ- အဉာဏာဟု- အဝိဇ္ဇာအမည်ရ မလ၊ တည်းဟူသော မောဟကို၎င်း၊ ယောဘိက္ခု- အရိယာအကျင့်- သတိပညာ ဖြင့်ရှုခါ၊ သံသရာရေးတွင် ဘေးဟုမြင်လေ့ရှိသော ယောဂီသည်၊ သဝိဒ္ဓသု- ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ချိပ်သည့် ဝိပဿနာမဂ်စိတ်ဖြင့်၊ ကိလေသာဟူသမျှ ဖြစ်ခွင့်မရဘဲ ပဟာနုအနေ- ပယ်ပျောက်လေသည်ကို မဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာရှင်ပီပီ သိပေ၏။ သောဘိက္ခု- အနုလောမ ပဋိပဒါ ဝိပဿနာဉာဏ်မဟေးဖြင့်၊ သံသရာဘေးမှ ပြေး ထွက်လိုသော၊ (ဝါ) သံသရာဘေးမှ ပြေးထွက်နိုင်သော ထိုယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဝိဇ္ဇိ- ဖေါက်ထွင်းအသိပညာ- လောကုတ္တရာမဂ်ဝိဇ္ဇာကို၊ ဥပ္ပါဒယံ- ဥပ္ပါဒယန္တော- ဖြစ်ပေ၍စေလျက်၊ (ဝါ) မဖြစ်မနေ၊ ကြိုးစားအားသစ်၊ ဖြစ်ပေ၍စေလျက်၊ သဗ္ဗာဒုဂ္ဂတိယော- အလုံးစုံဘုံဘဝ- ဒုဂ္ဂတိဋ္ဌာနကို၊ ဇဟေ- ပါယ်နိုင်၊ လှန်နိုင်၊ အပြီးတိုင်၊ စွန့်လွှတ်နိုင်ရာသတည်း။ ။

တခုတော့= ထပ်သတိပေးပါရစေ၊ သူတပါး သမုတ်ပေးမှရတဲ့၊ ဉာဏ် ဓါတ်မျိုးလဲ မဖြစ်ပါစေနဲ့၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊ ဆုံးဖြတ်ပိုင်တဲ့ ဉာဏ်ဓါတ်မျိုးအစစ် ဖြစ်ပါစေ၊ ဒီနေရာမှာ- အကျိုးရှစ်ရပ်၊ ရအပ်ပုံနဲ့ ပတ်သက်၍- အချို့မိမိတို့က အာဂါရလမ်း အိမ်ထောင်သားမွေးငြိမ်းမှ ဖြစ်လို့၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ရတာတော့ မှန်ပါ တယ်၊ အကျိုးရှစ်ရပ်တော့ မရသေးပါဘူးလို့ ရှေ့တွက်ပြီး သက်သာကွက်နဲ့

မဖုံးမဖိချင်ပါနဲ့၊ ဝိပဿနာဘာဝနာမြတ်သည်၊ စစ်စစ်မှန်မှန်၊ ကေန့်ဉာဏ်ရလာ
ပြီဆိုပါက၊ သံသရာထွက်လမ်း ကံလေသာ၊ အပြတ်စခန်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။
ဒီတော့=မိမိရရရှိရင် တိတိကျကျ အပြတ်၊ အမြတ်ရှိရမဲ့ တရားသာဖြစ်ပါတယ်။
မိမိရရ၊ တိတိကျကျပါဘဲဆိုပြီး၊ ကံလေသာတွေကိုကျတော့၊ (၀၂) ကာမသုခလွှဲက
တွေတို့ကျတော့- တန်းလန်း၊ တန်းလန်းနဲ့၊ ဒီလိုလဲ- ရတာ၊ ရောက်တာ မှန်ပါ
တယ်လို့ ရော့ဈေးနဲ့တက်ပြီး၊ တင်းမတိမ်ပါနဲ့၊ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်
အစစ်တွေပင် အာဂါရလမ်းမှာ၊ မဂ်မရခင်ကထဲက အထက်ပါ- အကျိုးရှစ်ပါး
နှင့် သိမ်းဆည်းပယ်စွန့်နိုင်ခဲ့ပြီး၊ မဂ်ရပြီးသည်အထိမှာပင် အာဂါရလမ်းမှာ
အရိယာအဖြစ်နဲ့ နေခဲ့ကြသည်မှာ ဒုန့်ဒေးပင် ရှိခဲ့ရာ၊ မိမိတို့က အာဂါရလမ်းမှ
အကျိုးရှစ်ရပ် မရလတ်၊ ဉာဏ်ဓါတ်မမှန်ပါဆိုတာ မဟုတ်နိုင်ပါဘူးလို့ ငြင်း
ချက်ထုတ်ခြင်း- လျော့ပေါ့တုတ်ခြင်း ရော့ရော့ရဲရဲ ဆုံးဖြတ်မှုမခိုင်မြဲတဲ့ သေက္ခ
အရိယာမျိုးသို့ မသက်ဝင်ပါစေနဲ့ဟု သတိပေးအပ်ပါသည်။

နောက်တချက်ကလဲ=ဓမ္မဒိဋ္ဌာန်အားဖြင့် မေတ္တာ၊ ကရုဏာထား၍-သတိ
ပေးရသော်၊ သူတပါးအမည်တပ်ပေးတဲ့ ဉာဏ်စဉ်ပေါက်မှု၊ အရိယာဖြစ်မှုတွေကို
မလိုလားပါနဲ့၊ မိမိမဂ်ရပြီးလျှင် ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိက သက်သေခံလျက်ရှိပြီး၍၊
မိမိကိုယ်တိုင် ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့မျက်မှောက်ပြုရတဲ့ဆုံးဖြတ်မှုထက် သူတပါးဆုံးဖြတ်
ပေးမှုက-ပို၍မမှန်နိုင်ပါ၊ ယခုအခါ-ပုထုဇဉ်တို့ထံမှ ရဟန္တာဖြစ်ကြောင်း “ဆာ
ရိဗိကိတ်” ထောက်ခံချက်ယူခြင်း၊ ဘာဉာဏ်ရအောင်အားထုတ်ပြီးပြီဟုငဲ့ဆုဆိုပြီး
လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း၊ သူတော်ကောင်းဖြစ်ကြောင်း- ထောက်ခံချက်လက်မှတ်
ပေးခြင်းစသည်တို့ဖြင့်- အရိယာနှင့်- အရိယာနွယ်ဝင်တို့ ပြုလေ့ပြုထမရှိသော
အမှုတို့ဖြင့်- ဝိပဿနာဘာဝနာမှုတွင်- ကာမဂုဏ်အမှုတွေ-ထု လွှမ်းလာကြသည်
မှာ၊ အလားအလာကောင်းများမဟုတ်ပါပေ၊ ဤဝိပဿနာသင်တန်းကို တောင်း
ခံသူအချို့ကပင်၊ အောင်လက်မှတ်ထုတ်ပေးပါသလားဟူ၍၎င်း၊ အောင်လက်
မှတ်ထုတ်ပေးလျှင် ကောင်းမည်ဟူ၍၎င်း= အကြံဉာဏ်ပေးလာကြပါသေး၏၊
ဤသို့ ယောင်ဝါးမေးမြန်း-တိုက်တွန်းခံရပုံကို ကြည့်ပါက၊ ဝိပဿနာဘာဝနာ
မြတ်ကို ဝင့်မှထွက်မြောက်အောင် ဆည်းပူးကြိုးကုတ်တာကို၊ လက်မှတ်လိုချင်
တာနဲ့ ဘာမျှမဆိုင်ပါ=ဘာမျှမပတ်သက်နိုင်ပါ၊ လက်မှတ်လိုချင်တယ်၊ ဆိုကထဲ
က၊ ဝိဝဇ္ဇဉာသယမကိန်းဘဲ၊ သူတပါးယိမ်းသလို-ယိမ်းချင်တဲ့သဘောမျှဘဲ ဖြစ်
ပါတယ်၊ သူတော်ကောင်းဆိုတာ- အရိယာနွယ်ဝင်ဆိုတာ၊ သေက္ခအရိယာဆို
တာ၊ သူများဟုတ်မှ- မိမိဟုတ်လာတာမျိုးမဟုတ်ပါ၊ သူတပါးက ဟုတ်သည်ထင်
စေ-မဟုတ်သည်ထင်စေ၊ မိမိဟုတ်မှန်ဘို့သာ ပါနီဖြစ်ပါသည်၊ ထိုသို့-မိမိဟုတ်

မှန်လျှင်လည်းဟုတ်မှန်ခြင်းကို သူတပါးအားသွယ်ဝိုက်သောနည်းဖြင့်ပင် မဖေ၍ ထုတ်တတ်ကြပါပေ။

အခါတပါး၌- ခုတင်မြတ်ဘုန်း- မပြတ်သုံးသည့် အရှင်မဟာ ကဿပ မထေရ်မြတ်သည်၊ မရင်းနှီးရာအရပ်၌ အများသံဃာတော်တို့ဖြင့် ဆွမ်းဘုန်းပေး ကြွတော်မူကြ၍၊ ဆွမ်းဘုန်းပေးပြီးသောအခါတွင် ကြံတို့ကို ဆစ်ပိုင်း၍- တဖန် လာကပ်ပြန်ရာ၊ လုံလောက်ပြီဆို၍ ပယ်မြစ်တော်မူလိုက်ပါသည်။ ထိုအခါ- ကပ်သူ-ရှင်သာမဏေက “ဪအရှင်ဘုရား-ခုတင်ဆောင်ထားလို့လားဘုရား” ဟု လျှောက်ပြီး၊ ကြံဘမ်းကိုပြန်ယူသွားရာ၊ ရှင်သာမဏေအား “ငါ့ရှင်-လာ ကပ်လို့” ဟု မိန့်တော်မူပြီး၊ ခုတင်အပျက်ခံ၍ ကြံကိုဘုန်းပေးတော်မူတယ်၊ ခုတင် ဆောင်ထားဒါ ဝန်ခံရာ- လူသိအောင်လုပ်ရာကျမှစိုး၍၊ ခုတင်ဖျက်ပြီးလျှင် ကြံကို ဘုန်းပေးတော်မူခြင်းကို ထောက်လျှင်၊ အကျင့်ကြောင့် ပေ၍မဲ့ဂုဏ်ကို စက်ဆုတ်ခြင်း၊ အများအလယ်ထယ်ဝါလိုရာကျခြင်း၊ အရိယာဂုဏ်ကို အသုံးချ၍ လာဘ်လာဘ အမည်နာမ၊ မကျော်လို့ခြင်းတို့ကြောင့်၊ ခုတင်ဖျက်၍ပင် ပိတ် ဆည်းတော်မူပုံကိုကြည့်ပါက၊ ယခုအခါ- အရိယာ၊ ဉာဏ်စဉ်ရ၊ သူတော်ကောင်း စသည်ဖြင့်-ဆာရီဗိကိတ်လက်မှတ်ချိပ်၍ ထုတ်ပေးရယူ- ကင်ပွန်းတပ်-အောင်လံ ထူနေကြသည်မှာ မှန်ကန်သည်ဆိုစေကာမူ၊ သာသနာအတွက် အလားအလာ ကောင်းများ မဟုတ်ပါ၍၊ မမက်မော-မလိုက်စား ထိုက်သင့်ပါ ယောဂီသူ မြတ်တို့....။

ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ မိမိတို့ လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည့် အလျှောက် ဝိပဿနာအခြေခံပညာ လုံလောက်စွာနှင့် ကျင့်ကွက်အမှန် ဓမ္မစစ်တို့ကိုရရှိခါ- ဘင်္ဂဉာဏ်ပေါက်မြောက်သည့်အပိုင်းကို ရောက်ရှိပြီးလျှင် အထက်ပါ ချွတ်ချော် ချက်မျိုးကို တွေ့ရှိကာ အလိုက်မှားကြမည်စိုး၍ သတိပေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်-ယခုအခါ၊ သံပေါက်လင်္ကာ၏ အဆုံးပိုင်းကို- အကျိုး ရှစ်တန်နှင့်တကွ ပြုအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍၊ ရှေ့ဆက်ရမည့် ဉာဏ်စဉ်သဘောတို့သို့ မဂ္ဂင်က လှမ်းပို့နှင့်တကွ ဆက်လက်ပြသပေးသွားပါမည်။ ထိုသို့-မဂ္ဂင်နဲ့လှမ်းပြီး ထွက် မြောက်ရာရတို့အရေးသည်- ယောဂီ၏ ခီဇာဇာတိ၊ ဖြစ်ရှိရေးကို အလေးအနက် ပေးသောအားဖြင့် မဂ္ဂသစ္စာ ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စရပ်ကို မပြတ်နိစ္စ ပွားများမှသာ၊ သက်ဝင်နိုင်မည်ကိုလည်း သတိမူသင့်ပါသည်။ ထိုသို့-မပြတ်နိစ္စ-သမ္ပပ္ပဓာန်ဝိရိယ ဖြင့် ကြိုးစားသင့်ပုံကို- သံယုတ်ပါဠိတော်၌ မြတ်ဘုရားရှင်သည်- ဥပမာတင်၍ ဆုံးမတော်မူခဲ့သည်မှာ....။

အာရမ္မထ နိက္ကမထ၊ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနော၊
 ဓုနာထ မစ္စုနောသေန၊ နဋ္ဌာဂါရံဝ ကုဉ္ဇရော၊
 ယောက္ကမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ၊ အပ္ပမတ္တော ဝိဟေဿတိ၊
 ပဟာယ ဇာတိသံသာရံ၊ ဒုက္ခသန္တ ကရိဿတိ။ ။

ဘိက္ခဝေ-ဘဝခရီးသည် အို....ယောဂီတို့၊ ကုဉ္ဇရော-မုန့်ယစ်မာန်ဖီး၊ ဆင်
 ပြောင်ကြီးသည်၊ နဋ္ဌာဂါရံဝ-ကျူမိုးကျူကာ-အိမ်ဗလချာကို၊ ဓုနာထ-မုန့်မုန့်
 ညက်ညက်- ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးပစ်သကဲ့သို့၊ တထာ- ထို့ အတူသာလျှင်၊ မစ္စုနော-
 သေမင်းတမာန်၏ စစ်သည်ဖြစ်သော - တထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာတို့ကို၊
 ဓုနာထ-ကျူမိုးကျူအိမ်ဗမာ- ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီးပစ်ခြင်းငှါ၊ အာရမ္မထ- အာရမ္မ
 ခေင် အမြဲမပြတ်အားထုတ်အပ်သော ဝိရိယဓါတ်မျိုးဖြင့်၊ ယုဉ္ဇထ- အစပျိုး၍
 ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါကုန်လော့၊ နိက္ကမထ- နိက္ခမခေင် ထွက်မြောက်ခြင်းကို
 မျှော်သော ဝိရိယဓါတ်မျိုးဖြင့်လည်း၊ ယုဉ္ဇထ- ကိလေသာတို့ကို ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီး
 လျက်-ထွက်မြောက်နိုင်စေခြင်းငှါ၊ တဆင့်တိုး၍ ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါကုန်
 လော့၊ ပရက္ကမထ-ပရက္ကမခေင်- အစဉ်မဆုတ်ယုတ်၊ အားထုတ်အပ်သော ဝိရိယ
 ဓါတ်မျိုးဖြင့်လည်း၊ ယုဉ္ဇထ-ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်၊ မဂ်အဆင့်ဆင့်သို့ ရောက်အောင်
 ကြိုးစား အားထုတ် ကြပါကုန်လော့။

ယော-အမှတ်မထင်၊ အကြင် အားထုတ်အပ်သော- ယောဂီသူမြတ်သည်၊
 က္ကမသ္မိံ ဓမ္မဝိနယေ- ဤဓမ္မဝိနယ၊ နှစ်ဌာန၏တည်ရာဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓသာသနော-
 မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အဆုံးအမသာသနာတော်မြတ်၌၊ အပ္ပမတ္တော- မမေ့
 မလျော့သော- အပ္ပမာဒတရား၊ လက်ရှိထားသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟေဿတိ- ကိလေ
 သာရန်ကို တွန်းလှန်တိုက်ဖျက်၊ ချိုးဖဲ့ဖျက်ဆီး၍နေပေ၏။ သော- ထိုယောဂီ
 သူမြတ်သည်၊ ဇာတိသံသာရံ- ဖြစ်လျှင်ပျက်မြဲသံသရာဝဲကို၊ ပဟာယ- လွှဲထွက်
 ပယ်စွန့်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဒုက္ခသန္တ - ဒုက္ခဿအန္တ - ဆင်းရဲ၏ ကုန်ခမ်းရာဖြစ်
 သော မြတ်နိဗ္ဗာန်သေင်ကမ်းသို့၊ ကရိဿတိ- ကူးခတ်လွတ်မြောက်သူမည်၏။

ဒီတော့= ယောဂီသူမြတ်သည်၊ မူလဘူတ၊ ရည်ရွယ်ချက် ပန်းတိုင်ဖြစ်တဲ့
 သီတိဘာဝ- မြေငြိမ်းချမ်း၊ ဘေးမသန်းသည့်၊ စံနန်းနိဗ္ဗာန်ကို လိုလားရိုးအမှန်
 ဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဘင်္ဂပူားဉာဏ်ထက်သန်စွာ ရရှိပြီးမှတော့၊ အထက်ပါ ဝိရိယ
 သုံးတန်ဖြင့် မဆုတ်မနစ်ကြိုးစားပါက၊ မဂ္ဂင်ကပင် သူ့လမ်းကိုရှာမှီး၍၊ အထက်
 ဉာဏ်စဉ်တက်ခါ ဝင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် လုလ္လသုံးထွေ- မမေ့သော
 အပ္ပမာဒအခြေနှင့် မြဲမြံစွာ၊ စေတားအားထုတ်ပါလေ။

အထက်ဉာဏ်ခဉ်ရရေး-စီစစ်ဆေးသော်

•ယာဂီသုမြတ်သည်၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- အနုဗောဓဉာဏ်နှင့် ဗောဓိဉာဏ်မဂ် ရရှိရေးတို့အတွက်ကို၊ ဤမဟာဉာဏ်အောင် အမည်ဆောင်သော၊ ပညာပေး၊ အလုပ်ပေး၊ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်- ကျင့်စဉ်သဘောတရားများကို၊ ပဋ္ဌမပိုင်း အခြေခံမှစ၍၊ ဒုတိယပိုင်း၊ အခြေမှန်အထိကို၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဖြင့်- အနုမာနဉာဏ်ကို တိတိကျကျ ရရှိလာခဲ့ပါသည်။ ထိုပေးအပ်ရရှိလာသော ဝိပဿနာဘာဝနာတို့တွင်လည်း၊ ကာယာနုပဿနာ- အာနာပါန ပဗ္ဗကို အခြေတည်၍ ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်ဖြစ်သော အာနာပါန၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာရှုနည်းစစ်စစ်ကို ပို့ချပြသပေးခဲ့ပါသည်။

ဤသို့- အရှုခံ၊ အရှုမှန်တရားများကို ဝေဘန်ပိုင်းခြားလျက်၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- အနုဗောဓဉာဏ်ရငြားပုံကို၊ သံပေါက်လင်္ကာနှင့်တနည်း၊ ဒေသနာဉာဏ်နှင့် တဖုံညှပ်၍၊ ကွက်လပ်မရှိဘဲ အားထုတ်နိုင်ပုံကို ပြဆိုရရှိ အားထုတ်လာမိသည်၏ ဤမှာဘက်၌၊ ရှုရှုက်နှစ်တန်-အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်ဖြစ်သော၊ ထောက်ကန်-အေးမာ- ဖွဲ့စည်းခါနှင့် တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ယိုစီးသဘောကို အခြေခံခဲ့ပြီးလျှင်၊ သုံးသပ်မှုရင့်သန် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အခြေခံရဆဲ၌၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မမျှကို၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက၊ ဓမ္မစစ်အဖြစ်ဖြင့် အရှုခံအာရုံ၌ အရှုမှန်၊ သတိသမ္ပဇေသ- သတိပြဋ္ဌာန်းသော ပညာမြင် ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်အောင် ရှုမှတ်ပွားများလာခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- အဘယ်သို့- နုနယ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရပုံကို၎င်း၊ ရင့်သန်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရပုံကို၎င်း၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်ကျက်လျက် ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သို့ သက်ဝင်ပုံကို၎င်း၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-အနုဗောဓဉာဏ်၊ ဝိပဿနာမဂ်စစ်စစ်အဖြစ်၊ ရရှိပုံမှစ၍- ဆန်းစစ်ပြသပေးအပ်ခဲ့ပါပြီ။ တကယ်အဟုတ် ကြိုးစားမယုတ်- အားထုတ်လျှင်လည်း ပေါက်မြောက်ရရှိလာနိုင်ပါပြီ။ ယခုအခါ... ထိုဘင်္ဂဉာဏ် စတင်သက်ဝင်သည်မှ- အနုပဿနာသုံးပါး၊ အနုပဿနာလေးပါး၊ ပေါင်း(၇)ပါးသော အနုပဿနာဉာဏ်တရားထွန်းပေါ်ဝင်စား၊ ပွားများနိုင်ပုံကို၎င်း၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ- ပဋိသင်္ခါဝိပဿနာ- ဝယလက္ခဏာဝိပဿနာ- အဓိပညာဝိပဿနာအားဖြင့် ပွားများနိုင်ပုံကို၎င်း၊ ထို- ဘင်္ဂဉာဏ်၏အကျိုးရှစ်ရပ်- ရအပ်ဖြစ်ထွန်း၊ ခီဇာဇာတိ-ဖြစ်ရှိရေးသို့ညွှန်းအပ်ပိုင်းခြား ပြသပေးသွားခြင်းကို၎င်း၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌အဆက်မပြတ်၊ ကြိုးစားသင့်ပုံကို၎င်း၊ မြတ်ဘုရားရှင်အလိုကျ ဒေသနာကွန်ပါကိုက်ဖြင့် ယောဂီကိုယ်တိုင်-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-အနုဗောဓဉာဏ်ဆိုက်အောင် ပွားများနိုင်သည်

အထိ-အရပိုင်စေခြင်းငှါ။ ချိုယွင်းချွတ်ချော်၊ မှားကွက်ပေါ်တတ်သည်တို့ကို သတိပေး၍ မဂ်လမ်းတည်းဟူသော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခမ်းကို တပင် တပမ်း-ခင်း၍ပေးခဲ့ပါပြီ။ ယခုအထက်ဉာဏ်စဉ်-တက်ခါဝင်ရေးကိုလည်း စိစစ်၍ ပေးသွားပါဦးမည်။

ကဲ... ဒီတော့၊ မြတ်သောယောဂီသည် ပထမပိုင်းကစ၍၊ သမ္မသနဉာဏ် သက်ဝင်သော- အနုမာနဉာဏ်၊ အနုဗောဓဉာဏ်တို့ကို သုတမယ၊ စိန္တာမယဉာဏ် နှစ်ဖြာဖြင့် အခြေခံခဲ့ပြီး၊ ဒုတိယပိုင်းတွင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အရာတို့ကိုလည်း-သုတမယ၊ စိန္တာမယဉာဏ်နှစ်ဖြာဖြင့် အခြေခံရရှိလာပြီးလျှင်၊ ဤတတိယပိုင်းအစမှ စ၍၊ ဘာဝနာဘိသမယ- ပစ္စက္ခသန္တိကဓမ္မအဖြစ် ပွားများအားထုတ်လာခဲ့ရာ၊ (၁) သမ္မသနဉာဏ်၊ (၂) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ (၃) ဘင်္ဂဉာဏ် သုံးပါးကို အပိုင်မြင် လတ်သည်အထိ = ရရှိအပ်ပြီဟု ဆိုကြပါစို့။ ဒီတော့- ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်ကို ရေ တွက်ကြည့်ရင်၊ (၄) ဘယဉာဏ်၊ (၅) အာဒိနဝဉာဏ်၊ (၆) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ (၇) မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ (၈) ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ (၉) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ (၁၀) အနုလောမဉာဏ်၊ (၁၁) ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ (၁၂) မဂ်ဉာဏ်၊ (၁၃) ဖိုလ်ဉာဏ် ရယ်လို့ အနုဗောဓဉာဏ်နှင့်ဗောဓိဉာဏ်နှစ်စား(၁၂)ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနှင့် ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိနှစ်စား-ဉာဏ် (၁၀) ပါး ကျန်ရှိနေတာကို တွေ့ရပါမယ်။

အဲဒီ- ကျန်ရှိတဲ့- (၁၀)ပါးသော အထက်ဉာဏ်စဉ်တို့ကို တက်ခါဝင်ရေး အတွက်၊ ထိုဉာဏ်စဉ် (၁၃)ပါးစလုံးရဲ့- သဘောသွားတွေကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိထားဘို့လိုအပ်လာပါတယ်။ ပစ္စက္ခသန္တိကဓမ္မအားဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာဘိ သမယ၊ ပွားများစဉ်အတွင်း၌ မျက်မှောက်ပြုတရား-ရှုပွားပေါ်ပေါက်မှု ဉာဏ် စဉ်(၁၃)ပါးနှင့် ဒေသနာဉာဏ်အနေအားဖြင့် ဟောတရား၊ နာတရား၊ ဉာဏ်စဉ် (၁၃)ပါးတို့သည်၊ သဘောတရား၊ သီးခြားစီသာဖြစ်ပါသည်။ ဒေသနာဉာဏ်၊ ဟောတရား၊ နာတရားသည်၊ ပရိယတ္တိနယ်ကျယ်ဝန်းသမျှ-ထိုဉာဏ်စဉ်(၁၃)ပါး တို့၌ သုတမယဉာဏ်ကိုရစေခြင်း=ဉာတပရိညာအတွင်းမျှသာလျှင် ဖြစ်စေသော အကြောင်းခံအကျိုးကို ထွန်းပြဆောင်နှင်းတတ်ပါသည်။ (ဤ၌-ဥဋ္ဌာဒိတညူ- ဝိပဉ္စိတညူပုဂ္ဂိုလ်မှ- အပသဘောကို ဆိုလိုသည်။) ပစ္စက္ခသန္တိက ဓမ္မအားဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာဘိသမယ၊ ပွားများစဉ်အတွင်း- မျက်မှောက်ပြု- ရှုပွားရာ၌ ပေါ်ထွန်းလာသော-သဘောမှန် ဉာဏ်စဉ် (၁၃) ပါးတို့မှာမူ၊ စိန္တာမယဉာဏ်၊ ဘာဝနာမယဉာဏ်အားဖြင့်၊ တိရဏပရိညာ- ပဟာနု ပရိညာ၏အဖြစ်- အကျိုး တရားသက်ရောက်စွဲဝင်ကာ မဂ်လမ်းပေါက်သို့ရောက်စေသော-သစ္စာလေးချက်- ကိစ္စဒေနက်ကို ထွန်းပြဆောင်နှင်းတတ်ပါတယ်။

ဤသို့-ခြားနားချက်ရှိသလို၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ ဟောတရား- နာတရား- ကျမ်းဂန် သဘောသွားမှာ ကျယ်ဝန်းနက်နဲ၍၊ သတိပဋ္ဌာန် လေးပါးစလုံးကို အတွင်းဝင်သောအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုဟောကြားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စက္ခ သဒ္ဓိဋ္ဌိက ဓမ္မ-ဘာဝနာဘိသမယဉာဏ်မှာမူ၊ တပါးသောသတိပဋ္ဌာန် တခုသောအရုံခံ၌- ရူပွားထက်မျက်သက်ဝင်ရကား၊ မကျယ်ဝန်းလှဘဲ၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့လွန်းလှပါ သည်။ ထို့ကြောင့်-ပစ္စက္ခဘာဝနာမယဉာဏ်သဘောသွားနှင့်ဒေသနာဉာဏ်သွား သဘောတရားတို့မှာ၊ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် မချတူငြားသော်လည်း အချင်းအရာအား ဖြင့်မူ တသီးတခြားစီ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤမဂ္ဂသစ္စာ-ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စ၏ အကျိုး ဆက်၊ ဉာဏ်တရားများသည်၊ ဘာဝေတဗ္ဗ=ပွားများရှုရမှုကိစ္စ၌၊ အလုံးစုံအကျွမ်း ဝင်ကုန်သော်လည်း ပစ္စက္ခဉာဏ်အရာ၌ အချို့ဉာဏ်တို့သည် ပွားဉာဏ်မဟုတ်သော အားဖြင့် ဆောင်နှင်းတတ်ပါသည်။ ၎င်းသဘောသွားကို တထစ်ချပွားများ ဉာဏ်ချဉ်းပြု၍၊ ဟောတရား၊ နာတရား- ဒေသနာဉာဏ်အစားစားတို့ဖြင့် ပြငြား သော်လည်း- ပစ္စက္ခဉာဏ်၌မူ=ပေ၂ မူ-လျှောက်မူ-ရောက်မူ-ဉာဏ်မျိုးမျှသာဖြစ် ခြင်းအားဖြင့် ဉာဏ်စဉ်ဝင်အောင် ပွားများစဉ်၌ ရရှိနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်= ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်- ပစ္စက္ခသဒ္ဓိဋ္ဌိက ဓမ္မဉာဏ်မြင်ကို ဆက် လက်ပြဆိုရာတွင်၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ သုတမယဉာဏ်ကို ကြားနာဘူး၊ ကျမ်းဂန် ကို ဘတ်ရှုဘူးသော ယောဂီတို့သည်၊ အချို့သဘောသဘာဝတို့၌ ပင်ဂိုရ်မူလမှ မချွတ်မယွင်းသော်လည်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်စာရင်း ထင်လင်းအောင် ပြဆိုခြင်း၌၊ သဘော၊ သဘာဝနှင့် အမည်နာမကလေးကစပြီး၊ ဟောတရား၊ နာတရားတို့၌ မှည့်ငြား၊ ဟောဆိုသည်တို့နှင့် မတူပါကလားဟူ၍၊ ဒွိဟ၊ သံသယတရား မဝင် ငြားဘဲ၊ ဤပစ္စက္ခ သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မ- အနုဗောဓဉာဏ်စဉ်သည်၊ ယောဂီသူမြတ်တို့ ကိုယ်တိုင်၊ အထက်ပါ- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အပိုင်ရပြီးသည်၏ ဤမှာဘက်၌၊ သဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဆတ်ဆတ်၊ ဉာဏ်အမြင်ရနိုင်အပ်သည့် သဘောတို့ကို ကြိုးစားမယုတ်၊ အားထုတ်တော်မူပါက၊ မူလ၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ အာဂမကိုမကျော်လွန်မူ၍၊ အပေ၂ မှန်- ပစ္စက္ခရှုကွက်- သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မစက်ဖြင့် ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ် သူလမ်းတွင် မဂ္ဂင် ကပင် လှမ်းဘိသကဲ့သို့- မျက်မှောက်ပြု၍- ရူပွား ရရှိနိုင်မည်ကို ယုံကြည်စွာ ခံယူ၍၊ သစ္စာဉာဏ်တို့ မချို့ပွင့်လင်းလာစေရာပါသည်။

ထိုသို့- ပိုင်းခြားပွင့်လင်း၊ အသိရှင်းစေရန် ဉာဏ်စာရင်း အခြေခံသဘော သရုပ်ကလေးများကို၊ ဇယားလုပ်၍ ရှေ့ဦးစွာကြည့်ပြီး၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ် ပစ္စက္ခဉာဏ်မြင်ကို ဆက်လက်သွားကြပါစို့....။

“ဥပသေဋ္ဌ (၁၃) ပါး-အချဉ်သဘောများ”

ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ	၁။ သမ္မိသန		ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရကို အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ ဟူ၍	သုံးသပ်ဘက်	“ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ သောနဝိသုဒ္ဓိ”
	၂။ ဥဒယဗျူဟာ		ဖြစ်ပျက်တည်တံ့ခြင်း အနိမိတ္တ အမှန်ဝင်၍	ဆုံးဖြတ်ဘက်	
	၃။ ဘဝ		ပျက်တည်တံ့ထင်မြင် အနုပဿနာ (၇) တန်ဝင်၍	ပူးများဘက်	
ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ	၄။ ဘဝ		ဘေးဟုထင်မြင် ဒုက္ခနုပဿနာဝင်၍ အစဉ်လျောက်	ဘက်ကြောက်သဘော	“ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ သောနဝိသုဒ္ဓိ”
	၅။ အာဇီနဝ		အပြစ်အစအပျက် သုခမူ ကင်းဆိတ်ပျက် မြင်၍	အစဉ်လျောက်ဘက်	
	၆။ နိဗ္ဗိဒါ		ငြီးငွေ့မြင်သန့် ဆင်းရဲမှုကို အပျက်ဟုတ် ဖြစ်ရ၍	အစဉ်လျောက်ဘက်	
ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ	၇။ မုတ္တိတုဏှာယုတ		တိလက္ခဏ-နိဗ္ဗိတကံနှင့်သည့် သင်္ခါရအယံမှလွတ်လိမ့်	ရှေ့ရှုဘက်	“ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ သောနဝိသုဒ္ဓိ”
	၈။ ပဉ္စသင်္ခါ		လွတ်ကြောင်းတဖြာ နုပဿနာကို ကပ်ခါဆောင်ပြု	ထပ်ရှုမှုဘက်	
	၉။ သင်္ခါရပေက္ခာ		သင်္ခါရအာရုံ စွန့်လွှတ်ကုန်၍ ထွက်မြောက်ရာအာရုံရှိ	လျစ်လျူပြုဘက်	
ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ	၁၀။ အနုလောမ		အောက်တည်တံ့လျှင် အထက်မက်တည်ပေါ်ရန်	လျော်ကန်သောဘက်	“ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ သောနဝိသုဒ္ဓိ”
	၁၁။ ဂေါတုတြ		မဂ်သို့တံတား-ခင်းပေးငြားသည့်-အာဝဇ္ဇန်းခေါ်	ကူးမြောက်ဘက်	
	၁၂။ မဂ်ဘုဗ္ဗ		ဆိုင်ရာကိလေ-သတ်ခါချေ-လေးထောင့်သစ္စာမြင်သာ	မဂ်ဘက်	
ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ	၁၃။ ဖိုလ်ဗျူဟာ		မဂ်ပလ-အကျိုးရ၍ ငြိမ်းရကိလေ, တည်ခါနေသော	ဖိုလ်တည်ဘက်	“ဣန္ဒြိယ-ဗျူဟာ သောနဝိသုဒ္ဓိ”

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ အထက်ပါ= သဘောဉာဏ်အကျဉ်းမျှကို လေ့လာ အပ်ပြီးပါက၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်များသို့ သွားရာ၌၊ ယခုအခါ- ပဟာနပရိညာ ဆိုက်ခဲ့သည်။ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်သို့ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော အနုပဿနာ(၇)တန် ထက်သန်နေပြီဆိုလျှင်၊ ထိုသို့သော- ပစ္စက္ခဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အခြေခံပြု၍၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိစခန်းပီပီ။ (ပဋိပဒါ= အဖန်တလဲလဲ၊ လျှောက်သွား သက်ဝင်ရာလမ်းစဉ်ဖြစ်သော၊ ဉာဏဒဿန- ဝိပဿနာမဂ်အစဉ်ဉာဏ်အမြင်ကို၊ ဝိသုဒ္ဓိ- အထူးစင်ကြယ်-မှန်ကန်စွာဆက်သွယ်လျက်၊ ဉာဏ်စဉ်အထူး ကူးမြောက်မှု ဂေါတြဘူထိပဉ္စိကို ရည်စူးရောက်အောင် ရှေ့ရှုကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်သန်စင် စေရပါမည်။)

ဒီတော့= ယောဂီသုမြတ်၊ အထက်ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်ဘို့အရေးမှာ၊ ပဋိပဒါအခြေခံပွားများမှန်နေရမဲ့- ဘင်္ဂဉာဏ်မှာ၊ အနုပဿနာ(၇)တန် ထက် သန်ခိုင်မြဲစွာ- ရပ်တည်ပွားများနေနိုင်ရေးသည်၊ အဓိကအရေးအကြီးဆုံး ပစ္စက္ခ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီလို- အရှုခံအမှန်၊ မျက်မှောက်ပြုနေရတဲ့- ပျက်မှုအစဉ် ဟာလဲ၊ သတိက၊ အာရုံမှန်ကို ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင်- ဆောင်နှင်းမှု၊ သမ္မာ သင်္ကပ္ပက သစ္စာအာရုံဆိုတဲ့ အာရုံမှန်ကို ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဖြစ်ခွင့်ရအောင် တင်ပေးနေမှုတို့ဟာ- အဆက်မပြတ်၊ ရရှိနေပါတယ်။ ဒါကြောင့်- အာရုံအနေ အားဖြင့် နူးညံ့ပါတယ်။ ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ အနေအားဖြင့်လဲ ငြိမ်းချမ်း၊ ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်ရှိနေပါတယ်- ဖြစ်ရှိနေစေရပါမယ်။ အာရုံမှန်- သဘာဝပစ္စုပ္ပန် ကို၊ ပေါ်၊ သိ၊ ပျက်၊ အနေနဲ့လဲ- မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ ပေါ်၊ ပျက်၊ အနေနဲ့လဲ မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ ဖြစ်ပျက်အနေနဲ့လဲ- မဟုတ်တော့ပါဘူး၊ ပျက်မှုအစဉ်- ဘင်္ဂအနေနဲ့သာ- သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအဖြစ်- မျက်မှောက်ပြုပြီး၊ အနုပဿနာ အတန် တန်၊ ရှုမြင်ဉာဏ်တွင် နောက်စိတ်အစဉ်က- အနိမိတ္တအဖြစ်ကို၎င်း၊ အပ္ပဏီဟိတ သဘောကို၎င်း၊ သုညတအစစ်- သနပ်ပါသုဉ်းဆိတ်သည့်အဖြစ်ကို၎င်း၊ ငြီးငွေ့ခါ မတပ်မနှစ်သက်ဘဲ ပျက်ချုပ်ကို စွန့်ထုတ်၊ တွန့်ဆုတ်သော သဘောအားဖြင့်၊ အရှုခံ-အရှုမှန်သင်္ခါရနှစ်ရပ်စလုံးကို ပျင်းမုန်းနေမှု ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မှာ အဆက် မပြတ်၊ ဉာဏ်မြင်ထက်သန်စွာရနေစေရပါမယ်။ ရအောင်ကြိုးစားရပါမယ်။ အဲဒီ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအဖြစ်၊ ထောင့်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-ဆိုတဲ့ အချင်း အရာကနေ သဘာဝဆိုက်ပြီး၊ အချင်းအရာကို အာရုံမပြု၊ (ဝါ)အချင်းအရာ၌ အာရုံမရောက်၊ သဘာဝ၊ သင်္ခါရအာရုံကို မျက်မှောက်ပြုပြီး၊ ပျက်အစဉ်ဉာဏ် မြင်ထက်မှာ၊ အနုပဿနာ(၇)အင်ရမှုကို၊ အစကနဦးက ဆန်းစစ်ပြုလာသည့်

အတိုင်း၊ ရင့်ကျက်သော ဉာဏ်လှိုင်းအဖြစ် နက်ရှိုင်းစွာရရှိနေရပါမယ်။ ထိုသို့-
ရရှိတတ်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာမှာလဲ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

“ပုဗ္ဗဘာဂေ ဂယုတိပန၊ သစ္စံဘာဝနာ ဝစုမာယ၊
ပညတ္တိံ သမတိက္ကမိတာ၊ သဘာဝေယေဝ စိတ္တံတိဋ္ဌတိ။”

ပုဗ္ဗဘာဂေ- ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ရှေ့အဆင့်၊ ဂယုတိပန- ဝိဇ္ဇာမာန
ပညတ်တစိပ်ကို- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်နှင့်ချိပ်၍ မြင်တတ်သည်ကား၊ သစ္စံ-မှန်၏၊
ဘာဝနာယ- အာရုံလက္ခဏာ- ဝိပဿနာမြတ်ဓမ္မကို ပွားများရာမှ၊ ဝစုမာနာယ-
ရှုမှတ်ပွားများ အဖန်ဖန်အားကြောင့်- သတိတည်ငြား- ထင်ရှားတိုးပွားလာ
သည်ရှိသော်၊ ပညတ္တိံ- ရှေ့ကရှုမှတ်- ပညတ်နှင့်စပ်သော အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်
နိမိတ်ကို၊ သမတိက္ကမိတာ-ကောင်းစွာလွန်မြောက်၍၊ သဘာဝေယေဝ-သဘာဝ
ဆက်ဆက်- ပရမတ်ဖြစ်သော- မဟာဘုတ်ဓါတ်-ကာယသမ္မဿထင်ရှား ဖြစ်ပျက်
သင်္ခါရ နိမိတ်တရားကိုသာလျှင်၊ (ဝါ) ထောက်ကန်- အေး- မာ၊ တွန်းကန်-
ပူ- ပျော့ အားဖြင့်- မမှတ်မသား၊ ထင်ရှားပျက်ပျက်သွားသော- သဘာဝပစ္စု
ပဋ္ဌာန်တရား၌သာလျှင်၊ စိတ္တံ-ဝိပဿနာရှုစိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်၊ (ဝါ) ဝိပဿ
နာမဂ်အလျဉ်း စိတ္တုပ္ပါဒ်အစဉ်သည်၊ တိဋ္ဌတိ- တည်နေတော့၏၊ (ဝါ) ရှုတွေ့
ထင်မြင်- ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အနုပဿနာဉာဏ် အယာဉ်တွေသည် တည်ဝင်၍
နေတော့၏။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဤသို့= ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် အနုပဿနာ (၇)တန်ကို
အပိုင်မြင်လတ်၊ ပွားများတည်နေအပ်သည်မှာ၊ မရှိပညတ်နှင့် သမုတိသကပ်တို့
သုဉ်းဆိတ်ပြီး၊ သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်- သင်္ခတအမှန်၊ ပရမတ်ကေန်ကို၊ သင်္ခါရခြံရံ
လျက် ပျက်ဆုံးချုပ်ပျောက်နေပုံကိုသာ- လက္ခဏာအမှတ်ပြုတ်ပြီး၊ သမ္မာသတိ
မဂ္ဂင်အလုပ်ကြောင့်- ဖေဝီထုတ်ဖြာနေသည့် အပျက်ဒလစပ်ကို၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက
ဓမ္မအားဖြင့် ပွားများလျက်၊ ဣန္ဒြေငါးပါးဖြင့်- အစိုးတရရှိခြင်း၊ ဗိုလ်ငါးပါး
ဖြင့်- ပဋိပက္ခတရားတို့ကို- နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းပြည့်စုံပြီးလျှင်၊ ပဟာနပရိညာ- ပဋိ
ပဒါအမှန် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်တို့ကို-မပွားပွားအေခင်- ထင်ရှားဉာဏ်ရှိန် အကြိမ်
များစွာ- ကုဋေကဋာမက ကျက်စား ရှုပွားခါဖြင့်၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဟု
ဆိုအပ်သော သိက္ခာသုံးအင် စင်ကြယ်သည့် ခန္ဓာအစဉ်သို့၊ (ဝါ) သီလက္ခန္ဓ-
သမာဓိက္ခန္ဓ- ပညက္ခန္ဓအစဉ်သို့ သက်ဝင်ခါ၊ ထိုသိက္ခာတို့ဖြင့်သာ- အထက်ဉာဏ်
စဉ်၊ တက်ခါဝင်သည့်- ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအစဉ်ကို- တက်လှမ်းရမှာ ဖြစ်
ပါသည်။

ဤ-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်အနုပဿနာ (၇)တန် ထက်၌၊ ထိုသို့- သိက္ခာသုံးပါး၊ ခန္ဓာသုံးရပ်၊ စင်ကြယ်စွာ မတည်လတ်ဘဲ၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်သည့်- ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအစဉ်ကို၊ လျှောက်၍ ရကောင်း- လှမ်း၍ ရကောင်း- သက်ဝင်၍ရကောင်းသော သဘောမရှိပါ။ (၀၁) ဝိပဿနာမဂ် ဓမ္မစစ်၊ ပညတ္တိဌပေတွာ၊ မဖြစ်ဘဲ၊ သမုတိဌပေတွာ၊ မဖြစ်ဘဲ၊ ပညတ်၊မကင်း- သမုတိမကွာ၊ ငါကလဲ၊ကြီးကြားအားဖြင့် ပါနေသည့် ဘင်္ဂပွား၊ အနုပဿနာ (၇) ပါးဝင်စားတဲ့ ဉာဏ်စဉ်မျိုး မဖြစ်စေရပါဘူး၊ ဖြစ်နေလျှင်လဲ ရှေ့ဆက် ဉာဏ်စဉ် သူ့လမ်းတွင် မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းလိမ့်မယ်၊ဆိုတဲ့ ဓမ္မသဘောပေါ်မလာဘဲ ငါမျှော်၊ ငါရှု၊ ဘာတခုမျှ မသေချာ၊ မရေရာသော- ပဋိပဒါမျိုးဖြစ်နေတတ်ပါသည်။ တသာသနာ- မဆုံးရှုံးစေလို၍၊ အကုန်လုံး စင်ကြယ်အောင်၊ မြတ်ဘုရားအလိုကျ ဆန်းစစ်၍ ပေးရပါသည်ကို တင်းကြပ်လှသည်ဟု မယူဆပါနှင့်၊ အမှန်ရောက်ရင်- ထောက်ရာတည်ရာ အလွယ်ကလေးသာ ရနိုင်ရာပါ၍ ညွှန်ပြ၊ ရပါသည်။

အဲဒီလို= စစ်မှန်အောင်၊ မူလကလဲ ပြခဲ့ပါပြီ။ ယခု- ထပ်ဆင့်၍ ကျစ်လစ်ခိုင်မာ၊ မှန်ကန်မြဲမြံစွာ ပွားများ ကျက်စားမှုမျိုး ဖြစ်စေရန် တဆင့်တိုး၊ အသိဉာဏ်နှင့် ဆုံးဖြတ်မှန်ဘို့ ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်- ဤသို့ မှန်ကန်လျှင် အကျိုးရှိစွာနှင့် ကေနိရမယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က ရဲရဲကြီးဆိုထား ဆုံးဖြတ် ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ယောဂီသူမြတ်- ထပ်၍ ဆန်းစစ်လေလေ၊ နက်နဲသိမ်မွေ့လေလေမျိုး၊ ခက်ခဲစရာဖြစ်လှချီရဲ့လို့ သက်ပြင်းမချပါနဲ့၊ ယောဂီရဲ့ ယုံကြည်ချက်၊ ကျင့်သုံးချက်ခိုင်မာပြီး၊ သန္တိဋ္ဌာန်ချ- မြဲမြံလှတဲ့ ဝိရိယတွေကို ကျန်မဂ္ဂင်တွေနဲ့အညီ ဝင်ရအောင် ပြသလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမတူ၊ မဆုတ်မနစ်ကြိုးစားရင်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာအတွက် တကျပ်ဘိုး အားထုတ်ကြိုးစားရင် တကျပ်ဘိုးရပါတယ်၊ တကျပ်ဘိုး ကြိုးစားရက်နဲ့ တမတ်ဘိုး ငါးမူးဘိုးဘဲ ရတယ်ဆိုတာ- မရှိမဖြစ်ကောင်းပါဘူး၊ ဒါကြောင့်- ကောဓဓမ္မော ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဖြစ်ရှိရေးအတွက်- မကျယ်ဝန်းသော်လည်း၊ နက်နဲသိမ်မွေ့-ပက်တေ့၊ ကိလေသာလွှတ်ငြိမ်းမှုကိုခံစားရရှိနိုင်ပါတယ်၊ မူလစတင်ပြသလာစဉ်ကသဘောအစဉ်ကလေးကို သေးငယ်တယ်မအောက်မေ့ဘဲ၊ စေ့စေ့စပ်စပ်ကလေး ကွက်လပ်မရှိအောင် ခံယူကျင့်သုံးလာရင်၊ ယခုကဲ့သို့-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- ဘင်္ဂဉာဏဒဿနကို စင်ကြယ်ထက်မျက်စွာ ရရှိပြီးလျှင်၊ အကာလိကော- အခါမလင့်ဘဲလျက်- အထက်ဉာဏ်စဉ်တွေကို၊ ယောဂီက၊ ပုဂ္ဂိုလ်က၊ ငါက၊ မျှော်ခေါ်တက်လှမ်းနေစရာမလိုဘဲ၊ သိက္ခာသုံးအင်-ခန္ဓာအစဉ်ကပင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့နှင့် တွင်တွင်

အတိုင်း၊ ရင့်ကျက်သော ဉာဏ်လှိုင်းအဖြစ် နက်ရှိုင်းစွာရရှိနေရပါမယ်။ ထိုသို့-
ရရှိတတ်ပုံကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာမှာလဲ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

“ပုဗ္ဗဘာဂေ ဂယုတိပန၊ သစ္စဘာဝနာ ဝခုမာယ၊
ပညတ္တိံ သမတိက္ကမိတာ၊ သဘာဝေယေဝ စိတ္တံတိဋ္ဌတိ။”

ပုဗ္ဗဘာဂေ- ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ရှေ့အဘို့၌၊ ဂယုတိပန- ဝိဇ္ဇာမာန
ပညတ်တစိပ်ကို- အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်နှင့်ချိပ်၍ မြင်တတ်သည်ကား၊ သစ္စ-မှန်၏၊
ဘာဝနာယ- အာရုံလက္ခဏ- ဝိပဿနာမြတ်ဓမ္မကို ပွားများရာမှ၊ ဝခုမာနာယ-
ရှုမှတ်ပွားများ အဖန်ဖန်အားကြောင့်- သတိတည်ငြား- ထင်ရှားတိုးပွားလာ
သည်ရှိသော်၊ ပညတ္တိံ- ရှေ့ကရှုမှတ်- ပညတ်နှင့်စပ်သော အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်
နိမိတ်ကို၊ သမတိက္ကမိတာ-ကောင်းစွာလွန်မြောက်၍၊ သဘာဝေယေဝ-သဘာဝ
ဆတ်ဆတ်- ပရမတ်ဖြစ်သော- မဟာဘုတ်ခေါ်-ကယသမ္မဿထင်ရှား ဖြစ်ပျက်
သင်္ခါရ နိမိတ်တရားကိုသာလျှင်၊ (၁၂) ထောက်ကန်- အေး- မာ၊ တွန်းကန်-
ပူ- လျော့ အားဖြင့်- မမှတ်မသား၊ ထင်ရှားပျက်ပျက်သွားသော- သဘာဝပစ္စု
ပဋ္ဌာန်တရား၌သာလျှင်၊ စိတ္တံ-ဝိပဿနာရှုစိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်၊ (၁၂) ဝိပဿ
နာမဂ်အလျဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အစဉ်သည်၊ တိဋ္ဌတိ- တည်နေတော့၏၊ (၁၂) ရှုတွေ့
ထင်မြင်- ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ်ဖြင့် အနုပဿနာဉာဏ် အယာဉ်တွေသည် တည်ဝင်၍
နေတော့၏။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဤသို့= ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် အနုပဿနာ (၇)တန်ကို
အပိုင်မြင်လတ်၊ ပွားများတည်နေအပ်သည်မှာ၊ မရှိပညတ်နှင့် သမုတိသကပ်တို့
သုဉ်းဆိတ်ပြီး၊ သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်- သင်္ခတအမှန်၊ ပရမတ်ကေန်ကို၊ သင်္ခါရခြံရံ
လျက် ပျက်ဆုံးချုပ်ပျောက်နေပုံကိုသာ- လက္ခဏာအမှတ်ပြုတ်ပြီး၊ သမ္မာသတိ
မဂ္ဂင်အလုပ်ကြောင့်- ဖေဝီထုတ်ဖြာနေသည့် အပျက်ဒလစပ်ကို၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက
ဓမ္မအားဖြင့် ပွားများလျက်၊ ဣန္ဒြေငါးပါးဖြင့်- အစိုးတရရှိခြင်း၊ ဗိုလ်ငါးပါး
ဖြင့်- ပဋိပက္ခတရားတို့ကို- နှိမ်နင်းနိုင်ခြင်းပြည့်စုံပြီးလျှင်၊ ပဟာနုပရိညာ- ပဋိ
ပဒါအမှန် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်တို့ကို-မပွားပွားအေခင်- ထင်ရှားဉာဏ်ရှိန် အကြိမ်
များစွာ- ကုဋေကဋာမက ကျက်စား ရှုပွားခါဖြင့်၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ ဟု
ဆိုအပ်သော သိက္ခာသုံးအင် စင်ကြယ်သည့် ခန္ဓာအစဉ်သို့၊ (၁၂) သီလက္ခန္ဓ-
သမာဓိက္ခန္ဓ- ပညက္ခန္ဓအစဉ်သို့ သက်ဝင်ခါ၊ ထိုသိက္ခာတို့ဖြင့်သာ- အထက်ဉာဏ်
စဉ်၊ တက်ခါဝင်သည့်- ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအစဉ်ကို- တက်လှမ်းရမှာ ဖြစ်
ပါသည်။

ဤ-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်အနုပဿနာ (၇)တန် ထက်၌၊ ထိုသို့- သိက္ခာသုံးပါး၊ ခန္ဓာသုံးရပ်၊ စင်ကြယ်စွာ မတည်လတ်ဘဲ၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါဝင်သည့်- ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိအစဉ်ကို၊ လျှောက်၍ ရကောင်း- လှမ်း၍ ရကောင်း- သက်ဝင်၍ရကောင်းသော သဘောမရှိပါ။ (၀၁) ဝိပဿနာမဂ် ဓမ္မစစ်၊ ပညတ္တိဌပေတွာ၊ မဖြစ်ဘဲ၊ သမုတိဌပေတွာ၊ မဖြစ်ဘဲ၊ ပညတ်၊မကင်း- သမုတိမကွာ၊ ငါကလဲ၊ကြီးကြားအားဖြင့် ပါနေသည့် ဘင်္ဂပွား၊ အနုပဿနာ (၇) ပါးဝင်စားတဲ့ ဉာဏ်စဉ်မျိုး မဖြစ်စေရပါဘူး၊ ဖြစ်နေလျှင်လဲ ရှေ့ဆက် ဉာဏ်စဉ် သူ့လမ်းတွင် မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မသဘောပေါ်မလာဘဲ ငါမျှော်၊ ငါရှု၊ ဘာတခုမျှ မသေချာ၊ မရေရာသော- ပဋိပဒါမျိုးဖြစ်နေတတ်မပါသည်။ တသာသနာ- မဆုံးရှုံးစေလို၍၊ အကုန်လုံး စင်ကြယ်အောင်၊ မြတ်ဘုရားအလိုကျ ဆန်းစစ်၍ ပေးရပါသည်ကို တင်းကြပ်လှသည်ဟု မယူဆပါနှင့်၊ အမှန်ရောက်ရင်- ထောက်ရာတည်ရာ အလွယ်ကလေးသာ ရနိုင်ရာပါ၍ ညွှန်ပြ၊ ရပါသည်။

အဲဒီလို= စစ်မှန်အောင်၊ မူလကလဲ ပြခဲ့ပါပြီ။ ယခု- ထပ်ဆင့်၍ ကျစ်လစ်ခိုင်မာ၊ မှန်ကန်မြဲမြံစွာ ပွားများ ကျက်စားမှုမျိုး ဖြစ်စေရန် တဆင့်တိုး၊ အသိဉာဏ်နှင့် ဆုံးဖြတ်မှန်ဘို့ ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်- ဤသို့ မှန်ကန်လျှင် အကျိုးရှစ်တန် ကော်ရမယ်လို့ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က ရဲရဲကြီးဆိုထား ဆုံးဖြတ် ပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်၊ ယောဂီသူမြတ်- ထပ်၍ ဆန်းစစ်လေလေ၊ နက်နဲသိမ်မွေ့လေလေမျှ၊ ခက်ခဲစရာဖြစ်လှချီရဲလို့ သက်ပြင်းမချပါနဲ့၊ ယောဂီရဲ့ ယုံကြည်ချက်၊ ကျင့်သုံးချက်ခိုင်မာပြီး၊ သန္တိဌာန်ချ- မြဲမြံလှတဲ့ ဝိရိယတွေကို ကျန်မဂ္ဂင်တွေနဲ့အညီ ဝင်ရအောင် ပြသလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမတွဲ၊ မဆုတ်မနစ်ကြိုးစားရင်၊ လောကုတ္တရာမဂ်ပညာ၊ ဖိုလ်ပညာအတွက် တကျပ်ဘိုး အားထုတ်ကြိုးစားရင် တကျပ်ဘိုးရပါတယ်၊ တကျပ်ဘိုး ကြိုးစားရက်နဲ့ တမတ်ဘိုး ငါးမူးဘိုးဘဲ ရတယ်ဆိုတာ- မရှိမဖြစ်ကောင်းပါဘူး၊ ဒါကြောင့်- ကောဓဓမ္မော ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဖြစ်ရှိရေးအတွက်- မကျယ်ဝန်းသော်လည်း၊ နက်နဲသိမ်မွေ့-ပက်တေ့၊ ကိလေသာလွတ်ငြိမ်းမှုကိုခံစားရရှိနိုင်ပါတယ်၊ မူလစတင်ပြသလာစဉ်ကသဘောအစဉ်ကလေးကို သေးငယ်တယ်မအောက်မေ့ဘဲ၊ စေ့စေ့စပ်စပ်ကလေး ကွက်လပ်မရှိအောင် ခံယူကျင့်သုံးလာရင်၊ ယခုကဲ့သို့-ပစ္စက္ခသန္တိဌာန်ဓမ္မ- ဘင်္ဂဉာဏဒဿနကို စင်ကြယ်ထက်မျက်စွာ ရရှိပြီးလျှင်၊ အကာလိကော- အခါမလင့်ဘဲလျက်- အထက်ဉာဏ်စဉ်တွေကို၊ ယောဂီက၊ ပုဂ္ဂိုလ်က၊ ငါက၊ မျှော်ခေါ်တက်လှမ်းနေစရာမလိုဘဲ၊ သိက္ခာသုံးအင်-ခန္ဓာအစဉ်ကပင် မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့နှင့် တွင်တွင်

နှင့်၍ တက်ခါဝင်သည့်-အနုလောမပဋိပဒါအစဉ်ကို-ဖြစ်ရှိလာမှာ- သက်ဝင်လာ
မှာ- အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

ဘာကြောင့်ဆိုသော်၊ ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌- အနု
ပဿနာ(၇)ပါးဖြင့်-ကျက်စားပွားများ နိုင်နင်းနေသည်မှာ၊ 'ခဏိကသမာဓိနှင့်
တကွဆိုရသော်လည်း ဝိတက်ငြိမ်း၍- ဝိစာရကိန်းသောအားဖြင့် ကျက်စားနိုင်ရ
ကား၊ ဤဘာဝနာဘိသမယအခါကို လေးကျွန်းသေဋ္ဌာနင်း၊ စကြာမင်း၏ စည်း
စိမ်နှင့် နှိုင်းချိန်ယှဉ်တွဲ- မလဲနိုင်အောင် ငြိမ်းချမ်းခြင်း ဘာဝနာရတိကိုလဲ ရအပ်
နေပါသည်။ ဤနေရာ၌ ဝိစာရကိန်းသောအားဖြင့်ဆိုရာဝယ်၊ ဥပစာရ သမာဓိ
ဟုဆိုလိုခြင်းမဟုတ်ပါ။ ဥပစာသမာဓိအမည်သည် သမထဘာဝနာ၌ဖြစ်ရှိသော
သမာဓိ၏အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ဥပစာရသမာဓိဟုဆိုလျှင် အပ္ပနာ၏အနီးတွင်
ရခြင်းဖြစ်ရာ၊ ဤဝိစာရကိန်းမှ-ကျက်စားပြုသောသဘောသည် အာရုံကလွန်စွာ
လေးနက်နေ၍ အပ္ပနာပင် မဖြစ်နိုင်ရကား၊ ဥပစာရသမာဓိဟုအမည်မရထိုက်
မဆိုထိုက်သော- ခဏိက၊ ပညာသမာဓိ-ဝိတက်မပြည့်သည့်ဝိစာရကိန်းသော ကျက်
စားပွားများမှ- အနုပဿနာ(၇) ပါးဖြင့်- ဆိုင်ရာကိလေသာငြိမ်းမှု ကာယ-
စိတ္တနှစ်ဖြာ-ပဿဒ္ဓိအရာ လွှမ်းထူ မွေ့လျော်လျက် ဘာဝနာရတိ- ပေါ်ရှိခြင်း
ကိုသာ ဆိုလိုပါသည်။

ထို့ကြောင့်ပင်၊ မြတ်သော-သူတော်စင်ရယ်....၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်တက်ခါ
ဝင်တာ-ပုဂ္ဂိုလ်မပါဝင်- စေ့ဆော် မျှော်လင့်-တောင့်တ၊ ကြောင့်ကြခြင်းကင်း
လျက်၊ သိက္ခာသုံးအင်- ခန္ဓာစင်ကြယ်-မဂ္ဂင်နယ်တွင်၊ ပွားဉာဏ်ကိုတွင်တွင်ရှု-
ထင်မြင်မှုကေန်ပေါက်လျက်- အထက်ဉာဏ်စဉ်ကို ပေါက်ရောက်နိုင်ရခြင်းဖြစ်ပါ
တယ်။ ဤသို့သော- ကျက်စားပွားများမှဖြင့် သိက္ခာသုံးလီ- ခန္ဓာ၌တည်၍-
ခိုင်ကြည်ငြိမ်းချမ်း- ပဿဒ္ဓိပန်းကိုဆင်မြန်းခါ- မွေ့လျော်ခဏ်းအမှန် ဖြစ်အပ်ပုံ
ကိုလဲ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က- ဤသို့ တပ်အပ်သေချာဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

“ပဿဒ္ဓိတိ ဝိပဿနာ ပဿဒ္ဓိ၊ တဿ ကိရ တသ္မိံ သမယေ
ရတ္တိဋ္ဌာနေဝါ ဒိဝါဋ္ဌာနေဝါ နိသိန္ဓဿ ကာယစိတ္တာနံ နေဝ
ဒရထော၊ နဂါရဝံ နကက္ခဋ္ဌတာ နကမ္မညတာ နဂေလညံ-
နဝဂံတာဟောတိ၊ အထခေါ ပနဿ ကာယစိတ္တာနိ ပဿဒ္ဓါနိ
လဟူနိ မုဒူနိ ကမ္မညတာနိ သုဝိသဒါနိ ဥဇုကာနိယေဝ ဟောန္တိ၊
သော ဣမေဟိ ပဿဒ္ဓါဒိဟိ အနုဂ္ဂဟိတာ ကာယစိတ္တော တသ္မိံ
သမယေ အနုမာသိ နာမ ရတိ အနုဘဝတိ။”

ပဿဒ္ဓိတိ-ပဿဒ္ဓိဟူသည်ကား၊ ဝိပဿနာပဿဒ္ဓိ- ဝိပဿနာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ပဿဒ္ဓိတည်း။ (၀၂)ဝိပဿနာရှုဆဲ- နိဝရဏတရားတို့ခွဲ၍ ရှိ၏။ စေတသိက် ကာယ- စိတ်ကာယတို့၏ ငြိမ်းခြင်းတည်း။

တသ္မိံ သမယေ-ထိုအခါ၌၊ ရတ္တိဋ္ဌာနေဝါ-ညဉ့်နေရာ၌၎င်း၊ ဒိဝါဋ္ဌာနေဝါ-နေနေရာ၌၎င်း၊ နိသိန္နဿ- ဝိပဿနာဘာဝနာတရား ရှုပွားထိုင်နေသော၊ တဿ-ထိုယောဂီသို့မြတ်အား၊ ကာယစိတ္တာနံ- စေတသိက်နာမ်ကာယ-စိတ်နာမ် ကာယတို့၏၊ ဒရထော-ပူပန်ပင်ပမ်း-မငြိမ်းချမ်းခြင်းသည်၊ နေဝဟောတိ-မဖြစ်၊ ကာယစိတ္တာနံ-နာမကာယနှစ်စားတို့၏၊ ဂါရဝံ-လေးသည်၏အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ကက္ခဋတာ-ကြမ်းထမ်းသည်၏အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ အကမ္မညတာ- အမှု၌မခန့်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ- မဖြစ်၊ ဝင်္ဂတာ- ကောက်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ဂလေညံ- နာကြင်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်၊ ပန-အလျော်ကိုဆိုဦးအံ့၊ အထခေါ-အမှန်စင်စစ်ကား၊ အဿ-ထိုယောဂီသို့မြတ်၏၊ ကာယစိတ္တာနံ- နာမခေါ်ဆောင်- ကာယနှစ်ဘောင်တို့သည်၊ ပဿဒ္ဓါနိ- ငြိမ်းကုန်သည်၊ လဟူနိ- ပေါ့ကုန်သည်၊ မုဒ္ဓနိ- နူးညံ့ကုန်သည်၊ ကမ္မညာနိ- အမှု၌ ခန့်ကုန်သည်၊ သုဝိသဒါနိ- ကောင်းစွာ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းဖြင့် နာကျင်ခြင်း မရှိကုန်သည်၊ ဥဇုကာနိယေဝ- မကောက်မကေ့ ဖြောင့်မတ်မှန်ကန်လေ့ ရှိကုန်သည်သာလျှင်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ သော- ထိုသို့ ကာယ၊ စိတ္တ၊ ပဿဒ္ဓိ-အစရှိကုန်သော တရားတို့နှင့် ပြည့်စုံကုံလုံ ပွားထူ နိုင်စွမ်းရှိသောယောဂီမြတ်သည်၊ ဣမေဟိ ပဿဒ္ဓါဒိဟိ- ဤပဿဒ္ဓိအစရှိသည့်- တဆယ်နှစ်ပါး-တင့်တယ်သောတရားတို့ဖြင့်၊ အနုဂ္ဂဟိတ ကာယစိတ္တော-ချီးမြှောက်အပ်သော- စေတသိက်နာမ်၊ စိတ်နာမ်ကာယ ရှိသည်ဖြစ်၍၊ တသ္မိံ သမယေ- ထိုအနုပဿနာဉာဏ် (၇)ပါး ပွားများကျက်စားသောကာလ၌၊ အနုမာသီနာမ- အနုပုထုဇဉ်တို့၏ ဥစ္စာမဟုတ်သော (၀၂) သာမာန်လူတို့ခံစားခြင်းငှါ လျှောက်ပတ်သော ကာမသုခကိုလွန်သည်ဖြစ်၍ အနုမာသီမည်သော၊ ရတိံ-မွေ့လျော်ခြင်းကို၊ အနုဘဝတိ- အစဉ်ခံစားရ၏။ ။

ဤသို့လျှင် = ဘာဝနာရတိ ဖြစ်၍နှင့် အငြိမ်းခါတ်ကိန်း၍ မွေ့လျော်ခြင်းကိုပင်၊ ခံစားရသည်ဟု တင်စား၍ ဆိုရပါသည်။ အမှန်မှာ = ကိလေသာ ကိန်းသော ခံစားမှုမျိုးလည်းမဟုတ်၊ ခံစားသွား၍-ခံစားခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်၊ ခံစားလိုမှု အာလယပေါ်၍ ခံစားရခြင်းမျိုးလည်းမဟုတ်၊ စရိယသင်္ဂဟတရားတို့တွင်၊ ဤပဿဒ္ဓိအစရှိသော (၁၂)ပါးသော- တင့်တယ်သည့် စေတသိက်

တရားတို့သည်၊ ယောဂီသုမြတ်၏ ဣန္ဒြေမှဗိုလ်ထိအောင် ထက်သန်သော မဂ္ဂင်ဝင်
 ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့၏ ပဋိပက္ခတရားတို့ကို တွန်းလှန်ထားရာတွင်- အတူတကွ
 ပါဝင်လျက် ဆန့်ကျင်ဘက် နှိဝရဏအစရှိသော ကိလေသာတရားတို့ကို ဖြိုခွဲ
 ဖောက်ထွင်း၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်အောင် သက်ဝင်ဆောင်နှင်းစေသော ဤယှဉ်
 ဘက်တရားတို့ကြောင့် ကိလေသာ၏ ပူပန်ဟုန်ကို အငွေ့ပါကုန်အောင် ညှိမ်း
 သတ်သည်ဖြစ်၍၊ ငြိမ်းအပ်သော သဘော၌၊ မွေ့လျော်ခြင်း ဘာဝနာရတီကို
 ပင် ခံစား၏ဟု ဆိုရပါသည်။

သမထနယ်တွင် နှိဝရဏမျှ မတွယ်အောင်- စျာန်အင်္ဂါငါးပါးတို့က
 တိုက်ဖျက်အပ်သလို၊ ဝိပဿနာနယ်တွင် ပညာ၊ သင်္ကပ္ပ- ဝီရိယ-သတိ-သမာဓိ
 သဒ္ဓါ- ယောနိသော မနသိကာရတို့က မချို့မယွင်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာ
 အခင်းကို သန့်ရှင်းအောင်ဆောင်နှင်းရာတွင်၊ ဤ-ပဿဒ္ဓိအစရှိသော၊ ၁၂-ပါး
 စရိယသင်္ဂဟတရားတို့ကလည်း၊ နှိဝရဏအစရှိသော ကိလေသာတို့ကို- အငွေ့
 သိမ်း၍ ငြိမ်းစေအပ်ပါသည်။ ဤသို့သော- သဘောတိုင်အောင်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်
 ပွားများပိုင်၍- ကျက်စားမှု အတန်တန်ရရှိဘိုင်း၊ ပဋိပဒါလမ်းစဉ်လှိုင်းသည်၊
 မတိမ်းမစောင်းငြိမ်းကြောင်းကေန အထက်ယံ-ဉာဏ်စဉ်တို့သို့ ကောင်းစွာသက်
 ဝင်နိုင်ပါတော့မည်မှာ မုချဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဤ(၁၂) ပါးသော-
 (စရိယသင်္ဂဟ, = မဂ္ဂသစ္စာဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စတွင် စုပေါင်းညီညွတ်၍ တင့်တယ်စွာ
 ပါဝင်ပေသော တရားကိုယ်သဘော)နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ကို တွန်းလှန်ဖို့ဖျက်
 တတ်ပုံသဘောဟုန်ကလေးကိုပါ သိထားရန် လိုအပ်ပါသဖြင့် ဖော်ပြပေးလိုက်
 ရပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- မဂ္ဂင်ပွားရာ ဉာဏ်စဉ်လွှာသည်၊ ငါးမြင်-
 ငါးမပွား၊ မဂ္ဂစရိယ သင်္ဂဟတရားတို့ကသာ ရှုပွားမြင်ငြား စေတာပါတကားဟု
 နှလုံးပိုက်စေလို၍ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ ကာယပဿဒ္ဓိ-စိတ္တပဿဒ္ဓိ စသည်ဖြင့် တရားကိုယ်တို့ကို
 ပြဆိုရာတွင်၊ ကာယ, အရ= စေတသိက်နာမ်ကာယဖြစ်သော- ဝေဒနက္ခန္ဓာ-
 သညက္ခန္ဓာ- သင်္ခါရက္ခန္ဓာ- နာမကာယကို မှတ်ယူရပါမည်။ စိတ္တ, အရ= စိတ်
 နာမ်ကာယ-ဝိညာဏက္ခန္ဓာကို မှတ်ယူရပါမည်။ ၎င်းစေတသိက်နာမ်ကာယတို့၏
 ငြိမ်းခြင်း, ပေါ့ခြင်း စသည်ဖြင့်ဆိုရာဝယ်၊ ငြိမ်းခြင်း၌၊ အလုံးစုံချုပ်၍ ငြိမ်းခြင်း
 ကို ဆိုသည်မဟုတ်၊ ပူပန်စေတတ်သော ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းခြင်း
 ပေါ့ခြင်းကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ၎င်း- ၁၂-ပါးသော တရားကိုယ်သဘော
 သွားတို့မှာ....

ထက်မျက်ညာကိစ္စ - အခြားယှဉ် ဘသွင်ရတိ-ဖြစ်ရှိတရား-တဆယ် နှစ်ပါးကား။

(၁) ကာယပဿဒ္ဓိ၊ (၂) စိတ္တပဿဒ္ဓိ။

စေတသိက်နာမ်ကာယ = စိတ်နာမ်ကာယတို့၏ ငြိမ်းခြင်းသဘောသည်။

ပူပသမ လက္ခဏာ = ပူပန်ခြင်း၏ ငြိမ်းခြင်းလျှင် မှတ်ကြောင်း
လက္ခဏာရှိ၏။

ဒရထ နိမ္မဒ္ဓနရသာ = ပူပန်ခြင်းကို နှိမ်နှင်းခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။

အပရိဖန္ဒန သီတိဘာဝပစ္စုပ္ပန်နာ = ပူပန်ခြင်းတည်း ဟူသော တုန်လှုပ်ခြင်း
ကင်းသည်၏ အဖြစ်-ရှေ့ရှုထင်၏။

* အပူပသမတာ ဥဒ္ဓစ္စာဒိကိလေသ ပဋိပက္ခဘူတာ = မငြိမ်သက်သည်၏
အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော- (ဥဒ္ဓစ္စ) ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့် ယှဉ်
သည့် ကိလေသာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား နှစ်ပါးဖြစ်၏။

(၃) ကာယလဟုတာ၊ (၄) စိတ္တလဟုတာ၊

စေတသိက်နာမ်ကာယ- စိတ်နာမ်ကာယတို့၏- ပေါ့ခြင်းသဘောသည်။

ဂရုဘာဝ ပူပသမ လက္ခဏာ = လေးလံထိုင်းမှိုင်းသည်၏ ငြိမ်းခြင်းလက္ခဏာ
ရှိ၏။

ဂရုဘာဝ နိမ္မဒ္ဓန ရသာ = လေးလံထိုင်းမှိုင်းသည်၏ အဖြစ်ကို နှိပ်နင်း
ခြင်းကိစ္စရသရှိ၏။

အဒဒ္ဓတာ ပစ္စုပ္ပန်နာ = လေးသည်၏အဖြစ်မှ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားဟု
ရှေ့ရှုထင်၏။

* ဂရုဘာဝကရ ထိန မိဒ္ဓါဒိ ကိလေသ ပဋိပက္ခဘူတာ = လေးသည်၏
အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော(ထိန-မိဒ္ဓ)စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ယှဉ်သည့်ကိလေသာ
၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားဖြစ်၏။

(၅) ကာယမုဒုတာ၊ (၆) စိတ္တမုဒုတာ၊

စေတသိက်နာမ်ကာယ- စိတ်နာမ်ကာယတို့၏ နူးညံ့ခြင်းသဘောသည်။

ထဒ္ဓဘာဝ ပူပသမ လက္ခဏာ = ခက်မာသည်၏ အဖြစ်၏ ငြိမ်းခြင်းလက္ခဏာ
ရှိ၏။

ထဒ္ဓဘာဝ နိမ္မဒ္ဓနရသာ = ခက်မာသည်၏အဖြစ်ကို နှိပ်နင်းခြင်းကိစ္စရသ
ရှိ၏။

ပဋိသတ္တ ပစ္စုပ္ပန်နာ = တစုံတခုသောအာရုံ၌ မထိပါးသော အချင်း
အရာဖြင့် ရှေ့ရှုထင်၏။

(၀၇) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အာရုံ၌မထိပါးခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သည်ဟု
ရှေ့ရှုထင်၏။

* ထဒ္ဒဘာဝကရ ဒိဋ္ဌိမာနာဒိကိလေသ ပဋိပက္ခဘူတာ = ခက်ထန်မာ
ကြာသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော (ဒိဋ္ဌိမာန) စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်
ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

(၇) ကာယကမ္မညတာ၊ (၈) စိတ္တကမ္မညတာ၊

စေတသိက်နာမ်ကာယ-စိတ်နာမ်ကာယတို့၏အမှည့်ခန့်ခြင်းသဘောသည်။

အကမ္မညတာဝူပသမလက္ခဏာ = အမှည့် မကောင်းသည်၏ အဖြစ်မှ ငြိမ်းခြင်း
လက္ခဏာရှိ၏။

အကမ္မညတာဝ နိမ္မဒ္ဒနရသာ = အမှည့် မကောင်းသည်၏အဖြစ်ကိုနှိပ်နင်းခြင်း
ကိစ္စရသရှိ၏။

အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာ = အာရုံပြုခြင်း၌ ပြည့်စုံ ကောင်းမြတ်ခါ
အမှည့် ခန့်ခြင်းဟု ရှေ့ရှုထင်၏။

* အကမ္မညဘာဝကရ အဝသေသ နိဝရဏာဒိ ကိလေသ ပဋိပက္ခ
ဘူတာ = အမှည့် ကောင်းမြတ်ပြည့်စုံသည်၏ အဖြစ်ကို မပြုတတ်သော
(ကာမစွန္ဒ-ကုက္ကုစ္စ-ဝိစိကိစ္ဆာ) ကိလေသာ စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏-ဆန့်ကျင်
ဘက်တရားဖြစ်၏။

(၉) ကာယပါဂုညတာ၊ (၁၁) စိတ္တပါဂုညတာ၊

စေတသိက်နာမ်ကာယ-စိတ်နာမ်ကာယတို့၏မနာကျင်ခြင်းသဘောသည်။

အဂေလညဘာဝ လက္ခဏာ = မနာကျင်သည်၏အဖြစ် လက္ခဏာရှိ၏။

ဂေလည နိမ္မဒ္ဒန ရသာ = နာကျင်ခြင်းကို နှိပ်နင်းခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏။

နိရာဒိနဝ ပစ္စုပ္ပန်နာ = အပြစ်မရှိခြင်း- ဥပ္ပဒ္ဒဝေ မရှိခြင်း တည်းဟူ
သော အချင်းအရာဖြင့် ရှေ့ရှုထင်၏။

(၀၇) သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အပြစ်ဥပ္ပဒ္ဒဝေ
မရှိခြင်းကို ပြုတတ်၏။

* ဂေလညဘာဝကရ အဿဒ္ဓါဒိ ကိလေသ ပဋိပက္ခဘူတာ = နာကျင်ခြင်း
ကို ပြုတတ်သော (မသဒ္ဓါခြင်း (၀၇) သဒ္ဓါတရားမရှိခြင်း) စိတ္တုပ္ပါဒ်
နှင့်ယှဉ်သည့် ကိလေသာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားဖြစ်၏။

(၁၁) ကာယဇုကတာ၊ (၁၂) စိတ္တဇုကတာ၊

စေတသိက်နာမ်ကာယ-စိတ်နာမ်ကာယတို့၏ ဖြောင့်ခြင်းသဘောသည်၊

- အဇ္ဇဝ လက္ခဏာ = ဖြောင့်သည်၏အဖြစ် လက္ခဏာရှိ၏၊
- ကုဋိလဘာဝ နိမ္မဒ္ဓနရသာ = နာမက္ခန္ဓာတို့၏ ကောက်သည်၏ အဖြစ်ကို နှိပ်နင်းခြင်း ကိစ္စရသရှိ၏၊
- အဇိမ္မတာ ပစ္စုပ္ပန်နာ = မကောက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် သမ္ပယုတ်တရား တို့ကို ဖြောင့်စေသောတရားဟု ရှေးရှုထင်၏၊

* ကုဋိလဘာဝကရ မာယာသာဓဇ္ဇယျာဒိ ကိလေသ,ပဋိပက္ခဘူတာ= ကောက်သည်၏အဖြစ်ကို ပြုတတ်သော(မာယာသာဓဇ္ဇယျ)ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်ယှဉ်သည့် ကိလေသာတို့၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်၏။

“အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့်”

- ၁။ ကာယပဿဒ္ဓိ- စိတ္တပဿဒ္ဓိ = စိတ်,စေတသိက်တို့၏- ငြိမ်းခြင်း.... ဥဒ္ဓစ္စကို နှိပ်နင်း ဆန့်ကျင်ခြင်း။
- ၂။ ကာယလဟုတာ-စိတ္တလဟုတာ= စိတ်,စေတသိက်တို့၏- ပေါ့ခြင်း.... ထိန, မိဒ္ဓတို့ကို နှိပ်နင်းဆန့်ကျင်ခြင်း။
- ၃။ ကာယမုဒုတာ- စိတ္တမုဒုတာ = စိတ်,စေတသိက်တို့၏- နူးညံ့ခြင်း.... ဒိဋ္ဌိ,မာနတို့ကို နှိပ်နင်းဆန့်ကျင်ခြင်း။
- ၄။ ကာယကမ္မညတာ-စိတ္တကမ္မညတာ= စိတ်,စေတသိက်တို့၏-အမှည့်ခန့်ခြင်း.... ကာမစွန္ဒ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာ,တို့ကို နှိပ်နင်းဆန့်ကျင်ခြင်း။
- ၅။ ကာယပါဂုညတာ-စိတ္တပါဂုညတာ= စိတ်,စေတသိက်တို့၏- မနာကျင်ခြင်း အဿဒ္ဓါကို နှိပ်နင်း ဆန့်ကျင်ခြင်း။
- ၆။ ကာယုဇုကတာ-စိတ္တုဇုကတာ= စိတ်,စေတသိက်တို့၏- ဖြောင့်ခြင်း.... မာယာသာဓဇ္ဇယျကိုနှိပ်နင်းဆန့်ကျင်ခြင်း။

ဤသို့= တဆယ့်နှစ်ပါးသော၊ စရိယသင်္ဂဟ- သောဘဏဟု ဆိုအပ်သည့် ကျင့်အပ်စုပေါင်း တင့်တယ်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်,စေတသိက်တရားတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ကိလေသာတို့ကို နှိပ်နင်းပုံ ပြဋ္ဌာန်းသော ဌာန်သုံးပါးကို သိအပ်ရာပါသည်။ ပဒဋ္ဌာန်ခေါ် နီးစွာသော အကြောင်းမှာ (၁၂)ပါးလုံး၌၊ ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာအရ= နာမက္ခန္ဓာလေးပါးလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသည့် တရားများဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌၊ အနုပဿနာ (၇)ပါး အစဉ်ရငြားလျက်၊ ကောင်းစွာ ပွားများ ကျက်စားနိုင်သည်မှာ၊ (၀၁) ဘာ ဝနာရတိ- အနုမာသီ၊ မိအောင် ခံစားလာနိုင်သည်မှာ၊ ထိုစရိယသင်္ဂဟတရား တို့ကြောင့်သာ၊ (၀၁) ထိုတရားတို့နှင့်သာ၊ (၀၁) ထိုတရားတို့ကသာ ပွားများ ကျက်စားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအခါ၌- အထက်က၊ ပြဆိုသကဲ့သို့၊ ဝိတက်ငြိမ်း ခြင်း၊ ဝိစာရကိန်းခြင်း၊ မှတ်သားပေးရမှု သညာ၏ ငြိမ်းခြင်း၊ စေ့ဆော်မှု၏ ငြိမ်းခြင်း၊ ပဂ္ဂဟအားဖြင့် ချီးမြှောက်ရမှု ငြိမ်းခြင်း၊ နှိပ်နင်းပေးရမှုငြိမ်းခြင်း၊ နိဝရဏတို့မှ ငြိမ်းခြင်း၊ ဒိဋ္ဌိမာန- အဿဒ္ဓါ-မာယာသာဓဇ္ဈယ တို့ကြောင့် ပူပန်မကိန်းငြိမ်းခြင်း၊ ပညာ၏ ထယ်ဝါခန့်ညားခြင်း၊ သမာဓိ၏ ခိုင်ကြည်ခြင်း၊ သတိ၏ ပြဋ္ဌာန်းအပ်သောတရားတို့၌ ဥပဋ္ဌိတံအဖြစ် တည်ခြင်း- စသည်တို့နှင့် စရိယသင်္ဂဟတရားစုအပေါင်းတို့သည် မိမိဆိုင်ရာ နိဝရဏနှင့် တိလေသာတရား တို့ကို ဝေးစွာပယ်ရှား ငြိမ်းစေခြင်းအားဖြင့် ပဟာနုပရိညာမပျက် ဝိပဿနာ မဂ်အဆက်ဆက်ကို အနုပဿနာ (၇) ပါးထက်၌ သိက္ခာသုံးအင်၊ သန့်စင်စွာ ဝင်လျက် ကြံ့ခိုင်စွာ ပွားများကျက်စားနိုင်ပါတော့သည်။

ထိုအခါ၌၊ အထက်က- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ထက်သန်လာစဉ်- ခဏိက သမာဓိ၊ ခပ်ကြဲကြဲတွင် ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းကို မသက်ဝင်နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ကျော်လွှားနိုင်ဘိသကဲ့သို့- ဖြစ်ရှိလာပြီးမှ၊ ယခုကဲ့သို့- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဟာ နုပရိညာဉ်တွင် ပယ်အပ်သော တရားတို့ကို ပယ်တတ်သော စရိယသင်္ဂဟတရားစု တို့က ပယ်သတ်နိုင်လိုက်၊ ကျက်စားခိုက်အတွင်းဝယ်၊ ဝိစာရကိန်းသော ငြိမ်း အေးမှုဖြစ်ရှိလာချိန်တွင် တဖန်ပြန်၍ ဝင်ချင်သယောင်ယောင် ဖြစ်ရှိလာတတ် ပါသည်။ ထိုဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းတရား (၁၀)ပါးတို့သည်လည်း ဤ ဝိပဿနာရှုကြောင်း တရားအပေါင်းမှပင် ပေါ်တက်၍ လာတတ်ရကား၊ ထိုသို့ ညစ်ညူးမှု သက်ဝင်ခြင်း၏ တရားခံအစစ်မှာ- ပပဉ္စတရား- တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ တို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတရားသုံးပါးသည် ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းအဖြစ် သို့ရောက်အောင် ဝိပဿနာအစစ်မဟုတ်သော- ဩဘာသနှင့် နိကန္တိကို အမှီ ပြု၍ ဆယ်ပါးသော ညစ်ညူးမှုဖြစ်အောင် ပြုတတ်သော တရားဖြစ်ပါသည်။

ရှေ့ = ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်- အနု၊ အရင့်တို့၌၊ မထင်ရှားခဲ့ဘဲ၊ ဘင်္ဂဉာဏ် ကျရောက်ပြီး၊ အနုပဿနာ(၇)တန် ပွားများကျက်စားနိုင်၍၊ အားသန်မြဲမြံပြီး ဝိစာရကိန်းခါ၊ အထက်ပါ- အငြိမ်းခါတ် (၁၂) ရပ်၊ လွှမ်းမိုး၍ လာသော အခါကျမှ၊ ဝိပဿနာ၏ ညစ်ညူးကြောင်းသည် ခေါင်းထောင်၍ ထကြွလာတတ် ပါသည်။ သို့သော်လည်း- မရိပ်စား၊ မသိရှိမိဘဲ၊ လွန်စွာသိမ်မွေ့လျက် ရှုကွက်

ပျောက်ခါ ဝိပဿနပေက္ခာဝေဒနာသဘောမျှလောက်ကလေးနှင့် ကျက်စားနေ
မိပြီး၊ ကြာရှည်လာပါက- မဂ်ရပြီး၍ ဖလသမာပတ်ဘဲ ဝင်နေစားနေသယောင်
အထိ ထင်စွဲနေမိတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ- အထက်ဉာဏ်စဉ်- ပဋိပဒါဝင်မှုလဲ
ပျောက်၍ နေတတ်ပါသည်။ ထို-ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိမှာ- ဘင်္ဂဉာဏ်အလွှာ
မှစ၍ အနုလောမဉာဏ်တိုင် သက်ဝင်ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု ဆိုရသော်လည်း ဥဒယဗ္ဗယ
ဉာဏ်၊ ထက်သန်မြဲမြံ၍၊ ဝိပဿနာမဂ်၊ ဟုတ်သည်။ မဟုတ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီး
ကထဲက၊ (၀၇) တနည်းအားဖြင့် ဥပက္ကိလေသဖြစ်ခဲ့သော်၊ ထိုဥပက္ကိလေသခေါ်
ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းကိုလွန်မြောက်ပြီးစ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်မှုအပိုင်းမှ
စ၍၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဘက်သို့- သက်ဝင်တက်လှမ်းပါဝင်ငြိမ်းပြုခဲ့ခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစဉ်က- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တွင် ပဿဒ္ဓိစသော (၁၂) ပါးသောတရား
တို့- တခုခုမျှ လွန်ကဲမှုမရှိဘဲ- ဘင်္ဂဉာဏ်သို့ကူးမြောက်ခဲ့ခါ၊ ပဋိပဒါသို့ တက်
ရောက်နိုင်ခဲ့ပြီးမှ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့်- အနုပဿနာ (၇) တန်ကို၊ အတန်တန်သော
ကိလေသာငြိမ်းမှုနှင့်- လွန်စွာပွားများလျက်- ဝိစာရကိန်း၍ အငြိမ်းခါတ်များ
လွှမ်းမိုးလာသောအခါကျမှ- အထက်ကပြခဲ့သော- သြဘာသနှင့် နိကန္တိကိုမှီတယ်
၍ ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းနှင့် လမ်းမှားကို ဆောင်နှင်းသွားတတ်ပါသည်။
ထိုအချက်တို့ကို မတော်တဆတွေ့ရှိရသော် ရှောင်ကွင်းနိုင်ရန်အတွက် အမြဲတမ်း
ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

“ဝိပဿနာညစ်ညူးကြောင်းတရား- ဆယ်ပါး”

(၁) သြဘာသ = အရောင်အလင်းတွေ့မြင်ခြင်း၊ (၀၇) ဤသဘောသည်
တရားကိုယ်သီးခြားမရှိ၊ သမာဓိလွန်ကဲချိပ်၍၊ စိတ်၏
ဆန်းကျယ်- အာရုံနိမိတ်တယ်မိရာသို့၊ တဖျပ်ဖျပ်ဝင်းပ
လျက်၊ တခဏမျှ-တခဏမျှ- စိတ်ရောက်ရာနိမိတ်- ထင်
ရှားဟိတ်ဖြင့် လင်းပါးလာတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) ပီတိ = ပီတိစေတသိက်အရ- အာရုံကို နှစ်သက်တတ်ခြင်းမှ၊
ဝိပဿနာဉာဏ်ထက်မျက်-ငြိမ်သက်သောအခါ၌၊ ဘာဝ
နာရတိ-သဘောကို- ပီတိနှောမှုလွန်ကဲခါ- နိကန္တိတဏှာ
နှင့်တဲ၍- နှစ်သက်ညစ်ညူးသွားတတ်ခြင်း၊

(၃) ပဿဒ္ဓိ = ကာယ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိနှစ်ပါးလွန်ကဲလျက်- ချမ်းသာမှုဘွဲ့
ကာ-တဏှာဒိဋ္ဌိစွဲလာ၍ ညစ်ညူးရခြင်း၊

- (၄) အဓိမောက္ခ = သဒ္ဓါလွန်ကဲသဖြင့်- စင်ကြယ် ကြည်လင်လာမှု အပေါ် နိကန္တိတဏှာနှင့်သာယာနေမိ၍-ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၅) ပဂ္ဂဟ = ချီးမြှောက်မှု လုလွ ဝိရိယလွန်ကဲသွား၍- မငြိမ်မသက် မငြိမ်းချမ်းသောအားဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၆) သုခ = သမာဓိ၏ ပဒဋ္ဌာန်အဖြစ် ထက်မျက်လွန်ကဲ၍ နှစ်သက် သာယာခံစားလာမိသဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၇) ဉာဏ = ပညာလွန်ကဲ သဒ္ဓါတဲ၍ တရားတွေတွင် လူရည်ချွန်ဟု မာနတံခွန်ထူမိသဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၈) ဥပဋ္ဌာန = သတိပေါ်လွင်-ဂရုဏအသွင်ဖြင့် လေးလံသည်ဖြစ်ခါ- ရှေ့ဆက်ရန် တုံ့နေသဖြင့် ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၉) ဥပေက္ခာ = သင်္ခါရကိုဥပေက္ခာပြုရမည့်အစား-ဝိပဿနာကို ဥပေက္ခာ ပြုလျစ်လျူရှုမှု ဖြစ်ပွား၍ ညစ်ညူးခြင်း၊
- (၁၀) နိကန္တိ = သိမ်မွေ့စွာသော နိက္ခမသိတ, တဏှာအားဖြင့်-ဘာဝနာ ၌ သာယာမိကာ ညစ်ညူးရခြင်း။ ။ဤ နိကန္တိနှင့် ဩဘာသတို့သည် ဝိပဿနာ အရှုမှန်တရားနှင့် တရား ကိုယ်ချင်းမယှဉ်စပ်ဘဲ၊ ပပဉ္စတရားတို့နှင့် အမြဲယှဉ်စပ် ဝင်လာ တတ်သောကြောင့် အကြောင်းခံ တရားဖြစ် သည်။ ၎င်း ဥပက္ခိလေသ (၁၀) ပါးစလုံးကို၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိနှင့် မြှောက်ပွားသော်- ဥပက္ခိလေသတရား (၃၀) ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်- တပြိုင်နက်သား- အပါး (၃၀) စလုံး- အင်္ဂါစုံသည်အထိ ဖြစ်ရှိသည် မဟုတ်ပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်အလို အဇ္ဈာသယနှင့် နိဝရဏနှင့် ကိလေသာတို့- မစင်မြေမှုတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့် ပျိုးပြွမ်း သောအားဖြင့် ဖြစ်ရှိတတ်ကြပါသည်။

ဤသို့- အကျဉ်းအားဖြင့် ဥပက္ခိလေသ သဘောသွားများကိုလည်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ရှိတတ်ပုံကို သိထားအပ်ပါသည်။ သို့သော်- အောက်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသကဲ့သို့ပင်၊ ဤဝိပဿနာရှေ့- သမထနောက်အားဖြင့်- အာရုံလက္ခဏ မြတ်ဓမ္မ- အရှုခံကိုယူ၍ ခဏိက သမာဓိနှင့် အားထုတ်အပ်သောနည်း၌၊ ဥပက္ခိ လေသ, သဘောတို့သည် လွန်စွာအဖြစ်နည်းပါးကြသည်။ သို့သော်- အထက် ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်ရန် နီးကပ်သော- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်၍-အနုပဿနာ (၇)

တန်၌ ပွားများဝင်စား- ကျက်စားအားသန်သောအခါ၌မူ၊ တစွန်းတစ၊ ဆယ်
ရေးတရေး-ကိုးရေးတရာဆိုသလို- ဖြစ်ရှိလာနိုင်စရာ ရှိလာပါ၍-ထည့်သွင်းဖော်
ပြကာ- မှားယွင်းမှုကို-သိမ်းဆည်းနိုင်အောင်-ဖော်ပြရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် အထက်ဉာဏ်စဉ်တို့၏ အခြေခံမှန်-ဘက်ပွားဉာဏ်သည်-မည်
မျှအရေးကြီး၍ စင်ကြယ်မှန်ကန်စွာ- ပွားများနိုင်ရေးတွင် အလေးအနက်ပြု
ထိုက်ပုံကို ရိပ်စားမိလောက်ပါပြီ။ဤဉာဏ်အရာ၌ ပညတ်၊ သမုတိငြိမှုမရှိဘဲ၊လုံးဝ
စင်ကြယ်- မဂ္ဂင်နယ်တရားကိုယ်တို့သည်သာ၊ အပိုအလိုမရှိ- ညစ်နွမ်းကင်းသည့်-
သုံးသိက္ခာတွင်းမှသာ- အထက်ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်နိုင်မည်ဟု ပိုင်းခြားသိ၍၊
ဤဝိပဿနာမဂ်၊ ဘာဝနာအဆက်ဆက်သဘောသည် လောကီလုပ်ရပ်- ပညတ်၊
သမုတိတို့နှင့်စပ်၍၊ တုံးဆိုရင်၊ ဝင်ခါတိုက်၊ ကျားဆိုရင်၊ အကိုက်ခံရပုံလို၊ ဉာဏ်
ဟုန်မခိုသည့် သိပ္ပံမျိုးသက်သက်-စရုဏစက်မျှမဟုတ်ပါပေ၊ ဝိဇ္ဇာလက်နက်ပေါ်
ထွက်စေရန်-သိပ္ပံခံ၍၊ တရံမလပ်- အထပ်ထပ်၊ စစ်ဆေးခါ၊ ညစ်ထေးစရာကိလေ
ကာ ငြိမ်းလျက်၊ ဝိဇ္ဇာစရုဏ- တူမျှသက်ဝင်အောင် ကျင့်ဆောင်ကြရာပါသည်။
ထို့ကြောင့် ဝိဇ္ဇာမပါသည်။ (ဝါ) ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ ကွာချည်တလှည့်၊ ပါချည်တခါ
ဖြင့် စရုဏတည်ခါထူတောင်မှုမျိုး မဖြစ်မရှိရအောင်၊ (ဝါ) လယ်လုပ်မခက်-
လယ်တည်ခက်ပါသဖြင့်၊ ဤအပိုင်းကို အသိုင်းအဝိုင်း မကုန်စင်စေကာမူ၊ ချုံး၍
လေ့လာသိရှိထားနိုင်ရန် ဆက်လက်ပြသပေးနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ဤဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ- တိလက္ခဏာ၊ အနု
ပဿာ၌၎င်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်အရာ- ပရမတ္ထပညာ၌၎င်း၊ လောကီသိပ္ပံ တို့ကဲ့သို့
တုံးဆိုတိုက်၊ ကျားဆိုကိုက်ဆိုသလို၊ အတိုချုပ်နှင့်ချည်း ရကောင်းပြည့်စုံကောင်း
သော အရာမဟုတ်ပါ။ ထိုဝိပဿနာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာနှင့် ထွင်းဖောက်
အောင်မြင်နိုင်မှုအရာသည်၊ သုဂမ္ဘီရံ- သုဏိပုနံ- သုဒ္ဓဇ္ဇာနံ- သုဒ္ဓဗ္ဗောဓံ၊ အရ၊
နက်နဲသိမ်မွေ့ - သိခဲ၊ ဖောက်ထွင်းနိုင်ခဲသော- ပကတိသဘောရှိပါသည်။ ထို့
ကြောင့်- မိမိဖောက်ထွင်းရမည့် တရားအခင်းတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာအရင်းခံ
သဘောကို ဒုတိယပိုင်း၌ ထိုက်သက်သမျှ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးမှ၊ ယခုအခါ-စရုဏလုပ်ရပ်
နှင့်စပ်၍၊ ပစ္စက္ခသန္တိဒိဋ္ဌိက ဓမ္မဓါတ်အားဖြင့် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ရပုံကို အမှားဟုန်လွှတ်
ကင်းအောင်၊ (ဝါ) အမှားဟုန်မတွေ့ကြုံရအောင်၊ ဤလုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်သိ
အစဉ်သဘောသွားများကို ဆိုင်ရာအခင်းတွင် ပြန်ကြည့်၍၊ တည့်မတ်စွာ ပွား
များဝင်စားလျက်၊ မဂ်တံခါးပွင့်အောင် လျှောက်သွားဖွင့်နိုင်ပါစေဟု မေတ္တာ
ရှေ့ရှုခါ လိုအပ်မှုကလေးများကို ဖြည့်ပေးနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကျယ်ချဲ့သည်ဟု မထင်ပါနှင့်၊ အကျဉ်းဆုံး အဋ္ဌကထာသဘောကိုပင် ဤ၌စုံလင်အောင် မပါဝင်ဘဲ၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့်ယှဉ်စပ်ရာအပိုင်းမျှကိုသာ အသိုင်း အဝိုင်းမကွာ၊ မျှတရုံမျှသာ ပြသပေးနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်- ဤသို့ ပြောဆိုတောင်းပန်နေရပါသလဲဆိုလျှင်၊ လောကမှ- အစစ်ရှိရင် အတုရှိမြဲမို့ တကြောင်း၊ ခေတ်ကဆုတ်ကပ်- တိုတိုပြတ်ပြတ်မှ ကြိုက်တတ်သလိုတကြောင်း တို့ကြောင့်၊ ဝိပဿနာပညာရှိမှ ဝိပဿနာအားထုတ်လို့ရကောင်းတာ အမှန်ပါလို့ ဆိုထားဒါကိုပင် လက်မခံချင်ကြ၊ အတုမှန်သမျှတွေကလဲ အစစ်နဲ့မခြားအောင် လှည့်စားတတ်ကြ၊ သောတာပန်ဖြစ်လမ်း ဓါတ်ကမ္မဋ္ဌာန်းတွေကလဲပေါ့၊ အရိယာနှင့် သူတော်ကောင်းဟု ထောက်ခံချက်တွေနဲ့ ထင်ပေါ်မှုကို ဂုဏ်ယူပြုကြ တာကတယုံ၊ ရင်ဝယ်ဖြစ်ငြား မိမိသားကို သူတပါးနာမည် ပေးခေါ်သည်ကမှ အမှန်ဟု ယူကြပုံတနည်းတွေကြောင့်၊ တသံသရာလုံးက အဝိဇ္ဇာအဖုံးခံခဲ့ရသမျှ စွဲလာတဲ့ သက္ကာယတွေ- မပျောက်နိုင်ရုံမျှမက၊ ယခု-ဘဝ၊ ဝိပဿနာဇာတ်ခုံမှာ အစွဲဟုန်အသစ်တွေနဲ့သာ- ဝဲနစ်သလိုထပ်ဖြစ်နေကြရရှာသည်ကို ဉာဏ်နဲ့ကြည့်က သိနိုင်စရာရှိပါသဖြင့် မေတ္တာအတိနှင့် ဘယာမထိကြပါစေရန်၊ ဤဘင်္ဂဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၏ စင်ကြယ်ရန် အကြောင်းကို ထပ်လောင်း ဆိုရခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

ကဲ....ဒီတော့၊ ယောဂီသူမြတ်- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို၊ မှားယွင်းချက်၊ ချို့ယွင်း ကွက်မရှိအောင်၊ အနုပဿနာ(၇)တန်နှင့် ပွားများကျက်စားနိုင်ဘို့အကြောင်း လုံလောက်ကောင်းပြီဖြစ်ပါ၍၊ ပွားများရရှိပိုင်နိုင်နေအပ်ပြီဆိုကြပါစို့၊ ဒီအခါ ရှေ့ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်တဲ့- ဘယဉာဏ်ကို ဘယ်လိုတက်လှမ်းမြင်နိုင်ပါသလဲဆိုတော့၊ ယောဂီသူမြတ်- မူလရရှိပွားများ ဝင်စားနေတဲ့ ဘင်္ဂဉာဏ်ထဲမှာ အနုပဿနာ သုံးပါးပေါ်၍ ဉာဏ်ပေါ်ထွက်နေပုံက၊ ခယ၊ ဝယ၊ ဘယ၊ သုညတ၊ အားဖြင့် သာ၊ ပစ္စက္ခ၊ ပျက်ပျက်နေတဲ့ သင်္ခါရအာရုံကို မျက်မှောက်ပြုနေရပါတယ်၊ မှန် ပါတယ်၊ ယောဂီ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့- သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ် စတင်ဆင်ခြင် စဉ်ကလဲ၊ (အာဒိအနိစ္စကောသိုအားဖြင့်၊ (၀၁) အာဒိ- ရှေ့ဦးစွာ၊ အနိစ္စ-မမြဲ သော၊ ကောသို- အဘို့အားဖြင့်သာ၊) အဲဒီ- ရှုရှိုက်နှစ်တန်- ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-သဘောကို မှတ်သားပိုင်းခြား ရှုပွားလာခဲ့ပါ တယ်၊ ဒီကတဆင့်- တရုဏ၊ ဥဒယဗ္ဗယ-နုနယ်တဲ့ ဖြစ်ပျက်မြင် ဆုံးဖြတ်ဉာဏ် အစ၊ သက်ဝင်လာတဲ့အခါကစပြီး၊ (မဇ္ဈေ အနိစ္စ ကောသိုအားဖြင့်၊ (၀၁) မဇ္ဈေ-အလယ်၏၊ အနိစ္စ- မမြဲသော၊ ကောသို- အဘို့အားဖြင့်၊) ပွားများရရှိခဲ့ ပါတယ်၊ အဲဒီလို- မဇ္ဈေ အနိစ္စ ကောသိုအားဖြင့် ပွားများကာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ရင့်သန် ထက်မျက်လျက်၊ အမှတ်ပျောက်၍ တောက်လျောက် ရှုပွားနိုင်ခဲ့ပြီး၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကို ဥပက္ကိလေသမငြိဘဲ သက်ဝင်ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ထိုမှ တတန်-ထက်မျက်ရင့်သန် မြဲမြံလျှင်မြန်သည်ဖြစ်၍၊ ပြုအပ်ခဲ့ပြီးသလို အဖြစ် ပယ်ပျောက်-ဘက်ဉာဏ်ကို၊ (ဩဿာန အနိစ္စ ကောဋိအားဖြင့်၊ (၀၁) ဩဿာန-အဆုံး၏၊ အနိစ္စ-မမြဲသော၊ ကောဋိ-အဆုံးစွန်ဖျား အဆုံးအားဖြင့်၊) ဤ-သမ္မသန-သုံးသပ်ဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ-ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်၊ ဘင်္ဂပွားများဉာဏ်တို့၏၊ “အနိစ္စလက္ခဏံ အဓိပ္ပာယ်” အရာ၊ အနိစ္စစင်စစ် လက္ခဏာပဋိဝေဓအဖြစ်ကို အစိုးရသည်၏ အဖြစ်နှင့်ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ရအပ်ပြီး ပွားများရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ထို-ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် ပွားများမှန်၍၊ ထက်သန်ရင့်ကျက်လာဆဲ၌ပင် အနိစ္စနုပဿနာ၏ အထွဋ်အထိပ် ခယ၊ ဝယအားဖြင့်၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၏ အဆုံးကို ရရှိပြီးသည့်နောက်၊ ဒုက္ခနုပဿနာအားဖြင့်လည်း-ဘယဋ္ဌေန အနက်အားဖြင့်-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌- သက်ဝင်ရရှိလာခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ အသာရက-အဝသဝတ္တန-အနိဿရဏ၊ အားဖြင့်လဲ၊ မူလ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာဖြင့် ယှဉ်၍ အနတ္တ နုပဿနာကိုလဲ ဘင်္ဂပစ္စက္ခပွားဉာဏ်ထက်မှာ သက်ဝင်ရရှိလာခဲ့ဘူးပါပြီ။ ထိုသို့-အနုပဿနာသုံးတန်တွင် ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌၊ အနိစ္စနုပဿနာကို ဩဿာနကောဋိအားဖြင့် အဆုံးစွန်၏အဖြစ် ထက်မျက်စွာရရှိချက်မှ၊ ဘယဋ္ဌေနအားဖြင့် ဒုက္ခနုပဿနာ၊ သုညတအားဖြင့် အနတ္တနုပဿနာတို့သည်- အဖန်ဖန် အတန်တန်-ပွားများအားထုတ်မှုသန်သမျှ တရံမဆိတ်၊ ရရှိ၍ ချိပ်နိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုမျှသာမကသေး- ဤအနုပဿနာသုံးတန်ထက်၌၊ နိဗ္ဗိဒါ- ဝိရာဂါ- နိရောဓါ- ပဋိနိဿဂ္ဂါအနုပဿနာအဖြစ်သို့လည်း ယောဂီသုမြတ် ပွားများကျက်စားအပ်သော မဂ္ဂင်တရားကိုယ်-ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်နှင့်- ထိုထိုစရိယ- သင်္ဂဟ တရားတို့ကြောင့်-အနုပဿနာ(၇)တန် ရရှိမှန်ခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ဘယဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်ရန်သည်- အထူးအထွေဗျာပါဒစိုက်၍ ရယူအပ်စရာမလိုဘဲ၊ ဘယ၊ ဘေးသဘော ထင်မြင်နှောလာသော အာဒိဒုက္ခကောဋိအားဖြင့်၊ အတန်တန်-ဘယဘေးဟူ၍ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်၊ ပွားရှုနေမှုအပေါ်တွင် ထင်ရှားစွာ သက်ဝင်၍ လာပါလိမ့်မည်။

ထိုသဘောသည် ပုဂ္ဂိုလ်ကမလှမ်း ယောဂီကမလှမ်း မမျှော်ခေါ်ရဘဲ၊ မဂ္ဂင်ကလှမ်းသော သဘောပင်ဖြစ်ပါသည်။ ဘယဘေးဟု- ထင်မြင်ဉာဏ်စု ဖြစ်အောင်မကြံပါနှင့်- ဖြစ်အောင်ကြံရင် လောဘပါတတ်ပါသည်။ ဘေးဟု- ကြောက်အောင်ရှုလျှင် ဒေါသပါတတ်ပါသည်။ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် ကွာထွက်ပြန်လျှင်လည်း မောဟဖြာတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်= မောဟကင်းဘိ၊ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မငြိသော၊ (၀၁)သဘောကျရှာဖွေ သောမနဿမ္မေသဖြင့် ရာဂါနုသယ

အခြေဖြစ်စေရန်၎င်း၊ ကြောက်စရာရှေ့၍ ဆုတ်နစ်သည့်ဒေါသ ဖြစ်မှုကြောင့်-
ပဋိသန္ဓေသယံအခြေဖြစ်စေရန်၎င်း၊ အစပျိုးမှု-နှိုးဆွပြုစေတနာဖြင့် မဖွေမရှာဘဲ
မောဟကွာမြဲ-ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုသာ စွဲမြဲစွာပွားများကျက်စားပါ။ ထိုသည့်အထဲမှ-
ဩဿာန အနိစ္စကောသို၏ ဤမှာဘက်၌-အာဒိဒုက္ခကောသိုအဖြစ်အားဖြင့် ပျက်
အစဉ် သင်္ခါရတရားကို- ဘယဘေးဟု ပျက်သဘောတွင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်စောခါ
ထင်မြင်တဲ့ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မသည်ပင် (၀၂)ဝယဓမ္မ၊ သင်္ခါရ တရားသည်ပင်
ဘေးအသွင် မုချဉာဏ်မြင် ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။

ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ၌၊ ဘေးပါတကားဟု-မှတ်ရှုပွားနေခြင်း
လဲ မဟုတ်ပါ။ ဘေး၊ဘေးဟု မှတ်ရှုပွားနေရသည်လည်း မဟုတ်ပါ။ သန္တိဋ္ဌိက
ဓမ္မအားဖြင့်-ကျက်စားပွားများနေသည့်-ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုအစဉ်လျှောက်သဖြင့်သာ၊
(၀၂)ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်မပျောက်မပျက်ဘဲသာ၊ (၀၂)ဘင်္ဂဉာဏ် “ဉာဏ”သဘော
ထက်၌၊ ဘယတော-ဘေးဟု “ဉာဏ”ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လျက်-နောက်စိတ်ဆက်၍
မျက်မှောက်ပြုရသော ဘယဉာဏ်အဖြစ်သို့ ရောက်ပါလိမ့်မည်။ ဤသို့- ပစ္စက္ခ
ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ ဘေးဟုအဖန်ဖန်ဆက်၍-နောက်စိတ်ဖြင့် မြင်မှုကိုဘယဉာဏ်
ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပြီး၊ ဒီတွင်ရပ်နေသလား၊ဘေးဟုမြင်အောင်ဘဲရှုပွားနေရသလား
ဆိုတော့ မဟုတ်ပါ။ ပစ္စက္ခရှုပွားနေတာကတော့ (၀၂) သန္တိဋ္ဌိကရှုကွက် မျက်
မှောက်ပြုချက်ကတော့-ဘင်္ဂပျက်သဘောကိုဘဲဖြစ်ပါသည်။ ဒီဘင်္ဂပျက်သဘော
ပစ္စက္ခဉာဏ်ပျောက်ရင် ဘေးဟု ထင်မြင်အောင်ဉာဏ်ဖြစ်မှုလဲ ပျောက်မည်သာ
ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဘင်္ဂဉာဏ်သည် ပင်တိုင်အားဖြင့် သန္တိဋ္ဌိက ပစ္စက္ခပွားဉာဏ်
ဖြစ်ပြီး ဘယဉာဏ်မှာ အစဉ်လျှောက်၍ ပေါ်ဉာဏ်သဘောဖြစ်ပါသည်။ ထို့
ကြောင့်-ဇယား၌၊ “ဘေးဟု ဉာဏ်မြင်-ဒုက္ခနုပဿနာဝင်ခါ ဆင်းရဲထင်လျက်
အစဉ်တက်၍ လျှောက်ဉာဏ်သာ” ဆက်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။

ဤသဘော တထစ်ချ မှန်ကန်ကြောင်းကို၊ တရားချင်း ထပ်ဆင့်ပြိုင်၍
ဥပမာဆိုင်ပုံကို ပြန်ပြရသော်၊ ဒီဘင်္ဂဉာဏ်ရရှိပြီးစက၊ ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာ
ဖြစ်ပွားအောင်ရှုပုံကို ပြဆိုခဲ့တာ-မှတ်မိပါလိမ့်မည်။ သဘောအကျဉ်းကတော့-
ပစ္စုပ္ပန်ဒိဋ္ဌိဖြစ်တဲ့ ပျက်ဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်ပြီးတော့၊ အဒိဋ္ဌိ၊ အတိတ်၊ အနာ
ဂတ်၊ နှစ်ပါးတို့ကို ပျက်ခြင်းဆိုတဲ့ သဘောတူအားဖြင့် ဉာဏ်အမြင်ရောက်ခြင်း
ဟု ဆိုအပ်သော ဝယလက္ခဏာ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုလည်း၊ ဘင်္ဂပစ္စက္ခဉာဏ် ပစ္စုပ္ပန်
သဘောကို အစဉ်လျှောက်၍ ပွားများအားထုတ်သဖြင့် ရရှိခဲ့ပုံကိုပြဆိုခဲ့ပါသည်။
ထိုကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ ပျက်ဉာဏ်မြင်ကိုပင် လျှောက်၍ အတိတ်၊

အနာဂါတ်နှစ်ပါးတို့၌-သဘောတူအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းဘက်ကို ထင်မြင်ဉာဏ်ချက် ကျက်စားပွားများမှု ထွက်နိုင်ပါလျှင်၊ ယခုဘက်ဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်သန္တတိကဓမ္မကို- အနုပဿနာ(၇)တန်ဖြင့် ပွားများရင့်သန်သော၊ ယောဂီသူမြတ်၌၊ ဘယဉာဏ်- ဘေးဟု၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်အဖြစ်ကို- မသက်ဝင်၊ မပွားများမကျက်စားမိစရာ၊ အကြောင်း- မရှိကောင်းပါပေ။

မှန်လှပါသည်- ယောဂီသူမြတ်၊ ယောဂီသည်- ဘက်ပွားဉာဏ်ကို အပိုင် အပိုင်အနိုင် ရရှိနိုင်ခဲ့ပါက၊ ရှုပွားဆဲဖြစ်သော- ယောဂီသူမြတ်ရှဲ့ သီလက္ခန္ဓ- သမာဓိက္ခန္ဓ-ပညက္ခန္ဓမှာ၊ ပဿဒ္ဓိတရား-(၁၂)ပါးအရ၊ စိတ်၊ စေတသိက်တွေလဲ ငြိမ်းနေပါတယ်၊ မလေးလံ၊ မထိုင်းမှိုင်း၊ ပေါ့ပါး၊ ဖြတ်လတ် နေပါတယ်၊ မခက်မာ၊ မကြမ်းထမ်း၊ ဒိဋ္ဌိမာနမသန်းဘဲ နူးညံ့နေပါတယ်၊ ပွားရှုမှု- အရှုခံ၊ အရှုမှန်တတရားတို့ကလဲ- အမှီ၌ကောင်းမြတ်၊ ကျန်းခန့်တဲ့သဘော ဖြစ်နေပါ တယ်၊ တရားပွားများရမှုကြောင့် မကျင်မနာ-မသဒ္ဓါစရာမဖြစ်ဘဲ၊ နာကျင်မှု ကင်း၊ ကြည်လင်ခြင်းဖြစ်ရှိနေပါတယ်၊ စိတ်၊ စေတသိက်တို့ဟာလဲ- တပါးကို တပါး၊ မာယာနဲ့ လှည့်စားပြီး- ငြိမ်းသယောင်၊ ပေါ့ပါးသယောင်၊ နူးညံ့ သယောင်၊ ကျန်းခန့်သယောင်၊ ကြည်လင်သယောင်၊ ဖြောင့်စင်းသယောင်၊ စင်ကြယ်သယောင်၊ အမှန်အမြတ်ဉာဏ်ကပ်သယောင်၊ စသည်အားဖြင့် မဖြစ် မှဘဲ၊ ပွားရှုဉာဏ်မိ၊ ဘာဝနာရတိမှာ- ဖြောင့်စင်းသည်၏ အဖြစ်နဲ့လဲ ပြည့်စုံ နေပါတယ်၊ ဒါကြောင့်= ယောဂီသူမြတ်ရှဲ့၊ သိက္ခာသုံးပါးယှဉ်- ခန္ဓာဆိုတဲ့၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ အလျဉ်- သင်္ခါရတခွင်မှာ၊ ဥဒ္ဓစ္စ-ထိနု၊ ကာမစ္ဆန္ဒ- ကုက္ကုစ္စ- ဝိစိကိစ္ဆာတို့ မပါရုံမျှမက၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မာန၊ မာယာသာဓဇ္ဈယတို့လဲ- လုံးဝကင်းစင်ပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တုံးက- ဝိပဿနာမဂ်အမှန်- ဆုံးဖြတ်သန်ခဲ့တဲ့ သဒ္ဓါမိမောက္ခနဲ့ တကွ၊ သုဝိသဒါနီ- နာကျင်မရှိ- ကြင်လင်စင်ကြယ်ဘိသည်၏ အဖြစ်နဲ့ ဘက်ပွား ဉာဏ်ကို ပွားများကျက်စားနိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ အဲဒီလို- ပွားများကျက်စား တိုင်း၊ (၀၁) ဝိတက်ငြိမ်း၍ ဝိစာရကိန်းခါ- ပွားများကျက်စားတိုင်း၊ အနုပဿ နာ(၇)ပါး မပြတ်မခြား၊ တပါးပါးအားဖြင့်- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အစစ် ဖြစ်ပြီ ဆိုပါက၊ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏပါ- ပယ်ခွါချပြီး၊ သတိပဋ္ဌာန ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ်ပန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါတယ်၊ ဆင်မြန်းနေဆဲလဲ ဖြစ်ပါတယ်၊ ထိုသို့= ပစ္စုပ္ပန် ဘက်ပွားဉာဏ်ထက်မှာ- ထက်သန်စွာဖြင့်- ဘယ၊ ဘေးဟု- အာဒိ ဒုက္ခကောဋိ အားဖြင့်- ဆင်းရဲမှန် ဒုက္ခနုပဿနာအစစ်အဖြစ်၏ အစကို၊ ပျက်အစဉ် ထင်မြင် ဉာဏ်ကြောင့် ဘေးဟူ၍- နောက်စိတ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ခါ- ဒုက္ခနုပဿနာနှင့် မဂ် ဆိုက်သည်ကိုပင် ဘယဉာဏ်စစ်စစ်ဟု ဆိုအပ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်= အာဒိ၊ဒုက္ခကောဋိအားဖြင့်- သက်ဝင်တက်ရောက်သော ဘယဉာဏ်သည် ပွားဉာဏ်မဟုတ်၊ ပဋိပဒါ-လမ်းစဉ်အားဖြင့်၊ (၀၇) အဖန်ဖန် အားဖြင့် ဉာဏ်အဖြစ် သက်ဝင်အပ်သောကြောင့်၊ ဘေး၊ဘေး၊ဟု တသီးတခြား ပွားနေရသော တရားမဟုတ်ပါပေ။ သို့သော်- ဒေသနာဉာဏ်ကျမ်းဂန်တို့၌၎င်း၊ ဟောတရား၊ နာတရားတို့၌၎င်း၊ ဤဘယဉာဏ်သဘောကို ဘင်္ဂဉာဏ်ပြီးလျှင်- ဘယဉာဏ်ဟု ပွားရသကဲ့သို့- ဟောဆိုရေးသားထားချက်များ ရှိပါသည်။ ပစ္စက္ခ သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မနှင့်ကျတော့မူ၊ ဤသို့- တသီးတခြား- ဘယ၊ဘေးဟု- ပွားရှုပေးနေ ရသော- ပွားဉာဏ်မဟုတ်ပါ။ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို-အစဉ်လျှောက်၍၊ ဘယဌအနက် သဘောပေါ်ထွက်လာသောအခါ- ဒုက္ခနုပဿနာအဖြစ်သို့ ရှေ့ဦးစွာ-ထင်ရှား သက်ဝင်လာသည့် ဝိပဿနာ- တဒင်္ဂမဂ်ဉာဏ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ အချို့က- ဘယဉာဏ်ကို- ဉာဏ်ကြောက်၊ကြောက်ဉာဏ်လို့လဲ ပြောဟောတတ်ကြပါသည်။ အမှန်မှာ- ဉာဏ်သည် မကြောက်တတ်ပါ။ ထို- ဘယဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ကြောင်း- ဘင်္ဂသဘောကို မျက်မှောက်ပြုသည့်- သဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်၌ဖြစ်သော-ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်လည်း မကြောက်ပါ။ အကယ်၍ ကြောက်ဉာဏ်၊ဉာဏ်ကြောက်ဟု ဆိုခဲ့သော်၊ ကြောက်ဆိုသော အချင်းအရာ အရ- ဆုတ်နစ်သော ဒေါသစိတ်သာဖြစ်ရာ၏။ ဉာဏ်မဖြစ်ပါ။ ဒေါသမယှဉ်ပါ ဟု ငြင်းဆိုကလည်း- စိတ္တုပ္ပါဒ်သ၊ သံဝေဂမျိုးသာဖြစ်ရာပါသည်။ ဒုက္ခနုပဿ နာ ဝိပဿနာမဂ်တော့ မဖြစ်ပါ။ အကယ်၍- အပျက်ကိုမြင်သဖြင့် ဘေး၊ဘယ ထင်ပြီး ကြောက်စရာကောင်း၍၊ ကြောက်ဉာဏ်- ဉာဏ်ကြောက်လို့- ဟောရ ပြောရ၊ ရေးရပါသည်ဆိုကလည်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်စဉ်က အကျိုးရှစ်တန်ရခဲ့ ရာတွင် ရတနာသုံးပါးနှင့် မဂ်ဖိုလ်အတွက် အသက်ကို မင်း- ကြောက်ရွံ့ခြင်း ကင်း- စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းအကျိုးကို ရရှိပါသည်ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း၊ အကျိုးရှစ်တန် သေက္ခမ္မန်၍၊ ကေနပ်ပင်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် ရင့်သန်စဉ်က- ရခဲ့ပါသည်ဆိုလျှင်၊ ဘယဉာဏ် ကို ဉာဏ်ကြောက်၊ ကြောက်ဉာဏ်လို့ အမည်မတပ်ထိုက်ပါ။ အမှန်မှာ- အထက် ပါ၊ ဒုက္ခနုပဿနာအချက်- ဘယဌအနက်သဘောထင်၍၊ ဆင်းရဲခြင်းအမှန်- ဘေးဟုရှုမြင်သန်သော- ဘယဉာဏ်သည် ဉာဏ်ရော၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ပါ လုံးဝ၊ ကြောက်သဘောမရှိပါ။ မပါပါ။ ထို့ကြောင့်- ကြောက်ဉာဏ်-ဉာဏ်ကြောက်လဲ မဟုတ်ပါ။ ပွားဉာဏ်လဲ မဟုတ်ပါ။ ပစ္စက္ခသဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မဖြစ်သော ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌ အစဉ်လျှောက်သဖြင့်- ရောက်အပ်သော ဒုက္ခနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်သာ ဖြစ်သည်ဟု ခိုင်မာဆုံးဖြတ်ယုံကြည်ရာပါသည်။

အဲဒီလို- ပိုင်းဖြတ်ယုံကြည်စရာ - ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအနေနဲ့ မျက်မှောက် ဉာဏ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်ပြီး ဆုံးဖြတ်ပါ။ ဘယ်သူကပြောတာက၊ ဘယ်လိုဘဲ ဆိုတဲ့ သူတပါးပြောစကားတွေကို ယောင်ဝါးနားထောင်ပြီး၊ ဟိုဟာဟုတ်နိုး ဒီဟာဟုတ်နိုး-မိမိဟုတ်ချင်တာက တမျိုးနှင့်လိုက်ညှိပြီး အတောမသတ်တဲ့ သံယ တွေ ဖြစ်ရှိမနေပါစေနဲ့။ ယခု- ဦးပဉ္စင်းတို့ ရေးသားပြသ- သွန်သင်တာမှ သိပ် မှန်တာလို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ မျက်မှောက်မပြုရသေးဘဲနဲ့ ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်ပြီး ပြန် ပြောင်း ငြင်းခုံမနေကြပါနဲ့။ ဆန်းစစ် ငြင်းခုံကြရန် ပြသပေးခြင်း မဟုတ်ပါ။ လမ်းမှန်ရောက်၊ ပဋိပဒါမြောက်၍- ဉာဏ်စဉ်လျှောက်နိုင်ရန်သာ အရေးကြီးပါ သည်။ အချို့အချို့- ယောဂီများတို့သည်ပင်- ဦးဇင်းတို့ထံမှောက်၌ သူတို့ဘယ ဉာဏ်ရတုံးက ကြောက်လိုက်တာများ မပြောနဲ့တော့။ ဒီရုပ်ကိုယ်စွန့်ပစ်လိုက်ချင် ပါတယ်လို့ နေစရာမရှိအောင် ကြောက်တယ်တို့နဲ့- သူတို့ ဘယဉာဏ်ကြောက်ရ ခဲ့ပုံ၊ ရခဲ့ပြီးပါပြီလို့ ပြောတတ်ကြပါသေး၏။ ဦးပဉ္စင်းတို့က၊ ဆိတ်ဆိတ်ဘဲ နေ ရသည်။ ထိုယောဂီတွေ လမ်းမှန်ရောက်အောက် ဘယ်နည်းနှင့်မျှ ပြော၍ရမည် မဟုတ်။ တကယ် ဘယဉာဏ်ရသည်မဟုတ်။ ဒီလိုကြောက်ရင် အတ္တ၊ အတ္တနိယနဲ့မှ ဖြစ်ရှိတတ်တာပါလားလို့လဲမသိ။ သူတပါးပြောစကားကို ယောင်ဝါးလိုက်ပြီး၊ ကိုယ့်အထုပ်မှန်လှချည်ရယ်လို့ ပြန်ဖြိုဝါကြားနေကြခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ အဲဒီလို အမှားစွဲမျိုးတွေရင်၊ ဆိတ်ဆိတ်သာနေ- မိမိကိစ္စမိမိ၊ ညီညွတ်မှန်ကန်- ထက် မျက်အောင်- အားထုတ်ခြင်းသည်သာ အမှန်မြတ်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့= ရေပွက်၊ တံလျှပ်နဲ့ မခြား- ပျက်ပျက်သွားနေတဲ့၊ ထောက်ကန် အေး-မာ၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့- နှစ်ကျော့သော ရှုရှိုက်မှုတိုင်၊ သင်္ခါရအစု- သဘာဝပစ္စုပ္ပန်၌၊ ပျက်ဉာဏ်မြင်မှု- ခယ၊ ဝယဘေဒ၊ နိရောဓသဘောမျှဖြစ် သော- သင်္ခါရနိမိတ်၊ ပျက်ရိပ်မဆိတ်သောသဘောသည်- ပစ္စုပ္ပန်မချို့- အတိတ် အနာဂတ်တို့၌လည်း၊ ထိုမြို့တူစွာ- နိမိတ္တအရာဖြင့်၊ သင်္ခတပရမတ်တို့ ကိလေ သ ဓါတ်နှင့်စပ်ပြီးလျှင်၊ သင်္ခါရနိမိတ်၊ ဘဝချိပ်၍၊ ခယ၊ ဝယဘေဒ နိရောဓ၊ မဆိတ်သော- ပျက်မှုနှင့် သင်္ခါရ နိမိတ္တတရား- သက်ဝင်နေရငြားသော- အနိစ္စ နုပဿနာအထွဋ်အထိပ်- ဩသာနကောဋိချိပ်ခါ၊ ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း အားဖြင့် အနိမိတ္တတရားကို သဘာဝဆိုက်အောင် ထိုးထွင်းမြင်တိုင်း၊ နိမိတ်နှင့် ယှဉ်စပ်ရမည့်- သင်္ခါရဟိတ်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်- ပစ္စုပ္ပန်- စိတ်၊ စေတသိက် ရုပ်ကို၊ (ဝါ) ဝိညာဏ်နာမ်၊ ရုပ်ကို၊ (ဝါ) ခန္ဓာငါးအင်- ဝယဓမ္မသင်္ခါရအသွင်ကို ဘယ၊ ဘေးကြီးသဖွယ်- ဆင်းရဲတုယ်၍- အသွယ်သွယ်ဒုက္ခ- အဘိဏ္ဍာ သမ္ပုဋ်- ပိဋနဋ္ဌအားဖြင့်၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်မချို့- ယခုကာမဘဝတို့နှင့် ရှုပါ

ရူပ- ဘုံသုံးဝတိုင်၊ ဤအနိစ္စဆိုး- ပျက်ဉာဏ်မျိုး နိမိတ္တ- သင်္ခါရအကျိုးမျှသည် ပဝတ္တအားဖြင့် အဆက်မပြတ်ငြားက၊ ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပါ- ဘဝကွန်ချာတွင်- လွန်စွာနှိပ်စက်၊ ဘယဌ အနက်အားဖြင့်- ဆင်းရဲတွင်း ဒုက္ခစက်သာ ဖြစ်ခြင်း၊ အနုပဿနာဉာဏ်သဘောကို ဘင်္ဂလဲ မပျောက်၊ မပျက်- မျက်မှောက်ပြုလျက်မှ၊ ဤသို့- ဘယဉာဏ်အနက်သဘောကို၊ နိမိတ္တ၌ နိစ္စသုဉ်းဆိတ်အောင်- အနိစ္စ နုပဿနာအထွဋ်အထိပ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ချိပ်၍ မြင်ခဲ့သည့်နည်းတူ၊ ထိုနိမိတ္တ၏ ပဝတ္တသဘောအားဖြင့်- ပျက်ဉာဏ်စဉ် မြင်မှုကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်၊ အတိတ် အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်မကြွင်း၊ ခပင်းဥသို့၊ ရူပါ-ရူပဘဝဟုန်တို့တိုင်အောင်၊ နိမိတ္တ ဆောင်၊ ရုပ်ကောင်၊ နာမ်ကောင်သည်၊ သံလှောင်ချိုင့်တွင်း- ထည့်ခါသွင်း၍ မြဲခြင်း နတ္ထိ- ပျက်မှုအတိဖြစ်၊ ဆင်းရဲတွင်းမှန်- ငြင်းဆန်မရ- ဧကန္တဒုက္ခ- ဘေးဘယတရားပါတကားဟု= ဒုက္ခနုပဿနာ ဉာဏ်မြင်ပွား၍- ဘယဌအနက်၊ သဘောဉာဏ်ကို ရရှိခြင်းသည်- ဘယဉာဏ်အစစ် ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ကလည်း မကြောက်၊ ဉာဏ်ကလည်း မကြောက်၊ ဘယဌ အနက်၊ ဘေးဟူသောအချက်ကို လေးနက်စွာ သဘောပေါက်သော ဒုက္ခနုပဿနာဖြင့် မြင်သည့် ဘယဉာဏ်သာဖြစ်ပါသည်- ဖြစ်စေရပါမည်။ ဤသို့- ဘယဉာဏ်ကို မှန်ကန်စွာဖြင့်- ဘယ်လိုမှန်ကန်စွာဖြင့်ဟု ဆိုသော်၊ ယောဂီသုမြတ်သည် ရင့် ကျက်သော ဘင်္ဂဉာဏ်ရရှိနေတာ အမှန်ပါ၊ အဲဒီ၊ အရှုခံ- ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မဖြစ် သော- သင်္ခါရ နိမိတ်သဘောကို နိစ္စသုဉ်းဆိတ်လျက် အနိမိတ္တအားဖြင့် အနိစ္စ နုပဿနာဉာဏ်ကို ထက်မျက်သော ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မှာ ရနေရပါတယ်၊ အဲဒီလို- ပျက်ဉာဏ်မြင်ရှု၊ ဘင်္ဂသဘောစဉ်၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်အစဉ်ကိုရရင်၊ အနိမိတ္တ ဆိုက်တယ်၊ အနိမိတ္တအားဖြင့်- မြင်တယ်ဆိုတော့၊ အနိမိတ္တက- ဘယ်သဘော သွားဖြစ်ပွားသလဲဆိုရင်၊ အရှုခံဖြစ်တဲ့သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မကို၊ သင်္ခါရနိမိတ်အနေနဲ့ ရှုလာ ရမှာ၊ အနိစ္စဉာဏ် သမ္မသနကနေ၊ အလယ်အနိစ္စဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ ဥယဗ္ဗယဉာဏ်ကို သင်္ခါရနိမိတ်မှာ- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်မဆိတ်အောင်ရှုပွားခဲ့ရတယ်၊ အဲဒီ၊ ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင် ရင့်သန်ထက်မျက်သာပြီး၊ အဆုံးစွန်အနိစ္စဉာဏ်ဖြစ်တဲ့ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ် ကို အနုပဿနာ(၇)တန်နှင့် ဝင်စားပွားများနိုင်သည်မှစ၍ အဖြစ်ပယ်ပျောက်- ပျက်ဉာဏ်ရောက်မှုကြောင့်၊ နိစ္စနိမိတ်၊ သဿတအရိပ်၊ ဓုဝတစိပ်တဒေသမျှမငြိ သော-နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်သည့်သဘောကို၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအပေါ်မှာ ထိုး ထွင်းဉာဏ်မြင် ပျက်အစဉ် အနုပဿနာ(၇)အင်ကိုရလာခြင်းကြောင့်၊ နိစ္စနိမိတ် သုဉ်းဆိတ်ခြင်းမျက်သာ အနိမိတ္တအနေရရှိလာပါပေတယ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အရာကဲ့သို့၊ သင်္ခါရကို အာရုံမပြု-လျစ်လျူရှုတဲ့-အနိမိတ္တမျိုးတော့မဟုတ်သေး

ဖြင့်၊ ဤ- အရှုခံ၊ အရှုမှန်- သင်္ခတအရိပ်ကို၊ အပ္ပဏီဟိတ-မလိုလား၊ မတောင့်တတော့သော- ဒုက္ခနုပဿနာ၊ ဘယဉာဏ်အလွှာသည်၊ ထက်သန်၍ လာပါလိမ့်မည်။

ထိုသို့- ဘေးဟုထင်မြင်- ဒုက္ခနုပဿနာဝင်ခါ၊ ဆင်းရဲတွင်းနက် ပိဋနဋ္ဌအချက်ကို၊ အပ္ပဏီဟိတစက်အဖြစ်- မငဲ့မကွက်ဘဲ- အစဉ်လျှောက်၍ သဘောရောက်အောင်၊ ဖေါက်ထွင်းဉာဏ် ပေါ်ထွက်လာခြင်းကို အဖန်ဖန် ကျက်စားမိလာသောအခါ၌၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်မပျောက်ဘဲ ဆက်လက်ပေါ်ပေါက်၊ ထင်မြင်ရောက်မည့်- ဆင်ခြင်ဉာဏ်ပေါ်ပေါက်လာအပ်ရာမှာလည်း၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်နှင့် စရိယသင်္ဂဟတရားတို့၏ အလိုအရ၊ ထိုမငြိမ်းအေးလှ- ဘေးဘယသဖွယ်- အမြစ်တယ်နေသော- ဒုက္ခနုပဿနာနယ်ဝင်- သင်္ခတ၊ သင်္ခါရ- သဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်၊ နိမိတ္တံသည်၊ အာဒိနဝံ- ဘေးကြီးအဖြစ် ထင်မြင်၍ လာစေတော့ ပြန်ပါ၏၊ ဒီနေရာမှာလဲ- ယောဂီက မျှော်ခေါ်၍ ပေါ်လာသော အပြစ်တရား၊ ကြီးပါကလားလို့- မြင်ငြားခြင်းမဟုတ်ပါဘူး၊ စေ့ဆော်ရှေ့ရှုလို့ ပေါ်ပေါက်လာသည့် တရားလဲ မဟုတ်ပါဘူး၊ သင်္ခတ၊ သင်္ခါရအရိပ်၏ နဂိုရိပ်မှတ်ကိုက- နဂိုဏ်းချိပ်၍-ဖေပြုလာသော- ထင်ရှားဖြစ်ဘိ၊ အပြစ်အတိသဘောကို- ဉာဏ်နှင့်မျက်မှောက်ပြုမိခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

တခါတရံလဲ= အဲဒီလို- ဉာဏ်တဆူက၊ ဉာဏ်တဆူကို၊ ကူးလူးဆက်စပ်ပေါ်လတ်ပြီဆိုတဲ့အခါမှာ၊ ပေါ်ဆဲခဏမှာတော့၊ မဂ္ဂင်တရားတို့၏ ဓမ္မအလိုသဘောသာဖြစ်ပေမဲ့၊ ယောဂီက၊ အသစ်အဆန်းဖြစ်ပြီး- ဆင်ခြင်တူးခေါ်ခဏ်းတွေနဲ့ဆက်သွားမိတတ်တယ်၊ အဲဒီလို- ဖြစ်သွားရင်၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်သဘော၊ ပျောက်သွားတတ်ပါတယ်၊ အဲဒီလို- ပျောက်သွားရင် ဆင်ခြင်ခဏ်းနောက်ကိုဆက်ပြီး လိုက်မသွားမိအောင် သတိချုပ်ပြီး၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်ရအောင် ပြန်၍ ထိန်းသိမ်းရှုပွားပေးရပါမယ်၊ အဲဒါ- ရှေ့လောကြီးမှုကြောင့်- မကြာခဏဖြစ်တတ်လို့ အထူးသတိထားဘို့ လိုအပ်ပါတယ်။

အဲဒီလို- ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်မှ- လွတ်ထွက်တိမ်းပါးသွားအောင် ဖြစ်ရှိသွားရင်၊ ယောဂီရဲ့-မူလ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ တရားတို့၏- ငြိမ်းခြင်း၊ ပေါ့ပါးခြင်း၊ နူးညံ့ခြင်း၊ ခန့်ညားခြင်း၊ မနာကျင်ခြင်း၊ ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်ခြင်းတို့သည်- ဆုတ်ယုတ်လျက်၊ ကာယကုက္ကုစ္စ- စေတသိကကုက္ကုစ္စတို့ ဖြစ်ပွားသွားတတ်ပါတယ်၊ မူလ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အခြေခံဖြင့်- ဘယဉာဏ်ရောက်ဆဲ၊ ဖြစ်ဆဲ၊ ရဆဲမှာ၊ မှန်ကန်ထက်မျက်- ငြိမ်းချမ်းချက် အစရှိသည်တို့နှင့်၊ ပဋိပက္ခတရားတွေကို တွန်းလှန်ဖြိုဖျက်ကျက်စားပွားများနေနိုင်ရာမှ၊ ရှေ့ရှုလောဆော်-ဆင်ခြင်မျှော်ခေါ်မှုတွေ

သော အထက်ဥာဏ်စဉ်တက်ခါ ဝင်လျက်- အနုလောမ ပဋိပဒါ ခန္တိဥာဏ်ကို ဆွတ်လှမ်းနိုင်အောင် ကြိုးစားသင့်ရာပါသည်။

ဤသို့-သမ္မသန-ဥဒယဗ္ဗယ-ဘင်္ဂဥာဏ်တို့၌ “အနိစ္စလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ” အစိုးတရရှိဆဲ၌လည်း အနုပဿနာသုံးပါးတို့ပုံကို၎င်း၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ ဥာဏ်တို့၌ “ဒုက္ခလက္ခဏံအဓိပစ္စယံ” အားဖြင့် အစိုးတရရှိဆဲ၌လည်း အနုပဿနာ သုံးပါး- ယှဉ်မြှုပ်ပုံကို၎င်း၊ တိရဏနှင့်ပဟာနု=ကိစ္စနှင့် ကတ, အနံ့ အထက်-ကွာ ခြားချက် ဥာဏ်အယာဉ် သဘောတို့ကို၎င်း၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မနှင့် အစဉ်မကွာ- ဥာဏ်မဟာ အနုပဿနာ(၇)တန်တို့နှင့် အမှန်အကန် အမှားမကပ်ဘဲ တရား အမြတ်ကို မိမိခန္ဓာတွင် သိကွာသုံးအင်ဝင်သည့်- ဥာဏ်အလျဉ်းမဆိတ်ရအောင် စိစစ်ကြိုးစားတော်မူကြပါလေ။

ကဲဒီတော့-ယခုကဲ့သို့- စုံစုံစိစိ, သိရှိပြီး၊ ဘင်္ဂပစ္စက္ခပွားဥာဏ်ထက်၌ ဘယ ဉာဏ်သက်ဝင်ပုံအခြေခံမှန်ဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ အားဖြင့် အစိုးတရရှိ အောင်၊ သက်ဝင်ရရှိပြီးစဖြစ်တဲ့ ဘယဉာဏ်ကစပြီး-အာဒိနဝ-အာဒိနဝသက်ဝင် ပြီးက နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဟူ၍-ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့် ပဋိပဒါမြောက် အောင် ဆက်လက်ပွားများ- ကျက်စားကြည့်ကြပါစို့။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အထက်, အထက်က- ဆိုအပ်ဘိသကဲ့သို့၊ အစဉ်ပျက် နေတဲ့- ရှုရှိုက်နှစ်တန်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ဟု ဆိုအပ် သော သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်သဘောကို ပစ္စက္ခဉာဏ်မြင်မဆိတ်ဘဲ၊ (၀၂) မိမိရှုရှိုက် ပေးနေရသည့် (၀၂) နိမိတ်ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အာရုံတွေနဲ့ ပျက်အစဉ်ကြီးကြုံနေတတ် တယ်လို့လဲ၊ စိတ်မှာ ပညတ်အာရုံတွေချိပ်ပြီး သိနေရသည်မဟုတ်တော့ဘဲ၊ နိစ္စနဲ့ နိမိတ္တသျှဉ်းဆိတ်တဲ့ ပျက်ဉာဏ်ဟုန်တွင်- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်သင်္ခါရကို၊ ဘယ, ဘေးဟုမြင်ခြင်း၊ ပျက်ရိပ်နှင့် မြင်ဉာဏ်စိတ်တို့ကို- ခယ, ဝယ, ဘေဒ, နိရောဓ, ပဝတ္တသဘော၌လည်း- ဘယ, ဘေးဟု မြင်ခြင်း၊ ထိုနိမိတ္တ- ပဝတ္တနှစ်ဖြာ၌၊ အစိုးရစရာ အနှစ်သာရနှင့် လိုရာပါအင်, မရှိမမြင်သဖြင့်လည်း၊ ဘယ, ဘေးဟု မြင်ခြင်း၊ ဆင်းရဲတွင်း, အနှိပ်စက်ခံ- ပိဋနဋ္ဌဧကန်-ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်၏ လွန်စွာ လေးနက်သဖြင့်၊ တပ်မက် တောင့်တမိစရာ အချက်- တစိုးတစိ, မြူမျှမရှိ၊ ဖြစ် ပေ၍ မလာမိခြင်း အခင်းဖြင့်သာ- စိတ်ကမကြောက်-ဘယဉာဏ်ပေါက်သဖြင့် မတောင့်မတ, မကြောင့်ကြဘဲ၊ ဘယဋ္ဌဒုက္ခအချက်ကို- ပဋ္ဌမအစတွင် ခပ်ကြဲကြဲ, ထင်မြင်၍ လာတတ်ရာမှ၊ ရှေ့စိတ်ပျက်ဉာဏ်ကိုပါ- ဘေးဟုအမြင်သန်သော- ဘယဉာဏ်သဘောသည်၊ ယောဂီသူမြတ် ပစ္စက္ခပျက်ဉာဏ်ကို ထက်သန်စွာ ပွား များကျက်စားနေတိုင်း၊ မဆိုင်း, မတူ- တစ, တစ, စိပ်၍-စိပ်၍၊ ဘယဉာဏ်စိတ်

ဓမ္မအားဖြင့် “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်နဲ့ “ပျက်ဉာဏ်” ခြားနားပါလျက်၎င်း၊ တီရဏ ပရိညာနှင့်ပဟာနပရိညာ၊ ခြားနားလျက်၎င်း၊ အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်နှင့်သဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ခြားနားပါလျက်၎င်း၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနှင့် ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ခြားနားပါလျက်၎င်း၊ အနုပဿနာသုံးပါး၌ ခြားနားရင့်ကျက်မှု မရှိဟု မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ခြားနားရင့်ကျက်မှု ဖြစ်အပ် ပါသနည်းဆိုသော်၊ ဥဒယဗ္ဗယ “ဖြစ်ပျက်” တရားသည်၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရား တို့၏ သင်္ခတ၊ သင်္ခါရ ကိစ္စကြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ တီရဏ ပရိညာဖြင့် စူးစမ်းဆင် ခြင်နှိုင်းချိန်တိုင်း “ဖြစ်ပျက်” ကိစ္စကြီး၏ မမြဲတဲ-အနိစ္စချက်ပေါ်ထွက်နေပုံကို၊ အနိစ္စနုပဿနာကစ၍၊ အနိစ္စမြင်- ဒုက္ခထင်လျက်- အနတ္တဝင်သော- ရှုမရိုက်မှု သင်္ခါရတ တရားရဲ့ ကိစ္စကြီးကို (၀၂)၊ ယှဉ်စပ်မှုကိုမှီး၍၊ အနုပဿနာ သုံးအင် ဝင်ခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ တနည်း= “ဖြစ်ပျက်” အနိစ္စကိစ္စချက်ကိုမှီး၍- ဒုက္ခ-အနတ္တ- အနုပဿနာဉာဏ်ပါပြီးရခြင်းကြောင့်- ကိစ္စဉာဏ်၊ ၀၂-ယှဉ်စပ်ဆောင်ရွက်သဖြင့် အနုပဿနာ သုံးတန်ပေါ်အပ်သော- ကိစ္စဉာဏ်ဟူသော အမည်ရနိုင်ပါတယ်။

ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၌မူ၊ အရှုခံ၊ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၌၊ အဖြစ်ကိုပယ်ခြင်း- ပဟာန၊ အရှုမှန်ဉာဏ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ နိစ္စနိမိတ်ကိုပယ်ခြင်း၊ သုခသညာကိုပယ်ခြင်း၊ အတ္တ၊ ဃန သဘောတို့ကိုပယ်ခြင်းနှင့်အဝိဇ္ဇာနိဝရဏနှင့်တကွသောတဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိစသော ကိလေသာတို့ကို တဒင်္ဂပယ်ခြင်းဖြင့်- ဝိပဿနာမဂ်ကို ပြုအပ်၊ ရအပ်ပြီးခြင်း ကြောင့်၊ အထက်ပါ-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အနုပဿနာသုံးတန်ထက်-ခြားနားလွန်ကဲ သော- ကိစ္စလွန်မြောက်- ပဟာနပရိညာရောက်အောင် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ပေါ် ပေါက်အပ်၊ ပြုအပ်ပြီးရာရောက်သည့်-ကတ၊ ဉာဏ် တဒင်္ဂပဟာန်ကို၊ ဘင်္ဂဉာဏ် အခြေခံသည့်- ဘယဉာဏ်၌ကောင်းစွာရရှိအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဥဒယဗ္ဗယကိစ္စဉာဏ် ထက်၌ရသည့်-အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးထက်- ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုအခြေခံ၍ ဘယဉာဏ် စဉ်၌ သက်ဝင်သည့် အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးသည်- ကတ၊ ဉာဏ်ဖြစ်သည့် ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ-အစစ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပိုင်းခြားသိကာ၊ ကိစ္စဉာဏ်မူလထက်- ကတဉာဏ်၏ ထက်မျက်ပုံ ခြားနားချက်ကို ဤသို့- တိကျမှန်ကန်စွာ သိအပ်ရာ ပါသည်။

ထိုသို့မဟုတ်မူတဲ၊ ဉာဏ်စဉ်အမည်သာပြောင်း၍ အကြောင်းမထူးပါဟု ဆိုခဲ့သော်၊ ပဟာနပရိညာမပေါ် ဝိပဿနာမဂ်မစစ်၊ ကတ၊ ဉာဏ်မဖြစ်သော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနမျိုးသာဖြစ်ရှိပါ၍၊ မှန်ကန်စွာ မဝင်ကြယ်သေးကြောင်း- သတိချုပ်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့-အရာရာ၊ အလီလီ-မှန်ကန်ခိုင်ကြည်- မြဲမြံစွာတည်

အားထုတ်အပ်သည်ကလည်း အမှန်၊ အားထုတ်ပြီး၍ ဘာဝနာခွင်မှ ထတိုင်း၊ သာမည ပစ္စဝေက္ခဏာ အားဖြင့်- မိမိအားထုတ်၊ ရောက်ရှိအပ်သော- တရား ဉာဏ်စဉ်တို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်လေ့လည်း မပြတ်ရှိလတ်ပါက၊ ကုလယတော- နှိုင်းချိန်သော၊ တိလယတော- ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့်၊ “အနုလောမိကံ ခန္တိ” ပဋိလဘတိ” ဖြစ်ရှိအောင်၊ (၀၁) အနုလောမိကံ ခန္တိ- မဂ်ဉာဏ်အားလျော် သော- အနုလောမဉာဏ် ဖြစ်ရှိရေးအမှန်၌- နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘတိ- ဆင် ခြင်သဖြင့် ထပ်ဆင့်၍ ရရှိ၏။ ထိုသို့- ရရှိသော ဘာဝနာရတိကို သုံးဆောင်လေ့ ရှိသော ယောဂီသူမြတ်အား၊ ဤဒုက္ခပဿနာဉာဏ်နှစ်ရပ်၌ ဆုံးဖြတ်မှန်ကန်- မွေ့လျော်မှု ဘာဝနာရတိကို- ဝေဘန်ပိုင်းခြား၊ သိလိုလားလာမည်မှာ အမှန် ဖြစ်ပါ၍၊ ဤသို့သော- မေးခွန်း၊ ဖြစ်ထွန်းလာတတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်- ယောဂီသူမြတ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်စဉ်က ရခဲ့သော- အနုပဿနာသုံးပါးနှင့်၊ ယခုအခါ- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍ ရအပ်သော ဘယဉာဏ်အစရှိသည့် အနုပဿနာသုံးပါးတို့သည်၊ ခြားနားချက်ရှိကြပါသည်။ အဘယ်သို့- ခြားနားပါသနည်းဆိုသော်၊ (၁) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်စဉ်က ရခဲ့သော အနုပဿနာသုံးပါးသည်၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအားဖြင့်- “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ထက်၌- ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (၂) တီရဏပရိညာအတွင်းသာ သက် ဝင်၍ ကိစ္စဉာဏ်သဘောသာဖြစ်ပါသည်။ (၃) သဘာဝပစ္စုပ္ပန်ထက် အာ ကာရ ပစ္စုပ္ပန်၌သာအဖြစ်များပါသည်။ ယခုအခါ-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အစဉ် လျှောက်၍ အနုပဿနာသုံးတန် ပေါ်ပေါက်ပုံ၌မူ၊ (၁) ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ အားဖြင့်၊ အဖြစ်ကို ပယ်ဖျောက်၍- “ပျက်” ဉာဏ်မြင်ကို- ဖေါက်ထွင်းခါ ရရှိခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ (၂) ပဟာနုပရိညာအတွင်း သက်ဝင်၍ ဝိပဿနာမဂ်ဖြင့် ကိလေ သာကို ပယ်အပ်ခဲ့ပြီးသော- ကတဉာဏ်သဘောသာဖြစ်သည်။ (၃) သဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်၊ သင်္ခါရာရမ္မဏိက အာရုံ၌သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့- အချုပ်အားဖြင့်- ကွာခြားကြပါသည်။ အကယ်၍- ယောဂီ သူမြတ်သည်၊ သာမညပစ္စဝေက္ခဏာလဲ မလုပ်မိခဲ့၊ ကွာခြားပုံကိုလဲ ဂရုမထား မရိပ်စားမိခဲ့၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အခြေခံပြီး- အနုပဿနာသုံးတန်- ဉာဏ်နဲ့ရခဲ့တာနဲ့ ယခု- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အခြေ ပြီး၊ ဘယဉာဏ်အစရှိသော- အနုပဿနာသုံးတန် ဉာဏ်ရတဲ့သဘောမှာ၊ မထူးခြားဘဲ- အရင်ကလို- ထပ်ရတာမျိုးဘဲလို့ထင်ရင် ယူမှတ်ရင်တော့၊ ယောဂီသူမြတ်နဲ့- ဘင်္ဂဉာဏ်သည်- အကျိုးရှစ်တန် မပြည့် စုံခဲ့သေးတဲ့- ဘင်္ဂဉာဏ် ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်၊ ပဟာနုပရိညာ- မမြောက်သေးတဲ့- ဘင်္ဂဉာဏ်သာ ဖြစ်နေဟတ်ပါသေးတယ်၊ ဘာကြောင့်ဆိုသော်= ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက

ဉာဏ်အကူး- အထူးတလီမဟုတ်သော်ငြားလည်း- အထင်အမြင်မှားမှုကလေးတွေ နှင့် ရှုပ်ထွေးမှုမရှိရအောင် ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်နှစ်စားအားဖြင့် သင့်လျော် သလိုလင်းပါးပြသပေးရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှည်သည်ဝေးသည် မထင်မှတ်ပါနှင့် တကယ် တရားတွေ့ဉာဏ်မြင် အားထုတ်ကြည့်တော့မှ အမှားမပြု စင်ကြယ်နိုင် အောင်ပြထားသည့်သဘောကို အထင်းသားသိရှိကာ- သာဓုခေါ်နိုင်စရာ ဖြစ် ရှိလာပါလိမ့်မည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ တကယ်တိတိ- မိမိရရဖြင့်၊ ပဋ္ဌမပိုင်းမှအစ၊ ဒုတိယ ပိုင်းအလယ်၊ ယခု- တတိယအဆုံးပိုင်နယ်အထိ၊ ကြိုးစားမယုတ်- ပွားများ အားထုတ်လျက်၊ သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ- ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်၊ ဘင်္ဂ- ပွားဉာဏ်နှင့် ဆက်၍ ပြဆိုအပ်သော- ဘယဉာဏ်ထက်သို့- တစ၊ တစ၊ ရင့်ကျက် စင်ကြယ်စွာ- ကျက်စားပွားများ အားထုတ်လာနိုင်သည်အထိ၊ အောင်မြင် ပေါက်မြောက်၊ ရောက်ရှိပြီဆိုကြပါစို့၊ ထိုသို့- ရောက်ရှိလာလျှင်- ယခုပြသဆဲ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍၊ ဘယဉာဏ်၊ ဒုက္ခနုပဿနာ ပေါ်ပေါက်ပုံကို ဤသို့- စောဒကတက်၍ မေးခွန်းထွက်လာစရာ အကြောင်းသည်- ရှိလာတတ် ပါသည်- ရှိလာနိုင်ပါသည်။ အဘယ်သို့သော- မေးခွန်းမျိုးလဲဆိုတော့....။

“ကျွန်ုပ်တို့သည်... အထက်က စတင်ပြဆိုသည့်အတိုင်း၊ မဆိုင်းမတူ၊ အားထုတ်ကြည့်ကြပါ၏။ သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ် အရာကိုလည်း မိမိရရ၊ ပုဗ္ဗ ကရုဏာပြုစဉ်ကစပြီး- ရခဲ့ပါ၏။ ဥဒယဗ္ဗယ- ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ကိုလည်း အနု၊ အရင့် နှစ်ဆင့်သောအဘို့ဖြင့် ရခဲ့ပါ၏။ ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရင့်သန်ထက်မျက်စဉ်မှစ၍ အနုပဿနာသုံးပါးဖြစ်သော၊ အနိစ္စနုပဿနာ- ဒုက္ခနုပဿနာနှင့် အနတ္တနုပဿ နာတို့ကို၎င်း၊ တဖန်- ဘင်္ဂဉာဏ်စတင်ရစဉ်မှစ၍လည်း၊ နိဗ္ဗိဒါ-ဝိရာဂ-နိရောဓါ ပဋိနိဿဂ္ဂါ နုပဿနာအားဖြင့်လည်း၊ အနုပဿနာ(၇)တန်ကို အဖန်ဖန်၊ အား ထုတ်ရင်းရရှိခဲ့ကြပါသည်။ ယခုအခါ-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍ ဘယ ဉာဏ် အနုပဿနာမြောက်အောင်-လျှောက်ဘက်အဖြစ်၊ သက်ဝင်ရရှိပုံကို တဖန် ပြန်ပြထားရာ၊ ယခင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ရင့်သန်စဉ်ကရခဲ့သည့် အနုပဿနာသုံးတန် ခွဲပါသည့် ဒုက္ခနုပဿနာနှင့် ယခု-ဘယဉာဏ်ထက်၊ သက်ဝင်သည့်-ဒုက္ခနုပဿနာ ပေါ်ထွက်အောင် ကျက်စား ပွားများရသော အနုပဿနာ ဉာဏ်တို့သည်- အတူတူဖြစ်ပါသလား?၊ ခြားနားကွဲပြားပါသလား? ကွဲပြားခြားနားပါသည် ဆိုကာ၊ ဤအချက်ကလေးကို ရင်းဘူးအောင်- လုပ်ဆင့်၍ လင်းပါးပေးသင့် ပါသည်ဟု စောဒက ပြုစရာ ဖြစ်လာရှိလာရာပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်- ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ တကယ်တမ်း၊ ဤဘယဉာဏ်ကို အမှန်ရောက်ရှိအောင်

အပြစ်ကင်းသော ယောက်ျားသည်၊ ရာဇဝတ်သား-အသတ်ခံရ
ရမည့်-ကြောက်ရွံ့စွာတောင်းဆိုဆင်ခြင်တောင်းဆို စူးစမ်းဘိသကဲ့
သို့- မိမိကားမကြောက်၊ မိမိ၌မကြောက်၊ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခကို-
မဆင်ခြင်မသိမြင်-ကျူးလွန်သူတို့ကြောက်အပ်သောသဘောကို
စူးစမ်းသည်ဖြစ်၍-ဘေးဟုထင်မြင်သော ဉာဏ်သည်သာဖြစ်သည်
သို့-ရရှိမှန်ကန်ခြင်း၊

(၆) ခြောက်ပါးထုလွှမ်း-ဓမ္မဂုဏ်ငြိမ်းနှင့် လျော်ညီသော ပဋိပဒါ
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသဘောသည်၊ ဤသို့-ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ ပွားများ
မှန်ကို အခြေခံမြဲမြံရာမှ-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-မပျောက်ဘဲ တောက်
လျှောက်၊ ဉာဏ်စဉ်ပေါက်၍- မြဲမြံစွာအားထုတ်လျက်- အမှန်
အကန်ရရှိခြင်းသည်သာ- ဓမ္မဂုဏ်ခြောက်ရပ်နှင့် ညီညွတ်သော
တရားတွေ့ဉာဏ်မြင်- ကေနပ်ပင်ဟု ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်ခြင်း၊

(၇) ထို့ကြောင့်၊ အထက်ဉာဏ်စဉ်၌၊ တက်ခါဝင်ရောက်-တောက်
လျှောက်ရှုပွား-ဉာဏ်ဝင်စားနိုင်ခြင်းသည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကမရှာ-ငါက
မရှာ၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်အလွှာတို့ကသာ- စရိယသင်္ဂဟ တရားတို့
နှင့်တကွ- ပြည့်ဝ စိုးမိုး လာနိုင်သည်နှင့်အမျှ၊ ထွက်မြောက်ရာ
အစစ်-နိယျာနိကစံနစ်အမှန်၌၊ ယုံကြည်ထက်သန်- ဆုံးဖြတ်မှန်
၍-တရံမလပ်၊ ဉာဏ်စဉ်ကပ်အောင်-အထပ်ထပ် အားထုတ်မည်ဟု
ဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်သည့်- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပီသခြင်းကို ရစေမှုမှန်
ကန်ခြင်း၊

ဤသို့သော အကြောင်းအချက်အလက်တို့နှင့်တကွ၊ ဘယဉာဏ်-ပဋိပဒါ
ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းကို တက်လှမ်းရရှိအောင် ကြိုးစားတော်မူပါလေ၊ ထို သို့
အထက်ဉာဏ်စဉ် တက်ခါဝင်ရေး အတွက်- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ
အယာမ်မှ-ဘယဉာဏ်ကလေးဖြစ်ပေါ်ရေးကိုအနည်းနည်းအဖုံဖုံအားဖြင့် အမှား
အမှန်ရှင်း၍ ကုံလုံအောင်- ဘာကြောင့် ပြသနေရပါသလဲဆိုသော်၊ ယောဂီသူ
မြတ်တို့၏ ကြိုးစားသမျှ-သမ္မာပဋိပတ်၊ အကျင့်မြတ်သည်-ကေနပ်၊ မင်္ဂ၊ ဖိုလ်တည်
ဆွတ်လှမ်းနိုင်ပါစေခြင်းငှါ၊ သို့လော၊ သို့လော၊ ယုံမှားမှုမျိုးကင်းစင်စေရန်
၎င်း၊ သပ္ပုရိသ၊ မျက်မှောက်၌ အားမထုတ်ရသော်လည်း၊ ဤလုပ်ငန်းခွင်ဝင်
ကျင့်စဉ်ကို ကြည့်ရှု၍-စစ်ဆေးခါ၊ လမ်းမှန်ရောက်-အနုလောမပဋိပဒါမြောက်
စေလို၍၎င်း၊ ဤသို့သော ပိုင်းခြားသိရန် လိုအပ်သည်တို့ကို၊ ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့် ဘယ

မှတည်၍၊ (၀၇) သမ္မသနဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှတည်၍၊ အလီလီ၊ အဖန်ဖန်- ပဋိပဒါလမ်းစဉ်မှန်- ဉာဏ်အမြင်ကောင်း- စင်ကြယ်မှု ရရှိစေရေး၌ (၀၇) အနုလောမပဋိပဒါတိုင်၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်စွာ ရရှိစေရေး၌၊ ဒေသနာဉာဏ်နှင့် ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို ရောထွေးယှက်တင်၍၊ သူမနိုင်၊ ကိုယ်မနိုင်၊ သူမမိ၊ ကိုယ်မမိ = သူတပါး ပြောစကားကိုချည်း၊ ယုံကြည် လိုက်နာနေရသလို ဖြစ်နေရမည့်အစား၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊ တရားတွေ့ဉာဏ်မြင်- ကိလေစင်သဘော- မှန်ကန်စွာ၊ သက်ဝင်ပုံကို၊ ဤသို့- တရားဂုဏ်တော်မြတ်(၆)ပါးနှင့် မပြောက် မကြား၊ ထောက်ထား၍- ပိုင်းခြားသိအပ်ရာပါသည်။

ဘင်္ဂဉာဏ်မှ အထက်

‘တရားဂုဏ်တော်အနက်နှင့် သက်ဝင်ပုံ’

- (၁) သူကွာတော့ ဘဝ တာဓမ္မော-မြတ်ဘုရား၏ကောင်းစွာဟောကြား- လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအားလျော်သော တရားတော်မြတ်သည်၊ ပစ္စက္ခ၊ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ- မျက်မှောက်ရူပွား ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်တရား၌- အနိမိတ္တအားဖြင့်- သက်ဝင်မှန်ကန်ခြင်း၊
- (၂) ထက်သန်မြဲမြံ- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍၊ အကာလိကဓမ္မအဖြစ်တည်အောင် သက်ဝင်ဆောင်လာသော- ဘယဥအနက် ဆင်ခြင်လျက်-ထင်မြင်ချက်-ဘယဉာဏ် ပေါ်ထွက်မှန်ကန်ခြင်း၊
- (၃) ထိုဘယဥအနက်သည်- ပဝတ္တအချက်ဖြင့်- ပိဋနဥသဘောစွက်နေပုံ- ဘေးဘယစုံ၊ သင်္ခါရအစုအပုံကို စိတ်ကလည်း မကြောက်၊ ဉာဏ်ကလည်း မကြောက်၊ ဒုက္ခနုပဿနာမြောက်သော ဉာဏ်အဖြစ်မှန်ကန်ခြင်း၊
- (၄) ထိုသို့-ဘင်္ဂဉာဏ်ထက် ဘယဉာဏ်ဆက်၍ ရှုမြင်နိုင်မှုကို- ဘယဉာဏ်သက်သက်ရူကွက်လုပ်၍-မရနိုင်ပုံကို၊ ဘင်္ဂဉာဏ် အကြောင်းခံ၊ အနိမိတ္တ၌၊ ပဝတ္တချိပ်၍-နှိပ်စက်နေပုံအချင်းအရာ- သင်္ခါရ၊ သင်္ခါရ ဒါဏ်ချက်ပါတကားဟု သိ၍၊ ဘယဉာဏ်သက်သက်-ရှေ့ရူပွားများချက် မပြုရန်မှန်ကန်ခြင်း၊
- (၅) ဘယဉာဏ်ချက်- ကြောက်အပ်ချင်းရာ- ပေါ်ထွက်လာလည်း၊ စိတ်ကမကြောက်-ဉာဏ်လည်းမကြောက်၊ ဒုက္ခနုပဿနာမြောက်မှု-မှန်ကန်ခြင်း၌၊ (ဥပမာ) ရာဇဝတ်သားအား- လှံကစား၍ သတ်ရန် ထောင်ထားသော လှံသွားများကို- မြင်ငြားသည့်-

ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် အဆင့်အားဖြင့်၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတ- ပဋိသန္ဓိ- သန္ဓိရူပေက္ခာ- အနုလောမ- ဂေါတြဘူ- မဂ်-ဖိုလ်၊ ဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာမဂ်၊ လောကုတ္တရာ မဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင်- အကာလိကဓမ္မအဖြစ်၊ အခါ မလင့်မီ- မုချသက်ဝင်နိုင်သော တရားတော်၊ ဂုဏ်တော်မြတ်ဖြစ်သည့်အလျောက် ယောဂီသူမြတ်ကသာ- အထက်ပါပြဆိုသခဲ့သော၊ မဂ္ဂင်္ဂရှာ၊ ငါမရှာ-ထွက် မြောက်ရာသာ ရောက်ပေရာသည့် မဖေါက်မပြန်၊ မှန်ကန်သော- ဉာဏ်စဉ် လျှောက်၍ သက်ဝင်ပုံများကို ဝိရိယသုံးပါးနှင့် အထူးမှန်ကန် စင်ကြယ်စွာသာ ကြိုးစားဘို့လိုအပ်ပါသည်။

ထိုသို့=ကြိုးစားပါလျှင်၊ ဘဂ်ဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၊ တရားဂုဏ်တော် မြတ်သည်။ အကာလိကဓမ္မ-တရားဂုဏ်တော်မြတ်နှင့်အညီ ဘယဉာဏ်အစ၊ မဂ်- ဖိုလ်ဉာဏ်အဆုံး၊ လောကီ၊ လောကုတ္တရာမဂ်နှစ်ပါးစလုံးသို့ အခါမလင့်မီ သက် ဝင်ကိန်းအောင်းနိုင်ပါသည်။ အကြင်၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သုက္ခာတောအစ သန္တိဋ္ဌိက၊ အလယ်- အကာလိက၊ ဝယ်- အဆုံးရှိသော တရားဂုဏ်တော်၊ ပဌမ သုံးချက်ကို ပြည့်နှက်စွာ- ရွက်ဆောင်နိုင်သော- ယောဂီသူမြတ်သည်။ ထိုတရား တော်မြတ်တို့ကို၊ မိမိကိုယ်တိုင် အခါမလင့်- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အဆင့်ဆင့်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်အပ်ပြီးဖြစ်၍၊ ဧဟိပဿိက၊ ဂုဏ်တော်အနေအားဖြင့် လာလှည့် ရှုလှည့်- ကျင့်သုံးလှည့်ပါ။ ကျင့်သုံးယုံကြည်က- မုချကိလေ- ငြိမ်းအေးရပေ သော၊ နေက္ခမသုခ- သန္တိသုခ- နိဗ္ဗာနသုခကို ကပ်၍ဆောင်ထားခါ၊ ဩပါနေ ယျာဏ- ဂုဏ်တော်အားဖြင့် ရရှိထား- ရရှိငြားပုံနှင့်တကွ၊ တရားတွေ့ဉာဏ်မြင် ကိလေစင်သော အရိယာနွယ်ဝင်၊ အရိယာသူတော်စင်တို့သည်။ ပစ္စက္ခဆတ်ဆတ် ဝေဘန်ဖေါက်ထွင်းလတ်၍၊ သိအပ်၊ မြင်အပ်သော- ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ၊ ဝိညုဟိ အထိ၊ ဒုတိယပိုင်း၊ သုံးဆင့်သော ဂုဏ်တော်လှိုင်းဖြင့်- ပြည့်နှိုင်းစံမှီ- တရား ဂုဏ်တော်အဆီဖြစ်သော ဧဟိပဿိက-ဩပါနေယျာဏ- ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗ ဝိညုဟိ တရားဂုဏ်တော်မြတ်တိုင်၊ ဘဂ်ဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍၊ ပဋိပဒါဉာဏဒဿန မြောက်အောင် ပွားများအားထုတ်နိုင်သော ယောဂီသူမြတ်သည်။ တသာသနာ မဆုံးရှုံးရတော့ဘဲ၊ ပစ္စက္ခသုခသနာတော်မြတ်အတွင်းဝယ် မဂ်ချဉ်းဖိုလ်ပေါက် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မြောက်နိုင်မည် မုချဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့်= ယောဂီသူမြတ်သည်။ ဘယဉာဏ်ထက်သို့- ဆက်လက် သက်ဝင်- ရှုပွားမှုအစဉ်ပေါက်ရောက်လာပုံကို၊ တရားတော်မြတ် ဂုဏ်ခြောက် ပါးနှင့် ထောက်ထား၍လည်း၊ မပြောက်မကြား၊ အမှန်တရားကို ပိုင်းခြား၊ သိအပ်ရာပါသည်။ ထို့ကြောင့်= သုံးသပ်ဉာဏ်၊ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်၊ ပွားများဉာဏ်

သဘောကို ထပ်ကြောဆင်ခြင်ကြံစည်စိတ်ကူးမှုနှင့် တည်နေစေချင်သောအားဖြင့် ဝင်စားရှာဖွေကြည့်နေတတ်ပါသည်။ ဤသို့ ဆန္ဒစော၍ ဖြစ်ရှိလိုချင်ခြင်းသည်မသင့်ပါ။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်-ဘယဉာဏ်သည်-ပွားဉာဏ်မဟုတ်၊ ပစ္စက္ခသန္တိကဓမ္မစစ်စစ်သဘောလည်းမဟုတ်၊ ဉာဏ်ဖြစ်ခိုက် သန္တိကသာဖြစ်ပြီး၊ ပစ္စက္ခအားဖြင့် ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ဖေါက်ခွဲ၍ ထက်မျက်စွာ မျက်မှောက်ပြုခိုက် ဖြစ်ပေါ်သော ယဘယဉာဏ် သဘောသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကဲ့သို့- ရရှိခိုက်၌ ပစ္စက္ခပြုပြီး အဆက်မပြတ် ဖြစ်ရှိမြဲမြံရန် ဝင်စားကြိုးပမ်းကြည့်ပါက၊ ပစ္စက္ခ ဘင်္ဂဉာဏ်ပါပျောက်သွားတတ်ပြီး၊ ဘယဉာဏ် ထပ်မံပေါ်ပေါက်ဘို့လည်း- အစဉ်လျှောက်ပွားဉာဏ်ဝင်စားစရာမရှိသဖြင့် ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့သာ ရောက်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ၌- ဥဒယဗျဿဉာဏ်ကပင် ပြန်ကောက်၍ စတင်နေရတတ်ပါ။ ဘယဉာဏ်တဖန်ပေါ်ပေါက်အောင် တထိုင်ထဲပင် ကြိုးစား၍ မရသေးဘဲ ဘင်္ဂဉာဏ်နှင့်ပင် အဆုံးသတ်၍ ဘာဝနာခွင်က- ထရတတ်သည်အထိ ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ ထိုအခါ-စိတ်မပျက်ပါလေနှင့် ဘယဉာဏ်ရခါစ အခါမျိုး၌၊ ဤသို့ ကြိုးစားမိတိုင်း ဘင်္ဂဉာဏ်ပါ ပျောက်တတ်ခြင်းကို- ကိုယ်တွေ့ဉာဏ်တွေ့သိလာပြီးသောအခါ၊ လိအမှားမျိုးများ ကင်းစင်လျက် ဘယဉာဏ်ထက်သို့- တက်ခါသက်ဝင် လျှောက်ဉာဏ်အစဉ်ကို၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်စေလိုလတ်ပါက ဘင်္ဂဉာဏ် မပျောက်မပျက်မှ အနိမိတ္တဆက်၍ ဘင်္ဂက္ခဏ-ပပတ္တ သဘောထက်၌ ရအပ်ကြောင်းကို အကြိမ်ကြိမ်- သက်ဝင်ကြုံတွေ့ပြီးသောအခါ၌၊ အထူးမို့လားပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါမှစ၍- ဘယဉာဏ်တချက် လျှောက်၍ရောက်ပြီးတိုင်း ဘင်္ဂဉာဏ်လှိုင်းထက်သို့ ပစ္စက္ခရော- သန္တိကဓမ္မရော-မချို့တဲ့ဘဲ မြဲမြံစွာ အခြေပြန်ခံလျက်၊ အဖန်ဖန် အခါမလင့်မှီ အနိမိတ္တ ဘင်္ဂဉာဏ် အစွန်အဖျားတိုင်းတွင် ဘွားကနဲ၊ ဘွားကနဲ ဉာဏ်အမြင် ပေါ်ပေါက်လာကာ တရားတော်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး- အကာလိကဓမ္မသဘောကို၊ မို့လျော်စရာ- ဖြစ်ရှိ- ရရှိလာမည်ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ကန်ပါပေသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်၏- သုက္ခာတော ဓမ္မောအရ- မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြင့် ကောင်းစွာ ဟောကြားတော် မူအပ်သော တရားတော်မြတ်ဖြစ်သော၊ လောကုတ္တရာတရား- ကိုးပါးအားလျော်သည့်၊ ဤမဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်- သမ္မာပဋိပတ်- အကျင့်မြတ်လမ်းစဉ်- ဝိပဿနာဘာဝနာခွင်ဖြင့်- သမ္မသနမှ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်တိုင်- ကျင့်သုံးပိုင်သည့် ယောဂီသုမြတ်အား၊ ပစ္စက္ခသန္တိကဓမ္မသည် တရားဂုဏ်တော်မြတ်နှစ်ပါးနှင့်အညီ ရရှိထားသော တရားတော်များ ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီသုမြတ်သည်- ထိုမှတဆင့် ထက်သန်ကျင့်သဖြင့်

ပါ။ ပစ္စက္ခအရှုခံ- သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာဉာဏ်ဆိုက်အောင် အရှုခံ သင်္ခါရာ အကြောင်းနိမိတ်ကိုတော့ မျက်မှောက်ပြုဆဲဘဲဖြစ်ပါသည်။ ဒါပေမဲ့- ထိုအရှုခံ၊ သဘာဝပစ္စုပ္ပန်တရားကို၊ “နိစ္စပဇာတိ” မြဲသည် ဟူသော- အယူ၊ အမြင်၊ အမှတ်၊ အသိ လုံးဝမရှိအောင် ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်၊ အနုပဿနာ(၇)တန်တို့နှင့် ပယ် အပ်စဉ်၊ ဝိပဿနာမဂ်အလျဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌၊ နိစ္စနိမိတ်သုံးဆိတ်ခြင်းသည်ပင် အနိမိတ္တဟု ပရိယာယအားဖြင့် ဆိုအပ်ပါသည်။

ထိုသို့- နိစ္စသုံးဆိတ်- မြဲသည်ဟူသောနိမိတ်မှလွတ်သော- ဘင်္ဂပျက် ဉာဏ်ဖြင့် အနိမိတ္တဝိပဿနာမဂ်မှန် ရရှိဆဲကို အစဉ်လျှောက်၍၊ ထိုနိစ္စ အနိမိတ် ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ရိပ်တို့-ပဝတ္တအားဖြင့်၊ အဆက်မပြတ်၊ ပျက်အပ်နေသော၊ အနိစ္စာ ဝတ၊ သင်္ခါရာအစု-အရှုခံနှင့်အရှုမှန်၊ ဉာတနှင့် ဉာဏနှစ်ဖြာခြံရံသည့်-သင်္ခတ၊ သင်္ခါရတရားသည်၊ ဘယဋ္ဌေန-ဘေးမျိုးစုဆုံ- ပဝတ္တဟုန်ဖြင့်-အဆက်မပြတ်နှိပ် စက်ပုံကို-ရှေ့ ဝိပဿနာမဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဉာဏ်ထက်၌၊ ဘေးဟူသောအနက်သဘော ဖြင့် ဆင်းရဲတွင်းနက်နေပုံကို မျက်မှောက်ပြုမိသော ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ (၀၁) ပျက်အစဉ်ပဝတ္တသဘော၌ အဆက်မပြတ်နှိပ်စက်မှုဘေးအဖြစ် ဉာဏ်မြင်ဆက် ခါ- သက်ဝင်ခြင်းကို၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှ အစဉ်လျှောက်၍ ပေါက်မြောက်ဖြစ်ပေ၍ စေပါသည်။ ထိုသို့-အနိမိတ္တမှန်- ပဝတ္တအယံ၌၊ အပ္ပဏီဟိတ၊ ကေနဖြစ်စေရန်၊ (၀၁)ထိုနိစ္စနိမိတ်သုံးဆိတ်သည့်-သင်္ခတရိပ်၊ ပဝတ္တချိပ်လျက် နှိပ်စက်မှုကို၊ တရံ တဆစ်-တောင့်တခြင်းမရှိလစ်အောင်- တွန့်ယုတ်၊ စက်ဆုတ်အပ်သော သဘော ဆောင်သည့်-ဘယ၊ ဘေးဟုမြင်မှုအစစ်- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းအမှန်သို့ သက်ဝင်သော၊ ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ်ထဲ၌ ဖောက်ခွဲ၍မြင်သည့်-ဘယဋ္ဌအနက်သဘော ပိုင်သော ဉာဏ်မြင်သည်သာ ဘယဉာဏ်အစစ်-ကေနဖြစ်သည်ဟု ပိုင်းခြားဆုံး ဖြတ် သိအပ်ရာပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ ဒေသနာဉာဏ်သဘောဖြစ်သော-ဘယဉာဏ်၏ဥပမာသဘော တို့ကို- ရှုပ်ထွေး၍ ဥပမာပေ၍ တွင် တင်နေမည်းစိုးပါသောကြောင့်- ချန်လှပ်ခဲ့ ပါတော့မည်။ ယောဂီသူမြတ်သည်-ဤသို့- ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်သဖြင့်- ဩသာန အနိစ္စကောဋိ မြောက်အပ်ပြီးသည်၍ နိစ္စနိမိတ်သုံးဆိတ်ပြီးခါ၊ ဘယ ဉာဏ်အရာကို မကြာတင်ဆိုသလို- အရှုခံ၊ အရှုမှန် သင်္ခါရနှစ်ရပ်၏ ဘင်္ဂက္ခဏ၊ ပဝတ္တသဘောကြောင့်၊ အထက်ကပြဆိုခဲ့သလို ဘယဉာဏ် ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ် အလင်းကို သက်ဝင်၊ သက်ဝင်ခါလာတတ်ပါသည်။ ထိုသို့-သက်ဝင်၍ ဉာဏ် အမြင်ရလာပါလျှင် ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤဘယဉာဏ်ဘေးသဘောကို အစဉ် ရရှိစေခြင်းငှါ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှ အစဉ်လျှောက်၍ ဘယဉာဏ် အမှန်ပေါက်သော

ဝင်လာရင်၊ အပြင်အာရုံ ထိပါးမှုမျိုးစုံတို့ကို မတုန်းလွန်နိုင်ခြင်း- အတွင်းအာရုံ မမှန်ကန်မှုတို့ကို မထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းများ ဖြစ်သွားတတ်ပါတယ်။ အပြင်အာရုံ ထဲမှာလဲ- (၁) အသံ၊ (၂) လေပူ၊ (၃) လေအေး၊ (၄) နေပူရှိန်၊ (၅) မိုးအေး၊ နှင်းအေး၊ (၆) မှည့်၊ ချင်၊ ယင်၊ နှင့်၊ (၇) ရုပ်ဓါတ်လှုပ်ရှား- ယိမ်းယိုင်မှုများတို့ကြောင့်၊ ကာယကုက္ကုစ္စဖြစ်တတ်ပါတယ်။ မိမိဘာဝနာဘိသမယ- ပစ္စက္ခဉာဏ်နဲ့- ဝိစာရယှဉ် ကျက်စား ပွားများမှုက- ထက်သန်နေရင်၊ ၎င်း အပြင်အာရုံတွေကြောင့်၊ ကာယကုက္ကုစ္စမဖြစ်ဘဲ တွန်းလှန်နိုင်ပါတယ်။ ကာယကုက္ကုစ္စ မဖြစ်ရင်၊ စိတ္တကုက္ကုစ္စလဲ ဆက်လက်ပေါ်လာစရာ အကြောင်းမရှိတော့ပါ။ ထို့အပြင်အာရုံ- ထိပါးအားကြီးမှုကို- တွန်းလှန်နိုင်တဲ့- ဝိစာရ ဉာဏ်ယှဉ်- ဘင်္ဂဉာဏ်မြင်ထက်သန်နေစေဘို့အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီ၊ အသံဗလံ-လေပူလေအေး နေပူရှိန်- မိုးအေး- နှင်းအေး- မှည့်၊ ချင်၊ ယင်၊ တို့ကို၊ တွန်းလှန်ခိုင်းမြဲနိုင်သည် အထိ၊ ကြိုးစားပေါက်မြောက်အောင်- အစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့ဉာဏ်အားကိုမပြတ် ဖြစ်စေရပါမယ်။ သို့မဟုတ်က- အပြင်အာရုံကိုလဲ- မတွန်းလှန်နိုင်၊ အတွင်းအာရုံ ဖြစ်တဲ့ ကုက္ကုစ္စတွေလဲဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကြောင့်၊ (၁) ဉာဏ်တဆူမှ တဆူပြောင်းတိုင်း၌ ပျံ့လွင့်ခြင်း၊ (၂) ဘဝင်စိတ်အခြားများသွားခြင်း၊ (၃) ရှေ့ရှုမျှော်ခေါ် စေ့ဆော်မှုဖြစ်တတ်ခြင်း၊ (၄) ထင်မြင်ဉာဏ်ပျောက်၍ ကြံစည်စဉ်းစားမှု ပေါ်ပေါက်ခြင်း၊ (၅) ထုကျင်၊ ကိုက်ခဲ စိုးစိုးစစ်စစ်စသည့် ခံစားမှုထဲသို့ ဃနခဲချိပ်၍ သိစိတ်ရောက်နေတတ်ခြင်း၊ (၆) အတိတ်အာရုံတို့ကို ပြန်လှန်အောက်မေ့ နေတတ်ခြင်း၊ (၇) အနာဂတ်အာရုံကို မျှော်မှန်းနေတတ်ခြင်း စသော အတွင်းအာရုံသဘောတို့သည်လည်း၊ ယောဂီ၏ စိတ္တကုက္ကုစ္စဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်အောင် သက်ဝင်လာတတ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ရှိတတ်သည်မှာလည်း ဉာဏ်စဉ်ပြောင်းတိုင်း၊ (၀၁)တနည်းအားဖြင့် အနုပဿနာအမြင်ပြောင်းတိုင်း- ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်လှိုင်း၌၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ တို့ကို တုန်လှုပ်စေတတ်သော အပြင်၊ အတွင်း၊ အာရုံအခင်းတို့၏ ထိုးနှက်ခံရခြင်းကြောင့် ဖြစ်ရတတ်တော့သည်။ ဤသဘောတို့ကို ယောဂီသည်-ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ထက်မျက်သည်မှစ၍၊ တွန်းလှန်ခါ ဘာဝနာရတိအားဖြင့် ကျက်စားပွားများနိုင်ခဲ့သည်မှန်သော်လည်း၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သို့ပြောင်းခဲ့ရမှု၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်စဉ်၌ပင် ဘယဉာဏ်ကိုထင်မြင်လာမှု၊ ဘယဉာဏ်မှပင် အာဒိနဝဉာဏ်သဘောကို ထင်မြင်ဉာဏ်ဆက်စပ်မှုအတွင်း၌ ဝိစာရဉာဏ်အဖြစ် ကျက်စားနိုင်မှု မရင့်သန်ခင်၊ ဤအတွင်းအပြင်အာရုံတို့သည်-ကာယ၊ စိတ္တကုက္ကုစ္စအားဖြင့်၊ (၀၂)ရူပကာယ တုန်လှုပ်သောအားဖြင့်-စေတသိက်နာမ်ကာယ၊ စိတ်နာမ်ကာယတို့ပါ- တုန်လှုပ်ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့-သက်ဆင်းရောက်ရှိသွားတတ်ပါသည်။

မူလ-ငြိမ်းခြင်း၊ ပေါ့ပါးခြင်း၊ နူးညံ့ခြင်း၊ ခန့်ညားခြင်း၊ မနာကျင်ခြင်း၊ ဖြောင့်မတ်ဖြူစင်ခြင်းတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်ခါ၊ မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့နှင့်ကျက်စားပွားများလာနိုင်ရင်းမှ ဉာဏ်တဆူနှင့်တဆူဆက်စပ်ပေါ်အပ်ရာတွင်၊ ထိုသို့သော ထင်မြင်ဉာဏ်နှင့်ဆင်ခြင်ဉာဏ်တို့သည်၊ ကာယစိတ္တ ကမ္မညတာအရ အမှု၌ခန့်ညားတည်ကြည်စွာ ရရှိမည့်အစား၊ အကမ္မညတာအဖြစ်သို့- ဉာဏ်တဆူမှတဆူ ပြောင်းလဲမှုကြောင့်- သက်ဝင်သွားမိသည်နှင့်တပြိုင်နက်- အတွင်း၊ အပြင် အာရုံတို့ပါ- တိုက်ခိုက်တိုးဝင်မှုကို ခံလိုက်ရရာ၊ မူလ၊ တွန်းလှန်ထားသော (ကုက္ကုစ္စ- ကာမတ္ထန္တ ဝိစိကိစ္ဆာ) နိဝရဏ၊ ကိလေသာတို့သည်၊ ကုက္ကုစ္စကိုအရင်းခံခါ၊ တဖန်-လှမ်းမိုးဝင်ရောက်တိုးလာသည်ဖြစ်၍၊ ဘင်္ဂ ပစ္စက္ခဉာဏ်ပါ ပျောက်ပြီး၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်တလျှောက်၊ အမှန်ပျောက်ခါ- ငါမြင်၊ ငါသိနဲ့- နစ်မြောနေမိခြင်းသို့ ဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်၊ ဤသို့ရင့်ကျက်၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်- တက်လှမ်းကြရာတွင်၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့လျက်- တကဲ့တရားတွေ- ဉာဏ်မြင်လို့ထင်လျက်၊ မှားကွက်ထဲရောက်ရောက်သွားတတ်သည့်- သိမ်မွေ့နူးညံ့နက်နဲသော သဘောအချက်တို့ကိုလည်း- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ကျော်နင်းရှောင်ရှား၊ အမှန်တရားဖြင့်- ရှေ့ဉာဏ်စဉ်လမ်းမမှားအောင်- ကျက်စား၊ တက်ပွား၊ ရယူငြားနိုင်ဘို့- လှန်စွာအရေးတကြီး လိုအပ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကိုအစဉ်လျှောက်၍၊ ဘယဉာဏ်ထင်မြင်လျက် ပိဋနဋ္ဌအနက်ဖြင့် ဆင်းရဲတွင်း ပြည့်နှက်နေသော- သင်္ခတဒါက်ချက်တို့သည်၊ အာဒီနဝ- အပြစ် အစုအပုံသဖွယ်- သင်္ခါရနယ်ဟုန်မျှပါတကားဟု- တိုးတက်ဉာဏ်စဉ်- တက်ခါဝင်သည့်- ထင်မြင်ဉာဏ်အယာဉ်ကို- နောက်စိတ်အစဉ်ဖြင့် ရှုမြင်တိုင်း၊ (ဝါ) နောက်စိတ်ဉာဏ်မြင် ပေါ်တက် သက်ဝင်လာတိုင်း၊ အပြစ်အစုအပုံပမာ- သင်္ခါရလှိုင်းသာဖြစ်သော- ရှုရှိုက်နှစ်တန်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ မလျော့မတင်း- ပျက်အခင်းဖြင့်- ဆက်သွင်းပုံသေ- စိတ်၊ စေတသိက်မွေ့သည့်- မက္ခေရုပ်ဓါတ်- ဝိညာဏ်-နာမ်၊ ရုပ်၊ အရပ်ရပ်တို့- ဝယဓမ္မသင်္ခါရဇာတ်ခင်းခါ- အပျက်ဓါတ်မဆိတ်သည့် သဘောအထပ်ထပ်၊ ပဝတ္တိရပ်မျှသည်၊ ဘယ၊ ဘေးစု- ကြောက်အပ်မှုမျှမက၊ အာဒီနဝ၊ အပြစ်- ဒုက္ခနုပဿနာအစစ်သဘောကို ထိုးထွင်းဉာဏ်မြင်၊ နောက်စိတ်အစဉ်ဖြင့်- တွင်တွင်ရှုပွား- ထင်မြင်ဉာဏ်ရငြားခြင်းသည်၊ အာဒီနဝဟု= အမည်သ၊ ရခြင်း ဖြစ်ပါတော့သည်။

ထိုသို့= ဉာဏ်မြင်ဖြစ်စဉ်၌၊ နာမပညတ်အလို- ဘယဆိုသည့် အမည်ကို
 ၎င်း၊ အာဒိနဝဆိုသည့် အမည်ကို၎င်း၊ အမှတ်အသိရပြီးမှ- အမည်နှင့်တကွ၊
 ဉာဏ်ဖြစ်ရသည် မဟုတ်ပါ။ မျက်မှောက်ထင်ထင်- ဉာဏဒဿနအယာဉ်မှန်သမျှ
 ဤကဲ့သို့- နာမည်တွေက- ပါလာ၊ မှတ်လာ၊ သိလာကြသည် မဟုတ်ပါ။ ဥဒ
 ယဗ္ဗယဉာဏ်အမည်နဲ့- ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်မြင် ရရှိတုံးကလိုဘဲ။ ဥဒယဗ္ဗယဆိုတဲ့
 အမည်ပေါ်လာပြီးမှ- အမည်ကိုမှတ်သိ၍- ဉာဏ်ဖြစ်ခဲ့သည် မဟုတ်ပါ။ အမည်
 မပါဘဲ၊ မုချဆတ်ဆတ်- ရှုရှိုက်နှစ်ရပ်မှ၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-
 ပူ-ပျော့ အမည်ကော့ မဟုတ်၊ အမည်မပါ- အမှတ်ပျောက်ပြီးတဲ့ သဘာဝ
 ပစ္စုပဋ္ဌာန်သရုပ်၌၊ သင်္ခါရဇာတ် ထင်ထင်ရှားရှား- ‘ဖြစ်ပျက်’ နေငြားတာကို
 စိတ်သိဉာဏ်မြင်- သမ္ပဇည၊ အမှန်ရ၍ ဖေါက်ထွင်း၊ ဉာဏ- ဒဿနမှုမျှဖြင့် အစဉ်
 ရှုပွားနိုင်ခဲ့သလို၊ ယခု- တရားထိုင်သဘောကို- ဘင်္ဂ၊ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နာမည်
 မှည့်၍ သင်္ကေတပြုရန် ပြသရငြားသော်လည်း၊ တကယ်ကို ‘ပျက်’ သဘာဝ
 ပစ္စုပဋ္ဌာန်အချက်၌ မျက်မှောက်ပြုလျက်၊ ပညာပိုင်းခြား၊ ဉာတအားကြောင့်၊
 ထိုးထွင်းမြင်သိ-ဉာဏဒဿနဖြစ်ရှိရာတွင်၊ တကယ်ပင် နံမယ်၊ မပါဘူးဆိုတာလဲ-
 ကွဲကွဲပြားပြားသိပါ။ ထို့ကြောင့်- ဘယဉာဏ်ကို ထင်မြင်ဆင်ခြင်သည့် နောက်
 စိတ်အယာဉ်ဖြင့် ဖေါက်ထွင်း၍ ဘေးဟုမြင်သော- ဒုက္ခနုပဿနာ သဘော၌
 လည်း နံမယ်ကမဖြစ်၊ နံမယ်ကမပေါ်- သဘာဝ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သန္တိဋ္ဌိက ဓမ္မတွင်သာ-
 ဉာတ၊ မှ ဉာဏ်ကို ဒဿနရခဲ့ခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ (၀၂) ဉာတ၊ ပညာပိုင်းခြား
 ပါသဖြင့်၊ ဉာဏ- ထိုးထွင်း၊ သိမြင်ခြင်း- ဒဿနဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခု
 တဖန်- ဤဘယဉာဏ်အချက်၊ ဘေးဘယတွေ ပြည့်နက်နေသော ‘အပျက်’
 သဘာဝ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန် ကျကျ၌၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်စိတ္တုပ္ပါဒ်- ဖြစ်ရပ်မစဲ- ဉာဏ်မြင်တဲ့
 ကွဲကွဲပြားပြား၊ ဘေးတရားသည်၊ များပြားအပြစ်၊ အစုအပုံအဖြစ်နှင့်သာ ဆင်းရဲ
 တွင်းနက်သည်ထက် နက်နေသော၊ နိစ္စမဘက်- ဒုက္ခပြည့်နက်သည့်- အတ္တလှို
 ငဲ့ကွက်စရာမရှိသော- သင်္ခါတဒါဏ်ချက်- ဘေးနှင့်တကွနက်၊ အပြစ်တရားပါ
 တကားဟု- စာလိုရေးပြတာ- ကြာဝေးလှပေမဲ့ - ခဏ၊ ခဏကလေးများအတွင်း
 မှာ၊ ဘယနှင့် အာဒိနဝ၊ (၀၂) ဘေးနှင့် အပြစ်- ထွေးညစ်ခါ- ပျက်အစဉ်ကို
 တွင်တွင်မြင်နေရသော ဉာဏဒဿန ပဋိပဒါကို၊ စင်ကြယ်စွာပင်၊ ယောဂီသုမြတ်
 မြင်အပ်၊ မြင်နိုင်၊ မျက်မှောက်ပြုခါ- ပိုင်ပိုင်ရှု၍- ကျက်စားလာနိုင်ပါလိမ့်မည်။
 ကျက်စားနိုင်အောင်၊ အတွင်းအပ၊ ပဋိပက္ခမှန်သမျှကို- ခွဲချနိုင်ဘို့အကြောင်း
 သိကောင်းပြီဖြစ်ပါ၍၊ အကြောင်းမသိခင်က- ခက်သယောင်ယောင် ထင်နေပီ
 တာ တွေပျောက်ကင်းပြီး၊ အကြောင်းသိပြီးမှ = လွယ်လွယ်ကလေးနှင့် ဘယ

ဉာဏ်ကနေ- အာဒိနဝ ဉာဏ်ထက်ကို- သက်ဝင်တာ၊ ဒီသဘော၊ ဒီအမြင်၊ ဒီမှောက်ပြုတရားထက်မှာ- ဒုက္ခနုပဿနာအတွက် အလယ်၏ကောင်းခြင်း အဘို့ အစုဆိုတဲ့ မဇ္ဈဒုက္ခကောဋ်ကို မိမိရရ၊ ပွားများနိုင်ရအောင်- ကြိုးစားကြည့်ပါ။ မုချပင်- သက်ဝင်ကျက်စား၊ ပွားများလာနိုင်ပါမည်- မြတ်သောယောဂီ....။

ထိုသို့= ဘယဉာဏ်ထက်သို့- ကောင်းစွာသက်ဝင်အောင်၊ အဖန်ဖန်ပွားများ ကျက်စားနိုင်စွမ်းရှိတဲ့-ယောဂီသူမြတ်သည်။ အာဒိနဝဉာဏ်သို့ သက်ဝင်ရရှိလာတတ်သည်မှာ၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ် ရှုပွားကွက်ကို၊ မပျောက်မပျက်စေဘဲ၊ ဘယဉာဏ်ကို နောက်စိတ်ဆက်၍ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်တိုင်း၊ အာဒိနဝဉာဏ် ဆက်လက်ရစေအပ်သည်ကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ မုချသက်ဝင်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။ ထိုပါဠိတော်၊ ဒေသနာဉာဏ် သဘောသည်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ကြောတွင် အမည် ထင်သော်လည်း ဉာဏ်စဉ်သဘောအားဖြင့်- အမည်မပါ၊ ဖေါက်ထွင်း မြင်အပ်ပါသည်ကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြရသော်....။

“ဥပ္ပါဒေါ ဘယန္တိ ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာ အာဒိနဝေ ဉာဏံ” ဟု- အစပြု၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူချက်အရ၊ ဥပ္ပါဒေါ- သင်္ခါရတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘယံ- ဘေးတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘယတုပဋ္ဌာနေ- ဘေးအဖြစ်ဖြင့် သင်္ခါရတို့ကို ထင်ခြင်း၌၊ ပညာ- ဖြစ်သောပညာသည်၊ အာဒိနဝေ- အပြစ်အာဒိနဝဟူသော အာရုံ၌၊ ဉာဏံ- ဖြစ်သောဉာဏ်မည်၏။ ။

ဤသို့= ဖွင့်ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ၊ ထိုထို တရားသဘော တို့သည်၊ ဘယံ- ဘေးဟူ၍- ပညာဖြင့်ပိုင်းခြား စူးစမ်း၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်အပ်၏။ ထိုသို့- ပညာဉာဏ်ဖြင့် ရောက်အပ်သော ထက်ဝန်းကျင်အားဖြင့် သက်သာ၊ သာယာအပ်သည်မှကင်းသော- အာဒိနဝမေဝ-အပြစ်တရား တို့သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏ဟု အာရုံပြုလျက်- ဉာဏ်သက်ဝင်ခြင်းသို့ ရောက်ရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် (၁၅) ပါးသော- ဘယတုပဋ္ဌာနေပညာအားဖြင့် သက်ဝင်သည့် အောက်ပါ၊ တရားတို့သည် အာဒိနဝဉာဏ်၏ အာရုံအဖြစ်- ဉာဏ်၌ သက်ဝင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အာဒိနဝ- အပြစ်အစုအပုံဟု ပိုင်းဖြတ်ထိုးထွင်းသိခြင်းဉာဏ်ဟုန်သည် ဖြစ်ပေ။ ရလေသည်။ ထို(၁၅)ပါးသော တရားတို့မှာ....

(၁) ဥပ္ပါဒေါ = သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဘေးသည်၊ အာဒိနဝ- အပြစ်မည်။

(၂) ပဝတ္တံ = သင်္ခါရတို့၏- အဆက်မပြတ်၊ ဒလစပ်ဖြစ်တတ်သော ပဝတ္တဘေးသည်၎င်း၊

- (၃) နိမိတ္တံ = သင်္ခါရတို့၏- နိမိတ္တသည်၎င်း၊
 (၄) အာယုဟနံ = ပဋိသန္ဓေ၏ အကြောင်း- အားထုတ် ပေါင်းစည်းမှု ကံသည်၎င်း၊
 (၅) ပဋိသန္ဓိ = နောင်အခါ- ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းသည်၎င်း၊
 (၆) ဂတိ = ငါးပါးသော- လားရောက်သက်ဝင်ရာ ဂတိသည်၎င်း၊
 (၇) နိဗ္ဗတ္တိ = ခန္ဓာငါးပါး- ခန္ဓာလေးပါး- ခန္ဓာတပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း၊
 (၈) ဥပ ပတ္တိ = ဝိပင်္ဂါကထင်ရှား- ဘွားကနဲ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း၊
 (၉) ဇာတိ = မျိုးဇာတ်သက်ဝင်- ဖြစ်ခြင်းအယာဉ်သည်၎င်း၊
 (၁၀) ဇရာ = ရင့်ရော့ယိုယွင်း အိုမင်းခြင်းသည်၎င်း၊
 (၁၁) ဗျာဓိ = ရောဂါယာဉာ-နာခြင်း ဖြစ်ရခြင်းသည်၎င်း၊
 (၁၂) မရဏ = ခန္ဓာ ရွှေ့လျော- စုတိသဘောသို့ ကျရခြင်းသည်၎င်း၊
 (၁၃) သောက = ပူပန်ယှက်လိန် စိုးရိမ်ရခြင်းသည်၎င်း၊
 (၁၄) ပရိဒေဝ = တောက်လောင်ပူဆွေး-ငိုကြွေးရခြင်းသည်၎င်း၊
 (၁၅) ဥပါယာသ = ရှိုက်ကြီးတင်-ပင်ပမ်းရခြင်းသည်၎င်း၊ ဘယံ- ကြောက်အပ် ချင်းရာ- ဘေး ဘယာ တို့သည်၊ အာဒိနဝံ- အပြစ်မည်တွင်- ဉာဏ်အယာဉ်သို့- သက်ဝင် ဖြစ်ကြောင်း တရားအပေါင်းဖြစ်၏။

(၀၁)တနည်းကား။ ။“တေဘုမ္မကံဝဋ္ဋံဒုက္ခံ”အရ၎င်း၊ “စက္ခုဘိက္ခဝေဒုက္ခံ-သောတံဒုက္ခံ- သာနံဒုက္ခံ- ဇိဝှါဒုက္ခံ- ကာယောဒုက္ခော- မနောဒုက္ခော ဟူသော အဇ္ဈတ္တဒုက္ခ၎င်း၊ ရူပါဘိက္ခဝေဒုက္ခာ-သဒ္ဓါဒုက္ခာ- ဂန္ဓာဒုက္ခာ- ရသာဒုက္ခာ-ဖေါဋ္ဌဗ္ဗာဒုက္ခာ-ဓမ္မာဒုက္ခာဟူသောဗာဟိဒ္ဓဒုက္ခ၎င်း၊” “နတ္ထိခန္ဓသမာဒုက္ခအရ၎င်း၊” “သံခိတ္တေန ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိ ဒုက္ခာဟူ၍၎င်း၊” ဒုက္ခနှင့် ဒုက္ခသစ္စာ ထိုက်သောတရားတို့သည် ဘေးဟူသောအနက် ထင်လျက်ရှိရကား၊ ဒုက္ခနုပဿနာဖြင့် ရှုထိုက်ကုန်သည်ဖြစ်၍၊ အာဒိနဝံ- အပြစ်ဟူသောသဘောတို့သည်သာ ဖြစ်ကုန်၏။

ထို- နတ္ထိ ခန္ဓသမာဒုက္ခာအရ၊ ခန္ဓာငါးပါးမှ လွတ်သော ဒုက္ခသည်မရှိသကဲ့သို့၊ သံခိတ္တေန ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိဒုက္ခာ-အရလည်း၊ ထိုဘယဋ္ဌဒုက္ခအပေါင်း

ဟု ဆိုအပ်သော- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဒုကအပေါင်းသည်၊ ဘယဋ္ဌ ဒုက္ခအရအားဖြင့်
 ၎င်း၊ သင်္ခါရဒုက္ခအစားစားအားဖြင့်၎င်း၊ ဝိပရိဏာမ- မုချဒုက္ခအားဖြင့်၎င်း၊
 ကာယိကဒုက္ခ-စေတသိကဒုက္ခအားဖြင့်၎င်း၊ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးတို့ကို၊ တရာ၊ တထောင်
 တသောင်း၊ တသိန်း၊ တသန်း၊ တကုဋေ-တသင်္ချေစသည်ဖြင့်- အကျဉ်းချုပ်ခါ-
 ရေတွက်ခြင်းငှါ၊ မရနိုင်ကောင်း၊ မတတ်နိုင်ကောင်းပါပေ။ ထိုဒုက္ခတို့ကို ထင်
 စွာသိစေမှု-ဒေသနာစုအားဖြင့်သာအကျဉ်းချုပ်၍ရကောင်းပါ၏။ ထို့ကြောင့်-
 ဘယဋ္ဌ-သင်္ခါရ- ဝိပရိဏာမ- စေတသိက- ကာယိက- စသော ဒုက္ခမျိုးတို့သည်၊
 အခြားတပါးအားဖြင့် တမျိုးတခြားမရှိတော့ဘဲ၊ အတိုခေါက်၊ အရည်စစ်၊
 အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ဥပါဒါနိလေးပါးနှင့်အာသဝတရားလေးပါးတို့၏ အာရုံ
 ပြုရာ၊ ယိုစီးရာဖြစ်ကုန်၍၊ ထိုတရားတို့နှင့် သံသရာ၏ အစီးအပွား-စားဖတ်-ဝါး
 ဖတ်ဖြစ်သော ဥပဓိလေးပါး-ခန္ဓာငါးပါးတရားသည်သာလျှင် ဒုက္ခသစ္စာသက်
 သက်ဖြစ်တော့၏ဟု- အချုပ်အားဖြင့်- မုချအားဖြင့် ဉာဏ်၌မြင်ငြား- ထင်ရှားရ
 တော့၏။ ထို့ကြောင့်- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဒီကာအဖွင့်၌....

ခန္ဓနိဿယမေဝ ဒုက္ခံ ခန္ဓေ ဝိဗာဓတိ၊ ယထာဝါလက္ခဏံ၊
 ပဟာရဏာ ဟာရဿဝတ္ထု၊ ဝေခန္ဓာ သံသာရ ဒုက္ခဿ။

ခန္ဓနိဿယမေဝ- ခန္ဓာငါးပါးကို မှီနေသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဒုက္ခံ-
 ဆင်းရဲကေန်-အမှန်မုချဒုက္ခတရားသည်၊ ခန္ဓေ-မိမိမှီရာ ငါးဖြာသောခန္ဓာတို့ကို၊
 ဝိဗာဓတိ-ဘယဋ္ဌအနက်၊ ပိဋနဋ္ဌအချက်ဖြင့် ပြန်၍နှိပ်စက်၏၊ (ဝါ)တနည်းကား၊
 လက္ခဏံ-ပစ်ချက်မဏ္ဍိုင်မှတ်တိုင်သည်၊ ပဟာရဏာ ဟာရဿ- ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်
 သော လက်နက်အပေါင်း၏၊ ဝတ္ထုယထာ-တည်ရာ၊ မှီရာ၊ စွဲဝင်ရာဖြစ်သကဲ့သို့၊
 ဝေ- ဤနည်းအတူ၊ ခန္ဓာ- ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်၊ သံသာရဒုက္ခဿ- သံသရာ၌
 ဖြစ်တတ်သော- အထက်ပါ၊ တဆယ့်ငါးမျိုး-ဘယဋ္ဌဒုက္ခဆိုးတို့နှင့်တကွ၊ ဆင်းရဲ
 အမျိုးမျိုးတို့၏၊ ဝတ္ထု-တည်ရာ၊ မှီရာ၊ စွဲဝင်ရာတည်း-ဟု ဖွင့်ဆိုသည်နှင့်အညီ....၊

မီးတို့ထူးစံသည်လောင်စာကိုသာ လောင်မြိုက် ဖျက်ဆီးသကဲ့သို့၊ ဒါး၊
 လှံ၊ သေနတ်-လက်နက်များသည်လည်း ပစ်ခတ်ရာမှတ်တိုင်ကိုသာ ထိမှန်ဖျက်
 ဆီးသကဲ့သို့၊ မှက်- ချင်- ယင်၊ တို့သည် သွေးသားစွဲရာ သတ္တဝါကိုသာ ကိုက်ခဲ
 ညှဉ်းဆဲသကဲ့သို့၊ ဇာတိ- ဇရာ- မရဏ- သောက- ပရိဒေဝ- ဒုက္ခ- ဒေါမနဿ-
 ဥပါယာသ- အပ္ပိယသမ္ပယောဂ- ပိယဝိပ္ပယောဂ- ဣစ္ဆိတနလဗ္ဘစသော- ဒုက္ခ
 အမျိုးမျိုးတို့သည်၊ အထူးထူးအပြားပြားအားဖြင့် မိမိတို့မှီရာဖြစ်သော ဥပါဒါ
 နက္ခန္ဓာငါးပါးကိုသာလျှင် ပြင်းစွာညှဉ်းဆဲ နှိပ်စက်ကြကုန်သည်၊ မြက်ပင်၊ နွယ်

ပင်၊ သစ်ပင်တို့သည်၊ မြေ၌သာ ဖြစ်ပေါ်ကြကုန်သကဲ့သို့၊ အပွင့်၊ အသီး၊ ရွက်နု
ကလေးတို့သည်လည်းသစ်ပင်၌သာဖြစ်ကြကုန်သကဲ့သို့၊ အထက်ပါ(၁၅)ပါးနှင့်
ဘယဌ ဒုက္ခ အမျိုးမျိုးတို့သည်လည်း မိမိ၏ မှီရာ၊ တည်ရာ၊ စွဲဝင်ရာဖြစ်သော
ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါး၌သာဖြစ်ကြကုန်သည်။

ထိုသို့-ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၏ ဝယဓမ္မာ၊ သင်္ခါရာစာရင်း- ဘင်္ဂပျက်ခြင်း၌၊
စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်၊ ချုပ်၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊
မရဏလုပ်၊ ဝယဓမ္မာအဟုတ်၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခ- သင်္ခါရဒုက္ခ- ဝိပရိဏာမဒုက္ခ- ဘယဌ
ဒုက္ခသရုပ်၌၊ အာဒိနဝအပြစ်ဟုတ်ပုံကို- ဉာဏ်ဟုန်ဆက်သွင်း- အမြင်ရှင်းသော
ယောဂီသုမြတ်သည်၊ နိရဿာဒ်-သာယာအပ်သည်မှကင်းသော၊ နှစ်သက်ဖွယ်၊
ချမ်းသာတရားမဟုတ်သည့်- ခယ၊ ဝယ၊ ဘေဒ၊ နိရောဓသဘော၊ ချုပ်ပျက်ပျောက်
ပြုန်း- နှိပ်စက်လုံးဖြစ်သည့်- ကြောက်မက်ဖွယ်၊ ဆင်းရဲ- အပြစ်အစုအပုံ- အာဒိနဝ
ဂုဏ်သာလျှင်မြဲသော ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်အားဖြင့်- မျက်မှောက်ထင်
ရှားပြသည့်- အရှုခံ၊ အရှုမှန်- ဝယဓမ္မာသင်္ခါရတရား၌ စင်စစ်မသာယာ-မတူယံ
တာ၊ မတောင့်တ-ငြီးငွေ့ရခြင်း- နိဗ္ဗိဒါအခင်းသို့ ဉာဏ်စာရင်း၊ ဝင်မြောက်ခြင်း
သည်၊ တထောက်မနား- တောက်လျှောက်ပွားသည့် ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ ဘယဌ
အနက်- အာဒိနဝအချက်ကို၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓတိ-ငြီးငွေ့လျက်ဖြစ်ရှိလာသည်မှာ မလွဲကေန်
အမှန်ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဤသို့-ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အခြေခံလျက်၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ၊ ဉာဏ်သုံးဖြာ
ထက်သို့-ဆက်လျက်လျှော့သွား- ပေါက်မြောက်ငြားအောင်ရရှိနိုင်ရေးကို မလျှို့
မဝှက်=ရက်ရက်ရောရော- မှန်ကန်သောသဘောကို ပြောရလျှင်၊ ပေါ့ပျက်ပျက်
သဒ္ဓါ၊ ရော့ရဲရဲသတိ- မထက်မမျက်သည့်- ဝိရိယ၊ မကြွယ်ဝသည့်- ပညာဗလချာ
နှင့်တော့- ရလာနိုင်မည်မဟုတ်ပါ၊ တနည်းအားဖြင့်- ဆန္ဒ- စိတ္တ- ဝိရိယ- ဝိမံသ
လေးဖြာအဓိပတိ- အစိုးတရကွပ်ကဲမှုမရှိဘဲနှင့်လည်း- ရလာနိုင်မည်တော့ မဟုတ်
ပါ၊ ဉာဏ်ပဋိဘာန်တိက္ခ- ထက်မျက်သည့်နှင့် မန္တ- နဲ့ နဲ့သုနှစ်ရပ်တွင်လည်း၊ မန္တ
ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုပါက-သဒ္ဓါထက်မျက်၊ သမ္ပပ္ပဓာန်အချက်ကို သူတကာထက်ပင် ပိုက်
အောင် ကြိုးစားဘို့လိုအပ်ပါသည်၊ ဤဉာဏ်သုံးဆင့်ကို- မှန်ကန်စွာ ဆန်းစစ်ပြီး
လျှမ်းတင့်တက်ကြွား-ရငြားပြီဆိုပါက၊ ပဋိဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို-တဝက်တိတိ
မျှ အပိုင်အနိုင်ရပြီဖြစ်ပါ၍၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်ကို လွယ်ကူစွာ သုန်သင်၍ ရယူ
နိုင်မည်ဖြစ်ရာ၊ အရေးတကြီး ကြိုးစားပြီး ကျက်စားပွားများသင့်ပါသည်။

ဒီနေရာမှာ- ယောဂီမှတ်မိပါလိမ့်ဦးမည်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် အပိုင်တည်အောင်
အညီသက်ဝင်ဘို့အရေး၌၊ သင်္ခါရ၏ ဘင်္ဂကိုအခြားမဲ့စိတ်ဖြင့် ဘင်္ဂ၏ အဖြစ်

ဆင်ခြင်ကာ ထိုးထွင်းဉာဏ်ဖြစ်နိုင်ရေး၌ လိမ္မာသော ယောဂီသုမြတ် အဖြစ်ကို အစကောင်းအနေရလာခဲ့တာ မသွေမလွဲပါလျှင်မူ၊ ယခုဖော်ပြလာပြီးသော ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါအသီးသီး ဉာဏ်သုံးနည်းကို- ထူးနည်းမကွာ- ကျနစွာ ရလာနိုင်မည်မှာ သေချာပါသည်။

ဘဒ္ဒကြောင့်ဆိုသော်၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်သည်အကြောင်း(၀၁)ဉာတ၊ ဘယ ဉာဏ်သည် အကျိုး(၀၁)ဉာဏ၊ ထိုသို့- ဉာတ၊ ဉာဏအားဖြင့် ထင်မြင်နေသော ပျက်သဘော တဒင်္ဂ ပဟာနိဉာဏ်ကိုပင်၊ အပ္ပမတ္တော-ဝိစက္ခဏောအရ= သတိ ကပ်လျက်-မပြတ်စူးစမ်း- နှိုင်းချိန်ခဏ်းအရ၊ ဘယဉာဏ်ဆက်ဖြစ်ရပါသည်။ မိမိ တည်းဟူသော ဘင်္ဂဉာဏ်သဘောသည်ပင်- ဘေးအသွင်ကပ်ရောက်နေပုံကို မိမိ လည်းသိ၊ အခြားမဲ့ စိတ်ကလည်း ထိုးထွင်းသိသဖြင့်- ဘယဉာဏ် ရရှိသွားသော ကြောင့်၊ ပစ္စက္ခမပျောက်-ဘယဉာဏ်ရောက်၊ ဘယဉာဏ် ကော်ရောက်၊ အာဒိနဝ သဘောပေါက်၊ အာဒိနဝဉာဏ်ရောက်- နိဗ္ဗိဒါသဘောနှောက်၍ ဉာဏ်မြောက် တိုင်း၊ ဘင်္ဂပွားရှု- သန္တိဋ္ဌိကအမှုကလည်း ဉာဏ်၊ တဖန်-ဘယသဘော ကလည်း ဉာဏ်၊ တရံမခြား- အာဒိနဝသဘောတွေ့တော့လဲဉာဏ်၊ မသွေမလွန် ပြီးငွေ့မှန်တဲ့ နိဗ္ဗိဒါသဘောကလဲ ဉာဏ်ဟူ၍၊ အသမ္မုဠ= မတွေ့မဝေဘဲ- မိမိတည်းဟူသော ဉာဏ်အဆက်ဆက်- အသိဆက်သည့်- စိတ္တုပ္ပါဒ်ချက်တိုင်း၊ ဉာဏ်လှိုင်းနှင့် ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ မပျောက်ဘဲ၊ ဖေါက်ထွင်းနိုင်လျက်ရှိခြင်းကို အစဉ်ရှုပွားနိုင်ရာပါ သည်၊ အစဉ်ရှုပွားနိုင်ရာရောက်အောင် ကြိုးစားတော်မူပါ။

တနည်းအားဖြင့်လဲ ထိုပစ္စက္ခ ဉာဏ်သဘောသည်၊ ဒေသနာဉာဏ်များ ကဲ့သို့-ဘယဉာဏ်ပြီးမှ- အရပိုင်အောင် ဘယဉာဏ်ကိုချည်းပွားနေပြီးမှ၊ အာဒိနဝ ဉာဏ်ချည်းဆက်ပွားနေပြီးမှ- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဖြစ်ဆိုသကဲ့သို့= ဒေသနာတော်အစဉ် အရ၊ ညွှန်ပြခြင်းမျိုးလို၊ (၀၁) ပညာပေးမှုမျိုးလို မဟုတ်ပါ။ ဘဒ္ဒကြောင့်ဆို သော်- ဤသုံးဉာဏ်သည်၊ ဘယတုပဋ္ဌာနေညာဏ်အရ=ဘယဉာဏ်လျှင်-ပြဋ္ဌာန်း သောအားဖြင့်- သက်ဝင်သည့်အာဒိနဝ, နိဗ္ဗိဒါသဘောတို့ကိုပါ- တပေါင်းတည်း ပြီးစေသောဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဤဉာဏ်သုံးပါးကို- ပုဒ်ဗျည်း သဒ္ဒါသာ ကဲ့၍- အနက်သဘောအားဖြင့်- တပေါင်းထည်းတူသည်ဟု ဒေသနာ ဉာဏ်မှာလဲ ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

ထို့ကြောင့်၊ အထက်ပါ- ပြဆိုခဲ့သော- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌၊ ဘယဋ္ဌ အနက်သဘော- ဒုက္ခနုပဿနာကြောတွင် ဘယဋ္ဌအနက် သဘောသည်ပင် ထက် မျက်ရင့်ကျက်မှုအစဉ်သက်ဝင်ပါက- အာဒိနဝ, အပြစ်ဟု- ရှုမြင်ဉာဏ်စဉ် သက် ဝင်ခြင်း၊ ထို- ဘယ, အာဒိနဝ- သင်္ခါရအဟုန်ကိုပင်၊ နိဗ္ဗိဒါ- ပြီးငွေ့ကုန်

သည်၏အဖြစ် ဉာဏ်စဉ်သက်ဝင်ခြင်းကို တသီးတခြားစီ၊ ရပ်နားပွားများ နေစရာမလိုဘဲ၊ ပစ္စက္ခဘက် “ပျက်” သဘောကို မျက်မှောက်ပြုလျက်မှ၊ အစဉ်လျှောက်၍- သက်ဝင်ခြင်းကို မုချ-ဖြစ်စေ၊ ရစေအပ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌= ဉာဏ်နှင့် ဉာဏ်ချင်း-ဆင့်ခါသွင်း၍၊ ငြီးငွေ့ခြင်းတိုင် အရောက်ပိုင်လျှင် စွဲကိုင်မရ၊ ဝယဓမ္မ၊ သင်္ခါရသည်၊ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ အားဖြင့်- ကြောက်ဖွယ်ဘေးဘျမ်း- ကြမ်းတမ်းအပြစ်- ထိုစံနစ်၌၊ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်း- ထောက်တည်ကြောင်းကို- မရရှိနိုင်ရကား၊ အပ္ပမတ္တော- ဝိစက္ခဏောအားဖြင့်- မမေ့မလျော့မပေါ့မဆ၊ ကြောင်းကျိုး ရအောင်- စူးစမ်းနှိုင်းချိန်- ဉာဏ်ကဝိန် ထိန်လင်း၍ လာတတ်ခြင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေ၊ တွင်း- ဘယံယှဉ်၍- အာဒိနဝံ- အပြစ်နှင့်နှင် ဖြစ်လွှာမြင်က၊ “အနုပ္ပါဒေ၊ ခေမံ သန္တိပဒ” ပဋိပက္ခ ဉာဏဒဿနတ္ထံ” သဘောကို စူးစမ်းမိခြင်းသည်၊ ကြပ်တည်းကျဉ်းမြောင်း- ထောက်တည်ကြောင်းကင်းရာမှ၊ သက်သာလိုလှ- ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝဉ်- ဖြစ်လျှင်၊ ဘယဋ္ဌဒုက္ခ၊ အာဒိနဝမို့၊ မဖြစ်လျှင်၊ ခေမ- ဘေးမခသည်၊ သန္တိပဒ- အငြိမ်းဓါတ်ဧကန်- မြတ်နိဗ္ဗာန်တည်းဟု- ထောက်ဆ၍သိသော- သန္တိပဒဉာဏ်သည်၊ ဘယ-အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် အဖန်ဖန်ရသဖြင့်- ကြပ်တည်း ကျဉ်းမြောင်း- ထောက်တည်ကြောင်းကို မျှော်၊ ညောင်းရှေ့ရှု၊ ပဋိပက္ခမှုဖြင့်- သက်သာရာကိုပြုလျက်၊ နိဗ္ဗာန်ဓါတ်သဘောကို ထောက်ဆသောအားဖြင့်....

အနုပ္ပါဒေ- သင်္ခါတသင်္ခါရတို့၏ မဖြစ်ရာ၊ အသင်္ခါတ၊ နိဗ္ဗာန် ကို၎င်း၊ အပဝတ္ထံ- သင်္ခါရတို့၊ မဆက်မစပ်၊ ချုပ်ကင်းပြတ်ရာ၊ နိရောဓသစ္စာမှန် နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း၊ အနိမိတ္တံ- သင်္ခါရနိမိတ်- သုဉ်းခါဆိတ်၍၊ ဥပ္ပါဒ်မချိပ်ရာ နိဗ္ဗာန်မဟာကို၎င်း၊ အနာယူဟန- ပဋိသန္ဓေအကြောင်း၊ ကံအပေါင်း၏ ကင်းရာ၊ အပစ္စယာ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း၊ အပ္ပဋိသန္တိ-တဖန်ဆက်စပ်- ကံပစ်ချရာ-သင်္ခါရလောက ချုပ်ဆုံးရသည့် နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း၊ ခေမံ- ဘေးကင်းရာမှန်၊ အငြိမ်းဓါတ်ဧကန် သန္တိသုခဟူ၍ ရှုမြင်၏။ ဤသို့ထောက်ဆ၊ အမှီပြုရသော ဝတ္ထုငါးပါးရှိသည့် ဉာဏ်အမြင်ကို သန္တိပဒဉာဏ်ဟူ၍ သိအပ်၏။

ဤသို့၊ ဘယ- အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့ ဖြစ်ပေါ်စဉ်အတွင်း၌၊ သက်သာရာ ထောက်တည်ရာကို စူးစမ်း၍ အမှန်သဘော၊ ထောက်ဆခါ သိလာသော- သန္တိပဒ ဉာဏ်သဘောသည်၊ ကြီးကြား၊ ကြီးကြားအားဖြင့်- သက်ဝင်ဖြစ်ပေါ်တတ်ပါသည်။ ဘယ-အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့ ရင့်ကျက်စွာ၊ ဖြစ်တိုင်းရတိုင်း၌၊ အစဉ်လိုက်၍ကား မဖြစ်တတ်ပါ။ ဤသန္တိပဒသဘောသည် ဉာဏ်ဟု

ဆိုရသော်လည်း စင်စစ်ဘင်္ဂပစ္စက္ခဉာဏ်ကို ယှဉ်၍ သိမြင်သော၊ ဘယ-အာဒိနဝ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့ကဲ့သို့- ဉာဏ်စဉ်(၁၃)ပါးဝင်သောအားဖြင့်- ဉာဏ်စစ်စစ်တော့ မဟုတ်ပါ။ ထိုဉာဏ်ကိုမှီ၍ ယောဂီ၏ ဘာဝနာရတိ အစဉ်ရှိမှုမှ ချီတဲအားသေး သွားသောအခါ၌သာ-ဆောက်ဆ၍သိခါ။ ရှင်လန်းလာစေသော သန္တိသဘော စူးစမ်းသော အချင်းအရာအားဖြင့် အခိုက်အခါသင့်မှ ဖြစ်ခွင့်ရှိသောသဘော ဖြစ်ပါသည်။ အချင်းအရာအားဖြင့်လည်း ဥပ္ပါဒ- အနုပ္ပါဒမှစ၍- ပဋိသန္ဓိ- အပဋိသန္ဓိအထိ၊ ငါးပါးသော ဝတ္ထုအားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကို ဒေသနာဉာဏ် ၌ပြဆိုပါသည်။ သို့သော် = သဘောတရား- အမြင်ပြုမိလျှင်၊ အထက်ပါ (၁၅) ပါးသော အချင်းအရာတို့၌၎င်း၊ ဥပ္ပါဒါနက္ခာပိဒုက္ခာ၊ သဘောအပေါင်းတို့၌ ၎င်း၊ လုံးခြုံငုံမိသောအားဖြင့် သန္တိပဒသဘော ထောက်ဆ၍ သိသောဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သည့် ဘာဝနာရတိ- ရှင်လန်းမှုရရှိရေးကို ကြိုးကြားအားဖြင့်- ဖြစ်ပွား သက်ဝင်တတ်ပါသည်။ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက ဉာဏ်မြင်၊ ပျက်သဘော- ထင်ထင်၊ မျက် မှေးကပ်ပြုမှုနှင့်- ဘယ၊ အာဒိနဝ - နိဗ္ဗိဒါ- အမြင်သည်သာ ဉာဏ်အမြင်၊ ဉာဏ် စဉ်စစ်စစ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်-ဤသို့- သန္တိပဒဉာဏ်၊ အထပ်ထပ်၊ ပေါ်အပ် ခြင်းသည်၊ လွန်စွာကောင်းမြတ်လှပါသည်။ ဒါပေမဲ့ -၎င်းဉာဏ်ပေါ်ပြီးနောက် ပစ္စက္ခဉာဏ်မပျောက်၊ မတိမ်း- မငြိမ်းဘဲ ပြန်ကောက်စရာမလို အသင့်အားဖြင့် ရရှိခြင်းကို ဖြစ်စေရပါမည်။ သို့မှသာ- ဤသန္တိပဒဉာဏ်ပေါ်ခြင်း၏ ကောင်း မြတ်သောအကျိုးကို နောင်အခါ- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်ဖြစ် သော- သိခါပတ္တ-စေတောဝိမုတ္တအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော- ဝုဋ္ဌာနဂါ မိနိ ပဋိပဒါဉာဏ်ကို အထောက်အကူပြုနိုင်သည့် သန္တိပဒဉာဏ်ရရှိမှုဖြစ်နိုင်ပါ မည်။ ထို့ကြောင့်- သန္တိပဒဉာဏ်၊ အခိုက်သင့်၍ ပေါ်အပ်ပြီးက- ပစ္စက္ခဉာဏ် ငြိမ်းပျောက်၍ မသွားအောင်- ကြံစီမှု၌- မြောပါမသွားအောင်- သတိထား၍ လေ့ကျက်ဝင်စားရာပါသည်။

ဤသို့- ဒုက္ခလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံအားဖြင့်- လွှမ်းမိုးအစိုးရသော ဉာဏ် သုံးဆူကို ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ထက်၌၊ အချက်ကျကျ၊ သက်ဝင်မြဲမြံသော- ယောဂီ သူမြတ်သည်။ သမ္မသန- ဥဒယဗ္ဗယ- ဘင်္ဂဉာဏ်တည်းဟူသော- အနိစ္စလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံအားဖြင့်- လွှမ်းမိုးအစိုးတရ- ပွားများရရှိအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကို၊ ဘင်္ဂပွား ဉာဏ်မဆိတ်သည်နှင့်အမျှ ဘယ်အခါမမေ့- မရွေ့မလည်၊ ကျက်စားတိုင်း၊ အမှန်ထွန်းတည်၊ ကြည်လင်ခိုင်မြဲ- တည်တန့်စွဲ၍ ပွားများ မြဲမြံ ဝေကန်သည်- တရံမလပ်၊ အလိုရှိလတ်၍ လေ့လာတိုင်း- အာဝဇ္ဇနဝသီဘော်လှိုင်း၊ ထိမိမြဲမြံ နိုင်ခြင်းကြောင့်- အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခမုခပန်းကို အချိန်မရွေး- အလိုရှိသလို ဆင်

မြန်းနိုင်ရာပါသည်။ ထိုသို့-ဆင့်မြန်းနိုင်ဘိသကဲ့သို့၊ ယခုအခါ- တဒဂ်ပျက်ဉာဏ်၊ မျက်မှောက်ကေန်- သဘာဝပစ္စုပ္ပန် ဉာဏ်မြင်ထက်၌၊ ဘယ-အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်သုံးဖြာကို- အထက်ကပြဆိုလာသကဲ့သို့၊ မှားကွက်မရှိဘဲ- ဘဂ်ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ် နှင့်တွဲ၍၊ ပဋိပဒါ-အခါခါ၊ အထပ်ထပ်- တောက်လျှောက်စပ်၍ ဉာဏ်မြင်ပေ၍ ပေါက်ရသည့်- ဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို ကောင်းစွာရရှိအောင်- ကျက်စား၊ ပွားများ နိုင်လျှင်လည်း၊ တခါတရံ- သန္တိပဒဉာဏ်သဘောတွဲ၍- ဒုက္ခလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ သဘောအရ၊ ပျက်ရိပ်မပြတ်- ပဝတ္ထအထပ်ထပ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာမ- ရူပ အရူပနှင့် သုံးဝဘုံတွင်း ပျက်ခြင်းသင်္ခါရ၌၊ “ကိုးပါးဘဝ- လေးစားယောနိ- ဂတိငါးအင်-ဝိညာဏဌိတိ-ခုနစ်အင်”ဟုဆိုအပ်သော၊ သင်္ခါရဇာတ်-ဝယ၊ ကပ်၍ ခယ၊ ကုန်လျက်- ဘေဒ၊ ပျက်ကိန်း၊ ချုပ်ငြိမ်းချက်၊ နိရောဓ- သဘောဓမ္မမျှ ဖြစ်သော- သင်္ခတအစုအပုံ- သင်္ခါရအာရုံ- အနတ္တဂုဏ်လျှမ်း-ဒုက္ခသစ္စာငြိမ်းကို၊ ငြီးငွေ့စက်ဆုပ်၊ ဖြတ်ထုတ်ပယ်ရှင်း-ကင်းလွတ်လိုခြင်းဖြင့် တရေးရေးငင်-ပြေး၍ ထွက်ချင်လာပုံကို၊ ထို- ဘယ၊ အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ၊ ဉာဏ်စဉ်ထက်တွင်၊ သန္တိပဒ ယှဉ်၍- မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့ကပင်၊ ဆွဲငင်ခေ၍ ယူဘိသကဲ့သို့- ဖြစ်ရှိလာတတ်ပါ သည်။ (ဝါ)ဖြစ်ရှိပေ၍မြောက်- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ် ပေါက်ရောက်လာတတ် ပါသည်။

ထိုသို့= ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ- ထက်ဝက်ထိအောင် ရှုကြည့်လာရ သော- ဉာဏ်စဉ်သဘောတို့တွင်- ဒေသနာဉာဏ်အားဖြင့်မူ၊ ဥပမာဟာရ- တို့ ဖြင့် ဝေဆာလှပါသည်။ ထိုဒေသနာဉာဏ်သဘောတို့ကို ဘတ်ရှုသိထားဘူးသူ တို့သည်၊ ဤနေရာ၌- ဟာကွက်ရှိသည်ဟု မတွက်မဆပါနှင့်၊ ဒေသနာဉာဏ် သဘောသည်၊ ဉာတပရိညာနှင့် တိရဏပရိညာ၊ အစမျှသာ၊ သက်ဝင်လာခြင်း သဘောရှိပါသည်။ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်နှင့် သန္တိဌိကဓမ္မသဘောသည်ကား၊ ဉာတ ပရိညာအခြေခံ၍ တိရဏပရိညာထက်ဝန်းကျင်ပါလျက်၊ ပဟာနပရိညာအစစ် မျက်မှောက်ပြုလှစ်ခါ- ရရှိအပ်သော ဉာဏ်သဘောတို့ဖြစ်၍၊ ဥပမာသဘောတို့ ကိုပြဆိုနေက၊ ဥပမာပေ၍တွင်သာ တင်နေတတ်သဖြင့်-ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ဖြင့် တွင်တွင် မလှမ်းနိုင်မည်စိုး၍ ချန်လှပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် အထက်က ပြဆိုခဲ့သော ဘဂ်ဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍၊ ဘယ အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါမြောက်ခါ၊ ထောက်ဆ၍သိသော သန္တိပဒသဘောဉာဏ်တို့ သည်လည်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမြင်မဘက်-မိမိတည်းဟူသော ဉာဏ်မြင်အဆက်ဆက်သဘောတို့သည်၊ စင်ကြယ်၊ လေးနက်- မှန်ကန်သိမ်မွေ့ ဘာဝနာရတိအတွေ့ဖြင့် မမေ့နိုင်အောင် ရခဲ-ရောက်ခဲ့၊ သက်ဝင်ကျက်စားခဲ့

သော သဘောတို့သည်လည်း- ပြန်အပြောရခက်ခြင်း၊ မပြောလိုခြင်း- ပြောလျှင်ယုံကြည်သူ နည်းပါးခြင်း၊ လုပ်ကြံပြောသကဲ့သို့ ထင်မှတ် တတ်ခြင်းတို့ကြောင့်၊ မပြောဝံ့- မပြောလို၊ မိမိကိလေသာငြိမ်းအေး၍ အရိယာဓါတ်ကိန်းခြင်းတစ်ခု- မိမိအသိဉာဏ်ဖြင့်သာ အေးဆေးစွာ မတောင့်မတ- မကြောင့်မကြ ထွက်မြောက်ရာလမ်းစကို မပျောက်မပျက်ရအောင်၊ စောင့်ရှောက်ခါ နေလိုသော သဘောဖြင့် မစိုပြေလို- မသွေ့မချောက်လို မညစ်နွမ်းလိုသော နိက္ခမဓါတ်ဖြင့် စင်ကြယ်စွာ နေလိုသော သဘောသို့ သက်ဝင်နေတတ်ပါသည်။

ဤသို့ = ဖြစ်၍အောင်- ရင့်ကျက်လာသော- ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိအမြင်ကို၊ ဘယ- အာဒီနဝ- နိဗ္ဗိဒါနှင့် သန္တိပဒတခွင်၊ ကျွမ်းကျင်လာသော ယောဂီသုမြတ်တိုင်း၌၊ စိတ်ဆင်ရိုင်းနှင့် ရုပ်ပိုင်းကြမ်းထမ်း- ကိလေသာ အဖမ်းခံရမည့်အကွက်- သင်္ခါရအချက်တို့မှ၊ ရှက်ကြောက်ထိတ်လန့်-မဝင်ဆန့်မိအောင် ရှေ့ရှုလာတတ်တော့သည်ဖြစ်၍၊ သူငါတစတို့အမြင်၌၊ ဂွဏျကျအသွင်အပြင် ဟုမြင်ကာ၊ မဆက်ဆန်ကြချင်သယောင်အထိ၊ မိမိက၊ သိမ်းဆည်းသမျှ-ပတ်ဝန်းကျင်ကလည်း ရှောင်ကြဉ်လာကြသည် အဖြစ်နှင့် ဧွေ့ကြုံ မိရတတ်ပါသည်။ သို့သော် = မိမိ၏ နိက္ခမဇ္ဈာသယနှင့် ဝိဝေကသဘောအရ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ထက်သန်လေလေ- ထွက်မြောက်ရန် ဆုံးဖြတ်မှု-မှန်ကန်မြဲမြံလေလေ၊ ဘဝနာဘိသမယဓမ္မရတိသဘော၊ ဝိစက္ခဏ-ဇော အကျများနေသည်ကို မိမိဘာသာသိ၍၊ မိမိဘာသာ ဉာဏ်ယှဉ်၊ ပီတိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ရှိခြင်းကိုသာ အလေးအမြတ်ထားသည်ကို ဉာဏ်ကိုယ်တိုင်က သတ္တဝါနှင့် အတ္တ၊ အတ္တနိယနှစ်ဖြာကွာလျက် ရှင်သန်ထက် မျက်ခြင်းကို ရိပ်စားမိနေပြီးလျှင်၊ ဉာဏ်စဉ်မလျော့ပါး၊ ပွားသည်ထက် ပွားအောင်- ကြိုးစားတတ်လာပြီး၊ ကြိုးစားသမျှ- တိုးပွားရပုံကိုလည်း ထင်ရှားစွာ၊ သိ၊ သိပြီး- ဆုံးဖြတ်မိလာတတ်ပါပေသည်။

ဤအခါ = ဤအခြေမျိုးဆိုက်လျှင်၊ ယောဂီသည် ဘင်္ဂဉာဏ် အပိုင်ရစဉ်က၊ အကျိုးရှစ်တန်ရခဲ့ဘာ အမှန်ကို- ရစဉ်၊ မယုံတဝက်၊ ယုံတဝက်လို ဖြစ်ခဲ့ပေမဲ့၊ ယခုအခါ = ကုံလုံပြည့်ဝစွာ ရလာပါပြီပေကောဟု စောကြောဝမ်းမြောက် ပီတိပါမောဇ္ဇအဖြစ်ကို- သဒ္ဓါယှဉ်၍- ပညာဓိမောက္ခဖြင့် ဆုံးဖြတ်မိလာပါလိမ့်မည်။ မှန်ပါသည်- မြတ်သောယောဂီ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၊ အခြေတည်၍၊ အကာလိက- အခါမလင့်ရဘဲ၊ ရှေ့ဉာဏ်စဉ်သုံးဆင့်ဖြစ်သော- ဘယ၊ အာဒီနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါတွင်- သန္တိပဒယှဉ်၍၊ သဗ္ဗဘဝ-ယောနိ-ဂတိ-ဝိညာဏ၊ ဋ္ဌိတိတို့၌၊ မငြိမကပ်၊ တွန့်ဆုတ်ငြီးငွေ့အပ်သည့်အတိုင်း၊ ထွက်မြောက်လိုမှု မရှိတူကမ္ပတာသဘောကို ရှေ့ရှုမိလာပါလျှင်၊ ဟေိပဿိက- လာလှည့် ကြည့်လှည့်

ရှုလှည့်ဟု သူတပါးကို အရင်မခေါ်- မိမိဟုဆိုသော ဥာဏ်ပေါ်ချက်တို့က၊ မိမိ သင်္ခါရနှစ်ဖော်- အရှုခံ၊ အရှုမှန်ကိုပင်- အရင်ဆုံး၊ ဘိတ်ခေါ်သလိုဖြစ်ပြီး၊ ဘာဝနာရတိ- အသီးအပွင့်ကိုသာ အမြဲတန်းသုံးစားနေလိုသော- ကိလေသာ ငြိမ်းအေးသည့် ဓမ္မရသသဘောကို တွေ့နေတော့မည်မှာ မလွဲပါတော့ပေ။

သို့သော်= သို့သော်၊ အဲဒီလို- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဥာဏ်ကလေး ဖြစ်ခွင့် ပေါ်လာပေမဲ့၊ ထင်ထင်ရှားရှားတော့- အရင်စလိုအားဖြင့် ကျက်စားနေမိ သေးသည်မဟုတ်ပါ၊ ဘာကြောင့်ဆိုသော်= မူလ၊ တရားအားထုတ်လိုလား- ကြိုးစားပွားများလာကထဲက၊ ပဌမ၊ အကြမ်းစား အနေအားဖြင့်- အပါယ ဒုက္ခမှ- လွတ်လိုခြင်း၊ အလတ်စားအနေအားဖြင့် သံသရာဒုက္ခမှ၊ လွတ်လိုခြင်း နှစ်စားကို ဆန္ဒာအဓိပတိတပ်၍- ဝိရိယာအဓိပတိကပ်ခါ- ပွားများလာကတည်း က၊ လွတ်လိုမှုကတော့- ရှေ့ရှုပါပြီးစားသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်၊ ဒါပေမဲ့- လွတ်လိုသည်က- သတ္တဝါနှင့် ငါက- ပါလျက်အဖြစ်နဲ့သာ- စတင်ခဲ့မိခြင်းဖြစ် ပါတယ်။

ယခုကဲ့သို့- ရင့်ကျက်သည့်- ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဗောဓိပက္ခိယ- စရိယသင်္ဂဟ တရားတစ်ခုနှင့် ဘာဝနာဘိသမယတွင် တိတိကျကျ၊ ဓမ္မရတိ၊ ဓမ္မရသ- သုံးဆောင် ရတဲ့- ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါနှင့်- သန္တိပဒတဖြာ၊ ခိုင်မြဲလာသော ဥာဏ်မြင် မှုကြောင့်၊ လွတ်လိုသည့်- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာသဘောသည်၊ သတ္တဝါနှင့် ငါမပါ ရုံမျှမက၊ အနိမိတ္တ- အပဝတ္တအချက်ကို- ထောက်ဆလျက်၊ လွတ်လိုမှု၌- သန္တိ သဘောသို့သာ ကိုင်းရှိုင်းပါသည်၊ သတ္တဝါနှင့် ငါပါနေရင်တော့- ဥာဏ်မြင် လွတ်လိုမှုမဟုတ်သည့်- မူလက၊ အကြမ်းစား- လွတ်လိုမှုမျိုးထဲမှာဘဲ- ဖြစ်ရှိနေ ဟတ်ပါသည်၊ ယခု- လွတ်လိုမှု- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဥာဏ်သဘောကတော့- အနုစား အမြတ်စားဖြစ်တဲ့- သင်္ခါရတရားကို သင်္ခါရတရားက ရှုပွားပြီး- ဘယ၊ အာဒိ နဝ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ် အမှန်ရထား၍၊ သင်္ခါရ တရားအပေါင်းမှ သင်္ခါရတရားက- လွတ်လိုကြောင်း၊ လွတ်လိုမှုမျိုးသာ ဖြစ်ရပါမယ်။

ဘယ်လိုဖြစ်ရမှာလဲ= ဘယ်လိုဖြစ်တတ်တာလဲဆိုတော့၊ ယောဂီ-သေသေ ချာချာရှုကြည့်ပါ၊ မူလ- ဘာဝနာဘိသမယ ဥာဏ်တွေ မရသေးခင်ကထဲက၊ အပါယဒုက္ခနဲ့ သံသာရဒုက္ခ- ဖြုတ်ချလွတ်လိုခဲ့တာက အမှန်၊ ယခုဘာဝနာဘိ သမယ- ပစ္စက္ခသန္တိဌိက ဓမ္မမှာလဲ- တပျက်ထဲပျက်- အခြားတပါးမျှော်ခေါ် ချက်၊ ချမ်းသာကွက်အလျဉ်းမရှိသော- ဝယဓမ္မသင်္ခါရအာရုံစက်ကို၊ ကွက်ကွက်၊ ကွင်းကွင်း- ဉာဏ်စာရင်းဖြင့်- အစဉ်လျှောက်၍မြင်တိုင်း ဘယ၊ ဘေး- အာဒိနဝ၊ အပြစ်နဲ့- နိဗ္ဗိဒါ၊ ပြီးငွေ့စရာ၊ ထောက်တည်ရာ၊ သန္တိပဒါလို့ မှန်းဆသိရတဲ့-

လွတ်ကြောင်းအမှန်- အသင်္ခတံသဘောသည်။ ကိလေဒောသည- ဝယဓမ္မသင်္ခါရ
 ကြောမှ ကင်းလွတ်ခါ- မျက်မှောက်ပြုရက၊ ထွက်မြောက်မည်အမှန်၊ ဧဝကန်-
 ဤသဘောရောက်အောင်- လွတ်လိုသော မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်ဖြစ်ရှိရေးသည်
 သတ္တဝါနှင့် ငါမပါ။ ဝယဓမ္မသင်္ခါရ-အရှုခံ၊ အရှုမှန်နှစ်ရပ်၌-ကပ်၍ဆောင်ပွား
 ဉာဏ်တရားဖြင့်သာ၊ လွတ်ရာကို ရှေ့ရှုသွားနိုင်မည်ကြောင့်၊ သတ္တဝါ- ပုဂ္ဂိုလ်-
 ငါထိုထိုက-လွတ်လိုသမှု- ယှဉ်စပ်ပြုခါ- ရှေ့ရှုနေပါလျှင်၊ လွတ်လိုမှုမမှန်ကန်
 သဖြင့်- သန္တိပဒေ ကနေ-အသင်္ခတံအမှုကို၊ မျက်မှောက်ပြုနိုင်ပေမည် မဟုတ်ဟု
 ဆုံးဖြတ်မှုသည် နှလုံးခါတ်နှုန့်- မိမိတည်းဟူသောဉာဏ်အစဉ်၊ ပညာမှုဖြင့် ပိုင်း
 ခြားကာ၊ ကိလေသာမနေဘဲ- သင်္ခါရအာရုံကြော ဝယဓမ္မာသဘောကို စွန့်
 လွှတ်နိုင်မှပီတကားဟု ဉာဏ်ကိုဉာဏ်ချင်း ပညာနှင်း၍၊ ဝိစက္ခဏာ၊ ဟုတ်တိုင်း
 မှန်ရာကို-စူးစမ်းဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့်မြင်ပြီးမှ- လွတ်လိုမှုအမှန်သဘောကို ဖြစ်ပေါ်
 စေရာပါသည်။

ထို့ကြောင့်-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကိုအခြေခံ၍၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ၊ သဘော
 တူရာဉာဏ်အခင်းကို ဤမုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်တစင်းသည်၊ တောက်လျှောက်လွယ်
 ကူစွာ သက်ဝင်လာနိုင်ခြင်းမရှိတတ်ပါ။ ဘဒ္ဒကြောင့်ဆိုသော်= ဤမုဉ္ဇိတုကမ္ပ
 တာဉာဏ်မှစ၍၊ ပဋိသင်္ခါ-သင်္ခါရပေက္ခာ-အနုလောမ၊ ဉာဏ်တိုင်အောင် သဘော
 သည်၊ အနတ္တလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ၏၊ (ဝါ) အနတ္တလက္ခဏာ-အစိုးတရရှိမှ သက်
 ဝင်နိုင်သော ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒုက္ခလက္ခဏံအဓိပစ္စယံ- သဘောသုံးဖြာ၏
 ဤမှဘက်၌- တခမ်းတနား- အသစ်ဆက်၍ သက်ဝင်ရမည့် ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်း
 ကြောင့်တကြောင်း၊ မူလလွတ်လိုမှု-အကြမ်းစား-အလတ်စားနှင့်ရောထွေးယှက်
 တင်-အတ္တငါမစင်သော ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်နေတတ်သည်တကြောင်းကြောင့်၊ တောက်
 လျှောက်လွယ်ကူစွာ ပဋိပဒါထူနိုင်သော ဉာဏဒဿနအရာမဟုတ်၍ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာမှာ-ယောဂီက၊ စောကြောစရာရှိလာပါသည်။ ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်
 ရစဉ်က၊ (ဝါ) အနုပဿနာ(၇)တန် ပွားများမှုအမှန်ရခဲ့စဉ်က၊ အနတ္တနုပဿနာ
 ကို အစဉ်မကွာရရှိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါလျက်၊ ယခု ဘယ-အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါနှင့် သန္တိပဒေ
 အခြေမှန်ကြောင့်- လွတ်လိုမှုဖြစ်ရှိရာမှာ၊ အတ္တငါနှင့် ချိပ်မည့်- သနလေးပါး
 မကင်းဆိတ်ဘဲ ဖြစ်ရှိတဲ့-လွတ်လိုမှု မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်တော့-မဖြစ်ကောင်းပါ။
 မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်အစစ်ဘဲ-ရကောင်းမှာပါဟု စောဒကဆိုစရာရှိလာပါသည်။

မှန်ပါသည်- မြတ်သောယောဂီ- ဆိုသင့် ဆိုထိုက်နေပါသည်။ သို့သော်
 လည်းဘင်္ဂဉာဏ်နှင့်- အနုပဿနာ (၇)တန်တွင်ရခဲ့သော အနတ္တနုပဿနာသည်၊
 တဒင်္ဂပဟာန ပရိညာ၏ အစအဦးအနေအားဖြင့်သာရခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ဝါ)

နိစ္စပဇာတိသဘောဖြင့်- နိစ္စနိမိတ်ကို သုဉ်းဆိတ်အောင် အတ္တငါ့မချိပ်ဘဲရရှိခဲ့သော-အနတ္တနုပဿနာ၊ တဒင်္ဂပဟာန ပရိညာသဘောဖြစ်ပါသည်။ ယခုပဋိပဒါလမ်းစဉ်မှန်ကို အစဉ်လျှောက်သည့် ပေါက်မြောက်ရန်= ဘယ- အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့ကိုလဲ-ထိုအနတ္တနုပဿနာ၊ တဒင်္ဂပဟာနပရိညာနဲ့ဘဲရခဲ့တာမှန်ကန်ခြင်းသည်-အလယ်၏ကောင်းခြင်း အစုအဘို့အားဖြင့်သာရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယခုဖြစ်ပေါ်ရောက်ဆဲ လွတ်လို့မူ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတဘျဏ်အစစ်- မှန်ကန်စွာ တွဲမိဘို့ရာကျတော့၊ တိုက်ရိုက်- အနတ္တနုပဿနာနဲ့ တဒင်္ဂပဟာန-အဆုံး၏ကောင်းခြင်းအဖြစ်နဲ့-နစ်နစ်နောနောရရှိရမှာခြင်းဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုက္ခ လက္ခဏံ အဓိပစ္စယံအားဖြင့် လွှမ်းမိုး၍အစိုးတရရရှိခဲ့သော ဘယ၊ အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါကနေ၊ အနိစ္စနုပဿနာ ဒုက္ခနုပဿနာ၊ ဩသာနကောဋီကို အခြေတည်၍၊ (၀၂) အနိမိတ္တ-အပ္ပဏီဟိတကို အခြေတည်၍၊ လွတ်လို့သည်အမှန်-ဝယဓမ္မသင်္ခါရအယံကို၊ အနတ္တနုပဿနာနဲ့-ဥဘယ=နှစ်ပါးစုံ ဖြစ်သော- နိမိတ္တ- ပဝတ္တနှစ်ပါးမှ လွတ်လို့သည့်- အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်မြင်ကို-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်အစဉ်ထက်မှာ- အထက်ပြခဲ့သလို၊ သဗ္ဗဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဌိတိတို့ပါမက၊ ကိလေသာမှရော-ခန္ဓာသင်္ခါရမှပါ၊ လွတ်လို့မူအမှန် ဖြစ်ရှိရေးသည်၊ သုညတ ဝိမောက္ခမုခ၊ အရေးအခင်းဖြစ်ပါ၍၊ အနတ္တဉာဏ်အပိုင်သွင်းပြီး၊ လွတ်လို့ခြင်း စာရင်းအမှန်၌သာ ဝေကန်ဖြစ်ရှိရန် လိုအပ်မှန်ကန်ပါ၍၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါတို့လို တောက်လျှောက်တဆက်ထဲ မကွပ်ကဲနိုင်ဘဲ၊ သုညတပိုင်အောင် အနတ္တနုပဿနာအခြေခံ- ထက်မျက်စွာဖြင့်၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကိုရှုမြင်လျက်လွတ်လို့မူဖြစ်ပေါ်ရေးဉာဏ်အမှန်ကို=ဆိုက်ရောက်ရမည် ဖြစ်ပါသောကြောင့်၊ စောဒကအချက်ကို ဖြေရှင်းလျက် လေးနက်စွာသတိပေးခြင်းပြုလိုက်ရပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်-ဤအဆင့်၌၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါနှင့် ချုပ်ငြိမ်းရာမှန်-သန္တိပဒဉာဏ်ကို၊ ထောက်ဆခါ အဖန်ဖန်- ကိန်းလာမြဲမြံအပ်ပြီဖြစ်ပါ၍၊ ထို-တဒင်္ဂပဟာန ဝိပဿနာမဂ်အဆက်ဆက်တို့ကြောင့် ကိလေသာ ငြိမ်းအေးသော အရိယာလောင်း-သူတော်ကောင်း စင်စစ်ဖြစ်အပ်ပြီးသည်ကား၊ အမှန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့တစေ့မူလည်း၊ ကိလေသာတို့မည်သည်၊ မျက်နှာသာ ပေးသလို၊ နဲနဲကလေးဖြစ်ရှိသွားရင်၊ အကွက်ဝင်ခါ၊ ပူပန်မငြိမ်းသော သဘောသို့-ရောက်ရှိသွားရတတ်ပြန်ပါသည်။ ဤ-သဘောအရ- မုဉ္ဇိတုကာမံ-လွတ်လို့မူ ကေန်ဉာဏ်သို့- သုညတဝိမောက္ခမုခ၊ အခြေခံရရှိလာရေး၌၊ ဖြစ်ရှိလာရေး- ရှေ့ရှုတွေးမျှော်မှုနှင့်- အနတ္တနုပဿနာ ရင့်ကျက်ခါ-နိမိတ္တ-ပဝတ္တနှစ်ပါးစုံမှ- တွန့်ဆုတ်ထွက်မြောက်လိုကုန်သော-ဓမ္မစန္ဒအာလယသည်-ပြင်းပြစွာ ကိန်းလာသယောင်

ယောင်အခါ၌၊ ရှုဆဲ- ပျက်ဉာဏ်နှင့်- အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနုပဿနာနှစ်တန်ကို နစ်စေ၍၊ ဆင်ခြင်မိနေမှုများလာခြင်း၊ တွေးခေါ်မျှော်မြင်မိနေမှု ကြာလာခြင်း၊ ဘဝင်စိတ်၊ အခြားများခြင်းတို့ကြောင့်၊ ပြဆိုခဲ့သော- ဆန့်ကျင်ဘက်- တွင်းပနှစ်ဌာန- အာရုံများ၏ ထိုးနှက်လာမှု ကိလေသာ ကြားခုခံရခါ၊ ကြံတွေးမှု ပိုမိုလာလျက်၊ ငါလွတ်လိုတာသာ အဖြစ် များနေတတ်ပါသည်။ သို့သော်- ဤသို့- ဖြစ်လာတတ်သည်ကိုလည်း၊ ယောဂီသည်- လျင်မြန်စွာ ရိပ်စားမိရန် ခဲယဉ်းပါသည်။ မိမိတည်းဟူသော သင်္ခါရနှင့်ဉာဏ်ဟုန်အမှန်ဖြစ်ခြင်းဟု ထင်မှတ်ခါ နေတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-လွတ်လိုမှုအမှန်- မုဉ္ဇိတုကာမံသဘောသည်၊ ဘယဉာဏ်တုံးက၊ ငါကြောက်နှင့် ဉာဏ်ကြောက်ကွာသလို၊ ငါလွတ်နှင့် ဉာဏ်လွတ်လိုမှုတို့သည်လည်း ကွာခြားတတ်ပါသည်။ အနတ္တနုပဿနာ အထွဋ်အထိပ်နှင့်သက်ဝင်ချိပ်မိသော နိမိတ္တ- ပဝတ္တနုစပ်ပါးစုံမှ လွတ်လိုစိတ်အမှန်၊ အနိမိတ္တ- အပ္ပဏီဟိတ၊ အခြေခံဖြင့်- သုညတဝိမောက္ခမှခ အယာမ်အတွင်းသို့ သက်ဝင်သော လွတ်လိုခြင်းကောန်- ဉာဏ်အရင်းခံသာ ဖြစ်စေရပါမည်။

ထို့ကြောင့်- မုဉ္ဇိတုကာမံ၊ လွတ်လိုမှု တကြိမ်တရံ- ဖြစ်ပေါ်ရုံမျှနှင့်- စင်ကြယ်မှန်ကန်သော ဉာဏ်နှင့်လွတ်လိုမှု- ဉာဏ်ကလွတ်လိုမှုနှင့်- (အကြမ်းစား အလတ်စားကို အပပြုပြီး၍၊ (ဝါ) ယင်းသို့ လွတ်လိုမှုပြီးမြောက်ပြီး၍)၊ အနုစား၊ အမြတ်စား- လွတ်လိုမှုဖြစ်သော၊ သဗ္ဗသင်္ခါရဂတာ၊ မုဉ္ဇိတုကာမာ-အရာ၊ ထွက်မြောက်၊ လွတ်လိုမှုအမှန်- သန္တိပဒဉာဏ်အခြေခံခဲ့သော- ချုပ်ငြိမ်းရာ မှန်ကို မျက်မှောက်ပြုရေး- လွတ်လိုမှု မဟေးဖြစ်သည့် နိမိတ္တ၊ ပဝတ္တနုစပ်ပါးစုံမှ သုညတဝိမောက္ခမှခအဖြစ်၊ လွတ်လိုရေးကောန်၊ ဉာဏ်မြတ်အမှန်ကိုသာ ထက်သန်စွာ၊ ဖြစ်စေရပါသည်။ သို့မှသာ- မဂ္ဂင်ကရှာ၊ ငါမရှာသည့် လွတ်ရေး ဉာဏ်မြင်- မုဉ္ဇိတုကာမံအယာဉ်ကြောင့်၊ ဓမ္မရတိ- ဓမ္မရသ၊ အတိဖြင့် ပဋိပဒါ ဉာဏ်ရှိအောင်- ထပ်ခါပြုမိ- ဇွဲရှိရှိထက်သန်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့-ဘင်္ဂဉာဏ်ကို အခြေပြု၍၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါနှင့်- သန္တိပဒဉာဏ်မြင်ပါရခါ၊ မုဉ္ဇိတုကာမံ- လွတ်လိုမှု အမှန်အကန်ဉာဏ်မှ၊ ပဋိသင်္ခါ- တဖန် လွတ်လိုမှုကြောင့်- ထပ်ရှုပွားရမည့်- အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကောန်နှင့် သုညတအယာမ်အတွင်းဝယ်၊ အနုပဿနာသုံးတန်စလုံး- ပြန်လည်ကျင့်သုံးခြင်းကို မဆိုင်းမတူ- မချသော လုလ္လဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်နဲ့ မခွဲတန်းနေနိုင်အောင် ရှေ့ရှုကြိုးစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤနေရာ၌-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်မှာလည်း ပွားဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခအယာမ်အားဖြင့်- အဖြစ်နဲ့ပါးပြီး၊ အတိတ်ကိုချန်လှပ်၍ ဗစ္စုပ္ပန်ပျက်ဉာဏ်နှင့်

ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါမက္ခာ-သန္တိပဒဉာဏ်အရာကိုထောက်ဆလျက်၊ သင်္ခါရ-ပဝတ္တအစုတို့- အနာဂတ်၌- မဖြစ်ရမှုကိုသာ၊ ရှေ့ရှုသော- လွတ်လို့မညာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

ထိုကဲ့သို့- ဉာဏ်ဆိုမညာဏ်၊ ငါမာန်ကင်းသော လွတ်လို့ခြင်းအမှန်ကို၊ သန္တိပဒဉာဏ်-ထောက်ဆသိမှုကေန်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ ငြိမ်းငြိမ်းခြင်းအယံဝယ်တည်သော၊ အလုံးစုံသော- ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဌိတိ၊ သတ္တဝါသတို့၌၊ ပျက်စီးခြင်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှင့်တကွဖြစ်သော- ဝယဓမ္မာသင်္ခါရတရားအပေါင်းကို၊ (ဝါ) ပျက်ညာဏ်ဖြင့်- မျက်မှောက်ပြုဆဲ- သင်္ခါရတရားအပေါင်း၌၊ အဓိပညာဝိပဿနာအရာဖြင့်၊ (ဝါ) လွန်ကဲမြင့်မြတ်သော- သုညတဝိမောက္ခအတွင်း ဝင်သည့် အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗိဒ္ဓတိ- ငြိမ်းငြိမ်း၊ ဥက္ကဏ္ဍတိ- ဆန့်ကျင်တုန့်လိပ်၏၊ နာဘိရတိ- မမေ့လျော့လို့ခြင်း၊ ထက်ဝန်းကျင် သန့်ရှင်းသော ဉာဏ်မြင်ဖြင့်၊ ထိုဆိုအပ်ခဲ့သော- တေဘူမက သင်္ခါရတရားတို့တွင် တခုသော သင်္ခါရတရား၌၊ (ဝါ) တခုသော-အကြောင်း၊ အကျိုး၊ သင်္ခတသင်္ခါရ မျိုးဇာတ်ကလေးတခုမျှ၌၊ ယောဂီသုမြတ်သည်၊ (ဝါ) ဉာဏဒဿနအမြင်သည်၊ နသဇ္ဇတိ- မငြိ၊ နလဂ္ဂတိ- မကပ်၊ နပဇ္ဈတိ- မမိ၊ နဗန္ဓတိ- မဖွဲ့စပ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ မုဉ္ဇိတုကာမံ- လွတ်လို့သည်၊ နိဿရိတုကာမံ- ထွက်မြောက်လို့သည်ဟု ဆိုအပ်သော၊ နိက္ခမစ္ဆန္တိ- အဇ္ဈာသယ- သန္တိဌာနသည် ပိုင်နိုင်စွာချ၍၊ ဉာဏ်လှိုက်ခေါင်း၌- ကိန်းအောင်းလျက်၊ အပေါင်းအဖေ၍- ကင်းဆိပ်သော- ကာယဝိဝေက၊ ဧကောဓမ္မော- ဘာဝယတောဟူသော- စိတ္တဝိဝေက၊ သင်္ခါရအာရုံမှ ကင်းဆိတ်သော သင်္ခတအာရုံသို့- ကိုင်းရှိုင်းစေလွှတ်ရေး-ဥပဓိဝိဝေက၊ သဘောအားဖြင့်၊ ကိလေသာအပေါင်းတို့၏ ကင်းဆိတ် ငြိမ်းအေးရာအမှန်၊ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန်၊ လွတ်လို့ခြင်းကေန်- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်ကို၊ အဖန်ဖန်ဖြစ်စေ၊ ရင့်ကျက်စေလျက်၊ ထွက်မြောက်မှုအမှန်- ရှေ့ရှုသန်သော ဉာဏ်ကို ကျက်စားရရှိအောင် ကြိုးစားမယုတ်- အားထုတ်ရင်း အမှန်ထွင်းဖောက်သက်ဝင်ရောက်ခြင်းကို ဖြစ်စေရာပါသည်။

ဤသို့- မှန်ကန်မြင့်မြတ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၌မဖြစ်သော၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်- နိမိတ်အယံ၌ မမှီသော၊ ဌာနသန္တတိ ကာလသန္တတိ၊ စိတ္တပဝတ္တိ- ပဝတ္တအယာဉ်၌-မငြိမသော၊ ပဇာနဋ္ဌေန ပညာတွင် ဉာဏ်မိအောင် ဖောက်ထွင်းလျက်၊ ဒဿနကိစ္စ- ဝိသုဒ္ဓိမှန်လှသော၊ လွတ်လို့ကေန်- ဉာဏ်အမြင်သန်မှုသည် အစဉ်ရှုခါ ရင့်ကျက်ရရှိလာပါက၊ လွတ်ကြောင်း အမှန်- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ဟုဆိုအပ်သော၊ ထင်၍၊ ရှုပွား- အထက်မျက်ဆုံးသော-

အနုပဿနာသုံးပါးကို လုလ္လမခြား၊ မနားမနေ-လွတ်မြောက်စေရန် ရူပွားမှုကော်
ဖြစ်ပေါ်စေအပ်ပြန်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ စွန့်လွှတ်လိုမှု၊ မုဉ္ဇိတုကာမံ- ရှေ့ဉာဏ်မှ လွတ်ကြောင်း
တဖြာ၊ ထပ်၍ရူပါသော ပဋိသန္ဓိဉာဏ်ခေါ်- အနုပဿနာသုံးပါးပေါ်၍၊
အထက်မျက်ဆုံး၊ အတွင်းအမြတ်တရားကို ရငြားဖြစ်ပေါ်အောင် ပွားများရ
ပြန်ပါသည်ဟု- မူလက၊ အနုပဿနာ(၇)ပါးတွင်၊ အတူတကွ-ဘယမှ မုဉ္ဇိတုကာ
မျှတအထိ အနုပဿနာသုံးပါးနှင့်ပင်၊ ဉာဏ်စဉ်တွေ ရရှိလာပါလျက်၊ ဘာ
ကြောင့်= ထပ်ဆင့်၍ရူပွား အမြတ်ဆုံးတရားဟု ဆိုရပါသည် ဆိုသော်....၊

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤအာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာမှ
သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာတိုင်၊ မုဉ္ဇိတုကာမျှတ ဉာဏ်စဉ်အထိ၊ အပိုင်ရူပွား
ကျက်စားနိုင်ပုံများကို အထက်ဖော်ပြပါ- ကျင့်သုံးချက်နည်းများအရ ပြန်လှန်
ဆန်းစစ်၍ ကြည့်ရှုပါလျှင်....

(၁) အနိစ္စလက္ခဏာ= အစိုးတရအားဖြင့်- ပွားများလာခဲ့သော- သမ္မ
သန- ဥဒယဗ္ဗယ- ဘင်္ဂ၊ သုံးဉာဏ်တို့တွင်၊ ရှုရှုက်နှစ်တန်= ထောက်ကန်-အေး
မာ၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့- အားဖြင့်၊ ကာယသမ္မဿအဖြစ်- ဖေါဗ္ဗဋ္ဌရုပ်အာရုံ
သင်္ခါရနိမိတ်ဟုန်ကို၊ နိစ္စနိမိတ်၊ သုံးဆိတ်လာရုံမျှ အထိကိုသာ၊ ကာယဒွါရဝီထိ
ရုပ်ပေါ်သိစိတ်ကို အခြေခံ၍၊ မနောဒွါရဝီထိ၊ မနောဝိညာဏ်ဖြစ်ရှိပြီးမှ၊ ပဇာ
နာနဋ္ဌအချက်ကြောင့်- ဉာတဋ္ဌအားဖြင့် အနိမိတ္တခေါ်ငြား၊ ဉာဏ်တရားကို၊
သမ္မသနတွင်အစ- ဥဒယဗ္ဗယတွင်အလယ်-ဘင်္ဂဉာဏ်ဝယ် အဆုံးအားဖြင့် ရူပွား
နိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ဤဉာဏ်စဉ် သုံးပါးအတွင်း အနိစ္စလက္ခဏာကို အစိုးရခြင်းဖြင့်-
အနိစ္စနုပဿိပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် ရူပွားလာရာဝယ်၊ မူလ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ-
ပုဗ္ဗကရဏ စသည်တို့နှင့် ညှိ၍ ညီညွတ်စွာပါဝင်ခဲ့သော အနတ္တပညာကြောင့်
လည်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်သည်၎င်း၊ အရှုခံတရားနှင့် အရှုမှန်တရားကို ဒုက္ခ
လက္ခဏာအားဖြင့်- ပွားများခဲ့ခြင်းကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်သည်၎င်း၊
ကာယသမ္မဿ၊ ကာယဝိညာဏ်မှ မနောသမ္မဿ မနောဝိညာဏ်ဖြင့် ပြောင်း
ရွှေ့ မြင်တိုင်း၊ ဒုက္ခနှင့် အနတ္တ၊ နုပဿနာ ဉာဏ်လှိုင်းတို့သည်လည်း အတွင်း
ဝင်ခါ- ဖြစ်ပေါ်- ရူပွားလာနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ဤအတွင်း၌- သဒ္ဓါ၊ ပညာ+
ဝီရိယ၊ သမာဓိ၊ နှစ်ဘက်ရှိ တရားတို့- မညီမျှ ခြင်းကြောင့်- သတိနှင့်- ညှိပေး
ရခြင်းသည်၎င်း၊ အဇ္ဈတ္တ- ဗဟိဒ္ဓ- နိဝရဏ၊ အပိတ်၊ အပင်တရားများကြောင့်
၎င်း၊ အတိတ်နှင့် အနာဂတ် အာရုံအရပ်ရပ်သို့ ကပ်မိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဘဝင်
အခြားများပြီး ကြံစီမှု ဝိတက်ပွားလျက်- ဥဒ္ဓစ္စ- ကောသဇ္ဇသို့ သက်ဝင်ခါ-

ပွားများရင်းမှ- ဉာဏ်မဖြစ်ခဲ့ရသည့်၊ (၀၂) တဒဂ်ပဟာန်- အသမ္မောဟအခြေ မှန်ဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်မဖြစ်ခဲ့ခြင်းတို့သည်လည်း- ဖြစ်ရှိလာတတ်ပါ၍၊ လက္ခဏာ ရေးသုံးပါး- အနုပဿနာဉာဏ်တရားနှင့် အနုပဿနာ(၇)ပါးတို့သည် ရုပ်နှင့် နာမ်၊ အာရုံနှစ်စား၊ အရူခံနှင့် အရူမှန်- သင်္ခါရတရားအလုံးစုံတို့၌၊ အထွဋ် အမြတ်အားဖြင့် မထူလွှမ်းနိုင်ခဲ့သော သဘောကိုလည်း ထင်ရှားစွာ တွေ့မြင် ငြားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- လွတ်မြောက်လိုမှု မုဉ္ဇိတုကာမံ- ရှေ့ဉာဏ် ကြောင့် လွတ်လိုအမှန်၊ ထပ်ရှုရန်သည်၊ ရုပ်မှထမြောက်ရန် အထွဋ်အမြတ်ဆုံး အနိစ္စနုပဿနာအားဖြင့် ထပ်ရှုခြင်း- ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကို လိုအပ်လာ၍ ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ထိုမှတတန်= ဒုက္ခလက္ခဏံ၊ အစိုးရသည့်ဉာဏ်ဖြင့်- ပွားများ၍ လာခဲ့သော၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ- သုံးဖြာသော ဉာဏ်စဉ်တို့ တွင်လည်း၊ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်- နိစ္စပဇာတိကို အခြေခံလျက်၊ ဝိပဿနာစက်နှင့် တဒဂ်ပဟာန် မဂ်၊ အဆက်မပြတ်ရရန်- ပွားများမှု ထက်ထက်သန်သန်- ဖြစ်ရှိလာပြန်ရာတွင်၊ သင်္ခါရနိမိတ်၌ နိစ္စမချိပ်တော့သော်လည်း၊ နာမ်ပဝတ္တ-သန္တတိသဘောနှောပါရ လျက်၊ ရှေ့စိတ်မြင်သိသမျှ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မကို၊ နောက်စိတ်ဖေါက်ထွင်း-ဉာဏ်စာရင်း ၌ အဆက်မပြတ်ခြင်း- ဘယဋ္ဌဒုက္ခအခင်းမှ- အပြစ်ကိုမြင်၊ ငြီးငွေ့အင်ဖြင့်၊ အစဉ် လှည့်စား-နာမ်ပဝတ္တတရားကို ကြောက်အားထန်ပြင်း-အပြစ်ခင်းကြောင့်၊ ဘေး ကင်းရာရှေ့ရှု- သန္တိပဒထောက်ဆဉာဏ်စုဖြင့် ငြီးငွေ့စက်ဆုတ်- စွန့်လွှတ်ထုတ်လို- ထွက်မြောက်မှုအလို- ပေါ်ပေါက်တည်ခိုရန်၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ အမှန်- ပဝတ္တာနာမ်ကို၊ မတောင့်တချင်-အပ္ပဏီဟိတသဘောဝင်အောင်၊ ဒုက္ခနုပဿနာ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး-သုံးအင်ထူးဖြင့်၊ ဘယ၊ ဘေးသဘော-အာဒိနဝအပြစ်နှော သည့်-ငြီးငွေ့ မှုမှန်-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်သည် အသင်္ခတံ၊ အာရုံမှန်နှင့် မပိုင်းဖြတ်နိုင်သမျှ၊ ငြိမ်းအေးရာမှန်- မရတန်ဟု- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်နှင့် ပဝတ္တနာမ်နှစ်ဖြာမှ၊ (၀၂) စိတ်နာမ်၊ စေတသိက်နာမ်တို့၊ ရူပါ-ရူပ၊ ပဝတ္တကို- စွန့်လွှတ်လိုရအောင်ရူပွား သော ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်- အစိုးတရမှန်-မြဲမြံရန်အစ- အခြေခံမျှအားဖြင့်- ပွား များခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ယခုအခါ- လွတ်လိုမှု-မုဉ္ဇိတုကာမံကြောင့်၊ ပဋိသင်္ခါ-ထပ်ခါ ရှုရေး- လေးနက်သော ဉာဏ်မဟေးအဖြစ်ဖြင့်- ပဝတ္တနာမ်မှ ထွက်မြောက်ရန်- ထပ်မံရှု၍ ကော်လိုအပ်လာပြန်သည်မှာလည်း ထင်ရှားပါတော့သည်။

မှန်ပါသည်= မြတ်သောယောဂီ၊ ရုပ်နိမိတ်၌ နိစ္စနိမိတ်သုံးဆိတ်သည့်- အနိမိတ္တဖြစ်ရှိရအောင် အနိစ္စလက္ခဏာနဲ့ အစိုးရစွာရှုခဲ့တဲ့ သမ္မသန၊ ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်မှာ၊ အနိစ္စနုပဿနာ ခိုင်မာခဲ့သလို၊ နာမ်သန္တတိ၊ ပဝတ္တအချက်မိနေသည့်

ဘင်္ဂအပျက်သာရှိသည့်-ဉာဏ်အခြေခံထက်မှာ၊ ဘယ-အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ဆက်၍ ဖြစ်ပေါ်လာရအောင်-ဒုက္ခနုပဿနာ ခိုင်မာရေးကို တဖန်တလှည့်ပေးခဲ့ရ၍၊ အနိစ္စနုပဿနာကို အနားပေးသလိုဖြစ်ပါ။ မွေးမှီနှင့်သိမ်သေးသလို ရှိခဲ့ရပြန်ပါသည်။ ဒုက္ခနုပဿနာ၊ ခိုင်မာလာ၍- အလေးပေးခါရှလျက်- အပ္ပဏီဟိတအရာတိုင်ရောက်ခဲ့ပြန်တော့၊ အနတ္တနုပဿနာလဲ မလေးမနက်ပေါ့လျက်ရှိခဲ့ရာ၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတော၊ ဉာဏ်မဟာမှစ၍၊ တဖန်- အနတ္တနုပဿနာကို အလေးပေးလျက် နိမိတ္တ၊ ပဝတ္တနုစိဖြာမှ- ထွက်မြောက်ရေးကို၊ (၀၂) ရုပ်သင်္ခါရ- နာမ်သင်္ခါရ- ဘင်္ဂစွန်းကိုမလွန်ဆန်နိုင်ကြတဲ့- ဝယဓမ္မာသင်္ခါရမှ ထွက်မြောက်မှုကို၊ သုညတဆိုက်အောင် ရှုပွားပေးရပြန်ပါ၍၊ အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခနုပဿနာကို အနားပေးသလို တဖန်-ဖြစ်ခဲ့ရပြန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-အနိစ္စနုပဿနာအစိုးတရဖြင့် ဝိပဿနာမဂ် တဒင်္ဂပဟာန်အချက်သည်၎င်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာအစိုးရစွာဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်၊ တဒင်္ဂပဟာန်အချက်သည်၎င်း၊ အနတ္တနုပဿနာအစိုးတရရှိလျက် ဝိပဿနာမဂ်-တဒင်္ဂပဟာန်အချက်သည်၎င်း၊ တခုလေးနက် နှစ်ခုပျက်၍၊ သူ့ထက်ငါသာ၊ ငါ့ထက်သူနိမ့် ပုဂ္ဂိုလ်ရဲ့အဇ္ဈာသယကိုချိပ်မိ၍၎င်း၊ မဂ္ဂင်ပဓါန- စရိယသင်္ဂဟတရားတို့အလိုက်၎င်း၊ အလေး-အပေါ့၊ အကြဲ-အစိပ်၊ အားဖြင့် တဒင်္ဂပဟာန် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပုံ မမြဲမြံနိုင်ခဲ့သေးပါ၍၊ စွန့်လွှတ်လိုခြင်း ဉာဏ်စာရင်းကြောင့်၊ စွန့်ရန်ကေန် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် အယံကို၊ အနုပဿနာသုံးတန်စလုံး၌၊ အထွဋ်အမြတ်ဆုံးနှင့် အလုံးစုံသဗ္ဗ သင်္ခါရကို-ဥပေက္ခာပြုနိုင်အောင်၊ ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်အရ-ထပ်ရှုပွားခါ- စွန့်လွှတ်နိုင်မှု ပြည့်ဝအောင် ကြိုးစားရမည် ကေန်ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ဤသို့၊ ပဋိသင်္ခါ- ထပ်ရှုပွားရာ၊ အနုပဿနာသုံးပါး ဉာဏ်တရားမှာတော့၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်-မမှားကေန်- မြဲမြံရအောင်- ပွားများမှန်ဘို့အရေးကြီးလာပါသည်။ သို့မှသာ= လောကုတ္တရာမဂ်စိတ် အပ္ပနာဝီထိခေါ် အရိယာသစ္စာမြင်သည့်-ဉာဏ်ပေါ်ရှိရန်၊ အဟုန်၊ အရှိန်၊ အထုံ ပေးသည့်- အာသဝေနပစ္စည်းတပ်ထိုက်သော ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ်မြတ်မဟာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သည့်= သေက္ခအရိယာ၊ တန်းပြည့်၊ တင်းပြည့်- စာရင်းတွေစရာ ကေန်ဖြစ်ရှိလာနိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်-မြတ်သောယောဂီ။ မလွဲတညီ ဤအဆင့်သို့ရောက်တည်လာပါလျှင်၊ တသွင်သွင်အစကထဲက၊ မြတ်သောယောဂီလို့ဦးပဉ္စင်းတို့ခေါ်ဆိုလာရကျိုးနပ်ပြီးလျှင်၊ နှစ်လိုဝမ်းမြောက် သာဓုခေါ်ချီးကျူးလောက်ပြီဖြစ်ပါတော့သည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်=ထပ်၍ ရှုပွား- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အားဖြင့် အနုပဿနာသုံးပါးရငြားသည့်- ကိလေသာအခြားမရှိသော ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်- တဒင်္ဂပဟာန်စက်ကို၊

“ဆန်းစစ်ပေးချက်-အားမပျက်နှိုင်း”

ယောဂီသူမြတ်၊ ဤသို့- ဘင်္ဂဉာဏ်၏ ဤမှတစ်ဆင့်၊ အဆက်ဆက်သက်
ဝင်ရမည့် ဉာဏ်စဉ်တရားကို စစ်မှန်စွာရရှိရေးအတွက် ဆန်းစစ်ပေးနေသည်ကို-
ဝန်လေး၊ နက်နဲ၊ ခက်ခဲလှသည်ဟု မယူဆပါနှင့်။ ယောဂီသူမြတ်၏ မူလသဒ္ဓါ၊
ထက်သန်လာရိုးအမှန်တူ၊ ပဋ္ဌမ-ဒုတိယပိုင်း-အခြေခံ၊ အစ၊ အလယ်တို့တွင်-
သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတန်းမှီအောင် ပြည့်ကြွယ်လာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ သဒ္ဓါ-ပညာအစစ်
နှင့် သမ္မာပဋိပတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်- အကျင့်မြတ်ကို- မှန်ကန်စွာ၊ သက်ဝင်လတ်
အောင် ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်၍၊ ယခုကဲ့သို့- ဘာဝနာဘိသမယတွင်၊ ရှုကွက်အရ-
ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုအစဉ်လျှောက်၍၊ မည်သို့- ပေါက်မြောက်အောင် အားထုတ်ရမည်
ကို အကြောင်းမသိရင် ခက်ခဲမှုရှိနေမည်စိုး၍၊ အကြောင်းသိအောင်- သက်ဆိုင်
သမျှတွေကို- ထင်လင်းစွာသိရအောင်- ရှင်းပြပေးနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့-
ကြောင့်- အကြောင်းမသိရင်၊ ခက်၍မလွယ်၊ အကြောင်းသိရင် မခက်၍လွယ်
သော သဘောဉာဏ်ဟုန်- အစစ်အမှန်ရပုံကို၊ ဆန်းစစ်ပေးအပ်နေခြင်းဖြစ်ပါ၍၊
ယုံကြည်ချက်၊ သဒ္ဓါ- ခံယူချက်၊ ပညာ-ကျင့်သုံးချက်၊ ဝိရိယာ- သတိ၊ သမာဓိ
တို့နှင့်မကွာ- သမ္မာသင်္ကပ္ပ- မြဲမြံမှန်ကန်စွာဖြင့်- ဝိရတီသုံးဖြာ၊ ခြံရံကာ အပြီး
ပါဝင်သည့် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ အနုပဿနာစက်ဖြင့်- ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်စစ်စစ်ထက်၌ ရပ်တည်
ကာ၊ အသိတပြည်ကို မျက်မှောက်ပြု၍၊ ရှေ့ဦးစွာသော- ကိလေသနိဗ္ဗာန်ကို
ခိုလှုံရန်အကြောင်း- ပြည့်စုံကိန်းအောင်းနိုင်မည်ဖြစ်ပါ၍၊ မဆုတ်မနစ်၊ ယုံကြည်
အားသစ်လျက် မဖြစ်မနေကြိုးစားပါလေ- မြတ်သောယောဂီဆွေ....။

မြတ်သောယောဂီသည်၊ ဤကဲ့သို့သော- ဘာဝနာဘိသမယအတွင်းဝင်
ပညာသိဝိပဿနာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအရာတို့နှင့် ပြည့်စုံ၍၊ ပြဆိုလာအပ်ပြီးသော
ပစ္စုပ္ပန်သန္တတိကဓမ္မ- သဘာဝပစ္စုပ္ပန်၌၊ သမ္မသနအစ- ဘင်္ဂအလယ်နှင့်- ပဋိ-
သင်္ခါအမှန်တိုင်အောင် အရပိုင်ခြင်းသို့ ကျက်စားပွားများနိုင်လတ်၍၊ ထိုလွှမ်း
ကိန်းအောင်းအပ်ပြီဆိုပါက၊ အထူးထူးသော- နာနာဒိဋ္ဌိတို့ကြောင့်၊ မတုန်
လှုပ်နိုင်ရုံမျှမက၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရာမှန်- စွန့်လွှတ်ကြောင်း- ကေန္တအယံဖြစ်
သော အောက်ပါသဘောတို့၌၊ ဘာဝနာဘိသမယ အခါ၌၎င်း၊ ဘာဝနာဘိ
သမယမှ အခြားမဲ့ကာလ၌၎င်း၊ ထာဝရအားဖြင့်- ဝဋ်မှလွတ်စေလိုသောအမြင်
နှင့်- ထုတ်ဆောင်မှုအသွင်သည်သာ တည်ကိန်းလာလျက်- ကိလေသာငြိမ်းအေး
ရာသို့သာ- ညွတ်ဝိုင်း ကိုင်းရှိုင်းခြင်းအစဉ်သည် ဖြစ်ရှိလာမည်မှာ ကေန်ဖြစ်ပါ

သည်။ ဤသဘော၊ ဤအသိဉာဏ်၊ ဤဆုံးဖြတ်ချက်၊ ဤသိမ်းဆည်းမှု၊ ဤကျင့်သုံးချက်သည် အရိယာဓါတ်ကိန်းလာအပ်သူ သေက္ခပုဂ္ဂလ တံခွန်ထူနိုင်သော ယောဂီသူမြတ်တို့၌ ရအပ်၊ ရောက်အပ်သော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိမုစ္စဓါတ် ဝင်ကပ်မှုအမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောတို့မှာ- ပဋိသန္ခိဉာဏ်ထက်မျက်လာသော ယောဂီသူမြတ်၌....

(၁) ယောဂီသူမြတ်သည်- ပကတိ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့် ကံနှင့် ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်လာခဲ့သူဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်... မိမိ၌- အဟေတုကဒိဋ္ဌိ- အကြိယဒိဋ္ဌိ၊ ဣဿရနိမ္မာနဒိဋ္ဌိ ကင်းစင်ရပေသည်ဟုကား၊ မသိခဲ့ပါ။ တရုကြောင့်ဆိုသော်= ကံ၊ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်သူမျှသာဖြစ်ခဲ့သည်။ ကမ္မသကတာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိအနေအားဖြင့် ဉာဏ်ဘိုင်အောင်၊ မရောက်ခဲ့နိုင်သေး၍ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- ပကတိ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူ၏ အစွမ်းဖြင့် သက်ဝင်လာသော ဒိဋ္ဌိသုံးစား စင်ကြယ်ကြောင်းကို၊ မိမိကိုယ်တိုင်၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် သိခြင်းသို့ သက်ဝင်အောင်- ကမ္မသကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို စတင်ဆည်းပူးခဲ့သည်မှစ၍၊ ကံ၊ ကံ၏- သဘောကိုလည်း သိသည်။ ကံ၏အကျိုးရင်း ဝိပါကသဘောကိုလည်း သိသည်။ ကံ၏အကျိုးမှန်- ဖလသဘောကိုလည်း သိသည်။ ကံ၏ နိဿန္တအကျိုး ဖျား အဆင့်ဆင့်ကိုလည်း သိသည်။ ထိုထက်- ရှေ့ဆက်၊ ကံကို ပြုလုပ်သူမရှိပုံကို လည်း သိသည်။ ကံ၏အကျိုးကို ခံစံစိုးရသူလည်း မရှိဟူ၍- သိသည်။ ကံ၌ ဝိပါက ပေါ်ထွက်တတ်ချက်ကိုလည်း ဉာဏ်စွက်၍ သိသည်။ ကံ၏ အကျိုးရင်း ဝိပါက စာရင်းကို ဝဋ်အခင်းဟူ၍- သိသည်။ ကမ္မဝဋ်သာ ဖြစ်လေရာ၌- အဝိဇ္ဇာအကြောင်း ရင်း နိဒါန်းအခင်းကိုလည်း သိသည်။ ထို့ကြောင့်= ကောင်းမကောင်းဖြစ်ငြား အဟောင်းကံတရားတို့၌၊ မမျှော်လင့်၊ မတောင့်တမစွဲလန်းမှု၍၊ (၀၂) ဒိဋ္ဌိ- တဏှာ- အဝိဇ္ဇာဖြာခါ- မသိမ်းပိုက်မှု၍၊ ကမ္မဝဋ်ကို စွန့်လွှတ်နိုင်ရေး ဉာဏ်မဟေးအဖြစ်- ပဋိသန္ခိဉာဏ်အဖြစ်ကို ပြုစေကာ- မုဇ္ဈနဥပါယ- စွန့်လွှတ်ကြောင်း ပြသ့စုံရအောင် ကြိုးစားကေန့်၊ ဝိပဿနာမဂ်- ဝိဇ္ဇာဉာဏ် လက်နက်ကို၊ အမြဲတန်း ကိုင်စွဲကျင့်ကြံရန်- သန္တိဋ္ဌာန်သည်။ အမြင်မှန် ဉာဏ်အားဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ရှိသော- အတိသေက္ခ- ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အဖြစ်ကို သက်ဝင်အပ်စေရာပါသည်။ ဤသို့ အားဖြင့်- ယောဂီသူမြတ်သည်- ကံလမ်းသွင်- ဒိဋ္ဌိတဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာဖြာလျက်၊ အတ္တဝါနဲ့ လျှောက်ခဲ့ခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည်- ပဋိသန္ခိဉာဏ်၊ ထက်မျက်သည်နှင့် အမျှ- ပေါ်ထွက်လာစေအပ်ပါသည်။ ရှုဆဲ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသန္ခိဉာဏ်ကို ကမ္မဝဋ်မျှဟု ပိုင်းခြားထိုးထွင်းသိမြင်၍၊ အနုပဿနာသုံးပါး- ထိမိစ္ဆာရတိုင်း၊ စွန့်လွှတ်ဉာဏ်ပိုင်းကို ဖြစ်စေရာပါသည်။ (ဤနေရာ၌- ကမ္မသကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်သဘောမှာ

စ၍ အကျဉ်းမျှကိုသာ ပြဆိုနိုင်ခဲ့ပါသည်။ အကျယ်ကို အလျဉ်းသင့်သော်၊ ဆက်လက်ထွက်ပေါ်လာမည့် မဟာဥာဏ်အောင် ဝိပဿနာ-မူလ၊ ပညာပေးသင်တန်း စဉ်တရားတော်များ၌ ရေးသားပေးရန် ရှေ့ရှုမေတ္တာပြုထားပါ၏။)

(၂) ထိုသို့- ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ကံလမ်း၊ ကမ္မဝဋ်ကို- စွန့်လွှတ်နိုင်ခက်အဖြစ် ရှေ့ရှုသည့်- ပဋိသန္ဓိဥာဏ်ပွားမှု၌၊ ထိုက်သက်သမျှ- ရင့်ကျက်၍ လာခဲ့ပါက၊ ဈာန်လမ်းခေါ်ဆို ဝဋ်နိဿိတ၊ တခိုဖြစ်သော-လောကီဈာန်သမာပတ် အဘိညာဉ်မျှ သဘောတို့၌လည်း၊ ပဝတ္တအနေ- ရူပါ- ရူပ၊ ဘဝတွေကို၊ ဝဋ်ကိုမှီသမျှ- ပယ်ဖြုတ်ချလိုလှသော- ရှေ့ရှုမှုမျိုးကိုသာ လိုလားဖြစ်ပေါ်စေအပ်ရာပါသည်။ လောကုတ္တရာ၊ ပညာမဘက်-ဝိမုတ္တိရသနှင့်မဆက်သွယ်နိုင်သော ဈာန်လမ်းနယ်တွင်- အနာဂါမ်အရှင် သက်ဝင်ကိန်းစုံ-သုဒ္ဓဝါသ ဘုံငါးတန်မှ အပါ သတ္တဝါသင်္ခါရတို့ မချိုမလွဲ- ဖြစ်ဘူးပြီးမြဲသာ စွဲလာခဲ့ပြီး- ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ထိုသို့- လောကီဈာန်မျှဖြင့်- အဝိဇ္ဇာချိုတဲ့ ပါးလွှာအောင်- မပြုခဲ့နိုင်ကြသဖြင့်- အောက်သံသရာ၊ ပြန်ခါသက်ဆင်း ဝဋ်အခင်း၌သာလျှင်- ကျွတ်လွတ်ခြင်း မရှိနိုင်ခဲ့ကြရပါသည်ကိုမျှော်ခေါ်ခါကြည့်၍၊ ဈာန်လမ်းသက်သက်- မဟဂ္ဂုတ်ခေါ် ကံလမ်းစွက်၍ ကုန်ခမ်းချက်မရှိနိုင်သော-ခန္ဓာပဉ္စက ဝိပါကဝဋ် အဖြစ်၎င်း၊ ခန္ဓာသင်္ခါရ ကမ္မဝဋ်အဖြစ်၎င်း၊ ခန္ဓာမလ-ကိလေသဝဋ်အဖြစ်၎င်း၊ ဈာန်ဘုံ၌- တဘဝ၊ တဇာတမျှ- စံကုန်ရသော်လည်း၊ ဝဋ်သုံးဖြာအတွင်း၌သာ- ပြန်၍ စုံဆင်းနေရသည်ကို၊ လောကီယဈာန်အကြောင်းကို သိပြီး၊ ၎င်းဈာန်အကျိုးဖြစ်လည်း ဝဋ်ဆိုးမှ လွတ်ရိုးမရှိနိုင်ပုံကို သိပါလျက်၊ သာသနာတော်တွင်း- ဝိမုတ္တိရသအခင်းနှင့်ယှဉ်သော- ပညာသမာဓိဖြစ်သာ၊ (ဝါ) သုဘာသိတ ဝသိပ္ပတ္တ- ဝိဝေက၊ ပရဟိတ- ဝိဝဋ္ဌဇ္ဈာသယ သမာဓိဖြစ်သော- ရှုဆဲဝိပဿနာ သမာဓိ၌ ယှဉ်သည့် ပညာသမာဓိသည်သာ၊ ကံလမ်း၊ ဈာန်လမ်း နှစ်ထွေနှင့်- ဝဋ်သုံးခွေ ကရွတ်တွင်းမှ- လွတ်ကင်းရာအမှန်ဟု အဝိဇ္ဇာမပြုတ်သည့်- လောကီဈာန်စေ့ကို၊ ဖြုတ်ချစွန့်လွှတ်လိုလားသော- ဆုံးဖြတ်ချက် ချထားချက်နှင့် ညီညွတ်သည့်- ပဋိသန္ဓိဥာဏ်အမြတ်ပါတကားဟု ကိုယ်တိုင်- မျက်မှောက်ပြုလျက်၊ ပဋိသန္ဓိဥာဏ်စက်ကို ရင့်ကျက်သည်ထက် ရင့်ကျက်အောင် ဥာဏ်လမ်း ဥာဏ်စခန်း- တိုးတက်မှုအတွက်- အကွက်မမှား- ရွက်ဆောင်ငြားသော၊ ယောဂီအမြတ်စားအဖြစ်သို့- ဝင်သွားစေရာပါသည်။ သက်ဝင်သွားသော ဉာဏ်မျိုးကို စိုးမိုးရရှိလာစေနိုင်ပါသည်။

(၃) ထိုမှတစ်ဆင့်- ဤပဋိသန္ဓိဥာဏ်နုပဿနာ- စစ်မှန်သော ဉာဏ်မဟာသည်၊ အနတ္တလက္ခဏာ အဓိပစ္စယ- အစိုးတရ မှန်ကန်စွာဖြင့်၊ သဗ္ဗဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ

ဝိညာဏဋီတိတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝိပါကဝဋ်နှင့် သံသရာ၌ ကြည်လည်ရခြင်း၊ ကမ္မဝဋ်အဖြစ်နှင့် ကြည်လည်ရခြင်း၊ ကိလေသဝဋ်အဖြစ်နှင့် ကြည်လည်ရခြင်း= သင်္ခါရအခင်းမျှပါတကားဟု ဘင်္ဂဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြုခါ၊ ထပ်ခါရှုပွား- အနုပဿနာသုံးပါး၌၊ နိမိတ္တ- ပဝတ္တနစ်ဖြာသုဉ်းဆိတ်ခါ- စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်း၏ အဖြစ်တွင်၊ တခုသောသင်္ခါရမှမျှ၌၊ (ဝါ) နှစ်ပါးငုံခြုံ- အလုံးစုံသော ရုပ်နိမိတ္တ-နာမ်ပဝတ္တ-တခုခုကလေးမျှ၌၊ အနှစ်သာရရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း၊ အစိုးတရရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း၊ လိုရာလိုရပ်- လိုက်အပ်သည်၏အဖြစ်၎င်း၊ မရကောင်းတော့သည့် ကေန္တသဘောတွင် သုညတအားဖြင့် သက်ဝင်နိုင်ရုံမျှမက၊ တခုသောသင်္ခါရ၏ သမူဟသဘော၌၎င်း၊ သဏ္ဌာနသဘော၌၎င်း၊ သန္တတိသဘော၌၎င်း၊ အာရမ္မဏသဘော၌၎င်း၊ အတ္တနှင့် အတ္တနိယ၊ အဖြစ်မှ-သုဉ်းဆိတ်ကင်းပြတ်ခြင်း သဘောဉာဏ်ကို၊ ကေနိမြင်ရလေရကား၊ မဉ္ဇနဥပါယအားဖြင့် စွန့်လွှတ်ခြင်း၏ ပြည့်စုံနိုင်မှုသည်၊ ဤသို့ ရှုမြင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ သက်ဝင်နိုင်မည့်- ဉာဏ်အယာဉ်ပါတကားဟု ပိုင်းခြားထိုးထွင်း ဉာဏ်အမြင်ဖြစ်ခြင်းသည်- ချီးမြှောက်သည့်အသွင် သက်ဝင်လာတတ်ပါသည်၊ သက်ဝင်စေရာပါသည်။ ထိုသို့- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ထက်မျက်၍- ဉာဏ်ချက်သက်ဝင်အပ်သော- ယောဂီသူမြတ်သည်- စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်းဉာဏ်၌ကောင်းစွာတည်၍-ပွားများလာနိုင်ပြီဟုဆိုအပ်ပါလျှင် ကံအညစ်နှင့် လောကီဈာန်စံနစ်တို့ကြောင့်- ဝဋ်သုံးလီ၌ ပြန်လည်နစ်ရမည်ကို- အလျဉ်းမလိုလားတော့ပြီဖြစ်၍၊ (ဝါ) နိမိတ္တကို- အနိစ္စနုပဿနာ- နိစ္စပဇာတိနှင့် အနိမိတ္တဖြစ်ရှိပြီးသားမှ၊ ပဝတ္တကို- ဒုက္ခနုပဿနာ- သုခပဇာတိနှင့် အပဝတ္တဖြစ်ရှိပြီးသားမှ၊ နိမိတ္တ-ပဝတ္တအားဖြင့် လုံးလုံးလျားလျားပြန်လည်သုံးသပ်မိရန် အလျဉ်းမလိုလားတော့ပြီ ဖြစ်၍၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် အရင့်စားဖြစ်သော- အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်အားဖြင့် နိမိတ္တ-ပဝတ္တနစ်ဖြာမှ ထွက်မြောက်သွားအောင်စွန့်လွှတ်ကြောင်းဉာဏ်အယာဉ်ကို၊ သိခါပတ္တ- အထွဋ်အထိပ်သို့မရောက်မခြင်း၊ ကြိုးစားခြင်းကို၊ မဂ္ဂင်ကရှာ-ငါမရှာတဲ့- သင်္ခါရနှင့် ဓမ္မသဘောအတွင်း- ဝိပဿနာမဂ်အလျဉ်းဖြစ်စေခြင်းဖြင့် အဓိပတေယျသမ္ပတ္တိစက် ပြည့်စေအပ်တော့မည်မှာ- မလွဲပါပေ၊ သို့မှသာ- ကံလမ်း၊ ဈာန်လမ်း၊ ဝဋ်သုံးလီထု လွှမ်းသည့်- အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ-ဒွေးမူလနှစ်ခဏ်းမှ အပြီးတိုင်လွတ်လမ်းပါတကားဟု ဉာဏ်၊ ဉာဏ်၏ အကျိုးရင်း ကိလေသာငြိမ်းခြင်း- သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ရ၍၊ ခန္ဓာသင်္ခါရပါ- ချုပ်ငြိမ်းရသည့် အနုပါဒိသေသ-နိဗ္ဗာန်၌ ကိန်းရမည်ကို သန္တိပဒဉာဏ်၊ ထောက်ဆခါသိလာကထဲက-စွန့်လိုဉာဏ်နှင့်တွဲကာ-စွန့်ကြောင်းတဖန် ထပ်ရှုပြန်သည့်-ပဋိသင်္ခါဉာဏ် မြဲမြံသော ယောဂီအား၊ နာနာဒိဋ္ဌိ=အထူးထူးသော အယူတို့ကြောင့်-တုန်လှုပ်မှု

မရှိရုံမျှမက၊ ကံလမ်းတဖြာ-ဈာန်လမ်းတသွယ်- ဝဋ်သုံးနယ်အမြစ်တွယ်နေမှုကို- အပြီးတိုင်စွန့်လွှတ်ရသည်အထိ၊ ဤအနတ္တလက္ခဏာ-အစိုးတရမှန်သည့်- ပဋိသန္ဓ်၊ ဉာဏ်ကို၊ အထွဋ်အထိပ်တန်းဝင်- သိခါပတ္တ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အယာဉ်နှင့်- အနုလောမဉာဏ်မဟာပါသက်ဝင်ပြီးဆုံးရေးကို စိတ်နှလုံး ခုံးခုံးချ၍၊ မူလ-ဆန္ဒ၊ ဝိရိယ၊ အဓိပတိတွင်-စိတ္တ၊ ဝိမံသနှစ်ဖြာ ဉာဏ်အမြင်ရင့်သန်စွာ မိပါသဖြင့်- အဓိပတိလေးပါး-အမြဲခြံရံရရှိခါ၊ ဥပဓိလေးပါးကုန်စင်ရာကို၊ ယုံထင်၊ ကြောင်ထင် စရာမလိုသော၊ ဤသို့သော- မဟာဉာဏ်အောင်ဖြင့်-တိတိကျကျ အရောက်သွားမည်ဟု မဖေါက်မပြား၊ ဆုံးဖြတ်စွန့်လွှတ်၊ နောက်မတွန့်သော ဉာဏ်အားကို ရစေငြားနိုင်ပါတော့သည်။ မလွဲမသွေ- ရစေငြားအောင်- အထက်ပါ အခင်းခင်း ရှင်းလင်းသုခိသင်ခါပြခဲ့သည့်- ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအစစ်မှ-ဖြစ်ပွားထွန်းကားသည့် ဉာဏ်စဉ်များကို-မမှားအောင်ကြိုးစားပွားယူကာ-အရိယာဓါတ်ကိန်းဝပ်တော်မူနိုင်ကြပါစေ။

X

X

X

သစ်၊ ရေပေးအောင်ညွှတ်၍ အထက်ညွှတ်စဉ်များ

သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်။ ။သင်္ခါရတပုဒ်၊ ဥပေက္ခာတပုဒ်။ ။သင်္ခါရ= ရုပ်, နာမ်, ဓမ္မ-သင်္ခါရကို၊ (၀၂) ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ဖြင့်- မျက်မှောက်ပြုနေရသော ဝယဓမ္မ- သင်္ခါရကို၊ ထိုဝယဓမ္မသင်္ခါရတရားသည်- သဗ္ဗဘဝ, ယောနိ, ဂတိ, ဝိညာဏဋ္ဌိတိ, ဟု ဆိုအပ်သော သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခသို့၊ သင်္ခါရအမှု-သမုဒယ, အစုစု ကြောင့် သက်ဝင်ခံနေရခြင်း- ဒုက္ခသစ္စာအခင်းမျှ ဖြစ်ရကား၊ ပြဆိုအပ်သော ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့်- ထိုသင်္ခါရ သံသာရ ဝဋ္ဋဒုက္ခကို။ ။ဥပေက္ခာ= လျစ်လျူပြု၍ စွန့်လွှတ်နိုင်လျက်-အသင်္ခတ, နိဗ္ဗာနဓါတ်သို့-ရှေ့ရှုသော သဘော ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ဟု ပုဒ်နှစ်ခုကို ပေါင်းပြုခေါ်ဆို အပ်သော ကိုးပါးမြောက်ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ပါသည်။

ထို-သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်တို့နှင့်တပေါင်းတည်း
သောဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုနှစ်ပါးသောဉာဏ်တို့၏ အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်ခြင်းကို
ပင်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်မည်တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းကိုလဲ အသိပိုလာအောင် ရှင်း
လင်းပြဆိုပေးပါမယ်။ ။မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ= သင်္ခါရတရားအပေါင်းတို့မှ၊ (၀၁)
ဘယ၊ အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ-သဘောမျှဖြစ်သော သင်္ခါရတရားအပေါင်းတို့မှ လွတ်
လိုသောဉာဏ်။ ။ပဋိသင်္ခါ= ထိုသင်္ခါရတရားအပေါင်းတို့မှ လွတ်လိုသည်ဖြစ်၍၊

စွန့်လွှတ်နိုင်စိမ့်သောငှါ၊ ထပ်၍ရှုပွား- သိမ်းဆည်းအားထုတ်- အသိအဟုတ်ဖြင့်- စွန့်ထုတ်နိုင်သောဉာဏ်။ ။သင်္ခါရပေက္ခာ= ထိုသို့ စွန့်လွှတ်နိုင်စွမ်းရှိသော- ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့၌၊ အတ္တ-အတ္တနိယမှ သုညးဆိတ်ကုန်လျက်၊ တဖန်ပြန်လည် ကပ်ငြိတည်လိုသော- တဏှာလောဘ၊ သမုဒယဇာတ်ကိုဖြတ်ခါ၊ နိဗ္ဗာန ဓါတ်တို့သာလျှင် ရှေ့ရှုဝင်သော အာရုံရှိသည့် ဉာဏ်ရယ်လို့- အကြမ်းစားအားဖြင့် သိထားပြီး၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာသဘောနှင့် ခိုင်မာအောင် ဆက်လက်ပြဆိုပေးပါဦးမည်။ သို့သော်-ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ကျက်မှတ်ကြမည် မဟုတ်၍၊ စုံညီ- ယုံကြည်- ခိုင်တည်မြဲမှု ဖြစ်ရုံမျှ- နိဿယကိုသာ ထည့်သွင်း ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။

သော-ထိုယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဧဝံ-ဤသို့သောနည်းအားဖြင့်(ဝါ)အထက်ကပြဆိုလာသော မုဉ္ဇိတုကမုတဉာဏ်နှင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ် သဘောတို့ကို ပိုင်နိုင်စွာရှုပွား-ရလာငြားသောနည်းအားဖြင့်၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏေန- ပဋိသင်္ခါမည်သော အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးတို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗေ- အလုံးစုံကုန်သော၊ (ဝါ) သင်္ခါရလောက၏၊ သံသရာစက်ရဟတ်-သတ္တလောကနှင့် ဩကာသလောကတဖုံ အလုံးစုံသော၊ သင်္ခါရာ-သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ (ဝါ)ပြုပြင်မဆိတ် ဖြစ်ပျက်ရိပ်တို့- အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ -ပစ္စုပ္ပန်နှင့်စပ်သော သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ သုညာ-အတ္တမှဆိတ်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ပရိဂ္ဂဟိတွာ-သိမ်းဆည်း၍၊ ပုန-တဖန်၊ ဣဒံဓမ္မဇာတ်-ဤသင်္ခါရတရားသဘောသည်၊ အတ္တေနဝါ-အတ္တမှ၎င်း၊ အတ္တနိယေနဝါ-အတ္တနှင့်စပ်သော ဥစ္စာမှ၎င်း၊ သုညံ-ဆိတ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒွိကောဋိကံ-နှစ်ပါးသောအဘို့ရှိသော၊ သုညတံ-ဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ပရိဂ္ဂဏှာတိ- ဉာဏ်အမြင်ပေါက်- သိမ်းဆည်းမှုမြောက်၏။

(ဤနေရာ၌၊ ဒွိကောဋိက-နှစ်ပါးအဘို့ရှိသော-အတ္တနှင့်အတ္တနိယဟု ဆိုသည့်၊ အတ္တ-မိမိဟုသမုတ်အပ်သော-အဇ္ဈတ္တိက-သကာယအပေါင်းသည်၊ အတ္တမှ ဆိတ်ခြင်းကို၎င်း၊ အတ္တနိယ- မိမိဟုသမုတ်အပ်သော သကာယအပေါင်း၏ အာရုံဖြစ်ကြောင်း၊ ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရ အပေါင်းသည်လည်း အတ္တနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဥစ္စာမှ ဆိတ်ခြင်း၎င်း၊ ဤနှစ်ပါးသော သုညးဆိတ်ခြင်းကို အဓိကိုထား၍ ပြဆိုအပ်ပါသည်။) ဒေသနာဟာရ အားဖြင့်မူ၊ စတုကောဋိက- ဆအာကာရ- အဋ္ဌအာကာရ-ဒသကာရ- ဒွါဒသကာရ- တိရဏပရိညာအစွမ်းဖြင့် ဒွါစတ္တာလီသ- အာကာရအားဖြင့်-ဆိတ်ခြင်းကို ဖွင့်ဆိုကုန်သော သဘောတို့သည်လည်း ရှိပါကုန်သည်။ သို့သော်- ကျယ်ပြန့်နက်လေးဖော်ပြရန်တာဝန်လေးသည်တကြောင်း၊ ရှည်လျားရှုပ်ထွေးဉာဏ်စဉ်ဝေးမည် တကြောင်းတို့ကြောင့်၊ နှစ်ပါးသောအဘို့

အားဖြင့် သုညတဆိုက်ပုံကိုသာ အဓိကထား၍ပြဆိုပေးသွားပါတော့မည်။ ဤသို့ နှစ်ပါးသောအဘို့မှ ဆိတ်ခြင်းကို ရှင်းလင်းအောင် တဖန်ပြဆိုသည်မှာ....။

ဝေ-ဤသို့၊ သုညတော-အတ္တ အတ္တနိယမှ ဆိတ်သောအားဖြင့်၊ ဒိသ္မာ မြင်၍၊ တိလက္ခဏ-လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို၊ အာရောပေတွာ-တင်၍၊ သင်္ခါရေ- သင်္ခါရတရားတို့ကို၊ ပရိဂ္ဂဏန္တော-သိမ်းဆည်းသည်ရှိသော်၊ (ဝါ) ပရိဂ္ဂဏန္တော- သမ္ပသန္တော-သိမ်းဆည်း၊ သုံးသပ်သောယောဂီသည်၊ ဘယဉ္စ- လျစ်လျူမရှုသည် ၏အဖြစ်ဖြင့်- သင်္ခါရတို့၏ပျက်စီးခြင်းကိုမှီ၍ဖြစ်လတ် သောဘေးကို၎င်း၊ နန္ဒိ-စ- သင်္ခါရတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းကိုမှီ၍ ဖြစ်လတ် သော ဝမ်းမြောက်နှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝိပုဟာယ-ပယ်စွန့်၍၊ (တနည်း) ဘယဉ္စ-ဘယဉာဏ်မြင်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်လတ် သော ဉာဏဘယကို၎င်း၊ နန္ဒိ-စ-သုံးသပ်ဉာဏ်မြင်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်လတ် သော ဝမ်းမြောက် နှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝိပုဟာယ- ပယ်စွန့်၍၊ သင်္ခါရေသု- သင်္ခါရ တရားတို့၌၊ ဥဒါသိနော-မမုန်းမချစ်၊ မကြောက်၊ မနှစ်သက်-နှစ်ဘက်ချိန်တူ-ဥဒါ သိန်မူသည်၊ မဇ္ဈတ္တော-အလယ်အလတ်-မကပ်မမှီ-လျစ်လျူပြုသည်၊ အဟောသိ- ဖြစ်ပြီ၊ အဟန္တိဝါ-ငါဟူ၍၎င်း၊ မမန္တိဝါ-ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍၎င်း၊ နဂဏှာတိ- မစွဲ လန်း၊ ကိမိဝ-ဥပမာပုံဆို အဘယ်လိုနည်းဟူမူကား၊ ဝိဿဋ္ဌဘရိယော- စွန့်အပ် သော မယားရှိသော၊ ပုရိသောဝိယ-ယောက်ျားကဲ့သို့တည်း။

ယောဂီသုမြတ်၊ အထက်ပါ- ဒေသနာဟာရကို- သိအပ်၊ ဆောင်အပ် သဖြင့်လည်း၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုရိပ်စားမိနိုင်ပါပြီ၊ ထို-ဒေသနာ ဉာဏ်၊ ဟာရ=ဆောင်ခြင်းဖြင့်- ညီမျှစွာသက်ဝင်သည့် ပစ္စက္ခဉာဏ်သဘောကို၊ အသိလင်းအောင် အနည်းငယ်ထပ်၍ ရှင်းပြပါဦးမည်၊ ယောဂီသုမြတ် မှတ်မိပါ လိမ့်ဦးမည်၊ အထက်က- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ထက်၌၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်၏ ရှေ့ အနုပဿနာသုံးပါးနှင့်မတူ အထွဋ်အထိပ်ကိုမူတည်ဖြစ်စေသော၊ (ဝါ) အဓိပညာ ဝိပဿနာထက်- လွန်ကဲသော၊ ထပ်ရှုဉာဏ်၊ အနတ္တနုပဿနာအယံကို ခွဲခြားပြခွဲ ပြီးဖြစ်ပါသည်၊ ယခု သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို- ဥဒါသိန်မူ လျစ်လျူပြုနိုင်သည်အထိ၊ သက်ဝင်ရောက်ရှိရခြင်းသည်၊ ထိုပဋိသင်္ခါဉာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ကြောင်းထင်ရှားပါသည်။

ထို့ကြောင့်၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို မစွန့်လွှတ်နိုင်မချင်း၊ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်သည်မဖြစ်၊ (ဝါ) ပစ္စက္ခပျက်ဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြု၍၊ သုညတကာရ- အတ္တ-အတ္တနိယ၊ သုဉ်းဆိတ်အောင်-အနတ္တနုပဿနာဖြင့် ရှုခြင်းကို မစွန့်လွှတ်နိုင် မခြင်း သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည်မဖြစ်၊ ဤသို့-ဆိုက်ရခြင်းသည်၊ ထင်ရှားသည့် ပျက်အစဉ်အကျိုးသင်္ခါရတရားပေါ်ကို တင်စား၍၊ နားလည်လွယ်အောင် ဆို

လိုက်ရခြင်းဖြစ်၏။ အမှန်မှာ ပျက်ဉာဏ်မြင်သည် လုံးဝပျောက်ကွယ်ချုပ်ငြိမ်းသွားသည်လည်းမဟုတ်။ ပေါ်လွင်ထင်ရှား သိမ်းပိုက်ထားသည်လည်း မဟုတ်တော့သော ငြိမ်သက်သည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ရှိသွားခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ဘာကြောင့် ဤသို့ဖြစ်ရှိရသနည်းဆိုသော်၊ ဤအရှုခံ ပျက်အစဉ်နှင့် သိဉာဏ်ဝိညာဏ်သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ သုံးပါးသောဘဝ၊ လေးပါးသောယောနီ၊ ငါးပါးသောဂတိ၊ ခုနစ်ပါးသော ဝိညာဏ်တည်ရာ၊ ကိုးပါးသော သတ္တဝါသတို့ဖြင့်-ဖွဲ့နှောင်သက်ဝင်၊ ဒုက္ခသစ္စာတစ်ခုခု၊ သင်္ခါရအမျှင်-အသွင်အရိပ်-အတ္တချိပ်၍ မရကောင်းသော၊ နအတ္တ=အနတ္တအားဖြင့်=အနှစ်မရှိ၊ အလိုမပါ၊ အစိုးမရပါသောအဖြစ်ဖြင့်၊ အတ္တသည်-အတ္တမှ သုံးဆိတ်သောတရားပါတကားဟု၊ တသံသရာလုံးက-အတ္တဟု သိမ်းပိုက်ထားမိသော၊ ဤအကျိုး သင်္ခါရတရား ပျက်အစဉ်နှင့်ဉာဏ်ဝိညာဏ် ဓမ္မသဘောတို့၏ အကြောင်းကို၊ ပိုင်းခြားကုန်စင်၊ ဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်ရလေတိုင်း၊ အတ္တသည်- အတ္တမှဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကိုသာလျှင် သက်ဝင်ရလေတော့၏။

ထိုမှတစ်ဆင့်=အတ္တနိယအားဖြင့်လည်း၊ ဗဟိဒ္ဓတခွင်- သတ္တဝါနှင့်သင်္ခါရအယာဉ်တို့တွင်၊ (ဝါ)ဗဟိဒ္ဓအရ၊ သတ္တနှင့် သင်္ခါရဆိုသည်မှာ၊ သဝိညာဏကတရားစုကိုသတ္တ၊ အဝိညာဏကတရားစုကို သင်္ခါရဟု- ဆိုလိုသည်။ အဇ္ဈတ္တ၌မူ၊ သတ္တလည်းမည်၏ သင်္ခါရလည်းယှဉ်ပါ၏။ ထိုသို့သော- သတ္တနှင့်သင်္ခါရ-အာရုံအာရမ္မဏိကမျှဖြစ်သော၊ ဌာန၊ ကာလ၊ ဓမ္မ-ပရဿ၊ တို့၌၊ (ဝါ)ဌာန-တည်ရာမှ ရားကာလ=အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဓမ္မ=ရုပ်၊ နာမ်နှင့် သင်္ခါရသဘောဓမ္မ၊ ပရဿ-မိမိဟူသော အဇ္ဈတ္တမှတစ်ပါးသော သတ္တနှင့်သင်္ခါရ၊ ထိုတရားစုတို့သည်လည်း၊ မိမိတည်းဟူသော သတ္တသင်္ခါရသည်ပင်လျှင်၊ အတ္တသည်- အတ္တမှဆိတ်သည်ဖြစ်၍၊ အတ္တနိယေနဝါ=မိမိနှင့်ယှဉ်စပ်သော- သုခ၊ ဒုက္ခကိုပေးစွမ်းသော ဥစ္စာရပ်အဖြစ်မှ၊ သည်-သုံးဆိတ်ကုန်၏ဟု-ရှုမြင်သိမ်းဆည်းခြင်းသို့ သက်ဝင်ရကား၊ အတ္တ-အတ္တနိယမှ လွတ်သောဉာဏ်ဝိညာဏ်သည် မူချဖြစ်၏။

ထိုသို့-အတ္တ၊ အတ္တနိယအားဖြင့် လွတ်သော ဉာဏ်ဝိညာဏ် ဖြစ်ရာတွင်၊ အတ္တမှ-ရှေ့ဦးစွာ လွတ်ခြင်းသည်-မူချလိုရင်းဖြစ်၏။ အတ္တမှမလွတ်မူ၍၊ အတ္တနိယမှ လွတ်ခြင်းသည်= မဖြစ်နိုင်၊ အတ္တမှလွတ်သော ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်ခြင်းသည်-ပစ္စုပ္ပန်ကို သုံးသပ်ခြင်းဖြင့်-အဇ္ဈတ္တသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ၌ လွတ်ခြင်းဖြစ်၏။ အတ္တနိယမှ လွတ်ခြင်းသည်- အတ္တမှလွတ်ခြင်းကို အစဉ်လျှောက်၍ သိမ်းဆည်း ခြင်းဖြင့် ဗဟိဒ္ဓသတ္တသင်္ခါရမှ လွတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့-အတ္တ- အတ္တနိယတို့မှ- လွတ်ခြင်းကိုပင် သင်္ခါရတရားတို့ကိုစွန့်လွှတ်၍ သင်္ခါရကိုလျစ်လျူပြုသော-သင်္ခါရုပေက္ခာ

ဉာဏ်ဖြစ်၏ဟု အကျိုးပေါ်ကို တင်စား၍-ဆိုငြားခဲ့ရ၏။ အမှန်မှာ- အကျိုးသင်္ခါရ- ပျက်အစဉ်နှင့် ဉာဏ်ဝိညာဏ်တို့မှ- ကင်းကွာစွန့်လွှတ်- ချုပ်ငြိမ်းသွားသည်မဟုတ်ပါ။ အကျိုးသင်္ခါရ-ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မသည် သုံးသပ်ပွားများသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မုချဖြစ်သော ဉာဏ်စဉ်ဆယ်ပါးကို ဖြစ်ပေါ်စေ၏။ ယခု=အတ္တနိယသဘောနှင့် တကွသော၊ အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးမှ၊ အခြားတပါး ဖြစ်သည့် အနုပဿနာလေးပါးစသည်တို့သည်၊ ထိုပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ သုံးသပ်ဉာဏ်စဉ်များကိုအစဉ်လျှောက်၍၊ အကြောင်းသင်္ခါရဖြစ်သည့်အလျှောက် သိမ်းဆည်းသည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ မုချဉာဏ်စဉ်နှင့်တကွနက် ဆုံးဖြတ်စွန့်လွှတ်ဉာဏ်ကိုရစေ၊ ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့သော= သင်္ခါကို လျစ်လျူပြုနိုင်သည့် ဉာဏ်ကို စတင်ရရှိသည်မှစ၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိပဋိပဒါသဘောကို သက်ဝင်သည့် အစ၏ကောင်းခြင်း၊ အဖြစ်ဟုခေါ်အပ်ပါသည်။ ထို-အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးအားဖြင့် သုံးပါးလုံးတွင်- သင်္ခါပတ္တအထွဋ်အထိပ်အားဖြင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ရရှိပါလျှင်၊ အသင်္ခါတဓါတ်-နိဗ္ဗာနသို့ စေလွှတ်သော- စိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်၏ အဖြစ်ကို- စတင်ရရှိလာတတ်ပါသည်။ အလယ်တွင် အနုလောမဉာဏ်သို့ သက်ဝင်ပြီး၊ အဆုံးတွင် ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို ရရှိစေခြင်းဖြင့်- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်သော (ဝါ) ကိလေသာမှ ထွက်မြောက်သော၊ (ဝါ) ရုပ်နာမ်အာရုံမှ သုံးဆိတ်ထွက်မြောက်သော- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိပဋိပဒါ- ဉာဏ်ဖြစ်ခြင်းကို သိအပ်ရာပါသည်။

ဤနေရာ၌- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့်- နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော စိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်ပွား၍- ရှေ့ရှုကျက်စားခြင်း၌၊ အကျိုးဖြစ်သော ပျက်ဉာဏ်အစဉ်သင်္ခါရတရားကို စွန့်လွှတ်ချုပ်ငြိမ်းစေ၍၊ နိဗ္ဗာနဓါတ်ကို ကျက်စားနိုင်သော သဘောမဟုတ်ပါ။ (ဝါ) နိရောဓသမာပတ်ကဲ့သို့- အကျိုးသင်္ခါရ စိတ္တဇရုပ်ကို ချုပ်ငြိမ်းစေ၍ ဝင်စား၊ ကျက်စားသောသဘောမဟုတ်ပါ။ ထို- ပစ္စက္ခဖြစ်သော- ပျက်အစဉ်၊ အကျိုးသင်္ခါရတရားတို့၌၊ အကြောင်းဖြစ်သော= ဘဝ-ယောနိ- ဂတိ- ဝိညာဏုဋ္ဌိတိ- သတ္တဝါသ- အတ္တ- အတ္တနိယ- ဌာန- ကာလ-ဓမ္မ- ပရဿစသော အကြောင်းတို့ကို၊ မစွဲလန်း- မကပ်- မငြိ၊ မချစ်-မမုန်း- သိမ်းဆည်းဆုံးဖြတ်- ပယ်သတ်သည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ) ဒုက္ခသစ္စာ၊ ဝယဓမ္မာ၊ သင်္ခါရာမျှဖြစ်သော- အကျိုးသင်္ခါရ၌၊ အတ္တ- အတ္တနိယတို့မှ- ကင်းဆိတ်သည်ဖြစ်၍၊ ကပ်ငြိခြင်းအားဖြင့် အကြောင်းသစ်-သမုဒယဖြစ်ခြင်းကို ပယ်သတ်သည်ဖြစ်၍၊ အကြောင်းသတ်သဖြင့် အကျိုးရပ်၌လည်း- မငြိမကပ်ဘဲ၊ ငြိမ်သက်စွာသော

ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မကို မမုန်း၊ မချစ်၊ လျစ်လျူပြုနိုင်စွမ်းရှိသွားရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- စတင်တက်ဝင်သွားခိုက်- သန္တိပဒဉာဏ်ဖြင့် ထောက်ဆ၍မြင်ခဲ့ပြီးသော- အသင်္ခတနိဗ္ဗာနဓါတ်သို့ ကိုင်းရှိုင်းရှေ့ရှုသော ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်- တည်တန့်စွာ မကျက်စားနိုင်သေးပါက၊ ဤပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မဖြစ်သော- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်အစဉ်၌ပင်- သုညတာကာရအစရှိသော အနုပဿနာသုံးပါး ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်တရားကိုပင် ခိုနားရာအဖြစ် ပြန်လည်ရရှိအပ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်သဘောသွားကို- ဤမျှပိုင်းခြား သိရှိထားပြီးလျှင်၊ ဒေသနာဉာဏ်အရ ပြဆိုခဲ့သော မမုန်း- မချစ်၊ မကြောက်- မနှစ်သက် နှစ်ဘက်ချိန်တူ ဥဒါသိန်မူ၍၊ လျစ်လျူပြုပုံကို၎င်း၊ မဇ္ဈတ္တောအရ၊ အလယ်၊ အလတ်၊ မကပ်မမှီ- လျစ်လျူရှုသည့်သဘောကို၎င်း၊ အတ္တ- အတ္တနိယမှဆိတ်၍ အလုံးစုံသောသင်္ခါရတို့ကို မစွဲမလန်း၊ စွန့်လွှတ်နိုင်စွမ်း ဖြစ်ပေါ်ပုံကို၎င်း၊ စွန့်လွှတ်အပ်ပြီးသည့်- မယားရှိသော ယောက်ျား၏ ဥပမာဖြင့်၎င်း- ပြဆိုတော်မူသည်မှာ....။

ဥပမာကတော့မူ၊ အကြင်၊ ယောက်ျားတယောက်သည်- မိမိလွန်စွာ၊ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသော မိန်းမတယောက်ကို- ဇနီးမယားအဖြစ်ရရှိ၍၊ မိမိ၏ မယား ဖြစ်သွား၍၊ အစဉ် အလိုရှိအပ်သည်။ နှစ်သက်အပ်သည်ဆိုသော စိတ်နှလုံးဖြင့်- အလွန်အမင်းစွဲလန်းခြင်းရှိတယ်၊ ဒီမိန်းမနှင့်ကင်းကွာ၍ နေခြင်းကိုလဲ သည်းမခံနိုင်တဲ့သဘောရှိတယ်၊ အလွန်လျှင်လဲ-မြတ်နိုးကြင်နာတယ်၊ အခြားတပါးသော ယောက်ျားတို့ရဲ့ ဘေးရန်မှလဲ လွန်စွာစိုးရိမ်တယ်၊ တပါးသော ယောက်ျားတို့နှင့် အတူရပ်၍ ဖြစ်စေ၊ ထိုင်၍ဖြစ်စေ၊ မျက်နှာချင်း ဆိုင်၍ ဖြစ်စေ၊ ပြုံးရယ်ပြောဆိုမှုကို တွေ့မယ်ဆိုရင် အမျက်ထွက်တတ်တယ်၊ မနှစ်သက်သောစိတ်နှင့် နှလုံးမသာမယာ ရှိတတ်တယ်၊ လွန်စွာနှစ်သက်- စွဲလန်း၊ မြတ်နိုးခြင်းကြောင့်၊ ထိုမိန်းမသည် မိမိမှ ဖဲကြဉ်၍- ရှိလေရာသော အကြောင်းကိစ္စများဝယ်၊ အမြဲ စိုးရိမ်မှုလဲရှိနေတယ်၊ အဲဒီ- ယောက်ျားသည်- မိမိ၏ ဤမျှ- မြတ်နိုးထားသော မိန်းမ၌၊ တစုံတခုသော- ဖေါက်ပြန်သည့် အပြစ်သည် ထင်ရှားရှိလာပြန်တယ်။

ထိုအခါ၊ အကြင်၊ ယောက်ျားသည်၊ ကြီးစွာသော- အမျက်ဒေါသမှသည်၊ ဤမိန်းမကိုမကြည့်လို့၊ မမြင်လို့- စိတ်တိုခါ- အနာကြီးနာလှ၍၊ စွန့်လွှတ်ပစ်လိုက်အံ့သောငှါ၊ စိတ်ကို ဆုံးဖြတ်တယ်၊ အဲဒီလို- ယတိပြတ် ဆုံးဖြတ်ပြီး၊ ဒီမိန်းမသည် ငါ၏- မယားမဟုတ်တော့၊ မြတ်နိုးနှစ်သက်ခြင်း အလျဉ်းမပြုတော့ဟု ကွာရှင်းပြတ်စဲမှုကို ပြုလိုက်တော့တယ်၊ အဲဒီလို- ကွာရှင်းလိုက်ပြီးတဲ့ အချိန်ကစပြီး၊ ဒီမိန်းမအပေါ်မှာ အမှတ်မရှိ၊ အမှတ်မထားတော့ဘူး၊ တစုံ

ဘယောက်သော ယောက်ျားနှင့် ဖြစ်စေ၊ အတူတကွ၊ တွေ့မြင်ရငြားသော်လည်း၊ သခင်ကလို့- အမျက်မထွက်၊ နှလုံးမသာယာခြင်းမရှိတော့ဘူး၊ စင်စစ်မချွတ်- သူစိမ်းကဲ့သို့ လျစ်လျူရှုခြင်းကိုပြုတော့တယ်။ အဲဒီလိုဘဲ- ဉာဏ်စဉ်ဆယ်ပါးကို တက်ပွားအားထုတ်လာတဲ့- ယောဂီသူမြတ်ဟာ၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရား တို့မှလွတ်လို့သည်ဖြစ်၍၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ် သိမ်းဆည်းနိုင်လို့ရှိရင်၊ ငါဘဲ- ငါ၏ဥစ္စာဘဲဟု ယူအပ်၊ မြင်အပ်ထားသည်တို့ကို ဘယဉ္ဇ-နန္ဒိဉ္ဇ အားဖြင့် ကြောက်မက်ဘွယ်ရာ ဘေးဘယဟူ၍၎င်း၊ ကြောက်ခြင်း နှစ်သက်ခြင်းကိုပါယ်၍၊ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတို့၌၊ မမုန်း- မချစ်- လျစ်လျူ ပြု၍- အလယ်အလတ်၌ တည်ခြင်းသဘောသည်ဖြစ်၏။ ဤကဲ့သို့- အပြစ်နှင့်တကွ ပြီးငွေ့ဘွယ်ရာဖြစ်သော မယား၌ ဆုံးဖြတ်စွန့်ပစ်အပ်သော ယောက်ျားသည်- နောင်တဖန်ဆုံငြား၊ ထိုမယား၌- မချစ်မမုန်း၊ မတုန်မလှုပ်- လျစ်လျူပြုလုပ် နိုင်ဘိသကဲ့သို့၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာအမှန်- သုညတာကာရ အနုပဿနာကို ထက် မျက်ရင့်သန်သည်အဖြစ်ဖြင့်- ရအပ်၊ တည်အပ်၊ ပွားများအပ်ပြီးသော ယောဂီ သူမြတ်သည် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ အဋ္ဌကထာအလိုအရ၊ ဤသို့တဖန်ဆက်၍-သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်ရသည် မည်ပုံကို ပြဆိုပါသည်။

ဝေဇာနတော- ဤသို့- ပညာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားသိသော၊ ဝေပဿ တော- ဤသို့- ဒွိကောဋိကသုညတာကာရဟု ဆိုအပ်သည့်- အတ္တ- အတ္တနိယမှ ဆိတ်ခြင်းကို မြင်သော၊ တဿ- ထိုယောဂီသူမြတ်အား၊ တိသုဘဝေသု- သုံး ပါးသော- ဘဝတို့၌၎င်း၊ စတုသု ယောနိသု- လေးပါးသော ယောနိတို့၌၎င်း၊ ပဉ္စသုဂတိသု- ငါးပါးသော ဂတိတို့၌၎င်း၊ သတ္တသုဝိညာဏဋ္ဌိတိသု- (၇)ပါး သော ဝိညာဏဋ္ဌိတိတို့၌၎င်း၊ နဝသုသတ္တဝါသေသု- (၉)ပါးသော သတ္တဝါသ တို့၌၎င်း၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ပဋိလိယတိ- တွန့်၏၊ ပဋိကုဋေတိ- ရှုံ့၏၊ ပဋိဝဋ္ဌတိ- လုံး၏၊ နသမ္မာရိယတိ- မပြန့်၊ ဥပေက္ခာဝါ- မမုန်းမချစ်- လျစ်လျူပြုခြင်း သည်၎င်း၊ ပါဠိကုလျတာဝါ- စက်ဆုတ်ဘွယ်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ သဏ္ဌာတိ- တည်၏။ ။

ဤသို့- ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့သည်၊ (၀၇) မိမိမျက်မှောက်ပြုဆဲ၊ ပျက် မြဲဉာဏ်မြင်- ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်အယာဉ်ဖြင့် ထပ်ခါရှုသည့် အရှုခံ၊ အရှုမှန် ဝိပါကဝဋ်ကေန- ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ တရားတို့သည်၊ တိသုဘဝေသု- စသည့် ငါးပါးသော အဘို့အစုရှိသော- သံသရာ၌ ဒုက္ခခပင်းသို့ ကိလေသဝဋ်တို့ကြောင့် တဖန်ပြန်နှစ်ရမည်ကို၊ တွန့်ဆုပ်၊ ရှုံ့ရုန့်၊ လုံးကျစ်- မပြန့်- မမုန်း- မချစ်- စက် ဆုတ်နှစ်၍၊ လျစ်လျူပြုနိုင်ခြင်းသည်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်သော

ယောဂီသုမြတ်အား- အတားအဆီးမရှိ- ရလာ၊ တည်လာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ရလာတည်လာနိုင်ခြင်း- ဥပမာအခင်းကိုလည်း....

သေယျထာပိနာမ- ဥပမာမည်သည်ကား၊ ဤသကပေါဏေ- စင်းငယ် ကိုင်းသော၊ ပဒုမပလာသေ- ပဒုမ္မာကြာရှက်၌၊ ဥဒကဗုသိတာနိ- ကျရောက် တွေ့ထိကုန်သော ရေပေါက်တို့သည်၊ ပတိလီယန္တိယထာ- တွန့်ကုန်သကဲ့သို့၊ ပတိကုဋ္ဌန္တိယထာ- ရှုံ့ကုန်သကဲ့သို့၊ ပတိဝဋ္ဌန္တိယထာ- နစ်ကုန်သကဲ့သို့၊ သာရိ ယန္တိယထာ- မပျံ့ကုန်သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝံ- ဤအတူလျှင်၊ သေယျထာပိနာမ- ဥပမာတပါးလည်း၊ အဂ္ဂိမ္မိပက္ခိတ္တံ- မီး၌ထည့်အပ်သော၊ ကုက္ကုဋ္ဌပတ္တံဝါ-ကြက် တောင်သည်၎င်း၊ နဟာရဒဒ္ဓုလံဝါ- အကြောထုံးသည်၎င်း၊ ပတိလီယတိယ ထာ- တွန့်သကဲ့သို့၊ ပတိကုဋ္ဌတိယထာ- ရှုံ့သကဲ့သို့၊ ပတိဝဋ္ဌတိယထာ- လုံးသကဲ့ သို့၊ နသမ္ပသာရိယတိယထာ- မပျံ့သကဲ့သို့၊ ဧဝမေဝံ- ဤအတူလျှင်၊ တဿ- ထိုယောဂီသုမြတ်အား၊ သဗ္ဗဘဝ ယောနိဂတိ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ သတ္တဝါသေသု- အလုံးစုံသော ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ သတ္တဝါသတို့၌၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ပတိလီယတိ- တွန့်၏၊ ပတိကုဋ္ဌတိ- ရှုံ့၏၊ ပတိဝဋ္ဌတိ- လုံး၏၊ နသမ္ပသာရိယတိ- မပျံ့၊ ဥပေက္ခာဝါ-မမုန်း၊ မချစ်-လျစ်လျူပြုခြင်းသည်၎င်း၊ ပါဠိကုလျတာဝါ- စက်ဆုတ်ဘယ်၏ အဖြစ်သည်၎င်း၊ သဏ္ဌာတိ- တည်၏၊ ဣတိဧဝံ- ဤသို့-တည် သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဿ ယောဂီနော- ထိုယောဂီသုမြတ်၏၊ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်နာမ- သင်္ခါရုပေက္ခာမည်သော ဉာဏ်သည်၊ ဥပ္ပန္နံ- ဖြစ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ။

ဤသို့၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရလာပုံသည်ပဋိသင်္ခါဉာဏ်-ရင့်သန်ထက်မျက် လာရာမှ အကြောင်းခံ၍ရခြင်းနှင့်- စွန့်ပစ်အပ်သော မယားရှိသည့် ယောကျ်ား ဥပမာအားဖြင့် ထပ်ဆင့်ပြ၍၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သက်ဝင်ပုံပြဆိုခြင်းမှာ ရှင်း လင်းသိသာလွယ်ကူလှပါသည်။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်-မှန်ကန်ထက်မျက်၍အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကိုစွန့်လွှတ်ခြင်း အခြင်းအရာအကြောင်းတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံမယ် ဆိုရင်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ခေတုဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ အဲဒီ သင်္ခါရတရားတို့မှ တွန့်ခြင်း၊ ရှုံ့ခြင်း၊ ရုန့်ခြင်း၊ လုံးခြင်း၊ မမုန်း၊ မချစ်လျစ်လျူရှုခြင်းဆိုတဲ့-တရား သဘောဟာ သက်ဝင်လာရတော့မှာပါတဲ့၊ မိမိစွန့်လွှတ်ပြီးတဲ့ ဝတ္ထုပစ္စည်းတခုခု အပေတိမှာ၊ လျစ်လျူရှု အမှတ်မထား၊ မုန်းချစ်သနား မရှိငြားကြတော့သလို၊ သဗ္ဗသင်္ခါရဂတာ- အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကို အတ္တ၊ အတ္တနိယနှစ်ဖြာနှင့် ဌာန-ကာလ-ဓမ္မ-ပရ၊ သဘောတို့၌ လုံးဝစွန့်လွှတ်ပြီးတဲ့ ယောဂီသုမြတ်ဟာ၊ ဒီသင်္ခါရတရားတွေကို လျစ်လျူပြုစရာ- စက်ဆုတ်စရာအဖြစ်ကလွဲ၍၊ အဘယ်သို့-

ခင်တွယ်ချင်စရာ-နှလုံးထဲမှာ စွဲဝင်စရာရှိတော့ပါမလဲ၊ အတ္တမ္မလဲ ဆိတ်သုဉ်းခဲ့ပြီ၊
 ငါဟူ၍လဲမရှိတော့ပြီ၊ ငါ့ဥစ္စာဟူ၍- တစုံတခုသော သင်္ခါရ၌မျှ ရှာ၍မရတော့
 ပြီ၊ အလုံးစုံသင်္ခါရကို ဝယဓမ္မလို့လဲ သဘောနှစ်နဲ့ စွဲမြဲခဲ့ပြီ၊ ဘေးဟူ၍လဲသိပြီ၊
 အပြစ်လို့လဲမြင်ပြီ၊ သံသရာအစက-ဝဋ်ရထားကြီးပေါ် အလိုက်မှားခဲ့တာလဲသိ
 ပြီ၊ ငြီးငွေ့စရာအဖြစ်လို့လဲ ပညာဉာဏ်နဲ့ မြင်သိပြီးပြီ၊ ဒါကြောင့်-သင်္ခါတရားတို့
 မှလဲ လွတ်လိုခဲ့ပြီ၊ လွတ်လို၍ စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်း= အနိစ္စလက္ခဏာ ၁၂-ပါး၊
 ဒုက္ခလက္ခဏာ ၂၇-ပါး၊ အနတ္တလက္ခဏာ ၅-ပါးအားဖြင့်လဲ အနုပဿနာသုံးပါး
 လေးပါး(၇)ပါးတို့နဲ့တကွ၊ ဒီရုပ်နာမ်ဓမ္မ-သင်္ခါရတရားကို သုံးသပ်သိမ်းဆည်း
 လျက် -ပယ်သတ်စွန့်လွှတ်ခိုင်းခဲ့ပြီ၊ စွန့်လွှတ်တော့မည်- စွန့်လွှတ်ပါမည်ဟူ၍လဲ
 နှလုံးသွင်းသန့်ဋ္ဌာန်ချပြီး၊ စွန့်လွှတ်မှု-အောင်မြင်ထက်မျက်သည်ထက်၊ ထက်မျက်
 အောင် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကို အတန်တန် စစ်ဆေး၍ ပြပေးခဲ့သည့်အတိုင်း- အလှိုင်း
 တကြီး ဖိဖိစီးစီး အားထုတ်သင့်ပါသည်၊ ဘာကြောင့် ဆိုသော်- ဉာဏ်သုံးပါး
 အပေါင်းတို့တွင် မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၏ အထက်ဆုံး၌ အကြင်မျှလောက်သော
 သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည် ဖြစ်ရှိ၏၊ ထိုရှေ့မျှလောက်ဖြစ်သော သင်္ခါရပေက္ခာ
 ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ ပဋိသင်္ခါ နုပဿနာမည်သည်သာတည်းဟု ဆုံးဖြတ်မှုကို
 ရှုပါက၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ ပင်မ၊ မူလသည် ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်သာလျှင်
 ကေန့်ဖြစ်ပါ၍၊ ထိထိမိမိ အားထုတ်ရရှိလေလေ- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ အစွမ်း
 လျှင်မြန်စွာ ပြည့်ဝလာနိုင်လေလေ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကို အထက်၌
 အကျယ်ပြဆိုပေးလာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဒေသနာစဉ်အားဖြင့် “အနတ္တလက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ” အရ၊ သုညတဆိုက်
 အောင် အနတ္တနုပဿနာကို အစိုးရသည်၏အဖြစ်နှင့် သက်ဝင် ပွားများရမည့်
 ဉာဏ်စဉ်လေးပါးမှာ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ-ပဋိသင်္ခါ-သင်္ခါရပေက္ခာ- အနုလောမဟု
 ပိုင်းခြားပြဆိုသော်လည်း၊ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်အားဖြင့်မူ-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ လွတ်လိုခြင်း
 ဉာဏ်သည်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် ထပ်ရှု၍ပွားရန်ချီးမြှောက်ခြင်းသဘောဖြစ်ပါသည်၊
 မုဉ္ဇိကမ္မ-လွတ်မြောက်လိုမှု ချီးမြှောက်မှုအားလျော်စွာ သုညတကာရအားဖြင့်
 အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို ထက်မျက်အောင် ထပ်ပွားရမည့် ဉာဏ်တရား ဖြစ်ပါ
 သည်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှာ- ထိုပဋိသင်္ခါဉာဏ်၏ ထက်မျက်သည်နှင့်အမျှ
 ဖြစ်သော လျစ်လျူပြုခါ နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်ရေးကို ရေလာသဖြင့် မြောင်းပေးရ
 သလိုသဘောသာဖြစ်ပါသည်၊ အနုလောမဉာဏ်မှာမူ၊ စီးသော ရေမြောင်းမှ
 ဆယ်သောကန်သင်းကဲ့သို့- အလျဉ်းသင့်သည်နှင့် မင်္ဂစာရင်းမြောက်မည့် ဉာဏ်
 သာဖြစ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့်ဤဉာဏ်လေးဆူကိုဒေသနာနည်းအားဖြင့် “အနတ္တ

လက္ခဏံ အဓိပစ္စယံ”အတွင်း ဉာဏ်လေးပါးလုံး ဝင်ငြားသော်လည်း အဓိက အစိုးတရအားဖြင့် သုညတကာရ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို နိမိတ္တမှရော- ပဝတ္တမှ ပါ ထမြောက်အောင် အလုံးစုံသော သင်္ခါတို့ကို လျစ်လျူပြုစွန့်လွှတ်၍ နိဗ္ဗာန် သို့ ရှေ့ ရှုနိုင်အောင် ဖိဖိစီးစီး- မိမိရရ- ထိထိစပ်စပ်- ပွားများရမည့်ဉာဏ်ကား- ပဋိသင်္ခါ အနတ္တနုပဿနာ- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်မဟာပါတကားဟု ထူးထူးခြားခြားကြီး ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်ကာ ပွားများပေးရပါမည်။ မြတ်သောယောဂီ....

အဲဒီလို- အားပါးတရ-တိုက်တွန်းလိုက်လို့ ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်မဟာသည်။ ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းအစားလို့ မထင်မှတ်ပါနှင့် အလွန်တရာမှ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ အစိပ်အပိုင်းထဲကို ရောက်ရှိနေပါတယ်။ တကယ်ရ-တကယ်ရောက်ရင်-တသံသရာ လုံးကတကြိမ်တခါမှ မဖေါက်ခွဲ-မပယ်ဖြတ်-မစွန့်လွှတ်ဘူးတဲ့-သုညတသဘောကို အပြောရခက်ခဲနက်နဲလောက်အောင်ဉာဏ်နဲ့ တွေ့ထိရပုံကို၊ (၀၂) ကိလေသာငြိမ်းတဲ့ စင်ကြယ်စိတ်ဖြစ်ရပုံကို ကိုယ်တိုင် တွေ့သိရပါလိမ့်မည်။ ဘာကြောင့်၍သို့- နူးညံ့သိမ်မွေ့နက်နဲသော သုညတနုပဿနာ- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်မဟာလို့ ဆိုက်လိုက်ရပါသလဲဆိုတော့၊ ယောဂီသူမြတ်၊ မှတ်မိပါလိမ့်ဦးမည်။ ဤ=လက္ခဏာ ရမ္မဏိကနှင့် သင်္ခါ ရာရမ္မဏိက- ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ စစ်စစ်ရအောင် အခြေခံ မှန်နဲ့လာစဉ်က- တရစ်ပြီးတရစ်၊ တက်ပေးလာခဲ့ရာမှာ၊ သမ္မသန-သုံးသပ်ဉာဏ် ရယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ရယ်၊ ဘင်္ဂပွားများဉာဏ်မှာရယ်တုန်းက၊ အနိစ္စ လက္ခဏံ- အဓိပစ္စယံအတွင်းမှာ၊ အနိစ္စနုပဿနာကို အစအဦးထား၍၊ အနိမိတ္တ ဆိုက်အောင်- ရှုစိတ်မမြဲ၊ ရုပ်မမြဲ- စုံတွဲအနိစ္စ- နုပဿနာဉာဏ်ရအောင် ပွားခဲ့ စဉ်က၊ မုချ- အနိမိတ္တဉာဏ်အရာဆိုက်ခဲ့ပါသော- ယောဂီသူမြတ်သည် ထိုမှ- ရှေ့ဆက် ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ ဒုက္ခလက္ခဏံ- အဓိပစ္စယံ- ဖြစ်သော- ဘယ၊ အာဒိ နဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ- ဉာဏ်တို့ကိုလဲ- ဘယ်လိုဆက်စပ်တက်ပွား၊ ဉာဏ်မြင်မှန်ရအောင် ဝင်စားရမည်ကိုလဲ- ခွဲခွဲခြားခြား ပြသလာခဲ့သည့်အတိုင်း၊ အနိမိတ္တကို အပိုင် ရငြားတဲ့ ယောဂီသည်- ဒုက္ခနုပဿနာကို တလီဦးစားပေး၍ ပဝတ္တသဘော၌၊ အပ္ပဏီဟိတ-ဆိုက်အောင်၊ မည်သို့ပွားရှုရရှိသည်ကို အနုပဿနာ(၇)ပါး စရိယ သင်္ဂဟတရားတို့နှင့် အမှားအမှန် ဝေဘန်ခွဲခြမ်းလျက်၊ အမှန်ရရှိခဏ်းကို အဖျန်း အသန်းမပါ၊ တိကျစွာဆိုခဲ့ပါ၍၊ ဒုက္ခနုပဿနာအစွမ်းဖြင့်လည်း အပ္ပဏီတ၊ အဖြစ်ကို၊ ဉာဏ်အားသစ်၍- တထစ်တိုးလာနိုင်ခဲ့ပါပြီ။ ထို- ဉာဏ်(၆)ပါးနှင့်- လက္ခဏာနှစ်ရပ်အစိုးရပြီး၊ အချိုးကျကျသလျှင်- ရရှိလာခဲ့ရိုးမှန်ပါက၊ အနိမိတ္တ နှင့် အပ္ပဏီဟိတ- ဆိုက်ခဲ့သော သဒ္ဓါဓိမောက္ခနှင့် ပဿဒ္ဓိဗလ- ပြည့်လျမ်းလာ ခဲ့ရကား၊ အနိစ္စနှင့် ဒုက္ခနုပဿနာနှစ်ပါးတွင် အနတ္တအခြေခံကာ ရရှိပိုင်နိုင်

အပ်ပြီးခြင်းကြောင့်၊ ယခုအခါ အနတ္တလက္ခဏာ - အဓိပစ္စယံ၏ ဗဟိုမဏ္ဍိုင်ဖြစ်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ပေါ်ရေး ဆောင်ရွက်ခါပေးသည့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ခေါ်- သုညတကာကရ- အနတ္တအနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်မဟာသည်၊ အဘယ်မှာ ကြမ်းတမ်းရန်ရင်း- ဉာဏ်စာရင်း ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။

မှန်ကန်ပါသည်= မြတ်သောယောဂီ၊ အနိစ္စလက္ခဏာကို အစိုးတရ ရရှိခဲ့စဉ်က- အနိမိတ္တဆိုက်ခဲ့တာဟာ၊ သဒ္ဓါန္တေလွှမ်းမိုးနိုင်ပြီး၊ သဒ္ဓါဓိမောက္ခဖြစ်ခဲ့လို့ ပြည့်စုံနိုင်ခဲ့တာပါ။ ဒုက္ခလက္ခဏာကို အစိုးတရ ရရှိစဉ်ကလဲ၊ အပ္ပဏီဟိတဆိုက်ခဲ့တာဟာ၊ သမာဓိန္တေ လွှမ်းမိုးနိုင်ပြီး၊ ပဿဒ္ဓိဗဟုလောဖြစ်ခဲ့လို့- ပြည့်စုံနိုင်ခဲ့တာပါ။ အဲဒီလို-အတ္တမဖက်မစွက်ရုံနိုင်မျှနဲ့ နိမိတ္တ၊ ပဝတ္တ= ရုပ်သင်္ခါရတရားအပေါ်မှာ၊ တခုစီသာ၊ တလှည့်စီသာ၊ ပယ်ခွါနိုင်ခဲ့တုံးကပင်လျှင်၊ ပဿဒ္ဓိစသော- စရိယသင်္ဂဟတရား (၁၂)ပါးလုံး- လွှမ်းထူအောင် သဒ္ဓါန္တေနှင့် သမာဓိန္တေတို့- စိုးမိုးနိုင်ပြီး ပွားများရရှိတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အဆက်ဆက်၏ နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ သဘောအနက်ထဲမှာဘဲ၊ (၀၁) အတုံး၊ အလုံး၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်၊ ကင်းဆိတ်တဲ့ အသဲမှာဘဲ၊ သက်ဝင်ရရှိလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြစ်ရေး- အေးဆေး၊ ငြိမ်သက်စွာ၊ အတ္တ-အတ္တနိယနှင့် ဌာန- ကာလ-ဓမ္မ- ပရ၊တို့၌၊ သုဉ်းဆိတ်ရမဲ့- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ရဲ့ အတွင်းအထိပ်ကျတော့၊ အနတ္တလက္ခဏာကို အစိုးတရ ရရှိမှာဖြစ်ပါတယ်။ သုညတဆိုက်ရမှာလဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်၊ ပညိန္ဒြိယံ= ပညိန္တေလွှမ်းမိုး၍ အစိုးတရရှိနိုင်မှသာ သင်္ခါရကို လျစ်လျူပြုနိုင်တဲ့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အဖြစ်ကို ရောက်မှာပါ။ ထို့ကြောင့်၊ ဤ-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ပေါ်ထွက်ရေးဖြစ်သော- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အထွဋ်အထိပ်သည် ဝေဒဗဟုလော- ဝေဘန်ဖေါက်ထွင်းနိုင်သော- ပညာဉာဏ်၏ များသည်အဖြစ် နှင့်သာ၊ (၀၁)အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်တိုင်း၊ ပညိန္တေလွှမ်းမိုးလျက် ဆိတ်သုဉ်းကုန်စင်- ဉာဏ်အမြင်ကို၊ ပညာမယှဉ်မှု ကြားဝင်မခုအောင်- ပွားရရှိနိုင်မှသာ ကေန့်သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မဟာကို- တန်းတန်းမတ်မတ်၊ တည်တန့်ရင့်သန်စွာ- ရအပ်နိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်၊ ဤပဋိသင်္ခါဉာဏ်သည်၊ မူလ၊ နိမိတ္တ-ပဝတ္တတို့၌၊ အနိမိတ္တအပ္ပဏီဟိတ၊ တလှည့်စီဆိုက်ခဲ့ခြင်းကို၊ ဥဘယ= နှစ်ပါးစုံအားဖြင့်- ဆိတ်သုဉ်းလျက်ရှိငြားအောင်၊ အတ္တ၊ အတ္တနိယနှင့်- အသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်သော၊ ဌာန- ကာလ- ဓမ္မ- ပရ၊ သဗ္ဗဘဝ- ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဌာတိ- သတ္တနိဝါသတို့ပါ- မငြိအောင် ဖြုတ်ချသည့် ဉာဏ်မဟာဖြစ်သည့်အတိုင်း၊ ဝေဗာဟုလ္လ-ပြည့်ဝစွာနှင့် ပွားများဉာဏ်မြင် အမြဲယှဉ်၍၊ သင်္ခါရတစ်ခုကို လျစ်လျူပြုခါ၊ စင်ကြယ်မှုအဆုံး

ရှိသည့်- ဉာဏ်နှလုံးသွင်းမှု ပြုနိုင်သော- အသင်္ခတဓါတ်ကို ရှေ့ရှုစေလွှတ်နိုင်မှာ ဖြစ်ရာ၊ နူးညံ့နက်နဲ- သိမ်မွေ့မှု လွန်ကဲကာ ဖြစ်သွားတတ်၍ပင်၊ သဒ္ဓါကို ဒီနေရာမှာ- ပါဝင်၍ မချိပ်မိအောင်ပင်လျှင် သတိရှေ့ဆောင်၍ ပွားများပေးရပါလိမ့်မည်။ သို့မဟုတ်ပါက၊ ဝေဒဗာဟုလ္လ- စိုးမိုးနိုင်ရုံမျှမက- သဒ္ဓါပါဝင်တဲလျှင်၊ သဒ္ဓါ- ပညာ- ဝိရိယ- သမာဓိ၊ နှစ်ဘက်ရှိရာမှာ၊ တဘက်လွန်သည် အထိဖြစ်ပြီး၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်- အတန်ကြာအောင်- ရနေတတ်သည်ကို၊ မဂ်ရပြီးလို့- ဖလသမာပတ်ဘဲ- ဝင်စား နေရသယောင်၊ ထင်မှတ်- မှားသည့်ဘောင်သို့- ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ ဒီနေရာမှာ- သတိမထားလျှင်- မဂ်မှားနဲ့- မြောပါ၊ သွားတတ်ပါသေးသည်။ ၎င်းသဘောသည် နူးညံ့ သိမ်မွေ့အေးငြိမ်းလွန်းသဖြင့်သာ ဖြစ်ပွားသွားတတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကို ဖိဖိစီးစီး- မိမိရရ- ထိထိယုယု- စေ့စေ့စပ်စပ်၊ ပွားများဘို့အရေးကြီးကြောင်းတိုက်တွန်းပြီး- အားပါးတရ ယောဂီတို့အကျိုးအတွက် ပြောချလိုက်ရသည်မှာ၊ ကြမ်းကြမ်း၊ တမ်းတမ်းကြီးမို့ မဟုတ်ပါ။ ပျက်မှုနှင့် ရှုဉာဏ် ဝိညာဏ်မှတပါး- အခြားတပါးမရှိ-မသိ-မမြင်တော့သည့် ဤအနတ္တနုပဿနာ အဓိပစ္စယဉာဏ်၌၊ အတ္တ-အတ္တနိယတို့မှ ဆိတ်သုဉ်းလာပြီဆိုရင်၊ နောက်ဆုံး ရှုစိတ်ဉာဏ် ဝိညာဏ်ကလေးဘဲ ရှိတော့သယောင်ယောင် ဖြစ်ရှိလာပြီး၊ သန္တိပဒသဘောကို ထောက်ဆလာခဲ့မိတာကလဲ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ရဲ့ ဒီဘက်မှာမို့ အလှမ်းဝေးကွာနေခဲ့၍၊ ပြန်လည်မညွတ်ပြောင်း-မထောက်ဆမိခင်မှာ၊ သဒ္ဓါခေတိရာ၊ (ဝါ)ယုံကြည်မှု ပေတိရာအာရုံနောက်ကို လိုက်သွား၊ ရောက်သွားတတ်ပါသဖြင့် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အစစ် မဖြစ်ဘဲ၊ တနည်းပြောရရင်၊ ဥပမာသဘောမျှပေါ့-သေငယ်ဇောနဲ့ မြောသွားသူ မသေဖြစ်သေးလို့- သတိပြန်ရတော့-တောင်တောင်ဤဤ ပြန်ပြောတတ်သလို အဖြစ်မျိုးနဲ့သာ တိုးနေတတ်ပါသည်။ ဒါ့ကြောင့်= ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကတော့ နူးညံ့နက်နဲ သိမ်မွေ့- အေးငြိမ်းစွာ= အထွဋ်အထိပ် ရောက်ပါလျက်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်မမြောက်၊ စေတောဝိမုတ္တိ-နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သောစိတ် မဖြစ်ရှိဘဲ၊ မှားတတ်ပုံနှစ်ချက်ကိုလဲ သတိထားသင့်ပါကြောင်း၊ ပစ္စက္ခဉာဏ် လမ်းကြောင်းအစစ်ကို ဆန်းစစ်ပေးလိုက်ရပါသည်။

ထိုမှတတန် ဤသို့ဖြစ်ဟန်ကလေးတွေကို၊ ဒေသနာဉာဏ်ဆိုထားပုံဘက်သို့- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ပဋိသင်္ခါ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သုံးပါးတပေါင်းထည်းဖြစ်ပုံကစ၍ ဆက်ကြည့်ကြပါဦးစို့။

ပန=ဆက်၍ပြဆိုဦးအံ့၊ ဧတံ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်-ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ ပုရိမေန-ရှေ့၌ဖြစ်သော၊ ဉာဏဒွယေန- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်- ပဋိသင်္ခါ

ဉာဏ်နှစ်ပါးနှင့်၊ အတ္တတော-အနက်အားဖြင့်၊ ဧကံ-တူ၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊
 ပေါရာဏာ-ကျမ်းဂန်လိမ္မာ ငရားဆရာတို့သည်၊ အာဟု-မိန့်တော်မူကြကုန်၏။ ။
 ဣဒံ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်-ဤသင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ ဧကမေဝ-တပါးထည်း
 ဖြစ်လျက်သာလျှင်၊ တီဏိ-သုံးပါးကုန်သော၊ နာမာနိ-အမည်တို့ကို၊ လဘတိ-
 ရ၏၊ ဟေဋ္ဌာ-အောက်၌၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်နာမ- မုဉ္ဇိကမ္ပတာ ဉာဏ်မည်
 သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်၏၊ မဇ္ဈေ-အလယ်၌၊ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဉာဏ်နာမ-ပဋိသင်္ခါ
 နုပဿနာဉာဏ်မည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်၏၊ အန္တေန- အဆုံး၌လည်း၊ သိခါပတ္တံ-
 အထွဋ်အထိပ်သို့ ရောက်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်နာမ-သင်္ခါရပေက္ခာ
 ဉာဏ်မည်သည်၊ ဇာတံ-ဖြစ်၏၊ ဣမေဓမ္မာ-ဤတရားသုံးပါးတို့သည်၊ ဧကတ္ထာ-
 ဧကသဘာဝ-တူသောအနက်သဘောရှိကုန်၏၊ ဗျဉ္ဇနမေဝ-သဒ္ဓါပုဒ်ဗျည်းတို့သာ
 လျှင်၊ နာနာ-အသီးသီးဖြစ်ကြကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝုတ္တံ-ပါဠိတော်၌မိန့်အပ်၏။

ဤသို့- ဉာဏ်သုံးပါးတို့သည်- ပုဒ်ဗျည်းသဘော တသဘောထဲ ဖြစ်ရာ၌၊
 သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အပိုင်ရရှိရေးအခြေခံ-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်နှင့် အဓိကအရေး
 ကြီးဆုံးအမှန် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ရရှိရေးကို ပိုင်နိုင်စွာ ပြဆိုပေးလာသည့် အတိုင်း
 ပြည့်ဝစွာရရှိအောင်အားထုတ်လျက်၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကိုပယ်သတ်
 ခုတ်ထွင် စွန့်လွှတ်ကင်းပြတ်-ဒိဋ္ဌိတဏှာ-မကပ်ပါသော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တိုင်
 အောင် ဝင်ဆန့်ရရှိပါက၊ လက်ပန်းပေါက်ခတ်- သံသရာဇာတ်ကို သိမ်းနိုင်တော့
 မည့် အရိယသုမ္မုနအဖြစ်ကို ရရှိနိုင်လောက်ပြီလို့ဆိုအပ်ပါတယ်။ သင်္ခါရပေက္ခာ
 ဉာဏ် ရင့်သန်ပြီးသည့် ဟိမ္မာဘက်တွင်ဖြင့် အနုလောမက္ခန္ဓာနိုင်တာနဲ့ တပြိုင်နက်
 မင်ဆိုသော တရားအရသာကို တွေ့ငြားဘို့ဘဲရှိပါတော့တယ်။

ဒီတော့-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရ၊ မရကို၊ ဧကသင်္ခါရေသု-တခုသော သင်္ခါရ
 တရားတွင်မျှ-မကပ်မငြိ တကယ်စွန့်ပယ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်နဲ့ စွန့်လွှတ်ပယ်နိုင်ခဲ့ပြီ
 လား၊ အမ္မအရူပ- ထိုသင်္ခါရအလုပ်တို့ကို- ဖြုတ်ချနိုင်အောင် မနှစ်မသက်၊ စက်
 ဆုတ်ဘွယ်ရာသာဟုသိ၍၊ မမုန်း၊ မချစ်လျစ်လျူရှုနိုင်မှုရှိပလား၊ သင်္ခါရနယ်ကျယ်
 စေမည့် သဗ္ဗဘဝ၊ ယောနိအစရှိတဲ့ ဘုံဘဝဖြစ်ပေါ်မှုအပေါ်၌လည်း-တုန့်စေ၊
 ရှုံ့စေ၊ ကြုံ့စေ၊ - လုံးစေ၊ မပြန့်စေနိုင်သော စိတ်အစဉ်ဖြင့် သိမ်းဆည်းနိုင်ပလား၊
 သင်္ခါရတရားတို့မှ တကယ်ကျွတ်လိုခြင်းဟာလဲ အမှန်ဘဲလား- ခိုင်မြဲပလား၊
 သင်္ခါရတရားတို့မှ-သုဉ်းဆိတ်သော၊ ထက်မျက်သည့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ကိုကောပွား
 များရရှိနိုင်ပြီလား အစရှိသည်ဖြင့်၊ သမ္မသနဉာဏ်မှသည်- သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်
 တိုင်အောင်၊ ယောဂီသူမြတ်သည်- မိမိပွားများ အားထုတ်လာသော ဝိပဿနာ
 ဉာဏ်စဉ်အားကို ပြည့်စုံစွာ လိုလားပါလျှင်၊ ဉာဏ်တပါးမှတစ်ပါးသို့ ရှေ့ရှုကျက်

စားတိုင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်- ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့် တွေ့သိဖောက်ထွင်းနိုင်ပြီး ရှိ၊မရှိကို ဆန်းစစ်လျက် တဆင့်တက်တိုင်း ဉာဏ်အားလှိုင်းပြည့်ဖြိုးလာမှု- မလာမှုနှင့် ညှိနှိုင်းကြီးစားသင့်ပါသည်။ မဂ်၏ တံခါးဝနှင့်တူသော ဤသင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်တိုင် ပိုင်နိုင်မှုကို မရမနေ ကြီးစားသင့်ကြပါပေသည်။ ယခုကဲ့သို့- မိမိဝိပဿနာ ဉာဏ်လှိုင်းကို တဆင့်ထက်တဆင့် ပြည့်ဖြိုးပိုင်နိုင်မှု ရှိ၊မရှိကို၊ မဆန်းစစ်ဘဲ ရှေ့လောကြီး၍သာ- ပွားများလာတတ်ပါက၊ ဉာဏ်စဉ်ဆယ်ပါးအလုံးစုံကို သညာသိဖြင့် သိပြီး၊ သညာသိကိုပင် ပညာဉာဏ်သိ၊ ထင်မှတ်၍၊ ဆက်တိုက်ပွားများလာနေမိပါမူ၊ တခုသောဉာဏ်ကိုမျှ ကွဲကွဲပြားပြား၊ ခြားနားဖောက်ထွင်း ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ၊ သညာသိတွေမျှ- စုပုံနေတဲ့ အပေါ်မှာ၊ အာရုံကပြားပြီး လိုက်မိလိုက်ရာ၊ အာရုံသို့ပါခြင်းဖြင့်၊ အနိမိတ္တအားဖြင့် အပ္ပဏီဟိတအားဖြင့် သုညတအားဖြင့် သန္တိပဒ္ဓအားဖြင့် ဂေါတြဘူအားဖြင့် မဂ်သို့မဝင်မသက်မူ၍၊ နိမိတ်အာရုံမဆိတ်ဘဲ၊ နိမိတ်အာရုံတွေ၏ အပေါ်ဝယ်၊ အဆက်မပြတ်ပျံ့ပွားခံရလျက်၊ ငြိမ်သက်ခါမျှ သဘောအချက်ကို- တရားအရထင်ပြီး၊ သမင်ဘမ်းအံ့သောငှါ- အိမ်မှထွက်ခါ တောသို့ဝင်လာသော မုဆိုးသည်၊ သမင်အရင်- ပဒပ်ကို မြင်မိ၍၊ ဤပဒပ်လည်း တအိုးစာဖူလုံငြားသည်ဟုယူဆလျက်၊ ပဒပ်နောက်သို့သာ ကောက်ကောက်ပါအောင်လိုက်၍ ကျေနပ်နေတတ်ဘိသကဲ့သို့....။

ယောဂီသူမြတ်သည် နိဗ္ဗာန်လျှင် အဆုံးရှိသော- မဂ်ဉာဏ်မြတ်ရရှိရေးကို သာ- လိုလားအားထုတ်ပါလျက်လည်း၊ မဂ်ရလမ်းကြောင်း၊ ဉာဏ်စဉ်ကောင်းကို ထွက်လာရှောက်ပြီး ရှာဖွေနည်းကို ရရှိပါလျက်၊ လမ်းတွင်တွေ့ငြား၊ မုဆိုးနှင့် ပဒပ်အလားသို့၊ ပညတ်မျှမဆိတ်သည့် နိမိတ်အာရုံတွေအပေါ်ဝယ် အမှတ်မှား၍- ကျက်စားနေမိသည်ကို တရားရပြီ အဟုတ်ထင်၍- ကျေနပ်နေသလို အဖြစ်နှင့် တူတတ်ပါသည်။ ဒါကြောင့်- ပစ္စက္ခဉာဏ်မြင်ပျောက်သည့် နိမိတ်အာရုံတွေရဲ့နောက်ကို မလိုက်မှားမိအောင်- မိမိတက်ယူပွားများလာသည့် ဉာဏ်စဉ်တိုင်း၌၊ တပါးသော- ဉာဏ်စဉ်သို့ တိုးတက်ရရှိတိုင်း၊ ပြန်လှန်စစ်ဆေး၍ နောင်အခါ၊ ဆက်၍ ပွားများတိုင်း တသွေမတိမ်း၊ ကောဓမ္မာအဖြစ် သက်ဝင်ခါ- အဖန်ဖန်ရရှိခြင်းပြည့်စုံပါမှအမှန်ဟု ဆုံးဖြတ်ခါ၊ တဆင့်တိုး၍ဉာဏ်မိုးဆင့်ကဲ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အောင်ပွဲကို သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် စွဲမြဲသည့်တိုင် ရရှိနိုင်ကြစေရာပါသည်။

ထိုသို့= မိမိကိုယ်တိုင်- ကိုယ်ပိုင်ပညာဉာဏ်ဖြင့်- မဆန်းစစ်၊ မဆုံးဖြတ်နိုင်ဘဲ၊ သူတပါးပြောစကားဖြင့်- တရားရပြီ၊ တရားသိပြီ၊ တရားပေါက်ပြီဟု သူတပါးအထင်ကိုယုံကြည်လိုက်နာနေပါက၊ မည်သူက ဆုံးဖြတ်ပေး၍ တရားရပြီး

ပြီဟု ထောက်ထား၊ ကြားမာန်တက်လျက်ရှိဘိမူ၊ တကယ်သိ၊ တကယ်မိ ပညာ သိဝိပဿနာမဂ်မှန်၊ ဘာဝနာဉာဏ်မျိုးစေ့ မမှန်ပါသဖြင့်၊ ပဋိဝေဓဆိုက်ဘို့ အရေး- အဝေးကြီး ဝေးနေပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် သည် မဂ်၏ တံခါးဝသို့ ရောက်နေသော ဉာဏ်သဖွယ်ဖြစ်ရာ၊ တကယ်ရောက်ရာ ဖောက်ထွင်းနိုင်ရာ၊ မူမှန်နည်းကျ- သင်္ခါရကလေးတခုမျှ အပေါ်တွင်မှစွန့်လွှတ် ပယ်သတ်လျစ်လျူရှု၍၊ မကပ်မငြိဖြစ်ရှိနိုင်ပါရုံလားဟု ဆန်းစစ်၍၊ မိမိကိုယ်ကို မိမိ၊ မေးကြည့်မိကြဘို့ အရေးကြီးပါသည်။ ဘာကြောင့် အရေးကြီးသလဲဆို တော့၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိ၊ မာယာသာဓဇ္ဈယျ- အားဖြင့် မလှည့်စားမိအောင်၊ အလင်းရောင်ဝိဇ္ဇာဓါတ်- ဉာဏ်ပညာမြတ်ဖြင့် ထိုးထွင်းမှု ရှိ၊ မရှိ၊ ကေန့်သိရ အောင်- မေးမြန်းစမ်းသပ်ဆင့်ပါသည်။ သို့မဟုတ်မူဘဲ၊ ရှေ့ဆက်၍ မဂ်ခရီး ဉာဏ်စဉ်ကိုဝင်မည်ဆိုပါက၊ အတ္တမှမဆိတ်- အတ္တနိယမှမလွတ်၊ ပညတ်နိမိတ်မှ မကွာ၊ သင်္ခါရမှ မစွန့်လွှတ်နိုင်ဘဲလျက်၊ တကဲ့ထိပ်အုပ်၊ မဂ်အလုပ်ကို အဘယ်သို့ တမူဟုတ်ခြင်းတက်၍ သက်ဝင်နိုင် ရောက်နိုင်တော့ပါမည်နည်း။

ယခု- မိမိကိုယ်တိုင်- ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြစ်ပြီး၊ ဓမ္မစစ်ကိုသိရအောင် ရေးပြ ပေးနေရာ၊ တရားသိဘို့ကတော့ လွယ်ကူပါသည်။ ယခု-ပဋ္ဌမပိုင်းကစ၍- တောက် လျှောက်ပြဆိုလာတာ အစက မသိတာတွေ ဒုန့်ဒေးပါခဲ့ပါလိမ့်မယ်။ ဘတ်ကြည့် တော့ သိမသွားဘူးလား- သိသွားပါတယ်- သိသွားပြီးတာနဲ့ ငါသိတာ၊ ငါသိ ပြီးပြီလို့ ဖြစ်မသွားဘူးလား?၊ ဖြစ်သွားဒါပေါ့၊ အဲဒီလို- တရားသိဒါကတော့ လွယ်ကူပါတယ်။ ဒါတောင်- အစဉ်သိ၊ ခဏသိ၊ သတိမရှိတဲ့၊ အသိမျိုးတွေက ဖြစ်တတ်သေးတယ်။ အဲဒီလို- အမှန်သိတဲ့- သစ္စဉာဏ်ဖြစ်အောင်၊ ပွားများ အားထုတ်ပြီး၊ ကတဉာဏ်အနေနဲ့ တရားရဘို့ဆိုတာကတော့-လွယ်ကူသောကိစ္စနဲ့ ပြုအပ်၊ ရအပ်ပြီးသော ကတ၊ မျိုးမဟုတ်ပါ။ တရားရှာကထဲက-တကယ်တရားမှန် ဓမ္မစစ်ကိုရှာတတ်မှ၊ ရှာတတ်ပြန်တော့လဲ- တကယ် တရားမှန်ကိုသိရမှ၊ တကယ် တရားရချင်မှ၊ တကယ်ရချင်တဲ့ ပိုင်းဖြတ်မှုရှိမှ- တကယ်ယုံယုံကြည်ကြည် တရား အားထုတ်မှာကိုး၊ ထို့ကြောင့် တကယ်အားထုတ်ရာဝယ်-ပြည့်စုံအပ်သော အမှတ် ပညာ၊ အသိညာ၊ အတတ်ပညာ၊ တွေကိုပေးအပ်လာခဲ့ပါပြီ။ အရှိပညာ၊ အရပညာ ဉာဏ်တွေ- မှန်ကန်အောင်လဲ ဆန်းစစ်ပြသပေးခဲ့ပါပြီ။ ယောဂီသူမြတ်တို့ဘက် မှသာ၊ တကယ် ကတ၊ ဉာဏ်မြောက်အောင် အားထုတ် ကြိုးစားကြဘို့အပိုင်းကို ရောက်ရှိလာပါပြီ။

ကဲ...ဒီတော့၊ သင်္ခါရုပေက္ခာအပိုင်ရနည်းကို အသီးသီးပြဆိုလာပြီးသည့် အတိုင်း၊ မုဆိုးနဲ့ ပဒပ်လို အမှားမျိုးတွေကင်းစင်စွာဖြင့် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်

အောင် အထစ်ထစ်၊ အငေါ့ငေါ့မရှိ၊ ဘုရားဟောအလိုကျ- တရားတွေဉာဏ်မြင်၊ အဋ္ဌကထာနည်းမှန်-တရမကျန်အံ့ကိုက်- အစဉ်လိုက်ရရှိပြီးလျှင်၊ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ် ရင့်သန်၍ လာပြီဆိုကြပါစို့။ အဲဒီလို သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်နဲ့ တကယ်အမှန် ပြည့်စုံတဲ့ ယောဂီသူမြတ်ဟာ၊ သန္တိပဒလက္ခဏာနဲ့ပြည့်ဝတဲ့-နိဗ္ဗာနခါတ်ကို-ငြိမ်း ခြင်းအားဖြင့် တကယ်မြင်အံ့။ အဲဒီလို မြင်နိုင်လို့ရှိရင် ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတရား တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို စွန့်လွှတ်ပြီး နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုရအံ့သော- မဂ်သို့ သာလျှင် ပြေးဝင်ရာ၏။ သန္တိပဒလက္ခဏာနှင့်တကွသော နိဗ္ဗာန်ကို ငြိမ်းခြင်းအား ဖြင့် တကယ်မြင်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်သေးပါ။ အဖန်တလဲလဲ ဝယဓမ္မာသင်္ခါရ အာရုံ၌သာလျှင် အနုပဿနာသုံးတန်ဖြင့် ပြန်လည်သက်ဝင်ရခြင်း သဘောကို ဆောင်တတ်ပါသည်။

အဲဒီသဘောကို အဋ္ဌကထာက ပေးထားတဲ့ ဥပမာကလေးကတော့၊ သမုဒ္ဒရာ ပြင်ကျယ် ရေပင်လယ်၌၊ ကူးသန်းရောင်းဝယ် လှည့်လည်သွားလာကုန်ကြတဲ့- ကုန်သည်၊ ယောက်ျား သဘောသားတို့သည်- ဆောင်ယူသွားအပ်သော အရပ် မျက်နှာကို ရှာဖွေတတ်သည့်-ဒိသာကာက ကျီးကဲ့သို့ ဥပမာတူပေတယ်။ ဘယ်လို တူသလဲဆိုတော့၊ သမုဒ္ဒရာပင်လယ် ရေပြင်ကျယ်မှ ဖြတ်သန်းကူးသွား-ကုန်သည် ယောက်ျား သဘောသားတို့ဟာ၊ အရပ်မျက်နှာကြည့်တတ် ရှာဖွေတတ်သော ဒိသာကာက ကျီးမည်သည်ကို ဘမ်းယူခေါ်ဆောင်သွားတတ်ကြသတဲ့၊ သဘော သားတို့သည်၊ တချိန်တခါ၌၊ သဘောကို လေကြမ်းတိုက်ခပ် လွင့်ပါအပ်သည် ဖြစ်၍၊ အရပ်တပါးသို့ ပြေးဝင်ရောက်သွားပြီး၊ ကမ်းမမြင်၊ လမ်းမတင်-ကြုံတွေ့ တတ်ကြရတယ်။ အဲဒီလိုလမ်းစပျောက်၍ ပင်လယ်ကြောဝယ်၊ အတောမသတ် မြောပါနေခြင်းမှ၊ လမ်းကမ်းကို သိရအံ့သောငှါ၊ ဒိသာကာကကျီးကို လွှတ်ပေး လိုက်ကြရတယ်။ ကျီးဟာလဲ လင်းယင်တိုင်ထိပ်ဖျားကနေပြီး- ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍၊ အလုံးစုံတူ၍ဖြစ်တဲ့- အရပ်လေးမျက်နှာသို့၎င်း၊ ဒေါင့်နှင့်တကွသော အရပ်ရှစ်မျက်နှာသို့၎င်း၊ အစဉ်ပျံသန်းကြည့်ပြီး ကမ်းစပ်ကိုရှာတယ်။ အကယ်၍ ကမ်းကို မြင်ရရင်=အဲဒီကမ်းဘက်ကို ရှေ့ရှုပျံသန်းသွားတယ်။ တကယ်လို့-ကမ်း စပ်ကို ဘယ်မှာမှ မမြင်ရရင်လဲ၊ လင်းယင်တိုင်သို့ အဖန်တလဲလဲပျံသန်းလာ၍ ရပ် နားနေပြန်တယ်။ ထိုနည်းတူစွာ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် အရာဆိုသည်မှာလဲ၊ အဋ္ဌ ကထာ၌ လာရှိသည်မှာ....။

ဝေမေဝ-ထိုဒိသာကာ ကျီးအတူသာလျှင်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်-သင်္ခါ ရပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ သန္တိပဒံ- သန္တိပဒဟု ဆိုအပ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ- နိဗ္ဗာန်ကို၊ သန္တကော- ငြိမ်းသောအားဖြင့်၊ သစေပဿတိ- အကယ်၍ မြင်ငြားအံ့၊ သဗ္ဗံ-

အလုံးစုံသော၊ သင်္ခါရပဝတ္တိ-သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို၊ ဝိသုဒ္ဓေတော- စွန့်လွှတ်၍၊ နိဗ္ဗာနမေဝ-နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင်၊ ပတိက္ခန္ဓတိ-ပြေးဝင်၏၊ နောစေပဿတိ-အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်ငြားအံ့၊ ပုနပျုန-အဖန်တလဲလဲ၊ သင်္ခါရမ္မဏာမေဝ-သင်္ခါရအာရုံ၏သာလျှင်၊ ဟုတော-ဖြစ်၍၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။

အဲဒီလို-ဒီသာကာကကျီး ဥပမာကဲ့သို့၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အမှန် ရင့်သန်စွာရရှိပြီးသော ယောဂီသူမြတ်သည်။ သန္တိ- နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် အဖန်တလဲလဲ “မဂ္ဂိယတိတဗ္ဗ-ဂဝေသတိတဗ္ဗ” ဟု ဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်ကမရှာ၊ ငါကမရှာ၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြင့်သာ နိဗ္ဗာနဓါတ်ကိုမြင်သိပြေးဝင်ရန် အားထုတ်ဘိသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ သန္တိသဘော- နိဗ္ဗာနအာရုံကို စောကြော မထင်မြင်နိုင်ငြားပါမှ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သို့ (၀၂) သင်္ခါရအာရုံဝယ် အနုပဿနာသုံးသွယ်နှင့် တည်လျက်ပြန်သက်ဝင်ရပြန်ပါတယ်။ ထိုသို့-အဖန်ဖန် သန္တိပဒနိဗ္ဗာနကို၊ တဖန်ရှေ့ရှုအာရုံပြု ပြေးဝင်နိုင်အောင် အားထုတ်ပွားများ- ကျက်စားနေလေ့ ရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အထွဋ်အထိပ်ကို ရောက်အပ်ပါတယ်။ ဤသို့- အနုလောမဉာဏ်အားလျော်မည့် ဘာဝနာရတိ- နှစ်သက်မှုအစွမ်းဖြင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ရင့်သန်ထက်မျက်စေလျက်- နိဗ္ဗာန်သို့အဖန်ဖန်၊ စေလွှတ်သောစိတ်ဖြင့်- ဝင်စားကျက်စားနိုင်အောင်- မုန့်ညက်ကို လှိမ့်အပ်၊ ဆင့်အပ်သကဲ့သို့၎င်း၊ အစေ့ထုတ်ပြီးသော ဝါပေါက်ကိုလေးဖြင့်ဖတ်သကဲ့သို့၎င်း၊ အထူးထူးအပြားပြားသော သင်္ခါရတရားတို့ကို အထပ်ထပ်သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့်၊ (၀၂) ရင့်ကျက်သော အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးနှင့် သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့်- အငြိမ်းဓါတ်ကို မရမနေ၊ မမြင်မနေရှာဖွေ ကျွမ်းကျင်လာစေရာပါသည်။ ဤသို့ ရှာဖွေ- အာသေဝန ပစ္စယအခြေမခိုင်လုံသဖြင့်- မမြင်နိုင်ကုန်သေးသော်၊ သုံးပါးသော အနုပဿနာအစွမ်းဖြင့်သာ- ပစ္စက္ခပျက်ဉာဏ်အစဉ်ဝယ်- ဣန္ဒြေရစွာ- တည်နေသက်ဝင်တတ်ပါသည်။ တည်နေသက်ဝင်အောင်လဲ မမုန်းမချစ်၊ အလယ်အလတ်နှင့် ပြန်ကပ်နိုင်စေရပါမည်။

အဲဒီလို= သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရဲ့- ထက်ဝန်းကျင်မှ၊ သိအပ်၊ ပါယ်အပ်၊ သိမ်းဆည်းအပ်၊ လျစ်လျူပြုအပ်၊ ရှေ့ရှုအပ်သောတရားတို့နှင့် ပြည့်စုံလျက်၊ နိဗ္ဗာနဓါတ် မသက်ဝင်မမြင်နိုင်သေးပါက၊ သုံးပါးအပြားရှိသော အနုပဿနာအစွမ်းအားဖြင့် သင်္ခါရ၌ ပြန်၍ တည်တယ်ဆိုတော့၊ ဒီသုံးပါးသော- အနုပဿနာအစွမ်း၏ သဘောတို့သည် ဘာတွေလဲဟု- မေးဘွယ်ရာမလိုအောင်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ပင်- ထိုသုံးပါးသော အစွမ်းဖြင့် တည်သည့်ဟု ဆိုအပ်သော-

ဝိမောက္ခမုခ- သုံးပါးကို၊ (၀၂) ထွက်မြောက်ရာ နှုတ်ခမ်း၀, သုံးပါးကို၊ ဤသို့ ပြဆိုတော်မူပါပေတယ်။

ဝေ- ဤသို့၊ တိဋ္ဌမာန- တည်သော သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်သည်၊ တိဝိဒ ဝိမောက္ခ မုခဘာဝ- သုံးပါးအပြားရှိသော- ဝိမောက္ခမုခ၏အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇိ တွာ- ရောက်၍၊ သတ္တအရိယ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂ ဂါယ- ခုနစ်ပါးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ် ၏ ဝေဘန်ခွဲခြမ်းခြင်းငှါ၊ ပစ္စယော- ကျေးဇူးပြုသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။ ။
ဟိ- ဆိုဦးအံ့၊ တိဿော- သုံးပါးကုန်သော၊ အနုပဿနာ- အနိမိတ္တ, အပ္ပဏီဟိတ, သုညတ, အနုပဿနာတို့သည်၊ တိဏိဝိမောက္ခမုခနီတိ- သုံးပါးသော ဝိမောက္ခ မုခတို့ဟူ၍၊ ဝုစ္ဆန္တိ- ဆိုအပ်ကုန်၏။ ဤသို့- မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ။ ။ ခေါပန- စင်စစ်၊ တိဏိ- သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမာနိဝိမောက္ခမုခါနိ- ဤဝိမောက္ခတို့သည်၊ လောကနိယျာနာယ- လောကသုံးပါးမှ ထုတ်ဆောင် ထွက်မြောက်စေခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

တေနေ၀- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ တဒနန္တရေ- တအနန္တရေ- ထိုအခြား မဲ့၌၊ ပဋိဝိဿဇ္ဇနေ- အမေးအဖြေ၌၊ ဝုတ္တံ- မိန့်အပ်၏။ ။ အနိစ္စတော- မမြဲ သောအားဖြင့်၊ မနသိကရောတော- နှလုံးသွင်းသော- ယောဂီသုမြတ်အား၊ သင်္ခါရာ- သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ (၀၂) အရှုခံ, အရှုမှန်နှင့်စပ်သော- ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ ခယတော- ကုန်ခြင်းအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ- ထင်ကုန်၏၊ ဒုက္ခတော- ဆင်းရဲကေန်အမှန်အားဖြင့်၊ မနသိကရောတော- နှလုံးသွင်းသော- ယောဂီသုမြတ်အား၊ သင်္ခါရာ- အရှုခံ, အရှုမှန်နှင့် စပ်သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရ တရားတို့သည်၊ ဘယတော- ဘေးအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ- ထင်ကုန်၏၊ အနတ္တ တော- အနတ္တအားဖြင့်၊ မနသိကရောတော- နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသုမြတ် အား၊ သင်္ခါရာ- အရှုခံ, အရှုမှန်နှင့် စပ်သော- ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ သည်၊ သုညတော- အတ္တ, အတ္တနိယမှ သုဉ်းဆိတ်သောအားဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌဟန္တိ- ထင်ကုန်၏၊ ယေသံဝိမောက္ခာနံ- အကြင်သို့သဘောရှိသော ဝိမောက္ခတို့၏၊ ဣမာနိ အနုပဿနာနိ- ဤအနုပဿနာတို့သည်၊ မုခါနိ- အကြောင်းတို့တည်း၊ တေဝိ မောက္ခာ- ထိုဝိမောက္ခတို့သည်၊ ကတမေပန- အဘယ်လိုဖြစ်ကြသနည်း၊ ဣတိ အယံ- ဤသည်ကား၊ ပုစ္ဆာ- အမေးတည်း။

အနိမိတ္တော- အပ္ပဏီဟိတော- သုညတောတိ- အနိမိတ္တ, အပ္ပဏီဟိတ, သုညတ, ဟူ၍၊ ဧတေ- ထိုတရားတို့သည်၊ တယော- ပါးသုံးရှိကုန်၏၊ ဣတိအယံ- ဤသည်ကား၊ ဝိဿဇ္ဇာနာ- အဖြေတည်း။ ။

ဟိသစ္စံ-မှန်၏။ အနိစ္စတော-မမြဲလုံးလုံး-ကုန်ခမ်းပျောက်ဆုံးခြင်းအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသည်၊ အဓိမောက္ခဗဟုလော- ဆုံးဖြတ်ယုံကြည်မှု သန့်ခြေများသည်ဖြစ်၍၊ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ- နိစ္စနိမိတ်သုဉ်းဆိတ်သော ထွက်မြောက်သည်ဟုဆိုအပ်သော အနိမိတ္တဝိမောက္ခကို၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။ ဒုက္ခတော- ဆင်းရဲမူချ ဘေးဘယအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ပဿဒ္ဓိဗဟုလော- ငြိမ်းအေးတည်ကြည်မှု-သမာဓိခြေများသည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခ- ကြောင့်ကြ တောင့်တခြင်းမှ ထွက်မြောက်သည်ဟု ဆိုအပ်သော အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခကို၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။ အနတ္တတော- အတ္တ, အတ္တနိယမှ- သုဉ်းဆိတ်သောအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသော- ယောဂီသည်၊ ဝေဒဗဟုလော- ဝေဒနာပိုင်းခြား-ပညိခြေများသည်ဖြစ်၍၊ သုညတဝိမောက္ခ- ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရတို့မှ သုဉ်းဆိတ်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော သုညတဝိမောက္ခကို၊ ပဋိလဘတိ-ရ၏။

ဤသို့-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်မှ- ရေလာမြောင်းပေး- စီးဆင်းပေးနိုင်သမျှ- အဟုန်အရှိန်တို့ကြောင့်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အယာဉ် ရင်သန့်ထက်မျက်စွာ ရရှိပြီးသော ယောဂီသူမြတ်တို့၏၊ သင်္ခါရတရား၌ စွန့်ပယ်ခါ ငြိတုယ်တာခြင်းမရှိ၊ နစ်မြုပ်စူးဝင်ခြင်းကို စွန့်ပယ်ခါ- စူးစမ်းဆင်ခြင်မှုကိုမျှမပြု၊ လျစ်လျူရှုမှုတို့သည်၊ သုံးပါးသော ဝိမောက္ခတရားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် တည်ရခြင်းဖြစ်ရာ၊ ထိုဝိမောက္ခတရားသုံးပါးဖြစ်ခြင်း အကြောင်းတရားကို သိသာထင်ရှားရန် ထုတ်ပြလိုက်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ တဖန်လည်းဆက်၍၊ ဝိမောက္ခတရားတို့၏၊ အချင်းအရာအားဖြင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ အခြေတည်၍ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ပုံ သိရန်ပြဆိုတော်မူသည်မှာ....။

စ-ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ ဧတ္ထ-ဤအရာ၌၊ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခောတိ-အနိမိတ္တဝိမောက္ခဟူသည်ကား၊ အနိမိတ္တာကာရေန- “နိမိတ်မရှိသောအချင်းအရာ”အားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်- နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရမ္မဏံ ကတော- အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တော- ဖြစ်သော၊ အရိယမဂ္ဂေါ- အရိယမဂ်သည်၊ အနိမိတ္တော- အနိမိတ္တမဂ်မည်၏။ ဟိသစ္စံ-မှန်၏။ သောမဂ္ဂေါ-ထိုမဂ်သည်၊ အနိမိတ္တာယခါတုယာ- အနိမိတ္တခါတ်ဖြင့်၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ- ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကြောင့်၊ အနိမိတ္တော-အနိမိတ္တမည်၏။ ။စ-ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ ကိလေသေဟိ- ကိလေသာတို့မှ၊ ဝိမုတ္တတ္တာ- ကင်းလွတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိမောက္ခာ- ဝိမောက္ခမည်၏။ ဧတေန ဝနယေန, ဧတေန နယေန ဝေ- ထိုနည်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ အပ္ပဏီဟိတာကာရေန- “တောင့်တခြင်းကင်းသော အချင်းအရာ”အားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရမ္မဏံ ကတော-အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်

သော၊ အရိယာမဂ္ဂေါ-အရိယာမဂ်သည်၊ အပ္ပဏီဟိတော- အပ္ပဏီဟိတမည်၏။ သုညတကာရေန “သုညးဆိတ်သော အချင်းအရာ”အားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်-နိဗ္ဗာန်ကို- အာရမ္မဏံကတော- အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တော-ဖြစ်သော၊ အရိယာမဂ္ဂေါ- အရိယမဂ်သည်၊ သုညတော- သုညတမည်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော-သိအပ်၏။

ပဋိသန္ဓိဉာဏ်၏အစွမ်းဖြင့်သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်ရရှိပြီး-ရင့်ကျက်၍ အဖန်တလဲလဲပွားများဆဲ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ဆဲမှ- ငြိမ်းစဲသောအခါတို့၌၊ အနိစ္စဒုက္ခ-အနတ္တ အနုပဿနာဉာဏ်သုံးဖြာကို-ပျက်အစဉ် သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ-သန္ဓိရူ အာရုံအယာဉ်တွင်ပြန်လည်သက်ဝင်ပွားများရာဝယ်၊ မူလကကဲ့သို့=အနိမိတ္တအဖြစ်ဖြင့် ရအောင် အပ္ပဏီဟိအဖြစ်ဖြင့်ရအောင် သုညတ အဖြစ်ဖြင့်ရအောင် မိမိ၏ ဣန္ဒြေဗလနှင့်ကျက်စားမှု မြဲမြံသော-အနုပဿနာတပါးကို ရှေ့ဦးထားပြီး သန္ဓိရူတရားတို့၌ လျင်မြန်စွာ စွန့်ပယ်၊ လျစ်လျူရှုနိုင်အောင် သတိရှေ့ရှုမှုဖြင့် ဆက်လက်ပွားများပေးရပါမယ်။ အဲဒီလို-အနိမိတ္တ-အပ္ပဏီဟိတ-သုညတတပါးပါးလျင်မြန်စွာပြန်ဆိုက်မှ- ဝိမောက္ခတပါးပါးကို သက်ဝင်ပြီး-သန္ဓိရူပေက္ခာဉာဏ်နှင့်-နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်သော စေတောဝိမုတ္တိသဘောကို လျင်မြန်စွာ ပြန်လည်ရရှိနိုင်မှာ အမှန်ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသို့ လျင်မြန်သော အဟုန်အရှိန်အထူးဖြင့် ဝိမောက္ခတကယ်ရစေခြင်းအကြောင်းကိုလဲ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုတော်မူပါတယ်။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏံ-အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည်၊ နိစ္စတောအဘိနိဝေသံ-မြဲသည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ-လွှတ်၏၊ ဣတိတဿ- ထို့ကြောင့်၊ သုညတော ဝိက္ခော- သုညတဝိမောက္ခမည်၏။ ။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏံ- ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ်သည်၊ သုခတောအဘိနိဝေသံ-ချမ်းသာသည်ဟုနှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ-လွှတ်၏၊ ဣတိတဿ- ထို့ကြောင့်၊ သုညတော ဝိမောက္ခော- သုညတဝိမောက္ခမည်၏။ ။ အနတ္တာနုပဿနာဉာဏံ-အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်သည်၊ အတ္တတော အဘိနိဝေသံ-အတ္တဟု နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ-လွှတ်၏၊ ဣတိတဿ- ထို့ကြောင့်၊ သုညတောဝိမောက္ခော- သုညတဝိမောက္ခမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ အဘိနိဝေသံ-နှလုံးသွင်းခြင်းကို၊ မုဉ္ဇနဝသေန-လွှတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သုညတော ဝိမောက္ခောတိစ- သုညတ ဝိမောက္ခဟူ၍ လည်းကောင်း။ ။ ဤကား= အနုပဿနာဉာဏ် သုံးပါးတို့သည် ဆန့်ကျင်ဘက် ကိလေသာတို့ကို နှလုံးမျှမသွင်းစွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့်-သုညတ ဝိမောက္ခသုံးပါးသက်ဝင်ပုံတည်း။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏံ - အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည်၊ နိစ္စတော နိမိတ္တံ- မြဲသည်ဟု ယူသောနိမိတ်ကို၊ မုဉ္ဇတိ-လွှတ်၏၊ ဣတိတဿ- ထို့ကြောင့်၊ အနိမိတ္တောဝိမောက္ခော- အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခမည်၏၊ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏံ - ဒုက္ခ

နုပဿနာဉာဏ်သည်။ သုခတောနိမိတ္တံ- ချမ်းသာသည်ဟု ယူသောနိမိတ်ကို၊ မုဉ္ဇတိ- လွှတ်၏။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အနိမိတ္တောဝိမောက္ခော- အနိမိတ္တဝိမောက္ခမည်၏။ အတ္တနုပဿနာဉာဏ် - အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်သည်။ အတ္တတောနိမိတ္တံ- အတ္တဟု ယူသောနိမိတ်ကို၊ မုဉ္ဇတိ- လွှတ်၏။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အနိမိတ္တဝိမောက္ခော- အနိမိတ္တဝိမောက္ခမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧဝံနိမိတ္တံ- ဤနိမိတ်ကို၊ မုဉ္ဇနဝသေန- လွှတ်ခြင်း၏- အစွမ်းအားဖြင့်၊ အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခောတိစ- အနိမိတ္တဝိမောက္ခဟူ၍လည်းကောင်း။ ။ ဤကား= အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးတို့သည်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်- ကပ်ရောက်လျက်ရှိသော အကြောင်းနိမိတ်၊ ဒိဋ္ဌိချိပ်သော အယူတို့ကို၊ ကပ်ရောက်မှုလွှတ်ကင်း၊ မစွဲယူခြင်းဖြင့်၊ စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့်- အနိမိတ္တဝိမောက္ခသုံးပါးသို့ သက်ဝင်ပုံတည်း။

အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် - အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်သည်။ နိစ္စတောပဏီဓိံ - မြဲ၏-ဟု စွဲလန်း၊ တောင့်တခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ- လွှတ်၏။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခော- အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခမည်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် - ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်သည်။ သုခတော- ပဏီဓိံ - ချမ်းသာ၏ဟု-စွဲလန်း၊ တောင့်တလုံလားခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ- လွှတ်၏။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခော- အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခမည်၏။ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ် - အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်သည်။ အတ္တတောပဏီဓိံ - အတ္တဟုစွဲလန်း၊ တောင့်တ လုံလားခြင်းကို၊ မုဉ္ဇတိ- စွန့် လွှတ်၏။ ဣတိတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ အပ္ပဏီဟိတ ဝိမောက္ခော- အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခမည်၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဧဝံပဏီဓိံ - ဤသို့၊ စွဲလန်းနှစ်သက်တောင့်တခြင်းကို၊ မုဉ္ဇနဝသေန- လွှတ်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခောတိစ- အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခဟူ၍လည်းကောင်း။ ဝုတ္တံ- ဟောတော်မူအပ်၏။ ။ ဤသည်ကား= အနုပဿနာသုံးပါးတို့သည်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်အားဖြင့်- ပြင်းစွာ၊ စွဲလန်းထားလျက်ရှိသော ကိလေသာတို့ကို၊ မလုံလား၊ မတောင့်တတော့သည်၏အဖြစ်ဖြင့်- စွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခသုံးပါးသို့- သက်ဝင်ပုံတည်း။

ဤသို့= ဝိမောက္ခသုံးပါးတို့၏ အကြောင်းကို၊ အထူးထူးအပြားပြားသိ၍၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်၊ ရအောင်- တည်အောင်၊ သင်္ခါရတရားတို့၌ သိမ်းဆည်း၍၊ ကိလေသာတို့ကို နှုတ်ပယ်နိုင်အောင်၊ ပွားများသောယောဂီသူမြတ်သည်။ ဤဝိမောက္ခတရားသုံးပါးအရာ၊ (ဝါ) ဤထွက်မြောက်မှုသုံးပါးအရာ၊ ပွားများထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို ရင့်သန်ခိုင်မြဲမှု၊ တည်တန့်မှု၊ ရရှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်မှာ- အကျွမ်း

ဝင်ကုန်သော ဤဝိမောက္ခတရားသုံးပါးတို့ကို၊ အနုပဿနာ သုံးပါးနှင့်တကွ၊ သက်ဝင်လာပုံကို ထင်ရှားပြုပြီး၍၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်စဉ်တွင်၊ ဝင်စားနိုင်အပ် ပြီးသော- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အရိယာနွယ်ဝင်- သူတော်စဉ်အဖြစ်နှင့် မဂ်၏ တံခါးဝ၌၊ ရပ်တည်မှုကို ရရှိသူဖြစ်ရာ....။

အထက်ပါ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်နှင့်- ပတ်သက်၍၊ ဝိမောက္ခသုံးပါးတို့ ဖြင့် တည်နေပုံကို အချင်းအရာအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူပုံမှာ၊ အတော်ပင်၊ သိသာ ရှင်းလင်းလောက်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ပါဠိအနက်ထောက်ထားချက်သဘော အဓိပ္ပာယ်၊ အသိရလွယ်အောင်- အနည်းငယ်ပြဆိုပါအုံးမယ်။

ဤ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ နိဗ္ဗာနမဂ္ဂ၏ လမ်းခရီး- အစွန့်အဖျား၊ မဂ်၏ တံခါးဝသဖွယ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အရပိုင်ဘို့- လွန်စွာ၊ အရေးကြီးသည့် အလျောက်၊ ထပ်မံကောက်၍ ပြဆိုရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ အလုံးစုံသော- သင်္ခါရု တရားတို့မှ လွတ်လိုတဲ့ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်ရယ်၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရုတရားမှ လွတ်လိုသည်ဖြစ်၍ လွတ်ကြောင်းထပ်၍၊ ပွားများမှု- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ရယ်၊ အလုံး စုံသော သင်္ခါရုတရားတို့ကို သိမ်းဆည်း၍- တစုံတခုသော သင်္ခါရုကလေးတွင်မျှ ကိလေသာတို့နှင့် မငြိမတယ်- မကျယ်မပျံ့- လျစ်လျူပြုခါ- နိဗ္ဗာနခါတ်သို့ ရှေ့ ရှုသော- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရယ်၊ ဒီဉာဏ်သုံးပါးဟာ- အမည်ကဲ့သော်လဲ၊ ရုပ် နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရုတရားအစုပေါင်းမှာ- သုံးသပ်၊ သိမ်းဆည်း၊ ထင်မြင်ယူဆပုံကတော့ တသွင်၊ တဆင့်ထဲသာ ဖြစ်ကြောင်းဆိုတာလဲ- ပြခဲ့ပါပြီ။ စွန့်လွှတ်နိုင်ရေး ပွား များပေးခြင်း၊ စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ စွန့်လွှတ်ပြီး- တဖန်မငြိမတယ်၊ မကျယ်မပျံ့စေဘဲ လျစ်လျူပြုခြင်းဆိုတဲ့- အချင်းအရာကို၊ ဌာန-နာမ၊ အလိုက်၊ နှလုံးပိုက်မြဲ စွဲယူ ရပုံကို ပြဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဒီတော့- ယခု- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်အောင်- စွန့်ပယ်အပ်ပြီးသော- သင်္ခါရုမူတခုကလေးတွင်မျှ မငြိမတယ်၊ မကျယ်ပျံ့စေဘဲ လျစ်လျူပြုထား- ပွားများမှုကို ရရှိငြားတဲ့- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ သန္တိသဘော နိဗ္ဗာန်ကြောကိုမြင်၍၊ မဂ်သို့- ပြေးဝင်ရင်ဝင်၊ မဝင်နိုင်ရင် သင်္ခါရုသို့သာ- သင်္ခါ ရုပေက္ခာဉာဏ်အားဖြင့် ပြန်လည်တည်တယ်လို့၊ ဒီသာကာကကျီးဥပမာနှင့်ပြဆိုခဲ့ ရာဝယ်၊ ဘယ်လိုတည်သလဲဆိုတော့- အနုပဿနာသုံးပါးနဲ့- ဝိမောက္ခမူတခုအားဖြင့် တည်တယ်လို့ ဝိမောက္ခတရားသုံးပါးကို၊ ပါဠိ၊ အနက်အားဖြင့် ပြဆိုခဲ့ပါပြီ။ ထို့ ထက်ပိုမိုရှင်းသည့် လိုရင်းကို အကျဉ်းပြရသော်....။

ဝိမောက္ခသုံးပါးက၊ အနိမိတ္တဝိမောက္ခ- အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခ- သုညတ ဝိမောက္ခလို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီလိုဝိမောက္ခသုံးပါးအစွမ်းဖြင့် (ဝါ) ထွက်မြောက် ခြင်းသုံးပါးဖြင့်- သင်္ခါရုကို လျစ်လျူပြုလျက်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်နှင့် နိဗ္ဗာန

ခါတ်သို့- ရှေ့ရှုစေလွှတ် ညွတ်ဝိုင်းကိုင်းရှိုင်းရှေ့ရှုနိုင်ခြင်းသည်၊ လောကသုံးပါး
ဘဝသုံးသွယ်- ဝဋ်သုံးနယ်မှ- ထုတ်ဆောင်ထွက်မြောက်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်း
ရင်း မူလဘဲဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ရရှိပြီး
ယောဂီသည် နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်ရန် ရှေ့ရှုဆင်ခြင်သော အချင်းအရာအားဖြင့်
နိဗ္ဗာန်မဂ္ဂသို့ မကျနိုင်သေးမှ။ အဖန်တလဲလဲ သင်္ခါရတို့၌ ဆင်ခြင်ပွားများနေ
သော ဝိမောက္ခ၏ အစွမ်းဖြင့် ရသောဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်တယ်။

ထိုဝိမောက္ခဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းရင်းသုံးပါးမှာ၊ အနိစ္စအားဖြင့် သင်္ခါရ
တရားတို့၏ ပျက်စီးကုန်ဆုံး ပျောက်ကွယ် ခမ်းခြောက်ခြင်းကို ထင်မြင်အောင်
ရှုတင်ဆင်ခြင်ပွားများခြင်းသည် အနိမိတ္တ-ဝိမောက္ခဖြစ်ကြောင်းဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခ
အားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဘေးဖြစ်သည်ဟူသော အကြောင်းရင်းကို ထင်မြင်
အောင်ပွားများခြင်းသည်-အပ္ပဏီဟိတ ဝိမောက္ခဖြစ်ကြောင်းဖြစ်တယ်။ အနတ္တ
အားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ အတ္တ-အတ္တနိယမှဆိတ်သည်၏အဖြစ်ကို မျက်မှောက်
ထင်ထင် ဉာဏ်ဖြင့်မြင်ခြင်းသည် သုညတဝိမောက္ခဖြစ်ကြောင်းဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို
အကြောင်းရင်းတရား- ရှုဘွယ်ရာ အနုပဿနာသုံးစား ဉာဏ်မြင် အားကြောင့်
ဝိမောက္ခသုံးပါး ရရှိငြားခြင်းကို သိအပ်ရာပါတယ်။

တဖန်-အချင်းအရာအားဖြင့် ဝိမောက္ခတရား သုံးပါးကို ဘယ်လိုခွဲခြား
သိထားရမလဲဆိုတော့၊ အနိစ္စ-မမြဲခြင်းဟူ၍၊ အနိမိတ္တကာရေန-နိမိတ်မရှိသော
အချင်းအရာအားဖြင့်၊ ဒုက္ခာ- ဆင်းရဲခြင်း ဘေးဟူ၍၊ အပ္ပဏီဟိတကာရေန-
တောင့်တခြင်းကင်းသော အချင်းအရာအားဖြင့်၊ အနတ္တာ- အတ္တမဟုတ်ဟူ၍၊
သုညတာကာရေန-အတ္တ၊ အနတ္တနိယမှသုဉ်းဆိတ်သော အချင်းအရာအားဖြင့်၊
ဤသို့-အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ-လက္ခဏာဝန္တ-သင်္ခါရတရားတို့၌၊ ဝိမောက္ခသုံးဖြာ၊
အချင်းအရာအားဖြင့်-နှလုံးသွင်းပွားများလျက် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် ထက်သန်စွာ
ရနေစေခြင်းသည်၊ ကိလေသာတို့မှ ကင်းလွတ်အောင် အားထုတ်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်၊ (၀၂) အာသဝေဝါတရားလေးပါးတို့၏ ကင်းရာကုန်ရာကို ရှုက်ဆောင်
နေသည်၊ ရှုက်ဆောင်နိုင်သည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုသာလျှင် အာရုံပြု၍-
နှလုံးသွင်းရာမည်သော- မဂ်သို့သာလျှင်- ရှေ့ရှုကျရောက်ရာ ရှိခြင်းကြောင့်၊
အနိမိတ္တဝိမောက္ခအားဖြင့်-မဂ်ရခြင်း၏ အချင်းအရာ ဟူ၍၎င်း၊ ဤသို့သော-
အချင်းအရာအားဖြင့် ဝဋ်သုံးပါးမှ ထုတ်ဆောင်ထွက်မြောက်သည်၏အဖြစ်သို့
သက်ဝင်သော ဝိမောက္ခသုံးပါး အမြတ်တရားပါတကားဟု ပိုင်းခြား၍ သိမှတ်
အပ်ရာပါသည်။

ထိုသို့သော-ဝိမောက္ခတရားသုံးပါးကို-တရားကိုယ်အားဖြင့်၎င်း၊ အကြောင်းရင်းအားဖြင့်၎င်း၊ အချင်းအရာအားဖြင့်၎င်း=သိပြီးခါးမျှနှင့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ဝိမောက္ခအရာအဖြစ် တည်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၌၊ ကုံလုံပြည့်ဝပြီဟု မဆိုသေးပါ။ လောကသုံးပါးမှ ထုတ်ဆောင်လွှတ်မြောက်ခြင်းငှါဖြစ်သော ကံလေသာတို့မှ လွတ်ကင်းသည်၏အဖြစ်သို့ စွမ်းဆောင်နိုင်စိမ့်သောငှါ၊ ဝိမောက္ခသုံးဖြာကို သင်္ခါရတရားတို့မှ လွတ်ခြင်းစသော အင်္ဂါ(၉)ပါးအားဖြင့်လဲ ခဲ့ခြားဝေဘန် သိသင့်ပါသောကြောင့်....။

“အနိမိတ္တဝိမောက္ခအားဖြင့် လွတ်ခြင်းသုံးပါးမှာ”

အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ အနိစ္စအချင်းအရာ(၁၂)ပါးတို့ဖြင့်-ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ နိစ္စ-မြဲသည်ဟူသော အယူနိမိတ်ကိုလွှတ်ခြင်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ကို ဒုက္ခအချင်းအရာ (၂၇)ပါးတို့ဖြင့်-ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာသည်ဟူသော အယူနိမိတ်ကိုလွှတ်ခြင်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို အနတ္တအချင်းအရာ(၅)ပါးတို့ဖြင့် ပွားများဉာဏ်မြင် ရရှိခြင်းကြောင့်၊ အတ္တ-အတ္တဟူသောအယူနိမိတ်ကိုလွှတ်ခြင်း၊ ဤသို့- အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့၌ အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးအစွမ်းအားဖြင့်- အယူနိမိတ်ကိုလွှတ်၍- ထင်ရှားဉာဏ်ဖြစ်အောင် ပွားများခြင်းသည် အနိမိတ္တဝိမောက္ခ အင်္ဂါသုံးပါးဟူ၍ သိမှတ်အပ်ပါသည်။

“အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခအားဖြင့် လွတ်ခြင်းသုံးပါးမှာ”

အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ အနိစ္စအချင်းအရာ(၁၂)ပါးတို့ဖြင့် ပွားများဉာဏ်မြင် ရရှိခြင်းကြောင့်၊ နိစ္စ-မြဲသည်ဟု ယူသော လိုလားတောင့်တခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ ဒုက္ခအချင်းအရာ (၂၇)ပါးတို့ဖြင့် ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ သုခံ-ချမ်းသာသည်ဟူသော- လိုလားတောင့်တခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို၊ အနတ္တအချင်းအရာ (၅) ပါးတို့ဖြင့်- ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ အတ္တ- ငါ့အတ္တဟူသော လိုလားထောင့်တခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ ဤသို့- အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့၌၊ အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးအစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဏီဓိ- လိုလားတောင့်တခြင်းကို လွှတ်၍၊ ထင်ရှားဉာဏ်ဖြစ်အောင် ပွားများခြင်းသည်၊ အပ္ပဏီဟိတဝိမောက္ခ- အင်္ဂါသုံးပါးဟူ၍၊ သိမှတ်အပ်ပါသည်။

“သုညတဝိမောက္ခအားဖြင့် - လွတ်ခြင်းသုံးပါးမှာ”

အနိစ္စနုပဿနာကို၊ အနိစ္စအချင်းအရာ(၁၂)ပါးတို့ဖြင့်- ပွားများဉာဏ် မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ နိစ္စ- မြဲသည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာ ဉာဏ်ကို ဒုက္ခအချင်းအရာ-(၂၇)ပါးတို့ဖြင့် ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ သုခံ- ချမ်းသာသည်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကို အနတ္တအချင်းအရာ (၅)ပါးတို့ဖြင့် ပွားများဉာဏ်မြင်ရရှိခြင်းကြောင့်၊ အတ္တ- အတ္တဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမှ လွတ်ခြင်း၊ ဤသို့= သင်္ခါရတရားတို့၌- အနုပဿနာ ဉာဏ်သုံးပါးအစွမ်းအားဖြင့်၊ အတ္တ၊ အတ္တနိယဟု နှလုံးသွင်းခြင်းမှ လွတ်၍၊ ထင်ရှားဉာဏ်ဖြစ်အောင် ပွားများခြင်းသည်၊ သုညတဝိမောက္ခ၏ အင်္ဂါသုံးပါး ဟူ၍ သိမှတ်အပ်ပါသည်။

ဤသို့= ဝိမောက္ခသုံးပါးတို့၏ အကြောင်းကို၊ အထူးထူး၊ အပြားပြား သိ၍၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်ရအောင် တည်အောင် သင်္ခါရတို့တရား၌ သိမ်းဆည်း၍၊ ကိလေသာတို့ကို နှုတ်ပယ်နိုင်အောင်- ပွားများသော ယောဂီ သူမြတ်သည်၊ ဤဝိမောက္ခတရားသုံးပါးအရ၊(၀၁)ထွက်မြောက်မှုသုံးပါးအရ၊ ပွားများထိန်းသိမ်းထားနိုင်မှသာ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ကို- ရင့်သန်ခိုင်မြဲမှု၊ တည် တန့်မှုရရှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၌ အကျွမ်းဝင်ကုန်သော- ဤ ဝိမောက္ခတရားသုံးပါးနှင့်တကွ၊ သက်ဝင်ရရှိလာပုံကို ထင်ရှားပြပြီး၍၊ သင်္ခါရု ပေက္ခာဉာဏ်စဉ်တွင် ဝင်စားနိုင်အပ်ပြီးသော- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အရိယာ နှယ်ဝင် သူတော်စင်အဖြစ်နှင့် မဂ်၏ တံခါးဝ၌ ရပ်တည်မှုကို ရရှိသူဖြစ်ရာ၊ ဤသို့= မဂ်၏တံခါးဝမှ ဝိမောက္ခအားဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ကိုရရှိပါက၊ အရိယာပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိရာဝယ်၊ (၇) ယောက်သော အစဉ်အမှတ်ဖြင့်လဲ ဖွင့်ဆိုအပ် ပါတယ်၊ ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်စဉ်ဖြင့် မဂ်သို့ဝင်အံ့သောငှါ၊ ပွားများ သက် ဝင်သော အနုပဿနာအားဖြင့် အထိုက်အလျောက်ရအပ်သော (၇) ယောက် သော အရိယာတို့တွင်၊ ကျမ်းဂန်ရှင်တို့- ဝေဘန်၊ ပိုင်းခြားကတ္တားထားရာ၌၊ ဘယ်အမျိုးအစား၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် မိမိသက်ဝင်နိုင်မည်ကို သိလို့၊ သိကောင်း၊ သိကြောင်း တဖန်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရှင်၏ ပိုမိုသောအလင်းရောင်ကို တွေ့ စိမ့်သောငှါ၊ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က ဤသို့- ဖွင့်ဆိုပြတော်မူအပ်ခဲ့ပါတယ်။

ပန- ထိုမှတစ်ပါး၊ သတ္တအရိယဿပုဂ္ဂလဝိဘာဂါယ- ပစ္စယောဟောတီ တိ။ ။ ယံဝစနံ-အကြင်စကားကို၊ ဟေဋ္ဌာ- အောက်၌၊ မယံ- ငါအဋ္ဌကထာ ဆရာသည်၊ ဝုတ္တံ- ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။ တတ္ထတသ္မိံ ဝစနေန- ထိုစကားရပ်၌၊ သဒ္ဓါ

နုသာရီ- သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော- သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ကာယသင်္ကပ္ပိ- ကာယသင်္ကပ္ပပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဥပတောဘာဂဝိမုတ္တော- ဥပတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မာနုသာရီ- ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌပတ္တော- ဒိဋ္ဌပတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းကောင်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ တာဝ- ရှေ့ဦးစွာ။ သတ္တ- ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမေအရိယာပုဂ္ဂလော- ဤအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

တေသံ- ထိုအရိယာတို့၏၊ ဝိဘာဂါယ- ဝေဘန်ခြင်းငှါ၊ ဣဒံသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏံ- ဤသင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ ပစ္စယော- အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ ဟိ- ထိုစကားကိုခွဲပြီးအံ့၊ သောပုဂ္ဂလော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနိစ္စတော- အနိစ္စအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသည်ရှိသော်၊ အဓိမောက္ခဗဟုလော- သဒ္ဓါယုံကြည်ခြင်းများသည်ဖြစ်၍၊ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ- လွန်ကဲသော သဒ္ဓိန္ဒြေကို၊ ပဋိလဘတိ- ရ၏၊ သောပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေ- သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌၊ သဒ္ဓါနုသာရီ- သဒ္ဓါနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ သေသေသု- ကြွင်းကျန်ကုန်သော၊ သတ္တသု- ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဌာနေသု- ဌာနတို့၌၊ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော- သဒ္ဓါဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ပန-ထိုမှတပါး၊ ယောပုဂ္ဂလော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဒုက္ခတော- ဒုက္ခအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသည်ရှိသော်၊ ပဿဒ္ဓိဗဟုလော- ငြိမ်းအေးခြင်းပဿဒ္ဓိများသည်ဖြစ်၍၊ သမာဓိန္ဒြိယံ- လွန်ကဲသော သမာဓိန္ဒြေကို၊ ပဋိလဘတိ- ရ၏၊ သောပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သဗ္ဗတ္ထ- အလုံးစုံသော ခုနစ်ဌာနတို့၌၊ ကာယသင်္ကပ္ပနာမ- ကာယသင်္ကပ္ပမည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ပန-ထိုမှတပါး၊ အရူပဇ္ဈာနံ- အရူပဈာန်သို့၊ ပတုာ- ရောက်၍၊ အဂ္ဂဖလပတ္တော- အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်သောပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဥပတောဘာဂဝိမုတ္တောနာမ- ဥပတောဘာဂဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ပန-ထိုမှတပါး၊ ယောပုဂ္ဂလော- အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အနုတ္တတော- အနုတ္တအားဖြင့်၊ မနသိကရောဇ္ဇော- နှလုံးသွင်းသည်ရှိသော်၊ ဝေဒဗဟုလော- ပညာများသည်ဖြစ်၍၊ ပညိန္ဒြိယံ- လွန်ကဲသော ပညိန္ဒြေကို၊ ပဋိလဘတိ- ရ၏၊ သောပုဂ္ဂလော- ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခဏေန- သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌၊ ဓမ္မာနုသာရီ- ဓမ္မာနုသာရီပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ အဂ္ဂဖလံ- အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပညာဝိမုတ္တောနာမ- ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ပန-ထိုမှတပါး၊ ဒိဋ္ဌန္တံ- ဒဿနဟု ဆိုအပ်သော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ် ကိစ္စ၏အဆုံးအန္တရလျှင်၊ ပတ္တော- နိရောဓသို့ ရောက်သည်တည်း၊ ဣတိတဿာ- ထို့ကြောင့်၊ ဒိဋ္ဌပတ္တော-ဒိဋ္ဌပတ္တပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။(၁၂)တနည်းကား၊ ဆဿုဋ္ဌာနေ သု-အလယ်ခြောက်ချက်ဖြစ်သော သောတာပတ္တိဖိုလ်- အရဟတ္တမဂ်အရာ၌တို့၌၊ ဒိဋ္ဌိပတ္တော-ဒိဋ္ဌပတ္တပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ အဂ္ဂဖလေ-အရဟတ္တဖိုလ်၌၊ ပညာဝိမုတ္တော- ပညာဝိမုတ္တပုဂ္ဂိုလ်မည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ-သိအပ်၏။

ထိုကဲ့သို့- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ အကြောင်းအားဖြင့် ထင်ကုန်သော၊ အရိယာတို့ကို အထက်ပါကကဲ့သို့-သိမှတ်အပ်ရာပါသည်၊ တနည်းအားဖြင့်(၇) ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရအပ်သော တရားအားဖြင့် အစဉ်ရှိပုံကိုလည်း အကျဉ်းအားဖြင့် ဤသို့ ဝေဘန်သိအပ်ပါသည်။

- (၁) သဒ္ဓါနုသာရီ = အာဂမနိယသဒ္ဓါသို့ အစဉ်လိုက်သောအားဖြင့် အဓိဂမသဒ္ဓါနှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၂) သဒ္ဓါဝိမုတ္တ = လွန်ကဲသောသဒ္ဓါဖြင့် အာသဝေဝါအချို့မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၃) ကာယသင်္ဂီ = စျာန် အတွေ့ကို နာမကာယဖြင့် တွေ့၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရသော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၄) ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တ = ရူပကာယတဘျိုး၊ နာမကာယတဘျိုးအားဖြင့်၊ နှစ်ဘျိုး-နှစ်ကြိမ်မြောက် လွတ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၅) ဓမ္မာနုသာရီ = ပညာဓမ္မသို့-အစဉ်လိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၆) ဒိဋ္ဌပတ္တော = ပဌမ မဂ်ပညာဖြင့် သိပြီးသော အဆုံး၌ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊
- (၇) ပညာဝိမုတ္တ = အပြားအားဖြင့်သိသည်ဖြစ်၍၊ အာသဝေဝါတို့မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊

ဤသို့-ရအပ်သော မဂ်၏အစွမ်း၊ ပညာ၏အစဉ်၊ သမာဓိ၏အစဉ်၊ သဒ္ဓါ၏အစဉ်၊ ယထာဓမ္မ၏အစဉ်ကိုလိုက်၍-ရရှိအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏အစဉ်တွင်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ရင့်သန်ထက်မျက်သော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ မိမိ အဘယ်သော အရပ်၊ မဂ်အထပ်၌ ရောက်အပ်နိုင်သည်ကို နှိုင်းချိန်ဆုံးဖြတ်နိုင်လောက်ပါပြီ၊ သို့ပါ၍- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ ထက်ဝန်းကျင်ရှိ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ယှဉ်၍ တင်၍-ဆင်ခြင်ရန် ပြသခဲ့ပြီဖြစ်ရာ၊ ဉာဏ်စဉ်- ဆယ်ပါး၊ အလိုက်မမှားအောင် ပြသခဲ့တာအတော်စုံပါပြီ၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည် မဂ်တံခါးဝသဖွယ်၊

အရေးကြီးဆုံးသောဉာဏ်စဉ်ဖြစ်ရာ၊ အဓိမောက္ခအားဖြင့် ဆောက်တည်ပုံ-ရရှိပုံများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အစဉ် ခေါ်တွင်ထိုက်ပုံများအပြင်၊ ဝိမောက္ခနှင့် အနုပဿနာတင်ပြီးလျှင်-ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာအားဖြင့် မဂ်သို့ ကျရာလမ်းကြောင်းကို အနည်းငယ်ပေါင်းရုံးပြပါအံ့မည်။

ဝုဋ္ဌာန=သင်္ခါရနှင့်ကိလေသာတို့မှထွက်မြောက်ကြောင်းဌာနအဖြစ်ဖြင့်၊ ဂါမိနီ=မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်၊ လားတတ်သော၊ ဝိပဿနာ-အလွန်အထူးအဖူးအမြတ်ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်၏။ ။ဤ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ ဉာဏ်စဉ်(၁၃)ပါးတို့၌၊ တသီးတခြားအားဖြင့် ဖြစ်ရှိခြင်း မဟုတ်ပါ။ ၎င်း-ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဟုအမည်တွင်ရာဌာနမှာ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ သိခါပတ္တ- အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်ရှာဖွေတတ်သော စိတ်ဉာဏ်၊ ဝိညာဏ်မှစ၍၊ အနုလောမဉာဏ်- ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့အတွင်းဝယ်-ဖြစ်ပွားသော အချင်းအရာများကိုပင်၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ သိခါပတ္တ- အထွဋ်အထိပ်သဘောသည်- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏- အာဒိကောဋိ- အစဖြစ်ပါ၏။ အနုလောမဉာဏ်သည် မဇ္ဈေကောဋိ-အလယ်၏ အဘို့ဖြစ်ပါ၏။ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် ဩသာနကောဋိ အဆုံးစွန်၊ အစွန်အဖျားအဘို့အားဖြင့် ထွက်မြောက်သွားခြင်းဖြစ်ပါ၏။ ဤနေရာ၌- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ မေးအပ်စရာရှိလာပါ၏။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှစ၍ ဝိမောက္ခသုံးပါးတို့ဖြင့် ဝဋ်မှထွက်မြောက်ခြင်းကို၊ မဂ်၏အမည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်အနှယ် သို့တိုင်အောင်- ထင်ရှားဆောင်ပါလျက်၊ အဘယ်ကြောင့်- ဤသုံးဌာနကို တဖန်ထပ်၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီပဋိပဒါ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုရပါသနည်းဟု စောဒနာပြုစရာသည် ရှိလာပါ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ဝိမောက္ခနှင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ-ကွာခြားခြင်းသဘောကို သိလိုသော သဘောသည်- ဖြစ်ပေါ်လာရာပါ၏။

မှန်ပါသည်=မြတ်သောယောဂီ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အစွမ်းဖြင့်-မဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင်၊ အမည်ပန်းကြိုင်လှိုင်ခြင်းသည်၊ ထွက်မြောက်ရာ၊ အနုပဿနာဉာဏ်အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်ခြင်းသဘော ထင်ရှားပါသဖြင့်၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၏ သရုပ်အရ သမုတ်ရပါ၏။ သို့သော်= ထိုထိုသော- ဝိမောက္ခတို့သို့ ရပ်တည်သက်ဝင်လာသော ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်၊ ဘာဝနာရတိ- ပီတိမောဇ္ဇနှင့်တကွ ဓမ္မရသကို သုံးဆောင်လျက် သက်ဝင်လာခဲ့ရာ၌၊ နန္ဒီ- ရာဂ- သပ္ပိတိကတဏှာ၊ မပါငြားသော်လည်း- သောမနဿဝေဒနာနှင့်ပင် ယှဉ်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုတပုဒ်ပါးသော ဝိမောက္ခအစွမ်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော- ယောဂီ၏ ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်လည်း ဝိပဿနပေက္ခာသာ ဖြစ်နိုင်ခဲ့ပြီး၊ ဝေဒနပေက္ခာ မဖြစ်နိုင်ခဲ့ပါ။

အကယ်၍ကား= နိဗ္ဗာနဓါတ်ကို ပဋိဝေဓအားဖြင့် မြင်ခြင်းငှါစွမ်းနိုင်သော ဝိမောက္ခဉာဏ်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်လတ်ပါက၊ ဤသောမနဿဝေဒနာနှင့် ယှဉ်သော ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည် လောကုတ္တရာ မဂ်စိတ်၊ ဉာဏ်ဝိညာဏ်အားဖြင့် ဖြစ်၍ နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ မရအပ်ပါ။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်= နိရောဓသစ္စာသည် အာသဝေဝါတရားတို့၏ အာရုံမဟုတ်ပါ။ (၀၂) လောကီ စိတ်၏ အာရုံမဟုတ်- မဖြစ်သည့်အလျောက်၊ ဤသောမနဿဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ မထိုက်ပါပေ။ ထို့ကြောင့်= ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ရာ၊ လောကုတ္တရာစိတ်နှင့် မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟူသော အနုလောမဉာဏ် ဝိညာဏ်သုံးချက်အတွင်းဝယ်၊ တပါးပါးသော ဝိမောက္ခ၏ အစွမ်းဖြင့် မျက်မှောက်ပြုနိုင်စွမ်းရှိသူ၏ ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်၊ မူလ- ဝိပဿန ပေက္ခာမှသည်၊ ဝေဒနပေက္ခာ၏ အဖြစ်သို့၊ ကိလေသာ-အာသဝေဝါတို့၏ ယိုစီးမှု ကို အနုလောမဉာဏ်၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်သုံးချက်နှင့် သန့်စင်စေကာ၊ ဥပေက္ခာဉာဏ် ဝိညာဏ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသက်ဝင်စေပါသည်။ ထိုအနုလောမဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သုံးချက်သည်၊ ဝိမောက္ခတပါးပါး၏ အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာ- အာသဝေဝါတို့ကို ကင်းစင်စေ၍၊ ဝိပဿနပေက္ခာ- ဝေဒနပေက္ခာအားဖြင့်သာလျှင် နောက်စိတ် ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို ဖြစ်စေ၊ သက်ဝင်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့-အနုလောမဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သုံးချက်နောက်တွင် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်မဖြစ်နိုင် မရနိုင်သေးသည်မှာ၊ အာသဝေဝါတရားတို့- ကင်းစင်သည်၏အဖြစ် ပိုင်းခြား၍၊ ကင်းစင်ရိုးအမှန် ဉာဏ် ဝိညာဏ်ဖြစ်ခွင့် အသီးအခြားဖြစ်၍၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည်- အနုလောမဉာဏ်မှ ကိလေသာအာသဝေဝါတို့ကို ပယ်ခွါပေးလတ်၍၊ ထို- ဝိပဿနပေက္ခာ- ဝေဒန ပေက္ခာနှင့်ပြည့်စုံသော ဉာဏ်ဝိညာဏ်အား- နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် ဆင်ခြင်ပေးအပ်၍- ချုပ်ပြီးလျှင်၊ နောက်စိတ်ဟု ဆိုအပ်သော လောကုတ္တရာစိတ် သည် ဆိုင်ရာကိလေသာကိုသတ်၍ နိရောဓသစ္စာကိုမျက်မှောက်ပြုသော မဂ်ဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အဖြစ်၊ တပြိုင်နက်လေးတန်သောသစ္စာကိုထင်ရှားစွာသိလျက်၊ တကြိမ် တခါမျှ မဖေါက်ခွဲ- မပယ်သတ်ဘူးသော မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သည့် ကိလေသာ တို့ကို၊ နောင်ခါတဖန်- လာရန်အကြောင်း၊ မရှိကောင်းအောင် သုခသင်သည့်- မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည်၊ မိမိအခြားမဲ့ အကျိုးပေးမြဲသော- ဖိုလ်စိတ် ကိုပါ၊ တပါးထည်း- တည်စေပါတော့သည်။ မြတ်သောယောဂီ....။

ထိုမှတတန်= ယောဂီသူမြတ်၊ ဝေဘန်သိရှိရန်မှာ၊ ယခု-လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်မြတ်ကို၊ ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်အားဖြင့်၊ အာနာပါန-လက္ခဏာ ရမ္မဏိကဝိပဿနာရှုကွက်နှင့်တကွပြဆိုလာရာမှာ၊ သမ္မသနမှ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အထိ

သဘောကို၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ အနည်းငယ်နှင့်ပစ္စက္ခဉာဏ်ကဲ့လုံစွာသဘောသွားတို့ကို အပိုင်နှော၍ စောကြောဆန်းစစ်၊ ပြသပေးခဲ့ပါသည်။ ယခု-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ-မဂ်ဉာဏ်အထိတွင်မူ၊ ပစ္စက္ခဉာဏ် အနည်းငယ်နှင့် ဒေသနာဉာဏ်များကိုသာ ပြသလာခဲ့ရပါသည်။ ဤသို့-ဘဒ္ဒကြောင့်- ခြားနားပြဆိုရပါသနည်း ဆိုသော်၊ သမ္မသနမှ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အထိသဘောသည်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်အနေနှင့် မိမိရရှိသည့်-ဒေသနာဉာဏ်စာပေကိုပါ ကြည့်ရှုပြီး အားထုတ်ပေးရမှာ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-အမှားအမှန်- သဘောမှန်သမျှကို ဆန်းစစ်ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ပေးခဲ့သည့်အတိုင်း- တသွေမတိမ်- လိုက်နာ ကျင့်ကြံအားထုတ် ပွားများပါလျှင်၊ မဆုတ်မဆိုင်း- ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာ- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်မဟာတိုင်အောင် ပွားများရရှိနိုင်မှ- အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုမှရှေ့ ဆက်-သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ထက်မှစ၍- မဂ်ရသည်အထိမှာမူ၊ တဦးတယောက်၏ ပစ္စက္ခဉာဏ်ချက်ကို-မတူတာတူအောင်၊ မရတာရအောင် အားထုတ်ပေးရမည့်သဘောမျိုး မဟုတ်တော့ပါ။ ဘဒ္ဒကြောင့် ဆိုသော်၊ ဤနေရာသည်-မဂ္ဂင်ကရှာ-ထွက်မြောက်ရာသာ-ရောက်ရပေမည့်အပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီသူမြတ်ကိုယ်တိုင်- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ့ဉာဏ်အနေနှင့်- မည်သူတဦးတယောက်၏၊ ဤသို့ဖြစ်တတ်- ဖြစ်လေ့ ရှိသည့်အတိုင်းဖြစ်စေလော့ဟူ၍၎င်း၊ ဓမ္မဝိနိစ္ဆယ-တထစ်ချထားလျက် ညွှန်ပြ၍ရကောင်းသောအပိုင်းမဟုတ်တော့ပါပေ။ ယောဂီသူမြတ်တို့၏ “ဟေတု၊ အဇ္ဈာသယ၊ စရိတ၊ ဝါသနာ၊ ဥပနိဿယ၊ ပရိဂ္ဂဟ၊ ပရိစယ”တို့ အားလျော်စွာသာလျှင် ဝိမောက္ခသုံးပါး- ပေါ်ထွန်းလာမှာဖြစ်၍၎င်း၊ ထိုသို့-သိခါပတ္တ ဖြစ်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်မှ မဂ်ဉာဏ်သက်ဝင်ရေးတွင်၊ ယောဂီသူမြတ်၌ အာသဝေနပစ္စည်း ထိုက်သင့်ပြီး-သက်ဝင်တည်လာသည်ကို- တဦးတယောက်ကမျှ-ပြောင်းလဲပေး၍ မရကောင်းခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဤပစ္စက္ခဉာဏ်အရာတို့၌၊ ဤသို့ ဖြစ်စေသတည်းဟူ၍၎င်း၊ ဤသို့ ဖြစ်အောင်ပြုလေဦးလောဟူ၍၎င်း၊ ဆုံးဖြတ်အမိန့်ပေးခြင်းငှါ မသင့်တော့ပါပေ။ အကယ်၍- ယောဂီသူမြတ်မှာ- မဂ်ရရန် အကြောင်းမှန်ကတခြား- ဖြစ်နေသည်၊ မဖြစ်နေသည်ကို ရိပ်စားမိပါက၊ သစ္စကရဏအားဖြင့်- အမှန်သက်ဝင်သွားအောင်၊ ထောက်ဆ၊ ညွှန်ပြနိုင်တဲ့ သဘောရှိပါသည်။ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယကို အပိုင်သိသလို၊ ဤလိုဖြစ်စေလော့၊ ဤသို့ဖြစ်အပ်သော်-မဂ်ရအံ့ဟု- ဆုံးဖြတ်ပေးခြင်းငှါမထိုက်ပါ။ အကယ်၍- ဤသို့ဆုံးဖြတ်ပေးသော်၊ ဣန္ဒြေအနုအရင့်နှင့် ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဉာဏ်ကိုရရှိသော ဘုရားတဆူ ထပ်ပွင့်လာခြင်းနှင့် အတူသာလျှင် ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်၊ အတု=အတူလိုက်၍ မလေ့ကျက်ထိုက်သော သဘောတို့ကြောင့်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ သိခါပတ္တမှစ၍-

အထက်ဉာဏ်သဘောတို့ကို၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်အားဖြင့်-ဗဟုသစ္စသဘောမှလွဲ၍ မပြဆို
တော့ဘဲ၊ ဒေသနာဉာဏ်ဘက်ကိုသာ ဦးစားပေး၍ပြသခါ၊ မိမိကိုယ်တိုင်-ကိုယ်ပိုင်
ဉာဏ်ဖြင့် ကြိုးစားမယုတ်- အားထုတ် ဖြစ်အောင်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်ဖြင့်
ဝိမောက္ခသုံးပါး၌ သက်ဝင်တည်ငြားသော- ယောဂီသူမြတ်ကို မဂ်၏တံခါးဝ
နား-ရောက်ရှိသွားပြီဖြစ်ကြောင်းနှင့်၊ ယခုအခါ- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်
အရာကို ရှင်းလင်းပြဆိုလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝိမောက္ခနှင့် ဝုဋ္ဌာနအလို
ဇယားကိုကြည့်-သစ္စာဉာဏ်မြင်သိ။

ဤ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်၏နယ်ပယ်နှင့် ဖြစ်ပွားသက်ဝင်တတ်ပုံ
အချင်းအရာစုကို ရိပ်စားမိသော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ပူးတွဲပါဇယားကိုကြည့်
ပါက၊ မိမိတို့- အန္တပုထုဇဉ်ဘဝမှ ထွက်မြောက်အောင် ပြေးထွက်လာနိုင်ခဲ့ပြီကို
လည်း ရိပ်စားမိပါလိမ့်မည်၊ ပရိယောသာန ကလျာဏတန်းမှာ သက်ဝင်၍၊
သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် အခေါ်ခံထိုက်ခြင်းနှင့် စူဠ သောတာပန် စာရင်းမြောက်ခဲ့သည်
ကိုလဲ သိရှိနိုင်ပါလိမ့်မည်၊ ယခုအခါ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်ကို
ဝိမောက္ခသုံးဖြာချိပ်၍- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီမြောက်ရန် တဆင့်သာ ကျန်တော့ရာ-ကိုယ်
တိုင်သိငြား-ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နှင့်ဆုံးဖြတ်ထား၍၊ မဆုတ်မနစ်- လေ့ကျင့်ပွားများ
သင့်ပါတော့သည်၊ သို့မှသာ-တသံသရာလုံးက-နှောင်ဖွဲ့ခံလာခဲ့ရတဲ့၊ ဒိဋ္ဌိ-တဏှာ
(၀၇)အဝိဇ္ဇာ- တဏှာဒွေ-မူလာတို့ကို၊ ဒိဋ္ဌိပင်မနှင့် ဝီစိကိစ္ဆာ၊ အခက်ဖြာသည့်
ကိလေသာနှစ်ခု-အနုသယကို သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်အမှုဖြင့် သတ်နိုင်မှာ ကေန့်
ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဇယားပါ- အခင်းသွားတွင်၊ ယောဂီသူမြတ်၏- ရုပ်၊ နာမ်၊ ဓမ္မသင်္ခါရ
သည်၊ အကျိုးသင်္ခါရအရ=ရုပ်နိမိတ္တ- နာမ်ပဝတ္တနှင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ-အတ္တဘော
တို့ဟာ၊ ကာမ-ရူပ-အရူပ၊ ဆိုတဲ့၊ ဘဝ၊ ဝဋ်ကြောမှာ မြောပါလာခဲ့ရတိုင်း၊ ဒိဋ္ဌိ
နဲ့တဏှာဟာ-အမြဲမကွာ-ကပ်ရောက်နေမှု ဥပယကို၊ ခွါနိုင်မှု-ကွာစေမှု-မပြုလုပ်
မိခဲ့ကြပါဘူး၊ ဒါတွင်လားဆိုတော့- အဲဒီလို မခွါနိုင် မကွာစေနိုင်ရုံမျှမက၊
ပြင်းစွာစွဲလန်းလျက်လဲ ဥပါဒါန်ဖြစ်နေခဲ့ကြရပါတယ်၊ ဒါ့ကြောင့်- ရုပ်နာမ်နှစ်
ဖြာ-သင်္ခါရတို့ ခန္ဓာသွင်း၍ ဖြစ်တုံလျဉ်းသည်မှာ၊ ဥပါဒါန်ရဲ့- အာရုံ၊ အာမိ
သဖြစ်လို့- ဥပါဒါန်ကုန္ဒာလို့ အမည်တွင်ခဲ့ရပါတယ်၊ အဲဒီလို- ဒိဋ္ဌိ၊ တဏှာတို့
သည်၊ ကပ်ရောက်မှု- ဥပယဆိုတဲ့-ခန္ဓာငါးပါးဖြစ်တိုင်း၊ မဆိုင်းမတူ ပါဝင်ကပ်
ရောက်မှုခံနေရခြင်း၊ ပြင်းစွာ၊ စွဲလန်းခံနေရခြင်းတို့ဟာလဲ၊ အဘိနိဝေသဆိုတဲ့

သဘောနဲ့၊ အတ္တငါ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ အတ္တနိယ၊ ငါ့ဥစ္စာ၊ တဏှာ- နှစ်ဖြာတို့ဟာလဲ၊ သတ္တဝါတို့ရဲ့ နာမ်ခန္ဓာအစဉ်မှာ= ကပ်ရောက်မှု မပြတ်ခြင်း၊ ပြင်းစွာ စွဲလန်းခြင်း၊ မရပ်မတန့်နှင့်တကွ၊ နှလုံးသွင်းအစဉ်ကလဲ- အဘိနိဝေသအားဖြင့်- နှစ်မြုပ်စူးဝင်နေပါတယ်။ ဒီတော့= ကပ်ရောက်တာကိုခွါ၊ စွဲလန်းတာကို ကွာအောင် လုပ်၊ နှစ်မြုပ်စူးဝင်နေတာကို- “ပရိကမ်- ဥပစာ- အနုလုံ”ဆိုတဲ့- ဆယ်ပါးမြောက်ဉာဏ်စဉ်ထက်မှာ နှုတ်လိုက်နိုင်ရင်၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ ဝီစိကိစ္ဆာ- ဘယ်တော့မှ ပြန်ပေါ်မလာတဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရနိုင်တဲ့ အချက်ပါဘဲ....။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဇယားကွက်ကလေးကို ဓေသသေချာချာကြည့်ရင် သစ္စာ လေးပါးနဲ့-အတိ၊ အပြီး ပါဝင်နေတာကို တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ သုံးသပ်ကြည့်ပါ= ထပ်မံ၍မရှင်းတော့ပါဘူး၊ ဒီလိုဘဲ- ယောဂီသူမြတ်ရဲ့ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာဟာလဲ သစ္စာလေးပါးနဲ့ အတိ၊ အပြီး ပါဝင်နေပါတယ်။ ဒါမေမဲ့- ဤမျှရှည်ကြာအောင်၊ (၀၇) အနုမတဂ္ဂသံသရာ၊ အစအစွန်းကို ရောက်အောင်၊ မညှန်းဆ၊ မရေမတွက်နိုင်တဲ့- သံသရာဒုက္ခကြီး- ဘာကြောင့်ရှည်ခဲ့ရသလဲဆိုတော့၊ အဲဒီ- အဝိဇ္ဇာနဲ့ တဏှာ- ဒွေးမူလကို၊ (၀၇) ဒိဋ္ဌိနဲ့တဏှာ၊ ကပ်ရောက်နေတာကို၊ စွဲလန်းနေတာကို၊ နှစ်မြုပ်စူးဝင်နေခဲ့တာကို၊ တသံသရာလုံးကဘဲ၊ ဘယ်လောက်ရှည်သလဲလို့ မမှန်းဆနိုင်ပါဘူး။ ဂင်္ဂါဝါဠုသံစုနှင့်မျှမက ဘုရားရှင်တွေ ပွင့်တော်မူပြီးကြပေမဲ့လဲ၊ မခွါနိုင်- မကွာနိုင်- မနှုတ်နိုင်ခဲ့ကြဘူး၊ အဲဒီလို= ဂင်္ဂါမြစ်ထဲ ကျောက်သလဲက= နဲ့စွာသော ပမာဏရှိတဲ့- ဘုရားရှင်တွေ ပွင့်တော်မူခဲ့ပြီး၊ အဲဒီ- ဘုရားရှင်တစ်ဆူမှ လေးဆူအထိ၊ ပွင့်ပြီးတဲ့ ကြားထဲမှာလဲ သုညကမ္ဘာတွေကို ဖျမ်းမျှတွက်ယူရင်၊ ကမ္ဘာပေါင်း ၃၀၀၀-ကျော်မှ ဘုရားရှင်တစ်ဆူသာ ပွင့်ပါတယ်။ ဘုရားရှင်တော်ပေါင်းကိုက မရေမတွက်နိုင်တဲ့ ဂင်္ဂါဝါဠုသံစုနှင့်မျှမကဆိုတော့၊ ကမ္ဘာပေါင်း ၃၀၀၀-ကျော်စီတောင် မရေမတွက်နိုင်အောင် ကြာခဲ့ပါပြီ။ ဒီလောက်ရှည်တဲ့- သံသရာဒုက္ခ- အပါယဒုက္ခတွေနဲ့ ကြည်လည်ခဲ့ရတာ၊ ချမ်းသာအမှန်တရားနဲ့လား၊ ဆင်းရဲအမှန်တရားနဲ့လားဆိုတော့၊ ဆင်းရဲဆိုမှ ဆင်းရဲအမှန်- ကေန္တ၊ ဒုက္ခသစ္စာ- ရုပ်နာမ်၊ နှစ်ဖြာ ငါးခန္ဓာနဲ့ ကြည်လည်ခဲ့ရတာပါ။ ယခုအခါ- လွန်စွာမှတ် ကံကောင်းထောက်မလို့ မြတ်ဘုရားရှင်သာသနာ၊ စစ်ကလေးနဲ့ရစ်ထွေးပြီး တွေ့ကြရတဲ့အခါမှာ၊ မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ- မြတ်ဘုရား၊ ဓမ္မစစ်နဲ့လဲ ကြုံဆုံရတဲ့အခါမှာ၊ အဲဒီ-ဆင်းရဲဆိုမှ တကဲ့ဆင်းရဲ- ဒုက္ခသစ္စာမဲ့ကြီးကို နိရောဓသစ္စာနဲ့လဲ ယူရအောင် မဂ္ဂသစ္စာနဲ့ ဆွဲခေါ်သွားရင်း၊ အပြတ်စာရင်း- ရှင်းပစ်လိုက်ကြဘို့- လွန်စွာ၊ လွန်စွာ အရေးကြီးလှပါတော့တယ်။

အခုတော့- အဝိဇ္ဇာနဲ့တဏှာ- ဒွေးမူလပမာ၊ ဒိဋ္ဌိနဲ့ တဏှာကို၊ ဒုက္ခသစ္စာ ငါးခန္ဓာမှာ ကပ်ရောက်နေတာကို လိုချင်ကြတယ်။ စွဲလန်းနေတာကိုလဲ သာယာ နေကြတယ်။ နစ်မြုပ်စူးဝင်နေတာကို အဟုတ်ကြီးထင်ပြီး နှုတ်မပစ်ချင်ကြပါ ဘူး။ ဒါ့ကြောင့်မို့- မြတ်ဘုရားရှင်က ပုထုဇဉ်တွေကို ဥမတ္တက-အရူးတွေလို ပြောခဲ့တာပေါ့။ အရူးဘဝက၊ လွတ်ချင်ရင်၊ အဲဒီ၊ ကပ်ရောက် စွဲလန်းနစ်မြုပ် စူးဝင်နေအောင်- အမျှင်မပြတ်စေတဲ့- သမုဒယသစ္စာနဲ့ မပလူးရဘူး။ မျက်နှာ ချိုမသွေးရဘူး၊ မျက်နှာသာမပေးရဘူး။ မဂ္ဂသစ္စာပွားပြီး ခပ်ဝေးဝေးနှင်ထား ရမယ်။ မျက်နှာထားတင်းတင်းနဲ့ ချဉ်းနင်းပြီး မကပ်ရောက်နိုင်အောင် ခွါပေး ရမယ်။ နောက်ကြောခိုင်းပြီး မစွဲလန်းတော့ဘူးလို့ ကွာအောင် လုပ်ရမယ်။ မျက် လုံးစုံမှိတ် သန္တိဌာန်စိတ်နဲ့ နှလုံးသွင်းမချိပ်အောင် နှိပ်စက်ပေးရပါမယ်။ အဲဒီလို မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာဘောင်မှာဝင်ပြီးတော့၊ သမုဒယသစ္စာငြိမ်းအောင် မဂ္ဂသစ္စာကိန်းအောင်၊ အားထုတ်ပြီး၊ ဝိပဿနာမဂ်၊ တဒင်္ဂပဟာန်အချက်နဲ့- နိရောဓသစ္စာကို ဖော်ထုတ်ပေးရပါမယ်။

ဒီလိုမှ- မဂ္ဂသစ္စာနဲ့ မကျိုးစားဘဲ အတိုင်းတိုင်းထားရင်တော့၊ အနုမ တဂ္ဂ- သံသရာလှိုင်းထဲက ဘယ်တော့မှ ထွက်မြောက်နိုင်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ သံသ ရာအဆက်ဆက်က- ဒုက္ခသစ္စာ၊ ငါးခန္ဓာအိမ်ကြီးမှာ၊ ဘခင်၊ အဝိဇ္ဇာ- သား၊ တဏှာနဲ့- ချွေးမ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ မြေး၊ စေတနာ၊ မြစ်၊ ဝေဒနာ၊ နဲ့- မယ်သညာတို့ပျော် စရာကြီးထင်ပြီး နေလာခဲ့ကြရာမှာ၊ ဖခင်က သားကို၊ မြေးအကြီး- မောင်စေ နာနဲ့ပေါင်းပြီး ကံတွေဖြစ်အောင် လုပ်ခိုင်းတော့၊ အဖေခိုင်းလို့ လုပ်ရပေမဲ့- ဇနီး၊ ဒိဋ္ဌိရဲ့ အလိုအကျကိုလဲ မလွန်ရဲတော့- မောင်ဝေဒနာ၊ မယ်သညာတို့နဲ့ပါ တွဲပြီးလုပ်ပေးရရှာတယ်။ ဖြစ်လာတဲ့-ကံအရပ်ရပ်ရဲ့အကျိုးတွေကိုတော့ ကိုတဏှာ ဦးဆောင် လုပ်ရတာမို့။ ဒါအမေအတွက်၊ ဒါ- မယားအတွက်၊ ဒါသားသွီး- အတွက်နဲ့ စီမံချက်ချပြီး- ကြောက်မက်ဘွယ်ရာ ဆင်းရဲတရားကို သာယာဘွယ် ချမ်းသာတရားလို့ - ကပ်ရောက်၊ စွဲလန်း၊ နစ်မြုပ်စူးဝင်လျက်- ပျော်မြူးစွာ သုံးဆောင်လာခဲ့ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့-အတိတ်ကံအရ- ဖြစ်ပေါ်ကြတဲ့ခန္ဓာအိမ်ကြီး မှာ၊ မီး(၁၁)ပါး၊ တထိန်ထိန်လောင်လျက်က၊ ကာမသုခ-ဝေဒယိတ အချက် ကလေးကိုမက်ပြီး၊ အာရုံအရပ်ရပ်- ကပ်ရောက်မှုကိုလဲ အမြဲလိုလားခံယူတယ်။ သာယာဘွယ်ကိုလဲ-တွယ်တာစွဲလန်းတယ်။ နစ်မြုပ်စူးဝင်နေမှုကိုလဲ မနှုတ်ပစ်ရုံ မက-နစ်သည်ထက်နစ်စေတယ်။ ဒီလိုနဲ့ တဘဝ၊ တဖြစ် ကုန်ဆုံးလို့-သမုတိမရဏာ ချယ်မှုန်း ခံရပြန်တော့လဲ။ ကံတည်းဟူသော အဘိုးအခကို ပေးပြီး- တဏှာနဲ့

ယောက်ျားလက်သမားတည်ဆောက်တဲ့- ဂတိငါးပါးထဲမှာ၊ ဘဝတခု (၀၇)၊ အဖြစ်တခု-ဒုက္ခသစ္စာအမှု-ကပ်ရောက်ရပြန်တော့တယ်။ ဒီလိုနဲ့-ဒုက္ခဆိုတဲ့-ခန္ဓာ အိမ်ကြီးဟာ၊ “ပဝတ္တိသစ္စာ”=ဆင်းရဲခြင်းကော်အမှန်- အဆက်မပြတ်- အဆင့် ဆင့်နဲ့- ဒုက္ခဇာတ်ကိုခင်းနေရတော့တယ်။ အခင်းခံနေရတဲ့- အကြောင်းရင်းက တော့၊ သမုဒယသစ္စာ-ဆင်းရဲခြင်း၏ဖြစ်ကြောင်းအမှန်-ပဝတ္တိဟေတုသစ္စာ၊ ကြောင့်ဘဲဖြစ်တယ်။ ဒါ့ကြောင့်-သံသရာဝဋ်ဒုက္ခကို၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း ကော် ဆောင်တဲ့သစ္စာက-ပဝတ္တိဟေတု=အဆက်မပြတ်-ဖြစ်စေတတ်သောအကြောင်း အားဖြင့်၊ သမုဒယသစ္စာ= ဆင်းရဲခြင်းအမှန်တရားကို- မချိုးမဖောက်၊ မဖျက် ဆီးနိုင်သမျှ၊ ပဝတ္တိ- အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း ကော်-ဒုက္ခသစ္စာ- ဆင်းရဲခြင်းအမှန် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာမှ- လွတ်နိုင်စရာသည်- မရှိနိုင်တော့ပါ။ လွတ်ချင်လျှင်-မဟာဉာဏ် အောင် ဝိပဿနာခွင်မှ-ပဋ္ဌမပိုင်း၊ ဒုတိယပိုင်း၊ တတိယပိုင်းတို့၌-ပြဆိုအပ်သော၊ ဗုဒ္ဓအဘိဓမ္မာမှ မုချဝိပဿနာ- ရှုကွက်ဘဝနာကို- အစပျိုး၍၊ နိဝတ္တိဟေတု- ဒုက္ခသစ္စာကို၊ (၀၇)ဆင်းရဲခြင်းအမှန်ကို-အဆက်ပြတ်စေတတ်သော၊ မဂ္ဂသစ္စာ- ကပ်ရောက်ပွားများရာကော်-နိဗ္ဗာနလမ်းမှန်သစ္စာကို- အခြေခံကျကျ- ကြိုးစား ကြ၍၊ နိဝတ္တိ- ခန္ဓာနှင့်ကိလေသာ ဆင်းရဲခြင်းတကာတို့၏ကုန်ဆုံးရာ၊ နိရောဓ သစ္စာ-ချုပ်ငြိမ်းရာမှန်မြတ်နိဗ္ဗာန်ကိုသက်ဝင်နိုင်အောင်၊ ဇယားကွက်ပါသဘော အရ၎င်း၊ မဂ္ဂသစ္စာ-ဆင်မြန်းစရာဉာဏ်အဖြာဖြာကို ပြဆိုလာသည့်အတိုင်း၎င်း၊ အောက်တန်းစားအနေအားဖြင့်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာအရာ ဝိမောက္ခ ဉာဏ်ပန်းကို ဆင်မြန်းနိုင်အောင်- မဟာဉာဏ်အောင် မျိုးစေ့ချ၍ စိုက်ပျိုးတော် မူကြပါ ကုန်။ ။

+

x

x

“ဝုဠာနဂါမိနိ အရေ-ဥပမာ”

ဤသို့-သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်တိုင် ဝိမောက္ခသုံးပါးတည် ငြားလျက်-စေလွှတ်နိဗ္ဗာန် ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာအယံ၏ သဘောတို့ကို ဇယား ကွက်ကလေးပါး-နှော၍ပြသပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌၊ အဋ္ဌကထာအလိုအရ-ဝုဠာန ဂါမိနိဝိပဿနာကို ဥပမာ(၁၂)နည်းတို့ဖြင့် ပြသတော်မူရာတွင်၊ အကျဉ်းအား ဖြင့်-လင်းနို့ဥပမာနှင့်-ဘီလူးမ ဥပမာနှစ်ခုမျှကိုသာ ရိပ်စားမိရန် ဆက်လက်ပြ ဆိုပါမည်။

(လင်းနို့ဥပမာ)

လင်းနို့တကောင်သည်-ခက်မငါးဖြာရှိသော သစ်မညှပ်ပင်ကြီး၌၊ တစုံတခုသော စားသောက်ဖွယ်ရာအပွင့်အသီးတို့ကို ရလတံ့ဟု-ဝင်ရောက်ခိုနားပြီးလျှင်၊ တခုသော အကိုင်ထက်မှာ-အသီးအပွင့်တို့ကို စမ်းသပ်ရှာဖွေတယ်၊ တစုံတရာသော အသီးအပွင့်တို့ကို မရရှိတော့မှ၊ ဤအကိုင်ကား- အသီးအပွင့်မရှိအချည်းနှီးသောအကိုင်တည်းဟု-စွန့်ပစ်၍၊ နှစ်ခုမြောက်သောအကိုင်၊ သုံးခုမြောက်သောအကိုင်၊ လေးခုမြောက်သော အကိုင်၊ ငါးခုမြောက် ဖြစ်သော အကိုင်သို့တိုင်အောင်-ကူးသန်းစုံစမ်းရှာဖွေသော်လည်း၊ တစုံတခုသော အပွင့်အသီးတခုခုကိုမျှမရရှာဘူးတဲ့၊ ဒီအခါမှာ=လင်းနို့သည်-ဤသစ်ပင်ကား-အပွင့်အသီးမရှိ-အချည်းနှီးသော သစ်ပင်သာဖြစ်၏ဟု သစ်ပင်၌ ကပ်ငြိတယ်တာခြင်းကို စွန့်လွှတ်၍၊ ဖြောင့်မတ်သော အကိုင်ထိပ်ထက်သို့- တက်ပြီးလျှင်- ခွကြား၌ နား၍၊ ဦးခေါင်းကိုမော်ခါ အထက်သို့ကြည့်လျက်-ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်သွားတော့တယ်၊ ကောင်းကင်ထက်မှ ပျံသန်း၍ အခြားတပါးသော အသီးအပွင့်နှင့် ပြည့်စုံသည့် သစ်ပင်ထက်၌နား၍၊ ချမ်းသာစွာ နေတော့လေသည်။

ဤကဲ့သို့-ထုတ်ဆောင်ပြတဲ့ ဥပမာအရ၊ ယောဂီသူမြတ်သည် လင်းနို့နှင့်တူတယ်၊ ခက်မငါးဖြာရှိသော သစ်မညှပ်ပင်ကြီးသည်၊ ဥပါဒါန်ဖြင့် စွဲလန်းအပ်သော ခန္ဓာငါးပါးနှင့်တူတယ်၊ လင်းနို့သည် တခုသောသစ်ကိုင်၌၊ အသီးအပွင့်တို့ကို-စုံစမ်းရှာဖွေရာ-မတွေ့မမြင်၍ ကျန်သစ်ကိုင်တို့၌ ရှာဖွေသကဲ့သို့၊ ယောဂီသည်-ရူပက္ခန္ဓာကို သုံးသပ်၍ တစုံတခုသော အသုံးချစရာ-အနှစ်သာရကို မမြင်သဖြင့်၊ ကြွင်းသော ဝေဒနက္ခန္ဓာ-သညက္ခန္ဓာ-သင်္ခါရက္ခန္ဓာ- ဝိညာဏက္ခန္ဓာတို့၌၊ သုံးသပ်ပွားများသည်နှင့် တူပါတယ်၊ လင်းနို့သည်- အလုံးစုံသောအကိုင်ငါးကိုင်၌ အသီးအပွင့်တို့ကို-မတွေ့မရရှိ၍၊ ဤသစ်ပင်သည်အချည်းနှီးတည်းဟု သစ်ပင်၌ကပ်ငြိတယ်တာ နှစ်သက်ခြင်းကို စွန့်လွှတ်သကဲ့သို့၊ ခန္ဓာငါးပါးရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့၌၊ အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တအစရှိသော လက္ခဏာတို့ကိုမြင်သော အစွမ်းအားဖြင့် ပြီးငွေ့ခြင်း- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကိုရသော- ယောဂီအား၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သုံးပါးကိုရ၍- သင်္ခါတရားတို့ကို စွန့်လွှတ်သည်နှင့်တူတယ်၊ လင်းနို့သည် ဖြောင့်သောအကိုင်ထက် ခွကြားသို့ တက်နားသည်နှင့် အနုလောမဉာဏ်ကိုရခြင်းနှင့် တူပါတယ်၊ ဦးခေါင်းမော်၍- အထက်သို့ မျှော်ကြည့်သည်နှင့်ကား= ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့် တူတယ်၊ ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်သည်နှင့်ကား= မဂ်ဉာဏ်နှင့် တူပါတယ်၊ တပါးသော အသီးအပွင့်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည့် သစ်ပင်ထက်၌- နားနေသည်နှင့်ကား= ဖိုလ်ဉာဏ်နှင့် တူပေတယ်။

အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်၏ လင်းနို့ဥပမာနှင့် ဟပ်ပြီး၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်ကနေ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်တိုင်အောင် ရှင်းပြထားဒါ- သိသာလွယ်ကူလှဘယ်ရာ ရှိပါတယ်၊ အားထုတ်သူရဲ့ နှလုံးသွင်းမှု ဉာဏ်စဉ်ကို မူတည်၍၊ ရရှိပြီးတရား ဘယ်အထိ ရောက်သွားပြီဆိုတာကိုလဲ-ဆန်းစစ်ဘို့ရာ လွယ်ကူသွားပါလိမ့်မယ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည် မဂ်၏ တံခါးဝသဖွယ်၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာနယ်ထဲရောက်ရှိသွားပုံလဲ ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့- ယောင်ဝါးဝါးနဲ့ ရောက်တဲ့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဆိုရင်တော့ တန်ဘိုး မရှိလှဘူး၊ တကယ်အမှန်- ရုပ်နာမ်ဓမ္မ ခန္ဓာငါးဝ၊ သင်္ခါရတရားတို့ကို သဘောသဘာဝနှင့်တကွ၊ ပရပမတ္ထဉာဏ်တိုင် ဖောက်ထွင်းသိရှိနိုင်အောင်- ဒုတိယပိုင်း၌- မဆိုင်းမတူ လေ့လာဆည်းပူးရရှိပြီးလာခဲ့တဲ့- ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ယခု- တတိယပိုင်း၊ သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ်ကစ၍၊ ဆယ်ပါးသော ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်တွေကို ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ ဒေသနာဉာဏ်နှစ်စားနှင့် တပါးစီ၊ တပါးစီ၊ ခွဲခြမ်းစိပ်ဖြာ၍- ကျမ်းဂန်ပါဌအနက် ဇယားကွက်နှင့်စကားပြေ-ပြောဟောချက်တွေပါ၊ စုံစေ့အောင်ပြခဲ့ပါပြီ။ ဒါကြောင့်= အသိနက်တဲ့- သုတမယပညာသိကနေ- စိန္တာမယပညာသိ၊ စိန္တာမယပညာသိကနေ- ကိုယ်တိုင်ကျင့်သုံးလျက်- ဘာဝနာမယ ဉာဏ်ပညာ အသိပါရအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ဘို့ကတော့၊ တရားရလို့- မဂ်တည်လိုသည့် ယောဂီသူမြတ်တို့၏ စရဏခန်းဘဲ ကျန်ပါတော့တယ်၊ ကြိုးစားဘို့ သန္တိဋ္ဌာန်ချထားကြပါ၊ သိခဲ့တဲ့တရားတွေကို သိရပြီး= ရခဲ့တဲ့တရားတွေကို ရအောင် အားထုတ်တော်မူကြစမ်းပါလို့ တိုက်တွန်းရင်း.... ကဲ၊ လင်းနို့ဥပမာပြီးတော့- ဘီလူးမဥပမာနဲ့ အဋ္ဌကထာဆရာပြပုံကတော့....။

တယောက်သော ယောက်ျားသည်၊ အယောင်ဆောင်ထားသော ဘီလူးမကို လှူမိန်းမသားထင်မှတ်ပြီးလျှင်၊ အတူတကွ-အိမ်ထောင်ဘက်ပြု၍ နေသတဲ့၊ အဲဒီ-ဘီလူးမဟာ၊ ညဉ့်နက်တဲ့အခါ လင်ယောက်ျားအိပ်နေပြီဆိုလျှင်၊ ထ၊ ထပြီး သူသေကောင်မြှုပ်တဲ့ သင်္ဂြိုင်းကိုသွား- လူသားကို ဖေါ်စားလေ့ရှိသတဲ့၊ တညသောအခါကျတော့ ယောက်ျားသည် ဘီလူးမသုဿာန်သို့သွားခိုက် အမှတ်မထင် အိပ်ရာက နိုးလာတယ်၊ ဒီအခါ- သူ့မိန်းမကို အိပ်ယာဘေးသွင် မတွေ့ရတော့၊ ဘယ်ထသွားလိမ့်မလဲလို့ အပေါ့သွားရင်း အိမ်ထဲမှာ ရှာဖွေတယ်၊ မတွေ့တော့- အိမ်ရှေ့လမ်းမဆင်း၍ တောင်မြောက်လေးပါးကို လှမ်းကြည့်ရှာဖွေတဲ့ အခါမယ်၊ သုဿာန်လမ်းမသို့ ရှေ့ရှုသွားနေတဲ့- သူ့မိန်းမကိုတွေ့မြင်ရတော့၊ အသာနောက်ယောင်ခံလိုက်သွားပြီး ချောင်းမြောင်း သမ္မ ပြုတယ်၊ သုဿာန်ရောက်၍- လူသားတို့ကိုဖေါ်စားလျက်ရှိသော မိန်းမဖြစ်သူကိုတွေ့တော့၊ ဒီမိန်းမ

သည် လူစင်စစ်မဟုတ်- ဘီလူးမသာ ဖြစ်မယ်လို့- အတပ်သိဆုံးဖြတ်ပြီး၊ ငါ့အသားကို မစားခင် ပြေးမှလွတ်မယ်ဟု ကြောက်လန့်သောအားဖြင့် ဘေးမှ လွတ်ရာအရပ်၌ သွားရောက်နေတော့တယ်တဲ့။

အဲဒီ-ဥပမာမှာလဲ၊ ယောဂီသူမြတ်သည်- ယောက်ျားနှင့်တူတယ်၊ ထိုယောက်ျားသည် ဘီလူးမကို လူမိန်းမထင်မှတ်၍ အိမ်ထောင်ဘက်ပြုပြီး အတူတကွနေတာကတော့=ခန္ဓာငါးပါး၊ ရုပ်နာမ်တရားကို ငါဘဲ၊ ငါ့ဥစ္စာဘဲလို့ စွဲမြဲယုံမှား- ငြိတယ်ထားဒါနဲ့တူတယ်၊ သုဿာန်သို့သွား၍ လူသားစားနေသည်ကို မြင်မှ ဘီလူးမမှန်းသိသည်နှင့်ကား၊ ခန္ဓာငါးပါး-ရုပ်နာမ်တရားတို့အား အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တဟု- အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးနဲ့ မြင်တာနဲ့တူတယ်၊ ကြောက်လန့်သောကာလကဲ့သို့-ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ်နဲ့တူတယ်၊ ထွက်ပြေးလိုသည့်အခါကဲ့သို့-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတဉာဏ်နဲ့တူတယ်၊ သုဿာန်၌ဘီလူးမကိုစွန့်ပစ်သကဲ့သို့=ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ လျင်မြန်စွာပြေးသကဲ့သို့ မဂ်ဉာဏ်၊ ဘေးလွတ်ရာအရပ်၌ တည်နေသကဲ့သို့-ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူ၍၊ ဘီလူးမ ဥပမာအားဖြင့် ဤသို့သိအပ်ရာပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတဉာဏ်ကို ထွက်ပြေးသကဲ့သို့ဟူသောနေရာတွင် ပြု၍၊ တဖန်- ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ဟူ၍ ပြဆိုရာဝယ်၊ ပဋိသန္ဓါဉာဏ်နှင့် သန္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် ကျန်ခဲ့သည် ဟူ၍ မယူဆ၊ ရာပါ၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတဉာဏ်သည်၊ ပဋိသန္ဓါဉာဏ်၊ သန္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တို့နှင့် တပေါင်းထည်းအတူဟု ရှေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ယူဆ၍၊ ထိုဉာဏ်သုံးပါးကို တပေါင်းထည်းဖြစ်ပေါ်မှု အထွဋ်အထိပ်သို့ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ လင်းနို့ဥပမာ၊ ဘီလူးမဥပမာများအရ၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်မှုဖြင့်- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ ဌာန၊ နာမအလိုက်၊ ပွားများတည်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သုံးတန်ရရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မည်ပါတယ်၊ ဉာဏ်သုံးပါး ထပေါင်းထည်းအဖြစ်- ထက်မျက်တည်ရှိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီအဖြစ် ရရှိပြီးသော ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ လောကုတ္တရာ တရားသို့သာလျှင် ရှေ့ရှု၍ ညွတ်ဝိုင်းကိုင်းရှိုင်းသော မဂ်ဖိုလ်၌သာလျှင်ရှိတော့သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဤဥပမာများအားဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်က ဘုရားအလိုတော်ကျ အတိအလင်းဆိုထား အပ်ပြီဖြစ်ရာ၊ မိမိသည်- သန္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်တိုင်အောင် ရရှိပြီလား?၊ ဝိမောက္ခသုံးဖြာ၊ အနုပဿနာဉာဏ်အရာမြောက်ခဲ့ပြီလား?၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်အဖြစ် သက်ဝင်နိုင်ပြီလားဟု ဆန်းစစ်၍၊ မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာဘောင်ကို တဆင့်ထက်တဆင့် မဂ်နှင့်နီးသည်ထက်နီးအောင်၊ ခပ်သိမ်းသော သန္ခါရတရားတို့ကို နှုတ်ပယ်ရိုက်ချိုး- အမျိုးပြုတ်အောင် အားထုတ်ပေးတော်မူကြပါကုန်။

ဤသို့အားဖြင့်= ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာဉာဏ်ဟု အမည်ရထိုက်သော ဝိပဿနာမဂ်သည်။ ဝဋ်မှထမြောက်စေခြင်းငှါ၊ ကြီးမြတ်သော-အကျိုးအာနိသင် နှင့်ပြည့်စုံရကား၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်။ ထိုဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာအယာဉ်ကို အရာဉာနအားလျော်စွာ တန်ဆာဆင်၍- ထိုထိုပါဠိတော်တို့တွင်- ဟောတော်မူ ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့စုံလင်- ဂုဏ်တင်လောက်ပုံ- ဟောတော်မူချက်- အဖုံဖုံကို ရိပ်စားမိအောင် ပြဆိုရသော်....။

(၁) သုတ်သီလက္ခပပါဠိတော်၊ ပေါဋ္ဌပါဒ၊ သုတ္တန်၌=

“သညာခေါ ပေါဋ္ဌပါဒ ပဋ္ဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပစ္စာဉာဏံ” လို့၊ သညဂ္ဂံ-သညာ အထူးကို၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်လို့ ဟောတော်မူတယ်။ (ဒါကတော့= ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ- သြဿနကောဋိ ဖြစ်တဲ့- ဂေါတြဘူဉာဏ်၏ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ရန်၊ မဂ်ဉာဏ်အား- အာဝဇ္ဇာန်း၊ အရာမှတည်၍၊ အမှတ်သညာထူး- ပေးသကဲ့သို့ သောအဖြစ်ကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်း၊ သဘော- ဖြစ်ကောင်းရာပါသည်။)

(၂) သဋ္ဌာယတန- ဝိဘင်္ဂသုတ္တန်၌=

“အတမ္မ ယန္တိ ဧတ္ထ ကမ္မယတနာမ တဏှာ ပရိယာဒါနတော ဝုဋ္ဌာန ဂါမိနီဝိပဿနာ အတမ္မယာတိ ဝုစ္စတိ” လို့၊ တဏှာကို- တမ္မယ၊ လို့ ခေါ်ဆိုပြီး၊ တဏှာ- ကုန်သွားတာကို၊ အတမ္မယ- ဟူ၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်ကို- ဟောဆိုတော်မူတတ်။ (ဒါကတော့- တဏှာ၏အကြွင်းမဲ့ ကုန်ခြင်းကို ဆိုပါ သဖြင့် အရဟတ္တ မဂ်၊ ဖိုလ်ကို- ရစေသော ထမြောက်မှု အကြောင်းချင်းရာဖြင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်း၊ သဘော ဖြစ်ကောင်းရာ ပါသည်။)

(၃) အလဂဒ္ဒသုတ်တော်၌=

“နိဗ္ဗိန္ဒ္ဒံ ဝိရဇ္ဇတိ ဝိရာဂါဝိမုစ္စတိ” ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ နိဗ္ဗိန္ဒံ-နိဗ္ဗိန္ဒန္တော ငြီးငွေ့သည်ဖြစ်၍၊ ဝိရဇ္ဇတိ- တပ်ခြင်းကင်း၏၊ ဝိရာဂါ- တပ်ခြင်းကင်းခြင်း ကြောင့်၊ ဝိမုစ္စတိ- ကိလေသာမှ လွတ်၏။ (ဤသို့- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာဉာဏ်၏ ထမြောက်ခြင်းသည်၊ ငြီးငွေ့ခြင်းလျှင်- အခြေခံရှိပုံကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်း သဘောဖြစ်ရာပါသည်။)

(၄) နိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်- သုသိမသုတ်တော်၌=

“ပုဗ္ဗေခေါ သုသိမ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏံ ပစ္စာနိဗ္ဗာနေဉာဏံ” လို့၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏ်အနေအားဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်။ ရှေးဦးစွာ- ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်အရ၊ မတော့ ဝေသော၊ ဉာဏ်ကို အလိုရှိအပ်ရကား၊ (ရှေ့ဉာဏ်စဉ် (၉) ပါးကို ဆိုလိုပါ)

တယ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်သောဉာဏ်အရ = အနုလောမ၊ ဂေါတြဘူ၊ မဂ်ဉာဏ်တို့ကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်းသဘော ဖြစ်ကောင်းရာပါသည်။)

(၅) သုတ်ပါထေယျပါဠိတော်- ဒသုတ္တရသုတ္တန်၌=

“ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ပါရိသုဒ္ဓိ ပဓါနိယင်္ဂ” လို့၊ ပါရိသုဒ္ဓိပဓါနိယင်္ဂအနေဖြင့်- ဟောတော်မူပါတယ်။ (ဤသဘောသည်၊ ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်ကြောင်း၏ အင်္ဂါအစိပ်အပိုင်းဖြစ်သော- ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို ဘင်္ဂဉာဏ်မှ အနုလောမတိုင်အောင် ဆိုလိုပါတယ်၊ ပါရိသုဒ္ဓိပဓါနိယင်္ဂအရ = ဂေါတြဘူဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်နှစ်ပါးကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်းသဘော ဖြစ်ကောင်း ရာပါသည်။)

(၆) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါတော်၌=

“ယာစ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ၊ ယာစ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာ၊ ယာစ သင်္ခါရ ပေက္ခာ၊ ဣမေဓမ္မောကေတ္တာ ဗျဉ္ဇနမေဝနာနံ” ဟူ၍ တသဘောထည်းရှိသော ဤဉာဏ်သုံးပါးသည်ပင် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာမည်တယ်လို့- ဟောတော်မူပါတယ်။ (ဒီသဘောကတော့ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဉာဏ်၏ အခြေခံနှင့် အမွှာ အထွဋ်အဖြစ်ပြီးစေခြင်းကိုရည်ရွယ်တော်မူခြင်းသဘောဖြစ်ကောင်းရာပါသည်။)

(၇) ပဋ္ဌာန်း ပါဠိတော်၌=

“အနုလောမံ ဂေါတြဘူဿ အနုလောမံ ဝေါဒါနဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော” လို့၊ အနုလောမ ဉာဏ်နှင့်တကွသော ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ ဝေါဒါနဉာဏ်၊ သုံးမျိုးဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်။ (ဤသဘောသည်၊ အနုလောမ-ဂေါတြဘူအရ ပဋ္ဌမ၊ မဂ်ရခြင်းနှင့် အနုလောမ- ဝေါဒါနအရ = အထက်မဂ်၊ သုံးပါးရခြင်းနှင့် ဖလသမာပတ်၊ နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားခြင်းတို့၌၊ အနန္တရပစ္စယသတ္တိအားဖြင့်- အခြားမရှိရာသော မုချသဘောကို ရည်ရွယ်တော်မူခြင်း သဘော- ဖြစ်ကောင်းရာပါသည်။)

(၈) ရထဝိနိတ သုတ္တန်၌=

“ကိပနာဝုသော ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓတ္ထံ ဘဂဝတိ ဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ” ဟူ၍၊ ထွက်မြောက်ရာ- မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်၊ သမ္မာပဋိပတ် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် စဉ်မြတ်ဖြစ်သော-ဥဒယဗ္ဗယမှ အနုလောမတိုင် ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိကိုပင် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ- အနေအားဖြင့်- ဟောကြားတော်၊ မေးမြန်းတော်မူ ပါသည်။

ဤသို့အားဖြင့်၊ ထူလ၊ မဇ္ဈိမ၊ သုခုမ၊ ဟု၊ ဆိုအပ်သော ကြမ်းတမ်းသော ကိလေသာ- အလတ်စားဖြစ်သော ကိလေသာ- အနုစားဖြစ်သော ကိလေသာ တို့သည်၊ သစ္စပ္ပုဒ်စွဒက၊ ကိလေသန္ဓကာရ=အားဖြင့်= သစ္စာလေးပါးကို မြင်ခြင်းငှါ၊ မစွမ်းနိုင်အောင် ဖုံးလွှမ်းတတ်သော အဝိဇ္ဇာအစရှိသည့် ကိလေသာတို့ကို ခါတွက် ချိုးဖောက် လွင့်ပျောက်စေသော- ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ၏- အထူးထူးသော အစွမ်းသတ္တိတို့ကို- တန်ဆာဆင်ခြင်းငှါ ရောင့်ရဲတော်မမူနိုင်သောအားဖြင့် သတ္တဝါဝေနေယျတို့၏ ကိလေသာ အမှိုက်တိုက်မှ လွတ်မြောက်ခြင်းကို၊ (ဝါ) လွတ်မြောက်စေခြင်းကို ညွှန်ပြပေးသနားတော်မူသော-မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် လွန်ကဲတင့်တယ်စွာသောအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူ- ချီးမွမ်းတော်မူ၊ ချီးမြှောက်တော်မူ၊ ချီးမြှင့်တိုက်တွန်းတော်မူခဲ့ပါသည်။

“ဣတိ အနောနေဟိ နာမေဟိ၊ ကိတ္တိတာ ယာ မဟေသိနာ၊
ဝုဠာနမိနီ သန္တာ၊ ပရိသုဒ္ဓါ ဝိပဿနာ”။

“ဝုဠာတုကာမော သံသာရ ဒုက္ခပင်္ကာ မဟဗ္ဘယာ၊
ကရေယျ သတတံ တတ္ထ၊ ယောဂံ ပဏ္ဍိတ ဇာတိကော”

(အဋ္ဌကထာနုသာသနီ)

ဣတိ- ဤသို့၊ အနောနေဟိ နာမေဟိ- တပါးမက၊ များလှစွာသော အမည်ထူးတို့ဖြင့်၊ ဝုဠာနဂါမိနီ- ထွက်မြောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော၊ (ဝါ) မဂ်သို့ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော၊ သန္တာ- ကိလေသာဟူ- မီးပူခပ်သိမ်းကို ငြိမ်းအေးစေတတ်သော၊ ပရိသုဒ္ဓါ- ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်စွာသော၊ ယာ ဝိပဿနာ- အကြင်၊ မဂ်၏ တည်ရာ ဝုဠာနဂါမိနီဝိပဿနာကို၊ မဟေသိနာ- သီလက္ခန္ဓာ- စသည့်များဖျင်- သဗ္ဗညုတဉာဏ်အယာဉ်တည်းဟူသော ဂုဏ်အထွဋ်ကို- ဆွတ်ခူးရရှိတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ ကိတ္တိတာ- ဟောတော်မူလတ်၊ ချီးမွမ်းတော် မူအပ်ပြီ။

မဟဗ္ဘယာ- ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ခံမန်း၊ ဘေးဘျမ်းကြီးစွာသော၊ သံသာရဒုက္ခပင်္ကာ- သံသရာဝဲ ဆင်းရဲဗေဒဆိုင်၊ ရှံညှံ အိုင်မှ၊ ဝုဠာတုကာမော- ကူးတက်ထမြောက် အရိယမဂ်သို့ ရောက်လိုသော၊ ပဏ္ဍိတဇာတိကော- တိဟိတ်ပဋိသန္ဓိကမ္မဇပညာဉာဏ်ရှင်- သူတော်စင်သည်၊ တတ္ထ- ထိုမဂ်၏ တည်ရာ- ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ၌၊ သတတံ- နေ့ညဉ့်မလွဲ၊ မမြဲမပြတ်၊ ယောဂံ- စိတ်၌ယှဉ်စပ်၊ ကပ်၍ ဆောင်ထား ပွားများခြင်းကို၊ (ဝါ) အရိုးကြေကြေ၊ အရေခြောက်ခြောက်၊

နောက်မဆုတ်တန်း၊ အားထုတ်စီးဖြန်းခြင်းကို၊ ကရေယျ- ပြုရာ၏။ (၀၁) ပြုကြ ပါလေ = မြတ်သော ယောဂီတို့တတွေ....။

ဤသို့- မုချအားဖြင့်- သင်္ခါရပေက္ခာ၏ သိခါပတ္တ အထွဋ်အထိပ်မှစ၍ ဂေါတြဘူ၊ ဉာဏ်အထိဖြစ်သော- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာကို အမြဲမပြတ်ပွား များပါဟု တိုက်တွန်းတော်မူခြင်း၌၊ ပွားများရပ်တည်၊ စီးဖြန်းဝင်စားနိုင်စွမ်း အစဉ်သက်ဝင်ရရှိနေရမဲ့ သဘောကတော့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဖြင့် အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်စွန့်- ခွါဖျောက် မရောက်မကပ်စေဘဲ၊ အဖန်ဖန်- နိဗ္ဗာန် သို့- စေလွှတ်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ အာဒိကောဋိအဘို့၌သာ မပြတ် နိစ္စ၊ ပွားများရပါမည်။ အလယ်- အနုလောမ၊ အဆုံး- ဂေါတြဘူ ဉာဏ်နှစ် ဆူဆက်ရသည်နှင့် မဂ်ကျမည်မလွဲပါ။ သိခါပတ္တ- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အမြတ်ကို သာ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဓါတ်- မပြတ်ရရှိအောင် ပွားများ တော် မူကြပါဟု တိုက်တွန်းတော်မူခြင်း- အကြောင်းရင်းကိုလည်း ပိုင်းခြား၊ သိတော်မူလျက်၊ မပျက်မကွက်- ကြိုးစား၊ စွမ်းဆောင်၊ ရောက်အောင်၊ ရအောင် တည်အောင်၊ မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာအခေါင်ကို ထူထောင်တော်မူကြ ပါလေ....။

ဤသို့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်- ရင့်သန်ထက်မျက်စွာ ရရှိမှုမှ- ထက်ဝန်း ကျင်တို့အဘို့တွင် သိအပ်ရအပ်သော တရားတို့ကို၊ စုံလင်စွာ ပြဆိုခဲ့တာ လုံလုံ လောက်လောက်ရှိကောင်းပါပြီ။ အသိဉာဏ်သဘောတွေကိုလဲ အမှား၊ အမှန်၊ ပိုင်းခြားနိုင်လောက်ပါပြီ။ ရှေ့အဘို့ဖြစ်သော ဆယ်ပါးမြောက် အနုလောမ ဉာဏ်ကိုလဲ- အကျဉ်းမျှ ရှင်းလင်းပြဆိုချက် ဆက်သွင်းပါမယ်။ ထင်ရှားဉာဏ် ရောက်၊ သဘောပေါက်အောင် ဂရုဓမ္မထား၍- ဘတ်ကြား- မှတ်သားတော် မူကြပါ။

+

×

×

“အနုလောမဉာဏ်”

သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်- ရင့်သန်ထက်မျက်၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏- မဇ္ဈေကောဋိအားဖြင့် သက်ဝင်သော- အနုလောမဉာဏ်၊ (၀၁) သစ္စာနုလော မိကဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ အနုလောမဉာဏ်သက်သက်တခုတည်း သဘောကို၊ ရှေ့ဦးစွာ ပြဆိုပါမည်။ အဲဒီ- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်နယ် ပေါ်ကြွယ်

ပြည့်ဝ အလုံးစုံဖော်ပြခဲ့သော တရားသဘောတို့အလျောက် ထိုးထွင်းပေါက်၍
 ဝုဠာနဝိပဿနာ ဂုဏ်မြောက်ပြီး- ပေါက်ပေါက်၊ ရောက်ရောက်- ထက်ထက်၊
 မျက်မျက်၊ ဥာဏ်ဖြစ်ခြား၍ မှီဝဲလာသောသူအား၊ ပွားများလာသောသူအား
 အကြိမ်များစွာ သုံးသပ်သိမ်းဆည်းသူအား၊ ဝိရိယသည် ချီးမြှောက်၏။ သတိ
 သည် ကောင်းစွာတည်း၊ သမာဓိသည်- လွန်စွာတည်ကြည်၏၊ စိတ်သည် ကြည်
 လင်၍ ပညာဖြင့်တည်၏၊ ထိုအခါ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ လွန်စွာ- ထက်
 မျက်၊ ဝုဠာနဝိပဿနာထက်သိုရောက်၏၊ ထိုသို့- ထက်မျက်သက်ဝင်ရောက်
 ရှိသော- ယောဂီသူမြတ်အား၊ အကြင်အခါ- မင်္ဂလီရခြင်းငှါ- အခွင့်သာလတံ၊
 ထိုအခါ- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ ပစ္စက္ခသန္တက ဓမ္မဖြစ်သော- လျစ်လျူရှု
 အပ်ပြီးသည့် ဝယဓမ္မသင်္ခါရတရား သို့သက်၍၊ အနိစ္စစင်စစ်- ဒုက္ခစင်စစ်- အနတ္တ
 စင်စစ်အားဖြင့် ဝိမောက္ခသုံးဖြာ၊ ထုံလွမ်းလျက်- သုံးသပ်၏၊ ထို့နောက်- ဘဝဂံ
 စလန၊ ဘဝဂုံပစ္ဆေဒဟု ဘဝင်နှစ်ကြိမ်ကျ၏၊ (ဝါ) ဘဝင်နှစ်ကြိမ်လှုပ်၏၊
 အခြားမဲ့၌- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်သည်၊ (ဝါ) မနောဇာတိ၏ ဆင်ခြင်စိတ်သည်၊
 ရှေ့သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ် နည်းအတူသာလျှင်၊ ဝယဓမ္မ သင်္ခါရတရားကို၊ အနိစ္စ
 စင်စစ်ဟူ၍၎င်း၊ ဒုက္ခစင်စစ်ဟူ၍၎င်း၊ အနတ္တစင်စစ်ဟူ၍၎င်း၊ အာရုံပြု၍၊ (ဝါ)
 ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြု၍ ဖြစ်၏၊ ထိုနောင်၊ ဘဝင်ကို လှည့်လည်၍ဖြစ်သော-
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်၏ အခြားမဲ့- အကြားမလပ်၊ စိတ္တသန္တတိအစဉ်သို့ လိုက်
 ၍၊ မဟာကုသိုလ် ပဌမဒွေတွင် တခုသောစိတ်သည်၊ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇာန်းစိတ်
 အတူ၊ အနိစ္စ ဟု၎င်း၊ ဒုက္ခ ဟု၎င်း၊ အနတ္တ-ဟု၎င်း၊ ဝိမောက္ခအမှု- အနုပဿနာ
 ဉာဏ်တခုခုကိုအာရုံပြု၍- ပဌဇောစိတ်သည်ဖြစ်၏၊ အဲဒီ-စိတ်ဉာဏ်ကို “ပရိကမ္မ”
 ဟု ဆိုအပ်၏။ ထို့နောက်- အခြားမဲ့၌၊ ထို- စိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်နှင့် ထပ်တူဖြစ်
 သော- ဒုတိယဇောစိတ်သည် ဖြစ်၏၊ အဲဒီ- စိတ်ကို “ဥပစာ” ဟု ခေါ်၏။ ထို့
 နောက်တဖန်- အခြားမဲ့၌၊ ထိုစိတ်ဉာဏ်၊ ဝိညာဏ်နှင့် ထပ်တူဖြစ်သော တတိယ
 ဇောစိတ်သည် ဖြစ်၏၊ အဲဒီစိတ်ကို “အနုလုံ” အနုလောမ စိတ်လို့ ခေါ်တယ်၊
 အဲဒီလို- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်၊ ဝိမောက္ခအတန်တန်နဲ့ ရင့်သန်လေ့ကျက်- ထက်
 မျက်စွာ ပွားများနေတုံးမှာ၊ နည်းမှန်နည်းကျ- မင်္ဂလမ်းစရပြီး မင်္ဂဉာဏ်တိုင်
 ရရောက်ရမဲ့ ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အနုလောမစိတ်ခေါ်၊ အနုလောမဉာဏ်မှ-
 ဂေါတြဘူတိုင်- မင်္ဂသို့ဝင်နိုင်သော တံခါးနှင့်တူတဲ့၊ စိတ်ဝိညာဏ်၊ အနုလောမ
 ဉာဏ်ကို၊ အထက်ပါ- မဂ္ဂအပ္ပနာဝိထိအစဉ်အရ၊ ဖြစ်ပေါ်ရရှိအပ်မယ်တဲ့၊ ဘယ်
 လိုလဲဆိုတော့၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ထက်မျက်စွာနှင့် မိမိရှုဆုံး ပစ္စက္ခသန္တကဓမ္မ
 ဖြစ်သော- ပျက်အစဉ်၊ ဝယဓမ္မသင်္ခါရကို၊ အနုပဿနာသုံးပါးနဲ့- ဝိမောက္ခ

သုံးစားတဲ၍- စွဲမြဲစွာ ပွားများတည်ငြိမ်နေမယ်ဆိုရင်၊ အဲဒီ- တည်ငြိမ်ပွားများ ကျက်စားနေတဲ့ အာရုံအတွင်း၊ (၀၂) အာရုံသဘာဝ- ဝိမောက္ခ အမြတ်ခမ္မ အတွင်း၊ ဘဝဂံစလန- ဘဝဂိုပစ္ဆေဒ- ဘဝင်နှစ်ကြိမ်ကျမယ်၊ (၀၂) လှုပ်မယ်၊ ပြီးတော့- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်ဟာ- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ရထားတော့၊ ဝယဓမ္မသင်္ခါရတရားကို- အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ဘဲလို့၊ အနုပဿနာသုံးအင်္ဂါ၊ ဉာဏ်ဝင်လျက်- တည်ငြိမ်ဆင်ခြင်နေတဲ့အာရုံနဲ့ တကွ၊ အဲဒီ-မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်း စိတ်မှာ၊ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်အနေနဲ့ အနုပဿနာသုံးပါး- ဝိမောက္ခသုံးစား တပါးပါး- တစားစားနှင့် ဖြစ်စေ၊ သင်္ခါရတရားကို စွန့်ပယ်ခွါပြီးသည်အထိ၊ တည်ကြည်ခိုင်မြဲ ထက်မျက်သော- နှလုံးသွင်းမှုအစဉ်သည်၊ ဘဝင်၌ လှည့်လည် ၍- ဖြစ်ပေါ်ကျရှိမည်ဖြစ်ရာ၊ အဲဒီ- ကျမဲ့- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်း၊ သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်ယှဉ်စိတ်ဟာ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်ရဲ့ အခြားမဲ့လို့ဆိုရပေမဲ့ - အကြား အလုပ်ရယ်လို့ မရှိ၊ စိတ္တသန္တတိအစဉ်သို့လိုက်ပြီး၊ မဟာကုသိုလ်- ပဌမဒွေတွင် တခုခုသောစိတ်အနေဖြင့်၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်ဆိုတဲ့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ရင့်သန်ပြီး စိတ်သည်၊ မိမိချိပ်၍လာခဲ့သော ဝယဓမ္မသင်္ခါရ၏နိမိတ်ရဲ့ သဘာဝ (၀၂) လက္ခဏာဆုတ်နစ်ပြီး၍၊ လက္ခဏာဝန္တ- သဘာဝတရား၌၊ အနိစ္စဟူ၍- ဒုက္ခဟူ၍-အနတ္တဟူ၍၊ တခုခုသော-အနုပဿနာဉာဏ်မြင်ကိုပြုခါ၊ (၀၂)ဖြစ်ခါ ပဌမောဟု ဆိုအပ်သော “ပရိကမ်”စိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်သည် ဖြစ်၏၊ ထိုနည်းတူ စွာ- ဒုတိယမောစိတ်ဟု ဆိုအပ်သော- “ဥပစာ”စိတ်ဉာဏ် ဝိညာဏ်သည်ဖြစ် ၏။ ထိုနည်းတူစွာပင်- တတိယမောစိတ်ဟုဆိုအပ်သော “အနုလုံ” စိတ်ဉာဏ် ဝိညာဏ်သည်ဖြစ်၏။ ဤနေရာ၌- ပဌမမော- “ပရိကမ်” ဒုတိယမော- “ဥပစာ” တတိယမော “အနုလုံ”ဟု ဆိုအပ်သော- အနုလောမဉာဏ် ဝိညာဏ်စိတ်သုံးလုံး သည်၊ ထိုနည်းတူစွာသဘောအရာ၊ ပဌမမောစိတ်သည်- အနိစ္စနုပဿနာ- အနိ မိတ္တဝိမောက္ခဖြင့်ကျပါက၊ ဒုတိယ- တတိယ-မောစိတ်တို့၌လည်း၊ ထို- အနိစ္စ နုပဿနာ၊ အနိမိတ္တ ဝိမောက္ခအရာဖြင့်သာ စိတ်ဉာဏ်ဝိညာဏ်ဖြစ်ရှိ သက်ဝင်ရ ပါမည်၊ ပဌမမောက- အနိစ္စနှင့် အနိမိတ္တ၊ ဒုတိယမောက ဒုက္ခ- အပ္ပဏီဟိတ တတိယမောက- အနတ္တ- သုညတဟူ၍ မဖြစ်ကောင်း မဖြစ်ထိုက်ပါ၊ ဒုက္ခဆို လျှင်လည်း၊ ဒုက္ခ- သုံးချက်နှင့် အပ္ပဏီဟိဝိမောက္ခ- သုံးချက်ပင် ကျရပါသည်၊ အနတ္တဆိုလျှင်လည်း- အနတ္တ- သုညတ ဝိမောက္ခသုံးချက်ပင် ကျရပါသည်၊ ထို သို့- မဂ်ဉာဏ်ရမည့် ယောဂီသည်၊ အနုလောမဉာဏ်ထက်၌၊ မဂ်အမည်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ် အမည်ခြားနားခြင်းကို အနုပဿနာသုံးပါး- ဝိမောက္ခသုံးစားဖြင့်သာ- သတ် မှတ်ပိုင်းခြားခြင်းသို့ သက်ဝင်ရပါသည်၊ ဤသို့သော- အချင်းအရာအားဖြင့်-

ကိလေသာတို့ကို ပယ်ရှားသော- မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သည့် အနုလောမဉာဏ် သက်ဝင်ဖြစ်ရှိတတ်ခြင်းကို ပိုင်းခြားသိအပ်ရာပါသည်။

ထိုဆယ်ပါးမြောက်ဉာဏ်စဉ်ကို၊ ဘဒ္ဒကြောင့်- အနုလောမဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသနည်းဆိုသော်၊ ရှေ့အဘို့- နောက်အဘို့ဟု ဆိုအပ်ပြီး၊ အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လေ့ရှိသော ဉာဏ်တို့တွင်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ- သင်္ခါရုပေက္ခာ ဉာဏ်အထိ- ရှစ်ပါးသော ဉာဏ်တို့သည်၊ မှန်ကန်သော ကိစ္စအားဖြင့်လဲ ရှိတယ်၊ သင့်လျော်လျှောက်ပတ်ခြင်းနှင့်လဲ ပြည့်စုံတယ်၊ နှလုံးသွင်းရှု- ပွားများမှု ဉာဏ်အစုစုနှင့်တခုသော သင်္ခါရတရားကိုမျှ မကျန်မကြွင်း ပယ်စွန့် ပစ်ချနိုင်ခြင်းဆိုတဲ့- အချင်းအရာတွေကြောင့်- အနုလောမဉာဏ်ဟူ၍ မည်ထိုက်တယ်၊ တဖန်လဲ- အထက်အဘို့ဖြစ်သော၊ (၃၇) ပါးသော- ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့သည်လည်း အကျင့်ပဋိပတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ မဂ်သို့လျှောက်ပတ်စွာ ဆိုက်ရောက်စေခြင်းစတဲ့၊ အချင်းအရာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ အနုလောမဉာဏ်ဟူ၍ မည်ထိုက်တယ်၊ ဒီတော့- ဉာဏ်စဉ်ဆယ်ပါးစလုံးရထား၊ ပွားများနိုင်တာကဘဲ၊ အနုလောမ၊ မည်သလား၊ ဗောဓိပက္ခိယတရား- (၃၇)ပါးကို ပြည့်စုံစွာ ကျင့်သုံးနိုင်မှ အနုလောမ၊ မည်သလားဟု- ဝိပါဒစကားများလဲ ဖြစ်ပွားစရာတဖုံပေါ်တတ်ကုန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်- အဋ္ဌကထာဆရာတော်မြတ်က တရားအစွန်း၊ နှစ်ခုသော မေးခွန်းကို၊ ဤသို့သော- ဥပမာအခင်းဖြင့်- ဖြေရှင်းပေး တော်မူခဲ့ပါတယ်။ ဥပမာကလေးနှင့် အဖြေပေးပုံကတော့....။

တရားစောင့်သော- တရားပိုင် ဘုရင်မင်းမြတ်သည်၊ တရားဆုံးဖြတ်ရာ နေရာ၌နေ၍၊ ဝေါဟာရိက အမတ်ကြီးများ တရားဆုံးဖြတ်ကြသည်ကို ကြားနားခါ၊ အဂတိလေးပါးသို့ မလိုက်စားဘဲ၊ လျစ်လျူရှုလျက်၊ ဤကဲ့သို့- အမတ်ကြီးများ ဆုံးဖြတ်သည်ကို၊ ဆုံးဖြတ်သည့်အတိုင်း ဖြစ်စေဟု- အမိန့်ချမှတ်၏။ ရှေးမင်းများ ဓမ္မသတ်နှင့်လည်းလျော်ညီပေ၏။ ။အဲဒီ-ဥပမာထဲက တရားပိုင်မင်းမြတ်သည်၊ အနုလောမဉာဏ်နှင့်တူ၏၊ ရှစ်ယောက်သော- ဝေါဟာရိက အမတ်ကြီးများသည် ရှစ်ပါးသော ဥဒယဗ္ဗယမှ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်နှင့်တူ၏၊ (၃၇)ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားသည်၊ ရှေးမင်းများ၏ ဓမ္မသတ်နှင့်တူ၏၊ ဒီနေရာမှာ- သဘောအချုပ်ကတော့၊ တရားပိုင်မင်းမြတ်က၊ ဤလို- ဤအတိုင်းဖြစ်စေဟု အမိန့်ချမှတ်လိုက်သော်၊ ရှစ်ယောက်သော ဝေါဟာရိက- အမတ်ကြီးများဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်၎င်း၊ ရှေးမင်းများ ဓမ္မသတ်နှင့်၎င်း၊ သင့်လျော်ညီညွတ်ကြ၏ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ထို့ကြောင့်- အနုလောမဉာဏ်ထိုက်ကုန်သော တရားတို့၏ အကြောင်းကို၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဋ္ဌကထာ၌။ ။ ဝေတထာ- ဤအတူသာလျှင်၊ ဣဒံဉာဏ်- ဤဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ အနိစ္စာဒိဝသေန- အနိစ္စအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သင်္ခါရေ- ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့ကို၊ အာရဗ္ဗ- အာရုံပြု၍၊ အဋ္ဌန္တ- ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဉာဏာနံ- ဝိပဿနာဉာဏ်တို့အား၊ တတ္ထကိစ္စတာယာစ- မဖေါက်မပြန်- မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်လည်း၊ အနုလောမေတိ- လျော်၏၊ (၀၇) အနုလောမမည်၏၊ ဥပရိ- အထက်၌၊ သတ္တသာယ- (၃၇)ပါးသော၊ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ- ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့အား၊ တတ္ထကိစ္စတာယာစ- မဖေါက်မပြန်၊ မှန်သောကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်၊ အနုလောမေတိ- လျော်၏၊ (၀၇) အနုလောမမည်၏၊ တေနေဝ- ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တိ- သစ္စာနုလောမိက ဉာဏ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- မိန့်အပ်၏၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ- သိအပ်၏။

ဤသို့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှတည်၍ ရအပ်သော- အနုလောမဉာဏ်သဘောကို- စိတ္တသန္တတိ- ဝီထိစဉ်နှင့် အနုလောမဉာဏ်သက်သက် ကျက်စား၊ ရရှိတတ်ပုံကို ရှင်းလင်းပြသခဲ့ပါပြီ။ တဖန်- အနုလောမခေါ်အပ်ရသော (၃၇) ပါးသော ဗောဓိပက္ခိယတရားတို့လည်း ပါဝင်ကြောင်းကို ထုတ်ဆိုပြခဲ့ပါပြီ။ ဤ နေရာ၌- အလျဉ်းသင့်၍၊ ဗောဓိပက္ခိယတရားကိုယ် (၃၇) ပါးကို ရေတွက်၍ ပြရသော်....။

သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး = (၁) ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
(၂) ဝေဒနာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
(၃) စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊
(၄) ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊

သမ္ပပ္ပဓာန် လေးပါး = (၁) မဖြစ်သေးသောအကုသိုလ်ကို မဖြစ်စေခြင်း၊
(၂) ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ်ကို ပယ်ခြင်း၊
(၃) မဖြစ်ဘူးသော ကုသိုလ်ကို အားထုတ်ခြင်း၊
(၄) ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကို တိုးပွားစေခြင်း၊

ဣဒ္ဓိပင်္ဂလေးပါး = (၁) ဆဒ္ဓိဣဒ္ဓိပင်္ဂ၊
(၂) ဝိရိယိဣဒ္ဓိပင်္ဂ၊
(၃) စိတ္တိဣဒ္ဓိပင်္ဂ၊
(၄) ဝီရိယိဣဒ္ဓိပင်္ဂ၊

ဣန္ဒြေငါးပါး

- = (၁) သဒ္ဓိန္ဒြေ၊
- (၂) ဝိရိယိန္ဒြေ၊
- (၃) သတိန္ဒြေ၊
- (၄) သမာဓိန္ဒြေ၊
- (၅) ပညိန္ဒြေ၊

ဗိုလ်ငါးပါး

- = (၁) သဒ္ဓါဗိုလ်၊
- (၂) ဝိရိယဗိုလ်၊
- (၃) သတိဗိုလ်၊
- (၄) သမာဓိဗိုလ်၊
- (၅) ပညာဗိုလ်၊

ဗောဇ္ဈင် ၇-ပါး

- = (၁) သတိသမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၂) ဓမ္မဝိစယ သမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၃) ဝိရိယသမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၄) ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၅) ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၆) သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင်၊
- (၇) ဥပေက္ခာ သမ္ပောဇ္ဈင်၊

မဂ္ဂင် ၈-ပါး

- = (၁) သမာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်၊
- (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်၊
- (၃) သမ္မာကမ္မန္တ မဂ္ဂင်၊
- (၄) သမ္မာဝါစာ မဂ္ဂင်၊
- (၅) သမ္မာအာဇီဝ မဂ္ဂင်၊
- (၆) သမ္မာဝါယာမ မဂ္ဂင်၊
- (၇) သမ္မာသတိ မဂ္ဂင်၊
- (၈) သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်၊

ဤ- (၃၇) ပါးသော- ဗောဓိပက္ခိယ တရားအပေါင်းတို့သည်လည်း အထက်အဘို့အားဖြင့်- အနုလောမဟူ၍ ခေါ်ဆိုထိုက်ပါကုန်၏။ (ဤ-ဗောဓိပက္ခိတရား (၃၇)ပါးကို ဦးပဉ္စင်းတို့၏ “ဗုဒ္ဓ၏- အနုသယစက်- ချေဖျက်ပုံနှင့် ဝိပဿနာဘာဝနာဆိုင်ရာ သုံးဆယ့်ခုနစ်ခိုင်သော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်များ” အမည်ရှိ စာအုပ်တွင်၊ ဗောဓိဉာဏ်အဘို့မည်သို့သိရှိနားလည် သုံးသပ်၊ သိမ်းဆည်း၊ ပွားစေမည်ကို ပြဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ပါ၍ အထူးမဆိုတော့ပါပြီ။ ။

ဤသို့-ပရိကမ်- ဥပစာ- အနုလုံ- သုံးချက်အားဖြင့် သက်ဝင်လျက် အနုလောမဉာဏ်ထက်သို့ ရော့ရှိသော ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ၏ မဇ္ဈေကောဋိ အလယ်၏အဘို့အားဖြင့်- ဝဋ်မှထမြောက်ရန် ကောင်းစွာ သက်ဝင်အပ်ပြီဟု ဆိုအပ်ပါသည်။ ထိုအနုလောမဉာဏ်၏နောက်အဘို့၌ မဂ်သို့ရောက်မည့်-ဂေါတြဘူဉာဏ်နှင့်အတူ-မဂ်ဉာဏ်ဝင်ပုံကို ရှင်းလင်းပြဆိုပါမည်။

အနုလောမဉာဏ်ရယ်- မဂ်ဉာဏ်ရယ်၊ ဘယ်လိုတွဲယှဉ်၍- အကျိုးပြုကိစ္စတပ်ပြီး ဖြစ်ပေပြီ ရရှိသလဲဆိုတာ- အာရုံစိုက်ပြီးဘတ်ရယူပါ။ နားထွေးနေမည် စိုး၍ဖြစ်ပါသည်။ အနုလောမဉာဏ်၏ နောက်အဘို့၌၊ ဂေါတြဘူ ဆိုပြီးဉာဏ်စိတ်ဖြစ်ရပါတယ်။ အဲဒီ ဂေါတြဘူ-ဉာဏ်ဟာ မဂ်ရဲ့အာဝဇ္ဇာန်း မဟုတ်သော်လဲ၊ (ဝါ)မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ရန် ဆင်ခြင်ပေးရတဲ့စိတ်မဟုတ်သော်လဲ၊ အာဝဇ္ဇာန်း အရာအနေနဲ့ ဖြစ်တည်လာပါတယ်။ ဒီဂေါတြဘူဉာဏ်ဟာ ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိလဲမဟုတ်၊ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိလဲမဟုတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိနှစ်ပါးအားဖြင့်-အခေါ်ခံရခြင်းက လွတ်ပြီး ကြားအတွင်းမှာဖြစ်တယ်၊ ဝိပဿနာအယာဉ်၏အဖြစ်ကိုတော့ကျရောက်တယ်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ရခြင်း အဖြစ်ကိုရောက်တယ်၊ သုံးပါးသော အနုလောမဉာဏ်စိတ်တို့သည် ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဆိုပြီး၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ စိတ္တသန္တတိဝီထိစဉ်ဖြင့်- မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း၏ ပွားများမှု-ဝီထိ-အနုလောမဉာဏ်တို့သည် ထူထပ်ကြမ်းတမ်းသော သစ္စာသေးပါးကိုဖုံးလွှမ်းသောမောဟအမှောင်တို့၌ မမေ့လျော့သဖြင့်၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါတို့သို့-ရောက်ခြင်းငှါ မတုန်လှုပ်၊ မပြေးဝင်၊ ပဒုမ္မာကြာဖက်၌ ရောက်သော ရေပေါက်တို့ကဲ့သို့-ကပ်ငြိခြင်းမရှိဘဲ ဖြစ်၏။

ဂေါတြဘူစိတ်သည်လည်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြုလျက်၊ ပုထုဇဉ်အဖြစ်-ပုထုဇဉ်အနွယ်ကို၊ ပုထုဇဉ်ဘု မှလွတ်၍၊ အရိယာအနွယ်- အရိယာအဖြစ်- အရိယာဘု သို့-သက်ဝင်ကျရောက်စေလျက်၊ နိဗ္ဗာန်အာရုံ၌-ရှေ့ဦးစွာတည်၍၊ ထောက်ပံ့ခြင်းအဖြစ်နှင့် ပြည့်စုံသော အဖြစ်သို့ရောက်ခါ၊ မဂ်ဉာဏ်အား-အနန္တရ- သမနန္တရ၊ အာသဝေန၊ ဥပနိဿယ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဝါတ၊ အစွမ်းဟုဆိုအပ်သော (၆)ပါးသော အချင်းအရာအားဖြင့်၊ အကြောင်းပစ္စည်းပြုခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်၊ သိခါပတ္တ-ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ- သြဿနကောဋိ၊ အားဖြင့် မဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော အထွဋ်အထိပ်ကို ရောက်စေတယ်။

(ဥပမာ) မြောင်းကြီးတစ်ခုကို ခုန်ကျော်၍၊ ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့ ကူးလိုသော ယောက်ျားသည် လျှင်စွာပြေး၍ မြောင်းကြီး၏ ဤမှာဘက်၌ရှိသော သစ်ပင်အကိုင်အခက်တို့ကို ဖွဲ့ချီပြီး ဆွဲကိုင်စရာဖြစ်သော ကြိုးကိုဖြစ်စေ၊ နွယ်ကို

ဖြစ်စေ၊ ဆွဲကိုင် ခုန်ကျော်တယ်၊ ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့-ညွတ်ကိုင်သောကိုယ်နှင့် ဟိုမှာဘက်ကမ်း၏ အထက်သို့ ရောက်ရှိမယ်ဆိုရင်၊ ကိုင်ဆွဲထားသော ကြိုးနှယ် ကိုလွှတ်ပြီး၊ ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့ကျ၍၊ ပြေးပြေးသာသာ တည်နေမှုကိုရရှိတည် နေနိုင်တယ်။

ဒီလိုဘဲ-ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ၊ သဗ္ဗဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ သတ္တနိဝါသတို့မှ၊ ဟိုမှာဘက်ကမ်းဖြစ်တဲ့-နိဗ္ဗာန်သို့ ကူးရောက်လိုပါလျှင်၊ (၀၇) ကူးရာဝယ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အစရှိသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့ဖြင့်၊ လျှင်စွာ ကြိုးစား ပြေးသွားပြီး၊ အတ္တဘောတည်းဟူသော သစ်ပင်၏ အကိုင်အခက်ကို- ဖွဲ့ချီ၍၊ ဆွဲကိုင်စရာဖြစ်သော-ရုပ်တည်းယူသောကြိုးကို၎င်း၊ ဝေဒနာအစရှိသော- တပါး ပါးသော နှယ်ဒုတ်ကို၎င်း၊ ဖြစ်စေ၍၊ အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ ဟူ၍၊ အနုလောမ- အာဝဇ္ဇန်းတို့ဖြင့် ကိုင်ဆွဲ၍မလွှတ်ဘဲ၊ ပဌမအနုလောမစိတ်ဖြင့် ခုန်၍၊ ဒုတိယ- အနုလောမဖြင့်-ကိုင်ရှိုင်းလျက်၊ တတိယ-အနုလောမဖြင့်-ဟိုမှာဘက်ကမ်းသို့- ရောက်ဘိသကဲ့သို့-အနုလောမဉာဏ်စဉ်ပေါ်တွင် ခဲ့ခြားသိမှတ်ရမယ်၊ ယခုကဲ့သို့ အနုလောမဉာဏ်သို့ ရောက်သောယောဂီသည်၊ နိဗ္ဗာန်၏ အနီး၌ဖြစ်၍ ထိုအနု လောမစိတ်၏ချုပ်သဖြင့်၊ သင်္ခါရအာရုံကိုလွှတ်၍၊ (၀၇)လောကီအာရုံကိုလွှတ်၍ ဂေါတြဘူမိတ်ဖြင့် ပြုပြင်ခြင်းကင်းသော ဟိုမှာဘက်ကမ်းဟု ထင်ရှားရှိသော နိဗ္ဗာန်၌ ကျရာ၏၊ ဆက်၍ဆိုရသော်- တခုတည်းသော အာရုံ၌ အာသဝေန ပစ္စည်းမရသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် တုန်လှုပ်သော ယောကျ်ားကဲ့သို့-ထိုစိတ်သည် လည်း ကောင်းစွာမတည်နိုင်ဖြစ်တုံ့သေး၏၊ ထို့နောင်မှ-မဂ်ဉာဏ်အားဖြင့်သာ လျှင် ခိုင်ကြည်စွာတည်၏၊ ဤသို့လည်း ခဲ့ခြင်း၍ သိအပ်ရာပါသည်။

ထိုအခါ၊ အနုလောမဉာဏ်သည်၊ သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းသော ကိလေ သာအမှောင်မှိုက်ကို ပယ်ပျောက်စေခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါသည်၊ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု ခြင်းငှါမူ- မစွမ်းနိုင်ပါ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည်သာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်ပါသည်၊ သို့သော်- ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်း ထားသော ကိလေသာအမှိုက်မှောင်ကိုတော့ ပယ်ပျောက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင် ပါ၊ ဒါကို- ဥပမာနှင့် ပြရသော်၊ မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောကျ်ားတယောက် သည်၊ နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သောလကို တွေ့မြင်ရအံ့သောငှါ- ကြံစီနှလုံးသွင်းပြီးလျှင်၊ ညအခါ၌- အိမ်အပြင်သို့ထွက်၍ လ၊ ကိုမြင်ခြင်းငှါ၊ ကောင်းကင်သို့ကြည့်တယ်၊ ထိုယောကျ်ားသည်၊ တိမ်တိုက်ကြီးတို့ ဖုံးလွှမ်းနေခြင်းကြောင့် လ၊ ကို မထင်မရှား ရေးရေးမျှသာ မြင်ရတယ်၊ ဒီအခါ- လေပြင်းကျလာပြီး ထူထပ်သော တိမ်တိုက် တို့ကို တိုက်လွင့်ဖျက်ဆီးပစ်တယ်၊ ဒုတိယဖြစ်သော လေပြင်းသည်၊ အလတ်စား

ဖြစ်သော တိမ်တိုက်ကို၎င်း၊ တတိယဖြစ်သော လေပြင်းသည် သိမ်မွေ့သော တိမ်တိုက်ကလေးများကို၎င်း၊ တိုက်လွင့်ဖျက်ဆီးပစ်တယ်။ ဒီတော့မှတ်- လ,ကို မြင်လိုသော ယောက်ျားသည် တိမ်တိုက်ကင်းသော လ,နှင့်တကွယှဉ်သောနက္ခတ် တို့ကို ကောင်းစွာ မြင်သိရတယ်။

အဲဒီ- ဥပမာထဲမှာ၊ သုံးမျိုးသော တိမ်တိုက်ကဲ့သို့၊ သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းသော ကိလေသာ အမှိုက်မှောင်ကို မှတ်အပ်၏။ သုံးမျိုးသော လေတိုက် ခြင်းကဲ့သို့- အနုလောမဉာဏ် သုံးချက်ကို မှတ်အပ်၏။ လ,ကဲ့သို့- နိဗ္ဗာန်ကို မှတ်အပ်၏။ ။ ထပ်မံ၍ အနည်းငယ်ရှင်းပြပါအုံးမယ်။ အထက်နည်းအတိုင်း ပင်၊ သုံးမျိုးသော လေသည် လ,ကို ဖုံးလွှမ်းသော တိမ်တိုက်သုံးမျိုးကို ပစ်လွှင့် နိုင်သကဲ့သို့၊ လ,ကိုမြင်ခြင်းငှါမူ မစွမ်းနိုင်၊ ဤအတူ- အနုလောမဉာဏ်သုံးချက် သည် သစ္စာလေးပါးကို ဖုံးလွှမ်းသော ကိလေသာကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါစွမ်း နိုင်၏။ နိဗ္ဗာန်ကိုမူ- မြင်ခြင်းငှါ မျက်စိအမြင်ရှိသော ယောက်ျားသည် လ,ကို မြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သကဲ့သို့၊ တိမ်တိုက်သုံးမျိုးကို လွှင့်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ဤကဲ့ သို့ပင်- ဂေါတြဘူဉာဏ်ဟာလဲ- နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော်လည်း- ကိလေသာ အမှောင်မှိုက်ကိုမူ တိုက်ဖျက်ခြင်းငှါ မစွမ်းနိုင်၊ ဤသို့- ပြဆိုခဲ့ပြီး သည့်အတိုင်း၊ အနုလောမဉာဏ်နှင့် ဂေါတြဘူဉာဏ်တို့၏ အစွမ်းအသီးသီးဖြင့် မဂ်ဉာဏ်နှင့်တကွ- နိဗ္ဗာန်မြင်စွမ်းနိုင်ပုံကို ခိုင်လုံစွာ၊ ထုတ်ဆောင် ပြပါသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၌....။

တေနေဝ-ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ဧတံ-ထိုဂေါတြဘူဉာဏ်သည်၊ မဂ္ဂဿ- မဂ်၏၊ အာဝဇ္ဇန္တိ- အာဝဇ္ဇာန်းဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏၊ ဟိ- သင့်စွာ၊ တံ-ထို ဂေါတြဘူဉာဏ်သည်၊ အနာဝဇ္ဇနမ္ပိသမာနံ- အာဝဇ္ဇာန်းမဟုတ်သော်လည်း၊ အာဝဇ္ဇဌာနေ- အာဝဇ္ဇာန်းဌာန၌၊ ဌတော- တည်၍၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ နိဗ္ဗတ္တာဟိ- ဖြစ်လေလော့၊ ဣတိ- ဤသို့၊ မဂ္ဂဿ- မဂ်စိတ်အား၊ သညံ- အမှတ်ကို၊ ဒတာ ဝိယ- ပေးသကဲ့သို့ဖြစ်၍၊ နိရုဇ္ဈတိ- ချုပ်၏။

အထက်ပါထုတ်ဆိုတော်မူချက်အရ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည်-အဝိဇ္ဇာအစ၊ ရှိသော ကိလေသာအမှောင်တိုက်ကို- တိုက်ဖျက်ပယ်သတ်ရာမှာ မပါဝင်မစွမ်း ဆောင်နိုင်သော်လည်း၊ နိဗ္ဗာန်ကိုမူ- ဂေါတြဘူဉာဏ်ကမူ မြင်စွမ်း၍၊ မဂ်ဉာဏ် ကို မျက်မှောက်ပြုစေရန်- ပေးစွမ်းနိုင်သော ဉာဏ်ဖြစ်ကြောင်းကို၊ သင်္ခါရုပေက္ခာ အနုလောမဉာဏ်တို့နှင့်မရောပြွမ်းစေဘဲ၊ သီးခြားဖြစ်သောဝိပဿနာဉာဏ်ပညာ၏ အစွမ်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ညွှန်ပြတတ်သော- မဂ်သို့ဆိုက်ရာ၊ ပေါင်းကူးတံတား

ကလေးပမာ- ဖြစ်ပုံကို ဥဒါဟရုဏ်- ဥပမာပုံနှင့် ပြခဲ့ပါပြီ။ တဖန်ထပ်၍ တရံ
မလတ်၊ ဉာဏ်ကပ်ရမည့် ဥပမာတရပ်ကို ပြဆိုတော်မူသည်မှာ....။

သဒ္ဓဝေဒိ= အသံကို ကြားရုံမျှဖြင့်- မှန်အောင်ပစ်နိုင်စွမ်းရှိသော လေး
သမားတယောက်သည်။ ရှစ်ဥဿဘမျှ ဝေးကွာသောအရပ်မှာ၊ ပျဉ်ချပ်တရာ
တို့ကို ထောင်ထားစေပြီး၊ မျက်စိကို အဝတ်ဖြင့် စီးပြီးလျှင်၊ များကို ဖွဲ့ယှက်
ပေါင်းစု၍၊ စက်ယန္တားကဲ့သို့ပြုခါ- လေးသမားသည် ပျဉ်ချပ်များ ရှိရာသို့၊
ရှေ့ရုရပ်တည်၍ နေတယ်။ ဒီအခါမှာ- ဒုတ်ဖြင့် ပျဉ်ချပ်တရာတို့ကို၊ အစဉ်
လိုက်၊ တီးခေါ်ကံစေတယ်။ လေးသမားသည် ဒုတ်သံ၏ အမှတ်ကို မလွတ်စေဘဲ
များဖြင့် ပစ်လွှတ်ခါ- ပျဉ်ချပ်တရာတို့ကို ဖေါက်ထွင်းစေတယ်။

အဲဒီ- ဥပမာ၊ ဒုတ်သံ အမှတ်ပေးသကဲ့သို့၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်ကို မှတ်အပ်
ပါတယ်။ လေးသမားကဲ့သို့- မဂ်ဉာဏ်ကို မှတ်အပ်ပါတယ်။ ပျဉ်ချပ်ကဲ့သို့-
နိဗ္ဗာန်ကို မှတ်အပ်ပါတယ်။ များဖြင့် ဖေါက်ထွင်းဘိသကဲ့သို့၊ မဂ်ဉာဏ်သည်
ကိလေသာကိုသတ်လျက်-သစ္စာလေးပါးကို တပြိုင်နက်သိမြင်ခြင်းနှင့်တူပါတယ်။
ဤသို့-တူကြောင်းကို....။

မဂ္ဂဿ- မဂ်ဉာဏ်အား၊ ဂေါတြဘူဉာဏေန- ဂေါတြဘူဉာဏ်ဖြင့်၊
ဒိန္နသည- ပေးအပ်သော အမှတ်သညာကို၊ အမုဉ်တွာ- မလွတ်မူ၍သာလျှင်၊
နိဗ္ဗာန်- နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရမ္မဏံကတွာ- အာရုံပြု၍၊ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗာန်- ရှေးဘဝ
များစွာ၊ သံသရာက- မဖေါက်ခွဲ- မစိပ်ဘူးကုန်သော၊ လောဘ-ဒေါသ-မော
ဟက္ခာန်- လောဘခဲ၊ ဒေါသခဲ၊ မောဟခဲတို့ကို၊ ကရောတိ- ဖေါက်ခွဲသမှု ထင်
ရှားပြု၏။ ဣတိ- ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗိ- မှတ်အပ်၏။

ဤကဲ့သို့- လေးသမား ဥပမာနဲ့- ဂေါတြဘူဉာဏ်မဟာကို- သိရှိစရာ
အကြောင်း လုံလောက်ကောင်းပါပြီ။ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ အနုလောမဉာဏ်
ကို၊ ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ အားဖြင့်- မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းစိတ်နဲ့ယှဉ်ပြီး ရဝင်
လာအောင် မည်သို့ နှလုံးသွင်း၊ သိမ်းဆည်းပွားများရမယ်ဆိုတာကိုလဲ ရှင်းပြ
ခဲ့ပါပြီ။ အနုလောမဉာဏ်မှ လွန်မြောက်သော အခြားမဲ့၌၊ သဗ္ဗသင်္ခါရဂတာ-
အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့ကို လွန်မြောက်၍၊ သင်္ခါရတရားတို့ ပေါ်ထွက်
အောင် တွယ်ကပ်နေသော- ကိလေသာတရားတို့၏ အပေါ်ဝယ်၊ မှန်သော
သစ္စာလေးချက်ကို ဖုံးဝှက်ထားတတ်သော ထူထပ်ကြမ်းတမ်းတဲ့ အဝိဇ္ဇာတည်း
ဟူသော မောဟ၊ အမှိုက်တိုက်ကို၊ အနုလောမဉာဏ်မြောက်၍ ကင်းစင်အောင်
ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်တည်းဟူသော
အသင်္ခတ၊ နိဗ္ဗာန်ခေါ်ကို ပြေးဝင်ရန် အမှတ်အချက်ပြပေးသည့် ဉာဏ်ဖြစ်ပေ။

၍၊ သောတာပတ္တိ မဂ်ဉာဏ်တည်းဟူသော- အရိယာသင်္ချ- ပဌမမဂ်ရ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ကို ရရှိစေပါစော့သည်- ရရှိစေရပါမယ်။ ဒီတော့- သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ်ကို အဖန်ဖန်၊ ပွားများအားထုတ်ခါ- နေလေ့ရှိသော- ယောဂီသူမြတ် သည်၊ အနုလောမမှ-ဂေါတြဘူ၊ ဂေါတြဘူမှ-မဂ်ဉာဏ်အထိ၊ ဝီထိစဉ်သဘော ပေါ်တွင် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာအစဉ်ဖြင့်၊ တကြိမ်မမိ၊ တကြိမ်မိအောင် ပွား များအားထုတ် ပေးရပါမယ်။ လွယ်လွယ်နဲ့ မိလိမ့်မယ်လို့လဲ မထင်သင့်ပါ။

ဘာကြောင့်ဆိုသော်= အစကောင်းမှသာ အနှောင်းသေချာနိုင်၍ ဖြစ် ပါသည်။ သမ္မသန- ဉာဏ်အစမှစ၍ သင်္ခါရပေက္ခာတိုင် မိမိရရ၊ တိတိကျကျမလွဲဘဲ ခိုင်မြဲတည်ကြည်မှု အစဉ်လိုက်၍ ပြည့်စုံစွာ ရလာဘို့ လိုအပ်ပါတယ်။ တကဲ့- ပညာသိဝိပဿနာ ဉာဏ်အရာ- လောကုတ္တရာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိနဲ့ ဖောက်ထွင်းနိုင်မှု ဆိုသည်မှာ၊ ယောင်ဝါးဝါးနဲ့ ရှာတွေ့ပြည့်စုံနိုင်တဲ့ အရာမျိုး မဟုတ်ပါဘူး။ ယခု- တောက်လျှောက် ပြုလာတာကတော့လွယ်တာပေါ့၊ ဘတ်ကြားမှတ်သား ရုံကလဲ လွယ်တာပေါ့၊ ဘတ်ကြားနာယူမိပုံ အလုံးစုံကို ကျေကျေညက်ညက်ရှိ ပြီး၊ မဂ်ဖိုလ်ကို တကယ်လိုချင်ရင်၊ မဂ်ပညာရပ်များဖြင့်၊ တကယ်အားထုတ်ပါ။ တကယ်= ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် စစ်စစ်တွေ့ရအောင် ကြိုးစားပါ။ တကယ်ခိုင်မြဲ အောင် တည်ဆောက်ပါ။ ဘယ်မျှအထိ- အပိုင်အနိုင်၊ ကျွမ်းကျင်လေ့ကျင့်မှုရပြီ လဲလို့လဲ ဆန်းစစ်ကြည့်ပါ။ ဒီလိုသတိပေးလို့- မလွယ်ပါလားဆိုပြီး၊ နောက် မတွန့်ပါနဲ့၊ တကယ်အားထုတ်ပြီး ရင့်ကျက်လာရင် အကြောင်းသိပြီး လွယ်ကူ တဲ့ ဘက်ကို တက်လှမ်းနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ တမဂ်တဖိုလ်- ရက်တိုတိုနဲ့ ရဘို့ရာဆိုတာ ကတော့ နိယတဗျာဒိပ်- တံဆိပ်နှိပ်ခံထားရသူတို့အတွက်သာ သေချာပါတယ်။ ဒီတော့- ယောဂီသူမြတ်တို့- နိယတလဲမဟုတ်၊ အနိယတလဲဖြစ်၊ ဥဒ္ဓါဒိတညူ ဝိပဋ္ဌိတညူဆိုတဲ့- ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တန်းစားထဲလဲ မပါ။ နေယျ တန်းမှာ- ယခု- ရထားတဲ့ ပရိယောသာနကလျာဏတန်းကို ငြမ်းပြုပြီး၊ ကြိုးစားကုပ်ကပ် မပြတ် မလပ်၊ ပွားများအားထုတ်ကြပါက၊ ယခုလို- မြတ်ဘုရားရှင် သာသနာတော် အဟုန်အရှိန်ကောင်းဆဲမှာ၊ တမဂ်တဖိုလ်- ရက်တိုတိုနဲ့ မရနိုင်သေးသော်လဲ၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တန်းမှာ- ဝိမောက္ခပန်းတွေနဲ့ ပွင့်လန်းလာနိုင်ပြီဆိုပါလျှင်၊ ဘဝဇီဝိန် မချုပ်ခင်- မှိန်မှိန်တချက်မှာသော်၎င်း၊ ဇီဝိန်ချုပ်ရပ်- အထက်နတ်၌ မိမိသုဂတိ- ဘာကြောင့်သက်ဝင်ဘိဟု ဆင်ခြင်၍ မဆုံးခင်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ယှဉ်- အာဝဇ္ဇာန်းတဖန်- ပြန်ဝင်ပါသဖြင့် မဂ်ဉာဏ်သာလျှင် လွယ်ကူစွာ အရင် ရမည်ကြောင့်၊ မစိုးမနှောင့်၊ တအိုးတအောင်း- ယခုဘဝမှာ ညွှောင့်စူးတာထက် တော့ ပိုသည်းမခံရပါဘူး။ ဒိဋ္ဌိ-တဏှာ- အလိုကို သည်းညီးခံ တော်လှန်ပစ်၍

မဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာအစစ်ကို နှစ်သက်စွာ အားထုတ်မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန် ချလျက်- မလွတ်တန်း- မဂ်ပန်းရနိုင်ကြပါစေ၊ ရနိုင်အောင် ကြိုးစားကြပါလေ- မြတ်သော ယောဂီတို့တတွေ....။

အဲဒီလို= သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏ အထွဋ်အထိပ်ကို ပစ္စက္ခဘဝတွင် အရ ပိုင်လျက် ကျက်စားဝင်စား၊ နေနိုင်သော- ယောဂီသူမြတ်အဖြစ်ကို၊ မုချရယူ ကြပြီးလျှင်၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် တမလွန်နောင်နှောင်း- တောက်လျှောက်ကောင်း သည့် ဉာဏ်စဉ်မြတ်ကြောင့်- မကြာမတင်- အနုလောမဉာဏ်သို့ သက်ဝင်ခါ- ဂေါတြဘူဆိုက်အပ်တဲ့- ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အထက်က- ပြသခဲ့သော ဂေါတြဘူဉာဏ်၏အာဝဇ္ဇာန်းအရာ နေရာမှာနေ၍-မဂ်ဉာဏ်ကို အကျိုးပြုစေမှု ဆောင်နှင်းပြုတတ်ပုံလဲ ဤသို့- ပြဆိုတော်မူပါသည်။

ဝေ- ဤသို့၊ အနေကာဒိသံ၊ သဒါယကေန= အရာမက၊ များမြတ်လှ သော အကျိုးကို ပေးတတ်သော၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန- သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်၊ သမ္ပယုတ္တံ- ယှဉ်သော၊ ဉာဏံ- သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ကို၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါဉာဏန္တိ- သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ- ဆိုအပ်၏။

ဤသို့- သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်နှင့် ယှဉ်သော လောကုတ္တရာ- သမ္မာဒိဋ္ဌိဟု ဆိုအပ်သော အရိယာသစ္စာလေးပါး၌၊ အချဉ်းခပ်သိမ်း၊ မဖေါက်မပြန် မှန်ကန် သည့် အယူအမြင်ရှိသော သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် ဖြစ်၏။ ထို့နောက်၊ ဖိုလ်စိတ်- နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ် ရရှိခြင်းကိုလည်း....။

ပန- ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ ဣမဿ- ဉာဏဿ= ဤသောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်၏၊ အနန္တရံ- အခြားမဲ့၌၊ တဿေဝ- ထိုမဂ်၏သာလျှင်၊ ဝိပါကဘူတာနိ- အကျိုး ဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေတိဏိဝါ- နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဖလ စိတ္တာနိ- ဖိုလ်စိတ်တို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။ ။ စ-ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့၊ ကော ဝဇ္ဇနဝီထိ- တခုသောအာဝဇ္ဇာန်းရှိသော ဝီထိစိတ်အစဉ်သည်၊ သတ္တစိတ္တပရမာ- ခုနစ်ကြိမ်သော ဇောစိတ်သည်- ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိ၏။ တသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊ ယဿ- အကြင်၊ ဉာဏ်ထက်မျက်သော တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒွေအနုလောမာနိ- ပရိကမ်ကိုကြည့်၍၊ နှစ်ခုသော- ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ အနုလောမစိတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်လတ်၊ တဿ- ထိုတိက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ တတိယံ- သုံးခုမြောက်သော၊ ဇော စိတ်၌၊ ဂေါတြဘူ-ဂေါတြဘူဉာဏ်၎င်း၊ စတုတ္ထံ-လေးခုမြောက်သောဇောစိတ်၌၊ မဂ္ဂစိတ္တံ-မဂ်ဉာဏ်စိတ်၎င်း၊ တိဏိဖလစိတ္တာနိ- ကြွင်းသုံးခုသော ဇောစိတ်သည်- သုံးပါးသော ဖိုလ်စိတ်၎င်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ။ ယဿ-အကြင်၊ ဉာဏ်နဲ့ သော မနုပုဂ္ဂိုလ်အား၊ တိဏိအနုလောမာနိ- ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ အားဖြင့်- သုံးခု

သော အနုလောမစိတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်လတ်၊ တဿ- ထိုမန္တပုဂ္ဂိုလ်
အား၊ စတုတ္ထံ-လေးခုမြောက်၌၊ ဂေါတြဘူ-ဂေါတြဘူဉာဏ်၎င်း၊ ပဉ္စမံ- ငါးခု
မြောက်၌၊ မဂ္ဂစိတ္တံ-မဂ်စိတ်၎င်း၊ ဒွေဖလစိတ္တာနိ-ကြွင်းနှစ်ပါးသော ဖိုလ်စိတ်တို့
သည်၎င်း၊ ဟောန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏၊ တေန- ထို့ကြောင့်၊ “ဒွေတိဏိ ဖလစိတ္တာနိ
ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ”ဟူ၍ ဟောတော်မူ၏။ ။ပန- အဘို့တပါးအားဖြင့်၊ အဿ- ထို
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဖလပရိယောသာနေ- ဖိုလ်စိတ်၏အဆုံး၌၊ ဘဝဂံ- မိမိရရှိသော
တိဟိတ်ဘဝင်ဖြစ်သော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ဩတရတိ- သက်၏။

ထိုထက်ပို၍ အနည်းငယ် ရှင်းလင်းဆိုရပါမူ။ ။ တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်
ဖြစ်အပ်သော- မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိ- ဖြစ်ရှိပုံမှာ။ ။ ဘဝဂံစလန၊ ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊
မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇာန်း၊ ကာမာဝစရကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ လေးပါးတို့တွင်-
တပါးပါးအားဖြင့်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ- ကာမဇော သုံးကြိမ်နှင့်၊
မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ဖိုလ်၊ ဖိုလ်၊ လောကုတ္တရာ ဇောစိတ်လေးကြိမ်ဖြစ်၍၊ ထို့နောင်-
တိဟိတ်ဘဝင် (၇)ကြိမ်၊ သို့မဟုတ်- ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ ဘဝင်စိတ်ဖြစ်၏။

မန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ဖြစ်အပ်သော မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိမှာ၊ ဘဝဂံစလန၊
ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်း၊ ကာမာဝစရကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လေး
ပါးတို့တွင် တပါးပါးအားဖြင့်၊ ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊ ဂေါတြဘူ- ကာမ
ဇောလေးကြိမ်နှင့်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ဖိုလ်၊ လောကုတ္တရာဇော- သုံးကြိမ်ဖြစ်၍၊ ထို့
နောင်- တိဟိတ်ဘဝင် (၇)ကြိမ်၊ သို့မဟုတ် ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ ဘဝင်စိတ်ဖြစ်၏။

ဤသို့အားဖြင့်၊ မဂ်လေးပါး၊ ဖိုလ်လေးပါးတို့နှင့် ဆိုင်သော၊ စိတ္တပဝတ္တိ-
နိယာမသဘောသည် မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို သိအပ်ပါသည်။
ဤသို့- ဖေ၊ ပြုအပ်သော ဝီထိစဉ်အားဖြင့်- သောတာပတ္တိမဂ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၌
ရောက်ရှိရရှိ၊ တည်အပ်ပြီးသော သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မိမိရရှိပြီးသော မဂ်၊
စသည်ကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာဝီထိ- ငါးမျိုးတို့သည် ဖြစ်ပေ၊ အပ်၏။
အထက်ပါ- တိက္ခ- မန္တအားဖြင့်- မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိကျရှိပြီးသော သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်တည်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ တိဟိတ်ဘဝင်ဖြစ်ထိုက်သရွေ့ ဖြစ်ပြီးနောက်ပစ္စဝေက္ခဏာ
ဝီထိဖြစ်လတ်သော်- ထိုဘဝင်စိတ်သည် ကံ၊ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ်တို့ကို အာရုံ
ပြုရင်းမှ....။

(၁) ဘဝဂံစလန၊ ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းအားဖြင့် မဂ်
ဇော (၇) ကြိမ်ဖြစ်၍၊ ဘဝင်သို့သက်၏၊ ထို့နောင်လည်း....

- (၂) ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း၊ ဖိုလ်ဇော (၇) ကြိမ်ဖြင့်- ဖိုလ်ကို ဆင်ခြင်စိတ်ဖြစ်၍၊ ဘဝင်သို့ သက်၏၊ ထို့နောင်လည်း....
- (၃) ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း၊ နိဗ္ဗာန်ဇော- (၇) ကြိမ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ဆင်ခြင်စိတ်ဖြစ်၍၊ ဘဝင်သို့ သက်၏၊ ထို့နောင်လည်း....
- (၄) ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း၊ ဇော (၇) ကြိမ် ပယ်ပြီး ကိလေသာကို ဆင်ခြင်စိတ်ဖြစ်၍၊ ဘဝင်သို့ သက်၏၊ ထို့နောင်လည်း....
- (၅) ဘဝင်္ဂစလန၊ ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်း၊ ဇော (၇) ကြိမ် ကြွင်းကိလေသာကို ဆင်ခြင်စိတ်ဖြစ်၍၊ ဘဝင်သို့ သက်၏၊ ထို့နောင်လည်း....

ဤသို့အားဖြင့်၊ ရရှိပြီးသော၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ ပယ်ပြီးသော ကိလေသာ၊ ကြွင်းသော ကိလေသာ၊ ဤ ၅-မျိုးကို ဆင်ခြင်သော ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးဝီထိသည်။ မဂ္ဂဝီထိနောင် ဖြစ်ပေါ် ကျရောက်၏။ အရဟတ္တမဂ်၊ ဖိုလ်- နောက်၌ ကား၊ ကြွင်းသော ကိလေသာလုံးဝ မရှိသဖြင့် လေးဝီထိသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းအပ်သောကြောင့်- လျှင်မြန်ခြင်းကို အလိုမရှိအပ်ရကား၊ ပစ္စဝေက္ခဏာ- ကာမဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောတို့သည်၊ ဤ-ငါးမျိုးသော ဆင်ခြင်မှု၌၊ ခုနစ်ကြိမ်စီအထိ ဆင်ခြင်စိတ်ဖြစ်ကြရလေသည်။

ဤသို့အားဖြင့်- သောတာပတ္တိ ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ အထက်- ဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၎င်း၊ မိမိရရှိပြီးသော ဖိုလ်ကို ထပ်မံပွားများ ဝင်စားသည်ရှိသော်- ဖလသမာပတ္တိ ဝီထိစိတ်တို့ဖြင့်- ဖြစ်ပေါ်စံစားကြကုန်သည်။ (ဥပမာ) နတ်တို့သည် ကိုယ်ပိုင်ကာမဂုဏ်စည်းစိမ်ကို ခံစားသကဲ့သို့၎င်း၊ ပြည့်ရှင်မင်းသည် ပြည်ကြီးစည်းစိမ်ကို ခံစားသကဲ့သို့၎င်း၊ ဖလဋ္ဌာန်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ မျက်မှောက်သော ကိုယ်၏အဖြစ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ ဖိုလ်ချမ်းသာကို စံစားလိုလတ်သော်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ် အစဉ်ဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ရှုမြင်သိမ်းဆည်း၍ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၏အဆုံး အနုလောမဉာဏ်တိုင်ရောက်လျှင် ဖလသမာပတ္တိဝီထိ ကျရောက် သက်ဝင် ဖြစ်ရှိလေသည်။ သက်ဝင်ကျရောက်ပုံမှာ....

(ကံ-ကမ္မဂတိနိမိတ်)

(သင်္ခါရအာရုံ)

(နိဗ္ဗာန်အာရုံ)

မန္တပုဂ္ဂိုလ်....ဘဝဂံစလန၊ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊ မ၊န၊န၊န၊န၊ ဖိုလ်၊ဖိုလ်၊များစွာသော
 ဖိုလ်တို့မှထသော်ဘဝင်၊
 တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်....ဘဝဂံစလန၊ဘဝဂံပစ္ဆေဒ၊ မ၊န၊န၊န၊န၊ ဖိုလ်၊ဖိုလ်၊များစွာသော
 ဖိုလ်တို့မှထသော်ဘဝင်၊

ဖလသမာပတ်သည် ပုထုဇဉ်တို့ မဝင်စားနိုင်၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သာ
 ဝင်စားနိုင်သည်။ အောက်အောက်ဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ မရရှိသေး
 သော အထက်၊အထက်၊ ဖလသမာပတ်ကို မဝင်စားနိုင်ပါ။ကြို၌- အနုလုံစိတ်တို့
 သည် မဟာကုသိုလ်- မယာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စောတို့ဖြစ်၏။ ထိုအနုလုံနှင့်
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇာန်းတို့သည် သင်္ခါရကိုအာရုံပြု၏။ဖလသမာပတ်ခေါ် ဖိုလ်စော
 တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၏။ ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိတွင် ဖိုလ်ကိုဆင်ခြင်သော စော
 တို့သည်-မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ကာမစောတို့သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကြိယာ
 စော မမည်နိုင်ကုန်ပါ။

ဤသို့လျှင်၊ သောတာပတ္တိဖလဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌမျက်မှောက်
 ချမ်းသာခြင်းအမှန်သို့ရောက်သော နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်ငြား၍ ဝင်စားသောဖလသမာ
 ပတ် အကျိုးတရားကို ထာဝရ၊ရရှိအပ်ပါသည်။ ဖလသမာပတ်မှ အခြားမဲ့ဖြစ်
 သော ပကတိနေထိုင်မြဲတို့၌လည်း၊ ဒိဋ္ဌိအနုသယနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့ လုံးဝ
 ချုပ်ငြိမ်းရခြင်းကြောင့်၊ မှားသောအယူတို့၌ သံယောဇဉ်အားဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခံရ
 ခြင်းမှ-ရှင်းရှင်းကြီးလွတ်၏။ မဂ်၊ဖိုလ်၊နိဗ္ဗာန်၊အရိယသစ္စာလေးတန်နှင့် သုံးတန်
 အမြတ်ရတနာ ကိုးကွယ်မှန်ရာတို့၌လည်း ယုံမှားမှုသံသယအားဖြင့် ဖြစ်တတ်
 သော နှောင်ဖွဲ့ခြင်းခံရသည့် သံယောဇဉ်တို့မှလည်း ရှင်းရှင်းကြီးလွတ်၏။ သီလ
 အားဖြင့်လည်း နိစ္စဂရုဓမ္မ ပဉ္စသီလကို၊ သမုစ္ဆေဒဝိရတီနှင့် အာဇီဝဌမကသီလ
 ဝိရတီတို့သည်၊ ပရိပုဏ္ဏ-ထက်ဝန်းကျင်ပြည့်စုံခြင်း၊ အပရာမထ-အမှားမသုံးသပ်
 တော့ခြင်း အားဖြင့် ပြည့်စုံကုန်သည်ဖြစ်၍၊သီလဗ္ဗတပရာမာသ-ဟု ဆိုအပ်သော
 သံယောဇဉ်တို့မှလည်း ရှင်းရှင်းကြီးလွတ်၏။ ထိုသို့- ဖြူစင်မြင့်မြတ်သော ပဌမ၊
 အရိယာဇာတိသက်ဝင်လျက်၊ ဘုရားသားစစ် သာဝကအဖြစ်ကို ရရှိပြီးလျှင်၊
 အာဟုနေယျသိဒ္ဓိ၏ ဩသာနကောဋိအဖြစ်ဟူသော၊ အဂ္ဂပတ္တောပမောဒတိ၊
 အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် အထွဋ်အထိပ်သဖွယ်ကို၊ခုနစ်ဘဝထက်မလွန်မူဘဲ၊ဆောင်း
 နိုင်တော်မူသည်ဖြစ်၍၊ အစ္စန္တနိရောဓ- နိရူပဓိသုခကို မုချစံစားရရှိမည် ကေန္တ
 ဖြစ်ပါတော့သည်။

ထို့ကြောင့်၊ ပုထုဇဉ်ဟု-မည်တွင်ပိတ်ဖုံး-ဉာဏ်ပေတုံး၍၊ လုံးလုံးမှောင်ချ၊ မိုက်မဲလှသည်၊ ဘဝထွေထွေ၊ တပေပေတွင်၊ ကိလေသာပူ၊ ဘေးရန်ပူနှင့်၊ စိတ်ပူ ကိုယ်ပူ၊ ဆဲ တမီးတလူလူ- လောင်မြိုက်ပူနေသည်ကို စက်ဆုတ်တော်မူကြလျက်၊ (၀၇) ပုထုဇဉ်စံနစ်-ကိလေသာတွေက အများကြီးဖြစ်၊ ကံအညစ်တွေက မွေပြီး- အပါယ်လေးထွေကို တွန်းချခံနေရတဲ့-ဒီခန္ဓာ၊ ဒီဘဝကို စက်ဆုတ်တော်မူကြ လျက်၊ (၀၇) ပုထုဇဉ်နယ်မှ မလွတ်သမျှ အပါယ်လေးပါးစိတ်မချရတဲ့၊ အဝိဇ္ဇာ ကြောင့်ဖြစ်တဲ့-သင်္ခါရထောင်ချောက်စံနစ်ကို တွယ်ချစ်ခါမနေလိုတော့ဘဲ-စက် ဆုတ်တော်မူကြလျက်၊ ယခုထုတ်ပြ- အရိယဇာတိ- လမ်းမှန်ရှိသည့်- တရားထွဋ် ခေါင်-မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာမြတ်ကို မပြတ်ကြိုးစား- အားထုတ်ငြား လျက်၊ ဘဝမပြောင်း-ဇာတိပြောင်းသည့်အရိယာလောင်းနှင့်- အရိယာကောင်း ဖြစ်အောင် ရှေ့ရှုဆောင်တော်မူကြပါကုန်၊ ထိုသို့-သောတာပတ္တိ=မဂ်ရ- ဖိုလ် တည်- သာဝကမည်သော ဘုရားသားစစ်- ပုဂ္ဂိုလ်သစ်တို့၏ အကျိုးရှိပုံကိုလည်း ဤသို့သိအပ်ရာပါသေးသည်။

“သောတာပတ္တိမဂ်၏ အကျိုးသွားများ”

ကဒါဏိပိ အနိဗ္ဗိဒ္ဓ ပုဗ္ဗ မဂ္ဂေါ ပနေသတံ၊
 လောဘံ ဒေါသဉ္စ မောဟဉ္စ၊ ဝိဒ္ဓိသန္ဓေဘဝ ဇာယတိ၊
 ပိဓေသဒါ' ပါယဒ္ဓါရံ၊ သောသေတိ ဒုက္ခသာဂရံ၊
 မိစ္ဆာမဂ္ဂံ ပဇဟတိ၊ အရိယဒ္ဓန္တ မုခိကရော၊
 သမေတိ ဝေရဘယာနိ၊ နေတိ ဗုဒ္ဓဿ ဩရဿံ၊
 အညေသဉ္စာ' နိသံသာနံ၊ မဂ္ဂေါလဘာယ ဝတ္တတိ။ ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှ-သင်္ဂဟဂါထာ)

သေ=သော မဂ္ဂေါပန-ဤသောတာပတ္တိမဂ်သည်ကား၊ ကဒါဏိပိ-တရံ တခါမျှလည်း၊ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗ-အနုမတဂ္ဂသံသရာဝယ်၊ မပယ်မခွင်း၊ မဖေါက်ထွင်း ဘူးသော၊ တံ-တာဒိသံ-ထိုသို့သဘောရှိသော၊ လောဘဉ္စ-တဏှာ၏တရားကိုယ်- သမုဒယခေတိဆိုမြဲ-လောဘခဲကို၎င်း၊ ဒေါသဉ္စ-ပဋိသန္ဓေအုပ် ကြမ်းကြပ်ညှဉ်းဆဲ ဒေါသခဲကို၎င်း၊ မောဟဉ္စ-သစ္စာလေးတန်-မမြင်ရန်ကို ဖုံးလွှမ်းထန်သဲ-မောဟ ခဲကို၎င်း၊ ဝိဒ္ဓိသန္ဓေဘဝ-မှန်မှန်ညက်ညက်-ကြေကပျက်အောင် ဖေါက်ခွဲချက် ဆီးသည်ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ဇာယတိ-ထင်ရှားဉာဏ်မဟော်- ဖြစ်ပေတိလာပေ၏။

သေ-သောမဂ္ဂေါ- ဤသောတပတ္တိမဂ်သည်။ အပါယဒ္ဓါရံ- အပါယ်
လေးပါး၊ တံခါးပေါက်ကို၊ သဒါ-အချင်းခပ်သိမ်း၊ ပိဓေပိဒဟတိ-ပိတ်ဆို့၏။
(၀၂)မပွင့်ဘယ်ခါ-ပိတ်ဆို့ကာသာနေစေ၏။ ဒုက္ခသာဂရံ- ဆင်းရဲနာကျယ်
ဒုက္ခပင်လယ်ကို၊ သောသေတိ-ခမ်းချောက်စေ၏။ မိစ္ဆာမဂ္ဂံ- အင်္ဂါရှစ်ပါး၊ မိစ္ဆာ
လမ်းမှားကို၊ ပဇဟတိ-မကပ်မငြိစွန့်ပယ်ပြီးအပ်၏။ အရိယဒ္ဓနမုခိကရော- သဒ္ဓါ၊
သီလ၊ သုတ၊ စာဂ၊ ပညာ၊ ဟိရိ၊ ဩတပ္ပဟူသော၊ သူတော်ဥစ္စာ- ခုနစ်ဖြာကို-မျက်
နှာရှေ့ရှု-သတိမူဖြင့်-မပြတ်ပြုလတ်- ကပ်ရောက်စေတတ်၏။ ဝေရဘယာနိ-တွင်း၊
ပြင်၊ နီးဝေး- ရန်ဘေးဟူသမျှတို့ကို၊ သမေတိ-ငြိမ်းပျောက်စေတတ်၏။ ဗုဒ္ဓဿ-
သုံးလူ့ ထွဋ်ထား မြတ်ဘုရား၏။ ဩရသံ-ရွှေရင်တော်နှစ်၊ သားတော်စစ်အဖြစ်
သို့၊ နေတိ- ဆောင်တတ်၏။ အညေသဉ္စ-ဤမှတပါး၊ များပြားစွာလည်း ဖြစ်
ကုန်သော၊ အာနိသံသာနံ- ရတနတ္ထယေ နိဝိဋ္ဌသဒ္ဓါ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ အဘိညာအစရှိ
ကုန်သော-အကျိုးအာနိသင်တို့ကို၊ လာဘာယ-ရခြင်းငှါ၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်ပေါ်
လာ၏။

ဤကဲ့သို့-မြတ်စွာဘုရား၏သားစစ်- အရိယာအစဖြစ်သော၊ သောတာ
ပန်၏ အကျိုးတရားများကို သိအပ်ရာပါသည်။ ထိုသို့သိအပ်-အကြောင်းရပ်နှင့်
အကျိုးသွားအမှန်-အဘိုးနန္ဒ-လွန်ထိုက်တန်၍ လောကီယံ-စည်းစိမ်ထုကိုစကြာ
ဝဠာအနန္တမှ စ၍ပေးသော်လည်း၊ သောတာပန်ဖိုလ်ချမ်းသာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ခါ
ပမာပြုရလျှင်၊ မြင့်မိုရ်တောင်နှင့် မုန်ညင်းစေ့-နှစ်ရံငါးဆယ်ခြောက်စိပ်၊ စိပ်
သော်လည်း တစိပ်စာကလေးမျှမမှီ၊ ညစ်ထွေးမှု ကာမဘောဂီသည်- ဤမျှပင်
တန်ဘိုးမရှိသော်လည်း ငါနှင့်ငါ့ဥစ္စာ-ဒိဋ္ဌိနဲ့တဏှာလျည့်ပတ်သမျှ-မာနပါတံခွန်
ထူထားကြ၍၊ အရိယာစော်ကလေးမျှ- မနံနိုင်ကြသည်ကို စေ့စေ့တွေးသင့်
ပါသည်။

အနုမတဂ္ဂသံသရာ- ထမ်းလာရတဲ့ခန္ဓာ့ဝန်မှာ၊ အဝိဇ္ဇာက၊ သခင်၊ ဒိဋ္ဌိက
အရှင်၊ မာနက၊ သွန်သင်၍၊ တဏှာနဲ့- ကျွန်ဝန်ခံနေပုံကို ဉာဏ်ဟုန်နှင့် ကြည့်မိ
ပါလျှင်၊ ခန္ဓာသင်္ခါရအစဉ်- ခန္ဓာ့ဝန်ဒုက္ခအမှုနဲ့ ဒုက္ခအစုစုတို့ကို၊ ဒုက္ခပင်အလီလီ
ပေါက်အောင်- တသွေမတိမ်း၊ တောက်လျှောက်လိုက်နာကာ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ-
သင်္ခါရာကိုမှ အနှစ်ပမာ၊ ချစ်စရာဟု မီးဆဲ တစ် လောင်ငြီး ထိန်နေသည်ကို၊
မြတ်စည်းစိမ်ပမာ- အယူလွဲသဖြင့် ဒုက္ခကိုအမြဲတဲ လက်တွဲလျက် ရှိကြပုံကိုလည်း
စေ့စေ့တွေးက၊ ရေးရေးမျှမက- ထင်ရှားစွာ၊ မြင်ကြသင့်ပါသည်။

ထို့ပြင်တလီ- မြတ်ဗုဒ္ဓသာသနာကို အမှီရပြန်တော့လည်း၊ ချမ်းသာ
တာနိဗ္ဗာန်အစစ်ပါဘဲလို့၊ တကယ်တဲ- ယုံကြည်သလိုလိုနဲ့၊ ထိုထိုသော ကုသိုလ်

ကောင်းမှုတို့ကို အဝိဇ္ဇာပါရမီနှင့် သင်္ခါရပြုကြရာမှာ၊ ဝဋ်ဟုတ်သည်-မဟုတ်သည် စစ်ထုတ်၍ ပစ်မချနိုင်သော်လည်း၊ ဣဒ်မေ ပုည အာသဝက္ခယံ ဝဟံ ဟောတု နှင့် ဣဒ်မေ ပုည နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု လို့ ညွှန်းဆက်တိုင်တိုင်တောင်းပြီး ကြည်လည်ကြောင်းထဲမှာ နစ်နေရသည်ကိုလည်း စေ့ စေ့ ကလေးတွေ့ပြီး တေ တေ ကလေးနဲ့ လွဲနေတာကိုလဲ သတိထားသင့်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်တို့- သတ္တဝါတွေ ဘယ်လိုများ၊ တေ့ တေ့ ကလေးနဲ့ လွဲနေကြသလဲဆိုတော့၊ ဂင်္ဂါဝါဠု-သဲစုမျှမက- ဘုရားရှင်သာသနာတော်တို့ မှာ၊ ဒီလိုဘဲတွေ့ကြစဉ်အခါတုန်းကလဲ၊ သာသနာတိုင်း- ဒါန၊ သီလ၊ ကလေး တွေ ပြုခဲ့ကြရာမှာ၊ စရဏမျိုးစေ့ ကလေးနဲ့- ဝဟံ ဟောတု- ပစ္စယော ဟောတု နှစ်ခုနဲ့ ဆုတောင်းခဲ့ကြလို့၊ ယခုလို- ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒနဲ့ လာကြုံ- မနုဿဘုံကိုလဲရ- သဒ္ဓါအစလကလေး၊ တဖန်ပြန်ရပြန်တော့လဲ၊ စရဏမျိုးမျှကိုဘဲ၊ အဝိဇ္ဇာမက္ခယ မိုက်- သင်္ခါရပင် ပြန်စိုက်ရင်း၊ ဟောတုနှစ်ခုနဲ့ ထပ်ကာ တဘဝဆုံးပြန်ရလျှင်၊ သာသနာ့ အလင်းရောင်အစစ်နဲ့ အမှောင်ကို ခွင်းမပစ်နိုင်ပါဘဲ၊ မရှင်းရက်၊ မခွါနိုင်- ကမ္ဘာ့အလင်းရောင်ဆိုတဲ့ စရဏမျိုးကိုသာဘဲ- အဝိဇ္ဇာနဲ့ စိုက်ပျိုးပြီး အမှောင်ထဲ ပြန်တိုးနေကြရတာကို သတိရဘို့ ကောင်းပါသည်။

အဲဒါကို သေသေချာချာ၊ စဉ်းစားကြည့်ပါ၊ ယခင်ကာလ- ရောင် ဝါဖြာကျတဲ့ သာသနာ့အလင်းရောင် ရတုံးက၊ မေ- ဘုရားတပည့်တော်၏၊ ဣဒ်ပုည- ဤကောင်းမှုသည်၊ အာသဝက္ခယံ- အာသဝေါတရားတို့၏ ကုန်ရာ ကို၊ ဝဟံ- ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု- ဖြစ်ပါစေသတည်းတဲ့၊ အဲဒီနောက် ဘယ်လောက်သာသနာနဲ့ ကွာခဲ့တယ်မသိ၊ ယခုလဲ၊ ထိထိမိမိ- သာသနာရှိတုန်း လာတွေ့တဲ့အကြောင်းက၊ အဲဒီ- မြတ်ဘုရားတဆူဆူရဲ့ သာသနာတုန်းက အာ သဝေါတရားကုန်အောင်- ဆောင်ရွက်နိုင်ပါရစေဆိုလို့၊ ဆောင်ရွက်နိုင်တဲ့- မြတ်ဘုရားသာသနာ ဝိမုတ္တိယုဂအခါနဲ့ လာကြုံရတယ်၊ ဆုတောင်းက၊ ပြည့်ခဲ့ ပြီ။ ဒါပေမဲ့- အာသဝေါတရားကုန်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်တဲ့ အခွင့်အရေး ရရှိတာကို အလွဲသုံးစားလုပ်ပြီး၊ မဆောင်ရွက်ဘဲနဲ့ ထပ်ပြီး ဆောင်ရွက်နိုင် ပရ စေလို့ ဆုတောင်းရင်း၊ တဘဝကုန်ဆုံးသွားရအုံးမယ်ဆိုရင်၊ အဲဒီ= ဟောတု၊ ဟောတုနဲ့-အတုကနေ- အစစ်ကို မဆောင်ရွက်လျှင်= မဂ်၊ ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ရဘို့- “ဟောတု” အကြောင်း ဘယ်တော့မှ ဖြစ်လာမှာမဟုတ်ဘူး၊ ရင်ဆိုင်တိုးနေတဲ့ ဝိမုတ္တိရသ၊ သုံးဆောင်ရေးအစစ်ကို မဆောင်ရွက်ရင်၊ အတုနဲ့ဘဲ လမ်းဆုံးပြီး သံသရာဒုက္ခထဲမှာ အပါယ်ဒုက္ခတို့ပြီး တဘိုးဘိုး လဲနေပါလိမ့်မယ်။

နောက်၊ ဟောတုတခုကလဲ ရှိသေးတယ်။ မေ- ဘုရားတပည့်တော်၏၊
ဣဒံပညံ- ဤကောင်းမှုသည်။ နိဗ္ဗာနဿ-နိဗ္ဗာန်၏၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်။
ဟောတု- ဖြစ်ပါစေသတည်း။ နိဗ္ဗာန်ကို- တိုက်ရိုက်လဲ- ဆုတောင်းကြတယ်။
အဲဒါလဲ- ဒါနတော၊ ဘောဂဝါ၊ သီလတော၊ သုခိတာကို အကြောင်းပြုပြီး၊
နိဗ္ဗာန်၏- အကြောင်းတရား၊ ထောက်အပံ့ဖြစ်ပါစေလို့- ဆုတောင်းခဲ့တာပါ
ဘဲ။ ယခု- နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းအထောက်အပံ့အနေနဲ့ ဝိမုတ္တိယုဂ
ဇာတ်ရှိဆဲ- သာသနာတော်မြတ်နဲ့ လာတွေ့နေရပါပြီ။ ဒါပေမဲ့- ဘာဝနာ
တော၊ နိဗ္ဗူတာဆိုတဲ့- ဝိပဿနာဘာဝနာ ပွားများနိုင်ရန် အကြောင်းအထောက်
အပံ့ရရှိပြည့်စုံနေကြောင်းသော်လည်း၊ အဲဒီ၊ အတိတ်က၊ ဟောတုနဲ့ အကြောင်း
ပြည့်ဝခဲ့တာကို၊ “ဟောတိ”နဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်ခြင်း၏ ဇနကအကြောင်းသည်။
ဟောတိ- ဖြစ်၏-ဆိုတဲ့ သဘောကို မဆည်းပူး၊ မကျက်စား၊ မပွားများဘဲ၊
ဟောတုနဲ့ဘဲ ထပ်ပြီးအဆုံးသတ်အုံးမယ်ဆိုရင်၊ တေ့ တေ့ ကလေးနဲ့ လဲ့နေတာ
ဘဲ မဟုတ်ပါလား။ ဒီတော့- ယခင်တောင်းခဲ့တဲ့ စရဏမျိုးစေ့ ဆုတောင်းပြည့်
စာကတော့အမှန်၊ အဲဒီ- ပြည့်လာတဲ့ဆုတောင်းအကြောင်းကို-အမှန်သာသနာ
ဓမ္မစစ်နဲ့တွေ့ပြီး အကျိုးဖြစ်အောင်၊ ပဋ္ဌမ-ဟောတုကို၊ “ဟောတု” ဖြစ်အောင်
လုပ်ရပါမယ်။ ဒုတိယ၊ ဟောတုကိုလဲ၊ နိဿယနိက လက္ခဏော မဂ္ဂေါ တံနိရောဓဿ
ပဒဋ္ဌာနံ”အရ=၊ မဂ္ဂေါ- မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်- သမ္မာပဋိပတ် အကျင့်မြတ်သည် နိဿယ
နိကလက္ခဏော-ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်း၏ မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာရှိ၏။ တံ- ထို
မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ် အကျင့်မြတ်သည်။ နိရောဓဿ- ချုပ်ငြိမ်းရာမှန်- နိရောဓသစ္စံ-မြတ်
နိဗ္ဗာန်၏။ ပဒဋ္ဌာနံ- နီးစွာသော အကြောင်းရင်းသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏ဟု
ဆိုသောကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနပစ္စယောဟောတုအားဖြင့်ရရှိလာတဲ့အထောက်အပံ့ အကြောင်း
ကို၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ် သမ္မာပဋိပတ်၊ အကျင့်မြတ်ဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာဘာဝနာကို- ဘာ
ဝေတဗ္ဗအားဖြင့် ကျင့်သုံးပွားများခါ၊ ဝုဋ္ဌာနအာဒိဂေါဋိတိုင်- ဘဏ်စဉ်ပိုင်ပါ
လျှင်၊ ပဒဋ္ဌာနံ- နီးစွာသော အကြောင်းရင်းသည်။ ဟောတိ- ဖြစ်၏ဟု ဆိုသည့်
အတိုင်း နီးစွာသော အကြောင်းရင်းရအောင် အားထုတ်ပြီး၊ မူလ၊ ဟောတုကို
နောက်ထပ်၊ တု-တုမနေရတော့ဘဲ၊ “ဟောတိ”ဖြစ်အောင် ကြိုးစားရွက်ဆောင်
ပွားများခြင်းသည်သာ၊ မူလ၊ အကြောင်းလှကလေးကြောင့်၊ အကြောင်းတဖန်၊
မျက်မှောက်ပြန်ရလာတာကို၊ အကျိုးကော်ရအောင်- ရွက်ဆောင်၊ ကြိုးစား
ပွားများသည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဓလေ့ မမြဲတဲ့-တေ့ လဲ့တေ့ လဲ့က လွတ်ထွက်မှာ
အမှန်ဖြစ်ပါပြီ။ ဟောတုဆိုတဲ့- အတုထဲက ခွဲထွက်ခါ၊ “ဟောတုနဲ့- ဟောတိ”
ဖြစ်ရှိရအောင်၊ မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာ- လုပ်ငန်းခွင်၊ ကျင့်စဉ်ဘောင်ကို

ရရှိအပ်ပြီးဖြစ်ပါသဖြင့်- အတုကိုဖြတ်ခါ- အစစ်ကိုဆောင်လျက်၊ အောင်နိဗ္ဗာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်၊ ပန်းကို ဆင်မြန်းတော်မူကြပါကုန်။

ယောဂီသုမြတ်တို့ကိုတော့၊ မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာသင်တန်းကြီး၏ သင်ခန်းစာတွေကို လိုလိုလားလား-တောင်းခံထားတဲ့ဆန္ဒအရ၊ ကြိုးစားမယုတ်အားထုတ်တော် မူကြလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့- အထက်ပါ၊ အကြောင်းနဲ့အကျိုးတွေကို အနုမတဂ္ဂသံသရာနဲ့ယှဉ်ပြီးဉာဏ်နဲ့ပိုင်းခြား စဉ်းစားသိလိုက်ရရင်၊ ပိုမိုပြီးတထစ်တိုး၍ အားထုတ်ဖြစ်အောင် ထောက်ပြလိုက်ရခြင်းဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ မရှိတာထက် မသိတာခက်၊ မသိတာထက်- မသိတာကို သိအောင် မလုပ်တာက ပိုခက်တာကြောင့်၊ အပြောတော့လွယ်တယ်၊ အလုပ်ကခက်တယ်။ အဲဒီလို- အလုပ်ကခက်တာထက်- အဟုတ်အမှန်ဓမ္မစစ်ကို ရဘို့ရာ ဆိုတာက၊ ပို၍၊ ပို၍ပင် ခက်ခဲပါတယ်။ ဒါကြောင့်- ကျေးဇူးတော်ရှင်လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက “လယ်လုပ်မခက်=လည်တည်ခက်” တယ်လို့ ဥဒါန်းကျူးခဲ့တယ်။ လယ်လုပ်မခက်ဆိုတာက စရဏအလုပ်၊ အားထုတ်တာက- မခက်ပါဘူးတဲ့။ လယ်တည်ခက်ဆိုတာ- စပါးစိုက်ရင်၊ စပါးအထွက်အောင်မြင်အောင်၊ လယ်စတည်ဘို့ကခက်တယ်ဆိုတာလို။ ဝိဝဇ္ဇနိဿိတ= နိဗ္ဗေဒဘာဂိယ၊ ဝိပဿနာဘာဝနာအမှန်-အမြတ်ဉာဏ်ရအောင်၊ တည်ပေးဘို့ကခက်တယ်လို့ ဆိုခြင်းပါ။ ထိုအခက်ကို ရှင်းချက်အနေနဲ့- ဥဒါန်းထပ်ကျူးထားပုံမှာ၊ “အလုပ်မပြီး-အသိပြီးမှ၊ တရားလည်းပေါက်-မဂ်ဖိုလ်ရောက်၏”လို့ ဝိဇ္ဇာနဲ့စရဏနှစ်ဖြာမှာ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်၊ ပင်ကိုယ်အခံပညာအရေးကြီးပုံကို ဥဒါန်းကျူးတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထို့ကြောင့်၊ ဤ- မဟာဉာဏ်အောင် လုပ်ငန်းခွင်ဝင်-ကျင့်စဉ်ဘောင်ကို၊ ပဌမပိုင်း- အစ၊ (လယ်)ကို၊ ဒုတိယပိုင်း၊ အလယ်နဲ့ (တည်)အောင်ပြဆိုခဲ့ပြီးလျှင်၊ လယ်တည်ရန် မခက်တော့ဘဲ၊ တတိယပိုင်း-အားထုတ်ဘို့ (အလုပ်မခက်)အောင်၊ ဒေသနာဉာဏ်- ပစ္စက္ခဉာဏ်၊ နှစ်ဆောင်ပြိုင်ဖြင့် မဂ်ဉာဏ်တိုင်အောင် ပြဆိုပေးအပ်ခဲ့ပါပြီ။ ဦးပဉ္စင်းတို့ဘက်က၊ ဒေသကတာဝန်ကို၊ မြတ်ဘုရားရှင်ထံတော်မှ- ခံယူချက်နှင့်အညီ-လေးနက်စွာ ထမ်းဆောင်အပ်သည်မှာ- ပြည့်ဝလောက်ပါပြီ။ သို့သော်-မူလ၊ ပဋိညာဉ်ဝန်ခံထားချက်အတိုင်း- ဒေသနာဉာဏ်နှင့်တုံ့ဖက်ကြည့်ရ၍ မရှင်းလင်းလှဟုထင်မည့်ပရိယတ်ချို့တဲ့သည့်-ယောဂီတို့ကိုလည်း ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက်မျှ ရှုပွားပုံအကျဉ်းကို ဆက်လက်၍ မေတ္တာစေတနာသက်ခါ ဖော်ပြပေးလိုက်ပါဦးမည်။

“သန္တိကဓမ္မပစ္စက္ခဉာဏ်ပွားများပုံ”

အကျဉ်း။

ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော- ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်ဝင်- အာနာပါနုပဗ္ဗ အစဉ်ဖြစ်သော ဝိပဿနာရှေ့ သမထနောက်၊ ပွားများနည်းဖြစ်သည့်- လက္ခဏာ ရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာနှင့်- သင်္ခါရာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာ သဘောတို့ကို၊ ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်နှစ်စားဖြင့်- အမှားအယွင်းမရှိစေဘဲ၊ စစ်ဆေးစူးစမ်း ကာ- ပွားများအားထုတ်လျက်- သက်ဝင်အပ်မည့်ဉာဏ်သဘောတို့ကို၊ သံပေါက် လက်ခံသော။ ပစ္စက္ခသန္တိက ဓမ္မဖြစ်သော၊ ရှုရှုက်နှစ်တန် ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်ကို အခြေတည်၍- ပြသပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုပေးအပ်ချက်နှင့် မိမိကိုယ်တိုင်၊ ပွား များအားထုတ်၍ ဉာဏ်စဉ်များအရပိုင်ခါ ဝိမုတ္တိရသကို သုံးဆောင်နိုင်ရာသော အကြောင်း အဆောက်အဦအဖြစ်- ပဋ္ဌမပိုင်းမှအစ၊ ဒုတိယပိုင်းအလယ်၊ တတိယ ပိုင်းဝယ်- ပြည့်ကြွယ်လွန်မြောက်- ထွန်းပေါက်အောင် အားထုတ်၍၊ မိမိရရှိ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အသိတို့ကို- ဒေသနာဉာဏ်ထိုထိုနှင့် စပ်ဟတ်၍ ပြောဟောပြသ နိုင်သော အခင်းသို့ရောက်အောင် ကြိုးစားတော်မူနိုင်ပါက၊ မိမိသူတပါး ဝဋ် ရထူးကိုရပ်ငြားစေအောင်၊ အဓိပတေယျသမ္ပတ္တိ-စက်ကောင်းကို ပစ္စက္ခသဿ နာတော်မြတ်၌ ကောင်းစွာ နှင်မောင်းလျက် ပြည်နိဗ္ဗာန် ခိုအောင်း နိုင်ခြင်းကို ကုံလုံစွာရရှိနိုင်ပါသည်။

သို့သော်၊ ဒေသနာဉာဏ်အချက် ပရိယတ္တိချိုတဲ့သူတို့အတွက်၊ ထပ်ဆင့်၍ ရှင်းလင်းချက်ပေးရန်နှင့် ပိုင်းခြားမသိ၍ မေးမြန်းရန်ရှိသည်တို့သည်၊ အထက်ပါ ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ညှိနှိုင်းပြသပေးသွားရာတွင် ဒေသနာဉာဏ်၊ ပရိယတ္တိအယာမ်အတွက် ခက်ခဲသလိုရှိနေမည်ကြောင့်၊ ယခုအခါ မူလ ဘာဝနာခံ ထားအပ်သော ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက် သဘောအချက်နှင့်၊ အထက်၊ ကာယာ နုပဿနာ- အာနာပါနု- ဝိပဿနာရှေ့- သမထနောက်- ပွားများပုံအကျဉ်းကို ထပ်ဆင့်၍ ပြသပေးပါဦးမည်။ ဤပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက် အကျဉ်းပြချက်အရ- လွယ်ကူစွာ အားထုတ်သွားနိုင်ရာတွင်၊ မိမိကိုယ်တိုင် ဉာဏ်စဉ်တို့ဖြင့် မျက်မှောက် ပြု၍တွေ့သည့် တရားအပေါင်းတို့၌၊ သံသယကြောင်းအဖြစ် တွေ့ရှိလတ်ပါက၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဒေသနာဉာဏ်၊ ပစ္စက္ခဉာဏ် နှစ်စားအတွင်း၌၊ ရှင်းလင်းအောင် ထပ်မံကြည့်ဆောင်၍၊ မဟာဉာဏ်အောင် ရအောင် ပွားများ အားထုတ်သွားပါ လျှင် အထစ်အငေါ့မရှိ လွယ်ကူသွားပါလိမ့်မည်။ ပရိယတ္တိ၊ ဒေသနာဉာဏ်

အခြေခံရှိသူကိုအဘို့၌မူ၊ ပြဆိုအပ်ပြီးသောဉာဏ်နှစ်စားသဘောတို့ဖြင့်ပင်ကောင်းစွာလုံလောက် ဉာဏ်စဉ်ပေါက်အောင် အားထုတ်သွားနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ပရိယတ္တိဒေသနာဉာဏ် အခြေခံမရှိသော သူတို့သည်လည်း၊ ယခုပြဆိုသော ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက်အလိုကို၊ ဗဟိုရ်ချက်မပြု၍ အားထုတ်ကြပြီးလျှင်၊ လိုသည့်အချက်ကို ဒေသနာဉာဏ်ပါစွက်၍ ပြထားသောအပိုင်းမှ ယှဉ်နှိုင်းရယူတော်မူကြလျက် မဂ်၊ ဖိုလ်၏အသီးအပွင့်တို့ကို ဆွတ်ခူးပန်ဆင် ယူငင်သုံးဆောင်နိုင်မည့် အကြောင်း-ပြည့်စုံကောင်းအောင်၊ မူလ၊ ပဋိညဉ်အရ ရှေ့ရှု၍ ပြသမှုပြုလိုက်ရပါသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအနေအားဖြင့်၊ အခြေခံအဖြစ်လိုအပ်သော- မဟာဉာဏ်အောင်- ပညာပေး၊ အလုပ်ပေးတရားတော်၊ ပဌမပိုင်းနှင့်- ဒုတိယပိုင်းတို့ကိုမူ၊ ယောဂီတိုင်း- ယုံကြည်ကျေညက်စွာ ခံယူဆည်းပူး- ကျင့်သုံးလိုက်နာသော- ဉာဏ်ပကတူးကို အစဦးစွာ ရရှိပြည့်စုံလာစေရေးသည် ပဌမ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ-ယခုပြဆိုလတံ့သော ပစ္စက္ခဉာဏ်အရာ၌၊ ထိုဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံပညာနှင့်အတူ၊ ဉာတပရိညာကို သုတမယ၊ စိန္တာမယပညာ အခြေကူကာ၊ စတင်ထူထောင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ-ပုဗ္ဗကိစ္စကိုးပါးကို သက်ဆိုင်သမျှ ပြုလုပ်ငြား၍၊ မချွတ်မယွင်း- စတင်ပွားများခြင်း ပြုရမည့် ဘာဝနာဘိသမယပုဗ္ဗကာလတွင် ပုဗ္ဗကရဏ- သုံးပါးနှင့်စပ်ယှဉ်၍- သမ္မသနဉာဏ်အစဟု ဆိုအပ်သော သုံးသပ်သိမ်းဆည်းမှုကို ကုံလုံအောင် ပြုနိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်- ပဌမပိုင်းနှင့် ဒုတိယပိုင်း၊ ပညာပေး၊ အလုပ်ပေးတရားတော်တို့ကို၊ ပဌမပိုင်းအနေအားဖြင့်- အခမဲ့ ဓမ္မဒါနပြု၍၊ အိမ်အရောက်ပေးပို့လှူဒါန်းခဲ့ပါသည်။ ဒုတိယပိုင်းကိုလည်း တစုံတရာသော အကျိုးကို မငဲ့ကွက်ဘဲ၊ စုပေါင်းဓမ္မဒါနအနေဖြင့် တပင်တပမ်းပြုခါ- ဖြန့်ဝေပေးခဲ့ပါသည်။ တရားလိုချင်၍ ရအောင် ယူငင်တက်သည့် သူတော်စဉ် ယောဂီမြတ်အဖြစ်- ယုံကြည်လတ်သည့်အတိုင်း၊ ထိုနှစ်ပိုင်းကို တုန့်ဆိုင်းမရှိ၊ ဆည်းပူးရရှိပြီးသော ယောဂီသူမြတ်သည်....။

တရားထိုင်ပုံထိုင်နည်းများကို ရှေ့ပြဆိုအပ်ပြီးသော အခဏ်မှ နည်းကို မှီး၍၊ စတင် ကြိုးကုတ်- အားထုတ်ကော့မည် ဆိုပါလျှင်၊ တည်ကြည်သော- စိတ်ဓါတ်ဖြင့်၊ (ဝါ) နှလုံးပျော့ပြောင်း- သူတော်ကောင်းစိတ်ဓါတ်ဖြင့်၊ မိမိနှင့် လျော်ညီသလို ထိုင်အပ်သော- ဣဒ္ဓိယာပုထ်ကို- နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ ကရဇကာယခေင်- ရုပ်ကာယ၏ ထက်ဝန်းကျင်ကိုလည်း မသိမ်းပိုက်၊ နှလုံးမသွင်းမူ၍၊ မှန်မှန်ကလေးသာ ရှုခြင်းရှိုက်ခြင်းကို ပြုပေးပါ။ ထိုသို့- မှန်မှန်ကလေး- အသံကို

မဖြစ်စေဘဲ၊ မယိမ်းမယိုင်- မလှုပ်ရှားစေဘဲ၊ ငြိမ်သက်စွာ၊ ရှုခြင်းရှိက်ခြင်းမှန်
လာပြီ ဆိုပါက၊ ရှုစဉ်အခိုက်၌၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ ဟူ၍၎င်း၊ ရှိုက်ခိုက်စဉ်
အခိုက်၌၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့၊ ဟူ၍၎င်း၊ စိတ်က လိုက်မှတ်ပေးပါ၊ စိတ်ကို မည်
သည့် အာရုံတပါးသို့မျှ- ရောက်မသွားအောင် မှတ်ပေးပါ၊ ဤသို့- သိလွယ်
အောင် ဆိုလိုက်သဖြင့်၊ စိတ်က နဂိုရ်အရှိမှ၊ အာရုံတပါးသို့ သွားတတ်ခြင်းမျိုး
မဟုတ်ပါ၊ စိတ်သည်- အရှိတရားမဟုတ်၊ အဖြစ်အပျက်တရားပင် ဖြစ်ပါသည်။
ထို့နည်းတူစွာ- ရှုရှိက်၊ ဖြစ်ပွား ရပ်တရားသည်လည်း အရှိတရား မဟုတ်ပါ၊
ကံ-စိတ်-ဥတု= အာဟာရ၊ အကြောင်းတရားလေးပါး စုံညီမှ၊ ဖြစ်ပျက်တတ်
သည့် အနေအားဖြင့်- ပေါ်လာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ စိတ်သည်လည်း- ထိုနည်း
တူစွာ=အာရုံ၊ ဒွါရ၊ ပေါင်းဆုံမိကြမှု၊ ဖြစ်ပျက်တတ်တည့် အနေအားဖြင့် သိခြင်း
တရား၊ ပေါ်လာခြင်းသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ယခု- ရှုမှု၊ ရှိုက်မှု၌၊ တကယ်ထင်
ရှားဆောင်သော ထောက်ကန်-ဝါယော၊ အေး၊ တေဇော၊ မာသော ပထဝီ
သဘောမှန်နှင့် တွန်းကန်၊ ဝါယော၊ ပူ၊ တေဇော၊ ပျော့သော ပထဝီ သဘော
သည်၊ ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရ- လေးပါးကြောင့်- ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်အာရုံ
တရားဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီ၏- ကရဇကာယ၊ အစုအပေါင်းတွင် ကာယပံသာဒ
သည်၊ ကာယဒွါရ၊ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအာရုံနှင့် ဒွါရ၊ ပေါင်းဆုံကြသောအခါ၊
သိစိတ်ဖြစ်ခါ- ပျက်နေပါသည်။ ထိုသို့- သိစိတ်ဖြစ်ခြင်းကို၊ ရှုရှိက်၊ နှစ်ဝ- အာရုံ
ဒွါရ- ရုပ်နာမ်မျှတို့ ပေါင်းဆုံခြင်းဟု ဆိုအပ်သော= ထောက်ကန်-အေး-မာ၊
တွန်းကန်-ပူ-ပျော့-မှတ်သားသော စိတ်ဖြစ်ပျက်ခြင်းအတွင်းမှ- အခြား တပါး
သော- အာရုံသို့ လွင့်ပါး၍ မဖြစ်ပါစေနှင့်ဟု ဆိုလိုရင်းသဘောအမှန် ဖြစ်ပါ
သည်။ ထို့ကြောင့်- စိတ်ကိုမည်သည့် အာရုံတပါးသို့မျှ ရောက်မသွားအောင်-
သတိရှေ့ဆောင်၍၊ မှတ်သားပေးပါဟု ဆိုလိုက်ရခြင်းသဘော အခင်းကို နား
လည်၍ ရှုမှုရှိက်မှု၌- မှန်မှန်မှတ်သားပေးပါလေ။

အဲဒီလို= မှန်မှန်၊ ရှုရှိက်ရင်း- ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-
ပျော့တိုင်းကို အပိုင်းလိုက်၊ ပိုင်းပိုင်း၊ ခြားခြား၊ မှတ်သား၍၊ အစဉ်သိသွားတဲ့
သဘောကတော့ မဖြစ်ရှိလာနိုင်သေးပါ၊ အာရုံက မပေါ်လွင်- မထင်ရှားသေး
တော့၊ စိတ်က မှတ်သာမှတ်လိုက်တယ်၊ အာရုံသဘောကိုတော့ သိတဲ့အခါသိ
လိုက်၊ မသိတဲ့အခါ မသိလိုက်နဲ့- မှတ်သွားသွားမိနေသလိုသာ ဖြစ်နေတတ်ပါ
သည်။ ဒါပေမဲ့- ရှုခိုက်နဲ့ရှိက်ခိုက် ပြောင်းပြီး မှတ်သားတိုင်း၊ မှတ်သားတိုင်း၊
အကြားမှာတော့- ရုပ်ဖြစ်ပျက်၊ တရားနဲ့- နာမ်ဖြစ်ပျက်တရားမှတစ်ပါး၊ အခြား
တစ်ပါးသောအားဖြင့်- ထင်ရှားမရှိပုံကိုတော့- ဉာဏ်ချက်၊ တချက်- တချက်၊

ထောက်မိ သွားပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလို- အာရုံက ထင်ရှားစွာ မပေါ်လွင်သေးသဖြင့် မှတ်သားတိုင်း- ပိုင်းခြားသိနိုင်အောင် မြန်မြန်လဲ ရှုရှုက် မကြည့်ပါနဲ့။ နှေးနှေး ရှုရှုက် ကြည့်ပြီးတော့လဲ- ဓါတ်သဘောကို မှတ်သားတဲ့ အတိုင်း၊ ပိုင်းခြားသိအောင်- မကြိုးစားပါနှင့်။ (၀၂) စေတနာနှင့်စေ့ဆော်ပြုပြင်ပြီး- ပကတိသဘောနဲ့ မှန်မှန်၊ ရှုရှုက် နေသည့်- ကာယ၊ သင်္ခါရ အကျိုးဆက်တရား ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း- သက်သက်မှ၊ ငါစွက်ဖက်၍၊ (၀၂) ရှုသူ ရှုက်သူ စွက်ဖက်၍၊ မပြုပြင်၊ စေ့ဆော်- မဆောင်ရွက်ပါနဲ့- မှန်မှန်ကလေးသာ မူလ၊ ပကတိသဘောလို- ရှုရှုက်၊ နေပြီး မှတ်သားပေးပါ။ ဒါပေမဲ့- တခါတရံ= ထောက်ကန်၊ အေး၊ မာ၊ တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့-လို့ မှတ်နေတာဟာ၊ အာရုံကိုမလွတ်တန်းသိရအောင် ရှေ့ရှုမှုကြောင့်-ဘက်မှားသွားတတ်ပါတယ်။ ရှုခိုက်မှာ- တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့ဖြစ်ပြီး၊ ရှုခိုက်-ထောက်ကန်၊ အေး၊ မာလို့- မှားယွင်းနေတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မှားယွင်းမသွားစေဘဲ၊ မှတ်မှုနှင့် ထင်ရှားဆောင်မှုတရား အံ့ချော်မသွားအောင် သိတိထား၍ မှတ်သားပေးသွားရပါမယ်။ အမှတ်မှန်မှန်နှင့်- မြဲမြံလာရင် ရှုခိုက်မှာ ထောက်ကန်-အေး-မာဆိုတဲ့သုံးချက်နဲ့၊ ရှုခိုက်မှာ- တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ ဆိုတဲ့-သုံးချက်စီသဘောဟာ၊ သူ့အပိုင်းအဆစ်အလိုက်-ပိုင်းခြားမှတ်သားနိုင်မှု တစ၊ တစ၊ ဖြစ်ရှိ မှန်ကန်လာပါလိမ့်မယ်။

ထိုကဲ့သို့- ရှုမှတ်ကွက်ကို၊ အချက်ကျကျ-မချို့မယွင်း- မှတ်သားခြင်းမြဲမြံလာပြီဆိုရင်၊ ထောက်ကန်မှတ်ခိုက်မှာ-ထောက်ကန်တဲ့သဘောကိုလဲ သိလိုက်နိုင်ပါတယ်။ အေးလို့မှတ်ပြန်တော့လဲ-မသိလိုက်ဘဲ၊ မာဆိုတဲ့-ရှုကွက်ကိုရောက်သွားလို့တဲ့ သဘောကိုသိလိုက်ရပြီး၊ ပူလို့မှတ်တော့- မသိလိုက်ဘဲကျော်သွားခါ၊ ပျော့လို့တဖန် မှတ်ရာကျမှ- ပူသဘောကို သိလိုက်ပြန်တယ်။ အဲဒီလို မှတ်သားတိုင်း သဘောမှန်ကိုမသိဘဲ၊ ဘာဖြစ်လို့ ကျော်ကျော်၊ လွှားလွှား- ဖြစ်ပွားသွားရတတ်သလဲဆိုတော့၊ မှတ်သားမှုမနာ မမြဲမြံသေးသည်တကြောင်း၊ စောစောပိုင်းက ရှုရှုက်နှစ်တန်- သုံးယံမှတ်ချက်- ရှုကွက်နဲ့မှတ်မှု အသားကျအောင် သတိပြုနေရဆဲက-မလွတ်နိုင်သေးခြင်းကြောင့်တကြောင်း၊ သတိသည်-အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် ပြုပြင်ပေးရမည့်အစား- မှတ်သားမှုအစဉ် ငွင်ကျရေးတွင် ကပ်ထားရ၍ ဗျာပုဂ္ဂိုလ်များနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဒါပေမဲ့-အားမလျော့၊ စိတ်မပျက်ပါနှင့်။ အာရုံထင်ရှားပေါ်လွင်မှုဖြစ်အောင်လဲ- စေ့ဆော်မှုဖြင့် မကြိုးစားပါနဲ့။ မူလ ပကတိအတိုင်းသာ- ရှုလက်စနဲ့ အချက်ကျကျ- မြဲမြံအောင်သာ မှတ်သားပေးပါ။ ထိုသို့-မှန်မှန်ကန်ကန် မှတ်သားပေးရင်းမှ၊ ထောက်ကန်မှု မှတ်သားလိုက်- ထောက်ကန်တဲ့ သဘောကိုသိ

လိုက်၊အေးမှုလို့မှတ်သားလိုက်၊ အေးမှုသဘောကိုသိလိုက်၊ မာလို့မှတ်သားလိုက်-
မာမှုသဘောကိုသိလိုက်၊ တွန်းကန်လို့မှတ်လိုက်- တွန်းကန်မှုသဘောကိုသိလိုက်၊
ပူလို့မှတ်လိုက်- ပူမှုသဘောကိုသိလိုက်၊ ပျော့လို့မှတ်လိုက်-ပျော့မှုသဘောကို သိ
လိုက်အားဖြင့်၊ တစ-တစ၊အဆက်မပြတ်သော မှတ်သားပိုင်းခြားမှုတိုင်း၌၊ ဝါ
ယောဓါတ်သဘော- တေဇောဓါတ်သဘော- ပထဝီဓါတ်သဘောတို့ကို သိ၍-
သိ၍သွားပါလိမ့်မည်၊ အဲဒီလို ကျော်လွှားမှုမရှိတော့တဲ့ မှတ်သားတိုင်းတွင် ရုပ်
ဓါတ်သုံးပါးတို့၏ သဘောလက္ခဏာကို ပိုင်းခြားသိခြင်းသို့- ငြိမ်သက်မြဲမြံစွာ
သက်ဝင်လာပါလိမ့်မယ်၊ ဤကဲ့သို့- မှတ်သား ပိုင်းခြားတိုင်း မြဲမြံလာရင်....
ယောဂီသည်- ထောက်ကန်မှုဆိုသည်မှာ နံမယ်ကမထောက်ကန်- ဝါယောဓါတ်
သဘောကသာ ထောက်ကန်မှုဆောင်နှင်းသည်ကို၎င်း၊ အေးမှုဆိုသည်မှာ-နံမယ်
ကမအေး၊ တေဇောဓါတ်သဘောကသာ- အေးမှုဆောင်နှင်းသည်ကို၎င်း၊ မာမှု
လို့သာ သညာပြု၍မှတ်ရသည် နံမယ်ကမမာ-ပထဝီဓါတ်သဘောကသာ- မာမှု
ဆောင်နှင်းသည်ကို၎င်း၊ တွန်းကန် -ပူ- ပျော့၌လည်း ထိုနည်းတူစွာ- နံမယ်က
မဟုတ်- နံမယ်ကြောင့်မဟုတ်၊နံမယ်ကမရှိပညတ်၊ အရှိပရမတ်သဘောဖြစ်သော၊
ဝါယော-တေဇော-ပထဝီဓါတ်သုံးပါးတို့သည်သာ မိမိသဘောမိမိ-ဆောင်နှင်း
ထွန်းပြတတ်ခြင်းကြောင့်- သင်္ခါရစာရင်းအချက်- ရုပ်ကာယအကျိုးဆက်- ဖြစ်
ပျက်တရားမျှပါတကားဟု မှတ်သားပိုင်းခြား-သိတရားနှင့်တကွ ထင်မြင်ဉာဏ်
အားဖြင့် ပုဂ္ဂလ- သတ္တ- အတုံး- အလုံး- အခဲ- အထည်- ခြပ်- သဏ္ဌာန်မဖက်၊
သက်သက်သော=ရုပ်နာမ်ဘောင်တွင် ဓါတ်ဆောင်ခါအစဉ် ကျရောက်နေသည့်
သင်္ခါရမျှသဘောကို တချက်၊ တချက် ထိုးတွင်းလျက် သိမြင်လာပါလိမ့်မည်။

အဲဒီလို-မှတ်သားပိုင်းခြားတိုင်း၊ သဘောသဘာဝလက္ခဏာတို့ကို ထိုးထွင်း
၍ သိပြီးလျှင်၊ မူလ၊ ပုဗ္ဗကရဏတုံးက၊ သုံးသပ်ခဲ့သည့်- သင်္ခါရ အစုအပုံကသာ
ရှုမှတ်ပွားများတဲ့သဘောကို ရရှိပြီလို့-ထင်မြင်ဉာဏ်နှင့်တကွ- သက်ဝင်လာတိုင်း
မှာ၊ အခုမှ-မှတ်လို့ကောင်းလိုက်တာ-ဟန်ကျပန်ကျဖြစ်ပြီလို့- အားတက်လာတဲ့
အလျှောက်၊ မှတ်သားတိုင်း-သိမှုတရားကိုပါ= အခြားအကြားမရှိအောင်၊မိမိက
မသိလိုက်ဘဲ ကြိုးစားမိသဖြင့်၊ ရှုမှုရှိကမ္မကလဲ- နဲနဲမြန်လာတတ်တယ်၊ ဒီအခါ-
ပိုင်းခြားသိမှုက မလိုက်နိုင်သေးဘဲ၊ မှတ်သားမှုနဲ့ဘဲ ကျော်၊ကျော်သွားတတ်ပြန်
ပါတယ်၊ဒီတော့- သတိနဲ့ချုပ်ပြီး- ဝိရိယဓါတ်နဲ့ သိပ်မချီးမြှောက်မိအောင်၊ မှတ်
သားကောင်းတိုင်း အလိုမလိုက်ဘဲ၊ သတိနဲ့ ထိန်းချုပ်၍ မှတ်သားပိုင်းခြား-
အမည်မပါငြားသော-သဘောလက္ခဏာကိုသိသည့်- လက္ခဏာလျှင်အာရုံရှိသော
လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအဖြစ်ကို ငြိမ်သက်စွာ ပြန်လည်ရရှိအောင် သိမ်း

ဆည်းပွားများလျက်၊ မှန်မှန်ဘဲ မှတ်သားပိုင်းခြားပြီး၊ သိတရားအစဉ်ပါဝင်လျက်- ရှုရှုက်နှစ်အင်စလုံး၌- အစဉ်မပြတ်- ခိုင်မြဲသည်ထက် ခိုင်မြဲနိုင်အောင် မှတ်သားပိုင်းခြား ပွားများပေးရပါမည်။

ဤသို့-သက်ဝင်ရရှိလာအောင် တကြိမ်တရားထိုင်ရုံမျှနှင့် ရချင်မှ ရနိုင်ကောင်းပါမည်။ တကြိမ် မဟုတ်ရင် နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်၊ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်မှ- ဒီအဆင့်မရောက်ရင်၊ လေးကြိမ်၊ ငါးကြိမ်လောက်တွင်တော့- များသောအားဖြင့် ရောက်တတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကြိုးစားပြီး- သေသေသပ်သပ်- ပီပီရီရီကလေးထိုင်ပေး ပွားများပါ။ ဒီနေရာမှာ တရားထိုင်ချိန်ကိုတော့ တသမတ်ထဲ- အဓိဋ္ဌာန်ထားသလို- သတ်မှတ်မထားပါနဲ့။ အနဲဆုံးတနာရီကြာကစထိုင်ပြီး နောက်တကြိမ်ကျတော့- တနာရီခွဲ- နှစ်နာရီ၊ နှစ်နာရီခွဲသုံးနာရီစသည်ဖြင့် တိုးတိုးပြီး ထိုင်နိုင်အောင် ကြိုးစားရပါမယ်။ ရောက်ပြီး အားထုတ်ဘူးပြီး အချိန်ထက်တော့- ဘယ်တော့မှ နောက်ပြန်မဆုတ်ပါနဲ့။ အကယ်၍ နှစ်နာရီရောက်ပြီးရင် ရှေ့ မတိုးနိုင်သေးရင်လဲ နှစ်နာရီထက်တော့ ဘယ်တော့မှ နောက်ပြန်မဆုတ်ပါနဲ့။ အကယ်၍- နှစ်နာရီရောက်ပြီးရင် ရှေ့ မတိုးနိုင်သေးရင်လဲ- နှစ်နာရီထက်လျော့ပါးသွားသော အဖြစ်မျိုးမရောက်ပါစေနဲ့။ ထိုနည်းတူစွာ အကြိမ်ကိုလဲ အနဲဆုံးနေ့တကြိမ်- ညတကြိမ် ကနေ၊ နေ့တကြိမ်- ညနှစ်ကြိမ်၊ ၎င်းကနေ- နေ့နှစ်ကြိမ်- ညနှစ်ကြိမ်ဆိုသလို- (၇)ရက်တပတ်စီလောက် တိုးတိုးပြီး ပွားများပေးပါ။ ရရှိပြီး အကြိမ်ထက်နောက် ဆုတ်ပြန်မကျစေဘဲ- တည်တန့်စွာ အားထုတ်ပါ။ တရားတွေ့မှု- ဘာဝနာရတီ၊ ရရှိရင်- ရရှိသည့်အတိုင်း အကြိမ်၊ အချိန်တို့ကို မသတ်မှတ်ဘဲ တိုးတက်၍ သာပွားများ အားထုတ်ပေးရပါမည်။

အဲဒီလို- နေ့စဉ်အကြိမ်မှန်မှန်- ပွားများမှတ်သားပြီး၊ သဘာဝလက္ခဏာကို ပေါ်လွင်ရှားစွာ အသိဉာဏ်အလျဉ်- အစဉ်ရရှိသွားအောင်၊ အားထုတ်ကြိုးကုတ်မှုကြောင့်၊ မှတ်သားပိုင်းခြား သိမှုအစဉ်ပါ ခိုင်မြဲလာလျှင်၊ မှတ်သားပေးနေစရာမလိုတော့ဘဲ၊ (၀၂) အမှတ်ပျောက်လျက်- သဘာဝလက္ခဏာပေါ်ကို သိစိတ်အစဉ်အဆက် ရောက်၍ သွားပါလိမ့်မယ်။ အစတွင်- ခပ်ကြဲကြဲနဲ့ မှတ်သားပေးရမှု ငြိမ်းလျက်၊ အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ထိုးထွင်းသိမှု ဉာဏ်သည်၊ တချက်၊ တချက်- တခဏ၊ တခဏ၊ တစထက်၊ တစ၊ ရရှိလာပါလိမ့်မယ်။ ဒီနေရာမှာ- ရှေ့ကိုလောကြံပြီး- အားမစိုက်ပါနဲ့။ ကာယအားရော၊ ဉာဏအားပါစိုက်ရင်၊ ကာယအားဆိုရင်- ဆန္ဒနဲ့ ဝိရိယ ပါသွားတယ်။ ဉာဏအားဆိုရင် ပညာနဲ့ စိတ္တ- ပါသွားတယ်။ စိတ္တဆိုရင်လဲ- သမာဓိစူးစိုက်မှုပါ- ပါသွားတတ်တယ်။ ဒီတော့ မူလ၊ မှန်မှန် ပေါ်ရုပ်နာမ်မှာ အသိဉာဏ်အမှန်မြင်ရအောင် ပွားများနိုင်တဲ့

ဣန္ဒြေပျက်ပြားသွားပြီး၊ ကွက်ကျော်တွေ ဖြစ်သွားတတ်လို့- ပုဂ္ဂိုလ်အနေနဲ့- အားမစိုက်ပါနဲ့လို့ ဆိုလိုက်ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ သတိသာ မြဲမြံလာရင် အာရုံက ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာပြီး၊ မှတ်သားစရာမလိုဘဲ၊ ပေါ်အာရုံ= ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ သဘောကို၊ သိစိတ်နဲ့ တသားထဲချိပ်၍ အရှုခံနှင့် အရှုမှန်တရားတို့ တူစုံတကွ- ဖြစ်ချုပ်ကြပုံကို ထင်ရှားစွာ၊ တစ၊ တစ၊ မျက်မှောက် ပြုမိလာပါလိမ့်မယ်။ အရေးကြီးတာကတော့- မှန်မှန်ကန်ကန်-မှတ်သားပိုင်းခြားမှု- မြဲမြံခိုင်မာအောင် ပွားများအားထုတ်ပေးဘို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီလို= ပဋ္ဌမအစတွင်၊ မကြာခဏ- တချက်၊ တချက်၊ မျက်မှောက်ပြု မိပြီးတော့လဲ ပျောက်ကွယ်သွားတတ်ပါတယ်။ ဒီအတိုင်းပြန်မြင်ရမယ်လို့ မာန် တင်းပြီး- ဇွတ်ပြန်မကြိုးစားပါနဲ့၊ အစကပြန်ပြီး၊ မှန်မှန်ဘဲ ငြိမ်သက်စွာနဲ့ မှတ်သားပိုင်းခြား၊ ပွားများပေးပါ။ မှတ်သားမှု- သညာသဘောခိုင်မြဲလာရင်၊ မကြာမတင်၊ သတိက အာရုံကို ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် တည်ထွန်းဆောင် နှင်းချက်ကို ဖေါ်ထုတ်တင်ဆက်ပေးပါလိမ့်မယ်။ မိမိအနေ- ငါအနေ- ပုဂ္ဂိုလ် အနေနဲ့ စေတနာရှေ့ရှုပြီး မစေ့ဆော်- မမျှော်မှန်းပါနဲ့- “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” မြဲမြံ စွာ ဖြစ်ရှိလာရင် ပစ္စက္ခသန္နိဋ္ဌိက ဓမ္မသဘောသည် ဘောလောပေါ်၍ ရှုစိတ်နှင့် တသားထဲချိပ်ခါ၊ “ဖြစ်ပျက်” ဥာဏ်မြင်သဘောကို မျက်မှောက်ပြုလာရမှာ အမှန်ဖြစ်ပါသည်။

ဒီနေရာမှာ- ဥပမာကလေးနဲ့ ပြရသော်၊ စာတပိုဒ်ကို အလွတ်ရအောင် မျက်စိနဲ့ကြည့်ပြီး နှုတ်နှင့်ရွတ်ဖတ်လျက်-ကျက်မှတ်ပေးရတဲ့သဘောကိုကြည့်ရင်၊ ကြည့်လိုက်၊ ရွတ်ဖတ်ကျက်မှတ်လိုက်၊ ကြည့်ရှုကျက်ဖတ်စရာမလိုဘဲ- အလွတ်ဆို ကြည့်လိုက်နဲ့-အဖန်ဖန်ပြုလုပ်၊ အားထုတ်ပေးရပါတယ်။ အမှတ်နာပြီးကျက်ဖတ် မှတ်မှုခိုင်မြဲလာတော့၊ အာရုံထင်ရှားပေါ်လွင်လာပြီး၊ အဲဒီ ကျက်စာအာရုံဟာ “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အဖြစ်-မြဲမြံလာတဲ့အခါကျတော့၊ သတိနဲ့ အောက်မေ့တိုင်း-မှတ် သား ကျက်ဖတ်စဉ်ကလို အလွတ်ပြန်လည်ရွတ်ဆိုလို့ ရလာတယ်။ အကယ်၍- ဥပဋ္ဌိတံသတိ၊ အဖြစ် အောက်မေ့တိုင်း ပြန်လည်မှတ်မိနေတဲ့သဘောကို အချို့နေ ရာမှာ ကွက်ကျားကျန်နေရင် စာကိုတဖန်ပြန်ကြည့်၍ ကျက်မှတ်ရွတ်ဖတ်ပေးရ ပါတယ်။ တပိုဒ်လုံးကျေညက်ပြီး နှလုံးသွင်း၍ သတိနဲ့ အောက်မေ့တိုင်း အမှတ် ပြန်ပေါ်အောင် “ဥပဋ္ဌိတံသတိ” အဖြစ် မြဲမြံစွာတည်လာရင် စာတပိုဒ်လုံးကို ချောမောစွာ ရွတ်ဆိုနိုင်ပြီး စာကျက်လို့ရပြီလို့ဆိုရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘယ်တော့ မှ မမေ့အောင် (၀၇) အတော်ကြာကြာ စွဲမြဲနေအောင်ဆိုရင်လဲ၊ ရပြီးသားဘဲ- အထပ်ထပ်ပြန်ပြီး ရွတ်ဆိုပေးရတယ်။ ဒီတော့မှ မိမိအသုံးချလိုတဲ့အခါ နှလုံး

သွင်းအောက်မေ့လိုက်တာနဲ့ - မူလ မှတ်သားမှု ခိုင်မြဲသလောက်၊ ထင်စွာသော သတိနဲ့ မထစ်မငေး-အချိန်မရွေး- ပြန်လည်ရှုတ်ဆိုနိုင်မှု စွမ်းအားကိုတည်တန့် စွာ ရရှိသွားနိုင်ပါတော့တယ်။ ဒါပေမဲ့သေတဖန်သက်တဆုံးမမေ့ဘို့ဆိုပြန်တော့ ဝါစုဂ္ဂတ အကြိမ်ကြိမ်ပြုပြီး၊ ဗဟုလီ ကတဿအားဖြင့် ကြိမ်ဖန်များစွာ ရှုတ်ဆို ပေးရပါမယ်။ အခါမပြတ်ဆိုသလိုလဲ- အထပ်ထပ်ပြုပေးရပါတယ်။ ဒါကြောင့်- ငယ်ရွယ်စဉ်(၇)နှစ်အရွယ်က ကျွန်မှတ်ထားတဲ့ သြကာသ-ဘုရားရှိခိုးအစရှိသည် တို့မှာ နေ့စဉ်ဆိုသလို ရှုတ်ဆိုလုံးဝခွဲကြတော့ သေတဲ့အထိ မေ့တယ်လို့မရှိအောင် မြဲမြံတဲ့သတိကို ရစေ-ဖြစ်စေပါတယ်။ ဒီခြားထဲ ခရီးသွားနေမကောင်းစသည်ဖြင့် တလ၊နှစ်လဆိုသလို မရှုတ်ဆိုမိပေမဲ့ ဘယ်တော့မှမမေ့ဘဲ အလွတ်ဆိုရန် အမြဲ တန်းရနေတည်နေပါတော့တယ်။

ယောဂီသူမြတ်သည်လဲ၊ ယခုကဲ့သို့ ရှုရှုတ်နှစ်တန် ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်၌ မိမိ ဓါတ်လက္ခဏာ သဘာဝကိုမိမိ- ဆောင်နှင်းထွန်းပြနေသော၊ အာရုံလက္ခဏာ- မြတ်ဓမ္မ သဘောကို၊ အမှတ်ပျောက်သည်အထိ၊ ဥပဋ္ဌိတံသတိနဲ့ - မြဲမြံလာအောင်၊ မှတ်သားပိုင်းခြား- အသိဉာဏ်စွမ်းအားရင့်သန်၍ လာလျှင်၊ ကျက်မှတ်ပြီးလို့ အလွတ်ရသလို၊ မှတ်စရာမလို အမှတ်ပျောက်လျက် = ရှုမှရှုတ်မှုပေါ်ပေါက်တိုင်း သတိချပ်၍၊ လက္ခဏာသဘာဝကို ထိုးထွင်းသိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်အဖြစ်သက်ဝင် ရရှိလာနိုင်ပါတယ်။

စာကျက်သူ၏ အာရုံမှာ- အက္ခရာဝဏ္ဏသည်ရူပါရုံ၊ စက္ခုပသာဒသည် ဒွါရ၊ အာရုံ၊ ဒွါရ-ပေါင်းဆုံကြတော့၊ က, ဘဲ-ခ, ဘဲလို့-မြင်စိတ်ဖြစ်ပြီး၊ နှုတ်က ရှုတ်ဆိုဖတ်အံ့ရပါတယ်။ မိမိနှုတ်၌ မြင်စိတ်ကမှတ်တဲ့- အက္ခရာသံထွက်လာတာ နဲ့ မှန်မမှန်ကို၊ စက္ခုသမ္မဿနံ သောတသမ္မဿကိုမှီပြီး- မနောသမ္မဿ- မနော ဝိညာဏ်စိတ်က မှန်-မမှန်ဆုံးဖြတ်ပြီး- အက္ခရာဝဏ္ဏနဲ့ အသံထွက် ကိုက်ညီအောင် ရှုတ်ဖတ် ကျက်မှတ်ရတိသကဲ့သို့၊ ယောဂီသူမြတ်၏ အာရုံက ရှုရှုတ်နှစ်တန်၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ဆိုတဲ့၊ ဓါတ်လက္ခဏာ သဘာဝတို့ သည်၊ ကာယဒွါရမှာပေါင်းဆုံလာတော့- ကာယသမ္မဿ၊ ကာယဝိညာဏ်စိတ်ဖြစ် ပေါ်တာကို၊ မနောဝိညာဏ်စိတ်က အာရုံ၏သဘောမှန်ကို သိခြင်းနဲ့ ဆုံးဖြတ် ပေးပါတယ်။ ဒါကြောင့်- စမှတ်စဉ်က မှတ်သာမှတ်သည် အမှတ်မနာခင် အာရုံ ရဲ့ သဘောမှန်ကို မသိနိုင်သေးဘဲ၊ အမှတ်နာသွားတဲ့အခါကျမှ အာရုံရဲ့သဘော မှန်ကို မှတ်သားတဲ့အတိုင်း ထောက်ကန်မှုပေါ်လိုက်၊ မှတ်သားလိုက် = ပိုင်းခြား သိလိုက်၊ အေးမှုပေါ်လိုက်-မှတ်သားလိုက်-ပိုင်းခြားသိလိုက်စသည်ဖြင့် အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို-မှတ်သိမှုအစဉ်- တစ, တစ, သက်ဝင်လာတဲ့သဘောသည်၊ စာရဲ့

အကွရာဝဏ္ဏရူပါရုံကို မှန်မှန်ကန်ကန်-ရွတ်ဆိုဖတ်အံ-ကျက်မှတ်တာနဲ့ တသားထဲ တူပါတယ်။

အဲဒီလို-ကျက်မှတ်ရွတ်ဆိုပြီးတစ,တစ,မှတ်သားမှုမြဲမြံလာတော့ မကြည့်တော့ဘဲ အလွတ်ရွတ်ဆိုတတ်လာပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ - ပဌမတွင် အချို့နေရာမှာ အမှတ်မနာမမြဲသေးလို့ ထစ်ထစ်ငေါ့ငေါ့ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါတယ် ဒီတော့- စာကို တခါပြန်ကြည့်-မေ့တဲ့နေရာကို အထူး- ဂရုထား, သတိစိုက်ပြီး၊ အထပ်ထပ် ကြည့်ရှုကျက်မှတ်ပေးရပြန်ပါတယ်။ ဒီတော့မှ ချောချောမောမော အလွတ် ရွတ်ဆိုနိုင်ခြင်းကိုရသလို၊ ယောဂီသူမြတ်သည် စတင်၍ မှတ်သားပိုင်းခြားကာ- သိမှု, တစ-တစ မြဲမြံလာရင်းကနေ၊ မှတ်သားစရာမလိုအောင် အာရုံကထင်ရှား ပေါ်လွင်လာပြီး-သတိနဲ့ ကပ်လျက်၊ ပေါ်ရုပ်နာမ်- ထောက်ကန်- အေး- မာ၊ တွန်းကန်-ပူ ပျော့-ဆိုတဲ့- လက္ခဏာ သဘာဝကို တဆင့်ခံ မှတ်ပြီးမယူရတော့ဘဲ၊ အမှတ်ရပျောက်ကင်းလျက်၊ အာရုံရဲ့ သဘောဓမ္မကို မနောဒွါရဝဇ္ဇာန်းနဲ့ မနောဝိညာဏ်- ဉာဏ်မြင်သိစိတ်ဖြစ်ခြင်းကို တဖြေးဖြေး ရရှိလာနိုင်ခြင်းနဲ့ တူပါတယ်။

ဒါကြောင့်၊ လူပြိန်းပြောပြရရင်၊ စိတ်ကိုတခြားမလွင့်စေနဲ့၊ အမှတ်နာ အောင်သာ မှတ်သားပေးပါ၊ ပိုင်းခြားသိမှုဖြစ်ရှိလာပါလိမ့်မယ်၊ ပိုင်းခြားသိမှု အစဉ်ရရှိပြီးရင်၊ အမှတ်ပျောက်ပြီး- အာရုံရဲ့ သဘောမှန်ကိုရှုစိတ်နဲ့ အစဉ်ချိပ် လျက်- ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မအားဖြင့် “ဖြစ်ပျက်” ကို မြင်ရမှာ မလွဲပါဘူးလို့ဆိုလိုက် ပါတယ်။

ထိုသို့-ယောဂီသူမြတ်သည်၊ လွန်စွာကြိုးစားကုတ်, အားထုတ်ပါလျှင်- မှတ်သားပေးရခြင်း- ဗျာပါရပျောက်ပြီး၊ ရှုတိုင်းရှုက်တိုင်း၌၊ ထောက်ကန်မှု- ဖြစ်ပေါ်တာကိုသိလိုက်-ပျက်သွားဒါကိုသိလိုက်၊ အေးမှုဖြစ်ပေါ်တာကိုသိလိုက် ပျက်တာကိုသိလိုက်၊ မာမှုပေါ်တာကိုသိလိုက်-ပျက်တာကိုသိလိုက်၊ တွန်းကန်မှု ဖြစ်ပေါ်တာကိုသိလိုက်-ပျက်တာကိုသိလိုက်၊ ပူမှုပေါ်တာသိလိုက်-ပျက်တာကို သိလိုက်၊ ပျော့မှုပေါ်တာကိုသိလိုက်- ပျက်တာကိုသိလိုက်နှင့် တစ,တစ, မျက် မှောက်ပြုလာနိုင်ပါလိမ့်မယ်၊ အဲဒီလို-မျက်မှောက်ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ပျက်အင်ကို စတင် တွေ့ရှိလာတဲ့အခါမှာ၊ ရှုခိုက်မှ-ရှုက်ခိုက်၊ ရှုက်ခိုက်မှ-ရှုခိုက်၊ ပြောင်းရွှေ့ဖြစ်ပေါ် ပျက်မှုပါဖော်ပြနေတဲ့- အကြားအတွင်းမှာ- ဘဝင်စိတ်ခြားခြင်းနဲ့ - ဆင်ခြင် စိတ် ဝင်သွားခြင်းများ- ဖြစ်တတ်လာပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဆိုတာ ဒါဘဲကိုးလို့ လိုက်ဆင်ခြင်နေမိသဖြင့်၊ ဖြစ်ပျက်, ဉာဏ်မြင်ပျောက်သွားတတ်ခြင်း၊ ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်မြင်သဘောတွေတော့၊ မှန်ပြီ,ရောက်ပြီဆိုပြီး၊ တက်တက်ကြွကြွနှင့်- ကိလေ

သာမခြားအောင် အားထုတ်မယ်ဆိုပြီး-ဝိရိယတွေလွန်ခါ၊ ရှုမူ ရှိုက်မူ မြန်လာသဖြင့်-အံ့ချော်သွားလျက်၊ ပေ၀ ရုပ်နာမ်နှင့် ရှုစိတ်လွဲမှားပြီး ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ပျောက်သွားတတ်ခြင်းမျိုးတို့သည်လည်း ဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။

တဖန်-ပဌမအစ-အမှတ်ပျောက်၍၊ ထောက်ကန်မှုသိလိုက်-ပျက်မှုသိလိုက်၊ အေးမှုသိလိုက်-ပျက်မှုသိလိုက်အစရှိသဖြင့်၊ စတင်ရရှိစဉ်ကတော့၊ ပေ၀ ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်ကို ရှုစိတ်နဲ့တသားထဲ ချိပ်၍၊ ရှုစိတ်မမြဲ-တူစုံတကွ-အနိစ္စဟု “ဖြစ်ပျက်” ကြခြင်းကို တကွနက်၊ မျက်မှောက်ပြုမိချက် မှန်ကန်နေလျက်မှ၊ မမြဲမြဲသေး၍ တချက်၊ တချက်၊ ပျောက်ကွယ်သွားရာတွင်၊ နောက်တဖန်-ထိုကဲ့သို့မြင်ရန် အမြန်ပြန်၍ နှလုံးသွင်းပွားများကြိုးစားပေးရာ၌၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင် လျှင်စွာပြန်ရချင်သောစေ့ ဆော်မျှော်ခေါ်မှုကြောင့်၊ ရှုမူရှိုက်မှုကို-အပေ၀စီးကနေ၍ ကြည့်မိသလိုဖြစ်ခါ၊ တကွနက်တသားထည်း ‘ဖြစ်ပျက်’ ဉာဏ်မြင်မဟုတ်တော့ဘဲ၊ ပေ၀ ရုပ်နာမ်-ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့က-အောက်မှ၊ ရှုစိတ်ကအပေ၀မှနေ၍၊ သမထဘာဝနာလို-ထင်မြင်နေမှုကိုလဲ ရှုနေတတ်ပါသည်။ ဤသို့- ဖြစ်ရှိနေခြင်းကို မရိပ်စားမိဘဲ၊ အမှန်ထင်ခါ ဆက်လက်ပွားများနေမိလျှင်၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်သာပိုမိုခိုင်မြဲလာပြီး-သမာဓိလွန်ကဲမှုနှင့်မြှော့ပါလျက်- အနိစ္စနုပဿနာသို့လဲမဆိုက်ရောက်ဘဲ၊ သမာဓိလျော့၍သွားသည်နှင့် တကွစိထင်မြင်နေခါ-ပျောက်သွားတတ်ပါသည်။

အဲဒီလိုဖြစ်မိလို့- ထင်မြင်နေမှုပါ ပျောက်သွားရင်၊ အနည်းငယ်ပြန်၍-ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။ မူလ၊ ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ကို- ရှုစိတ်မမြဲ- ရုပ်မမြဲအားဖြင့် စုံတွဲအနိစ္စချက်တွင် မျက်မှောက်ပြုလျက်-ဖြစ်ပေ၀သောဉာဏ်၌၊ ခဏိကသမာဓိခေါ် ပညာသမာဓိ (ဝါ) ဝိပဿနာ အနုပဿနာဖြာသော သမာဓိနှင့် ရရှိခြင်းသာဖြစ်ပါသည်။ ပေ၀ ရုပ်နာမ်တခြား အောက်ဘက်မှာထား၍၊ အထက်ကအနေ-ရှုစိတ်တွင် ထင်မြင်နေခြင်းသည်-ဥပစာသမာဓိခေါ် သမထ၊ သမာဓိနှင့် ယှဉ်သောစိတ်နှင့် မြင်နေခြင်းမျိုးဖြစ်၍၊ အရှုခံပေ၀ ရုပ်နာမ်ကလည်း အတုံး၊ အလုံး-အခဲနှင့် သဏ္ဌာန် မပျောက်၊ ရှုစိတ်ကလည်း သန္တတိ မပျောက်ဘဲ၊ ပေ၀ ရုပ်နာမ်ကို ငါမြင်အဖြစ်သာ သက်ဝင်မြင်နေ၍၊ မူလ၊ တိုက်ရိုက်ပေ၀ ရုပ်နာမ် “ဖြစ်ပျက်” ကို ရှုစိတ်နှင့် တသားထဲချိပ်၍- မျက်မှောက်တူစုံ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ဟုန်သည်။ အနိစ္စနုပဿနာအယာဉ်ကို လက္ခဏာတင်နေစရာမလိုဘဲ၊ လက္ခဏာဝန္တ-သဘာဝ “ဖြစ်ပျက်” တွင် ရှုစိတ်ပါမမြဲခြင်းကို မျက်မှောက်ပြုတိုင်း၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ဆိုက်ရောက်ရရှိခြင်းမျိုးနှင့် တခြားစီသာဖြစ်ကြောင်း-ကွဲပြားအောင်ခွဲခြား သိလာပါလိမ့်မည်။

အဲဒီလို= ကဲ့ပြားအောင်၊ ခဲ့ခြားမသိရင်၊ အထက်ကအတိုင်း- အရှင်
 တရားဖြစ်တဲ့၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန်- ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့ဆိုတဲ့၊
 အချင်းအရာ၊ အာကာရကို မှတ်သားပိုင်းခြားလာတာဟာ၊ ဖေါဋ္ဌဗ္ဗဓါတ်သုံး
 ပါးရဲ့၊ သဘာဝလက္ခဏာကိုသာ မှတ်သားပိုင်းခြားတာပါ။ အချင်းအရာမျှဖြစ်တဲ့
 ဝင်ပုံ၊ ထွက်ပုံ၊ လျှောက်ပုံ၊ ရောက်ပုံ၊ လှုပ်ပုံ၊ ငြိမ်ပုံ၊ တင်းပုံ၊ လျော့ပုံဆိုတဲ့
 ဥပ္ပဇ္ဇနကြံယာ- သမ္ပန္နသဘောတွေ၌၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်
 ပါ-ပါတဲ့၊ ပညတ်အာရုံ ရှုမူရှိုက်မှု၊ အဟုန်တွေကို မှတ်သားပိုင်းခြားရမှာမဟုတ်
 ပါဘူး၊ “အတ္တနော သဘာဝံ ဓါရေတီတံ ဓါတု” ဆိုတဲ့၊ မိမိသဘောမိမိ၊ ဆောင်
 နှင်းထွန်းပြတဲ့၊ ထောက်ကန်မှုကို မှတ်သားရင်၊ ထောက်ကန်ဆိုတဲ့ နံမယ်ပျောက်
 ပြီး၊ ထောက်ကန်တဲ့ သဘောကို ဉာဏ်ချက် ထောက်မိစေရပါမယ်၊ အေး၊ လို့
 မှတ်သားရင်၊ အေး၊ ဆိုတဲ့ နံမယ်ပျောက်ပြီး၊ အေးတဲ့ သဘာဝလက္ခဏာကို ဉာဏ်
 ချက်ထောက်မိရာ ရောက်ရှိစေရပါမယ်၊ မာ၊ လို့ မှတ်သားရင်- မာဆိုတဲ့ နံမယ်
 ပျောက်ပြီး၊ မာတဲ့သဘောသဘာဝ လက္ခဏာကို ဉာဏ်ချက်ထောက်မိ ရောက်ရှိ
 စေရမယ်၊ အဲဒီလိုဘဲ- ရှိုက်ခိုက်မှာလဲ- ဆောင်နှင်းတဲ့၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့တို့ကို
 လဲ၊ သဘာဝလက္ခဏာကို ဉာဏ်ချက်ထောက်မိရာ၊ ရောက်ရှိစေရပါမယ်၊ အဲဒီလို-
 အစကောင်းခွဲရင် အနှောင်းဖြစ်တဲ့ မှတ်သားပိုင်းခြား သိဉာဏ်တရားကြောင့်၊
 ဥပဋ္ဌိတံသတိ၊ ဖြစ်ရှိလာပြီဆိုတော့၊ မမှတ်သားရတော့ဘဲ- အမှတ်ပျောက်လျက်၊
 သဘာဝ လက္ခဏာရဲ့- လက္ခဏာဝန္တကို၊ ပစ္စက္ခ သန္တိဋ္ဌိကဓမ္မ အဖြစ်၊ မျက်မှောက်
 ပြုပြီး- ပွားများနိုင်တဲ့၊ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်လာနိုင်ရင်၊ အရှင်နဲ့ အရှုမှန် တရားဟာ-
 အောက်နဲ့အထက်လိုဖြစ်ခါ၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်တွေနဲ့
 မစပ်တော့ဘဲ၊ ပေါ်ရပ်နာမ၌၊ “ဖြစ်ပျက်” သင်္ခတ၊ သင်္ခါရတရားကို ကော်
 ဉာဏ်နဲ့ မျက်မှောက်ပြုရတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ပါတော့တယ်။

အဲဒီလို= အစကောင်းစေလိုရဲ့၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအနေနဲ့၊ ဒုတိယ
 ပိုင်း၊ စာအုပ်မှာ- ရုပ်ဓါတ်တရား ရှစ်ပါးစလုံးကို၊ တပါးချင်းစီ- လက္ခဏာနဲ့-
 လက္ခဏာဝန္တ၊ အာကာရပစ္စုပဋ္ဌာန်နဲ့- သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အရှင်၊ အာရုံမှန်
 သဘောကို ပညတ်မခံစေဘဲ၊ ပရမတ္ထဉာဏ်တိုင်အောင် ပြဆိုပေးခဲ့ပါသည်၊ ဒုတိယ
 ပိုင်းတုန်းကထည်းက လေ့လာကျေညက်ပြီး ဉာဏ်ချက်စွဲမြဲလာရင်၊ ယခုရှုကွက်မှာ
 စောစောက ပြောခဲ့သလို၊ ဥပ္ပဇ္ဇနကြံယာ- သဗန္ဓ= ဖြစ်ခြင်းကြံယာမျှတွေ ဖွဲ့စပ်
 လာတဲ့၊ ရှုခိုက်၊ ရှုခိုက်အတွင်းမှာ၊ ဝင်၊ ထွက်၊ လျှောက်၊ ရောက်၊ လှုပ်၊ ငြိမ်၊ တင်း
 လျော့၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်တို့ပြီး ပါဝင်နေရင်၊ သို့
 မဟုတ်- ပွားများရင်း၊ သက်ဝင်လာရင် အမှားဘဲဆိုတာ၊ လွယ်ကူစွာသိလျက်

ရှောင်ရှား သိမ်းဆည်းနိုင်ပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလို-ဒုတိယပိုင်းကို ကျွမ်းကျင်အောင် ဝါစုက္ခတမပြုခဲ့ရင်၊ အဲဒီ- အချင်းအရာတွေက ပရိကမ္မ၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်ဖြစ်အောင် ပြနေခြင်းကို၊ ဝိပဿနာ၊ ခဏိကသမာဓိ လွန်မြောက်ခါ၊ ဥပစာရ- သမာဓိ သဘောအထိ ဖြစ်ရှိလာရင်၊ အဲဒီ-သမာဓိကြောင့်-ဥပ္ပဇ္ဇနကြိယာမျှဖြစ်တဲ့ အာရုံ တွေကို အောက်အဘို့အဖြစ်၊ ဥပစာရသမာဓိနဲ့ယှဉ်တဲ့စိတ်က အထက်အဘို့အဖြစ်နဲ့ ဉာဏ်မြင်မဟုတ်ဘဲ ငါမြင်ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။

ဤကဲ့သို့ = ပရိကမ္မ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်အနေမျိုးနဲ့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာတွေအပေါ် မှာ အပေါ်စီးနဲ့မြင်နေတဲ့ ဖြစ်ပျက်မြင်ရင်၊ ဥဒယဗ္ဗယ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်ပါတဲ့လို့ ငြင်းဆိုပြီး၊ ဆက်မပွားပါနဲ့၊ ဝိပဿနာ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မဟုတ်ပါဘူး၊ သမာဓိ နိမိတ်ဖြစ်တဲ့- ပညတ်အာရုံတွေမျှ၌- မြင်ငြားနေခြင်းသာဖြစ်လို့၊ ဒီလိုရှုနေရင်- သမာဓိရှေ့- ဝိပဿနာနောက် ရှုပွားနည်းထဲသို့သာ ရောက်ရှိသွားပြီး၊ နောက်မှ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်အောင် အနိစ္စလက္ခဏာကို သီးခြားထပ်ဆင့် တင်သွင်းရှုခိုင်းပြီး ခဲရာခဲဆစ်အမှန်ဖြစ်အောင်-ပြုပြင်ပေး၍ ရုပ်နာမ်ဓမ္မ- သဘာဝအာရုံ၌ သက်ဝင် နိုင်မှသာ- ဝိပဿနာဉာဏ်အရာကို ရောက်ရှိနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍- ဒီလို ဖြစ်ခြင်းကြိယာသဘောတွေပေါ်မှာ၊ ပရိကမ္မ၊ ဥဂ္ဂဟ နိမိတ်တွေကို အပေါ်စီး စိတ်နဲ့ မြင်နေတာဟာလဲ- ဝိပဿနာဉာဏ်ပါတဲ့လို့ ဆိုရင်၊ အနုမြူဗုဒ္ဓိထုတ်လုပ် နေတဲ့- လောကဓါတ်ဆရာတွေ-လေဆာရောင်ခြည်ရအောင် လုပ်နေတဲ့ လောက ဓါတ်ဆရာတွေ၊ အဲဒီ- ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း၊ ကြိယာ သာမတ္ထက သဘောတွေကို၊ လက်တွေ့လဲ လုပ်၊ အိပ်ယာထဲဝင်လဲ- တွေးတောဆင်ခြင်-နေမအား၊ ညမအား ကြိုးစားနေတာတွေဟာ အကုန်ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ နောက် တနည်း = အဘိဓမ္မာ- ညဝါအလွတ်ရွတ်ရတဲ့ ပရိယတ္တိသင်ဆောင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ လဲ ရုပ်ပျက်၊ နာမ်ပျက်၊ ရုပ်ယှဉ်၊ နာမ်ယှဉ်၊ ဝေဒနာယှဉ်၊ ဉာဏ်ယှဉ်- မယှဉ်၊ မဖြစ်မပျက်တွေကို သရုပ်သကောင်နဲ့ ဖေါ်ဆောင်ဆင်ခြင်ပြီး ရွတ်ဆိုနေတာ တွေဟာလဲ- ဝိပဿနာဉာဏ်- ဝိပဿနာမဂ်တွေ ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ နောက်ပြီး တော့ = လောကီဈာန်အဘိညာဉ်နဲ့ ပုဗ္ဗေနိဝါသတို့ ဒိဗ္ဗစက္ခုတို့ရကြပြီး၊ ရှေ့ကမ္ဘာ လေးဆယ်၊ နောက်ကမ္ဘာလေးဆယ်တိုင်အောင် စုတိ- ပဋိသန္ဓေ၊ ဖြစ်ပျက်တွေကို ဒေဝီလ- အာဠာရ- ဥဒက- ရသေ့တို့ ဈာန်နဲ့မျှမက- အဘိညာဉ်နဲ့ မြင်သိနေကြ တဲ့ ဖြစ်ပျက်တွေဟာလဲ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ ဝိပဿနာမဂ်တွေဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ပညတ်အာရုံညှပ်ပြီး သမုတိသစ္စာနယ်က မလွတ်တဲ့- သမာဓိနိမိတ်မျှ သဘောတွေသည် ဝိပဿနာအမည်ခံထိုက်သည့်အထဲတွင် မပါဝင်နိုင်ကြပါပေ။ ဒါကြောင့်-သမ္မသနဉာဏ်တုံးက၊ သင်္ခါရအစုအပုံသဘောမျှကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာတွင်

အကြုံးဝင်သည့်- အရှုမှန်- သင်္ခါရတရားကသာ ရှုမှတ်ပွားများကုန်၍၊ ပညတ်၊ သမုတိ၌သာ အာရုံရှိသည့်- ဝဋ်ရထားထက်မှ ဆင်းသက်ထွက်မြောက်ခါ- ရုပ် ဓါတ်၊ နာမ်ဓါတ်သဘောတို့၏ လက္ခဏာနှင့် လက္ခဏာဝန္တ-သဘာဝ ပစ္စုပ္ပန် အာရုံရှိသည့် ဝိပဿနာမဂ်ရထားထက်သို့ တက်စီး၍- အသင်္ခတ ခရီးခဲကို အမြဲ မောင်းနှင်းရာဖြစ်သော ဝိပဿနာ အနုဗောဓဉာဏ်အဆက်ဆက် ကော်အမှန် မပျက်ဘို့ရာ၊ ကွဲကွဲပြားပြားပိုင်းခြားသိပြီး၊ ရထားစီးမမှား-မဂ်ခရီးသွား၊ မနှောင့် နှေးရအောင် ပိုင်းခြားပြသပေးလာရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အဲဒီလို-သင်္ခါရအစုအပုံသဘောမျှဖြစ်တဲ့၊ ရှုရှိုက်နှစ်တန်=ထောက်ကန်- အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့အားဖြင့်၊ အာရုံ၊ ဒွါရပေါင်းဆုံကြလျက်၊ အတန် တန်ဖြစ်ပျက် သင်္ခါရအချက်သည်၊ နလက္ခဏံ- လက္ခဏာမဟုတ်၊ ထိုသင်္ခါရတရား ကင်းငြား၍လည်း၊ လက္ခဏာကိုမရအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ လက္ခဏာဝန္တ- ပရမတ္ထမှ သဘာဝလက္ခဏာ၊ ဆောင်နှင်းပေါ်ထွက်လာသည်ကို၊ ပညတ်ခွါလှစ်- မှတ်သားစိစစ်၍၊ စံနစ်ကိုလုံ ဖြစ်ပျက်ပုံကို၊ သတိဟုန်ကပ်ငြား- လွန်ထင်ရှားမှု၊ သဘာဝဆတ်ဆတ်- ဖေါ်ပြအပ်သည့်၊ သင်္ခတလက္ခဏာ- သင်္ခါရဖြာမှုသည်၊ အနိစ္စာဝုတပါတကား၊ ဒုက္ခာဝတပါတကား၊ အနတ္တာဝတ၊ စင်စစ် မှန်ကန်လှ ပါတကားဟု၊ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်- ရှုမှတ်ပိုင်းခြား- ရှုရှိုက်တရား၌၊ အမှတ်လည်း ပျောက်- သဘာဝပေါက်လျက်၊ လက္ခဏာဝန္တမြောက်သည့်- ဉာဏ်ဖြင့် ထွင်း ဖောက်၍၊ ထက်အောက်မခြား-ရှေ့နောက်မဟူ၊ တူစုံတကွ- ဖြစ်ချုပ်ကြသည့်- မုချဥဒယဗ္ဗယ- ဉာဏ်စဉ်ပေါ်နကို၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂ၊ ဉာဏဒဿန-ဝိသုဒ္ဓိအမှန် ရရှိသည် ကော်ဟု မသွေမလှန် ဆိုထိုက်ပါတော့သည်။

ဤကဲ့သို့၊ မူလအစ- ဒုတိယပိုင်းကရခဲ့တဲ့- ရုပ်ဓါတ်တရားတို့၏ ပညတ် သဘောသွား သျှဉ်းဆိတ်သွားအောင် ပြခဲ့ငြားသည့်၊ သဘာဝ လက္ခဏာအမှန်၊ အမည်နာမ်မပါ=ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်-ပူ-ပျော့အားဖြင့် ရှုခိုက်၊ ရှိုက်ခိုက်အတွင်းဝယ်- ဆောင်နှင်းသည့်ဓါတ်အခင်းကိုသာ အာရုံပြု၍၊ မှတ်သား လျက် ပိုင်းခြားသိသော ရှုမှတ်သုံးသပ်မှုကြောင့်၊ အမှတ်မြဲမြံလာလျှင် အမည် နာမ်မပါသည့်-သဘာဝလက္ခဏာပေါ်ကိုဉာဏ်ရောက်လာရာပါသည်။ ထိုမှတ်တန် ထက်မျက်ရင့်သန်လာပါက၊ အမှတ်ပျောက်၍- ဗျာပါရတချက်- ကင်းလွတ်ခါ၊ သဘာဝဆတ်ဆတ် ပစ္စုပ္ပန်သဘောဓမ္မကိုက၊ အမည်မပါ- မှတ်ရန်မလို- ဥဒဟို အားဖြင့်-အာရုံ၏ သဘောမှန်ကို ထိုးထွင်း၍သိသော လက္ခဏာ ပဋိဝေဓဉာဏ် အခင်းဖြင့်၊ ပေါ်ရုပ်နာမ်“ဖြစ်ပျက်” အနိစ္စအချက် အစစ်သဘော၌-လက္ခဏာ

ထပ်ဆင့်၍ တင်နေစရာမလိုတော့ဘဲ၊ အနိစ္စနုပဿနာဆိုက်သည့်ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ကို ကော်ရနေပါသည်-ရစေရာပါသည်။

ဒီနေရာမှာ၊ ဤကဲ့သို့ ပညာရှေ့သွား၊ ခဏ်ကသမာဓိနောက်ထားခါ၊ သတိ၊ ဝိရိယတူစုံတကွ- ကုပေးမ၍၊ ပညာနှင့် ခဏ်ကသမာဓိပါ၊ သမ္ပယုတ္တ သမာဓိ-ညီညွတ်တည်လာပြီဆိုပါလျှင်၊ အထက်ပါ-အာရုံ၏ 'သဘောမှန်ထက်မှာ၊ မပျက်၊မကွက်- ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အယာဉ်သည်- အနှောက်အယှက် အညစ်အညူးကင်းစင်းစွာ မုချရရှိလာနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့မဟုတ်-အရှုခံနှင့် အရှုမှန်တရား နှစ်ပါးလုံး၌၊ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာ ရှေ့သွားမရှိဘဲ၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်နှင့်တကွ- ဥပ္ပဇ္ဇနကကြိယာ=ဖြစ်ခြင်း၊ ဖြစ်စဉ် ဖြစ်ကြောင်း အဖြာဖြာတွေအပေါ်၌သာ ပညတ်အာရုံလွှာကိုမခွါဘဲ မှတ်သားပိုင်းခြားလာခဲ့သဖြင့်၊ အောက်နှင့်အထက်အသွင်၊ ငါမြင်နှင့် ပွားများမိပါက၊ ပညာကမမိ-သမာဓိကလွန်ကဲ၊ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်- သမာဓိအရိပ်ကို ငါချိပ်၍မြင်သော ဖြစ်ပျက်မျိုးသာဆိုပါက၊ ပညာသိ ဝိပဿနာ အခြေခံမပါ၍၊ ဝိပဿနာမစစ်-ညစ်ညူးကြောင်း အထစ်ထစ်တို့၌သာ အလိုက်မှား၍၊ အနုပဿနာ- ဝိပဿနာ၊ မထိုက်သော ပွားများမှုများသာ ဆိုက်ရောက်နေတတ်ပါသဖြင့်၊ ပညာမြင်မယုတ်ပြီးစေသည့်- အဟုတ်နည်း လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာစစ်စစ်၊ ဘာဝနာအမှန် ဖြစ်အောင်၊ မလစ်သောသတိနှင့် ကြိုးစားအားထုတ်ပါလေ....မြတ်သောယောဂီတို့တတွေ....။

ဤသို့ ညစ်ကြေးကင်းစင်- ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်အယာဉ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂါမဂ္ဂ ဉာဏ်ဒဿနဝိသုဒ္ဓိတန်းကိုဝင်ဘို့ရာ၌၊ ယခုပြသခဲ့သောသဘောအရာအလွယ်ကလေးဘဲ ရနိုင်ပါတယ်လို့- ထင်မှတ်ဆုံးဖြတ်ချက်ချစရာတော့ ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့- ကကယ်အားထုတ်ကြည့်တဲ့အခါ၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိကဓမ္မနဲ့ ဉာဏ်အမှန်ဖြစ်ရှိရေးကိုရဘို့ အချို့မလွယ်ဘဲ- ကြုံကြာနေတတ်တာကိုလဲ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ အဲဒါ- ဘာဖြစ်လို့လဲ ပြန်မေးရင် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်ရကြောင်း- သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာအပေါင်းကို- ထောင်းထောင်းကျေညက်အောင်- မလေ့ကျက်ခဲ့လို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သဒ္ဓမ္မသဝနနဲ့ အဇ္ဈတ္တယောနိသော- မနသိကာရဆိုတဲ့ သုတမယပညာဉာဏ်၊ စိန္တာမယပညာဉာဏ်အားသေးလို့ဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခု- လုပ်ငန်းခွင်ဝင်- ကျင့်စဉ်တရားတော်ဖြစ်တဲ့- ပဋ္ဌမပိုင်းနဲ့ ဒုတိယပိုင်းသည်၊ ပညာ၌ လေ့ကျက်သောအားဖြင့် ဘတ်ရှုခဲ့ပါရင်၊ သဒ္ဓမ္မသဝနဆိုတဲ့- သုတမယပညာဉာဏ်အစဉ်ကိုဖြစ်စေပါတယ်။ ထိုကဲ့သို့- သုတမယပညာဉာဏ်အခြေခံကို၊ ယောဂီတို့က- အဇ္ဈတ္တယောနိသော မနသိကာရဆိုတဲ့- မိမိ၏ ရုပ်နာမ်၊ ခန္ဓာပေါ်တင်ပြီး၊ နှလုံးသွင်းကာ- မနသိကာ

ရောနှော၊ အဖြစ်လဲ ပြုပေးခဲ့ရပါမယ်။ ဗဟုလိကတဏှာ၊ အားဖြင့်လဲ ကြိမ်ဖန်များစွာ လေ့လာကြံစီ-သုံးသပ်ပေးရပါမယ်။ အဲဒီလို-ဝါစုဂ္ဂတန့်ရပ်နဲ့ ပြည့်ဝအပ်ခဲ့တဲ့၊ သုတ၊ စိန္တာ- ပညာဉာဏ်နှစ်ဖြာ- ရရှိခဲ့လျှင်၊ ယခုကဲ့သို့- ပွားများအားထုတ်တဲ့၊ ဘာဝေတဗ္ဗ- ဘာဝေန္တဏှ အခါကျရင်၊ အဲဒီ-ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံပညာရရှိပြီးခြင်းကြောင့်၊ ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးကစပြီး၊ အမှားအယွင်းမရှိဘဲ အာနာပါနဲ့ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာ ရှုပွားကွက်အတွင်းမှာ ဉာဏ်ညှိုးမှုကင်းစင်တဲ့- ဝိပဿနာမဂ်၊ အနုဗောဓဉာဏ်အစစ်ကို လွယ်ကူစွာ သုံးဆောင်နိုင်ခြင်း ရရှိလာနိုင်ပါတယ်။

အကယ်၍= ယောဂီသုမြတ်တို့သည်၊ ပဌမပိုင်း- ဒုတိယပိုင်းတို့တွင်၊ ဗဟုသုတလှိုင်း ဖြစ်ရုံမျှသာ လေ့လာတော်မူပါက၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်အခြေခံ ဖြစ်သော- ပရမတ္ထအရာ၊ အနတ္တပညာတို့ မကုံလုံခဲ့ပါသဖြင့်၊ အတ္တငါနဲ့ရှုပွားမိခြင်း၊ အရှုခံတရား၌- အတု၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန်မှ သည်းဆိတ်အောင် လျင်စွာရှေ့ရှု နှလုံးပြုမှုနှင့် သတိမမြဲမြဲခြင်းတို့ကြောင့်၊ အာကာရမပျောက်နိုင်သည့် မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်းတို့သာ အဖြစ်များလျက်၊ ကြံ့ကြာနေတတ်ခြင်း၊ အမှားကို အမှန်ထင်မှတ်၍ ရှေ့ရှုပွားများနေတတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပွားတတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်- အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး- သုံးပါးလုံးညီညွတ်မှုအတွက် စတင်ခံယူ လေ့ကျက်ဆည်းပူးသည်မှစ၍၊ ထိထိမိမိ- ရှိကြဘို့ကိုလည်း သတိပေးတိုက်တွန်းပါသည်။

ဤသို့= အမှတ်ပျောက်လျက်၊ သဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ပေ၍ တည့်တည့်ရောက်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်- အမြင်မှန်ကို စတင်သက်ဝင်သည်မှစ၍၊ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာမှ= သင်္ခါရာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအဖြစ်သို့ သက်ဝင်ကာ၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်တို့၌ မဂ်ဟုတ်သည်- မဟုတ်သည်ကို၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှ ဆုံးဖြတ်ရရှိပြီးသည့်အတိုင်း၊ အမှားပယ်ထွင်- အမှန်အစဉ်သက်ဝင်နိုင်သော အလယ်၏ ကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်စာရင်းသို့၊ တန်းတန်း၊ မတ်မတ်၊ ရရှိလတ်ပြီဟု- ဆိုအပ်ပါသည်။

ထိုသို့= ထောက်ကန်သိလျက်၊ အေး-မာ၊ ချက်၌၎င်း၊ တွန်းကန်သိလျက် ပူ-ပျော့ချက်၌၎င်း၊ “ဖြစ်ပျက်” ကို မြင်ခြင်း၌၊ အနိစ္စနုပဿနာဆိုက်ပုံမှာ၊ အနိစ္စအနိစ္စဟု ထပ်ရှုနေရ၍ မဟုတ်ပါ။ ရုပ်နာမ်ပေ၍ချက်- သင်္ခါရစနက်ကိုက “ဖြစ်ပျက်” ၍ ပြနေသည်ကို၊ ကိုယ်တွေ့မဟုတ်- စိတ်တွေ့၊ နာမ်တွေ့၊ ဉာဏ်တွေ့ မြင်ခြင်းသည်ပင်လျှင် အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ် ကေနိဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ပုံကဲ့သို့လဲ ဆိုတော့၊ ထောက်ကန်မှု ပေ၍လိုက်- ပျက်လိုက်၊ အေးမှုပေ၍လိုက် ပျက်လိုက်၊

မာမူပေၤလိက်- ပျက်လိက်၊ တွန်းကန်မူပေၤလိက်- ပျက်လိက်၊ မူပေၤလိက်- ပျက်လိက်၊ ပျော့မူပေၤလိက်- ပျက်လိက်နှင့် သင်္ခါရယမိုက်နှစ်စုံသည်။ ဥဒယဗ္ဗယ- ပဋိစ္စိန္တ- သဘာဝ, အားဖြင့် “ဖြစ်ခြင်း, ပျက်ခြင်း” မှ တရားအဖြစ်နဲ့သာ ပိုင်းခြားထိုးထွင်း- ဉာဏ်မြင် ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ မှန်ပါသည်။ ဥပါဒ်စွန်းနှင့် ဘင်စွန်းကို လွန်ခြင်းမရှိသော ပစ္စက္ခတရား၌၊ ယောဂီ၏ သန္တိဉာဏ် မျက်မှောက်ပြုလျက်- သိဉာဏ်မြင်ချက်သည်။ နိစ္စ- ဓုခ- သဿတ; အားဖြင့် လုံးဝချိပ်၍ မရသော၊ (ဝါ) အမြစ်တွယ်ရန် မရတော့သော နိစ္စနိမိတ်သျှဉ်းဆိတ်သည်။ (ဝါ) မြဲခြင်းအကြောင်း- လုံးလုံးလျောင်းလျောင်း မရှိကောင်းသည့် အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ် ကေန်ဖြစ်ပါတော့သည်။

အဲဒီလို= ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့အားဖြင့် “ဖြစ်ပျက်” မြင်ဉာဏ် ဝိပဿနာမဂ်အမှန်ကို ရရှိသော- ယောဂီသူမြတ်သည်။ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇပညာ ပါလာတည်နေကြောင်းလဲ ထင်ရှားပါပြီ။ ထို့ကြောင့်- တနေ့ထက်တနေ့-ကြိုးစားမယုတ်, အားထုတ်ပေးပါက၊ မြဲမြဲခြင်း, ရင့်ကျက်ခြင်း, ထက်မျက်ခြင်း, လျှင်မြန်လာခြင်းတို့သို့တနေ့တခြားတိုးတက်ရရှိလာပါလိမ့်မည်။ အဲဒီလို- ထက်မျက်, လျှင်မြန်လာရာမှာ၊ မငြိမ်မသက်, ကြမ်းတမ်းမှု, ဖက်၍လာခြင်းသဘောမျိုး မဟုတ်ပါ။ လျှင်မြန်လာလေလေ၊ နူးညံ့လာလေလေသာဖြစ်ရပါမယ်။ နူးညံ့လာလေလေ- အာရုံကလဲ ထင်ရှားလာလေသောသာ ဖြစ်လာပါလိမ့်မယ်။ ထိုသို့- ငြိမ်သက်စွာ နူးညံ့လာချက်ဖြင့် လျှင်မြန်လာသောအခါ၌၊ ဉာဏ်ချက်သည်အဖြစ်၌ မထောက်မိဘဲ၊ အပျက်ရောက်မှ ထောက်မိ-မြင်သိသော သဘောကို စတင်တွေ့ရှိလာတတ်ပါ။ ဒီအခါမှာလဲ အပျက်ချည်း မျက်မှောက်ပြုနိုင်အောင်လို့ စေ့ဆော်မှုနဲ့လုလွှဲကို ပိုမပြုလိုက်ပါနှင့်။ “ဖြစ်ပျက်” ပါပျောက်သွားတတ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဆိုသော်= ထိုသို့- ငြိမ်သက်စွာ နူးညံ့လျှင်မြန်လာခြင်းသည်၊ မိမိက မျှော်ခေါ်ကြိုးစား၍ မဟုတ်ပါ။ မဟုတ်လဲ မဟုတ်ရပါ။ “ဖြစ်ပျက်” ဉာဏ်မြင်ချက်တွင် ခြား၍ နေသော ဘဝင်စိတ်သည်။ ပွားများမှု ထက်မျက်လျှင်မြန်လာတိုင်း ကြုံ့ရုန့်လျော့ပါး၍ သွားတတ်ရမြဲ ဖြစ်ရာ၊ မနော ဝိညာဏ်မြင်, ဇောစိတ်သဘောက လျှင်မြန်တိုင်း၊ ပေၤရုပ်နာမ်ပါ- ဉာဏ်စိတ်နာမ်နှင့် လိုက်ဘက်အောင် မိမိက, ပုဂ္ဂိုလ်က- စေ့ဆော် မကြိုးစားရဘဲ၊ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသဘာဝအလျောက်သာ- ဆောင်ခြင်းကြောင့်၊ ငြိမ်သက်- နူးညံ့စွာ လျှင်မြန်လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့- နူးညံ့လျှင်မြန်လာသောအခါတွင်၊ ကာယသမ္မာယပေၤရုပ်နာမ်ကို မနောသမ္မာယဉာဏ်ဝိညာဏ်က အာရုံ၏သဘောမှန်ထက် ဆက်လက်၍ ဉာဏ်မြင်ဖြစ်ရာတွင် “ဖြစ်နှင့်ပျက်” သဘောနှစ်ချက်အနက်မှ ဖြစ်

သဘောကို အလျဉ်အမှီ- မလိုက်နိုင်သည်ဖြစ်၍၊ “ပျက်” သဘောတရားကိုသာ မျက်မှောက်ပြုလျက်၊ ဉာဏ်အဖြစ်သို့ သက်ဝင်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤအခါ၌ အပျက်ကိုချည်း၊ အစဉ်မျက်မှောက်ပြုလျက်၊ ဉာဏ်စဉ်တခုမြောက်မည်ဟု ဆင်ခြင် စေ့ဆော်မှု ရောက်ရှိသွားပါက၊ ဓမ္မသဘာဝအလျောက် သဘောတွင် ပြုသူ အသွင် စေတနာယှဉ်မိခြင်းကြောင့်၊ ဖြစ်ပျက်ပါပျောက်လျက် တွေးတောစိတ် ရောက်သွားတတ်ပါသည်။

ဤသို့ဖြစ်ပုံကို- သတိဟုန်ပြန်ရပါက၊ အစကပြန်၍- မှတ်သားပိုင်းခြား ပေးရသည်အထိဖြစ်ရှိသွားတတ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်- ဤသို့=စတင်မှတ်သား ပိုင်းခြားဆဲ အမှတ်ပျောက် စေ့ဆော်မှု၊ စေ့ဆော်မှု ဝင်ရောက်တတ်ခြင်းနှင့်၊ ယခု ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ရင့်သန်ထက်မျက်၊ နူးညံ့ချက်နှင့် လျင်မြန်လာ၍၊ ပျက်ဉာဏ် အစ၊ မြင်ပြန်ရသောအခါတို့၌ စေ့ဆော်မှု ပေါ်လာတတ်ပါသည်နည်းဆိုသော်၊ ဤဝိပဿနာပညာသမာဓိသည်၊ ခဏိက သမာဓိသာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (၀၂) စျာနသမာဓိ- ဇဋ္ဌမစျာနံစသည်ကို ပါဒကပြု၍ ဝိပဿနာဉာဏ်ရမှု လက္ခဏာ ရေးတင်ခါ ရှုပွားသော စျာနံအား မရှိခြင်းကြောင့်၊ အာရုံနှင့် ဉာဏ်သိပြောင်း လဲမိတိုင်း၊ နာတိ တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သော်၊ စေ့ဆော်မျှော်ခေါ်မှုပေါ်တတ်ခြင်း ဖြစ်ရတတ်၍ ဖြစ်ပါသည်။

အဲဒီလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ထက်မျက်နူးညံ့လျင်မြန်လာလိုက်၊ ပျက်ဉာဏ် တချက်နှစ်ချက်ရလိုက်၊ ဖြစ်ပျက်ပါပျောက်သွားလိုက်နဲ့ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်၊ ဖြစ်ရှိ တွေ့ကြုံလာတဲ့အခါ၊ ယောဂီသူမြတ်သည် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်ပြန်ရအောင် စတင်ပြန် လည်အားထုတ်တဲ့အခါကျတော့၊ ဒီတခါ-ဒီလိုမဖြစ်အောင်အားထုတ်မယ်ဆိုပြီး သတိထားအားထုတ်လျက် ဉာဏ်မြင်ပြန်ရတော့- သတိနဲ့ လွန်စွာထိန်းချုပ်ပြီး ရှုပွားနေတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါကျတော့-ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ဟာ-ထက်မျက်လျင် မြန်လာခြင်း မရှိနိုင်ပြန်တဲ့အတွက်၊ နှစ်ကြိမ်၊ သုံးကြိမ်မြင်ဘူးတဲ့-ပျက်ဉာဏ်မြင် သဘောဘက်ကို မဆက်နိုင်ဘဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှာဘဲ နှစ်ရက်၊ သုံးရက်ဆိုသလို ကြုံကြာနေတတ်ပြန်ပါတယ်။ ဘယ်လိုဆုံးဖြတ်ပြုလုပ်ရမှန်းမသိအောင်- ဇဝေ ဇဝါဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ အမှန်ကတော့- ယခုလို အရှုခံ သဘာဝတို့၏ မိမိ သဘောမိမိဆောင်လာတာကို မထိန်းချုပ်မပြုပြင်ရပါဘူး၊ အရှုမှန်- ရှေ့ဆက် ဉာဏ်စဉ် အပျက်မြင်စအခါမှာလဲ-စေ့ဆော်မျှော်ခေါ် မပြုပြင်ရပါဘူး၊ အဲဒီ- နှစ်ချက်ကို ပိုင်းခြားသိပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယခေါ် ဖြစ်ပျက်ဉာဏ်မြင်ကို ဓမ္မ သဘာဝ အလျှော့ ပေါ်ပေါက်၊ ထက်မျက်နူးညံ့လျင်မြန်လာခြင်းကို မထိန်းမချုပ်၊ မတား မြစ်ဘဲ အလိုက်သင့်သာ ရှုပွားပေးရပါမယ်။ ပျက်ဉာဏ်ထက်သို့ စတင်မြင်ဆဲခဏ

မှ၊ ဖြစ်ပျက်ပါပျောက်သွားတတ်ရင်လဲ စိတ်မပျက်ဘဲ တဏှာခြင်းဖြစ်ပျက်ပြန်
အောင် ငြိမ်သက်စွာ နှလုံးသွင်းမှန်မှန်ဖြင့်- အမှန်ပြန်ရ စေရပါမယ်။ အဲဒီလို
ဗျာပါဒနှစ်ချက်မပါအောင်- တစ, တစ, အားထုတ်ရင်းနဲ့ ပျက်ဉာဏ်အဆက်ဆက်
ကို တိုးတက်မြင်တဲ့- ဘင်္ဂဉာဏ်ဘက်လိုအချက်ကျကျ ရသည်ထက် ရလာပါလိမ့်
မယ်။

အဲဒီ-ဘင်္ဂဉာဏ်ရဲ့သဘောကို၊ ပဋိပဒါ ဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိ၏ အခြေမူလ
အဖြစ်လို့ ဒေသနာဉာဏ်နှင့်ပစ္စက္ခဉာဏ်-ရောနှောပြခဲ့စဉ်က အတော်စုံလင်အောင်
ရှင်းလင်းပြထားခဲ့ပြီးဖြစ်၍ အထူး မပြဆိုတော့ပါ။ ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်သည် အနု
လောမဉာဏ်တိုင်အောင် သက်ဆိုင်၍ မဂ်ဝင်သည်အထိ၊ ပစ္စက္ခအနုဗောဓဉာဏ်
အားဖြင့် ပွားများပေးရမည့် ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်ဉာဏ်စဉ်ဖြစ်သော၊
ဘယ, အာဒိနဝ, နိဗ္ဗိဒါ, မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ, ပဋိသင်္ခါ, သင်္ခါရုပေက္ခာ, အနုလောမ,
ဉာဏ်တို့သို့၊ ဤဘင်္ဂဉာဏ်ကို အခြေတည်ပွားများရင်း သက်ဝင်ရောက်ရှိပေါက်
မြောက်သွားနိုင်သော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ဂေါတြဘူဉာဏ်သည် အနုလောမ
ဉာဏ်, လောကီစိတ်ဖြင့် လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ်စိတ်သို့ တိုက်ရိုက်ကူးပြောင်း,
သက်ဝင်နိုင်ရိုး မရအပ်ပါ။ အနုလောမဉာဏ်လောကီစိတ်နှင့် လောကုတ္တရာ
မဂ်ဉာဏ်စိတ်အကြား ပေါင်းကူးတံတားသဖွယ်- ဆက်သွယ်ပေးသော နိဗ္ဗာန်
အာရုံထင်မြင်, ဆင်ခြင်စိတ်ဖြင့် မဂ်ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ရန် နှလုံးသွင်းရှေ့ရှုပေးသော
အာဝဇ္ဇာန်း စိတ်ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

မဂ်ဉာဏ်ရရန် ပါရမီပြည့်ဝခါနီးသည့်- နာတိတိက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ၊ (၀၇)
လွန်စွာ, ဉာဏ်ဣန္ဒြေထက်မျက်- ရင့်ကျက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို
အပိုင်အနိုင်ရရှိပြီးပါက၊ ရှေ့ဆက်ဉာဏ်စဉ်- သူ့လမ်းတွင်- မဂ္ဂင်ကပင် လှမ်းဘိ
သကဲ့သို့- အထူးအထွေ ဗျာပါဒမစိုက်ရဘဲ၊ မရပ်မနား, တောက်လျှောက်
သွားနိုင်သော ဉာဏ်များပီပီ၊ မကြာမီ, လောကုတ္တရာမဂ်ဉာဏ်ကို ရစေနိုင်ပါ
တယ်။ ဥဋ္ဌာဒိတညူ- ဝိပဉ္ဇိတညူ, ပုဂ္ဂိုလ်များ၊ လေးပါဒ, ရှစ်ပါဒ တရားတော်
များကို အကျဉ်း, အကျယ်အားဖြင့်- နာကြားကြရုံနှင့် မဂ်ဉာဏ်ရကြသည်မှာ
လည်း၊ ဉာဏ်စဉ်ကိုမကျော်လွှားဘဲ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်သဘောပေါက်ရောက်ပြီးသည်နှင့်
တပြိုင်နက်၊ ဆက်တိုက်-တမုဟုတ်ခြင်း-အထက်ဉာဏ်စဉ်များကို တောက်လျှောက်
သက်ဝင်ရရှိသွားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ တမဂ်ပြီး- တမဂ်, ရကြရာမှာလဲ၊
ပဉ္စဝေက္ခဏာငါးဝီထိနဲ့ ဘဝင်အနည်းငယ် ခြားပြီး၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်, ဘင်္ဂဉာဏ်
ကို၊ ပြန်ကောက်ခါ- မကျော်လွှားဘဲ၊ တမဂ်ပြီး, တမဂ် = လေးမဂ်, လေးဖိုလ်
တိုင်၊ ရရှိတော်မူသွားကြခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ= မြတ်စွာဘုရားသခင်ရဲ့- အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင် လေးမဂ်, လေးဖိုလ်, ဆောင်နိုင်ခြင်း၌၊ တမဂ်, တမဂ်လျှင်-ပစ္စဝေက္ခဏာ- ငါးဝီထိနဲ့ ဘဝင်နှလုံးသာခြား၍- လျှင်မြန်စွာရရှိတော်မူတယ်။ ဒါရုစိဝိယခေတ် ဗာဟိယ ကျတော့- ပစ္စဝေက္ခဏာ ငါးဝီထိနဲ့၊ ဘဝင် ၁၀-ကြိမ်၊ ၁၅-ကြိမ်ဘဲ ခြားပြီး လေးမဂ်, လေးဖိုလ်, ရတယ်။ ဒါကြောင့်- မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်ရခြင်း၌ အလျင် မြန်ဆုံး သာဝကတို့တွင်, ဗာဟိယကို- တေဒဂ်ထားတော်မူတယ်။ ရှင်သာရိ ပုတ္တရာမထေရ်မြတ်ရဲ့ အထက်မဂ်သုံးပါးတွင် လျှင်မြန်ပုံကျတော့၊ ဘဝင် ၁၆-လုံးဘဲ ခြားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်နှင့် ရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်တို့မှာတော့ နိရောဓသမာပတ်နှင့် ဉာဏ်ပဋိဘာန ဝေဘန်ရာတိုင်း၌၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်၌ ဘဝင်နှစ်လုံးမျှနှင့် အရှင်သာရိပုတ္တရာ မထေရ်မြတ်၌ ဘဝင် ၁၆-လုံးမျှဘဲ ခြားခြင်းအစဉ် ရှိတော်မူကြပါတယ်။ ဒါရုစိဝိယကတော့- လေးမဂ်, လေးဖိုလ် ရခိုက် မှာသာ ယှဉ်ခြင်းမျှလို့ သိအပ်ပါတယ်။

ယောဂီသူမြတ်တို့မှာ= ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် မဂ်ဉာဏ်ရရန် နိယတဗျာဒိတ် ခံလည်း မဟုတ်၊ အနိယတ အမှန်သော်လည်း၊ ပါရမီခံပြည့်အပ်ပြီ ဟူ၍လည်း မသိ၊ သာသနာအခွန်နှင့် ကြည့်ပြန်ကလည်း၊ ဥဇ္ဈာဒ္ဓိတညူ- ဝိပဇ္ဇိတညူ- ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသော ခေတ်တွင် ရောက်နေခါ၊ နေယျပုဂ္ဂိုလ်တန်းတွင်၊ တရားစစ်, တရားမှန် နှင့်- သဒ္ဓါ, ပညာနှစ်ဖြာ ပွင့်လန်းလျက်၊ စရဏခဏ်းကို ကြိုးပမ်းမယုတ်, အား ထုတ်နိုင်မှသာ၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် တမလွန်ကာလ နှစ်ဌာနတို့တွင် မဂ်ဉာဏ်ရခြင်းနှင့် မဂ်ဉာဏ်ရကြောင်း အဓိပတေယျ သမ္ပတ္တိအပေါင်းကို၊ ပြည့်ညောင်းနိုင်ခြင်းဖြစ် မည်ဖြစ်ရာ၊ ဘင်္ဂပွားဉာဏ်ကို အမှန်အကန် အပိုင်အနိုင်ရသည်အထိ ကြိုးစား၍ ရှေ့ဉာဏ်စဉ်လမ်းမှားစရာမလိုသော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ၊ အခြေခံမိမိရရကို တည့်တည့်, မတ်မတ်, ထိထိစပ်စပ်, မပြတ်မလတ်, ကြိုးစား အားထုတ်သင့် ပါသည်။

အဲဒီလို- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို- အပိုင်အနိုင်, မပြတ်မလတ် ပွားများနိုင်သည့်အတိုင်း၊ မဆုတ်မနစ်- ပွားများ အားထုတ်ခါလာပါလျှင်၊ ဘယဉာဏ်, အာဒိနဝဉာဏ်, နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်, မုဇ္ဈိတုကမ္ပတာဉာဏ်တို့သည်၊ ယောဂီ မျှော်ခေါ် ကြံစီ- ယူဖေ၍ နေစရာမလိုဘဲ၊ ပစ္စုပ္ပန်, ပျက်ဉာဏ်မြင်- သဒ္ဓိဋ္ဌိကဓမ္မ, တဒဂ်ပဟာန ဝိပဿနာဉာဏ်ထက်မှာ၊ ဘေးဟူ၍ ထင်မြင်သော ဘယဉာဏ်၊ အပြစ်ဟူထင်မြင်သော အာဒိနဝဉာဏ်၊ ပြီးငွေ့ဘွယ်ရာဟူ၍ ထင်မြင်သော နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်နှင့်၊ ထို= ဘေး, အပြစ်, ပြီးငွေ့ဘွယ်ရာတို့မှ လွတ်လိုသော မုဇ္ဈိတုကမ္ပ တာဉာဏ်တို့သည်၊ မဂ္ဂင်ကရှာ ငါမရှာဘဲ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တ ပစ္စယ၏ ဓမ္မသဘာဝ.

ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ် ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စုပ္ပန်အနုဗောဓ ဉာဏ်အနေအားဖြင့် မျက်မှောက်ပြု ပွားများနေတာကတော့ ဘင်္ဂအပျက်ဉာဏ် ထက်မှာ အနုပဿနာသုံးတန် တရံမချို့- တည်တန့်စွာ၊ ပွားများလျက် အတွင်း မှာဘဲ၊ ပဋိပဒါခေါ် လမ်းစဉ်ဉာဏ်များပီပီ၊ လျှောက်လာနိုင်သည်က၊ ဘင်္ဂ ဉာဏ်ကို ခြေထောက်ပြုခါ လျှောက်၍၊ ရောက်သည်က= ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်တို့ကို အထပ်ထပ်၊ အခေါက်ခေါက်၊ ပေါက် ရောက်လျက် ဖြစ်ရှိနေပါလိမ့်မည်။ ထို- ဘင်္ဂပွားဉာဏ်၌ တည်တန့် သက်ဝင် စွဲမြဲစွာ ပွားများမှုအယာဉ်သည် ပဋိပဒါဉာဏ်တစ်ခုကို သက်ဝင်စရာအခြေခံ မဏ္ဍိုင်ဖြစ်ပါ၍၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ပရိနိဗ္ဗာန်-စံဝင်ခါနီး-အရေးတကြီး နောက်ဆုံးစကားတော်အဖြစ် မှာကြားတော်မူခဲ့ပုံကိုကြည့်ရင် “ဝယဓမ္မသင်္ခါရာ အပ္ပမာဒေန သမ္မာဒေထ” လို့၊ လောကတစ်ခု ကွယ်လွန်သူတိုင်း နောက်ဆုံးအရေး ကြီးဆုံးစကားတလုံးကို- မဖြစ်မနေ ကြိုးစားမှာကြားခဲ့သလို မှာကြားတော်မူခဲ့ ပါတယ်။

သင်္ခါရာ=ကံ၊ အာဟာရ-စိတ္တ၊ ဥတု လေးခုအကြောင်း- ပေါင်း၍ပြုပြင် သမုဒယအစီအရင်ကြောင့်- မည်တွင်သင်္ခါရ-ဒုက္ခသစ္စာမျှဖြစ်သော ရုပ်နာမ်ဓမ္မ တို့သည်၊ ဝယဓမ္မာ-ပျက်ပြုန်းကုန်ဆုံး နိစ္စနိမိတ်မှ- အလျဉ်းပင် ဆိတ်သုဉ်းခြင်း သဘောရှိကြကုန်၏။ တသွာ-ထိုသို့ ပျက်ပြား-ဘင်္ဂဉာဏ်အားဖြင့် ထင်ရှားမြင်ရ ငြားသော သဘောရှိသောကြောင့်၊ တုမေ- သင်၊ ချစ်သား- ချစ်သမီးတို့သည်၊ အပ္ပဒေန-မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆသော ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ ဘင်္ဂဉာဏ်အစဉ် ရရှိသော သတိတရားနှင့်၊ သမ္မာဒေထ-ကိုယ်စီကိုယ်ငှ-မျက်မှောက်ပြုကြ၍၊ နေ့ည မရွေး ပွားများပြည့်စုံ၍သာ နေရစ်ကြကုန်ပါလော့။

အဲဒါ-မြတ်ဘုရားရှင်၏ လိုရင်းအချုပ်- ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စမုခံထက်မှာ-နှုတ် မြှက်ခါမှာကြားခဲ့တဲ့ သဘောသွားနက်နဲ- အမြဲလိုက်နာရမဲ့ - မလွဲတန်းအချက် ပါဘဲ၊ ပေါ့ပေါ့ဆဆ- ပညတ်ပျက်မျှကို သုံးသပ်ရန် မမေ့ဘို့ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါ ဘူး၊ တော်စွာရော်စွာ သုတ၊ စိန္တာမျှနှင့် သံဝေဂရခိုက်- ပျက်တရား-သေတရား အမြင်ဆိုက်လို့ ရလိုက်တဲ့ သတိမျိုးကိုလဲ ဆိုလိုရင်းမဟုတ်ပါဘူး၊ ဘာဝနာဘိ သမယနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် ပဋိပဒါလမ်းစဉ်မှန် အခြေခံတယ်မိတဲ့၊ ဝယဓမ္မာအစစ်- ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်အဖြစ်နဲ့သာ- သင်္ခါရတို့၏ ခယ၊ ဝယ၊ နိရောဓ၊ သဘောကို မမေ့ မလျော့ဘဲ အမြဲပြည့်စုံသော အနေအားဖြင့် ပွားများနိုင်အောင် ကြိုးစားနေထိုင် ရန်ကြံပေတော့လို့သာ မှာခဲ့ခြင်း အစစ်၊ ကေန့်ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည် မြတ်သောယောဂီ၊ သို့မှသာ- ဤပဋိပဒါဏာဒဿနဝိသုဒ္ဓိ အမှန်၊ လမ်းစဉ်ဉာဏ်ကေနိဝဇ်မည့် ဘင်္ဂဉာဏ် အခြေခံသည်သာ၊ “အနုလောမ ပဋိပဒါ” မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သော သွားရာလမ်းကြောင်း ပွားများအားထုတ် နေမှုအပေါင်းကို အစဉ်ရညောင်းနေမှာဖြစ်၍၊ ယခုဘဝရှင်ဆဲ- မဂ်ဉာဏ်နှင့် မရ မတွဲမိပေမဲ့၊ အနုလောမပဋိပဒါအရ- အနုလောမဉာဏ်ကို အပိုင်မရခဲသေးပေမဲ့၊ အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင်သဘောကို ဆောင်နှင်းပြီးသား ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သေစာရင်းရှင်းရတော့မဲ့- သေခါနီးတချက်-မဂ်ရနိုင်ပါတယ်၊ ထိုသို့မဟုတ် သေ သည်၏ ဟိုမှာဘက် သိုက်တိနတ်ဘုံထက်၌၊ မိမိဘုံကြောင့်- နတ်ဘုံရောက်ဟု- ဆင်ခြင်တုံလတ်- အပြီးမသတ်ခင် တခဏ၌၊ ဤဝိပဿနာ အနုလောမပဋိပဒါ- မဟာဉာဏ်အောင်ခဲ့လို့ဟု အမှတ်ရလိုက်တာနှင့် မဂ်ဉာဏ်ကို ကေန္တရနိုင်မှာ ဖြစ် ခြင်းကြောင့်၊ ဤကဲ့သို့သော ဝိပဿနာမဂ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဖြင့် မမေ့မလျော့ မပေ၊ မဆ- အစဉ်ပြည့်စုံအောင် နေရစ်ကြလို့- မှာခဲ့တော်မူခြင်း- မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ကရုဏာ အခင်းကို မယှင်းမသွေ- ယုံကြည်ပေလျက်၊ “ဝယဓမ္မာသင်္ခါရာမှာ- အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ” ဖြစ်ရှိရာအမှန်၊ ဤလက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအယာမ်မှ သင်္ခါရာ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာအတွင်း- ဘင်္ဂဉာဏ်အပိုင်ရခြင်းကို၊ အပျင်းမဖက်- သမ္ပပ္ပဓာန် ဝိရိယစက်ဖြင့်- ကျေကျေညက်ညက်= သတိပဋ္ဌာန်- ပြဇာန်းချက်အမှန်အတိုင်း- ခဏိကသမာဓိလှိုင်းဖြင့်- ပညာပိုင်းပိုင်းခြားခြားပြုခါ၊ ပြုလာအစဉ်= လုပ်ငန်းခွင် ကို- အမှားမဝင်၊ ပယ်ဖျက်ထွင်လျက်- ပေါက်ရောက်ရုံမျှမက- စွဲမြဲစွာပြည့်စုံ ရအောင်- ပွားများလို့နေကြပါလျှင်၊ ဘုရားရှင်၏ ကျေးဇူးတော်မြတ်ကိုလည်း- ဆပ်ရာကျ၊ မိမိလည်း သံသရာမှ မုချထွက်မြောက်ရမည်ဖြစ်ပါ၍၊ အားသစ်ကြီး ပမ်း- အဘိုးတန်ငြမ်းကို တည်ဆောက်တော်မူကြပါလေ။

ဤသို့ယုံကြည်- မြတ်ယောဂီသည်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုတည်အောင်အားထုတ်၍၊ ဆုတ်ယုတ်သည်မရှိ၊ အားထုတ်သည့်အတိုင်း= ဘယဉာဏ်၊ အာဒိနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်တို့သည်၊ ပစ္စက္ခဘင်္ဂဉာဏ်ထက်၌၊ (ဝါ) နိစ္စနိမိတ်သုဉ်း ဆိတ်သည့်၊ အနိမိတ္တဖြစ်ငြား- အနိစ္စနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ်တရား၏ အခြားမဲ့၌၊ ဘေး၊ အပြစ်၊ ငြီးငွေ့ဘွယ်ရာအဖြစ်အားဖြင့်၊ ထင်မြင်ဉာဏ်အဆက် ဆက်သဘောတို့ကြောင့်၊ ပဝတ္တ၌ (ဝါ) အဆက်မပြတ်ဖြစ်ငြား- ဘုံသုံးပါး၌၊ ဆင်းရဲကေနိကျရောက်ဟန်ကိုဘေးနှင့်အပြစ်- ငြီးငွေ့ဘွယ်အဖြစ်ဖြင့်- အပ္ပဏီတိတ မည်ငြား- မတောင့်တသောအားဖြင့်- ဆင်းရဲမှုကို အဖန်ဖန်ရှုသည့်- ဒုက္ခနုပဿနာ ဉာဏ်ဆိုက်ရောက်ပြန်သည်ကို၊ မည်သူကမှ နံမယ်ပြောင်း ကင်ပွန်းတပ်မပေးသော် လည်း၊ ထို ဘေး၊ အပြစ်၊ ငြီးငွေ့မှုအစစ်သဘောဉာဏ်တို့ သက်ဝင်လာတိုင်း မမြဲ

တာထက်, ဆင်းရဲချက်- ဒုက္ခနုပဿနာလှိုင်းဘက်သို့- ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ်နှင့်
 ကေနိ ဆက်ဆက် သက်ဝင်ရရှိနေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်- ယောဂီသူမြတ်သည်၊ ဤအာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက
 ဝိပဿနာကို စတင်ပွားများစဉ် ပုဗ္ဗကရဏသုံးပါးနှင့် သိမ်းဆည်းသုံးသပ်ခဲ့သော
 ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိမည်ငြား- အနတ္တပညာတရားဖြင့် ရှေ့ရှု ပွားများခဲ့သည့်အ
 တိုင်း၊ သမ္မာသနမှသည်-ဥဒယဗ္ဗယနှင့်ယခုဘင်္ဂပွားဉာဏ်တိုင် ပဋိပဒါအခြေခံအဖြစ်
 ရပ်တည်ပွားများနေခြင်းအပိုင်းသည်၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ- အနတ္တပညာဖြင့် ပိုင်း
 ခြား၍၊ အနိစ္စနုပဿနာ၏အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်သော(ဝါ)အဆုံးဖြစ်သော၊ နိစ္စသုဉ်း
 ဆိတ်သည့် အနိမိတ္တ၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ကို အစဉ်ပွားများ၍၊ ဘေး၊ အပြစ်၊
 ငြီးငွေ့စရာအဖြစ် ထင်မြင်ဉာဏ် ဆက်စပ်၍ ပေ၂ အပ်သောအခါ၌၊ ဒုက္ခနုပဿနာ
 သည် ဓမ္မသဘာဝအလို မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့၏ စွမ်းအင်ကြောင့်၊ ပီပြင်စွာ ပေ၂
 လွှင့်၍လာရပါတော့သည်။ ထိုသို့လက္ခဏာရေးသုံးပါးအပေါင်းသည်၊ တကြောင်း
 ကိုတကြောင်း ထောက်၍- အနုပဿနာဉာဏ် သုံးပါးတို့ဖြင့်- ပဋိပဒါဉာဏ်စဉ်
 တလျှောက်၌- ပေါက်မြောက်ကြောင်းကို၊ တတိယ- အင်္ဂုတ္တရ- အဋ္ဌကထာ-
 သမ္မောဓိ သုတ်တော်၌....။

“ဧတေသုတိသုလက္ခဏေသု ကေသ္မိံ ဒိဋ္ဌေ ဣတရဒ္ဓယံဒိဋ္ဌေမေဝဟောတိ၊
 တေနဝုတ္တံ၊ အနိစ္စသညိနောမေဃိယ အနတ္တသညာ သဏ္ဌာတိတိ၊” ဟု...
 ဖွင့်ဆိုတော်မူသည်နှင့်အညီ....။

ဧတေသု တိသု လက္ခဏေသု- ဤအနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဆိုအပ်သော
 လက္ခဏာသုံးပါးတို့တွင်၊ ကေသ္မိံ-တပါးပါးကို၊ ဒိဋ္ဌေ-မြင်ခဲ့သည်ရှိသော်၊(ဝါ)
 အနိစ္စ လက္ခဏာကို အနိစ္စ နုပဿနာဉာဏ်ဖြင့်- မြင်ခဲ့သည်ရှိသော်၊ ဣတရဒ္ဓယံ-
 ကြွင်းသော ဒုက္ခလက္ခဏာ- အနတ္တလက္ခဏာနှစ်ပါးသည်၊ ဒိဋ္ဌေဝမေဝ- မျက်
 မှောက်ဉာဏ်တစ်ခု၌ အလိုလို သက်ဝင်ထင်မြင်ပြီး ဖြစ်လေတော့သည်၊ ဟောတိ-
 ဖြစ်၏၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ မေဃိယ-ဘာဝနာပံနး ဆင်ယင်မြန်းသည့်-မေဃိယ
 ရဟန်း၊ အနိစ္စသညိနော- အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စသညာကို ပိုင်နိုင်သော
 သူအား၊ အနတ္တသညာ-အနတ္တနုပဿနာ၊ အနတ္တဉာဏ်သညာသည်၊ သဏ္ဌာတိ-
 အလိုလိုတည်လာ၏၊ ဣတိ= ဤသို့၊ ဝုတ္တံ= မြတ်ဘုရားရှင်သည် ဟောတော်
 မူ၏။

ဤသို့=မြတ်ဘုရားဟောစဉ်-အဋ္ဌကထာဆရာသခင်၊ ယှဉ်ပြတ်- အာဂမ
 ယုတ္တိကလေးကို ထုတ်ညှိပေးလိုက်ရတာကတော့၊ ဦးပဉ္စင်းတို့ပြုသလာတဲ့သဘော

သွားကို မလေးနက်၊ မယုံကြည်မှစိုး၍ဖြစ်ပါသည်။ အဲဒီလို ဘက်ညာဏ်နဲ့ မပြတ် ပွားများ-လျှောက်သွားရင်၊ တထောက်မနား၊ သက်ဝင်ရောက်သွားတဲ့၊ ဘေးဟု ထင်မြင်- ဘယညာဏ်အစဉ်သည်၎င်း၊ အပြစ်အစုအပုံဟု-ရှုမိကုန်သည့် အာဒိနဝ ညာဏ်ဟုန်သည်၎င်း၊ ငြီးငွေ့ဘွယ်အမြင်-နိဗ္ဗိဒါညာဏ်စဉ်သည်၎င်း၊ ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက ဓမ္မ-ဘက်ညာဏ်ထက်မှ- အကာလိကဓမ္မအဖြစ်- ကြိုးစားအားသစ်သည်နှင့် အမျှ- ဒုက္ခနုပဿနာနှင့်တကွဖြစ်သော ဝိပဿနာမဂ်ညာဏ်အဖြစ်ဖြင့်- သုခနိမိတ်သုဉ်း ဆိတ်သောကြောင့်၊ အပ္ပဏီတိတ=မတောင့်ဘဲ မခင်မင်-သင်္ခါရတခွင်မှ-လွတ်လို ချင်သည့် သဘောဖြင့် မငဲ့မကွက် ပြေးထွက်လိုခြင်းသည်။ ဩပါနေယျိက= အားဖြင့်- ဘက်ညာဏ်မပြတ်မလပ်အောင် ကပ်၍ဆောင်ထားပွားများစဉ်အတွင်း ၌၊ အကာလိကဓမ္မအားဖြင့်၊ အခါမလင့်မီ- ဝိပဿနာမဂ်၊ ရင့်ခါကျက်သည့်- ပစ္စက္ခအနိစ္စနုပဿနာကိုမိလျက်၊ ဒုက္ခနုပဿနာပါပေါ်ထွက်ခါ၊ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါညာဏ်တို့၏ ဤမှာဘက်၌ ဖြစ်သော၊ အနတ္တနုပဿနာညာဏ်- နိစ္စပဇာတိ၊ ကြောင့်=အနိမိတ္တဖြစ်အပ်ပြီး၍၎င်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာညာဏ်-သုခပဇာတိ၊ ကြောင့်- အပ္ပဏီတိတဖြစ်အပ်ပြီး၍၎င်း၊ မငဲ့မကွက် စွန့်လွှတ်လိုတဲ့ သဘောဆန္ဒ- အနတ္တ နုပဿနာအစဖြင့်-သင်္ခါရတို့၏ သုဉ်းဆိတ်မှုသည်တကိုရှေ့ရှုသော မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ညာဏ်အဖြစ်သို့-သက်ဝင်ရာပါတော့သည်။

ဤသို့အားဖြင့်= အနိစ္စညာဏ်သုံးပါးဟုဆိုအပ်သော၊ သမ္မသန- ဥဒယဗ္ဗ ယ- ဘဂ္ဂ၊ ညာဏ်တို့၌၊ အနိစ္စနုပဿနာဖြင့် ဝိပဿနာမဂ်၊ ညာဏ်မဟာအဆက်ဆက် ကို ရအပ်ပြီးပါက၊ ဒုက္ခညာဏ်သုံးပါးဟု ဆိုအပ်သော၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ ညာဏ်တို့တို့၊ ဘက်ညာဏ်ကို အခြေခံ၍- သက်ဝင်ရောက်လတ်- ပဋိပဒါညာဏဒဿန မြောက်အပ်ပုံကို သိရာပါသည်။ တဖန်- အနတ္တ ညာဏ်လေးပါးဟု ဆိုအပ်သော မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ- ပဋိသင်္ခါ၊ သင်္ခါရပေက္ခာ- အနုလောမ၊ ညာဏ်လေးပါးတို့ကို လည်း၊ ထိုအနိစ္စညာဏ်အခြေခံဖြစ်သော ပစ္စက္ခဘက်ညာဏ်ကို အခြေခံလျက်သာ သက်ဝင်ပါသော အနတ္တနုပဿနာ ညာဏ်စဉ်များ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့= ညာဏ်စဉ်နှင့် လက္ခဏာ- လျော်ညီစွာ၊ ရောက်ရှိပေါက်မြောက် သက်ဝင်နိုင်ရခြင်းမှာ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာ- သဗ္ဗေသင်္ခါရာဒုက္ခာနှင့် သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာသဘောသွားအရာ၊ အလုံးစုံဓမ္မ= သဝိညာဏက၊ အဝိညာဏက နှင့်၊ အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓ၊ ဩဋ္ဌာရိက-သုခမ၊ ဟိန-ပဏီတ၊ ဒူရ-သန္တိက၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် စသည်တို့၌ အကျမ်းဝင်သော၊ အနတ္တဓမ္မ- သင်္ခါရတရား တို့သည်သာလျှင်= မမြဲခြင်း၊ အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ ဒုက္ခ၊ မုချဆက်နွယ်ဖြစ်ရသော လျော်ကန်သည့် ဓမ္မသဘာဝအဖြစ်၎င်း၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ဓမ္မနိယာမအဖြစ်

၎င်း၊ မှန်ကန်ပါသည်။ ထိုသို့- သဗ္ဗဓမ္မ၊ အနတ္တ၊ စစ်စစ်တို့သည်သာ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ ဖြစ်ရခြင်းကြောင့်၊ အနိစ္စဉာဏ်မြင်- ဒုက္ခဉာဏ်မြင်၊ အနတ္တဉာဏ်မြင်ပါဝင်ခြင်း ဖြစ်ရတော့သည့်- အလျောက်၊ အချင်း အရာ၊ သဘောတို့ကို- ကောက်၍- ပြရသော်....။

(၁) ပစ္စက္ခ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို- ထက်သန်စွာ၊ ပွားများခဲ့သော ယောဂီ သူမြတ်အား၊ သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ ဥပါဒ်စွန်းနှင့် ဘင်္ဂစွန်းနှစ်ဖြာ-လွန်ခြင်းမရှိ ပါသောသဘော၌ ခယနှင့်ဝယ- အပျက်နှင့်အပျောက်၊ ခန်းချောက်ကုန်ဆုံး၊ အနှစ်သာရလုံးလုံးမရှိသော ဉာဏ်မြင်အရ၊ အသာရကဋ္ဌေန၊ အနတ္တဉာဏ်ဟုန် တကွနက်- ပါဝင်နေပါကုန်၏။

(၂) ပစ္စက္ခ- ဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်မှစ၍- ဘင်္ဂဉာဏ်တိုင် အပိုင်ရရှိပွားများ သော- ယောဂီသူမြတ်အား၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ နှိပ်စက်မှုအခင်းဖြင့်သာ ဖြစ် ပျက်လေ့ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ ကုန်ဆုံးအောင် ရှုပွားငြားသော်လည်း အဖြစ်ဆုတ်နစ်၊ အပျက်စုံနစ်ဒါဏ်ကို ခံရသော သင်္ခါရအချက်သည် မပြတ် လေတ်၊ ပျက်ဉာဏ် အထပ်ထပ်၊ ကြုံနေရကား၊ ကြောက်ဘွယ်ခမန်း၊ ဘေးဘျမ်း ဟု မိမိတည်းဟူသော ဘင်္ဂပွားဉာဏ်စု- အဆက်ဆက်အား၊ ဘယဋ္ဌအနက်သွား ဖြင့်- ထင်မြင်ဉာဏ် ဖြစ်ပွားသည်ဖြစ်၍၊ ဘယဋ္ဌေနဒုက္ခ- အနုပဿနာဉာဏ်၊ အဆက်ဆက်ဖြင့် အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါအချက်တို့သို့ပါ- သဒ္ဓါကွဲလျက် အနက်တူ သောအားဖြင့်၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်တဖြာသို့- ဓမ္မသဘာဝအ လျောက် သက်ဝင်မြောက်ရပါသည်။

(၃) ဤဘင်္ဂပစ္စက္ခဉာဏ်၊ အနိစ္စနုပဿနာ အယာမ်မှ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ- ဒုက္ခနုပဿနာနှင့်အနတ္တ လက္ခဏာ- အနတ္တနုပဿနာတို့သည်၊ ဓမ္မသဘာဝအလို အနတ္တလက္ခဏာဝင်ခဲ့၍၎င်း၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ ဒုက္ခနုပဿနာအားဖြင့်လည်း အတူ ယှဉ်တွဲ- ဘင်္ဂဉာဏ်မြဲသည့် နောက်စိတ်အယာဉ်ထဲ၌ ဖေါက်ခွဲမြင်သည့် ဉာဏ်စဉ် သုံးပါး- ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါ ဉာဏ်စဉ်များတို့သည်၎င်း၊ ထင်ရှားမသွေ- ယောဂီသူမြတ်၏ ပဋိပဒါဉာဏဒဿအနေဖြင့် ရရှိမည်မှာ မလွဲပါပေ။

(၄) ထိုမှတတန်= ဒုက္ခနုပဿနာအယာမ်မှ၊ အနတ္တလက္ခဏာ- အနတ္တ နုပဿနာသို့လည်း၊ ဤသို့- ဓမ္မသဘာဝအလိုက်- သက်ဝင်ဆိုက်ရပါသည်။ ဒုက္ခ နုပဿနာဉာဏ်နှင့် မြင်သည့် ဘေး၊ အပြစ်၊ ငြီးငွေ့ရာအစစ်၊ သင်္ခါရစုံနစ်၌ ဘေး ကြောင့် ဆင်းရဲ- ဒုက္ခခဲသည်၊ ပျက်ဉာဏ်မြင်ဖြင့် စဉ်ဆက်ကျရောက်၊ အဖြစ် ပျောက်လည်း အပျက်တူယှိအပြစ်သဖွယ်သာလျှင်ဖြစ်ရာ၊ သာယာဘွယ်မဟုတ် စက်ဆုတ်ငြီးငွေ့၊ ဒုက္ခနုပဿနာ ဉာဏ်နှင့်တွေ့သော ယောဂီသူမြတ်အား၊ ထို-

ဘယဋ္ဌဒုက္ခတရားသည်၊ သင်္ခါရဖြင့် မလွဲမချ ဖေါက်ပြန်ရသည့် ဝိပရိဏာမဒုက္ခ အတွင်း၊ သက်ဆင်းရခါ၊ ဒုက္ခဒုက္ခတာဟု ဆိုအပ်သော- စေတသိက ဒုက္ခ- ကာယိကဒုက္ခနှင့်ပါ၊ မကွာဆင့်လောင်း သင်္ခါရအပေါင်းသည်၊ လိုရာလိုရပ်- မလိုက်တတ်သည့်- အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန၊ အနတ္တနှင့်အစိုးမရသည့် အနိဿရဋ္ဌေန အနတ္တဧကန်၊ အတ္တအယာမ်မှ သုဉ်းဆိတ်ဟန်ကို၎င်း၊ အတ္တနိဿ- မရှိရပုံကို၎င်း၊ ဉာဏ်သုံးဆူအတွင်း ဒုက္ခအနုပဿနာဖြင့် ထင်လင်းစွာ မြင်ခြင်းကြောင့်၊ အနတ္တ လက္ခဏာ၊ အနတ္တနုပဿနာသည်လည်း၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်တိုးက အသာရက ဋ္ဌေန- အနက်သဘောဉာဏ်ဝင်သလို၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ချက် အလျဉ်းကြောင့် လိုရာလိုရပ်မပျံ့၊ အစိုးမရတာနှင့်တကွ၊ အနတ္တလက္ခဏာ- အဝသဝတ္တနဋ္ဌေန နှင့် အနိဿရဋ္ဌေန အချက်တို့သည်လည်း၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ= လွတ်လို့မူဉာဏ် ဘက်ကို အကူးတွင်၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့မှ ထူးခြားစွာ သက်ဝင် လာရပါတော့သည်။

ဤသို့= ဘင်္ဂပျက်ဉာဏ်ကို၊ ပစ္စက္ခအယာမ်ပြု၍၊ ပွားများထက်သန်မှုရှိ သော ယောဂီသူမြတ်သည်၊ အထက်ပါ- အနုပဿနာသုံးတန်ဆက်၍၊ ဉာဏ်စဉ် တက်ခါ၊ ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါနှင့် မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာတိုင်- လျှောက်ဉာဏ် ကြောင့် ရောက်ဟန်သဘောသွားတို့ကို စိတ်ချစွာယုံကြည်သည့်အတိုင်း၊ မိမိကိုယ် တိုင်လည်း မျက်မှောက်ပြု၍ ရှုပွားလာနိုင်ပါလိမ့်မယ်၊ ဤသို့- ပစ္စက္ခဉာဏ်အား ဖြင့်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ပွား၍၊ ဘေး၊ အပြစ်၊ ငြီးငွေ့မှုအဖြစ်နဲ့ လွတ်လို့ခြင်းတို့- ဘာကြောင့်၊ ဖြစ်ရှိပေါ်ပေါက်လာနိုင်ရပါသနည်းဆိုသော်၊ ယောဂီက မျှော် ခေါ် ဆင်ခြင်နေစရာမလိုဘဲ၊ ပျက်ဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြုလျက်မှ၊ ဖေါ်ပြပါ- လက္ခဏာရေးသုံးပါး- အနုပဿနာဉာဏ်များသည်၊ ပွားများမှု မြဲမြံခိုင်ကြည် တည်တံ့နိုင်သည်နှင့်အမျှ လက္ခဏပုဒ်ဇ္ဈာနာနုစျာန်အနေဖြင့် သက်ဝင်ရရှိခြင်း ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောကို အဓိပ္ပါယ်ထပ်၍ ရှင်းရသော် မုချစင်စစ်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသာ၊ ဖြစ်သည့်- သင်္ခါရနိမိတ္တတရားနှင့်ပဝတ္တတရားတို့သည် အနိစ္စလက္ခဏာ- ဒုက္ခလက္ခဏာ- အနတ္တလက္ခဏာအားဖြင့် မှတ်ကြောင်း၊ သိ ကြောင်းရှိခြင်းမှတစ်ပါး၊ နိစ္စ- သုခ- အတ္တဟု မှတ်ကြောင်း၊ သိကြောင်း၊ နှလုံး သွင်းနိုင်ကြောင်းသို့၊ မသက်ဝင်သည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ) ပစ္စက္ခပျက်ဉာဏ်သည်- မြဲ၏ ချမ်းသာ၏၊ အတ္တငါဖြစ်၏ဟု- နှလုံးပြုခါ၊ မှတ်ခြင်း၊ သိခြင်း၊ ဖြစ်ထိုက်ခြင်း အလျဉ်းမရှိကုန်သည်ဖြစ်၍၊ အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တဟု သဘာဝလက္ခဏာ သင်္ခါရ တို့က ဖေါ်ပြမှုရှိသည့်အတိုင်း၊ ထို- သင်္ခါရ- လက္ခဏာဝန္တသဘောကို၊ ဥပ နိဿာယ- စွဲမှီ၍၊ ပဇာနာတိ= ပညာဖြင့်ပိုင်းခြား-ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိငြား

သော၊ ဈာန = လေ့လာကျက်စား- ပွားများဝင်စားမှု၊ မှန်ကန်ခြင်းကြောင့်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကို ပစ္စက္ခပြု၍- အထက်ဉာဏ်စဉ်စုတို့သို့ လျှောက်သွားခါ၊ လက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာနဈာန်ဟု ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါးနှင့်- အနုပဿနာ သုံးသွယ်- ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်နယ်ဝယ်- အခြေခိုင်ကြည်လျက်- တည်တန့်စွာ၊ ပွားများနိုင်မှုအလျဉ်းကြောင့်၊ ရောက်ရှိပေါက်မြောက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤနေရာ၌၊ လက္ခဏာရေးသုံးပါးလျှင်- စွဲ၍ မှီရာရှိသော- ပဇာနာတိ- ဈာန်၏သဘောကြောင့်ဟု- ပြောရာတွင်၊ သမထ၊ သမာဓိလို ဥပစာရသမာဓိ၊ ဈာနအပ္ပနာသမာဓိယှဉ်ခြင်းကြောင့် မဟုတ်၊ ပျက်ခြင်းပစ္စက္ခဉာဏ်မပျောက်သမျှ ဝိပဿနာ၊ ခဏိက သမာဓိနှင့်သာ သက်ဝင်သော လက္ခဏာပ နိဇ္ဈာနာနဈာန်ဟု ပိုင်းခြားသိပါ။ ထို့ပြင်- ဤခဏိက၊ သမာဓိသည်ပင်လျှင်၊ လက္ခဏာယာဉ်- အနုပဿနာဉာဏ်သုံးပါးတစ်ခု၌၊ လေ့လာကျက်စား၊ ပွားများနိုင်ခြင်းသည်၊ (၀၇) ကိလေသာ ခြားမရှိအောင်-ဘင်္ဂပွားဉာဏ်မပြတ်စေဘဲ၊ အထက်ဉာဏ်စဉ် တွေကိုတက်ခါ- ဆက်၍ဉာဏ်မြင်နေရခြင်းသည်၊ ပရိစယ- ဝိစာရအနေဖြင့် ရင့် ကျက်စွာ လေ့ကျင့်ပွားများမှု စွမ်းနိုင်သော- ခဏိကသမာဓိ၊ တည်ကြည်စွာ- သက်ဝင်နေမှု ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ကောင်းစွာပိုင်းခြား၍ သိအပ်ရာပါသည်။

အဲဒီလို = ပွားများနိုင်စွမ်းနဲ့- အားထုတ်လို့၊ ဘယ- အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါ နှင့် မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ- ဉာဏ်သဘောလေးဆင့်သို့ သက်ဝင်ရောက်လိုက်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် ကိုဘဲ ပြန်ပွားနေမိလိုက်နှင့် တက်ချီဆင်းချီ၊ ဉာဏ်မြင်အလီလီဖြစ်ရှိနေတတ်ပါ သည်၊ တခါတရံမှလဲ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အထိ ပြန်၍ ဆင်းသွားတတ်ပြီး၊ ဘင်္ဂ ပွားဉာဏ်၊ အတော်ကြာကြာ မြဲမြံမှု၊ တဖန်- အဲဒီဉာဏ်လေးဆူနဲ့လျှောက်ပြီး ပြန်ရောက်ရတတ်ပါတယ်၊ အဲဒီလိုနဲ့ လွတ်လို့မူ ဉာဏ်ထက်သန်မှု၊ ဘင်္ဂဉာဏ်- ပျက်အစဉ်ပစ္စက္ခကို ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အဖြစ်နဲ့ လွတ်အောင် ထပ်ရှုမှုသဘောနဲ့ သင်္ခါရတို့မှ- ဆိတ်သုဉ်းအောင်- ရှုမူပါကလားလို့ သတိရတာတတ်ပါတယ်။ ထိုသို့- သတိမဖြစ်၊ ဉာဏ်ရှေ့မရှု- မဆုံးဖြတ်နိုင်သေးက၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ် ကနေ အောက်ပြန်ကျတတ်ပြီး၊ မူလ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ကိုဘဲ မပြတ်ရှုပွားဆဲလို ကျက် စားနေမိရင်း၊ ဘယ၊ အာဒိနဝနှင့် မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်အထိဘဲ ပြန်ရောက်ပြီး၊ ပဋိသင်္ခါ- စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်း- ထပ်ရှုဉာဏ်ဖြစ်အောင်၊ ရအောင်၊ မရှုမပွား မိရင်၊ သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ရယ်လို့လဲ- သက်ဝင်၊ မလာနိုင်သေးဘဲ၊ ဉာဏ်လေး ဆူနဲ့ဘဲ- တက်ချီ၊ ဆင်းချီ- ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါတယ်၊ အခါခါ = ဖြစ်ဖြစ် ပြီးမှ၊ (၀၇) လွတ်လို့မူ- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ် ထက်သန်မြဲမြံပြီးမှ၊ လွတ်ကြောင်းကို

ပေါက်မြောက်အောင်၊ ဒီ-ဘက်ပျက်ဉာဏ်ကိုဘဲ၊ မူလ၊ အနိမိတ္တ၊ အပ္ပဏီဟိတ၊ ဟု ဆိုအပ်သော-နိစ္စနိမိတ်-သုခနိမိတ်- သုဉ်းဆိတ်သည့် အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်-ဒုက္ခ နုပဿနာဉာဏ်တို့နှင့် သက်ဝင်ပြည့်စုံ ပြီးသားဖြစ်သော၊ ပျက်ဉာဏ်မြင် သင်္ခါရ တရားကို၊ နိမိတ္တ-ပဏီတ၊ နှစ်ပါးမှ၊ (၀၂)နိစ္စနိမိတ်-သုခနိမိတ်နှစ်ပါးမှ- (၀၂) ရုပ်နိမိတ္တ-နာမ်ပဝတ္တနှစ်ပါးသဘောမှ၊ တူစုံတကွနက်၊ လွတ်မြောက်ထွက်အောင် အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်အဆက်ဆက် ဝိပဿနာမဂ်နဲ့- တခဲနက်၊ ဖြိုဖျက်သွားရမှာ ပါကလားလို့-သတိသမ္ပဇည-ပြုမိ ဖြစ်မိလာတတ်ပါတယ်။ ဒီတော့မှ- မုဉ္ဇိတုကမ္ပ တာဉာဏ်တိုင်အောင်၊ ဘက်ပစ္စက္ခဉာဏ်ကို- အနုပဿနာသုံးပါးနှင့် ထိုက်သက် သလို-ကျက်စား၍၊ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်- ထပ်ဖြစ်တာနဲ့တပြိုင်နက်၊ မပျောက် မပျက်-လွတ်လို့မူနဲ့ ရှေ့ရှုမျက်မှောက်ပြုနေတဲ့-ပျက်ဉာဏ်ကိုဘဲ၊ အသာရကဋ္ဌေန အရင်း၊ အဝသဝတ္တနဋ္ဌေနအရင်း၊ အနိဿရဋ္ဌေနအရင်း၊ အနတ္တနုပဿနာ ဉာဏ်မပြတ်ရအောင် သတိချပ်၍နုလုံးသွင်းပွားများခြင်း-ပြုစွမ်းလာနိုင်ပါတော့ တယ်။ ဒီအခါကျတော့-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်စစ်စစ်ဖြစ်ခဲ့ရင်၊ ဘယ- အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ တို့-ဆက်မလာတော့ဘဲ၊ စွန့်လွှတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်တဲ့- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် မသက် မဝင်မခြင်း၊ ဘက်ပွားဉာဏ်ထက်မှာ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်မပြတ်ရအောင် ပွား များလာတတ်ပါတော့ဘယ် ပွားများ ကျက်စားနိုင်ခြင်း ဖြစ်ရှိ လာပါတော့ တယ်။

အဲဒီလို၊ ပဋိသင်္ခါ=စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်း ထပ်လောင်းရှုပွားသည့်-အနတ္တ နုပဿနာဉာဏ်အားဖြင့်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သက်ဝင်ရေးကို မဖြစ်ရှိသေးပါက၊ စတင်တရားထိုင်၊ ပွားများတိုင်း-ဥဒယဗ္ဗယမှ ဘက်ဉာဏ်ရောက်အောင် အားထုတ် ရမှာလည်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ကိုသာ အလေးပြုရှေ့ရှုပွားများပေးရပါမည်။ သို့မှသာ-ဘက်ပျက်ဉာဏ်သက်ဝင်မြင်လိုက်ရသည်နှင့် တပြိုင်နက်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် အချက်သို့- ရုတ်တရက် ပြေးတက်ရရှိလာနိုင်မှာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်၊ စွန့်လွှတ်နိုင်ကြောင်းအမှန်ကို- ရင့်သန်အောင်ပွားများနေဆဲ၌၊ စွန့်လွှတ် သည့် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အတွင်းသို့ မသက်ဝင်နိုင်သေးဘဲ၊ အနတ္တနုပဿနာ ဉာဏ်မြင် အစဉ်ဖြစ်နေရာမှ၊ တခါတရံ- ဒုက္ခနုပဿနာသဘော အဖြစ်သို့လည်း၊ သက်ဝင်သွားတတ်ပါသည်။ ထိုသက်ဝင်မှုမျိုးမှာ နှစ်စား ဖြစ်တတ်ပါသည်။ တစားက-ဘက်ဉာဏ်ရိုးရိုးအဖြစ်သို့ ပြန်ကျ၍၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်တတ်ခြင်း နှင့်၊ ပြန်မကျဘဲ-ပဋိသင်္ခါဉာဏ် အတွင်းမှာပင် အနတ္တနုပဿနာ မျက်မှောက် ထင်မြင်ဉာဏ်ထက်၌၊ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဒုက္ခနုပဿနာသဘော ဝင်တတ်ခြင်းမျိုးဖြစ် ပါသည်။ တဖန်အနိစ္စအားဖြင့်လဲ၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင် ပြန်ကျသွားတတ်

သဖြင့်၊ အနိစ္စနုပဿနာဉာဏ်မြင် ဖြစ်သွားတတ်ခြင်းနှင့် ပဋိသင်္ခါဉာဏ်အတွင်းမှာ
ဘဲ၊ အနိစ္စနုပဿနာသဘောကို ဆင်ခြင်မိ၍ ပဏ္ဍိတ- မျက်မှောက်ပြုထင်မြင်ဉာဏ်-
အနတ္တနုပဿနာ၊ နှစ်ချက်၊ သုံးချက်စသည်ဖြင့်- ပျက်ကွက်ခြင်းမျိုး ဖြစ်တတ်ပါ
သည်။ ဤသို့ဖြစ်မှု နှစ်စားသည် လွန်စွာ ကွဲပြား ထင်ရှားပါသည်။ ပြန်ကျခံရ၍
အနုပဿနာဉာဏ်ပြောင်းလဲလျှင် သတိတရထား၍- အတော်ကြာ သိမ်းဆည်း
ပွားများမှ၊ မူလ၊ ပဋိသင်္ခါ-အနတ္တနုပဿနာကို ပြန်ရနိုင်ပါသည်။ မူလက သက်
ဝင်စွဲမြဲ ပွားများရရှိလာခဲ့ပြီးသော အနုပဿနာနှစ်စားဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဆင်ခြင်
မှုရောက်ရသည်ကတော့ တခဏခြင်းပင်- ပျောက်ပျက်၍ ပဋိသင်္ခါ၊ အနတ္တ
နုပဿနာဉာဏ်ကိုဘဲ- ဖြောင့်မတ်စွာ ပြန်ရစေတတ်ပါသည်။ တခါတရံ- သင်္ခါ
ရူပေက္ခာဉာဏ်အနီးတိုင်-မရောက်ပိုင်၊ မခိုင်မြဲသေးရင်လဲ၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်
အရ-သဗ္ဗသင်္ခါရ သုညတအားဖြင့် သုဉ်းဆိတ်သွား၍ ငြီးငွေ့ခြင်း-နိဗ္ဗိဒါသဘော
ခဏ၊ ခဏ၊ ဖြစ်တတ်ခြင်းနှင့် ဘယ အာဒိနဝသဘောတို့လဲ၊ အနဲအပါးအားဖြင့်
ဖြစ်ပေါ်တတ်ခြင်းကို ဆင်ခြင်ဉာဏ်သဘောနဲ့ ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ ဤသို့-
အထက်ပါ၊ အနုပဿနာပြောင်းပုံနှစ်ချက်-လေးမျိုးနှင့် ဉာဏ်စဉ်မကျဘဲ၊ ဆင်
ခြင်မြင်ရသော အောက်ဉာဏ်သုံးပါး- သဘောသွားတို့သည်၊ ဘာကြောင့် ဖြစ်ရ
သနည်းဆိုသော်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် အနတ္တနုပဿနာအနေအားဖြင့်၊ ကိလေသာ
မခြားသော်လည်း (ဝါ) ဆန့်ကျင်ဘက်တရား၊ ဝင်၍ မခြားသော်လည်း၊ ဘဝင်
စိတ်အခြားများနေတတ်သေးခြင်းကြောင့် ဓမ္မဒ္ဓစ္စ၊ အနေအားဖြင့် ရပြီးဉာဏ်
စဉ်သဘောများအပေါ်ထင်မြင်မှုပေါ်သွားခါ- ပျံ့သွားတတ်ရခြင်းဖြစ်ပါသည်။
ပဋိသင်္ခါဉာဏ်- ရင့်ကျက်- ထက်မျက်လာ- မလာပြီကို၊ ဤသို့၊ ဤသို့သော-
ဓမ္မဒ္ဓစ္စအချက်နှင့် မှတ်ကျောက်တင် စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ပြီး၊ သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ်
အမြတ်ကို ချဉ်းကပ်နိုင်အောင်၊ ဣန္ဒြေရစွာ ကြိုးစားကြပါလေ... မြတ်သော
ယောဂီတို့တတွေ...။

ဤနေရာ၌၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် စစ်စစ်ဆန်းစစ်ပုံကို မဖော်ပြတော့ပါ။ ရှေ့
အခန်းတွင် ဒေသနာဉာဏ်နှင့် တွဲ၍ ပြခဲ့စဉ်က၊ အရေးကြီးသော ဉာဏ်စဉ်
ဖြစ်သဖြင့် အကျယ်တဝင့် ရှင်းပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍၊ ပြန်လည်သုံးသပ်ကြည့်ပါ။ ယခု
အပိုင်းကိုလည်း ဘာကြောင့်ထပ်ဆင့် ပြရပါသလဲဆိုတော့၊ ရှေ့အပိုင်းထဲမှာ
အားလုံးစုပြုံသွင်းလိုက်ရင်- နားမရှင်းမှာစိုးရိမ်ဖြစ်ပါသည်။ ဒီတော့- ရှေ့အပိုင်း
က မရှင်းလင်းရင် ယခုအပိုင်းမှာရှာ၊ ယခုအပိုင်းက လိုအပ်တာကိုလဲ ရှေ့အပိုင်း
မှာ ဆက်စပ်ပါလို့ ညွှန်ပြလိုက်ရပါတယ်။

ပဋိသင်္ခါဉာဏ်-အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်အမှန်ကို ပွားများကျက်စားနိုင်ပြီ ဆိုပါလျှင်၊ သင်္ခါရတရားကို လျစ်လျူပြု၍၊ အသင်္ခတ,တရားကိုရှေ့ရှုတဲ့-သင်္ခါ ရူပေက္ခာဉာဏ်မရမခြင်း ပွားများပေးရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ပစ္စက္ခ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက် မှာ-ပဋိသင်္ခါဉာဏ်စစ်ရင်၊ ဘယ, အာဒိနဝ- နိဗ္ဗိဒါနဲ့- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဉာဏ် သဘောတို့ အစဉ်လိုက်တော့- ပြန်မလာတော့ဘူး၊ အကယ်၍- ပဋိသင်္ခါ,အနတ္တ နုပဿနာဉာဏ်ပွားများနေရင်းက ဆုတ်နစ်သွားရပြန်ရင်လဲ၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်မှာ ပွားများဒါမို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ ပြန်ကျသွားတတ်ပါတယ်။ ဒီအခါ ပြန်လည်၍ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကနေ ပွားများရရင်တော့၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ပြန်ရဘို့ရာ၊ ဘယ, အာဒိနဝ-နိဗ္ဗိဒါ-မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်စဉ်တို့လျှောက်ခါ၊အဆင့်ဆင့်ရောက်ပြီးမှ- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်မှန်ပြန်ရ၍၊ ထပ်ရှုပွားများသော အနတ္တနုပဿနာဉာဏ် အစစ် အမှန်=ဝိပဿနာ သုညတမဂ်ကို ပြန်ရစေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်-ပဋိသင်္ခါ ဉာဏ်အစစ်အမှန် ပွားများအားထုတ်သူသည်၊ တဖန် ပြန်ဆင်းရဲခြင်းမျိုးမဖြစ်ရ အောင်၊ သတိ, ဂရု, နှစ်ခုပြု၍၊ သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်အောင် ကြိုးစား မယုတ်-အားထုတ်ပေးရပါမယ်။

ဒီတန်းကတော့၊ အာရဒ္ဓဝိပဿက- သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အစစ်တန်းထဲကို မလွဲ တန်းရောက်နေရပြီဖြစ်လို့ အားထုတ်ထက်သန် မြဲမြံကြဘို့၊ အထူးတိုက်တွန်းစရာ လိုမယ်မထင်ထော့ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့- ပေါ့ပေါ့ဆဆနဲ့တော့ မမြဲမြံ နိုင်ပေဘူး၊ ကိလေသာထူပြောစေမဲ့- ကိစ္စကြီးငယ်တွေကို ရှောင်ရှားသိမ်းဆည်းပြီး- အထူး ကြိုးစားဘို့လိုပါတယ်။ ကံ-စိတ်- ဥတု- အာဟာရ- အကြောင်းတရားလေးပါး- မပြတ်ပြုပြင်စီရင်ခြင်းခံနေရတာကို၊ ရောင့်ရဲရှောင်ကြဉ်မှုနဲ့ သိမ်းဆည်းပေးပါ၊ ကောင်းကံကို စံစားဘို့ကြံလာရင်လဲ၊ ဘာဝနာကို ဆုတ်နစ်စေပြီး၊ ကာမဂုဏ် အာရုံနောက်ကို မလိုက်စား- မပြုပြင်ပါနဲ့၊ မကောင်းကံကြံငြားရင်လဲ- တုန်လှုပ် ချောက်ခြား-ဆုတ်နစ်,တက်ကြွ ဒေါသဗျာပါဒများပြီး မပြုပြင်ပါနဲ့၊ စိတ်နဲ့လဲ မပြုပြင်ပါနဲ့= ဘယ်လိုလဲဆိုတော့- ကာမစွန္ဒ- ကာမဝိတက်နဲ့လဲ မပြုပြင်ပါနဲ့၊ ဗျာပါဒဝိတက်နဲ့လဲ မိမိသူတပါးဆုတ်ယုတ်အောင်မကြံစည်ပါနဲ့၊ ဝိဟိံ သဝိတက် နဲ့လဲ-ဗဟိဒ္ဓသင်္ခါရမှန်သမျှကို ညှဉ်းပမ်းဘိသကဲ့သို့ မပြုပြင်ပါနဲ့၊ အာဟာရအနေ နဲ့လဲ- ရသတဏှာ လောလုပ္ပတဏှာအနေနဲ့ မပြုပြင်ပါနဲ့၊ အာဟာရေ ပဋိကူလ သညာနဲ့သုံးသပ်ခါ၊ ဘောဇနမတ္တညုတာအရ- မလွဲသာ၍၊ ဘာဝနာရာမတာ အတွက် မျှတရုံအာရုံပြု၍သာ သုံးဆောင်ပါ၊ အဲဒီ-ကံ, စိတ်, ဥတု,အာဟာရနဲ့- မပြတ်ပြုပြင်စီရင်ခံနေရတဲ့-ဒုက္ခသစ္စာ-ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားကို၊ နဂိုရိုးပြင်ရ မှုထက်-ကိလေသာကာမအချက်ကြောင့် ဝတ္ထုကာမ ကြုံဆုံရာတို့၌ အဘိသင်္ခါရ

ဖြစ်အောင်(၀၁) လွန်ကဲပိုမောက်- ပဋိသန္ဓေနှင့် ပဝတ္တိအကျိုးရောက်အောင်၊
(၀၁)အပိုအမို- မလိုအပ်တဲ့-ပြုပြင်မှုတွေ ဖြစ်အောင် မရှေ့ရှုမလုံးပမ်းတော့ဘဲ၊
ပဋိသန္ဓေရဉာဏ်ပန်းဖြင့် မဂ်ဉာဏ်အထိဆုံးခန်းတိုင်ရောက်အောင် ကြိုးပမ်းမည်ဟု
သန္တိဌာန်ငြိမ်း- ထုံလွှမ်းချနိုင်သည့်တိုင်၊ အရိယာခါတ်ကိန်းအောင် ကြိုးစား
ကြပါလေ-မြတ်သော ယောဂီတို့တတွေ....။

ဤသို့-စစ်မှန်သော၊ အနိမိတ္တ- အပ္ပဏီဟိတနှင့်တကွ၊ သုညတဆိုက်စေ
မည့်-အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်အဖြစ် ပဋိပဒါမည်သော ထပ်၍ရှုပွား ဝိပဿနာမဂ်
ဉာဏ်တရားကို၊ ထက်သန်မြဲမြံစွာ ပွားများကျက်စားနိုင်သော ယောဂီသူမြတ်
သည်၊မကြာမတင်သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အယာဉ်သို့ သက်ဝင်လျက်၊မျက်မှောက်ပြု
ရှုဆဲ ဖြစ်သော-သင်္ခါရတရားကိုလျစ်လျူပြု၍(၀၁)မမုန်းမချစ်၊(၀၁)မနှစ်သက်
မူ၍လည်းမဟုတ်၊နှစ်သက်သည်ဟူ၍လည်းမဟုတ်၊(၀၁)အဘိဇ္ဈာ-ဒေါမနဿတို့
ကိုပယ်ဖျောက်၍ (၀၁) လောဘနှင့် ဒေါသကို ပရိယုဋ္ဌာနအားဖြင့်= အဇ္ဈေ
တလူလူမထွက်စေမူ၍၊ အသမ္မောဟ တည်းဟူသော တောဝေဖုံးလွှမ်းခြင်းကင်း
လျက်၊ သင်္ခါရတရားကိုလျစ်လျူပြု၍၊ စေတောဝိမုတ္တိဟုဆိုအပ်သော-အသင်္ခတ
နိဗ္ဗာနခါတ်သို့ ညွတ်ကိုင်း၊ ရှိုင်းဝှမ်းသောစိတ်ဖြစ်သည့်၊ (၀၁) နိဗ္ဗာန်သို့ စေ
လွတ်သောစိတ်ဖြစ်သည့် ဥပေက္ခာဉာဏ်အယာဉ်သို့၊ (၀၁) ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်
ကြောင်းဖြစ်သည့်၊ (၀၁) ရုပ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် နာမ်မှ ထွက်
မြောက်ကြောင်းဖြစ်သည့်၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးမှ ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သည့်၊
(၀၁) ရုပ်နိမိတ္တ- နာမ်ပဝတ္တမှ- ထွက်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သည့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ
ဝိပဿနာ၏ အာဒိကောဋိအဖြစ်၊သက်ဝင်သော သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အယာဉ်သို့
ရစေ၊ ရောက်စေရာပါသည်။

အဲဒီလို= သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ထက်သို့၊ ရောက်အပ်၊ ရအပ်ပြီးသော-
ယောဂီသူမြတ်၏၊ ဝိပဿနာ- မဟာဉာဏ်အောင်သည်၊ အထွဋ်အထိပ်၊ အံဦး
အဖျားသို့ရောက်သည်ဖြစ်၍၊ ထမြောက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော- မဂ်သို့ဆိုက်တတ်
သောကြောင့်၊ “ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ” အမည်ကို စတင်ရရှိအပ်၏၊ အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်
ခြင်းကြောင့်လည်း၊ “သိခါပတ္တ ဝိပဿနာ” ဟူ၍လည်း ခေါ်ဆိုအပ်၏၊မဂ်သို့-
ရောက်ကြောင်း- ထမြောက်သော- “မဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာ”ဖြစ်ခြင်း
ကြောင့်၊ “ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ- ဝိပဿနာ”ဟူ၍၎င်း ဆိုအပ်၏၊ ဤအမည်တို့သည်၊
သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်အစ၊ အနုလောမဉာဏ်၊ အလယ်၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်ဝယ်၊
အဆုံးအားဖြင့်၊ သုံးပါးသော- ဉာဏ်အပေါင်းတို့၏ အမည်ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်သည်= သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်အားဖြင့်၊ မျက်မှောက်ပြုဆဲ- အမြဲပျက်နေသည့် သင်္ခါရအာရုံကို၊ အနတ္တ- နုပဿနာဉာဏ်ဟုန်ဖြင့်- အတ္တ- အတ္တနိယတို့မှ- သုဉ်းဆိတ်ကုန်ခမ်းနေရကား၊ ထိုသင်္ခါရကို လျစ်လျူပြု၍၊ (၀၂) လျစ်လျူပြုဘို့ရာ၌၊ အမှုမဲ့- အမှတ်မဲ့- သတိမဲ့- ဉာဏ်ကင်းခြင်းအားဖြင့် မဟုတ်ဘဲ၊ သင်္ခါရမျှကိုသာ မမုန်းမချစ်- မယုတ်၊ မလွန်၊ ဥဒါသိန်မှ၊ ဘက်လိုက်မပြုသောအားဖြင့်- လျစ်လျူပြု၍၊ အသင်္ခတဓါတ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့- ရှေ့ရှုသော၊ (၀၂) ဝူပသမထော= ကိလေသာဟူ- ခပ်သိမ်းသော အပူတို့ ငြိမ်းခြင်း၊ သန္တိသဘောသို့ရှေ့ရှုခါ၊ ညွတ်ဝိုင်း၊ ကိုင်းရှိုင်းလျက်၊ ထမြောက်ပြေးဝင်ရန်-ငင်ခြင်းဟုဆိုသော- နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သည့် စိတ်ဉာဏ်၊ ဝိညာဏ်ဖြစ်လတ်သည်ရှိသော် သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်၏။

ထိုဉာဏ်သဘောသွား၏- နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော စိတ်၊ အဘယ်သို့- ဖြစ်ငြားပါသနည်းဆိုသော်၊ မိမိပစ္စက္ခဉာဏ်ကို မျက်မှောက်ပြု၍၊ အနုပဿနာသုံးစုဖြင့် အတန်တန်ရှုမြင်နေရသော- မိမိတည်းဟူသော- ဉာဏ်တရားသည်၊ သင်္ခါရအာရုံ၌သာ တည်နေကုန်ရပါက၊ မမြဲ- ဆင်းရဲ- ကိုယ်လဲမဟုတ်၊ နိမိတ္တပဝတ္တ၊ အတ္တ၊ အတ္တနိယတို့မှ သုဉ်းဆိတ်ဆုတ်ကင်းသော၊ အနိမိတ္တ- အပ္ပဏီဟိတသုညတ၊ အခင်းသာ ဖြစ်ပါလျက်၊ ရစ်ပတ်နှောင်ဖွဲ့ ခံနေခဲ့ခြင်းမှ ကင်းရာကုန်ရာသည်၊ မူလ၊ သန္တိပဒဉာဏ်ကို ထောက်ဆခါ- ရခဲစဉ်ကသဘောကို သတိဉာဏ်ယှဉ်လာအပ်သည်ဖြစ်၍၊ ဝူပသမထောအားဖြင့်၊ ငြိမ်းခြင်း၊ သန္တိဂုဏ်၌သာလျှင် အမြတ်ဆုံးမှီခို ပုန်းအောင်းရာ ရှိပါတကားဟု၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်တည်းဟူသော ဝိပဿနာ၏- အထွဋ်အထိပ်၊ သိခါပတ္တမည်သော ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ၊ အစ၏ကောင်းခြင်း၊ မဂ်ဝင်မည့် ဉာဏ်အဖြစ်စာရင်းသွင်းခြင်းကို ခံရသော- မဟာဉာဏ်အောင်- အမြတ်တရား၊ ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဤသို့အားဖြင့်= သင်္ခါရအာရုံမှ လွန်မြောက်ခါ၊ အဘိဇ္ဈာ၊ ဒေါမနဿတို့ကို ပယ်ဖျောက်လျက်၊ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလွှတ်သော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ အမြတ်ဆုံးသော သန္တိသုခ၊ အသင်္ခတသဘောကို၊ ရှေ့ရှုကိုင်းရှိုင်းမှု အတန်တန်ကြောင့်၊ မဂ္ဂအပ္ပနာဝိထိ၊ ရရှိခြင်းငှါလျော်သော- အာသေဝနပစ္စယနှင့် ထိုက်သက်ပြည့်စုံပါက၊ ပစ္စက္ခ- သန္တိဉာဏ်မှ ဝယဓမ္မာသင်္ခါရကို အာရုံပြု၍၊ အနုပဿနာသုံးပါးတပါးပါးလျှင် အမွန်ရှိသောအားဖြင့်၊ ပရိကာမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟူ၍၊ အနုလောမဉာဏ်မည်သော မဂ်ဉာဏ်အားလျော်သည့် ဆိုင်ရာကိလေသာကို ပယ်သတ်တတ်သော ဉာဏ်သည်ဖြစ်၏။

အကယ်၍၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရငြားလျက်၊ သင်္ခါရတရားကို လျစ်လျူ ပြု၍ သန္တိသဘောကို ရှေ့ရှုသော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်သည်၊ မရင့်ကျက်- မထက် မျက်၍၊ မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိ ဖြစ်ခွင့်မရှိသေးပါက၊ သင်္ခါရတရားကိုပင် ပြန်၍အာရုံ ပြုခါ၊ အနုပဿနာသုံးဖြာ၌ ခိုအောင်းပွားများခြင်း ဖြစ်ရှိပြန်ပါသည်။ ဤသို့ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်မှ အနုလောမဉာဏ် မသိုက်သက်နိုင်သဖြင့်၊ သင်္ခါရအာရုံသို့ ပြန်လည်ကျရောက်ရသောအခါ၌ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်ထက်တိုင်-ပြန်ရခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တိုင်အောင် ပြန်ကုခြင်းမျိုးဖြင့်၊ အနုပဿနာသုံးပါး မလွတ်ငြားဘဲ- ပွားများနိုင်ခြင်း= အာရဒ္ဓဝိပဿက သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်စာရင်းမှမူ၊ လျော့ကျခြင်းမရှိနိုင်တော့ပါပေ။

ဤသို့= ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်တို့သို့၊ ပြန်ကျသည်ဟု ဆိုရာဝယ်၊ ထို ဉာဏ်တို့ကို ရဆဲ၊ ပွားများဆဲသာ ဖြစ်ရှိခြင်းကြောင့်၊ အနိစ္စနုပဿနာ၊ ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ်မှမူ လွတ်ထွက်၍ မသွားဘဲ၊ အနုပဿနာပြောင်းလဲခြင်းသာ ဖြစ်ပါ သည်။ (၀၂) ဖြစ်စေရပါမည်။ တဖန်-ဘယ၊ အာဒိနဝ၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်တို့သို့ အစဉ် လျှောက်၍ သက်ဝင်မြောက်ရာ၌လည်း၊ ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်- ဝိပဿနာမဂ်၊ အဆက်ဆက်ကို အမှန်ရသော- တဖန်၊ ဉာဏ်စဉ်ပြန်တက်မှုသာ ဖြစ်ပါသည်။ (၀၂) ဖြစ်စေရပါမည်။ ထိုမှတတန်- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ်- ပဋိသင်္ခါဉာဏ်တို့သို့ သက်ဝင်မြောက်၍ ရောက်ရသောအခါ၌လည်း၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်၊ ဝိပဿနာ မဂ်၊ အဆက်ဆက်ကို- မပျောက်မပျက်ဉာဏ်စဉ်ပြန်တက်မှုသာဖြစ်ပါသည်။ (၀၂) ဖြစ်စေရပါမည်။ ဤသို့အားဖြင့်- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ရအပ်ပြီးတိုင်း၊ မဂ္ဂအပ္ပနာ ဝီထိလှိုင်းဖြင့် ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံဟူသော၊ အနုလောမဉာဏ်ပိုင်းသို့ မသက် ဝင်နိုင်သေးက၊ ပဋိပဒါသဘောအရ၊ ဉာဏ်ရဟတ်ဖြင့် လှည့်ပတ်ရှာဖွေ ကြိုးစား နေသော လမ်းစဉ်သည်၊ အနုပဿနာသုံးပါးလျှင် အမှန်ရှိကြောင်း၊ (၀၂) အနိမိတ္တဝိမောက္ခ၊ အပ္ပဏီဟိတ ဝိမောက္ခသာလျှင်- အမှန်ရှိကြောင်း၊ ကောင်း စွာ၊ သိအပ်ရာပါသည်။

ဤနေရာ၌= အချို့တို့က၊ အနိစ္စနုပဿနာချည်း သက်သက်၊ ဒုက္ခနုပဿ နာချည်းသက်သက်၊ အနတ္တနုပဿနာချည်းသက်သက်၊ ပွားများနေ၍၊ မဂ်မရ နိုင်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ဉာဏ်စဉ်ရရှိ၍- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို ပိုင်နိုင်သော- အနုလောမဉာဏ်တိုင်အောင် ဆောင်နေသည့်၊ “အနုလောမပဋိပဒါ” ဝိပဿနာ မဂ်မြတ်၊ ဉာဏ်ရဟတ်ကို ပွားများသော ယောဂီသူမြတ်အား၊ အနုပဿနာ သုံးပါးသည်- မရငြားပါဟူ၍- မရှိကောင်း၊ မဖြစ်ကောင်းသဖြင့် မဆိုသင့် မဆိုထိုက်ပါ၊ ဤသမ္မာပဋိပတ်- ဓမ္မပဝတ္တိသဘောဖြစ်သော ဉာဏ်စဉ် (၁၃)ပါး

သည်။ အနုပဿနာသုံးပါးလျှင် အကြောင်းရင်းနိဒါန်း- အမှန်လွှမ်း၍၊ မူလ၊ မည်သော- မဂ္ဂင်ရှစ်တန်စလုံး- အစဉ်ထုံးဖွဲ့- သက်ဝင်သော- ဥာဏ်စဉ်များ သာ ဖြစ်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်- ဥာဏ်စဉ် သဘောသွားများကို- ဆန်းစစ်၊ ကြည့်လျှင်....

(၁) သမ္မသန- သုံးသပ်ဉာဏ်ဆိုသည်မှာ- အမည်သာ ဖြစ်သည်။ ရုပ်၊ နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရားတို့အား၊ အနိစ္စမှန်၊ မမှန်၊ ဒုက္ခ- မှန်၊ မမှန်၊ အနတ္တ- မှန်၊ မမှန်၊ လက္ခဏာရေးသုံးတန်ဖြင့် သုံးသပ်၍၊ အနိစ္စအမှန်၊ ဒုက္ခအမှန်၊ အနတ္တအမှန်ဟု သုံးသပ်ယုံကြည်ခါ၊ မလွဲသော- အမှန်သိ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း သည်သာ- ယထာဘူတဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်သည် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၊ သင်္ခါရတရားတည်းဟူသော ဒုက္ခသစ္စာ၌၊ အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တ- အမှန်ဟု နက်နဲစွာသိခြင်းကြောင့်၊ “သစ္စဉာဏ်” ကေန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသစ္စဉာဏ်၌ ဥာတပရိညာ- ယထာဘူတဓမ္မဋ္ဌိတိ- သမ္မာဒဿနဉာဏ်တို့ကို ပေါင်းရုံးသက်ဝင်ရယူအပ်၏။

(၂) ဥဒယဗ္ဗယ- ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ဆုံးဖြတ်ဉာဏ်ဆိုသည်မှာ အမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်- အာနာပါန- ဝိပဿနာရှုပွားပုံ၏- ပစ္စက္ခသန္တိဋ္ဌိက ဓမ္မဖြစ်သော၊ ရှုမရှိက်မှုနှစ်တန်- ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက်ကို၊ မျက်မှောက်ပြု၍၊ (၀၁) ဖြစ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း- သင်္ခါရစာရင်းကို မျက်မှောက်ပြု၍၊ အနိစ္စနုပဿနာ- ဒုက္ခနုပဿနာ- အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်ရအောင်- ပွားများခြင်း သည်သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်သည် ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်စစ်သည်- မစစ်သည်နှင့် မဂ်ဉာဏ်ရရန် လမ်းဖြစ်သည်မဖြစ်သည်ကို ဆုံးဖြတ်နိုင်သော “သင်္ခါရဆိုလျှင် ဖြစ်ပျက်” “ဖြစ်ပျက်ဆိုလျှင် သင်္ခါရ” ဟု တခဲနက်သော အနိစ္စအချက်နှင့်တကွ ဒုက္ခ- အနတ္တ- အနုပဿနာဉာဏ်ပါ ပေါ်ထွက်အောင်ပြုရမည့် မဂ္ဂင်တရားကိုယ်တို့၏ ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စမြောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ “ကိစ္စဉာဏ်” ကေန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤကိစ္စဉာဏ်၌ တိရဏပရိညာ- စိန္တာမယပညာဉာဏ်တို့ကိုပါ ပေါင်းရုံးသက်ဝင်ရယူအပ်ပါ၏။

(၃) ဘင်္ဂ၊ ပျက်ခြင်း၊ ပွားရန်ဉာဏ်အခင်းဆိုသည်မှာ- အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ပျက်အစဉ်ကို မျက်မှောက်ပြု၍ ပွားများနေခြင်းသည် အနိစ္စနုပဿနာ၏ ဩသာနကောဋိအားဖြင့် အဆုံးစွန်အဖျား- အထက်မျက်ဆုံးသော- ပွားဉာဏ်ဖြစ်၍၊ “အနိစ္စတော- အနုပဿန္တော- နိစ္စ သညံ- ပဇဟတိ” နှင့်အညီ၊ နိစ္စမြဲ၏ဟူသော မှတ်ယူသိမြင်ခြင်းကို၊ ပဇဟတိ- စွန့်ပယ်သည့်

၏ အဖြစ်သို့ သက်ဝင်သော- အနိစ္စနုပဿနာသည်သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို- ဉာဏ်သည် ပဟာနုပရိညာသို့ သက်ဝင်ခါ၊ နိစ္စနိမိတ်နှင့်တကွ- ကိလေသာဘူကို- ပယ်ခွါအပ်သောကြောင့်- ဝိပဿနာ တဒင်္ဂပဟံဘိ- မဂ်ဉာဏ်အစစ်ဖြစ်သဖြင့်- ပြုအပ်ပြီးသော တဒင်္ဂနိရောဓ ကိစ္စပြီးမြောက်သည်ဖြစ်၍၊ “ကတဉာဏ်” အတွင်း ဝင်သော= လောကီမဂ်စာရင်း၊ ဖြစ်ပါသည်။

(၄) ဘယဉာဏ်-ဘေးအတိမ္မိ ကြောက်ဘွယ်လိလိ ရှိသည်ဆိုသည်မှာ- အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ယောဂီသူမြတ်- မျက်မှောက်ပြုလျက်- ပျက်ဉာဏ်ထက်၌- ပိဋနဋ္ဌအချက်ဖြင့်- လွန်စွာ နှိပ်စက်နေဘိသကဲ့သို့၊ ဘယဋ္ဌေန ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲမှန် အစဉ်ကို၊ ပဿတိ- ဉာဏ်မြင်ပေ၍ အောင် ရှုကြည့်ခြင်းသည်သာ- ဒုက္ခနုပဿနာ ဉာဏ်-ဝိပဿနာမဂ်အမှန်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်သည်လည်း “ကတဉာဏ်” အတွင်း ဝင်သော လောကီမဂ်စာရင်းဖြစ်ပါသည်။

(၅) အာဒိနဝ=အပြစ်အစုအပုံမျှ- ဆိုသည်မှာ= အမည်သာ ဖြစ်ပါ သည်။ မျက်မှောက်ပြုရ- သင်္ခါရသည် အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တမ္မိ၊ ငါ-ငါ့အတ္တဟု- မရှိလုံးလုံး- အဋ္ဌ၊ ၀, အသဿတတုံးအစစ်, ကေနဖြစ်သော အပျက်တရားသာ ထင်ရှားသည့်- အပြစ်တရားကို၊ ဒုက္ခနုပဿနာအားဖြင့်- ထပ်ဆင့်ရှုမြင်ခြင်းသည် သာ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဉာဏ်သည်လည်း- အထက်နည်းတူ “ကတဉာဏ်” တဆူအဖြစ်အတွင်းဝင်သော လောကီမဂ်စာရင်းဖြစ်ပါသည်။

(၆) နိဗ္ဗိဒါအမှန်- ငြီးငွေ့ဉာဏ်ဆိုသည်မှာ= အမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဘေးနှင့်အပြစ်- ထွေးညစ်ရစ်ပတ်- သင်္ခါတဇာတ်ဖြစ်သော- မမြဲဆင်းရဲ၊ ကိုယ်လဲ မဟုတ် ပျက်သရုပ်ဆောင်- ရုပ်နာမ်ဘောင်သည်- ကြောက်ဖွယ်အပြစ်- ဆင်းရဲ နစ်၍၊ ငြီးငွေ့ ဘွယ်အစစ်ပါတကားဟု ရှုပွားသော- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်-သုခ သညာကို တွန်းလှန်နိုင်ခြင်းသည်သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤဉာဏ်သည်လည်း ဝိပဿနာမဂ်, ကေနသက်သဖြင့်- အထက်နည်းတူ “ကတဉာဏ်” တဆူအဖြစ် အတွင်းဝင်သော လောကီမဂ် အခင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။

(၇) မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ= လွတ်လိုတာဆိုသည်မှာ- အမည်သာ ဖြစ်ပါ သည်။ သင်္ခါရတရားတို့သည်-သုံးသပ်တော့- အနိစ္စ- ဒုက္ခ- အနတ္တအမှန်- သစ္စာ ဉာဏ်၊ ဆုံးဖြတ်တော့-ဥပါဒ်နှင့်ဘင်, ဖြစ်ပျက်နှစ်သွင်သာ ထင်ရှားသည့်- ကိစ္စ ဉာဏ်၊ ဆက်ရှုလှိုပွားမှုန့်- အဖန်ဖန်ပျက်ဉာဏ်သာ ပေါ်လွင်ပြန်၍၊ နိစ္စကိုစွန့် ပယ်ချ-ရအပ်သည့်- ကတဉာဏ် အနုစာမ္ပ ရှုအားသန်သော်= ဘေးအမှုအမှန်

ပေါ်-လျှောက်ဉာဏ်မှီ တထောက်မနား= အပြစ်တရားနဲ့ - ငြီးငွေ့စရာ၊ ဒုက္ခနုပဿနာ ကော်ဖြာ၊ ပျက်ဉာဏ်ထက်မှာရတဲ့-ဝိပဿနာမဂ်-ကတဉာဏ်ပါ။ ဆက်၍ ရှုပွား- ပျက်ဉာဏ်မျက်မှောက်တရား၌၊ ဘေး၊ အပြစ်၊ မှီ- ငြီးငွေ့မှုအစစ်- ဒုက္ခနုပဿနာဉာဏ်ဖြစ်၍- ပေါ်အပ်သော်= ထောက်ဆမျှော်သည့်- သန္တိပဒဉာဏ် ပေါ်အပ်သဖြင့်၊ ပျက်အာစဉ်၊ ဝယ၊ ဓမ္မသင်္ခါရမှ- လွတ်လိုလှသည့်- နိက္ခမုစ္ဆန္ဒ ပေါ်ရအမှန်- အနတ္တနုပဿနာကော်သည်သာ- မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဉာဏ်သည်လည်း- ဝိပဿနာမဂ်စာရင်းမြောက်၍၊ ကတဉာဏ် အတွင်း ဝင်ရောက်သော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

(၈) ပဋိသင်္ခါ=လွတ်ကြောင်းကော်- ထပ်ရှုဉာဏ်ဆိုသည်မှာ= အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ပျက်ဉာဏ်ကို အစဉ်လျှောက်၍၊ အနတ္တ နုပဿနာဉာဏ်ဖြင့်- သုညတပေါက်အောင်၊ ဖေါက်ထွင်းလျက် အတ္တနဲ့ အတ္တနိယ၊ သျှဉ်းဆိတ်သော သဘောကို၊ မျက်မှောက် ပြုရခြင်းသည်သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ အထက်က- ဝိပဿနာမဂ် တဒင်္ဂပဟာန် အဆက်ဆက်ကို၊ အနတ္တနုပဿနာဉာဏ်အချက်ဖြင့်- ထက်မျက်သည်ထက်၊ ထက်မျက်စေ၍၊ မူလရကြား- အနိမိတ္တတရားနှင့် အပ္ပဏီဟိတနှစ်စားကို- တပေါင်းထည်းပြု- လွတ်စေကြောင်းအမှုအားဖြင့်- ထပ်ရှုပွားခြင်း- အနတ္တနုပဿနာအခင်းသည်သာ ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤဉာဏ်သည်- မဂ်တံခါးဝသို့- အရောက်သွားတတ်သော သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ကို- ဖြစ်စေတတ်ရကား၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမီနိ ဝိပဿနာ၏ ဥပစာအဖြစ်- ဝိပဿနာမဂ်အစစ်ဖြစ်ပါသဖြင့်၊ ကတဉာဏ်အတွင်း ကွင်းလုံးကျွတ်ဝင်ရောက်တတ်ခြင်းရှိသော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

(၉) သင်္ခါရ-တပုဒ်၊ ဥပေက္ခာ-တပုဒ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဆိုသည်မှာ အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ ပဋိသင်္ခါ၊ ထပ်ရှုဉာဏ်၊ စွမ်းရည်- ပစ္စယသတ္တိ အလီလီကြောင့်၊ သင်္ခါရကို လျစ်လျူပြုနိုင်ခါ နိဗ္ဗာန်သို့- စေလွှတ်သောစိတ် ဖြစ်ခွင့်ရလျက်၊ ဝူပသမထော၊ အရ၊ ငြိမ်းခြင်းသန္တိသဘော၊ အသင်္ခတအာရုံကို- တထုထု ညွှတ်၍ ရှာဖွေသော- စိတ်အလျဉ် ဉာဏ်ဝိညာဏ်ကိုပင်- သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပါသည်။ ဤဉာဏ်သည်- ဝုဋ္ဌာနဂါမီနိဝိပဿနာခေါ်- ထွက်မြောက်ရာသို့- လားတတ်- သွားတတ်၊ မြင်တတ်သော မဂ်၏တံခါးဝဉာဏ်မဟာဖြစ်ပါ၍၊ ကတဉာဏ်အတွင်းသို့- ချဉ်းနင်းတည်နေသော ဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။

(၁၀) အနုလောမ= အောက်နှင့် အထက်၊ မဂ်ဉာဏ်ရရန် အချက်နှင့် လျော်သော ဉာဏ်ဆိုသည်မှာ= အမည်သာဖြစ်ပါသည်။ သင်္ခါရကို လျစ်လျူပြု အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို တထုထု၊ ရှေ့ရှုရှာဖွေသော သင်္ခါရ ပေက္ခာဉာဏ်သည်၊

နိဗ္ဗာန်ကို မြင်အပ်ထိုက်သည်နှင့်တပြိုင်နက်၊ သင်္ခါရအာရုံထက်မှာပင်-တပါးပါးသော အနုပဿနာဉာဏ်၏ အစွမ်းသတ္တိငြိမ်းအားဖြင့်- ပရိကာမ်, ဥပစာ, အနုလုံဟု အမည်သုံးစားရသော- အနိမိတ္တမဂ်, အပ္ပဏီဟိတမဂ်, သုညတမဂ်, တပါးပါးသို့ ဆိုက်မည့်- မဂ္ဂအပ္ပနာဝီထိ- ဖြစ်ရှိသက်ဝင်ရခြင်းသည်သာ အနုလောမဉာဏ်ဖြစ်ပါသည်။ ဤဉာဏ်မြင်ပြီးက၊ လောကီစိတ်ကိုဖြတ်မည့်- ဂေါတြဘူဉာဏ်တဆူပေါ်ပြီးလျှင် လောကုတ္တရာမဂ်ကောန်- ဆက်နှင်းခံရမည် ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဆိုင်ရာမဂ်တပါးပါး, ရငြားအပ်ပြီဖြစ်၍၊ “ကတဉာဏ်” အစစ်ဟု- အရိယာသစ္စာလေးပါးကို မျက်မှောက်ပြုအပ်ပြီး ဖိုလ်ဉာဏ်ပါ တည်ခြင်းကြောင့် ခေါ်ဆိုအပ်ပါတော့သည်။

ဤသို့အားဖြင့်= မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်, သမ္မာပဋိပတ်, အကျင့်မြတ်ကြောင့်၊ ဖြစ်အပ်ပေါ်ထွန်း- ဆယ်ဖြာညွှန်းသည့် ဉာဏ်စဉ်အမြတ်, အထပ်ထပ်သည်။ အနုပဿနာသုံးတန်ဖြင့်သာ- ပဋိပဒါလမ်းစဉ်, အဖန်ဖန် သက်ဝင်ရသည်ဖြစ်ပါ၍ အနုပဿနာသုံးပါးနှင့် ဉာဏ်စဉ်သည်၊ သဟဇာတ အဓိပတိ, ပစ္စယအားဖြင့်- မလ္လကောန်သက်ဝင်ရုံမျှမက- ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်သန်ရဆဲ ခဏ၌၎င်း၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်, တဖန်ပြန်ထပ်၍ ပွားများထက်သန်, ဉာဏ်အယာမ်၌၎င်း၊ အနုပဿနာလေးစားဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ- ဝိရာဂါနုပဿနာ- နိရောဓါနုပဿနာ- ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿနာ လေးပါးတို့သည်လည်း၊ အည-မည-သမ္ပယုတ္တပစ္စယအားဖြင့်- မလ္လမသွေရစေသော- အနုပဿနာ လေးပါးဖြစ်ပါ၍၊ အနုပဿနာ (၇) ပါးလျှင် အကြောင်းရင်း နိဒါန်း, အမှန်လွှမ်း၍- ဆင်မြန်းဉာဏ်စဉ်- မဂ်ရေယာဉ်နှင့် တသွင်သွင်ဖျန်း- ဆေးကြောခဏ်းကြောင့်၊ ညစ်ညမ်းကိလေ- ကုန်ခမ်းစေသော မဂ်အခြေရ- ဖိုလ်အစကို၊ အရိယသင်္ချေ- ရေတွက်ခံဆောင်သည့် မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာမြတ်ကို မပြတ်ကြိုးစားခါ အရိယာဘုံနန်းကို စံမြန်းနိုင်ရာပါတော့သည်။

ဤနေရာ၌၊ မဂ်ဝင်, ဖိုလ်ဝင်, နိဗ္ဗာန်မြင်ရေးသည်၊ သူတပါးက, ဆုံးဖြတ်ပေး၍-ရအပ်သော တရားမဟုတ်ပါ၊ ဝိနိစ္ဆယမလုပ်အပ်, ကင်ပွန်းတပ်မပေးအပ်သည့်အတိုင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်- မျက်မှောက်ပြု၍၊ ပေါက်ရောက် သက်ဝင်ရမည့်တရားသာဖြစ်၍တကြောင်း ရှေ့အခဏ်း၌- ဒေသနာဉာဏ်သဘောအရတွင် အသင့်အတင့်- စောကြောပြသခဲ့ပြီး၍ တကြောင်း၊ ဤထပ်ဆင့် ပြအပ်, ပစ္စက္ခအနုဗောဓဉာဏ်မြတ်အရာတွင် ချန်လှပ်ခဲ့အပ်ပါသည်၊ အရေးတကြီး-ယောဂီသူ

မြတ်၏ ခန္ဓာတွင် အစဉ်မီး၍၊ ဆောင်ထား ကြီးစား-ရောက်ရှိရပိုင်၊ ပွားများနိုင် ရမည်ကတော့၊ “အနုလောမပဋိပဒါ”ခေါ်- သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်မဟော်ဖြင့်- ဝယဓမ္မသင်္ခါရအပေ- အစဉ်မမေ့ ရှုပွားခါ၊ သိမ်းဆည်းစွန့်ပစ်နိုင်ငြားလျက်၊ နိဗ္ဗာန်သို့စေလွှတ်သော စိတ်ဉာဏ်မြတ်ဖြင့်-ရစ်သိုင်းထုလွှမ်းခါ၊ အရိယမဂ်ပန်း ကို- လွှမ်းဆွတ်နေနိုင်ဘို့သာ- အရေးကြီးဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းကျန်ဉာဏ်စဉ်- မဂ်ဝင်၊ ဖိုလ်ဝင်၊ နိဗ္ဗာန်မြင်ရန်မှာ၊ အာသေဝနပစ္စယ-ပြည့်ဝစွာ မှီတည်လာပါ က၊ မချွတ်မယွင်း-မျက်မှောက်ပြုရခြင်း ကေန့်ဖြစ်မည်ကြောင့်၊ မတောင့်မတ- မကြောင့်မကြ- စိတ်ချလက်ချ ကြီးစားတော်မူကြပါဟု-တိုက်တွန်းသမ္မပြုလိုက် ရပါသည်။

ဤတွင်ရှေ့-မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ- လုပ်ငန်းခွင်ဝင်၊ ကျင့်စဉ် တရားတော်မြတ် ဖြစ်သော- ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်- အာနာပါနပဗ္ဗ- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ ရှုပွားနည်းဖြစ်သော၊ ဒေသနာဉာဏ်-ပစ္စက္ခဉာဏ် နှစ်စား-ရောပြွမ်းပြသခြင်းများနှင့်-ပစ္စက္ခဉာဏ်သက်သက်- အကျဉ်းပြသချက်တို့ ကို-နိဂုံးကမ္ပတ်-အဆုံးသတ်၍....။

နောက်ဆက်တွဲတရပ်-အခြေအနေ- သိသင့်သိထိုက်အပ်ပေသော- ဤ- ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်၊ အာနာပါန-ဝိပဿနာဘာဝနာမြတ်၌၊ သမာဓိ၏ ဘေးရန်-သင်္ခါရနိမိတ်တို့၏ဘေးရန်-နိဝရဏ- အပိတ်အပင်တရားတို့၏ ဘေးရန် တို့ကို ကျော်လွှား၍၊ ဝိပဿနာရှေ့ စစ်စစ်အားဖြင့်-သမထကို (ဝါ) သမာဓိကို နောက်ထားခါ- ပွားများခြင်းပြည့်စုံရအောင် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် ပါဠိတော်လာ- အာနာပါနဿတိကထာသဘောကို နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် ဆက်လက်၍ မေတ္တာ ရှေ့ထား-ပြဆိုငြားလိုက်ပါသည်။ ။

+

+

+

ပဋိသန္ဓိဒါမဂ်-ပါဠိတော်လာ

ဥပက္ခိလေသ ဥာဏနိဒ္ဒေသ

အာနာပါနဿတိကထာ၊ ဒေသနာ။

ဤပါဠိတော်မြတ်၌၊ အာနာပါန၊ ဝိပဿနာဘာဝနာအစစ်ကို ရှုပွားသော၊ (၀၇)သမထရှေ့-ဝိပဿနာနောက်မဟုတ်ဘဲ၊ ဝိပဿနာရှေ့-သမထနောက်ရှုပွားသော-ဘာဝနာဘိသမယ အခါတွင်၊ သတိကြောင့်၎င်း၊ နိမိတ်ကြောင့်၎င်း၊ အာဝဇ္ဇနကြောင့်၎င်း၊ စိတ်ကြောင့်၎င်း၊ သမာဓိကြောင့်၎င်း၊ ဝိပဿနာ၏ ညစ်နွမ်းကြောင်းနှင့် စိတ္တ၊ သမာဓိတို့၏ ဘေးရန်အန္တရာယ် ဖြစ်ကြောင်းတို့ကို၊ ပဌမဆက္က-ခြောက်ပါး၊ ဒုတိယဆက္က-ခြောက်ပါး၊ တတိယဆက္က-ခြောက်ပါး၊ ပေါင်း၊ (၁၈) ပါးသော အချင်းအရာအားဖြင့်၊ မဟာကရုဏာတော်ရင်-သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ရှင်၊ ဘုန်း၊ ကံ၊ တန်ခိုး-အနန္တပြည့်ဖြိုးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသခင်သည်၊ ဟောညွှန်သွန်သင်-အစဉ်ပေးသနားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထိုသဘောတို့ကို- ပါဠိတော်နှင့် အနက် မပြဆိုမိ၌၊ ဉာဏဂဝေသီအားဖြင့်-ကျက်စားနိုင်ခဲ့သည့်- ဒုတိယပိုင်း၊ တတိယပိုင်းတို့ကို၊ ဆည်းပူးရရှိပြီးသော ယောဂီသုမြတ်တို့အား၊ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်နှင့် လေးနက်သော သဘောအဓိပ္ပာယ်တို့ကို ဉာဏ်ချက်ထောက်မိခါ၊ ရယူနိုင်လောက်ပြီဖြစ်ပါ၍၊ ထိုက်သလောက်-ဝိပဿနာပညာဉာဏ်ဂုဏ်မြောက်ခါ-ထွက်မြောက်ရာသို့-ရှေ့ရှုနိုင်ပါစေခြင်းငှါ၊ ဉာဏ်ဖွင့်ဖြိုးအောင်- ဒေသနာမိုး- အာဂမအလိုတော်သွန်းဖြိုးပုံနှင့်အညီ=အနည်းငယ်စီပြဆိုပေးပါဦးမည်။

အထက်ပါ-ပါဠိတော်သဘောတို့တွင်၊ သတိ-နိမိတ္တ-အာဝဇ္ဇန-စိတ္တ-သမာဓိ၊ သဘောတို့၌၊ သတိ-အာဝဇ္ဇန- စိတ္တ- သမာဓိတို့သည် စေတသိက်နာမ်နှင့် စိတ်နာမ်တရားတို့ဖြစ်ပါသည်။ (၀၇)အရှုမှန် အာရမ္မဏိက-ဘက်တော်သားများဖြစ်ကြပါသည်။ (၀၇)အဗျာကတမဟုတ်၊ ကုသလာဓမ္မာ-အကုသလာဓမ္မာအရ၊ ဝိပင်္ဂါက ပရိပက္ခဘာဝအားဖြင့်၊ အကျိုးနှင့်အကျိုးရင့်ကျက်အကြောင်းသစ်ဆက်တတ်ခြင်း သပစ္စယတရားများဖြစ်ကြပါသည်။ နိမိတ္တမှာမူ=အရှုခံအာရုံ ရုပ်တရားလျှင် အမှန်ဖြစ်သော ဝိပင်္ဂါက အကျိုးသက်သက်မျှဖြစ်ပြီး၊ အကြောင်းတဖန်-ပြန်မခံတတ်ခြင်းကြောင့်-အပစ္စယတရားသာ ဖြစ်ပါသည်။

ယောဂီသုမြတ်-ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ-ငါရှိတယ်လို့ထင်မှတ်ပြီး-မဖတ်ပါနှင့်။
 ဒီအထဲမှာပါတဲ့ တရားရှုဆဲ-ညစ်ညူးမှုနဲ့ တွဲတတ်တယ်ဆိုတဲ့ တရားကိုယ်တွေ့ဟော၊
 ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိအပိုင်းမှာ ပြခဲ့တဲ့၊ စိတ်၊ စေတသိက် ရုပ်၊ တရားတွေထဲမှာဘဲဖြစ်ပါတယ်။
 အဲဒီအထဲမှာ= သတိ၊ အာဝဇ္ဇန (၀၇) မနသိကာရ ယှဉ်စိတ်၊ သမာဓိ (၀၇)
 ကေဂ္ဂတာ-သုံးခုတို့သည်-စေတသိက်နာမ်ဖြစ်ပါသည်။ စိတ္တမှာ- စိတ်နာမ်ဖြစ်ပါ
 သည်။ နိမိတ္တမှာ=ရုပ်အာရုံဖြစ်ပါသည်။ ဘာဝနာမယအခါမဟုတ်လျှင်-သတိ-
 မနသိကာရ၊ ကေဂ္ဂတာ တရားကိုယ်အရ- ထိုက်သက်သလို ဖြစ်တတ်ပါဝင်တတ်
 ပြီး၊ ဘာဝနာသမယအခါမှာ= သမ္မာသတိ-ယောနိသော မနသိကာရ- သမ္မာ
 သမာဓိလို့- ဖြစ်ရှိခါ အမည်ရကြပါသည်။ စိတ္တ-အရ၊ ပကတိရိုးရိုးအခါ-ဝိပင်္က
 မနခါတ်ပြီး၊ စိတ်ဝိညာဏ်ဟူ၍-အကျိုးဖြစ်ပေါ်ပြီး-ဘာဝနာဘိသမယအခါ-
 ဉာဏသမ္ပယုတ်တပါးပါးအဖြစ် ရေတွက်ခြင်းခံရပါသည်။ နိမိတ္တမှာ=ဥပါဒါန်၏
 အာရုံနိမိတ်ဖြစ်ပြီး၊ ဘာဝနာမယအခါ-ရုပ်တရားပီပီ၊ (၀၇)အကြောင်းတရား
 လေးပါး ပြုပြင်ခံထားရခြင်းပီပီ- သင်္ခါရနိမိတ်လို့ အမည်ရပါသည်။ သို့သော်-
 လက္ခဏာအရ-အာကာရဖြစ်ပြီး= သဘာဝအရ မြင်မှ- သင်္ခါရဖြစ်ပုံ အမည်ရပါ
 သည်။ စိတ်နာမ်တရားအနေနဲ့-ဝိပင်္ကမနခါတ်-နမနလက္ခဏာသာ ဖြစ်တဲ့တရား
 ကိုယ်ကနေ -အကျိုးစိတ်လို့စတင်အမည်ရတယ်။ ထို့ နောက်-ငါးဒွါရဆင်ခြင်စိတ်
 မနောဒွါရဆင်ခြင်စိတ်၊ ဝိပင်္ကအဗျာကတစိတ်၊ ပဉ္စ ဝိညာဏ်စိတ်၊ မနောဝိညာဏ်
 စိတ်၊ ကုသိုလ်စိတ်၊ အကုသိုလ်စိတ်၊ ကြိယာစိတ်၊ ဈာန်စိတ်၊ အဘိညာဉ်စိတ်၊
 ဉာဏ်စိတ် (၀၇) ဝိပဿနာမဂ်စိတ်၊ မဂ်ဉာဏ်စိတ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်စိတ်၊ ဖလသမာပတ်
 စိတ်၊ နိရောဓသမာပတ်စိတ်၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ စုတိစိတ်၊ ဘဝင်စိတ်-ပဝတ္တိဝိညာဏ်
 စိတ် အမည်စသည်အားဖြင့်-သင်္ခါရနိမိတ်၊ ရုပ်ဆိုတဲ့-သရုပ်သကောင်နဲ့ ချိပ်ပြီး၊
 အကြောင်းလေးပါးပြုပြင်မှု- ကုန်ဆုံးငြားတော့၊ အဖြစ်တပါးသို့- သက်ဝင်ရ
 ငြားပေမဲ့၊ အဲဒီ၊ စိတ်ဝိညာဏ်အမျိုးမျိုး၊ အစားစားတွေကတော့၊ အနုပါဒိသေ
 သနိဗ္ဗာန်-ခန္ဓာအကြွင်းမရှိတဲ့-နိဗ္ဗာန်ကိုသက်ဝင်နိုင်တဲ့-အပစ္စယဝိညာဏ်သဘော
 မဖြစ်မျှ၊ ကာမ=ရူပ=အရူပ၊ ဆိုတဲ့ ဘုံသုံးဝမှာ အဖန်ဖန်သက်ဝင်ကြုံဆုံရလို့၊
 သူ့ကို နာမ်အစဉ်၊ ဖြစ်ပျက်မဆိတ်တာကို သန္တတိချိပ်ပြီး၊ မြင်စွဲယူမိရင် ပဝတ္တ
 နိမိတ်လို့ ထင်စွဲစရာဖြစ်ရတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်- ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ- ဝိပဿနာ
 ဉာဏ်နှင့်- ထွက်မြောက်ရာမှာ၊ ရုပ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို-သင်္ခါရနိမိတ်မှ ထွက်
 မြောက်ခြင်း၊ နာမ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို ပဝတ္တမှ ထွက်မြောက်ခြင်းလို့နှစ်ပါးစုံ
 တပြိုင်နက်၊ ထွက်မြောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ တပါးစီသာနှစ်ကြိမ် ထွက်မြောက်ရတဲ့-
 ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဖြစ်ရှိကြရတတ်ပါတယ်။

မြတ်သောယောဂီ= အဲဒါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်က- သတ္တဝါက- ငါက- ထွက်
 မြောက်တာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ- ငါဆိုတာ- အစနဂိုရ်ထဲကမှ
 မရှိဘဲ၊ အဲဒီ- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမရှိ၊ မဟုတ်ဘဲ၊ နိမိတ္တမှရော- ပဝတ္တမှရော
 (ဝါ) ရုပ်သင်္ခါမှရော- နာမ်သင်္ခါမှရော- ထွက်မြောက်နိုင်အောင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်-
 သတ္တဝါ- ငါရှိတယ်၊ ငါဟုတ်တယ်လို့၊ တသံသရာလုံးက စွဲခဲ့တဲ့၊ “အတ္တဘိ
 အဓိဋ္ဌာဘိနိဝေသ”အားဖြင့် တည်ဆောက်စွဲမြဲ လွန်ကဲစွာ- နှလုံးသွင်းမြဲလျက်-
 နစ်မြုပ်စူးဝင်နေတဲ့ တဏှာဒိဋ္ဌိကို၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်(၉)ခုမြောက်ဖြစ်တဲ့ သင်္ခါ
 ရူပေက္ခာဉာဏ်နဲ့ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်နှင့်- အတန်တန်၊ ထပ်ရှုလို့
 အောင်မြင်ပြီးမှ၊ အဲဒီ- ရုပ်နိမိတ္တ- နာမ်ပဝတ္တကနေ= ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီအားဖြင့်-
 ထွက်မြောက်နိုင်ခွင့် ရနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့်- သင်္ခါရူပေက္ခာဉာဏ်
 အစွမ်းထက်မျက်အောင်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ အရေးကြီးပုံနှင့် စစ်မှန်ပုံတို့ကို စုံလင်
 အောင်၊ ရှေ့အခန်းမှာ- ပြပေးခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပါတယ်။

ယခု= ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်အရ၊ မြတ်ဘုရားရှင်က= သတိ၊ နိမိတ္တ
 အာဝဇ္ဇန၊ စိတ္တ၊ သမာဓိတို့တွင်၊ ဝိပဿနာ၏ ညစ်နွမ်းမှု- ဘေးရန်အန္တရာယ်
 ဖြစ်မှုတွေ ကင်းရှင်းမှသာ၊ လိုရာ၊ လိုရပ်ကို- ချဉ်းကပ်ရယူနိုင်ကြောင်း ညွှန်ပြ
 ဆုံးမတော်မူခဲ့ရာမှာလဲ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ယောဂီ၊ ကျား၊ မ၊ အနေအားဖြင့်၊
 ဆုံးမတော်မူခဲ့တာမဟုတ်ပါဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာကို- ဒုက္ခသစ္စာမှန်းသိအောင်၊ ဒုက္ခ
 သစ္စာရဲ့ ရန်သူကို ရန်သူမှန်း သိအောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာရဲ့ မိတ်ဆွေကို- မိတ်ဆွေမှန်း
 သိအောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာရဲ့ ကင်းရာကုန်ရာကိုသိအောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာရဲ့ ကင်းရာကင်း
 ကြောင်း၊ ကုန်ရာကုန်ကြောင်းကိုသိအောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာ- ကုန်ရာကုန်ကြောင်းရဲ့
 ရန်သူကို သိအောင်၊ ဒုက္ခသစ္စာ၊ ကုန်ရာကုန်ကြောင်းရဲ့ မိတ်ဆွေကိုသိအောင်၊
 ဟောညွှန်တော်မူလေ့ရှိ- ဟော်ညွှန်တော်မူခဲ့ခြင်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီတော့= ဒုက္ခသစ္စာမှန်းသိလို့- ဒုက္ခသစ္စာ၊ ကုန်ရာ၊ ကုန်ကြောင်း=
 မဂ္ဂသစ္စာ ပွားများမှုအပေါင်းမှာ၎င်း၊ အဲဒီ- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမဟုတ်ဘဲ၊
 စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ဆိုတဲ့၊ (ဝါ) အကြောင်းတရားတို့သည်၊ စီရင်ခြင်းသို့-
 ရောက်အပ်သော- သင်္ခတ၊ ပရမတ္ထတရားတို့သည်သာ၊ ရုပ်နိမိတ္တ- နာမ်ပဝတ္တ
 အားဖြင့် သင်္ခါရမှ မပြတ်သမျှ- ဒုက္ခဇာတ်ကိုသာလျှင်၊ ဝိညာဏ်- နာမ်- ရုပ်၊
 အားဖြင့်၎င်း၊ ရုပ်- ဝေဒနာ- သညာ- သင်္ခါရ- ဝိညာဏ်အနေ- ခန္ဓာငါးထွေ
 အားဖြင့်၎င်း၊ “ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ”ဆိုတဲ့- အကြောင်းတို့နှင့်စွဲ၍
 ဖြစ်ခြင်း၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၊ အခင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဆိုတာ-
 မှုမရှိ- လုံးဝမရှိ၊ စိတ်ဝိညာဏ်ကလေးတခုနဲ့မျှ တွေ့ထိ- တွေးကြည့်လို့လဲ။

သိစရာမရှိတဲ့အပြင်၊ အဲဒီစိတ်ဝိညာဏ်ကို- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ- ငါပါလို့ ရှာမရတဲ့ သင်္ခတပရမတ်နဲ့ သင်္ခါရ=အပေါင်းလက္ခဏာထဲ ကျသွားရပြီး၊ ပေါင်းမိလို့သာ၊ ဘယ်တုန်းက ပေါင်းမိလာသလဲဆိုတော့- အဝိဇ္ဇာသည် ဤရွှေ- ဤမျှမှစ၍ဖြစ် ၏။ သင်္ခါရသည်လည်း ဤရွှေ၊ ဤမျှမှစ၍ ဖြစ်ပေါ်၏ဟု အနုမဂ္ဂသံသရာကို အစ ပေါ်နိုင်စရာမရှိတဲ့အခါမှစ၍၊ အဲဒီ- သင်္ခတနဲ့ သင်္ခါရတို့ အဝိဇ္ဇာ စဖြစ်ကထဲက ပေါင်းလိုက်မိလို့သာ သင်္ခါရဒုက္ခဆိုတဲ့ သင်္ခတဒါဏ်ချက်တွေနဲ့ ပြည့်နှက်နေတဲ့- ဒုက္ခသစ္စာတရားကြီး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်မဖြစ်- သတ္တဝါမဖြစ်- ငါ မဖြစ်၊ နဂိုရဲ့မူလ- သင်္ခတပရမတ္ထတရားထဲမှာကိုက= ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ- ငါမရှိ မပါဘဲ၊ သင်္ခတပရမတ်တို့ အဝိဇ္ဇာခါတ်နဲ့ အပေါင်းလက္ခဏာကြောင့် သင်္ခါရနဲ့ တွဲကျပြီး- သင်္ခါရဒုက္ခသစ္စာတရားကြီးသာ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တာ အမှန်ပါ။ အဲဒီ- သင်္ခါရဒုက္ခနဲ့ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့- ဒုက္ခသစ္စာမှာ သင်္ခါရဒုက္ခတခုထဲလားဆိုတော့- မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါတုင်မကသေးပါဘူးတဲ့၊ ဒုက္ခ-ဒုက္ခဆိုတဲ့ နာမ်ပဝတ္တသဘော တွေကြောင့်- စေတသိက်ဒုက္ခနဲ့၊ ရုပ်နိမိတ္တသဘောတွေကြောင့်- ကာယိကဒုက္ခ ဆိုပြီး၊ အဲဒီ- ဒုက္ခနှစ်ခုကလဲ တပြိုင်နက်၊ တခွဲနက်၊ တကွနက်ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလောက်- အရင်းကျကျ၊ အထင်းသားပြုပြီး- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမဟုတ် ပါဘူး၊ ဒုက္ခသစ္စာပါလို့ ပေါ်ပြနေပေမဲ့- ဘိုးအဝိဇ္ဇာကြီးက သင်္ခါရဒုက္ခဆက် မပေးရမှာစိုးတော့- အတင်းအဖုံးဖိထားသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့- သူဖုံးဖိလို့မရ နိုင်အောင်- ဒုက္ခသစ္စာက= တောက်တဲ့ကလေးငယ်ငယ်က တကြိမ်လောက်သာ အော်နိုင်ပေမဲ့၊ ကြီးလာတော့- လေးငါးမြောက်ကြိမ်- ခဏ၊ခဏ၊အော်ပြသလို ဇရာ၊ မရဏ- နှစ်ဌာနအရင်းပြုပြီး၊ အဲဒါက- ဝိပရိဏာမဒုက္ခအသီးသီးပါလို့ ထပ်ဆင့်ပြီး ပြနေပါတယ်။ အဲဒီလို- “မွေး-အို-နာ-သေ” လေးထွေသောအချင်း အရာနဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါမပါ- ဆင်းရဲတွင်းနက်တဲ့ ဒုက္ခသစ္စာပါလို့ တသံ သရာလုံး မုန်းပြီး မလိုချင်အောင် တသွင်သွင်၊ ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီလို- သင်္ခါရ ဒုက္ခရယ်- ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခရယ်- ဝိပရိဏာမ ဒုက္ခရယ်ပါမက= ထပ်ဆင့်ပြီးတော့လဲ ဝိပုတ္တိလေးမျိုး- ရန်သူမျိုးက ငါးပါး၊ ကပ်က၊ သုံးလီ၊ အပါယ်က လေးဝ၊ ဥပ္ပဒွဝက- အထွေထွေနဲ့ ဘယဋ္ဌဒုက္ခတွေကလဲ မရေမတွက်နိုင်ပါဘူးလို့ ချဲ့ထွင် ပြီး- ဒုက္ခသစ္စာမှန်ပါတယ်လို့ ဆိုတာကို ဝိဇ္ဇာဉာဏ်က ရိပ်စားမိပြီး ထင်ရှားသိ သွားမှာစိုးတော့၊ ဘိုးအဝိဇ္ဇာကြီးက- ဦးတဏှာကို မင်းငါနဲ့ လက်တွဲမှ သာယာ ဘွယ်ထင်ပြီး- နောက်၊ ဘဝကောင်းရာ ငါကောင်းကို လိုချင်လာမှာမို့၊ ငါက ခပ်နာနာ မှောင်ချပြီး တွေ့ဝေခိုင်းထားခိုက်၊ မင်းက- သာယာစရာကလေးနဲ့ နှစ်သိမ့်ထားလိုက်ရင်၊ တို့နှစ်ယောက်- လက်တွဲမဖြုတ်သမျှ သင်္ခါရဒုက္ခဇာတ်ကို

ဒုက္ခမျိုးစုံ- ကကြီးစုံနဲ့- ဒိဋ္ဌနဲ့မာနပါ၊ ဇာတ်ခုံပေါ်က မရွေ့နိုင်ရင်- ကိုဦးစွာ လိုက်မမှီတော့ပါဘူးလို့၊ သင်္ခတ၊ အစီအရင်ထူးကြောင့် ရူးရတဲ့- ဥမ္မတ္တက- ပုထုဇ္ဇနောမ- သတ္တဝါပါလို့ ထင်စွဲတဲ့သင်္ခါရတွေ လျော့၍လဲ မကျနိုင်၊ ကူးသန်း လို့လဲ မထွက်မြောက်နိုင်အောင်၊ သံသရာသမုဒ္ဒရာ၊ ကျယ်သမျှမှာ သံကွန်ချာ- ကာရံထားခံရဘိသကဲ့သို့- ဖြစ်၍ခွဲ၍သာလျှင် အနုမတဂ္ဂ၊ သံသရာတခွင် ရှည်ကြာ ခဲ့ရလှလေပြီကို- ကြက်သီးထခါ ရိပ်စားမိနိုင်ပါသည်။

အဲဒီလို= သမုဒယသံကွန်ချာနဲ့- ဒုက္ခသစ္စာသမုဒ္ဒရာကို ချာချာပတ်ပတ် ဝိုင်းခင်ထားပေမဲ့၊ ဝိဇ္ဇာဓါတ်ကတော့- သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်ရှင် မဟာကရုဏာ၊ သမာပတ်တခွင်ကြောင့် ချိုးပေါက်ပျက်စီး အလွတ်မြောက်ကြီး- လွတ်မြောက်တော်မူကြပေသည်ကို၊ ကြားသိ၊ မြင်သိ၊ ယုံကြည်မှုအတိရသည့် သဒ္ဓါ သမ္ပုဏ္ဏဘာဝဒုလ္လကို ရလာတဲ့၊ များလှထိုသို့- ကလျာဏတခုတို့သည် ယခုလို- မဟာကရုတော်မဆိတ်သည့် သာသနာရောင်ဝါ၊ တဖိတ်ဖိတ်ကို၊ ဒုလ္လဘငါးဖြာ ချိပ်နိုင်ခိုက်တွင်၊ မူရင်း၊ သင်္ခါရဒုက္ခ- ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခနှင့် ဝိပရိဏမ ဒုက္ခသစ္စာမှန်သမျှ “နတ္ထိခန္ဓသမာဒုက္ခာနဲ့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာပိဒုက္ခာ” တွေကို၊ မျက်ဝါးထင်ထင် လက်ဖဝါးပေါ်တွင် ပတ္တမြားတင်ထား- ထင်ရှားပြဋ္ဌာန်းဘိသကဲ့သို့၊ စိတ်၊ စေတသိက် ရုပ်- ဝိညာဏ်၊ နာမ်၊ ရုပ်အားဖြင့်၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်၊ ချုပ်ပြီး၊ ဇာတိ၊ ဇရာ၊ မရဏ- လုပ်နေသည့်၊ ဒုက္ခသစ္စာအဟုတ်ဖြစ်တဲ့၊ ဒီ- ရုပ်နိမိတ္တ- နာမ်ပဝတ္တသဘော ကိုက သင်္ခတအစစ်မှ သင်္ခါရဒုက္ခဖြစ်ရုံမျှမက၊ အပျက်သဘောတွင် အတ္တငါးမနော မစိုးမပိုင်နိုင်၊ ရုပ်တခိုင်၊ နာမ်တသီး- အချည်းနှီးဖြစ်ပုံကို ရှာမှီးလို့ ကြည့်ပါ လျှင်လည်း- ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ဆရာအရှင်က- ဉာဏ်နှင့် မြင်သာအောင်၊ ပြဆိုတော်မူ သည်မှာ....

အပိစေတ္တ နာမံ နိတ္တေဇံ၊

နသကေန တေဇေန ပဝတ္တိတုံ သက္ကောတိ။

အပိစ- စင်စစ်အားဖြင့်၊ စေတ္တ- ဤနာမ်တရား- ရုပ်တရား၊ နှစ်ပါးတို့တွင်၊ နာမံ- နာမ်တရားသည်၊ နိတ္တေဇံ- တန်ခိုးရှိန်စော်- အာနုဘော်ဟူ၍မရှိ၊ သကေန- တေဇေန- မိမိစွမ်းပကား- တန်ခိုးသတ္တိအားဖြင့်၊ ပဝတ္တိတုံ- ဘယ်အရာကိုမျှ ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ- မစွမ်းနိုင်။

အဲဒီလို= ရုပ်တရားကလဲ- အကြောင်းနိမိတ်- အာရုံချိပ်နိုင်အောင် ဆောင်တတ်ခြင်းကလဲပြီး၊ သူ့အလိုကျ ပြီးစွမ်းနိုင်တဲ့ တန်ခိုးလဲ မရှိပါဘူးတဲ့၊ ဒီလို- တန်ခိုး ဖန်ဆင်းတတ်နိုင်ခြင်း မရှိပေမဲ့၊ ရိုးရိုးစွမ်းအား သတ္တိကလေးများကော၊

တစွန်းတစ၊ ရှိသလားဆိုတော့- မရှိပါဘူးတဲ့၊ ထိုနည်းမကွာ- နာမ်ပဝတ္တဟာလဲ အဆက်မပြတ်- သမနန္တရ- အနန္တရပစ္စယသတ္တိနဲ့ အခြားမလုပ်ဖြစ်ရှိတတ်သလို ဆောင်နှင်းရုံကလွဲပြီး၊ သူဟာလဲ- ဘဇာအမှု- ဘာတခုကိုမျှ သူ့တန်ခိုးနဲ့ပြုလို့ မရနိုင် မတတ်ကောင်းပါဘူးတဲ့၊ တန်ခိုးမရှိပေမဲ့- ရိုးရိုးအစွမ်းသတ္တိကလေးနဲ့ ကော၊ စွမ်းဆောင်နိုင်မလားဆိုတော့လဲ လုံးဝမစွမ်းဆောင်နိုင်ပါဘူးတဲ့၊ မရှိပုံက- ရုပ်အပေါ်မှာ မဆိုထားပါနဲ့၊ သူ့နာမ်အချင်းချင်းမှာဘဲ၊ သိတရားက၊ ခံစားတရားကို၊ ခံစားတရားက သိတရားကို၊ သိတရားက မှတ်သားတရားကို၊ သိ-ခံစားမှတ်သားတရားက စေ့ဆော်တရားကိုတောင် အဖေပြည့်ပြီး သဘောတူ တခုခုဖြစ်အောင်ပြုရအောင်လို့- မစွမ်းဆောင်နိုင်ပါဘူးဆိုတော့၊ ဒီ-ရုပ်နိမိတ္တနဲ့ နာမ်ပဝတ္တတရားတို့ဟာ ဘယ်အရာကိုမျှ မိမိတို့အလိုအရ မဖြစ်စေနိုင်တာ ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါဖြင့်- ရုပ်နာမ်ကို ငါပါလို့-ကိုင်ပြုစရာရှိပါအုံးမလား- ရပါအုံးမတားဆိုတော့၊ လုံးဝမရှိ- ဘိတ် ဘိတ်မရှိ၊ စိတ်နဲ့ ငြိလို့ မရအောင် အတ္တငါ မရှိတာအမှန်၊ သင်္ခါရနှစ်တန်မျှသာဖြစ်ပါတယ်တဲ့၊ အဲဒါကို ထင်ရှားအောင်ပြုထားဒါက....။

နခါဒတိ နဘူဉ္စတိ နပိဝတိ
 နဗျာဟရတိ နဣရိယာပထံ ကပ္ပေတိ၊

နာမ်-နာမ်တရားသည်၊ နခါဒတိ-မခံစားတတ်၊ နဘူဉ္စတိ-မဝါးစားတတ်၊ နပိဝတိ-မသောက်စားတတ်၊ နဗျာဟရတိ-စကားမပြောဆိုတတ်၊ ဣရိယာပထံ-လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား၊ ဣရိယာပုထ်လေးပါးကို၊ နကပ္ပေတိ- လှုပ်ရှားသမှု ဖြစ်အောင်မပြုတတ်။

အထက်ပါ ရုပ်တရား- နာမ်တရားတို့သည် ဘယ်အရာကိုမျှ မစွမ်းဆောင်နိုင်သလို၊ နာမ်တရားသက်သက်သည်လည်း၊ မစားတတ်၊ မဝါးတတ်၊ မသောက်တတ်၊ စကားမပြောတတ်၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွားလဲ- မလုပ်တတ်ပါဘူးတဲ့၊ ထိုနည်းတူစွာ ရုပ်တရားသည်လည်း....။

ရူပမ္ပိ နိတ္တေဇံ နသကေန တေဇေန
 ပဝတ္တိတုံ သက္ကောတိ၊

ရူပမ္ပိ-ရုပ်တရားသည်လည်း၊ နိတ္တေဇံ-တန်ခိုးရှိန်စော်၊ အာနုဘော်ဟူ၍ မရှိ၊ သကေနတေဇေန- မိမိစွမ်းပကား- စွမ်းဆောင်ငြားသည့်- သတ္တိအားဖြင့်၊ ပဝတ္တိတုံ-ဘယ်အရာကိုမျှ ဖြစ်စေခြင်းငှါ၊ နသက္ကောတိ-မစွမ်းနိုင်။

နဟိတဿ ခါဒိတုကာမတာ နပိဝိတုကာမတာ

နဗျာဟရိတုကာမတာ နဣရိယာပထိ ကပ္ပေတုကာမတာ။

ဟိသစ္စံ-ထိုစကားမှန်၏၊ တဿ-ထိုရုပ်တရားအား၊ နခါဒိတုကာမတာ-ခဲစားလိုခြင်းအသာဆန္ဒသည်မရှိ၊ နပိဝိတုကာမတာ-သောက်စားလိုခြင်းအသာဆန္ဒသည်မရှိ၊ နဗျာဟရိတုကာမတာ-စကားပြောဆိုလိုခြင်း အသာဆန္ဒသည်မရှိ၊ ဣရိယာပထိကပ္ပေတု-ဣရိယာပုထ်တို့ဖြင့်၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွားလှုပ်ရှားခြင်းငှါ၊ နကာမတာ-အလိုအသာဆန္ဒသည်မရှိ။

ဤကဲ့သို့၊ နာမ်တရားသည် မခဲစား၊ မဝါးစား၊ မသောက်စား၊ စကားမဆို၊ ထိုထိုဣရိယာပထ-မလုပ်တတ်သလိုဘဲ၊ ရုပ်တရားကလဲ- စားလိုပါတယ်၊ ဝါးလိုပါတယ်၊ သောက်လိုပါတယ်၊ စကားပြောလိုပါတယ်၊ လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွားလိုပါတယ်၊ အိပ်လိုပါတယ်လို့- သူ့မှလဲ အသာဆန္ဒမရှိပါဘူးတဲ့၊ ဒါပေမဲ့ ရုပ်အကြောင်းနိမိတ် သင်္ခါရတရားနှင့် နာမ်ပဝတ္တသင်္ခါရတရားတို့သည်၊ တဦးကိုတဦး အမှီသဟဲ နိဿယအားဖြင့်စွဲဘို့ကို၊ အဝိဇ္ဇာတဏှာ-ဒွေးမူလတို့က-ဖေးကူမကာ-ဆွကြကြပါသဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ-သင်္ခါရာဆိုတဲ့- အကျိုးသင်္ခါရကနေ၊ အကြောင်း သင်္ခါရမဆိတ်နိုင်အောင် ပေါင်းမိချိပ်တဲ့ပြီး၊ ယှဉ်စပ်ရာကာယ၊ င စီ၊ မနောမ္မာ အရပ်ရပ်သောကိစ္စတွေ ဖြစ်ကြရပြန်သတဲ့၊ အဲဒါကြောင့်-ကုသလာဓမ္မာ-အကုသလာဓမ္မာ-အဗျာကတာဓမ္မာ- သုံးခုသာဖြစ်တဲ့ ရုပ်နိမိတ္တ၊ နာမ်ပဝတ္တတို့သည် အကျိုးသင်္ခါရမှ အကြောင်းသင်္ခါရဆီသို့၊ (ဝါ) ဝိပါကဝဋ္ဋမှ၊ ကမ္မဝဋ္ဋဆီသို့- ကိလေသာဝဋ္ဋ၏ အလိုကျ- နိဿယမှုဖြင့် အကျိုး ဒုက္ခမှ အကြောင်း ဒုက္ခသမုဒယ၊ ရကြောင်းကို တသွေမတိမ်း- ကိလေသာကိန်းသမျှ မငြိမ်းရနိုင်ဘဲ လိုက်ပါဆောင်ရွက်နေကြရပါတော့တယ်တဲ့၊ အဲဒီလို ကိလေသာ အညှီအညစ်တွေနဲ့ မှီဖြစ်ရခြင်းကိုလဲ အဋ္ဌကထာဆရာအရှင်က....။

အထခေါ နာမနိဿာယ ရူပံ ပဝတ္တတိ၊

ရူပနိဿာယ နာမံ ပဝတ္တတိ၊

အထခေါ-ထိုသို့-နာမ်နှင့်ရုပ်တရားတို့သည်၊ သဘောချင်းကွဲပြားလျက် မိမိကိုယ်ပိုင်စွမ်းအား၊ မရှိကြငြားသော်လည်း၊ နာမံ-နာမ်တရားသည်၊ ရူပံ-ရုပ်တရားကို၊ နိဿာယ-မှီ၍၊ ပဝတ္တတိယထာ-အလိုရှိရာ ခပ်သိမ်းသော အရာကို

ဖြစ်စေနိုင်သကဲ့သို့၊ ရူပမ္ပိ-ရုပ်တရားသည်လည်း၊ နာမံ-နာမ်တရားကို၊ နိဿယ-မီ၍၊ ပဝတ္တတိ-ကိစ္စအရပ်ရမ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။

အဲဒီလို အမှီပြုပြီး၊ ဝဋ်သုံးလီညီညွတ်မှုကို၊ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာခေါင်းဆောင်မှုဖြင့်၊ ငါလုပ်တယ်၊ ငါစွမ်းဆောင်နိုင်တယ်ထင်ပေမဲ့၊ မဟုတ်မလျား၊ ရုပ်၊ နာမ်နှစ်ပါးသာ အကျိုးဖြစ်ပွားခြင်း တဏှာစာရင်းမြောက်သဖြင့် အကြောင်းသစ်ပေါ်ပေါက်ရခြင်းမျှပါတကားဟု အောက်ပါသဘောကို ရှုပါတော့....။

နာမဿ ခါဒိတုကာမတာယ ပီဝိတုကာမတာယ၊
ဗျာဟရိတုကာမတာယ ဣရိယာပထ ကပ္ပေတုကာမတာယ၊
သတိရူပံ ခါဒတံ ပိဝတိ ဗျာဟရတိ ဣရိယပထံ ကပ္ပေတိ။ ။

နာမဿ-နာမ်တရားအား၊ ခါဒိတုကာမတာ-ခဲစားလိုခြင်း အာသာဆန္ဒသည်၊ (ဝါ)ဆာလောင်တောင့်တခြင်းသည်၊ သတိ-ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ရူပံ-ရုပ်တရားသည်၊ ခါဒိယတိ=ခဲစားမှုကိုဆောင်နှင်း၏ (ဝါ)ခဲစားပေးရ၏။

နာမဿ-နာမ်တရားအား၊ ပီဝိတုကာမတာ-သောက်လိုခြင်း၊ အာသာဆန္ဒသည်(ဝါ)မှတ်သိပ်တောင့်တခြင်းသည်၊ သတိ-ဖြစ်ရှိခဲ့သော်၊ ရူပံ-ရုပ်တရားသည်၊ ပိဝတိ-သောက်သုံးမှုကို ဆောင်နှင်း၏၊ (ဝါ)သောက်သုံးပေးရ၏။

နာမဿ-နာမ်တရားအား၊ ဗျာဟရိတုကာမတာ-စကားပြောဆိုလိုခြင်း အာသာဆန္ဒသည်၊ (ဝါ)ဆိုမြည်ရန် တောင့်တခြင်းသည်၊ သတိ- ဖြစ်ရှိသော်၊ ရူပံ-ရုပ်တရားသည်၊ ဗျာဟရိတု-ပြောဆိုခြင်းကို ဆောင်နှင်း၏၊ (ဝါ)ပြောဆိုပေးရ၏။

နာမဿ-နာမ်တရားအား၊ ဣရိယာပထ ကပ္ပေတုကာမတာ- လျှောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား၊ လေးပါးအမှု တခုခုကို၊ ပြုလိုသော အာသာဆန္ဒသည်၊ (ဝါ) ဣရိယာပုထ်ပြောင်းလျက် သုခကိုတောင့်တခြင်းသည်၊ သတိ- ရှိခဲ့သော်၊ ရူပံ-ရုပ်တရားသည်၊ ဣရိယာပထံကပ္ပေတိ- လျှောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား- ဣရိယာပုထ်လေးပါးကိုဆောင်နှင်း၏၊ (ဝါ) လျှောင်းခြင်း- ထိုင်ခြင်း- ရပ်ခြင်း- သွားခြင်းကို ပြုပေးရ၏။

ယောဂီသုမြတ်၊ ဤသို့နှင့်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါဟူသော အသွင်အပြင်သည်ပင် လုံးဝမရှိ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ ခေါ်ငြား၊ ပရမတ္ထ တရားတို့သည်သာ၊ သင်္ခတပီပီ- အပြုအပြင်-အစီရင်ခံလာရပြီဆိုပါလျှင် သင်္ခါရလောကကို

ကမ္မဝဋ္ဋ- ဝိပါကဝဋ္ဋဝသေန = ကမ္မဝဋ္ဋ- ဝိပါကဝဋ္ဋ အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင် အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ ခေတနာ- တသံသရာလုံးဝယ်၊ ကိလေသဝဋ္ဋ နှောင်အိမ်ညွတ်မှ မလွတ်နိုင်သမျှကာလပတ်လုံး၊ သာသနာပရမတ္ထတရားကို သင်္ခါရ ချယ်မှုန်းသည့်- ဒုက္ခသစ္စာတုံးအဖြစ်၊ ကမ္မဘဝ = ကံကိုပြုလုပ်ရာကျတဲ့ အဖြစ်၊ ဝိပါကဘဝ = ကံရဲ့အကျိုးကျရောက်ရတဲ့ အဖြစ်ဆိုတဲ့၊ သမုတိသစ္စာအားဖြင့်- သမုတိခေတိဝေတိ = ကာမ၊ ရူပ၊ အရူပ၊ ဘုံသုံးဘော်တွင်- သတ္တလောကလို့လဲ- အမည်မှည့်ခါသမုတိ = သြကာသလောကလို့လဲ အမည်မှည့်ခါ သမုတိပြီး၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါရှိတယ်လို့ လုပ်ကြရတဲ့- ဇာတ်ထုပ်ကြီးကို ကိလေသာ ဇာတ်ဆရာ ကြီးက၊ အခဏ်းကြီး(၃၁)ခဏ်းနှင့် မနားတန်း ကပြခိုင်းတိုင်း မဆိုင်းမတွ ကပြ ကြရတော့သည်။ အမှန်အကန်သဘောက = ချမ်းသာရာနတ္ထိ = ဒုက္ခသစ္စာအတိသ ဖြစ်သည့်- အစဖေပြု- မူလသဘောအရနှင့်ကြည့်ပါက၊ ဒုက္ခသစ္စာ- သမုဒယ သစ္စာနဲ့တဲ၊ အခွန်သုံးရပ်-လောကသုံးလီ-ဘုံသုံးမည်နှင့် သုံးပါးဝဋ္ဋကြီး-ထိန်ထိန် ညီးသည့်- ဒုက္ခသစ္စာ မီးကျီးတွင်းပမာမှလွဲ၍၊ ချမ်းသာတစ်- ဘယ်မရှိရိုးအမှန် ကြောင့်၊ သမုဒယရန်သူကို မဂ္ဂသစ္စာ မိတ်ကလျာကူ၍၊ တိုက်ထုတ်ငြိမ်းသတ်ခါ၊ နိရောဓသစ္စာငြိမ်းရာကို-အောင်လံထူရအောင်၊ မျက်နှာမူ၊ ရှေ့ရှုခါ- ခြေလှမ်း မှန်မှန်- မဂ်ရေစင် သန်သန်နှင့် တသွင်သွင်ဖြန်းပါတော့မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ပြုသင့် ပါတော့သည်။

ဤသို့ပြုတိုင်း- မဆိုင်းမတွ-လက်ဝယ်ရသည့် မဟာဉာဏ်အောင်ဝိပဿနာ အခေါင်အဖြစ်၊ အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာကို၊ တည်ဆောက်ခါ စောက်ချ၍ ပွားများမည်အမှန်ဆိုပါက၊ အထက်ကဆိုခဲ့တဲ့၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ချက်၊ သင်္ခါရဒုက္ခစက်၏ အကျိုးဆက်မှန် ရှုရှုကံနှစ်တန်သည်၊ ပြုသူစီမံ- ဝေကံဟု- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ- သဏ္ဌာန်-ငါမပါဘဲ၊ ရုပ်အကြောင်းနိမိတ်- နာမ်ပဝတ္တဟိတ် ဖြင့် သင်္ခါရမဆိတ်သော အကျိုးဆက်တရား၌၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အတ္တာ၊ အတ္တ နိယနှင့်၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ- အထည်၊ ခြပ်၊ သဏ္ဌာန် မတွဲဘဲသာလျှင် ပြဆိုအပ် ပြီး- ရူပွားနည်းအရာ၊ ပွားများအပ်သော အခါကာလ၌၊ မြတ်စွာဘုရားရှင်- ညွှန်ပြသန်သင်သည့် ညစ်ညူးမှုအယာဉ်နှင့် သမာဓိ၏ ဘေးရန်အန္တရာယ်တခွင်တို့ ဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်ရှိတတ်သည်ကို၊ မိမိကိုယ်တိုင် ပိုင်းခြားသိရှိ၍- တွန်းလှန်သုဉ်း ဆိတ်စေကာ၊ အငြိမ်းငါတ်အမှန်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်မြင်- ဉာဏ်စဉ်အထွဋ်အထိပ်ကို ချိပ်မိအောင် ကြိုးစားနိုင်စေရန် သတိပညာနှင့်ပိုင်းခြားသိထားစရာ လိုအပ်လာ သည်ဖြစ်ပါ၍၊ ယောဂီ၏ အောင်ပွဲအတွက် အားခဲ၍- ဘတ်ရှုတော်မူပါလေ။

ပဌမ ဆက္က-ခြောက်ပါး။

အနုဂစ္ဆနာစ အဿာသံ၊ ပဿာသံအနုဂစ္ဆနာ၊
သတိ အဇ္ဈတ္တစိက္ခေပါကခံနာ၊ ဗဟိဒ္ဓါဝိက္ခေပ ပတ္တနာ။

- (၁) အဿာသံ- ရှုခိုက်ကို၊ အနုဂစ္ဆနာစ- အစဉ်လျှောက်၍၊ လိုက်ခြင်း၎င်း၊ သတိစ- အတွင်းအာရုံ၌ ပျံ့လွင့်ကြောင်း ဖြစ်သော သတိ၎င်း။
- (၂) ပဿာသံ- ရှိုက်ခိုက်ကို၊ အနုဂစ္ဆနာစ- အစဉ်လျှောက်၍ လိုက်ခြင်း၎င်း၊ သတိစ- အပြင်အာရုံ၌ ပျံ့လွင့်ကြောင်း ဖြစ်သော- သတိ၎င်း။

အထက်ပါ= နှစ်ချက်ကို ဘတ်ပြီးသွားရုံနဲ့တော့- ယောဂီတို့ သဘောပေါက်မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ လက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာအရ၊ ယောဂီသူမြတ်နားလည်ရမှာကတော့၊ (၁) ရှုခိုက်ကို၊ (၂) ရှိုက်ခိုက်ကို ဆိုတဲ့ နေရာမှာ၊ ရှုခိုက် ရှိုက်ခိုက်ဟာ၊ ဝင်သက်-ထွက်သက် မဟုတ်ပါ။ ဝင်လေ၊ ထွက်လေ မဟုတ်ပါ။ ရှုရှိုက်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်- သတ္တဝါ- ငါလဲမပါပါ။ မူလက၊ ဒုတိယပိုင်းတွင် ရှင်းပြခဲ့တဲ့ ဖေါဠဗ္ဗဓါတ်သုံးပါးဖြစ်သော- ဝါယော၊ တေဇော၊ ပထဝီဓါတ်တို့ လက္ခဏာရပ်အနေနဲ့ ဆောင်နှင်းထွန်းပြတာကိုသာ- “သတ္တုပလဒ္ဓိ” ပဇာဟဟိ” အရ- ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါနှင့် အတုံး- အလုံး- အခဲ- အထည်- ဒြပ်-သဏ္ဌာန် မတွဲဘဲ- ရှုခိုက်ထင်ရှား= ထောက်ကန်၊အေး၊မာနဲ့၊ ရှိုက်ခိုက်ထင်ရှား= တွန်းကန်၊ ပူ၊ ပျော့ သဘောတရားကို မှတ်သားပိုင်းခြား- ပွားများရမှာပါ။ အကယ်၍= ဝင်သက်၊ ထွက်သက်၊ ဝင်လေ၊ ထွက်လေမရှိဘဲနဲ့၊ ရှုခိုက်- ဝင်သက်၊ ဝင်လေဘဲ၊ ရှိုက်ခိုက်- ထွက်သက်၊ ထွက်လေဘဲလို့- မှတ်သားပိုင်းခြားရင်တော့၊ ရှုခိုက်မှာ- ဝင်သက်၊ ဝင်လေ၊ ဝင်သွားပေါ့လို့- အစဉ်လျှောက်လိုက်မိခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ဒါမှမဟုတ်- နှားသီးဖျား- ရင်ညွန့်ချက်တိုင် ရောက်ပြီလို့လဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ငါကို မစွန့်ဘဲ- အစဉ်လိုက်မိနေပါလိမ့်မယ်တဲ့။ ရှိုက်ခိုက်မှာလဲ= ထွက်သက်၊ ထွက်လေ၊ ထွက်သွားပေါ့လို့ အစဉ်လျှောက်လိုက်နေမိခြင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါမှမဟုတ်-ချက်တိုင် ရင်ညွန့်နှာသီးဖျားကနေ ထွက်သွားပြီလို့လဲ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ- ငါကို မစွန့်ဘဲ အစဉ်လိုက်မိနေပါလိမ့်မယ်တဲ့။ အဲဒီလို- ရှုခိုက်မှာ- အာရုံအယူလုံပြီး အလိုက်မှားနေရင် အဲဒီသတိဟာ- မခိုင်မြဲနိုင်ဘဲ၊ ရှုခိုက်အတွင်း အာရုံတွေထဲမှာလဲ ပျံ့လွင့်ကြောင်း ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ ရှိုက်ခိုက်အာရုံတွေမှာလဲ

ပျံ့လွင့်ကြောင်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်= လက္ခဏာရမ္မဏိဝိပဿနာရဲ့ အာရုံ လက္ခဏာ၊ မြတ်ဗေဓကဲ့- အမှန်ရယူဘို့ရယ်။ ရှုခိုက်ရှိုက်ခိုက်၊ အစဉ်လိုက်မနေဘို့ရယ် ပျံ့လွင့်ကြောင်းသတိ၊ အဖြစ် မသက်ဝင်ရအောင်၊ (၀၂) ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်တွေ ရခြင်းရဲ့- ညစ်နွမ်းမှု၊ မဖြစ်မရှိရအောင်။ မူလ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဝင်- ကျင့်စဉ်တရား တော်မှာ ပြဆိုလာတဲ့အတိုင်း- အာရုံမှန်- မှတ်သားပိုင်းခြားမှုအမှန်၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ ငါ၊ အတုံး၊ အလုံး၊ အခဲ၊ အထည်၊ ခြေ၊ သဏ္ဌာန်တို့မှာ အာရုံမကပ် တာ အမှန်ဖြစ်တဲ့- သဘာဝလက္ခဏာအာရုံ၏ သဘောမှန်၌သာ ပွားများပါ လျှင်၊ လွန်မြောက်နိုင်ပြီး၊ ဝိပဿနာရှေ့စခန်းအမှန်တွင်- သမထ၊ နောက်မကျန် ဘဲ၊ မြဲမြံစွာ၊ ရရှိလာမည်ဖြစ်ပါ၍၊ အထက်ပါ နှစ်ချက်၏ ဆိုလိုချက်ကို လက္ခဏာ ရမ္မဏိက ဝိပဿနာစက်နှင့် ချေဖျက်၍ ပွားများကြပါကုန်....

- (၃) အဇ္ဈတ္တဝိက္ခေပိကခံနာ- အတွင်းအာရုံ၌ပျံ့လွင့်ကြောင်းဖြစ်သော ရှုခြင်း၌ လိုလားသော၊ သတိစ- ပျံ့လွင့်ကြောင်း သတိ၎င်း။
- (၄) ဗဟိဒ္ဓာဝိက္ခေပ ပတ္တနာ- အပြင်အာရုံ၌ ပျံ့လွင့်ကြောင်းဖြစ်သော ရှိုက်ခြင်း၌ လိုလားဟူသော၊ သတိစ- ပျံ့လွင့်ကြောင်းသတိ၎င်း။

ဒီ-(၃)နဲ့(၄)ကတော့ ရှင်းပါတယ်။ ယောဂီသူမြတ်သည် အထက်က နှစ်ချက်ကို ကျော်လွှားနိုင်ပြီး၊ အရှုခံအာရုံကလဲမှန်-အရူမှန်မှလဲ သတိက၊ နေ ထားတကျ-ပွားများနိုင်ပြီဆိုရင်၊ ရှုခြင်းဆိုတဲ့ အတွင်းအာရုံမှာ ပိုပြီးမှတ်သား ပိုင်းခြားလို့ ကောင်းမွန်ရင်၊ ရှိုက်ခြင်းရောက်ဆဲကို မြန်မြန်ပြီးဆုံးစေလိုပြီး- ရှုခြင်း ကို- ပြန်လိုလားနေတတ်ပါတယ်။ တခါတရံလဲ ရှိုက်ခြင်းဆိုတဲ့- အပြင်အာရုံမှာ မှတ်သားပိုင်းခြားရတာ-ကောင်းမွန်စွာ တရားတွေ့တယ်လို့-မှတ်ယူပြီး- ရှုခြင်း ရောက်ဆဲကိုလဲ မြန်မြန်ဘဲကုန်ဆုံးစေလိုပြီး ရှိုက်ခြင်းကိုပြန်တောင့်တနေတတ်ပါ တယ်။ အဲဒီလို-လိုလားမှုတောင့်တမှုတွေသည်- ရှုရှိုက်နှစ်တန် တဖက်ဖက်သော အယာမ်မှာဖြစ်ခဲ့လို့ရှိရင်၊ ဖြစ်တတ်နေရင်၊ မှတ်သားပိုင်းခြားမှု မြဲမြံပြီး ပညာနဲ့ သမာဓိ တူစုံဖြစ်သည် အထိကို- မရောက်နိုင်အောင် သတိရဲ့ မမြဲမြံမှုကြောင့် ဝိပဿနာရဲ့ ညစ်နွမ်းမှုပါဘဲတဲ့။ ဒါကြောင့်- ရှုခိုက်အတွင်း အာရုံကိုလဲ မျှော် ခေါ် လိုလား တောင့်တခြင်းများမဖြစ်မရှိပါစေနဲ့၊ ရှိုက်ခိုက် အပြင်အာရုံကိုလဲ မျှော်ခေါ် လိုလားတောင့်တခြင်းများ မဖြစ်ပါစေနဲ့၊ အဲဒီ (၃) နဲ့ (၄) နှစ်ချက် ဟာလဲ ယောဂီရဲ့ မှတ်သားပိုင်းခြားမှု၌ သတိမြဲမြံသလောက် လျော့ပေါ့ပျောက် ကွယ်-သွားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါ၍-သတိ၊ ပညာနဲ့ မျှော်ခေါ် လိုလား တောင့်တခြင်း များကို သိမ်းဆည်းပွားများပေးရပါမည်ဟု ဆိုလိုတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဿာသေ နာဘိတုန္နဿ၊ ပဿာပဋိလာဘေ မုစ္ဆနာ၊

ပဿာသေ နာဘိ တုန္နဿ၊ အဿာသပဋိလာဘေ မုစ္ဆနာ၊

(၅) အဿာသေန- ရှုခိုက် ထောက်ကန်မှုစသည်ဖြင့်၊ အဘိတုန္နဿ- နှိပ်စက်အပ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ပဿာသပဋိလာဘေ- ရှုကံမှု ကိုရခြင်း၌၊ မုစ္ဆနာ- သက်သာဘွယ်ထင်လျက်- ပြောင်းရွှေ့လို ခြင်းသည်၎င်း၊

(၆) ပဿာသေန- ရှုခိုက် တွန်းကန်မှုစသည်ဖြင့်၊ အဘိတုန္နဿ- နှိပ်စက်အပ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏၊ အဿာသပဋိလာဘေ- ရှုမှု ကိုရခြင်း၌၊ မုစ္ဆနာ- သက်သာဘွယ်ထင်လျက်- ပြောင်းရွှေ့လို ခြင်းသည်၎င်း၊

ဤ(၅)နှင့် (၆)သဘောကတော့၊ (၃)နှင့် (၄)ကဲ့သို့ ခပ်ဆင်ဆင်ထင် မှတ်ရပေမဲ့ မဟုတ်ပါဘူး၊ (၃)နှင့် (၄)ကတော့၊ တရားအားထုတ်လို့ မကြာ မတင်ခင်မှာဘဲ ဖြစ်ရှိတတ်ပါတယ်၊ (၅)နဲ့ (၆) ကတော့ တရားအားကုတ်လို့ (၇)ရက် (၁၀)ရက်စသည် ကြာလာပြီးတော့- ရှုခိုက်၊ ရှုခိုက် ဘက်စုံတက်ညီ တိုးတက်မှုမျှတစွာမရဘဲ၊ တရက်- ရှုခိုက်ဆက်- အားယုတ်လို့ကောင်းလိုက် နောက် တရက်- ရှုခိုက်တဲဘက်အားထုတ်လို့ကောင်းလိုက်နဲ့ (၃)နဲ့ (၄) သဘောကို ပြတ် အောင် မသိမ်းဆည်းနိုင်ခဲ့တော့ အားထုတ်လို့ အဆင်မပြေတဲ့ဘက်ကို နှိပ်စက်ခံရ ဘိသကဲ့သို့ ဆုတ်နစ်ဖြစ်ရှိလာပြီး၊ အဆင်ပြေသက်သာရာကို ပြောင်းရွှေ့လိုတဲ့ ဆန္ဒအာသာကို မွေးမြူမိထားသလိုဖြစ်ရှိခါ- တရားထိုင်လို့ မိနစ် ၂၀- ၂၅- လောက်ရပြီဆိုရင်၊ ဒီဆန္ဒအာသာ ပြန်ပေါ်ပြီး သတိရတိုင်း ဆုတ်နစ်မှုတဖက်- သာယာဘွယ်ဘက် ပြောင်းရွှေ့လိုတာက တချက်နဲ့ အစကမှ ဘက်ညီ တက်ညီ တိုးတက်မှုမရှိခဲ့ရတဲ့အထဲ၊ အဲဒီ သတိလွဲတဲ့ ဆန္ဒအာသာကြောင့် အားထုတ်ရတဲ့ တရားအပေါ်မှာတောင် ဟုတ်မှ- ဟုတ်ပါ့မလားလို့အထိ တောဝေလာတတ်ပါ တယ်၊ မူလအတယ်မှန်ပြီးရင် (၃)နဲ့ (၄)ကို အပြတ်ကျော်နိုင်ရင်တော့ (၅) နဲ့ (၆)ပေါ်ပေါက်စရာမရှိနိုင်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ (၃)နဲ့ (၄)မှာ၊ သမံ ကာရုန်ကာ ကျော်ခဲ့ရင်ရက်ညောင်းလာတော့- (၅)နဲ့ (၆)ဟာ- ကောက်ရသလိုပေါ်ပေါက် လာတတ်ပါတယ်၊ (၅)နဲ့ (၆)ပြင်းထန်ရင်တော့ အတော်ကြာရှေ့စွာ ပြုပြင်ရမဲ့ အပြင်၊ သူက(၁)နဲ့ (၂)မူတယ်ချက်ကိုပါ မမှန်မကန်အောင် ဆုတ်ယုတ်စေတဲ့ သဘောအထိ ဆောင်နိုင်တာမို့- ယောဂီတို့သည်(၃)-(၄)ကို အပြတ်ငြိမ်းအောင် ဖြတ်နိုင်တဲ့ မှတ်သားပိုင်းခြားမှု- သတ်မြဲမြံစွာ ကိန်းအောင် ကြိုးစားခဲ့ကြဘို့ တိုက်တွန်းပါတယ်။

ပဌမ ဆက္ကဋြောက်ရပ်-ထွက်မြောက်ရန်
အကျဉ်းသဘောမှာ

- (၁) ရှုခိုက်၌၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ,ဟု မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်းမှ တပါး၊ အစ, အလယ်, အဆုံးဟု ဆိုအပ်သော နှာသီးဖျား-ရင်း ချိုင့်၊ ချက်တိုင်စသည်သို့ အစဉ်မလျှောက်ပါနှင့်၊ အဇ္ဈတ္တညစ် နှမ်းမှု ဖြစ်တတ်ပါသည်။
- (၂) ရှိုက်ခိုက်၊ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့,ဟု- မှတ်သားပိုင်းခြားခြင်းမှ တပါး၊ အဆုံး-အလယ်-အစ, ပြန်ရခြင်းဟု ဆိုအပ်သော- ချက် တိုင်,ရင်ချိုင့်,နှာသီးဖျား, စသည်တို့သို့အစဉ် မလျှောက်ပါနှင့်၊ ဗဟိဒ္ဓညစ်နှမ်းမှု ဖြစ်တတ်ပါသည်။
- (၃) ရှုခိုက်- ထောက်ကန်မှုစသည်ကို- မလိုလား, မနှစ်သက်ပါနှင့်။
- (၄) ရှိုက်ခိုက်- တွန်းကန်မှုစသည်ကို- မတောင့်တ, မနှစ်သက်ပါနှင့်။
- (၅) ရှုမှုထောက်ကန်ခြင်းစသည်တို့၌ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ ထင်ချက် ကြောင့်၊ ရှိုက်ခိုက်-တွန်းကန်ခြင်း စသည်တို့ကို သက်သာ,သာယာ ဘွယ်ဟု အထင်အစွဲဖြင့် ပြောင်းရွှေ့လို့မူ မဖြစ်ပါစေနှင့်။
- (၆) ရှိုက်မှု- တွန်းကန်ခြင်းစသည်တို့၌ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ ထင်ချက် ကြောင့်၊ ရှုခိုက်- ထောက်ကန်ခြင်း- စသည်တို့ကို သက်သာ, သာယာဘွယ်ဟု- အထင်အစွဲဖြင့်၊ ပြောင်းရွှေ့လို့မူ- မဖြစ်ပါ စေနှင့်။

ဒုတိယ ဆက္က-မြောက်ပါး။

နိမိတ္တံ အာဝဇ္ဇမာနဿ၊ အဿာသေ ဝိက္ခိပ္ပတေ မနော၊
အဿာသံ အာဝဇ္ဇ မာနဿ၊ နိမိတ္တေ စိတ္တံ ဝိကမ္ပတိ။

- (၁) နိမိတ္တံ- နိမိတ်အာရုံကို၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မနော-မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်၊ အာဿေသ- ရှုမှုသဘော၌၊ ဝိက္ခိပ္ပတေ- ပျံ့လွင့်၏။
- (၂) အဿာသံ- ရှုမှုသဘော၌၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ နိမိတ္တံ- နိမိတ် အာရုံ၌၊ ဝိကမ္ပတိ- တုန်လှုပ်၏။

နိမိတ္တံ အာဝဇ္ဇမာနဿ၊ ပဿာသေ ဝိက္ခိပ္ပတေ မနော၊

ပဿာသံ အာဝဇ္ဇမာနဿ၊ နိမိတ္တေ စိတ္တံ ဝိကမ္ပတိ။

(၃) နိမိတ္တံ- နိမိတ်အာရုံကို၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏၊ မနော- မနောစိတ်ဝိညာဏ်သည်၊ ပဿာသေ- ရှိက်မှုသဘော၌၊ ဝိက္ခိပ္ပတေ- ပျံ့လွင့်၏။

(၄) ပဿာသံ- ရှိက်မှုသဘောကို၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- ဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသော- ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ နိမိတ္တံ- နိမိတ်အာရုံ၌၊ ဝိကမ္ပတိ- တုန်လှုပ်၏။

ဤဒုတိယဆက္က-လေးချက်စလုံးရဲ့ သဘောကတော့၊ ရှုခိုက်၊ ရှိက်ခိုက်မှာ နိမိတ်အာရုံကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းရင် စိတ်ပျံ့လွင့်တတ်တယ်။ ရှုမှု၊ ရှိက်မှုကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းရင် နိမိတ်အာရုံမှာစိတ်တုန်လှုပ်တတ်တယ်။ အဲဒီလို=ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းခြင်းမျိုးဟာ- အာနာပါနဝိပဿနာရဲ့ ညစ်နွမ်းကြောင်းဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဒီတော့- နိမိတ်အာရုံဆိုတာ ဘာလဲ၊ ရှုမှု ရှိက်မှုကို ဆင်ခြင်တယ်။ အဲဒါ- ဘာကို ဆင်ခြင်တာလဲလို့ ရှေ့ဦးစွာ၊ ကွဲပြားစွာ၊ သိဘို့လိုအပ်ပါတယ်။ နိမိတ်အာရုံဆိုတာ- အကျိုးဖြစ်ရပ်၊ မပြတ်လပ်အောင် ပြုစီရင်မှုအကြောင်းတရားကို နိမိတ်အာရုံလို့ခေါ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့- နိမိတ်အာရုံကို ဘာနိမိတ်လဲမေးရင် သင်္ခါရနိမိတ္တံ= သင်္ခါရက၊ ပြုစီရင်မှု- နိမိတ္တက၊ အကြောင်း၊ ထို့ကြောင့်- နိမိတ်အာရုံကို ပြုစီရင်မှုအကြောင်းတရားလို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီ- ပြုစီရင်မှုအကြောင်း သင်္ခါရ နိမိတ်အာရုံသည်၊ ဆောင်နှင်းအပ်လတ်သော်၊ အဿာသ- ပဿာသလို့၊ (ဝါ) ရှုမှု- ရှိက်မှုလို့ ခေါ်ဝေါ်စရာ ဖြစ်ပေလိမ့်ပါတယ်။ အဲဒီလို- နှစ်ခုခွဲပြီး သိလိုက်ရရင်၊ ယောဂီရဲ့ဉာဏ်က- ဘာကို ပြေးမြင်ဘို့ ကောင်းသလဲဆိုတော့၊ အစက- ရှုမှုရှိက်မှုကြောင့်၊ နိမိတ်အာရုံပေါ်တယ်လို့ ပြောင်းပြန် ထင်နေရုံမက- ရှုရှိက်တဲ့ သူရှိတယ်၊ ငါ့ရှုရှိက်လို့ ကောင်းတယ်- မကောင်းဘူးတောင် မလုပ်ခဲ့ဘူးလား?- လုပ်ခဲ့တယ်၊ အခုတော့- ရှုတာရှိက်တာ- ရှုခြင်း၊ ရှိက်ခြင်းဖြစ်တာ၊ ရှုမှု၊ ရှိက်မှုဖြစ်တာ- ပြုစီရင်မှုအကြောင်းတရားကြောင့်- သင်္ခါရနိမိတ်အာရုံပေါ်တာကို၊ ရှုမှု၊ ရှိက်မှု ခေါ်တာပါလို့ ပြေးမြင်လိုက်ရင်၊ ပဌမဆက္ကသဘောတွေ အလွယ်ကလေးနဲ့ လွတ်ထွက်သွားနိုင်ပါတယ်။ မြတ်သော ယောဂီ....။

ကဲ= ဒီတော့....နိမိတ်အာရုံကို သွားဆင်ခြင်ရင် စိတ်ပျံ့လွင့်တတ်တယ် တဲ့။ အဲဒီ-နိမိတ်အာရုံ ဖြစ်ပေါ်တဲ့ ပြုစီရင်မှု၊ အကြောင်းတရားကိုရှာတော့ ဘယ် သူတွေရမှာလဲ။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိတဲ့၊ ထောက်ကန်-အေး-မာ၊ တွန်း ကန်- ပူ- ပျော့ဆိုတဲ့၊ သဘာဝလက္ခဏာ ဆောင်နှင်းမှုမှလွဲပြီး တခြားပြုစီရင်မှု အကြောင်းတရား၊ အမှန်ရှိပါအုံးမလား မရှိပါ။ အဲဒီ-သဘာဝလက္ခဏာမပြတ် ဆောင်နှင်းနေတာကို ပေါ်လွင်ထင်ရှား ဉာဏ်အားဖြင့် မြင်ရအောင် သတိကပ် ပြီး- မပြတ်မှတ်သားပိုင်းခြားပေးရမဲ့အစား၊ ထောက်ကန်- အေး- မာ၊ သဘော တခုခုကို သွားပြီး၊ ဆင်ခြင်လိုက်မိတော့၊ ရှုခိုက်မှာ- စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းဖြစ်သွား တတ်ပြီး- မရေမရာနဲ့ လွန်မြောက်သွားရတတ်တယ်။ ရှုခိုက်မှာလဲ တွန်းကန် ပူ-ပျော့၊ သဘောတခုခုကို ဆင်ခြင်လိုက်မိတာနဲ့ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း ဖြစ်သွားပြီး မရေမရာနဲ့ လွန်မြောက်သွားရတတ်တယ်။ ဒီတော့- အာရုံကလဲ ပေါ်လွင်ထင် ရှားခဲနေတဲ့အခါကျတော့၊ ရှုမှု၊ ရှိုက်မှု၊ ဘက်ကို တခါပြောင်းပြီး ဆင်ခြင်နှလုံး သွင်းမိပြန်ရော၊ ရှုမှု၊ ရှိုက်မှုဘက်ပြောင်းပြီး-ဆင်ခြင်တော့ ဘယ်သဘောကိုလဲ ဆိုတော့၊ ရှုခိုက်မှာ- တင်းလာတာရယ်၊ ကြပ်လာရယ်၊ ပြည့်လာတာရယ်ကို ဆင်ခြင်ပြီး၊ ထောက်ကန်- အေး- မာ၊ သဘောကိုရှာတော့၊ ဘယ်လိုမှ မတွေ့ နိုင်ဘူး၊ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့= အချင်းအရာပညတ်ထဲမှာ- ပရမတ္ထသဘာဝကို သွားရှာနေလို့ဘဲ၊ ဒီတော့- စိတ်က၊ တုန်လှုပ်၊ ချောက်ချားစရာဖြစ်ပွားရပြန် ပေါ့။ ဒီလိုဘဲ- ရှုခိုက်မှာလဲ- လျော့သွားတယ်၊ ရော့သွားတယ်၊ ချပ်သွား တယ်ဆိုတဲ့ အချင်းအရာ ပညတ်ထဲမှာ တွန်းကန်- ပူ- ပျော့ကို ဆင်ခြင်ပြီး ဝင် ရှာကြည့်တယ်။ ဒါလဲ- မတွေ့ရေးချမတွေ့ဘဲ၊ ဒီတော့- အာရုံလက္ခဏာ- မြတ် ဓမ္မက သတိမမြဲလို့ မပေါ်လွင်သေးတာကို ဆင်ခြင်စိတ်နဲ့ ရှာလို့ မတွေ့တော့၊ မဟုတ်သေးပါကလားလို့ စိတ်သာ၊ တုန်လှုပ်ချောက်ချား ရပါတယ်။ အရှုခံ- အမှန်နဲ့၊ အရှုအမှန်- အဝင်ဝင်ကျဘို့ လွဲသည်ထက်လွဲ၊ ဝေးသည်ထက်ဝေးစရာ အဖြစ်မျိုးကြောင့်၊ နိမိတ်အာရုံကိုရော ရှုမှု၊ ရှိုက်မှု အချင်းအရာဆိုတဲ့ သမုတ် ခေါ်ဝေါ် ပညတ်ရသည့် သင်္ကေတကိုရော- မဆင်ခြင်မိအောင် သိမ်းဆည်းပါ။ ယုတ်စွာအဆုံး နှလုံးသွင်းတချက် လယ်ထွက်ပြီး ရောက်မသွားရအောင် မိမိ၏- မူလ၊ အရှုမှန်အာရုံဖြစ်တဲ့ သဘာဝလက္ခဏာ ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာအောင် သတိ နဲ့- ထိန်းချုပ်ပေးပါဟု အကျဉ်းအားဖြင့်၎င်း၊ အကြမ်းစားအားဖြင့်၎င်း၊ ညွှန် ကြားရပါသည်။ ဦးပဉ္စင်းတို့ ရှေ့ပိုင်းမူလ၊ ပြသစဉ်ကကဲ့သို့- တသွေမတိမ်း လိုက်နာကျင့်သုံး ပွားများပါကလည်း ကင်းလွတ်နိုင်ပါသဖြင့် အကျယ်၊ အနု- ယခုမဆိုတော့ပါပြီ- မြတ်သော ယောဂီ....။

အသံသံ အာဝဇ္ဇမာနဿ၊ ပဿာသေ ဝိက္ခိပ္ပတေ မနော၊

ပဿာသံ အာဝဇ္ဇမာနဿ၊ အဿာသေ စိတ္တံ ဝိကမ္ပဘိ။

(၅) အသံသံ- ရှုခြင်းကို၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊
ပဿာသေ- ရှိကြခြင်း၌၊ မနော- မနောဝိညာဏ်စိတ်သည်၊
ဝိက္ခိပ္ပတေ- ပျံ့လွင့်၏။

(၆) ပဿာသံ- ရှိကြခြင်းကို၊ အာဝဇ္ဇမာနဿ- ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်း
ကြောင့်၊ အဿာသေ- ရှုခြင်း၌၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ဝိကမ္ပဘိ-
တုန်လှုပ်၏။

ဤ= ဒုတိယဆက္က- အမှတ်(၅)နဲ့ (၆)ကတော့၊ ရှုခြင်း- ရှိကြခြင်း
ဆိုတဲ့ သဘာဝလက္ခဏာ၌၎င်း၊ အချင်းအရာဟုဆိုအပ်သော- တင်းမာ၊ လျော့
ပါး ချပ်သွားမှုသော သဘောတို့၌၎င်း၊ အာနာပါန-လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿ
နာကို ပွားများနေရင်းမှ အတွင်းအာရုံဟု ဆိုအပ်သော ရှုခြင်း၌ ရပ်တည်-
ဆင်ခြင်သုံးသပ်သဖြင့် အပြင်အာရုံ ရှိကြခြင်း၌- ပျံ့လွင့်နေတတ်ခြင်းနှင့် အပြင်
အာရုံဟု ဆိုသော ရှိကြခြင်း၌ ရပ်တည် ဆင်ခြင်သုံးသပ်သဖြင့် အတွင်းအာရုံ၌
တုန်လှုပ်တတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဤ= ဒုတိယ ဆက္က (၆) ပါးစလုံး၌၊
အနည်းအများအားဖြင့်၊ “ဥပဋ္ဌိတံသတိ”တိုင်အောင် မခိုင်မြဲနိုင်သေးလျှင် ဖြစ်
တတ်ပါသည်။ သို့သော်- ယောဂီသည်၊ ဤသို့- ဖြစ်တတ်ခြင်း ရှိပါကလားဟု
ကွဲကွဲပြားပြားသိနိုင်ခဲ့ပြီး၊ သတိမမြဲမြဲသေး၍သာဟု မှတ်ချက်ချကာ၊ ဝိရိယဖြင့်
ချီးမြှောက်ခြင်း၊ သတိဖြင့် စိတ်ကို သိပ်ပြီးထိန်းချုပ်ခြင်း၊ သမာဓိအားဖြင့်လဲ-
ဂရုတစိုက် စူးစိုက်လွန်းခြင်း စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ပြုပြင်ပေးနေတတ်ပြီး၊ ဗျာ
ပါဒပိုများကာ မေးတိုမတက်ဖြစ်ရှိနေတတ်ပါသည်။ ယခုမူ= ဤဆက္က (၆)ပါး၌
ပျံ့လွင့်မှုဖြစ်ရခြင်းနှင့်- တုန်လှုပ်မှုဖြစ်ရခြင်းတို့သည်၊ ရှုခိုက်၊ အတွင်းအာရုံ၌
ရပ်နား၍ ဆင်ခြင်မိသော- အာဝဇ္ဇနကြောင့်၎င်း၊ အပြင်အာရုံ ရှိခိုက်၌
ရပ်နားမိသော ဆင်ခြင်မိသော အာဝဇ္ဇနသဘောကြောင့်၎င်းဟု ပိုင်းခြားသိ
ရှိပြီးလျှင်၊ ထို- အတွင်း၊ အပြင်၊ အာရုံနိမိတ်နှင့် အချင်းအရာတို့၌ ပညတ်၌
ဖြစ်စေ၊ လက္ခဏာ၌ဖြစ်စေ၊ မရပ်မတည်- မမျှော်မခေါ်- မဆင်ခြင်၊ မစဉ်းစား
ဘဲ- လိုရာလိုရပ်ဖြစ်သော မှတ်သားပိုင်းခြားမှုနှင့်အညီ အမှတ်ပျောက်သည်အထိ
“ဥပဋ္ဌိတံသတိ”ဖြစ်အောင် ဆုတ်- မနစ်- မယုတ်မလွန် အမှန်အထူမရှိစေဘဲ
ညစ်နွမ်းခြင်း ဘေးဘျမ်း၊ ကင်းဝေးစွာ အားထုတ်ရမှသာပါတကားဟု ပိုင်းခြား

သိခါ၊ မပင်မပမ်း ကျော်လွမ်းပေါက်မြောက်အောင် အားထုတ်တော်မူကြပါလေ။ သို့မဟုတ်က (၀၂) ပိုင်းပိုင်း၊ ခြားခြား၊ ကဲ့ကဲ့၊ ပြားပြား၊ မသိက၊ သူတပါးပြောစကားကို ယောင်ဝါး နားထောင်နေရတတ်ပြီး၊ မရေမရာ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်လို့ ဘုရားရှင်က၊ ဤဆက္ကနစ်ရပ်ကို မှီ၍ ဆုံးမအပ်ပါတယ်။

ဒုတိယဆက္က၊ ခြောက်ရပ်

ထွက်မြောက်ရန် အကျဉ်းသဘောမှာ

- (၁) နိမိတ်ကို ဆင်ခြင်သဖြင့်- ရှုမူ၌၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၂) ရှုမူကို ဆင်ခြင်သဖြင့်- နိမိတ်၌၊ စိတ်တုန်လှုပ်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၃) နိမိတ်ကို- ဆင်ခြင်သဖြင့်- ရှုမူ၌၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၄) ရှုမူကို ဆင်ခြင်သဖြင့်- နိမိတ်၌၊ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၅) ရှုခြင်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းကြောင့် ရှုမူခြင်း၌ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။
- (၆) ရှုမူခြင်းကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းကြောင့်၊ ရှုခြင်း၌ စိတ်တုန်လှုပ်ခြင်းကို သိမ်းဆည်းရပါမည်။

ဆဇေတေ ဥပက္ကိလေသာ၊ အာနာပါနဿတိ သမာဓိဿ၊

ယေဟိ ဝိပက္ခိပ္ပမာနဿ၊ နောစစိတ္တံ ဝိမုစ္စတိ၊

ဝိမောက္ခံ အပဇာနန္တံ၊ တေဟောန္တိ ပရပတ္တိယာ။ ။

ဆ-ခြောက်ပါးကုန်သော၊ (၀၂) ပဌမဆက္က- ဒုတိယဆက္က နှစ်စား- ခြောက်ပါးကုန်သော၊ ဇေတေဥပက္ကိလေသာ- ထိုညစ်ညူးကြောင်းတရားတို့သည်၊ အာနာပါနဿတိ သမာဓိဿ- အာနာပါန ဝိပဿနာရှုမြင်မှုသမာဓိ၏၊ ဥပက္ကိလေသာ-ညစ်ညူးကြောင်းဖြစ်သော တရားတို့ပေတည်း၊ ယေဟိ-အကြင်၊ ဥပက္ကိလေသတရားတို့က၊ ဝိပက္ခိပ္ပမာနဿ-ပျံ့လွင့်စေအပ်၊ နိပ်စက်အပ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ နောစဝိမုစ္စတိ-ရှုရှုမူနှင့်တန်-ရုပ်ခါတ်ဖြစ်ပျက်ဟန်-သဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၌ မသက်ဝင်နိုင်၊ (၀၂)ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှလည်း

မလွတ်မြောက်နိုင်၊ ဝိမောက္ခ- ရှုရှိုက်နှစ်တန် ရုပ်ဖြစ်ပျက်ဟန်၌မသက်ဝင်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်းကို၊ အ၊ ပဇာနန္ဒာ-ကွဲကွဲပြားပြားပိုင်း ခြား၍ 'မသိကြကုန်သော၊ တေ-ထိုယောဂ ၁၀၈ရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရပတ္တိယာ- သူတပါးပြောစကား၌သာလျှင်- ယောင်ဝါး၊ နားထောင်၍ နေကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ယောဂီသူမြတ်သည် ဤဆက္ကနစ်ရပ်-တဆဲ နှစ်ပါးသော ညစ်ညူးကြောင်း တို့ကို၊ အာနာပါန ဝိပဿနာ ဘာဝနာအစစ်၌၊ အဘယ်သို့ သက်ဝင်တတ်သည် ကို ယခုအခါ ပါဠိတော်နှင့်စကားပြေ ရှင်းလင်းပေးချက်အရ၊ ကွဲကွဲပြားပြား ပိုင်းခြားသိပြီးဖြစ်ပါ၍၊ သူတပါးပြောစကားကို ယောင်ဝါးနားထောင်နေရတဲ့ အဖြစ်မှ ကင်းလွတ်သွားနိုင်ပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ဒီ-အာနာပါနအခြေခံနဲ့ပတ်သက်၍ သမထ၊ ဝိပဿနာခွဲနည်းကိုလဲ ဒုတိယပိုင်းမှာ ပြခဲ့ပါပြီ။ သို့သော်- ဤသို့သော အကြောင်းတရားတို့၌ မလိမ္မာမကျွမ်းကျင်ဘဲ၊ အာနာပါန သမထ အခြေခံကို အားထုတ်ပြီး ဝိပဿနာလုပ်ပြောတတ်သူများနှင့်တော့၊ ယောဂီတခါ၊ တခါ၊ ရင်ဆိုင်တွေ့နေရပါလိမ့်မည်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ကို တည့်ပေးဘို့ ဝိပဿနာရှေ့ သမထ နောက် အာနာပါနဝိပဿနာ ရှုပွားနည်းသာ ဝိပဿနာမဂ် ပုဗ္ဗဘာဂ မျိုးစေ့ အမှန်ကို- အမြန်ကော်ရနိုင်တာမို့ ပြောင်းရွှေ့ပါလို့တော့- ယောဂီသွားမပြော လိုက်ပါနဲ့၊ အစွဲပြင်းတဲ့- အငြင်းစာရင်းနဲ့သာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ အဲဒီတော့- အကြောင်းတရားတို့၌ မလိမ္မာမကျွမ်းကျင်သူက၊ အကျိုးတရားတွေက ဒီလိုပါလို့ ကွဲကွဲပြားပြားမသိဘဲ၊ အလွဲအမှားတွေနဲ့ လာကလိရင် မိမိအသိဉာဏ် အမှန် ခိုင်မာပြီးသားကြောင့် ယောင်ဝါးနားထောင်၊ တောင်တောင်ဤဤ ဟိုဟာ ဟုတ်နိုး၊ ဒီဟာဟုတ်နိုးမျိုး မဖြစ်ရအောင် အထက်ပါဥပက္ကိလေသ အစသဘော တွေလောက်ကို ကျော်လွန်မြောက်သော “ဥပဋ္ဌိတံ သတိ”နဲ့ သတိ မြဲမြံလျက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အစစ်အမှန်ရအောင် အားထုတ်ပြီး မတုန်လှုပ်နိုင်တဲ့ မဂ်ခရီး ပေါက်ကိုအပြီးရောအောင်အားထုတ်ထားလျက် ယောင်ဝါးလဲနားမထောင်ပါ နဲ့ အငြင်းပွားပြီးတော့လဲသွားတည့်မပေးချင်ပါနဲ့၊ အဲ...မေတ္တာထားလို့ လိုချင် သူရှိရင်တော့- ဒုတိယပိုင်းနဲ့ တတိယပိုင်းစာအုပ်ကလေးခဏငှါပြီး၊ အကြောင်း တရားတွေ လိမ္မာ ကျွမ်းကျင်လာရင် မှန်ကန်တဲ့ အကျိုးတရား ရပါလိမ့်မယ်။ သဘောပေါက်ချင်ရင် ဆည်းပူးကြည့်ပါလို့သာ မေတ္တာပြုလိုက်ကြည့်တိုက်တုန်း ပါသည်။ ကဲ...ဒီတော့ ကျန်တဲ့ တတိယဆက္က သမာဓိရဲ့ ဘေးရန် အန္တရာယ် ကျတတ်ပုံတွေလဲ ကြည့်ပါအုံး၊ ဒါပေမဲ့ ဒီဘေးရန်တွေကင်းပျောက်စေတဲ့ ဧရိယ

သင်္ဂဟတရား (၁၂)ပါးသော ပဿဒ္ဓိစတုတရားများကို ပြသခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ပဋ္ဌမနဲ့ ဒုတိယဆက္ကထေမှာလို့ တခုချင်းမရှင်းတော့ဘဲ၊ လိုရင်းပါဠိအနက်ကိုဘဲ ပြပေးပါတော့မယ်၊ သိလဲသိသာလွယ်၍ ဖြစ်ပါတယ်။

တတိယ ဆက္က-ခြောက်ပါး

(၁) အတိတာနုဓာဝနံ စိတ္တံ ဝိက္ခေပါနုပတိတံ
သမာဓိဿ ပရိပဇ္ဇော၊

အတိတာနုဓာဝနံ- အတိတ်သို့ အစဉ် ပြေးသွားသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဝိက္ခေပါနုပတိတံ- ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ ကျရောက်သည် ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ- သမ္မာသမာဓိ၏၊ ပရိပဇ္ဇော-ဘေးရန် အန္တရာယ်မည်၏။

(၂) အနာဂတ ပဋိကခံနံ စိတ္တံ ဝိကမ္ပိတံ
သမာဓိဿ ပရိပဇ္ဇော၊

အနာဂတ ပဋိကခံနံ-အနာဂတ်ကိုမြှော်လင့်တောင့်တ၍နေသော၊စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ဝိကမ္ပိတံ-တုန်လှုပ်သည်ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ-သမ္မာသမာဓိ၏၊ ပရိပဇ္ဇော-ဘေးရန်အန္တရာယ်မည်၏။

(၃) လီနံ စိတ္တံ ကောသဇ္ဇာနုပတိတံ
သမာဓိဿ ပရိပဇ္ဇော။

လီနံ-တုန်တိုဆုတ်နစ်၍နေသော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ကောသဇ္ဇာနုပတိတံ-ပျင်းယိပြီးငွေ့ခြင်းသို့- ကျရောက်သည်ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ-သမာဓိ၏၊ ပရိပဇ္ဇော-ဘေးရန်အန္တရာယ်မည်၏။

(၄) အတိပဂ္ဂဟိတံ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာ နုပတိတံ၊
သမာဓိဿ ပရိပဇ္ဇော၊

အတိပဂ္ဂဟိတံ- အားသွန်ပင့်ထောက်၊ လွန်ချီးမြှောက်ခြင်းရှေးရှိသော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ဥဒ္ဓစ္စာနုပတိတံ- ဥဒ္ဓစ္စသို့ကျရောက်သည် ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ-သမာဓိ၏၊ ပရိပဇ္ဇော- ဘေးရန်အန္တရာယ်မည်။

(၅) အဘိနတံ စိတ္တံ ရာဂါနုပတိတံ
သမာဓိဿ ပရိပဇ္ဇော၊

အဘိနတံ- အာရုံအမျိုးမျိုးသို့- လွန်စွာညွတ်အားကြီးသော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ရာဂါနုပတိတံ-နှစ်သက်ကပ်ငြိမ်ခြင်းသို့ ကျရောက်သည်ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ-သမာဓိ၏၊ ပရိပဇ္ဇော- ဘေးရန်အန္တရာယ်မည်၏။

(၆) အပနတံ စိတ္တံ ဗျာပါဒါနုပတိတံ
သမာဓိဿ ပရိပန္နော၊

အပနတံ- မူလံ၊ အာရုံမှ ဖဲခွါသွားသော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၊ ဗျာပါဒါ
နုပတိတံ-ဗျာပါဒသို့ ကျရောက်သည်ဖြစ်၍၊ သမာဓိဿ- သမာဓိ၏၊ ပရိပန္နော-
ဘေးရန်အန္တရာယ်မည်၏။

“တတိယဆက္က-အကျဉ်းပြ”

- ၁။ အတိတ်အာရုံ- ရှေ့ရှုကုန်- ဝိက္ခေပနှင့်ကြုံ၊
- ၂။ အနာဂတ်အာရုံ- မျှော်လင့်ကုန်- ဝိကမ္ပိတကြုံ၊
- ၃။ တုန့်တိုဆုတ်နစ်- စိတ်အဖြစ်- ကောသဇ္ဇတွေ့ဖြစ်၊
- ၄။ ဝိရိယသွန်- ချီးမြှင့်လွန်- ပျံ့လွင့်မှုတွေ့မှန်၊
- ၅။ အာရုံအမျိုးမျိုး- ရွှေ့ပြောင်းတိုး- ရာဂအဖြစ်ဆိုး၊
- ၆။ မူလအာရုံ- ဖဲခွါကုန်- ဗျာပါဒတွေ့ဟုန်၊
- ၇။ ရှု၍မမိ- သမာဓိ- ဖြစ်၏ ဘေးရန်စုံ။

အတိတာနုဓာဝနံ စိတ္တံ၊ အနာဂတပဋိကခနံ လိနံ၊
အတိပဂ္ဂဟိတံ အဘိနတံ၊ အပနတံ စိတ္တံ န သမာဓိယတိ၊
ဆဇ္ဇေတ ဥပက္ကိလေသာ၊ အာနာပါနဿတိ သမာဓိဿ၊
ယေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌသင်္ကပ္ပေါ၊ အမိစိတ္တံ နပ္ပဇာနာတိ။ ။

အတိတာနုဓာဝနံ-အတိတ်သို့ အစဉ်ပြေးသွားသော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်
၎င်း၊ အနာဂတပဋိကခနံ-အနာဂတ်ကို မြှော်လင့်တောင့်တ၍နေသော၊ စိတ္တံ-
စိတ်သည်၎င်း၊ လိနံ-တုန့်တိုဆုတ်နစ်နေသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၎င်း၊ အတိပဂ္ဂဟိတံ-
အားသွန်ပင့်ထောက်၊ အလွန်ချီးမြှောက်ခြင်း ရှေးရှိသော၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၎င်း၊
အဘိနတံ- အာရုံအမျိုးမျိုးသို့ ရွှေ့ရှုဆောင်ခါ- ကပ်ငြိတတ်သော၊ စိတ္တံ-စိတ်
သည်၎င်း၊ အပနတံ-ဟိုရွှေ့သည်ပြောင်း၊ မူလအာရုံဟောင်းမှ ဖယ်ခွါ၍ သွား
တတ်သော၊ စိတ္တံ- စိတ်သည်၎င်း၊ နသမာဓိယတိ- ထောက်ကန်- အေး-မာ၊
တုန်းကန်-ပူ- ပျော့- ယိုစီးဖွဲ့ပုံ ပရမတ်အာရုံ၌၊ မသက်ဝင်- မတည်ကြည်နိုင်၊
ဇေတဆ- ဤခြောက်ပါးတို့သည်၊ အာနာပါနဿတိသမာဓိဿ- အာနာပါန
ဝိပဿနာသမာဓိ၏၊ ဥပက္ကိလေသာ-ညစ်ညူးကြောင်းတို့ပေတည်း၊ ယေဟိ-အကြင်
ညစ်ညူးကြောင်းတို့ဖြင့်၊ ဥပက္ကိလိဋ္ဌသင်္ကပ္ပေါ-ညစ်နွမ်းစွာ ကြံစီခြင်းနှင့်ရောပြွမ်း

နေသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အဓိစိတ္တ-မဂ်ဖိုလ်၏ အခြေခံဖြစ်သော အဓိစိတ္တသိက္ခာဖြစ်သည့် သမာဓိကို၊ နပ္ပဇာနာတိ-ကွဲကွဲပြားပြား ပိုင်းခြားနားလည်ခြင်းဖြင့် မသိမမြင်နိုင်ကုန်။

“ဆက္ကသုံးစား၊ ဥပက္ကိလေသ (၁၈) ပါး- ဘပါးပါးလျှင်”

“အတိ ပဂ္ဂဟေတိ စိတ္တေန ဥဒ္ဓစ္စာနုပတိတေန၊ ကာယောပိ စိတ္တံပိ သာရဒ္ဓါစ ဟောန္တိ ဣဉ္ဇိတာစ ဖန္ဒိတာစ။”

အတိပဂ္ဂဟေတိ- လွန်စွာ ချီးမြှောက်သော၊ စိတ္တေန-စိတ်ဖြင့်၊ ဥဒ္ဓစ္စာနုပတိတေန-ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ အစဉ်ကျရောက်သော၊ ကာယောပိ- ကိုယ်သည်၎င်း၊ စိတ္တံပိ- စိတ်သည်၎င်း၊ သာရဒ္ဓါစ-ပူပန်ကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ကာယောပိ- ကိုယ်သည်၎င်း၊ စိတ္တံပိ- စိတ်သည်၎င်း၊ ဣဉ္ဇိတာစ- တုန်ကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ ဖန္ဒိတာစ-လှုပ်ကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

ယောဂီသုမြတ်သည်၊ ဤ(၁၈)ပါးသော အချင်းအရာအခးဖြင့်-အာနာပါနလက္ခဏာရမ္မဏိက ဝိပဿနာကို၊ စတင်ပွားရှုစဉ်မှစ၍၊ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဝိပဿနာ မဖြစ်မှီအတွင်း၌၊ ဝိပဿနာရှုစိတ်ကို တည်ကြည်မှုသမာဓိဟိတ်မှ- ချိုတဲညစ်နွမ်းအောင် ပြုတတ်၊ ဖြစ်ပေါ်တတ်ခြင်းတို့ကို ပိုင်းပိုင်းခြားခြား ကွဲကွဲပြားပြား သိနားလည်ထားပြီးလျှင် သိမ်းဆည်းရှောင်ရှား- ကျော်လွန် သွားနိုင်အောင် သတိ၊ သမုဇည တည်းဟူသော ပညာမြင် အဟုတ်နည်းဖြင့် ဉာဏ်စဉ်တွေကို သုခိသင်ပြီးလျှင် စင်ကြယ်စွာ လှမ်းတက်နိုင်အောင်ကြိုးစားကြပါကုန်။

မသိ၍မှားခြင်းနှင့် သိလျက်နှင့် မှားယွင်းမှု ကြုံရခြင်း နှစ်စားတို့တွင် မသိ၍ မှားခြင်းမှာ သိမ်းဆည်းရှောင်ရှားလွန်မြောက်ရာသို့ ရောက်မသွားနိုင်ပါ။ သိလျက်နှင့် မှားယွင်းမှုကြုံတတ်ရသည်ကိုတော့ အသိတွင်- သတိပညာယှဉ်လိုက်သည်နှင့် သိမ်းဆည်းရှောင်ရှားကာ လွန်မြောက်ရာသို့ ရောက်သွားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်-ဒေသနာဉာဏ် ပစ္စက္ခဉာဏ်နှစ်စားပြခဲ့စဉ်က အရေးတကြီး ပဓာနအချက်ကျော်နင်းလွန်မြောက်နိုင်ချက်တွေကို ပြအပ်ခဲ့ပြီးသော်လည်း ထက်ဝန်းကျင် အသိအလိမ္မာနှင့် ဉာဏ်ပညာအရာရောက်အောင် ထပ်မံဖြည့်စွက်ပြဆိုချက် ပြုလိုက်ရပါသည်။ သို့ကြောင့်-အလုပ်မပြီး အသိပြီးမှ တရားလည်းပေါက် နိဗ္ဗာန်ရောက်မည့် လမ်းမှန်မချို့- မဟာအောင်- ဝိပဿနာလို့ အခေါ်ခံထိုက်တဲ့ ဤလုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်တရားမြတ်ကို မြတ်ဘုရားပေးအပ်ခဲ့သည့်တိုင်း ယုံကြည်စွာ ပိုင်းဖြတ်၍ အားထုတ်တော်မူကြပါဟု လေးနက်စွာ တိုက်တွန်းသမှု ပြုလိုက်ရပါသည် ...။

အပ္ပမာဒေ အမတံ ပဒံ၊ ပမာဒေ၊ မစ္စုနောပဒံ၊
 အပ္ပမတ္တာ န မိယန္တိ၊ ယေ ပမတ္တာ ယထာ မတာ၊
 ဧဝံ ဝိသေသဂတာ ဥတု၊ အပ္ပမာဒမ္ပိ ပဏှိတာ၊
 အပ္ပမာဒေ ပမောဒန္တိ၊ အရိယာနံ ဂေါစရေ ရတာ၊
 တေ ဈာယိနော သာထကိတာ နိစ္စံ၊ ဒဠ္ဗပရက္ကမာ
 ဖုဿန္တိ ဓိရာနိဗ္ဗာနံ၊ ယောဂက္ခေမံ အနုတ္တရံ။ ။

(ဓမ္မပဒ-ပါဠိတော်)

ဘိက္ခဝေ-ဒုက္ခခပ်သိမ်း ချုပ်ပြတ်ငြိမ်း၍၊ ကောင်းရာမှန်-မြတ်နိုးဗွာန်ကို၊
 လျင်စွာရောက်လို-အေးရိပ်ခိုမည်၊ မဂ်ဖိုလ်လိုလား= ချစ်သား၊ ချစ်သမီးများတို့၊
 အပ္ပမာဒေ-ကိုယ်ကဏ္ဍိပုံ၊ ဖြစ်လိုတုံလဲ၊ တဖုံဆင်ကဲ့၊ ထင်တလွဲဖြင့် ဖြစ်မြဲတံထွာ
 ဝယဓမ္မာ၊ သင်္ခါရာကို၊ ဝိပဿနာ ဉာဏ်မြင်ချက်ဖြင့်-လေ့ကျက်ပွားများ-မမေ့
 မလျော့ပါးခြင်းသည်၊ အမတံ-သေခြင်းကင်းရာ၊ အသင်္ခတာဟု ဆိုအပ်သော
 မြတ်နိုးဗွာန်၏၊ ပဒံ-ကေနရောက်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ-မုချမသွေ
 ဖြစ်ပါပေ၏၊ ဝါ-အပ္ပမာဒေ- ကုသိုလ်ဆယ်ခု- မြတ်ကောင်းမှု၌၊ ဂရုကတ
 ကြုံး လုံ့လဖြင့်- ပြုထမလေ- မမေ့မလျော့ခြင်းသည်၊ အမတံ အမတဿ-
 သေခြင်း ကင်းလတ်- နိဗ္ဗာန် မြတ်ကို၊ ပဒံ အဓိဂ မုပါယော- ရခြင်း၏
 အကြောင်း- ပါရမီ ကောင်းကို ဖြည့်ကျင့်သောသူသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊
 ပမာဒေ-ဝယဓမ္မသင်္ခါရ သဘောတို့၌ မလေ့မပွား မေ့လျော့ပါး၍နေခြင်း
 သည်၊ မစ္စုနော- သေမင်းနဲ့ ကြုံ-အဖုံဖုံအဖန်ဖန်-စုံဆန်လက်ဟဲ့- အမြဲသေရ
 ခြင်း၏၊ ပဒံ- အကြောင်းရင်းမှန်- ဧဝံကန်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ပမတ္တာ-
 ဝယဓမ္မာကို ဉာဏ်မြင်ပြုလျက်- ဝိပဿနာရှုမှုနှင့် ပုညကြိယာ ဆယ်ဖြာအစုတို့၌
 မေ့လျော့သော သူသည်၊ မတာယထာ-ရှင်သော်ငြားလည်း သေမင်းနှင့် အတူ
 သွားသဖြင့် သေသည်ပင်မည်ကုန်သကဲ့သို့၊ ယေဇနာ- အကြင်၊ ကလျာဏဝင်
 သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်မည်တွင်သည့် ယောဂီသုတော်စင်တို့သည်၊ အပ္ပမတ္တာ- ဝယဓမ္မာ၊
 သင်္ခါရာကို ဘက်ဉာဏ်အမြင်ခိုလျက်- ဝိပဿနာမဂ်ထိုထိုနှင့် ပုညကြိယာ ကုသိုလ်
 စက်တို့၌ မမေ့မကွက်၊ မပျက်ကြကုန်။ တေဇနာ- ထိုဝိပဿနာမဂ်၊ ကောင်းမှု
 အဆက်ဆက်တို့၌၊ မမေ့မပျက်သော- ကလျာဏအပေါင်းတို့သည်၊ မိယန္တိ-သေ
 သော်ငြားလည်း- သေမင်းနှင့်အတူ မသွားသဖြင့် သေသည်မမည်ကုန်၊ ဇီဝန္တိ
 ယေဝနာမ- ရှင်သည်သာလျှင်မည်ကုန်၏၊ ဧဝံ- ဤသို့၊ ဧဝံတသ္မာ- ထို့ကြောင့်၊

(၀၇)သေမင်းနှင့်အတူမသွား- သေမင်းမမြင်ရာ အမတာသို့သွားသောကြောင့်၊ အပ္ပမာဒမို့- သမ္ပဗညာဏ်၊ ပညာခံဖြင့်- ပဋ္ဌာန်သတိ- မေ့လျော့ခြင်းမရှိသော အပ္ပမာဒတရား၌၊ ပဏ္ဍိတာ- ကြောင်းကျိုးမြင်သိ- လိမ္မာခြင်း ရှိကုန်သော၊ ယေဇနာ- အကြင်၊ သူတော်စင်တို့သည်၊ ဝိသေသတော- အန္တပုထုဇဉ်နှင့် တမူ ခြားလျက်- ထူးသောအားဖြင့်၊ ဥတု- ကဲ့ပြားစွာသိ၍၊ အပ္ပမာဒန- မမေ့ မလျော့ငြား- သတိပြဋ္ဌာန်းသော တရား၌၊ ပမောဒန္တိ- နှစ်သက်ကြည်ယုံ ဝမ်းမြောက်ကုန်၏။ ဂေါစရေ- မဂ်လေးတန်၊ ဖိုလ်လေးရပ်၊ နိဗ္ဗာန်မြတ်အားလျော်သည့် သမ္မာပဋိပတ်၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာမြတ်တည်းဟူသော ကျက်စားရာတရား၌၊ ရတာ- မေ့လျော့ကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ- မမှီတ်မသည့် ဖြစ်ကုန်၏၊ ဈာယိနော- လက္ခဏပ၊ အာရမ္မဏပ၊ နိဇ္ဈာနဈာန်ရှိကုန်သော၊ သာထကိတာ- မပြတ်အားထုတ်သော ကာယိက၊ စေတသိက၊ ဝိရိယရှိကုန်သော၊ နိစ္စံ- အမြဲ၊ ဒဠပရက္ခမာ- မြဲမြံခိုင်ခန့်သော- လုလ္လရှိကုန်သော၊ ဓိရာ- နိဗ္ဗေဒဘာဂီယအရာ- အနာသဝပညာရှိကုန်သော၊ တေဇနာ- ထိုအပ္ပမာဒတရား၌- လိမ္မာကုန်သော ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ ယောဂက္ခေမံ- ကာမယောဂ- ဘဝယောဂ ဒိဋ္ဌိယောဂ- အဝိဇ္ဇာယောဂ- တည်းဟူသော ယောဂလေးပါးတို့၏ ကုန်ရာ ဖြစ်သော၊ အနုတ္တရံ- ယှဉ်လာစပ်ထိ၊ အတု၊ အတူမရှိသော၊ နိဗ္ဗာနံ- ချမ်းမြေ့ သာလွန်၊ နိဗ္ဗာန်မုန်သို့၊ ဖုဿန္တိ- ဉာဏ်နှင့်မျက်မှောက် တွေ့ထိရောက်ကုန်၏။

ယောဂီသုမြတ်တို့= မဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာ၊ အခေါင်အထွဋ်ဖြစ်သော၊ အာနာပါန- လက္ခဏာရမ္မဏိက၊ ဝိပဿနာ- ဘာဝနာပညာကို၊ အစ- အလယ်- အဆုံး၊ သုံးပါးလုံးသော ကောင်းမြတ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံစွာ- ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိပညာကို ရရှိအောင်၊ ကိုယ်ကျိုးမဘက်၊ မြတ်ဘုရားရှင်၊ ဆုံးမတော်မူချက်ကို လိုက်နာလျက် လိုလေသေးမရှိအောင်- ပေးအပ်ခဲ့ပါပြီ။ ယခုတဖန်= မြတ်ဘုရားရှင်၊ တိုက်တွန်းတော်မူပြန်သည့်အတိုင်း၊ ကြောင်း၊ ကျိုး၊ လိမ္မာ- ပညာရပြီး- သူတော်စင် အသီးသီးတို့သည်၊ မေ့လျော့အစဉ်သေ- မမေ့လျော့ရှင်နေသည်နှင့်တူရသော ဝယဓမ္မာသင်္ခါရာကို၊ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ် အပိုင်ရအောင်၊ မမေ့မလျော့- ကျင့်ကြံပွားများနိုင်သည်ဖြစ်လျက်-ယောဂလေးပါးမှ- ထွက်မြောက်ရာသို့ ရောက်အောင်- ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။ ထိုမှတဖြာ၊ ဤမဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာဘောင်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗေဒဘာဂီယပညာ- ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိပညာ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာတို့ကို၊ အပိုင်ကြိုးကုတ်အားထုတ်ခြင်းသည်သာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မှစ၍ ပညာဥစ္စာမည်သော- စုပြီးဆောင်းပြီး အကြောင်းကြီး၊ အဓိပတိယသမ္ပတ္တိစက်ဖြင့်၊ မဂ်မြင်၊ ဖိုလ်မြင်၊ နိဗ္ဗာန်ဝင်နိုင်မည် ကေနဖြစ်ပါ

သဖြင့်- ယခုပေးအပ်, အပိုင်း သုံးရပ်ကို မိမိကိုယ်ဝယ်, ဆင်မြန်းတွယ်လျက်- ပညာဥစ္စာ, မြတ်ရတနာကို စုဆောင်းတော်မူသင့်ပါသည်။ ထိုသို့- ပညာဥစ္စာ မည်ပုံကိုလည်း အင်္ဂုတ္တိုရ်ပါဠိတော်- သတ္တကနိပါတ်၌....

“ကတမဉ္စ ဘိက္ခဝေ ပညာဓနံ ဣဒံဘိက္ခဝေ အရိယသဝကော ပညဝါဟောတိ၊ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ ပညာယ၊ သမန္နာဂတော အရိယာယ နိဗ္ဗေဓိကာယ သမ္မာဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ၊ ဣဒံ ဘိက္ခဝေ ပညာဓနန္တိ။”

ဘိက္ခဝေ- သံသာရာဒုက္ခ- ဖြုတ်ချလိုလား, ရဟန်းများတို့၊ ပညာဓနံ- ပညာဥစ္စာဟူသည်၊ ကတမံ- အဘယ်နည်း၊ ဘိက္ခဝေ- သံသရာဘေးဘျမ်း, လွတ်အေးချမ်းဘို့ တွေးမှန်းရည်မျှော် ရဟန်းတော်တို့၊ ဣဒံ- ဤ ငါဘုရား- သာသနာတော်၌၊ အရိယသဝကော- အရိယာ၏ တပည့်သည်၊ ပညဝါ- ပညာရှိသည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ အရိယာ- ရာဂစသည်တို့ ဝေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်လှစွာသော၊ နိဗ္ဗေဓိကာယ- ရာဂအစရှိသည့်ကိလေသာတို့ကို ဖေ့၍ခွဲဖျက်ဆီးတတ်သော၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဒုက္ခက္ခယဂါမိနိယာ-ဝဋ်ဒုက္ခ၏ ကုန်ခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော၊ ဥဒယတ္ထဂါမိနိယာ- ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို သိမြင်ခြင်းငှါ စွမ်းနိုင်သော ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိပညာနှင့်၊ သမန္နာဂတော- ပြည့်စုံကုံလုံသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဣဒံဓနံ-ဤရုပ်နာမ်ဓမ္မ, သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို မြင်စွမ်းသောဥစ္စာကို၊ ပညာဓနန္တိ-ပညာဥစ္စာဟူ၍၊ မယာ- သင်တို့ဆရာ ငါဘုရားမြတ်စွာသည်၊ ဝုစ္စတိ ကထိယတိ-ဟုတ်မှန်စွာဟောဆိုအပ်၏၊ ဒေသိယတိ ပညာပိယတိ- ပိုင်းခြားသိစေအပ်, နှစ်သက်စေအပ်၏။

ဤသို့-ပညာမှန်, ဥစ္စာအမြတ်ကို၊ မပြတ်မလပ်ရအောင် စုဆောင်းဆည်းပူး အားထုတ်ရယူဆောင်ထားတော်မူကြပါ။ ကာမဘောဂီ, လောကီဥစ္စာတို့မည်သည်မှာ၊ မွေး, အို, နာ, သေ, လေးထွေအချက် ဘေးတကွက်စာ တသက်တာမျှတွင် ပင်၊ ရန်သူဆက်ဆန်- ပျက်ပြုန်းဟန်နှင့်- သေပြန်ကိုယ့်နောက်- မရောက်မပေါ်- တဘဝ, တနပ်စာမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤ-ပညာဥစ္စာ, ရတနာကား၊ တသံသရာလုံး-ခါခါသုံးတော့-ကုန်ဆုံးသည်မရှိ၊ တိုး၍, တိုး၍-ပွား၍သာလျှင်၊ မကုန်မခန်း တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေပန်းဖြင့် ဥစ္စကုလေ-မြတ်သောအမျိုး- သမ္မတ္တိတွေဝေဖြိုးသော၊ ဂတိသမ္မတ္တိ-ဥပဓိသမ္မတ္တိ-ကာလသမ္မတ္တိ- ပယောဂသမ္မတ္တိ- အာယုသမ္မတ္တိ- ဝဏ္ဏသမ္မတ္တိ- ဗလသမ္မတ္တိ-ဘောဂသမ္မတ္တိ-ယသသမ္မတ္တိ-ပရိဝါရသမ္မတ္တိ-အဓိပတေယျ

သမ္ပတ္တိတို့သည်၊ ဤပညာဥစ္စာ၊ လက်ဝယ်ပါလာပါက၊ (ဝါ)ယခုပစ္စက္ခဘဝမှ စ၍ပညာဥစ္စာလက်ဝယ်ပါပြီးသွားပါက၊ တသံသရာလုံး-စားသုံးမကုန်တော့ဘဲ၊ အဆုံးတွင်ရပ်- နိဗ္ဗာန်မြတ်ကို၊ စံလပ်ဧကန်- ရမည်အမှန်ကြောင့်၊ မဟာဉာဏ် အောင် ဝိပဿနာဘောင်ဖြင့်၊ ရအောင်တည်ဆောက် မပျောက် ပျက်အောင် ဆည်းပူးသိမ်းဆည်း- အားထုတ် ရှာမှီးတော်မူကြပါကုန်၊ ထိုသို့ ကုံလုံ ပြည့်စုံ ထုံလွှမ်းပါက၊ ပြည်ခေမာငြိမ်း ကမ်းတဘက်သို့ မကြာမတင်၊ လှမ်းတက်နိုင် ရန်=အောင်လျက်၊ အောင်မြင်လျက်သာ၊ နောက်ပြန်မကျ-မဖေါက်မပြန်ရသော အရိယာဓိတိကိန်းသည့် ကိလေသာငြိမ်းသော-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တန်းတွင် ရပ်တည် ခါ၊ ပြည်ခေမာအမတာသို့ သေချာစွာ တက်လှမ်းနိုင်ရမည်မှာ မလွဲတော့ပါ။ ထိုသို့ မလွဲမသွေ- ပညာဥစ္စာ ဓမ္မအဓမ္မကြောင့် ရအပ်စေပုံကိုလည်း- မဟာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်၌- ထုတ်ဖော်မိန့်ကြားပေးသနားတော်မူခဲ့ပါသေးသည်။

“တေ ဒတ္တနိ သမ္ဘူတံ၊ ဗြဟ္မယာနံ အနုတ္တရံ၊
နိယုန္တိ ဓီရာ လောကမှာ၊ အညဒတ္တု ဇယံဇယံ။

(ယေသံဓီရာနံ) အရိယာမဂ္ဂါ-ရွေးသတ္တာ၌၊ ပညာဥစ္စာ၊ မြတ်ရတနာကို၊ ထည့်သွင်းသိမှီး အပိုင်ရရှိပြီးသော-အကြင် ပညာရှင်တို့အား၊ အတ္တနိသမ္ဘူတံ- ကိုယ်စွမ်းလုံးလ-အသုံးချခါ-မမေ့ပါသဖြင့် ပြည့်ဝစုံလင် မိမိတွင် ဖြစ်ပေါ်လာ သော၊ အနုတ္တရံ- ထွင့်ဆုံးနိဗ္ဗာန်- ရောက်ကြောင်းမှန်၍၊ တရန်ယှဉ်ထား- ယာဉ် တပါးဟု- အစာရှာမရ အမြတ်ဆုံးဖြစ်ပေထသော တေ ဗြဟ္မယာနံ- အရိယာ မဂ္ဂင် စက်ရှင်ဆင်ထား- ပညာဥစ္စာ၊ ပဲ့ ကိုင်ပါငြားဇော ထိုယာဉ်ရထားကော် မြတ်နာည်၊ အတ္တိ-မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာဘောင်နှင့် ကိုင်ဆောင် ပြုမူသော ဉာဏ်စဉ်အားဖြင့် အထင်အရှားရှိ၏၊ တေဓီရာ- ထိုပညာဥစ္စာ၊ ထုတ်တင် သည့်-အရိယာမဂ္ဂင် စက်ရှင်ဆင်ထားယာဉ်ရထားကို မနားမောင်နှင့် ပညာ ရှင်တို့သည် အညဒတ္တု-စင်စစ်ဧကန် မာရဲ့အမှန်ပင်၊ ဇယံဇယံ- ကိလေသာစုံ ရန်သူ ပုန်ကို အကုန်တိုက်ဖျက်-အောင်လျက်၊ အောင်လျက်သာ၊ လောကမှာ-ဖြစ်လျှင် ပျက် ပြန်လောခံဟု- မြဲမြံကြံ့ခိုင်-ဘုံဘဝဖြင့် ဒုက္ခမကင်း လောကတွင်းမှ၊ နိယုန္တိ- ဒုက္ခဘက်ဆီ ပြန်မလည်ဘဲ၊ အမြဲမြဲ နိဗ္ဗာန်သို့ သက်သာရာရ လွတ်မြောက် တော်မူကြလေကုန်သတည်း။

အဲဒီလို ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်ဆိုတဲ့ ပညာဥစ္စာပိုင်ရှင်အဖြစ်၊ မဟာ ဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်မြတ်ဖြင့်= ရအပ်မှာ သေချာ အောင် နိဗ္ဗေဒဘာဂိုဏ်ယပညာကို ပေးအပ်ခဲ့ပါပြီ၊ ဗုဒ္ဓဝစန စကားတော်ရင်း-

အပ္ပမာဒ သွင်းပုံနှင့် ပညာဥစ္စာကြောင့်- ထွက်မြောက်ရာကို ချဉ်းရတော့မှလဲ သေချာပါရှိ၊ တသာသနာမရှုံးတော့ဘဲ၊ ပြုံးပြုံးမော်မော်၊ ပျော်ပျော် မွေ့မွေ့ တရားတွေ့ဉာဏ်မြင် ဝေကန်ပင်အပိုင်ရအောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။ ဘာ ဖြစ်၍=ဤမျှလောက်နိဂုံးချုပ်မှာ အထပ်ထပ်တိုက်တွန်းနေရပါသလဲဆိုတော့၊ သံသရာဝဋ်ဒုက္ခကို ဖြုတ်ချလိုကြပါတယ်ဆိုပေမဲ့၊ တကယ်တမ်း၊ တကဲ့၊ တကယ် ကျတော့=ခဲယဉ်းလှပါတယ်၊ အဲဒီလို မြတ်ဘုရားပြောတဲ့ ခဲယဉ်းခြင်းငါးမျိုး ထဲမှာပါနေပါရှိ၊ အထပ်ထပ်၊ တိုက်တွန်း ညွှန်းဆိုရခြင်းဖြစ်ပါတယ်၊ ထိုသို့ခဲယဉ်း သော တရားငါးပါးတို့ကို မြတ်ဘုရားရှင်သည်၊ တိကအင်္ဂုတ္တိုရ်သာရန္တဒသုတ်၌...

ဖြစ်နိုင်ခဲ၊ ရနိုင်ခဲသော- ရတနာငါးပါး။

- (၁) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓအစစ်- သဗ္ဗညုတ၊ ဘုရားရှင်အဖြစ်- ထင်ရှားပွင့်တော်မူခြင်းကို ရနိုင်ရန် ခဲယဉ်းခြင်း။
- (၂) ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏- ဓမ္မစစ်အမှန်- ဓမ္မဝိနယ နှစ်တန်ကို၊ ရိုသေစွာ လိုက်နာလျက်၊ ဟောကြားပြသတတ်သူကိုရနိုင်ရန် ခဲယဉ်းခြင်း။
- (၃) ထိုသို့- ဟောကြားစစ်မှန်သော ဓမ္မဝိနယတရားတော်မြတ်များ ကို ကြားနာရလျက်၊ နှစ်ချိုက်စွာခံယူ သိတတ်သူကို ရနိုင်ရန် ခဲယဉ်းခြင်း။
- (၄) ဤသို့- စစ်မှန်၊ မြတ်ဓမ္မကွန်ကို နာခံမှတ်သား- ရရှိငြားလည်း ကျင့်ပွားကုံလုံ- ပညာဥစ္စာ၊ ပြည့်စုံကုန်သောသူကို ရနိုင်ရန် ခဲယဉ်းခြင်း။
- (၅) သူတဦးတို့၊ ပြုဘူးကျေးဇူး၊ အကျိုးထူးကို၊ မမေ့ဘယ်ခါ၊ ထင်ရှားစွာဖြင့်၊ ဂုဏ်ရည်ဖော်ထုတ်၊ ကျေးဇူးငုပ်ကို၊ တွန့်ဆုတ် မရှိ၊ ဆပ်တတ်ဘိသူ၊ ထိုသို့သူကို၊ လွန်စွာခဲယဉ်း- ရနိုင်ခြင်းဟု လိစ္ဆဝီမင်းတို့အား၊ အမြတ်ရတနာ ရနိုင်ခဲစွာသော တရားငါး ပါးတို့ကို ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထို့ကြောင့်= (၁)နှင့် (၂)- (၃)တို့ကို၊ ကံကောင်းထောက်မ၊ သည့် အလျောက်၊ ဥပနိဿယ၊ မြောက်အောင်၊ တိုက်ဆိုင်ရရှိလာသော၊ ဤ-မဟာ ဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာ အခေါင်ဖြင့်- လုပ်ငန်း ခွင်ဝင်၊ ကျင့်စဉ် ဘောင်၌၊

ရအောင်ပွားယူ- ပြည့်စုံသူကို၊ အမှတ်(၄)အရ၊ ခဲယဉ်းသူဖြစ်နေမှာ စိုးရိမ်လှ၍ မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မိသားစု- အထပ်ထပ်ရှာသွန်းဖို့ခါ တိုက်တွန်းလိုက်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤကဲ့သို့= အမှားကင်းလတ်၊ ထုတ်ဖော်အပ်သည့် အမြတ်ရွှေအိုး၊ ဥစ္စာ မျိုးကို ထမ်းပိုးယူခါ၊ သာသနာတွင် ကျကျန်နေရစ် မဖြစ်စေဘဲ၊ ကျစ်လစ် ခိုင်မာ ပညာပြည့်စုံပါသော ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်သည်၊ တနေ့တခြား= တရားဝင်ကပ် မြတ်ထက်မြက်၍၊ နန်းရပ်နိဗ္ဗာန်- ရောက်ကြောင်းမှန်လျက်- တရားလွတ်ကင်း မရှိနိုင်ခြင်းကိုလည်း၊ ဤသို့ထင်လင်း အသိသွင်းရာပါသည်။

“နိဓိနံ ပဝတ္တာနံ၊ ယံပဿေ ဝဇ္ဇဒဿီနံ၊
နိဂ္ဂယုဝါဒိ မေခါဝိ၊ တာဒိသံ ပဏ္ဍိတာ ဘဇေ၊
တာဒိသံ ဘဇမာနဿ၊ သေယျောဟောတိ နပါပိယော”

(ဓမ္မပဒ- ပဏ္ဍိတဝဂ်)

ဝဇ္ဇဒဿီနံ- အပြစ်ကို ထင်စွာ ဖော်ပြတတ်ပေသော၊ နိဂ္ဂယုဝါဒိ- နှိပ် နင်း၍သာ ဆုံးမလေ့ ရှိပေတတ်သော၊ ‘မေခါဝိ’- ပညာရှိသူကောင်းကို၊ နိဓိနံ- မြေ၌ မြှုပ်ထားသော ရွှေအိုးကို၊ ပဝတ္တာရံဣဝ- ညွှန်ပြပြောကြားလာပေသော သူကဲ့သို့၊ ယံ- အကြင်၊ ပညာရှိသူကောင်းကို၊ ပဿေ- ရှုထိုက်၊ မြင်ထိုက်ပေ၏၊ တေန ဒဿနာရဟေန- ထိုသို့- ရှုထိုက်ခြင်းကြောင့်၊ တာဒိသံ- ထိုသို့နှိပ်နင်း ညစ်ကြေးကင်းအောင်- သွန်သင်ဆုံးမခြင်း အလေ့ ရှိသော၊ ပဏ္ဍိတံ- မဂ်ဖိုလ် ရောက်ကြောင်း- နည်းကောင်းမြင်သိ- သူတော်စဉ် ပညာရှိကို၊ ဘဇေ- အခါ မလပ် မှီဝဲဆည်းကပ်ကြရာ၏၊ တာဒိသံ-ထိုသို့နည်းသိ၊ ဆုံးမလေ့ ရှိသော သူကို၊ ဘဇမာနဿ- အမြတ်ဟူသိ- မှီဝဲဆည်းကပ် မိသောသူအား၊ သေယျော- တနေ့ တခြား ပွားထက်ပွား၍၊ တရားဝင်ကပ် မြတ်ထက်မြတ်သည်၊ ဟောတိ- ဖြစ်၏၊ နပါပိယော- တရားလွတ်ကင်း၊ ယုတ်မာခြင်းကို၊ နဟောတိ- မုချပုံသေ- မဖြစ် နိုင်ပေ။ ။

ယောဂီသူမြတ်တို့သည်၊ ဤသို့- မဟာဉာဏ်အောင်- စာပေဘောင်မှ၊ အခေါင်အမြတ်- အတ္ထ- ဓမ္မ- နှစ်ဌာနကို၊ ကျနလိမ္မာ-ကျမ်းကျင်စွာဖြင့်၊ (၀၇) မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်- ရကြောင်းမှန်သည့် အမြတ်ဓမ္မကွန်ကို၊ အကြောင်း၌လည်း ကျမ်း

ကျင်လိမ္မာ၊ အကျိုး၌လည်း ကျွမ်းကျင်လိမ္မာစွာဖြင့်၊ ဘာဝနာခွင်ကို ရှင်ရှင်ပြုပြင်နိုင်ကြပြီဖြစ်ပါ၍၊ မမေ့မလျော့- မဆုတ်မနစ်သော- လုလ္လဝိရိယနှင့်တရားတွေ့ဉာဏ်မြင်၊ ဝိပဿနာမဂ် ဉာဏ်စဉ်တွေကို ကေနပ်ပင်၊ ကိုယ်တိုင်ရရှိကြပါ။ သူတပါးတို့အားလည်း ပြဋ္ဌာန်းနိုင်အောင် ကြိုးစားတော်မူကြပါကုန်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ဆက်လက်ပြီးပြသမည့် လိုအပ်ချက်တရားတော်မြတ်များကိုလည်း မပြတ်ရှေ့ရှုရယူဆည်းပူးမှုဖြင့်- မိမိ၊ သူတပါး၊ သံသရာ ထောက်ရာ၊ တည်ရာရသွားအောင်၊ ကြိုးစားကြရင်း၊ မြတ်ဘုရားရှင် ကျေးဇူးတော်ကို သမ္မာပဋိပတ်၊ အကျင့်မြတ်ဖြင့် ပူဇော်ပေးဆပ်လျက်၊ ယောဂီသုမြတ်တို့သည် ဘုရားရှင် ညွှန်ကြားသည့် အမြတ်ဆုံး ကျင့်သုံးပူဇော်နည်းကို ခံယူကာ ဆုတောင်း ပတ္တနာကိုလည်း ပြုတော်မူကြပါကုန်ဟု နိဂုံးချုပ်အနေအားဖြင့်- အကျိုးများအောင် ထည့်သွင်းရေးသားဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

အခါတပါးဝယ်- ဘိက္ခုနီထေရီ- မိဒွေးတော်ဂေါတမီသည်၊ နေဝင်ဆည်းစွာ- ချိန်ခါသမယ၌၊ အဖျော်ယမကာကို လက်ဆွဲ၍ မြတ်ဘုရားရှင်ထံတော် လာရောက်ဆက်ကပ်ရင်း အောက်ပါကဲ့သို့ ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းပြုသတဲ....

“စိရုံဇီဝ မဟာဝီရ ကပ္ပတိဋ္ဌ မဟာမုနိ”

မဟာဝီရ- ဝိရိယလေးတန်၊ ထက်သန်ကြီးမား- သားတော်မြတ်ဘုရား၊ စိရုံဇီဝ- ဇီဝိန်နှစ်ပွင့်၊ လွန်စွာတင့်လျက်- ရှည်မြင့်တော်မူပါစေသား၊ မဟာမုနိ- မုနိတို့ထွဋ်ထား၊ သားတော်မြတ်ဘုရား၊ ကပ္ပ - မဟာကပ်လုံး- ကမ္ဘာဆုံးအောင်တိဋ္ဌ - သံမြေကျောက်တိုင်- မယိုင်ကြံ့ကြံ့ - တည်တန့်တော်မူပါစေသား....ဟု၊ ရွှေနားတော်ကြား အပါးဝင်ကပ်၊ ရှိခိုးလတ်သော်....

အဲဒီလို= မိဒွေးဂေါတမီက-မြတ်ဘုရားရှင်ရဲ့ ရုပ်ဇီဝတ၊ နာမ်ဇီဝတနှစ်ဖြာတို့သည်၊ မဟာကပ်လုံး ကမ္ဘာဆုံးအောင်- သက်တော်ခိုင်မြဲ၊ မယိုင်မလဲဘဲ ရှည်ကြာမသွေ တည်ပါစေလိုတဲ့ မိမိဆန္ဒအတိုင်း၊ ဥဒါန်းဖြာ၍- ရှိခိုးဝန္တနာပြုလာပေတယ်၊ ဒီအခါကျတော့- မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးက- ဤသို့သော- အာလယဖြင့် ဆုတောင်းခါ- ဝန္တနာသ၊ခြင်းသည်၊ မသင့်အဟုတ်- အယုတ်သဖြင့် ပူဇော်ခြင်းအလုပ်သာ ဖြစ်ပေတယ်၊ ငါဘုရားဆုံးမ-ဓမ္မဝိနယကို လိုက်နာရုံသေ၊ ကျင့်အပ်ပေသော- မဂ္ဂဖလ၊ ပတ္တိစရိယဖြင့်- ဝန္တမူ ရှိဦးပြုခြင်းသည်သာ- မဟဂ္ဂတံ- အမြတ်ဆုံး ပူဇော်ခြင်းအမှန် ဖြစ်ပေသည်ဟု မိန့်ချေတော်မူသည်မှာ....

အာရဒ္ဓဝိရိယေ ပဟိတတ္ထေ၊ နိစ္စ ဒဠ္ဗပရက္ကမေ၊
သမဂ္ဂေ သာဝကေပဿ၊ သော ဗုဒ္ဓါနံ ဝန္တနာ။

(ထေရီအပါဒါန်ပါဠိတော်)

အာရဒ္ဓဝိရိယေ- သွေးသားခန်းခြောက်- ရိုးရေးလောက်သာ ကြွင်းကျန် ပါလည်း၊ အရိယာဗောဓိ- မရရှိက- ငါမထဟု လုလွဲပြုကြကုန်သော၊ နိစ္စဒဠ္ဗ ပရက္ကမေ- တဏှာသုံးထွေ့- မသေသမျှ၊ ငါမထဟု ပြင်းစွာမြဲမြံ- အားထုတ်သန် ကြကုန်သော၊ သမဂ္ဂေ- စိတ်တူကိုယ်မျှ- ကိလေသာမှ စင်ကြယ်ရအောင် စည်း လုံးကြကုန်သော၊ သာဝကေ- မဂ်ဖိုလ်ရည်မှန်း၊ ရဟန်း၊ လူခေါ်- ဘုရားတပည့် တော်တို့ကို၊ ပဿ- စက္ခုငါးဆိုင်၊ စိုးမိုးပိုင်သည့် ယှဉ်ပြိုင်ဆင့်ဆင့် နှစ်ပွင့်သော မျက်စေ့တော်တို့ဖြင့် ကရုဏာရှေ့ပြု- ရှုကြည့်တော်မူလိုက်ပါဘုရားဟု၊ သော- ဤသို့ လျှောက်ကြား- သက္ကစစကားနှင့် ဝပ်တုားခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ- ဥေယျ ငါးဆူ- သယမ္ဘူဟု- တဆူဥက္ကဋ္ဌ ဘုရားရှင်မြတ်အား၊ ဝန္တနာ- သဒ္ဓါမြတ်နိုး ရှိခိုးပုံ- စံနစ်မှန်ဖြင့်- ခြေတော်စုံကို- ဦးခိုက်လျက်၊ ဖူးမြင်၊ လိုက်ရခြင်း ပါ ပေတည်း။ ။

ဝယဓမ္မ၊ မုချမြင်မှု-
ကိလေဖြစ်ခွင့်၊ ဉာဏ်နှင့်ပယ်သူ။
သစ္စာထင်လျက်၊ ကျင့်မဂ်ယှဉ်မှု-
မြတ်ဘုရား၊ ညွတ်တုားရှိခိုးသူ။

ကဲ = မြတ်သောယောဂီ- ဘင်္ဂဉာဏ်၊ အပိုင်ရလျက်၊ ပဟာနုပရိညာနဲ့ အမြတ်ဆုံးရှိခိုး ပူဇော်နိုင်အောင် ကြိုးစားကြပါတော့။ ထိုသို့- ရှိခိုးပူဇော်နိုင် ပြီးလျှင်၊ အောက်ပါ- ဆုတောင်းပတ္ထနာကို အလွတ်ကျက်၍ ဆုတောင်းသင့်ပါ သည်။ သို့မဟုတ်- အကျဉ်းသံပေါက်ကိုဖြစ်စေ၊ ကျက်၍ ဆုတောင်း၊ ပူဇော် ကြပါလေ။ နေ့စဉ်၊ တရားအားထုတ်ပြီးတိုင်း- ဆုတောင်းပါ။

“မြတ်ဆုမနိဏ္ဍာ-နိဗ္ဗာနိဗ္ဗာ”

ဣမာယဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ-ဤလောကုတ္တရာတရားကိုးပါးဟု ဆိုအပ်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်နှင့် လျော်ကန်သည့်-ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာ-သမ္မာပဋိပတ်အကျင့်မြတ်မဟာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဓမ္မ-တရားတော်မြတ်ကို၊ သံဃံ- သံဃာတော်မြတ်ကို၊ ပူဇေမိ- မြတ်နိုး ကော်ရော်- ပူဇော်ရှိကြိုး- ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဘုရားတပည့်တော်သည်၊ ဤသို့-“သံသာရဝဋ္ဌဒုက္ခတော မောစနတ္ထာယ” အားဖြင့်၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲအပေါင်းမှ- ကင်းလွတ်ပါရကြောင်းကို၊ ဝိပဿနာ မဂ္ဂင်ကံဖြင့်- ရတနာ မြတ်သုံးပါးတို့အား၊ ပူဇော်ရသော အကျိုးအားကြောင့်၊ လက်ငင်းတွေ့ကြုံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရှင်- မဟာကရုဏာတော်ရင် ဖြစ်တော်မူသော- မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သာသနာတော်တွင်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင်- မဂ်၊ ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို- ရပါစေသား- အရှင်မြတ်ဘုရား။

အကယ်၍ = အကြောင်းမပြည့်စုံ- မရနိုင်ကုန်သည်ရှိသော်၊ ယခု ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏- သမုတိမရဏ- သေခါနီးကာလတွင်၊ ယခုပူဇော်အပ်သော- ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် မပျက်မစီးမှု၍၊ မရဏဒုက္ခကို သေရာညောင်စောင်း၌- ကော်င်းစွာ၊ သည်းခံ လွန်မြောက်နိုင်ပြီးလျှင်၊ ဇီဝိတ-ရုပ်၊ နာမ်-ဥသ္မာတေဇော-ဝိညာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော- ဇီဝိတသင်္ခါရတရားတို့ မရွေ့လျော့ခင် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ နောက်ဆုံးအချိန်၌၊ အားနည်းသော- ဟဒယဝတ္ထုလျှင် မှီတွယ်ဖြစ်ရာရှိသည့် ဝိညာဏ်သည်၊ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်တို့ကို ဆက်လက်ပွားများနိုင်လျက်- ဇီဝိတသင်္ခါရ မစုတေ့မှီ တချက်၌ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရရပါလို၏ အရှင်ဘုရား.....။

ထိုမှတဖန် = ပါရမီကံ၊ ပြည့်မှီရန်- မကြုံသေးပါက၊ ဤဝိပဿနာမဂ္ဂင်ဉာဏ်ကို စုတေခါနီးတိုင်၊ ဉာဏ်အဖြစ်နှင့် ပွားများလျက်- စုတေသွားခဲ့ရပါက၊ ထိုဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကံနှင့်တကွ- ဒါန- သီလ၊ ဘာဝနာကုသိုလ်၊ ထိုထိုကောင်းမှုအပေါင်းတို့ကြောင့်၊ သောတာပန်- အနာထပိဏ်သူဌေးကြီး ရောက်ရှိသည့်- မယ်တော်မိနတ်သွီးစံရာ တုဿိတာနတ်နန်းသို့- မဟာပုရိသ- နတ်သားစင်စစ်၊ ကေန ရောက်ရဖြစ်ရပါလို၏။ ထိုသို့- ရောက်ရဖြစ်ရသည်ရှိသော်၊ ဒေဝဂတိကို ရခြင်း၏ အကြောင်း၌- ဆင်ခြင်မှုကို လျင်စွာပြုနိုင်ပြီးလျှင်၊ အကြောင်းမှန်၊

ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ဉာဏ်ကို လျှင်စွာ သတိရလျက်၊ နတ်၌ဖြစ်သော- ဉာဏ်အားဖြင့်- ဝိပဿနာရှုပွားခါ- ခဏမကြာ၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရခြင်းသည် ကောင်းစွာ မသွေ- ဖြစ်ရပါလို့၏ အရှင်ဘုရား....။

ထိုသို့ ဒေဝဂတိရရှိဆဲခဏ၌၊ လက်ငင်းဒိဋ္ဌအားဖြင့်-မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရနိုင်သေးသည်ရှိသော်၊ ထိုနတ်ပြည်ဓမ္မသဘင်၌- သဟံပတိဗြဟ္မာမင်း-သနင်္ကရ ဗြဟ္မာမင်း-သိကြားမင်း အစရှိသော အရိယာနတ်အပေါင်းတို့၏ တရားကို၊ နတ် နား၊ နတ်ဉာဏ်ဖြင့်-တဖန်ထပ်မံ နာကြားရပြီးလျှင်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ကေနံ ရရပါလို့၏ အရှင်ဘုရား....။

ထိုမှတတန်- လွဲသွေ ပြန်ပါမှုလည်း၊ မလွဲကေနံ ဖူးတွေ့နိုင်သော သမ္မာ သမ္မုဒ္ဓ- သဗ္ဗညုတ ဘုရားရှင်၏ ငါးထောင်သာသနာ ရုတ်သိမ်းပွဲ အန္တိမအခါ တော်၌၊ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာန် စံပွဲတွင် ဓါတ်တော်ပေါင်းစု အကြောင်းပြု၍၊ ထိုဓါတ် တော်တို့သည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသက်တော်ထင်ရှား-သန္တာန်အားဖြင့် ဖြစ်ပေါ်တော်မူ ပြီးလျှင်၊ ကျွတ်ထိုက်သည့်ကျန်သူ ဓာတုဝေနေယျ အပေါင်းတို့အား-မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် ရကြောင်းကို ဟောကြားတော် မူမည်ဖြစ်ရာ၊ ထိုဓာတု ပရိနိဗ္ဗာန်ပွဲကို မလွဲမသွေ- ဖူးတွေ့ပူဇော် တရားတော်မြတ် နာယူရပြီးလျှင် မြတ်စွာဘုရား သ ခင်၏ နောက်ဆုံးဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်ရေကို ရိုသေစွာခံယူသောက်သုံး ရလျက် မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ဝေကန်မျက်မှောက်ပြု၍ ရောက် ရပါလို့၏ အရှင်မြတ်ဘုရား....။

ထိုသို့ကျွတ်လွတ်၊ ဆုပန်ဆွတ်၍၊ မလွတ်စတန်း၊ လွန်ကြိုးပမ်းလည်း၊ ပြည့် ငြိမ်းပါရမီ၊ မမှီသည်ကြောင့်၊ တလီနှောင့်နှေး- ဖြစ်တုံသေးက၊ မေတ္တေယျရှင်၊ ဂန့်ဂေပင်ဝယ်၊ ပလ္လင်ပတ္တမြား၊ ပွင့်ပါငြားလျှင်၊ မခြားတူတကွ၊ ဒုက္ကရဟု၊ ကျင့်ထစဉ်လာ၊ ထိုစဉ်ခါမှ၊ ဝင်ပါအထူး၊ လက်ဦးမသွေ၊ ဖူးရစေလျက်၊ ဧဟိ ဘိက္ခု၊ ဘိက်သိက်ထူခါ၊ သမ္ဘိဒါနှင့်၊ နှစ်ဖြာတေဒင်၊ ပညာစက်တို့၊ မခက် ဓမ္မာ၊ ဟောမြှက်ရာဝယ်၊ မဟာဓမ္မ၊ ကထိကဟု၊ မည်ရတံဆိပ်၊ သွင်းခပ်နှိပ်ကာ၊ နိဗ္ဗူတာဆို၊ စံရာအောင်ကြောင်း၊ ကျန်ဆုတောင်းသည်၊ အပေါင်းဒေဝါ၊ ကောင်းချီးဖြာ၍၊ လိုရာပြည့်ရ ပါစေသား....အရှင်မြတ်ဘုရား။ ။

“သံပေါက်အကျဉ်း-ဆုတောင်းခြင်း”

မဟာဉာဏ်အောင်.....	ရူပွားဆောင်.....	အခေါင်,ဝိပဿနာ၊
မဂ္ဂင်ရှစ်ရပ်	အကျင့်မြတ်	တင့်အပ်ဆင်မြန်းလာ၊
သစ္စာထင်လျက်	ဉာဏ်စဉ်တက်	ထက်မျက်ရရှိခါ၊
ဗုဒ္ဓ-ဓမ္မ	မြတ်သံဃ	ဦးချဝန္တနာ၊
အကျင့်မြတ်သုံး	အထွဋ်ဆုံး	ရှင်ပြုံးပူဇော်ကာ၊
မျက်မှောက်ရှင်ဆဲ	မဂ်ဉာဏ်တွဲ	မလွဲရစေရာ၊
ထိုမှတတန်	မရပြန်	မြဲမြံရူပွားမှာ၊
ဇီဝိန်ချုပ်ရ	ထိုခဏ	အရမဂ်ဉာဏ်ဖြာ၊
မရပြန်က	နတ်ထံကျ	မုချရဘို့ရာ၊
ထိုမှတချက်	လွဲသွေကွက်	အထက်နတ်ပြေမှာ၊
ဓမ္မစက်သံ	နားဆင်ပန်	လျှင်မြန်ရစေရာ၊
မရပြန်အပ်	လွဲသွေလတ်	တရပ်သာသနာ၊
ရုပ်သိမ်းအောင်ပွဲ	ခါတ်တော်နွဲ့	ရိုးရွဲရောင်ရှင်ဖြာ၊
ဗုဒ္ဓကိုယ်စား	ရောင်ပျံလွှား	ယင်ရှားဖူး၍စာ၊
နောက်ဆုံးတရား	နာယူပွား	ရငြားမဂ်ဖိုလ်ပါ၊
သာသနာတွင်း	နိဗ္ဗူချဉ်း	အောင်ခြင်း ဆုတောင်းလွှာ၊
မပြည့်မညောင်း	မရကောင်း	အကြောင်းတည်တန့်စွာ၊
တိဟိတ်အမြတ်	သန္ဓေခါတ်	မပြတ်ရရှိကာ၊
ပါရမီခါတ်	မပြည့်လတ်	ထပ်ထပ်ဆည်းပူးမှာ၊
လက်ဦးမဆွ	ဖူးတွေ့ရ	မုချခိဋ္ဌာန်ခါ၊
ဤကမ္ဘာတွင်	မေတ္တေရှင်	ပွင့်လျှင်-လွန်သေချာ၊
လေးပါဒလျှင်	မဆုံးခင်	မဂ်မြင်, ဖိုလ်ရမှာ၊
ထပ်ဆင့်ဆုတောင်း	ဖြည့်ကျင့်ညောင်း	အောင်ကြောင်းမဂ်လာ၊
ဘုရားတပည့်	တောင်းခံဘိ	ဟေဘိက္ခုပါ၊
ပဋိသမ္ဘိ	ဉာဏ်အဆီ	တူညီပါ၍သာ၊
တေဒဂ်ဖြာ	သာဝကာ	ပညာလွန်ကဲစွာ၊
ဓမ္မကထာ	ဟောညွှန်ရာ	မဟာထပ်ဆင့်ဖြာ၊

တောင်းဆိုကုလုံ- အဖုံဖုံသည်...လုံစုံ, ပြည့်ပါစေသား- ရှင်တော်မြတ်ဘုရား....။

ဤတွင်ရှေ့ (လုပ်ငန်းခွင်ဝင်-ကျင့်စဉ်) ပြီး၏။

မဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေး၏- အောင်မြင်၊ ဆောင်ရွက်
နှစ်ဆယ်လေးချက်။

၁။ မိစ္ဆာရန်ကိုလဲအောင်

အဲဒါကို-

၂။ အဘိဇ္ဈာရန်ကိုလဲအောင်၊

၁၃။ သာသနာ့ဝန်ထမ်းလို့ဆောင်၊

၃။ အဝိဇ္ဇာရန်ကိုလဲအောင်၊

၁၄။ ခန္ဓာလှူဒါန်းလို့လဲဆောင်၊

၄။ ပဋိသာရန်ကိုလဲအောင်၊

၁၅။ ပရဟိတနဲ့လဲဆောင်၊

၅။ ဘယာ ရန်ကိုလဲအောင်၊

၁၆။ မေတ္တာနဲ့လဲဆောင်၊

၆။ တဏှာရန်ကိုလဲအောင်၊

၁၇။ ကရုဏာနဲ့လဲဆောင်၊

အဲဒါကြောင့်-

၁၈။ ဟောပြောလို့လဲဆောင်၊

၇။ မဟာဉာဏ်အောင်၊

၁၉။ ရေးသားလို့လဲဆောင်၊

၈။ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နဲ့အောင်၊

၂၀။ ဖြန့်ဝေလို့လဲဆောင်၊

၉။ ဝိပဿနာဉာဏ်နဲ့အောင်၊

၂၁။ ဝေနေယျတို့အကျိုးဘောင်၊

၁၀။ အနုပောဓဉာဏ်နဲ့အောင်၊

၂၂။ ကျန်းမာရေးလဲအောင်၊

၁၁။ ဗောဓိဉာဏ်နဲ့အောင်၊

၂၃။ ချမ်းသာရေးလဲအောင်၊

၁၂။ ဝိမုတ္တိရသနဲ့လဲအောင်၊

၂၄။ ထွက်မြောက်ရေးလဲအောင်၊

အဲဒါမှ....

“မဟာဉာဏ်အောင် = ဝိပဿနာအခေါ်”

နိဂုံး-ဆုတောင်း

- * ရတနာမြတ်သုံးပါးအား၊ အသက်၊ ခန္ဓာ-စွန့်လှူအပ်ပြီးသော ဤ အတ္တဘောဖြစ်၊ ပရိယတ္တိသာသနာ-ပဋိပတ္တိသာသနာတော်မြတ် ကို၊ ကျင့်သုံးထမ်းဆောင်ကာ၊ ဘုရားကျေးဇူး- တရားကျေးဇူး- သံဃကျေးဇူးကို ပေးဆပ်ပူဇော်ပါ၏။
- * မွေးသည့်မိခင်၊ ကျေးဘခင်နှင့်၊ သွန်သင်ပေတတ်- ဆရာမြတ်၊ အစားစားကိုလည်း၊ ဤသာသနာ့ဝန်ထမ်း၊ ပရိယတ်၊ ပရိပတ် ငြိမ်းဖြင့်၊ ကျေးဇူးတုံ့လှုံ-ဆပ်တုံ့ပမာပြုပါ၏။
- * မဟာဉာဏ်အောင်၊ လုပ်ငန်းဘောင်ဝင်-ကျမ်းသုံးအင်ကို၊ ဆည်း ပူးမသွေ၊ အားထုတ်ပေသော- ဓမ္မာမကတို့တတွေသည်၊ တရား ရေစင်-ဉာဏ်မြင်ဝင်၍၊ အစဉ်သုံးစား၊ ဝဋ်ရထားကို၊ ရပ်ငြား နိုင်ကြပါစေ။
- * ထိုမှတစ်ဆင့်၊ သာသနာ့ဝန်ကို၊ အစဉ်မပြတ်၊ ထမ်းလိုလတ်သည့်၊ ပဋိပတ်ငြိမ်း၊ တည်ဆောက်ခဏ်း ဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓအမွေ- ကျမ်း စာပေကို၊ ရေးချေရိုက်နှိပ်၊ သာသနာ့မဆိတ်အောင်-ရွက်ဆောင် လှူဒါန်းနိုင်ရပါလို၏။
- * သာသနာ့ဟိတ-ပရဟိတ၊ ရှိအပ်စေတနာ- မေတ္တာ၊ ကရုဏာ ကြောင့်၊ ဝေနေယျလေးစား- ပုဂ္ဂိုလ်များတို့သည်၊ တရားဉာဏ် စဉ်၊ ယူခါငင်၍၊ ပစ္စက္ခသာသနာ့ဥပင်လျှင်၊ ကျွတ်လမ်း၊ ကျွတ် တန်း ဝင်နိုင်ကြပါစေ။
- * ပြုအပ်သာသနာ-ကုသလ၊ အဖြာဖြာကို၊ ညီညာမချို- ကုပ္ပိဖြည့် စွမ်း၊ ကြိုးပမ်းကြငြား၊ သူတော်စဉ်များတို့သည်၊ ကျွန်ုပ်ပြုရ- ကုသလနှင့်၊ တူမျှပါမီ-ရခါတည်၍၊ လေးလီသော မဂ်ပန်းကို၊ ပစ္စက္ခသာသနာတော်မြတ်ဥပင်၊ ပန်ဆင်နိုင်ကြပါစေ-ပန်ဆင်နိုင် ရပါလို၏။

ရန်ကုန်-ဦးဝိသုဒ္ဓိ
ဝိပဿနာယာန ဓမ္မကထိက-ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ
ဓမ္မကာရုံပါဠိတက္ကသိုလ်
ဒေဝသာဂရ သိမ် ကုန်းကျောင်းတိုက်
သိမ်ဖြူလမ်း- ဘီလူးမဈေးအနီး- ရန်ကုန်။

မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာဖြန့်ပွားရေးအဖွဲ့မှ

ဆက်လက်ဆောင်ရွက်မည့် အစီအစဉ်များ။

ဤအဖွဲ့မှ=စာရင်းပေးသွင်းထားကြသော တရားလိုလား ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ သူတော်စင်များတို့အား၊ နာယက၊ ဆရာတော်များဖြစ်သော၊ ရန်ကုန် ဦးဝိသုဒ္ဓိ (ဝိပဿနာယာန ဓမ္မကထိက- ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ) နှင့်၊ ဆရာတော်- ဦးဝိစက္ခုဏ (ဓမ္မာစရိယ) တို့သည်၊ မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ သင်တန်းစဉ်ကြီး မှ တရား တော်မြတ်များကို မကျဉ်းမကျယ်မျှ ဖြစ်သွားအောင် ညှိနှိုင်း ပို့ချပေးတော်မူ လျက်ရှိရာ....။

- (၁) ရှေးဦးစွာ ပညာပေးတရားတော်အဖြစ် (ဗုဒ္ဓ၏-အနုသယစက်- ချေဖျက်ပုံနှင့်ဝိပဿနာ ဘာဝနာဆိုင်ရာသုံးဆယ် ခုနစ်ခိုင်သော ဗောဓိမဏ္ဍိုင်များ) စာအုပ်ကို၎င်း။
- (၂) မဟာဉာဏ်အောင်- ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ် တရား တော် ပဋ္ဌမပိုင်း စာအုပ်ငယ် ၄ မျိုးကို၎င်း။
- (၃) မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်တရား တော်၊ ဒုတိယပိုင်း ပညာပေးအလုပ်ပေး-စာအုပ်ကို၎င်း။
- (၄) မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ- လုပ်ငန်းခွင်ဝင်၊ ကျင့်စဉ်တရား တော်၊ တတိယပိုင်း-ပညာပေး၊ အလုပ်ပေး-စာအုပ်ကို၎င်း၊ ဓမ္မ မာကတို့- ကိုယ်တိုင် ကိုယ်ကြ-ဆည်းပူး၍၊ တိကျစွာအားထုတ် နိုင်အောင်- စုပေါင်းဓမ္မအဖြစ်၎င်း=အခမဲ့ ဓမ္မဒါနအဖြစ်ဖြင့် ၎င်း=အိမ်တိုင်ယာရောက်ပို့ ပေး၍-သာသနာ့ဝန်-ထမ်းဆောင် ခဲ့ကြပါသည်။ ဆက်လက်၍လည်း ကျေညာထားချက်အတိုင်း....
- (၁) ဒါနဂုဏ်ရည်- မဂ်ဖိုလ်တည်- စာအုပ်ကို၎င်း၊
- (၂) လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်၊ ပဋ္ဌမပိုင်း- စာအုပ်ငယ်များကို၊ ဣန္ဒြိယ သစ္စနိဒ္ဒေသနှင့်- ဣန္ဒြိယ သံဝရသီလ အကျယ် ထည့်သွင်း၍၊ ဒုတိယ၊ တတိယပိုင်းအရွယ် စာအုပ်ကို၎င်း၊
- (၃) မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ- အဖြေလွှာပေါင်းချုပ်- စာအုပ် ကို၎င်း၊
- (၄) ရန်ကုန်မြို့တွင်၊ ထာဝစဉ်- တရားပြဋ္ဌာန တခု ပေါ်ထွန်းလာ အောင်- တည်ဆောက်ရေးကို၎င်း၊ ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်လျက် ရှိကြပါသည်။

ဓမ္မမာမကမည်တွင်-ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ-သူတော်စင်အပေါင်းတို့သည်၊ မိမိတို့ လက်ဝယ်၌၊ ဝိပဿနာမဂ်ဉာဏ်အစစ်ရရှိရေး- နည်းမှန်လမ်းကျဖြစ်သော- နည်း

ကောင်းလမ်းပြ-မြတ်ဘုရားတရားဓမ္မကို ရရှိထားသည် အားလျော်စွာ၊ ကိုယ်တိုင်လည်း အားထုတ်တော်မူကြ၍၊ သူတပါးတို့အားလည်း- ရငြားအောင် ပို့ချကြစေလိုပါသည်။ ထိုသို့ရှက်ဆောင်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ပေါ်ထွက်လာပါက ဖြည့်စွက် ညှိနှိုင်းပြသချက်ကို- သီးခြားပေးပို့ ကူညီရန်ကိုလည်း ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ သို့သော် ထိုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ တရားတွေ့ဉာဏ်မြင်-အားထုတ်ပြည့်စုံမှုအလျဉ်အလျောက်ကိုသာ ပစ်မှတ်ပြု၍ ပို့ပေးရန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်- အခက်အခဲရှိပါက၊ တရားပြနိုင်သူဖြစ်စေ- မပြနိုင်သူကျင့်ဆဲဖြစ်စေ၊ တံဆိပ်ခေါင်း အပိုထည့်ပေးစရာမလိုဘဲ၊ ဆည်းပူးကျင့်သုံးသူပုဂ္ဂိုလ်မှန်သမျှစာရေးမေးမြန်းနိုင်ပါသည်။ အလေးအမြတ်ထား၍လည်း ပြန်ကြားပေးပို့ ပေးပါမည်။ မိမိတို့ကိုယ်တိုင် လုပ်ငန်းခွင်ဝင် ကျင့်စဉ်တရားတော်-သုံးပိုင်းစလုံးကို ဆည်းပူးပိုင်နိုင်ပြီး၊ ကိုယ်တိုင် အားထုတ်ခါ- ဉာဏ်စဉ်ပေါက်မြောက်ပါက၊ ဤမဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာ အမည်ကိုသုံးစွဲ၍ တရားဌာန ပြန့်ပွားအောင်လည်း ပြုနိုင်ကြပါသည်။ အကူအညီလိုပါက လာဘ်ကုပူဇော်ဘို့မလို- အတတ်နိုင်ဆုံး အကူအညီပေးရန် အသင့်ရှိပါသည်။

သို့ပါ၍၊ အဆက်မပြတ်-အခမဲ့ဓမ္မဒါနနှင့် စုပေါင်းဓမ္မဒါနများကို-ရယူဆည်းပူးခြင်း၊ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်-ကျင့်သုံးခြင်း၊ သူတပါးတို့အားပို့ချခြင်း၊ တရားလိုလားသူများရှိလာက ဌာနဖွင့်ကျင့်သုံးစေခြင်း စသည်တို့ဖြင့် သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြမည် ဆိုပါက၊ ဆရာတော်တို့နှင့်တကွ- အဖွဲ့ဝင် ဆောင်ရွက်သူ အပေါင်းတို့ကသောင်းသောင်းဖျဖျသာဓုခေါ်လျက်၊ ဆက်လက်၍ လိုအပ်ပါက ဓမ္မစက်တို့ကိုလည်း၊ မူလ သင်တန်းစဉ်ကြီးမှ မာတိကာများအထိ၊ တစ၊ တစ၊ တိုးတက်၍ ရရှိအောင် ဖြန့်ဝေပေးသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်းကို ထပ်လောင်း ရည်ရွယ်လျက်ရှိကြပါသည်။

ထို့ကြောင့်-ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ ယောဂီသုတော်စင်ဟူသမျှတို့သည်၊ ဤမဟာဉာဏ်အောင်၊ ဝိပဿနာဓမ္မစစ်ကို၊ မိမိတို့နှင့်အတူတကွ-သံသရာထောက်ရာ၊ တည်ရာ-ရရှိကြပါစေဟု-မေတ္တာပြုခါ၊ တယောက်မှတယောက်၊ တဦးမှတဦး မင်္ဂလသိုလ်၊ ဖိုလ်ကုသိုလ်ထူးကို- ရရှိခံစားနိုင်စေရန်- တတိယအား အနေဖြင့်-ပြန့်ပွားစေကာ၊ ဆရာတော်တို့နှင့်တကွနက်-သာသနာ့ဝန်ကို ထမ်းရွက်ကြလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသဖြင့် တိုက်တွန်းသမှု ပြုလိုက်ရပါသည်။ ဓမ္မမာမက အပေါင်း၊ သုတော်ကောင်းတို့....။

ဆရာတော်-ဦးဝိစက္ခဏ
ရန်ကုန်-ဦးဝိသုဒ္ဓိ
အဖွဲ့ဝင်များ။

စုပေါင်းဓမ္မဒါန-ရယူရင်း၊ မိမိတို့ သဒ္ဓါအလျောက်
ဓမ္မဒါန၊ ပါဝင်လှူဒါန်းလှူများ

- ၁။ ရန်ကုန်-ရေကျော်, ဝတ်ကျောင်းလမ်း၊ အမှတ် ၁၉၊
တိုင်းချစ်ဘလောက်တိုက်- ဒေါ်လှရွှေနှင့် သားများ.... ၂၀၀
- ၂။ ရန်ကုန်-ရေကျော်, ဝတ်ကျောင်း- အမှတ် ၉၊
ဦးသိန်းမောင်-ဒေါ်တင်လှိုင်နှင့် မိသားစု.... ၉၀
- ၃။ ဦးလှမိုး(အင်ဂျင်နီယာ) ခြံအမှတ် ၉၄ / ၅-ဘီ၊ ဘဒ္ဒလမ်း-ရန်ကုန် ၅၀
- ၄။ ကိုကျော်ဝင်း-မခင်သန်း မိသားစု-
ရှမ်းစုရပ်- မိုးကုတ်မြို့၊ (ဒုတိယအကြိမ်).... ၅၀
- ၅။ ဦးဘသိမ်း(ကမ်းနီကျေးရွာ)တဆ / ညောင်ကိုးပင်ရပ်၊ မကွေးမြို့.... ၃၀
- ၆။ ဦးသိန်းမောင် (ရွာသာညွန့်)၊ ကုန်းဇောင်းမြို့နယ်... ၂၅
- ၇။ ဦးလွန်းမောင် (မြင့်မြင့်သန်းစာပေ)၊
အမှတ်- ၁၅၆၊ ၅၁-လမ်း၊ ရန်ကုန်.... ၂၀
- ၈။ ဦးသန်းစိန်၊ အမှတ်-၈၉၇၊ စလင်းတန်း၊ ရေနံချောင်းမြို့.... ၁၈
- ၉။ ဦးကြွေ- အလှူကုန်ဆိုင်၊ မြေစာရင်းရုံးရှေ့- ဘိုကလေးမြို့.... ၁၅
- ၁၀။ ဒေါ်ချစ်စိန်၊ မင်းဘူးလမ်း၊ ကွက်သစ်အနောက်ပိုင်း ချောက်မြို့.... ၁၃
- ၁၁။ နီနီ- အမှတ်-၃၈၊ ၅၂-လမ်း၊ ရန်ကုန်- (ဒုတိယအကြိမ်).... ၈
- ၁၂။ ဦးကောင်း- ၂၂၁၊ စူပါပင်လမ်း၊ အလုံ-ရန်ကုန် ॥ ၈
- ၁၃။ ဦးဘစိန်- မြောက်ဘက်တန်း၊ မင်းလှမြို့- ပဲခူးတိုင်း ॥ ၈

ဤဓမ္မဒါနာ- ဝိဝဋ္ဌစေတနာ- ကုသလာကြောင့်....၊

အသဒ္ဓမ္မ- အသပ္ပုရိသ၊ ဘေးမှ- ကင်းဝေးကြ၍....၊

အဝေရာ၊ အဗျာပဇ္ဇာ၊ အနိဿာ၊ အရောဂါ၊ သမ္မတယာ- ဝိနာသန္တု-
ကင်းစင်မှု၊ ရှိကြပါစေ။

(ကျေးဇူးပြု၍- ပုံနှိပ်ချိုယွင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်းပြု- ဘတ်ရှုပါရန်)

စာမျက်နှာ	ကြောင်းရေ	မှား	မှန်
၁၁	၇	ပိုမိုမြဲမြံ	ပိုမိုမြဲမြံ
၂၄	၁၆	ပညတ်အားရုံ	ပညတ်အာရုံ
၄၉	၂၁	ယောဂီသူမြတ်ဘည်	ယောဂီသူမြတ်သည်
၅၆	၆	ကင်းစင်လျက်	ကင်းစင်လျက်
၅၆	၁၀	ဆိုသခံါရ	ထိုသခံါရ
၆၁	၂၅	အထပ်တပ်	အထပ်ထပ်
၆၃	၁၄	ရှုရင်းရှုက်ခိုက်	ရှုရင်းရှုက်ခိုက်
၆၄	၃	ဖျက်ဆီးကနိုင်ပါ	ဖျက်ဆီးနိုင်ပါက
၆၅	၂	ရုပ်,ကာ	ရုပ်,ကာလ
၆၅	၂၈	အမှန်တရားတို့	အမှန်တရားတို့၌
၆၆	၃၁	ဘာဝနာသိသမယ	ဘာဝနာဘိသမယ
၆၇	၃	ထိုစီးသဘော	ယိုစီးသဘော
၆၈	၁၅	အဓိကဂမ	အဓိဂမ
၆၉	၁၇	သမ္မာသင်္ကပ္ပ	သမ္မာသင်္ကပ္ပ
၇၀	၂၁	ဖြတ်ပျက်တခါ	ဖြစ်ပျက်တခါ
၇၅	၁၁	သုခသဘော	သုခမသဘော
၇၈	၁၂	သမာဓိယောယောင်	သမာဓိ ယောင်ယောင်
၈၁	၁၃	ရှိုက်စဉ်က	ရှိုက်စဉ်က
၁၀၈	၁၁	နိစ္စံ ပဇာဟတိ	နိစ္စံ ပဇာဟတိ
၁၁၀	၂	သိက္ခာတိ	သိက္ခာတိ
၁၃၂	၁၀	ဘင်္ဂဉာဏ်တက်	ဘင်္ဂဉာဏ်ထက်
၁၃၄	၂၃	မပျက်ချိပ်သည့်	အပျက်ချိပ်သည့်
၁၄၀	၆	ကာယသင်္ခါရရုံ	ကာယသင်္ခါရရုံ
၁၄၁	၂၆	ရန်ငြိမ်းသည့်	ရန်ငြိမ်းသည့်
၁၄၄	၂၂	ရှုမှုကို	ရှုမှုကို
၁၅၈	၁၃	ခါမျှမမှု	ခါမျှမရှု
၁၆၄	၁၁	ပြဆိုထားပါသည်	ပြဆိုထားပါသည်

စာမျက်နှာ	ကြောင်းရေ	မှား	မှန်
၁၇၂	၂၃	ပညာအ မောက္ခ	ပုညာဒဓိမောက္ခ
၁၉၅	၁၁	ဂလေညံ	ဂလညံ
၂၀၇	၂၂	ကြင်လင်စင်ကြယ်	ကြည်လင်စင်ကြယ်
၂၁၆	.ဂ	ပိုင်နယ်အထိ	ပိုင်းနယ်အထိ
၂၁၇	၄	တီလယတော	တီရယတော
၂၃၅	ဂ	ခြင်းဖြစ်ကြောင့်	ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
၂၃၇	၁၉	သင်္ခတ	အသင်္ခတ
၂၉၄	၁၂	ဝုဠာနမိနီ	ဝုဠာနဂါမိနီ
၃၅၉	၇	ပီဝိတု	ပီဝိတု
၃၅၉	၉	ဣရိယပထံ	ဣရိယာပထံ
၃၆၁	၃	စိက္ခေပါ	ဝိက္ခေပါ
၃၇၅	၁၁	အရိယသဝကော	အရိယသာဝကော
၃၇၉	၂၁	ရုပ်ဇီဝံတ, နာမ်ဇီဝံတ	ရုပ်ဇီဝိတ, နာမ်ဇီဝိတ

(ကြွင်းကျန်အမှား၊ ရှိလေငြားက၊ သနားခွင့်ပြု၊ ပြင်ခါရှု၍၊

အမှုမမြင်၊ ပြစ်မတင်သည်...ဖြူစင်ကဝိ- ထုံးတမ်းတည်း)။

အရှေ့ကနေဝန်း၊ ပေတီထွန်းပမာ = ဝိမုတ္တိယုဂ၊ ပေတီညွှန်း ဆောင်ဖြာ
မဟာဉာဏ်အောင် ဝိပဿနာပါ။

ဗုဒ္ဓပေးအပ်၊ ခေတ်ငါးရပ်တွင်၊ တပတ်ပြန်လည်၊ ဤခေတ်သည်ကား၊ တလီဝိမုတ်၊ ပေတီမဂ္ဂ
သည်၊ သရုပ်အမှန်၊ ပွားများရန်ဟု၊ ရှစ်တန်မဂ္ဂင်၊ ကျင့်အပ်စဉ်ကို၊ အသွင်ထိုထို၊ နည်းတစ်ထို၊ အဟို
များစွာ၊ ပေတီထွက်ရာဝယ်၊ လမ်းသုံးသွယ်၌၊ ရှေ့ဝယ်သမထ၊ နေခံမဂ္ဂနှင့်၊ တကွတူစုံ၊ ရှုပွားဟုန်ပြင်၊
တဖုံသေချာ၊ ဘာဝနာကား၊ ပုဗ္ဗာရှေဦး၊ ပညာမှူးသည်၊ အထူးရှုရာ၊ ဝိပဿနာတွင်၊ သမာဓိနောက်၊
တူစုံရောက်က၊ ပေါက်မြောက်မြီ၊ ကျင့်မြတ်မှန်ကို၊ ကေန့်ပေတီဆောင်၊ စာပေတောင်ဖြင့်၊ ဉာဏ်
အောင်မဟာ၊ ပေတီထွန်းဖြာသည်၊ သစ္စာလင်းကြည် - ခေတ်နှင့် အညီတည်း။ ။

ပဌမဝိုင်း၊ ကျင့်စဉ်လှိုင်းတွင်၊ တုနိုင်းမရ၊ ရတနကို၊ သက်မျှအပ်နှင်း၊ ဆောက်တည်ခြင်းနှင့်၊ တ
ခင်းဂုဏ်တော်၊ ထုတ်ပေတီညွှန်ပြ၊ ပဏာမတည်၊ ထိုမှတဖြာ၊ ပုဗ္ဗာကိစ္စ၊ ကိုးဌာနနှင့်၊ ကရုဏာသုံးအင်၊
ပြာဇာလ်စဉ်ကို၊ သွန်သင်ပြသ၊ ဖွင့်ဆိုဟ၍၊ တကွမကွာ၊ မဇ္ဈိမာဟု၊ ခြောက်ဖြာဌာန၊ ပေတီထုတ်ပြကာ၊
ဓမ္မကထာ၊ ဒေသကာကို၊ သေချာဆန်းစစ်၊ ရှာဖွေဖြင်အောင်၊ စိစစ်ပေးလတ်၊ ဆုံးအဖြတ်နှင့်၊ ကျင့်မြတ်
ရှာကြ၊ သာဝကတို့၊ ညီမျှအမှန်၊ လိုက်နာရန်ကို၊ တဖန်တိုက်တွန်း၊ ပြဆိုညွှန်းလျက်၊ အမှန်းတင်အပ်၊
မြတ်သီလဝယ်၊ မပြတ်ယှဉ်ဘိ၊ ဝိသုဒ္ဓိကို၊ ရရှိစင်ကြယ်၊ တည်ကြောင်းသွယ်၍၊ တနယ်ဣန္ဒြေ၊ ပြည့်စုံစေ
မည်၊ ခြောက်ထွေဌာန၊ အာယတန၌၊ မကျက်လေ၊ ပယ်သတ်ခြေမည်၊ ဣန္ဒြေသီလ၊ သံဝရကို၊ ကျန
ကုန်စင်၊ ထပ်ဆင့်သင်၍၊ တခွင်ဆယ်ရှစ်၊ ဓာတ်အဖြစ်ကို၊ ဖွေစစ်တင်ပြ၊ ပုဂ္ဂလဟု၊ မရအမှန်၊ ထိုရုပ်
နာမ်တွင်၊ တရံပိုင်သ၊ ကံမူလ၏၊ ယဉ္ဇုဣန္ဒြေ၊ အမည်ရှိသည့်၊ တည်ဘိတရား၊ နှစ်ဆယ်အားလျှင်၊ နှစ်ပါး
စွန်းကယ်၊ ဣန္ဒြေနယ်မှ၊ ဝဋ်ကွယ် လွန်မြောက်၊ အောင်ပွဲ ရောက်အောင်၊ ညွှန်ပြ ဆောင်သည်၊
သစ္စာရောင်ခြည် - ခေတ်နှင့် အညီတည်း။ ။

ဒုတိယဝိုင်း၊ ကျင့်စဉ်လှိုင်းဝယ်၊ မှိုင်းဝိတ်ကာ၊ အဝိဇ္ဇာနှင့်၊ သက္ကာယပြု၊ ယူဒိဋ္ဌိကို၊ သုဒ္ဓိစင်
ကြယ်၊ အထူးပယ်၍၊ တသွယ်ကန်၊ ယုံမှားရာတွင်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဉာဏ်မြင်သိလျက်၊ အရှိပညာ၊ သဒ္ဓါရံ
ကာ၊ အမှန်ဆုံးဖြတ်၊ ဒိဋ္ဌိဇာတ်ကို၊ အပြတ်ပယ်ရှင်း၊ လွတ်စေခြင်းငှါ၊ ထင်လင်းသေချာ၊ ရုပ်နာမ်လွှာ၌၊
စိပ်ဖြာသမှု၊ ဝေဘန်ပြု၍၊ တခုမကျန်၊ ဓာတ်ဆောင်ဟန်ကြောင့်၊ ရုပ်နာမ်ပေတီနည်း၊ အသီးသီးနှင့်၊
စုစည်းခန္ဓာ၊ ဖြစ်ကြောင်းလွှာဝယ်၊ မပါပညတ်၊ ခွဲထုတ်အပ်လျက်၊ အမြတ်ဉာဏ်မြင်၊ ဒိဋ္ဌိစင်အောင်၊
သွန်သင်ပြသ၊ သုညတဟု၊ အတ္တကွာကာ၊ ဘာဝနာကို၊ ဘယ်မှာဘယ်သို့၊ ပွားတုံမျိုး၊ က၊ မချို့၊ ကေန့်၊
မဂ်လမ်းမှန်ဝယ်၊ မြီမြီရရှိ၊ ဉာဏ်ဣဒ္ဓိတွင်၊ ပဋိပဒါ၊ တည်ကြောင်း ဖြာသည်၊ သစ္စာ အောင်စည်-
မြည်ခွင့် အညီတည်း။ ။

တတိယဝိုင်း၊ ကျင့်စဉ်လှိုင်း၌၊ ယှဉ်နှိုင်းမရ၊ မြတ်ဓမ္မမှန်၊ အာရုံခံနှင့်၊ ရှုရန်တနည်း၊ ကျင့်စဉ်မှီး၍၊
အပြီးမဂ်ပန်း၊ ရစေခြင်းကို၊ ခွဲခြမ်းပြသ၊ သံပေါက်လွနှင့်၊ လက္ခဏာမှန်၊ မှတ်ပွားရန်ပြင်၊ ဝေဘန်ထောင့်ရှု၊
ဖောက်ထွင်းမှုတွင်၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ သင်္ခါရ်ဟု၊ ကေန့်ဓာတ်ဆောင်၊ ဓမ္မဘောင်ဝယ်၊ အခေါင်ဉာဏ်မြင်၊
အတ္တစင်လျက်၊ သည်တွင်မူချ၊ အနိစ္စနှင့်၊ ဒုက္ခမကွာ၊ လက္ခဏာကို၊ ရုပ်မှာဤပုံ၊ နာမ်တဖုံနှင့်၊ တူစုံ
ပေါင်းဆုံ၊ ဖြစ်ပျက်ဟုန်တွင်၊ ဉာဏ်ကုန်ဝင်စား၊ ရစေခြား၍၊ မမှားနုပဿနာ၊ ထိုသုံးဖြာကို၊ စစ္စာပိုင်
ပြီး၊ အစဉ်မှီးလျက်၊ တနည်းလေးယံ၊ ပေါင်းယှဉ်ပြန်ကြောင့်၊ ခုနစ်တန်ဖြာ၊ နုပဿနာ၌၊ လိမ္မာထွင်း
ဖောက်၊ ပွားတိုင်းမြောက်၍၊ တောက်လျှောက်ဉာဏ်စဉ်၊ တက်ခါဝင်ရေး၊ သွန်သင်ပေးခါ၊ ရှုပ်ထွေး
မရှိ၊ စင်ကြယ်ဘိသည့်၊ သုဒ္ဓိခုနစ်သွယ်၊ အဆုံးနယ်ကို၊ နားလယ်လိမ္မာ၊ ကျွမ်းကျင်ကာလျှင်၊ ချစ်စွာ
ယောဂီ၊ မနောကြည်၍၊ အလီလီပင်၊ ကြိုးစားလျှင်မူ၊ အစဉ်ဉာဏ်ပန်း၊ မညှိုးနွမ်းဘဲ၊ မဂ်ခြင်းအရာ၊
ဉာဏ်ဗောဓကို၊ မူချရရှိ၊ ဝိမုတ္တိဟု၊ ခေတ်၏အဆီ၊ သောက်သုံးမှီအောင်၊ အညီဆောင်သည်၊ ဉာဏ်
အောင်မဟာ၊ ဝိပဿနာသည်၊ သစ္စာလင်းတည်.... ခေတ်နှင့် အညီတည်း။ ။